

**НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ ЗА УСВАЈАЊЕ
ПРАВНИХ ТЕКОВИНА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
-трећа ревизија-**

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ	7
1.1. ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДАВИНА ПРАВА	7
1.1.1. Устав	7
1.1.2. Народна скупштина	7
1.1.3. Влада	14
1.1.4. Државна управа	17
1.1.5. Заштитник грађана	47
1.1.6. Цивилна контрола служби безбедности	48
1.1.7. Цивилно друштво	53
1.1.8. Изборни систем	59
1.1.9. Систем правосуђа	62
1.1.10. Политика борбе против корупције	62
1.1.11. Борба против организованог криминала	62
1.1.12. Реформа одбране	62
1.2.2. Грађанска и политичка права	70
1.2.3. Економска и социјална права	73
1.2.4. Културна права и заштита мањина	76
1.3. РЕГИОНАЛНА САРАДЊА И МЕЂУНАРОДНЕ ОБАВЕЗЕ	85
1.3.1. Регионална сарадња	85
1.3.2. Међународне обавезе	111
2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ	116
2.1. ПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТРЖИШНЕ ЕКОНОМИЈЕ	116
2.1.1. Основе економске политике	116
2.1.2. Макроекономска стабилност	116
2.1.3. Међусобно деловање тржишних снага	133
2.1.4. Улазак на тржиште и излазак са њега	144
2.1.5. Правни систем везан за економска питања	154
2.1.6. Развој финансијског сектора	164
2.2. СПОСОБНОСТ СУОЧАВАЊА СА ПРИТИСКОМ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СА ТРЖИШНИМ СИЛАМА УНУТАР ЕУ	170
2.2.1. Људски капитал	170
2.2.2. Физички капитал	179
2.2.3. Секторска структура привреде и предузећа	193
2.2.4. Утицај државе на конкурентност	200
2.2.5. Економска интеграција са ЕУ	205
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ	209
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА	209
3.1.1. Хоризонтална питања	209
3.1.1.1. Стандардизација	209
3.1.1.2. Акредитација	211
3.1.1.3. Оцењивање усаглашености	214
3.1.1.4. Метрологија	216
3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа	222
3.1.2. Директиве старог приступа	224
3.1.2.1. Моторна возила	224
3.1.2.3. Хемикалије (REACH, CLP)	227
3.1.2.4. Кристално стакло	229
3.1.2.5. Текстил	230
3.1.2.6. Обућа	231
3.1.2.7. Ђубрива	232

3.1.2.8 Прекурсори	233
3.1.2.9. Добра лабораторијска пракса	233
3.1.3. ДИРЕКТИВЕ НОВОГ ПРИСТУПА	233
3.1.3.1. Нисконапонска електрична опрема	233
3.1.3.2. Гасни апарати	235
3.1.3.3. Безбедност машина	235
3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и пиротехнички производи и опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама	236
3.1.3.5. Лифтови	239
3.1.3.6. Опрема под притиском и једноставне посуде под притиском	240
3.1.3.8. Радио опрема и телекомуникациона терминална опрема	241
3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност	244
3.1.3.10. Пловила за рекреацију	245
3.1.3.12. Жичаре за превоз људи	246
3.1.3.13. Грађевински производи	249
3.1.3.15. Лична заштитна опрема	250
3.1.3.16. Бука коју емитује опрема на отвореном простору	251
3.1.3.17. Аеросолни распршивачи	252
3.1.3.18. Захтеви еко-дизајна за производе повезане са потрошњом енергије и означавање енергетске класе производа	253
3.1.3.19. Безбедност играчака	257
3.1.4. ПРОЦЕДУРАЛНА ПИТАЊА	259
3.1.4.1. Нотификација	259
3.1.4.2. Ватрено оружје	261
3.1.4.3. Трговина оружјем и одбрамбени проиизводима	262
3.1.4.4. Утврђивање највиших цена лекова	262
3.1.4.5. Културна добра	262
3.2. СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА	264
3.2.1. Приступ тржишту рада	264
3.2.2. Координација система социјалне сигурности	272
3.2.3. ЕУРЕС	280
3.2.4. Европска картица здравственог осигурања (ЕНИС)	282
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА	283
3.3.1. Пословно настањивање	283
3.3.2. Поштанске услуге	285
3.3.3. Међусобно признавање професионалних квалификација	288
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА	297
3.4.1. Кретање капитала и текућа плаћања	297
3.4.1.1. Либерализација токова капитала	297
3.4.1.2. Либерализација тржишта некретнина	303
3.4.1.3. Специјална права државе	305
3.4.2. Платни систем	309
3.4.3. Спречавање прања новца	312
3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ	315
3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА	325
3.6.1 Право привредних друштава	325
3.6.2. Рачуноводство и ревизија	326
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ	339
3.7.1. Ауторско и сродна права и топографија полупроводничких производа	339
3.7.2. Право индустријске својине	342
3.7.3. Заштита права интелектуалне својине	350
3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ	363
3.8.1. Конкуренција	363

3.8.2. Државна помоћ.....	366
3.8.3. Либерализација.....	369
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ.....	371
3.9.1. Банке и финансијски конгломерати.....	371
3.9.2. Осигурање и струковне пензије.....	375
3.9.3. Инфраструктура финансијског тржишта.....	381
3.9.4. Тржиште хартија од вредности и инвестиционе услуге.....	384
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ.....	389
3.10.1. Телекомуникације и информациона технологија.....	389
3.10.2. Информационо друштво.....	397
3.10.3. Аудиовизуелна политика.....	407
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ.....	411
3.11.1. ХОРИЗОНТАЛНА ПИТАЊА.....	411
3.11.2. ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЧКОГ ТРЖИШТА (СМО).....	428
3.11.3. Рурални развој.....	468
3.11.4. Политика квалитета.....	472
3.11.5. Органска производња.....	478
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА.....	488
3.12.1. Безбедност хране.....	490
3.12.2. Ветеринарска политика.....	539
3.12.3. Фитосанитарна политика.....	573
3.12.4. Семе и садни материјал.....	595
3.12.5. Заштита права оплемењивача биљних сорти.....	604
3.12.6. Генетички модификовани организми.....	608
3.13. РИБАРСТВО.....	632
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА.....	649
3.14.1. Копнени транспорт.....	649
3.14.1.1. Друмски транспорт.....	649
3.14.1.2. Железнички транспорт.....	660
3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт.....	664
3.14.2. Водни саобраћај.....	664
3.14.3. Ваздушни транспорт.....	667
3.15. ЕНЕРГЕТИКА.....	675
3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања.....	675
3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије.....	683
3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења.....	693
3.16. ОПОРЕЗИВАЊЕ.....	699
3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА.....	713
3.17.1. Опште смернице.....	713
3.17.2. Монетарна политика.....	714
3.17.3. Економска политика.....	722
3.18. СТАТИСТИКА.....	730
3.18.1. Законски оквир.....	730
3.18.2. Демографско-социјалне статистике.....	733
3.18.3. Статистички подаци о животној средини.....	740
3.18.4. Макроекономска статистика.....	741
3.18.5. Пословна статистика.....	743
3.18.6. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и статистика биланса плаћања.....	748
3.18.7. Пољопривредна статистика.....	752
3.18.8. Регистри (статистички).....	756
3.18.9. Класификације.....	756
3.18.10. Дисеминација.....	758

3.18.11. Информационо-комуникациона технологија	759
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ	761
3.19.1. Радно законодавство.....	761
3.19.2. Безбедност и здравље на раду.....	762
3.19.3. Социјални дијалог.....	771
3.19.4. Запошљавање и европски социјални фонд	776
3.19.5. Социјална укљученост.....	779
3.19.6. Социјално осигурање	789
3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности	791
3.19.8. Сарадња у области социјалне политике и запошљавања.....	793
3.20. ПРЕДУЗЕТНИШТВО И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА	794
3.20.1. Начела индустријске политике	794
3.20.2. Политика малих и средњих предузећа	796
3.20.3. Инструменти предузетништва и индустријске политике.....	797
3.20.4. Секторске политике.....	799
3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ	800
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже.....	800
3.21.2. Трансевропске енергетске мреже.....	802
3.21.3. Трансевропске комуникационе мреже	802
3.22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА	803
3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА.....	815
3.23.1. Судски систем.....	815
3.23.2. Политика борбе против корупције	841
3.23.3. Основна права	873
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ	954
3.24.1. Миграције.....	954
3.24.2. Азил.....	964
3.24.3. Визна политика.....	969
3.24.4. Спољне границе и Шенген.....	971
3.24.5. Правосудна сарадња у грађанским, трговинским и кривичним стварима.....	975
3.24.6. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала	983
3.24.7. Борба против тероризма.....	1017
3.24.8. Сарадња у области дрога	1020
3.24.9. Царинска сарадња	1024
3.24.10. Фалсификовање евра	1028
3.25. НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ.....	1030
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА	1045
3.26.1. Образовање, омладина и спорт.....	1045
3.26.2 КУЛТУРА.....	1068
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА	1072
3.27.1 Стање	1072
3.27.2. Хоризонтално законодавство.....	1072
Квалитет ваздуха.....	1083
3.27.3. Управљање отпадом	1091
3.27.4 Управљање водама	1103
2.27.5. Заштита природе.....	1110
2.27.6. Индустријско загађење	1120
2.27.7. Хемикалије	1130
2.27.8. Бука	1140
2.27.9. Климатске промене	1141
2.27.10 Цивилна заштита.....	1150
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА.....	1170

3.28.1. <i>Заштита потрошача</i>	1170
3.28.2. <i>Заштита здравља</i>	1173
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА	1191
3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ	1201
3.30.1 <i>Заједничка трговинска политика</i>	1201
3.30.2 <i>Политика развојне и хуманитарне помоћи</i>	1208
3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА	1210
3.31.1. <i>Политички дијалог</i>	1210
3.31.2. <i>Сарадња са међународним организацијама</i>	1212
3.31.3. <i>Контрола наоружања</i>	1217
3.31.4. <i>Спровођење рестриктивних мера и економских санкција</i>	1219
3.31.5 <i>Заједничка безбедносна и одбрамбена политика</i>	1220
3.31.6 <i>Мере безбедности и тајни подаци</i>	1222
3.32. ФИНАНСИЈСКИ НАДЗОР	1225
3.32.1. <i>Интерна финансијска контрола у јавном сектору</i>	1225
3.32.2. <i>Екстерна ревизија</i>	1227
3.32.3. <i>Заштита финансијских интереса Европске уније</i>	1231
3.32.4. <i>Заштита евра од фалсификовања</i>	1235
3.33. ФИНАНСИЈСКА И БУЏЕТСКА ПИТАЊА	1236

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ

1.1. Демократија и владавина права

1.1.1. Устав

Народна скупштина Републике Србије

Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 8. новембра 2006. године донела је Одлуку о проглашењу Устава Републике Србије (Службени гласник РС, број 98/06). Народна скупштина је донела и Уставни закон о спровођењу Устава Републике Србије, на седници одржаној 10. новембра 2006. године. У складу са Уставним законом, донет је већи број закона којима се уређење власти прилагођава новодонетом највишем акту. Укупно посматрано, Устав Србије је великим делом усаглашен са европским стандардима и добром праксом, као и са препорукама Венецијанске комисије. Одређене одредбе и даље треба да у потпуности одражавају препоруке Венецијанске комисије дате у њеним мишљењима из 2007. и 2013. године. Све евентуалне измене Устава које ће бити потребне у процесу даљег приближавања Србије пуноправном чланству у Европској унији ће бити донете у складу са поступком (чланови 203-205.) предвиђеним за промену Устава.

НАПОМЕНА: Ова тема ће бити обрађена у оквиру Поглавља 23, у поглављу Правосуђе, у потпоглављу Независност.

1.1.2 Народна скупштина

Народна скупштина Републике Србије

Преглед стања и планиране активности

Народна скупштина је највише представничко тело и носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији. Састоји се од 250 народних посланика, чији пун мандат траје четири године и који се бирају тајним гласањем на непосредним изборима.

Нови сазив Народне скупштине конституисан је 3. јуна 2016. године, када су изабрани председник, потпредседници, именован генерални секретар и извршен избор чланова радних тела Народне скупштине и избор чланова парламентарних делегација у међународним институцијама. Такође је образовано 16 посланичких група а три посланика нису чланови ниједне посланичке групе. У октобру 2017. године, имамо 16 посланичких група и девет посланика који нису чланови ниједне посланичке групе:

- ПГ Српска напредна странка – 102 члана,
- ПГ Социјалистичка партија Србије - 22 члана,
- ПГ Српска радикална странка – 22 члана,
- ПГ Демократска странка – 15 чланова,
- ПГ Доста је било – 13 чланова,
- ПГ Социјалдемократска партија Србије – 10 чланова,
- Народни посланици који нису чланови посланичких група – 9 чланова,
- ПГ Либерално демократска партија – Лига социјалдемократа Војводине – СДА Санџака – 9 чланова,
- ПГ Партија уједињених пензионера Србије – 9 чланова,

- ПГ Двери - 7 чланова,
- ПГ Јединствена Србија – 6 чланова,
- ПГ Нова Србија – Покрет за спас Србије – 6 чланова,
- ПГ Клуб самосталних посланика – 5 чланова,
- ПГ Покрет социјалиста – Народна сељачка странка – Уједињена сељачка странка – 5 чланова,
- ПГ Савез војвођанских Мађара – Партија за демократско деловање – 5 чланова,
- ПГ Социјалдемократска странка, Народни покрет Србије – 5 чланова.

Поред чињенице да је носилац уставотворне и законодавне власти које, у светлу принципа поделе власти, Устав Србије (члан 98.) наводи приликом дефинисања положаја Народне скупштине, највише законодавно тело врши и представничку, контролну и изборну функцију. Имајући у виду посебан значај законодавне функције парламента у процесу усклађивања унутрашњег правног поретка са правним тековинама Европске уније (EU *acquis*) овај прилог ће се, у највећој мери, бавити законодавном функцијом парламента.

Представничка функција Народне скупштине се остварује кроз успостављање и развијање односа између грађана и народних посланика. За остваривање ове функције од посебног значаја је обезбеђивање јавности рада у Народној скупштини. Пре свега, седнице Народне скупштине и њених радних тела су јавне. Путем телевизијског преноса седница Народне скупштине, објављивањем информација, аката и докумената, као и записника, извештаја и стенографских бележака са седница Народне скупштине и њених радних тела, јавност, односно грађани могу да се упознају са радом овог државног органа и упознају законска решења којима су уређена питања из различитих области друштвеног живота. У остваривању представничке функције Народне скупштине, народни посланици разматрају иницијативе, петиције, представке и предлоге у посланичким групама и на седницама одбора у оквиру њиховог делокруга, о чему извештавају Народну скупштину и њихове подносиоце. Народни посланици остварују и непосредне контакте са подносиоцима иницијатива, петиција, представки и предлога у Народној скупштини и одржавају састанке у канцеларијама Народне скупштине ван њеног седишта те се на тај начин упознају са проблемима грађана, упућујући их на начин њиховог решавања.

Када је у питању **контролна функција** Народне скупштине, њен правни основ је уставни принцип да уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску и да се однос ове три гране власти заснива на равнотежи и међусобној контроли (принцип познат као „checks and balances“). Стога, иако је основна надлежност парламента да доноси законе и друге акте, од све већег значаја је контрола Народне скупштине над органима извршне власти у спровођењу донетих прописа. У остваривању контролне функције Народна скупштина врши надзор над радом Владе, служби безбедности, гувернера Народне банке Србије, Заштитника грађана и других органа и тела у складу са законом. Прецизније, у вршењу своје контролне функције Народна скупштина може користити следећих једанаест кључних механизма предвиђених Уставом Републике Србије, Законом о Народној скупштини и Пословником Народне скупштине:

1) Интерпелацију у вези са радом Владе или члана Владе (члан 129. Устава и чл. 220-227. Пословника). Интерпелацију може да поднесе најмање 50 народних посланика. Садржина, форма и поступак подношења интерпелације уређени су Пословником Народне скупштине. Влада је дужна да одговори на интерпелацију у року од 30 дана. Народна скупштина расправља и гласа о одговору на интерпелацију. Ако прихвати одговор Владе, Народна скупштина

наставља да ради према утврђеном дневном реду. Ако не прихвати одговор Владе, Народна скупштина приступа гласању о неповерењу Влади или члану Владе. О питању које је било предмет интерпелације не може се поново расправљати пре истека рока од 90 дана.

2) Гласање о неповерењу Влади или члану Владе (члан 130. Устава и чл. 217-219. Пословника). Најмање 60 народних посланика може да затражи гласање о неповерењу Влади или поједином члану Владе. Садржина, форма и поступак подношења предлога за гласање о неповерењу Влади или члану Владе уређени су Пословником Народне скупштине. Народна скупштина је у обавези да разматра предлог на првој наредној седници, а најраније пет дана од дана подношења предлога. Након окончања расправе, Народна скупштина гласа о том предлогу. Влади или члану Владе је изгласано неповерење ако за предлог гласа већина од укупног броја народних посланика. Када Народна скупштина изгласа неповерење Влади, председник Републике покреће поступак за избор нове владе, а када се изгласа неповерење члану Владе, председник Владе покреће поступак за избор новог члана Владе. Ако Влади или члану Владе не буде изгласано неповерење, потписници предлога не могу поднети нови предлог за гласање о неповерењу пре истека рока од 180 дана од дана гласања о неповерењу.

3) Посланичко питање (чл. 204-208. Пословника). Народни посланик има право да постави посланичко питање Влади или поједином министру из њихове надлежности. Посланичко питање може да се постави у писаном облику или усмено сваког последњег четвртка у месецу на седници која је у току, од 16 до 19 часова, када се прекида рад по дневном реду. За време ванредног заседања, на седници Народне скупштине могу се постављати посланичка питања и другог дана у месецу, ако подносилац захтева за ванредно заседање то предвиди у свом захтеву. Поступак постављања питања и давања одговора уређен је Пословником.

4) Посланичко питање у вези с актуелном темом (чл. 209-216. Пословника). На предлог посланичке групе, председник Народне скупштине најмање једанпут у току месеца одређује дан када поједини министри одговарају на посланичка питања у вези с неком актуелном темом. Одговарање на посланичка питања траје најдуже 180 минута и обавља се без обзира на број присутних народних посланика у сали за седнице. Тог дана обавезно се обезбеђује директан телевизијски пренос.

5) Обавештења и објашњења (члан 41. Закона о Народној скупштини и члан 286. Пословника). Народни посланик има право да тражи обавештења и објашњења од председника Народне скупштине, председника одбора, министара и функционера у другим републичким органима и организацијама о питањима из оквира права и дужности ових функционера из надлежности органа на чијем челу се налазе, а која су му потребна за остваривање функције народног посланика. Функционери од којих народни посланик тражи обавештења, односно објашњења, дужни су да их доставе у писаном облику народном посланику и то у року од 15 дана. Изузетно, председник, односно овлашћени представник посланичке групе, ово право може остварити и на седници Народне скупштине уторком и четвртком, усмено, у једном обраћању, у трајању до пет минута, и то одмах након отварања седнице тог дана.

6) Извештавање Народне скупштине о раду Владе (члан 56. Закона о Народној скупштини и члан 228. Пословника). Влада има обавезу да поднесе извештај Народној скупштини о свом раду, а нарочито о вођењу политика, извршавању закона и других општих аката, остваривању плана развоја и просторног плана и о извршавању буџета Републике Србије, кад то Народна скупштина затражи, а најмање једанпут годишње. Извештај се разматра на седници одбора. На предлог одбора, Народна скупштина може да одлучи да се разматрање извештаја обави и на седници Народне скупштине.

7) Образовање анкетног одбора и комисије (чл. 68. Пословника). О образовању ових привремених радних тела Народна скупштина доноси одлуку на предлог народног посланика ради сагледавања стања у одређеној области и утврђивања чињеница о појединим појавама или догађајима. Одлуком се утврђује састав, задатак и рок за његово извршење. Анкетни одбор се образује из реда народних посланика, а комисија из реда народних посланика, представника органа и организација, научника и стручњака. Анкетни одбор, односно комисија има право да тражи од државних органа и организација податке, исправе и обавештења, као и да узима изјаве од појединаца које су му потребне, али не може да врши истражне и друге судске радње.

8) Разматрање извештаја државних органа, организација и тела (члан 58. Закона о Народној скупштини и чл. 237-241. Пословника). Надлежни одбори разматрају извештаје које су Народној скупштини, у складу са законом, доставили независни државни органи, организације и тела, након чега подносе своје извештаје Народној скупштини с предлогом закључака, односно препорука. Народна скупштина, након разматрања извештаја и предлога одбора, доноси одговарајући закључак односно препоруку. На седницу одбора, односно Народне скупштине, позивају се представници органа чији се извештаји разматрају.

9) Информисање одбора о раду министарства (члан 229. Пословника). Министар има обавезу да једном у три месеца поднесе информацију о раду министарства надлежном одбору Народне скупштине. На седници одбора, на којој се информација разматра, чланови надлежног одбора и овлашћени представник посланичке групе, која нема члана у том одбору, могу да постављају питања министру. По завршетку расправе, одбор доноси закључке о чему подноси извештај Народној скупштини.

10) Јавно слушање (чл. 83. и 84. Пословника, у англосаксонској парламентарној пракси познато као „Public Hearing“). Ради праћења спровођења и примене закона, односно остваривања контролне функције Народне скупштине, одбори могу да организују јавна слушања. Сваки члан одбора може да поднесе предлог одбору за организовање јавног слушања. Предлог садржи тему јавног слушања и списак лица која се позивају. Одлуку о организовању јавног слушања доноси одбор. Јавно слушање се одржава без обзира на број присутних чланова одбора. Након одржаног јавног слушања, председник одбора доставља информацију председнику Народне скупштине, члановима одбора и учесницима јавног слушања.

11) Тражење информација од значаја за рад одбора (члан 74. став 6. Пословника). У извршавању послова из свог делокруга, одбор може од министарства и другог републичког органа да тражи податке и информације од значаја за рад одбора.

Изборна функција Народне скупштине има пре свега конститутивни карактер, али и одређене имплицитне елементе контроле. Вршећи ову функцију, парламент већином гласова свих народних посланика, у оквиру Уставом одређених надлежности, а ради остваривања своје изборне функције:

1) Бира чланове Владе, одлучује о престанку мандата Владе и министара. Кандидата за председника Владе (мандатара) предлаже председник Републике након што саслуша мишљење представника изборних листа које су оствариле право на своје представнике у парламенту. Мандатар на седници Народне скупштине износи програм и предлаже састав будуће Владе. О програму Владе, избору председника и чланова Владе, гласа се истовремено.

2) Бира и разрешава судије Уставног суда Србије. Народна скупштина бира 5 судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи председник Републике, а председник Републике именује 5 судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи Народна скупштина. Предлог за избор судија Уставног суда и предлог кандидата за именовање судије Уставног суда, председник Народне скупштине доставља посланицима. О овим предлозима отвара се претрес на седници Народне скупштине, која о избору судија и кандидатима гласа тајно, ако не одлучи да гласање буде јавно, и о својим одлукама обавештава председника Републике, Врховни касациони Суд и Уставни суд.

3) Бира председника Врховног касационог Суда, председнике судова, Републичког јавног тужиоца, јавне тужиоце, судије и заменике јавног тужиоца. Председника Врховног касационог суда парламент бира на предлог Високог савета судства по прибављеном мишљењу Опште седнице Врховног касационог суда и одбора Народне скупштине надлежног за послове правосуђа. Народна скупштина на предлог Високог савета судства бира судије које се бирају први пут, као и председнике судова на предлог Високог савета судства, који претходно прибавља мишљење седнице свих судија суда за који се председник суда бира. Републичког јавног тужиоца, Народна скупштина бира на предлог Владе, по прибављеном мишљењу одбора Народне скупштине надлежног за послове правосуђа. Заменике јавног тужиоца, који се бирају први пут, Народна скупштина бира на предлог Државног већа тужилаца. Јавне тужиоце, Народна скупштина бира на предлог Владе, чији је предлог везан за листу кандидата коју је сачинило Државно веће тужилаца. Предлог за избор наведених лица са образложењем подноси овлашћени предлагач, а председник Народне скупштине овај предлог доставља народним посланицима. О овим предлозима се отвара претрес на седници надлежног одбора и на пленарној седници Народне скупштине. У току претреса на седници надлежног одбора и седници Народне скупштине, народни посланик може оспорити избор неког од напред наведених лица, при чему оспоравање мора бити изричито образложено. О предлогу за избор сваког оспореног кандидата, Народна скупштина одлучује појединачно, а о предлогу за избор кандидата који нису оспорени, одлучује у целини, јавним гласањем.

4) Бира и разрешава гувернера Народне банке Србије, на предлог одбора Народне скупштине надлежног за финансије, већином гласова свих народних посланика.

5) Бира Заштитника грађана, на предлог одбора надлежног за уставна питања, већином гласова свих народних посланика.

6) Бира и разрешава друге функционере одређене законом. (Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Повереник за заштиту равноправности, итд.). Пре избора функционера, које предлаже надлежни одбор, организује се разговор са кандидатима пред надлежним одбором. Функционер је изабран уколико за предлог гласа већина од укупног броја посланика. Овлашћење за избор, начин избора као и поступак избора утврђени су Уставом, Законом о Народној скупштини, посебним законима, који уређују рад појединих органа, као и Пословником Народне скупштине.

Законодавну функцију Народна скупштина, као носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији, врши тако што доноси прописе из своје надлежности, којима изворно уређује друштвене односе. Прецизније, Народна скупштина доноси и мења Устав, потврђује међународне уговоре кад је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања, доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије. Законодавна функција остварује се кроз законодавни поступак који има три фазе: 1) фазу законодавне иницијативе,

односно предлагања закона; 2) фазу разматрања предлога закона и доношење закона; и 3) фазу ступања на снагу закона.

1) Законодавну иницијативу имају народни посланици, који су Уставом овлашћени предлагачи закона. Овај облик законодавне власти они деле са другим Уставом овлашћеним предлагачима закона, а то су: Влада, скупштина аутономне покрајине, 30.000 бирача, као и Заштитник грађана и Народна банка Србије за предлоге закона из своје надлежности.

2) Разматрање и доношење закона у искључивој је надлежности Народне скупштине. Закони се разматрају у начелу и у појединостима. Народна скупштина у расправи у појединостима разматра амандмане који су поднети на поједине одредбе предлога закона у циљу њиховог побољшања. Право на подношење амандмана је саставни део законодавне иницијативе, коју Народна скупштина дели са осталим Уставом овлашћеним предлагачима закона. Народна скупштина у вршењу законодавне функције доноси прописе из своје надлежности, зависно од материје која се прописом уређује, у складу са Уставом, већином гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина народних посланика, или већином гласова свих народних посланика. Предлог за промену Устава усваја се двотрећинском већином од укупног броја народних посланика.

3) У фази ступања на снагу закона Народна скупштина вршење овог облика законодавне власти дели са председником Републике, који је дужан да донесе указ о проглашењу закона, или да закон, уз писмено образложење, врати Народној скупштини на поновно одлучивање. Ако Народна одлучи да поново гласа, и закон изгласа, председник Републике је дужан да прогласи поново изгласани закон, а ако то не учини у Уставом предвиђеном року, указ доноси председник Народне скупштине.

За разматрање и претресање питања из надлежности Народне скупштине, предлагање аката, као и питања вођења политике, извршавања закона, других прописа и општих аката од стране Владе, али и ради вршења других послова одређених скупштинским Пословником, образују се одбори, који могу образовати пододборе. Народна скупштина има следећих двадесет сталних одбора:

- 1) Одбор за уставна питања и законодавство,
- 2) Одбор за одбрану и унутрашње послове,
- 3) Одбор за спољне послове,
- 4) Одбор за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу,
- 5) Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова,
- 6) Одбор за дијаспору и Србе у региону,
- 7) Одбор за привреду, регионални развој, трговину, туризам и енергетику,
- 8) Одбор за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава,
- 9) Одбор за пољопривреду, шумарство и водопривреду,
- 10) Одбор за просторно планирање, саобраћај, инфраструктуру и телекомуникације,
- 11) Одбор за образовање, науку, технолошки развој и информатичко друштво,

- 12) Одбор за Косово и Метохију,
- 13) Одбор за културу и информисање,
- 14) Одбор за рад, социјална питања, друштвену укљученост и смањење сиромаштва,
- 15) Одбор за здравље и породицу,
- 16) Одбор за заштиту животне средине,
- 17) Одбор за европске интеграције,
- 18) Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања,
- 19) Одбор за контролу служби безбедности,
- 20) Одбор за права детета.

Састав сталних одбора Народне скупштине, као и расподела места председника и заменика председника одбора, одговарају страначкој заступљености народних посланика у Народној скупштини. Највећи део задатака скупштинских одбора односи се на разматрање предлога закона и других аката који су на дневном реду седнице Народне скупштине. О предлогу закона на седници одбора прво се води начелни претрес, а затим претрес у појединостима. Претрес у појединостима обавља се по члановима предлога закона на које су поднети амандмани и о амандманима којима се предлаже увођење нових одредаба, а у претресу могу да учествују: чланови одбора, предлагач закона или његов представник, представник Владе ако она није предлагач и подносилац амандмана или сваки народни посланик који присуствује седници одбора. Након завршетка претреса, одбор подноси Народној скупштини извештај који садржи мишљење и предлоге одбора. Одбор одређује известиоца који, по потреби, на седници Народне скупштине образлаже извештај одбора.

Када је у питању процес усклађивања унутрашњег правног поретка са правном тековином Европске уније (EU *acquis*), од посебног значаја је рад Одбора за европске интеграције, који, у складу са Пословником, има 17 чланова. Начелно посматрано, овај Одбор има следеће надлежности: 1) разматрање предлога закона и других општих аката са становишта њихове прилагођености прописима Европске уније и Савета Европе, 2) разматрање планова, програма, извештаја и информација о поступку стабилизације и придруживања Европској унији; 3) праћење реализације стратегије придруживања, 4) предлагање мера за успостављање општег, националног споразума о придруживању Србије европским институцијама и 5) развијање сарадње са одборима парламената других земаља и парламентарним институцијама Европске уније. Одбор за европске интеграције на својим седницама разматра предлоге закона и других општих аката са становишта њихове усклађености са прописима ЕУ, и разматра планове, програме, извештаје и друге акте извршне власти који се тичу придруживања Републике Србије ЕУ. Служба Одељења за европске интеграције је ангажована на изради изјава о усклађености и табела усклађености предлога закона чији су предлагачи народни посланици, а са правним тековинама Европске уније.

Народна скупштина је у оквиру својих надлежности започела припреме и усвојила неопходна акта потребна за процес преговора о приступању Републике Србије Европској унији, којим је дефинисала сарадњу са Владом Републике Србије. Народна скупштина је, 16. децембра 2013. године, усвојила Резолуцију о улози Народне скупштине и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији. Предлог Резолуције су сачинили народни по-

сланици - чланови Одбора за европске интеграције, након консултација са представницима Владе и цивилног друштва. Овом Резолуцијом Народна скупштина је потврдила да је стратешки циљ Републике Србије у преговорима о приступању стицање пуноправног чланства у Европској унији у најкраћем року и да ће својим активним деловањем допринети њиховом успешном вођењу и што скоријем окончању. Резолуцијом се наглашава важност сарадње Народне скупштине и Владе, која је надлежна да води и координира процес преговора о приступању, како би у најкраћем року били испуњени сви потребни политички, економски, правни и институционални критеријуми за чланство у Европској унији.

Резолуцијом се наглашава неопходност да се у процес праћења преговора о приступању укључе одбори Народне скупштине у чијем делокругу су питања из одговарајућих преговарачких позиција, док ће Одбор за европске интеграције имати централну улогу у координацији свих активности. Пре утврђивања преговарачке позиције за поједино поглавље, Влада доставља предлог преговарачке позиције Одбору за европске интеграције, који даје мишљење и/или доноси препоруке, које потом Влада разматра приликом коначног усвајања преговарачке позиције и о томе обавештава надлежни одбор Народне скупштине. Резолуцијом се предвиђа обавеза Владе да подноси Народној скупштини извештај о току преговора о приступању два пута годишње, односно по завршетку шестомесечног циклуса председавања Саветом Европске уније, који се разматра на седници Народне скупштине, као и обавеза шефа Преговарачког тима да подноси извештаје Одбору за европске интеграције најмање једном у три месеца. Влада има обавезу да Одбору за европске интеграције доставља извештаје о резултатима билатералног скрининга за свако преговарачко поглавље.

Усвајањем Резолуције Народна скупштина јача своју контролну улогу у процесу преговора и приступања и спремност да кроз сарадњу са цивилним друштвом, стручном јавношћу и другим заинтересованим чиниоцима, обезбеди инклузивност у свим фазама преговора о приступању Републике Србије Европској унији. Истовремено се постиже потпуна и благовремена обавештеност о току преговора о приступању као и постигнутим резултатима.

Одбор за европске интеграције је 4. јуна 2014. године донео Одлуку о поступку разматрања предлога преговарачке позиције у процесу преговора о приступању Републике Србије Европској унији, којом је прописан поступак разматрања предлога преговарачких позиција од стране скупштинских одбора. Одбори Народне скупштине разматрају све предлоге преговарачких поглавља које им Влада достави.

1.1.3. Влада

Генерални секретаријат

Влада је носилац извршне власти у Републици Србији. Према Уставу Републике Србије, Влада:

- 1) утврђује и води политику,
- 2) извршава законе и друге опште акте Народне скупштине,
- 3) доноси уредбе и друге опште акте ради извршавања закона,
- 4) предлаже Народној скупштини законе и друге опште акте и даје о њима мишљење кад их поднесе други предлагач,
- 5) усмерава и усклађује рад органа државне управе и врши надзор над њиховим радом,
- 6) врши и друге послове одређене Уставом и законом.

Влада је одговорна Народној скупштини за политику Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине и за рад органа државне управе.

Владу чине председник Владе, један или више потпредседника и министри.

Председник Владе води и усмерава рад Владе, стара се о ујединаченом политичком деловању Владе, усклађује рад чланова Владе и представља Владу.

Министри су за свој рад и за стање у области из делокруга министарства одговорни председнику Владе, Влади и Народној скупштини.

Председник Републике Народној скупштини предлаже кандидата за председника Владе, пошто саслуша мишљење представника изабраних изборних листа.

Кандидат за председника Владе Народној скупштини износи програм Владе и предлаже њен састав, о чему Народна скупштина гласа истовремено.

Влада је изабрана ако је за њен избор гласала већина од укупног броја народних посланика.

Мандат Владе траје до истека мандата Народне скупштине која ју је изабрала, а почиње да тече даном полагања заклетве пред Народном скупштином.

Мандат Владе престаје пре истека времена на које је изабрана, изгласавањем неповерења, распуштањем Народне скупштине, оставком председника Владе и у другим случајевима утврђеним Уставом.

Влада којој је престао мандат, до избора нове Владе, може да врши само одређене текуће и неодложне послове одређене законом.

Члану Владе може да престане мандат пре истека времена на које је изабран, подношењем оставке и разрешењем од стране Народне скупштине, на предлог председника Владе.

Законом о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14-УС и 44/14) утврђено је да је Влада у оквиру својих надлежности самостална. Влада је одговорна Народној скупштини за вођење политике Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине, за стање у свим областима из своје надлежности и за рад органа државне управе и ималаца јавних овлашћења на нивоу Републике.

У области старања о уставности и законитости, Влада је дужна да обустави од извршења општи акт општине, града и града Београда за који сматра да није сагласан Уставу или закону, решењем које ступа на снагу кад се објави у „Службеном гласнику Републике Србије”. Решење о обустави од извршења престаје да важи ако Влада у року од пет дана од објављивања решења не покрене поступак за оцену уставности и законитости општег акта.

Владу чине председник Владе, један или више потпредседника Владе и ресорни министри. Влада може имати министре без портфеља. Број потпредседника Владе и министара без портфеља одређује Народна скупштина при сваком избору Владе, на предлог кандидата за председника Владе. Ресорних министара има онолико колико је министарстава образовано Законом о министарствима.

Члан Владе не може бити на другој јавној функцији у државном органу, органу аутономне покрајине, општине, града, града Београда, нити вршити делатност која је по закону неспојива с дужношћу члана Владе, нити створити могућност сукоба јавног и приватног интереса. Члан Владе дужан је да се у свему повинује прописима којима се уређује сукоб интереса при вршењу јавних функција.

Председник Владе води и усмерава Владу, стара се о јединству политичког деловања Владе, усклађује рад чланова Владе, представља Владу и сазива и води њене седнице. Председник Владе може бити и министар.

Председник Владе може осталим члановима Владе, државним секретарима и директорима посебних организација и служби Владе давати обавезна упутства и посебна задужења, сходно програму и политици Владе. Председник Владе доноси одлуке и решења.

Председник Владе може да оснује савет за економски развој и савет за државне органе и јавне службе и друге савете. Састав савета одређује се актом о његовом оснивању.

Потпредседник Владе усмерава и усклађује рад органа државне управе у областима које одреди председник Владе. Председник Владе може овластити потпредседника Владе да руководи пројектом из делокруга више органа државне управе. Потпредседник Владе може бити и министар.

Председник Владе одређује једног потпредседника Владе за првог потпредседника Владе, који га замењује за време одсутности или спречености са свим овлашћењима председника Владе, изузев овлашћења на предлагање избора или разрешења члана Владе. Први потпредседник Владе помаже председнику Владе у вођењу и усмеравању Владе, старању о јединству политичког деловања Владе и усклађивању рада чланова Владе.

Министар може подносити Влади предлоге за уређивање питања из надлежности Владе и Народне скупштине и захтевати да Влада заузме став о питању из његове надлежности. Министар је дужан да обавештава Владу о свему што је битно за вођење политике и одлучивање Владе. Министар је одговоран за спровођење програма и политике Владе, за одлуке и мере које је донео или пропустио да донесе или предузме и за извршавање обавезних упутстава и посебних задужења која му је одредио председник Владе.

Влада одлуке доноси на седници, већином гласова свих чланова Владе. У случају да Влада има паран број чланова, одлука Владе је донета и ако за њу гласа најмање половина свих чланова Владе, под условом да је за одлуку гласао председник Владе.

Влада предлаже Народној скупштини законе и друге опште акте, буџет Републике Србије, даје мишљења о предлозима закона које није сама предложила и подноси годишњи извештај о свом раду.

Влада је дужна да заузме став о предлогу Народне скупштине који је поднет у питању из надлежности Владе, а може предложити Народној скупштини да расправи питање из надлежности Владе и да о њему заузме став.

Влада има Генералног секретара Владе, кога поставља и разрешава Влада на предлог председника Владе. Генералном секретару Владе мандат престаје постављањем новог Генералног секретара Владе, оставком или разрешењем.

1.1.4 Државна управа

Државна управа

Преглед стања

Законодавни оквир

У периоду 2014 - 2017. године Народна скупштина је усвојила следеће законе:

1. Закон о изменама и допунама Закона о државној управи („Службени гласник РС“, број 99/14);
2. Закон о изменама и допунама Закона о државним службеницима („Службени гласник РС“, број 99/14);
3. Закон о измени и допуни Закона о платама државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, број 99/14);
4. Закон о допунама Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, број 99/14);
5. Закон о Регистру запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава ("Службени гласник РС", бр. 68/2015 и 79/2015 - испр.);
6. Закон о инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, број 36/15);
7. Закон о допуни Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 14/15);
8. Закон о изменама и допунама Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 54/15);
9. Закон о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“, број 68/15);
10. Закон о општем управном поступку ("Службени гласник РС", бр. 18/16);
11. Закон о систему плата запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“ број 18/16);
12. Закон о запосленима у аутономним покрајинама и локалним самоуправама („Службени гласник РС“ број 21/16);
13. Закон о изменама и допунама Закона о систему плата запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“, број 108/16)
14. Закон о Националној академији за јавну управу („Службени гласник РС“, број 94/17);
15. Закон о изменама и допунама закона о државним службеницима („Службени гласник РС“, број 94/17).

Током 2014 - 2017. године Влада је усвојила следеће акте:

1. Уредба о изменама Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, број 84/14);
2. Уредба о допунама Уредбе о програму и начину полагања државног стручног испита („Службени гласник РС“, број 84/14);
3. Уредба о допунама Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 84/14);
4. Уредба о изменама и допунама Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 132/14);
5. Уредба о изменама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у организацијама обавезног социјалног осигурања („Службени гласник РС“, број 116/14);
6. Одлука о образовању Савета за реформу јавне управе („Службени гласник РС“, број 79/14, 86/2014, 120/2014 и 22/2015);
7. Уредба о изменама и допунама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, број 58/14).
8. Уредба о изгледу обрасца и начину вођења евиденције о инспекцијском надзору („Слу-

- жбени гласник РС“, број 81/15);
9. Уредба о заједничким елементима процене ризика у инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, број 81/15);
 10. Уредба о изменама Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 28/15);
 11. Уредба о допуни Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 102/15);
 12. Уредба о допуни Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 72/14113/15);
 13. Уредба о измени Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у организацијама обавезног социјалног осигурања („Службени гласник РС“, број 90/15);
 14. Уредба о стручном усавршавању државних службеника („Службени гласник РС“, број 25/15);
 15. Уредба о интерном конкурс у („Службени гласник РС“, број 17/16);
 16. Уредба о изменама и допунама Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС“, број 93/15);
 17. Уредба о изменама и допунама Уредбе о канцеларијском пословању органа државне управе („Службени гласник РС“, број 45/16);
 18. Уредба о шифарнику радних места („Службени гласник РС“, број 12/16)
 19. Одлука о образовању Савета за националне мањине („Службени гласник РС“, број 32/15);
 20. Стратегије развоја електронске управе у Републици Србији за период 2015-2018. године и Акциони план за спровођење Стратегије за период 2015-2016. годину („Службени гласник РС“, број 107/15);
 21. Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији („Службени гласник РС“, бр. 9/14 и 42/15-испр.) усвојена је 24. јануара 2014. године;
 22. Закључак о усвајању Акционог плана за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији, за период 2015–2017. године („Службени гласник РС“, бр. 31/15) усвојен је на Влади 19. марта 2015. године;
 23. Закључак 05 Број: 021-7492/2015 од 10. јула 2015. године којим се Влада саглашава да се продужи Споразум о оснивању Регионалне школе за државну управу (РесПА), на наредних седам година, почевши од 1. августа 2017. године и овлашћује др Кори Удовички да, у својству члана Управног одбора Респе на нивоу министара, гласа за продужење Споразума;
 24. Закључак 05 Број: 021-14201/2015 којим се прихвата Заједничка Декларација Отворена управа за имплементацију Агенде за одрживи развој до 2030. године од 30. децембра 2015;
 25. Закључак Владе 05 број 021-1651/2014 од 25. децембра 2014. године којим се усваја се Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу за 2014. и 2015. годину („Службени гласник РС“, бр. 145/14) од 29. децембра 2014. године;
 26. Одлука о образовању Савета за реформу јавне управе („Службени гласник РС“, број 81/16, 78/17);
 27. Закључак којим се усваја Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у РС за период 2016. и 2017. годину („Службени гласник РС“, број 93/16);
 28. Уредба о програму и начину полагања државног стручног испита („Службени гласник РС“, број 76/17);
 29. Уредба о прибављању и уступању података о чињеницама о којима се води службена евиденција („Службени гласник РС“, бр. 56/17);
 30. Одлука о максималном броју запослених у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину („Службени гласник РС“, бр. 61/17 и 92/17);
 31. Уредба о Каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору („Службени гласник РС“, бр. 81/17).

У периоду од 17. новембра 2016. године до 17. октобра 2017. године, Министарство државне управе и локалне самоуправе је донело следеће акте:

1. Правилник о утврђивању програма општег стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе („Службени гласник РС”, број 6/17);
2. Правилник о критеријумима и условима за акредитацију реализатора програма стручног усавршавања службеника у јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 49/17);
3. Правилник о утврђивању обавезних елемената програма општег и посебног стручног усавршавања службеника у јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 49/17);
4. Правилник о утврђивању листе програма општег стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 95/17);
5. Правилник о програму и начину спровођења испита за инспектора („Службени гласник РС”, број 88/16);
6. Правилник о стручном усавршавању матичара („Службени гласник РС”, бр. 105/16 и 21/17 - исправка).

Закон о изменама и допунама Закона о систему плата запослених у јавном сектору усвојен је 29. децембра 2016. године. Измене и допуне овог прописа условљене су потребом и неопходношћу да се дефинишу рокови у којима ће се донети закони којима се уређују плате и друга примања запослених у органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и другим органима и организацијама које је основала аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, односно закони којима се уређује радноправни статус, плате и друга примања запослених у јавним службама, јавним агенцијама и другим органима и организацијама које је основала Република Србија, као и рокови у оквиру којих ће се ускладити закони којима се уређују плате и друга примања запослених у државним органима, полицијских службеника, професионалних припадника Војске Србије и запослених у органима у чијем су делокругу безбедоносни и обавештајни послови.

С циљем одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, као и обима и рокова смањења броја запослених у наредном трогодишњем периоду – до достизања утврђеног максималног броја запослених, на основу **Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору** („Службени гласник РС”, број 68/15 и 81/16-УС), који је ступио на снагу 12. августа 2015. године, Влада је 19. јуна 2017. године усвојила **Одлуку о максималном броју запослених у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину** („Службени гласник РС”, број 61/17 и 92/17). Одлука је донета у оквиру процеса рационализације јавне управе у циљу фискалне консолидације и адекватне структуре и оптималног броја запослених у јавном сектору, а на основу резултата претходних анализа у којима су учествовала ресорна министарства. Одлука је ступила на снагу 1. јула 2017. године.

Израђен је документ **Оквир политике за управљање људским ресурсима**, којим су дате основне смернице и оквир политике управљања људским ресурсима у државној управи и предложени основни правци даљег уређења државно службеничког система. Информација о овом документу усвојена је у децембру 2016. године од стране Савета за реформу јавне управе и послата Европској комисији на мишљење. Документ је усклађен са мишљењем и коментарима добијеним од стране СИГМА/ОЕЦД/ЕК и поново послат ЕК на мишљење. Након добијања мишљења од стране ЕК, очекује се његово усвајање од стране Савета за реформу јавне управе. По усвајању документа од стране Савета за реформу јавне управе, започеће припрема измена

Закона о државним службеницима ради унапређења поступка запошљавања, напредовања и других правних института у складу са принципима транспарентности и конкурентности.

Уредба о Каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору је усвојена 27. јула 2017. године, а објављена у Службеном гласнику број 81/17 од 31. августа 2017. године. Уредбом се утврђује опис радних места, њихови општи/типични описи и захтеви за њихово обављање у јавним службама у области здравства, просвете, социјалне заштите, културе, спорта, туризма, у организацијама обавезног социјалног осигурања, као и радних места заједничких за јавне службе.

Као део реформског процеса јавног сектора, у складу са одредбама Закона о систему плата запослених у јавном сектору („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 108/16) Министарство државне управе и локалне самоуправе је радило на изради закона којим ће се уредити радно-правни статус и плате запослених у јавних службама. Припремљен је текст **Нацрта закона о запосленима у јавним службама** који је, након спроведене јавне расправе у периоду од 18. августа 2017. године до 6. септембра 2017. године, упућен надлежним органима, ради давања мишљења, у складу са Пословником Владе. Након добијања мишљења, текст Нацрт закона биће у складу са Пословником Владе упућен Влади РС, ради разматрања и усвајања Предлога закона, а потом даље у скупштинску процедуру ради усвајања до краја IV квартала 2017. године.

Припремљен је **Нацрт закона о изменама и допунама Закона о систему платама запослених у јавном сектору** којима се прописује измене у погледу начина утврђивања основице за јавне службе које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, односно из доприноса за обавезно социјално осигурање, као и друге органе и организације који нису директни или индиректни корисници буџета, односно корисници средстава организација обавезног социјалног осигурања у складу са законом којим се уређује буџетски систем. Такође, Нацртом закона се утврђују измене у погледу сачињавања Општег каталога у односу на радна места намештеника и запослене у јавним агенцијама, јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, односно из доприноса за обавезно социјално осигурање, организацијама обавезног социјалног осигурања и другим органима и организацијама које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, који су директни или индиректни корисници буџета – Каталог радних места за ова радна места сачињава се на основу акта Владе. Каталог радних места за запослене у правним лицима која нису директни или индиректни корисници буџета, наведеним изменама и допунама, сачињава се на основу радних места садржаних у акту о систематизацији тих правних лица и других података које министарству достављају та правна лица ради објављивања. Усвајање наведеног закона од стране Народне Скупштине очекује се до краја IV квартала 2017. године.

Припремљен је **Нацрт закона о платама службеника и намештеника у органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе**, којим се уређује плата, увећана плата, накнада плате, накнада трошкова и друга примања службеника и намештеника у органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, односно запослених на које се сходно примењују прописи којима се уређују права и дужности из радног односа о запосленима у органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Текст Нацрта закона упућен је Влади ради разматрања и усвајања. Усвајање наведеног закона од стране Народне Скупштине очекује се до краја IV квартала 2017. године.

У току је рад на изменама и допунама Закона о јавним агенцијама. У циљу успостављања транспарентног и на квалитету заснованог пријема у радни однос, односно да се у јавним агенцијама кроз јавни конкурс од самог почетка врши селекција између најбољих кандидата који се определе за рад у јавном сектору, Министарство је утврдило **Нацрт закона о изменама и допунама Закона о јавним агенцијама**, у току је јавна расправа (у периоду од 12. до 31. октобра 2017. године). Усвајање наведеног закона од стране Народне Скупштине очекује се до краја IV квартала 2017. године.

Упоредо са радом на припреми Нацрта закона о изменама и допунама Закона о јавним агенцијама, Министарство државне управе и локалне самоуправе припремило је радну верзију текста **Нацрта закона о платама запослених у јавним агенцијама**, којим се уређује плата, увећана плата, накнада плате, накнада трошкова и друга примања запослених у јавним агенцијама и другим правним лицима на које се примењују прописи о јавним агенцијама. О тексту наведеног нацрта закона спроводи се јавна расправа у периоду од 12. до 31. октобра 2017. године. Усвајање наведеног закона од стране Народне Скупштине очекује се до краја IV квартала 2017. године.

Право и дужност државних службеника на стручно усавршавање остварује се у складу са одредбама **Закона о државним службеницима** („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 81/05 – исправка, 83/05 – исправка, 64/07, 67/07 – исправка, 116/08, 104/09 и 99/14).

Сагласно овом закону, стручно усавршавање је право и дужност државних службеника да стичу знања и вештине, односно способности за извршавање послова радног места, у складу са потребама државног органа. При томе, руководиоца је дужан да државном службенику омогући стручно усавршавање за извршавање послова радног места у складу са програмима стручног усавршавања утврђених овим законом.

Стручно усавршавање заснива се на општим и посебним програмима којима се одређују облици и садржина стручног усавршавања. Програме општег стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе, по претходно прибављеном мишљењу Високог службеничког савета, доноси министар надлежан за послове државне управе, изузев програма општег стручног усавршавања државних службеника из области Европске уније које, у складу са својим делокругом, доноси по претходно прибављеном мишљењу Високог службеничког савета, директор Службе Владе за координацију послова Владе у приступању Европској унији, односно од ступања на снагу Закона о изменама и допунама закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 62/17) – министар надлежан у пословима координације у вези са процесом придруживања и приступања Европској унији. Програм општег стручног усавршавања усклађује се са потребама органа државне управе и служби Владе. Програме посебног стручног усавршавања државних службеника доноси руководиоца за сваку годину, према потребама државног органа.

У складу са овлашћењима утврђеним Законом о државним службеницима, Влада је донела **Уредбу о стручном усавршавању државних службеника** („Службени гласник РС“, бр. 25/15), којом се ближе уређују начин утврђивања потреба за стручним усавршавањем, врсте програма општег стручног усавршавања, основни елементи садржине програма општег и посебног стручног усавршавања, начин спровођења програма општег стручног усавршавања, као и друга питања од значаја за стручно усавршавање.

Сагласно Уредби, Министарство државне управе и локалне самоуправе у сарадњи са Службом за управљање кадровима, у циљу обезбеђивања континуираног стручног усавршавања државних службеника заснованог на циљевима реформе јавне управе, спровело је свеобухватно истраживање о потребама државних службеника за стручним усавршавањем, а након анализе података прикупљених из различитих извора коришћењем више метода процене потреба за стручним усавршавањем, сачињен је Извештај о процени потреба за стручним усавршавањем.

На основу утврђених потреба за стручним усавршавањем, министар државне управе и локалне самоуправе, по претходно прибављеном мишљењу Високог службеничког савета, донео је **Правилник о утврђивању програма општег стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе** („Службени гласник РС”, број 6/17), који чине: уводни програми (програм општег оспособљавања за полагање државног стручног испита приправника и новозапослених и програм општег оспособљавања новозапослених); програм општег континуираног стручног усавршавања државних службеника; програм општег стручног усавршавања руководилаца и програм општег стручног усавршавања напредних вештина обучавања и управљања личним развојем и развојем запослених. Ове програме организује Служба за управљање кадровима.

Истовремено, надлежност у спровођењу општег програма стручног усавршавања из области Европске уније, у извештајном периоду остварила је Канцеларија за европске интеграције, а од ступања на снагу Закона о изменама и допунама закона о министарствима – Министарство за европске интеграције.

У вези са организованим програмима стручног усавршавања спроводи се оцена успешности спроведених програма стручног усавршавања и верификација похађања програма стручног усавршавања, а води се и евиденција о утврђеним и спроведеним програмима стручног усавршавања.

Закон о државним службеницима предвиђа и стручно усавршавање путем стажирања на основу општих и посебних програма стручног усавршавања или на основу посебног споразума о међународној сарадњи у складу са тим програмом. Права и обавезе државног службеника на стажирању уређују се уговором, а Уредбом о стручном усавршавању државних службеника ближе је уређен начин избора државних службеника који се упућују на стручно усавршавање путем стажирања, битни елементи уговора о уређивању међусобних права и обавеза државних службеника и органа из ког се упућује на стажирање, као и друга питања од значаја за стажирање.

Средства за стручно усавршавање обезбеђена су у буџету Републике Србије, на размену органа надлежних за спровођење напред наведених програма стручног усавршавања.

Стручно усавршавање запослених у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе остварује се сагласно одредбама **Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе** („Службени гласник РС”, број 21/16).

У смислу овог закона, стручно усавршавање је право и дужност службеника да стиче знања и вештине, односно способности за извршавање послова радног места у складу са потребама послодавца.

Такође, Законом о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе уређено је да у циљу обезбеђења начела ефикасности, правичности и целовитости система стручног усавршавања, а ради давања стручних мишљења и препорука за његово спровођење и унапређење, Влада оснива Савет за стручно усавршавање запослених у јединицама локалне самоуправе. Сагласно овом закону, председника и три члана Савета предлаже министарство надлежно за локалну самоуправу, а четири члана предлаже Стална конференција градова и општина.

С тим у вези, Влада је на седници одржаној 23. децембра 2016. године, образовала Савет за стручно усавршавање запослених у јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 105/16), који је започео са радом и остваривањем своје надлежности.

Затим, ради обезбеђења целовитости система и успостављања стручног усавршавања у јединицама локалне самоуправе, на основу овлашћења из Закона, Министарство државне управе и локалне самоуправе је донело:

1) Правилник о критеријумима и условима за акредитацију реализатора програма стручног усавршавања службеника у јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 2491/17), на основу кога је започет поступак акредитације реализатора програма стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе. У транспарентном поступку, више од 300 правних и физичких лица поднело је захтев за акредитацију за реализатора програма стручног усавршавања службеника у јединицама локалне самоуправе, о којима одлучује министар државне управе и локалне самоуправе, на предлог Савета за стручно усавршавање запослених у јединицама локалне самоуправе.

2) Правилник о утврђивању обавезних елемената програма општег и посебног стручног усавршавања службеника у јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 49/17), којим су у складу са савременим трендовима и потребама дефинисани обавезни елементи програма стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе;

3) Правилник о утврђивању листе програма општег стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 95/17), којим су на основу претходно утврђених потреба запослених и органа и организација у систему локалне самоуправе, уређени програми општег стручног усавршавања и започето организовање обука службеника у јединицама локалне самоуправе (планирани број учесника обуке до краја 2017. године износи 1.500 запослених који су распоређени на радна места које чине и послови вођења управног поступка и одлучивања у управној ствари, или само послови вођења поступка или појединих радњи у поступку, односно распоређени на радна места које чине послови припреме или спровођења пројеката који се реализују из средстава међународне финансијске помоћи).

Поред тога, реализован је процес укупне реформе области стручног усавршавања у јавној управи у складу са Стратегијом реформе јавне управе у Републици Србији („Службени гласник РС”, бр. 9/14 и 42/14 – исправка) и Акционим планом за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији за период 2015–2017. („Службени гласник РС”, број 31/15), којима је у оквиру мера Развој и усклађивање основних функција управљања људским ресурсима за шири систем јавне управе успостављањем до краја 2017. одрживог система стручног усавршава-

вања запослених у јавној управи, предвиђено оснивање централне националне институције за стручно усавршавање запослених у јавној управи.

Након што је министар државне управе и локалне самоуправе донео Решење о оснивању о оснивању Посебне радне групе за припрему текста нацрта закона о централној институцији за стручно усавршавање запослених у јавној управи, број: 119-01-119/2016-13 од 05.09.2016. године, приступило се припреми Нацрта закона о Националној академији за јавну управу, али и изменама и допунама Закона о државним службеницима и Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе ради усаглашавања функционалних елемената стручног усавршавања у овим деловима јавне управе са организационим обликом који се успоставља Законом о Националној академији за јавну управу.

У току припреме нацрта ових закона започет је консултативни процес и јавности су представљене радне верзије закона. Државни органи, органи територијалне аутономије, органи јединица локалне самоуправе и другим имаоци јавних овлашћења, као и државни службеницима, запослени у јединицама локалне самоуправе и запослени у осталим деловима јавне управе, стручна јавност и остали заинтересовани субјекти, позвани су да се упознају са текстовима радних верзија закона и доставе коментаре, предлоге и сугестије за њихово унапређење. У даљој припреми нацрта закона узети су у обзир сви достављени коментари, предлози и сугестије, а полазећи од обима и садржаја коментара, предлог и сугестија остварена је и непосредна сарадња са Сталном конференцијом градова и општина (СКГО) и Националном алијансом за локални економски развој (НАЛЕД), ради изналажења најадекватнијих решења питања која су предмет уређења ових закона.

Затим, припремљени нацрти Закона о Националној академији за јавну управу, Закона о изменама и допунама Закона о државним службеницима и Закона о изменама и допунама Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, у складу са програмима јавне расправе, упућени су у процедуру јавне расправе.

Јавна расправа о нацртима закона спроведена је од 24. априла до 15. маја 2017. године.

У оквиру јавне расправе, Министарство државне управе и локалне самоуправе, у сарадњи са Канцеларијом Европске уније у Београду и Саветом Европе, организовало је округле столове на којима су представљени нацрти закона, и то у по један у Нишу и Новом Саду и два у Београду. Учесници у јавној расправи показали су велику заинтересованост за партиципацију у округлим столовима, тако да је овим скуповима присуствовало укупно 362 учесника.

Учесници округлих столова узели су активно учешће и изнели своје коментаре на текстове нацрта, уз јединствену оцену о неопходности успостављања централне институције за стручно усавршавање у јавној управи и једнообразних, целовитих и сврсисходних критеријума и стандарда стручног усавршавања свих запослених у њој.

Такође, текстови нацрта закона преведени су на енглески језик и достављени Европској комисији ради упознавања.

По завршетку јавне расправе, нацрти закона су усаглашени са свим достављеним предлозима и сугестијама који су били у духу концепта на коме се закони заснивају и усмерени на побољшање предложених текстова, када је започео поступак утврђивања предлога закона.

Влада је утврдила Предлог закона о Националној академији за јавну управу и Предлог закона о изменама и допунама Закона о државним службеницима, на седници одржаној 22. септембра

2017. године и ови предлози закона разматрани су на Првој седници Другог редовног заседања Народне скупштине, а донети су 17. октобра 2017. године.

Законом о Националној академији за јавну управу („Службени гласник РС“, број 94/17) оснива се Национална академија за јавну управу, као посебна организација са својством правног лица, над чијим радом надзор врши министарство надлежно за систем државне управе, а уређују се и друга питања од значаја за њен рад и остваривање стручног усавршавања у јавној управи (делокруг, сарадња и континуирана стручна подршка органима у систему јавне управе, сарадња са другим јавно признатим организаторима активности образовања одраслих и заинтересованим лицима, посебна стручна тела, средства за рад и друго).

Сагласно одредбама Закона о Националној академији за јавну управу, Национална академија преузима од Службе за управљање кадровима запослена, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за вршење надлежности у области стручног усавршавања.

Такође, Законом је уређено да Национална академија преузима од Министарства државне управе и локалне самоуправе евиденцију о утврђеним и спроведеним општим програмима стручног усавршавања државних службеника, као и запослена лица, права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за вршење надлежности у овим пословима.

Законом о изменама и допунама Закона о државним службеницима („Службени гласник РС“, број 94/17) утврђују се односи који на усклађен, целовит и методичан начин подробно уређују сва питања значајна за остваривање сврхе стручног усавршавања и стицање функционалних, примењивих знања државних службеника за спровођење укупних реформских циљева и принципа: програми стручног усавршавања, средства за спровођење програма стручног усавршавања, критеријуми, мерила и начин утврђивања потреба за стручним усавршавањем, обавезни елементи (делови) програма стручног усавршавања, надлежност органа за доношење програма стручног усавршавања, облици спровођења програма стручног усавршавања, предавачи и други реализатори и спроводиоци програма, евиденција, акредитација и депозит података о програмима стручног усавршавања, вредновање спроведених програма стручног усавршавања, верификација програма стручног усавршавања, стручно усавршавање стажирањем и друго; отклањају се све празнине у досадашњем уређењу ове области и стварају услови за несметано остваривање надлежности Националне академије за јавну управу у стручном усавршавању државних службеника.

Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС“, број 18/16) (ЗУП) који је усвојен у Народној скупштини 29.2.2016. године, ступио је на снагу 09.03.2016. године, при чему је одложена примена свих одредаба осим чл. 3, 103. и 207. ЗУП, које су почеле да се примењују 8.6.2016. године.

Од почетка примене тих одредби (08.06.2016. године) предузете су бројне активности са циљем стварања оптималних услова за размену података о чињеницама из службених евиденција:

У децембру 2015. године урађена је анализа усклађености посебних закона са принципима ЗУП, од стране консултаната YUCOM и CMS, а на основу Уговора о јавној набавци – ове анализе су искоришћене као полазна основа за рад Координационог тела за усклађивање посебних закона са Законом о општем управном поступку и достављене су представницима свих министарстава

Ангажовани су консултанати са пројекта Владе Велике Британије и предузете су бројне активности на плану спровођења ЗУП у сарадњи са Британским пројектом Фонда за добру

управу (Good Governance Fund) RS16, а у вези са уласком општинских и градских управа у Клуб добре управе – предуслов је испуњеност критеријума дефинисаних у сарадњи Министарства државне управе и локалне самоуправе и Пројектног тима..

Од марта 2016. године организовани су обиласци јединица локалне самоуправе ради утврђивања тренутног стања на плану размене података из службених евиденција по службеној дужности, са циљем пружања подршке јединицама локалне самоуправе од стране представника МДУЛС и представника Британског пројекта.

Сprovedена је Јавна набавка чији је предмет услуга спровођења процеса унапређења регулативе и примену овог закона, у две партије - за израду плана и програма са Приручником за полагање дела државног стручног испита који се односи на ЗУП и Практикума за примену ЗУП са обрасцима за практичну примену; Електронске верзије Приручника и Практикума су доступне преко сајта Министарства.

Министарство државне управе и локалне самоуправе формирало је Посебну радну групу за формулисање препорука за успостављање и унапређење механизма размене података из службених евиденција у складу са ЗУП, од 15.04.2016. године, како би пружила подршку у виду препорука органима на који начин остварити комуникацију у размени података.

На званичном сајту Министарства државне управе и локалне самоуправе објављено је Упутство о примени одредаба чл. 9, 103. и 2017. ЗУП којима је ближе регулисана размена података о чињеницама о којима се води службена евиденција, са пратећим обрасцима за поступање органа у размени података – ово Упутство је уједно представљало полазну основу за израду Предлога уредбе о прибављању и уступању података о чињеницама о којима се води службена евиденција који су неопходни за одлучивање у управном поступку.

Након 08.06.2016. године до 01.06.2017. године (почетак пуне примене ЗУП):

Одржани су састанци и консултације са представницима Сталне конференције градова и општина у циљу координације и предузимања даљих активности на пољу примене одредаба ЗУП о размени података. Током 2016. године је одржан први круг регионалних радионица (укупно 7), по управним окрузима, у сарадњи на тему „У сусрет примени новог Закона о општем управном поступку“; радионицама је присуствовало 167 учесника из 71 јединица локалне самоуправе.

Нови, други круг радионица/регионалних презентација је започет 04. маја 2017. године и трајао је до 30.05.2017. године, на тему „Општи управни поступак – нова законска решења“. Одржано је 7 презентација којима је присуствовало 282 запослених из 93 јединице локалне самоуправе.

У августу 2016. године покренут сајт www.dobrauprava.com, с циљем да се стимулише јавна управа да примењује принципе добре управе у свом раду, а да се грађани и привреда информишу о новинама које доноси ЗУП и о одредбама о размени података из службених евиденција. Циљ је да што више јединица локалне самоуправе испуни критеријуме Добре управе и уђе у Клуб добре управе; планира се унапређење овог сајта и у току су преговори са ГИЗ по том основу.

Образовано је **Координационо тело Владе за усклађивање посебних закона са Законом о општем управном поступку („Службеном гласнику РС” број 82/16)**. Рок за усклађивање посебних закона којима су уређена поједина питања управног поступка у појединим управним областима са одредбама је 1. јун 2018. године. Од почетка образовања овог тела (октобар 2016.

године) до данас одржано укупно 9 састанака на којима су утврђени ставови за усклађивање посебних закона са Законом о општем управном поступку.

Предузете су активности за израду списка посебних закона које је потребно ускладити са ЗУП и списка посебних управних поступака и процедура по ресорима, израду ходograma активности, ангажовање стручњака из управноправне области уз подршку ГИЗ, а у оквиру Пројекта „Подршка реформи јавне управе“ и укључивање у рад тела и представника других органа, као и израду матрице за усаглашавање посебних закона, упутства које уређује однос ЗУП-а и посебних закона и смерница за усаглашавање посебних закона са ЗУП.

Одржано је пет Обука за усклађивање посебних закона са ЗУП у организацији Министарства државне управе и локалне самоуправе и Службе за управљање кадровима и уз подршку пројекта српско-немачке сарадње, тј. ГИЗ пројекта „Подршка реформи јавне управе“, као и Правног факултета Универзитета у Београду. Обуке је прошао 91 државни службеник.

Припремљен је и спроведен програм обука запослених на централном и локалном нивоу и тренинг тренера: пројекат „Подршка спровођењу Закону о општем управном поступку“ (FWC) – пројекат је започет 26.09.2016. године, иницијалним, *sick-off* састанком. У мају 2017. године је одржана завршна конференција и додељени су сертификати тренерима који су прошли обуку за вођење тренинга путем Moodle e-learning платформе, као и *in vivo* (укупно 80 тренера).

У вези са овим пројектом преко Службе за управљање кадровима спроводи се e-learning обука и то за 3 групе полазника, у трајању од 10 радних дана, и то за:

1. државне службенике који у свакодневном раду примењују ЗУП – обука се спроводи уз подршку тренера. Прва група полазника, њих 136, је прошла обуку закључно са 5.5.2017. године, а преко Службе за управљање кадровима биће омогућена пријава за наредни круг,
2. државне службенике који се припремају за полагање државног стручног испита,
3. државне службенике који се припремају за полагање испита за инспектора.

Тренери сертифицирани на овај начин су већ отпочели са припремом и организовањем обука по државним органима и у јединицама локалне самоуправе.

Имајући у виду бројне позитивне ефекте e-learning обуке и пристигле коментаре у којима се предлаже још оваквих обука за *on line* обуке на локалу, а овај материјал је прослеђен и Савету Европе како би се до краја године одржало 30-50 регионалних дводневних радионица на тему примене новог ЗУП. С тим у вези, од стране СКГО је ова обука прилагођена за запослене на локалу, тако што су теме донекле измењене и допуњене, а обука је продужена на 8 недеља.

Усвојена је **Уредба о прибављању и уступању података о чињеницама о којима се води службена евиденција** („Службени гласник РС“, бр. 56/17). Уредбом је утврђена обавеза органа који воде управне поступке да по службеној дужности врше увид, прибављају и обрађују податке о чињеницама неопходним за одлучивање о којима се води службена евиденција. Циљ ових обавеза је побољшање делотворности и економичности поступка, односно олакшавање положаја странака у управном поступку. На тај начин ће се олакшати и убрзати вршење увида, односно прибављање података из службених евиденција, ради ефикаснијег остваривања начела Закона о општем управном поступку.

Отпочела је примена Пројекта еЗУП, са циљем да се омогући ефикасна, делотворна и брза размена података из службених евиденција по службеној дужности за потребе одлучивања о управним стварима. У том циљу од стране Дирекција за еУправу и Delivery Unit-а су претходно спроведене обуке за запослене у јединицама локалне самоуправе.

Закон о инспекцијском надзору („Службени гласник РС” бр. 36/15) који је Народна Скупштина усвојила 15. априла 2015. ступио је на снагу 29. априла 2015. године. Закон је имао одложено примenu, односно његова пуна примена почела је истеком године дана од дана ступања на снагу, тачније 29. априла 2016. године. Одредбе овог закона које се односе на контролу нерегистрованих субјеката и непријављених делатности (тзв. сива економија) почеле су да се примењују 30. јула 2015. године, што за циљ има и смањење обима сиве економије.

Наиме, као један од основних циљева Стратегије реформе јавне управе предвиђена је реформа инспекцијског надзора. Доношењем овог системског закона уређени су основни правни институти - законитост и безбедност пословања и поступања надзираних субјеката (усклађеност са законом и другим прописом), као циљ инспекцијског надзора; успостављен је систем процене ризика у инспекцијском надзору којим се елиминишу се или битно умањују арбитрарност, неуједначеност, самовоља, коруптивност и друге могуће злоупотребе у покретању и спровођењу инспекцијског надзора: успоставља се подршка одрживом пословању и развоју привредних субјеката; уводи се институт координације инспекцијског надзора и међусобна сарадња инспекција, као и сарадња инспекција и других државних органа и организација и субјеката из приватног сектора којим се смањује административни терет привреде; уводе се јасна овлашћења инспекција у сузбијању обављања делатности нерегистрованих субјеката (тзв. сива економија), чиме се унапређује слободна тржишна утакмица и штити лојална конкуренција од тзв. сиве економије; уређена је транспарентност рада и аката инспекција и уједначавање инспекцијске праксе, чиме се постиже већа правна предвидивост, сигурност и извесност за привредне субјекте.

Разлог за доношење овог закона био је недостатак јединственог, системског закона који би уређивао инспекцијски надзор. Претходне анализе су показале да је материја појединачних области инспекцијског надзора била предмет уређења око 1.000 закона, уредби, правилника и других подзаконских прописа што је за последицу имало неусклађеност, супротстављеност и колизију правних норми и битну различитост у поступању, изазивајући правну несигурност, неизвесност, непотребне трошкове за привреду и неефикасну алокацију јавних ресурса. Анализа је показала да није постојало довољно квалитетно превентивно деловање у овој области, па се инспекција стављала у позицију да реагује тек након што настане штетна последица. Такође, циљ је био да се путем јединственог закона уреди методологија поступања у инспекцијском надзору, овлашћења и обавезе учесника инспекцијског надзора, координација рада инспекција и боље коришћење ресурса инспекција.

Донето је пет подзаконских аката који су предвиђени Законом и то две уредбе које је усвојила Влада Републике Србије (Уредба о заједничким елементима процене ризика у инспекцијском надзору и Уредба о изгледу обрасца и начину вођења евиденције о инспекцијском надзору „Службени гласник РС“ бр. 81/15) и три правилника које је донео министар државне управе и локалне самоуправе (Правилник о програму и начину спровођења испита за инспектора, Правилник о изгледу обрасца службене легитимације инспектора и Правилник о општем обрасцу записника о инспекцијском надзору, „Службени гласник РС“ бр. 81/15). У складу са Законом, Одлуком Владе Републике Србије образована је Координациона комисија („Службени гласник РС“, бр. 66/15 и 5/16) ради обезбеђивања делотворнијег и свеобухватнијег надзора и избегавања

ња преклапања и непотребног понављања надзора, која је почела са радом 6. августа 2015. године. Сагласно члану 12. став 7. Закона, образоване су радне групе и стручни тимови за одређене области, односно одређена питања инспекцијског надзора, и то седам радних група: за сузбијање недозвољене трговине; за безбедност објеката; за храну; за заштиту природних ресурса; за јавно здравље; за угоститељство и за унутрашњи надзор, као и два стручна тима: за сузбијање неформалног рада („рада на црно“) и за превоз путника и робе у друмском, водном и железничком саобраћају

Започеле су активности на успостављању јединственог информационог система за инспекције – Е-инспектор којим ће се омогућити повезивање и координација инспекција као и ефикасна размена података и електронских докумената у планирању и спровођењу инспекцијског надзора и олакшати рад инспекција на терену - где ће инспектору у сваком моменту бити доступне електронске контролне листе, као и информације о претходно спроведеним надзорима код предметног надзираног субјекта.

У оквиру успостављања система обука, континуираног унапређења знања и вештина и напредовања у струци инспектора, започело је спровођење обука инспектора о Закону о инспекцијском надзору и његовој примени и реформи инспекцијског надзора (обука инструктора - Train the Trainers курс), које Министарство државне управе и локалне самоуправе спроводи уз подршку УСАИД Пројекта за боље услове пословања и организације Партнери за демократске промене Србије. До краја априла 2016. године одржано је 9 обука у оквиру којих је било обучено око 330 инспектора, будућих тренера који ће своја знања и искуства пренети колегама и сарадницима. Такође, у циљу даљег преношења стеченог знања, у оквиру министарстава која у свом саставу имају инспекције припремљени су планови спровођења даљих обука од којих се већина одржала до краја маја 2016. године.

Будући да је Закон о инспекцијском надзору кровни закон, у току је хармонизација посебних закона, што ће допринети отклањању неуједначене примене Закона, као и његовој доследнијој примени у пракси.

Након две године од усвајања Закона и више од годину дана његове пуне примене, поред осталог, постигнути су важни резултати у вези са нерегистрованим субјектима. Наиме, значајно повећан број регистрованих предузетника код Агенције за привредне регистре, али је и значајно умањен број затворених предузетника – што је довело до превођења предузетника у регуларне токове пословања што има вишеструке позитивне последице за државу и друштво у целини. Примена Закона је свакако допринела повећању предвидљивости пословног амбијента, унапређењу квалитета информација на којима се заснива рад инспекција, као и повећању транспарентности рада инспекција.

Посебна радна група за припрему текста **Нацрта закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја** образована је 03. новембра 2016. године. Чланови радне групе су представници Министарства државне управе и локалне самоуправе, Управног инспектората, Министарства правде, Републичког секретаријата за законодавство, Републичког секретаријата за јавне политике, Народне скупштине, Министарства финансија. Договорена је сарадња Посебне радне групе за припрему текста Нацрта закона са члановима Радне групе за Отворене податке (Open Data), на тему усклађивања овог прописа са ЕУ Директивом о поновном коришћењу информација из јавног сектора и са члановима Радне групе за Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за 2016. и 2017. годину (OGP). Одржани су састанци Посебне радне групе за припрему текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од

јавног значаја и утврђена је динамика рада као и оквир измена и допуна. 22. и 23. марта 2017. г. одржани су састанци МДУЛС са представницима СИГМА, као и са члановима Посебне радне групе. СИГМА је представила закључке своје анализе и договорени су наредни кораци у циљу унапређења реформског процеса. Радна група сачинила је прву радну верзију Нацрта овог закона, на коју је СИГМА дала коментаре у јулу 2017. године. У наредном периоду следе консултације са представницима Радне групе за Отворене податке (Open Data) и Радне групе за Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за 2016. и 2017. годину (OGP). Након тога, уследиће консултације са Повереником за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и организацијама цивилног друштва. 06. септембра 2017. године одржан је састанак Посебне радне групе на којем су анализирани и дискутовани коментари које је дала СИГМА јула ове године. У току су интензивне консултације у вези са уношењем отворених података и поновном употребом података, у текст Нацрта закона.

Институционални оквир

Законом о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15-др. закон и 62/17) образована су министарства и посебне организације и утврђен је њихов делокруг:

Сагласно овом закону **МИНИСТАРСТВА, са органима управе у саставу су:**

- 1) **МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА**
 - Пореска управа
 - Управа царина
 - Управа за трезор
 - Управа за јавни дуг
 - Управа за дуван
 - Управа за спречавање прања новца
 - Управа за слободне зоне
- 2) **МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ**
 - Дирекција за мере и драгоцене метале
 - Управа за брзи одговор
- 3) **МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ПОЉОПРИВРЕДЕ**
 - Управа за ветерину
 - Управа за заштиту биља
 - Републичка дирекција за воде
 - Управа за шуме
 - Управа за аграрна плаћања
 - Дирекција за националне референтне лабораторије
 - Управа за пољопривредно земљиште
- 4) **МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**
 - Агенција за заштиту животне средине
- 5) **МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ**
 - Управа за утврђивање способности бродова за пловидбу
 - Управа за транспорт опасног терета

- Дирекција за водне путеве
- 6) МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА И ЕНЕРГЕТИКЕ
- Управа за резерве енергената
- 7) МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ, ТУРИЗМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА
- 8) МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
 - Управа за извршење кривичних санкција
 - Дирекција за управљање одузетом имовином
 - Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама
- 9) МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
 - Управни инспекторат
- 10) МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
- 11) МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
 - Инспекторат одбране
 - Војнобезбедносна агенција
 - Војнообавештајна агенција
- 12) МИНИСТАРСТВО ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ
- 13) МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА
 - Управа за сарадњу с дијаспором и Србима у региону
- 14) МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
- 15) МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА
 - Управа за биомедицину
- 16) МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА
 - Инспекторат за рад
 - Управа за безбедност и здравље на раду
- 17) МИНИСТАРСТВО ОМЛАДИНЕ И СПОРТА
- 18) МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА

Сагласно наведеном Закону о министарствима и другим посебним законима, **ПОСЕБНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ** су:

- 1) РЕПУБЛИЧКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЗАКОНОДАВСТВО
- 2) РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА РОБНЕ РЕЗЕРВЕ
- 3) РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
- 4) РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД
- 5) РЕПУБЛИЧКИ ГЕОДЕТСКИ ЗАВОД
- 6) РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА ИМОВИНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
- 7) ЦЕНТАР ЗА РАЗМИНИРАЊЕ
- 8) ЗАВОД ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ
- 9) ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ
- 10) РЕПУБЛИЧКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЈАВНЕ ПОЛИТИКЕ
- 11) УПРАВА ЗА ЈАВНЕ НАБАВКЕ
- 12) РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД
- 13) КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ
- 14) БЕЗБЕДНОСНО-ИНФОРМАТИВНА АГЕНЦИЈА
- 15) РЕПУБЛИЧКА АГЕНЦИЈА ЗА МИРНО РЕШАВАЊЕ РАДНИХ СПОРОВА
- 16) ДИРЕКЦИЈА ЗА ЖЕЛЕЗНИЦЕ
- 17) ГЕОЛОШКИ ЗАВОД СРБИЈЕ
- 18) ЦЕНТАР ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ НЕСРЕЋА У САОБРАЋАЈУ

Такође, потребно је навести и **СЛУЖБЕ ВЛАДЕ** основане уредбом у складу са Законом о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 74/12-УС-исправка, 7/14-УС и 44/14) и то:

- 1) ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ ВЛАДЕ
- 2) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА САРАДЊУ С МЕДИЈИМА
- 3) СЛУЖБА КООРДИНАЦИОНОГ ТЕЛА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО, БУЈАНОВАЦ И МЕДВЕЂА
- 4) СЛУЖБА ЗА УПРАВЉАЊЕ КАДРОВИМА
- 5) АВИО-СЛУЖБА ВЛАДЕ
- 6) КАНЦЕЛАРИЈА САВЕТА ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ И ЗАШТИТУ ТАЈНИХ ПОДАТАКА
- 7) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА САРАДЊУ СА ЦИВИЛНИМ ДРУШТВОМ
- 8) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА СРЕДСТВИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
- 9) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ
- 10) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА
- 11) УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
- 12) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА БОРБУ ПРОТИВ ДРОГА
- 13) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КООРДИНАЦИОНЕ ПОСЛОВЕ У ПРЕГОВАРАЧКОМ ПРОЦЕ-

- СУ СА ПРИВРЕМЕНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА САМОУПРАВЕ У ПРИШТИНИ
- 14) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА УПРАВЉАЊЕ ЈАВНИМ УЛАГАЊИМА
 - 15) КАНЦЕЛАРИЈА НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА ЗА КООРДИНАЦИЈУ САРАДЊЕ СА РУСКОМ ФЕДЕРАЦИЈОМ И НАРОДНОМ РЕПУБЛИКОМ КИНОМ
 - 16) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И ЕЛЕКТРОНСКУ УПРАВУ.

Административни капацитети

Главни носилац реформе државне управе је **Министарство државне управе и локалне самоуправе** које је организовано у складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места (бр: 110-00-125/2017-02 од 24. јула 2017. године који је усвојила Влада Закључком 05 Број: 110-8093/2017 од 25. августа 2017. године).

Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне Покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину („Сл. гласник РС, бр. 61/17), максималан број запослених на неодређено време у Министарству је 106, а у Управном инспекторату је 28, што укупно износи 134.

Правилник организује Министарство у седам сектора:

1. Сектор за развој добре управе са 18 државних службеника ангажованих на 16 радних места;
2. Сектор за управљање људским ресурсима са 15 државних службеника ангажованих на 14 радних места;
3. Сектор за стручно усавршавање са 7 државних службеника ангажованих на 7 радних места
4. Сектор за систем локалне самоуправе са 12 државних службеника, распоређених на 12 радних места;
5. Сектор за људска и мањинска права и слободе са 10 државних службеника, распоређених на 10 радних места;
6. Сектор за матичне књиге и регистре са 10 државних службеника и 1 намештеником ангажованих на 10 радних места
7. Сектор за европске интеграције и међународну сарадњу са 12 државних службеника ангажованих на 12 радних места.

У Министарству су као посебне унутрашње јединице образоване Секретаријат Министарства и Кабинет министра. Послове Секретаријата Министарства обавља 14 државних службеника и 4 намештеника распоређених на 16 радних места, док послове Кабинета министра обавља 7 државних службеника и 1 намештеник распоређених на 7 радних места.

Послове интерне ревизије из делокруга Министарства обавља Група за интерну ревизију, са 3 државна службеника распоређена на 3 радна места.

У Управном инспекторату ангажовано је 28 државних службеника за 17 радних места.

Укупан број систематизованих радних места у Министарству и Управном инспекторату износи 118, са 4 државна секретара (функционера), 129 државних службеника и 5 намештеника.

Напомињемо да је област стручног усавршавања један је од есенцијалних елемената у интегрисаном управљању и развоју људских ресурса у јавној управи и укупном остваривању реформских циљева и принципа. Ради остваривања унапређења ове функције, посебно имајући у виду новине садржане у Закону о Националној академији за јавну управу и Закону о изменама и допунама Закона о државним службеницима, сагласно којима Министарство државне управе и локалне самоуправе има надлежност у вођењу политике у области стручног усавршавања, нормативну и надзорну функцију, актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству, августа ове године, образована је нова основна унутрашња јединица – Сектор за стручно усавршавање, са седам радних места и седморо извршилаца распоређених у два уже унутрашње јединице (Група за стручно усавршавање и Група за стручне испите).

Ванзаконодавне мере

Након доношења Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније за период 2013-2016. године, 24. јануара 2014. године донета је **Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији** („Службени гласник РС”, бр. 9/14 и 42/14-исправка), којом се обезбеђују потребни циљеви, принципи и правци свеукупне реформе јавне управе и услови за реализацију појединачних мера и активности у различитим областима и питањима који су од општег интереса за државу и друштво у целини, пре свега оних који се односе на: унапређење организационих и функционалних подсистема јавне управе; успостављање усклађеног јавно-службеничког система заснованог на заслугама и унапређење управљања људским ресурсима; унапређење управљања јавним финансијама и јавним набавкама; повећање правне сигурности и унапређење пословног окружења и квалитета пружања јавних услуга; повећање транспарентности, унапређење етичких стандарда и одговорности у обављању послова јавне управе и јачање механизма надзора у јавној управи. Стратегија поставља за општи циљ стварање јавне управе засноване на принципима Европског управног простора, односно управе која пружа висок квалитет услуга грађанима и привреди и позитивно утиче на животни стандард грађана.

Акциони план за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији, за период 2015.–2017. године усвојен је на Влади 19. марта 2015. године („Службени гласник РС”, бр. 31/15) и операционализује Стратегију, дефинише конкретне мере, резултате и активности за спровођење реформе јавне управе. Методолошки приступ Акционог плана заснован је на резултатима и индикаторима који мере степен испуњености зацртаних циљева, омогућавајући праћење засновано на резултатима (енг. *Result-based monitoring* – RBM) уз задржавање одређених елемената процесног, имплементационог приступа. Поред Акционог плана, израђени су и Пасош индикатори за 86 индикатора, који имају за циљ да се на једном месту прикупе основне информације о свим дефинисаним индикаторима успешности, укључујући и неке од њихових кључних институционалних аспеката, нпр. која институција прикупља податке за мерење ког индикатора и колико често то чини.

Један од побочних докумената Стратегије реформе јавне управе важан за питање отворености и транспарентности управе је **Акциони план за спровођење иницијативе Партнерства за отворену управу**. Република Србија је учесница међународне иницијативе Партнерства за отворену управу – ПОУ од 2012. године, када је доставила писмо о намерама да приступи иницијативи, чиме се обавезала на израду акционих планова и поштовање принципа отворене управе садржаних у Декларацији ПОУ. Израда и имплементација Акционог плана представља важну компоненту учешћа државе у Партнерству за отворену управу, чиме држава изражава своју посвећеност основним вредностима Партнерства. Кроз сарадњу и пуну партиципацију невла-

диног сектора, Србија је 17. новембра 2016. године усвојила Други Акциони план Влада РС, а обавезе које су преузете усвајањем Акционог плана представљају конкретне активности за унапређење стања у областима: Учесће јавности, Приступ информацијама, Отворени подаци, Интегритет власти, Фискална транспарентност и Јавне услуге.

У протеклом периоду успостављен је систем за праћење предвиђен Стратегијом реформе јавне управе. Успостављена је четворостепена **структура за координацију, праћење, извештавање и евалуацију процеса спровођења реформе јавне управе** и то два политичка нивоа координације и праћења: Савет за реформу јавне управе и Колегијум државних секретара, и два стручна: Међуминистарска пројектна група и Група за управљање реформом јавне управе у Министарству државне управе и локалне самоуправе.

Савет за реформу јавне управе је радно тело Владе и има 17 чланова из редова Владе (председник Владе, потпредседници и надлежни министри). Савет је првобитно успостављен Одлуком о образовању Савета за реформу јавне управе 15. августа 2014. године и до сад је одржао 7 седница на којима су се разматрали досадашњи резултати и будући правци реформе јавне управе (21.08.2014, 30.10.2014, 12.02.2015, 14.05.2015, 17.12.2015, 26.12.2016, 27.03.2017.).

Колегијум државних секретара образован је 28.08.2014. године Решењем Савета за реформу јавне управе, као радна група Савета за реформу јавне управе. Свеукупно у протеклом периоду Колегијум је одржао 5 седница (7.10.2014, 13.01.2015, 22.05.2015, 16.12.2015, 22.02.2017. године).

Међуминистарска пројектна група (у даљем тексту: МПГ) формирана је Решењем министра државне управе и локалне самоуправе од 23. фебруара 2015. године. Чланови су секретари свих министарстава и представници на сличном нивоу у посебним организацијама и службама Владе, али и представници организација цивилног друштва, преко организација чланица конзорцијума механизма Секторских организација цивилног друштва (СЕКО) за област реформе јавне управе. Такође, у МПГ је равноправно укључена и Стална конференција градова и општина (СКГО), као спона ка локалној самоуправи. Укупно МПГ чини 34 члана и 33 заменика члана, од који су 12 представници невладиног сектора. Секретар МПГ је руководиоца Групе за управљање реформом јавне управе, како би се омогућила повезаност два нивоа стручне координације и извештавања. У протеклом периоду, МПГ је имала 5 састанка (29.06.2015. год, 07.10.2015. год, 15.12.2015. год, 06.04.2016, 10.05.2017. год.)

Група за управљање реформом јавне управе, као ниво стручне координације за обављање оперативних послова и координације на оперативном нивоу реформе јавне управе, формирана је у Министарству државне управе и локалне самоуправе.

Као важан део дијалога ЕУ и РС и као део структура за праћење и координацију у области реформе јавне управе и подизања административних капацитета, у оквиру Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, образована је **Посебна група за реформу јавне управе**, са задатком да разматра укупне реформске процесе и постигнути степен напретка у области реформе јавне управе, али и потребу за даљим унапређењима неопходним у правцу усаглашавања са основним принципима тзв. Европског административног простора. До сада су одржана

четири састанка Посебне групе за реформу јавне управе (септембар 2014. год, јун 2015. год, март 2016. год, април 2017. године).

Кроз систем за праћење предвиђен Стратегијом реформе јавне управе, у 2015. години и 2016. години израђена су по два мониторинг извештаја, шестомесечни извештаји о статусу активности и годишњи извештаји о постигнутим резултатима, и у 2017. години је израђен предфинални извештај за период од јануара 2015. године до 30. јуна 2017. године (укупно 5 извештаја). Сви извештаји су јавно доступни на сајту Министарства државне управе и локалне самоуправе.

¹

Последњи израђени предфинални извештај за период од јануара 2015. године до 30. јуна 2017. године указује на 19,15% потпуно имплементираних планираних резултата и 44,39% потпуно имплементираних активности. Кад се посматра целокупан период имплементације, већина индикатора нивоа исхода (енг. *outcome*) указује на стабилност система упркос смањеним капацитетима услед паралелног процеса рационализације јавне управе, а неколико на значајна побољшања у односу на 2014. годину, попут Индекса снаге за средњорочни буџетски оквир и планирање (III Циљ), или Степена до кога постоји и примењује се правни оквир за добру управу (IV Циљ) који су се повећали више од очекиваног. Делотворност власти, индикатор Светске банке који мери дугорочнији утицај реформи (индикатор утицаја АП РЈУ) односно перцепцију о квалитету јавних услуга, квалитету јавне управе и њеној независности од политичких притисака, квалитету формулисања и спровођења политика, као и кредибилитету и посвећености Владе спровођењу политике, такође указује на константан напредак Србије. Најбитнији резултати постигнути су кроз побољшање услуга у одабраним областима, е партиципацији и е услугама, почетку размене службених евиденција, координацији инспекција, увођењу програмског буџета, средњорочном планирању, унапређеном систему јавних набавки, побољшаној фискалној позицији Србије.

У оквиру пројекта “Подршка реформи јавне управе у РС”, у сарадњи са представницима Службе за управљање кадровима и немачке организације за међународну сарадњу ГИЗ формирана је Радна група за израду оквира компетенција коју чине представници Службе за управљање кадровима, Министарства државне управе и локалне самоуправе и консултаната са значајним искуством везаним за систем компетенција. Радна група је предложила оквир базичних и функционалних компетенција.

Министарство државне управе и локалне самоуправе је активно учествовало у праћењу и имплементацији пројекта Фонда за добру управу (Good Governance Fund) РС35 „Промоција реформе јавне управе у Србији кроз модернизацију пракси управљања људским ресурсима“, у циљу подршке реформи система управљања људским ресурсима у државној управи система управљања учинком у државној управи и управљања људским ресурсима у јавним службама.

Министарство државне управе и локалне самоуправе активно учествује у праћењу и имплементацији пројекта Фонда за добру управу (Good Governance Fund) РС43 „Промоција реформе јавне управе кроз даљу подршку модернизацији управљања људским ресурсима“, чији се један од задатака односи на подршку успостављању система управљања учинком у државној управи са циљем повезивања свих постојећих елемената у један кохерентан систем, а на основу те-

¹ Мониторинг извештаји на веб страници Министарства државне управе и локалне самоуправе на ЕНГ: <http://www.mduls.gov.rs/english/reforma-javne-uprave.php> и на РС: <http://www.mduls.gov.rs/reforma-javne-uprave-sprovodjenje-strategije.php>

мељне анализе постојећих пракси у државној управи, као и анализе правног и стратешког оквира.

У току је друга фаза оптимизације јавне управе која се реализује кроз пројекат ИПА2014 „Реструктурирања и оптимизације јавне управе у РС“ који се финансира од стране ЕУ у висини од 2.500.000 евра, а имплементира уз подршку Светске банке. Циљ пројекта је да се спроведе: хоризонтална функционална анализа „Државна управа плус“ (обухвата анализу функција, организације и кадрова у свим министарствима и органима државне управе, као и у другим органима и организацијама на републичком нивоу које нису формално у систему државне управе, али врше сродне послове („агенције“ у ширем смислу), као и организације обавезног социјалног осигурања, вертикалне функционалне анализе (Министарство финансија, Министарство пољопривреде и заштите животне средине), као и функционална анализа пружања јавних услуга (области здравства, образовања, социјалне заштите/запошљавања/обавезног социјалног осигурања). Циљ друге фазе наведених функционалних анализа јесте да идентификује и да да препоруке за бољу расподелу послова између министарстава и органа у њиховим ресурсима односно да унапреди унутрашњу организацију органа државне управе. Код анализа која ће се фокусирати на функционалну анализу пружања услуга у одабраним секторима (образовање, здравство, социјална заштита,), циљ је да се дају препоруке у вези са оптимизацијом оних делова система који директно пружају услуге грађанима.

Преглед приоритета у области државне управе у периоду 2018. – 2021. години

Законодавни оквир

У складу са Стратегијом реформе јавне управе у Републици Србији и пратећим Акционим планом, планира се доношење читавог низа закона којима ће се унапредити постојећи или успоставити нови правни оквир, као неопходан предуслов у спровођењу утврђених посебних циљева реформе јавне управе.

Утврђивање **Предлога закона о изменама и допунама Закона о државној управи** планирано је до краја IV квартала 2017. године, након чега се очекује његово доношење у 2018. години од стране Народне скупштине. Из средстава Фонда за добру управу (Good Governance Fund) подржана је реализација пројекта „Подршка спровођењу Стратегије реформе јавне управе – измене Закона о државној управи“. Измена Закона о државној управи повећаће учешће грађана и организација цивилног друштва у законодавном процесу у светлу имплементације Стратегије реформе јавне управе и Акционог плана.

Утврђивање **Предлога закона о изменама и допунама Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе**, у делу који уређује стручно усавршавање ради усклађивања са правцима реформе ове области у јавној управи, планирано је најкасније до краја IV квартала 2017. године, након чега се очекује његово доношење у 2018. години од стране Народне скупштине.

Планира се припрема и утврђивање **Предлога закона о изменама и допунама Закона о државним службеницима**, у вези увођења система компетенција, побољшања и унапређења поступка запошљавања односно јачање конкурсног поступка у коме се омогућава већа објективност, непристрасност и транспарентност, унапређење система оцењивања и јачање везе са стручним усавршавањем, дисциплински поступак, увођење мера које се односе на политику задржавања квалитетних кадрова у државној управи, усклађивање одредаба које се односе на

држављанство као услов за заснивање радног односа у државној управи, унапређење одредби које се односе на спречавање сукоба интереса у раду државних службеника и др. Када је реч о усклађивању са правни актима Европске уније, посебно истичемо да је одредбу Закона о државним службеницима којом је као услов за запослење прописано да се као државни службеник може запослити само пунолетан држављанин Републике Србије потребно ускладити са одредбама Уредбе 492/2011 Европског парламента и Савета од 5. априла 2011. године о слободи кретања радника у Унији (прецизирати случајеве оправданог интереса јавног поретка и јавне сигурности за утврђивање држављанства као услова за запослење државног службеника). Детаљније о овоме у Поглављу 2 « Слобода кретања радника», тачка 3.2.1. Приступ тржишту рада. Усвајање Предлога закона о изменама и допунама Закона о државним службеницима од стране Народне Скупштине очекује се до краја IV квартала 2021. године.

До краја IV квартала 2018. године планиране су активности на **изменама и допунама Закона о платама државних службеника и намештеника**, ради усклађивања са одредбама Закона о систему плата запослених у јавном сектору.

У наведеном периоду спроводиће се континуиране активности на праћењу примене и припреме евентуалних измена и допуна Католага радних места у јавним службама у сарадњи са министарствима надлежним за рад одговарајуће јавне службе и социјалним партнерима, у циљу унапређења текста Католага.

Усвајање **Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја** планирано је за II квартал 2018. године. Закон о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја биће у највећој могућој мери усклађен са Уредбом 2016/679 Европског парламента и Савета, од 27. априла 2016. године, о заштити појединаца у вези с обрадом личних података и о слободном кретању таквих података и стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ, као и са Директивом 2003/98 Европског парламента и Савета, од 17. новембра 2003. године о поновном коришћењу информација из јавног сектора. Буџетска и донаторска средства тренутно нису предвиђена.

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-595	Закон о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја	МДУЛС	2018/II
Celexi: 1:32016R0679(у процесу преводјења) 1:32003L0098(стручно редигован)				
2	2017-597	Закон о изменама и допунама Закона о државним службеницима	МДУЛС	2021/IV
Celexi: 1:32011R0492(преведен)				

Институционални оквир

О усвајању **Закона о Националној академији за јавну управу** („Службени гласник РС“, број 94/17) погледати наслов: Преглед стања, поднаслов: Законодавни оквир.

За успостављање просторних и других техничких капацитета за рад Националне академије у 2018. години потребно је обезбедити средства у износу од 1.500.000 евра, односно по планском обрачунском курсу Министарства финансија за 2017. годину 186.600.000 динара, за следеће намене: израда техничке документације – Главног пројекта за извођење радова са елаборатом о енергетској ефикасности, са израдом пројекта за уређење ентеријера; извођење радова на објекту; вршење стручног надзора над извођењем радова на адаптацији објекта; опремање ентеријера; набавку информатичке и остале опреме и текуће трошкове.

Уз наведено, у буџету за 2018. и 2019. годину потребно је планирати средства за:

- плате, социјалне доприносе и друге накнаде запослених у Националној академији, у износу процењене вредности Службе за управљање кадровима увећане за разлику броја запослених у складу са актом из члана 17. став 2. Закона, односно за 30 постављених и запослених лица најмање у износу од 31.000.000 динара;
- накнаде за рад посебних стручних тела најмање у износу од 5.000.000 динара;
- спровођење програма стручног усавршавања државних службеника најмање у износу од 11.000.000 динара.

Имајући у виду одредбе Закона којим се уређују средства за финансирање послова Националне академије, остала средства за спровођење овог закона у 2018. и 2019. години обезбедиће се на утврђеним основама, у оквиру лимита који на годишњем нивоу државним органима одређује Министарство финансија.

Ванзаконодавне мере

У 2017. години започет је нови циклус израде следећег **Акционог плана за спровођење Стратегије реформе јавне управе за период 2018-2020. година**. У 2018. години планира се усвајање **Трећег Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у РС за период 2018. и 2019. годину**.

Имајући у виду посвећеност Владе и саме управе реформама, као и чињеницу да је заокружен стратешки оквир за реформу јавне управе, на самом почетку процеса програмирања ИПА 2015, Европска комисија је одлучила да за овај сектор обезбеди Србији инструмент Секторске буџетске подршке и својим суфинансирањем допринесе реализацији Стратегије за реформу јавне управе и пратећег Акционог плана.

Секторска буџетска подршка је модалитет финансијске помоћи који је предвиђен у оквиру ИПА II регулативе као алтернативни вид подршке, а њен општи циљ у контексту претприступне помоћи је да подржи земље кориснице у спровођењу политичких, институционалних, правних, административних, социјалних и економских реформи неопходних да би се земља приближила вредностима Уније и да би се постепено ускладила са ЕУ правилима, стандардима, политикама и праксама, у циљу постизања чланства у Унији. Овај модалитет подршке укључује дијалог, финансијске трансфере на рачун националног трезора земље кориснице, процену нивоа остварености напретка у односу на дефинисане индикаторе мерљивости и развој капацитета на бази партнерства и узајамне одговорности. Програмирање финансијске подршке кроз Секторску буџетску подршку Европске уније, у складу је са опредељењем за усмеравање ИПА II средстава на финансирање спровођења јасних секторских стратегија, а не појединачних пројеката.

За Србију, за Сектор реформе јавне управе, предвиђена је Секторска буџетска подршка од укупно 80 милиона евра од чега ће 70 милиона бити директна подршка буџету, а 10 милиона је

предвиђено како би се обезбедила техничка (консултантска) подршка реформи јавне управе (3,5 милиона евра за активности које се директно односе на реформу јавне управе и 2,5 милиона евра за активности везане за видљивост и подизање свести), Програму управљања јавним финансијама (3 милиона евра) и за независну ревизију овог програма (1 милион евра). Средства ће се исплаћивати по траншама, фиксним годишњим и варијабилним годишњим траншама које се исплаћују по испуњавању претходно дефинисаних индикатора. Програм Секторске буџетске подршке покрива период од 2016. до 2018. године, с тим да се прва транша очекује у 2018. години. Финансијски споразум за финансирање Секторског реформског уговора за Реформу јавне управе је потписан 05.12.2016. године.

У вези са спровођењем Закона о Националној академији за јавну управу, Министарство државне управе и локалне самоуправе је аплицирао за средства из неалоцирана средстава ИПА фондова за пројекат који би у кратком року пружио најнеопходнију подршку Националној академији за стручно усавршавање у јавној управи приликом њеног успостављања. Пројекат би се реализовао кроз техничку подршку у висини од 300.000 евра (framework contract). Очекује се да ће подршка почети у првом кварталу 2018. године.

Подршка унапређењу и успостављању функције управљања људским ресурсима у јединицама локалне самоуправе, као и унапређењу институционалног и организационог оквира за стручно усавршавање запослених у јединицама локалне самоуправе у складу са Законом о запосленима у јединицама локалне самоуправе и Стратегијом стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе обезбеђена је и кроз реализацију пројекта “Управљање људским ресурсима у локалној самоуправи - друга фаза”. Пројекат се у износу од 2 милиона евра финансира из средстава ИПА 2012, а реализује га Савет Европе. У склопу програмирања ИПА 2017 средстава припремљен је акциони документ за наставак пројекта са Саветом Европе којим ће се обезбедити наставак подршке у области управљања људским ресурсима у јединицама локалне самоуправе По

У склопу билатералне сарадње са Краљевином Норвешком, а циљу унапређења инспекцијског надзора одобрена су средства за реализацију пројекта „Јачање инспекцијског, административног и судског надзора инспекцијског надзора у Републици Србији“. Пројекат ће реализовати активности које су усмерене на јачање капацитета и улоге Управног инспектората, другостепених органа и Управног суда, побољшање комуникације, сарадње и координација инспекцијских, управних и правосудних органа, као и унапређење правног оквира.

Пројекат „Одељење реформске подршке раду Координационе комисије у реформи инспекцијског надзора,, пружа подршку раду координационе комисије за инспекцијски надзор. Пројекат се у износу од 83 785 евра реализује из средстава Европске банке за обнову и развој. Период реализације пројекта је од јуна 2017 до јуна 2018.

II Електронска управа

Преглед стања и приоритета у области електронске управе

Питања у вези са темом: Електронска управа и информације јавног сектора обрађена су у оквиру Поглавља 10 (3.10.2. Информационо друштво и медији).

III Локална самоуправа

Преглед стања

Законодавни оквир

Правни оквир за функционисање и унапређење система локалне самоуправе у Републици Србији успостављен је Уставом Републике Србије, на начелима и у складу са прихваћеним одредбама Европске повеље о локалној самоуправи (коју је Република Србија ратификовала 2007. године), Законом о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, број 129/07, 83/14-др. закон), Законом о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 129/07), Законом о локалним изборима („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 34/10 – УС и 54/11) и Законом о главном граду („Службени гласник РС”, број 129/07, 83/14-др. закон). У важећи законодавни оквир свакако спада и Закон о комуналној полицији („Службени гласник РС”, број 51/09), као *lex specialis* у области локалне самоуправе.

Народна скупштина Републике Србије, на седници од 03. марта 2016. године, усвојила је **Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе** који је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 21/16 и којим се уређује област радних односа у аутономним покрајинама и локалној самоуправи.

Наведеним законом предвиђено је начело једнаке доступности радних места, при чему је прописано да се код запошљавања мора водити рачуна о томе да, поред осталих критеријума, национални састав одражава, у највећој могућој мери, структуру становништва.

У циљу спровођења Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Сл. гласник РС“ 21/16), на предлог Министарства државне управе и локалне самоуправе Влада Републике Србије је усвојила 22. октобра 2016. године **Уредбу о критеријумима за разврставање радних места и мерилима за опис радних места службеника у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе** („Сл. гласник РС“ 88/16) и **Уредбу о критеријумима за раврставање радних места и мерила за опис радних места намештеника у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе** („Сл. гласник РС“ 88/16). Такође, на седници одржаној 29. новембра 2016. године Влада РС је усвојила **Уредбу о спровођењу интерног и јавног конкурса за попуњавање радних места у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе** („Сл. гласник РС“, бр. 95/16. Усвајањем Закона о запосленима у јединицама локалне самоуправе и пратећих подзаконских аката, по први пут на свеобухватан начин је уређен систем радних односа у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе. Циљ овог закона је успостављање основних начела службеничког система, заснованих на стандардима прихваћеним у савременим упоредно правним системима. Ради транспарентности и успостављања службеничког система заснованог на објективним критеријумима за запошљавање, предвиђена је обавеза послодавца да огласи интерни и јавни конкурс за попуњавање радних места, односно за јавни конкурс за попуњавање службеника на положају, приправника и намештеника. Прописивањем одредаба о оцењивању успостављен је систем напредовања службеника на основу унапред утврђених мерила односно заслуга.

У периоду од усвајања прве ревизије НПАА тј. од децембра 2013. године до данас није усвојен ни један законски пропис из делокруга Сектора за локалну самоуправу, а којим би се вршило усклађивање са правним тековинама Европске уније.

Институционални оквир

Заједнички консултативни одбор Комитета региона ЕУ и локалних и регионалних власти РС

Заједнички консултативни одбор (у даљем тексту: ЗКО) формиран је Закључком Владе 24 Број 119-6313/2014-01 од 26. јуна 2014. године као једно од тела за спровођење Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Републике Србије са друге стране. ЗКО је састављен од представника Комитета региона ЕУ и локалних и регионалних органа власти у РС (по 7 чланова са српске и европске стране) са задатком да помогне у промовисању дијалога и сарадње између локалних и регионалних власти у ЕУ и Србији и представља место за припрему регионалних и локалних власти РС за учешће у раду Комитета региона по ступању у чланство у ЕУ.

Комитет региона ЕУ предложио је да се ЗКО састаје до два пута годишње. У складу са договором представника српске и европске стране, први конститутивни састанак ЗКО-а одржан је 7. децембра 2015. године у Бриселу. Делегацију РС предводила је потпредседница Владе и министарка државне управе и локалне самоуправе. Кључне теме састанка су биле улога локалних и регионалних власти у процесу придруживања РС Европској унији и миграциона рута на Западном Балкану са посебним нагласком на Србију. Такође се расправљало и о Правилнику о раду ЗКО и Програму рада ЗКО који су на самом крају састанка усвојени.

Након избора одржаних на свим нивоима у априлу 2016. године, именовани су нови чланови и заменици чланова ЗКО, а потврђен копредседавајући и секретар овог тела на седници Владе која је одржана 31. јануара 2017. године.

31. маја 2017. године у Бриселу је одржан други састанак Заједничког консултативног одбора Комитета региона Европске уније и Републике Србије (ЗКО). Делегацију Републике Србије чинили су чланови и заменици чланова ЗКО, представници Министарства државне управе и локалне самоуправе који обавља послове Секретаријата српске стране овог тела, као и представници Мисије РС при ЕУ у Бриселу. Теме другог састанка Заједничког консултативног одбора Комитета региона Европске уније и Републике Србије су биле „Однос Европске уније и Републике Србије и процес европских интеграција“, као и „Коришћење структурних и кохезионих фондова који ће бити доступни након уласка у Европску унију“, односно, искуство које се може транспоновати на предприступне фондове Европске уније који су сада на располагању Републици Србији. Секретаријат Комитета региона ЕУ посебно је истакао успешност састанка српске делегације, проактивност, квалитет излагања говорника, као и учешће у дискусији.

У току је организација трећег састанка ЗКО који се по први пут одржава у Републици Србији. Наиме, састанак је заказан за 24. новембар у Новом Саду, домаћин је, поред Министарства државне управе и локалне самоуправе, Влада Аутономне покрајине Војводина, а теме које ће бити обрађене су: „Преговори о приступању Републике Србије Европској унији и њихов утицај на субнационални ниво власти“ и „Мањинска права на субнационалном нивоу у Републици Србији и Европској унији“. На састанку ће се присутнима обратити званичници Републике Србије и Комитета региона ЕУ на врло високом нивоу, а позван је и широк круг учесника из републичких и покрајинских органа власти, представника локалних самоуправа широм Републике Србије и лица који су у личном својству заинтересована за теме на скупу.

Административни капацитети

Свеобухватну реформу на нивоу локалне самоуправе спроводи Министарство државне управе и локалне самоуправе односно Сектор за локалну самоуправу са 12 државних службеника, распоређених на 12 радних места.

Ванзаконодавне мере

У складу са обавезама које произлазе из Стратегије реформе државне управе и Акционим планом за њено спровођење, Влада је у марту 2015. године усвојила **Стратегију стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе у Републици Србији за период 2015-2016. године**, а која даје основне смернице за успостављање једног усклађеног, трајног и одрживог система стручног усавршавања запослених на локалном нивоу, који је у потпуности у функцији остваривања циљева реформе управе у целини.

Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе је подржан кроз Пројекат „Управљање људским ресурсима у локалним самоуправама“ (ИПА 2012). Овај пројекат је директан грант Савету Европе у вредности од 2.000.000 евра. Пројекат обезбеђује техничку подршку за успостављање и унапређење, правног, институционалног и организационог оквира за управљање људским ресурсима у локалним самоуправама кроз организацију обука и пружање подршке јединицама локалне самоуправе у примени новог законодавног оквира из области управљања људским ресурсима, као и подршку за успостављање институционалног и организационог оквира за стручно усавршавање запослених на локалном нивоу у складу са Стратегијом стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе.

Преглед приоритета у области локалне самоуправе

Законодавни оквир

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи је утврђен у септембру 2017. године и упућен Влади на разматрање и утврђивање Предлога закона. У наредном периоду, очекује се утврђивање предлога закона од стране Владе и упућивање у Народну скупштину ради разматрања и усвајања, у четвртм кварталу 2017. године.

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о комуналној полицији биће припремљен и упућен Влади ради утврђивања предлога до краја четвртог квартала 2018. године.

Како у овим областима нема правних тековина ЕУ, самим тим, нема ни уобичајеног поступка усклађивања прописа тј. не постоје одговарајући прописи ЕУ са којим је потребно обезбедити усклађеност предметних прописа. Међутим, треба истаћи да је обезбеђено учешће стручне и шире јавности у поступку припреме прописа, а прибављено је и мишљење Европске комисије на предложена законска решења и извршена потребна усклађивања са тим мишљењем.

У циљу да се обезбеди правни оквир којим се гарантује право на учешће у пословима локалних власти и утврди садржина тог права, у плану је доношење **Закона о потврђивању Додатног протокола на Европску повељу о локалној самоуправи о праву да се учествује у пословима локалних власти**. У реализацији ове активности, закључком Владе од 4. јуна 2013. године је утврђена Основа за потписивање Додатног протокола и 8. марта 2017. године, амбасадор Републике Србије, потписао је у Стразбуру, у име Републике Србије, Додатни протокол уз Европску повељу о локалној самоуправи о праву да се учествује у пословима локалне власти. Доношење закона о потврђивању Додатног протокола планира се за III квартал 2018. године.

Институционални оквир

Заједнички консултативни одбор Комитета региона ЕУ и локалних и регионалних власти РС

У периоду 2018. - 2021. године планирано је одржавање редовних састанака ЗКО, два пута годишње, наизменично у Бриселу и у градовима широм Републике Србије. Финансијска сред-

ства за подршку организацији наведених састанака биће обезбеђена у буџету Министарства државне управе и локалне самоуправе.

С обзиром на обимност посла и сложеност задатака приликом организације сваког састанка ЗКО, са једне стране, и улогу Сталне конференције градова и општина у заступању јединица локалне самоуправе према националном нивоу у процесу приступних преговора, са друге стране, предвиђена је тесна сарадња између Министарства државне управе и локалне самоуправе и Сталне конференције градова и општина. Стална конференција градова и општина ће, у овом процесу, пружити значајну административну, саветодавну и техничку подршку.

Ванзаконодавне мере

У склопу програмирања ИПА 2017 средстава припремљен је акциони документ за наставак пројекта са Саветом Европе „Управљање људским ресурсима у локалним самоуправама“ којим ће се обезбедити наставак подршке у области управљања људским ресурсима у јединицама локалне самоуправе.

Републички секретаријат за јавне политике

Републички секретаријат за јавне политике (у даљем тексту: РСЈП) основан је априла 2014. године Законом о министарствима („Службени гласник РС”, број: 44/14, 14/15, 54/15, 96/15- др. закон и 62/17). У складу са овим законом, РСЈП обавља стручне послове који се односе на обезбеђивање усклађености предлога докумената јавних политика и нацрта закона; унапређење процедура за израду докумената јавних политика; анализу, идентификовање потреба и достављање иницијатива за израду докумената јавних политика; припремање предлога докумената јавних политика из делокруга свих органа државне управе, као и стручне послове који се односе на спровођење регулаторне реформе и анализу ефеката прописа које припремају министарства и посебне организације. Такође, последњим изменама Пословника Владе од јула 2014. године („Службени гласник РС“, бр. 61/06 - пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13 и 76/14), прецизирана је улога РСЈП у законодавном процесу са једне стране и процесу креирања и координације јавних политика и планирања у РС са друге стране, тј. да се мишљење РСЈП прибавља о нацрту закона, предлогу Фискалне стратегије и стратегије развоја. Такође, предвиђено је да РСЈП израђује Акциони план за спровођење програма Владе и прати његово спровођење.

У сарадњи и консултацијама са кључним актерима у центру Владе и другим органима државне управе, осмишљен је систем за ефикасно планирање у РС и управљање јавним политикама који је преточен у Нацрт закона о планском систему Републике Србије² и две пратеће уредбе са методологијама (Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика и Уредба о средњорочном планирању). После опсежних консултација Влада је утврдила Предлог закона о планском систему и упутила га у скупштинску процедуру. Планираним усвајањем Закона о планском систему Републике Србије успоставиће се свеобухватан, ефикасан, транспарентан, координисан и реалистичан систем планирања, који покрива све кључне аспекте социјалне и економске развојне политике и регионалног и просторног развоја, уз оптимално коришћење буџетских средстава, обезбеђење одрживог раста и развоја Републике Србије и

²У току рада на Нацрту закона о планском систему Републике Србије консултовани су: Делегација Европске уније у Републици Србији, Европска комисија, Међународни монетарни фонд и представници других међународних организација.

ефикасно спровођење процеса приступања Европској унији. Такође, усвајањем Закона, у формалном смислу биће испуњени предуслови за усвајање пратећих уредаба које ће детаљно разрадити и прецизирати одредбе Закона ради његове практичне примене на националном, покрајинском и нивоу јединица локалне самоуправе.

У циљу побољшања постојећег система управљања јавним политикама и координације, РСЈП је припремио, а Влада усвојила Стратегију регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама за период 2016 – 2020. године заједно са Акционим планом за спровођење Стратегије регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама за период од 2016 до 2017. године. Наведени документи јавних политика поред унапређења планирања у РС, имају за циљ и унапређење законодавног процеса, смањење административних процедура за грађане и привреду, те унапређење пословног амбијента. У току је спровођење Стратегије регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама за период 2016-2020 године, као и израда пратећег Акционог плана за период 2018-2020. године.

Акциони план за спровођење програма Владе је документ који има за циљ да јасно дефинише приоритете у складу са Програмом Владе. Такође, у циљу квалитетнијег управљања јавним политикама и унапређења досадашњег система управљања приоритетним циљевима Владе, он јача елементе планирања „одозго на доле“ и уводи механизме за реализацију и праћење приоритетних циљева на основу дефинисаних резултата и међурезултата. Обавеза израде АПСРП-а прописана је чланом 33. Закона о министарствима, као и чланом 79.а Пословника Владе и за припрему Предлога АПСРП-а задужен је РСЈП. Током протеклог периода Влада је на предлог РСЈП-а у фебруару 2015. године усвојила први Акциони план за спровођење програма Владе, који је дефинисао јасне приоритете у свим областима рада јавне управе у складу са тадашњим програмом Владе, као и активности и рокове за њихово остваривање. Други АПСРП Влада је усвојила 17. новембра 2016. године. Након формирања Владе 29. јуна 2017. године, РСЈП је у сарадњи са органима државне управе сачинио трећи по реду АПСРП у складу са Програмом Владе, који је усвојен 9. новембра 2017. године³. Наиме, ради даљег побољшања система координације и праћења спровођења АПСРП-а, Влада је, на седници одржаној 28. септембра 2017. године, на предлог РСЈП-а усвојила Смернице за припрему и праћење реализације АПСРП-а. Овим смерницама утврђује се организациони механизам за координацију, припрему АПСРП-а, праћење његовог спровођења и извештавање о постигнутим резултатима.

У циљу прецизирања улога и надлежности органа државне управе у процесу спровођења АПСРП-а, Влада је, на седници одржаној 28. септембра 2017. године усвојила Одлуку о образовању Координационог тела за припрему и праћење реализације АПСРП-а. Овим актом образовано је Координационо тело/Група 6 за припрему и праћење реализације АПСРП-а, у чијем саставу су поред председника Владе именована и четири министра – лидера министарских група, као и министар финансија и директор РСЈП. Поред Координационог тела које разматра и одобрава приоритетне циљеве Владе, за потребе Координационог тела образоване су четири Министарске групе: 1. Повезивање Србије са Европом и светом; 2. Стварање економских прилика за све; 3. Пружање бољих јавних услуга и 4. Заштита људских права и безбедност. Свака Министарска група има Имплементациону групу која за њу извршава задатке на стручном и оперативном нивоу за припрему и праћење реализације АПСРП-а.

У циљу побољшања процеса планирања и буџетирања на нивоу Владе, од органа државне управе је затражено да своје годишње планове за 2016. и 2017. годину заснивају на

³ Закључак Владе 05 Број: 021-10807/2017-2.

већ утврђеној структури програмског буџета, повезујући их са приоритетима из Акционог плана за спровођење програма Владе, структурним мерама утврђеним Економским програмом реформи (ЕРП), као и мерама и активностима које су планиране Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније. Ови захтеви су узети у обзир од стране органа државне управе, чиме су обједињени напори уложени у планирање и буџетирање планираних активности у оквиру Владе.

РСЈП је, давањем мишљења на анализу ефеката нацрта закона и на међусобну усклађеност докумената јавних политика тј. стратегија, акционих планова и програма, као и усклађеност нацрта закона са важећим и предложеним документима јавних политика, имао активну улогу у унапређењу квалитета прописа и докумената јавних политика. РСЈП је у периоду од 2014 до 2017. године обрадио 627 захтева за давање мишљења на АЕП и усклађеност нацрта закона са постојећим документима јавних политика, као и 119 захтева за давање мишљења о усаглашености предлога докумената јавних политика са постојећим, већ усвојеним документима јавних политика.

Такође, РСЈП је активно учествовао и у раду великог броја радних група за израду различитих прописа и докумената јавних политика, у циљу побољшања квалитета ових аката.

Предлагачима је пружена стручна и координациона подршка у припреми различитих докумената јавних политика и других планских докумената којима се унапређује пословни амбијент за инвестирање, укључујући и: Национални програм за сузбијање сиве економије, Акциони план за побољшање услова пословања (*Doing Business*) и део Програма економских реформи (ЕРП) који се односи на поглавље 4 – Приоритетне структурне реформе и поглавље 5 – Буџетске импликације структурних реформи.

За потребе органа државне управе припремљено је више десетина аналитичких прилога и конкретних студија у сврху креирања јавних политика на основу анализа, чињеница и података.

РСЈП у континуитету организује обуке намењене запосленима у органима државне управе у циљу унапређења рада на креирању, доношењу, спровођењу и праћењу спровођења јавних политика. У сарадњи са СУК-ом, од свог оснивања, обучено је преко 750 државних службеника на различите теме које се тичу унапређења управљања системом јавних политика и унапређења квалитета прописа.

РСЈП је, од оснивања, примио 10 иницијатива привредних субјеката и грађана за измену неефикасних прописа на републичком нивоу које је обрадио и са анализама и мишљењем проследио надлежним министарствима. Као резултат, 20% иницијатива је завршено променом прописа у складу са предлозима подносилаца, 20% се налази у процесу обраде и разматрања од стране надлежних министарстава, док су преостале иницијативе одбијене уз образложење надлежних министарстава, или су подносиоци одустали од даљег процеса из разлога што није било основа за измену неефикасних прописа.

РСЈП ће своје активности у предстојећем периоду закључно са 2021. годином, фокусирати на следећем:

- потпуно успостављање система планирања на нивоу Републике Србије, аутономне покрајине, нивоу јединица локалне самоуправе, након усвајања Закона о планском систему Републике Србије и доношења пратећих подзаконских аката;

- израду/ревизију Акционог плана за спровођење програма Владе и континуирано праћење реализације приоритетних циљева утврђених овим актом;
- подизање капацитета органа државне управе, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе за:
 - управљање јавним политикама у складу са јединственим правним оквиром за управљање системом јавних политика;
 - повезивање са средњорочним фискалним оквиром и планирање јавних политика кроз израду средњорочних планова у складу са јединственим правним оквиром;
 - спровођење анализе ефеката прописа и јавних политика у складу са обавезама утврђеним Законом о планском систему и унапређеним методолошким правилима, и за обављање других аналитичких послова;
- успостављање Јединственог информационог система (ЈИС) за планирање и извештавање којим ће се повезати плански и буџетски процес и омогућити извештавање на бази планова и извршења буџета, што ће обухватити и обуку органа државне управе за коришћење ЈИС-а;
- поједностављење и унапређење квалитета административних процедура, успостављање система за континуирано мерење и праћење административних трошкова привреде и грађана, као и успостављање јединственог регистра административних процедура;
- унапређење улоге грађана и привреде у креирању и доношењу јавних политика, прописа и унапређење законодавног процеса, нарочито његове транспарентности; као и подизање свести јавности о значају учествовања у консултацијама у процесу припреме предлога јавних политика и прописа.

1.1.5. Заштитник грађана

Заштитник грађана

1. Неопходно је ојачати Уставни и законски положај Заштитника грађана у складу са препоруком Европске комисије из Извештаја о Републици Србији за 2016. годину, а нарочито његову финансијску независност, у складу са Резолуцијама Генералне скупштине Уједињених нација 48/134 и 66/169, Препоруком 1615 Парламентарне скупштине Савета Европе, Резолуцијом 1959 Парламентарне скупштине Савета Европе и ставовима Венецијанске комисије Савета Европе.
2. Неопходно је да се донесу измене и допуне Закона о Заштитнику грађана, у складу са Акционим планом за Поглавље 23, и уз уважавање Одлуке о акредитацији Заштитника грађана као Националне институције за заштиту и унапређење људских права у највишем А статусу из 2015. године. Потребно је да измене и допуне Закона о Заштитнику грађана обухвате контролу судске управе; увођење санкција како би се обезбедило поштовање законом утврђених обавеза органа јавне власти према Заштитнику грађана и механизма за поступање по случајевима корупције у органима јавне власти.
3. Неопходно је донети Закон о Националном механизму за превенцију тортуре односно исту материју уредити кроз Измене и допуне Закона о Заштитнику грађана гарантујући функционалну независност Националног механизма за превенцију тортуре уз обезбеђивање довољних финансијских и кадровских капацитета.
4. Како је постојећа пракса показала да важећи механизми заштите права грађана нису довољно и једнако приступачни свима, потребно је приступити изменама правног оквира за деловање институција за заштиту људских права, у циљу превазилажења уо-

чених проблема, а у складу са Резолуцијом 1959 Парламентарне скупштине Савета Европе.

Народна скупштина Републике Србије

Чланом 238. Пословника Народне скупштине прописано је да извештај који, у складу са законом, Народној скупштини подноси Заштитник грађана, разматрају надлежни одбори (Одбор за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу и Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова и др.). Након разматрања извештаја, надлежни одбори подносе извештај Народној скупштини, с предлогом закључка, односно препоруке са мерама за унапређење стања у тим областима.

Народна скупштина разматра извештај Заштитника грађана и извештај надлежних одбора, са предлозима закључака, односно препорукама. Народна скупштина, по закључењу расправе, одлучује о предлогу закључка, односно препоруке са мерама за унапређење стања у тим областима, већином гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина народних посланика.

Министарство државне управе и локалне самоуправе

Постојеће стање

У складу са активностима предвиђеним у Акционом плану за Поглавље 23, у току је припрема **Нацрта закона о изменама и допунама Закона о заштитнику грађана**. Измене Закона ће се односити на јачање независности и унапређење ефикасности рада Заштитника грађана.

Децембра 2014. године Заштитник грађана је послао МДУЛС предлог измена и допуна Закона на којем се базира рад Радне групе. 03. новембра 2016. године образована је Посебна радна група за припрему текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о Заштитнику грађана, а 08. августа 2017. године измењено је решење о образовању радне групе у складу са формирањем нове Владе и пратећих кадровских промена.

Јула 2016. године, на основу предлога Заштитника из 2014. године, израђен је СИГМА извештај о измени Закона о Заштитнику грађана којим је представљен главни оквир у којем се предстојеће измене и допуне закона могу кретати, а које се односе на унапређење сарадње органа са Заштитником, као и јачање његове административне и финансијске самосталности. 28 и 29. марта 2017. године у Београду организована је ТАИЕХ мисија на којој су одржани посебни састанци експерата мисије са Канцеларијом Заштитника грађана, представницима Народне скупштине, организацијама цивилног друштва и члановима Посебне радне групе. Извештај мисије је израђен 25. априла (достављен електронским путем члановима Радне групе) и представљаће један од основа за израду текста нацрта закона. У сарадњи са СИГМОМ одржан је Округли сто 03. октобра 2017. године у Београду на којем је присуствовало око 30 учесника и то: представника државних органа, Заштитника грађана, организација цивилног друштва, представника покрајинског Омбудсмана и на коме су размењени ставови око најзначајнијих питања везаних за реформу ове институције.

Преглед приоритета у периоду 2018-2021. године

Усвајање **Закона о изменама и допунама Закона о Заштитнику грађана** планирано је за IV квартал 2018. године. Буџетска и донаторска средства тренутно нису предвиђена.

1.1.6. Цивилна контрола служби безбедности

Национални законодавни и институционални оквир

Прилог третира само важећи законодавни и институционални оквир који уређује спољну контролу рада служби безбедности. Такође, у представљању овог националног оквира у прилогу се успоставља његово поређење само са неким од у пракси општеприхваћених стандарда или „добре праксе“ у државама чланицама Европске уније, с обзиром на то да је област националне безбедности према примарним изворима права Европске уније у искључивој надлежности држава чланица. Наиме, када су у питању службе безбедности односно безбедносно-обавештајне службе и уређење њиховог рада, укључујући њихову контролу не постоје посебни правно обавезујући секундарни извори права Европске уније са којима би се усклађивало национално законодавство.

Закон о основама уређења служби безбедности („Сл. гласник РС“, бр. 116/07, 72/12) уређује основе безбедносно-обавештајног система РС, усмеравање и усклађивање рада служби безбедности и надзор над њиховим радом (чл. 1.). У складу са овим законом службе безбедности у Републици Србији су Безбедносно-информативна агенција, као посебна организација, Војнобезбедносна агенција и Војнообавештајна агенција, као органи управе у саставу Министарства одбране (чл. 4.). У складу са овим законом (чл. 3) рад служби безбедности је под демократском цивилном контролом Народне скупштине, председника Републике, Владе, Савета за националну безбедност, других државних органа и јавности..

Када су у питању контрола и надзор над радом служби безбедности, основни општеприхваћени стандард у овој области подразумева успостављање потпуно независних механизма провере рада и њихов надзор, који омогућава приступ свим информацијама, укључујући поверљиве информације, са овлашћењем да врши суштинску контролу која укључује провере и истраге на сопствену иницијативу и извештавање јавности о резултатима контроле. Позитивни правни оквир Републике Србије, као и његова имплементација у пракси, обезбеђује суштинску спољну, демократску и цивилну контролу и надзор над радом служби безбедности, односно њено потчињавање контроли и надзору од стране легитимних и демократски изабраних органа законодавне, извршне и судске власти, као и од стране независних државних органа, грађана и јавности.

Надлежност служби безбедности, али и надлежност законодавне и извршне власти у вршењу контроле и надзора над радом служби безбедности прописана је и Законом о основама уређења служби безбедности („Сл. гласник РС“, бр. 116/07), Законом о одбрани („Сл. гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09 - др. закон, 104/09 - др. закон, 10/15), 72/12), Законом о Војнобезбедносној агенцији (ВБА) и Војнообавештајној агенцији (ВОА) („Сл. гласник РС“, бр. 88/09, 55/12 - УС, 17/13) и Законом о Безбедносно-информативној агенцији (БИА) („Сл. гласник РС“, бр. 42/02, 111/09, 65/14 - УС, 66/14).

Народна скупштина Републике Србије

Уставом Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 98/06) прописано је да Народна скупштина надзире рад служби безбедности. Народна скупштина у остваривању своје контролне функције у складу са Законом о Народној скупштини („Сл. гласник РС“, бр. 9/10) врши надзор над службама безбедности (чл. 15), непосредно и посредством својих одбора, пре свега Одбора за контролу служби безбедности.

Непосредни надзор Народна скупштина остварује тако што:

- нормативно уређује рад служби безбедности доношењем релевантних закона, посебно из области безбедности;
- усмерава рад служби безбедности усвајањем стратегијских документа, као што је Стратегија националне безбедности Републике Србије;
- одобрава буџетска средства за рад служби безбедности, усвајањем Закона о буџету;
- формира посебне комисије и друга привремена радна тела, користећи и друга парламентарна средства за вршење надзора.

Народна скупштина врши надзор над радом служби безбедности и разматрањем годишњег извештаја надлежног одбора о извршеном надзору над радом служби безбедности (Пословник, чл. 230.). Извештај о извршеном надзору над радом служби безбедности за претходну годину, са закључцима и евентуалним предлогом мера, надлежни одбор подноси Народној скупштини до краја марта текуће године (Пословник, чл. 231.).

Одбор за контролу служби безбедности Народне скупштине

Народна скупштина, преко Одбора за контролу служби безбедности, спроводи своја надзорна овлашћења према службама безбедности, у складу са Пословником Народне скупштине („Сл. гласник РС“, бр. 20/12 – пречишћен текст) и Законом о основама уређења служби безбедности Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 116/07 и 72/12), који у том погледу садржи веома детаљне одредбе.

Одбор за контролу служби безбедности у оквиру својих надлежности и у складу са прописима (Закон о основама уређења служби безбедности, чл. 16. и Пословник, чл. 66.):

- надзире уставност и законитост рада служби безбедности;
- надзире усклађеност рада служби безбедности са стратегијом националне безбедности, стратегијом одбране и безбедносно-обавештајном политиком Републике Србије;
- надзире поштовање политичке, идеолошке и интересне неутралности у раду служби безбедности;
- надзире законитост примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података;
- надзире законитост трошења буџетских и других средстава за рад;
- разматра и усваја извештаје о раду служби безбедности;
- разматра предлоге закона, других прописа и општих аката из надлежности служби безбедности;
- покреће иницијативе и подноси предлоге закона из надлежности служби;
- разматра предлоге, петиције и представке грађана који су упућени Народној скупштини у вези са радом служби безбедности и предлаже мере за њихово решавање и о томе обавештава подносиоца;
- утврђује чињенице о уоченим незаконитостима или неправилностима у раду служби и њихових припадника и о томе доноси закључке;
- извештава Народну скупштину о својим закључцима и предлозима.
- Надзор над радом служби безбедности заснива се на следећим начелима (Закон о основама уређења служби безбедности, чл. 15.):
- подређености и одговорности служби безбедности изабраним властима Републике Србије;

- политичке, идеолошке и интересне неутралности служби безбедности;
- обавезе служби безбедности да информишу јавност о извршавању својих задатака, у складу са законом;
- дужности носилаца надзора над радом служби безбедности да обавештавају јавност о резултатима надзора;
- професионалне одговорности и оперативне самосталности припадника служби безбедности у извршавању добијених задатака и одговорности руководиоца служби за рад служби.

Директор службе безбедности, најмање једном у току редовног заседања Народне скупштине, подноси Одбору извештај о раду службе (редовни извештај). Директор службе безбедности подноси извештај Одбору и по потреби или на захтев Одбора (ванредни извештај)(Закон о основама уређења служби безбедности, чл. 18.). Позиву за седницу Одбора дужан је да се одазове директор службе безбедности, а ако је директор службе безбедности спречен да присуствује седници Одбора, дужан је да на седницу упути свог заменика, односно овлашћеног представника (Закон о основама уређења служби безбедности, чл. 17.).

Непосредни надзор служби безбедности чланови Одбора реализују на основу изричитог законског овлашћење да остваре приступ у просторије службе безбедности, а Директор службе безбедности дужан је, на захтев Одбора, да омогући члановима Одбора приступ у просторије службе, дозволи им увид у документацију, пружи податке и информације о раду службе и одговори на њихова питања у вези са радом службе (Закон о основама уређења служби безбедности, чл. 19.).

Парламентарна контрола служби безбедности непосредно и посредно уређена је још и Законом о тајности података („Сл. гласник РС“ бр. 104/09), Законом о заштити података о личности („Сл. гласник РС“ бр. 97/08, 104/09 - др. закон, 68/12 - УС, 107/12), Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС“ бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10), Законом о заштитнику грађана („Сл. гласник РС“ бр. 79/05, 54/07), Законом о Државној ревизорској институцији („Сл. гласник РС“ бр. 101/05, 54/07, 36/10) итд.

Чланови одбора Народне скупштине надлежног за надзор и контролу у сектору одбране и безбедности, имају право на приступ и увид у тајне податке у вези са вршењем функције надзора и контроле, у складу са законом (Закон о тајности података, чл. 39).

Председник Републике Србије

Председник Републике Србије, према Закону о основама уређења служби безбедности Републике Србије, као председник Савета за националну безбедност, тела надлежног за усклађивање и усмеравање рада служби безбедности у Републици Србији, остварује контролу над радом служби безбедности (чл. 5.), између осталог и кроз надлежности Савета да:

- разматра питања из области рада служби безбедности;
- даје мишљење о предлозима годишњих и средњорочних планова рада служби безбедности;
- даје мишљење Влади о предлозима буџета служби безбедности и прати како се троше одобрена буџетска средства;
- даје мишљење Влади о предлогу за постављење и разрешење директора и заменика директора служби безбедности;

- разматра извештаје и процене у области безбедности, извештаје о међународној сарадњи и сарадњи службе безбедности са другим државним органима.

Контрола од стране судске власти

Судска контрола рада службе безбедности заснива се, пре свега, на контроли законитости примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података, посебно оних којима се одступа од начела неповредивости тајности писама и других средстава општења. Остварује се давањем писаног одобрења (наредба) за њихову примену, али и контролом законитости њиховог спровођења у складу са Законом о кривичном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14).

Контрола од стране независних државних органа

Одређена овлашћења у области контроле рада службе безбедности имају, у складу са законима који уређују њихов рад, независне институције, од којих су најзначајније: Заштитник грађана (Омбудсман), Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Државна ревизорска институција, који у поступку контроле, у складу са законом, имају приступ свим подацима и документима, укључујући и оне којима је одређен степен тајности.

Заштитник грађана, као независни државни орган, представља посебан вид спољне контроле рада органа јавне власти, па тиме и службе безбедности. На основу одредаба Закона о заштитнику грађана („Сл. гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07) свако физичко или правно лице, држављанин Србије или страни држављанин, које сматра да су му актом, радњом или нечињењем службе безбедности повређена права, може да поднесе притужбу Заштитнику грађана. Такође, Заштитник грађана може покренути поступак и по сопственој иницијативи и извршити превентивну контролу рада службе безбедности у области заштите и унапређења слобода и права човека, која евентуално могу бити угрожена деловањем службе безбедности. О својим налазима приликом спровођења контроле Заштитник грађана обавештава јавност, између осталог и јавним објављивањем препорука за унапређење законитости и правилности рада службе безбедности.

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности има значајну контролну и надзорну функцију у погледу појединих сегмената рада службе безбедности, која треба, са једне стране, на основу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС” бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) да допринесе већој транспарентности рада службе и изградњи капацитета јавности потребне за њену контролу, а са друге стране, Повереник је, у складу са Законом о заштити података о личности („Службени гласник РС”, бр. 97/2008, 104/2009 – др. закон, 68/2012 -УС и 107/2012), орган надлежан за заштиту личних података, укључујући и податке о личности у поседу службе безбедности.

Државна ревизорска институција, на основу одредаба из Закона о државној ревизорској институцији („Службени гласник РС”, бр. 101/2005, 54/2007 и 36/2010) има значајну улогу у надзору и контроли трошења буџетских средстава свих државних институција, па и службе безбедности, укључујући и увид у структуру трошкова.

Контрола од стране грађана

Осим што се свако лице које сматра да су му конкретном активношћу или радњом службе безбедности повређена или ускраћена његова права и слободе, може ради заштите својих права обратити надлежним институцијама, органима и службама, односно затражити одговарајућу судску заштиту. Служба безбедности је, у складу са Законом о заштити података о личности, дужна да лице, на његов писани захтев, истинито и потпуно обавести о томе да ли се у тој служби безбедности воде и обрађују подаци о њему, да му омогући увид у податке који се на њега односе и да му на његов захтев изда копију документа који садржи податке који се на њега односе, као и да му омогући остварење права поводом извршеног увида. Ова права могу се ограничити из разлога предвиђених законом који уређује област заштите тајних података и законом који уређује област заштите података о личности.

Контрола од стране јавности остварује се на два нивоа. Служба безбедности обавештава јавност о свом раду преко органа којима доставља извештаје, у складу са законом који регулише основе уређења служби безбедности Републике Србије. Служба безбедности може и непосредно обавештавати јавност о појединим безбедносним појавама и догађајима, преко директора или лица које он овласти за контакте са јавношћу, поштујући принципе објективности и неселективности, на начин којим се не угрожавају права грађана, национална безбедност и други интереси Републике Србије.

Такође, поступањем по Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја, остварује се законом успостављена претпоставка „права јавности да зна”, у складу са претежнијим интересом у сваком конкретном случају.

Заштитник грађана

1. Потребно је да се усвоје законодавне и друге мере којима се као кривично дело утврђује ометање поступка који воде независни контролни државни органи (Заштитник грађана, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Агенција за борбу против корупције, Државна ревизорска институција, Повереник за заштиту равноправности). Било које узнемиравање, претња или други покушај да се утиче на притужиоца или сведока који сарађује са контролним органима треба такође да буде кривично дело.
2. Потребно је да се размотри потреба за доношењем озбиљних измена Закона о тајности података или доношење новог закона, како би се обезбедило остваривање циљева због којих је донет.
3. Потребно је да се донесе нови закон о Безбедносно-информативној агенцији којим ће се обезбедити предвидљивост у употреби посебних мера.
4. Потребно је да се размотре полицијска овлашћења обавештајно/безбедносних служби, односно њихова улога у кривичним поступцима.

1.1.7. Цивилно друштво

Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом

Правни оквир за деловање цивилног друштва у Републици Србији, између осталог, обухвата Закон о удружењима („Службени гласник РС”, број 51/09 и 99/11) који уређује Уставом гарантовану слободу удруживања и представља правни оквир за оснивање, рад и деловање домаћих и страних удружења у Републици Србији, Закон о задужбинама и фондацијама („Службени гласник РС”, број 88/10 и 99/11) који је омогућио стварање правног оквира

подстицајног за развој задужбинарства и фондација и њихово транспарентно управљање и пословање, као и Закон о задругама („Службени гласник РС”, број 112/2015) који уводи појам социјалних задруга.

Развијено и активно цивилно друштво је кључни чинилац у креирању плуралног и демократског друштва. Успостављање сталног дијалога између државе и организација цивилног друштва (ОЦД) по питањима од општег и заједничког интереса, као и јачање међусекторске сарадње у областима у којима су ОЦД важни актери у формулисању и реализацији јавних политика (попут заштите и промоције људских права, владавине права, социјалног укључивања, образовања, културе, одрживог развоја, заштита животне средине, регионалне сарадње и др) неки су од главних предуслова успешног завршетка процеса европских интеграција Републике Србије. У Републици Србији у октобру 2017. године регистровано је 30 524 удружења и 781 фондација.⁴

Цивилно друштво у процесу европских интеграција има суштинску улогу и партнер је Владе у процесу приступања Републике Србије Европској унији (ЕУ). Улога цивилног друштва огледа се примарно у сталном заговарању вредности на којима почива ЕУ и приближавању грађанима суштине и користи од процеса евроинтеграција. Подстицајно окружење за развој цивилног друштва и сарадња државног и цивилног сектора постали су саставни део политичких критеријума за чланство у ЕУ, као и саставни део годишњих извештаја Европске комисије о напретку земље кандидата на путу ка чланству у ЕУ. Организације у Републици Србији су формирале неколико коалиција и иницијатива за праћење преговора, као и механизам сарадње са Владом – Национални конвент о ЕУ.

Значај укључивања цивилног друштва у процес евроинтеграција за легитимитет овог процеса препознат је и формализован кроз *Одлуку о образовању Преговарачког тима за вођење преговора за приступање Републике Србије Европској унији*, која утврђује да Преговарачки тим на иницијативу и посредством Националног конвента о Европској унији, односно Привредне коморе Србије, информисе заинтересовану јавност о току, садржају и битним документима у преговорима о приступању.⁵ У марту 2016. године Преговарачки тим за вођење преговора ЕУ је, након достављања резултата скрининга, донео *Смернице за сарадњу Преговарачког тима и преговарачких група са представницима ОЦД, Националног конвента о ЕУ и Привредне коморе Србије*. Смернице предвиђају консултације са ОЦД, Националним конвентом и Привредном комором Србије, уколико Резултат скрининга садржи позив за достављање преговарачке позиције. У случају постојања мерила за отварање поглавља, и уколико она садрже обавезу усвајања неког документа, та документа морају бити поднета на разматрање и консултације ОЦД, Националном конвенту и Привредној комори Србије (чланови 3 и 4 Смерница).⁶ Представници цивилног друштва, окупљени у Националном конвенту, укључени су и у праћење спровођења Програма економских реформи 2018-2020. Организације су укључене и у процес програмирања међународне развојне помоћи, са фокусом на помоћ ЕУ, кроз механизам Секторских организација цивилног друштва (СЕКО).⁷

⁴ Извор: Агенција за привредне регистре

⁵ Тачка 10 Одлуке о образовању Преговарачког тима за вођење преговора за приступање Републике Србије Европској унији („Службени гласник РС, број 71/15).

⁶ Документи који се односе на консултације са ОЦД у оквиру процеса европских интеграција доступни су на: <http://eukonvent.org/dokumenti-domaceg-zakonodavstva/>

⁷ <http://sekomehanizam.org/>

Институционални оквир за системски и континуирани дијалог са цивилним друштвом, који треба да се заснива на транспарентној и структурисаној комуникацији и редовној размени искустава, информација и мишљења, успостављен је оснивањем Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом (у даљем тексту: Канцеларија).⁸ Канцеларија је служба Владе Републике Србије која обавља стручне послове за потребе Владе који се односе на старање о усклађеном деловању органа државне управе и подстицање сарадње органа државне управе са удружењима и другим ОЦД, као и у успостављању јасних стандарда и процедура за укључивање ОЦД на свим нивоима процеса доношења одлука. Канцеларија има 15 систематизованих радних места.⁹

Препознајући велики значај међусекторске сарадње, Влада Републике Србије је, на иницијативу Канцеларије, усвојила Закључком 05 број 011-8872/2014 од 6. августа 2014. године *Смернице за укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа*, које представљају основни документ за систематско решавање модалитета сарадње државних органа и ОЦД. Како би се осигурало њихово ефикасно примењивање, Канцеларија је 2015. године објавила и *Приручник за примену Смерница за укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа*.

У досадашњем раду Канцеларија је успоставила добру сарадњу са другим органима државне управе, организацијама цивилног друштва, као и са сличним институцијама у региону, међународним организацијама и институцијама ЕУ. Канцеларија спроводи бројне активности на плану унапређења правног, институционалног и финансијског оквира за активности цивилног друштва у Републици Србији. Канцеларија посебно активно ради на укључивању цивилног друштва у консултативне процесе у вези са формулисањем стратешких, законских и других докумената, као и на укључивању цивилног друштва у радне групе и друга тела за формулисање и праћење спровођења јавних политика од значаја за цивилно друштво. Неки од најважнијих процеса у оквиру којих је Канцеларија радила на укључивању ОЦД су припрема Акционог плана за Поглавље 23 – Правда, слобода и безбедност, избор домаћих представника цивилног друштва у Заједничком консултативном одбору цивилног друштва ЕУ – Србија, израда Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2016 – 2017. године, припрема Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – „Жене, мир, безбедност” у Републици Србији (2017 – 2020), избор представника ОЦД за чланство у Радној групи за припрему израду Акционог плана за спровођење Стратегије реформе јавне управе за период 2018 – 2020. године итд.

Почев од 2015. године, Канцеларија редовно прати, прикупља и објављује податке о сарадњи органа државне управе и ОЦД на националном, покрајинском и локалном нивоу.¹⁰ Такође, Канцеларија прикупља податке о финансирању програма и пројеката ОЦД из буџетских средстава и публикује их у склопу *Годишњих збирних извештаја о утрошку средстава која су*

⁸ Уредба Канцеларији за сарадњу са цивилним друштвом, Службени гласник РС, бр. 26/10.

⁹ У периоду од марта 2015. до фебруара 2016. године Канцеларија је функционисала без директора, што је истакнуто и у Годишњем извештају Европске комисије за 2015. годину. Вршилац дужности директора Канцеларије постављен је Закључком Владе 24 број: 119-1521/2016 на седници одржаној 12. фебруара 2016. године.

¹⁰ Истраживање о сарадњи на националном и локалном на основу података за 2014. годину доступно је на сајту Канцеларије. Истраживање на основу података за 2015. годину је у финалној фази припреме и биће објављено до краја 2017. године, а отпочела је и припрема истраживања за 2016. годину.

као подршка програмским и пројектним активностима обезбеђена и исплаћена удружењима и другим организацијама цивилног друштва из средстава буџета Републике Србије.¹¹ Канцеларија је национална контакт тачка за програм ЕУ „Европа за грађане и грађанке”, у коме Република Србије учествује од 2012. године, и организује разноврсне активности промоције учешћа домаћих актера у овом програму.

Канцеларија је припремила текст *Стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период 2017 – 2020. године*

и пратећег Акционог плана. Циљ овог стратешког документа је унапређење правног и институционалног оквира за развој цивилног друштва и јачање партнерства јавне управе и цивилног друштва у области креирања и спровођења јавних политика. Стратегијом су, на системски начин, коришћењем јединствене методологије и у широком консултативном процесу, идентификована приоритетна питања и мере од значаја за унапређење подстицајног окружења за развој цивилног друштва. У складу са тим, Стратегија обрађује следеће посебне области: 1) институционални и правни оквир за сарадњу јавне управе и цивилног друштва у процесу израде закона и других инструмената јавних политика; 2) финансијска одрживост ОЦД; 3) улога ОЦД у социо-економском развоју; 4) улога ОЦД у неформалном образовању; 5) улога ОЦД у европским интеграцијама. Стратегија је у априлу 2017. године поднета Влади од стране овлашћеног предлагача Министарства државне управе и локалне самоуправе.

С обзиром да је дошло до измене сазива Владе услед избора, Канцеларија тренутно довршава процес прикупљања мишљења на Предлог Стратегије и Акционог плана. Очекује се да Стратегија и Акциони план буду усвојени до краја 2017. године, што ће допринети даљем развоју сарадње државног и цивилног сектора, већем учешћу самих грађана у процесу формулисања јавних политика, и самим тим достизању високих стандарда партиципативне демократије. Као подршка процесу израде Стратегије и Акционог плана спроведена су и два велика пројекта: трогодишњи (2012-2015) ИПА пројекат „Подршка Канцеларији за сарадњу са цивилним друштвом”, вредности од близу 1 200 000 евра, као и двогодишњи (2014-2016) пројекат „Подстицајно окружење за развој цивилног друштва“ укупне вредности 214 834 долара, који је подржала Америчка агенција за међународни развој (USAID).

Канцеларија је иницира и организује секторске састанке између ресорних министарстава и ОЦД, са циљем дискутовања питања од заједничког интереса. Неки од најзначајнијих одржаних секторских састанака односили су се на области социјалног предузетништва и волонтирања, а прикупљени су и предлози ОЦД поводом Закона о волонтирању¹², како би се у предстојећем периоду приступило припреми његових измена и допуна.

Почев од маја 2017. године и у складу са обавезама из Акционог плана за поглавље 23 (активности 1.1.7.1. и 1.1.7.3), Канцеларија, заједно са Министарством правде, ради на укључивању цивилног друштва и заинтересоване јавности у консултативни процес у вези са изменама Устава Републике Србије у делу који се односи на правосуђе.¹³

¹¹ У октобру 2015. године Закључком Владе 05 Број 401-10677/2015 усвојен је *Годишњи збирни извештај о утрошку средстава која су као подршка програмским и пројектним активностима обезбеђена и исплаћена удружењима и другим организацијама цивилног друштва из средстава буџета Републике Србије у 2013. години.*

¹² „Службени гласник РС“, бр. 36/2010.

¹³ Више информација је доступно у Извештају о спровођењу Акционог плана за поглавље 23, који је објављен на сајту Министарства правде.

У области унапређења финансијског оквира за активности цивилног друштва, заједно са Министарством државне управе и локалне самоуправе, Канцеларија ради на изменама *Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења*.¹⁴ Измене Уредбе су у складу са активностима Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији 2016 – 2017. године и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције у Републици Србији 2013 – 2018. године. Циљ измена Уредбе је да се побољша транспарентност система доделе буџетских средстава за цивилно друштво, уведу механизми за спречавање сукоба интереса чланова комисије, као и да се омогући већа партиципација цивилног друштва у свим фазама спровођења конкурсног процеса. Цивилно друштво је такође укључено у процес консултација о изменама Уредбе, а усвајање измена и допуна се очекује до краја 2017. године.

Канцеларија од септембра 2017. године реализује пројекат „Унапређење механизма финансирања организација цивилног друштва из јавних средстава Републике Србије”, укупне вредности око 200 000 евра, а који подржава Делегација ЕУ у Србији. У оквиру овог пројекта, уз експертску подршку, развија се Методологије праћења реализације програма/пројеката финансираних из буџетских средстава, а посебно праћења њихове реализације на терену и праћење утrophка финансијских средстава ради превенције ненаменског утrophка средстава. Развијање ове методологије је у складу са Акционим планом за Поглавље 23 (активност 2.2.11.3). Предвиђено је да кључне одредбе методологије буду укључене у измењени текст *Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења*.¹⁵ Овај пројекат, између осталог, предвиђа и припрему Приручника за примену методологије, као и одржавање обука за ОЦД и службенике локалних самоуправа.

Приоритети Канцеларије за наредни период до 2021. године обухватају:

- Усвајање и спровођење Стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период 2017 – 2020. године и пратећег Акционог плана;
- Формирање Савета за развој и сарадњу са цивилним друштвом, као институционалног оквира за доношење и праћење примене Стратегије и других аката јавних политика;
- Предлагање измена и допуна закона, у циљу стварања подстицајног окружења за развој цивилног друштва, и иницирање подзаконских аката којима се регулишу стандарди сарадње ОЦД и државних институција, и стандарди партиципативног процеса са ОЦД приликом израде прописа;
- Учешће у изради и доношењу Правилника којим ће се уредити смернице добре праксе за спровођење консултација у процесу доношења прописа;
- Реализација активности предвиђених Акционим планом за Поглавље 23 – Правда, слобода и безбедност;
- Даље унапређење регулативе и праксе за транспарентно финансирање ОЦД из јавних средстава;
- Даље унапређење регулативе и праксе за развој филантропије у Републици Србији;

¹⁴ „Службени гласник РС“, бр. 8/2012, 94/2013 и 93/2015.

¹⁵ Више информација је доступно у Извештају о спровођењу Акционог плана за поглавље 23, који је објављен на сајту Министарства правде.

- Редовно прикупљање и објављивање података о сарадњи органа јавне управе и ОЦД на националном, покрајинском и локалном нивоу;
- Израда и објављивање Годишњег збирног извештаја о утрошку средстава која су као подршка програмским и пројектним активностима обезбеђена и исплаћена удружењима и другим организацијама цивилног друштва из средстава буџета Републике Србије;
- Организовање едукација и других облика подршке представницима јавне управе о значају сарадње са ОЦД у изради прописа и праћењу њиховог спровођења, као и организација обука за саме ОЦД;
- Организовање едукација и других облика подршке представницима јавне управе о спровођењу процеса транспарентног финансирања удружења из јавних средстава, као и обуке за ОЦД на теме улоге ОЦД у унапређењу праксе транспарентног финансирања ОЦД из јавних средстава;
- Даљи рад на укључивању ОЦД у праћење процеса преговора о приступању Републике Србије ЕУ и процеса програмирања међународне помоћи (са фокусом на ЕУ помоћ);
- Даљи рад на промоцији ЕУ програма „Европа за грађане и грађанке” и подстицању учешћа актера из Републике Србије у овом програму;
- Даљи рад на развоју и јачању механизма редовне сарадње са ОЦД и партнерима.

Народна скупштина Републике Србије

Одбори Народне скупштине имају развијену сарадњу са представницима цивилног друштва. Неки од примера сарадње су:

- **Одбор за европске интеграције** од свог формирања успоставио је веома интензивну и континуирану сарадњу са представницима цивилног сектора. Једна од битних надлежности Одбора за европске интеграције је да предлаже мере за успостављање општег, националног споразума о придруживању Србије европским институцијама, која подразумева тесну сарадњу са цивилним сектором.

Резолуцијом о улози Народне скупштине и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији прописано је да ће Народна скупштина сарађивати са цивилним друштвом, стручном јавношћу и другим заинтересованим чиниоцима, како би се постигла њихова укљученост у свим фазама процеса преговора о приступању РС ЕУ.

Одлуком о поступку разматрања предлога преговарачке позиције у процесу преговора о приступању Републике Србије Европској унији коју је усвојио Одбор за европске интеграције одређено је да пре разматрања предлога преговарачке позиције Одбор за европске интеграције обавезно разматра предлоге, прилоге и препоруке представника цивилног друштва, односно Националног конвента о европској унији (НКЕУ). Национални конвент о Европској унији представља стално тело у оквиру кога се води тематски структурирана дебата представника цивилног друштва, стручне јавности, привреде, синдиката, професионалних организација, политичких партија и државне администрације о приступању Србије Европској унији.

Осим на седницама Одбора и јавним слушањима које организује Одбор, сарадња са представницима цивилног друштва најчешће се остварује кроз реализацију пројеката и органи-

зацију округлих столова, конференција и других форума који помажу да се омогући и олакша комуникација о различитим аспектима процеса европске интеграције, представника локалних самоуправа, цивилног друштва, универзитета, медија и привреде са представницима државних институција и стручњацима. Ови скупови се организују не само са циљем да њихови учесници размене искуства и информације него да се активно укључе у процес који ће обележити политике деловања у свим областима у земљи, наредних година, као и са циљем размене мишљења и међусобног информисања о заједничким политикама ЕУ, начину функционисања и доношења одлука, корацима у процесу приступања и преговора о чланству у ЕУ.

- **Одбор за људска и мањинска права** и равноправност полова у вршењу послова из свог делокруга консултује се и сарађује са организацијама цивилног друштва. Велики број седница Одбора је одржан уз учешће представника организација цивилног друштва, у зависности од дневног реда седнице. Нарочито је значајна сарадња са организацијама цивилног друштва на локалном нивоу, јер Одбор на седнице ван седишта које организује на нивоу јединица локалних самоуправа, редовно позива и организације цивилног друштва које делују у том граду или општини. Такође, организације цивилног друштва се редовно позивају на јавна слушања која Одбор организује. Поред тога, са организацијама цивилног друштва Одбор сарађује на начин да се чланови Одбора одазивају на позив и присуствују догађајима и активностима (конференцијама, округлим столовима, радионицама и сл.) које спроводе организације цивилног друштва.

- У складу са Архуском конвенцијом, коју је Република Србија ратификовала 12. маја 2009. године, доношењем Закона о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у области животне средине, у Пословник Народне скупштине унета је одредба, на основу које **Одбор за заштиту животне средине** може да омогући присуство, односно учешће представника грађана и удружења грађана на седници Одбора у расправи о одређеним питањима из области заштите животне средине. На основу ове одредбе, Одбор је установио сталну „зелену столицу“, тако што на свакој седници одбора, укључујући и седнице ван седишта Народне скупштине, позива представнике невладиних организација, односно цивилног друштва, у зависности од теме која се на одређеној седници разматра.

- Чланови **Одбора за контролу служби безбедности** учествовали су на више округлих столова, панел дискусија и конференција у оквиру сарадње са организацијама цивилног друштва: Београдски центар за безбедносну политику, Центар за евроатлантске студије, Атлантски савет Србије.

- **Одбор за одбрану и унутрашње послове** успоставио је сарадњу са Радном групом Националног конвента о Европској унији (НКЕУ) за Поглавље 24 (Правда, слобода и безбедност).

- Сви остали одбори Народне скупштине у већој или мањој мери сарађују са представницима цивилног друштва, у зависности од делокруга рада конкретног одбора од теме о којој се расправља. Кроз рад одбора Народне скупштине Републике Србије, сарадња са организацијама цивилног друштва је интензивирана у њеним најразличитијим сегментима, чиме је афирмисана њихова улога и значај на путу европских интеграција, али и показан успех спроведених реформи и унапређења рада државних органа.

1.1.8. Изборни систем

Постојеће стање

Законодавни оквир

Уставом Републике Србије утврђено је да сваки пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије има право да бира и да буде биран. Изборно право је опште и једнако, избори су слободни и непосредни, а гласање је тајно и лично. Изборно право ужива правну заштиту у складу са законом.

Уставне одредбе о изборном праву садржане су у изборним законима Републике Србије. Избори на републичком нивоу уређени су **Законом о избору народних посланика** („Службени гласник РС”, бр. 35/00, 69/02-др. пропис, 57/03-УС, 72/03-др. закон, 18/04, 85/05-др. закон, 101/05-др. закон, 104/09-др. закон, 28/11-УС, 36/11) према коме право да бира посланика и да буде биран за посланика има пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије са пребивалиштем у Републици Србији. Што се тиче избора на локалном нивоу, **Закон о локалним изборима** такође прописује да право да бира одборника има пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право, а за одборника може бити изабран пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој је предложен за одборника. При томе, грађани бирају одборнике на основу слободног, општег и једнаког изборног права, а изборно право грађани остварују непосредно, тајним гласањем.

Када је у питању изборни систем и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ, евидентна је неусклађеност у овој области.

Преглед приоритета

Законодавни оквир

Избори за Европски парламент

Избори за Европски парламент уређени су следећим прописима Европске уније:

- Одлука Савета 76/787/ЕЗУЧ, ЕЕЗ, Еуратом од 20. септембра 1976. године, у вези са Актом о избору представника за Европски парламент по основу општег права гласа;
- Директива Савета 93/109/ЕК од 6. децембра 1993. године којом се детаљно уређује остваривање права гласа и права да се буде биран на изборима за Европски парламент за грађане Европске уније који имају пребивалиште на територији државе чланице чији нису држављани;
- Директива Савета 2013/1/ЕУ од 20. децембра 2012. године којом се врши измена Директиве Савета 93/109/ЕК у погледу одредби које се тичу остваривања права грађана Европске уније који имају пребивалиште на територији државе чланице чији нису држављани да буду бирани на изборима за Европски парламент.

Законодавство Републике Србије на другачији начин уређује питања у вези са активним и пасивним бирачким правом на изборима за Европски парламент. Да би се правне тековине ЕУ из ове области пренеле у правни систем Републике Србије, потребно је **претходно изменити Устав Републике Србије**, у смислу да се омогући лицима која нису држављани РС, а која имају пребивалиште у РС да гласају и да се кандидују на изборима за Европски парламент. Такође, након промене Устава, потребно је изменити и изборне законе како би се омогућило грађанима ЕУ да учествују, под истим условима који важе за држављане Републике Србије, у избору представника за Европски парламент. У том смислу, ради усклађивања са наведеним ЕУ про-

писима, планирано је доношење **Закона о избору посланика Републике Србије у Европском парламенту** у четвртом кварталу 2021. године, а најкасније годину до две пред приступање Републике Србије Европској унији, односно у периоду ратификације Уговора о приступању Републике Србије Европској унији.

Изборни систем у јединицама локалне самоуправе

ЕУ прописи релевантни у овој области су:

- Директива Савета 94/80/ЕЗ од 19. децембра 1994. године о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права грађана Уније с пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани на локалним изборима;
- Директива Савета 96/30/ЕЗ од 13. маја 1996. године о изменама и допунама Директиве 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права грађана Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани на локалним изборима;
- Директива Савета 2006/106/ЕЗ од 20. новембра 2006. године којом се мења Директива 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права на локалним изборима грађана Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани, из разлога приступања Бугарске и Румуније;
- Имплементациона Одлука Комисије од 19. јула 2012. године којом се мења листа „основних јединица локалне управе“ у Анексу Директиве Савета 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права грађана Уније с пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани на локалним изборима;
- Директива Савета 2013/19/ЕУ од 13. маја 2013. године којом се мења Директива 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права на локалним изборима грађана Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани, из разлога приступања Републике Хрватске.

Законодавство Републике Србије у овој области се такође мора ускладити са релевантним прописима ЕУ како би се грађанима Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани омогућило остваривање активног и пасивног бирачког права на локалним изборима. Стога је, **као предуслов, неопходно променити Устав, а затим и Закон о локалним изборима**. Ове измене ће се такође извршити у четвртом кварталу 2021. године, а најкасније годину до две пред приступање Републике Србије Европској унији, односно у периоду ратификације Уговора о приступању Републике Србије Европској унији.

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-599	Закон о избору посланика Републике Србије у Европском парламенту	МДУЛС	2021/IV
Celexi: 1:41976D0787(није номинован) 1:32013L0001(у процесу превођења) 1:31993L0109(стручно редигован)				
2	2017-601	Закон о изменама и допунама Закона о локалним изборима	МДУЛС	2021/IV

1.1.9 Систем правосуђа

Прилог погледати у 3.23

1.1.10 Политика борбе против корупције

Прилог погледати у 3.23

1.1.11 Борба против организованог криминала

Прилог погледати у 3.23

1.1.12 Реформа одбране

Министарство одбране

Спровођење реформе система одбране, на основу утврђене политике одбране, представља једно од фундаменталних стратешких опредељења Републике Србије у процесу њене интеграције у политичке, економске и безбедносне токове Европе и савременог света.

Циљеви реформе су изградња ефикасног и економски одрживог система одбране, изградња модерне, професионалне и ефикасне Војске Србије и унапређење демократске и цивилне контроле Војске Србије.

Преглед стања

У досадашњем току реформе остварени су значајни резултати. Они се односе, како на креирање адекватног стратегијско-доктринарног, нормативно-правног, планског и организационо-функционалног оквира, тако и на област људских и материјалних ресурса, међународну сарадњу у области одбране, транспарентност послова одбране и демократску и цивилну контролу војске. Остварени резултати допринели су, не само јачању позиције и угледа Републике Србије у међународној заједници, већ су се одразили и на пораст поверења грађана у Војску Србије, као и на пораст угледа војне професије у нашој земљи.

Стратегијско-доктринарни оквир

У области стратегијско-доктринарног оквира, није било значајних измена у односу на стање приказано у последњој промени Друге ревизије НПАА (из новембра 2016. године).

У Министарству одбране је у другој половини 2016. године извршена анализа **Глобалне стратегије ЕУ о спољној и безбедносној политици: „Заједничка визија, заједничко деловање: јача Европа”**, након чега је основана Посебна радна група за израду Стратегије националне безбедности, Стратегије одбране и Беле књиге одбране Републике Србије. У току је процес израде нацрта Стратегије националне безбедности Републике Србије и Стратегије одбране Републике Србије. Очекује се да ће у току 2018. године нацрти ова два документа проћи кроз процедуру јавне расправе, а након тога у форми предлога, од стране Владе бити упућени Народној скупштини на усвајање.

Стратегијско-доктринарна документа ће се дограђивати у складу са стањем и перспективама безбедносног окружења Републике Србије, њених интереса, економских могућности и промена других чинилаца који их одређују, а кључна опредељења изражена у њима остаће усклађена са европском политичком, економском и безбедносном оријентацијом.

Плански оквир

У односу на стање приказано у овом поглављу у Другој ревизији НПАА, у току је процес израде нацрта Дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије за период до 2025. године и Средњорочног плана и програма развоја система одбране. Усвајање Дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије се очекује у 2018. години. Дугорочни план развоја система одбране ће обезбедити основ за одрживи развој система одбране и развој оперативних и функционалних способности неопходних за адекватан одговор на постојеће и потенцијалне изазове, ризике и претње по безбедност Републике Србије. У мају 2017. године усвојен је нови Национални акциони план за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2017-2020).

Нормативно-правни оквир

Будући да сфера одбране до сада није јединствено правно, ни институционално уређена на нивоу Европске уније, већ су државе чланице задржале контролу над планирањем и уређењем својих оружаних снага, није било потребе да се врши усклађивање правних прописа Републике Србије из области одбране са правним тековинама ЕУ.

У наредном периоду предстоји усвајање одређеног броја правних прописа, али напомињемо да њихово доношење неће представљати класично усклађивање националног законодавства са правом ЕУ.

У Министарству одбране је израђен Нацрт закона о изменама и допунама Закона о војној, радној и материјалној обавези („Службени гласник РС“ број 51/13). Будући да се законом о изменама и допунама предметног закона мењају битна решења из постојећег Закона и да се њиме уређују питања која занимају јавност, предлагач ће спровести јавну расправу.

До краја 2017. године или почетком 2018. године, очекује се усвајање новог Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме, чијим ступањем на снагу би престао да важи тренутно важећи закон из 1996. године. Више појединости о суштини очекиваних промена дато је у прилогу МО за тематску целину „Економски критеријуми“, под насловом „Сектор одбрамбене индустрије у Републици Србији“.

Планирано је доношење Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника.

Такође, у наредном периоду планиране су измене Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије и Закона о војној, радној и материјалној обавези.

Преглед приоритета за 2018. годину, у области измене правних аката:

По доношењу Закона о изменама и допунама Закона о војној, радној и материјалној обавези, а ради ефикаснијег извршења обавеза прописаних овим законом, неопходна је и измена и допуна подзаконских прописа којима се извршава Закон.

Прецизнијим утврђивањем како права тако и обавеза обвезника војне, радне и материјалне обавезе, биће уклоњене нејасноће уочене у поступку анализе спровођења поменутих одредби, а што ће утицати на правну сигурност свих грађана који извршавају војну и радну обавезу и грађана и привредних друштава који извршавају материјалну обавезу.

Демократска и цивилна контрола система одбране

Демократска и цивилна контрола система одбране коју у Републици Србији спроводе Народна скупштина, влада, судови, и јавност, представља значајно обележје демократски уређеног друштва и услов интеграције у савремене безбедносне структуре. Прихватајући демократску и цивилну контролу као један од постулата савременог демократског друштва, Република Србија је демократску и цивилну контролу војске подигла на степен уставног начела.

Изградња интегритета и борба против корупције у систему одбране

Почетком децембра 2015. године, организација „Међународна транспарентност“ објавила је најновије налазе истраживања, према којима је Србија остварила 154 од максималних 288 бодова и налази се у групи држава „Ц“ (умерен ризик од корупције у систему одбране), што представља значајан напредак у односу на резултате из 2012. године, када је била у групи држава „Д плус“ (висок ризик од корупције). У поређењу са истраживањем вршеним 2012. године, позитиван тренд је остварен у 35 од укупно 77 индикатора, односно 45,45%, а негативан тренд у 11 од укупно 77 индикатора или 14,28%.

Почев од 2014. године, министар одбране редовно одобрава годишње планове активности из области изградње интегритета за Министарство одбране и Војску Србије. На основу Плана активности на изградњи интегритета у МО и ВС у 2014. и 2015. години, у Министарству одбране и Војсци Србије идентификована су формацијска места осетљива са аспекта изградње интегритета и ризика од корупције и извршена је њихова категоризација на основу врсте радних процеса у којима лица учествују и пословима које обављају.

У јединицама Војске Србије предузимају се одговарајуће мере и активности с циљем смањења изложености ризику од корупције. Општа права и обавезе запослених у Војсци Србије су регулисана Законом о Војсци Србије и низом одговарајућих подзаконских аката, чиме се смањује ризик од корупције и обезбеђује поштовање законитости у раду. У јавним наступима високих званичника Војске Србије промовишу се активности и значај изградње интегритета и смањивања ризика од корупције.

У оквиру Војске Србије врши се едукација у области изградње интегритета. Образовање и обука припадника Војске Србије за сада се реализују самостално и у оквиру НАТО Програма за изградњу интегритета у сектору одбране. У оквиру обуке припадника Војске Србије, планираних за ангажовање у мултинационалним операцијама, реализују се и одређене тематске целине предвиђене „антикорупцијским образовним модулом”.

Управљање људским ресурсима

Није било предлога надлежних организационих јединица МО и ВС за измену садржаја овог поглавља у односу на приказ дат у Другој ревизији НПАА.

Планирање материјалних ресурса

Политика планирања материјалних ресурса за потребе одбране спроводи се уз поштовање принципа ефективности и транспарентности у обрачунавању и трошењу одобрених средстава. Реализацијом процеса управљања материјалним ресурсима обухваћени су и програми који доприносе јачању интероперабилности са оружаним снагама земаља чланица програма Партнерство за мир и НАТО.

Опремање наоружањем и војном опремом реализује се кроз истраживање, развој и набавку нових средстава и система, као и модернизацију постојећих перспективних борбених система. У процесу опремања наоружањем и војном опремом превасходно се користе научноистраживачки и производни капацитети Републике Србије, у складу са технолошким могућностима и економском оправданошћу. При набавци средстава из увоза предност се даје заједничким пројектима са страним партнерима, првенствено оним који укључују трансфер технологија и у-пошљавање привредних капацитета у Републици Србији.

Интерна финансијска контрола

Интерна финансијска контрола у Министарству одбране успостављена је у претходном периоду, са једне стране као законска обавеза, а са друге као нужна потреба да се управља ризицима и да се са рестриктивно опредељеним буџетским средствима обезбеди остваривање постављених циљева.

Почев од 2009. године, када је Влада Републике Србије донела Стратегију развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији ("Службени гласник РС", број 61/09), у Министарству одбране је уведен систем интерне финансијске контроле, успостављањем и сталним развојем интерне ревизије и система финансијског управљања и контроле.

Интерна ревизија је успостављена 2010. године, као Одсек за интерну ревизију, који у свом саставу има четири интерна ревизора. Сви ревизори имају сертификат овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору и безбедносни сертификат.

Споразумом о обављању послова интерне ревизије, који је закључен са Фондом за социјално осигурање војних осигураника, запослени у Одсеку врше ревизију и ове установе.

Ревизије се спровode у складу са трогодишњим стратешким планом, на основу којих се доносе годишњи планови рада. Предмет ревизије су следећи системи: планирање и припрема буџета, извештавање и рачуноводство, јавне набавке, плате и друга лична примања, приходи, као и сви остали пословни процеси.

До сада су ревизори извршили 37 ревизија у којима су дали 393 препоруке ради побољшања посматраних система.

Процес успостављања система финансијског управљања и контроле окончан је 2013. године, доношењем Стратегије управљања ризицима и усвајањем Регистра стратешких ризика у Министарству одбране и Војсци Србије.

Од 2013. године константо се предузимају мере за развијање овог система и то сталним праћењем и проценом стратешких ризика, увођењем нових контролних механизма и доношењем подзаконских прописа у циљу унапређења пословних процеса, као и ангажовањем руководиоца на нижим нивоима одлучивања и запослених ради детаљнијег уређења пословних процеса из њихове надлежности, кроз разраду донетих подзаконских аката, израду листа и мапа пословних процеса, идентификацију, процену и решавање ризика, односно свођење идентификованих ризика на прихватљив ниво.

У складу са Стратегијом развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији за период 2017-2020. година ("Службени гласник РС", број 51/17), Министарство одбране наставиће са развојем система финансијског управљања и контроле спровођењем мера и активности из Акционог плана за период 2017-2020. година из надлежности Министарства одбране, али и кроз рад на подизању нивоа знања о управљању ризицима и унапређењу процеса идентификације, процене и решавања ризика на нижим нивоима руковођења, као и праћењем квалитета успостављених и увођењем унапређених процедура у пословним процесима на свим нивоима у Министарству одбране.

Међународна сарадња у области одбране

Подаци приказани у овом поглављу у оквиру Друге ревизије НПАА и даље су валидни.

У односу на стање након новембра 2016. године (када је усвојена Друга ревизија НПАА), интензивирана је билатерална и мултилатерална војна сарадња са државама у региону, најзначајнијим државама међународне заједнице и међународним безбедносним организацијама. Република Србија је спремна да својим ангажовањем и активностима међународних безбедносних структура, јача своји сопствену безбедност и да дијалогом доприноси миру и стабилности.

У 2016. и 2017. години су интензивиране активности на успостављању и проширењу међународне сарадње у оквиру Заједничке безбедносне и одбрамбене политике (ЗБОП) ЕУ, првенствено кроз процес прикључења борбеним групама ЕУ. У септембру 2017. године, након потписивања Ноте о приступању Републике Србије Техничком споразуму о успостављању БГ ЕУ ХЕЛБРОК, Република Србија је постала чланица борбене групе ЕУ ХЕЛБРОК.

Допринос система одбране Европским интеграцијама Републике Србије

Почев од 2012. године Република Србија је започела учешће на неформалним састанцима министара одбране ЕУ, у Војном комитету ЕУ и ангажовање у војним операцијама ЕУ. У 2017. години припадници МО и Војске Србије су били ангажовани у четири војне мисије ЕУ: EUTM Mali, EUTM Somalia, EUNAVFOR ATALANTA и EUMAM RCA.

У оквиру процеса европских интеграција и спремности Републике Србије за изградњу капацитета и способности система националне безбедности и одбране у складу са стандардима и обавезама које произилазе из Заједничке спољне и безбедносне политике (ЗСБП) и Заједничке безбедносне и одбрамбене политике (ЗБОП) ЕУ, предузет је низ активности с циљем прикључења борбеним групама ЕУ. У септембру 2017. године, након потписивања Ноте о приступању Републике Србије Техничком споразуму о успостављању БГ ЕУ ХЕЛБРОК, Република Србија је постала чланица борбене групе ЕУ ХЕЛБРОК. На основу споразума са државама чланицама наведене борбене групе ЕУ, планиране снаге Војске Србије биће у готовости за ангажовање у првој половини 2020. године.

Министарство одбране располаже структурама и опремом који су довољни за тренутни ниво доприноса Републике Србије Заједничкој спољној и безбедносној политици и Заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици Европске уније и спремно је да их у наредним годинама додатно јача, у складу са обавезама које Влада буде преузимала.

У Сектору за политику одбране од 2105. године постоји Дирекција за европске интеграције и управљање пројектима, а у Управи за међународну војну сарадњу делује Група за ЗБОП и регионалне иницијативе. Сектор за материјалне ресурсе МО носилац је сарадње са Европском одбрамбеном агенцијом, а Генералштаб Војске Србије руководи процесом планирања, обуке и упућивања припадника ВС у операције управљања кризама под вођством Европске уније. Војно представништво Републике Србије у оквиру сталне Мисије Републике Србије при НАТО (у Бриселу) надлежно је и за комуникацију са институцијама Европске уније надлежним за ЗБОП.

У марту 2016. године, основане је Подгрупа МО и ВС задужена за обезбеђење законског оквира и јачање институционалних капацитета за учешће Републике Србије у цивилним мисијама Европске уније. У рад ове Подгрупе се, према потребама, укључују и представници Министарства спољних послова, Министарства унутрашњих послова, Министарства за европске интеграције и цивилног сектора. Очекивани временски рок за успостављање оквира за упућивање цивила у мултинационалне операције је почетак 2020. године. У јулу 2017. године, кроз донацију Чешке развојне агенције, Центру за мировне операције Генералштаба Војске Србије испоручена је информатичка опрема вредности од 33.000 евра, намењена повећању капацитета за обуку цивила за учешће у мултинационалним операцијама.

Представници Министарства одбране од 2007. године учествују на програмима обуке у области Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ за земље у Процесу стабилизације и придруживања ЕУ организацији Европског колеца за безбедност и одбрану (Брисел) и Министарства за одбрану и спорт Републике Аустрије, путем којег се врши унапређење административних капацитета усавршавањем кадрова у области Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ. Осим тога, део запослених у Министарству одбране и Војсци Србије је у претходном десетогодишњем периоду похађао одговарајуће облике постдипломског и специјалистичког усавршавања у академским институцијама Републике Србије који су обухватили модуле посвећене ЗСБП и ЗБОП.

Значај учешћа у НАТО програму „Партнерство за мир”

У оквиру НАТО програма „Партнерство за мир“ (ПЗМ), Република Србија испуњава преузете обавезе и развија сарадњу са осталим учесницима овог програма. Наведена сарадња је тренутно на највишем нивоу од почетка учешћа наше државе у овом програму.

Учествујући у програму „Партнерство за мир“, Војска Србије кроз одређене механизме сарадње (Процес планирања и прегледа, Концепт оперативних способности и сл.) унапређује интероперабилност и изграђује потребне способности за учешће у мултинационалним операцијама. Војска Србије учествује у мултинационалним вежбама на територији Републике Србије, као и на територијама држава учесница ПЗМ и НАТО.

Значај регионалне сарадње у области одбране

Република Србија се залаже за интензивну сарадњу у области одбране у региону Југоисточне Европе (ЈиЕ) и настоји да доприноси јачању стабилности и безбедности својим учешћем у свим регионалним иницијативама у области одбране. У својству члана учествује у: Процесу сарадње министара одбране земаља Југоисточне Европе – SEDM, Центру за безбедносну сарадњу RACVIAC, Конференцији начелника Генералштабова балканских земаља и на Састанцима политичких директора министарстава одбране Западног Балкана. У својству посматрача учествује у Америчко-јадранској повељи (А-5). У регионалним иницијативама Министарство одбране кроз пројектни приступ промовише могућности развијања и декларисања следећих националних капацитета у регионалне центре: Центар за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу, Војномедицинску академију, Универзитет одбране, Базу „Југ“, Центар за мировне операције, као и Центар за уништавање муниције и наоружања Техничко-ремонтног завода Крагујевац.

Учешће у мултинационалним операцијама

Припадници Војске Србије ангажују се у мултинационалним операцијама под мандатом Уједињених нација и Европске уније на основу Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама који доноси Народна скупштина Републике Србије. У функцији изградње и очувања мира у региону и свету, учешће припадника ВС у мултинационалним операцијама знатно је повећано током 2015. године. У 2016. години, учествовали су у 11 мултинационалних операција, од чега седам мултинационалних операција под мандатом Уједињених нација и четири војне операције Европске уније. Нацртом Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама у 2017.

години планирано је ангажовање до 655 припадника система одбране у операцијама и мисијама, до краја текуће године. У току 2017. године, припадници МО и ВС су учествовали у 10 мултинационалних операција, од чега шест операција под мандатом Уједињених нација (MONUSCO, UNMIL, UNFICYP, UNIFIL, UNTSO и MINUSCA) и четири операције Европске уније (EUNAVFOR ATALANTA, EUTM Somalia, EUTM Mali и EUMAM RCA). Нацртом Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама у 2018. години планирано је учешће до 700 припадника система одбране, са планираним ротацијама снага у складу са динамиком извођења операција. Република Србија је заинтересована да, у наредном периоду, повећа број својих представника и области њиховог ангажовања у мултинационалним операцијама.

Мере за спровођење приоритета у 2018. години

У вези са процесом приступања ЕУ, у области реформе система одбране не планирају се посебне мере.

У наредном периоду, тежишни задаци у процесу реформе система одбране су:

- праћење имплементације усвојених стратегијских, нормативно-правних и планских докумената у области одбране;
- усвајање Дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије до 2025. године;
- израда и усвајање Доктрине Војске Србије, а након усвајања Стратегије националне безбедности и Стратегије одбране Републике Србије;
- обезбеђење стабилног финансирања система одбране;
- унапређење успостављеног система финансијског управљања и контроле;
- даља примена и унапређење система ППБИ;
- унапређивање и развој оперативних и функционалних способности ВС;
- достизање потребног нивоа интероперабилности;
- унапређење система стандардизације у области одбране;
- набавка и модернизација наоружања и војне опреме;
- јачање капацитета војне индустрије и интензивирање војно-економске сарадње;
- оптимизација организацијско-формацијске структуре МО и ВС;
- побољшање статуса војног и цивилног кадра у МО и ВС;
- интензивирање активности међународне сарадње у области одбране;
- интензивирање активности на достизању Циљева партнерства у оквиру НАТО програма ПЗМ;
- учешће у мултинационалним операцијама и војним вежбама;
- припрема снага планираних за учешће у саставу БГ ЕУ ХЕЛБРОК;
- допринос изградњи националних капацитета за учешће цивилних експерата у мултинационалним операцијама,
- унапређење процедура у Војсци Србије за помоћ цивилним структурама у ванредним ситуацијама;
- јачање демократске и цивилне контроле Војске Србије;
- интеграција и укључивање војноздравствених установа Министарства одбране и Војске Србије у јединствени систем здравства Републике Србије;

- организација и функционисање верске службе у Војсци Србије;
- конверзија војних комплекса кроз реализацију Мастер плана и
- изградња капацитета односа са јавношћу система одбране.

Мере планиране у периоду 2018-2020

Имајући у виду извршена усклађивања, у наредне две године примене НРАА Република Србија неће имати потребе да врши усклађивање правних прописа са правним тековинама ЕУ у области реформе одбране.

У наредном двогодишњем периоду, према значају се издвајају следеће планиране мере:

- унапређивање и развој оперативних и функционалних способности ВС;
- достизање потребног нивоа интероперабилности;
- набавка и модернизација наоружања и војне опреме;
- учешће у мултинационалним операцијама и војним вежбама и
- припрема и готовост снага планираних за учешће у саставу Борбене групе ЕУ ХЕЛБРОК и
- успостављање националног оквира за учешће цивилних експерата у мултинационалним операцијама (до 2020. године).

Административни капацитети

У децембру 2016. године, министар одбране је донео Одлуку о одређивању задатака и мера за реорганизацију Министарства одбране, чиме је започео процес реорганизације Министарства одбране. Организацијским променама ће се успоставити ефикаснија и ефективнија организација Министарства одбране, како би се омогућио одрживи развој и опремање Министарства одбране и Војске Србије.

Након спровођења реорганизације Министарства, биће усвојена и Директива у вези са учешћем припадника МО у процесу приступања Републике Србије Европској унији, којом ће се одредити носиоци процеса европске интеграције из надлежности МО и обезбедити њихова боља координација. Министарство одбране планира даље усавршавање кадрова у области Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ.

1.2.2 Грађанска и политичка права

Заштитник грађана

1. Потребно је да се што пре донесе Закон о бесплатној правној помоћи, у складу са Међународним пактом о грађанским и политичким правима, Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и Европском повељом о основним правима.
2. Потребно је да се ускладе одредбе Упутства о поступању према доведеним и задржаним лицима са важећим прописима и стандардима.
3. Потребно је да службе за здравствену заштиту лица лишених слобода у заводима за извршење кривичних санкција постану организациони део Министарства

здравља или део посебне организационе јединице у оквиру Управе за извршење кривичних санкција.

4. Потребно је да се донесе Закон о изменама Закона о заштити лица са менталним сметњама, којим ће се унапредити одредбе које се односе на формирање служби за заштиту менталног здравља у заједници; процедуре добровољне и принудне хоспитализације; улога полиције у односу на лица са менталним сметњама; и физичко спутавање, а нарочито одредбе којима је предвиђена мера изолације пацијентата.
5. Потребно је да се донесу прописи којим ће се уредити услови и поступак ограничавања слободе кретања и физичког спутавања корисника смештених у установама социјалне заштите домског типа.
6. Потребно је да се успостави ефикасан систем азила.
7. Потребно је да се сачине: План збрињавања избеглица/мигранта који су затечени или враћени у Србију и План поступања према онима којима није одобрена заштита у Србији.
8. Потребно је донети измене и допуне Закона о полицији којим ће се у материји безбедносних провера отклонити недостаци наведени у Годишњем извештају Заштитника грађана за 2016. годину и којим ће се примена полицијског овлашћења довођења према лицима са менталним сметњама ускладити са одредбама Закона о заштити лица са менталним сметњама.
9. Потребно је изменити законе којима су прописана овлашћења полиције и комуналне полиције, ради прописивања обавезе звучног и визуелног снимања употребе средстава принуде, примене овлашћења којима се грађани лишавају слободе и саслушања осумњиченог у предистражном поступку и уредити поступање са тако насталим материјалом.
10. Потребно је донети измене и допуне Закона о Војсци, како би се јасно и прецизно прописале надлежности Војне полиције у поступању према цивилима који нису у служби Војске Србије, а затечени су у вршењу кажњивог дела у Министарству одбране и Војсци Србије.

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

Преглед стања у погледу домаћег законодавства

Надлежност Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности уређена је Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) и Законом о заштити података о личности („Сл. гласник РС“, бр. 97/08 и 104/09 - др. закон, 68/12 – Одлука УС и 107/12). У погледу нормативног оквира за рад овог органа, предвиђене су измене постојећих и израда нових прописа.

Акционим планом за Поглавље 23, под тачком 2.2.5.2, предвиђене су измене и допуне Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, а рок за реализацију овог циља померен је на четврти квартал 2017. године. Реализација овог циља је у надлежности Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Тачком 3.11.1.1 Акционог плана за Поглавље 23 предвиђено је усвајање новог Закона о заштити података о личности који треба да буде усклађен са Општом уредбом о заштити података (ЕУ) 2016/679 и Моделом закона сачињеног од стране Повереника. Рок за реализацију ове активности је иницијално предвиђен за четврти квартал 2016. године, да би се тај рок одложио без прецизирања новог. Реализација овог циља је у надлежности Министарства правде.

Повереник је доставио Влади текст Модела закона о заштити података о личности (Број: 073-14-1289/2017-01 од 28. 8. 2017. године), који је усклађен са Општом уредбом о заштити података (ЕУ) 2016/679.

Влада још није усвојила Уредбу о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података у складу са чланом 16. став 5. Закона о заштити података о личности, иако је рок за то, утврђен тим законом, истекао 4. маја 2009. године. Акциони план за спровођење Стратегије заштите података о личности још увек није донет, а рок је истекао у новембру 2010. године

Преглед стања у односу на институционалну структуру и административне капацитете

Акционим планом за Поглавље 23 у тачки 2.2.5.3 предвиђено је јачање кадровских капацитета Повереника у погледу организационе структуре, броја запослених и нивоа обучености.

Организациона структура

Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања Народне скупштине Републике Србије дао сагласност на Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Служби Повереника актом 21 број 112-402/17 од 10. маја 2017. године који је ступио на снагу 20. маја 2017. године.

Новом систематизацијом, у служби Повереника организовано је 7 сектора:

1. Сектор за хармонизацију,
2. Сектор за жалбе и извршења- приступ информацијама,
3. Сектор за жалбе и притужбе – заштита података,
4. Сектор за информационе технологије,
5. Сектор за надзор,
6. Сектор за заједничке послове и
7. Сектор за сарадњу и извештавање.

Број запослених

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Служби Повереника од 4.11.2014. године, као и новим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Служби Повереника од 21.2.2017. године у Служби Повереника систематизована су радна места за 3 изабрана лица и 94 запослена.

Законом о буџету РС за 2017. годину Поверенику су одобрена средства за исплату плата у износу од 139.820.000,00 динара, за исплату зарада за 71 стално запосленог државног службеника и намештеника и 3 лица која бира Народна скупштина.

Кадровским планом Повереника од 15.3.2017. године, утврђено је да је за исплате зарада за 71 стално запосленог државног службеника и намештеника и 3 лица која бира Народна скупштина неопходно приближно 125.000.000,00 динара. У оквиру преосталих одобрених средстава (приближног износа од 15.000.000,00) могуће је обезбедити пријем нових лица у службу Пове-

реника. Динамика пријема запослених одвијала би се у последњем тромесечју 2017. године, према обиму расположивих средстава.

Тренутно бројно стање је 71 државни службеник и намештеник на неодређено време, 8 државних службеника и намештеника на одређено време и 2 државна лица која бира Народна скупштина

Обуке

У периоду од 1. августа 2016. до октобра 2017. године, у служби Повереника организовано је десет обука за запослене из области проактивног објављивања информација, ауторског права, механизма и стратегија одбране приватности у 21. веку, приватности и заштите података о личности у домену биометријских система идентификације, нарочито осетљивих и биометријских података, управљања људским ресурсима, правног оквира и праксе ЕУ и из области аутоматизоване обраде података.

Мере планиране у периоду 2018-2021

Повереник није овлашћени предлагач закона, али са становишта утврђених обавеза из Акционог плана за Поглавље 23, као и неопходности уређења нормативног оквира којим се уређује његова надлежност, истиче да треба усвојити следећа акта:

- Нови закон о заштити података о личности
- Измене и допуне Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја
- Уредбу о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података
- Акциони план за спровођење Стратегије заштите података о личности

1.2.3. Економска и социјална права

Повереник за заштиту равноправности

Према одредбама Закона о забрани дискриминације Повереник, између осталог, надлежан да прима и разматра притужбе због дискриминације. У 2016. години, највећи број притужби поднетих Поверенику поднето је управо у области рада и запошљавања, 34,8% од укупног броја поднетих притужби. Тај тренд је присутан и претходних година, а наставио се и у 2017. години, број притужби поднет у овој области је закључно са 31. октобром, 30,8%. У 2016. години притужбе су најчешће подносиле жене јер им због њиховог пола, али и породичног статуса, није било омогућено да напредују на послу, или због тога што су током одсуства са рада због неге детета добијале отказ уговора о раду или су распоређиване на друга радна места која су, по правилу, нижег ранга и са мањом зарадом. Особе са инвалидитетом су једна од најугроженијих и најдискриминисанијих друштвених група у свим областима јавног и приватног живота, посебно у области образовања и стручног усавршавања и приликом пружања јавних услуга или при коришћењу објеката и површина, рада и запошљавања. У 2016. години дискриминација на основу старосног доба налази се одмах иза пола и инвалидитета и указује на неповољан положај како деце у области образовања, тако и посебно грађана животног доба 50–65 година у области рада и запошљавања.

На основу увида у поступку по притужбама, као и на основу других релевантних доступних података о проблемима у остваривању равноправности, Повереник је у извешају дао, између осталих, следеће препоруке:

- У циљу економског оснаживања жена потребно је континуирано предузимати мере за подстицање запошљавања и женског предузетништва, за заштиту жена од дискриминације на тржишту рада, као и прописивање посебних мера и за унапређење положаја жена које се баве пољопривредом, посебно код уписа у регистар пољопривредних газдинстава.
- Усвојити закон о бесплатној правној помоћи, којим ће се обезбедити делотворан приступ правди, без дискриминације по било ком основу, укључујући и приступ правди за жртве дискриминације.
- Предузимати мере за унапређивање положаја осуђених лица и њихову пуну социјалну укљученост, без стигматизације, посебно у поступку запошљавања. То подразумева и одговарајуће нормативне измене како би се у потпуности обезбедило поштовање одредбе члана 102. Кривичног законика којом је прописано да нико нема право да тражи од грађана да подносе доказ о својој осуђиваности или неосуђиваности.

Предлози за оцену уставности:

Током 2015. године, због великог броја притужби грађанки, синдиката, струковних удружења и организација цивилног сектора поднетих због дискриминаторне одредбе члана 20. Закона о начину одређивања максималног броја запослених, Повереница за заштиту равноправности заједно са Заштитником грађана поднела је предлог за оцену уставности. Наиме, одредбом члана 20. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору прописано је да „запосленом у јавном сектору за време примене овог закона престаје радни однос када наврши године живота и стаж осигурања који су прописани законом за одлазак у старосну пензију“. У предлогу за оцену уставности наведено је да су одредбе члана 20. овог закона несавесне с одредбама Устава Републике Србије о зајемченим људским правима, условима за остваривање зајемчених људских права и условима за ограничење ових права, те да се овим одредбама, супротно забрани дискриминације и одредбама Устава о условима за ограничавање људских и мањинских права, женама одређеног старосног доба које су запослене у „јавном сектору“ ограничава право на рад и по основу рада, право из области социјалне заштите, односно право на социјално обезбеђење и осигурање запосленог и његове породице. Након подношења предлога, Уставни суд је у веома кратком року донео решење којим је до доношења своје коначне одлуке обуставио извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу одредбе члана 20. Закона о начину одређивања максималног броја запослених. Како је наведено у образложењу решења, оваква одлука је донета због последица које би могле да наступе применом оспорене одредбе.

На седници одржаној 30. јуна 2016. године, Уставни суд је донео одлуку IУз 255/2015, којом се утврђује да одредбе члана 20. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору нису у сагласности са Уставом Републике Србије. Ову одлуку Уставни суд је образложио тиме да претварање једног законског права за жене, односно права на одлазак у старосну пензију под повољнијим условима у основ за престанак радног односа представља повреду Уставом гарантованог начела забране непосредне и посредне дискриминације на основу пола. Уставни суд је, такође, подсетио да је Уставом загарантована равноправност мушкараца и жена, као и да држава гарантује развијање политике једнаких могућности. На крају, Уставни суд је утврдио да је оспорено законско решење индиректно и у супротности с одредбом Устава којом се гарантује доступност свих радних места свима под једнаким условима

У оквиру законом прописане надлежности да даје мишљења на Нацрте закона, Повереник је у 2016. години дао следећа мишљења на нацрте прописа који су у вези с остваривањем економских и социјалних права: Нацрт закона о систему плата запослених у јавном сектору, Нацрт закона о изменама и допунама Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, Нацрт закона о финансијској подршци породици са децом.

Поред тога, Повереник је у оквиру ИПА 2013 Твининг пројекта „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција на дискриминацију“, израдио „Кодекс равноправности – Смернице за израду кодекса антидискриминационе политике послодаваца у Србији“ .

Смернице за израду Кодекса представљају оперативни приручник који треба да помогне послодавцима у Републици Србији доследно спровођење принципа равноправности и начела једнаких шанси у поступку запошљавања и на раду, што подразумева и принцип једнаког награђивања за рад исте вредности.

Повереник за заштиту равноправности члан је Платформе социјалних и економских права коју чине Савет Европе, европска мрежа тела за равноправност (Еквинет), европска мрежа националних институција за људска права (ЕННХРИ) и Агенција ЕУ за људска права (ФРА). Платформа настоји да, кроз свој рад, пружи државама чланицама подршку у имплементацији Европске социјалне повеље (Ревидиране европске социјалне повеље), а телима за равноправност смернице које ће унапредити допринос тих тела остваривању социјалних и економских права грађана и грађанки.

Заштитник грађана

1. Потребно је да се изменом и допуном прописа који регулишу област рада, унапреди остваривање и заштиту права запослених на: правичну зараду и једнаку награду за рад исте вредности; хигијенско-техничку заштиту на раду; једнаке могућности напредовања у раду; одмор, разоноду и разумно ограничење радног времена, социјално обезбеђење (укључујући ту социјално осигурање), све у складу са одредбама Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима.
2. Потребно је да се ускладе прописи о раду са одредбама Конвенција МОР 150 о администрацији рада, како би се обезбедило поштовање аутономије организација послодаваца и радника, односно право удруживања, организовања и колективног преговарања.
3. Потребно је обезбедити пуну заштиту права запослених по основу рада, посебно права на и из обавезног социјалног осигурања.
4. Потребно је да се донесе јединствени Национални оквир квалификација, у складу са Европским оквиром квалификација и Европским оквиром квалификација у високом образовању.
5. Потребно је да се донесу неопходни прописи којим ће се обезбедити предуслови за спровођење Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства.
6. Потребно је да се изменама прописа успостави делотворни механизам за превазилажење проблема за утврђивање висине пензије професионалних војних лица када Министарство одбране и Војска Србије не располажу подацима о висини личног дохотка.
7. Потребно је да се усвоје измене и допуне Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ради отклањања процесних претпоставки и законских препрека у погледу реституције у натури, односно обезбеђивања корисницима враћања несметано улажење у посед враћених непокретности.

8. Потребно је да се измене прописи како би се решио проблем ограничавања и умањења права грађана из области социјалног осигурања због неефикасног уређења и функционисања система који обезбеђује контролу извршења обавезе послодаваца на уплату доприноса за социјално осигурање.
9. Потребно је да се донесу програми заштите угрожених категорија потрошача у услугама од општег економског интереса (Национални програм заштите угрожених потрошача).

1.2.4 Културна права и заштита мањина

Повереник за заштиту равноправности

1. Култура толеранције

У циљу унапређења равноправности и промоцији културе толеранције Повереник за заштиту равноправност реализује и планира активности намењене младима од предшколског узраста до факултета. Повереник за заштиту равноправности основао је Панел младих који чини група деце узраста од 13-18 година, са идејом да они буду млади саветници поверенице о питањима која се тичу дискриминације деце и младих. У оквиру активности Панела, стасале су генерације које своје знање, идеје и приче о толеранцији преносе другој деци, у школама и локалној заједници.

Повереник за заштиту равноправности расписао је конкурс за најбољи литерарни рад, ликовни рад и фотографију на тему “Мост разумевања – међугенерациска солидарност”. Основци из целе Србије позвани су да изразе свој став да године не морају и не смеју бити препрека за достојанствен и квалитетан живот, и на тај начин доприносе борби против дискриминације старијих у друштву. Награде су уручене победницима у Народној скупштини Републике Србије 1. октобра, на Међународни дан старијих особа.

У оквиру програма сарадње са Уницефом, Повереник је публиковао бојанку “Сви смо једнаки и можемо заједно” намењену деци у вртићима, као и публикацију за ученике основних школа “Немој да толеришеш дискриминацију! Тражи заштиту и реагуј!” Ова публикација на једноставан начин, разумљивим језиком, уз многобројне примере из праксе Повереника, одговара на сложена питања о равноправности и дискриминацији.. Кроз исти програм сарадње са Уницефом, Повереник припрема Приручнике за препознавање дискриминације у школама, намењених ученицима, родитељима и наставном особљу.

За студенте правних факултета у Републици Србији Повереник за заштиту равноправности поставио је програм MOOT COURT, односно такмичење у симулацији суђења у области заштите од дискриминације. Студенти акредитованих правних факултета у Републици Србији такмичиће се крајем ове године по пети пут на основу задатог случаја из области заштите од дискриминације. Циљ овог такмичења је да допринесе развоју правног образовања у овој области.

На основу увида у поступку по притужбама, као и на основу других релевантних доступних података о проблемима у остваривању равноправности, Повереник је у Редовном годишњем извешају дао, између осталих, следеће препоруке:

- Потребно је да надлежни државни органи предузму све неопходне радње и мере из своје надлежности којима ће обезбедити ангажовање педагошког асистента за децу и ученике којима је потребна додатна подршка у образовању и васпита-

њу и наставити рад на развоју инклузивног образовања, у складу с принципима једнакости и доступности у образовању на свим нивоима.

- Унапредити нормативни оквир за заштиту права детета у смислу усаглашавања с Конвенцијом о правима детета, а посебно у погледу дефинисања појмова, забране физичког кажњавања, забране дискриминације и заштите од економске експлоатације.
- Континуирано радити на обезбеђивању једнаких могућности у приступу високом образовању младима из маргинализованих друштвених група, увођењем посебних мера и допуном стандарда за акредитацију високошколских установа, а нарочито у погледу приступачности простора, обезбеђивања асистивних технологија и одговарајућих сервиса за подршку студентима.
- Предузети мере како би се у наставне програме и наставне материјале интегрисале теме које развијају културу мира, толеранције, разумевања и уважавања различитости, родне равноправности и недискриминације. Из наставних материјала уклонити дискриминаторне садржаје и садржаје који подржавају стереотипе и предрасуде. У школске програме треба увести здравствено и васпитање о репродуктивном и сексуалном здрављу.

2. Дискриминација на основу националне припадности и етничког порекла

Због дискриминације на основу националне припадности и етничког порекла Поверенику је у 2016. години је поднето 60 притужби, што чини 9,4% од укупног броја притужби које су поднете у 2016. години. Овај основ дискриминације налази се на четвртом месту по броју притужби, иза инвалидитета, пола и старосног доба као основа дискриминације. Приметан је пад броја притужби које су поднете због дискриминације на основу националне припадности и етничког порекла, у односу на претходне године, с обзиром да је током 2015. године, овај основ дискриминације заузимао је друго место по броју поднетих притужби, са учешћем од 18,4% од укупног броја притужби, а у 2014. години овај основ дискриминације био на првом месту. Највећи број притужби Поверенику у 2016. по овом основу поднет је због дискриминације Рома (23) што чини 38,3% од свих притужби које су поднете због дискриминације на основу националне припадности и етничког порекла. Знатно је мање притужби поднето због припадности другим националним мањинама – хрватској (7) албанској (6), румунској (4), влашкој (4), мађарској (3), бошњачкој (2), грчкој (1), македонској (1), словачкој (1) и друге националне мањине (8).

Такође, резултати истраживања „Однос грађана и грађанки према дискриминацији у Србији“ које је спроведено током 2016. године показују да чак 39% испитаника сматра да су Роми друштвена група која је највише изложена дискриминацији. Упитани за прву слободну асоцијацију о најдискриминисанијој групи у Србији, учесници истраживања навели су припаднике ромске националне мањине (23%). Етничка дистанца је веома изражена према грађанима и грађанкама албанске националности. Тако, према подацима из поменутог истраживања 45% испитаника не жели да буде у браку са Албанцем/Албанком. Према истраживању које је спроведено 2013. године, такав став имало је 57% испитаника. На основу овог истраживања може се уочити да је приметан помак на смањивању етничке дистанце. Када је у питању висок степен друштвене интеракције, као што је брак, поред Албанаца, велика је дистанца и према Ромима (33%), Бошњацима/муслиманима (26%) и Хрватима (23%). Резултати истраживања показују да 26% испитаника не би желело Албанце за комшије, 16% не би желело Роме, 10% Хрвате и 9% не жели да им комшије буду Бошњаци/Муслимани. Чак 23% испитаника не жели да им колеге на послу буду Албанци. Тај проценат испитаника је нешто нижи када су у питању Роми (9%), Хрвати (9%) и Бошњаци/муслимани (7%). Такође, припадници националних мањина неретко

имају осећај да су дискриминисани у многим друштвеним областима, при чему је положај Рома најтежи. У поменутом истраживању, од испитаника је захтевано да оцене од 1 до 5 у којој мери су одређене друштвене групе дискриминисане. Према перцепцији испитаника, управо Роми долазе на прво место (3,6) као група која је највише дискриминисана. На четвртм месту се налазе Албанци (2,7) а на петом месту Хрвати (2,4) и Бошњаци/муслимани (2,4). Као најмање дискриминисане, грађани виде странце (2,1) и Мађаре (2,1).

Због дискриминације на основу националне припадности и етничког порекла Поверенику је у 2017. години, закључно са месецом октобром, поднето око 10% од укупног броја притужби које су до сада поднете у 2017. години. Највећи број притужби поверенику по овом основу поднет је због дискриминације Рома. Знатно је мање притужби поднето због припадности другим националним мањинама.

Повереника је у 2017. години упутио препоруку мера за унапређење равноправности свим јединицама локалне самоуправе. Општинама и градовима у Србији препоручено је да предузму све мере и активности из своје надлежности како би обезбедили укључивање и подстицање равномерне заступљености жена и мушкараца у свим сферама политичког и јавног одлучивања у вршењу јавних функција у органима јединице локалне самоуправе, установама односно јавним предузећима чији је оснивач локална самоуправа; такође да предузму све мере и активности из своје надлежности у циљу подстицања равномерне заступљености жена и мушкараца из различитих средина (урбаних и руралних) и маргинализованих група у свим сферама политичког и јавног одлучивања у вршењу јавних функција у органима јединице локалне самоуправе, установама односно јавним предузећима чији је оснивач локална самоуправа.

Мишљења на Нацрте закона

Повереник за заштиту равноправности је дао Мишљење на Нацрт закона о основама система образовања и васпитања, у јулу 2017. године. У Мишљењу је наведено да Нацрт закона предвиђа могућност оснивања тела на националном нивоу, Националног просветног савета и Савета за стручно образовање и образовање одраслих, и с тим у вези, указано је на потребу да се приликом избора састава ових тела поштује принцип родне равноправности, пропорционалне заступљености националних мањина, као и заступљености особа са инвалидитетом.

У Мишљењу на Нацрт закона о високом образовању наведено да је поједине одредбе Нацрта закона потребно ускладити са одредбама Устава Републике Србије и то у Глави XIII - Евиденције и јавне исправе, одредбе које уређују прикупљање, унос и ажурирање података у регистру о студентима (члан 119), као и у евиденцијама и регистру запослених у високошколским установама (члан 120) у делу који се односи на податке о националној припадности. Повереник је указао на члан 47. Устава који утврђује право на слободно изражавање националне припадности и да нико није дужан да се изјашњава о својој националној припадности, као и на одредбу члана 5. став 2. Закона о заштити права и слобода националних мањина којом је забрањена свака регистрација припадника националних мањина која их противно њиховој вољи обавезује да се изјасне о својој националној припадности. Повереник је истакао да је и у чл. 119. и 120. предметног Нацрта закона потребно прецизирати, како је учињено члану 118, да се подаци о националној припадности прикупљају, односно уносе у евиденције и регистре у складу са законом.

На основу увида стечених у поступку по притужбама и других релевантних доступних података о проблемима у остваривању равноправности, Повереник је, у свом Редовном годишњем извештају о раду за 2016. годину дао следеће препоруке:

- Предузети све потребне мере како би састав државних органа, органа локалне самоуправе и других органа јавне власти одговарао националном саставу становништва на њиховом подручју, и предузети мере у циљу управљања националном, етничком, верском, језичком и другом разноврсношћу.
- Континуирано радити на едукацији носилаца правосудних функција, полицијских службеника, запослених у државној управи, запослених у систему образовања, здравствене и социјалне заштите и запослених у инспекцијским службама из области антидискриминационог права, како би се обезбедило правилно и ујединачено тумачење и примена антидискриминационих прописа, у складу са међународним стандардима и праксом међународних институција.
- Предузимати мере и активности на едукацији новинара о забрани говора мржње и других облика дискриминације, као и о важности принципа равноправности и толеранције.

Министарство рада, запошљавања, борака и социјална питања

Поводом захтева за унапређење законске регулативе у циљу прецизног дефинисања дискриминације по основу инвалидитета, као и концепт разумног прилагођавања, потребно је истаћи да је Република Србија 2009. године усвојила Закон о потврђивању Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и Опциони протокол уз Конвенцију УН о правима особа са инвалидитетом, чије су одредбе постале саставни део унутрашњег права наше земље. Такође 2006. године усвојен је и Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС“, бр. 33/2006 и 13/2016), којим се уређује општи режим забране дискриминације по основу инвалидности, посебни случајеви дискриминације особа са инвалидитетом, поступак заштите особа изложених дискриминацији и мере које се предузимају ради подстицања равноправности и социјалне укључености особа са инвалидитетом. Такође, 2009. године усвојен је и Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 32/13) којим се такође на недвосмислен начин регулише питање приступачности.

У циљу процене ефеката и утицаја спровођења Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 32/13, у даљем тексту: Закон), уз експертску подршку УНДП извршена је процена спровођења овог Закона, односно квалитета пружених мера и ефикасности предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање ОСИ, у шестогодишњем периоду.

Анализа примене овог прописа представља логичан корак и има за циљ да се препоруке и анализе разумеју као добра смерница за унапређење процеса доношења јавних политика и повећања утицаја спроведених мера, како би оне дале свој пуни ефекат у даљој примени, а да се сходно томе унапреди положај особа са инвалидитетом на тржишту рада. Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом поставио је добру основу за развој и примену политике запошљавања особа са инвалидитетом али се препреке до његове пуне имплементације морају редовно анализирати како би се обезбедили механизми за њихово превазилажење. На основу спроведених процена изведени су закључци и препоруке и започете су активности на њиховој реализацији.

Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом поставио је добру основу за развој и примену политике запошљавања особа са инвалидитетом али се пре-

преке до његове пуне имплементације морају редовно анализирати како би се обезбедили механизми за њихово превазилажење.

Изменом Правилника о начину праћења извршавања обавезе запошљавања особа са инвалидитетом и начину доказивања извршења те обавезе („Службени гласник РС”, бр. 101/2016) који је у примени 1. јануара 2017. године, извршење обавезе запошљавања особа са инвалидитетом које се доказује извршењем финансијске обавезе из уговора о пословно техничкој сарадњи је релаксирано, тако да је овај вид извршења обавезе запошљавања примењив и за послодавце који имају потребе за више различитих мањих набавки, а предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом омогућено је да уговорени посао реализују у обиму и року и у складу са производним капацитетима. Уз установљене измене и интензивнијом контролом, праћењем и анализом извршења обавезе запошљавања особа са инвалидитетом, у наредном периоду очекује се веће укључивање привредних субјеката који ће приступити извршењу обавезе запошљавања на један од законом прописаних начина.

У сегменту који се односи на процену радне способности и даље унапређење процедура (примена социјалног модела насупрот медицинском), Национална служба је спровела анализу поступка процене радне способности по филијалама јануара 2016. године. Предмет анализе је био организација рада комисија за процену радне способности и стручни део процене радне способности. У оквиру анализе организације рада комисија за процену радне способности, анализирани су: комуникација и координација на нивоу више институција Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање (РФ ПИО), Националне службе и служби за медицину рада; тријажирање предмета за процену од стране лекара РФ ПИО (рокови), организовање термина за комисије од стране РФ ПИО (рокови); простор и технички услови за рад комисија. У оквиру анализе извођења стручног дела процене анализирани су: степен и обим усаглашености стандарда на нивоу Србије када је у питању утврђивање степена процене радне способности; ниво постигнутог „циља“ новог система процене радне способности, који гарантује узимање у обзир и других чинилаца осим медицинских у процени радних способности, у обиму којим је утврђено Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом и Правилником о ближем начину, трошковима и критеријумима за процену радне способности и могућности запослења или одржања запослења („Службени гласник РС”, бр. 36/10). У складу са спроведеном анализом и уоченим проблемима/недостацима, Национална служба је покренула иницијативу за унапређење поступка процене радне и дала конкретне предлоге за њихово решавање. Следи усаглашавање ставова између наведених институција око потписивања новог Споразума о сарадњи. Након усаглашавања свих ситуација које су идентификоване, оцениће се и потреба за изменом постојеће законске регулативе.

У оквиру Националног програма ИПА 2013 потписан је уговор „Техничка помоћ за изградњу капацитета у области политике запошљавања“. У сегменту који се односи на подршку предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом предвиђено је јачање капацитета стручних служби у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом и подршка даљем ширењу услуга намењених особама са инвалидитетом и у сегменту обука (развој програма обука за особе са инвалидитетом у складу са савременим технологијама и потребама тржишта рада како би се постигао квалитет у исходу, односно како би особе инвалидитетом усвојиле знања и вештине потребне за обављање конкретних послова за којима постоји потреба на тржишту рада).

Равноправност жена и мушкараца

Неопходно је да РС настави усвајање и имплементацију међународних стандарда на пољу равноправности жена и мушкараца, а пре свега да се обезбеди укључивање родне перспективе у све области друштва, поштовање принципа једнаких могућности и прописивање посебних мера за остваривање принципа родне равноправности, у складу са Конвенцијом УН о елиминасању свих облика дискриминације жена. Такође су потребни даљи напори како би се обезбедило право на накнаду зараде за време трудничког боловања, породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и посебне неге детета свим женама, без обзира на облик радног ангажовања.

Република Србија је добрим делом ускладила своје законодавство са Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици доношењем Закона о спречавању насиља у породици у новембру 2016. године („Службени гласник РС”, број 96/16), као и изменама и допунама Кривичног законика, којим су, између осталог, инкриминисана дела присилних бракова, сакаћења женских полних органа и тешких облика насиља над женама.

Заштитник грађана

Права детета

1. Потребно је да се потврди Факултативни протокол уз Конвенцију УН о правима детета о процедури подношења притужби Комитету за права детета, који је Србија потписала фебруара 2012. године, чиме би се обезбедила додатна заштита права детета гарантованих Конвенцијом УН о правима детета и факултативним протоколима уз њу.
2. Потребно је да се што пре донесе посебан закон којим ће се успоставити ефикасан механизам истраживања случајева „несталих беба“ у складу са одредбом тачке 92. пресуде Европског суда за људска права у случају Зорица Јовановић против Србије, одлукама Комитета Министара Савета Европе и препорукама Заштитника грађана.
3. Потребно је да се донесе закон којим ће се увести законска забрана физичког кажњавања деце у свим срединама, у складу са одредбама Конвенције УН о правима детета.
4. Потребно је да се усклади кривичноправно законодавство са Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, ради обезбеђивања пуне кривичноправне заштите деце жртава свих облика сексуалног злостављања и занемаривања и заштите деце од секундарне трауматизације и виктимизације током судских и других поступака, а у складу са иницијативама и препорукама Заштитника грађана, Конвенцијом УН о правима детета и Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања.
5. Потребно је да се унапреди право детета на највиши стандард здравља обезбеђивањем свих расположивих услуга здравствене заштите сваком детету на терет средстава обавезног здравственог осигурања; право на одговарајући животни стандард кроз обезбеђивање одговарајућих накнада намењених деци без довољно финансијских средстава и ради спречавања даљег ширења дечјег сиромаштва; и право на посебне мере заштите детета у области социјалне заштите, у складу са Конвенцијом УН о правима детета и Међународним пактом о економском, социјалним и културним правима.
6. Потребно је донети измене и допуне Закона о здравственом осигурању којим ће се отклонити неједнакости у коришћењу права на здравствену заштиту деце за

време боравка у иностранству, нарочито боравка у иностранству ради школовања.

7. Потребно је да се уреди начин медијског извештавања о деци и заштиту деце од објављивања штетних информација, у складу са Конвенцијом УН о правима детета, уз пуно уважавање слободе медија и права на информисаност.
8. Потребно је да се уреди област заштите детета од насиља, злостављања и експлоатације у свим срединама, а нарочито поступак мера интервенције и стандарде у њиховој примени, у складу са Конвенцијом УН о правима детета и Конвенцијом МОР о најгорим облицима децјег рада.
9. Потребно је да се уреди поступак заштите од породичног насиља и злостављања и занемаривања деце у породици и доношење стандарда поступања, у складу са Конвенцијом УН о правима детета, Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истамбулска конвенција) и Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (Ланзарот конвенција).
10. Потребно је да се уреди област заштите деце од трговине децом, укључујући и уређивање начина на који деца могу прелазити државну границу, у складу са Конвенцијом УН о правима детета, Факултативним протоколом о продаји деце, децјој проституцији и децјој порнографији, Конвенцијом МОР о најгорим облицима децјег рада, Конвенцијом УН против транснационалног организованог криминала и допунским протоколима (посебно Протоколом о превенцији, сузбијању и кажњавању трговине људским бићима, а нарочито женама и децом, који допуњава Конвенцију УН о борби против транснационалног организованог криминала) и Конвенцијом Савета Европе о борби против трговине људима.
11. Потребно је кривичноправно законодавство, прописе у области прекршајног права и прописе који уређују рад полиције и полицијска овлашћења усагласити са Конвенцијом УН о правима детета која дететом означава сваку особу млађу од 18 година и обезбедити исту правну заштиту сваком детету жртви кривичног или другог кажњивог дела без обзира на узраст.
12. Потребно је размотрити предлоге закона о изменама и допунама Закона о раду и Закона о финансијској подршци породици са децом, које је поднео Заштитник грађана у циљу унапређења подршке и помоћи породицама са децом са сметњама у развоју и тешко болесном децом.
13. Потребно је унапредити законодавство да би се уредиле обавезе органа јавне власти у отклањању физичких и комуникацијских препрека деци са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и обавезе органа јавне власти да овој деци обезбеде постојеће сервисе и пружи предвиђене услуге у циљу њиховог осамостаљивања, веће покретљивости и додатне подршке у процесу образовања, те ради развијања нових услуга и сервиса подршке у локалним заједницама за породице са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом ради сузбијања смештаја ове деце у резиденцијалне установе.
14. Потребно је донети измене и допуне измене и допуне Закона о јавном реду и миру којима ће се декриминализовати деца укључена у децје просјачење, децју проституцију и друге облике експлоатације деце и најгорих облика децјег рада и признати им се статус жртве, у складу са Конвенцијом о правима детета, Факултативним протоколом о продаји деце, децјој проституцији и децјој порнографији, Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, Конвенцијом Међународне организације рада о најгорим облицима децјег рада и другим потврђеним међународним уговорима и општештрихваћеним стандардима међународног права у области права детета.
15. Потребно је донети измене и допуне измене и допуне Закона о спорту којим ће се обезбедити здравствени прегледи на терет средстава здравственог осигурања свим малолетним спортистима.

Права националних мањина

1. Потребно је да се нормативно регулише радноправни статус ромских координатора и ромских здравствених медијаторки.

Права особа са инвалидитетом

1. Потребно је одредити независни механизам за праћење примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом.
2. Потребно је да се унапреде и ускладе подзаконски акти и поступање по њима у поступку остваривања права на инвалидску пензију, запошљавање и рехабилитацију особа са инвалидитетом.
3. Потребно је да се унапреди законска регулатива како би се јасно и прецизно дефинисала дискриминација по основу инвалидитета, као и концепт разумног прилагођавања, са изричитим прописивањем да је одбијање разумног прилагођавања облик дискриминације по основу инвалидитета ради пуне примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и поступања по препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.
4. Потребно је да се измене релевантне одредбе Породичног закона које регулишу институт лишења пословне способности, које доводе до дискриминације ове осетљиве групе и ускраћивања осталих загарантованих права попут права на рад, с циљем примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и поступања по препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.
5. Потребно је да се измени законска регулатива, у складу са чланом 14. Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом, уважавајући препоруке Комитета за права особа са инвалидитетом, како би се спречио смештај особа са менталним сметњама без пристанка у психијатријске установе, присиљан смештај деце и одраслих са менталним сметњама у институције.
6. Потребно је да се предузму активности на измени Закона о социјалној заштити којим се уређује систем услуга и сервиса подршке особама са инвалидитетом и старијим како би се јасно и прецизно регулисале обавезе и одговорности носилаца социјалне политике на републичком и локалном нивоу, обезбедили механизми за њихово међусобно усклађено и ефикасно деловање те доследно и јасно уредио одржив систем финансирања, с циљем примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и поступања по препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.
7. Потребно је да се унапреди правни оквир по питању прописа из области здравствене заштите у делу који се тиче остварења права особе са инвалидитетом на савремена медицинско-техничка помагала у складу са њиховим потребама и права на медицинско рехабилитацију, посебно када су у питању деца са инвалидитетом, како би се особама са инвалидитетом обезбедила у пуној мери лична покретљивост, с циљем пуне примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и поступања по препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.
8. Потребно је да се унапреди правни оквир у области социјалног становања у складу са Ревидираном европском социјалном повељом и чланом 28. Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом, узимајући у обзир и препоруке Комитета за права особа са инвалидитетом, како би се дефинисали јасни и прецизни критеријуми за остваривање права на решавање стамбеног питања, с

посебним освртом на особе са инвалидитетом, старије особе, као и особе које су изложене вишеструкој дискриминацији, што је предуслов за планирање неопходних средстава и пуно остваривање права грађана у овој области.

Родна равноправност

1. Потребно је да се донесе закон којим ће се уредити питања од значаја за област родне равноправности, обезбедити укључивање родне перспективе у све области друштва, поштовање међународних стандарда родне равноправности и принципа једнаких могућности и прописати посебне мере за остваривање принципа родне равноправности, у складу са Конвенцијом УН о елиминисању свих облика дискриминације жена, укључујући и мере ради заштите од родно заснованог насиља, у складу са Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици.
2. Потребно је да се усклади законодавство Републике Србије са Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, у складу са иницијативама и препорукама Заштитника грађана.
3. Потребно је да се омогући доступност здравствених услуга свим женама, а посебно Ромкињама, женама које живе у руралним срединама, женама са инвалидитетом и женама које су због пропуста послодаваца и других лица остале без здравственог осигурања, у складу са Конвенцијом УН о елиминисању свих облика дискриминације жена.
4. Потребно је да се обезбеди право на накнаду зараде за време трудничког боловања, породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и посебне неге детета свим женама, без обзира на облик радног ангажовања, у складу са Конвенцијом УН о елиминисању свих облика дискриминације жена.
5. Потребно је да се прописима у области образовања обезбеди пуна заштита од дискриминације по основу сексуалне оријентације и родног идентитета и потпуно остваривање права ЛГБТИ особа у области образовања, запошљавања, здравства, социјалне заштите, правног уређења животних заједница, као и заштите њиховог физичког и психичког интегритета, у складу са УН Џогцарта принципима и Препоруком (2010)5 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета.
6. Потребно је да се уреде правне последице прилагођавања (промене) пола и родног идентитета, у складу са УН Џогцарта принципима и Препоруком (2010)5 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета.
7. Потребно је извршити измене Кривичног законика којима ће у свим кривичним делима, чији је циљ кажњавање и спречавање расизма и нетолеранције, бити инкриминисана радња извршења ових кривичних дела и на основу сексуалне оријентације и родног идентитета, у складу са УН Џогцарта принципима и Препоруком (2010)5 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета.
8. Потребно је допунити Закон о полицији изричитом забраном дискриминације на основу сексуалне оријентације у складу са УН Џогцарта принципима и Препоруком (2010)5 Комитета министара Савета Европе државама чланицама

о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета.

9. Потребно је да се развију услуге за пружање подршке младим ЛГБТИ особама приликом откривања њихове сексуалне оријентације и родног идентитета, као и за младе ЛГБТИ особе које су морале да напусте своје домове, јер су их породице, након сазнања о њиховој сексуалној оријентацији и родном идентитету одбациле.

Заштита животне средине

1. Потребно је донети закон којим би се обезбедило побољшање, јачање и ширење система за одбрану од елементарних непогода.
2. Потребно је да се донесу прописи којима ће се регулисати квалитет грађевинског материјала у циљу заштите животне средине, а у складу са директивама Европске уније 2011/92 и 2014/52/ EZ.
3. Потребно је да се донесу прописи којим ће се регулисати квалитет ваздуха у затвореном простору (резиденцијалном и нерезиденцијалном), у складу са Директивом Европске уније 2010/31/EU и Уредбом Европске уније у вези са регистрацијом, вредновањем, одобрењем и ограничавањем хемикалија-REACH (EC 1907/2006).
4. Потребно је да се донесу недостајуће стратегије и плански документи из области заштите животне средине, попут националних планова за управљање различитим токовима отпада (изузев амбалажног отпада), плана управљања водама, стратегије заштите ваздуха, планова квалитета ваздуха, а у складу са директивама Европске уније 2000/60/EC о успостављању оквира за деловање заједнице у области политике вода и 2008/105/EC о стандардима квалитета животне средине у области политике вода.
5. Потребно је да се измени Закон о заштити од буке у животној средини, односно прецизира метод и начин контроле буке, као и овлашћења инспектора за заштиту животне средине када је у питању бука из угоститељских објеката, у складу са Директивом Европске уније 2002/49/EZ о процени и управљању буком.

1.3. Регионална сарадња и међународне обавезе

1.3.1. Регионална сарадња

Србија је снажно опредељена за развијање односа са непосредним суседима и земљама у региону ЈИЕ, афирмишући на тај начин један од приоритета своје спољне политике - јачање регионалне сарадње. Сарадња у оквиру регионалних форума и иницијатива представља важан облик јачања сарадње у низу сегмената, како са учесницима из региона, тако и са бројним међународним партнерима са којима се остварује тематска сарадња у оквиру одређених регионалних иницијатива и форума. Учешће Србије у европским регионалним стратегијама, попут оне за Подунавље и Јадранско-јонски регион, представља важан корак на путу европске интеграције Србије.

Србија је **активан учесник у бројним регионалним иницијативама** као што су: Процес сарадње у Југоисточној Европи (*SEECF*), Регионални савет за сарадњу (*RCC*), Јадранско-јонска иницијатива (*AII*), Иницијатива за миграције, азил и расељена лица (*MARRI*), Централно-европска иницијатива (*CEI*), Стратегија ЕУ за Подунавље (*EUSDR*), *Стратегија ЕУ за*

Јадранско-јонски регион (EUSAIR), Међународна комисија за слив реке Саве, Група за Тису, Иницијатива за сарадњу у Југоисточној Европи, Регионални центар за спровођење закона у југоисточној Европи (SELEC) и Црноморска економска сарадња (BSEC). Активно учествујемо и у једном броју регионалних иницијатива које су, иако аутономне, повезане са Регионалним саветом за сарадњу. Од 2014. године, Србија активно учествује у свим сегментима сарадње у оквиру такозваног „Берлинског процеса“, као и на бројним састанцима на министарском нивоу такозване „Западно-балканске шесторке“. Такође, последњих година на највишем нивоу учествује на самитима „Брдо-Бриони процеса“, као и на министарским састанцима који се у оквиру овог процеса организују.

Кад је у питању регионална економска мултилатерала Србија је активно учествовала у раду Организације за црноморску економску сарадњу (BSEC) и Дунавске комисије, у оквиру чега се радило на даљем јачању регионалне сарадње међу земљама чланицама ових организација. Србија је председавала Дунавском комисијом (јун 2014 - јун 2017).

Председавања регионалним иницијативама: Република Србија је од 1. јула до 31. децембра 2016. председавала BSEC. Од јуна 2016. године до јуна 2017. године Р. Србија је председавала Регионалном иницијативом за миграције, азил и избеглице (МАРПИ).

Процес сарадње у Југоисточној Европи (ПСуЈИЕ)

Преглед стања

Председавајући (јун 2016 – јун 2017) ПСуЈИЕ била је Хрватска, а актуелни председавајући од јуна 2017. године је Словенија. Као главни приоритети хрватског председавања означене су области науке и образовања, енергетике и кризних ситуација. Неформални састанак МСП одржан је 3. марта 2017. у Загребу и том приликом је усвојена Заједничка изјава. Србија је на састанку била представљена на нивоу амбасадора. Завршни састанци хрватског председавања ПСуЈИЕ одржани су у Дубровнику у периоду од 28. до 30 јуна 2017. Делегацију Србије је на министарском састанку предводио је ППВ и МСП И. Дачић, а на Самиту председник А. Вучић. На Самиту је усвојена Декларација, а током састанака одржаних у Дубровнику није постигнут консензус о наредном председавајућем, па је ово питање остављено за неки од наредних састанака ПСуЈИЕ током словеначког председавања. У овом тренутку уобичајени формат „тројке“ ПСуЈИЕ не функционише у пуном саставу.

Приоритети словеначког председавања, под мотом „ЈИЕ за будућност (SEE4Future)“, представљени на неформалном министарском састанку МИП ПСуЈИЕ на Бледу 05. септембра 2017, у највећој мери су усмерени на проширење ЕУ, безбедност, позитивну перспективу за младе и дигиталну трансформацију друштва („Проширена Европа“, „Безбедна Европа“, „Млада Европа“ и „Дигитална Европа“). Делегацију Србије је предводио ППВ и МСП И. Дачић.

Србија је учествовала у дефинисању приоритета ПСуЈИЕ у контексту формулисања Радног програма РСС за период 2014-2016, као и за период 2017-2019.

Административни капацитети

Национални координатор за ПСуЈИЕ именован је из Министарства спољних послова. Активности, рад и приоритете ПСуЈИЕ прате Сектор за Европску унију и Одељење за регио-

налне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Не постоји.

Регионални савет за сарадњу (РСС)

Преглед стања

Годишњи састанак РСС за 2017. одржан је у Дубровнику 29. јуна 2017. На састанку је разматран и усвојен Годишњи извештај о раду РСС за период 2016/2017.

РСС учествује у програмирању вишекорисничке компоненте ИПА, са циљем да приоритети ИПА и других донатора буду усклађени са приоритетним потребама региона. Секретаријат РСС, са истим циљем, учествује и у раду Саветодавне групе међународних финансијских институција, као и у Управном одбору Инвестиционог оквира за западни Балкан.

У припремама за Самит о западном Балкану у Трсту, 12. јула 2017, РСС је учествовао у припреми нацрта Вишегодишњег акционог плана за регионални економски простор ЗБ. Након усаглашавања Вишегодишњег акционог плана РСС ће учествовати у оцењивању његовог спровођења.

Административни капацитети

Одређен је национални координатор за РСС из Министарства спољних послова, а за праћење и учешће у раду РСС надлежни су Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере планиране за период 2018-2021

Нова Стратегија и Програм рада Регионалног савета за сарадњу за период 2017-2019. усвојени су на Годишњем састанку РСС 31. маја 2016. године у Правцу (Бугарска).

„Брдо-Бриони процес“

Преглед стања

Циљ успостављања „Брдо-Бриони“ регионалне иницијативе (марта 2010) је био да се ојачају везе у региону западног Балкана као и да ојачана сарадња у региону буде средство за његово брже напредовање на путу европских интеграција.

Од јуна 2016. до данас, у оквиру наведеног процеса, најважнији догађај је био Самит председника ББП који је одржан 3. јуна 2017. на Брду код Крања. На овом скупу су, поред председника учесница, учествовали и министри спољних послова, што је био први пут у оквиру овог процеса да је Самит одржан у оваквом формату (заједничко учешће председника и министара спољних послова).

На наведеном самиту, делегацију Србије предводио је председник Србије А. Вучић. Самит су заједно организовале Словенија и Хрватска, које су и оснивачи ове иницијативе, а

домаћини скупа били су председник Словеније Б. Пахор и председница Хрватске К. Грабар Китаровић. Специјални гост Самита био је председник Немачке Ф. В. Штајнмајер.

Први потпредседник Владе и министар спољних послова Србије И. Дачић учествовао је истог дана на састанку министара спољних послова. Током састанка министара иностраних послова разматрани су предлози за очување динамике интеграција засноване на индивидуалним испуњавањима јасних мерила, за подстицање поверења у политику проширења ЕУ, као и за јачање јавне дипломатије у циљу обавештавања јавности о чињеници да је ЕУ већ најважнији партнер читавог региона.

„Берлински процес“ и „Западнобалканска шесторка“ (ЗБ6)

Преглед стања

На иницијативу немачке канцеларке Ангеле Меркел у **Берлину је 28. августа 2014.** године одржан Самит о западном Балкану, на коме су учествовали председници влада, министри спољних послова и министри економије Албаније, Босне и Херцеговине, Хрватске, тзв. „Косова“, Македоније, Црне Горе, Србије, Словеније, Аустрије, Француске, као и представници Европске комисије. Циљ Самита било је постизање заједничког договора о јачању регионалне сарадње на ЗБ и утврђивање четворогодишњег оквира (2014-2018. године) за решавање преосталих отворених питања у региону, чиме је практично успостављен тзв. „Берлински процес“.

До сада је одржано четири Самита о ЗБ у оквиру БП на премијерском нивоу: 1. у Берлину, 28. августа 2014. 2. у Бечу, 28. августа 2015. 3. у Паризу, 4. јула 2016. и 4. у Трсту, 12. јула 2017. Када је реч о министарским састанцима на нивоу „ЗБ6“, од 2014. до данас их је одржано 17, на различите теме (Напомена: овај податак не укључује састанке у формату „БП“, већ само „ЗБ6“).

На последњем, четвртом у низу Самита лидера западног Балкана одржаном у **Трсту, 12 јула 2017.** усвојена је Декларација председавајућег чија садржина сумарно рефлектује све сегменте и теме одржаног скупа: акценте из дебате високих званичника, тј. паралелних састанака који су одржани: 1. шефова држава или Влада, 2. министара спољних послова, 3. министара саобраћаја, 4. отварање Секретаријата Привредних комора западног Балкана као и 5. Радионице органа за борбу против корупције.

Делегацију Србије предводила је ПВ А. Брнабић, а у саставу делегације били су ППВ и МСП И. Дачић, ППВ и МГСИ З. Михајловић, министар за европске интеграције Ј. Јоксимовић, министар финансија Д. Вујовић, председник Привредне коморе Србије М. Чадеж, више истакнутих привредника, као и помоћница директорке Агенције за борбу против корупције М. Божанић. На скупу су учествовали и високи представници међународних организација, као и Ф. Могерини, висока представница ЕУ за спољну политику и безбедност, Ј. Хан, европски комесар за проширење и суседску политику ЕУ, В. Булц, европска комесарка за транспорт и други представници регионалних и међународних организација. Поред домаћина, и највиших представника из региона, на Самиту су учествовали и француски председник Е. Макрон, немачка канцеларка А. Меркел и аустријски канцелар К. Керн.

Самит о ЗБ у Трсту је, између осталог, окончан следећим резултатима:

1. Сви учесници, укључујући чланице ЕУ и представнике европских институција, као и ВБ, једногласно су подржали европску будућност ЗБ и обећали да ће радити на бољем укључивању ЗБ са циљем консолидације и уједињења континента, будући да је интеграци-

ја ЗБ у ЕУ стратешка инвестиција у мир, демократију, просперитет, безбедност и стабилност Европе као целине (3. и 4. пасуси Декларације).

Посебно важан акценат Самита било је јачање економског повезивања у региону. У том контексту учесници су усагласили „Консолидовани вишегодишњи акциони план за успостављање економског регионалног подручја ЗБ“, који представља Анекс Декларације председавајућег, којим је Самит окончан.

ЕК је у сегменту Агенде повезивања на Самиту у Трсту представила 7 пројеката, као и преглед 13 пројеката одобрених током 2015-2016. године, у намери да презентује напредак остварен у овом делу Берлинског процеса. У оквиру ових 7 пројеката, два се односе на Србију: 1. Реконструкција и модернизација пруге Ниш-Димитровград (деоница Сићево-Димитровград 80км), укупне вредности инвестиције 56,4 милиона евра и 2. Гасна интерконекција са Бугарском, укупне вредности 85,5 милиона евра, од чега је ЕК из Акционог програма ИПА за 2017. годину обезбедила 49,6 милиона евра, а остатак од 35,9 милиона евра ће бити обезбеђен кроз националне контрибуције и зајмове међународних финансијских институција.

У делу подршке развоју приватног сектора ЕК је најавила додатна финансијска средства у вредности 48 милиона евра (3 милиона евра техничка помоћ и 45 милиона евра инвестиције) која су део WB EDIF (*Western Balkans Enterprise Development and Innovation Facility*), инструмента подршке и промоције предузетништва у компанијама на ЗБ.

Европска комисија је промовисала додатну финансијску подршку укупне вредности 7 милиона евра која је намењена примени Вишегодишњег акционог плана регионалних економских интеграција који је одобрен на Самиту. Циљ је афирмисање и унапређење регионалне инвестиционе агенде, промоција развојних сектора економије кроз паметне специјализације и рад Коморског инвестиционог форума.

На Самиту је потписан Споразум о транспортној заједници између ЕУ и пет учесница са западног Балкана. (Напомена: Накнадно је Споразум потписала и БиХ, а након нашег интензивног лобирања, постигнут је договор да седиште Секретаријата ТЗ буде у Београду).

На маргинама Самита формално је отворен Секретаријат Коморског инвестиционог форума.

Посебна пажња посвећена је питању развоја малих и средњих предузећа, економском расту компјутеризоване производње и дигитализацији економског процеса. Договорено је да учеснице са ЗБ, заједно са Европском комисијом, Регионалним саветом за сарадњу и представницима пословне заједнице у предстојећем периоду одрже Самит о информационим технологијама (највероватније током 2018), узимајући у обзир приоритете који важе на Јединственом дигиталном тржишту ЕУ.

Изражено је задовољство што је, као конкретни резултат заједничких напора учесница након лансирања „Берлинског процеса“, Регионална канцеларија за сарадњу младих почела са радом и што је представила свој радни програм.

Чланице ЕУ и лидери региона су се обавезали да започну процес успостављања Фондације за истраживање ЗБ, руководећи се предлогом са Треће Заједничке конференције „ЗБ процеса“ који је одржан у Паризу, јуна 2017. Поздравили су понуду Италије да седиште Фондације буде у Трсту. Учесници су дали мандат групи научних радника да израде финансијску и техничку студију пројекта до наредног Самита о ЗБ.

Учесници су поздравили Извештај претходног домаћина Самита о ЗБ – Француске, о решавању отворених билатералних питања на ЗБ и потврдили спремност да размотре будуће иницијативе које би довеле до напретка по овом питању.

У Трсту је усаглашено да наредни Самит о ЗБ буде одржан у Лондону, 2018. године.

Када је реч о састанцима на високом нивоу, у формату „ЗБ6“, у периоду од октобра 2016. године до данас, одржано је 5 скупова и то:

- Састанак министара спољних послова и министара енергетике „ЗБ6“ у Скопљу 9. фебруара 2017. на којима су усвојене Заједничке изјаве министара спољних послова и енергетике ЗБ6,
- Тзв. „мини - Самит о ЗБ“ одржан у Сарајеву, 16. марта 2017, који је резултирао усвајањем „Заједничких закључака“,
- Неформални скуп МСП „ЗБ6“, Рим, 24. мај 2017. у функцији припрема за Самит о ЗБ у Трсту,
- Неформални састанак председника влада ЗБ6 у Драчу, 26. августа 2017. и
- Неформални састанак МСП на маргинама 72. заседања ГС УН, 20. септембар 2017.

Централно-европска иницијатива (ЦЕИ)

Преглед стања

У Сарајеву је 12. и 13. децембра 2016. одржан Самит земаља Централноевропске иницијативе, на којем је делегацију Србије предводила ППВ и МГСИ проф. др З. Михајловић. На састанку је разговарано о процесу европских интеграција у светлу миграционе кризе и о убрзавању процеса инфраструктурног повезивања региона ЦЕИ као предуслова за одрживи развој и европски интеграциони процес.

Садашњи председавајући ЦЕИ је Белорусија, која је преузела председавање од Босне и Херцеговине 1. јануара 2017. године.

У Минску је 22. јуна 2017. одржан **Годишњи састанак МИП-ова држава чланица ЦЕИ**. Делегацију Србије на наведеном састанку предводио је ППВ и МСП И. Дачић. На састанку је усвојен коминике у коме је подвучена подршка европским интеграцијама свих аспираната за чланство у ЕУ, као и потреба даљег инфраструктурног повезивања у региону ЦЕИ и шире.

Основни правци активности ЦЕИ дефинисани су Акционим планом за 2014-2017. Овај Акциони план је у складу са ЕУ Агендом 2020 и релевантним финансијским Програмским периодом 2014-2020. године. У току је усаглашавање новог Акционог плана за 2018-2020.

Актуелно питање је потенцијално повећање контрибуција које траже Италија и Аустрија око којег учеснице не могу још да се договоре, а које се не би тичало Србије, која је добровољно удвостручила своје давање (са 7.920 на 15.000 евра - Закључак Владе Србије од 20. фебруара 2014). Такође, има назнака да би Италија могла да затражи другачију поделу функција у Секретаријату ЦЕИ у Трсту.

Административни капацитети

Национални координатор за ЦЕИ, као и његов заменик, одређен је из Министарства спољних послова, а за праћење рада ЦЕИ и учешће у активностима надлежни су Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере за спровођење приоритета у 2017. години

Нису предвиђене, с обзиром да се о томе стара Белорусија, као председавајући ЦЕИ 2017 годину и Секретаријат ЦЕИ у Трсту. Србија је посебно заинтересована за реализацију оних приоритета које издваја као примарне (нпр. наставак промовисања европских интеграција и усаглашавање прописа чланица ЦЕИ са ЕУ стандардима, подршка даљој економској сарадњи на свим нивоима, фокусирање на западни Балкан итд.)

Мере планиране за период 2018-2021

Мере планиране за период 2014-2017, усклађене су са приоритетима формулисаним у Акционом плану ЦЕИ 2014-2017. Између осталог потписан је нови трогодишњи уговор "*KEP*" (*Know-how Exchange Programme*), којим се у програмском периоду од 2014-2017. предвиђа финансијска подршка земљама западног Балкана и Молдавији у вредности од 400 хиљада евра. Очекује се усвајање новог Акционог плана ЦЕИ за период 2018-2020.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Активност ЦЕИ се одвија кроз пројекте регионалне сарадње, који се ко-финансирају из Фонда за сарадњу, из фондова "*KEP*" програма (Аустрија, Италија), посебних фондова Италије која је главни финансијер таквих пројеката и у сарадњи са *EBRD*. Поред тога, пројекти ЦЕИ ко-финансирани су и кроз сарадњу са Европском унијом, тако што ЦЕИ аплицира за финансијску подршку Европске комисије, или се кандидује за учешће у њеним пројектима који се баве централно-европским регионом.

Јадранско-јонска иницијатива (ЈЈИ)

Преглед стања

Активности ЈЈИ, су усмерене ка подршци процесу имплементације Стратегији ЕУ за Јадранско-јонски регион – *EUSAIR*, која је покренута 18. новембра 2014. године. Актуелни председавајући Јадранско-јонске иницијативе након Грчке је Италија (јун 2017 - јун 2018).

У оквиру Другог годишњег форума о Стратегији ЕУ за Јадранско-јонски регион 11. маја 2017. у Јањини је одржан заједнички састанак Министарског савета Јадранско-јонске иницијативе и министара задужених за Стратегију ЕУ за Јадранско-јонски регион у оквиру грчког председавања Јадранско-јонском иницијативом. На састанку је усвојена „Декларација из Јањине” у којој се потврђује још једном спремност земаља Јадранско-јонског региона да активно сарађују на промоцији Стратегије у правцу јачања повезивања, економског, социјалног и културног развоја овог региона.

Административни капацитети

Национални координатор за ЈЈИ одређен је из Министарства спољних послова, а за праћење рада ЈЈИ надлежни су Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијати-

ве Министарства спољних послова, као и надлежне организационе јединице у ресорним министарствима.

Мере за спровођење приоритета у 2018. години

Активности ЈИ дефинисане су приоритетима актуелног председавајућег ЈИ, као и одлукама Савета министара спољних послова који заседа једном годишње.

Мере планиране за период 2018-2021

Активности ЈИ биће већим делом фокусиране на процес имплементације Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски макро-регион, и конкретне обавезе би произашле из поменуте Стратегије.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

За сада нису планирани механизми помоћи.

Иницијатива за миграције, азил и расељена лица (МАРРИ)

Преглед стања

Регионална иницијатива за миграције, азил и избеглице (МАРРИ) је у потпуности у „регионалном власништву“ учесника.

Србија је на састанку Форума МАРРИ у Подгорици, 21. јуна 2016. године преузела једногодишње председавање овом регионалном иницијативом. На састанку Форума МАРРИ, одржаног у Београду, 27. јуна 2017. Србија је председавање предала Албанији. Приоритети председавања Србије МАРРИ били су подељени у две категорије: 1. операциони приоритети: управљање миграцијама и борба против трговине људима, 2. стратешки приоритети: повећање ефикасности и препознатљивости МАРРИ и јачање саме иницијативе.

Састанку Форума, 27. јуна 2017. је претходио састанак Комитета МАРРИ (чија организација је у надлежности МСП) на коме су учествовали овлашћени представници учесника МАРРИ (Албаније, БиХ, Црне Горе, Македоније, Србије и „Косова*), експерти који су учествовали у изради докумената за реформу МАРРИ која је у току, као и директорка Регионалног центра МАРРИ, амб. Т. Мугоша.

Састанак Форума МАРРИ (чија организација је у надлежности МУП и који представља једино тело МАРРИ на коме је предвиђена могућност учешћа на министарском нивоу) који је одржан 27. јуна 2017. отворио је потпредседник Владе Србије и министар унутрашњих послова, Н. Стефановић. Поред представника учесника МАРРИ (ДС МУП Р. Македоније, заменик МУП „Косова*“, ПМ МУП БиХ, ПМ МУП Ц. Горе, амб. Албаније у Србији), на Форуму су учествовали и бројни представници земаља актуелних и потенцијалних донатора (Швајцарска, Аустрија, Италија, САД, Немачка, Француска, Словачка, Чешка Република, Шведска, Пољска) као међународних организација (ЕУ, *PCC SEE*, *IOM*, *GIZ*, *ICMPD*, *INTERPOL*, *CEI*, *OSCE*, *UNHCR*).

Учесници су подсетили да је „велики успех“ што је после вишегодишњег периода примене правила из 2007. о усвајању буџета МАРРИ (које се примењује када није могуће постићи договор учесника), под председавањем Србије, након интензивне дебате постигнуто консенсуално решење и када су у питању контрибуције и када је у питању буџет.

Административни капацитети

Национална контакт особа Р. Србије за *MARRI* одређена је из МУП Р. Србије, Управе за граничну полицију МУП Р. Србије. Представник Р. Србије у Седишту *MARRI* је, такође, припадник МУП Р. Србије.

Стратегија ЕУ за Подунавље (EUSDR)

Преглед стања

Србија је наставила са интензивним активностима на имплементацији Стратегије ЕУ за Подунавље (*EUSDR*). Србија координира две приоритетне области Стратегије: бр. 16 - инфраструктура: железнички, друмски и ваздушни саобраћај, заједно са Словенијом и бр. 7 - наука и економија знања, заједно са Словачком. У свим приоритетним областима присутни су представници Србије (*focal points*).

Србија је поднела значајан број предлога пројеката, а очекује се да за њихову реализацију добијемо финансијску подршку из Дунавског транснационалног програма.

До сада је одржано шест годишњих форума Стратегије ЕУ за Дунавски регион. Последњи форум одржан је у Будимпешти, 18-19. октобра 2017. године. Делегацију Србије предводила је министар за европске интеграције Ј. Јоксимовић.

Административни капацитети

Канцеларија за европске интеграције Владе Србије, у претходном сазиву Владе, одредила је националног координатора за Стратегију из свог састава. Осим националног координатора, именовани су и његов заменик и специјални саветник. Ресорна министарства и институције релевантне за Стратегију ЕУ за Подунавље су активне у домену својих надлежности. У реализацију Стратегије су такође укључене локална самоуправа као и невладине организације.

Очекује се именовање националног координатора након што је Канцеларија за европске интеграције прерасла у Министарство за европске интеграције.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Европска комисија усвојила је 16. септембра 2015. Програм транс-националне дунавске сарадње за период од 2014. до 2020. вредан 222 милиона евра. Европски фонд за регионални развој ће обезбедити 202 милиона евра, а осталих 19,8 милиона доћи ће кроз инструменте помоћи земљама кандидатима за чланство у ЕУ. Програм је усредсређен на подстицање иновација и предузетништва, очување животне средине и културних добара, унапређење повезаности и смањење емисије штетних гасова у региону Дунава.

Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски регион (EUSAIR)

Преглед стања

Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски регион је усвојена и покренута на међународној конференцији у Бриселу, 18. новембра 2014. Активности Србије у Стратегији ЕУ за Јадранско-јонски регион су укључене у целокупну оцену одређености и активности наше земље према европским интеграцијама.

У оквиру Другог годишњег форума о Стратегији ЕУ за Јадранско-јонски регион 11. маја 2017. у Јањини је одржан заједнички састанак Министарског савета Јадранско-јонске иницијативе и министара задужених за Стратегију ЕУ за Јадранско-јонски регион у оквиру грчког председавања Јадранско-јонском иницијативом. На састанку је усвојена „Декларација из Јањине” у којој се потврђује још једном спремност земаља Јадранско-јонског региона да активно сарађују на промоцији Стратегије у правцу јачања повезивања, економског, социјалног и културног развоја овог региона.

Административни капацитети

Влада Србије је на седници 24. фебруара 2015. донела Решење о именовању председника, заменика председника, чланова, секретара и заменика секретара Радне групе. Национални ко-координатор Србије за EUSAIR, задужен за политичка питања, је представник Министарства спољних послова, а национални ко-координатор за финансијска питања је национални ИПА координатор.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Европска комисија је 20. октобра 2015. усвојила Интерег V Б Јадранско-јонски програм транс-националне сарадње за период 2014-2020. године (АДРИОН). Програм има за циљ пружање подршке пројектима транс-националне сарадње који јачају економску, социјалну и територијалну кохезију у Јадранско-јонском региону. Усредсређен је на подстицање иновација, очување животне средине, унапређење повезаности, и подршку управљању Стратегијом ЕУ у Јадранско-јонском региону. За Програм је издвојено 83,4 милиона евра из Европског фонда за регионални развој, док је из Инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) обезбеђено 16 милиона евра. Укупна вредност Програма, са националним суфинансирањем износи 118 милиона евра.

Међународна комисија за слив реке Саве (*International Commission for Sava River*) - Савска комисија

Преглед стања

Активности Савске комисије су у надлежности Републичке дирекције за воде, која је у оквиру Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Активности су у складу са

Стратешким акционим планом, као и Декларацијом којом су утврђене смернице за даљу имплементацију *FASRB (Framework Agreement on the Sava River Basin)*. У области одрживог раста у сливу реке Саве дефинисани су приоритети развоја пловидбе, туризма и употребе хидроелектрана као обновљивог извора енергије и радило се на даљој интеграцији заштите воде и заштите од поплава и климатских промена. Пројекти Савске комисије у великој мери кореспондирају са циљевима Стратегије ЕУ за Подунавље.

Административни капацитети

Надлежна институција је Републичка дирекција за воде у оквиру Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Члан Србије у Савској комисији је представник Републичке дирекције за воде.

Сарадња Вишеградске групе (В4) и Западно-балканске шесторке (ЗБ6) Међународни вишеградски фонд и Фонд за западни Балкан

Преглед стања

Вишеградска група (чланице: Чешка, Словачка, Мађарска и Пољска) се поставља према региону ЗБ дипломатски активно, промоцијом пројеката и имплементацијом различитих програма, као и подршком европској интеграцији региона како дипломатски тако и упућивањем саветника ресорима Владе Србије.

Током пољског председавања, у Варшави је 29. новембра 2016. одржан заједнички састанак МИП В4, Словеније, Хрватске, Румуније, Бугарске и ЗБ6.

Мађарско председавање В4 организовало је сусрет МИП В4 и ЗБ, као и МИП Естоније, Румуније и Словеније, у Будимпешти 11. октобра 2017. са главним фокусом на безбедносној политици и проширењу. Ове године представници ЕУ (ни ВП СП Могерини ни комесар Ј. Хан), нису учествовали на састанку, што је тумачено постојањем несугласица између ЕК и В4 услед изостанка договора о распореду квота за пријем миграната. Министар П. Сијарто је јавно исказао разочарање због одлуке представника ЕУ да не присуствују састанку са министрима са западног Балкана у периоду када је западном Балкану неопходно послати охрабрујуће поруке у вези са процесом проширења.

Састанак политичких директора В4 и Србије организован је у МСП 6. октобра 2017. године.

Када је реч о иницијативама земаља В4 према земљама ЗБ, Србија се постављала конструктивно и пружала је активну подршку у процесу успостављања Фонда за западни Балкан, по узору на Међународни вишеградски фонд (МВФ), са циљем унапређења квалитета живота становништва на западном Балкану, кроз финансирање пројеката цивилног друштва и појединаца.

Будући да из Споразума о оснивању ФЗБ произилазе одређене обавезе за Србију (годишња контрибуција у износу од 30.000 евра) било је неопходно да оснивачка документа ФЗБ, након потписивања, прођу процедуру потврђивања у Народној Скупштини Републике Србије¹⁶, која се спроводи у складу са Законом о закључивању и извршавању међународних угово-

¹⁶ Члан 4. став 2. Споразума о оснивању фонда предвиђа да: „Овај споразум се усваја у складу са одговарајућим законима и прописима сваке Уговорне стране и ступа на снагу од дана када

ра, према коме потписници могу бити једино државе и међународне организације. Имајући ову чињеницу у виду, делегација Србије приложила је приликом потписивања Споразума о оснивању ФЗБ (Праг, 13. новембар 2015. године) Декларацију, којом се Србија на међународно-правном плану заштитила од евентуалног тумачења да акт потписивања Споразума о оснивању ФЗБ, као и његово потврђивање, представљају *de facto* признавање „Косова*“. НС РС ратификовала је 10. новембра 2017. године Споразум о оснивању Фонда за западни Балкан.

Прва Конференција МИП-ова ФЗБ одржана је на маргинама Бледског стратешког форума 5. септембра 2017. На конференцији су усвојене одговарајуће одлуке и интерни прописи ФЗБ, чиме је Фонд за западни Балкан и званично почео са радом, Ђ. Мура је почео мандат директора ФЗБ, Албанија је преузела председавање до краја 2017. када ће је наследити БиХ, а контакт особе су преименоване у чланове „Комитета високих званичника ФЗБ“.

Током конференције предложено је удвостручавање контрибуција почев од 2018 (Србија, Косово*, БиХ и Албанија). Србија је у буџету за 2018. за ФЗБ већ планирала контрибуцију од 60.000 евра, а увећани износ би био уплаћен на рачун ФЗБ само уколико све уговорне стране прихвате подизање контрибуција.

Административни капацитети

Активности В4 прате Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере планиране за период 2018-2021

Нису предвиђене, с обзиром да се сарадња В4 - ФЗБ и конкретни пројекти који произилазе из те сарадње одвијају на бази приоритета које одређује актуелни председавајући В4 (тренутно Мађарска).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

„Међународни вишеградски фонд“ (МВФ) представља једину сталну структуру В4 који, са буџетом од **8.000.000,00** евра за 2017. годину (последњи званично објављени податак) подржава пројекте у области културе, науке, истраживања, образовања, размене студената, пограничне сарадње и туризма. МВФ финансира активности НВО и приватних лица где, осим донација (*grants*), додељује појединачне стипендије и организује уметничке радионице, које доприносе размени мишљења у оквиру В4 региона и између суседних земаља укључених у В4. Јужна Кореја је финансијски подржала неке од пројеката које МВФ подржава на западном Балкану износом од 600.000 евра. Финансијску подршку пројектима које спроводи МВФ на западном Балкана пружиле су, такође, СР Немачка и К. Холандија. Корисницима из Р. Србије су у периоду од 2004. до 2017. године одобрена средства у износу од преко 1,1 милиона евра.

Центар за спровођење закона у југоисточној Европи (SELEC)

Преглед стања

SELEC Конвенција за државе потписнице (Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Хрватска, Грчка, Мађарска, Македонија, Молдавија, Црна Гора, Румунија, Србија, Турска) представља шири правни основ за значајнију регионалну сарадњу у спровођењу истражних и

последњи инструмент којим се потврђује његово усвајање буде депонован код Владе Републике Албаније, као депозитара.“

судских поступака, као и за стварање основа да Центар *SELEC* добије знатно већа правна овлашћења у борби против прекограничног организованог криминала, тероризма, кријумчарења људи и роба.

SELEC Центар успоставља и разрађује механизме, засноване на сарадњи држава чланица на спровођењу закона, који државе даље могу да користе у циљу пружања међусобне помоћи и подршке у превенцији, откривању и примени правних механизма за санкционисање прекограничног криминала. Такође, Центар пружа помоћ државама чланицама како би хармонизовале легислативу везану за спровођење закона са стандардима и захтевима ЕУ, и подржава напоре држава чланица у правцу побољшања сарадње институција које спроводе закон.

Административни капацитети

У периоду од октобра 2016. до данас, дошло је до промене на кључним руководећим позицијама у *SELEC*. Током лета 2017. Македонија је повукла подршку директору *SELEC*, Тонију Јоксимовском, тако да је на 15. састанку Савета *SELEC* који је одржан 19. септембра 2017. у Букурешту, расписан конкурс за новог директора ове регионалне организације.

До сада је кандидатуру поднела једино Молдавија, а заинтересованост су исказале и Турска и Албанија, иако још нису званично поднеле своје кандидатуре. До избора новог директора, функцију в.д. врши директорка правне службе *SELEC Snejana Maleeva* (из Бугарске). а за директора за операције *SELEC* изабран је *Nikolae Ungureanu* (из Румуније).

Билатерална сарадња са земљама у региону

Србија је у потпуности посвећена развоју билатералних односа и добросуседске сарадње са свим државама у свом непосредном окружењу, и у ЈИЕ у целини. Посебан значај придаје унапређивању политичког дијалога и економске сарадње, у циљу даљег јачања мира и стабилности, међусобног поверења и помирења у региону, као и степена заштите њихових људских и мањинских права и раста стандарда свих грађана. Србија одржава интензивну билатералну комуникацију са свим суседним земљама, а са већином суседа остварује садржајну сарадњу и у бројним регионалним иницијативама. Поред тога, у сарадњи са суседима Србија је остварила и вишеструко корисне трилатералне облике сарадње.

Превазилажењу отворених питања приступа «у доброј вери» и настоји да у оквиру билатералних механизма дође до обострано прихватљивих решења. Тиме и у пракси демонстрира своју приврженост принципима које су, у Декларацији о решавању отворених билатералних питања, реафирмисале земље учеснице Самита о западном Балкану у Бечу, августа 2015. Ипак, Србија је мишљења да динамика решавања отворених билатералних питања не зависи само од једне стране, и указује на покушаје неких суседних земаља да, уместо билатерално, ова питања «решавају» у оквиру преговора о приступању РС Европској унији.

На квалитет билатералне сарадње у региону у знатној мери утичу питања која се односе на:

- Неуједначено остваривање основних људских права припадника мањина у земљама региона где, уз одређене позитивне примере, постоје и примери озбиљних етнички мотивисаних инцидената и физичких напада према припадницима српске заједнице у дужем временском периоду, као излива нетолеранције и говора мржње на јавној сцени, који се недовољно, или селективно, санкционишу;
- Несразмеру у захтевима појединих земаља за заштиту и унапређење права њихових мањина у Србији у односу на захтеве припадника самих мањина и њихових представ-

ника у Националном савету националне мањине, а који су легитимни заступници интереса мањине у Србији;

- Незадовољавајуће поштовање права избеглих лица, посебно права на повратак у земље порекла и на остваривање корпуса економско-социјалних права од значаја за квалитет и одрживост повратка;
- Разграничење и сукцесију међу државама насталим на простору бивше Југославије;
- Игнорисање постојећих билатералних механизма за решавање конкретних отворених питања, од стране неких суседа-чланица ЕУ, и покушаји да се билатерална „решења“ наметну условљавањима у контексту политичких односа РС са ЕУ и преговора о приступању;

Србија ће са своје стране наставити да улаже напоре у правцу билатералног решавања отворених питања са земљама региона, без условљавања и у духу добросуседства, и у том смислу разматра могуће наредне кораке.

Србија је до сада, сагласно одредбама члана 15 ССП, закључила билатералне уговоре о сарадњи у контексту евроинтеграција са Црном Гором (12. октобра 2013) и Македонијом (18. фебруара 2013). Србија је иницирала закључење таквог споразума и са Албанијом (крајем априла 2015). Како одговор албанске стране још увек није добијен, и после више ургенција, у октобру 2017. Србија је поново актуелизовала питање закључења овог споразума и поново доставила албанској страни Нацрт споразума. Србија је, такође, иницирала и преговоре о закључивању споразума са Босном и Херцеговином (фебруара 2016). Текст Споразума је усаглашен и предстоји његово потписивање.

Поред наведених, Србија са суседним и земљама региона има богату билатералну уговорну сарадњу у различитим областима, укључујући и европске интеграције.

Албанија

Упркос супротстављеним националним интересима првенствено када је реч о КиМ, односно поштовању територијалног интегритета и суверенитета Србије од стране Албаније, као и политици Албаније према Албанцима у региону за коју Србија не сматра да доприноси јачању стабилности и безбедности, Србија је посвећена одржавању политичког дијалога са свим суседима, као начину за мирно решавање спорова и несугласица. У горњем смислу, једно од отворених питања остаје и положај мањина, при чему Албанија не показује спремност за потписивање билатералног Споразума о заштити права мањина, као кровног механизма за решавање овог питања, који је као такав препознат и од стране ЕУ и инкорпориран у Акциони план за остваривање права националних мањина у оквиру Поглавља 23. Наш интерес за склапање таквог споразума полази и од евидентних разлика у положају и правима српске мањине у Албанији, у односу на права албанске мањине у Србији која превазилазе прихваћене међународне стандарде.

И поред постојања отворених питања, Србија је опредељена за јачање регионалне сарадње и повезивање, односно унапређење билатералних односа са Албанијом усмеравањем дијалога и сарадње на области од заједничког интереса и на повезивање у региону – економско и инфраструктурно, као и сарадњу у области евроинтеграција, које су препознате као приоритети и са албанске стране. Најзначајнији напредак у поменутих областима огледа се у стварању претпоставки за унапређење економске сарадње, као резултата пословног форума одржаног у Нишу октобра 2016, када је у оквиру унапређења међукоморске сарадње договорено оснивање Српско-албанске трговинско-индустријске коморе са седиштем у Тирани, као и у договору

о учешћу у регионалним инфраструктурним пројектима (првенствено завршетак аутопута Ниш-Драч). Такође, заокруживање уговорне регулативе препознато је као претпоставка напретка у приоритетним областима сарадње, те су бројни споразуми до сада већ усаглашени или у фази усаглашавања (кретање грађана, инфраструктура и саобраћај, туризам и др). Премијери Србије и Албаније, поред тога, иницирали су усвајање Декларације о успостављању Канцеларије за сарадњу младих на западном Балкану у оквиру тзв. Берлинског процеса, чији је резултат формирање седишта Канцеларије за сарадњу младих у Тирани.

Политички дијалог, додатно подстакнут процесом евроинтеграција две земље, и поред повремених политичких провокација албанске стране, унапређен је од 2014. године, разменом посета на високом, премијерском нивоу, као и редовним сусретима на маргинама регионалних форума ((ПСуЈИЕ, Процес Брдо-Бриони, Берлински процес - Самит у Трсту јула 2017; неформални састанак ПВ ЗББ у Драчу, августа 2017). Контакти се остварују и кроз трилатералне сусрете МИП-ова Италије, Србије и Албаније (први јануара 2015. у Риму, други јануара 2016. у Тирани, трећи је договорен за 18. децембар 2017. у Београду). Председник Србије А. Вучић предложио је током последње посете Италији да се трилатерални сусрет на нивоу председника, уз заједнички економски форум три земље, одржи у Италији.

Са Албанијом је потписано и ступило на снагу укупно 64 билатерална уговора, а у поступку ратификације су 3.

Босна и Херцеговина

Развој односа са БиХ је за Србију један од водећих спољнополитичких приоритета. У својству потписнице Дејтонског мировног споразума, Србија подржава територијални интегритет БиХ, али и положај Републике Српске у складу са Споразумом. Приоритет Србије је и даље развијање специјалних веза са Републиком Српском, висок ниво односа са централним властима БиХ, али и унапређење сарадње са ентитетом Федерација БиХ.

Између Србије и БиХ постоји динамичан политички дијалог на највишем нивоу у којем је више пута исказан обостран интерес о потреби интензивирања активности за решавање отворених питања (границе, нестала и избегла лица, спровођење Споразума о сукцесији). Билатерални политички дијалог је интензиван, уз повремене осцилације. До њих је долазило различитим поводима, како претходних година, тако и током 2017. Тако је на најаву присуства тадашњег ПР Т. Николића на обележавању Дана Републике Српске, бошњачки члан Председништва БиХ Б. Изетбеговић изјавио „да председник Србије, имајући у виду најаву посете Сарајеву, размисли о посети Бањалуци“. До најгрубљег удара на билатералне односе дошло је једностраним подношењем захтева од стране Б. Изетбеговића за ревизију пресуде МСП по тужби БиХ против Србије за геноцид, 23.02.2017 (одбијена од стране МСП, 09.03.2017). Суд БиХ донео је 09.10.2017. одлуку о ослобађању бошњачког ратног команданта Н. Орића, што је изазвало изузетно негативне реакције у Републици Српској и Србији, и, истовремено, позитивне реакције у бошњачком делу БХ јавности.

Србија је у више наврата показала пуну спремност да не дозволи застој у односима две земље, што је резултирало посетама највиших званичника Србије и БиХ током претходних година, одржавањем заједничке седнице Владе Србије и Савета министара БиХ, као и сусретима на маргинама међународних и регионалних скупова. Српски члан Председништва БиХ М. Иванић боравио је у посети Србији 13. 10. и 27.12.2016. Током 2017. тадашњи ПВ А. Вучић учествовао је на Самиту ЗББ у Сарајеву, 16.03.2017. посетио је Мостар и присуствовао отварању Сајма привреде у Мостару, 04.04.2017. ПР А. Вучић био у билатералној посети Сарајеву, 7.

и 8.09.2017. Председавајући СМ БиХ Д. Звиздић боравио је у посети Београду, 23.01.2017. Српски члан Председништва БиХ М. Иванић и председник Р. Српске М. Додик разговарали су са тадашњим ПР Т. Николићем и ПВ А. Вучићем у Београду, 22.02.2017, поводом новонастале ситуације са бошњачким покушајем да поднесу једнострани захтев за ревизију пресуде МСП по питању тужбе БиХ против Србије за геноцид. Српски члан Председништва БиХ боравио је у посети Београду 03.08.2017. Први ППВ и МСП И. Дачић и МИП БиХ И. Црнадак заједно су отворили Међународни сајам пољопривреде у Новом Саду, 13.05.2017. Сва три члана Председништва, председавајући Савета министара Д. Звиздић и МИП БиХ И. Црнадак присуствовали су инаугурацији ПР А. Вучића, 23.06.2017. Истог дана реализован је сусрет ПР А. Вучића са члановима Председништва М. Иванићем и Б. Изетбеговићем. Први ППВ и МСП И. Дачић и МИП БиХ И. Црнадак заједно су отворили нову зграду Амбасаде БиХ у Београду, 18.07.2017. Председавајући Председништва БиХ Д. Човић посетио је Београд, 16.10.2017. и том приликом разговарао са ПР А. Вучићем. Између осталог, МСП Србије и МИП БиХ остварују добру сарадњу. Доказ за то је и успешно одржавање политичких билатералних консултација два министарства у Сарајеву, 11.04.2017. на нивоу државног секретара/заменика министра.

Наставак интензивног политичког дијалога очекујемо и у наредном периоду. Посета свих чланова Председништва БиХ Београду најављена је за 6. и 7.12.2017. ПВ А. Брнабић је писмом од 07.09.2017. предложила председавајућем СМ БиХ Д. Звиздићу одржавање заједничке седнице Владе Србије и Савета министара БиХ (иницијално планирана крајем новембра или почетком децембра о. г. у Београду). Са наше стране је, такође, покренута иницијатива за одржавање политичких билатералних консултација МСП Србије и МИП БиХ у новембру 2017.

У претходном периоду постигнут је евидентан помак на решавању отворених питања, пре свега у домену расподеле дипломатско-конзуларне имовине некадашње СФРЈ, као и испуњавања обавеза Србије по пресуди ЕСЈП у случају “Алишић и други”. Током посете ПР А. Вучића Сарајеву, 07-08.09.2017, дат је политички подстрек за решавање питања коначне граничне линије између две земље. Очекујемо да ће у наредном периоду доћи до конкретног напретка и на том плану.

Србија пажљиво прати отворена питања у самој БиХ, уз јасан став да сва наведена питања морају да се решавају унутрашњим дијалогом политичких актера, као резултат консензуса два ентитета и три конститутивна народа.

Са БиХ (укључујући и Републику Српску) потписано је и ступило на снагу укупно 94 билатерална уговора, а у поступку ратификације је 5.

Бугарска

Билатерални односи са Бугарском су добри и стабилни, а политички дијалог је интензиван и садржајан. Србија је заинтересована за даље унапређење билатералне сарадње у свим областима од заједничког интереса и континуитет политичког дијалога на високом и највишем нивоу.

У периоду од октобра 2016. до данас реализовано је више билатералних посета и сусрета званичника Србије и Бугарске.

Председник техничке Владе Бугарске Огњан Герциков је посетио Србију, односно Босилеград, 13. априла 2017, којом приликом се састао са ППВ и МСП Ивицом Дачићем, као изаслаником премијера Србије. Потпредседник Бугарске Илијана Јотова је присуствовала свечаном пријему поводом ступања Александра Вучића на дужност председника, 23. јуна 2017. у

Београду. Заменик председника Владе за правосудну реформу и МИП Бугарске Екатерина Захаријева боравила је у радној посети Србији, 24-25. јула 2017. године, у оквиру њене посете региону западног Балкана, а у циљу припрема за преузимање председавања Бугарске Саветом Европске уније у првој половини 2018. Потпредседник Бугарске Илијана Јотова радно је посетила Димитровград, 18. септембра 2017, којом приликом се састала са генералним секретаром председника Србије Николом Селаковићем. Заменик премијера Бугарске за економску и демографску политику Валери Симеонов је боравио у радној посети Димитровграду, 21. септембра 2017. када се састао са ППВ и министром трговине, туризма и телекомуникација Србије Расимом Љајићем. Председник Народне скупштине Бугарске Димитар Главчев је боравио у званичној посети Р. Србији, 29-31. октобра 2017.

Поред наведених, реализовано је и више билатералних сусрета ресорних министара две земље.

Председник Србије Александар Вучић је учествовао на трилатералном састанку са премијером Бугарске Бојком Борисовим и Грчке Алексисом Ципрасом, 13. јула 2017. у Солуну. Председник Србије Александар Вучић је учествовао на квадрилатералном састанку са премијерима Бугарске, Румуније и Грчке, 03. октобра 2017. у Варни.

Тадашњи председник Владе Србије Александар Вучић се састао са председником Владе Бугарске Бојком Борисовим, на маргинама Самита Кина – ЦИЕЗ, у Риги, 05. новембра 2016. Председник Србије Александар Вучић се састао са председником Владе Бугарске Бојком Борисовим, на маргинама Самита ПСУЈИЕ 30. јуна 2017. у Дубровнику.

Када је реч о планираним активностима, у Београду би требало да буде одржан квадрилатерални састанак председника Србије Александра Вучића са премијерима Бугарске, Румуније и Грчке (оквирно у првој половини децембра 2017). С обзиром да су упућени позиви за посете, очекује се да се у наредном периоду реализују званичне посете председника Србије, председника Владе Србије и ППВ и МСП Србије Софији. У плану је и одржавање билатералних политичких консултација између два МИП, чији ће домаћин бити Београд.

Економска сарадња се углавном одвија путем робне размене. По обиму размене Бугарска спада међу значајније трговинске партнере Србије. Постоји обостран интерес и спремност за даље унапређење економске сарадње, посебно на плану енергетике, инфраструктуре и туризма.

На снази је 117 уговора, а 4 су у поступку ратификације.

Грчка

Односи и сарадња две земље се оцењују као традиционално добри и садржајни, уз постојање конструктивног политичког дијалога. Након краћег застоја по питању размена посета - током 2015 и прве половине 2016, политички дијалог две земље је крајем 2016. интензивирао – почевши од одржавања билатералних политичких консултација 2. децембра 2016, реализације већег броја посета високих званичника МИП-а Грчке (алтернативни МИП, заменик МИП), да би 31. јануара – 01. фебруара 2017. реализована и званична посета ПВ Грчке А. Ципраса. Посебан подстицај даљем развоју односа и сарадње Србије и Грчке представља Прва седница Високог савета за сарадњу Србије и Грчке у Солуну, одржана 13. јула 2017. на којој су постављени темељи будуће сарадње. Потписано је седам документа и омогућено је да се кроз реализацију постигнутих споразума и договора успостави стратешко партнерство између две

земље. Посета председника Грчке П. Павлопулоса, реализована у октобру 2017, представља још једну потврду да је отворено ново поглавље у односима две земље.

Грчка се залаже за убрзање процеса интеграције Србије у Европску унију, а треба очекивати и да се интензивира економска сарадња и сарадња на пројектима од заједничког интереса, посебно у области инфраструктуре. За обе стране важно је интензивирање регионалне сарадње, укључујући и област миграционе политике, што данас представља велики изазов не само за Балкан, него и целу Европу.

Србија верује да ће Грчка наставити са подршком њеном територијалном интегритету и суверенитету.

Са Грчком је потписано и ратификовано укупно 44 билатералних споразума.

Италија

Са Италијом су односи веома добри, без отворених питања и развијају се на бази успостављеног стратешког партнерства (2009). Успостављен је механизам одржавања заједничких седница две владе (до сада су одржане три). Предвиђено је одржавање четврте заједничке седнице у Београду којој би, на предлог италијанске стране, претходио састанак два премијера.

Италија је један од кључних партнера у процесу придруживања Србије ЕУ и веома важан привредни партнер Србије. Увек је на једном од прва три места по робној размени и водећа је земља инвеститор по укупној суми уложеног новца и броју инвестиционих пројеката (61).

Тадашњи ПВ А. Вучић посетио је 16. децембра 2016. Венецију на позив председника региона Венето Л. Заје. Министар без портфеља задужена за демографију и популациону политику Србије С. Ђукић Дејановић у периоду од 8. до 11. фебруара 2017, боравила је у Аутономној области Трентино. Званична посета ПР Србије А. Вучића Италији реализована је 25. јула 2017. Том приликом ПР Србије се сусрео са ПР Италије С. Матарелом и ПМ П. Ђентилонијем. Министар правде Србије Н. Кубуровић посетила је 10-12. октобра 2017. Рим, којом приликом се сусрела са министром правде Италије А. Орландом. Министар одбране Србије А. Вулин боравио је у званичној посети Италији 22-24. октобра 2017, када се сусрео са МО Италије Робертом Пиноти. ППВ и МСП И. Дачић боравио је 24-25. октобра 2017. године у Палерму, ради учешћа на Медитеранској конференцији ОЕБС-а, на чијим маргинама се сусрео са МИП Италије А. Алфаном.

Делегација Одбора за спољне послове Сената Италије, на челу са првим потпредседником Паолом Корсинијем, посетила је Србију 31. октобра 2017. године. МО Р. Пиноти представљала је Италију на свечаној инаугурацији ПР Србије А. Вучића 23. јуна 2017. у Београду, којом приликом је имала билатералне сусрете са ПР А. Вучићем и МО З. Ђорђевићем. МИП РИ А. Алфано посетио је Србију 13-14. марта 2017 (разговарао са тадашњим ПВ А. Вучићем и ППВ МСП И. Дачићем; потписан Меморандум о сарадњи МСП РС и МИП РИ у области рада двојезичних српско-италијанских одељења у Србији; упућен позив МСП Србије да посети Италију). Посета министра правде Италије А. Орланда Србији реализована је 9-10. фебруара 2017. године (потписан је Споразум о олакшавању примене Европске конвенције о међусобном пружању помоћи у кривичним стварима из 1959. и Споразум о олакшавању примене Европске конвенције о екстрадицији из 1957).

На иницијативу Италије, Први трилатерални сусрет МИП-ова Србије, Италије и Албаније одржан је 23.01.2015. у Риму, што је дало велики подстрек унапређењу сарадње у региону. Други трилатерални састанак МИП-ова Србије, Италије и Албаније одржан је у Тирани 20. јануара 2016. Планирано је да се наредни трилатерални састанак одржи у Београду до краја 2017.

Потписано и на снази је 164 билатералних уговора, а у поступку ратификације је 8.

Македонија

Политика Србије према Македонији усмерена је на развој пријатељских односа, базираних на заједничкој историји и традиционално блиским везама два народа, као и добросуседском постављању Србије, као суседа који не доводи у питање македонски национални и културни идентитет и који се не меша у унутрашње ствари Македоније, истовремено настојећи да пружи помоћ увек када се она затражи. И поред постојања отворених питања, која се пре свега односе на признање ЈПНК и подршку промоцији државности Приштине, као и тензија у односима током 2017. које су превазиђене тзв. договором у пет тачака председника А. Вучића и премијера З. Заева, Србија се залаже за равноправну сарадњу, уз уважавање интереса обе земље. Србија исказује разумевање за посебност унутрашње ситуације у Македонији, истовремено подвлачећи потребу очувања националних интереса Србије и регионалне стабилности, укључујући стабилност Македоније. Тзв. договор у пет тачака поставља билатералне односе на овакве основе, кроз: опредељење за решавање свих питања дијалогом, унапређење пријатељских односа народа и грађана две земље, унапређење економске и трговинске сарадње, интензивирање међусобне комуникације на највишем нивоу, међусобну подршку на европском путу и јачање добросуседских односа као доприносу стабилности региона. При томе се полази од потребе очувања и унапређења постигнутог нивоа сарадње, која је продубљена и интензивна у бројним областима, као и интензивног и континуираног политичког дијалога и размене посета на свим нивоима, укључујући и две одржане заједничке седнице Влада, уз трећу у припреми.

Осим јачања добре билатералне економске сарадње (две земље су једна другој међу најзначајнијим економским партнерима), енергетског и инфраструктурног, односно путног и железничког повезивања, као обострано препознатих приоритета, Србија је опредељена за јачање дијалога и билатералне сарадње у областима заштите и унапређења положаја и права националних мањина, разграничења, спровођења ЦЕФТА споразума, интензивирања про-светне, културне, научне и спортске сарадње, јачања безбедносне и полицијске сарадње, уз сарадњу у области реадмисије, заокруживања уговорне регулативе. На ширем плану, успостављена је добра сарадња у регионалним форумима, а посебно у процесу евроинтеграција, где постоји обострана подршка процесу интеграција две земље и спремност за учешће у свим форумима и иницијативама од добробити за земље региона и регион у целини.

Важећих билатералних споразума има 51, а у поступку ратификације је 5.

Мађарска

Билатерални политички односи Србије и Мађарске су веома добри и карактерише их интензиван политички дијалог и честе посете на свим нивоима. Постоји обострана жеља за проширењем сарадње у свим областима од заједничког интереса. Билатерални односи са Мађарском имају наглашен значај са становишта мађарске подршке Србији на путу ка Европској унији. У том контексту, мађарска страна настоји да потврди и додатно оснажи своју подршку нашој страни, као важном регионалном партнеру.

Позитиван тренд развоја билатералних односа крунисан је успешно одржаним заједничким седницама двеју влада (прва у Београду 1. јула 2014, друга у Будимпешти 1. јула 2015. и трећа у Нишу 20. и 21. новембра 2016). На седницама је обострано потврђено опредељење за јачање сарадње у свим областима од заједничког интереса. Мађарска страна је предложила да се четврта заједничка седница две владе одржи до краја ове године и чека се да наша страна предложи термин.

ПР НС Маја Гојковић је 27. октобра 2017. учествовала на Евро-атлантској конференцији председника парламената земаља ЗБ у Будимпешти. МСПСТ Мађарске П. Сијарто посетио је 6. октобра 2017. Србију на позив министарке за европске интеграције Ј. Јоксимовић. Одржани су сусрети са ПР А. Вучићем, ПВ А. Брнабић, ППВ и МСП И. Дачићем и министром привреде Г. Кнежевићем. ДС МСП Н. Стевановић је 6. октобра 2017. затворио манифестацију "Месец српске културе" у Будимпешти. У Будимпешти је 27. октобра 2017. одржан осми сусрет председника парламената земаља Западног Балкана. Министар културе и информисања В. Вукосављевић је 10. октобра у отворио "Месец српске културе". У Сенти је 11. септембра 2017. обележена 320. годишњица битке код Сенте, председници Вучић и Адер имали су сусрет овом приликом. Председник Покрајинске владе, Игор Мировић посетио је Будимпешту 9. септембра 2017. У Суботици је 20. августа 2017. одржан сусрет МО Србије А. Вулина и МО Мађарске И. Симичка. ПВ Мађарске В. Орбан је био на церемонији поводом инаугурације ПР А. Вучића 23. јуна 2017. МУП Н. Стефановић боравио је у радној посети Будимпешти 8. јуна 2017. У Суботици, 13. априла 2017. реализован је сусрет Ј. Јоксимовић и МСПСТ Мађарске П. Сијарта. МСПСТ П. Сијарто се у Београду 24. марта 2017. сусрео са тадашњим ПВ А. Вучићем, МСП И. Дачићем и министром привреде Г. Кнежевићем. Шеф Преговарачког тима Т. Мишчевић боравила је у радној посети Будимпешти 22-23. фебруара 2017.

Са Мађарском је потписано и ступило на снагу укупно 136 билатералних уговора.

Румунија

Билатерални односи са Румунијом су традиционално добри и пријатељски уз опредељеност обеју страна за интензиван и конструктиван политички дијалог на свим нивоима, као и за континуирано разматрање могућности унапређења међусобне сарадње и решавање отворених питања, што се и потврђује у свим билатералним сусретима.

Председник Румуније Клаус Јоханис упутио је позив за званичну посету Румунији Председнику Србије А. Вучићу. Румунска страна је прихватила позив за посету МИП Румуније Теодора Мелешкануа Србији, која би требало да се реализује 13. децембра 2017. У Београду ће се 7.11.2017. одржати квадрилатерални састанак Одбора за спољне послове парламената Србије, Бугарске и Румуније. Министар рударства и енергетике А. Антић је од 27-29.09.2017. учествовао на састанку министара енергетике земаља ЦЕ и ЈИЕ у Букурешту. Први ППВ и МСП И. Дачић имао је билатерални сусрет са МИП Румуније Т. Мелешкануом на маргинама Савета МИП БСЕЦ у Истамбулу 21-22.05.2017, и том приликом му је упутио позив да посети Србију. ДС МСП Н. Стевановић боравио је, као специјални изасланик бившег ПВ Вучића, у посети Букурешту 21-22.04.2017. и том приликом се сусрео са МИП Т. Мелешкануом.

Посебан аспект сарадње представљају и трилатерални састанци председника Влада Бугарске, Румуније и Србије у формату Крајовске групе.

Румунија у билатералним сусретима изражава снажну подршку европским интеграцијама Србије, као и спремност за размену искустава у процесу приступања ЕУ. У оквиру прего-

вора о чланству, показује посебан интерес за одређена питања везана за статус своје мањине у источној Србији. Постоји обострана сагласност да се питање даљег унапређења положаја мањина настави да решава у оквиру Међувладине мешовите комисије Србије и Румуније за мањине.

Наша страна посебно цени то што Румунија, упркос бројним међународним притисцима, не мења свој принципијелни став о непризнавању ЈПНК. Што се тиче даљег унапређивања односа, потенцијал се посебно препознаје на економском и инфраструктурном плану.

Са Румунијом је потписано и ступило на снагу укупно 124 билатерална уговора, а у поступку ратификације су 2.

Словенија

Билатералне односе карактерише узлазни тренд, опште јачање сарадње и добра економско-трговинска сарадња. Политички дијалог је динамичан и отворен, уз реализоване интензивне контакте на високом и највишем нивоу. Континуирана подршка Словеније у даљем процесу ЕУ интеграција Србије представља значајан подстрек у укупним односима.

Постоје разлике у ставовима по питању КиМ, али и опредељење да то не оптерећује даљи развој билатералних односа.

На 12-ом Бледском стратешком форуму, одржаном 04. и 05. септембра 2017, учешће је узела ПВ Србије А. Брнабић, која је том приликом имала и дужи билатерални разговор са ПМ М. Цераром (на поменутом састанку су учествовали и ППВ и МСП И. Дачић и министар државне управе и локалне самоуправе Б. Ружић). На маргинама самита процеса Брдо-Бриони, одржаном на Брду код Крања 3. јуна 2017. реализовани су сусрети ПР А. Вучића и ППВ и МСП И. Дачића са својим словеначким хомолозима. Шеф Преговарачког тима Т. Мишчевић је била у студијској посети Словенији, 18-21. априла 2017. ППВ и МСП И. Дачића је учинио званичну посету Словенији, 21-22. фебруара 2017. Тадашња министарка државне управе и локалне самоуправе А. Брнабић је посетила Словенију 17. јануара 2017. Са друге стране, ПР Б. Пахор је присуствовао свечаној инаугурацији ПР А. Вучића 23. јуна 2017. ПВ М. Церар је био у званичној посети Србији октобра 2016. Сусрети званичника две земље су реализовани и на маргинама међународних и регионалних скупова: тако је на самиту ЗББ у Трсту, 12. јула 2017. реализован билатерални сусрет ПВ А. Брнабић са ПВ М. Цераром.

Постоји обостран интерес да се настави с праксом одржавања заједничких седница две Владе. У октобру 2016. године је одржана 3. заједничка седница две Владе (у делегацији девет министара, потписана три споразума). У плану је одржавање четврте по реду заједничке седнице две Владе у Београду, крајем јануара/почетком фебруара 2018.

Остварује се редован дијалог између овлашћених представника за Анекс Б (расподела дипломатско-конзуларне имовине бивше СФРЈ) Споразума о питањима сукцесије. Постоји опредељеност да се у наредном периоду настави са конструктивним дијалогом и да се реше преостала питања (примена Споразума о питањима сукцесије бивше СФРЈ, питање решавања статуса Срба у Словенији), као и да се интензивира сарадња у области економије.

На снази је 43 споразума/протокола и МОР, а у поступку ратификације је 4 споразума.

Турска

Политички дијалог са Турском је редован и садржајан, уз повремена размимоилажења у ставовима која настају поводом односа Турске према актуелној ситуацији у региону западног Балкана. Србија сматра да напредак у односима са Турском треба да буде базиран на јачању политичког дијалога, регионалној сарадњи као компоненти стабилизације и развоја ЗБ, као и унапређењу економске сарадње.

Током посете ПР Р. Турске Р. Т. Ердогана Р. Србији 10-11. октобра 2017. потписана је Заједничка политичка декларација о успостављању Високог савета за сарадњу између Србије и Турске, а чије су формирање договорили 28. децембра 2015. тадашњи премијери А. Вучић и А. Давутоглу. Осим поменуте декларације, приликом ове посете је потписано још петнаест докумената (једанаест у Београду, а четири у Новом Пазару), па је реално очекивати да ова посета, посебно након активирања српско-турског Високог савета за сарадњу, означи почетак новог поглавља у односима две земље.

ППВ и МСП И. Дачић разговарао је 10. октобра 2017. са МИП М. Чавушоглуом и министром за ЕУ О. Челиком, који су у склопу делегације турског председника боравили у посети Србији. Министар хране, пољопривреде и сточарства Е. Факибаба боравио је у посети Србији 21-22. августа 2017, током које је примљен од стране ПР А. Вучића, ПВ А. Брнабић, ППВ и министра трговине, туризма и телекомуникација Р. Љајића и министра пољопривреде, шумарства и водопривреде Б. Недимовића.

Политички дијалог, до Ердоганове спорне изјаве о Косову (октобар 2013.), одвијао се и кроз форму тројних сусрета Србија – БиХ - Турска на нивоу ПР и МИП. Актуелна политичка трилатерала се своди на периодичне сусрете три МИП на маргинама међународних скупова. Последњи састанак у овом формату је одржан на маргинама 72. заседања ГС УН у Њујорку 21. септембра 2017. Том приликом је ППВ и МСП И. Дачић предложио да се три МИП (осим у Њујорку) једном годишње састају и у региону, што су МИП Турске и БиХ прихватили, те је начелно договорено да Србија организује трилатерални састанак у Београду, у децембру 2017. Србија је, такође, предложила и да се настави са традицијом одржавања трилатералних састанака на највишем нивоу. Економска трилатерала је формализована у 2015. одржавањем састанака Трилатералног трговинског комитета. Последњи (трећи) састанак Трилатералног трговинског комитета и пословни форум одржани су 26. октобра 2016. у Истанбулу.

Развијен је и парламентарни дијалог: председник Велике народне скупштине Турске И. Кахраман посетио је Србију 22-24. октобра 2017, као и 23. јуна 2017, када је присуствовао свечаном пријему поводом ступања А. Вучића на дужност ПР.

Званичници две земље се срећу и на маргинама међународних скупова: ПР А. Вучић и ПР Р. Т. Ердоган састали су се на маргинама ГС УН, 21. септембра 2017, у Њујорку. Тадашњи ПВ Р. Србије А. Вучић се сусрео са ПР Р. Турске Р. Т. Ердоганом 13. маја 2017, у Пекингу, на маргинама форума „Један појас, један пут“. ППВ и министар Р. Љајић је разговарао са турским министром економије Н. Зејбекчијем, у Истанбулу 11. маја 2017. на маргинама министарског састанка држава чланица BSEC.

Сарадња министарстава спољних послова је добра. Билатералне политичке и безбедносне консултације се одржавају редовно (једном годишње). Последње билатералне политичке консултације су одржане 11. септембра 2017. у Београду.

На снази је 58, док 9 споразума чека ратификацију.

Хрватска

Односи Србије и Хрватске нису на жељеном нивоу. Нестабилни су и затегнути, праћени периодичним захлађењима и релаксирањима. Оптерећени су различитим погледима на ратна догађања 1990-их и бројним отвореним питањима.

Политички дијалог је дужи период у застоју. Од посете ППВ и МСП Ивице Дачића Хрватској марта 2015. није било узвратних билатералних посета. На тензије у односима утицале су појаве у Хрватској које обухватају антисрпско расположење и заоштрену реторику према Србији, настојање дела политичара и хрватског друштва да се релативизују и рехабилитују усташки злочини из Другог светског рата, као и бројни инциденти према Србима и припадницима СНМ у Хрватској.

Србија је чврсто опредељена за релаксирање односа и успостављање добросуседске сарадње са Хрватском, конструктиван дијалог у решавању свих отворених билатералних питања и унапређење свеукупне билатералне сарадње, на бази узајамног уважавања и поштовања европских вредности. У том циљу потписана је Декларација о унапређењу односа и решавању отворених питања између Србије и Хрватске као израз добре политичке воље 20. јуна 2016. у Суботици од стране тадашњег ПВ Р. Србије А. Вучића и ПР Р. Хрватске К. Г. Китаровић.

Постоји низ питања око којих постоје неслагања између две земље, као што су:

- различити став о сукобима из 90-тих и константно потенцирање тезе у Хрватској „о праведном домовинском рату против Србије и њене великосрпске агресије на РХ“.
- рехабилитација фашизма и усташтва која се огледа се у бројним поступцима и одлукама хрватских институција (откривање споменика хрватском усташком терористи Миру Барешићу, уз присуство појединих чланови Владе и Сабора; поништавање осуђујуће пресуде против кардинала А. Степинца, сарадника НДХ и откривање његовог споменика у Осијеку; укидање првостепене осуђујуће пресуде против Б. Главаша за кривично дело ратног злочина над српским цивилима у Осијеку, присуство државних представника на комеморацијама у Блајбургу где су убијени заробљени припадници усташке НДХ и других Хитлерових савезника и др.). Покушаји ревизије историје и релативизације усташких злочина све чешће постаје део мејнстрима у политици и јавности.
- пораст антисрпског расположења у РХ и повећаног броја инцидената, напада и говора мржње према Србима и припадницима српске националне мањине, при чему је евидентна инертност надлежних органа у истрази и санкционисању напада, а званична и јавна осуда поводом оваквих случајева углавном изостаје
- тешки услови живота у областима у којима живе Срби, брисање из пребивалишта грађана српске националности током све учесталијих провера пребивалишта, Закон о порезу на некретнине који налаже да стамбени објекти протераних Срба у којима не живе стално буду третирани као викендице на који би плаћали до три пута више пореза.

Све наведене негативне тенденције у Хрватској регистровао је и редовни Извештај Државног секретаријата за спољне послове САД о верским слободама за 2016 (објављен 15.08.2017), који посебно акцентује нападе на верске објекте СПЦ, повратак одузете имовине Јеврејима, одвојене комеморације у Јасеновцу и др.

Такође, Комитет министара Савета Европе је 11. маја 2017. усвојио Резолуцију о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Хрватској у којој се препоручују

хитне мере које хрватске власти треба да предузму на побољшању положаја мањина (санкционисање анти мањинске реторике, напада и говора мржње; развој угрожених области насељених мањинама; адекватна заступљеност припадника СНМ у државној администрацији и локалној самоуправи -прописано 5%, у пракси је 2,5%; омогућавање примене Закона о употреби мањинског језика и писма у Вуковару и заступљеност програма за мањине у медијима; издвајање адекватних средстава за уџбенике и др).

Иако Хрватска декларативно изражава спремност да помогне Србији у процесу евроинтеграција, дуже време је блокирала отварање првих преговарачких поглавља за Србију. Очигледна је намера Хрватске да билатерална питања стави у контекст преговарачког процеса и да то искористи за испуњавање и промоцију сопствених интереса према Србији. Србија је сагласна са ставом ЕУ да је неопходно раздвојити процес сарадње у евроинтеграцијама од процеса решавања отворених питања између две земље, што је саставни елемент Берлинског процеса.

Поред наведеног, постоји низ отворених питања из прошлости, као што су нестала лица, остваривање права на пензије, положај српске националне мањине, утврђивање државне границе, повраћај културних добара, сукцесија, попис лица оптужених за ратне злочине и др. Ради њиховог решавања две земље су успоставиле механизам сарадње путем формирања мешовитих међудржавних комисија за свако појединачно отворено питање. Мешовите комисије су се активно састајале претежно у периоду од 2012. до 2014. године. Од тада је, због политичких тензија, настао застој у њиховом раду. Континуитет у раду оствариле су две мешовите комисије: МК за нестала лица и МК за повраћај културних добара.

У циљу отклањања застоја у раду мешовитих комисија, Србија је именовала националног координатора за убрзање решавања отворених питања са Хрватском, на нивоу државног секретара у МСП. Решавање наведених питања, у духу добросуседских односа, би свакако подигло билатералне односе на виши ниво.

Србија се залаже за релаксирање билатералних односа, интензивирање политичког дијалога на високом и највишем нивоу и отклањање застоја у раду мешовитих међудржавних комисија за отворена питања. Србија је опредељена за конструктиван дијалог и успостављање добросуседских односа са Хрватском који би били засновани на међусобном уважавању и поштовању истинских европских вредности, што би дало велико допринос стабилизацији свеукупних прилика у региону.

На снази је 46, док је 8 споразума у поступку ратификације.

Црна Гора

Билатерални политички односи са Црном Гором су добри. Унапређење билатералне сарадње у свим областима, регионална сарадња и развој, као и сарадња у области економије означени су као заједнички приоритетни циљеви. Постоји узајамна подршка у процесу евроинтеграција две државе.

Председник владе Црне Горе Д. Марковић боравио је 3. и 4. фебруара 2017. у званичној посети Србији, током које имао разговоре са тадашњим ПВ Р. Србије А. Вучићем и бившим ПР Р. Србије Т. Николићем. Приликом поменуте посете потписани су: Споразум у области образовања између ресорних министарстава, као и Меморандум о сарадњи у области туризма између две државе, којим су створени предуслови за иницирање програма представљања заједничког туристичког производа на тржиштима трећих земаља, посебно прекоокеанских. МВП Ц. Горе С. Дармановић боравио је у радној посети Србији 10. октобра 2017, сусрео се са ППВ и

МСП И. Дачићем и том приликом упутио позив ППВ и МСП И. Дачићу да посети Подгорицу у термину који је одговарајући за нашу страну. Председник Скупштине Ц. Горе И. Брајовић боравио је у званичној посети Србији 12.-14. октобра 2017. током које се састао са Председником НСПС М. Гојковић, ПР Р. Србије А. Вучићем, ППВ и МСП И. Дачићем, као и са председником покрајинске Владе И. Мировићем. На маргинама међународних скупова претходни ПВ Р. Србије се на сајму привреде у Мостару у априлу 2017. сусрео са ПР Ц. Горе Ф. Вујановићем. ПВ Србије А. Брнабић се на маргинама скупа А5 у Подгорици 2. августа 2017. састала са ПВ Ц. Горе Д. Марковићем, и том приликом је ПВ Ц. Горе Д. Марковић упутио позив ПВ Србије А. Брнабић да посети Ц. Гору (термин посете још није утврђен). На маргинама ГС УН 19. септембра 2017. ПР Р. Србије се сусрео са ПР Ц. Горе Ф. Вујановићем.

Протекли период је обележен интензивним сусретима ресорних министара. Потпредседник Владе и министар трговине, туризма и телекомуникације Р. Љајић је у фебруару 2017. боравио у посети Ц. Гори. Министар омладине и спорта В. Удовичић је у октобру 2017. боравио у посети Ц. Гори.

Када је реч о планираним активностима, у Београду би требало да се у првом кварталу 2018. године одрже билатералне политичке консултације између два МИП. Планирано је и одржавање седнице две Владе у Подгорици.

У складу са Споразумом о сарадњи у области европске интеграције, који је у складу са чланом 15 Споразума о стабилизацији и придруживању потписан у октобру 2013. године, у новембру 2016. године одржан је други састанак Заједничког комитета на коме су размотрана бројна актуелна питања из преговарачког процеса и регионалне сарадње. Наредни састанак требало би да буде одржан до краја 2017. године у Подгорици.

Сарадња на привредном плану је веома добра, уз значајан суфицит који Србија остварује у укупној робној размени између две државе. С тим у вези, развоју економских односа придајемо посебну важност, јер је Србија први економски партнер Црне Горе. Постоји обострана заинтересованост за унапређење економске сарадње и за реализацију инфраструктурних пројеката, пре свега, у области саобраћаја и енергетике.

У наредном периоду очекује се проналажење одговарајућих решења и за отворена билатерална питања која обухватају питање статуса Срба и српског језика у Црној Гори, расељених лица са КиМ, разграничења и двојног држављанства. Поред тога, актуелно је и питање имовинско-правних односа, односно сукцесије.

Влада Србије је маја 2017. године издвојила 3,6 мил. евра за отварање Српске куће у Подгорици. Српска кућа ће бити намењена седишту организација и институција основаних ради очувања културног и националних идентитета српског народа у Црној Гори. Отварање Српске куће се очекује у најскоријем периоду, тј. до краја о.г.

Са Црном Гором је закључно и ступило на снагу укупно 47 билатералних споразума, а 4 је у поступку ратификације.

Регионални стамбени програм за избеглице

У извештајном периоду настављено је са **реализацијом Регионалног стамбеног програма за избеглице**, који су четири земље са простора бивше Југославије (Србија, Хрватска, БиХ и Црна Гора) у сарадњи са УНХЦР, ЕК, ОЕБС и САД усвојиле 2011. године, у оквиру Регионалног процеса сарадње за решавање избегличког питања (процес је отпочео Сарајевском

декларацијом 2005. године). Регионалним програмом предвиђено је стамбено збрињавање укупно 75.000 лица или 27.000 домаћинстава у четири државе региона, **од чега је највећи број у Србији 45.000 лица (16.780 домаћинстава).**

Девети састанак Управног одбора Регионалног стамбеног програма одржан је 26. јуна 2017. у Београду на којем су учествовали представници четири партнерске државе у којима се спроводи програм (Србија, Хрватска, БиХ и Црна Гора), државе донатори (САД, Швајцарска, Норвешка, Немачка, Турска), представници Европске комисије, УНХЦР, ОЕБС и Банке за развој СЕ. Од питања која су актуелизована у извештају УНХЦР и ОЕБС наведено је и питање доспелих а неисплаћених пензија за избеглице из Р. Хрватске и одрживост Програма.

Србија улаже напоре за ефикасну имплементацију РСП-а, као и подизање његове видљивости, што је важно и за кориснике и за донаторе. У том циљу, до сада је организовано 15 догађаја, а у протеклом периоду 9 догађаја у којима је учествовао ППВ и МСП И. Дачић, у својству председника националног Управног одбора за РСП:

- У Сремској Митровици, 17. марта 2017. одржана је церемонија полагања камена темељца за изградњу 40 станова за избеглице у оквиру другог потпројекта РСП у Србији. (ППВ и МСП И. Дачић)
- Београд, 29. март 2017, Скупштина града Београда, уручивање уговора за доделу 49 монтажних кућа у оквиру трећег потпројекта РСП (ППВ и МСП И. Дачић)
- Крушевац, 30. март 2017, церемонија полагања камена темељца за изградњу 20 станова за избеглице у оквиру другог потпројекта РСП у Србији (ППВ и МСП И. Дачић)
- Прокупље, 31. март 2017. године, церемонија полагања камена темељца за изградњу 20 станова за избеглице у оквиру другог потпројекта РСП у Србији (ППВ и МСП И. Дачић)
- Параћин, 4. април 2017, церемонија полагања камена темељца за изградњу 20 станова за избеглице у Параћину у оквиру другог потпројекта РСП у Србији. (ППВ и МСП И. Дачић).
- Вршац, 21. април 2017, полагање камена темељца за изградњу 20 станова за избеглице у оквиру другог потпројекта РСП у Србији
- Србобран, 23. мај 2017, почетак испоруке и уградње пакета грађевинског материјала у оквиру другог потпројекта РСП у Србији, кућа корисника Дејана Павловића
- Панчево, 27. јун 2017, уручивање хиљадитог стамбеног решења у оквиру РСП-а, монтажна кућа петочлавној породици кориснику Милосави Гачић у Панчеву
- Београд, УК „Вук Караџић“, 30. август 2017. свечано уручивање уговора за набавку пакета грађевинског материјала

У овом тренутку **није познато на који ће начин бити обезбеђено прикупљање недостајућих средстава за примену РСП** (најављене донације покривају око половине потребних средства од предвиђених 584 милиона евра), што изазива посебну забринутост Међу највећим донаторима су Европска комисија, САД, Норвешка, Немачка, Швајцарска, Италија, Данска, Турска и Луксембург. Србија ће, као највећи корисник Фонда сносити и највеће последице уколико се не обезбеде предвиђена средства. У претходном периоду су добијене додатне донације ЕУ и САД.

Одређивање крајњег датума за коришћење фондова ЕУ је продужен, што је важно имајући у виду обим и динамику реализације РСП што може представљати ризик за цео Програм.

Србија је закључила Оквирни споразум са Развојном банком Савета Европе о спровођењу РСП у Р. Србији (25. октобра 2013) чиме је створен правни основ за употребу искључиво донаторских средстава у циљу решавања стамбених потреба избеглица. Оквирни споразум се реализује кроз појединачне уговоре о донацијама за финансирање одобрених пот-пројеката и подршку структурама за спровођење РСП.

Од укупних средстава која су предвиђена за реализацију РСП у региону у износу од 584 милиона евра, **330 милиона евра је предвиђено за Србију (у чему Србија учествује са 30 милиона евра).**

Избор корисника се континуирано спроводи и КИРС у сарадњи са УНХЦР, ОЕБС и јединицама локалне самоуправе улаже ванредне напоре у овај процес. Број расељених у Србији којима је неопходна помоћ знатно је већи од предвиђеног броја корисника РСП, због чега је **процес селекције осетљиво питање са хуманитарног аспекта и захтева пажљив рад**, кроз утврђену процедуру на основу критеријума угрожености, уз поштовање принципа двостепености, правне сигурности и транспарентности.

Регионални програм би требало да у значајној мери допринесе побољшању услова живота и решавању важних питања која прате избеглички статус (лична документа, пензионско осигурање, конвалидација радног стажа, доспеле неисплаћене пензије). Највећи проблем представљају доспеле а неисплаћене пензије избеглицима из Хрватске, што је посебно значајно имајући у виду најаву УНХЦР о **примени Клаузуле о престанку статуса избеглица за избеглице из Хрватске које бораве у Републици Србији, почев од јануара 2018.** У том погледу, важно је да све државе учеснице Програма, укључујући и Хрватску, у потпуности спроводе Сарајевски процес и Регионални стамбени програм у циљу његове одрживости, јер би успешно решавање и овог питања довело до успешног заокруживања процеса, који може представљати пример добре праксе и глобално.

1.3.2. Међународне обавезе

Сарадња са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године (МКТЈ)

Сарадња Србије са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године (МКТЈ) одвија се на основу Закона о сарадњи Србије и Црне Горе са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године („Сл. лист СРЈ", бр. 18/2002 и „Сл. лист СЦГ" бр. 16/2003).

Србија испуњава своју међународну обавезу пуне сарадње са МКТЈ. Изашла је у сусрет бројним захтевима за помоћ и правно поштује одлуке Трибунала. С обзиром на то да из Тужилаштва стиже све мањи број конкретних захтева за правну помоћ, фокус сарадње се усмерава ка унапређењу регионалне сарадње у откривању и кажњавању учинилаца ратних злочина на простору бивше СФРЈ.

Србија је окончала сарадњу са МКТЈ у погледу предаје окривљених, након предаје Горана Хаџића 22. јула 2011. године. Србија је МКТЈ предала 45 од 46 лица окривљених за злочине за које се суди пред Трибуналом, док је један окривљени преминуо пре предаје.

Остваривање сарадње са МКТЈ у области достављања документације, приступа архивама и сведоцима и свим другим техничким аспектима сарадње је у надлежности Националног савета за сарадњу са МКТЈ. Стручну и административну подршку раду Националног савета за сарадњу са МКТЈ од априла 2014. године пружа Министарство правде Србије, након доношења Закона о министарствима („Службени гласник Републике Србије" број 44/2014).

У погледу сарадње Србије са Тужилашством МКТЈ која се односи на **област приступа документацији, архивама и сведоцима**, од укупно примљених захтева за помоћ Тужилаштва МКТЈ (2183 захтева Тужилаштва МКТЈ и 11 захтева Резидуалног механизма), Србија је у потпуности одговорила на све захтеве. Посебно је одговорила и на 1338 захтева од разних тимова одбране оптужених.

Поступљено је по свим захтевима Трибунала за **уручење судских позива** и других писмена лицима на територији Србије, као и по свим захтевима Трибунала за **пружање заштите сведоцима** који се налазе на територији на којој органи Србије имају надлежност.

Услови под којима су окривљени пред МКТЈ, на основу одлука судских већа Трибунала, пуштани на **привремени боравак на слободу** поштовани су беспрекорно и у свим случајевима окривљени су враћани у Притворску јединицу УН у Хагу.

У погледу **захтева МКТЈ за успостављањем информационих центара МКТЈ**, Србија сматра да то треба повезати са питањем судбине архиве Трибунала. Влада Србије је затражила враћање документације достављене по захтевима Тужилаштва МКТЈ која није изведена као доказ у појединачним поступцима. Уколико иста буде враћена, њено чување, увид и копирање би се спроводило у складу са националним законодавством у тој области.

Иако је сарадња Републике Србије са МКТЈ у редовним извештајима председника МКТЈ и главног тужиоца МКТЈ презентованих на седницама Савета безбедности Уједињених нација током 2014. и у првој половини 2015. окарактерисана као позитивна и успешна, почев од 9. децембра 2015, закључно са **последњим, 24. извештајем МКТЈ (који покрива период од 1. августа 2016. до 31. јула 2017) и 5. годишњим извештајем Међународног резидуалног механизма за кривичне трибунале (који покрива период од 1. јула 2016. до 30. јуна 2017)**¹⁷, истиче се да Србија не испуњава своју обавезу пуне сарадње, због одбијања да изврши налоге за хапшење поводом објављених оптужница за непоштовање суда недозвољеним утицајем на два заштићена сведока у предмету Војислава Шешеља, а које су поднете против Петра Јојића, и Вјерице Радета, као чланова Српске радикалне странке.

Одлуку о неизручењу оптужених лица је донело Веће за ратне злочине Вишег суда у Београду 18. маја 2016. са образложењем да не постоје законски услови за поступање по налогу МКТЈ, јер одредбе Закона о сарадњи са МКТЈ дају могућност домаћем суду да стави приговор у случају захтева за хапшење који се не односе на кривична дела која су обухваћена предметним Законом (односно, за дела која нису у вези са злочином геноцида, кршењем Женеовских конвенција из 1949, повредама ратних закона или обичаја ратовања и кривичним делима против човечности), а у конкретном случају се ради о налозима за хапшења због непоштовања

¹⁷ Ови извештаји су били предмет разматрања на редовној седници 72. заседања Генералне скупштине УН 18. октобра 2017. године у Њујорку

суда, сагласно Статуту МКТЈ. Позиција српске стране је да одлука домаћег суда, у конкретном случају, не прејудуира став и одлучност Србије да настави да сарађује са МКТЈ ради испуњавања својих међународних обавеза. Србија предлаже да се у интересу наставка сарадње са МКТЈ и превазилажења спорне ситуације у коју је, као држава, стављена услед последица низа нетактичних одлука МКТЈ у вези са случајем против Војислава Шешеља, преиспита могућност да се оптужнице против двоје радикала пренесу у надлежност домаћег правосудја.

У погледу **регионалне сарадње**, Србији се замера што не сарађује са БиХ и не спроводи пресуду у случају Ђукић. Истиче се и пракса негирања геноцида у Сребреници, као и покушаји званичне реконструкције пресуђених случајева и доказивања да се злочини нису ни догодили, као нпр. у случају Ђукић и Маркале.

У **осталим сегментима сарадње**, у 2017. години је именована главна тужитељка на челу Специјалног тужилаштва за ратне злочине. У оквиру преноса предмета на национална тужилаштва за ратне злочине, посебна пажња се посвећује мониторингу механизма који има задатак да прати примену Националне стратегије за процесуирање ратних злочина у вези са оружаним сукобима у бившој Југославији за период 2016-2020. ради ефикасног гоњења починилаца, која је усвојена од стране Владе Србије у фебруару 2016. године. Национална стратегија представља спону између Акционог плана за Поглавље 23 и Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Србији коју ће, на основу Акционог плана за Поглавље 23, а у складу са принципима одређеним Националном стратегијом, усвојити Тужилаштво за ратне злочине, настојећи да унапреди ефикасност истрага и оптужења. Национална стратегија садржи и прецизне рокове за реализацију планираних активности.

Влада Србије је покренула иницијативу да Савет безбедности УН донесе одлуку на основу које би осуђени пред МКТЈ могли да издржавају затворске казне у Србији и изразила спремност за закључивање споразума који то регулише.

Осим надлежних органа у Србији, у остваривање сарадње са МКТЈ укључена је и Амбасада Србије у Хагу, која има радне контакте са председником МКТЈ, секретаром и др. и ангажује се на унапређењу односа са Секретаријатом у решавању практичних питања која се односе на положај окривљених. Амбасада, такође, остварује сарадњу и са Притворском јединицом у Шевенингену у вези са хашким оптуженицима који се тамо налазе.

Сарадња Србије са Међународним кривичним судом

Србија, односно СР Југославија, је један од оснивача Међународног кривичног суда, који данас има 122 државе чланице. Потписала је Римски статут Међународног кривичног суда 19. децембра 2000. године, а ратификовала га је 6. септембра 2001. године.

Такође је једна од првих потписника Споразума о привилегијама и имунитетима (потписан 18. јула 2003, ратификован 7. маја 2004. године).

Након ратификације ова правна документа постала су саставни део унутрашњег правног поретка и Србија је предузела свеобухватне активности у циљу њихове хармонизације са националним законодавством. Септембра 2009. године усвојен је Закон о сарадњи са Међународним кривичним судом, који је објављен у „Службеном гласнику РС“ бр. 72/2009 од 3. септембра 2009. године.

Србија је јануара 2011. закључила Споразум са међународним кривичним судом којим се омогућава да лица осуђена од стране тог суда издржавају казне затвора у Србији. Закон о

потврђивању овог споразума објављен је у „Службеном гласнику РС - Међународни уговори“, бр. 3/2011 од 9. маја 2011. године. Р Србија је прва држава у региону ЈИЕ која је закључила такав споразум са МКС.

У Хагу делује неформална дипломатска „Група пријатеља МКС“, са циљем да промо-више и подржи Суд.

Представници Србије учествовали су на Семинару о оквирним добровољним споразумима који МКС закључује са државама чланицама, који је одржан у Хагу, Холандија, у новембру 2016. године.

Сарадња Србије са Међународном комисијом за нестала лица

С обзиром да је ова организација, која је имала седиште у Сарајеву, 14. маја 2015. године званично трансформисана у међународну организацију са седиштем у Хагу (споразум о седишту са Холандијом је потписан 5.10.2015), дата је могућност свим државама које желе да потпишу оснивачки уговор и постану државе оснивачи ове организације до 16. децембра 2015. године. Србија је једина држава региона која је искористила ову могућност и придружила се оснивачима попут В. Британије, Шведске, Холандије, Луксембурга и Белгије, Ел Салвадора и Чилеа. Овим потезом Србија може да очекује даљу подршку организације у решавању судбине несталих Срба, ојача свој утицај у односу на регионалну сарадњу, а ступањем у чланство ствара се прилика да учествује у процесу одлучивања организације и утиче по захтевима за чланство других држава.

Комисија за нестала лица Владе Републике Србије (Комисија) активно учествује у решавању питања несталих лица ради убрзања решавања конкретних случајева несталих лица на регионалном нивоу и подржава рад Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) и њен даљи развој кроз реализацију значајних иницијатива, као што су регионална листа несталих, унапређење сарадње надлежних владиних тела која се баве тражењем несталих лица у региону, у процесу ексхумација и идентификација, постављање апликације за анонимну пријаву постојања гробница и гробних места, као и формирање лабораторије за ДНК анализу у седишту ове организације у Хагу и процесу транзиције постојећих лабораторијских капацитета из БиХ у Хаг.

Како би се реализовале активности, у циљу остварења ових иницијатива, Комисија и МКНЛ су у периоду октобар 2016 – октобар 2017. одржали више значајних састанака:

1. 18. октобар 2016. године, Београд, одржан састанак представника Стручне службе Комисије и Метјуа Холидеја, директора Програма за западни Балкан, у вези доставе података из службене евиденције Комисије који се односе на нестала лица, тражења Републике Србије у вези са оружаним сукобима на простору бивше Југославије у периоду 1991 – 1995. године на територији Р Хрватске за потребе годишњег извештаја МКНЛ,

2. 10. фебруар 2017. године, Београд, тема састанка регионална листа несталих лица односно учешће Комисије за нестала лица Владе Републике Србије у регионалном пројекту „База података активних случајева лица несталих услед оружаних сукоба на територији бивше Југославије“. Састанак одржали председник Комисије Вељко Одаловић и Метју Холидеј, директор Програма за Западни Балкан,

3. 24. мај 2017. године, Сарајево, одржана је Регионална конференција у организацији Регионалне координације удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије уз подршку МКНЛ, на тему процес ексхумација и идентификација посмртних остатака на подручју Босне и Херцеговине,

4. 26. јун 2017. године, Београд, тема састанка динамика и темпо израде регионалне листе несталих лица и он лине апликација за анонимно пријављивање постојања гробних места. Састанак одржали председник Комисије Вељко Одаловић и Метју Холидеј, директор Програма за Западни Балкан,

5. 28. август 2017. године, Загреб, одржана је Регионална конференција у организацији Регионалне координације удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије уз подршку МКНЛ, на тему процес ексхумација и идентификација посмртних остатака на подручју Републике Хрватске,

6. 29. септембар 2017. године, Београд, информисање представника МКНЛ у вези са правним процедурама Владе Републике Србије и одговором Комисије који ће са претходном разменом писама представљати Споразум између Комисије и МКНЛ о учешћу Комисије за нестала лица Владе Републике Србије у регионалном пројекту „База података активних случајева лица несталих услед оружаних сукоба на територији бивше Југославије“,

7. 05. октобар 2017. године, Београд, председник Комисије Вељко Одаловић са својим сарадницима одржао је састанак са Метју Холидејем, директором Програма за Западни Балкан, Самиром Крехић, замеником директора Програма за Западни Балкан и др Томасом Парсонсом, шефом Програма за науку и технологију МКНЛ у вези са премештањем лабораторије из Сарајева у седиште ове организације у Хаг, Холандија. Др Томас Парсонс је том приликом присутне ближе информисао и презентовао Комисији као партнерској институцији МКНЛ, информације о новој лабораторији за ДНК анализу у Хагу и процесу транзиције постојећих лабораторијских капацитета из БиХ у Хаг,

8. 25. октобар 2017. године, Приштина, одржана је Регионална конференција у организацији Регионалне координације удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије уз подршку МКНЛ, на тему процес ексхумација и идентификација посмртних остатака на простору АП Косова и Метохије.

2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ

2.1. ПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТРЖИШНЕ ЕКОНОМИЈЕ

2.1.1. Основе економске политике

У Србији постоји широки друштвени и политички консензус о основама економске политике. Постигнут је у тешкој економској и социјалној ситуацији коалициони споразум на нивоу Владе да економска политика буде развојна, усмерена на опоравак и јачање привреде и подизање животног стандарда грађана Србије. Такође, Влада је стратешки оријентисана на процес европских интеграција и испуњењу економских предуслова чланства зацртаних у *acquis communautaire*.

Спроводећи развојно оријентисану економску политику Влада је посвећена развијању стабилног макроекономског оквира и одрживости јавних финансија који ће деловати стимулативно на стварање подстицајног амбијента за инвеститоре и привреднике, са циљем да обезбеди боље услове пословања у односу на наше окружење и допринесе подизању конкурентности наших предузећа и кредитбилитету земље.

Са тим у вези, у току 2015. године спроведене су бројне реформе које имају за циљ елиминацију структурних препрека, побољшање пословног амбијента и конкурентности привреде. Са циљем отклањања препрека за реализацију улагања, усвојен је Закон о улагањима, који је заменио и проширио обухват Закона о страним улагањима, укључивањем домаћих инвестиција. Започета је реформа и рационализација програма и институција за промоцију инвестиција, нарочито Фонда за развој, Националне агенције за регионални развој и агенција које доносе програме инвестиционих подстицаја и финансирања извоза. Такође, са циљем унапређења тржишта рада, у 2015. години донет је сет закона који регулише област са циљем промоције запошљавања, елиминације рада на црно (преко примене новог Закона о инспекцијском надзору) и стварању флексибилнијих односа на тржишту рада. У складу са декламованим стратешким приоритетима, усвојена је пратећа регулатива реформисања система издавања грађевинских дозвола, а промењени су и закони који регулишу државни премојер и катастар, скраћени рокови, а процедура поједностављена, чиме су створени услови за бржу реализацију грађевинских и инвестиционих подухвата. У наредном периоду, планиран је и завршетак процеса приватизације и реструктурирања предузећа из портфолија Агенције за приватизацију, као и наставак реорганизације и реструктурирања великих јавних предузећа.

Програмом економских реформи наставља се процес реструктурирања српске привреде, пре свега јавног сектора, са циљем смањења нерационалне јавне потрошње и повећања ефикасности уз бољи квалитет услуга. Побољшање ефикасности јавног сектора спроводи се укидањем непродуктивних радних места и општом рационализацијом пословања. На основу свеобухватне анализе потреба, спроводи се рационализација са циљем подизања квалитета услуга функција које држава пружа (образовање, здравство, државна управа и локална самоуправа, итд).

Народна банка Србије мерама и инструментима монетарне политике подржавала је спровођење економске и фискалне политике Владе. Координацијом макроекономских политика, наставиће се оживљавање привреде уз даље подстицање кредитне активности. Спровођењем усвојене Стратегије за решавање проблематичних кредита уклањају се препреке ефикасном решавању проблематичних кредита и смањује се могућност настанка истих, а све у циљу смањивања камата и укупних трошкова задуживања.

2.1.2. Макроекономска стабилност

Привредни систем Републике Србије се заснива на принципима тржишне економије, чији су постулати уграђени у Устав земље. У последњој деценији Република Србија је предузела важне кораке ка успостављању и утемељењу тржишне економије у погледу њеног функционисања, а са циљем постизања макроекономске стабилности и већег степена извесности за пословне субјекте.

Макроекономска кретања у периоду 2014-2016. година

Након рецесије у 2009. години и пада бруто домаћег производа (у даљем тексту: БДП) од 3,1%, у 2010. години у Републици Србији је забележен раст од 0,6%, захваљујући расту нето извоза. У периоду од 2011-2013. године је забележен скромни раст од 1% просечно. Макроекономска кретања у 2013. години првенствено обележавају раст привредне активности и раст извоза, уз значајно смањење спољнотрговинског дефицита и дефицита текућег рачуна, као и ниска инфлација којој је значајно допринело спровођење мера фискалне консолидације. Фискална консолидација започета је крајем 2012. године, првенствено мерама на приходној страни, у виду повећања пореских стопа, а мањим делом на расходној страни, путем ограничавања раста плата у јавном сектору и пензија. Према процени Републичког завода за статистику (у даљем тексту: РЗС), у 2013. години, након рецесије у 2012. години, остварен је међугодишњи раст БДП од 2,6% у условима спровођења мера фискалне консолидације, уз међугодишњи раст физичког обима индустријске производње од 5,5% и пољопривредне производње од 21,8%.

У 2014. години, привреда је поново ушла у рецесију, као последица разорних поплава, што је значајно погоршало услове у којима се одвијала привредна активност. Поплаве су највећу штету нанеле индустрији, посебно секторима експлоатација угља и производња електричне енергије, што је допринело паду БДП од 1,8%. Посматрано са производне стране пад бруто додате вредности (у даљем тексту: БДВ) забележиле су: индустрија (-7,6%), грађевинарство (-1,5%) и услуге (-0,2%), док је пад БДВ био ублажен растом сектора пољопривреде (2%). Посматрано са расходне стране, пад је био забележен код следећих агрегата: лична потрошња (-1,3%), инвестиције (-3,6%) и државна потрошња (-0,6%), док је нето извоз забележио раст од 5,2%. Физички обим индустријске производње у 2014. години је забележио међугодишњи пад од 6,5%, услед снажног пада производње енергетског сектора. У истом периоду, прерађивачка индустрија је забележила пад од 1,4%, условљен пре свега падом производње металске и хемијске индустрије, док је пад био ублажен растом производње прехранбене индустрије и производње основних метала услед поновног покретања производње у Железари Смедерево. Добри резултати у производњи кукуруза, шећерне репе, соје и сунцокрета ублажили су негативан утицај пада производње пролећних култура и допринели расту физичког обима пољопривредне производње у 2014. години од 2,1%. Промет у трговини на мало је реално порастао за 2,0%, у односу на 2013. годину услед успоравања раста цена хране. Обим саобраћајних услуга повећан је у истом периоду за 22,1%, а услуга телекомуникација за 3%, у односу на 2013. годину. Интензивирање активности саобраћаја и телекомуникација је ублажило негативан утицај пада индустријске производње и успоравања раста извоза на укупну привредну активност.

Негативни ефекти поплава одразили су се и на извоз, чији се раст од почетка године успоравао, да би у 2014. години извоз био за 1,5% већи него у 2013. години. Расту извоза највише је допринео раст извоза житарица и производа на бази житарица, затим гвожђа и челика и поврћа и воћа. Успоравање извоза делимично је последица високог базног ефекта. Највећи утицај на благи раст увоза од 0,2% имао је смањени извоз друмских возила, нафте и нафтних деривата и гаса. Робни дефицит је износио

око 4,3 млрд евра и смањен је за 3,1% у односу на 2013. годину. Покривеност увоза извозом изражена у еврима у 2014. години износила је 72,0%.

У 2014. години дефицит текућег рачуна је износио 1.984,7 мил. евра, што је за 113,6 мил. евра мање, односно за 5,4% него у 2013. години. Нето прилив страних директних инвестиција износио је 1.236,3 мил. евра, што је смањење за 61,8 мил. евра или 4,8% у односу на 2013. годину. Нето прилив портфолио инвестиција у 2014. години од 368,9 мил. евра био је за 1,513,8 мил. евра мањи него у 2013. години. На ово смањење највише је утицало смањено задуживање државе по основу дугорочних дужничких хартија од вредности у односу на исти период претходне године. По основу финансијских кредита, резиденти су се у истом периоду нето задуживали према иностранству за 756,7 мил. евра. Нето задужење државе по основу финансијских кредита повећано је за 727,9 мил. евра. НБС је по основу доспелих обавеза извршила плаћања у износу од 574,3 мил. евра, од чега се највећи део (567,3 мил. евра) односио на плаћања према ММФ. Банке су наставиле да се раздужују према иностранству у 2014. години (795,5 мил. евра), док су се предузећа раздужила за 85,1 мил. евра нето.

Према подацима АРС за 2014. годину, стопа незапослености (лица старости 15 и више година живота) износила је 19,2%, а стопа запослености 42,0%. У поређењу са 2013. годином забележено је повећање запослености. Стопа неформалне запослености је износила 21,2%, а од укупног броја неформално запослених око 80% су чинили самозапослени без радника и помажући чланови домаћинства.

Ниска агрегатна тражња и изостанак већег повећања регулисаних цена утицали су да је крајем 2014. године инфлација износила 1,7% на међугодишњем нивоу, што је било испод доње границе дозвољеног одступања од циља ($4 \pm 1,5\%$). Раст потрошачких цена у овом периоду био је опредељен пре свега растом цена услуга и непрерађене хране, које су допринеле са више од 80 п.п. укупној инфлацији. Највећи месечни раст потрошачких цена у 2014. години забележен је у јануару (1,4%), пре свега као последица пораста регулисаних цена, односно цена дувана, услед усклађивања акциза, раста цена свежег поврћа и повећања ниже стопе ПДВ.

У 2014. години НБС је снижавала референтну каматну стопу у три наврата (у мају, јуну и новембру) за по 0,5 п.п. на ниво од 8%. На одлуку о монетарном попуштању превасходно су утицали ниски инфлаторни притисци. Програм субвенционисаних кредита привреди утицао је на оживљавање укупне кредитне активности, која је у октобру први пут у 2014. години на међугодишњем нивоу забележила раст, који је настављен и у наредна два месеца. Кредитирање привреде уз субвенцију државе одобрavano је за потребе одржавања ликвидности, финансирања трајних обртних средстава и рефинансирања постојећих кредита привреде.

Кретања на девизном тржишту у 2014. години обележило је присуство депрецијацијских притисака. На таква кретања утицала су дешавања на међународном финансијском тржишту у овом периоду, као и сезонски условљена повећана тражња домаћих предузећа за девизама, пре свега увозника енергената. Динар је од почетка године до краја децембра номинално и реално депрецирао за 5,2% и 3,4%, респективно. На депрецијацијске притиске у овом периоду додатно је утицало раздуживање банака у иностранству, смањен девизни прилив по основу инвестиција, исплата дивиденди предузећа и банака у већински страном власништву, укључујући погоршање спољнотрговинског дефицита у другој половини године. НБС је ради ублажавања прекомерних краткорочних осцилација у овом периоду интервенисала на међубанкарском девизном тржишту нето продајом 1,6 млрд евра.

Девизне резерве НБС на крају 2014. године на међугодишњем нивоу смањене су за 1,3 млрд евра и износиле су 9,9 млрд евра. На смањење девизних резерви у овом периоду највећим делом утицао је одлив по основу обавезне девизне резерве банака, настао услед измене регулативе којом је смањена стопа девизне обавезне резерве и

повећан део девизне обавезне резерве који се издваја у динарима. Нето девизне резерве износиле су крајем 2014. године 7,7 млрд евра. Ниво девизних резерви НБС био је довољан за покривеност новчане масе М1 од 278% и за покривеност више од шест месеци увоза робе и услуга.

Према подацима НБС укупан спољни дуг на крају 2014. године износио је 25,7 млрд евра, и у поређењу са крајем 2013. године није значајније промењен. Спољни дуг јавног сектора је повећан за око 1 млрд евра и износио је 14,1 млрд евра, док је спољни дуг приватног сектора смањен за око 1 млрд евра и износио је 11,4 млрд евра. И поред непромењеног спољног дуга у овом периоду побољшан је индикатор екстерне солвентности спољни дуг према извозу робе и услуга, тако што је смањен са 184,0% у 2013. години на 177,1% у 2014. години, уз истовремено погоршање индикатора рацио спољни дуг/брuto домаћи производ са 74,8% на 77,1%.

Током 2014. године главни инструменти фискалне консолидације били су смањење плата у јавном сектору за запослене са нето примањима изнад 60.000 РСД нето и замрзавање запошљавања. Мере фискалне консолидације су дале различите резултате. Рестриктивна фискална политика утицала је на поједине макроекономске агрегате, тако да је током 2013. и 2014. године дошло до реалног пада личне, државне и инвестиционе потрошње, а дошло је и до јачања нелегалног тржишта, нарочито кад је реч о дуванским прерађевинама. 2014. година је завршена с дефицитом од 6,6% БДП, када су се почели испољавати ефекти мера консолидације. Такође, долази до заустављања раста текућих расхода и стабилизације и раста прихода, али су раст камата, расхода за отплату гарантованог дуга и покривање губитака јавних предузећа и државних банака довели до раста дефицита и дуга крајем 2014. године. Дуг опште државе на крају 2014. године износио је 72,2% БДП.

Опоравак привредне активности, примена мера фискалне консолидације уз постепену релаксацију монетарне политике, повећање макроекономске стабилности уз смањење екстерне и интерне неравнотеже обележили су економску активност у 2015. години. Према подацима РЗС, раст БДП у 2015. години износи 0,8% и постигнут је захваљујући снажном расту индустријске производње и сектора услуга, док су посматрано са расходне стране, инвестиције биле главни извор раста. Инвестиције у извозно оријентисане секторе, уз опоравак зоне евра, нашег најзначајнијег спољнотрговинског партнера, позитивно су се одразиле на активност у домаћој прерађивачкој индустрији у 2015. години. Индустријска производња је забележила реалан раст БДВ од 3,2% у односу на 2014. годину, услед снажног раста електро-енергетског сектора и извозно оријентисаних грана прерађивачке индустрије. Истовремено, сектор грађевинарства, након трогодишњег негативног кретања, остварује реалан раст БДВ од 2,7%, што је резултат интензивирања јавних инвестиција у саобраћајну инфраструктуру, као и опоравка високоградње након убрзања процедуре издавања грађевинских дозвола. Јака суша током летњих месеци узроковала је пад производње кукуруза и индустријских култура за око трећину што је детерминисало негативну стопу реалног раста пољопривреде од 7,7%. Сектор услуга је и поред предузетих мера фискалне консолидације остварио реалан раст од 0,8% који је пре свега вођен растом трговине и туризма. Посматрано с расходне стране, највећи позитиван допринос кретању бруто домаћег производа дале су приватне инвестиције, а у другој половини године и државне. Значајан допринос расту инвестиција пружили су обезбеђена макроекономска и очувана финансијска стабилност, поправљање пословног и инвестиционог амбијента, као и нижи трошкови пословања по основу нижих трошкова задуживања и пада цене нафте. Нижи трошкови отплате кредита, веће дознаке из иностранства и ниже цене нафте донекле су амортизовале ефекте мера консолидације на расположиви доходак домаћинства што је обезбедило позитиван кретања приватне потрошње. Очекивано, као последица мера штедње,

државна потрошња даје негативан допринос расту. Обим спољнотрговинске размене је значајно увећан при чему извоз расте за 10,2% а увоз за 9,3%.

Према подацима АРС за 2015. годину, у поређењу са претходном годином стопа незапослености (лица старости 15 и више година живота) је смањена за 1,5 п.п. и износила је 17,7%, а стопа запослености је повећана за 0,5 п.п. на 42,5%. Стопа неформалне запослености је смањена за 0,9 п.п. и износила је 20,3%.

Инфлаторни притисци остали су ниски и у току 2015. године како по основу величине домаћих фактора и ниске инфлације у међународном окружењу. Међугодишња инфлација крајем 2015. године износила је 1,5% и била је испод доње границе дозвољеног одступања од циља ($4 \pm 1,5\%$). Ниски инфлаторни притисци били су резултат пада светске цене нафте и примарних пољопривредних производа, али и ниске базне инфлације, којој у највећој мери доприносе ниска домаћа тражња, рестриктивна фискална политика, стабилност девизног курса и инфлационих очекивања, као и ниска инфлација у међународном окружењу.

У 2015. години НБС је снижавала референтну каматну стопу у седам наврата, увек за по 0,5 п.п, па је тако снижена са 8,00% на 4,50%. На одлуку о монетарном попуштању превасходно су утицали ниски инфлаторни притисци. Ублажавање монетарне политике у 2015. години утицало је на пад каматних стопа на динарске кредите. НБС је почетком године додатно снизила стопу девизне обавезне резерве како би ублажила негативне ефекте престанка субвенционисања кредитне активности привреде. Током 2015. године кредитну активност банака карактерише благо успоравање стопе раста и крајем децембра је износила 3%, м.г.

Кретања на девизном тржишту у 2015. години обележила је релативна стабилност девизног курса. Динар је у децембру номинално депрецирао за 0,5% и реално апрецирао за 0,7%, м.г. Истовремено реални ефективни девизни курс је депрецирао за 1,4%, што је утицало на побољшање међународне конкурентности привреде. НБС је у току 2015. године интервенисала на међубанкарском девизном тржишту нето куповином 520 мил. евра. Девизне резерве НБС на крају 2015. године на међугодишњем нивоу повећане су за 470,8 мил. евра и износиле су 10,4 млрд евра.

Према подацима НБС укупан спољни дуг на крају 2015. године износио је 26,2 млрд евра, и у поређењу са крајем 2014. године повећан је за 555 мил. евра. Спољни дуг јавног сектора је повећан за 1,15 млрд евра и износио је 15,3 млрд евра, док је спољни дуг приватног сектора смањен за 595 мил. евра и износио је 10,9 млрд евра. На раст дуга у овом периоду највише је утицало повлачење средстава за обнову штете настале услед поплава. Повећање дуга је делом последица и јачања долара у односу на евро у овом периоду.

Екстерна неравнотежа је у 2015. наставила да се смањује и дефицит текућег рачуна је снижен на 4,7% БДП у 2015. години, са 6,0% БДП у 2014. години. Дефицит текућег рачуна у 2015. години износио је 1,6 млрд евра, што је за 20,5% мање у односу на 2014. годину. Пад светске цене нафте, постепен економски опоравак наших главних спољнотрговинских партнера (земље евро зоне и СЕФТА), као и смањење увоза услед мера фискалне консолидације, и поред његовог повећања по основу раста инвестиција, повољно су деловали на спољнотрговински дефицит који је у наведеном периоду био мањи за 10,4% м.г. За разлику од претходних година, дефицит текућег рачуна платног биланса био је у потпуности покривен нето приливом страних директних инвестиција, што јача екстерну позицију Србије. Већи прилив страних директних инвестиција (1,8 милијарди евра нето), мање раздуживање по основу финансијских кредита, резултирало је повећањем девизних резерви Народне банке Србије. Оне су крајем године износиле 10,4 милијарде евра, обезбеђујући покриће од близу седам месеци увоза робе и услуга.

Знатно смањење фискалне неравнотеже током 2015. године допринело је одрживости јавних финансија и отпорности Србије на екстерне поремећаје. Фискални дефицит је на нивоу године био знатно нижи од дозвољеног споразумом с Међународним монетарним фондом и износио је 3,7% бруто домаћег производа. Тиме је он смањен за готово 3,0 процентна поена у односу на 2014. годину, док је примарни дефицит износио свега 0,5% бруто домаћег производа, што је успорило раст дуга. У првој години спровођења мера фискалне консолидације остварено је 2,6% БДП структурног фискалног прилагођавања, што је више од половине планираног структурног прилагођавања за цео трогодишњи период. Главне мере програма фискалне консолидације односиле су се на прилагођавање расходне стране буџета опште државе, док је на приходној страни приоритет дат борби против сиве економије и пореске евазије. Примарне мере фискалне консолидације биле су смањење плата у јавном сектору и пензија, чији је укупни ефекат око 1,7% БДП. Одређени успех је постигнут и на плану рационализације и реформе јавне управе. Отпочео је и обиман процес реформе јавне управе који обухвата законска решења којима се уређује систем зарада у сектору државе, систем платних разреда, унапређење регистра запослених у јавном сектору, каталогизација радних места, одређивање максималног броја запослених за појединачне институције и план смањења односно оптимизације структуре запослених у сектору државе.

У 2016. години забележена су значајна побољшања свих економских токова. Позитивна привредна кретања започета у 2015. години, настављена су јачим интензитетом и током 2016. године, што је резултирало највећим привредним растом у последњих седам година и реалном стопом од 2,8%. Посматрано на старни понуде позитиван допринос расту дају сви производни сектори са доминантном улогом услужног сектора. Раст услужног сектора од 2,7% је још један од показатеља добре одмерености и адекватности мера штедње. Овај раст вођен је пре свега растом трговине, информационо-комуникационих услуга и туризма, где је програм ваучеризације дао значајан допринос. Повољни агрометеоролошки услови имали су за резултат раст сектора пољопривреде за 8,1% који је детерминисан рекордним приносима кукуруза и пшенице али и свих осталих биљних култура. Индустријска производња је допринела укупном расту од 0,6 п.п. а извори раста су пре свега извозно орјентисане делатности. Водећу улогу имају нафтна, хемијска и гумарска индустрија као и производња електричне енергије. Након раста од 2,7% у 2015. години, грађевинарство бележи повећање од 3,2% али са још увек скромним доприносом укупном привредном расту од 0,1 п.п. Посматрано са расходне стране забележен је позитиван допринос свих компоненти употребе, са инвестицијама у улози доминантног извора раста и доприносом од 0,9 п.п. Нижи трошкови задуживања и ниске цене нафте позитивно су утицале на портфолија предузећа интензивирајући инвестициону активност приватног сектора, што је уз обимније инфраструктурне радове обезбедило раст укупних инвестиција од 5,1%. Истовремено, раст запослености и зарада, смањење трошкова финансирања и већи обим новоодобрених кредита, посебно готовинских, као и повољна кретања цена, дали су стимуланс потрошњи, што је определило раст финалне потрошње од 1,0% чиме је обезбеђен допринос укупном расту од 0,7 п.п. Диверсификација инвестиција у велики број делатности које производе разменљива добра обезбедила је широку дисперзивност извоза што је уз већу извозну тражњу, нове тржишне нише, побољшање конкурентске позиције уз повољне односе размене резултирало рапидним растом извоза од око 12,0%. Увозна активност је детерминисана потребама привреде за инвестиционим добрима и сировинама, што има за последицу раст увоза, али по нижој стопи од раста извоза, па је допринос нето извоза позитиван.

Према подацима АРС за 2016. годину, у поређењу са претходном годином стопа незапослености (лица старости 15 и више година живота) је смањена за 2,4 п.п. и изно-

сила је 15,3%, а стопа запослености је повећана за 2,7 п.п. на 45,2%. Стопа неформалне запослености је повећана за 1,7 п.п. и износила је 22,0%.

Као и у претходне две године, и 2016. годину су обележили ниски инфлаторни притисци, како по основу већине домаћих фактора, тако и по основу ниских трошковних притисака из међународног окружења. Инфлација се у 2016. години кретала на ниском и стабилном нивоу, знатно испод доње границе дозвољеног одступања од циља НБС и у децембру је на међугодишњем нивоу износила 1,6%. Највећи позитиван допринос међугодишњој инфлацији дала су повећања цена свежег меса, моторног горива, туристичких аранжмана и дувана. Задржавање ниских инфлаторних притисака било је резултат деловања већег броја домаћих фактора, а пре свега рестриктивне фискалне политике, обезбеђене релативне стабилности девизног курса и ниских и усидрених инфлационих очекивања економских субјеката. Поред тога, ниски су били и трошковни притисци из међународног окружења, услед и даље ниских светских цена примарних производа и ниске инфлације у зони евра, која је најзначајнији спољнотрговински партнер Србије.

НБС је током 2016. године два пута релаксирала монетарну политику смањењем референтне каматне стопе у фебруару на 4,25% и у јулу на 4,00%, што је утицало на наставак пада каматних стопа на динарске кредите. Каматна стопа на укупне новоодobreне динарске кредите у децембру је снижена за 3,1 п.п. у односу на исти месец претходне године. Високе стопе раста укупних пласмана из друге половине 2016. године, вођене пре свега, растом пласмана привреди, успорене су у новембру и нарочито децембру када су пласмани привреди забележили значајан пад од 3%, који је пре свега био последица растеређивања банака по основу ненаплативих потраживања. Истовремено, забележен је стабилан раст кредитне активности становништву (10,5%) који је био опредељен снажним растом готовинских кредита, али и постепеним убрзањем раста стамбених кредита. Позитивна кретања забележена су код новоодобрених кредита. Износ нових кредита у 2016. години био је за петину виши него у претходној години, док су нови кредити за обртна средства порасли за око 40%. Приликом финансирања кредитне активности, банке су у највећој мери користиле домаће изворе финансирања, пре свега динарске и девизне депозите привреде и становништва. С друге стране, спровођење усвојене Стратегије за решавање проблематичних кредита наставља да даје позитиван допринос решавању овог проблема, па је тако и у 2016. години регистровано смањивање учешћа ових кредита у укупним кредитима, како код привреде, тако и код становништва. Учешће проблематичних кредита банкарског сектора у укупним кредитима, крајем четвртог квартала 2016. године смањено је за 4,6 п.п. у односу на крај претходне године и износило је 17,0%.

Прву половину 2016. године карактерисало је присуство, депрецијацијских притисака, услед повећања неизвесности на међународном финансијском тржишту, као и релативно високе тражње за девизама на домаћем тржишту услед сезонски повећаног плаћања увоза енергената и сервисирања кредитних обавеза према иностранству. У другом полугодишту, били су присутни апрецијацијски притисци. Ипак, кретања на девизном тржишту у 2016. години, у поређењу са претходном годином, обележила је номинална и реална депрецијација динара у односу на евро, која је у просеку износила 1,9% и 1,0%, респективно. Реални ефективни девизни курс у овом периоду депрецирао је за 1,3%, што се позитивно одражавало на ценовну екстерну конкурентност земље. Како би ублажила прекомерне краткорочне осцилације курса, НБС је у овом периоду интервенисала на МДТ продајом девиза у износу од 980 мил. евра и куповином 820 мил. евра. Девизне резерве НБС крајем децембра износиле су 10,2 млрд евра, што је било за 173,4 мил. евра мање у односу на крај 2015. године и биле су довољне за покривеност шест месеци увоза робе и услуга.

Према подацима НБС укупан спољни дуг на крају 2016. године износио је 26,5 млрд евра, и у поређењу са крајем 2015. године повећан је за 258 мил. евра. Спољни дуг јавног сектора је повећан за 385 мил. евра и износио је 15,7 млрд евра, док је спољни дуг приватног сектора смањен за 126 мил. евра и износио је 10,8 млрд евра. Повећање спољног дуга у 2016. години у поређењу са крајем претходне године последица је веће задужености јавног сектора услед већих повлачења од отплата (пример највећег нето повлачења је пројекат реструктурирања ЕПС), задуживања предузећа, али и јачања долара у односу на евро.

Као резултат веће извозне тражње и повољних односа размене, у 2016. је настављено смањење екстерних неравнотежа. Дефицит текућег рачуна је износио 1,1 млрд евра, што је за 31,9% мање у односу на 2015. годину. Раст извоза остварен је у свим групама производа, осим енергије, и био је широко дисперзиван. Са друге стране раст индустријске производње, која је делом зависна од увоза репроматеријала и сировина, определио је раст увоза интермедијарних производа, док су ниже цене енергената на међународном тржишту утицале на смањење вредности њиховог увоза. Оваква кретања резултирала су смањењем спољнотрговинског дефицита за 32,3% мг. Настављен је стабилан прилив страних директних инвестиција (1,9 млрд евра), што је обезбедило и више него потпуну покривеност дефицита текућег рачуна платног биланса (177%). Прилив СДИ остварен у претходним годинама допринео је поправљању конкурентности домаћих произвођача, ширењу асортимана производа и њиховом прилагођавању страниј тражњи.

Крајем 2015. године благо је релаксирана политика зарада и пензија, док су на приходној страни спроведене компензаторне мере подизањем акциза на нафтне деривате. Усвојене су мере којима се на категорији субвенција остварују значајне уштеде. Структурно прилагођавање у 2016. години настављено је и путем рационализације броја запослених у јавном сектору, при чему су након дубљих анализа крајњи циљеви у некој мери редуковани. Приметно је успоравање раста броја пензионера делом и због спроведене параметарске реформе пензионог система. На приходној страни буџета настављен је тренд побољшања ефикасности наплате пореских прихода. Фискални дефицит опште државе у 2016. години износио је 1,3% БДП, и три пута је нижи у односу на иницијални план (3,9% БДП). По први пут од 2005. године, у 2016. години остварен је примарни фискални суфицит у висини од 1,8% БДП. Бољи фискални резултат у 2016. години у потпуности се дугује бољој наплати прихода. Део боље наплате прихода односи се на непореске приходе и то једнократног карактера. Боље остварење пореских прихода од планираних је трајног карактера. Побољшање у наплати пореских прихода подједнако се дугује повољнијим макроекономским кретањима са једне стране, и неоспорном расту ефикасности њихове наплате, односно напретку у борби против сиве економије, с друге стране. У 2016. години, у односу на 2015. годину, остварено је структурно прилагођавање од 1,8% БДП, чиме је за прве две године спровођења програма фискалне консолидације премашен је циљ договорен са ММФ, а који износи 4,1% БДП трајног фискалног прилагођавања у трогодишњем периоду. Снажно смањење дефицита у 2015. години деловало је на смањење дуга и камата у 2016. години. Дуг опште државе је на крају 2016. године износио 73% БДП (смањење за 3 пп БДП у односу на крај 2015. године), чиме је коначно преокренута путања кретања дуга, као основни циљ Аранжмана са ММФ.

Текући дефицит платног биланса 2016. износио је 1,1 млрд евра и са 177% је био покривен нето приливом СДИ. Укупна спољнотрговинска робна размена у 2016. години износила је 28,7 млрд евра, при чему је извезено робе у вредности од 12,8 млрд евра, а увезено робе за 15,9 млрд евра. Суфицит услуга је повећан за 0,2 млрд евра на 0,9 млрд евра, што је додатно допринело побољшању спољнотрговинске размене. Услед бољих финансијских перформанси предузећа, дефицит на рачуну примарног

дохотка је повећан за 0,4 млрд евра на 2 млрд евра (5,8% БДП-а), док је због мањег прилива дознака суфицит на рачуну секундарних доходака смањен за 0,2 млрд евра на 3,2 млрд евра (9,1% БДП-а).

Прилив СДИ остварен у претходним годинама допринео је поправљању конкурентности домаћих произвођача, ширењу асортимана производа и њиховом прилагођавању страниј тражњи. Раст извоза прерађивачке индустрије у 2016. био је широко распрострањен, о чему говори и податак да је у 21 од 23 области прерађивачке индустрије забележено повећање извоза.

Нето прилив СДИ износио је 1,9 млрд евра. СДИ су углавном биле усмерене у извозно оријентисане секторе (од чега у прерађивачку индустрију око 34%) и реализоване у форми власничког капитала (укључујући реинвестирану добит) у износу од 1,4 млрд евра. Због даље нормализације монетарне политике ФЕД-а, страни инвеститори су смањивали своју изложеност према земљама у успону, што је уз мање финансијске потребе државе у условима спровођења фискалне консолидације и уз превремену отплату дела дуга према Лондонском клубу поверилаца утицало да по основу портфолио инвестиција буде забележен нето одлив од 916,8 млн евра. По основу финансијских кредита остварено је нето раздужење у износу од 303,5 млн евра, што је највећим делом последица нето раздуживања предузећа (309,2 млн евра) и банака (279,2 млн евра), док се јавни сектор нето задужио (284,9 млн евра). Девизне резерве (према платно-билансној методологији) су у 2016. смањене за 301,8 млн евра. Крајем године износе су 10,2 млрд евра и биле на нивоу који обезбеђује адекватну заштиту од екстерних ризика, обезбеђујући покривеност увоза роба и услуга од преко шест месеци.

Укупан спољни дуг на крају 2016. године износио је 26,5 млрд евра (76,5% БДП-а), и у поређењу са крајем 2015. године повећан је за 258 млн евра. Повећање спољног дуга највећим делом последица је слабљења евра у односу на долар. Спољни дуг јавног сектора је повећан за 385 млн евра и износио је 15,7 млрд евра, док је спољни дуг приватног сектора смањен за 126 млн евра и износио је 10,8 млрд евра. Показатељ солвентности посматран као учешће спољног дуга у БДП-у побољшан је у 2016. години за 1,8 п.п.

Ниски инфлаторни притисци карактерисали су и 2016. годину. Када је реч о домаћим факторима, томе су највише допринели релативна стабилност девизног курса, ефекти фискалне консолидације, ниска инфлациона очекивања финансијског сектора и привреде и ефекти одличне пољопривредне сезоне који су се одразили на ниже цене воћа и поврћа и ниске трошкове у производњи хране. Иако је крајем године забележен изванредан опоравак светске цене нафте, који је подстакао и умерен раст инфлације у зони евра, утицај цена из међународног окружења остао је релативно низак, тако да је међугодишња инфлација на крају године износила 1,6%. Да су ниски инфлаторни притисци трајнијег карактера указивало је кретање базне инфлације (индикатора инфлације који искључује цене енергије, хране, алкохола и цигарета), која је крајем 2016. била на готово истом нивоу као годину дана раније и износила 1,5% м.г.

Ублажавање монетарне политике настављено је и током 2016. године. Референтна стопа смањена је два пута, за укупно 50 б.п., на 4,0%. Додатни простор за ублажавање монетарне политике омогућили су ниски инфлаторни притисци и спровођење фискалне консолидације и структурних реформи, који су повећали отпорност домаће привреде на екстерне потресе. С друге стране, дешавања у међународном окружењу налагала су опрезност, пре свега сигнали о успоравању глобалног раста, пад светске цене нафте и других примарних производа, дивергентне монетарне политике водећих централних банака, Брегзит и геополитичке тензије. Снижење референтне каматне стопе било је праћено сужавањем коридора каматних стопа, са $\pm 2,0$ на $\pm 1,5$ п.п. у односу на референтну стопу.

У 2016. години Народна банка Србије је, у сарадњи с Владом Републике Србије, донела и одлуку о снижењу циљане стопе инфлације са $4,0\% \pm 1,5$ п.п. на $3,0\% \pm 1,5$ п.п. од 2017. године. Смањење циља је омогућила постигнута ниска и стабилна инфлација три године заредом, знатно поправљање макроекономских фундамената и изгледа наше привреде за наредни период, којима су допринели пуна координација монетарне и фискалне политике и одлични резултати фискалне консолидације и снижена инфлациона очекивања на ниво од 2-3%.

Кретања на девизном тржишту у 2016. години обележила су дешавања на међународним тржиштима, при чему су ризици из међународног окружења били ублажени захваљујући побољшању домаћих макроекономских показатеља. Динар је у 2016. години номинално ослабио према еврџ за 1,5%, при чему су у првој половини године преовладавали депрецијацијски притисци, а у другој половини године (до децембра) апрецијацијски притисци. Депрецијацијски притисци у првој половини године последица су раста неизвесности у екстерном окружењу – пад берзанских индекса на азијским берзама почетком године који се прелио и на европске и америчке берзе, пад цена нафте, раст неизвесности по основу гео-политичких тензија, Брегзит – услед чега је динар у том периоду номинално депрецирао према еврџ за 1,4%, а Народна банка Србије је ради спречавања прекомерних краткорочних осцилације курса динара интервенисала на међубанкарском девизном тржишту нето продајом 820 млн евра. Од јула долази до промене тренда у кретањима на домаћем девизном тржишту, тако да је динар у периоду од јула до децембра номинално депрецирао према еврџ за свега 0,1%, а Народна банка Србије је интервенисала на међубанкарском девизном тржишту нето куповином 660 млн евра. Депрецијацијски притисци који су били присутни у децембру резултат су наставка нормализације монетарне политике ФЕД-а (повећање каматних стопа) започете у децембру 2015. године. У целој 2016. години, Народна банка Србије је на међубанкарском девизном тржишту интервенисала нето продајом од 160 млн евра (продала 980 млн евра и купила 820 млн евра).

Преглед стања и најважнијих активности у 2017. години

Након успешно спроведене фискалне консолидације, стабилизације јавних финансија и преокрета вишегодишње растућег тренда јавног дуга, Влада РС остаје фокусирана на даље побољшање привредног амбијента и обезбеђивање високих стопа привредног раста са крајњим циљем смањења незапослености и подизања животног стандарда становништва. У 2016. години остварен је реални раст БДП од 2,8% а позитивна кретања привредне активности настављена су и током 2017. године. Изразито хладни први месеци године а потом неповољни агрометеоролошки услови, са екстремном сушом и високим температурама, имали су за последицу успоравање привредне активности у електро-енергетском сектору и сектору пољопривреде.

У првом кварталу 2017. године остварен је скроман међугодишњи раст привредне активности од 1,0%. Солидан раст услужног сектора од 1,6% као и значајна повећања физичког обима производње прерађивачке индустрије од 7,3% готово су неутралисани негативним кретањима у пољопривреди, грађевинарству и електро-енергетском сектору који бележе контракцију привредне активности пре свега услед изразито неповољних временских услова. На страни употребе носици раста су приватна потрошња и инвестиције, које бележе међугодишњи раст од 2,0% и 1,9%, респективно. Негативна кретања на страни понуде, пре свега у рударству и производњи електричне енергије врло брзо су се одразила на спољнотрговинску размену и детерминисала убрзање раста увоза што је определило негативан допринос нето извоза на укупни привредни раст. Краткорочни негативни утицај на грађевинарство и електро-енергетски сектор слаби у другом тромесечју када се препознаје благи опоравак ових

делатности док сектор пољопривреде даје значајан негативан допринос укупним привредним кретањима што резултира стопом привредног раста од 1,3%. Истовремено, услужна делатност бележи раст БДВ од 2,8% м.г. док прерађивачка индустрија наставља са стабилним повећањем физичког обима производње по стопи од 5,1%. На расходној страни приватна потрошња и инвестиције задржавају улогу носиоца раста (1,6% м.г. и 2,0% м.г, респективно) уз побољшање кретања спољнотрговинске размене.

Процењујемо да ће делатност пољопривреде у 2017. години забележити реалан пад бруто додате вредности од 11%, што ће се рефлектовати на стопу раста БДП негативним доприносом од 0,8 п.п. Према подацима РЗС производња кукуруза ће у односу на прошлу годину бити мања за 45,5%, пшенице за 21,0%, соје 20,0%, сунцокрета 13,0% и шећерне репе 6,3%. Неповољни агрометеоролошки услови довели су и до смањења производње у воћарству, где се очекује смањење производње шљива за 13,9% и јабука за 11,5% док је остварена производња малина мања за 6,9% и вишања за 6,5%. Раст производње у односу на прошлу годину забележиће једино производња грожђа где се предвиђа раст од 13,5%.

Како су негативна кретања највећим делом била последица временских услова може им се приписати привремени карактер. Подаци показују да је у делатностима које немају директну зависност од ових фактора остварен стабилан раст који је у складу са прогнозама.

У периоду јануар-август укупна индустрија бележи повећање производње од 3,0%. Прерађивачка индустрија са растом од 6,5% задржава значајане стопе повећања физичког обима производње и доприноси расту укупне индустрије са 5,0 п.п. Такође, евидентан је и опоравак рударства. Истовремено, електричне енергије је произведено за 8,2% мање него у првих осам месеци прошле године што је са 2 п.п. негативно утицало на стопу раста укупне индустрије. Као стабилни извори раста издвајају се хемијска, металска и гумарска индустрија док у супротном правцу делују нафна и аутомобилска индустрија.

У истом периоду 2017. године малопродајни промет је забележио међугодишњи раст од 8,9% у текућим, односно 4,2% у сталним ценама.

У првих осам месеци 2017. године регистровано је укупно 2.109.185 долазака и 5.878.270 ноћења туриста, што у односу на исти период 2016. године представља раст од 12,5% и 10,3%, респективно. У првих седам месеци 2017. године укупни девизни прилив од туризма износио је 602,4 мил. евра, што је повећање за 13,3% у односу на исти период 2016. године.

Обим спољнотрговинске размене у периоду јануар-август 2017. године је увећан, уз раст спољнотрговинског дефицита (11,8%, м.г). Извезено је робе у вредности од 9,9 млрд евра (повећање од 13,4%), а увезено робе за 12,5 млрд евра (повећање од 13,1%), док је покривеност увоза износила 79% (за 0,3 п.п. више него у истом периоду прошле године). Укупна спољнотрговинска робна размена у периоду јануар-август 2017. године износила је 22,4 млрд евра што представља пораст од 13,2% у односу на исти период претходне године. Због бржег раста увоза од извоза робе и услуга, али и већих одлива по основу дефицита примарног дохотка, дефицит текућег рачуна у периоду јануар-август 2017. године је повећан за 66,8% м.г. и износио је 1.168,7 мил. евра.

Према подацима из Анкете о радној снази за прва два квартала 2017. године стопа незапослености је износила 13,2%, што је знатно ниже у поређењу са истим периодом 2016. године, када је износила 17,1%. Истовремено је забележен пораст броја запослених за 3,7%, чему је пре свега допринео раст запослених у сектору услуга и индустрије. Просечна нето зарада повећана је у периоду јануар-август 2017. године за 1,0%, реално, м.г, што је резултат пре свега раста зарада у области прерађивачке индустрије и трговине.

Доследном фискалном консолидацијом и започетим структурним реформама, праћено адекватним мерама монетарне политике, побољшане су перформансе домаће привреде, ојачана је отпорност на потресе и смањена су инфлациона очекивања, чиме су створени услови да НБС, почев од јануара 2017. године, снизи циљану стопу инфлације на $3\% \pm 1,5$ п.п. Као резултат ниских инфлаторних притисака, инфлација се од почетка године налазила у границама дозвољеног одступања од новог циља НБС. Међугодишња инфлација је у септембру 2017. године износила 3,2%, што је било опредељено, пре свега, повећањем цена поврћа и воћа, дувана, нафтних деривата, свињског меса и услуга мобилне телефоније.

НБС је снижавала референтну каматну стопу два пута, у септембру и у октобру, за по 0,25 п.п, тако да је сада на историјски најнижем нивоу од 3,5%. На одлуку о монетарном попуштању превасходно су утицали и даље присутни ниски инфлаторни притисци. Ублажавање монетарне политике у овом периоду утицало је на пад каматних стопа на динарске кредите. Током периода јануар-август 2017. године кредитну активност банака карактерише благо убрзавање међугодишње стопе раста са 2,3% крајем јануара на 2,7% крајем августа. У августу су кредити привреди забележили пад од 2,4%, који је делом последица растеређивања банака по основу ненаплативих потраживања, али и мање потребе предузећа за инвестиционим кредитима, с обзиром на добре резултате остварене у 2016. години. Истовремено, забележен је висок раст плазмана за обртна средства, али недовољан да би неутралисао пад инвестиционих плазмана. С друге стране, кредитна активност становништву бележи висок раст, али је он благо успорен на 9,9% у августу, а био је опредељен, пре свега, снажним растом готовинских кредита (27%). Настављено је смањивање учешћа проблематичних кредита банкарског сектора у укупним кредитима, започето у другој половини 2015. године, и у другом кварталу 2017. године је износило 15,6%.

Кретања на девизном тржишту је након благих депрецијацијских притисака у првом кварталу 2017. године, обележило јачање динара у односу на евро почев од априла. Тако је у септембру у односу на исти месец 2016. године, динар у просеку забележио номиналну и реалну апрецијацију (3,3% и 5%, респективно). Ради ублажавања прекомерних дневних осцилација курса, НБС је интервенисала на МДТ, и то у Q1 продајом девиза (345 мил. евра), а у Q2 и Q3 куповином (505 мил. евра и 605 мил. евра, респективно). Девизне резерве НБС на крају септембра 2017. године у односу на исти месец 2016. године су значајно повећане за 1,08 млрд евра и износиле су 10,6 млрд евра, пре свега због интервенција НБС на међубанкарском девизном тржишту куповином девиза.

Према подацима НБС укупан спољни дуг на крају другог квартала 2017. године износио је 25,4 млрд евра, и у поређењу са крајем 2016. године смањен је за 1,07 млрд евра. Смањење спољног дуга у овом периоду резултат је пре свега смањене задужености јавног сектора, услед већих отплата од повлачења, благог раздуживања банака али и због слабљења долара у односу на евро. Спољни дуг јавног сектора је смањен за 1,09 млрд евра и износио је 14,6 млрд евра, док је спољни дуг приватног сектора повећан за 26,5 мил. евра и износио је 10,8 млрд евра. Показатељ солвентности посматран као рацио спољни дуг према БДП побољшан је у другом кварталу 2017. године у поређењу са истим кварталом претходне године за 2,6 п.п.

Укупно структурно прилагођавање током две године спровођења програма фискалне консолидације износило је 4,4% БДП, чиме је премашен циљ који је утврђен Аранжманом са ММФ у висини од 4,1% БДП за три године. У 2017. години, захваљујући успешно спроведеним мерама фискалне консолидације, обезбеђен је фискални простор за повећање појединих категорија расхода, конкретно за делимично повећање плата (3%-6%) у делу јавног сектора и благо повећање пензија свим пензионерима (1,5%). Процентуално повећање ове две највеће расходне категорије дизајнирано је тако да не угрози

интензитет фискалне консолидације и темпо смањења јавног дуга, а са друге стране са циљем подизања животног стандарда делу становништва и стимулисања приватне потрошње. У текућој години настављена је консолидација јавних финансија, првенствено у делу који се односи на рационализацију броја запослених и процес реструктурирања јавних и некадашњих друштвених предузећа.

У периоду јануар-август остварени су изузетни фискални резултати, знатно бољи од плана. На нивоу опште државе, у овом периоду, остварен је фискални суфицит у износу од 80,4 млрд, док је примарни фискални суфицит износио 170,9 млрд динара. Овако добар резултат дугује се првенствено бољој наплати свих категорија пореских прихода, као резултат позитивних трендова на тржишту рада и знатно боље профитабилности целокупне привреде у прошлој години. Поред боље наплате свих категорија пореских прихода, на боље остварење утичу и приходи по основу небуцетираних непореских прихода. Због тога је иницијално планирани дефицит за ову годину (1,7% БДП), средином године ревидиран на ниже (на 1,1% БДП). Дуг опште државе, на крају августа, износио је 24,2 млрд ЕУР, односно 64,5% БДП, што је у односу на крај претходне године смањење за више од 8 пп БДП. Процена је да ће се до краја године наставити позитивни фискални трендови, те ће уместо планираног дефицита бити остварен фискални суфицит, са тенденцијом даљег смањења дуга.

Спољнотрговински дефицит у периоду јануар-август 2017. године је повећан за 19,9%, мг. као последица погоршања односа размене и неповољних временских прилика. Укупна спољнотрговинска робна размена у периоду јануар-август 2017. године износила је 20,9 млрд евра што представља пораст од 11,9% у односу на исти период претходне године. Извезено је робе у вредности од 9,2 млрд евра (раст од 11,0% мг.), а увезено робе за 11,7 млрд евра (раст од 12,7% мг.). Због бржег раста увоза од извоза робе и услуга, али и већих одлива по основу дефицита примарног дохотка, дефицит текућег рачуна у периоду јануар-август 2017. године је повећан за 66,8% мг. и износио је 1.168,7 мил. евра.

Највећи допринос расту извоза потекао је од извоза гвожђа и челика (70,4% мг.), електричних машина, апарата и уређаја (20,4% мг.), углавном за потребе аутоиндустрије, обојених метала (30,1% мг.), производа од каучука (36,6% мг.), хране и живих животиња (9,2% мг.) и хемијских производа (15,5% мг.). Расту увоза пре свега је допринео раст увоза нафте и гаса од 27,3% (добрим делом и због раста цена). Повећан је и увоз опреме и репроматеријала за потребе индустрије, а у мањој мери и потрошних добара услед опоравка домаће тражње. Расту суфицита услуга највише је допринео већи нето прилив по основу компјутерских услуга од 30,4% и осталих пословних услуга од 15,1%.

Нето прилив страних директних инвестиција износио је 1,5 млрд евра (раст од 10,3% мг.). СДИ су углавном реализоване у форми власничког капитала (укључујући реинвестирану добит) у износу од 1,0 млрд евра. Према подацима за период јануар-јун 2017, највећа улагања нерезидената у Србију била су у прерађивачкој индустрији (32,5%), финансијским делатностима (16,8%), грађевинарству (12,9%) и трговини (11,0%), а географски посматрано, потицала су из земаља ЕУ (око 74,7%), али и из Кине¹⁸ (7,3%) и Русије (4,2%). У периоду јануар-август 2017. нето одлив по основу портфолио инвестиција износио је 161,4 млн евра, што је знатно ниже него у истом периоду претходне године. По основу финансијских кредита забележено је нето раздуживање у износу од 51,5 млн евра, по основу нето отплата јавног сектора (134,4 млн евра), док су се банке и предузећа нето задужили 55,0 млн евра и 27,8 млн евра, респективно. Депозити банака у иностранству смањени су за 232,0 млн евра, док су депозити нерезидената код домаћих банака повећани у износу од 114,3 млн евра. Током осам месеци

¹⁸ Укључујући Хонгконг и Тајван.

2017. дошло је до повећања девизних резерви (према платно-билансној методологији) за 490,1 млн евра.

Инфлација се од почетка 2017. креће у границама новог, нижег циља $3 \pm 1,5\%$ и у септембру је износила 3,2%. Као и у другим земљама, њено кретање почетком године било је под утицајем опоравка светске цене нафте, које се бележи од друге половине 2016, али и ефеката хладног времена, који су утицали да раст цена воћа и поврћа почетком године и огрева буде већи од сезонски уобичајеног. Од маја м.г. инфлација се успорава, чему доприноси ниска и стабилна базна инфлација, као и ефекат високе базе код цена нафтних деривата и меса. Базна инфлација се кретала око нивоа од 2% м.г. од марта до маја, да би се потом у августу и септембру вратила на ниво од 1,5% м.г., колико је износила и крајем 2016, што указује да су инфлаторни притисци остали ниски и да су додатно снижени последњих месеци.

Током 2017. године Народна банка Србије је смањила референтну каматну у септембру и октобру за по 0,25 п.п. на ниво од 3,5%, што је њен најнижи ниво у режиму циљане инфлације. Тиме је референтна стопа смањена за укупно 8,25 п.п. од маја 2013, када је започет циклус ублажавања монетарне политике. Да су инфлаторни притисци и даље ниски указивало је успоравање укупне и базне инфлације које је било веће од очекиваног, као и додатно смањење инфлационих очекивања. Негативни ефекти суше на инфлацију били су мањи од очекиваних, а у правцу ниже инфлације деловале су и ниже увозне цене изражене у динарима. Додатно, фискална кретања су била знатно повољнија од очекиваних, а премија ризика је пала на најнижи ниво од када се прати за Србију. Опрезно вођење монетарне политике налагала су кретања у међународном окружењу, пре свега кретање цена примарних производа и одлуке монетарне политике водећих централних банака које би могле да утичу на токове капитала према земљама у успону. Ипак, упркос глобалном економском опоравку, није било сигнала да расту инфлаторни притисци на страни тражње и да би заоштравање монетарне политике водећих централних банака могло бити брже од најављеног. Смањењем референтне каматне стопе Народна банка Србије је била у прилици да пружи додатну подршку кредитној активности, а тиме и привредном расту.

Динар је у девет месеци 2017. године номинално ојачао према еврџ за 3,4%. Након депрецијацијских притисака присутних на почетку године, који су били последица неизвесности у међународном окружењу и сезонски појачане тражње за девизама увозника енергената, од половине фебруара кретања на домаћем девизном тржишту су значајно стабилнија, а од априла су присутни углавном апрецијацијски притисци. Притисци ка јачању динара резултат су, пре свега, боље усклађености понуде и тражње за девизама од стране домаћих компанија, као и већег поверења страних портфолио инвеститора у перспективе домаће економије и њиховог појачаног улагања у дугорочне динарске хартије од вредности Републике Србије у амбијенту смањене неизвесности на међународним финансијским тржиштима. Додатно, на апрецијацијске притиске утицали су и нешто већи нето откуп ефективног страног новца од овлашћених мењача и физичких лица, сезонски појачано плаћање страних туриста у Србији, али и повећање нето индексиране активне банака нарочито током јуна и јула, узроковано повећањем кредитном активношћу банака. Ради ублажавања прекомерних краткорочних осцилација курса динара, Народна банка Србије је у девет месеци 2017. године интервенисала на међубанкарском девизном тржишту куповином 1.110 млн евра и продајом 345 млн евра.

Укупан спољни дуг на крају јуна износио је 25,4 млрд евра, и у поређењу са крајем 2016. године смањен је за 1,1 млрд евра. У правцу смањења спољног дуга деловале су међувалутне промене (са 0,8 млрд евра услед апрецијације евра у према долару) и платнобилансне трансакције (нето раздуживање од 0,3 млрд евра). Спољни дуг јавног сектора смањен је за 1,1 млрд евра на 14,6 млрд евра, док је спољни дуг приватног сек-

тора био скоро непромењен у односу на крај 2016. и износио је 10,8 млрд евра. Учешће спољног дуга у БДП-у смањено је на крају другог тромесечја 2017. године у поређењу са 2016. за 3,2 п.п. и износи 73,3%.

Макроекономска очекивања и мере планиране за период 2017-2019. године

Стратешка посвећеност Владе ка постизању пуноправног чланства у Европској унији, као и напредак у остварењу овог циља, верификован је отварањем четири нова преговарачка поглавља у фебруару и јуну 2017. године. Влада је у претходном периоду иницирала, усвојила и спровела кључне мере за успостављање стабилности јавних финансија и целокупног привредног амбијента. Одбор за стабилизацију и придруживање је у априлу 2017. године позитивно оценио јачање српске привреде и посебно истакао значај смањења фискалног дефицита и дуга. Успех у остваривању циљева постављених програмом фискалне консолидације добио је званичну потврду кроз седам успешних ревизија Аранжмана из предострожности са Међународним монетарним фондом, уз оцену да су постигнути резултати значајно изнад очекиваних. Позитивни фискални резултати и повољан макроекономски амбијент потврдиле су и рејтинг агенције, побољшањем кредитног рејтинга земље. Фокус економске и фискалне политике у наредном средњорочном периоду усмерен је на остварење следећих циљева:

- одржавање макроекономске стабилности уз даље смањење јавног дуга и његово враћање у одрживе оквире;
- наставак примене структурних реформи, посебно у домену јавних предузећа, као и подизање ефикасности јавног сектора.

У наредном краткорочном периоду очекује се убрзање раста привредне активности. Забележена успоравања у 2017. години су краткорочног карактера а опоравак од једнократних фактора уочљив је већ у другом делу године. У периоду 2017-2019. године очекује се кумулативни раст БДП од око 10% који ће пре свега бити вођен интензивирањем инвестиционе активности као и опоравком приватне потрошње. Процена је да ће ефекти повећања пензија и плата у јавном сектору детерминисати раст приватне потрошње становништва, који је за 2018. и 2019. износи по 3,0% док ће инвестициона активност расти у просеку око 5% годишње. Истовремено, очекује се стабилан раст извоза уз успоравање раста увоза што би требало да резултира неутралним ефектом нето извоза. Успешност спровођења реформи реалног и јавног сектора остаје најважнији ризик по реализацију наведених пројекција. Осим тога економска кретања и изгледи Србије у великој мери ће зависити од кретања у међународном економском окружењу. Реформски закони и повећање ефикасности администрације допринели су креирању повољног пословног амбијента који ће обезбедити наставак започетог инвестиционог циклуса као водећег развојног фактора. Раст страних директних инвестиција обезбедиће трансфер технологије и know-how и допринети расту конкурентности укупне привреде што ће резултирати растом извоза. Посебан додатни фокус Владе РС усмерен је на сектор информационо-комуникационих технологија са циљем уклањања свих баријера његовом убрзаном расту. Посматрано са стране понуде, позитиван допринос расту очекује се од свих производних сектора, стабилан раст индустријског и услужног сектора, убрзање грађевинских активности као и смањење зависности пољопривредне производње од агро-метеоролошких услова.

На основу забележених веома позитивних резултата на тржишту рада у периоду јануар-август, као и раста привредне активности у првом полугодишту, али и очекиваног убрзања раста БДП у другом делу године, процењује се да ће укупна запосленост остварити раст у 2017. години, вођен пре свега растом запослености у приватном сектору. Унапређењем регулативе о радним односима отклоњене су структурне препреке

запошљавању, повећана је флексибилност на тржишту рада и створене основе за смањење рада у сивој зони, што ће утицати на наставак позитивних трендова, упркос рационализацији у јавном сектору. Од посебног значаја у наредном периоду је тзв. продуктивно запошљавање, ради прилагођавања нивоа знања и вештина и запошљавања према потребама тржишта рада, а које ће зависити од успешности усаглашавања политика запошљавања, образовања и научно-технолошког развоја. С тим у вези у наредном средњорочном периоду очекује се наставак раста запослености заснованог пре свега на пројектованом расту БДП и инвестиција, а подржаног реформама из области тржишта рада и образовног система, посебно увођењем система дуалног образовања, којим ће се обезбедити повезаност квалификоване радне снаге са стварним потребама тржишта рада.

Дефицит текућег рачуна платног биланса требало би да у средњем року задржи одрживу вредност од око 4,3% БДП, првенствено као резултат опоравка екстерне тражње, односно зоне евра, као и наставак реализације инвестиција у разменљиве секторе, али и смањења учешћа потрошње у БДП, и поред очекиваног раста увоза инвестиционих добара. Расту извоза у кратком року допринеће повољнији финансијски услови, а у средњем – започете структурне реформе као и пуна реализација страних директних инвестиција из претходних година. Очекује се да ће реалан раст извоза роба и услуга у периоду 2017-2019. година износити у просеку око 8% годишње, чиме би његово учешће у БДП порасло на 55% у 2019. години (са око 50,2% у 2016). Очекивани бржи раст извоза од увоза омогућиће смањивање робног дефицита са 9% БДП у 2016. години на 8,6% БДП у 2019. години, док би дефицит роба и услуга, захваљујући очекиваном повећању суфицита на рачуну услуга, требало да буде снижен у још већој мери (са 6,4% у 2016. години на 6% БДП у 2019. години).

У структури прилива капитала у периоду 2017-2019. доминираће стране директне инвестиције. Нова емитовања државних обвезница на домаћем и иностраном тржишту очекују се ради олакшавања отплата доспелих дугова, што неће знатно утицати на стање дуга јавног сектора, док ће приватни сектор наставити да се раздужује, али у мањем обиму него у претходним годинама. Напредак у процесу европских интеграција, боље перформансе привреда зоне евра и стварање стимулативнијег пословног окружења захваљујући спровођењу структурних реформи требало би да створе услове за већи прилив СДИ у средњем року, као и привлачење инвестиција из неевропских земаља. Процењује се да ће тај прилив у периоду 2017-2019. износити око 1,8-1,9 млрд евра годишње (у просеку око 4,8% БДП) и биће довољан да „покрије“ дефицит текућег рачуна. Захваљујући приливу СДИ у поједине извозно-оријентисане секторе у претходном периоду, може се очекивати даљи раст извоза и поправљање његове производне структуре, што би на средњи рок требало да допринесе даљем смањењу екстерне неравнотеже Србије.

Због бољих перформанси предузећа, очекујемо да ће дефицит примарног рачуна наставити да расте, али ће то делимично бити компензовано мањим плаћањима камата и купона (због раздуживања приватног сектора и задуживања јавног сектора по повољнијим условима у претходним годинама). Процењује се да ће суфицит на рачуну секундарног дохотка остати стабилан и у наредном периоду и кретати се око 8-9% БДП на годишњем нивоу.

Остварени резултати фискалне политике у претходне две године као и позитивна фискална кретања у овој години, условила су ревизију основних фискалних агрегата. Укупан фискални дефицит опште државе за ову годину, иницијално планиран на нивоу од 1,7% БДП, током шесте ревизије је смањен на 1,1% БДП, док се према актуелној процени на крају године очекује фискални суфицит од око 0,5% БДП. Дуг опште државе, који је према иницијалној процени износио око 74% БДП, је ревидиран у знатно већој мери, те се на крају године очекује да његово учешће у БДП износи око 64,5%

БДП. У 2016. години по први пут је остварен примарни фискални суфицит и тај тренд је настављен и у текућој години, тако да ће на крају године износити 3,3% БДП. С обзиром на изузетно добре фискалне перформансе процењује се да ће у трогодишњем периоду кумулативно структурно прилагођавање бити веће од 5% БДП, знатно више у односу на план (4,1% БДП). Тиме је створен додатни фискални простор за 2018. годину који омогућава релаксацију фискалне политике. Са расходне стране фискални простор ће бити употребљен за повећање плата запослених у појединим секторима опште државе и пензија, док се, када је у питању приходна страна, разматра реформа пореског система у циљу растерећења рада.

У наредном периоду основни циљеви фискалне политике усмерени су ка даљем смањењу дуга на одржив ниво, уз остваривање релативно ниског фискалног дефицита, од око 0,5% БДП. Наставак спровођења структурних реформи, посебно у домену јавних и бивших друштвених предузећа са своје стране ће дати позитиван допринос успостављеној стабилности јавних финансија.

Очекује се да ће се дефицит текућег рачуна и у наредним годинама кретати у границама средњорочне одрживости која је процењена на око 4–5% БДП-а. Према пројекцији текући дефицит у 2017. би износио 4,6% очекиваног БДП-а (1,7 млрд евра) и током 2018. и 2019. би се постепено смањивао на 4,3% и 4,0% БДП, респективно, узимајући у обзир актуелна међународна и унутрашња кретања, односно очекивани раст увозне тражње трговинских партнера, као и наставак реализације инвестиција у разменљиве секторе. Очекује се да ће реалан раст извоза роба и услуга у наредне три године износити у просеку око 8% годишње, чиме би његово учешће у БДП-у порасло на 55,0% у 2019. години (са 50,2% у 2016). Очекивани бржи раст извоза од увоза (реална стопа у просеку око 7% годишње) омогућиће смањивање робног дефицита са 9,0% БДП-а у 2016. на 8,6% БДП-а у 2019, док би дефицит роба и услуга, захваљујући очекиваном повећању суфицита на рачуну услуга, требало да буде снижен са 6,4% у 2016. на 6,0% БДП-а у 2019.

Због бољих перформанси предузећа, очекујемо да ће дефицит примарног рачуна наставити да расте, али ће то делимично бити компензовано мањим плаћањима камата и купона (због раздуживања приватног сектора и задуживања јавног сектора по повољнијим условима у претходним годинама). Процењује се да ће суфицит на рачуну секундарног дохотка остати стабилан и у наредном периоду и кретати се око 8-9% БДП на годишњем нивоу.

У структури прилива капитала у периоду 2017-2019. доминираће СДИ. Нова емитовања државних обвезница очекују се ради олакшавања отплата доспелих дугова, што неће знатно утицати на стање дуга јавног сектора, док ће приватни сектор наставити да се раздужује, али у мањем обиму него у претходним годинама. Напредак у процесу европских интеграција, боље перформансе привреда зоне евра и стварање стимулативнијег пословног окружења захваљујући спровођењу структурних реформи требало би да створе услове за већи прилив СДИ у средњем року. Процењује се да ће тај прилив у периоду 2017-2019. износити око 1,8-1,9 млрд евра годишње (у просеку око 4,8% БДП-а) и биће довољан да покрије дефицит текућег рачуна. Захваљујући приливу СДИ у поједине извозно-оријентисане секторе у претходном периоду, може се очекивати даљи раст извоза и поправљање његове производне структуре, што би на средњи рок требало да допринесе даљем смањењу екстерне неравнотеже Србије.

Према пројекцији Народне банке Србије, инфлација ће наставити да се креће у оквиру граница циља за инфлацију од $3 \pm 1,5\%$ и у наредне две године, за колико се инфлација пројектује. Инфлацију ће у наредном периоду успоравати излазак овогодишњих једнократних поскупљења појединих производа и услуга из међугодишњег обрачуна, због чега ће се од почетка наредне године кретати на нижем нивоу од тренутног, док ће у супротном смеру деловати раст домаће тражње.

Ради успостављања и одржавања макроекономске стабилности, поред фискалног прилагођавања, потребно је задржати постојећи монетарни режим циљања инфлације и сагласно томе руковођено флукутирајућег девизног курса, јер то омогућава окретање српске привреде ка инвестицијама у секторе разменљивих добара и повећање извоза, а тиме и привредни раст на одрживим основама.

2.1.3. Међусобно деловање тржишних снага

Приватизација

Преглед стања

У поступку приватизације, на дан 17. новембар 2016. године, налазило се укупно **169** субјеката приватизације и њихових **79** зависних друштава, што је чинило укупно **248** привредних друштава.

На дан 19. октобар 2017. године, у портфељу приватизације се налази укупно **149** субјекта приватизације и њихових **73** зависна друштва, што чини укупно **222** привредна друштва, која укупно запошљавају 51.521 запослена.

Међу значајнијим субјектима приватизације издвајају се: Телеком Србија АД Београд, Галеника АД Београд, РТБ Бор Група ДОО Бор, Ласта АД Београд, ЈП ПЕУ Ресавица, ПКБ Корпорација АД Београд, ХИП - Петрохемија АД Панчево, Симпо АД Врање, и други.

Портфељ предузећа у поступку приватизације на дан 19. октобар 2017. године:

РЕКАПИТУЛАЦИЈА		
	Број предузећа у портфељу Министарства привреде - приватизација	Број запослених са зависним друштвима
Поступци у току	6	1.798
Могућа објава јавног позива у 2017. године	13	3.444
Није могућа објава јавног позива	130	46.476
УКУПНО:	149	51.718
РЕКАПИТУЛАЦИЈА - НИЈЕ МОГУЋА ОБЈАВА ЈАВНОГ ПОЗИВА		
	Број предузећа у портфељу Министарства привреде - приватизација	Број запослених са зависним друштвима
УППР	24	10.960
КОСОВО И МЕТОХИЈА	19	6.706
ВЕТЕРИНАРСКЕ СТАНИЦЕ	9	76
БАЊЕ	11	1.788
ЗАШТИТНЕ РАДИОНИЦЕ	14	668
ОСТАЛО	53	26.278
УКУПНО:	130	46.476

Субјекти приватизације код којих је донета одлука о моделу приватизације – стање на дан 19. октобар 2017. године:

Опис	Број предузећа	Број запослених*
Предузећа за која је донета одлука о моделу привати-	62	13.017

зације		
Одлука – продаја капитала	55	9.747
Одлука – продаја имовине	6	3.255
Одлука – стратешко партнерство - докапитализација	0	0
Одлука – стратешко партнерство – ново друштво	1	15

Окончани поступци

У посматраном периоду, односно од 17. новембра 2016. године закључно са 19. октобром 2017. године, Министарство привреде је окончао поступак приватизације за укупно 29 предузећа, путем продаје, обустава поступка приватизације или покретањем стечаја. Рекапитулација окончаних поступака је дата у табеларном прегледу у наставку:

Окончани поступци приватизације у периоду од 17.11.2016. до 19.10.2017. године	
Окончани поступци	Број предузећа
Продаја	5
Обустава	9
Стечај	15
УКУПНО:	29

Продата предузећа

Након 17. новембра 2016. године, закључно са 19. октобром 2017. године спроведено је пет продаја капитала субјеката приватизације, од чега је једна трансакција спроведена путем пунуде за преузимање а једна је извршена преко Београдске берзе. Укупна продајна цена остварена од наведених трансакција износи 7.073.307,93 евра. Преглед спроведених продаја дат је у табеларном прегледу у наставку.

Преглед спроведених продаја у периоду од 17.11.2016. до 19.10.2017. године					
Р.бр.	Назив предузећа	Предмет продаје	Датум закључења уговора о продаји/датум трансакције	Купац	Продајна цена (у ЕУР)
1.	ЗГОП АД, Нови Сад	капитал	08.02.2017.	Zhol Zhondeushi Company, Astana, Казахстан	3.632.654,00
2.	КАРАБУРМА ДОО, Београд	капитал	30.03.2017.	Сремска млекарска доо, Сремска Митровица	278.401,45
3.	ДИБ АД, Бујановац	капитал	13.04.2017.	Сремска млекарска доо, Сремска Митровица	686.374,00
4.	ХУТП ПРАГ АД, Београд	капитал (пунуда за преу-	03.05.2017.	Kopernikus Systems doo	2.459.876,35

		зимање)		Београд	
5.	ГРМЕЧ АД, Бечка Топола	капитал (про- даја на берзи)	25.09.2017.	Купац 204 акције је Грмеч АД, Бачка Топола, док је купац 298 акција Радоман Баја- гић из Куле	16.002,13
УКУПНО:					7.073.307,93

Субјекти приватизације од стратешког значаја

Имајући у виду да је за субјекте приватизације од стратешког значаја којих у портфељу има укупно 11, рок од заштите од принудне наплате и принудних извршења истекао 28. маја 2016. године, спроводиле су се активности у циљу изналажења најоптималнијег начина за опстанак субјеката приватизације од стратешког значаја и очување радних места у овим предузећима.

Од 11 субјеката приватизације од стратешког значаја, осам је у поступку усвајања унапред припремљеног плана реорганизације (у даљем тексту: УППР) или је већ усвојен, за једно предузеће су у току активности на изналажењу адекватног модела приватизације, за једно предузеће је објављен јавни позив за продају капитала и у току су активности у вези са поступком продаје капитала, а за једно предузеће је у току израда плана реорганизације и финансијске консолидације.

Шансе за опстанак ових предузећа зависи од оцене одрживости плана од стране поверилаца.

У наставку је преглед статуса 11 стратешких предузећа:

- РТБ БОР ГРУПА ДОО, Бор (УППР) - Привредни суд у Зајечару је Решењима од 18. маја 2016. године покренуо претходни поступак за испитивање испуњености услова за отварање стечајног поступка у складу са унапред припремљеним планом реорганизације (УППР) за РТБ Бор Групу и њена зависна друштва (РББ, РБМ и ТИР). На рочиштима одржаним 6. и 7. јула 2016. године, Привредни суд у Зајечару је усвојио УППРове. Решењима Привредног апелационог суда од 4. новембра 2016. године, потврђена су решења Привредног суда од 6. и 7. јула 2016. године. Изабран је приватизациони саветник BDO Advisory Beograd. У току су активности које се односе на проналажење стратешког партнера.
- ХИП – ПЕТРОХЕМИЈА АД, Панчево (УППР) - Друштво је 27. априла 2017. године поднело Привредном суду у Панчеву предлог за покретање стечајног поступка реорганизацијом у складу са УППРом. Привредни суд у Панчеву је 16. августа 2017. године донео решење о усвајању УППРа, којим је предвиђено да се сва преостала потраживања поверилаца настала до 31. јануара 2017. године делимично конвертују у капитал Петрохемије, а делимично отпишу.
- TRAYAL KORPORACIJA АД, Крушевац (УППР) - Решењем Привредног суда у Краљеву од 31. маја 2016. године покренут је претходни стечајни поступак над Субјектом приватизације за испитивање испуњености услова за отварање поступка стечаја у складу са УППРом. На рочишту одржаном 25. новембра 2016. године, усвојен је УППР. Решењем Привредног апелационог суда од 29. марта 2017. године предмет је враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Решењем Привредног суда у Краљеву од 28. септембра 2017. године, рочиште за разматрање испуњености услова за отварање стечајног поступка у складу са УППРом одређено је за 14. децембар 2017. године.

- ФАП КОРПОРАЦИЈА АД, Прибој (УППР) - Решењем Привредног суда у Ужицу од 10. јуна 2016. године, покренут је претходни поступак за испитивање испуњености услова за отварање поступка стечаја у складу са УППРом. На рочишту одржаном 23. новембра 2016. године, усвојен је УППР. Решењем Привредног апелационог суда од 9. фебруара 2017. године враћен је предмет Привредном суду Ужице ради спровођења извиђајних радњи. Решењем Привредног суда у Ужицу од 16. јуна 2017. године, отворен је стечајни поступак, потврђен је усвојен и измењени и допуњени УППР. По правноснажности наведеног решења, стечајни поступак се обуставља услед потврђеног УППРа.
- ХОЛДИНГ КАБЛОВИ АД, Јагодина (УППР) – Друштво је 10. маја 2017. године предало нови предлог УППР Привредном суду у Крагујевцу. Усвојен закључак о конверзији потраживања државних поверилаца у трајни улог у капиталу субјекта приватизације са стањем на дан 31. август 2016. године. Усвојен и закључак о уступању потраживања Фонда за развој Републици Србији, и замени испуњења за имовину која ће прећи у власништво Републике Србије, а затим бити пренета на Југоимпорт СДПР.
- ИКАРБУС АД, Београд (УППР) – На рочишту одржаном 31. маја 2017. године, усвојен УППР. Одржан састанак са представницима кинеске компаније *Yinlong*, 8. септембра 2017. године у Влади РС, на коме су присуствовали председница Владе и министар привреде. Писма о заинтересованости за пословно-техничку сарадњу доставиле кинеска компанија *Higer Bus* и пољска компанија *Solaris*.
- ПОЛИТИКА АД, Београд (УППР) - Субјект приватизације је дана 08. маја 2017. године предао Привредном суду у Београду нови УППР. По налогу суда рочиште за усвајање УППР је одложено 13. јуна 2017. године за 11. септембар 2017. године, под образложењем да до рочишта „Политика“ а.д. допуни свој предлог следећим документима: нови пресек стања, нови извештај ревизора, нове изјаве већинских поверилаца по класама и процену вредности удела у "Политика" НМ.
- ХК ПК YUMCO АД, Врање (УППР) – Субјект приватизације је дана 29. јуна 2017. године предао УППР Привредном суду у Лесковцу. Пресечни датум УППР-а је 31. март 2017. године. На ванредној седници Скупштине акционара која је одржана дана 18. септембра 2017. године, усвојен је измењен и допуњен текста УППРа и у складу са истим је донета Одлука о конверзији потраживања поверилаца у трајни улог субјекта приватизације.
- ГАЛЕНИКА АД, Београд – Јавни позив за продају 93,72914% укупног капитала (72,43089% у власништву Републике Србије, 15,01175% у власништву ЈП Србијагас Нови Сад и 6,28651% капитала у власништву Акционарског Фонда АД Београд) објављен је 1. септембра 2017. године. Почетна цена износи 1 евро. Купац ће бити у обавези да повећа основни капитал Субјекта приватизације уплатом износа од 25 милиона евра који ће се користити за финансирање измиривања обавеза према финансијским повериоцима, у складу са Уговором о продаји. Рок за достављање пријава је истекао 2. октобра 2017. године. У предвиђеном року за доставу пријаве за учешће у поступку поднете су две пријаве: *Amicus SRB*, ДОО Београд и *Aelius Луксембург* - повезано лице *EMS S/A* из Бразила. У току је провера испуњености квалификационих критеријума. НАПОМЕНА: Након што је Министарство привреде прихватило предлог Комисије за спровођење поступка продаје капитала Галеника АД Београд да *Aelius С.А.Р.Л.* из Луксембурга, повезано лице *ЕМС С/А* из Бразила, прогласи купцем у поступку

приватизације, 2. новембра 2017. године у Министарству привреде потписан је Уговор о продаји капитала Галеника АД Београд између Министарства привреде и Aelius C.A.P.L. из Луксембурга, повезано лице ЕМС С/А из Бразила. На овај начин, Aelius је постао нови власник „Галенике“. Aelius је за приватизацију „Галенике“ понудио 16 милиона евра за 93,73 одсто укупног капитала, а поред тога, у обавези је и да измири дуг према банкама у износу од 25 милиона евра. Такође, обавеза купца је да у наредне две године задржи 900 запослених у „Галеници“ и инвестира 5,52 милиона евра у компанију.

- ПКБ КОРПОРАЦИЈА АД, Београд – Изабран је приватизациони саветник Deloitte доо Београд. У наредном периоду, Министарство привреде ће ценећи процену вредности, стратешки значај фирме, као и исказано интересовање инвеститора, предложити Влади најоптималнији начин за приватизацију (продаја капитала, имовине, стратешко партнерство или комбинација наведених модела).
- ЈП ПЕУ РЕСАВИЦА - У току је израда плана реорганизације и финансијске консолидације предузећа.

Објављени јавни позиви

У посматраном периоду, односно од 17. новембра 2016. године закључно са 19. октобром 2017. године, Министарство привреде је објавило укупно 18 јавних позива за учешће у поступку јавног прикупљања понуда са јавним надметањем ради продаје капитала укупно 11 субјеката приватизације, међу којима је и јавни позив за Галенику, и 2 јавна позива за учешће у поступку јавног прикупљања понуда са јавним надметањем ради продаје имовине једног субјекта приватизације, што укупно чини 20 објављених јавних позива за приватизацију укупно 12 субјеката приватизације.

Разлика у броју објављених јавних позива за приватизацију и броја субјеката приватизације за која је објављен јавни позив произилази из разлога што је за одређене субјекте приватизације објављено више јавних позива по различитим почетним ценама:

- први јавни позив по почетној цени у износу 100% процењене вредности предмета продаје на дан 31. децембар последње пословне године,
- у случају неуспешног поступка по првом јавном позиву објављује се други јавни позив по новој почетној цени у износу од 50% процењене вредности предмета продаје на дан 31. децембар последње пословне године,
- у случају неуспешног поступка по другом јавном позиву објављује се трећи јавни позив по новој почетној цени у износу од једне трећине процењене вредности предмета продаје на дан 31. децембар последње пословне године.

Такође, у посматраном периоду Министарство привреде је објавило укупно 18 јавних позива за прикупљање писама о заинтересованости за учествовање у поступку приватизације 18 субјеката приватизације.

Предузећа са специфичним статусом

Око 60 предузећа из портфолија за приватизацију налази се у специфичној ситуацији: на територији КиМ (приватизација повезана с Бриселским споразумом), водопривредна предузећа (припајање јавним предузећима), ветеринарске станице (план да их преузму локалне самоуправе), бање (решавање имовинских односа пре приватизације).

У портфељу приватизације на дан 19. октобар 2017. године налази се укупно 25 субјеката приватизације са већинским друштвеним капиталом, који се налазе у специ-

фичном статусу у складу са Законом о приватизацији и за која још увек није покренут стечајни поступак. Преглед статуса предузећа са већинским друштвеним капиталом дат је у табеларном прегледу у наставку:

Предузећа са већинским друштвеним капиталом – стање на дан 19. октобар 2017. године

Р.бр.	Статус предузећа	Број предузећа	Беој запослених
1.	Предузећа са КиМ	12	282
2.	Заштитне радионице	2	108
3.	Стратешка предузећа	2	345
4.	Остала	9	1.156
УКУПНО		25	1.891

Преглед планираних мера и приоритета

Као и до сада, приоритети Министарства привреде ће бити:

- смањење портфеља предузећа у приватизацији кроз продају, обуставу или покретање стечаја;
- изналажење начина за одрживо пословање стратешких предузећа и најадекватнијег модела приватизације за ова предузећа.

Нарочито пажња ће бити усмерена групи од десетак најзначајнијих, међу којима су: Азотара, МСК, Петрохемија, РТБ Бор, ПКБ, Ресавица, Симпо, Икарбус, Јумко, Трајал, Ласта. Ова група предузећа запошљава око половине преосталих запослених у предузећима у приватизацији, па су економски и социјално најизазовнији задатак.

Реструктурирање јавних предузећа

Закон о јавним предузећима („Службени гласник РС“ број 15/16) који је усвојен 24. фебруара 2016. године, ступио је на снагу 4. марта 2016. године. Основне новине Закона о јавним предузећима су:

– поверавање обављања делатности од општег интереса друштву капитала и предузетнику, врши се у складу са законом којим се уређују јавно-приватно партнерство и концесије, чиме се обезбеђује транспарентност у процедури поверавања обављања делатности од општег интереса;

– оснивач не може основати друго јавно предузеће за обављање исте делатности од општег интереса, осим у случајевима реализације пројеката јавно-приватног партнерства. На овај начин, спречава се, пре свега на локалном нивоу неконтролисано оснивање јавних предузећа, а остављање већ основаног јавног предузећа са нпр. једним запосленим и огромним губицима. Ово ограничење се не односи на град и град Београд, имајући у виду територију и густину насељености на територији града, а пре свега града Београда;

– на одређена акта зависних друштава (која обављају делатност од општег интереса) јавног предузећа сагласност даје Влада, аутономна покрајине или јединица локалне самоуправе (до сада је сагласност давало јавно предузеће као оснивач, а не орган који је поверио обављање делатности од општег интереса). То се одразило и на потенцијалне приходе буџета, нпр. добит зависних друштава уплаћивала се јавном предузећу као оснивачу, а не буџету Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе;

– у циљу професионализације рада и повећање ефикасности управљања у јавним предузећима прецизирају се и поопштавају неопходни услови за избор чланова надзорног одбора и директора, како у погледу радног искуства, тако и у погледу кривичне одговорности; – чланови надзорног одбора који не испуњавају услове из новог закона биће разрешени, а нови именовани у року од 6 месеци од дана ступања на снагу закона;

– примена закона у делу који се односи на поступак за именовање директора проширена је и на директоре јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе (уместо примене Закона о раду);

– прецизиране су и додатно разрађене одредбе о поступку за избор директора (бира се први са листе, поступак се покреће шест месеци пре истека периода на који је именован, односно у року од 30 дана од дана подношења оставке или разрешења или у року до 30 дана од дана када претходни конкурс није успео; рок од годину дана од дана ступања на снагу закона да се у јавним предузећима у којима директор није изабран по јавном конкурс у то учини);

– утврђено је да период обављања функције вршиоца дужности директора не може бити дужи од једне године (том формулацијом спречава се злоупотреба досадашње праксе да се период обављања функције в.д. директора продужава сваких шест месеци) као и да исто лице не може бити постављено за вршиоца дужности директора два пута;

– уводе се додатни разлози за разрешење чланова надзорног одбора и директора; – предвиђено је искључиво једнодомно управљање у јавном предузећу (органи јавног предузећа су: надзорни одбор и директор);

– извршни одбор као још један (сувишни) колективни орган више не постоји, а извршне директоре бира директор, чиме се персонализује одговорност како директора, тако и извршних директора.

– измене и допуне годишњег, односно трогодишњег програма пословања се могу вршити искључиво из стратешких и државних интереса или услед битно промене околности пословања. На тај начин биће прекинута досадашња пракса јавних предузећа да често врше измене програма пословања, и то неретко због нереалног планирања;

– утврђено је да се не може дати сагласност на измене и допуне програма пословања ако јавно предузеће изменама и допунама предлаже повећање средстава за одређене намене, а која је већ утрошило у висини која превазилази висину средстава за те намене из усвојеног програма (Влада неће дати сагласност на ребаланс уколико јавно предузеће прво утроши средства, па онда тражи сагласност);

– у циљу веће транспарентности у раду, одредбама које се односе на јавност у раду јасно је одређено шта су јавна предузећа дужна да објаве на својој интернет страници, а поред тога Влада може утврдити и друге елементе пословања јавног предузећа који ће се објављивати, а који су од нарочитог значаја за јавност;

– утврђене су казнене одредбе, односно прекршаји чиме се директно повећава степен одговорности и контроле у пословању јавног предузећа.

Како је Законом о јавним предузећима прописано да ће Влада подзаконским актом утврдити мерила за именовање директора јавних предузећа, Влада је, на предлог Министарства привреде, на седници од 27. јула 2016. године донела Уредбу о мерилима за именовање директора јавног предузећа. Овом уредбом су прописана мерила према којима се у изборном поступку, оцењивањем стручне оспособљености, знања и вештина, утврђује резултат кандидата за именовање директора јавних предузећа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, као и друштва капитала из члана 3. став 2. тачка 1) и 2) Закона о јавним предузећима.

Како је одредбама члана 63. став 4. Закона о јавним предузећима прописано да обрасце тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања прописује министар надлежан за послове привреде, Министарство привреде је припремило Правилник о обрасцима тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа („Службени гласник Републике Србије“, број 36/16), који је ступио на снагу 9. априла 2016. године, као и Упутство о начину достављања образаца тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа, који је донет 11. априла 2016. године. На основу достављених извештаја о реализацији програма пословања израђене су Информације о степену усклађености планираних и реализованих активности из програма пословања јавних предузећа и друштава капитала која обављају делатност од општег интереса чији је оснивач Република Србија за сва четири квартала 2015. и 2016. године, као и информације за период 1.1.2017-30.6.2017. године, које су достављене Влади, ради информисања.

С обзиром да је Законом о јавним предузећима прописано да ће Влада донети подзаконски акт којим ће се утврдити висина накнаде за рад председника и чланова надзорног одбора за рад у надзорном одбору, односно критеријуми и мерила за њено утврђивање, Влада је на предлог Министарства привреде донела Одлуку о критеријумима и мерилима за утврђивање висине накнаде за рад у надзорним одборима јавних предузећа, на седници од 15. децембра 2016. године („Службени гласник РС“ број 102/16).

Доношењем Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14) крајем 2014. године створена је обавеза јавним предузећима из области енергетике да ускладе свој рад и пословање са тим законом што укључује и одговарајуће реструктурирање јавних предузећа. У том смислу, обављене су активности у вези са Јавним предузећем „Електропривреда Србије“ (ЈП ЕПС), Акционарским друштвом „Електромрежа Србије“ и Јавним предузећем „Србијагас“ како је наведено даље у тексту.

ЈП Електропривреда Србије

У сарадњи са Светском банком, а у складу са обавезама Републике Србије преузетим према ММФ, Влада је у јуну 2015. године усвојила План финансијске консолидације ЈП ЕПС којим су дефинисане смернице и мере за решавање проблема, како би се унапредила профитабилност предузећа, које ће рационализацијом пословања, новим инвестицијама и решавањем финансијских проблема моћи да одговори тржишним изазовима како квалитетом, тако и ценом.

Наведеним планом дефинисане су активности усмерене ка повећању прихода и то: постизање тржишне цене електричне енергије за гарантовано снабдевање и побољшање наплате, затим активности усмерене ка смањењу трошкова и то рационализација броја запослених, смањење губитака електричне енергије, оптимизација коришћења производних капацитета ЈП ЕПС и побољшање оперативне и организационе ефикасности.

Током 2016. године учињене су две статусне промене: издвајање дела имовине и обавеза из „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. и припајања ЈП ЕПС у функцији обезбеђења јединственог система управљања и вођења послова у области економије и финансија, правних послова, информационо-техничке подршке и др. у оквиру ЈП ЕПС као контролног-матичног друштва; припајање зависног привредног друштва за снабдевање електричном енергијом крајњих купаца „ЕПС Снабдевање“, д.о.о. Београд ЈП ЕПС.

Након ових промена егзистирају ЈП ЕПС, „ЕПС Дистрибуција“ (оператор дистрибутивног система), ПД „ЕПС Трговање“ д.о.о. Љубљана, Друштво „Електросевер“ д.о.о., Северна Митровица и Друштво „ЕПС Трговин“ д.о.о., Северна Митровица. Вла-

да је донела Одлуку о усклађивању Оснивачког акта ЈП ЕПС са Законом о јавним предузећима 23. децембра 2016. године и усклађивање Статута ЈП ЕПС, као и оснивачког акта ОДС „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. са Законом о јавним предузећима је у току.

План је да се ЈП ЕПС трансформише у акционарско друштво, као и да се сагледају остале могућности за даљи развој компаније у циљу побољшања перформанси компаније и обезбеђења професионалног менаџмента. Промена правне форме у акционарско друштво условљава потребу да се паралелно реши питање имовинских права на непокретностима ЈП ЕПС и његовог зависног друштва и процену вредности капитала што се спроводи на основу следећих закључака Владе који су у том циљу донети: 05 број 46-5819/2016-1 од 24. јуна 2016. године; 05 број 464-6442/2016 од 15. јула 2016. године (допуњен Закључком 05 Број:464-1391/2017 од 20. фебруара 2017); 05 број 023-10405/2016-1 од 3. новембра 2016. године.

Када је у питању постизање тржишне цене електричне енергије за гарантовано снабдевање на основу одобреног Првог програмског зајма за развојне политике у области јавних расхода и јавних предузећа од стране Међународне банке за обнову и развој, у оквиру овог зајма, у области електроенергетике Зајмопримац се обавезао да ће постепено приближити цену електричне енергије тржишној цени. Агенција за енергетику је у мају 2017. године сачинила и објавила први Извештај са закључком да је потребно да цена за гарантовано снабдевање и даље буде регулисана. Последње повећање цене електричне енергије је износило 2 % са применом од 1. октобра 2017. године.

Што се тиче рационализације броја запослених, ЈП ЕПС је од 30. септембра 2016. године спровео поступак добровољног престанка радног односа уз исплату стимулативних накнада на бази кога је 1.517 запослених раскинуло радни однос до 30. децембра 2016. године. На основу нове Одлуке од 18. септембра 2017. године ЈП ЕПС је започео поступак споразумног престанка радног односа уз исплату стимулативних накнада за шта се закључно са 16. октобром 2017. године пријавило 1.570 запослених. Смањење броја запослених за период 2017-2019. година реализоваће се у складу са Планом финансијске консолидације и Планом оптимизације броја запослених ЈП ЕПС.

АД „Електромрежа Србије”

Влада је донела Одлуку 05 број 023-10172/2016 од 27. октобра 2016. године којом се мења правна форма Јавног предузећа "Електромрежа Србије", Београд, из правне форме јавног предузећа у правну форму акционарског друштва, под пуним пословним именом Акционарско друштво "Електромрежа Србије".

ЈП Србијас

У циљу испуњења међународно преузетих обавеза и услова прописаних у погледу организације оператора транспортног система природног гаса Влада Републике Србије је у децембру 2014. године усвојила Закључак којим се прихватају Полазне основе за реструктурирање ЈП „Србијас”. У складу са усвојеним актом врши се правно и функционално раздвајање оператора транспортног система у чијем циљу су у јуну 2015. године основана, а у августу 2015. године у Агенцији за привредне регистре Републике Србије и регистрована Друштво са ограниченом одговорношћу „Транспорт гас Србија“ Нови Сад и Друштво са ограниченом одговорношћу „Дистрибуцијагас Србија“ Нови Сад.

У току је друга фаза, реструктурирања предузећа, односно организација рада оператора транспортног система у складу са одредбама Закона о енергетици, припрема уговора којим се регулише закуп транспортног, односно дистрибутивног система између „Србијас” и новооснованих предузећа као и израда низа аката неопходних за оперативни рад нових предузећа.

Веома важан аспект реорганизације „Србијагаса“ представља и његова финансијска консолидација. У марту 2016. године усвојен је План финансијског реструктурирања ЈП Србијагас, а који је припремљен уз подршку Светске банке.

Реформа сектора железнице

Наставља се реформа железничког сектора у складу са системским законима којима се регулише област железнице у Републици Србији, као и у складу са обавезама при процесу приступања Европској унији. Најважнији сегменти даљег процеса реформе односе се на рационализацију броја запослених, рационализацију железничке мреже, решавање питања историјских дугова, решавање питања вишка имовине и отварање тржишта железничких услуга.

1. Изјава о мрежи за 2017. годину;
2. Анекс 2 о изменама и допунама Уговора којим се уређују међусобна права и обавезе Владе и управљача инфраструктуре („Инфраструктура железнице Србије“ а.д.) закључен 06. фебруара 2017. године;
3. Петогодишњи Уговор о обавези јавног превоза између Владе и „Србија Воз“ а.д. потписан 26. јануара 2017. године. Овим уговором дефинисане су релације, број полазака, квалитет услуге и сл. који се обавља у оквиру обавезе јавног превоза;
4. Уговори о коришћењу јавне железничке инфраструктуре између „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. и железничких оператера „Србија Воз“ а.д. и „Србија Карго“ а.д. закључени су у јануару 2017. године;
5. Уговор о коришћењу јавне железничке инфраструктуре између „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. и приватног превозника „Комбиновани превоз“ д.о.о. закључен је марта 2017. године.

Поред наведеног, 13. априла 2017. године усвојене су Измене и допуне статута „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. на основу којих управљач инфраструктуре самостално доноси Изјаву о мрежи, односно без сагласности Владе. „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. донела је 16. октобра 2017. године Изјаву о мрежи за 2018. годину.

Такође, од 13. септембра 2017. на јавној железничкој инфраструктури саобраћа и други приватни железнички превозник за превоз робе.

Цене

1. Цене лекова. Правни основ за контролу цена лекова садржан је у члану 58. став 1. Закона о лековима и медицинским средствима, којим је прописано да Влада утврђује критеријуме за формирање највиших veleпродајних цена лекова који су добили дозволу за лек и који се употребљавају у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт. Наведеним законом либерализоване су цене лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања без рецепта. Либерализацијом цена лекова чији је режим издавања без рецепта, смањен је обухват лекова чије цене утврђује Влада у оквиру индекса потрошачких цена. Обухват лекова, чије цене утврђује Влада, у оквиру индекса потрошачких цена у 2017. години износи **1,5%**, као и у претходној години.

Критеријуми за формирање цена лекова заснивају се на објективним критеријумима, а цене лекова се формирају на транспарентан начин. Исти критеријуми за формирање цена лекова примењују се на лекове из домаће производње и на лекове из увоза. Сви прописи који су донети у области лекова, као и политика цена која се спроводи, довели су до развоја фармацеутског тржишта и повећања конкуренције, што утиче на знатно бољу доступност лекова нашим грађанима.

2. Цене у области енергетике. Цене у области енергетике се формирају на основи одлука независног регулаторног тела (регулатора - Агенција за енергетику), и то само за електричну енергију за домаћинство и природни гас за домаћинство. У 2017. години обухват регулисаних цена у области енергетике износи **5,48%** (*електрична енергија за домаћинство 4,99% и природни гас за домаћинство 0,49%,*).

3. Цене услуга јавних предузећа из инфраструктурних делатности. У области инфраструктурних делатности контролисане су цене поштанских услуга и превоза путника у унутрашњем железничком саобраћају. Ради обезбеђења заштите општег интереса у јавном предузећу Влада даје сагласност на одлуку о ценама и тарифни систем, које доноси Надзорни одбор јавног предузећа (члан 69. Закона о јавним предузећима – „Сл. гласник РС“, бр. 15/16). Такође, Законом о поштанским услугама („Сл. гласник РС“, бр. 18/05, 30/10, 62/14) је регулисано да на акт јавног поштанског оператора, којим се утврђују поштарине за резервисане поштанске услуге, на основу методологије формирања цена, сагласност даје Влада (члан 23.). Обухват ових услуга које се статистички снимају у индексу потрошачких цена у 2017. години износи свега **0,15%**, док је претходне године обухват износио 0,13%.

Независно регулаторно тело РАТЕЛ (Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге) даје сагласност на цене услуга фиксне телефоније, чије учешће у 2017. години износи **2%**, што је готово на прошлогодишњем нивоу (1,99%). Такође, до ове године Рател је давао сагласност и на износ месечне накнаде за одржавање кабловско-дистрибутивног система у мрежи SERBIA BROADBAND-SRPSKE KABLOVSKE MREŽE d.o.o., јер је сходно Закону о електронским комуникацијама, овај кабловски оператор имао значајну тржишну снагу (члан 8. Закона о електронским комуникацијама – „Сл. гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 и 62/14). Наиме, од ове године Рател је донео Одлуку о измени Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији, према којој тржиште на коме се послује SBB не подлеже више претходној регулацији.

4. Цене производа и услуга јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе. Према Правилнику о обрасцима тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа, који је донет на основу новог Закона о јавним предузећима, а у оквиру праћења реализације годишњег, односно трогодишњег програма пословања **јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе** или аутономна покрајина, прописано је административно тромесечно праћење кретања **цена** њихових производа и услуга.

При том, код одређивања **цена јавних комуналних предузећа** чији је оснивач јединица локалне самоуправе није било промена у односу на Закон о комуналним делатностима.

Посматрано са аспекта статистичког обухвата, цене производа и услуга јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе, које се односе на **цене комунално стамбених услуга** за домаћинства и **јавног градског превоза**, једнако су заступљене и у 2017. години. При том, **укупно учешће тих цена** у општој пондерационој листи у **2017. години повећано је** са 3,87% на **3,91%**, што је ефекат повећаног учешћа цена воде, изношења смећа и грејања.

У оквиру опште пондерационе листе у 2017. години по први пут је заступљена **комунална делатност – управљање јавним паркиралиштима**, и то кроз цену парковања аутомобила у граду на отвореном простору, I зона, 1 час, чије је **учешће 0,02%**.

5. Цене техничког прегледа возила и обуке и полагања возачког испита. Обухват контролисаних цена за технички преглед возила у 2017. години износи **0,10%**, док је

код контролисаних цена теоријске и практичне обуке кандидата за возаче и цене за полагање возачког испита **0,25%**.

6. Уредба ообавезној производњи и промету хлеба од брашна „Т-500“. Нова Уредба о обавезној производњи и промету хлеба од брашна ТИП 500 је ступила је на снагу 1. августа 2017. и важиће до 31. јануара 2018. године. Обухват контролисаних цена по овом основу је **1,96%**. Процентуална одступања код појединих области контролисаних, односно регулисаних цена у односу на прошлу годину, су последица промене у пондерационој листи Индекса потрошачких цена, коју сваке године ажурира Републички завод за статистику, а не увођења неке нове регулативе или пак либерализације појединих цена.

2.1.4. Улазак на тржиште и излазак са њега

Улазак на тржиште

Доношењем адекватне законске регулативе, стварају се услови за несметано обављање привредне активности. **Закон о привредним друштвима** („Сл. гл. РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14, 05/15), (*детаљан приказ у Поглављу 6. Право привредних друштава*) и **Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре** („Сл. гл. РС”, бр. 99/11, 83/14), чија је примена почела 1. фебруара 2012. године, регулишу поступак оснивања привредних субјеката (привредних друштава и предузетника), који се одвија у оквиру Агенције за привредне регистре, као централне институције која води привредне регистре као централизоване базе података о привредним субјектима. (*Више информација у оквиру Поглавља 6. Право привредних друштава*).

Број основаних привредних друштава у 2016. години, по месецима, према подацима уписаним у Регистар привредних субјеката: ОСНИВАЊА у 2016. год.

МЕСЕЦ	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
јануар	584	2144
фебруар	706	2534
март	773	2875
април	748	2589
мај	741	3844
јун	763	4313
јул	641	2285
август	662	2635
септембар	773	2829
октобар	738	2761
новембар	682	2626
децембар	619	2181
УКУПНО	8.430	33.616

**ПРИВРЕДНА ДРУШТВА
ОСНИВАЊА У 2016. ГОДИНИ**

- ТОП 10 ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ -

Број	Шифр а прет. дел.	Назив претежне делатности
1. 969	4690	Неспецијализована трговина на велико
2. 530	4941	Друмски превоз терета
3. 401	7022	Консултантске активности у вези с пословањем и осталим управљањем
4. 339	5610	Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта
5. 276	4120	Изградња стамбених и нестамбених зграда
6. 225	6201	Рачунарско програмирање
7. 124	5630	Услуге припремања и послуживања пића
8. 115	7112	Инжењерске делатности и техничко саветовање
9. 114	8299	Остале услужне активности подршке пословању
10. 109	4631	Трговина на велико воћем и поврћем

Број основаних привредних друштава у 2017. години, по месецима, према подацима у саним у Регистар привредних субјеката: ОСНИВАЊА у 2017. год.

МЕСЕЦ	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
јануар	666	2031
фебруар	666	2357
март	948	3381
април	644	2514
мај	746	4256
јун	757	3079
јул	660	2662
август	779	3069
септембар	773	3007
УКУПНО	6.639	26.356

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА

ОСНИВАЊА У 2017. ГОДИНИ

- ТОП 10 ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ -

Број	Шифра прет дел.	Назив претежне делатности
1. 723	4690	Неспецијализована трговина на велико

2.	332	7022	Консултантске активности у вези с пословањем и осталим управљањем
3.	256	4120	Изградња стамбених и нестамбених зграда
4.	242	5610	Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта
5.	208	4941	Друмски превоз терета
6.	193	6201	Рачунарско програмирање
7.	99	7112	Инжењерске делатности и техничко саветовање
8.	89	5630	Услуге припремања и послуживања пића
9.	89	4631	Трговина на велико воћем и поврћем
10.	88	4511	Трговина аутомобилима и лаким моторним возилима

Број привредних друштава са друштвеним и државним капиталом са стањем на дан 30.9.2017. године

Привредна друштва са друштвеним капиталом		
Број привредних друштава	Правна Форма	Статус
5	Акционарско друштво	Активно привредно друштво
6	Друго	Активно привредно друштво
29	Друштвено предузеће	Активно привредно друштво
38	Друштво са ограниченом одговорношћу	Активно привредно друштво
2	Јавно предузеће	Активно привредно друштво
16	Отворено акционарско друштво	Активно привредно друштво
2	Задруга	Активно привредно друштво
98		

Привредна друштва са државним капиталом		
Број привредних друштава	Правна Форма	Статус
2	Акционарско друштво	Активно привредно друштво
3	Друго	Активно привредно друштво
91	Друштво са ограниченом одговорношћу	Активно привредно друштво
19	Јавно предузеће	Активно привредно друштво
1	Отворено акционарско друштво	Активно привредно друштво
2	Друштвено предузеће	Активно привредно друштво
1	Затворено акционарско друштво	Активно привредно друштво
119		

Сви подаци наведени у претходним табелама су из базе Регистра привредних субјеката Агенције за привредне регистре, са пресеком на дан 31.12.2016. године и на дан 30.9.2017. године, с тим што је критеријум претраге за државни капитал био регистрован податак о Републици Србији као члану или податак „државни капитал“.

Одсуство препрека за отпочињање привредне делатности је детаљније **обрађено у оквиру Поглавља 6. Право привредних друштава.**

Издазак са тржишта

Досадашњи резултат у примени регулативе у области стечаја је довео до позитивних резултата на страни скраћивања дужине трајања стечаја. Према подацима којима располаже Агенција за лиценцирање стечајних управника, на дан 30. септембар 2017. године: укупно просечно време трајања поступка за 6524 предмета је: 2 године,

10 месеци и 19 дана (активни, обустављени и закључени); укупно просечно време трајања за предмете који су покренути од 2. фебруара 2005. године (укупно 6084 предмета), по Закону о стечајном поступку и Закону о стечају је: 2 године, 7 месеци и 12 дана. За предмете који су покренути по Закону о стечају (укупно 4961 предмета, од 23. јануара 2010. године), просечно време трајања је 2 године, 5 месеци и 6 дана.

У поступку пред Дисциплинским већем Агенције који води дисциплинске поступке против стечајних управника од 17. новембра 2016. године до 15. октобра 2017. године донете су коначне одлуке у 42 предмета, од тога је 3 поступка обустављено. Од укупно 39 дисциплинских поступка утврђено је 16 тежих и 16 лакших повреда дужности стечајних управника за које су изречене одговарајуће дисциплинске мере прописане законом, а 7 предмета је решено на другачији начин.

Дана 5. новембра 2015. године формирана је радна група за израду нацрта Закона о изменама и допунама Закона о стечају. Радна група је, у складу са захтевима усвојене Стратегије за решавање проблематичних кредита и смерницама, које су усаглашене са представницима ММФ-а и ИФЦ-а, дефинисала законске одредбе Закона о изменама и допунама Закона о стечају. Одржане су јавне расправе у Лесковцу, Новом Саду, Чачки и Београду у периоду од 14. октобра до 28. октобра 2016. године. Министарство привреде је доставило Влади наведени Нацрт закона и Влада је на седници од 4. августа 2017. године утврдила Предлог закона о изменама и допунама Закона о стечају који је даље, по процедури, поднет Народној скупштини на разматарање и усвајање. По доношењу наведеног закона образоваће се радна група за израду подзаконских аката.

Грађевинске дозволе

Увођење електронског система за издавање грађевинских дозвола утемељено је новим Законом о планирању и изградњи, и као такав представља један од најважнијих реформских изазова са којима се суочила Република Србија.

Кључни ефекти успостављања софтвера за издавање електронских грађевинских дозвола су: брже и јефтиније добијање дозвола у Републици Србији, више инвестиција, јачање правне сигурности, борба против корупције, унапређење транспарентности, смањење пара-фискалног оптерећења инвеститора, укидање дискреционог поступања државних органа, праћење поштовања рокова и транспарентност у функцији законитог и правовременог поступања.

За две године реформи направили смо систем који је, према оценама Светске банке, бољи не само од већине земаља бивше Југославије, већ и од многих држава у ЕУ - од Мађарске (69), Грчке (58), Румуније (95), Словеније (80), Хрватске (128), па и Чешке (130), Словачке (103), Пољске (46) и др.

У односу на све земље у окружењу, изузев Македоније, Србија данас има најбољи и најсавременији систем издавања грађевинских дозвола а Министарство ефикасно ради на даљем унапређењу софтвера у циљу још бржег и олакшавајућег издавања е-аката за грађење на начин да се уведу нове функционалности и надограде постојеће на основу исказаних потреба корисника система као и анализи издавања е-аката.

Од почетка примене издавања електронских грађевинских дозвола (1.01.2016.) до 13.11.2017. године, издато је укупно 29.757 грађевинских дозвола, 17.930 локацијских услова и 7.227 употребних дозвола.

Према последњим доступним подацима, учешће грађевинске индустрије на нивоу свих ОЕЦД земаља је 5,1%. Учешће грађевинске индустрије у Републици Србији је са око 4%, колико је износило пре почетка реформе грађевинских дозвола, сада (последњи доступни подаци су за 3. квартал 2016. године) на нивоу од 6%, што значи да је допринос грађевинске индустрије БДП-у у Србији већ на нивоу изнад просека земаља ОЕЦД-а.

Анализа издавања грађевинских дозвола по годинама, од 2012. до 2016. године

Најбољи показатељ ефеката реформе и увођења електронских грађевинских дозвола је повећање броја издатих грађевинских дозвола (са чланом 145.) на годишњем нивоу а подаци, према званичним подацима Републичког завода за статистику, су следећи:

1. 2012 година – 7.267 грађевинских дозвола,
2. 2013. година – 7.447 грађевинских дозвола,
3. 2014. година – 7.604 грађевинских дозвола,
4. 2015. година – 9.562 грађевинских дозвола и
5. 2016. година – 12.444 грађевинских дозвола.

Анализирајући број издатих грађевинских дозвола, на основу званичних података Републичког завода за статистику, уочавамо да је број грађевинских дозвола издатих у 2016. години, за 58,4% већи у односу на 2012. годину.

У наставку се налази табела са званичним подацима Републичког завода за статистику о укупном броју издатих грађевинских дозвола, месечно, по годинама:

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017
ЈАНУАР	358	370	389	329	407	756
ФЕБРУАР	359	436	486	314	316	870
МАРТ	585	564	566	576	652	1491
АПРИЛ	742	684	589	754	829	1313
МАЈ	645	594	644	864	1027	1607
ЈУН	682	550	619	852	1262	1700
ЈУЛ	695	733	734	1028	1301	1614
АВГУСТ	664	700	718	925	1258	1878
СЕПТЕМБАР	683	751	786	929	1235	1858
ОКТОБАР	748	807	771	1012	1464	1898
НОВЕМБАР	604	630	638	928	1394	348
ДЕЦЕМБАР	502	628	664	1051	1299	
УКУПНО:	7.267	7.447	7.604	9.562	12.444	15.333

Анализирајући број издатих грађевинских дозвола, на основу званичних података Републичког завода за статистику, уочавамо да је број грађевинских дозвола издатих у 2016. години, за 58,4% већи у односу на 2012. годину.

У јануару 2017. издато је 756 грађевинских дозвола, што је за 80,9% више него у јануару претходне године. Индекс предвиђене вредности радова у јануару 2017. већи је за 85,9% у односу на јануар 2016.

У фебруару 2017. издато је 870 грађевинских дозвола, што је за 171% више него у фебруару претходне године. Индекс предвиђене вредности радова у фебруару 2017. већи је за 25,9% у односу на фебруар 2016.

У марту 2017. издато је 1491 грађевинска дозвола, што је за 126,3% више него у марту претходне године. Индекс предвиђене вредности радова у марту 2017. већи је за 88,2% у односу на март 2016.

У априлу 2017. издато је 1313 грађевинских дозвола, што је за 57,6% више него у априлу претходне године. Индекс предвиђене вредности радова у априлу 2017. мањи је за 28,7% у односу на април 2016.

У мају 2017. издато је 1607 грађевинских дозвола, што је за 53,2% више него у мају претходне године. Индекс предвиђене вредности радова у мају 2017. већи је за 10,3% у односу на мај 2016.

У јуну 2017. издато је 1700 грађевинских дозвола, што је за 33,4% више него у јуну претходне године. Индекс предвиђене вредности радова у јуну 2017. већи је за 25,0% у односу на јун 2016.

У јулу 2017. издато је 1614 грађевинских дозвола, што је за 23,9% више него у јулу претходне године. Индекс предвиђене вредности радова у јулу 2017. већи је за 146,5% у односу на јул 2016. На повећање индекса предвиђене вредности највише су утицале три грађевинске дозволе за градњу осталих грађевина, чија је предвиђена вредност веома висока и чини 55,2% од укупне предвиђене вредности у јулу месецу.

У августу 2017. издато је 1878 грађевинских дозвола, што је за 48,7% више него у августу претходне године. Индекс предвиђене вредности радова у августу 2017. већи је за 17,4% у односу на август 2016.

Према подацима Републичког завода за статистику о броју издатих грађевинских дозвола за август, месец август је месец са највише издатих грађевинских дозвола од 2007. године, од како се прати та статистика. Са 1.878 издатих грађевинских дозвола, август 2017. године је за 48,7% бољи од августа прошле године. Број грађевинских дозвола издатих у првих осам месеци 2017. године је за 58,3% већи него у истом периоду прошле године, док је предвиђена вредност грађевинских радова порасла за 51,2%. Највећа грађевинска активност је забележена у Београдској, Сремској и Јужнобачкој области.

Подаци показују и значајан раст у овој години индустрија које се наслањају на грађевинарство, као што је производња цемента, која је у првом кварталу порасла за више од 10% у односу на прво тромесечје прошле године.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, УСАИД Пројекат за боље услове пословања и НАЛЕД настављају са активностима које имају за циљ да оснаже капацитете локалне самоуправе и јавних предузећа да још ефикасније примене најуспешнију реформу која је спроведена у Србији у последњих више година.

На основу анализе појединачних група аката евидентан је напредак у раду. Процентуално, **однос позитивно и негативно решених аката се повећава у корист позитивних аката на свим пољима**, што се може сагледати у табелама 1. и 2. у даљем тексту.

Укупан број позитивно издатих аката за 2017. годину прешао је број позитивно издатих аката у 2016. години, а преостаје још 2 месеца до краја године. (2016 - 39023 : 2017 - 49405).

Време издавања аката се евидентно поправља. Када се упореде подаци за период од 01.01. до 31.12.2016. године и подаци који су доступни на данашњи дан, закључујемо да се **локацијски услови** издају, у просеку, један дан брже (17 у 2016, 16 у 2017. години), **грађевинске дозволе** један дан брже (8 у 2016, 7 у 2017. години), **употребне дозволе** један дан брже (9 у 2016, 8 у 2017. години), као и **пријава радова** два дана брже (6 у 2016, 4 у 2017. години). **Остали захтеви** се издају у просеку пет дана брже (12 у 2016, 7 у 2017. години).

Укупан број поднетих и решених захтева у Републици Србији

од 01.01. – 31.12.2016. године

У табели 1. налазе се подаци о укупном броју поднетих и укупном броју решених захтева за издавање локацијских услова, грађевинских дозвола, решења по члану 145. и употребних дозвола, за територију Републике Србије, у периоду од 01.01. до 31.12.2016. године.

ТЕРИТОРИЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 2016.

Локацијски услови			Грађевинска дозвола			Решења по чл. 145. Закона			Употребна дозвола		
поднето	издато	одбачено	поднето	издато	одбачено	поднето	издато	одбачено	поднето	издато	одбачено
13710	8204	5362	8833	5172	3585	13004	8106	4808	5754	3397	2322
100%	59.9%	39.1%	100%	58.6%	40.6%	100%	62.3%	37%	100%	59%	40.6%

ТЕРИТОРИЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 2017.

Локацијски услови			Грађевинска дозвола			Решења по чл. 145. Закона			Употребна дозвола		
поднето	издато	одбачено	поднето	издато	одбачено	поднето	издато	одбачено	поднето	издато	одбачено
15820	9699	5145	9645	6117	3165	15027	10042	4538	5738	3757	1774
100%	61.3%	32.5%	100%	63.4%	32.8%	100%	66.8%	30.2%	100%	65.5%	30.9%

**Напомена: Разлика у броју поднетих и решених пријава представља број предмета који су у обради у тренутку израде извештаја*

УКУПАН БРОЈ ПОЗИТИВНО ИЗДАТИХ АКТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД 2016. ГОДИНЕ

Процедура	
Локацијски услови	8204

Грађевинска дозвола	13278
Пријава радова	7552
Употребна дозвола	3397
Остали захтеви	6592
УКУПНО	39023

УКУПАН БРОЈ ПОЗИТИВНО ИЗДАТИХ АКТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 01.01.2017. ДО 30.10.2017. ГОДИНЕ

Процедура	
Локацијски услови	9699
Грађевинска дозвола	16159
Пријава радова	9404
Употребна дозвола	3757
Остали захтеви	10416
УКУПНО	49.435

ПРОСЕЧНО ВРЕМЕ ИЗДАВАЊА АКТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

У наставку је табеларни приказ брзине у поступању приликом обраде захтева у Обједињеној процедури у Републици Србији. Табела представља просечно време решавања у радним данима.

ПЕРИОД ОД 01.01. ДО 31.12.2016. ГОДИНЕ

Процедура	
Локацијски услови	17
Грађевинска дозвола	8
Пријава радова	6
Употребна дозвола	9
Остали захтеви	12

ПЕРИОД ЗАКЉУЧНО СА 30.10.2017. ГОДИНЕ

Процедура	
Локацијски услови	16
Грађевинска дозвола	7
Пријава радова	4
Употребна дозвола	8
Остали захтеви	7

Подсећамо да су се грађевинске дозволе, пре спровођења реформи и увођења електронског система ЦЕОП, издавале за 264 дана.

На основу анализе ЦЕОП система утврдили смо да је укупно издато грађевинских дозвола од почетка увођења система ЦЕОП $13.249 + 15.333 = 28.582$ (укупан број издатих дозвола у 2016. години и 2017. години). Укупно издатих употребних дозвола од почетка увођења система ЦЕОП је $3.400 + 3.664 = 7.064$ Укупно активних градилишта је $28.582 - 7.064 = 21.508$. Наведени податак указује на значај реформи у грађевинарству, њеном доприносу у реализацији инвестиција и новом запошљавању.

Централна евиденција обједињене процедуре званично је почела са радом 01.01.2016. године. Имплементација потпуно новог система за издавање грађевинских дозвола, како је и очекивано, узроковала је новине и промене у раду, како надлежних органа и имаоца јавних овлашћења, тако и подносиоца захтева. Пре свега, драстична промена у раду захтевала је уходавање свих учесника. У кратком временском року корисници су успели да се привикну на ЦЕОП и да исти користе без много проблема. Паралелно са упознавањем корисника са ЦЕОП системом, уочавали смо недостатке самог система. Многи недостатци су се отклањали на дневном нивоу уз непрекидну комуникацију са програмерима. Међутим, искуство које смо стицали откривало је нове недостатке и дефинисало потребе које нисмо могли предвидети током иницијалног стварања.

Из тог разлога, радна група за развој софтвера вредно ради од првог дана имплементације на дефинисању и разради унапређења. Многа унапређења софтвера до сада су имплементирана у ЦЕОП, док су нова у припреми.

На неким од последњих састанака бавили смо се питањима везаним за најновија унапређења софтвера која би требало да донесу нове функционалности и решења за неке текуће проблеме са којима се сусрећу корисници у систему.

Списак најбитнијих функционалности и унапређења која припремамо су:

1. Привремене дозволе

Унапређење у смислу јасног дефинисања врста радова (1. Изградња новог објекта 2. Извођење радова) са детаљним објашњењем.

2. Прикључење објекта на комуналну и другу инфраструктуру

- омогућити надлежном органу апликацијско одређивање рокова подносиоцима захтева за уплату таксе од 8, 15 и 30 дана уз могућност продужења,
- омогућити надлежном органу добијање извештаја о захтевима у којима истиче рок подносиоцима за уплату таксе,
- омогућити надлежном органу да обустави поступак уколико подносилац не поднесе уплату у оствљеном року,

односно омогућити наставак главног процеса на начин да га ни у ком случају не блокира неки од потпроцеса.

3. Употребна дозвола

Омогућити нову функционалност: одбацивање захтева пре доношења решења/одлуке, а након свих остварених комуникација са ИЈО, како би надлежни орган могао да одбаци захтев уколико није извршена уплата такси у остављеном року.

4. Жалбени поступак

Остваривање приступа, односно увида у документацију (списе предмета) кроз посебно креирану корисничку улогу у ЦЕОП-у.

5. Опште – инспекција

Омогућити инспекцији унос интерног заводног броја као и претраживање према интерном броју. Такође потребно је омогућити претраживање са више опција (*Soft Search*).

6. Опште

Омогућити апликативну функционалност да се поднесе захтев кроз остале поступке за признавање статуса странке у поступку.

7. Опште

Омогућити генерисање извештаја по имаоцу јавног овлашћења.

8. Усаглашавање пријаве радова, темеља и конструкције

Потребно је прво регулисати регулаторно, па апликативно.

9. Издавање решења чл. 145 ЗПИ

Предложено апликативно решење подношење захтева као код грађевинске дозволе, обавезно питање да ли је потребна комуникација са дирекцијом.

10. Пријава радова и Пријава завршетка темеља

Омогућити да се обавештење шаље кроз више двосмерних комуникација, путем подпроцеса. Такође је предложено је да се надлежном органу не рачунају рокови док је захтев код инспекције.

11. Прикључење објекта на комуналну и другу инфраструктуру

Подносилац захтева ће путем подпроцеса прилагати доказ о уплати таксе. Надлежни орган ће добијати нотификацију и омогућиће се преузимање захтева из активности на чекању.

12. Прикључење објекта на комуналну и другу инфраструктуру

Потребно је дефинисати статус захтева уколико има више имаоца јавних овлашћења са различитим одговорима (позитивним и негативним). Предлог је да се омогући апликативна функционалност да подносилац поднесе један захтев за прикључење на комуналну и другу инфраструктуру, а да приликом преузимања захтева од надлежног органа свака комуникација са имаоцем јавних овлашћења добија посебан РОП број, уз обавештење подносиоца.

13. Прикључење објекта на комуналну и другу инфраструктуру

С обзиром да ималац јавних овлашћења издаје акт у виду обавештења, а систем не препознаје да ли је то обавештење позитивно или негативно, потребно је дефинисати статусе захтева.

Предложени статуси су: „извршено прикључење“, „нема услова за прикључење“, и уколико постоје формални недостаци „непотпун захтев“.

14. Жалбени поступак

Омогућити доделу интерног заводног броја код свих другостепених органа.

15. Ванредна правна средства

Потребна је апликативна имплементација могућности прилагања другостепеног решења као и ванредних правних средстава.

До сада прихваћени предлози РГЗ-а за унапређење ЦЕОП система још увек нису потврђени од стране радне групе:

1. Контрола уплате такси за услуге РГЗ
2. Статистика у облику и форми коју захтевају државни органи, НАЛЕД и Светска банка
3. Креирање нових улога у систему за потребе РГЗ-а
4. Недостаје функционалност „Поступак уписа забележбе постојања грађевинске дозволе“ – нема комуникације на релацији НО – РГЗ након правноснажности грађевинске дозволе
5. Нова функционалност „Упис Грађевинске дозволе и утврђивање кућног броја“
6. Унапређење функционалности „Упис права својине на објекту на основу Употребне дозволе и утврђивање кућног броја“ обзиром да је неадекватна, а имајући у виду значај материје коју уређује.

Такође, разрађују се и потпуно нови процеси:

1. Контрола рада РГЗа
2. Контрола рада запослених НО
3. Контрола рада инспекције
4. Захтев за обуставу поступка
5. Захтев за издавање клаузуле правноснажности
6. Захтев за исправку техничке грешке
7. Захтев за признавање статуса странке
8. Захтев за увид у списе
9. Прилагање поднеска
10. Жалба (ово се односи на и "Жалбу другостепеном органу")
11. Приговор

12. Ванредни правни лекови
13. Пробни рад

За активности Републичког секретаријата за јавне политике које се односе на испуњење економских критеријума предвиђених тачком 2.1.4 *Погледати тачку 1.1.4. Државна управа* где се налази више информација у вези са: 1. стратешким оквиром за регулаторну реформу и побољшање пословног амбијента, као и унапређење постојећег система креирања јавних политика и координације (Стратегија регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама 2016-2020 и пратећи Акциони план); 2. унапређењем квалитета прописа и пратећих анализа њихових ефеката, укључујући и унапређење квалитета докумената јавних политика (стратегije и акциони планови); 3. припремом различитих докумената јавних политика и других планских докумената којима се унапређује пословни амбијент погодан за инвестирање; 4. иницијативама привредних субјеката и грађана за измену неефикасних прописа на републичком нивоу; као и активностима које се односе на предстојећи период у погледу побољшања пословног амбијента, регулаторне реформе и унапређења конкуренције.

2.1.5. Правни систем везан за економска питања

Реформа правосуђа

Напомена: Све информације у вези са реформом правосуђа у Републици Србији су ближе и детаљније описане у делу 3. који се односи на *Правосуђе и основна права*, у подглави 3.23.1. *Судски систем*.

Ефикасност привредних судова

Привредни судови у Србији су судови посебне надлежности. Привредни суд се оснива за територију једног или више градова, односно више општина, док је Привредни апелациони суд непосредни виши суд за све привредне судове и његово седиште је у Београду. Надлежност привредних судова, односно Привредног апелационог суда, је детаљније уређена у члановима 25. и 26. Закона о уређењу судова ('Сл. гласник РС', бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 – др. закон, 78/2011 – др. закон, 101/2011, 101/2013, 40/2015 – др. закон и 106/2015).

Мрежа судова у Србији броји 16 привредних судова, и то у Београду, Ваљеву, Зајечару, Зрењанину, Крагујевцу, Краљеву, Лесковцу, Нишу, Новом Саду, Панчеву, Пожаревцу, Сомбору, Сремској Митровици, Суботици, Ужицу и Чачку. Привредни апелациони суд се налази у Београду.

Према годишњем статистичком извештају Врховног касационог суда, објављењем на официјелно интернет презентацији ВКС, о раду привредних судова за 2016. годину у привредним судовима је у 2016. години судило 156 судија у укупно 154.251 предмета. На почетку извештајног периода (01.01.2016.) утврђен је број од 67.706 предмета. На крају 2016. године (закључно са 31.12.2016.) утврђено да су привредни судови примили укупно 86.545 предмета у извршном периоду. Мериторном одлуком решено је 47.293. Такође, утврђено је да је укупно 59.099 нерешених предмета остало на крају извештајног периода, док је решено укупно 95.152 предмета.

Када је у питању рад Привредног апелационог суда, годишњи статистички извештај Врховног касационог суда о раду привредних судова за 2016. годину показује да је у том суду судило укупно 35 судија. На почетку извештајног периода, констатован је број од 6.852 нерешених предмета, док је до краја 2016. године примљено још укупно 10.202 предмета, тако да је Привредни апелациони суд укупно у раду у 2016. години

имао 17.054 предмета. У 2016. години укупно је решено 8.694 предмета, а остало је нерешено 8.360 предмета.

Смањење трајања поступка пред привредним судовима

Смањење трајања поступка пред привредним судовима је велики изазов и део опште реформе правосуђа у Србији. План реформе правосуђа је садржан у Националној стратегији реформе правосуђа за период 2013-2018. године, односно у пратећем Акционом плану за спровођење Стратегије. Оба документа су усвојена током 2013. године.

Након што је Акциони план за Поглавље 23 - Правосуђе и Основна права потврђен од стране Европске комисије, а Влада Републике Србије утврдила његов предлог на седници одржаној 23. октобра 2015. године, Акциони план за спровођење Стратегије је усклађен са Акционим планом за Поглавље 23, будући да он представља кровни стратешки документ у областима на које се односи и да предвиђа обавезу да са његовом садржином буду усклађени сви национални стратешки документи у области ма обухваћеним Поглављем 23.

Акциони план за спровођење Стратегије садржи пар мера које су усмерене ка смањењу трајања поступка пред привредним судовима, и једна од тих мера је већ остварена. Пре свега, мера 5.1.2.2. Акционог плана која се односи на израду Нацрта закона о уређењу судова у погледу преласка поступка у области права интелектуалне својине у надлежност Привредног суда у Београду је остварена још у току израде Акционог плана. Овом мером је поступак у области права интелектуалне својине ограничен на надлежност само једног суда, што треба да допринесе ефикасном решавању спорова у овој области јер је странкама тачно одређен један надлежни суд, што са друге стране отвара и реалну могућност уже специјализације судија у овој области, и самим тим бржег решавања предметних спорова. Такође, значајна мера предвиђена Акционим планом је и мера 2.6.1.16. која се односи на израду Нацрта закона о привредним преступима, који су у надлежности привредних судова. У циљу реализације ове мере, предвиђено је формирање радне групе, израда текста закона, јавна расправа и упућивање нацрта закона влади. Рок који је одређен за реализацију ове мере је одређен као 'средњерочни', па се тек очекује њена реализација.

Даље, последњим изменама и допунама Закона о парничном поступку (ЗПП) усвојена су законска решења која такође могу значајно утицати на трајање поступака пред привредним судовима. Пре свега, измењен је члан 85. ЗПП-а у вези са пуномоћником правног лица у парничном поступку. Пуномоћник правног лица може бити адвокат, као и дипломирани правник са положеним правосудним испитом који је у радном односу у том правном лицу. Ово решење више не садржи обавезу да дипломирани правник буде *стално запослен у правном лицу*, као што је предвиђало претходно решење. Ово је значајна измена јер је сад далеко мања могућност да се поступак успори уколико дође до неких кадровских промена у правном лицу које води поступак пред неким од привредних судова. Са друге стране, међутим, усвојена је измена која исто може имати директног утицаја на дужину трајања поступка, али пре у смислу продужења трајања поступка. Наиме, последњим усвојеним изменама и допунама ЗПП-а ревизијски цензус за привредне спорове постављен у члану 485. ЗПП-а је смањен са 300.000 евра на 100.000 евра. Овом изменом ЗПП-а ревизија постаје доступна већем броју правних лица која су странке у поступку пред привредним судовима. Међутим, увођењем овог решења настаје и реална могућност да улагањем ревизије буде пролонгирано окончање спорова који су започети пред привредним судовима.

Конечно, једна од допуна Закона о извршењу и обезбеђењу (ЗИО), усвојена приликом последњих измена и допуна ЗИО у мају 2014. г. такође може имати утицаја на смањење трајање поступка. Допуњен је члан 184. ст. 1. ЗИО тако да предлог за

извршење који се подноси против корисника буџетских средстава сада мора да садржи тачан податак о *директном* кориснику буџетских средстава против ког се подноси предлог, тј. због чијег је рада настало потраживање. Такође, уколико је као дужник означен *индиректни* корисник буџетских средстава рачун буџета не може бити наведен у предлогу, већ се мора навести онај рачун преко ког послује индиректни корисник – извршни дужник. Овим прецизирањем члана 184. ЗИО смањена је могућност да на поднесени предлог надлежном привредном суду буде уложен приговор који би могао да успори поступак и наплату потраживања. Претходно непрецизно законско решење остављало је простора за манипулације на страни и извршног повериоца и дужника у поступцима пред привредним судовима и знатном пролонгирању извршних поступака.

Народна скупштина Републике Србије је 18. децембра 2015. године је донела нови Закон о извршењу и обезбеђењу, који је ступио на снагу 1. јула 2016. године. Основне идеје новог закона су: а) постићи компромис између брзине извршног поступка (пре свега оличене у деловању извршитеља) и уједначавања праксе судова (путем жалбе), б) проширити надлежност извршитеља (да би се задржала и повећала брзина извршног поступка), в) најважније акте извршитеља подвргнути правном леку, приговору о коме одлучује суд, чиме се и уједначава пракса извршитеља са подручја истог основног или привредног суда, г) преуредити општи део извршног поступка и учинити га прегледним и систематичним, д) постићи јасна решења која треба да избегну неспоразуме у пракси, ђ) решити питања о којима закон ћути, понекад од 1956. године, е) кауистички редиговати одредбе, како би се што више добило на правној сигурности.

Акциони план за Преговарачко поглавље 23 такође предвиђа Активност 1.3.6.1:

Измена Закона о парничном поступку у циљу унапређења ефикасности, а нарочито у делу који се односи на достављање писмена, снимање суђења и процесну дисциплину, имајући у виду ЕУ стандарде, праксу ЕСЈП и Уставног суда, као и редовно извештавање Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. о резултатима спровођења измењеног закона.

Решењем министра правде број 119-01-00073/2017-06 од 21. априла 2017. године основана је Радна група за израду Радног текста Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку. До сада су одржана два састанка Радне групе, дана 01.06.2017. године, као и 19.09.2017. године. На првом састанку утврђене су начелне теме и оквири у којима ће се кретати рад Радне групе. Наиме, Радна група ће свој рад усмерити на одредбе закона које се тичу достављања, процесне дисциплине, снимања рочишта, временског оквира, главне расправе, правних лекова, трошкова поступка, пресуде, доказних радњи, пуномоћја, поступка медијације.

Повећање ефикасности рада привредних судова у смислу јачања кадровских, просторних и техничких капацитета је део текуће реформе правосуђа, јер су све три компоненте од великог значаја за ажурно решавање спорова. Међутим, највише је потребно кадровско јачање капацитета привредних судова кроз повећање броја судија у појединим оптерећенијим судовима, као и различите обуке поступајућих судија и судских сарадника, ради њихове дубље специјализације у различитим областима привредног права. Постојећи број од 158 судија привредних судова, односно 27 судија Привредног апелационог суда, није довољан за правовремено решавање спорова пред наведеним судовима, посебно имајући у виду да велики број заосталих и нерешених предмета, посебно у извршном поступку, константно већ дуже време представљају велико оптерећење српском правосуђу.

У наставку следи приказ података о оптерећености судија старим и новим предметима, а који је детаљније приказан у Анализи рада судова опште и посебне надлежности за 2016. годину, коју је у марту 2017. године објавио Врховни касациони суд.

Из статистичких извештаја о раду Привредног апелационог суда види се да је овај суд у 2016. години примио укупно 11.672 предмета, да је заједно са 9.733 нерешених предмета, који су пренети из претходног периода, у раду било укупно 21.405 предмета, од којих је решено укупно 12.805 предмета, а нерешено на крају извештајног периода остало је укупно 8.600 предмета.

Од укупног броја предмета који су били у раду у Привредном апелационом суду у 2016. години, број старих предмета је:

- 1) По иницијалном акту старијих од 10 година: Смањен за 74,58% (од укупно 236 ових предмета, колико је било у раду у 2016. години, решено је 176, те је остало нерешено 60 предмета).
- 2) По иницијалном акту старијих од 5 година: Смањен за 67,94% (од укупно 2124 ових предмета, колико је било у раду у 2016. години, решено је 1.443, те је остало нерешено 681 предмет).

У свим привредним судовима (16) на почетку овог извештајног периода (01.01.2016. године) је било укупно 67.706 предмета. У овом извештајном периоду примљено је укупно 86.545 предмета. Укупно је решено 95.152 предмета, тако да је остало у раду као нерешено укупно 59.099 предмета.

Највећи прилив предмета по судији имао је Привредни суд у Лесковцу (65,13), затим Привредни суд у Београду (64,83), затим Привредни суд у Зрењанину (61,27) и Привредни суд у Крагујевцу (56,55). Најмањи прилив предмета по судији имали су Привредни суд у Сремској Митровици (23,76), Привредни суд у Чачку (30,83), Привредни суд у Панчеву (39,02) и Привредни суд у Пожаревцу (39,39).

Највише решених предмета по судији било је у Привредном суду у Београду (74,72), затим у Привредном суду у Зрењанину (67,91), Привредном суду у Лесковцу (67,45) и Привредном суду у Суботици (56,82). У осталим судовима тај број је испод 55. Најмање просечно решених предмета по судији било је у Привредном суду у Сремској Митровици (27,67), Привредном суду у Чачку (34,45), затим у Привредном суду у Панчеву (39,77) и у Привредном суду у Краљеву (40,97). Највећи проценат решених предмета (у односу на укупан број предмета у раду) забележен је у Привредном суду у Зајечару (83,40%), затим у Привредном суду у Лесковцу (74,51%), Привредном суду у Сомбору (70,40%) и у Привредном суду у Нишу (69,33%). Најмањи је у Привредном суду у Новом Саду (54,67%), затим Привредном суду у Београду (56,32%), Привредном суду у Зрењанину (59,74%) и Привредном суду у Краљеву (51,18%).

Од укупног броја решених предмета у највећем проценту мериторно је решено у Привредном суду у Лесковцу (79,85%), у Привредном суду у Зајечару (61,61%), Привредном суду у Сомбору (57,63%) и Привредном суду у Ваљеву (53,66%) док је у осталим судовима тај проценат испод 50%. Најмањи проценат мериторно решених предмета, у односу на укупан број решених предмета, био је у Привредном суду у Зрењанину (38,73%), затим у Привредном суду у Суботици (39,55%), Привредном суду у Панчеву (43,01%) и Привредном суду у Краљеву (45,13%).

Што се тиче квалитета рада судова, савладавање прилива је 109,95%, проценат решених је 61,69%, а укупан квалитет је 98,09.

Привредни судови уложили су велики напор у решавању старих предмета, тако да је на крају извештајног периода било укупно предмета старијих од 10 година 198, од 5-10 година 7.935, од 3-5 година 12.298 и од 2-3 године 7.542 предмета у свим материјама, односно укупно нерешених старих предмета 27.973 од 154.251 укупно предмета у раду.

Најнижи коефицијент ажурности био је у Привредном суду у Зајечару је 2,51, затим у Привредном суду у Лесковцу је 4,25, па у Привредном суду у Сомбору 4,82 и у Привредном суду у Ваљеву 5,68.

Највиши коефицијент забележен је у Привредном суду у Новом Саду 11,57, затим у Привредном суду у Београду 10,73, док су остали са коефицијентом ажурности испод 10.

У односу на 2015. годину, привредни судови су у 2016. години примили у рад 3.375 (4,06%) више предмета. Решено је више 3.001 (3,26%) предмета, али је на крају 2016. године остало нерешено 8.609 (12,71%) предмета мање него на крају 2015. године.

Од укупно нерешених 59.099 предмета у 2016. години, 25.738 је нерешених старих предмета према датуму пријема у суд, а 27.973 нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта, што је у односу на укупан број нерешених предмета у 2015. години, када је било 67.708 укупно нерешених предмета, од којих је 36.455 нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта, а 16.358 нерешених старих предмета према датуму пријема у суд, тако да је за 12,71% мање нерешених предмета на крају овог извештајног периода.

Напомена: (подаци према годишњем статистичком извештају Врховног касационог суда, објављени на официјелно интернет презентацији ВКС)

Министарство правде прати примену Закона о извршењу и обезбеђењу и утврђује мере ради успешније примене. И током прве половине 2017. године судови настављају са спровођењем прелазних и завршних одредби новог Закона, односно **заједничког Упутства Врховног касационог суда, Високог савета судства и Министарства правде, уз подршку пројекта ИПА 2012 „Унапређење ефикасности правосуђа“**. У најскорије време се очекује оснивање **Савета за уједначавање праксе у поступцима извршења и обезбеђења** у пуном саставу, с обзиром да је од 9 чланова Извршни одбор Коморе донео одлуке о именовању 5 чланова, а очекује се још именовање чланова Савета из реда судија.

Број решених извршних предмета у основним и привредним судовима путем обустављања на основу одредбе члана 547. Закона на дан 25.09.2017. године износи 1.667.099. Укупан број обустављених предмета. Укупан број обустављених предмета у привредним судовима у извршној материји на основу одредбе члана 547. Закона на дан 25.09.2017. године износи **123.787**. Укупно, реч је о **1.667.099** предмета.¹⁹

У циљу унапређења надзора над радом јавних извршитеља, активности које се односе на израду софтвера за електронско извештавање и праћење рада јавних извршитеља се успешно спроводе.

У наредном периоду се планира почетак израде централног система за електронску комуникацију између судова и јавних извршитеља. Пројекат обухвата замену постојећих, различитих апликација које користе јавни извршитељи, јединственим системом за аутоматско вођење предмета за све извршитеље. Такав софтвер ће уз планиране измене и допуне Закона о извршењу и обезбеђењу представљати основу за увођење е-извршења које подразумева механизам за аутоматску електронску размену података и скенираних списа предмета између судова и јавних извршитеља, електронско достављање предлога за извршење на основу веродостојне исправе ради намирења новчаног потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности и аутоматизацију осталих радњи у поступку извршења.

Економски ефекти судске медијације

Посредовање у решавању спорова (медијација) је поступак, без обзира на назив, у којем стране добровољно настоје да спорни однос реше путем преговарања, уз помоћ

¹⁹ Подаци за „И“ и „Ив“ предмете од 25.09.2017. године

једног или више посредника, који странама помаже да постигну споразум. Посредовање се примењује у спорним односима у којима стране могу слободно да располажу својим захтевима, ако другим законом није прописана искључива надлежност суда или другог органа, без обзира да ли се спроводи пре или после покретања судског или другог поступка. Стране могу покренути поступак посредовања и у току поступка по правним лековима или у току извршног поступка.

Закон о посредовању у решавању спорова („Службени гласник РС“ број 55/2014 од 23. маја 2014. године) (у даљем тексту: Закон) је ступио на снагу 31. маја 2014. године, а примењује се од 1. јануара 2015. године, осим одредаба члана 6. до 8. и члана 33. став 5. које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Даном почетка примене Закона престао је да важи Закон о посредовању – медијацији („Службени гласник РС”, број 18/05). Сви подзаконски акти прописани Законом су донети и то:

- Правилник о начину вођења регистра посредника („Службени гласник РС”, бр. 146/2014),
- Правилник о поступку издавања, обнављања и одузимања дозволе за посредовање и обрасцу дозволе за посредовање („Службени гласник РС”, бр. 146/2014),
- Правилник о Програму основне обуке посредника („Службени гласник РС” бр. 146/2014),
- Етички кодекс посредника („Службени гласник РС” бр. 146/2014), Правилник о обрасцу уверења о завршеној основној и специјализованој обуци посредника („Службени гласник РС”, број 11/2015), и
- Правилник о ближим условима и поступку за издавање дозволе за спровођење основне и специјализоване обуке посредника и надзору над спровођењем обуке („Службени гласник РС”, бр. 13/2015).

Измене и допуне **Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова** („Сл. гласник РС”, бр. 7/2016) усвојене су 29. јануара 2016. године у циљу увођења новог начина вредновања квантитета (учинка) рада судија, ради мотивисања судија да решавају спорове кроз посредовање: **два предмета окончана закључењем споразума о решавању спора посредовањем рачунају се као један мериторно решен предмет**. Пракса је, пак, показала да је наведена норма недовољан мотив за судије да упућују предмете на посредовање и решавају спорове путем посредовања. У наредном периоду неопходно је, уз нужни развој вансудске медијације и подстицања сарадње са судовима, размотрити начине мотивисања судија да упућују странке на медијацију, као и начине на који судије могу примењивати одређене вештине медијације у алтернативним поступцима, уважавајући судијску функцију.

Члан 44. Закона предвиђа да се програм основне обуке утврђује актом министра, док се програм специјализоване обуке утврђује посебним актом овлашћених правних лица, органа и организација, уз сагласност министарства. Закључно са 27.09.2017. г., **девет организација** је добило дозволе за спровођење обуке за посреднике, али до сада, само **шест организација** је спроводило обуку, са укупним бројем полазника **1.063**.

Министар правде је дана 04.02.2015. године објавио јавни позив за издавање дозвола за посредовање у решавању спорова и упис у Регистар посредника. Закључно са 27.09.2017. године, регистровано је **560 посредника**. Дозволе се континуирано издају, а регистар се редовно ажурира.

Досадашњи резултати примене закона и број предмета који се решавају путем алтернативних метода решавања спорова још увек нису задовољавајући,

пре свега због одсуства системских мера свих релевантних институција и органа, којима ће се стати иза посредовања као алтернативног начина решавања спорова. Протекло је скоро три године од почетка примене закона, и статистика указује да је неопходно да све надлежне институције одлучно приступе примени и промовисању Закона и система медијације.

На основу годишњих извештаја посредника о раду у 2016. години који су до 10. марта 2017. године поднети Министарству правде, евидентирано је **256** закључених споразума о приступању посредовању (број поступака посредовања у којима су посредници учествовали у својству посредника). Иако је ово изузетно мали број у односу на број предмета који се налази пред судовима, охрабрује чињеница да је претежан број тих поступака заправо успешно окончан - **206** предмета који су окончани закључењем споразума о решавању спора посредовањем. На основу извештаја Врховног касационог суда, закључујемо да је занемарљив број тих предмета упућен од стране суда, али има и таквих случајева (према евиденцији које воде судови, 30 предмета је упућено, а 21 је успешно окончано медијацијом). Према извештајима медијатора, приметно је да се незнатан број предмета упућује од стране судов, с обзиром да је свега 9 посредника навело да им је одређен број предмета упућен од стране суда, збирно 25 предмета. Највећи број предмета је спроведен у оквиру поступка посредовања пред Народном банком Србије, који спроводе бесплатно запослени у Народној банци Србије.

На основу статистичких података прикупљених од стране Врховног касационог суда, у првој половини 2017. године број предмета упућених на медијацију (без предмета радних спорова) од стране привредних судов је **70** док број предмета решених кроз поступак посредовања (медијацијом) је **68**. Ова статистика се значајно разликује од статистике прикупљене на основу извештаја посредника за исти период, који су Министарство известили о **12** медијација које су спроводили у привредним стварима. Разлика у статистичким подацима је резултат неуједначеног тумачења који предмети би требало да буду уврштени у статистику медијације, ко може бити медијатор, неуједначеног и несавременог начина вођења предмета медијације, и одсуства могућности провере предметних података до тренутка обнове дозволе медијатора.

Ипак, **Годишњи извештај ВКС-а** јасно указује на **велики простор који постоји за развој овог начина решавања спорова, како се прилив првостепених парничних предмета повећава из године у годину**. У односу на 2015. годину, привредни судови су у 2016. години примили у рад **3.375 (4,06%) више предмета**. Број **нерешених парничних предмета** на почетку 2016. године пред привредним судовима у Републици Србији је био **10.561** док је укупно **примљено у рад у току 2016. године било 15.720 парничних предмета и 943 предмета стечаја и реорганизације**. Иако су привредни судови уложили велики напор у решавању старих предмета, ипак њихов број је и даље велик.

Управо због свега наведеног је 28. јуна донето заједничко Упутство Врховног касационог суда, Високог савета судства и Министарства правде за унапређење медијације у Републици Србији, ради подстицања судов да усмере пажњу на организацију рада ради подршке медијацији, кроз унапређење и реорганизацију рада по Закону о посредовању у решавању спорова.

Упутство истиче да је обавеза суда да у смислу одредаба члана 9. став 2. Закона пружи све потребне информације у циљу потпуне обавештености странака о могућности спровођења посредовања, што може извршити и упућивањем странака код посредника, али се ове одредбе готово не примењују. Даље, истиче се да би судови требало да у раној фази поступка решавају спорове упућивањем странака на медијацију или

подстицањем на закључење судског поравнања, ради растерећења и ефикаснијег поступања у осталим предметима у којима то није могуће.

Упутством се пре свега позивају председници судова да

1. **Измене појединачне програме за решавање старих предмета у судовима за 2017. годину и Годишњи распоред послова**
2. **Оснују Инфо-службе за подршку алтернативним начинима решавања спорова у оквиру суда при свим основним, вишим и привредним судовима и формирање инфо пулта** на којем ће грађани моћи да добију опште правне информације о медијацији
3. **Подстакну активну сарадњу са екстерним партнерима суда односно пружаоцима услуга на основу закључених протокола о сарадњи**
4. **Подстичу рочишта за покушај решавања спора упућивањем странака на медијацију пре припремног рочишта или првог рочишта за главну расправу**
5. **Врше промоцију**
6. **Дозволе обуку судија и да сами учествују у радионицама**
7. **Да се унапреди статистика**

У циљу промоције медијације, Министарство правде је такође сарађивало током 2017. године са два пилот суда - Другим основним судом у Београду и Основним судом у Крагујевцу и **Пројектом ефикасности правосуђа (ЈЕП)** како би се осмислиле и спровеле активности у циљу припреме за **Недељу медијације**, која је одржана у недељи од 25. октобра 2017. године.

Министарство активно промовише медијацију, редовним учествовањем на конференцијама, стручним скуповима, кроз пружање релевантних информација на сајту министарства и кроз изјаве за медије.

Министарство правде је 29.05.2017. године формирало о **Саветодавну групу за успостављање ефикасног и одрживог система посредовања у решавању спорова** која ће бити састављена од стручњака и представника свих релевантних носилаца активности који ће у оквиру делокруга својих надлежности и рада обезбедити да се реформске активности у наредном четворогодишњем периоду ефикасно и ефективно планирају и што успешније спроведу. Основни задатак радне групе ће бити да изради и усвоји заједнички план активности те да кроз редовне састанке пружа смернице и стручна мишљења, координира рад носилаца активности, предлаже, разматра и прати план рада релевантних пројеката и носилаца активности у области медијације, те иницира сарадњу са другим институцијама, чије би учешће било од посебног значаја за унапређење примене метода алтернативног решавања спорова.

Када је реч о административним капацитетима, неопходно је оснаживање **Сектора за правосуђе-Одељења за правосудне професије** у којем је систематизовано и попуњено једно радно место за вођење стручних и административних послова које се односи на систем посредовања. Већи број посредовања и медијатора као и веће надлежности Министарства правде захтевају унапређене постојећих капацитета. У циљу унапређења капацитета Министарства правде ради подстицања примене медијације, од користи могу бити искуства Министарства правде Италије, који води централизовани електронски регистар и статистику, и надзире пословање центара за медијацију, којима издаје дозволу за спровођење медијације, медијатора и тренера за медијацију. Поред подршке рада Саветодавне групе, неопходно је да министарство пружа подршку у раду **Комисије за спровођење поступка одузимања дозволе за посредовање**. Комисија је образована 13.11.2015. године.

Рад Министарства правде у вези система медијације је у току 2016. и 2017. године подржавао **МДФ/ЈСС пројекат** у виду ангажовања консултаната за реформу правосудних професија на свим стратешким, нормативним, промотивним и админис-

транивним питањима. **Партнери за демократске промене Србија (Партнери Србија)** су уз подршку Амбасаде Краљевине Холандије у Србији, од децембра 2015. године до јуна 2017. године спроводили пројекат **„Подршка примени медијације у правосуђу“**, који је имао за циљ допринос повећању ефикасности правосуђа кроз решавање постојећих и смањење прилива нових предмета путем ефикаснијег коришћења медијације за вансудско решавање спорова пре и након покренутог судског поступка. У оквиру овог пројекта подишнути су капацитети за примену медијације пре свега у **Другом основном суду у Београду**, који је 09.03.2017. године формирао инфо-службу суда за подршку алтернативном решавању спорова ради пружања информација о могућностима постизања мирног решавања спора, те и у Чачку (**Основни и Виши суд**), као и у оквиру **Адвокатске коморе Чачак**, у којој је основан и свечано отворен Центар за медијацију 24. априла 2017. године. У септембру 2016. године отпочео је **двогодишњи пројекат „Медијација у привредним споровима у Србији“** Европске банке за обнову и развој који подржава Правосудну академију, Привредну комору Србије и правне факултете у унапређењу капацитета везаних за посредовање у привредним споровима. Пројекат спроводи међународни конзорцијум који чине *“ECDR”* – Европски центар за решавање спорова из Словеније, *“ADR Center”* из Италије, *“ADR Group”* из Велике Британије и Партнери за демократске промене Србија. **ИПА 2015 Пројекат правосудне ефикасности** је, поред подршке у организовању Недеље медијације, од другог квартала 2017. године подржавао рад Саветодавне групе у разматрању најбоље праксе у Европској унији у примени Директиве, те могућих стратешких праваца. Државе које се у смислу остваривања циља равнотеже између судских поступака и броја медијација издвајају су Уједињено краљевство, Немачка и Италија. Увођење елемената италијанског модела прве обавезне информативне сесије са медијатором у одређеним врстама предмета спора, као претпоставке за покретање парничног поступка се оцењује као најуспешнији модел, и најприменљивији у средњерочним реформским активностима у Србији.

Може се закључити да је степен коришћења како судске тако и вансудске медијације у Србији и даље занемарљив, а да је нови закон имао занемарљиве економске ефекте на рад судова и трошкове странака. Статистика, иако се примећује пораст из године у годину због промотивних активности ипак не изненађује, имајући у виду чињеницу да усвајање закона и почетак његове примене није праћен ниједним значајнијим секторским пројектом, покренутим и спроведеним у сарадњи са надлежним министарством и судовима. Резултати примене овог Закона нису задовољавајући, због чега је потребно усвојити системске мере, којима ће суштински бити подржано посредовање као алтернативни начин решавања спорова, укључујући од стране судова. Наиме, основни циљ **Директиве 2008/52/ЕЗ о одређеним аспектима медијације у грађанским и привредним стварима** је успостављање равнотеже између броја судских поступака и броја медијација, при чему се сматра да је за постизање циља равнотеже, пожељно да индекс просека успешности медијације буде макар преко 50%. У том смислу, иако начелно постоји усклађеност, због преузимања одредби о могућности извршности споразума, итд., усклађивање Закона и осталог релевантног правног и институционалног оквира у Републици Србији са циљем Директиве је изостало, због чега је неопходна свеобухватна ревизија.

У Заједничкој позицији Европске уније о Правосуђу и основним правима, усвојеној од стране Одбора сталних представника ради припреме трећег састанка Приступне конференције са Србијом који је одржан 18 јула 2016. године, у **прелазним мерама** Европска унија поново наглашава **потребу да се даље размотри и промовише употреба различитих алтернативних начина решавања спорова**. Даљи ток преговора и напретка у оквиру преговарачког поглавља 23, те и осталих поглавља, зависи, између осталог, и од успешног развоја ове области. У Извештају о напретку Европске комиси-

је који је објављен 9. новембра ове године, Европска комисија закључује да је Национално удружење медијатора Србије активно промовисало алтернативно решавање спорова али без значајног умањења броја парничних предмета пред судовима, те да **„постоји потреба да се активно промовишу алтернативни начини решавања спорова и да се успостави ефикасан и ефективан систем за пренос судских предмета на медијаторе. Потребна је и обука свих релевантних учесника да би посредовање постало користан алат.“**

Постојећи стратешки оквир за развој медијације су Национална стратегија реформе правосуђа за период 2013 –2018. године и Акциони план за преговарачко поглавље 23. Неопходно је да се наведени стратешки оквир за одрживи развој медијације разради кроз посебан стратешки оквир и акциони план који ће садржати детаљно испланиране активности, утврђене носиоце, средства финансирања и рокове за спровођење.

При предузимању будућих активности, неопходан је системски приступ. Најмање пет нужних интервенција се морају паралелно спроводити као континуиране:

1. **Измена нормативног оквира** (Закона о посредовању у решавању спорова (IV квартал 2018) и његових подзаконских аката (III квартал 2019), Закона о парничном поступку (IV квартал 2018) и Закона о судским таксама (IV квартал 2018) али такође и Судског пословника, и других релевантних прописа у оквиру посебних области медијације (Закон о мирном решавању радних спорова, Породични закон, итд. (2021);
2. **Оснивање и унапређење рада центара за медијацију;**
3. **Оснивање и развој служби за подршку медијације при основним, привредним и вишим судовима**, укључујући обуку судског особља и Успостављање процедура у судовима за управљање предметима који су упућени на поступак посредовања („mediation case-management“);
4. **Обука и унапређени стандарди у спровођењу медијације** (Побољшање квалитета и учесталости како основне тако и прецијализоване обуке у циљу унапређења стандарда процеса медијације и самих медијатора; Израда стандардеаа утврђивање који предмети су медијабилни и спровођење радионица са судијама у вези примене Закона и утврђивања смерница за избор и упућивање погодних предмета на медијацију;
5. **Промоција** (Спровођење промотивних и едукативних активности у оквиру адвокатских комора; Широка јавна кампања промоције предности посредовања у решавању спорова, усмерена на све потенцијалне кориснике, укључујући и правобранилаштво, државне органе и локалне самоуправе, привредна друштва, комунална предузећа и јавне институције, образовне, здравствене и спортске установе, професионална удружења, невладине организације, медије, грађане, и све друге који могу користити услуге посредовања; Недеља медијације и поравнања);
6. **Унапређење административних капацитета Министарства правде** (кадровских и техничких – централизована статистика судова и медијатора, израђени и унапређени релевантни регистри, итд.)

Већи пројекат који би обухватио медијацију као алтернативни начин решавања спорова тј. механизам за смањење заосталих предмета и скраћивање дужине трајања предмета је у досадашњем пројектном планирању изостао те представља приоритет у планирању за **IPA 2016 и IPA 2018.**

Право својине

Општи режим стицања права својине је ближе и детаљно описан у 3. глави - *Способност преузимања обавеза из чланства у ЕУ*, у подглави 3.23. *Правосуђе и основна права* - 3.23.3. *Основна права*, док је у подглави 3.4. *Слободно кретање капитала* – Подгрупа за слободно кретање капитала, поглавље - 3.4.1. *Режим кретања капитала и текућих плаћања* ближе и детаљније обрађено питање реституције имовине.

2.1.6. Развој финансијског сектора

Банкарство

На крају септембра 2017. године, банкарски сектор чини 30 банака, непромењено у поређењу са јулом 2016. године. У посматраном периоду *Bank of China Srbija a.d. Beograd* добила је дозволу за рад 20.12.2016. године, *Alpha Bank Srbija a.d. Beograd* је априла 2017. године преузета од стране *AIK banke a.d. Beograd* и променила је име у *Jubanka a.d. Beograd*, а *Findomestic banka A.D. Beograd* је такође преузета, од стране *Direktne banke A.D. Kragujevac*, којој је припојена јула 2017. године. Већински део, око три четвртине укупне билансне активе сектора је у већинском власништву страних банака, односно стратешких инвеститора.

Акциони план за спровођење Стратегије обухвата активности надлежних министарстава и осталих државних институција осим Народне банке Србије, која је усвојила посебан акциони план, с обзиром на уставну и институционалну независност исте. Оба акциона плана садрже детаљно описане кораке које је потребно предузети, са релевантним временским роковима и очекиваним резултатима уз навођење надлежних институција за реализацију планираних активности. У вези са наведеним, крајем 2016. године је усвојен Закон о проценитељима вредности непокретности.

	2012.	2013.	2014.	2015.	јули 2016.	2016.	у млн ЕУР септембар 2017.
Број банака	32	30	29	30	30	31 ²⁰	30
Број запослених	28.394	26.380	25.106	24.257	24.066	23.847	23.342
Укупна актива	25.321,5	24.827,0	24.544,8	25.059,0	25.356,2	26.252,9	27.590,0
Банке у власништву страних лица	19.024,3	18.462,4	18.277,2	19.068,6	19.203,3	20.131,2	20.926,7
Банке у власништву Републике Србије	4.587,7	4.655,7	4.718,5	4.518,0	4.680,9	4.544,2	4.517,3
Банке у власништву домаћих приватних лица	1.709,6	1.708,9	1.549,2	1.472,4	1.472,0	1.577,5	2.146,0
Укупна актива/БДП	86,0	78,7	76,0	76,7	77,9	77,2	77,0
Капитал	5.197,6	5.185,9	5.074,5	5.090,1	5.224,2	5.122,5	5.552,2
Банке у власништву страних лица	3.843,0	3.869,2	3.795,8	3.942,6	4.060,0	4.066,2	4.251,9
Банке у власништву Републике Србије	814,1	780,8	798,2	716,7	694,5	616,2	712,8
Банке у власништву домаћих приватних лица	540,5	535,9	480,4	430,7	469,7	440,1	587,5
Капитал/БДП	17,7	16,4	15,7	15,6	16,1	15,1	15,5
Укупни депозити	14.936,3	15.066,7	15.637,4	16.523,1	16.990,0	18.242,0	19.151,1

²⁰ Подаци не обухватају податке Bank of China Srbija a.d. Beograd, која је почела са радом почеком 2017. године

Штедња	8.272,3	8.418,5	8.524,6	8.628,6	8.821,8	8.987,3	9.262,9
Укупни депозити/БДП	50,7	47,7	48,4	50,6	52,2	53,6	53,4
Укупни кредити	16.911,4	16.405,1	15.383,3 ²¹	15.500,3	15.864,5	15.977,8	16.995,2
Предузећа	8.309,4	7.465,0	6.801,9	6.758,5	6.773,1	7.138,3	7.643,6
Становништво	4.931,6	5.087,4	5.259,4	5.513,5	5.781,4	5.998,6	6.620,8
Укупни кредити/БДП	57,4	52,0	48,0 ²	47,5	48,7	47,0	47,4
Адекватност капитала	19,9	20,9	20,0	20,9	21,6	21,8	22,4

Захваљујући интензивним напорима Народне банке Србије у подручју контролних активности, банкарски сектор у Републици Србији је током 2016. и 2017. године остао отпоран на макроекономске шокове, односно адекватно капитализован и ликвидан. Упркос снажним екстерним шокovima, попут дужничке кризе у зони евра, поверење депонената у банке је остало непољуљано, на тај начин доприневши да штедња остане главни домаћи извор финансирања банака, што уз смањење задужености из иностранства, банке чини мање изложеним утицају негативних кретања из окружења. Крајем септембра 2017. године девизна штедња становништва износила је око 9,3 милијарди евра.

Поред наведеног, Народна банка Србије са посебном пажњом приступа питању проблематичних кредита активно реализујући циљеве постављене Акционим планом Народне банке Србије за спровођење Стратегије за решавање проблематичних кредита у Републици Србији, од које се, између осталог, очекује да уклони препреке за суштинско решавање питања дуга и ојача подстицаје одрживим, али финансијски угроженим дужницима.

Банке у Србији су у претходним годинама изградиле значајне резерве капитала. Учешће рачуноводственог капитала у укупној нето билансној суми банкарског сектора је било 20,12% на крају септембра 2017. године и већ годинама се креће у распону од 20-22%. Сви показатељи адекватности капитала банкарског сектора такође бележе високе вредности. Адекватна капитализованост банака у Србији је потврђена и у поступку посебног дијагностичког испитивања највећег дела (око 88% укупне aktive) банкарског сектора, које је Народна банка Србије, по узору на сличне анализе у земљама ЕУ, спровела током 2015. године, при чему није идентификован недостатак капитала ни за једну од 14 обухваћених банака.

Изменама прописа у вези с адекватношћу капитала банака који су усвојени децембра 2016. године, минимална вредност показатеља адекватности капитала је смањена са 12% на 8% почев од јуна 2017. године, чиме је изједначена са оном која се примењује у Европској Унији. Показатељ адекватности капитала банкарског сектора је знатно виши од тог минимума и износио је 22,5% на крају септембра 2017. године, док су показатељи учешћа основног капитала (*Tier 1*) и основног акцијског капитала (*CE1*) у укупној ризичној активи забележили вредности од 21,5% и 21,4%, респективно (минималне прописане вредности су 6% за *Tier1* и 4,5% за *CE1*).

Изменама и допунама прописа у вези с извештавањем банака које су усвојене децембра 2016. године у оквиру реализације Стратегије за увођење стандарда Базел III у Републици Србији успостављен је, између осталог, регулаторни оквир за праћење висине показатеља леверица (*leverage ratio*) у банкама. Показатељ леверица обрачунат на нивоу банкарског сектора је на крају септембра 2017. године износио 10,93%.

Такође, банкарски сектор је током 2016. године, као и током 2017. године карактерисао изузетно висок ниво ликвидности. Ликвидна актива је на крају септембра 2017. године чинила 37,0% укупне билансне aktive, а 53,8% краткорочних обавеза.

²¹ Од децембра 2014. године у примени је нова методологија за израчунавање кредита (нису укључени кредити по репо трансакцијама).

Просечни месечни показатељ ликвидности банкарског сектора се током целе године кретао изнад 2, што значи да су ликвидна потраживања првог реда и остала потраживања која доспевају у наредних месец дана била двоструко већа од збира обавеза без утврђеног рока доспећа и обавеза које доспевају у наредних месец дана. Просечни месечни показатељ ликвидности банкарског сектора је износио 2,21 у септембру 2017. године (регулаторни минимум је 1,0). Месечни ужи показатељ ликвидности је у септембру 2017. године износио 1,84 (регулаторни минимум је 0,7).

Ради додатног јачања отпорности банкарског сектора, Одлуком о управљању ризиком ликвидности која је усвојена децембра 2016. године у оквиру реализације Стратегије за увођење стандарда Базел III у Републици Србији, уведен је нови регулаторни показатељ – показатељ покрића ликвидном активом. Овај показатељ представља однос заштитног слоја ликвидности (који чини високо квалитетна ликвидна актива) и нето одлива ликвидних средстава банке до којих би дошло у наредних 30 дана од дана израчунавања овог показатеља у претпостављеним условима стреса.

Банке су дужне да до 31. децембра 2017. године одржавају овај показатељ на нивоу који није нижи од 80%, а почев од 1. јануара 2018. године на нивоу који није нижи од 100% (прописане минималне вредности су исте као и у Европској унији). На дан 30. септембра 2017. године показатељ покрића ликвидном активом на нивоу банкарског сектора је износио 242,71%.

Банкарски сектор је 2016. годину завршио са добитком од 21,3 млрд РСД (око 172 млн ЕУР), при чему су *ROA* и *ROE* износили 0,68% и 3,40%, респективно. Профитабилност за првих девет месеци 2017. године је за 63,1% већа у поређењу са истим периодом 2016. године. Нето добитак пре опорезивања за девет месеци 2017. године износио је 53,5 млрд РСД (447,8 млн ЕУР), при чему су *ROA* и *ROE* били на нивоу од 2,18% и 11,01%, респективно. Укупно 25 банака, са укупним тржишним учешћем у износу од 98,8% је исказало добитак у првих девет месеци 2017. године. Нето приходи од камата и накнада су главне компоненте оперативног добитка банкарског сектора и покривају пословне расходе банкарског сектора у потпуности (око 146% на крају септембра 2017. године). Нето каматна маржа у односу на просечну билансну активу је стабилна у последњих пет година и креће се на нивоу од око 4%.

Делотворно спровођење Стратегије за решавање проблематичних кредита и појачане супервизорске активности довели су до значајног побољшања квалитета кредитног портфолија банака и успоравања прилива нових проблематичних кредита, што су добре основе за даљи раст кредитне и привредне активности у Републици Србији. Као резултат наведених активности, учешће бруто проблематичних кредита, које на крају септембра 2017. године износи 12,2%, је скоро преполовљено у односу на највиши ниво забележен средином 2015. године, односно смањено за 10,1 п.п. у односу на месец када је Стратегија усвојена. Недавним прописивањем обавезног рачуноводственог отписа кредита који су у потпуности обезвређени на терет расхода, односно пребацивања најлошијег дела проблематичних кредита у ванбилансну евиденцију банке, убрзан је темпо смањења проблематичних кредита који су само током септембра месеца смањени за 17,4% на ниво од 251,4 млрд РСД (2,1 млрд ЕУР). Поред отписа, подједнако важан фактор смањења проблематичних кредита представља и уступање, односно продаја кредита другим тржишним учесницима изван банкарског сектора. Упркос значајном смањењу у великој мери обезвређених потраживања, покривеност проблематичних кредита у банкарском сектору Србије, како исправкама вредности у складу са МРС/МСФИ, тако и регулаторним резервисањима за билансне изложености је задржана на задовољавајућем нивоу (62,2% и 127,2% на крају септембра 2017. године, респективно).

Управа за надзор над финансијским институцијама формирана је као посебна организациона целина која у оквиру Народне банке Србије обавља послове из своје

надлежности утврђене Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – Одлука УС). Положај, организација и начин рада Управе за надзор над финансијским институцијама ближе су уређени Статутом Народне банке Србије, а Сектор за контролу пословања банака је организациона јединица Управе за надзор која је надлежна за спровођење њене надзорне функције у пословању банака. У оквиру развоја функције контроле пословања банака, процес супервизије се континуирано усклађује са међународним стандардима и препорукама добре праксе релевантних интернационалних струковних организација. Успостављена је доследна и транспарентна политика лиценцирања и делиценцирања учесника на финансијском тржишту.

У поступку надзора Народна банка Србије сарађује, осим са органима у Републици Србији, и са органима других држава који обављају супервизију, а начин међусобне сарадње утврђује се споразумом о сарадњи између Народне банке Србије и конкретног надзорног органа. Поред билатералне сарадње, Народна банка Србије учествује у раду тзв. Колеџа супервизора (*College of Supervisors*), организованих од стране надлежног регулаторног тела задуженог за супервизију банкарске групе на консолидованој основи.

Осигурање

У Републици Србији тренутно послује 21²² друштво за осигурање, од којих се пословима осигурања бави 17 друштава, а пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бави се 4 друштва, искључиво неживотним осигурањем 7 друштава, а и животним и неживотним осигурањем 6 друштава. Посматрано према власничкој структури капитала, од 21 друштва за осигурање 6 је у већинском домаћем власништву, а 15 је у већинском страном власништву. Друштва у већинском страном власништву бележе преовлађујуће учешће у билансној суми сектора осигурања, броју запослених, премији животних и неживотних осигурања, а највећи број друштава за осигурање су супсидијари група из Европске уније (Аустрија, Словенија, Италија, Француска и др).

Процес унапређења регулаторног оквира сектора осигурања у Републици Србији, започет у 2014. години, у смислу усаглашавања са захтевима који важе у Европској унији и приближавања нивоа заштите осигураника нивоу заштите који уживају у Европској унији, настављен је и у 2016. години.²³

Сектор осигурања је у првом полугодишту 2017. године остварио укупну премију у висини од 48,8 млрд. динара (404 мил. евра) што представља раст од 8,1%. У структури портфеља доминантна су неживотна осигурања са учешћем од 77,5%, од којих су најзначајније осигурање од аутоодговорности, имовинска осигурања и осигурање моторних возила-каска. Животна осигурања у вишегодишњем периоду бележе двоцифрене стопе раста и раст учешћа у укупној премији које је достигло 22,5%.

Сектор осигурања је стабилан и бележи тренд развоја. Солвентност сектора је обезбеђена са основним показатељем адекватности капитала од 240,9% за животна и 200,6% за неживотна осигурања. Техничке резерве за измирење обавеза према осигураницима у износу од 160,2 млрд. динара (1,3 млрд. евра) бележе раст и доминантно учешће у пасиви сектора од 70,3%. Претежни износ техничких резерви се инвестира у државне хартије од вредности и то 95,6% техничких резерви животних и 68,8% техничких резерви неживотних осигурања.

²² У трећем тромесечју 2017. године два друштва за осигурање су извршила статусну промену припајања трећем друштву за осигурање.

²³ Детаљније информације о регулаторном оквиру у делу 3.9.2.

Може се очекивати да мотор будућег развоја сектора осигурања у Републици Србији буде у сегменту животних осигурања имајући у виду претпоставке за развој, тј. 7,1 мил. становника и више од 2 мил. запослених са потребом за заштитом од ризика смрти и потребом за дугорочном штедњом кроз животна осигурање. Динамика развоја животних осигурања зависиће како од екстерних фактора (брuto домаћег производа, запослености, куповне моћи, развоја тржишта капитала и пореског третмана), тако и од спремности самих друштава за осигурање да развијају услуге осигурања у сегментима са потенцијалом за раст.

У сегменту неживотних осигурања шанса за развој сектора осигурања је у добровољним осигурањима. Простор за раст је могућ у сегменту пружања осигуравајуће заштите привредним субјектима од непредвиђених догађаја, нпр. кроз имовинска осигурања и осигурања од одговорности, како би се ослободили додатни капацитети привреде за инвестиције и развој. Динамика раста добровољних неживотних осигурања зависиће од економске активности и способности друштава за осигурање да благовремено препознају потребе привредних субјеката и понуде им адекватну заштиту. Такође, развојни потенцијал постоји и у сегментима осигурања од последица незгоде и добровољног здравственог осигурања, уз едукацију потенцијалних осигураника о предностима осигурања и обезбеђење адекватне заштите и ширине покрића.

Добровољни пензијски фондови

Добровољни пензијски фондови у Републици Србији јавили су се као резултат реформе пензијског система, која је започета доношењем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011)²⁴. Први пензијски фонд је започео са пословањем у новембру 2006. године.

У протеклом периоду, поред оснивања нових пензијских фондова, дошло је до повлачења неких друштава за управљање са тржишта и спајања фондова, тако да тренутно на тржишту добровољних пензијских фондова послују четири друштва за управљање и седам добровољних пензијских фондова (три друштва управљају са по два фонда). Једно друштво за управљање је у домаћем власништву, док су остала три друштва у крајњем приватном страном власништву.

Индустрија добровољних пензијских фондова на крају септембра 2017. године броји 184.105 корисника са закључених 251.525 уговора (један корисник може бити члан више фондова). У септембру 2017. године просечан износ доприноса износио је 4.208 динара. Нето имовина пензијских фондова је у сталном порасту тако да је на крају септембра 2017. године износила око 34,9 милијарди динара, што је раст од 10,5% за протеклих годину дана. Раст нето имовине је већим делом генерисан уплатама чланова фондова, а мањим делом приносом који су фондови остварили од улагања. *FONDEX* (индекс који представља кретање вредности инвестиционих јединица свих добровољних пензијских фондова на тржишту) је у периоду од почетка пословања фондова до краја септембра 2017. године забележио пораст од 9,4%, док је у протеклих годину дана порастао за 4,9% (пораст *FONDEX*-а показује просечан пондерисани принос свих фондова за одређени период).

Неки од главних разлога за још увек недовољну развијеност индустрије добровољних пензијских фондова се могу пронаћи у стању домаће економије, животном стандарду становништва и степену развијености финансијског тржишта, које не пружа широке могућности за диверсификацију улагања имовине фонда. У односу на почетак пословања пензијских фондова, стање на домаћем финансијском тржишту се, у том смислу, побољшало, имајући у виду појаву нових финансијских инструмената.

²⁴ Детаљније информације о регулаторном оквиру у делу 3.9.2.

Потенцијал за даљи развој система добровољних пензијских фондова је велик, посебно имајући у виду значајан притисак на јавни буџет изазван старењем становништва, као и то да у пензијским фондовима штеди око 3% становништва, односно око 10% запослених. Са јачањем економије земље и животног стандарда може се очекивати и повећање броја корисника и висине уплата у приватне пензијске фондове, као и јачање улоге пензијских фондова као институционалних инвеститора на финансијском тржишту. Јасни сигнали о неопходности правовремене штедње за старост, упућени грађанима од стране носилаца економске политике, требало би да утичу на бржи развој добровољних пензијских фондова, што би са друге стране позитивно утицало на националну штедњу, развој финансијског тржишта и економије у земљи.

Тржиште капитала

Према подацима Комисије за хартије од вредности, последњег дана јуна 2017. године, регистроване учеснике на тржишту капитала чинило је: 23 брокерско-дилерска друштва, 13 овлашћених банака, седам кастоди банака, четири друштва за управљање инвестиционим фондовима и 14 инвестиционих фондова (12 отворених, један затворени и један приватни фонд), што је у односу на крај 2016. године повећање само за један приватни фонд.

У оквиру тржишта капитала у Републици Србији тргује се на Регулисаном тржишту, Мултилатералној трговачкој платформи (МТП) и ван регулисаног тржишта и мултилатералне трговачке платформе, односно на ОТП тржишту. Посао организатора тржишта обавља Београдска берза, на којој се трговање одвија на Регулисаном тржишту и МТП. Регулисано тржиште подељено је на два сегмента: *Listing (Prime, Standard и SMart)* и *Open Market*. Укупан број издавалаца листираних на Регулисаном и МТП тржишту износио је 30. јуна 2017. године 658 (од чега на Регулисаном тржишту: 35), што представља наставак тренда смањења броја јавних друштава, у протеклих пет година, као последица промене правне форме, или окончања поступка стечаја, односно ликвидације.

Укупна вредност промета на Београдској берзи, последњег дана јуна 2017. године, износила је 27,7 милијарди РСД (око 225 милиона ЕУР), од чега је чак 95% реализовано на Регулисаном тржишту и то претежно на *Prime Listing*-у, од трговине обвезницама Републике Србије (87%). Поред обвезница Републике Србије, на овај сегмент тржишта укључене су, од децембра 2016. године, и обвезнице Европске банке за обнову и развој (ЕБРД), као прве обвезнице једне међународне финансијске институције котиране на домаћем тржишту, са роком доспећа од три године и деноминацијом у динарима.

Са друге стране укупна вредност салдираних трансакција на ОТП тржишту, на поменути дан, износила је близу 2,809 милијарди РСД (око 23 милијарде ЕУР), и чиниле су је првенствено трансакције динарским дужничким инструментима (97%).

У сектору инвестиционих фондова није било значајних промена, у односу на крај претходне године. Укупна вредност нето имовине свих отворених инвестиционих фондова 30. јуна 2017. године, износила је 21,2 милијарде РСД (око 175 милиона ЕУР), док је укупна вредност имовине јединог затвореног фонда износила 115,4 милиона динара (око 955 хиљада ЕУР). Улагање имовине отворених инвестиционих фондова се и даље, највећим делом односило на краткорочне новчане депозите (око 60%), са значајно промењеном валутном структуром новчаних депозита, у корист депозита у еврима (55%), у односу на крај 2016. године када је доминантно било улагање у динарске депозите (61%). Наведено је последица доминације нето имовине фондова очувања вредности имовине (новчаних фондова) у укупној нето имовини свих отворених инвестиционих фондова (90%).

Наведени подаци указују да је, и даље, основна карактеристика домаћег тржишта капитала мала тржишна капитализација, у односу на БДП. Истовремено редукована је структура тржишног материјала и то тако што промет дужничким хартијама од вредности чини готово целокупну вредност укупно оствареног промета, док је учешће власничких хартија од вредности незнатно. У циљу развоја тржишта капитала у Србији и побољшања квалитета хартија од вредности којима се тргује, неопходан је излазак великих инфраструктурних компанија на берзу. Овоме у прилог говори и чињеница да је листирање таквих компанија у претходном периоду, с обзиром на дотадашњи ниво ликвидности и промета који је био заступљен на Београдској берзи, у одређеној мери оживело тржиште. Поред тога што су биле једне од најтргованијих акција на Берзи, ове компаније су наметнуле и високе стандарде корпоративне културе, који обезбеђују транспарентност и, самим тим, стварају услове за стицање поверења инвеститора у њихово пословање. Излазак великих инфраструктурних компанија на Берзу повећао би понуду квалитетног тржишног материјала, за улагања институционалних инвеститора, док би, са становишта самих компанија, омогућио тржишно вредновање њиховог капитала и отворио нови канал за обезбеђење додатних средстава.

Улагање у инвестиционе фондове није значајног обима, услед нарушеног поверења инвеститора у овај вид улагања узрокованог значајним падом вредности инвестиционих јединица фондова 2008. године, а имајући у виду да су у то време фондови доминантно били фондови раста, који су највећи део своје имовине улагали у акције на берзи. Илустрације ради, индекс најликвиднијих акција на Београдској берзи, *Belex15* је, током 2008. године пао за 75,6%, док је пад општег индекса *Belexline* износио 68,7%.

Поред тога, према искуствима и мишљењу индустрије инвестиционих фондова, могућност издавања инвестиционих јединица у иностраној валути, као и стимулативнија пореска политика у овој области, допринели би већем интересовању инвеститора за ову врсту финансијских инструмената.

2.2. СПОСОБНОСТ СУОЧАВАЊА СА ПРИТИСКОМ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СА ТРЖИШНИМ СИЛАМА УНУТАР ЕУ

2.2.1. Људски капитал

Тржиште рада

У другом кварталу 2017. године забележен је **највећи број запослених** (2.881.000) и **најмањи број незапослених** (384.100) у периоду 2014–2017. године, због чега су и **стопе активности** (54,5%) и **запослености** (48,1%) **највише**, а **стопа незапослености најнижа** (11,8%).

Повећање броја запослених регистровано је у свим производним секторима, при чему су најзначајнија побољшања остварена у секторима услуга и индустрије (прерађивачка индустрија, рударство, трговина и др.), што је у складу са позитивним економским кретањима у овим секторима.

Раст броја запослених регистрован је како у формалном, тако и у неформалном сектору. Повећању формалне запослености, као квалитетном делу укупне запослености, поред оствареног привредног раста, допринело је и ефикасније ангажовање инспекцијских служби у циљу сузбијања сиве економије. Раст неформалне запослености највећим делом је резултат већег ангажовања сезонских радника у пољопривредној производњи услед добре пољопривредне године.

Трендови на тржишту рада

На основу података Републичког завода за статистику (РЗС) из Анкете о радној снази (АРС), прате се кретања и врши процена укупне радне снаге у Републици Србији.

Анкета о радној снази објављује се квартално, а последњи објављени подаци односе се на други квартал 2017. године. Такође, РЗС сваке године објављује АРС - годишњи билтен са просечним подацима за претходну годину.

У другом кварталу 2017. године је у поређењу са претходним кварталом забележено знатно смањење броја неактивних лица (за 167.000 лица) и незапосленог становништва (за 68.800 лица), у корист пораста броја запослених за око 228.800 лица. Такође, у поређењу са другим кварталом 2016. године, дошло је до смањења броја незапослених за 111.400 лица и истовремено је порастао број запослених за око 119.400 лица.

Табела 1. Трендови на тржишту рада, за становништво старости 15 и више година

Година	Становништво старости 15+			
	Укупно	Активно	Запослено	Незапослено
2016. (просек)	6.017.600	3.208.800	2.719.400	489.400
I квартал 2017.	5.995.300	3.105.000	2.652.200	452.800
II квартал 2017.	5.988.200	3.265.000	2.881.000	384.100

Извор: АРС, РЗС

Стопа активности за становништво старости 15 и више година у другом кварталу 2017. године износи 54,5%, и у односу на први квартал 2017. године (51,8%), повећана је за 2,7 п.п.

Стопа запослености за становништво старости 15 и више година у другом кварталу 2017. године износи 48,1% и у поређењу са првим кварталом 2017. године (44,2%) повећана је за 3,9 п.п. У поређењу са истим кварталом претходне године, стопа запослености је повећана за 2,2 п.п.

Стопа незапослености за становништво старости 15 и више година износи 11,8% и у поређењу са првим кварталом 2017. године (14,6%), смањена је за 2,8 п.п. У поређењу са истим кварталом претходне године, стопа незапослености је смањена за 3,4 п.п.

Позитивни трендови присутни су и у категорији лица радног узраста (15-64).

Табела 2. Трендови на тржишту рада за становништво радног узраста 15-64 година

Година	Становништво радног узраста 15-64			
	Укупно	Активно	Запослено	Незапослено
2016. (просек)	4.667.900	3.067.800	2.579.500	488.300
I квартал 2017.	4.636.300	2.968.400	2.517.000	451.400
II квартал 2017.	4.624.400	3.098.800	2.717.300	381.500

Извор: АРС, РЗС

У Табели 3. дат је упоредни преглед показатеља тржишта рада за старосне категорије 15-64 година и 15 +.

Табела 3. Кретање основних показатеља тржишта рада, упоредни преглед

Година	2016. (просек)	I квартал 2017.	II квартал 2017.
Старосна категорија 15-64			
Стопа активности	65,6%	64,0%	67,0%
Стопа запослености	55,2%	54,3%	58,8%
Стопа незапослености	15,9%	15,2%	12,3%
Стопа неактивности	34,4%	36,0%	33,0%
Старосна категорија 15+			
Стопа активности	53,3%	51,8%	54,5%
Стопа запослености	45,2%	44,2%	48,1%
Стопа незапослености	15,3%	14,6%	11,8%
Стопа неактивности	46,7%	48,2%	45,5%

Извор: АРС, РЗС

Регионални аспект индикатора тржишта рада

У структури становништва према радном статусу, региони имају сличну расподелу. У другом кварталу 2017. године стопе активности и запослености за становништво 15 и више година су нешто веће у Београдском региону (56,4% и 49,6%, респективно) и у Региону Шумадије и Западне Србије (55,7% и 49,1%, респективно), док су нешто ниже у Региону Војводине (52,8% и 47,5%, респективно) и у Региону Јужне и Источне Србије (53,1% и 46,0%, респективно).

У односу на претходни квартал, стопа запослености повећана је у свим регионима, највише у Региону Јужне и Источне Србије (5,3 п. п.).

Табела 4. Кретање основних индикатора тржишта рада по регионима

Старосна категорија 15+	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион КиМ
2016. година					
Стопа активности	54,3%	51,9%	55,2%	51,7%	...
Стопа запослености	45,8%	44,0%	47,1%	43,5%	...
Стопа незапослености	15,7%	15,1%	14,7%	15,8%	...
Стопа неактивности	45,7%	48,1%	44,8%	48,3%	...
I квартал 2017. године					
Стопа активности	53,7%	50,3%	53,6%	49,1%	...
Стопа запослености	46,6%	43,5%	45,7%	40,7%	...
Стопа незапослености	13,2%	13,6%	14,7%	17,2%	...
Стопа неактивности	46,3%	49,7%	46,4%	50,9%	...
II квартал 2017. године					
Стопа активности	56,4%	52,8%	55,7%	53,1%	...
Стопа запослености	49,6%	47,5%	49,1%	46,0%	...

Стопа незапослености	12,1%	10,2%	11,8%	13,3%	...
Стопа неактивности	43,6%	47,2%	44,3%	46,9%	...

Извор: APC, P3C

Стопа незапослености највећа је у Региону Јужне и Источне Србије (13,3%), док најнижу вредност има у Региону Војводине (10,2%).

Карактеристике запослености

Запосленост по секторима

У структури запослених, учешће запослених у индустрији износи 20,3%, у пољопривреди 17,8%, док у сектору услуга ради више од половине запослених 57,4%.

У односу на исти период претходне године приметан је пораст броја запослених у индустрији у односу на број запослених у пољопривреди.

Табела 5. Запосленост по секторима, становништво 15+

Сектори (%)	I квартал 2016.	II квартал 2016.	III квартал 2016.	IV квартал 2016.	2016. просек	I квартал 2017.	II квартал 2017.
Пољопривреда, шумарство и рибарство	18,2	18,9	19,5	17,8	18,6	16,2	17,8
Индустрија	19,8	19,5	19,9	21,4	20,2	21,0	20,3
Грађевина	4,1	4,3	4,4	4,2	4,3	3,5	4,5
Услуге	57,9	57,2	56,2	56,6	57,0	59,3	57,4

Извор: APC, P3C

Стопа неформалне запослености представља удео лица која раде без формалног уговора о раду у укупном броју запослених.

Табела 6. Стопа неформалне запослености, становништво старости 15 и више година

Старосна категорија 15+	2016. (просек)	I квартал 2017.	II квартал 2017.
Стопа неформалне запослености	22%	19,0%	22,1%
Стопа неформалне запослености, без пољопривреде	9,8%	8,5%	10,2%

Извор: APC, P3C

Стопа неформалне запослености у другом кварталу 2017. године износи **22,1%** и повећана је у односу на претходни квартал за 3,1 п.п. Сезонске осцилације значајно утичу на структуру запослености. На повећање броја неформално запослених по кварталима утичу неформални сезонски послови, па је разумљиво повећање неформалне запослености у другом кварталу у односу на претходни, када није било израженијег ангажовања на сезонским пословима, превасходно у пољопривреди.

Стопа неформалне запослености без пољопривреде износи **10,2%**.

Карактеристике незапослености

Посматрано према старосној структури, у другом кварталу 2017. године, више од половине незапослених (192.800 лица) припада двома најмлађим старосним групама (15-24 и 25-34).

Табела 7. Старосна структура незапослених лица, становништво радног узраста и становништво старије од 15 година

Старосна категорија	2016. година	I квартал 2017.	II квартал 2017.
15-24	80.000	77.400	62.600
25-34	161.000	147.300	130.200
35-44	117.500	105.900	92.400
45-54	84.900	79.700	59.400
55-64	44.900	41.200	37.100
Укупно 15-64	488.300	451.400	381.500
Укупно 15+	489.400	452.800	384.100

Извор: АРС, РЗС

Посматрано према образовној структури, више од половине незапослених лица има средњи ниво образовања.

Положај жена на тржишту рада

И поред чињенице да основни индикатори тржишта рада и у другом кварталу 2017. године бележе позитивне трендове, неравноправан положај полова на тржишту рада је и даље присутан.

Табела 8. Основни индикатори тржишта рада према полу, за становништво радног узраста (15-64) и становништво старије од 15 година

	2016.		I квартал 2017.		II квартал 2017.	
	15 +	15-64	15 +	15-64	15 +	15-64
Стопа незапослености						
Мушкарци	14,6%	15,3%	14,3%	15,0%	11,0%	11,6%
Жене	16,1%	16,7%	15,0%	15,5%	12,7%	13,2%
Стопа запослености						
Мушкарци	52,8%	61,9%	51,5%	60,6%	55,6%	65,2%
Жене	38,1%	48,4%	37,5%	48,0%	41,1%	52,3%
Стопа активности						
Мушкарци	61,8%	73,1%	60,0%	71,3%	62,5%	73,8%
Жене	45,4%	58,1%	44,1%	56,8%	47,1%	60,3%
Стопа неактивности						
Мушкарци	38,2%	26,9%	40,0%	28,7%	37,5%	26,2%
Жене	54,6%	41,9%	55,9%	43,2%	52,9%	39,7%

Извор: АРС, РЗС

У другом кварталу 2017. године **стопа активности** жена старости 15 и више година износи 47,1%, односно 60,3% за жене радног узраста (15-64).

Стопа запослености жена од 41,1% у другом кварталу 2017. године је и даље значајно нижа од стопе запослености мушкараца (55,6%), односно разлика у стопама запослености између мушкараца и жена старости 15 и више година у посматраном периоду износи 14,5 п.п. Разлика у стопама запослености мушкараца и жена радног узраста (15-64) у другом кварталу 2017. године износи 12,9 п.п.

Стопа незапослености жена старости 15 и више година у другом кварталу 2017. године износи 12,7%, а мушкараца 11,0%, што представља разлику од 1,7 п.п. У другом кварталу 2017. године стопа незапослености жена радног узраста (15-64) износи 13,2%, односно разлика у стопама незапослености мушкараца и жена радног узраста износи 1,6 п.п.

Положај младих (15-24) на тржишту рада

Повећање запослености и смањење незапослености за општу популацију у периоду II квартал 2016. – II квартал 2017. године имало је позитиван утицај и на индикаторе тржишта рада за младе (од 15 до 24 године старости).

Ипак, смањење стопе незапослености код ове популације за 7,3 п.п. у односу на исти период прошле године, није само резултат смањења броја незапослених, већ и негативног демографског тренда и, последично, све мањег обима популације узраста од 15 до 24 године.

Табела 9. Индикатори тржишта рада за младе (15-24)

Становништво старости 15-24	2016. (просек)	I квартал 2017.	II квартал 2017.
Стопа активности %	30,3	28,0	29,2
Стопа запослености %	19,7	17,6	20,8
Стопа незапослености %	35,0	37,1	28,9
Стопа неактивности %	69,7	72,0	70,8

Извор: APC, РЗС

Удео младих који нити раде нити су у било каквом систему образовања и обуке у укупној популацији младих између 15 и 24 године старости (тзв. НЕЕТ стопа), износи 15,3% и у односу на исти период претходне године мања је за 1,9 п.п. док је у односу на претходни квартал мања за 3,4 п.п.

Табела 10. НЕЕТ стопа за младе (15-24)

Становништво старости (15-24)	2016. (просек)	I квартал 2017.	II квартал 2017.
НЕЕТ стопа-учешће %	17,7	18,7	15,3

Извор: APC, РЗС

Такође, НЕЕТ стопа за категорију младих 15-29 у другом кварталу 2017. године износи 20,2%, што представља смањење од 2 п.п. у односу на претходни квартал.

Положај старијих (55-64) на тржишту рада

Стопа активности у другом кварталу 2017. године износи 50,9%, што у односу на претходни квартал представља повећање од 4,1 п.п.

Табела 11. Основни индикатори тржишта рада старијих 55-64 година

Старосна категорија 55-64	2016. година	I квартал 2017.	II квартал 2017.
Стопа активности %	46,9	46,8	50,9
Стопа запослености %	42,7	42,9	47,4
Стопа незапослености %	9,0	8,3	6,9

Стопа неактивности %	53,1	53,2	49,1

Извор: Израчунато на основу података из APC, P3C

Стопа незапослености старијих у првом и другом кварталу 2017. године бележи пад и износи 8,3%, односно 6,9% респективно.

Стопа запослености ове старосне групе у другом кварталу 2017. године бележи раст и износи 47,4%.

Дугорочна незапосленост

Стопа дугорочне незапослености представља проценат незапослених годину дана и дуже у укупном броју активних становника узраста (15+).

У другом кварталу 2017. године стопа дугорочне незапослености износи 7,4%, што је за 1,4 п.п. мање у односу на претходни квартал.

***Табела 12. Дугорочно незапослени,
становништво старости 15 и више година***

Старосна категорија 15+	2016. (просек)	I квартал 2017.	II квартал 2017.
Укупан број незапослених 15+	489.400	452.800	384.100
Учешће – удео дугорочно незапослених	65,1%	60,05%	62,6%
Стопе дугорочне незапослености	9,9%	8,8%	7,4%

Извор: APC, P3C

Регистрована незапосленост

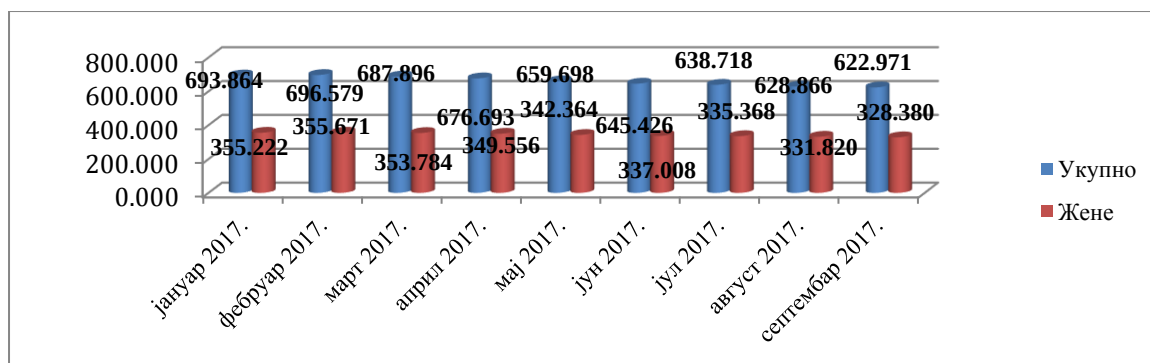
Број незапослених на евиденцији Националне службе за запошљавање у периоду јануар - септембар 2017. године бележи континуирано смањење.

У септембру 2017. године регистровано је **622.971** (328.380 односно 52,7% жена) незапослених лица на евиденцији Националне службе за запошљавање. У односу на претходни месец (август 2017. године) број незапослених је смањен за 5.895 лица (0,9%).

Посматрано према *старосној структури*, учешће младих до 30 година у регистрованој незапослености износи 22,5%, лица старијих од 50 година износи 30,7%, док је учешће лица од 30 до 49 година 46,8%.

Посматрано према *образовној структури*, укупан број незапослених без квалификација и са ниским нивоом квалификација (I и II степен) који се налазе на евиденцији Националне службе за запошљавање износи 204.636 лица, што чини близу трећине (32,8%) укупног броја незапослених. Лица са средњим нивом образовања (III - V степен) учествују са 52,9%, док је учешће лица са вишим и високим образовањем (VI – VIII степен) 14,3%.

Графикон 1. Кретање регистроване незапослености

Извор: НСЗ, Статистички билтен

Посматрано према *трајању незапослености*, дуже од 12 месеци (дугорочна незапосленост) посао тражи 433.909 лица или 69,7% незапослених.

Поводом Предлога Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период до 2024. године и Предлога Акционог плана за имплементацију Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период до 2020. године, напомињемо да је у току процес утврђивања потребних буџетских средстава за реализацију активности утврђених Акционим планом. По окончању наведеног процеса, који се очекује у 2018. години, оба документа ће у форми предлога бити упућена Влади на усвајање.

Осим унапређења нормативног оквира Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања континуирано пружа и финансијску подршку организацијама које спроводе програме у циљу заштите права особа са инвалидитетом која је усмерена на активности организација на целој територији земље, нарочито у области спречавања дискриминације, укључивања у друштвену заједницу, развоја сервиса на локалном нивоу путем јавних позива.

У складу са Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 32/13 у даљем тексту: Закон) предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом као посебним облицима запошљавања ове категорије незапослених лица, обезбеђује се редовна стручна и финансијска подршка ради запошљавања и одржања запослења.

Тренутно у Републици Србији дозволу за рад министарства надлежног за послове запошљавања поседује 50 предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, која запошљавају око 1229 особа са инвалидитетом (просек на месечном нивоу), што у односу на укупан број запослених од 1876 износи 65,51 %.

У 2017. години основано је укупно 5 предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом док се у поступку издавања дозволе за обављање делатности професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом налази 2 предузећа.

Средства Буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом у 2017. години, намењена за подршку предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом износе 700.000.000,00 динара и усмерена су за:

- субвенције зарада особа са инвалидитетом запослених у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом у износу од 440.000.000,00 динара (члан 40. Закона) и
- побољшање услова рада, унапређење производних програма, увођење стандарда, побољшање квалитета производа и пружених услуга, прилагођавање радних места и др. у

износу од 260.000.000,00 динара (члан 41. Закона). Додела средстава врши се путем јавних позива, а намена средстава дефинисана је у складу са правилима за доделу државне помоћи и потребама ових привредних субјеката.

По I Јавном позиву за побољшање услова рада у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом у 2017. години, одобрена су средства за 39 предузећа у укупном износу од 139.957.228,54 динара, за рефундацију трошкова купљеног и плаћеног репроматеријала.

II Јавни позив за побољшање услова рада у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом биће расписан 20. октобра 2017. године, а фонд средстава који је опредељен по овом позиву, за рефундацију трошкова купљеног и плаћеног репроматеријала износи 120.000.000,00 динара.

У циљу доследне примене Закона, измењена је Уредба о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Службени гласник РС”, бр. 113/2013, 21/2014, 66/2014, 118/2014, 22/2015 и 59/2015) тако да се молба за прибављање сагласности не подноси за заснивање радног односа са особом са инвалидитетом, у складу са прописима који уређују област професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом, чиме је омогућено послодавцима да у складу са својим потребама запошљавају особе са инвалидитетом без претходне сагласности Министарства финансија.

Из примене Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС”, бр. 68/15) изузета су предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом чији је оснивач Република Србија или послују са већинским државним капиталом чиме је у овом сегменту омогућена пуна примена Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, односно запошљавање особа са инвалидитетом без ограничења.

Млади на тржишту рада

На основу пописа из 2011. године у Републици Србији има 7.186.862 становника, при чему је укупан број младих старости 15–30 година био 1.419.328 тј. око 19% укупне популације²⁵.

Незапосленост и неактивност младих у Републици Србији је висока. У последње четири године стопа незапослености младих узраста 15–30 година је опала за 11% (од 39,5 % у 2013. години, на 28,5% у 2016. години), али је и скоро двоструко више него стопа незапослености становништва радног узраста која износи 15,3%. Стопа неактивности младих узраста 15–30 година у истом периоду смањена је за 2,7 % али је и даље висока и износи 50,2 %²⁶.

Бројна истраживања рађена у последње две године указују да је незапосленост највећи проблем за младе и да се најчешће као изазови препознају неусклађеност система образовања са потребама привреде и тржишта рада, као и недостатак практичних знања и радног искуства младих. Осим унапређења регулативе за повећање стопе запослености младих важне су и друге мере које ће допринети већој расположивости знања и вештина на тржишту рада у складу с потребама привреде. У Националној стратегији за младе за период од 2015. до 2025. године и Акционом плану за њену примену у периоду од 2015. до 2017. године („Службени гласник РС”, број 70/15), дефинисан је општи стратешки циљ унапређења услова за запошљавање и запошљивост младих. Имајући у виду наведено, приоритет Министарства омладине и спорта у раду

²⁵ Републички завод за статистику, Попис становништва 2011. Године, <http://www.stat.gov.rs>

²⁶ Републички завод за статистику, подаци достављени на захтев Министарства омладине и спорта, 2017. године

са омладином биле су активности којима се стварају механизми за стицање практичних знања и вештина у циљу професионалног развоја и повећане запошљивости и самозапошљивости младих. Само у периоду **2014-2016.** године, финансирано је 105 пројеката усмерених ка смањењу незапослености, подстицању предузетништва и самозапошљавања младих. Преко 10.000 младих је прошло кроз обуке којима се доприноси запошљавању и запошљивости младих, 1.460 младих је прошло програме стручне и радне праксе, од чега се до сада запослило или самозапослило преко 800 младих.

Урађено је истраживање „Анализа регулаторног оквира предузетништва три најперспективније делатности, са предлогом поједностављења пословања за младе предузетнике” чије препоруке и закључци указују на потребне измене регулаторног оквира у циљу подстицања предузетништва младих²⁷. Редовно годишње истраживање о положају и потребама младих у Републици Србији показује да 42% младих жели да започне самостални посао што је за 5 % повећање у односу на 2015 годину²⁸. У последње три године у циљу подршке запошљивости младих талената кроз сарадњу Фонда за младе таленте Републике Србије са компанијама и институцијама у оквиру 20 споразума о сарадњи, обуке и радионице је прошло 1250 стипендиста, а више од 300 студената је добило могућност праксе и запослења.

Неформално образовање

У оквиру спровођења циљева Националне стратегије за младе за период од 2015. до 2025. године, неформално образовање младих тј. афирмисање система целоживотног учења и признавања претходног учења, као и компетенција стечених кроз омладински рад, једно је од приоритетних циљева.

Током последње три године Министарство омладине и спорта финансијски је подржало пројекте удружења младих, удружења за младе и локалних канцеларија за младе који су били директно и индиректно усмерени на неформално образовање и у оквиру којих су спровођене активности неформалног образовања за око 14.400 корисника.

2.2.2. Физички капитал

Структура енергетског сектора

Енергетски сектор Републике Србије чине:

- Електроенергетски сектор у оквиру кога се обављају делатности: производња електричне енергије, комбинована производња електричне и топлотне енергије, пренос електричне енергије и управљање преносним системом, дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом, дистрибуција електричне енергије и управљање затвореним дистрибутивним системом, снабдевање електричном енергијом, снабдевање на велико електричном енергијом, управљање организованим тржиштем електричне енергије;
- Сектор нафте у оквиру кога се обавља: експлоатација домаћих резерви нафте, увоз и извоз сирове нафте и нафтних деривата, производња деривата нафте, складиштење сирове нафте и деривата нафте, транспорт сирове нафте нафтоводима, Дистрибуција и трговина нафтом и дериватима нафте;
- Сектор природног гаса у оквиру кога се обавља: експлоатација домаћих резерви природног гаса, прерада у рафинерији гаса, складиштење и управљање складиштем природног гаса, снабдевање природним гасом, транспорт и управљање тран-

²⁷ Министарство омладине и спорта, <http://www.mos.gov.rs>

²⁸ Министарство омладине и спорта, <http://www.mos.gov.rs>

спортним системом, дистрибуција и управљање дистрибутивним системом природног гаса;

- Сектор угља у оквиру кога се обавља: подземна, подводна и површинска експлоатација угља, прерада угља у сушари, увоз, извоз и трговина угљем;
- Сектор топлотне енергије у оквиру кога се обавља: производња топлотне енергије, дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом;
- Сектор индустријске енергетике у оквиру кога се обавља: производња електричне и/или топлотне енергије за потребе производних процеса и за грејање радног простора;
- га се обавља: производња електричне и топлотне енергије, коришћењем биомасе, геотермалне енергије, хидропотенцијала, соларне и енергије ветра и горива за саобраћај коришћењем биомасе.

Енергетске ресурсе и потенцијале Републике Србије чине фосилна, конвенционална (угаљ, нафта и природни гас) и неконвенционална горива (уљни шкриљци), као и обновљиви извори енергије.

Резерве квалитетнијих енергената, као што су нафта и гас су симболичне и чине мање од 1% геолошких резерви док преосталих 99% енергетских резерви чине разне врсте угљева, са највећим уделом лигнита, од преко 95% у билансним резервама.

Процењени укупни технички расположив потенцијал обновљивих извора енергије у Републици Србији се процењује на 5,65 Mtoe²⁹ годишње. Од овог потенцијала 1,054 Mtoe биомасе и 0,909 Mtoe хидроенергије се већ користи.

Енергетски биланс Републике Србије за 2016. годину садржи годишње податке о енергетским токовима за територију Републике Србије без Аутономне покрајине Косово и Метохија. У Србији је у 2016. години произведено 10,836 Mtoe примарне енергије. Овом производњом задовољено је више од 70 % од укупних потреба за примарном енергијом. Структура домаће производње примарне енергије је следећа: производња угља износила је 7,318 Mtoe, а производња сирове нафте 1,018 Mtoe, природног гаса 0,463 Mtoe, коришћење хидропотенцијала 0,919 Mtoe, производња чврсте биомасе 1,103 Mtoe, а преосталих 0,010 Mtoe односи се на производњу биогаса, геотермалне енергије и коришћење енергије ветра и сунца.

Укупна потрошња примарне енергије у 2016. години износила је 15,700 Mtoe. Нето увозна зависност Србије у 2016. години износила је 30,34%.

Укупна потрошња финалне енергије у Србији у 2016. години износила је 9,616 Mtoe од чега је у неенергетске сврхе потрошено 0,875 Mtoe, док је потрошња финалне енергије у енергетске сврхе износила 8,680 Mtoe.

Стратешки оквир

Сагласно Закону о енергетици, у поглављу 2. (Енергетска политика и планирање развоја енергетике) дефинисане су одредбе којима се регулишу циљеви енергетске политике, документи којима се она дефинише и спроводи као и начин праћења реализације. Тако је чланом 3. Закона о енергетици дефинисано да се енергетска политика ближе разрађује и спроводи стратегијом развоја енергетике, програмом остваривања стратегије и енергетским билансом.

Стратегију доноси Народна скупштина на предлог Владе. На основу Стратегије Влада доноси Програм остваривања Стратегије којим се утврђују услови, начин, динамика и мере за остваривање Стратегије. Програм доноси Влада за период до шест година на предлог Министарства. Енергетски биланс (као трећи важан стратешки документ) се, сагласно члановима 13. и 14. Закона о енергетици, припрема сваке године, а

²⁹ Mtoe – милиона тона еквивалента нафте

у сваја га Влада на предлог Министарства до краја текуће године. Енергетски биланс приказује годишње потребе за енергијом и енергентима и то реализацију стања за претходну годину, процену стања за текућу годину и пројекције за наредну годину. Енергетски биланс Републике Србије за 2016. годину који приказује реализацију стања за 2014. годину, процену стања за 2015. и план за 2016. годину усвојен је на седници владе 30. децембра 2015. године („Службени гласник РС” 113/2015).

Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030. године усвојена је 4. децембра 2015. године од стране Народне Скупштине („Службени гласник РС” број 101/2015). Ова стратегија дефинише три основна приоритета развоја енергетског сектора Србије: повећање енергетске безбедности, развој тржишта енергије и одрживи развој. Посебно су дефинисани основни стратешки правци деловања и активности за сваку област енергетике: електрична енергија, топлотна енергија, обновљиви извори енергије, нафта, гас, угаљ и енергетска ефикасност те приказане процене потребних финансијских средстава. Међу најважнијим стратешким правцима деловања су:

- Ревитализација постојећих електроенергетских постројења;
- Изградња нових производних постројења на конвенционална горива за производњу електричне енергије;
- Повећање производње електричне енергије из ОИЕ (хидроенергија, ветар, биомаса, соларна енергија);
- Ревитализација постојећих и изградња нових преносних капацитета у области електричне енергије;
- Модернизација и изградња дистрибутивних система у области електричне енергије;
- Континуална модернизација постојећих топлификационих система;
- Ширење постојећих система даљинског грејања;
- Промоција промене енергената и њиховог ефикаснијег коришћења за производњу топлотне енергије;
- Интензивирање истраживања лежишта угља на територији целе Србије;
- Отварање заменских капацитета за постојеће површинске копове који престају са радом и отварање копова који ће бити намењени за нове термоенергетске капацитете;
- Обезбеђење обавезних резерви нафте и нафтних деривата (реконструкција постојећих и изградња нових складишних капацитета);
- Истраживања у циљу проналаска нових лежишта нафте;
- Одржавање што већег нивоа производње сирове нафте у земљи;
- Модернизација рафинеријске прераде;
- Обезбеђење ефикаснијег транспорта деривата системом продуктовода;
- Одржавање конкурентности у сектору у циљу постизања најповољнијих цена за кориснике;
- Истраживања у земљи у циљу проналаска нових лежишта природног гаса (укључујући и неконвенционални гас);
- Обезбеђење новог правца снабдевања природним гасом;
- Интерконекције са земљама региона;
- Изградња нових складишта гаса;
- Коришћење природног гаса као замене за потрошњу електричне енергије за топлотне потребе,
- Коришћење за комбиновану производњу електричне енергије и топлоте у индустрији и већим градовима;

– Повећање енергетске ефикасности у свим секторима потрошње енергије;

Стратегија анализира два могућа сценарија развоја: референтни сценарио који се односи на наставак досадашње праксе у потрошњи енергије и сценарио са применом мера енергетске ефикасности који укључује максимално промовисање мера енергетске ефикасности у складу са Директивом о енергетској ефикасности код крајње потрошње и енергетским услугама односно предвиђа достизање 9 % уштеде у финалној потрошњи енергије у 2018. години.

У односу на базну 2010. годину пројекције финалне потрошње енергије износе:

У 2020. години за референтни сценарио 10,676 Мтое што је повећање за 10%, односно 9,756 Мтое у сценарију са мерама енергетске ефикасности што је повећање за 1%;

У 2030. години за референтни сценарио 12,435 Мтое што је повећање за 28% односно 11,076 Мтое према сценарију са мерама енергетске ефикасности што је за 14% више.

На предлог Министарства рударства и енергетике, Влада је 26. октобра 2017. године усвојила Уредбу којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030. године, за период 2017 до 2023. Године (ПОС). Сагласно члановима 5. и 6. Закона о енергетици ова уредба је документ којим се детаљније дефинишу мере, пројекти и активности које је потребно спровести за период од шест година (2017-2023) за све области енергетике. Посебно поглавље овог документа је везано за имплементацију Уредбе 347/2014/ЕЗ о смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру и односи се на начин дефинисања стратешких енергетских пројеката и неопходне активности у вези са доношењем одлуке о стратешком значају пројеката као и обавеза Владе Републике Србије, њених министарстава и Агенције за енергетику Републике Србије у вези са стратешким енергетским пројектима.

Саставни део ове Уредбе је и одређивање приоритета пројеката које је извршено коришћењем посебне Методологије за селекцију и приоритизацију инфраструктурних пројеката, а коју је усвојила Влада Републике Србије. На основу валоризоване стратешке релевантности сваког од пројеката, формиран је предлог допуне Јединствене листе приоритетних инфраструктурних пројеката у области енергетике - документа који је усвојила Влада Републике Србије и чија се ревизија очекује у 2018. години. У том смислу редефинисан је систем оцена и параметара за оцењивање, као и тежинских фактора појединих оцена да би се адекватно сагледао утицај пројеката на реализацију циљева дефинисаних Стратегијом енергетике и формирана је посебна ранг листа пројеката дефинисаних у оквиру ПОС која целовито показује њихов валоризовани утицај на остварење циљева.

Инфраструктурни пројекти

Република Србија снажно подржава иницијативе које доприносе бољем инфраструктурном и економском повезивању тржишта електричне енергије и природног гаса у региону, а у циљу обезбеђења сигурног снабдевања овог тржишта енергијом односно енергентима.

У том циљу у електроенергетском сектору Републике Србије спроводе се следећи пројекти који се финансирају из претприступних и других фондова ЕУ, као и сопственим средствима јавних предузећа, а који дају значајан допринос имплементацији Закона из области енергетике, односно прописа ЕУ:

Трансбалкански коридор – фаза 1, у износу од 164 милиона евра, укључује следеће секције - далеководе односно радове:

Секција 1: Двоструки 400 kV Интерконективни далековод између ТС Панчево 2 – ТС Решица (Румунија). Укупна инвестициона вредност је 25 милиона евра (Пуштање у рад на српској страни очекује се најкасније почетком 2018. године;

Секција 2: Изградња новог 400 kV далековода између ТС Крагујевац 2 и ТС Краљево 3 са подизањем напонског нивоа на 400 kV за ТС Краљево 3. Укупна вредност инвестиције износи 29,6 милиона евра. Потписан је уговор о зајму (15 милиона евра) и грант (6,5 милиона евра). Остатак инвестиције се финансира из сопствених средстава АД „Електромрежа Србије”. У току је израда техничке документације и њена техничка контрола, решавање имовинско правних питања као и остале документације неопходне за реализацију Пројекта;

Секција 3: Подизање преносног система у западној Србији на 400 kV напонски ниво између ТС Обреновац и ТС Бајине Баште, подразумева нови двоструки 400 kV далековод између ТС Обреновац и ТС Бајине Баште, реконструкцију ТС Обреновац и ТС Бајина Башта, као и подизање ТС Бајина Башта на 400 kV напонски ниво. Укупна инвестициона вредност процењена на 67 милиона евра. Одобрен и искоришћен WBIF грант за техничку помоћ у оквиру којег је израђена Претходна студија изводљивости и Студија изводљивости. Одобрен KfW грант у износу од 250 хиљада евра за усклађивање постојећег Идејног пројекта и Студије утицаја на животну средину са одредбама домаћег законодавства. Такође, одобрен је WBIF грант за техничку помоћ у износу од 0,80 милиона евра за израду Пројекта за грађевинску дозволу и Пројекта за извођење;

Секција 4: Нови двоструки 400 kV интерконективни далеководи између Републике Србије и Републике Црне Горе и нови двоструки 400 kV интерконективни далеководи између Републике Србије и Републике Босне и Херцеговине. Укупна инвестициона вредност процењена на 42 милиона евра. Одобрен и искоришћен WBIF грант за техничку помоћ у оквиру којег је израђена Претходна студија изводљивости, Студија изводљивости, Идејни пројекат и Студија утицаја на животну средину. Одобрен је WBIF грант за техничку помоћ у износу од 0,80 милиона евра за израду Пројекта за грађевинску дозволу и Пројекта за извођење.

Трансбалкански коридор – фаза 2, обухвата више пројеката изградње нових електроенергетских водова 400 kV. Тек након завршетка Прве фазе, а на основу комплетиране планске и техничке документације, донеће се одлука о приоритетима пројеката у оквиру Фазе 2.

Планирано је да се до краја 2023. године заврши изградња секција 1 и 2 прве фазе пројекта, а изградња секција 3 и 4 је условљена обезбеђивањем извора финансирања.

Република Србија снажно подржава иницијативе које доприносе бољем инфраструктурном и економском повезивању тржишта природног гаса у региону, у циљу обезбеђења сигурног снабдевања овог тржишта природним гасом.

Република Србија је потписник Меморандума о разумевању који се односи на Заједнички приступ у односу на диверсификацију и сигурност снабдевања природним гасом као део Иницијативе гасног повезивања Централне и Југоисточне Европе (CESEC). Меморандум је потписан у јулу 2015. године и препознаје као приоритетне пројекте изградњу интерконекција између Републике Србије и Републике Бугарске, као и између Републике Србије и Републике Хрватске.

У сарадњи са бугарском страном припремљен је и усаглашен нови текст Меморандума о разумевању за изградњу пројекта гасног интерконектора Бугарска – Србија између Владе Републике Србије и Владе Републике Бугарске, који је потписан 19. јануара 2017. године у Софији. Укупна инвестициона вредност пројекта је оквирно 85,5 милиона евра.

У сврху реализације пројекта, на предлог Министарства рударства и енергетике, Законом о буџету Републике Србије за 2017. годину, на разделу 16 Министарства финансија, обезбеђена су средства у износу од 919.450.000 динара за експропријацију земљишта.

Пројекат Гасна интерконекција Србија-Бугарска је предложен за финансирање из ИПА 2017 уз очекивани износ бесповратне помоћи од 49,6 милиона евра. Оквирни износ неопходног националног суфинансирања овог пројекта за реализацију кроз процедуру Инструмента за предприступну помоћ (ИПА) је 25,621 милиона евра.

У току су разговори са Европском инвестиционом банком за обезбеђивања неопходног износа националног доприноса у финансирању овог ИПА пројекта.

Транспорт и трансевропске мреже

Преглед стања

Најважнији сегменти Трансевропске мреже на територији Републике Србије су:

1. Коридор Х са својим крацима–Хb (Београд-Будимпешта) и Хс (Ниш - Софија), је најзначајнији друмски и железнички правац на територији Републике Србије. Он је дефинисан као део Југоисточне мултимодалне осе дефинисане у Завршном извештају ГВН (HLG - High Level Group); део је Основне регионалне транспортне мреже (Core Regional Transport Network) и повезује Аустрију/Мађарску, Словенију/Хрватску, Републику Србију и Бугарску/Македонију/Грчку. На њему се у Републици Србији налази 792 km путева и 760 km железничких пруга;

2. Рајна-Дунав коридор је један од ТЕН-Т коридора који пролази кроз Републику Србију, дефинисан као пловни пут Рајне, преко Мајне и Дунава и који укључује централне регионе око Стразбурга и Франкфурта преко јужне Немачке до Беча, Братиславе, Будимпеште и на крају до Црног мора, са кључним крацима од Минхена до Прага, Кошица и Украјинске границе. У досадашњој европској политици Дунав је био приоритетан коридор сам за себе, али лимитиран као пловни пут. Од 2013. године, Рајна-Дунав коридор чини јединствен систем пловних путева, а повезује важне железничке и друмске саобраћајнице централне и југоисточне Европе са индустријским центрима Немачке и Француске.

Рајна-Дунав коридор спаја Централну Европу преко Републике Србије са Црним морем и део је Југоисточне мултимодалне осе. У смислу свега наведеног, пловни пут Дунава у Републици Србији у дужини од 588 km, заједно са својим пловним притокама, Савом и Тисом, добија на стратешком значају у склопу укупне европске транспортне политике у периоду 2014-2020. Новом европском политиком се отварају значајне могућности за боље позиционирање водног саобраћаја у Републици Србији што се предвиђа и националном стратегијом развоја водног саобраћаја за период 2015-2025.

Европска комисија, у оквиру програма ИПА - Инструмент за претприступну помоћ и међународне финансијске институције ЕИБ, ЕБРД и WB помажу велике инвестиционе пројекте у Републици Србији, оријентисане на хитне пројекте одржавања, изградње и реконструкције инфраструктуре и пројекте изградње институционалних капацитета. Европска унија је кроз фонд ИПА уложила око 110 милиона евра у област транспорта од 2007. године. Последњих година све више средстава се издваја и за конкретне инфраструктурне пројекте и наставак оваквог тренда значајно ће допринети модернизацији саобраћајне инфраструктуре и укључивању у европске транспортне токове, за шта Република Србија нема довољно сопствених средстава.

Изражена је спремност Европске уније, међународних финансијских институција (СБ, ЕИБ, ЕБРД), Уједињених нација и билатералних донатора да се помогне у сана-

цији штете насталих и на транспортној инфраструктури као последица недавних поплава, одрона и клизишта, кроз преусмеравање већ постојећих кредита, донације, стручну помоћ у процени штете, као и аплицирањем Републике Србије за средства из Фонда солидарности ЕУ.

Железнички саобраћај

Република Србија има значајан геостратешки положај на железничком тржишту југоисточне Европе. На пругама којима управља „Инфраструктура железнице Србије” а.д. постоји 956 мостова укупне дужине 40 km, 3.803 пропуста, 334 тунела укупне дужине 153 km и 2.132 путна прелаза. Грађевинска дужина железничких пруга у Републици Србији је 3.739 km, од чега је 3.444 km једноколосечних и 295 km двоколосечних пруга. Од наведених дужина, магистралним пругама припада 1.762 km, а осталим пругама 2.041 km. Укупна дужина једноколосечних магистралних пруга је 1.467 km, а двоколосечних магистралних пруга 295 km. У складу са наведеним, проистиче да је само 7,89% пруга двоколосечно у Републици Србији, што у великој мери ограничава пропусну моћ и ефикасност железничких пруга.

Иако су пројектоване брзине на пругама знатно повољније, због истрошености елемената железничке инфраструктуре проистеклог дугогодишњим и акумулираним недовољним одржавањем, само на 147,2 km колосека или 3,60% од укупне дужине колосека у возови саобраћају брзинама преко 100 km/h.

Република Србија предузима све неопходне активности како би развила железничку инфраструктурну мрежу у складу са европским прописима и стандардима које се односе пре свега на концепте интероперабилности и безбедности, као и уградњу интелигентних железничких система. План Републике Србије је да до 2030. године реконструише и модернизује Основну мрежу у складу са европским стандардима.

Од 2015. године до данас је реконструисано око 138 km магистралних пруга у шта је до сада уложено 257 милиона евра. Ефекти ових улагања огледају се пре свега у подизању брзина са око 30-50 km/h на 100-120 km/h, повећању пропусне моћи реконструисаних пруга и повећању безбедности железничког саобраћаја. Ови ефекти резултирали су повећањем броја путника на одређеним релацијама, као и повећањем обима међународног теретног саобраћаја.

У току су радови на магистралној прузи Београд-Ниш на деоници Раковица-Ресник (7,5 km) укупне вредности 23,8 милиона еура која се финансира из кредита ЕБРД 5, магистралној прузи Београд-Врбница-граница са Црном Гором на деоници Ресник-Ваљево (77,6 km) укупне вредности 79,9 милиона долара као и на магистралној прузи Београд-Суботица-граница са Мађарском на деоници Стара пазова-Нови Сад (40,4 km) у вредности 337,6 милиона долара који се финансирају из кредита Руске Федерације.

Пројекти који су идентификовани као приоритетни и чији се почетак очекује у наредном периоду су:

- Реконструкција и модернизација пруге Београд-Суботица-граница са Мађарском на деоници Београд Центар-Стара Пазова (34,5 km) укупне вредности 350 милиона долара који се финансира из кредита Кинеске ЕХИМ Банке. Планирано је да радови почну у четвртм кварталу 2017. године.

- Реконструкција и модернизација магистралне пруге Ниш-Димитровград (96 km). Пројекат се реализује кроз реконструкцију грађевинске инфраструктуре на деоници пруге Сићево-Димитровград са припремом за електрификацију, електрификацију пруге Ниш-Димитровград и изградњу обилазне пруге око града Ниша (22 km). Укупна вредност пројекта износи 250 милиона еура и финансираће се делом кроз WBIF грант а делом кроз кредит ЕИБ. Почетак радова планиран је за почетак 2018. године.

- Реконструкција и модернизације пруге Ниш-Прешево на деоници Ниш-Брестовац (23 km). Укупна вредност пројекта је 62,7 милиона евра и финансира се из ИПА 2015. Почетак радова планиран је у 2018. години.

- Реконструкција магистралне пруге на деоници Јајинци-Мала Крсна. Вредност пројекта износи 30 милиона еура и финансира се из кредита ЕБРД 5. Почетак радова планиран је за први квартал 2018. године.

Планирани пројекти се односе на:

- реконструкцију и модернизацију деонице Нови Сад-Суботица (107,4 km) магистралне пруге Београд-Суботица-граница са Мађарском. Израђена је техничка документација за брзине до 160 km/h која је потребно да се препројектује за брзину до 200 km/h. За реализацију овог пројекта потребно је обезбедити око 1.125 милиона долара.
- Реконструкција и модернизација пруге Београд-Ниш (преостали део 198 km):
 - a. Ресник-Ковачевац-Велика Плана (57,9 km) - За овај пројекат нема техничке документације.
 - b. Велика Плана-Сталац (74 km) - За овај пројекат нема техничке документације.
 - c. Сталац-Ђунис (17,5 km) - За овај пројекат је израђен Идејни пројекат. Очекује се усвајање од стране Републичке ревизионе комисије
 - d. Ђунис - Ниш (48,644 km) - За овај пројекат нема техничке документације

Процењена инвестициона вредност радова је 425,5 милиона ЕУР. Потребно је пронаћи изворе финансирања за ове пројекте.

- реконструкцију и модернизацију преосталих деоница на магистралној прузи Ниш-Прешево (88,14 km). За овај пројекат нема техничке документације. За реализацију овог пројекта потребно је обезбедити око 160 милиона евра.
- реконструкцију и модернизацију деонице Голубинци-Шид-граница са Хрватском (81 km). За овај пројекат нема техничке документације. За реализацију овог пројекта потребно је обезбедити око 250 милиона евра.
- реконструкцију и модернизацију деонице пруге Ваљево – Врбница- граница са Црном Гором (209,4 km). За овај пројекат нема техничке документације. За реализацију овог пројекта потребно је обезбедити око 226,5 милиона евра.

Изазови који очекују Републику Србију у наредном периоду су активности на реконструкцији, модернизацији и завршетку електрификације пруга на Основној мрежи и активности на рехабилитацији регионалних и осталих пруга. Предвиђене инвестиционе и развојне активности биће усклађене са одговарајућим прописима ЕУ, укључујући Уредбу (ЕУ) број 1315/2013 Европског Парламента и Савета од 11. децембра 2013. године о смерницама Уније за развој трансевропске транспортне мреже и о престанку важења Одлуке број 661/2010/EU (Regulation (EU) No 1315/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network and repealing Decision No 661/2010/EU) и техничке спецификације интероперабилности (ТСИ).

Такође, реализовани пројекти или у фази реализације су следећи пројекти набавке и ремонта железничког возног парка:

- Пројекат Возна средства - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD II) у вредности од 60 милиона ЕУР. Пројекат обухвата компоненте: 1) набавку око 1100

нових теретних кола и 2) набавку и уградњу потподног струга за обраду точкова. Обе компоненте су завршене.

- Пројекат Возна средства - Вишеделне електромоторне гарнитуре (21 вишеделна електромоторна гарнитура) - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD III) у вредности од 100 милиона ЕУР. - Из зајма ЕБРД IV обезбеђено је за набавку до 15 вишесистемских локомотива 65 милиона ЕУР.

- Пројекат Испорука 27 дизелмоторних возова (ДМВ) - Анекс 5 кредита Руске федерације у вредности од 100 милиона УСД. Извршена је испорука свих 27 уговорених ДМВ, сви су у саобраћају. Такође, испорука главних компоненти и припадајућих резервних делова завршена је у првом кварталу 2017. год.

- Пројекат Модернизација постојећих 31 електро локомотива - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD IV) у вредности од 32 милиона ЕУР. Дана 27.4.2017. године на сајту банке за објављен је Позив за подношење понуда. У току је преглед понуда.

- Пројекат Набавка 8 нових вишесистемских локомотива - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD IV) у вредности од 32 милиона ЕУР. Дана 27.6.2017. године на сајту банке за објављен је Позив за подношење понуда. У току је преглед понуда.

- Пројекат Ремонт и модернизација 5 вишеделних електромоторних гарнитура - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD V) у вредности од 3,5 милиона ЕУР. Позив за подношење понуда објављен је на сајту Банке 26.05.2017. године. Очекује се одобрење ЕБРД и потписивање уговора са испоручиоцем.

Интермодални транспорт

Развој интермодалног транспорта такође значајно доприноси развоју железничке мреже, односно повећању обима саобраћаја на железници и из тог разлога активности Републике Србије су усмерене ка развоју интермодалног транспорта, односно ка изградњи модерне инфраструктуре интермодалних терминала. Планирана је изградња терминала у Београду, Новом Саду и Нишу, поред развоја железничких станица које доприносе развоју интермодалног транспорта.

Пројектна документација за изградњу првог модерног интермодалног терминала у Србији (Београд - Батајница) је израђена. Финансијски споразум са Европском Комисијом за ИПА 2015, на основу ког се финансира изградња овог интермодалног терминала, потписан је 30.12.2016. године. Обезбеђена су средства кроз ИПА 2015 у вредности од 15,54 милиона евра од чега национално кофинансирање износи 1,76 милиона евра за радове, надзор, опрему и ТА за оператора, као и 4 милиона евра за процес експропријације, који се финансира из буџета Града Београда.

Будући интермодални терминал ће имати директну везу са Коридором 10, тј. биће повезан са железничком станицом у Батајници, а преко сервисног пута за петљу Батајница (чија се изградња тренутно завршава). Према анализи тржишта и саобраћајних токова интермодални терминал је пројектован за опслуживање 7-12 контернерских возова, односно да задовољи годишњи капацитет од око 80.000 TEU. Интермодални терминал ће имати могућност за просторно/фазно ширење и опремање, сходно захтевима тржишта, да задовољи годишњи капацитет од 240.000 TEU. У близини интермодалног терминала планиран је развој логистичког центра на површини од 80 ha. Пројекат ће се реализовати по жутом FIDIC уговору и из тог разлога ће активности у 2017. години бити припрема и спровођење тендерских процедура. Имајући у виду наведено очекује се да радови на изградњи Интермодалног терминала почну током 2018. године. Планирано трајање извођења радова је две године.

У оквиру реализације пројекта „Београд на води“ и измештања железничких садржаја са локације Савског амфитеатра било је неопходно извршити и пресељење инфраструктурних објеката предузећа „Железнички интегрални транспорт“ (ЖИТ)

д.о.о. Београд (92% је у власништву Републике Србије и 8% у власништву „Железнице Србије“ ад). ЖИТ је опремљено за опслугу стандардног контејнерског транспорта и представља једини терминал где се врши претовар конテナ и отпрема велики број теретних возова.

Дефинисана је нова локација и донета одлука „Железнице Србије“ а.д. о уступању локације у оквиру станице Београд ранжирна у Макишу, на коришћење предузећу ЖИТ. Према пројектној документацији, процена потребних финансијских средстава за обезбеђивање основних услова за функционисање контејнерског терминала на новој локацији је 9,5 милиона ЕУР. С обзиром да још увек нису обезбеђена средства за измештање инфраструктурних објеката ЖИТ на дефинисану локацију, било је неопходно извршити пресељење објеката на привремену локацију као прелазно решење до формирања контејнерског терминала на простору V и VI ранжирноотпремне групе колосека у парку „Б“ железничке станице Београд ранжирна У наредном периоду планирано је обезбеђење финансијских средстава како би ЖИТ могао да настави своје пословање у пуном капацитету.

На иницијативу појединих локалних самоуправа, континуирано се спроводе активности везане за развој интермодалних терминала у гравитационим зонама регионалних и привредних центара. На бази спремности локалних самоуправа и стања инфраструктурних капацитета, будући интермодални терминали могу се планирати, поред Београда, у: Пироту, Апатину, Смедереву, Бачкој Паланци, Шапцу, Новом Саду, Нишу и Вршцу.

Друмски транспорт

По броју превезених путника друмски транспорт је најзначајнији вид транспорта у Србији, али и друмски транспорт терета представља значајан вид транспорта у Србији. Привредна друштва која обављају друмски превоз терета и путника су углавном у потпуности приватизована и послују на принципима слободне тржишне утакмице. Због повећања броја привредних субјеката који обављају ову делатност, конкуренција на транспортном тржишту је све већа, па је задатак државе да ствара услове у којима ће конкурентност домаћих превозника јачати на принципима слободне тржишне утакмице.

У 2016. години делатност линијског превоза путника у међумесном саобраћају обављају домаћи превозници на основу 2.725 редова вожње за линијски међумесни превоз путника.

Према броју уверења о оспособљености за обављање међународног јавног превоза у друмском саобраћају, чије издавање је у делокругу овог министарства, тренутно у Србији 317 превозника обављају делатност међународног јавног превоза путника са 2299 аутобуса, а 1507 превозника обављају делатност међународног јавног превоза ствари са 12611 теретним возилом.

Управљање државним путевима I и II реда, као и управљање саобраћајем на путевима, према Закону о јавним путевима, је у надлежности ЈП „Путеви Србије”. Ово предузеће управља са око 17.000 km путева у Србији. Предузећа за путеве која су према уговору са јавним предузећем надлежна за одржавање, рехабилитацију и реконструкцију јавних путева су сва приватизована.

Водни транспорт

У периоду од 2010. до краја 2015. усвојени су следећи закони из области водног саобраћаја, и то: Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 121/12, 18/15, 96/15- др. закон, 92/16 и 104/16- др. закон), Закон о поморској пловидби („Службени гласник РС”, бр. 87/11, 104/13 и 18/15), Закон о државној припадности и упису пловила („Службени гласник РС”, бр. 10/13 и 18/15) и

Закон о трговачком бродарству („Службени гласник РС”, број 96/15). Усвојена је и Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 3/15) којом је усвојен стратешки оквир у водном саобраћају Републике Србије која је усаглашена са смерницама из Одлуке 661/2010/ЕЗ Европског парламента и Савета од 7.7.2010. о смерницама Уније за развој Трансевропске транспортне мреже. Усвојен је и Акциони план за спровођење Стратегије развоја водног саобраћаја за период од 2015. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 40/15) којим је, између осталог, у оквиру реализације општих и посебних циљева Стратегије, дефинисан кључан индикатор активности – хармонизовани домаћи прописи са прописима ЕУ у области унутрашње и поморске пловидбе. Реализација инфраструктурних пројеката на Дунаву на основу приоритета започета је финансирањем из ИПА фондова. Даље финансирање већ дефинисаних пројеката уклањања уских грла на међународном пловном путу Дунава, али и реке Саве (координацијом преко Савске комисије), на деоници кроз Републику Србију, преко програма Европске уније је могуће и реално. Све треба посматрати из угла планираног развоја новог TEN-T коридора Рајна-Дунав преко ЕУ фондова, с обзиром на нову европску политику транспорта, односно давањем великог значаја речном 173 саобраћају као економски исплативијем и еколошки врло оправданим видом саобраћаја. Највећи део послова државне управе који се односе на водни саобраћај је груписан у оквиру Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре: - Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе у оквиру Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, који обавља нормативне, студијско аналитичке, административне и стручне послове у оквиру Одељења за водни саобраћај и Одељења за послове унутрашње пловидбе - лучке капетаније; - Дирекција за водне путеве, орган управе у саставу Министарства који превасходно обавља стручне и техничке послове на одржавању, обележавању и развоју пловних путева са међународним и међудржавним статусом (Дунав, Сава, Тиса) у складу са европским стандардима пловидбе, као и послове успостављања, одржавања и развоја Речних информационих сервиса (РИС) у складу са РИС директивом ЕУ. Дирекција прати и надзире реализацију пројеката унапређења пловних путева у Републици Србији финансираних из програма ЕУ. Текуће одржавање и обележавање постојећег стања међународних пловних путева се финансира традиционално из буџета Републике Србије у складу са обавезама Републике Србије као потписнице међународних споразума на Дунаву, Сави и Тиси, а те послове обавља Дирекција за водне путеве према националним програмима одржавања. - Управа за утврђивање способности бродова за пловидбу, посебни орган управе у саставу министарства који обавља превасходно стручне и техничке послове везане за пловила тј. врши технички надзор којим се утврђује да брод одговара захтевима техничких правила за утврђивање способности бродова за пловидбу. Агенција за управљање лукама је независно тело основано од стране Владе Републике Србије на основу Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 121/12, 18/15 и 96/15 др. закон), које врши управљање лукама и пристаништима без обзира на њихов својински статус, односно обавља регулаторне, стручне и развојне послове у циљу континуираног и несметаног обављања делатности на лучком подручју.

Ваздушни транспорт

У ваздушном саобраћају и транспорту опасне робе примењују се Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС” бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15 и 66/15 – др. закон), Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС” бр. 87/11, 66/15), Закон о управљању аеродромима („Службени гласник РС” број 104/16), Закон о истраживању несрећа у ваздушном, же-

лезничком и водном саобраћају („Службени гласник РС“ број 66/15) и Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС“ број 104/16).

Сектор за ваздушни саобраћај и транспорт опасне робе је унутрашња јединица Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, која обавља послове државне управе који се односе на обликовање и вођење политике Владе у области ваздушног саобраћаја, стратегију развоја ваздушног саобраћаја, уређење система ваздушног саобраћаја, надзор над радом Директората цивилног ваздухопловства у вршењу поверених јавних овлашћења, обављање послова који се односе на проверу стручне оспособљености и издавање сертификата о стручној оспособљености возача возила за транспорт опасне робе, односно сертификата о специјалистичком знању из области ADN и вођење регистра издатих сертификата, признавање важења иностраних исправа и знакова усаглашености, прикупљање и анализирање годишњих извештаја саветника за безбедност у транспорту опасне робе, прикупљање података о повредама прописа из ADR/RID/ADN, праћење кретања и задржавања транспортних средстава која транспортују опасну робу, предлагање рута за кретање превозних средстава са опасном робом, припрему за издавање потврде о испуњености услова за транспорт отпада који је окарактерисан и класификован као опасна материја.

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије је организација надлежна за ваздушни саобраћај, основана Законом о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15 и 66/15 – др. закон), као јавна агенција над којом оснивачка права врши Влада у име Републике Србије.

Систем ваздушног саобраћаја чине субјекти међу којима се посебно издвајају Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA д.о.о, Аеродром Никола Тесла (АНТ), Аеродром Ниш, Ер Србија, ЈАТ Техника, ЈАТ Привредна Авијација, секундарна (војни аеродроми: Морава, Краљево, Батајница и цивилни аеродроми: Поникве и Вршац) и терцијална мрежа аеродрома (Бор, Ковин, Сомбор и двадесет других мањих аеродрома), Ваздухопловни савез Србије, образовне установе, Ваздухопловна академија и друге тренинг организације, као и друге пратеће ваздухопловне организације и привредна друштва.

Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд основана је Уговором између Владе Републике Србије и Владе Републике Црне Горе као друштво са ограниченом одговорношћу ради пружања услуга контроле летења у ваздушном простору Републике Србије, Републике Црне Горе, 55% горњег ваздушног простора Босне и Херцеговине као и међународних вода јужног дела Јадранског мора.

Аеродром „Никола Тесла” Одлуком Владе РС број 023-4432/2010-1 од 17.06.2010. године, о промени правне форме, јавно предузеће Аеродром Никола Тесла Београд је променило правну форму из јавног предузећа у затворено акционарско друштво. Скупштина друштва АД Аеродром Никола Тесла на седници одржаној дана 21.1.2011. године, донела је одлуку о претварању Друштва из затвореног акционарског у отворено акционарско друштво. На бази процене тржишне вредности капитала у износу од 214.556.965,99 еура, односно 20.573.610.000,00 динара које је прокњижено на дан 01.01.2010., извршена је подела на 34.289.350 акција појединачне номиналне вредности 600,00 динара, а у складу са Одлукама управног одбора предузећа и сагласност Владе РС. Сваки носиоц права на бесплатне акције стекао је једну акцију Аеродрома Никола Тесла, номиналне вредности 600,00 динара.

Решењем Агенције за привредне регистре у Регистру привредних субјеката БД 116130/2013 од 29.10.2013. године регистрована је промена назива Акционарског друштва за ваздушни саобраћај „Jat Airways“ а.д. Београд у Акционарског друштва за ваздушни саобраћај Air Serbia Beograd.

У Централном регистру хартија од вредности 26. марта 2014. године извршен је упис промена улога чланова Акционарског друштва за ваздушни саобраћај Air Serbia

Београд, при чему је Република Србија уписана са 51% власништва, а Etihad Airways са 49% власништва на акцијама у том привредном друштву. Решењем Агенције за привредне регистре БД 26734/2014 од 27. март 2014. године регистрована је наведена промена.

Поштанске услуге

Поштански сектор је веома важан сегмент у економском, друштвеном и привредном развоју у Републици Србији. Поштанске услуге спадају у ред високо софистицираних услуга те представљају делатност која у великој мери доприноси укупном привредном развоју републике. У Републици Србији тренутно има око 55 поштанских оператора који запошљавају око 18 000 радника, што представља око 0, 88% укупно свих запослених.

Поштански сектор наставља да остварује запажене пословне резултате, а укупан приход од пружања поштанских услуга бележи раст из године у годину, што указује да су стратегије диверсификације и прилагођавања традиционалног пословања актуелним тржишним условима повећале приходе у поштанском сектору.

Стратешко опредељење поштанских оператора, на челу са јавним поштанским оператором тј. Јавним предузећем „Пошта Србија“, Београд је пружање висококвалитетних, профитабилних, конкурентних и поузданих услуга корисницима поштанских услуга, као и развој информационог и комуникационог система за све кориснике услуга. Јавно предузеће „Пошта Србија“, Београд представља значајан извор прихода и у просеку генерише 1% буџетских прихода Републике и са износом оперативног и капиталног буџета од око 10 млрд. годишње, свакако значајно доприноси укупној стабилизацији привредних токова у Републици Србији.

У укупном приходу јавни поштански оператор учествује са више од 60%, док су остали поштански оператори остварили близу 40% прихода на поштанском тржишту Републике Србије.

У односу на поштанско тржиште у другим европским земљама поштанско тржиште Републике Србије, спада у ред средњих тржишта.

Стратегијом развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2017-2020. године („Службени гласник РС“, број 84/17) , утврђени су стратешки циљеви развоја и унапређења тржишта поштанских услуга, као и основна начела и смернице за реализацију стратешких циљева развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2017-2020. године. У циљу потпуне реализације Стратегије, сачињен је Акциони план којим су предвиђене активности, рокови извршења и носиоци посла одговорни за реализацију појединих активности и то пре свега: Влада, министарство надлежно за област поштанских услуга – Министарство трговине, туризма и телекомуникација, РАТЕЛ, јавни поштански оператор, остали поштански оператори, као и други органи државне управе који ће дати допринос развоју и унапређењу поштанског тржишта. Стратегијом је, између осталог, утврђена и динамика даљег унапређивања законодавног оквира и усклађивања националног законодавства са правним тековима Европске уније. Сходно Акционом плану, сачињен је Нацрт закона о поштанским услугама, чије је усвајање планирано за последњи квартал 2017. године.

Електронске комуникације

На тржишту електронских комуникација Републике Србије укупан **приход** остварен у 2016. години износио је око 189,4 милијарди динара (око 1,54 милијарди евра), уз учешће сектора електронских комуникација у бруто домаћем производу од 4,51%. **Укупне инвестиције** у сектору електронских комуникација су у 2016. години износиле 32,3 милијарде динара односно 262,5 милиона евра, што је за 4,9% ниже него

претходне године. У структури инвестиција највеће учешће имају инвестиције у мобилну телефонију и дистрибуцију медијских садржаја које износе 11,1 милијарду динара (90,4 милиона евра) и 8,7 милијарди динара (70,6 милиона евра), респективно и укупно чине 61,3% укупних инвестиција у 2016. години.

Укупан број претплатника **фиксне мреже** у 2016. години је 2,55 милиона. Пенетрација фиксне телефоније према броју претплатника износи 36,07%. Проценат дигитализације се повећао у 2016. години и износи 99,94% код Телекома Србија, док је код свих осталих оператора 100%. На крају 2016. године је за пружање јавне телефонске услуге преко фиксне телекомуникационе мреже у Републици Србији било је регистровано 30 оператора. Приход од пружања услуга фиксне телекомуникационе мреже свих оператора регистрованих за ову врсту услуге на територији Републике Србије се у 2016. години су за 7% нижи у односу на претходну годину и износе 34,7 милијарди динара, укључујући и приходе од услуге VoIP у износу од 848 милиона динара. У 2016. години реализоване инвестиције у услуге фиксне телефоније износиле су око 7,2 милијарде динара и за око 14% су ниже.

Интересовање за услугу преносивости броја у фиксним мрежама, која је доступна од 01. априла 2014. године, у благом је порасту у односу на претходни период. Месечни пресек извршених преноса у фиксној телефонији у трећој години након увођења износио је 6.030 преноса. Само током 2016. године 72.630 претплатника фиксне телефоније је променило оператора, а при том задржало исти број, док је на крају 2016. године било укупно 183.698 пренетих бројева. Чињеница да преносивост броја у фиксној телефонији наставља да расте показује да је ово важан механизам за подстицање конкуренције, који корисницима олакшава промену оператора и пружа могућност избора бољих услова.

Укупан број корисника **мобилне телефоније** у протеклој години био је 9.094.447, што је око 0,7 % мање у односу на претходну годину. Смањење укупног броја корисника у последње две године је последица смањења броја припејд корисника, али пенетрација је и поред тога и даље висока и забележен је раст одлазног говорног саобраћаја у минутима. Укупан број корисника чине постпејд корисници и активни припејд корисници у последња три месеца посматране године. У претходном периоду број припејд корисника је увек био већи од броја постпејд корисника. Међутим, у 2016. години по први пут број постпејд корисника превазилази број припејд корисника и достиже учешће од 52%.

Током 2016. године остварени су приходи од услуга мобилне мреже у износу од око 111,7 милијарди динара, односно 907,5 милиона евра. Изражени у динарима, приходи у 2016. години су забележили раст од око 2,7 % у поређењу са претходном годином, када су износили 109 милијарде динара. Приходи изражени у еврима су виши за мање од 1%, а ова разлика у односу на раст посматран у динарима је последица вишег просечног средњег курса динара према евр у 2016. годину у односу на 2015. годину. Инвестиције у овом сегменту тржишта електронских комуникација су смањене за око 14 % у поређењу са претходном годином и износе 11,1 милијарди динара.

Услуге **дистрибуције медијских садржаја** у Србији у 2016. године пружало је 90 провајдера, било путем кабловске дистрибутивне мреже (57,8% претплатника), било коришћењем IPTV технологије (25,2% претплатника), било путем сателитске дистрибутивне мреже, DTH (15,5% претплатника). У 2016. је остварен укупан приход од 18,34 милијарди евра, што је за 4% више него прошле године. Број претплатника услуга дистрибуције је око 1.66 милиона и повећан је у односу на претходну годину за 4 %, највише захваљујући порасту претплатника услуга IPTV и кабловске дистрибутивне мреже. Око 839 хиљада претплатника је користило услугу дистрибуције медијских садржаја у оквиру пакета услуга, и то најчешће са услугом широкопојасног приступа интерне-

ту и/или са услугом фиксне телефоније. Пенетрација износи 23,51% у односу на укупан број становника, односно 66,87 % укупног броја домаћинства.

Број регистрованих оператора за услуге приступа **Интернету** и Интернет услуге у Републици Србији је 553. У 2016. години најзаступљенији кориснички уређај за приступ Интернету био је смартфон или мобилни телефон. Све већа употреба мобилних телефона у сврхе широкопојасног приступа резултовала је и константним порастом броја корисника услуге мобилног интернета, који су у 2016. години пружала три оператора: Телеком Србија, Теленор и Vip mobile. Укупан број активних корисника мобилног широкопојасног приступа у 2016. години износио је око 5,1 милион, а укључује претплатнике мобилног широкопојасног приступа за услуге преноса података и говора, затим само за услуге преноса података, као и претплатнике који су интернету приступали путем наменских USB модема. Укупан број претплатника фиксног широкопојасног приступа интернету је у 2016. години износио 1,45 милиона и забележио је раст од око 10% у односу на претходну годину. На основу расположивих података, највећи процентуални раст, посматрано по технологијама, од чак 64%, забележио је број корисника који интернету приступају путем оптичких каблова у FTTH или FTTB архитектури. Најзаступљенији начин приступа је путем xDSL технологије, са 51% укупног броја корисника, док је следећи по заступљености приступ путем кабловског модема са 39% корисника.

Вредност **индекса развоја информационо-комуникационих технологија (ИКТ)** за Србију у 2015. години износи 6,87, чиме је остварен раст у односу на претходни период када се вредност овог индекса кретала у износима од 5,47 у 2011. години, 5,62 у 2012. години, 6,03 у 2013. години, 6,21 у 2014. години и 6,76 у 2015. години. У Србији и даље постоји несразмера између расположивих капацитета заснованих на постојећој телекомуникационој инфраструктури и искоришћености тих капацитета кроз употребу услуга електронских комуникација које се преносе том инфраструктуром, као што је случај са коришћењем услуга широкопојасног приступа интернету.

2.2.3. Секторска структура привреде и предузећа

Секторске политике (детаљније о административним капацитетима, приоритетима и инструментима индустријске политике у оквиру Поглавља 3.20)

Преглед стања

Према последњим расположивим подацима за 2016. годину, привреда Републике Србије има следећу структуру: сектор пољопривреде, шумарства и рибарства учествује са 7,9% у бруто додатој вредности, индустрија укључујући рударство, прерађивачку индустрију, снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и снабдевање водом са 25,9%, сектор грађевинарства са 5,4% а сектор услуга са 60,8%.

У оквиру сектора индустрије, прерађивачка индустрија учествује са 19,0% у бруто додатој вредности. Према учешћу у БДВ прерађивачке индустрије, најзначајнији у 2016. години били су сектори: производња прехранбених производа (20,5%), производња производа од гуме и пластике (8,2%), производња металних производа, осим машина и уређаја (8,1%), производња хемикалија и хемијских производа (6,7%) и производња моторних возила, приколица и полуприколица (6,6%).

У оквиру Прерађивачке индустрије у Србији доминирају сектори ниже технолошке сложености и ниже продуктивности (радно и ресурсно интензивне делатности) при чему је ситуација неповољнија код МСПП у односу на велика предузећа. У 2015. години МСПП из сектора високе и средње високе технолошке сложености чине свега

око 10% МСПП Прерађивачке индустрије (28% велика), запошљавају 16,6% радника (32% велика) и стварају се 18,3% БДВ МСПП индустријског сектора (29,7% велика).

Развојна агенција Србије (у даљем тексту: РАС) као члан радне групе учествује у анализи четири секторске политике на основу којих ће бити израђена стратешка документација и то:

- Стратегија развоја дрвне и индустрије намештаја у Србији за период од 2017. до 2022. године;
- Стратегија развоја индустрије гуме и пластике у Србији за период од 2017. до 2022. године;
- Стратегија развоја области индустрија машина и опреме у Србији за период од 2017. до 2022. године;
- Стратегија развоја прехранбене индустрије у Србији за период од 2017. до 2022. године.

Политика малих и средњих предузећа

(детаљније о административним капацитетима, инструментима предузетништва и приоритетима у Поглављу 3.20)

Преглед стања

Почетком 2015. године, Влада Републике Србије усвојила је нов стратешки документ у области политике развоја малих и средњих предузећа и предузетништва, Стратегију за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године („Сл. гласник РС”, број 35/15, Министарство привреде) (у даљем тексту: Стратегија МСП) која представља средњорочни оквир политике развоја МСПП за наредни период односно надоградњу досадашње политике у овој области (Детаљније у оквиру Поглавља 3.20).

Финансијска и нефинансијска подршка сектору МСПП у 2016. години обједињена је у Програм „Година предузетништва“, који је 2017. године прерастао у Програм „Деценија предузетништва“. У том контексту, Влада Републике Србије и Министарство привреде настављају са системском подршком, финансијском и нефинансијском, сектору малих и средњих предузећа и предузетника. Кроз овај програм у 2017. години привредницима су на располагању више од 30 програма и више од 18 милијарди динара из јавних средстава.

Мала и средња предузећа и предузетници (МСПП) су значајан сегмент привреде Србије: чине 99,8% укупно активних предузећа, запошљавају скоро 2/3 запослених у нефинансијском сектору и учествују са 32% у формирању БДП Србије.

У 2015. години сектор МСПП генерише 65,7% запослености, 66,3% промета, 57,7% БДВ и учествује 51,2% у спољнотрговинској размени нефинансијског сектора. У односу на претходну годину остварен је реални раст посматраних финансијских показатеља пословања, што се у највећој мери одразило на раст учешћа сектора МСПП у БДВ (за 1,7 структурних поена). Учешће у извозу и увозу незнатно је смањено (за 0,7 односно за 0,5 структурна поена) услед виших стопа раста ових показатеља у сегменту великих предузећа.

Табела 1. Основни индикатори пословања нефинансијског сектора 2016. године – текуће цене

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно
2016							
Бр. предузећа	243.590	84.105	10.154	2.263	340.112	501	340.613
Бр. запослених	247.775	154.073	203.681	232.003	837.532	437.910	1.275.442

Промет*	1.116.068	1.476.356	1.952.475	2.064.981	6.609.879	3.539.947	10.149.826
БДВ*	284.154	188.521	338.364	411.480	1.222.519	953.383	2.175.902
Извоз*	16400	137.432	183.997	331.430	669.259	969.179	1.638.438
Број извозника	2.776	7.239	3.604	1.151	14.770	326	15.096
Увоз*	15.109	249.021	409.609	506.525	1.180.263	914.431	2.094.694
Број увозника	3.464	12.476	4.945	1.530	22.415	399	22.814

*у мил. динара

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

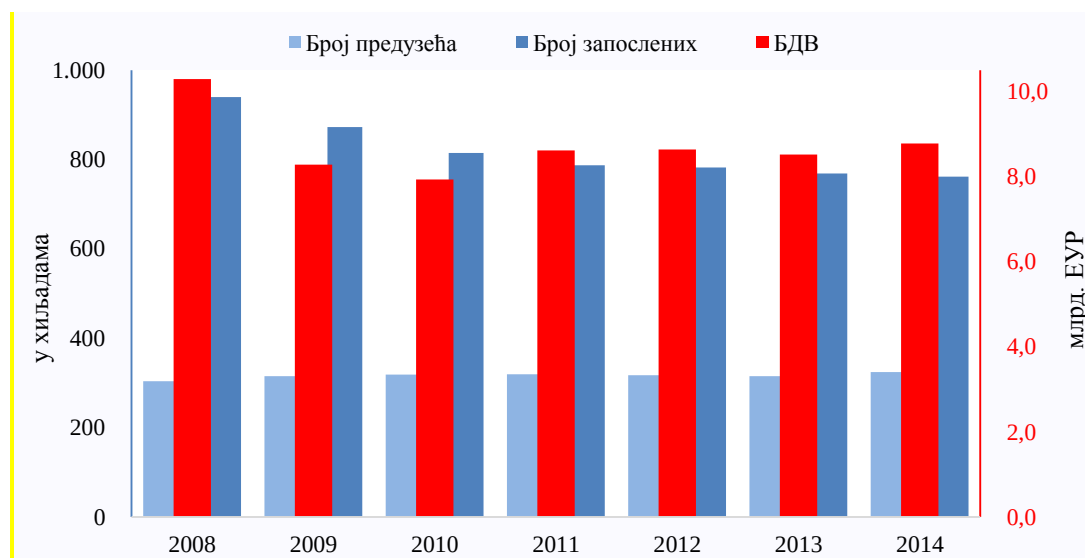
Табела 2: Реални раст 2016/2015

	Предузетници	Микро	Мала	Средња	МСП	Велика	Укупно
Број предузећа	4,7	5,0	6,5	3,7	4,8	1,4	4,8
Број запослених	4,8	2,1	6,7	3,8	4,5	4,6	4,5
Промет*	6,0	7,4	8,0	-3,7	3,6	9,4	5,6
БДВ*	7,4	8,8	13,8	9,7	10,1	17,0	13,1
Извоз*	17,7	2,4	15,8	-1,3	4,1	19,0	12,4
Број извозника	6,6	2,3	4,6	0,5	3,5	5,5	3,6
Увоз*	21,3	3,1	14,7	3,6	7,3	8,1	7,6
Број увозника	11,9	3,8	9,0	5,9	6,2	8,1	6,3

*у сталним ценама 2016. године

Сектор за МСПП је 2016. године у односу на претходну 2015. годину забележио реалан раст од 4,8% у броју предузећа и 4,5% у броју запослених. Такође, остварен је реалан раст промета за 3,6%, БДВ-а за 10,1%, извоза за 4,1% и увоза за 7,3%.

Графикон 1. Кретање броја предузећа, запосленост и БДВ сектора МСПП у периоду 2008-2015.

Сектор одбрамбене индустрије у Републици Србији

Преглед стања

У Републици Србији није посебно диференциран сектор одбрамбене индустрије, већ Одбрамбену индустрију Републике Србије чине привредна друштва која имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме издату од стране надлежног органа (Министарство одбране) у складу са законском регулативом. Дозвола се издаје на временски период од једне до три године (у зависности од нивоа перформанси предузећа), након кога се може обновити.

На дан 30.09.2017. године, у Републици Србији је евидентирано укупно 57 предузеће која имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме, са око 20.000 запослених.

Од наведеног броја, у осам предузећа производња наоружања и војне опреме је основна делатност (пет је регистровано за производњу наоружања и муниције (NACE rev.2 код делатности 2540), два за производњу експлозива и барута (NACE rev.2 код делатности 2051) а једно за производњу мерних, истраживачких и навигационих инструмената (NACE rev.2 код делатности 2051)) и она чине групацију „Одбрамбена индустрија Србије“ - ОИС. Та привредна друштва су у категорији средњих и великих предузећа и у већинском су државном власништву. Број запослених у овој групацији је око 10.700 лица.

Од осталих 49 субјеката, 13 субјеката је у већинском државном власништву, махом су у категорији средњих и великих предузећа и упошљавају око 7.270 лица, док је преосталих 36 субјеката у приватном власништву, припада категоријама микро, малих и средњих предузећа и упошљава око 2.000 лица. Код ове две категорије предузећа, производња наоружања и војне опреме је допунска делатност, а основна делатност им је у областима машиноградње, телекомуникација, информационих технологија, оптоелектронике, возила, хемијске, текстилне и индустрије коже и гуме, производње амбалаже и др. Предузећа у приватном власништву представљају значајан комплемент великим произвођачима у смислу учешћа у кооперантским пословима, посебно у домену развоја и производње у области телекомуникационих и информационих технологија, електронских склопова, као и делова и склопова за сложене борбене системе.

Преглед субјеката у одбрамбеној индустрији по критеријуму броја запослених и структури власништва дат је у следећој табели:

Број привредних друштава субјеката који имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме				
Категорија предузећа (критеријум броја запослених)	Већинско државно власништво		Већинско приватно власништво	Укупно
	Групација Одбрамбена индустрија Србије	Остали субјекти		
Микро (<10)	-	-	10	10
Мало (<50)	-	1	17	18
Средње (<250)	2	6	8	16
Велико	6	6	1	13
УКУПНО	8	13	36	57
	21			

Преглед броја запослених у субјектима који имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме дат је у следећој табели:

Број запослених у привредним друштвима који имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме				
Приближни број запослених	Већинско државно власништво		Већинско приватно власништво	Укупно
	Групација Одбрамбена индустрија Србије	Остали субјекти		
	10.730	7.270	2.000	20.000
УКУПНО	18.000		2.000	20.000

У Републици Србији се не воде посебни статистички подаци за одбрамбену индустрију.

Процена је да у бруто додатој вредности (БДВ) прерађивачке индустрије Републике Србије субјекти који производе наоружање и војну опрему учествује са око 2%.

Производња наоружања и војне опреме (НВО) за домаће потребе је базирана на плановима набавки Министарства одбране. С обзиром да су производни капацитети одбрамбене индустрије много већи од домаћих потреба, већи део производње се извози на инострано тржиште.

После периода санкција УН из деведесетих година прошлог века, као и девастирајућег ефекта НАТО бомбардовања 1999. године, одбрамбена индустрија Републике Србије се опоравила и вратила на традиционална тржишта Северне Америке, Блиског и Средњег истока, Западне Европе, Северне Африке и Југоисточне Азије. У последњих 5 година укупна вредност извоза наоружања и војне опреме из Републике Србије се бележи константан раст, при чему је у 2015. години извоз достигао вредност од око 296 милиона долара, а 2016. године 484 милиона долара.

Организације које у складу са надлежностима прате и координирају процес производње и пословања субјеката одбрамбене индустрије су следећи:

- Министарство одбране, у чијем саставу су ВТИ, ДСКМ и ТОЦ,
- ЈП Југоимпорт СДПР – јавно предузеће регистровано за увоз/извоз, произвођач сложених борбених система и интегратор наступа одбрамбене индустрије на страном тржишту,
- Привредна комора Србије – Асоцијација у оквиру које је основана Групација произвођача наоружања и војне опреме,
- Министарство привреде,
- Министарство трговине, туризма и телекомуникација,
- Министарство спољних послова,
- Министарство унутрашњих послова,

Главни носилац истраживања и развоја средстава наоружања и војне опреме у Републици Србији је Војнотехички институти (ВТИ), који је научно-техничка установа у

саставу Министарства одбране и са којим већина произвођача НВО остварују кооперантску сарадњу у процесу истраживања и развоја.

Поред ВТИ, у саставу Министарства одбране је и Дирекција за стандардизацију, кодификацију и метрологију, задужена за материјалну стандардизацију (која између осталог обухвата праћење стандарда и доношење стандарда одбране и прописа о квалитету производа) и реализацију кодификације средстава НВО произведених у Р. Србији.

У саставу Војске Србије, као дела Министарства одбране, функционише Технички опитни центар (ТОЦ) чија је основна улога испитивање средстава НВО са аспекта усклађености њихових квалитативних карактеристика са прописаним. Поред тестирања средстава НВО за потребе опремања ВС, ТОЦ врши и тестирања за потребе коопераната и других партнера.

Правни оквир

Производња наоружања и војне опреме у Републици Србији је регулисана Законом о производњи и промету наоружања и војне опреме из 1996. године („Сл. лист СРЈ“ 41/96, „Сл. лист СЦГ“ 7/2005). Овај Закон регулише: производњу, промет и превоз наоружања и војне опреме, планирање мера безбедности при производњи, контролу квалитета производње наоружања и војне опреме, као и друга питања од значаја за производњу, промет и превоз наоружања и војне опреме.

Припремљен је текст новог закона, чије усвајање се очекује до краја 2017. године или почетком 2018. године, а којим ће се усагласити одредбе постојећег Закона са текућим устројством државних органа Републике Србије и у коме ће се имплементирати савремена решења у области производње наоружања и војне опреме кроз успостављање интегралног правног оквира који уређује област производње и промета НВО у земљи, усклађивање са регулативом ЕУ и УН, као и успостављање јаким контролних механизма у областима везаним за НВО ради заштите одбрамбених, безбедносних и спољнополитичких интереса Р.Србије. Исто тако, предлог новог закона подстиче стране инвестиције у сектор одбрамбене индустрије.

Кључне новине у нацрту закона:

- Формализација групације Одбрамбена индустрија Србије.
- Даје се могућност страном правном лицу (страном улагачу) да може основати и бити већински власник привредног друштва регистрованога за производњу наоружања и војне опреме, што је према Закону о страним улагањима било онемогућено. За страно улагање неопходно је да страни улагач претходно прибави сагласност Министарства одбране, при чему за улагања у привредна друштва која послују већинским државним капиталом, начин избора и услове које мора да испуњава инвеститор, као и модел стратешког партнерства одређује Влада.
- У случају приватизације произвођача наоружања и војне опреме од стратешког интереса за систем националне безбедности (из групације Одбрамбена индустрија Србије), Република Србија задржава контролни пакет акција.
- Предвиђено је да се преузимање власничких права на друштвеном капиталу врши уз накнаду друштву, при чему ће се начин преузимања и висина накнаде се утврдити посебним актом Владе при чему је предвиђено да се средства добијена из накнаде употребе за унапређење капацитета друштва за производњу НВО, а према Програму развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме који ће Влада усвојити у року од 6 месеци од ступања на снагу Закона.
- дефинисан је правни оквир за очување капацитета – технологија, специјалне опреме и алата за производњу наоружања и војне опреме,
- важење дозволе за производњу НВО је ограничено роком до 5 година;

- успостављање контроле над коришћењем интелектуалне својине кроз механизам ројалити права,
- јачање улоге војне контроле квалитета.

Предложеним законским решењима ствара се амбијент за јачање технолошке и индустријске базе Републике Србије у области одбрамбених технологија и иницира потреба за освајањем савремених и софистицираних технологија.

Конкурентност и планови за наредни период

Активности и развој одбрамбене индустрије у Републици Србији су базирани на потребама и плановима развоја и опремања система одбране и у складу су са укупном стратегијом развоја индустријске базе Републике Србије.

Након усвајања новог Закона о производњи и промету НВО донеће се потребна подзаконска акта у циљу његовог ефикасног спровођења, а такође ће се и изградити Програм развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме који припадају групацији „Одбрамбена индустрија Србије”.

У циљу ојачања наступа произвођача НВО на тржишту, интенција је да се у наредном периоду формирају групе („кластери“) произвођача НВО према сродности производног програма или технологија. Ови кластери би укључивали сва привредна друштва која имају дозволу за производњу НВО и њихове кооперанте, без обзира на структуру власништва.

Циљеви оваквог начина груписања су: успостављање ефикаснија организационе структуре; рационализација трошкова; унапређење и синергија технолошке способности; обезбеђење спремности за боље опремање ВС – по обиму, квалитету, асортиману; стварање повољнијих структура за прихват нових инвестиција (посебно страних партнера); стварање бољих услова за прихват нових технологија; унапређење могућности за сопствени развој, стварање већих могућности за заједнички наступ на трећа тржишта.

Јачање конкурентности домаће одбрамбене индустрије се испољава кроз државну подршку инвестирању у развој и модернизацију производних капацитета, подршку истраживању и развоју нових технологија и производа, имплементацију савремених стандарда и критеријума контроле квалитета производа, интеграцију и координисани наступ на спољном тржишту. Главни циљеви су повећање продуктивности, унапређење корпоративног управљања и оптимизација капацитета а ради обезбеђења заштите одбрамбених, безбедносних и спољнополитичких интереса Р.Србије кроз очување сопствене производње наоружања и војне опреме. Интенција Министарства одбране је да се у периоду 2018-2020. године заврши основна и започне напредна технолошка обнова одбрамбене индустрије базирана на концепту фабрика будућности – Индустрија 4.0.

Кроз сарадњу са Европском одбрамбеном агенцијом очекује се усвајање најбоље европске праксе и ефикасно укључивање одбрамбене индустрије Републике Србије у европску одбрамбену и технолошку индустријску базу (EDTIB, European Defence and Technological Industrial Base).

Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

У Сектору за материјалне ресурсе Министарства одбране, у оквиру Управе за одбрамбене технологије постоји Група за истраживање, развој и производњу наоружања и војне опреме. Група се бави пословима везаним за процесе праћења реализације истраживања и развоја НВО у Војнотехничком институту, процесе везане за издавање и продужење дозвола за производњу НВО, као и процесе везане за консолидацију и пословање привредних друштава одбрамбене индустрије у већинском државном власништву.

Поред ових послова, предметна Група се бави и свим другим питањима и регулативама које се дотичу привредних друштава одбрамбене индустрије и послова научноистраживачке делатности у ВТИ и у том погледу је једина организациона јединица у Министарству одбране која се бави овом проблематиком.

Тренутни административни капацитети нису довољни за будуће успешно праћење сектора одбрамбене индустрије, поготово имајући у виду његову планирану експанзију, тако да је предвиђено њихово проширење кроз реорганизацију и попуну кадровима одговарајућих стручних компетенција.

2.2.4. Утицај државе на конкурентност

Министарство привреде, у циљу унапређења конкурентности српске привреде, као орган државне управе задужен за политику развоја у области метрологије, стандардизације, акредитације и оцењивања усаглашености, које заједно чине систем инфраструктуре квалитета, предузима низ активности на стварању нормативне и институционалне основе за развој ових области у складу са европским законодавством и праксом.

Систем инфраструктуре квалитета (ИК) подржава развој свих грана привреде с обзиром да представља основ за безбедност и квалитет производа, у свим фазама, од пројектовања, преко израде до стављања на тржиште, односно употребу. Заокруживање унапређеног система ИК ће позитивно утицати на:

- српске привреднике који ће производити, увозити и извозити производе без техничких препрека;
- потрошаче којима ће бити доступни квалитетни и безбедни производи;
- органе државне управе који ће на једноставнији и ефикаснији начин спроводити надзор над применом техничких прописа.

Напори Сектора за квалитет и безбедност производа на стварању привредног амбијента погодног за интеграцију у европску и светску привреду су такође усмерени на усаглашавање српске техничке регулативе са европским законодавством и праксом, на развој мреже тела за оцењивање усаглашености производа у складу са захтевима техничких прописа и оспособљавање привреде за имплементацију хармонизоване техничке регулативе, као и на уређење чисто националног техничког законодавства у смислу усаглашавања са члановима 34-36 Уговора о функционисању европске уније који се односе на елиминисање техничких препрека у трговини.

Циљ изградње институција инфраструктуре квалитета у земљи кандидату за чланство у Европској унији је пре свега чланство националних институција инфраструктуре квалитета у одговарајућим европским институцијама како би се омогућило узајамно признавање резултата испитивања производа и сертификата, које 186 привредним субјектима Републике Србије олакшавају пласман производа на тржиште Европске уније, као и равноправан положај на том тржишту.

Ради унапређења конкурентности српске привреде потребно је да се даље ради на подизању капацитета ресорних министарстава који припремају, предлажу, односно, доносе техничке прописе, као и афирмацији свих механизма узајамног препознавања и признавања резултата испитивања производа и сертификата издатих у Србији, као што су склапање уговора о оцењивању усаглашености и узајамном признавању (билатералних и мултилатералних), чланство у међународним и регионалним удружењима тела за оцењивања усаглашености и сл. Главни предуслов за то је остварен пуноправним чланством и закључивањем 5 мултилатералних споразума између Акредитационог тела Србије и Европске акредитације (EA/MLA). Институт за стандардизацију Србије је постао пуноправни члан европских организација за стандардизацију CEN и

CENELEC 23. новембра 2016. године. Савремени и ефикасни систем инфраструктуре квалитета у Србији усаглашен са правилима и праксом земаља Европске уније доприноси јачању конкурентне производње и заштити јавних интереса, и као такав представља окосницу одрживог економског развоја, односно унапређења могућности пласмана домаћих производа који испуњавају захтеве безбедности и квалитета, како на инострану тако и на домаће тржиште. За више информација погледати Поглавље 1. Кретање роба.

На укупну конкурентност доминантно утиче индустријска конкурентност, која представља основу извозне конкурентности. Министарство привреде, као једну од мера за подршку развоја предузетништву и подизању њихове конкурентности, спроводи активности у оквиру Програма „Деценија предузетништва“. Списак пројеката дат је у оквиру поглавља 3.20.

Мере за привлачење директних инвестиција и подстицаји за улагања, уређене су Законом о улагањима, усвојеним 27. октобра 2015. године („Службени гласник РС“, број: 89/15, Министарство привреде). Поред Министарства привреде, најважнија институција укључене у спровођење мера подршке развоју привреде је Развојна агенција Србије, која је основана Законом о улагањима.

Подстицајне мере које су предвиђене овим законом, у складу су са правилима о државној помоћи. Ради ефикаснијег спровођења Закона о улагањима донета је Уредба о условима и начину привлачења директних инвестиција („Службени гласник РС“, број 110/16). Развојна агенција Србије имплементира наведену Уредбу, којом се уређују критеријуми, услови и начин привлачења директних инвестиција и улагања од посебног значаја.

РАС је у оквиру Годишњег програма рада за 2016. годину креирао и спровео програме подршке конкурентности ММСПП сектору и организацијама кроз реализацију следећих програма:

- Програм подршке даљем развоју ММСП и предузетника;
- Програм подршке пословној институционалној инфраструктури;
- Програм подршке интернационализацији привредних друштава, предузетника и кластера;
- Пројекат подршке почетницима за започињање посла – Start up.

У оквиру Годишњег програма рада за 2017. годину креирани су програми подршке конкурентности ММСПП сектору и организацијама кроз реализацију следећих програма:

- Пројекат подршке почетницима за започињање посла Start-up;
- Програм подршке извозницима;
- Програм промоције извоза;
- Подршка развоју конкурентности ММСПП;
- Програм подршке иновативним микро, малим и средњим предузећима и предузетницима;
- Програм подршке пројектима за унапређење економског развоја.

У складу са посебним актима Владе, Министарство привреде учествује у кредитној подршци предузећима у процесу приватизације.

Приоритетне системске мере у функцији јачања конкурентности:

- **завршетак приватизационог процеса** – ефикаснија примена постојеће законске регулативе у циљу окончања поступка приватизације; Министарство привреде ће у будућем периоду спроводити интензивне активности у циљу бржег и ефикаснијег спровођења поступка приватизације и покретања стечаја за предузећа за која

не постоји интерес за приватизацију и у другим случајевима предвиђеним Законом о приватизацији и Законом о стечају. Спровођење наведених мера допринеће смањењу оптерећења јавних финансија, унапређењу привредног амбијента и омогућавању значајнијег доприноса привредном расту предузећа која су способна да опстану на тржишту.

- **решавање статуса предузећа у стечају и ликвидацији** - ефикаснија примена постојеће законске регулативе, као и законске регулативе која ће бити донета у наредном периоду.
- **решавање развојних проблема великих инфраструктурних јавних предузећа** - увођење корпоративног управљања у јавним предузећима;

Агенција за осигурање и финансирање извоза (у даљем тексту: АОФИ) обавља послове који се могу груписати у делатности финансирања, осигурања и гарантовања. Финансирање се реализује кроз послове кредитирања и факторинга, извозницима који имају остварен годишњи извоз у износу од минимум ЕУР 100.000,00.

Кроз послове **кредитирања** остварен је пласман у укупном износу од ЕУР 55,29 млн., од чега се 28% односи на микро и мала предузећа, 25% на средња предузећа, и 47% на велика предузећа, док је према делатности најзаступљеније учешће пласмана у предузећа која послују у прерађивачкој индустрији са 46%, затим прехрамбеној са 24% и грађевинској са учешћем од 10%. Најзаступљенија извозна тржишта, код предузећа која су кредитирана, су БиХ -15%, Италија - 12%, Аустрија - 11%, Русија - 11% и Немачка - 10%.

Кроз послове **факторинга** откупљена су потраживања у укупном износу од ЕУР 56,56 млн., од чега се 30% односи на микро и мала предузећа, 44% на средња предузећа и 26% на велика предузећа, а према делатности најзаступљеније је учешће откупљених потраживања предузећа из прерађивачке индустрије и износи 57%, затим металске индустрије 20%, трговине 11% и услужне делатности (транспорт) са учешћем од 8%. Откупљивана су потраживања предузећа која су извозила у Италију – 20%, БиХ - 16%, Словенију - 11% и Немачку - 6%.

Кроз послове **гарантовања** издате су гаранције у укупном износу од ЕУР 23,81 млн., од чега се 19% односи на микро и мала предузећа, 60% на средња предузећа и 21% на велика предузећа, а према делатности најзаступљеније је учешће издатих гаранција предузећима која послују у прерађивачкој индустрији - 51%, затим грађевинској индустрији - 34% и трговини - 13%. Гаранције су издате за извоз у УАЕ – 15%, Холандију – 4% и Норвешку – 3%. Највећи број издатих гаранција се односи на послове у Републици Србији, чије учешће у укупном броју издатих гаранција износи 76%.

Кроз послове **осигурања**, осигурана су потраживања српских извозника у износу од ЕУР 410.84 млн. Најзначајнија извозна тржишта српских извозника која су покривена осигурањем, у посматраном периоду, су: Италија – 10,8 %, Бугарска – 8 %, Румунија – 5,5 %, Мађарска – 5,3 % и Немачка – 4,5 %.

На дан 30.09.2017. године у портфолију АОФИ налази се 17 клијената у реструктурирању (УППР и Споразум о финансијском реструктурирању) у укупном износу од ЕУР 6,63 млн., а 29 клијената над којима је отворен стечај у укупном износу од ЕУР 15,24 млн.

АОФИ послује у условима тржишне конкуренције и целокупну своју основну делатност обавља по тржишним условима. У посматраном периоду услови по којима су остваривани приходи из основне делатности су:

- камате и провизије по краткорочним кредитима са валутном клаузулом - просечна једнократна накнада је 0,47%, а годишња каматна стопа 3,43%, што је на нивоу просечних банкарских каматних стопа у Републици Србији;

- камате и провизије по факторинг пословима - просечна годишња ЕКС по међународном факторингу је 7,74%, а по домаћем 9,7%, што је и изнад тренутног просека по којима се обављају факторинг послови на финансијском тржишту Републике Србије;
- провизије по гаранцијама - просечна једнократна накнада је 0,33%, а просечна квартална накнада износи 0,28%, што је изнад просечних банкарских провизија, и
- премија осигурања - просечна премијска стопа, у посматраном периоду, је 0,373%, што је за најмање 30% више од премијских стопа које тренутно нуди конкуренција, на тржишту осигурања наплате потраживања у Републици Србији.

Такође, приликом израде Треће ревизије НПАА треба имати у виду да је надлежност за послове јавно-приватног партнерства и концесија доношењем Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15-др.закон и 62/17) пренета на Министарство привреде, како је то и било предвиђено Другом ревизијом НПАА. Имајући у виду да је дошло до преласка надлежности са једног министарства на друго, потребно је одредити нови рок за припрему Закона о изменама и допунама Закона о јавно-приватном партнерству у циљу његовог усаглашавања са одговарајућим директивама ЕУ. У том смислу предлажемо да нови рок буде III квартал 2018. године.

Министарство привреде ради на увођењу корпоративног управљања у јавна предузећа, основном предуслову трансформације и унапређења ефикасности, одговорности и транспарентности у раду јавних предузећа.

У оквиру пројекта Министарства привреде и Светске банке, пружања саветодавних услуга за увођење корпоративног управљања у јавна предузећа, израђен је Нацрт студије корпоративног управљања, којом је обухваћено 25 јавних предузећа и друштва капитала која обављају делатност од општег интереса, од којих су прикупљени подаци, путем упитника (scotescard-a) и интервјуа, на основу чега је извршено мерење нивоа корпоративног управљања.

На основу поменуте студије ће се сачинити смернице за даље унапређење и јачање корпоративног управљања као и препоруке за увођење система сертификаковања директора и чланова надзорних одбора јавних предузећа.

Ради уређења система стручног усавршавања чланова органа управљања, израђена је радна верзија Програма сертификације, а формирана је и Радна група која ће израдити нацрт Програма стручног усавршавања органа управљања, где ће се предложити модел сертификације и израдити смернице за израду кодекса корпоративног управљања, етичког кодекса итд.

а) Достигнути ниво усаглашености

Јавно предузеће, је у смислу Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“ број 15/16) предузеће које обавља делатност од општег интереса, а које оснива Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.

Чланом 2. став 1. Закона о јавним предузећима прописано је да, делатности од општег интереса, у смислу овог закона, јесу делатности које су као такве одређене законом у области: рударства и енергетике, саобраћаја, електронских комуникација, издавања службеног гласила Републике Србије и издавања уџбеника, нуклеарних објеката, наоружања и војне опреме, коришћења, управљања, заштите, уређивања и унапређивања добара од општег интереса и добара у општој употреби (воде, путеви, шуме,

пловне реке, језера, обале, бање, дивљач, заштићена подручја и др.), управљања отпадом и другим областима.

Делатности у смислу става 1. овог члана јесу и комуналне делатности, као и друге делатности одређене законом као делатности од општег интереса. У оквиру обављања делатности из става 1. овог члана из области енергетике пружају се услуге од општег економског интереса.

Сходно изнетом, делатности од општег интереса утврђене су Законом о енергетици, Законом о железници, Законом о поштанским услугама, Законом о ваздушном саобраћају Републике Србије, Законом о телекомуникацијама, Законом о објављивању закона и других прописа и аката, Законом о уџбеницима и другим наставним средствима, Законом о заштити од јонизујућих зрачења и нуклеарној сигурности, Законом о водама, Законом о јавним путевима, Законом о рударству и геолошким истраживањима, Законом о шумама, Законом о националним парковима, Законом о Јавном предузећу Југоимпорт-СДПР, Законом о комуналним делатностима и сл.

Неки од наведених закона уређују и либерализацију тржишта. Предлагачи ових закона су министарства надлежна за набројане делатности, у чијој је надлежности и надзор над применом наведених закона.

Б) Институционална структура и стање административних капацитета:

Чланом 4. Закона о министарствима („Службени гласник РС“ бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 – др.закон и 62/17) прописано је да Министарство привреде, поред осталог, обавља послове државне управе који се односе на одређивање стратешких циљева, унапређење рада и пословања, надзор и припрему предлога аката о именовању и разрешењу органа управљања у јавним предузећима осим за јавна предузећа која обављају делатности производње и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом. Чланом 7. истог закона прописано је да припрему предлога аката о именовању и разрешењу органа управљања, као и других аката који се односе на рад и пословање јавних предузећа и друштава која обављају делатност производње и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом, обавља Министарство рударства и енергетике.

Сектор за контролу и надзор над радом јавних предузећа у Министарству привреде (који је основан у октобру 2014. године) обавља стручне послове који се односе на: студијско-аналитичке, статистичко-евиденционе, стручно-оперативне, нормативне и информационе послове којима се обезбеђује контрола и надзор над радом јавних предузећа.

Такође, Закључком Владе 05 Број: 023-4473/2015 од 22. априла 2015. године, усмерен је и усклађен рад органа државне управе у обављању послова државне управе који се односе на јавна предузећа и друштва капитала која обављају делатност од општег интереса.

Тачком 5. овог закључка прописано је, поред осталог, да министарства надлежна за област којој припада делатност јавног предузећа, у обављању послова државне управе који се односе на јавна предузећа: припремају предлоге аката којима се даје сагласност на план реструктурирања, односно реорганизације јавних предузећа; предлажу и сва друга акта која су у вези са делатношћу јавних предузећа чији је оснивач Република Србија, а која нису наведена као послови Министарства привреде, Министарства финансија, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Министарство привреде, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на предлагање мера за подстицање инвестиција и координацију послова који се односе на инвестиције, координацију рада јавне агенције надлежне за промоцију извоза и подстицање инвестиција који су у надлежности Одељења за инвестиције.

Поред Министарства привреде, најважнија институција укључена у спровођење мера подршке развоју привреде је Развојна агенција Србије (РАС), која је основана Законом о улагањима, усвојеним 27. октобра 2015. године („Службени гласник РС“, број: 89/15), а преузимањем надлежности Националне агенције за регионални развој (НАРР) и Агенције за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА).

Имплементација мера финансијске подршке приватном сектору, обезбеђене из националних извора, остварује се кроз Фонд за развој Републике Србије (ФЗР) и Агенцију за осигурање и финансирање извоза (АОФИ).

Конкурениција

Министарство трговине, туризма и телекомуникација је у 2017. години формирало Радну групу за израду Нацрта закона о заштити конкуренције, којим ће бити унапређен правни оквир у овој области. Планиран је завршетак рада и усвајање Закона у 2018. године. Детаљније дато у прилогу ПГ 8 Политика конкуренције.

2.2.5. Економска интеграција са ЕУ

Трговинска сарадња са ЕУ се најбоље огледа у кретању робне размене између Србије и ЕУ. Након глобалне економске кризе 2009. године забележен је тренд раста трговинске размене између Србије и ЕУ, када је и отпочела примена Привременог трговинског споразума. У 2013. години Србија бележи веома високу стопу раста извоза од 28%. Ова година се може сматрати преломном годином за српску спољну трговину. Осим високе стопе раста, од 2013. године, као резултат инвестиционе политике примењене у претходном периоду, долази и до позитивне промене и у структури извоза у ЕУ. Од 2013. године прво место у извозу након више деценија заузимају производи више фаза обраде (аутомобили, делови за машине, електрична опрема) уместо сировина и полупроизвода, што је то био случај претходних деценија.

У 2014. години извоз је стагнирао због великих поплава и чињенице да је неколико великих извозно - оријентисаних фирми остварило максималан производни капацитет. Позитиван тренд је поново забележен у 2015. и 2016. години, а наставио се и у првих осам месеци 2017. године. У овом периоду, порасту извоза у ЕУ је највише допринео значајан извоз производа од метала, гвожђа, челика и производа од гуме, као и раст извоза пољопривредних производа. Аутомобили бележе пад извоза (14%), али су и даље далеко најзначајнији извозни производ у ЕУ.

Европска унија, као најважнији трговински и економски партнер Србије, већ више од једне деценије има веома високо учешће у укупној робној размени Србије са светом. Трговинска интеграција са ЕУ се из године у годину повећавала, а током осам месеци 2017. године, учешће ЕУ у укупном извозу Србије износило је 64,9% што је, поређења ради, чак скоро једанаест пута веће у односу на Руску Федерацију³⁰, трећег по значају извозног партнера Србије. На увозној страни учешће ЕУ бележи 62,4%.

Извоз у ЕУ у периоду јануар – август 2017. године порастао је за око 14,1%, а увоз за 11,3%. Покривеност увоза извозом из године у годину расте и тренутно се налази на највишем нивоу д 84,46%. Ово представља велико и значајно повећање у односу на 2012. годину када је покривеност увоза извозом износила 59%. Дефицит у размени са ЕУ је мањи за 2% у односу на исти период 2016 године.

Трговинска размена Србија – ЕУ, 2008-2017/8м, у милионима евра

³⁰ Русија учествује са 5,8% у укупном извозу Србије у свет.

Година	Извоз	Индекс извоза	Увоз	Индекс увоза	Салдо	Покривеност увоза извозом %
2008	4,323	112.5	9,359	116.8	-5,036	46.2
2009	3,395	78.5	6,724	72.0	-3,329	50.5
2010	4,467	131.6	7,25	107.8	-2,783	61.6
2011	5.204	116,5	8.258	113,9	-3.054	63
2012	5.364	103,1	8.970	108,6	-3.606	59,8
2013	6.907	128,8	9.561	106,6	-2.654	72,2
2014	7.204	104,4	9.803	102,3	-2.599	73,5
2015	7.897	109,6	10.231	104,7	-2.334	77,2
2016	8.874	112,2	10.966	107,2	-2.092	80,9
2017/8m	6.605	114,1	7.821	111,3	-1.217	84,4

Извор: Републички завод за статистику

Када је у питању структура робне размене и извоза у ЕУ, посматрано према одсецима Стандардне међународне трговинске класификације (СМТК), у 2017/8м је дошло до одређених померања на листи најзначајних десет одсека у извозу. Наиме, обојени метали, гвожђе и челик су се попели на четврто, односно пето место у извозу, док су пољопривредни производи пали на овој листи. Ове промене су резултат високог раста извоза гвожђа и челика у ЕУ (раст од 91%) и обојених метала (47%), а споријег раста извоза пољопривредних производа (5%) у посматраном периоду.

Такође, дошло је до одређених промена и на увозној страни када су у питању најзначајније групе производа. На листи међу првих десет одсека у увозу из ЕУ су се у овој години појавили производи црне и обојене металургије (раст инпута за потребе повећане производње железаре у Смедереву). Са друге стране, текстил и нафтни деривати се више не налазе на листи првих десет одсека у увозу.

Србија традиционално бележи суфицит у трговини пољопривредним производима са ЕУ. У 2016. години је суфицит износио 509 милиона евра, што представља раст од 61,6% у односу на 2015. годину. Током осам месеци 2017. године, суфицит у трговини пољопривредним производима износио је 401 милион евра и такође забележио раст од 37% у односу на исти период прошле године. Међутим, трговински дефицит у размени индустријских производа са ЕУ је у истом периоду порастао за 5% и достигао износ од 1.6 милијарди ЕУР.

Главна извозна дестинација у ЕУ током осам месеци 2017. године је Италија, при чему је учешће извоза у Италију износило 20,3% од укупног извоза у ЕУ. Затим следе Немачка (19,1%), Румунија (7,6%), Бугарска (5,7%), Хрватска (5,5%), Мађарска (5,3%), Словенија (5%), Француска (4,4%).

На страни увоза Немачка и Италија су заузеле водећа два места, а затим следе Мађарска, Пољска, Аустрија и Француска.

Србија је забележила суфицит у размени са Италијом прворангираним извозним трговинским партнером из ЕУ. Остале ЕУ земље са којима је забележен суфицит у периоду јануар - август 2017. године су: Румунија, Бугарска, Хрватска, Словачка, Кипар, Литванија и Летонија.

Сваке године Србија приликом извоза у ЕУ у потпуности испуњава квоту за шећер, док су квоте за јунеће месо и вино на веома ниском степену искоришћености. Квоте за рибу су доступне тек од средине 2015. године, тако да је квота за пастрмку и прерађевине од рибе у потпуности искоришћена у 2016. години, док квота за шарана није додељена.

ЕУ према ССП има извозну квоту за вино, а након приступања Хрватске ЕУ и за цигарете и одређене пољопривредне производе. У 2016. години ЕУ је у потпуности искористила квоту за млеко и млечне производе, шарана, свињско месо, сир, шећер, кром-

пир, пшеницу, конзервисане производе од мяса, етилалкохол, и скоро у потпуности за вино. Квота је делимично искоришћена за воћне сокове и замрзнуто поврће, док су квоте за цигарете искоришћене у проценту од 62% (са преференцијалном царином од 15%) и 75% (са преференцијалном царином од 10%).

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.1 Хоризонтална питања

3.1.1.1. Стандардизација

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Влада Републике Србије је 17. марта 2017. године дала сагласност на Статут Института за стандардизацију Србије (у даљем тексту: ИСС), којег је Скупштина ИСС-а усвојила 20. фебруара 2017. године. Доношењем Статута ИСС-а („Сл. гласник РС“, број 29/17) остварен је потпуни ниво усклађености домаћих прописа у области стандардизације са кључним прописом ЕУ, односно са Уредбом (ЕУ) бр. 1025/2012 Европског Парламента и Савета од 25. октобра 2012. године јер су у њега уграђене поједине одредбе из Уредбе (ЕУ) бр. 1025/2012 које нису садржане у Закону о стандардизацији („Сл. гласник РС“, број: 46/15) и Одлуци о изменама и допунама оснивачког акта ИСС-а („Сл. гласник РС“, број: 93/15).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У ИСС-у је до 30. септембра 2017. године било запослено 56 извршилаца на неодређено и шест на одређено време, од којих су два приправника. ИСС је омогућио екстерне обуке за своје запослене: пет запослених је успешно завршило обуку за водеће провераваче према стандарду ISO/IEC 27001:2013, док је једна запослена похађала обуку и положила испит за службеника за јавне набавке. Осим тога, почетком 2017. године одржана је обука запослених у ИСС-у од стране представника CEN/CENELEC Менаџмент центра из Брисела о правилима рада ових европских организација за стандардизацију. Такође су организоване и интерне обуке у оквиру Института, а запослени су имали прилику и да слушају вебинаре које су организовале међународне и европске организације за стандардизацију.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Доношењем Статута ИСС-а у 2017. години („Сл. гласник РС“, број 29/17), као највишег правног акта ИСС-а, дефинисане су и усаглашене активности са Законом о стандардизацији и Одлуком о изменама и допунама оснивачког акта ИСС-а, а уједно са тим и Уредбом 1025/2012 Европског парламента и Савета о европској стандардизацији.

Правни основ за доношење српских стандарда и сродних докумената садржан је у члану 6. Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС“, 36/09 и 46/15). При изради годишњих програма рада ИСС и годишњих планова доношења српских стандарда и сродних докумената у обзир се узимају, пре свега, приоритети који проистичу из процеса приступања Републике Србије (РС) Светској трговинској организацији (СТО), као и из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), којим су утврђене обавезе које РС мора да испуни пре придруживања Европској унији (ЕУ).

ИСС је 1. јануара 2017. године постао пуноправна чланица европских организација за стандардизацију, као што су Европски комитет за стандардизацију (CEN) и Европски комитет за електротехничку стандардизацију (CENELEC). У Европском комитету за стандардизацију у области телекомуникација (ETSI), ИСС има статус националне организације за стандардизацију. Пуноправно чланство ИСС-а у CEN-у и CENELEC-у један је од услова које РС мора да испуни ради придруживања ЕУ.

До 30. септембра 2017. године ИСС је преузео као српске стандарде око 97 % свих европских стандарда и хармонизационих докумената за које је до тог датума истекао последњи рок за објављивање на националном нивоу. ИСС планира да до краја 2017. године заврши преузимање скоро свих преосталих европских стандарда. Пуноправно чланство ИСС-а у европским организацијама за стандардизацију омогућава да сваки новообјављени европски стандард буде преузет у наредном периоду као српски, у року који важи за све земље које су пуноправне чланице CEN-а и CENELEC-а, односно ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Домаћи законодавни оквир (уједно са тим и општа акта ИСС-а), којом се уређује област стандардизације у РС и обавезе које има ИСС као национално тело за стандардизацију у РС је потпуно усклађено са правним тековинама ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Имајући у виду да је и у 2017. години, сагласно Закону о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 - испр, 108/13, 142/14, 68/15 – др. Закон и 103/15 и 99/2016) и Уредби о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Службени гласник РС”, бр. 113/2013, 21/2014, 66/2014, 118/2014, 22/2015 и 59/2015), ради попуњавања упражњених радних места потребно тражити сагласност тела Владе, ИСС планира да до краја 2017. године прибави потребне сагласности за још једног запосленог на неодређено време, али крајњи циљ је да се број запослених до краја 2018. године повећа за 10, тј. на 71 извршиоца. Овај број запослених је у складу са циљевима исказаним на билатералном скринигу одржаном 10. септембра 2014. године за област стандардизације.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

ИСС је дефинисао циљеве за 2017. годину кроз Акциони план израђен на основу Стратегије унапређења система инфраструктуре квалитета у РС за период 2015-2020. Осим тога, ИСС ће утврдити и остале циљеве наведене у стратегији кроз Акциони план за период 2018-2020.

У периоду од 2017. до 2020. активности ИСС-а ће се заснивати на испуњењу посебних циљева наведених у Стратегији унапређења система инфраструктуре квалитета у РС за период 2015-2020 („Сл. гласник РС“, број 93/15), као што су:

- подизање нивоа свести свих заинтересованих страна и јавности о важности стандардизације и користима примене стандарда у пракси;
- активно укључивање што већег броја заинтересованих страна, нарочито МСП у рад комисија за стандарде и сродне документе;
- обезбеђење превођења приоритетних европских стандарда на српски језик;

- увођење нових услуга и повећање ефикасности у пружању свих услуга ИСС.

Неки од конкретних захтева из одредби Уредбе (ЕУ) 1025/2015, који су пренети у претходно наведеним правним актима РС, имплементирани су путем:

- олакшавања ефективног приступа стандардима и унапређења учешћа малих и средњих предузећа у процесу припреме стандарда;
- обезбеђивања ефикасније сарадње између европских организација за стандардизацију, националних тела за стандардизацију и Европске комисије;
- обезбеђивања директнијег учешћа свих заинтересованих страна у европској стандардизацији;
- унапређења и убрзавања процеса припреме стандарда на европском нивоу кроз повећање транспарентности самог поступка и консултација са заинтересованим странама итд.

3.1.1.2 Акредитација

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За обављање послова из свог делокруга, АТС тренутно има на располагању одговарајуће потребне ресурсе, како финансијске, тако и материјалне и кадровске. Током 2016. године увећан је број за 3 запослена.

У складу са Законом о буџетском систему било је предвиђено да до краја 2018. године АТС има 45 извршилаца односно да увећа своје административне капацитете за 8 запослених у односу на 2015. годину (током 2016. године увећан је број за 3 запослена).

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Спровођењем Закона о акредитацији, који је усклађен са правним тековинама ЕУ, АТС је реализацијом годишњих планова и програма рада, које усваја Управни одбор, реагујући на потребе привредних субјеката у Републици Србији, у периоду од новембра 2016. године до октобра 2017. године донео велики број одлука о: додели, одржавању, обнављању, суспензији, укидању, проширењу или смањењу обима акредитације итд, при чему је и неколико тела за оцењивање усаглашености одустало од обнављања акредитације. До краја октобра 2017. године укупан број тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) са вежећом акредитацијом је био 549, од чега је 314 лабораторија за испитивање, 61 лабораторија за еталонирање, 13 медицинских лабораторија, 122 контролних тела, 19 сертификационих тела за сертификацију производа, 15 сертифи-

кационих тела за сертификацију система менаџмента и 5 сертификационих тела за сертификацију особа.

У периоду од новембра 2016. године до октобра 2017. године Акредитационо тело Србије је доделило 37 нових акредитација правним субјектима од чега је: 19 лабораторија за испитивање, 4 лабораторије за еталонирање, 1 медицинска лабораторија, 8 контролних тела, 2 сертификациона тела за сертификацију производа и 3 сертификационих тела за сертификацију система менаџмента.

Међу акредитованим ТОУ се налазе и тела која су на основу АТС акредитације, именована/овлашћена за послове оцењивања усаглашености из техничких прописа Републике Србије којима су преузете ЕУ Директиве новог приступа за поједине групе производа.

У периоду од 25. септембра до 6. октобра 2017. године спроведено је поновно колегијално оцењивање АТС-а од стране тима **Европске организације за акредитацију (ЕА)** и донет генерални заључак да АТС одржава статус потписника МЛА споразума у наредне четири године за следеће области:

- ✓ Акредитација испитних лабораторија према стандарду ISO/IEC 17025;
- ✓ Акредитација медицинских лабораторија према стандарду ISO 15189;
- ✓ Акредитација лабораторија за еталонирање према стандарду ISO/IEC 17025;
- ✓ Акредитација контролних тела према стандарду ISO/IEC 17020;
- ✓ Акредитацијатела за сертификацију производа према стандарду ISO/IEC 17065;
- ✓ Акредитација тела која обављају сертификацију особа према стандарду ISO/IEC 17024);
- ✓ Акредитација сертификационих тела за системе менаџмента према стандарду ISO/IEC 17021-1.

Према процедури **Европске организације за акредитацију** на једној од наредних седница ЕА Савета за мултилатералне споразуме у априлу 2018. биће донета коначна одлука о одржавању статуса потписника мултилатералног споразума између АТС-а и ЕА.

Чланством у ЕА, Акредитационо тело Србије остварује своју мисију да одржава еквивалентан систем акредитације тела за оцењивање усаглашености у свим наведеним областима са системом акредитације у Европи, чиме даје значајну подршку привреди Србије и процесу европских интеграција.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Систем акредитације у Републици Србији је у потпуности усклађен са релевантним европским прописима и даље активности ће бити усмерене на испуњавање општих циљева система Инфраструктуре квалитета Републике Србије у области акредитације.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Због значајног увећања броја захтева за акредитацију у 2017. години (за преко 20% у односу на укупан број акредитованих организација у Србији) и очекиваног тренда повећања броја ових захтева и у наредним годинама, што је резултат одговора на захтеве нове законске регулативе да се именовање/овлашћивање тела за оцењивање усаглашености врши по основу добијене акредитације, јавља се потреба за значајним повећањем броја запослених у АТС као и за повећањем броја оцењивача и техничких експерата у различитим областима.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

- 1) Унапређивање система акредитације у Републици Србији, уз проширење области рада АТС-а, у складу са потребама привреде, ТООУ и органа државне управе;
- 2) Одржавање статуса потписника споразума о признавању еквивалентности система акредитације (ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА);
- 3) Подизање нивоа свести свих заинтересованих страна и јавности о значају акредитације.

Да би се остварио циљ 1) спроводиће се следеће мере и активности:

- Ојачавање компетентности у АТС, кроз повећање броја запослених који имају одговарајуће стручно знање и искуство које је неопходно за обављање послова акредитације у складу са захтевима релевантних стандарда и међународних докумената;
- Унапређивање знања и обезбеђење континуираног обучавања запослених у АТС-у и екстерно ангажованих оцењивача и техничких експерата за нове врсте и области акредитације, како би се задовољиле потребе ТООУ, привреде и органа државне управе;
- Континуирано преиспитивање и унапређивање система менаџмента АТС у складу са захтевима одговарајућих стандарда, прописа и докумената ЕА, ИАФ и ИЛАС;
- Унапређивање сарадње АТС-а са заинтересованим странама за акредитацију и оцењивање усаглашености, посебно са органима државне управе;
- Потписивање одговарајућих протокола о сарадњи АТС са доносиоцима техничких прописа у вези са коришћењем функције акредитације за примену тих прописа;
- Унапређивање информационо-комуникационих капацитета и оптимизација њихове употребе.

Да би се остварио циљ 2) потребно је да АТС спроведе следеће мере и активности:

- Пружање услуга акредитације у складу са најбољом међународном праксом и континуирано побољшавање сопствених процеса и процедура и усклађивање система менаџмента АТС са ЕА, ИЛАС и ИАФ препорукама и процедурама;
- Иновирање Закона о акредитацији у складу са развојем акредитације у Европи и препорукама и процедурама међународних организација за акредитацију и актуелним потребама привреде Србије;

- Активно учествовање у раду релевантних међународних и европских организација за акредитацију и допринос усклађивању праксе између акредитационих тела и креирању политике у области акредитације;
- Кроз унапређење сарадње са другим акредитационим телима, допринос спровођењу европских правила за прекограничну акредитацију;
- Предузимање потребних активности, како би се обезбедило међународно признање еквивалентности српске акредитације у новим областима;
- Обезбеђивање услова да АТС оствари стабилан независан извор финансирања, што је један од услова за пуноправно чланство у европским и међународним организацијама за акредитацију (Уредба 765/2008/ЕЗ).

Да би се остварио циљ 3) потребно је:

- Континуирано спровођење промотивних активности о значају и улози акредитације, у штампаним и електронским медијима;
- Организовање и одржавање едукативних семинара о захтевима и предностима акредитације у одређеним областима оцењивања усаглашености;
- Организовање презентације органа државне управе који доносе техничке прописе о улози и значају акредитације као најбољег и најефикаснијег начина утврђивања компетентности ТООУ.

3.1.1.3. Оцењивање усаглашености

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Даљи правци развоја у овој области утврђени су Стратегијом унапређења система инфраструктуре квалитета за период 2015-2020 („Службени гласник РС”, број 93/15).

Српско законодавство је делимично усклађено са законодавством ЕУ у делу који се односи на означавање усаглашености. Према важећем законодавству Србије одговорна лица за стављање знака усаглашености утврђују се релевантним техничким прописима, где је, у зависности од случаја, прописано да знак усаглашености може бити стављен од стране произвођача, заступника, (али и увозника), па је потребно ове одредбе додатно ускладити са законодавством ЕУ.

Начин спровођења оцењивања усаглашености, начин одређивања и плаћања трошкова оцењивања усаглашености, садржај исправе о усаглашености, као и облик, изглед и садржај знака усаглашености, утврђени су Уредбом о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знака усаглашености, која је објављена 13. марта 2017. године, а ступа на снагу 21. марта 2017. године („Службени гласник РС”, број 98/09 и 23/17), и усаглашена са модулима дефинисаним у Одлуци о заједничком оквиру за трговање производима бр. 768/2008/ЕЗ.

Начин признавања важења у Републици Србији исправа о усаглашености које издају иностранна тела за оцењивање усаглашености и знакова усаглашености издатих у

иностранству, утврђен је Уредбом о начину признавања иностраних исправа и знакова усаглашености, која је објављена 30. децембра 2016. године, а ступа на снагу 7. јануара 2017. године („Службени гласник РС”, број 98/09 и 110/16).

Техничким прописима донетим на основу Закона о техничким захтевима и оцењивању усаглашености прописано је, по правилу, стављање Српског знака усаглашености, с тим да је, као прелазна одредба у бројним техничким прописима, прописано да ће СЕ знак бити примењен као знак усаглашености од дана приступања Србије ЕУ или ако Србија потпише Споразум о оцењивању усаглашености и прихватању индустријских производа (АСАА) са ЕУ. Такође, техничким прописима којим су преузете ЕУ Директиве из 2014. године, предвиђене су и прелазне одредбе за производе означене Српским знаком усаглашености који ће бити на тржишту Србије на дан приступања ЕУ, односно ступања на снагу АСАА споразума.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Од друге ревизије НПАА, укупно је именовано 14 тела за спровођење оцењивања усаглашености према прописима који су хармонизовани са ЕУ директивама, и то у области лифтова, судова и опреме под притиском, једноставних посуда под притиском, гасних апарата, течних горива нафтног порекла, челика за армирање бетона, мерила и вага са неаутоматским функционисањем.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У оквиру Програма јачања пословног окружења, инфраструктуре и иновација, ради унапређења капацитета тела за оцењивање усаглашености, у погледу обуке кадрова и набавке опреме, у току је финализација пројекта финансираног из фондова ИПА 2013 „Набавка опреме неопходне за унапређење услуга оцењивања усаглашености у Републици Србији”. Овим пројектом набавља се опрема за испитивања и мерења коју ће користити 15 акредитованих тела, тј. лабораторија које испитују производе, односно потврђују усаглашеност производа који се стављају на тржиште. Укупна вредност пројекта је 5 милиона евра, од чега је 4,5 милиона евра обезбедила ЕУ из програма ИПА 2013, а 500.000,00 евра Министарство привреде.

Пројекат Шведске агенције за међународну развојну сарадњу (SIDA) и Европског комитета за стандардизацију (CEN) „Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана“ фокусиран је на лакше интегрисање српске привреде у европско тржиште, што укључује и оснивање регионалног форума за оцењивање усаглашености и повећање степена свести индустрије о значају оцењивања усаглашености, као и активности усмерене ка повећању поверења у испитивање производа и валидност извештаја и сертификата.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Поступак доношења новог Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености је у току, спроведена је јавна расправа током месеца септембра 2017. године. Планирано је да буде усвојен до краја 2017. године, а подзаконски акти

до краја 2018. године, како би се извршило потпуно усклађивање са Одлуком о заједничком оквиру за трговање производима бр. 768/2008/ЕЗ.

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом новог Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, као и подзаконских аката донетих на основу овог закона.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Садашњи број запослених на пословима оцењивања усаглашености у Одсеку за техничке прописе у хармонизованој области, именовање и надзор, Сектор за квалитет и безбедност производа, Министарство привреде, није довољан да подржи све неопходне активности за потпуну хармонизацију са ЕУ законодавством у овој области, као ни спровођење и примену.

Поред Министарства привреде, друга ресорна министарства спроводе поступке именовања тела за оцењивање усаглашености производа из своје надлежности. Неопходна је даља едукација и унапређење кадровских капацитета у оквиру свих министарстава која доносе и спроводе техничке прописе, посебно у делу који се односи на именовање/овлашћивање и признавање иностраних исправа о усаглашености издатих од стране иностраних тела за оцењивање усаглашености.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Активности у овој области биле су и наставиће да буду усмерене на успостављање и одржавање сталне међусобне сарадње између надлежних министарстава која доносе прописе, министарства које те прописе примењују, институција инфраструктуре квалитета (АТС, ИСС), тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште односно у употребу.

Такође, наставиће се са праћењем и усклађивањем домаћег законодавства са законодавством ЕУ у делу који се односи на оцењивање усаглашености, односно директиве и уредбе у хармонизованој области (у случају промена законодавства ЕУ).

Након реализације наведених пројеката у оквиру програма који ће се финансирати из ИРА II фондова, од 2017. године се планира предлагање пројеката у оквиру којих ће се даље јачати капацитети система оцењивања усаглашености у Србији.

3.1.1.4. Метрологија

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима Европске уније

У области метрологије извршено је потпуно усклађивање са кључним прописима Европске уније у овој области.

У 2017. години објављено је 6 подзаконских прописа,

У области метрологије наставља се са даљим усклађивањем са кључним прописима Европске уније у овој области. Тренутно се чека објављивање следећих подзаконских аката (којима су пренете следеће нове верзије европских директива):

- 1) 2014/32/EУ Директива о усклађивању закона земаља чланица који се односе на стављање на тржиште мерила и
- 2) Директива Европске уније која се односи на аеросолне распршиваче 75/324/ЕЕЗ и консолидована верзија из 2009. године

У току је припрема нацрта подзаконских аката којима се преносе следеће верзије европских директива:

- 1) 2014/31/EУ Директива о усклађивању закона земаља чланица који се односе на стављање на тржиште вага са неаутоматским функционисањем; и

Делимична примена Правилника о мерилима започета је од 31.03.2017. године, и то за анализаторе издувних гасова. За остале врсте мерила потпуна примена Правилника о мерилима се очекује појавом именованих тела, односно најкасније до 1. јануара 2024. године.

Правилник о бројилима активне електричне енергије класе тачности 0,2 S је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 104/16 од 23. децембра 2016. године. Овај правилник ступа на снагу 31. децембра 2016. године, а примењује се од 1. јануара 2017. године, осим члана 11. који се примењује даном приступања Републике Србије Европској унији.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У односу на другу ревизију НПАА дошло је смањења броја запослених. Тренутно у Дирекцији за мере и драгоцене метале (у даљем тексту: ДМДМ) укупно је 94 запослена, а систематизовано је 103 радна места.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У Републици Србији, у ДМДМ, проглашен је 31 национални еталон у области масе и сродних величина, електричних величина, времена и фреквенције, радиометрије и фотометрије, акустике, дужине и димензионих величина и термометрије, и 5 националних еталона код носиоца националних еталона за јонизујуће зрачење и термофизичке особине у именованом институту „ИНН Винча“. Тренутно у КСДВ бази, ДМДМ има 151 објављену међународно препознату мерну могућност еталонирања у поменути областима. ДМДМ успешно проширује активности на истраживачким пројектима, тако да тренутно ДМДМ учествује у 5 EMPIR пројеката започетих и финансираних од стране ЕУ, док за 3 предлога пројеката чекају резултате ревизије за наредни циклус финансирања у 2018. години.

Дана 12. јуна 2017. године, потписан је Споразум о пословно – техничкој сарадњи, између ДМДМ и Института за физику Београд. Основни циљ споразума је интензивирање пословно – техничке сарадње у специфичној области метрологије Фотометрије и радиометрије, као и сарадња на специјалистичком усавањавању запослених у обе институције. Поред наведеног, споразум ће послужити и као основа за проглашење носица специфичних националних еталона из области Фотометрије и радиометрије, нарочито у домену метролошке подобласти Оптичка влакна.

Министарство привреде Решењем број 119 – 01-232/2016 – 07 од 21. 11. 2016. године именovalo је Дирекцију за мере и драгоцене метале за обављање послова оцењивања усаглашености мерила са одговарајућим захтевима из Прилога 1 Правилника и захтевима из одговарајућег прилога Правилника за свако мерило, према поступку оцењивања усаглашености Модул Б - испитивање типа, у складу са чланом 7. Правилника, и то:

- водомера, Прилог 17:MI-001 Правилника;
- гасомера и уређаја за конверзију запремине, Прилог 18:MI-002 Правилника;
- бројила активне електричне енергије, Прилог 19:MI-003 Правилника;
- мерила топлотне енергије, Прилог 20:MI-004 Правилника;
- мерних система за непрекидно и динамичко мерење количина течности које нису вода, Прилог 21:MI-005 Правилника;
- вага са аутоматским функционисањем, Прилог 22:MI-006 Правилника;
- таксиметара, Прилог 23:MI-007 Правилника;
- материјализованих мера, Прилог 24:MI-008 Правилника
- мерила димензија, Прилог 25:MI-009 Правилника; - анализатора издувних гасова, Прилог 26:MI-010 Правилника.

ДМДМ ради на пуној имплементацији директива ЕУ у области мерила, неаутоматских вага и претходно упакованих производа јачајући своје капацитете као именованог тела. ДМДМ ради на потпуној имплементацији Welmes водича у процесу оцењивања усаглашености мерила, као и у пословима метролошког надзора. ДМДМ је у потпуности у пракси вршења испитивања и метролошког надзора над претходно упакованим производима применила смернице водича Европске сарадње у законској метрологији.

У оквиру активности РТВ-пројекта "Подршка инфраструктури квалитета у Републици Србији" одржане су обуке запослених ДМДМ. Такође, у оквиру Twinning project "Strengthening Capacities of National Quality Infrastructure and Conformity Assessment Services in the Republic of Serbia" одржане су обуке и радионице као и стручне посете у Чешкој републици све са циљем јачања капацитета ДМДМ као националне метролошке организације и јачања српског метролошког система.

Акредитационо тело Србије (АТС) доделило је акредитацију Сертификационом телу Дирекције за мере и драгоцене метале за послове оцењивања усаглашености. О-

бим акредитације Сертификационог тела Дирекције за мере и драгоцене метале према стандарду SRPS EN ISO/IEC 17065:2016 је испитивање типа: вага са неаутоматским функционисањем, бројила активне електричне енергије и таксиметара.

Дирекција за мере и драгоцене метале именована је за оцењивање усаглашености вага са одговарајућим захтевима Правилника о вагама са неаутоматским функционисањем – испитивање типа и за оцењивање усаглашености мерила са одговарајућим захтевима из Прилога 1 Правилника о мерилима и захтевима из одговарајућег прилога за свако мерило према поступку оцењивања усаглашености Модул Б – испитивање типа.

На инфо сесијама које су одржане у Београду, Новом Саду, Зрењанину и Нишу привреда је информисана у вези са свим битним аспектима ЕУ регулативе у области мерила, неаутоматских вага као и свих врста услуга које пружа ДМДМ као и плановима за даље јачање капацитета ДМДМ.

Економски новинари из земаља чланица ЕУ у оквиру делегације европског комесара Јоханес Хана посетили су Дирекцију за мере и драгоцене метале (ДМДМ) у циљу упознавања са прогресом националне метролошке организације у свим областима метрологије а нарочито у областима које се тичу ЕУ интеграција.

Предузете су иницијативе за хармонизацију у области контроле и безбедности саобраћаја по угледу на ЕУ државе чланице као и за сарадњу са Министарством унутрашњих послова и Министарством саобраћаја.

Покренуте су иницијативе за наставак билатералних пројеката са државама чланицама у циљу наставка јачања административних капацитета стручног кадра ДМДМ уз подршку Министарства привреде.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У складу са донетим Законом о метрологији и у складу са планом рада владе наставља се процес доношења подзаконских аката за пуну примену Закона о метрологији. У 2017. години објављено је 6 подзаконских прописа,

До краја 2017. године биће припремљено 10 подзаконских прописа у складу са Законом о метрологији.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна	Рок за утврђивање /усвајање од стране

			организација	владе /министарства
1	2017-188	Правилник о оверавању мерила	МП-ДМДМ	2017/IV
Celex: 32008L0047				
2	2017-189	Правилник о одобрењу типа мерила	МП-ДМДМ	2017/IV
Celex: 32009L0034				
3	2017-190	Правилник о вагама са неаутоматским функционисањем	МП-ДМДМ	2017/IV
Celex: 32009L0023				
4	2017-191	Правилник о претходно упакованим производима и мерним боцама	МП-ДМДМ	2017/IV
Celexi: 31976L0211, 31975L0107, 32007L0045, 32009L0034				
5	2017-193	Закон о изменама и допунама Закона о метрологији	МП-ДМДМ	2018/IV
Celex: OIML D1				
6	2018-23	Закон о изменама и допунама Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2018/I
Celexi: 2:32003R2003(стручно редигован)				

Након завршетка усклађивања прописа са директивама ЕУ планиран је рад на националним метролошким прописима којима ће се у складу са OIML препорукама уредити захтеви за мерила која се користе у законској метрологији, а нису обухваћена директивама ЕУ (тренутно је 26 врста мерила у законској метрологији Републике Србије која нису обухваћена директивама ЕУ - нехармонизована област).

У претходних годину дана, у сарадњи са Министарством привреде успостављен је списак прописа из нехармонизоване области, који је пријављен Европској унији и за који је направљен даљи план усклађивања.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања институционалне структуре и јачања административних капацитета

Потребно је у потпуности имплементирати препоруке документа међународне организације за законску метрологију OIML D 1 у погледу захтева 3.2.3 који се односе на степен слободе управљања руководиоца државног органа односно Националне метролошке институције који су неопходни за ефективно и ефикасно функционисање организације чије су основне делатности поред истраживачких делатности и пружања широког спектра услуга привреди.

Потребно је у потпуности имплементирати препоруке документа међународне организације за законску метрологију OIML D 1 у погледу захтева 3.11 који се односе на финансијске одредбе у циљу да Национална метролошка институција ефективно и ефикасно функционише. Све врсте услуга које пружају Националне метролошке организације потребно је да се кроз доношење разумног и економски оправданог ценовника услуга односно тарифе наплаћују на начин да се омогући ефикасна и економски оправдана реализација наплате .

Сви послови и све услуге националних метролошких организација морају бити наплативе с тим да ће прописане накнаде допринети ефективном и ефикасном функционисању организације чије су основне делатности поред истраживачких делатности и пружања широког спектра услуга привреди. Планирано је јачање капацитета – броја запослених у ДМДМ у делу научне и индустријске метрологије, због проширивања активности на истраживачким пројектима, као и због одржавања и проширивања основних делатности у својству националне метролошке институције (НМИ). Планирано је јачање капацитета – броја запослених у ДМДМ ради припреме за обављање додатне функције ДМДМ, као Именованог тела (Notified body) за она мерила за која постоје домаћи произвођачи, односно ваге са неаутоматским функционисањем, бројила електричне енергије, водомере и таксиметре. У вези са тим потребно је повећати број запослених на пословима испитивања типа и верификације мерила у сврху оценоу саглашености. Потребна структура неопходног кадра је висока стручна спрема техничких и сродних факултета. Упоредо са јачањем капацитета ДМДМ за спровођење оцењивања саглашености у складу са начелима и захтевима европског законодавства потребно је предузимати мере и активности за унапређење капацитета метролошког надзора ради припреме за пуну имплементацију европског хармонизованог законодавства у области метрологије. Током 2017. године, ДМДМ наставља са интензивирањем електронске базе оверених мерила у складу са хармонизованим и нехармонизованим прописима која ће бити основ за спровођење метролошког надзора.

Дирекција за мере и драгоцене метале именована је за оцењивање саглашености вага са одговарајућим захтевима Правилника о вагама са неаутоматским функционисањем – испитивање типа и за оцењивање саглашености мерила са одговарајућим захтевима из Прилога 1 Правилника о мерилима и захтевима из одговарајућег прилога за свако мерило према поступку оцењивања саглашености Модул Б – испитивање типа.

Планира се успостављање метролошке контроле претходно упакованих производа у складу са директивама ЕУ и OIML D 9 документом. Планира се јачање Сектора за Контролу и надзор успостављањем неопходних стандарда 17020 и 17025, да би се могла вршити метролошка контрола претходно упакованих производа у складу са европским директивама и међународном документу OIML D 9.

У делу метролошког надзора потребно је даље јачање кадровских капацитета у смислу запошљавања кадра са техничким образовањем за које је потребно обезбедити обуке у иностраним националним метролошким организацијама. Потребно је обезбедити сву потребну опрему за правилно и ефикасно извођење метролошког надзора.

Јачаће се све врсте метролошког надзора примењујући модерне алате процене ризика у планирању и формирању националног годишњег плана метролошког надзора као и у формирању месечних планова надзора. Наставиће се координисане акције и сарадња са инспекцијским органима (Пореска управа Министарства финансија и Тржишна инспекција Министарства трговине). Потребно је јачати сарадњу са органима других министарстава као што је надзор над увозним мерилима и претходно упакованим производима у сарадњи са Управом царина, Министарства Финансија.

Јачаће се и интензивирати сарадња са регионалним Националним метролошким организацијама и са НМО држава чланица ЕУ.

Неопходне обуке и опрема могу бити подржани у будуће преко одговарајућих пројеката техничке помоћи (ИРА, РТВ и других).

3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима Европске уније

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након смањења броја запослених одласком 13 извршилаца у односу на стање наведено у другој ревизији НПАА, у Сектору тржишне инспекције, са стањем на почетку 2017. године, била су запослена 423 извршиоца-тржишна инспектора. Даље континуирано смањење запослених је настављено и током 2017. године за још 20 извршилаца мање. У току 2017. године примљена су два нова извршиоца, међутим, тренд смањења укупног броја запослених се наставља тако да се за сада, прерасподелом послова унутар Сектора тржишне инспекције, одржава број од 100 тржишних инспектора који обављају послове контроле усаглашености и безбедности производа.

Број запослених у Сектору тржишне инспекције на пословима координације и спровођења активности тржишног надзора представља минималан број запослених неопходан за обављање послова тржишног надзора у делокругу тог сектора.

У току 2017, у периоду јануар-септембар, тржишни инспектори су извршили 3.779 контрола у области усаглашености и безбедности производа (електрични производи и електрична опрема, мање сложене машине, грађевински производи, електромагнетска компатибилност и други производи, укључујући општу безбедност производа). Предузето је 215 корективних и репресивних мера и поднето је 177 захтева правосудним органима.

Успостављена регионална мрежа контакт тачки за размену информација о опасним производима, наставила је рад према уведеној пракси размене информација на међусобно усаглашеној форми обрасца који се размењује електронским путем. О потребама даљег развоја и унапређења рада регионалне мреже разматрано је у оквиру

Пројекта "Развој инфраструктуре квалитета на Западном Балкану" који се финансира из средстава SIDA/EFTA/CEN.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усклађивања са правним тековинама ЕУ

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.1.5. Безбедност производа

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
6.	2017-390	Закон о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа	МТГ	2018/I
		Закон о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа	МТГ	2021/I
Celex: 32001L0095 (стручно редигован)				
7.	2017-391	Закона о изменама и допунама Закона о тржишном надзору	МТГ	2018/IV
		Закона о изменама и допунама Закона о тржишном надзору	МТГ	2021/I
Celex: 32008R0765 (преведен)				

Даље усклађивање Закона о тржишном надзору са правним тековинама Европске уније планирано је у више корака да би се оставило простора за синхронизовано усклађивање прописа и делотворно спровођење и примену правних тековина ЕУ. Прва измена и допуна Закона о тржишном надзору ће бити усмерена на усклађивање надлежности органа тржишног надзора према измењеним организационим променама у тим институцијама, закључно са IV кварталом 2018. године, а друга измена и допуна са потпуним усклађивањем са правним тековинама ЕУ је могућа у I кварталу 2021. године.

Закон о општој безбедности производа биће измењен и допуњен, такође, у два корака. Први Предлог Закон о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа је достављен Народној Скупштини на разматрање и очекује се његово усвајање у првој половини 2018. године. Потпуно усклађивање Закона о општој безбедности производа са правним тековинама ЕУ, планирано је за први квартал 2021. године.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања институционалне структуре и административних капацитета

У циљу јачања административних капацитета за спровођење тржишног надзора, наставиће се започете активности на спровођењу Плана континуираног професионал-

ног образовања тржишних инспектора, који подразумева и едукацију у области примене секторских прописа, практичне обуке на терену, у лабораторијама, примене добрих пракса, сарадње са органима надлежним за царински надзор, са другим органима тржишног надзора и функционисање система тржишног надзора у целини.

Уз подршку ИПА инструмената финансирања, урадиће се детаљна анализа у погледу испуњености информационих, техничких и кадровских капацитета за приступ RAPEX и ICSMS и сходно резултатима те анализе, поднети формални захтев за приступ наведеним системима, до краја 2021. године.

в) Друге активности које имају везу са процесом усклађивања и спровођења усклађеног законодавства са правним теовинама ЕУ

У вези са приступањем RAPEX и ICSMS неопходно је задржати број запослених у Сектору тржишне инспекције на пословима координације активности овог сектора у седишту Сектора, затим на пословима размене информација о опасним производима, на пословима тржишног надзора, пре свега у вези са контролом усаглашености и безбедности производа, затим на пословима едукације и извештавања и другим пословима у вези са надзором тржишта.

Приступање RAPEX и ICSMS системима захтева и одговарајући ниво развоја других органа тржишног надзора који учествују у том систему (Санитарна инспекција, Инспекција за заштиту животне средине, Инспекција рада, Грађевинска инспекција и друге инспекције, односно надлежни органи тржишног надзора).

Кључне активности које се односе на тржишни надзор у наредном периоду односе се на успостављене процедура рада и праћење ефеката рада свих органа тржишног надзора према усаглашеној методологији за израду статистичких извештаја о раду органа тржишног надзора, са мерљивим показатељима ефеката спроведених активности што захтева и стални развој ИТ инфраструктуре.

3.1.2. Директиве старог приступа

3.1.2.1. Моторна возила

Ова област је обрађена у оквиру следеће тачке 3.1.2.2. Емисија загађујућих материја из мотора ванпутне покретне механизације

3.1.2.2. Емисије гасовитих и чврстих загађивача из мотора покретних машина којима се користе ван пута

1. Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Преношење правних аката Европске уније из области хомологације са свим својим изменама и допунама, у надлежности је ресорног Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије (у даљем тексту: МГСИ) у погледу доношења. Агенција за безбедност саобраћаја (у даљем тексту: АБС), Сектор за возила, Одељење за хомологацију возила, опреме и делова је надлежна за припрему транспозиције, као и каснију имплементацију и спровођење. Горе наведеним изменама Закона о безбедности саобраћаја на путевима предвиђено је да АБС обавља ове послове као поверене.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА у погледу броја запослених у оквиру Одељења за хомологацију возила, опреме и делова где укупно има 4 запослена односно није учињен напредак у неопходном јачању административних капацитета. Имплементацију прописа о хомологацији који се односе на друмска, моторна и прикључна возила обавља АБС, а послови хомологације чине суштину наведених правних аката ЕУ. Поред праћења прописа ЕУ у оквиру Одељења за хомологацију АБС је надлежна и за праћење 143 Правилника UNECE по основу Закона о признавању међународног Споразума из '58 (Женева) и послове издавања исправа у оквиру царинског поступка.

Дугогодишња примена UNECE Правилника као и контрола саобразности возила и хомологационе документације по разним основама, допринела је едукацији домаћих произвођача возила и усавршавању струке по питању хомологације типа целог возила. Упоредо са тим процесима у Републици Србији развијају се и техничке службе (лабораторије) за спровођење хомологационих испитивања.

в) Опис осталих предузетих мера и активностин у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

АБС прати рад Техничких одбора и Радних група за возила врста М, N, О, L и Т при Европској комисији – Директорату за унутрашње тржиште, индустрију, предузетништво и МСП у својству представника земље кандидата, као и учешће у раду UNECE/WP29 у својству сталног члана.

2. Планови за потпуно усаглашавање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за потпуно усаглашавање са Правним тековинама Европске уније

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА 3.1.2.1. Моторна возила				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна	Рок за утврђивање /усвајање од стране

			организација	владе /министарства
8	2017-471	Правилник за хомологацију и тржишни надзор за возила са два и три точка и четвороцикле	МГСИ	2021/IV
Celexi: 2:32013R0168(у процесу превођења)				
9	2017-474	Правилник за хомологацију и тржишни надзор за пољопривредна и шумска возила	МГСИ	2021/IV
Celexi: 2:32013R0167(стручно редигован)				
10	2017-468	Правилник којим се успоставља оквир за хомологацију моторних возила и њихових приколица и система, саставних делова и засебних техничких јединица намењених за таква возила	МГСИ	2021/IV
Celexi: 2:32007L0046(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.2.2. Емисије загађујућих материја из дизел мотора ванпутне покретне механизације

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
11	2017-472	Правилник за ограничење емисије гасовитих загађивача и чврстих загађујућих честица и хомологацију типа мотора са унутрашњим сагоревањем за вандрумску покретну механизацију	МГСИ	2020/IV
Celexi: 2:32016R1628(није номинован)				

Постизање потпуне усклађености са Уредбом ЕУ 2016/1628, директивом 2007/46/ЕЗ и Уредбама ЕУ 167/2013 и 168/2013 које представљају кровне прописе за хомологацију типа целог возила, условљено је усвајањем измена Закона о безбедности саобраћаја на путевима, који је планиран за доношење у 2017/2018. години, као и доношењем одговарајућих подзаконских аката којима ће се даље остварити потпуна усклађеност законодавства у области моторних возила и емисије загађујућих материја из мотора ванпутних возила.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Неопходно је даље озбиљно јачање административних капацитета како у погледу броја, тако и у погледу образовних профила запослених који ће радити на примени и спровођењу прописа из области моторних возила.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Даље спровођење и примена усклађеног законодавства, у циљу постизања веће и ефикасније пасивне и активне безбедности у саобраћају, као и дефинисање места и улоге АБС у погледу тржишног надзора.

3.1.2.3. Хемикалије (REACH, CLP)

Ова област је обрађена у оквиру тачке 3.27.9. Хемикалије

Детергенти

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У вези са капацитетима за имплементацију идентификован је недостатак лабораторијских капацитета. У складу са Уредбом, члан 8, земља чланица је дужна да обавести друге земље чланице и Европску комисију о списку лабораторија које су компетентне и ауторизоване да врше испитивања предвиђена овом уредбом. У Србији не постоје лабораторије које имају одговарајуће капацитете неопходне за ова испитивања.

Када је потребно, могуће је користити постојеће лабораторијске капацитете земаља чланица ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за потпуно усаглашавање са Правним тековинама Европске уније

- Израда Нацрта закона о спровођењу Уредбе број 648/2004 о детергентима којим ће се одговорити на захтеве Уредбе који се односе на именовање надлежног органа, контролу и надзор над применом одредби, обавезе држава чланица и висину новчаних казни за непоштовање прописаних захтева уредбе. Планирани рок за доношење овог закона је четврти квартал 2021.
- Израда Нацрта новог закона о хемикалијама који ће осигурати брисање одредби постојећег Закона о хемикалијама које уређују детергенте и стављање ван

снаге свих подзаконских прописа о детергентима донетих на основу овог закона. Рок за доношење овог закона је први квартал 2021.

Оба закона примењиваће се од дана приступања ЕУ.

Поред тога, планирано је даље праћење и усклађивање са новим амандманима на Уредбу (ЕЦ) бр. 648/2004, ако их буде.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
14	2017-224	Закон о спровођењу Уредбе (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32008R1272(стручно редигован)				
15	2017-199	Закон о спровођењу Уредбе (ЕЗ) 1907/2006 о регистрацији, евалуацији, ауторизацији и ограничењу хемикалија (REACH), и о оснивању Европске агенције за хемикалије,измени Директиве 1999/45/ЕЗ и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 793/93 и Уредбе Коми	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32006R1907(стручно редигован)				
18	2017-198	Закон о хемикалијама	МЗЖС	2021/I
Celexi: 1:32004L0042(стручно редигован) 1:31974L0557(стручно редигован) 1:31974L0556(стручно редигован)				
21	2017-223	Листа о допунама Листе супстанци које изазивају забринутост	МЗЖС	2018/II
Celexi: 1:32017R0999(није номинован)				
27	2017-225	Правилник о изменама и допунама Правилника о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом класификације и обележавања хемикалија УН	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32016R0918(није номинован)				
28	2017-222	Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стваљања у промет и ко-	МЗЖС	2018/I

		ришћења хемикалија		
Celexi: 1:32016R2235(у процесу превођења) 1:32016R1017(у процесу превођења) 1:3201RR1000 1:3217R0227				
29	2017-226	Правилник о изменама и допунама Правилника о Списку класификованих супстанци	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32016R1179(није номинован) 1:32016R0918(није номинован)				
30	2017-227	Правилник о изменама и допунама Правилника о Списку класификованих супстанци	МЗЖС	2019/IV
1:32017R0776				
31	2017-581	Закон о спровођењу Уредбе 648/2004 о детергентима	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32004R0648(стручно редигован)				

3.1.2.4. Кристално стакло

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У периоду након друге ревизије НПАА није било промене у институционалној структури и административним капацитетима.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (IPA 2008, IPA 2010, IPA 2011, IPA 2013, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области кристалног стакла. Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари, округли столови и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 69/493/ЕЕЗ. Такође, израђен је и објављен водич за примену овог техничког прописа.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављање или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга надлежног Одсека у Министарству привреде, неопходно је у овом одсеку запослити најмање још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети поделељак 3.1.1.5.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 69/4.

3.1.2.5. Текстил

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У периоду након друге ревизије НПАА није било промене у институционалној структури и административним капацитетима.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (IPA 2008, IPA 2010, IPA 2011, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области текстилних производа. Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари, округли столови и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Уредба број 1007/11. Такође, израђен је и објављен водич за примену овог техничког прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да је, у складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник делимично усклађен са Уредбом број 1007/11, потпуно усклађивање се очекује приступањем Републике Србије ЕУ, у складу са одредбама овог правилника.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављање или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање свих послова из делокруга надлежног Одсека Министарства привреде, неопходно је запослити најмање још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети поделељак 3.1.1.5.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ уредбом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Уредбом број 1007/11.

3.1.2.6. Обућа

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У периоду након друге ревизије НПАА није било промене у институционалној структури и административним капацитетима.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (IPA 2008, IPA 2010, IPA 2011, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области обуће. Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари, округли столови и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 94/11/ЕЗ. Такође, израђен је и објављен водич за примену овог техничког прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да је правилник делимично усклађен са Директивом 94/11/ЕЗ, потпуно усклађивање се очекује приступањем Републике Србије ЕУ, у складу са одредбама овог правилника.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављање или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга надлежног Одсека у Министарству привреде, неопходно је у овој јединици запослити најмање још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети пододељак 3.1.1.5.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 94/11/ЕЗ.

3.1.2.7. Ђубрива

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У 2017. години донета су два нова правилника:

1) Правилник о условима за разврставање и утврђивање квалитета средстава за исхрану биља, одступањима садржаја хранљивих материја и минималним и максималним вредностима дозвољеног одступања садржаја хранљивих материја и о садржини декларације и начину обележавања средстава за исхрану биља („Сл. гласник РС”, број 30/17, ступио на снагу 7. априла 2017. године) и

2) Правилник о методама испитивања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта („Сл. Гласник РС”, број 84/17, ступио на снагу 27.09.2017. године).

У наведене правилнике су унете све измене и допуне Уредбе 2003/2003 закључно са 2016. годином у погледу нових врста и типова неорганских (минералних) ђубрива и неорганских (кречних) оплемењивача земљишта као и метода за њихово испитивање.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Институционална структура се у односу на последњу (другу) ревизију НПАА променила само у смислу што се формирањем нове Владе Министарство пољопривреде одвојило од животне средине и постало Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, док је стање административних капацитета остало непромењено.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Након последње ревизије НПАА нису предузимане нове мере и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Нема планова у погледу преосталог потребног усаглашавања са правним тековинама ЕУ, обзиром да је домаће законодавство у овом тренутку потпуно усаглашено са правним тековинама ЕУ за ову област у делу неорганских (минералних) ђубрива и неорганских (кречних) оплемењивача.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања и јачања институционалне структуре и административних капацитета су идентични са средствима за заштиту биља, који ће детаљно бити представљени у оквиру Треће ревизије НПАА за Поглављу 12. - сигурност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Обзиром да је тренутно у процедури доношење нове Уредбе о ђубривима, о чему нас је и Европска Комисија обавестила на експланаторном скринингу у јуну 2014. године, а која је требало да буде завршена до краја 2016. године и почне да се примењује од 1. јануара 2018. године, у складу са тим планираће се и измене закона и подзаконских прописа.

3.1.2.8 Прекурсори

Ова тачка је обрађена у оквиру ПГ 29 Царинска унија.

3.1.2.9. Добра лабораторијска пракса

Ова тачка је обрађена у оквиру ПГ 28 Заштита потрошача и здравља.

3.1.3. ДИРЕКТИВЕ НОВОГ ПРИСТУПА

3.1.3.1. Нисконапонска електрична опрема

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Домаће законодавство је делимично усклађено са прописима ЕУ. Правилник о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона („Службени гласник РС”, број 25/16 донет је на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), а почео је да се примењује 1. јула 2017. године. Овај правилник је делимично усклађен са Ди-

рективом 2014/35/EУ, с обзиром да садржи поједине националне одредбе које ће се примењивати до ступања на снагу АСАА споразума за нисконапонску електричну опрему или до приступања Републике Србије ЕУ (потпуна усклађеност је обезбеђена прелазним одредбама овог правилника).

Правилник је праћен Списком српских стандарда из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона којим се преузимају хармонизовани стандарди који пружају претпоставку о усаглашености опреме са битним захтевима Директиве 2014/35/EУ, а који се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда који се објављује у Службеном листу ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након последње ревизије НПАА није дошло до промене у институционалној структури и стању административних капацитета.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Након последње ревизије НПАА нису предузимане нове мере и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Додатне активности у циљу даљег усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ нису планиране имајући у виду да је разлог делимичне усклађености националног законодавства постојање одредби које ће важити до ступања на снагу АССА споразума или до дана приступања Републике Србије ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање свих послова из делокруга Министарства привреде неопходно је у надлежној јединици запослити најмање још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду 2016-2018. године планирана је реализација пројекта „Инфраструктура квалитета за Западном Балкану” који заједнички финансирају Шведска агенција за међународну развојну сарадњу (СИДА) и Европско удружење за слободну трговину (ЕФТА). У оквиру овог пројекта планиране су и активности које се односе на ИК у области нисконапонске електричне опреме.

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 2014/35/EУ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области безбедности нисконапонске електричне опреме.

3.1.3.2. Гасни апарати

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Додатне активности у циљу усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ нису планиране имајући у виду да је домаће законодавство у потпуности усклађено са прописима ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга Министарства рударства и енергетике неопходно је у Сектору за нафту и гас запослити најмање још једног државног службеника који би обављао искључиво послове који се односе на гасне апарате.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У наредном периоду, као редовна активност, вршиће се праћење европског законодавства из ове области.

3.1.3.3. Безбедност машина

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након друге ревизије НПАА није било промена у институционалној структури и административним капацитетима.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Након друге ревизије НПАА нису предузимане мере и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Додатне активности у циљу даљег усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ нису планиране имајући у виду да је разлог делимичне усклађености националног законодавства постојање одредби које ће важити до ступања на снагу АССА споразума или до дана приступања Републике Србије ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга Министарства привреде неопходно је овом одељењу запослити најмање још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 2006/42/ЕЗ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области безбедности машина.

3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и пиротехнички производи и опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама

- 1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Чланови подгрупе за експлозиве за цивилну употребу и пиротехничке производе учествују у активностима које спроводи ПГ 1.

- 2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

-

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

С обзиром на чињеницу да област експлозива за цивилну употребу и пиротехничких производа није усклађена са европским законодавством у наредном периоду планирано је доношење Закона о експлозивним материјама и одговарајућих подзаконских аката - Правилника о експлозивима за цивилну употребу и Правилника о пиротехничким производима, којим ће бити транспоновани правни акти ЕУ.

У складу са релевантним ЕУ прописима, биће донет Закон о експлозивним материјама. У том смислу, након формирања интерресорне радне групе (Владина радна група), кључне активности које је потребно спровести у периоду до 1. марта 2018. године односе се на сачињавање предлога новог Закона о експлозивним материјама и Правилника о експлозивима за цивилну употребу и Правилника о пиротехничким производима, његово упућивање Влади у првој недељи априла 2018. године и након тога Народној скупштини на усвајање током другог квартала 2018. године. У периоду након доношења овог Закона и Правилника, до краја 2018. године ће се организовати радионице ради упознавања заинтересованих страна са новом правном регулативом.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У периоду до 2018. године неопходно је извршити пријем новог особља за инспекцијске послове, имајући у виду и обавезе које проистичу из Закона о инспекцијском надзору ("Сл. гласник РС", број 36/15). У оквиру спровођења поменутог Закона, поред пријема новог особља за инспекцијске послове, спроводиће се и активности на развоју информационог система, као и на успостављању система тренинга и евалуације знања инспектора. Националне референтне лабораторије је потребно одредити у року од 18 месеци од доношења Закона.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Доношењем Закона о експлозивним материјама и наведених подзаконских аката, до краја 2018. године, биће постигнута потпуно усклађеност са правним тековинама ЕУ.

Опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Домаће законодавство је у потпуности усклађено са прописима ЕУ. Технички захтеви, оцењивање усаглашености, као и други захтеви и услови за испоруку на тржишту и стављање у употребу производа намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама уређени су Правилником о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама („Службени гласник РС”, број 10/17). Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), а почео је да се примењује 1. маја 2017. године. Овај правилник је потпуно усклађен са Директивом 2014/34/ЕУ.

Правилник је праћен Списком српских стандарда из области опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама којим се преузимају хармонизовани стандарди који пружају претпоставку о усаглашености опреме са битним захтевима Директиве 2014/34/ЕУ, а који се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда који се објављује у Службеном листу ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након друге ревизије НПАА није било промена у институционалној структури и стању административних капацитета.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Након друге ревизије НПАА нису предузимане мере и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Додатне активности у циљу усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ нису планиране имајући у виду да је домаће законодавство у потпуности усклађено са прописима ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга Министарства привреде неопходно је овом одељењу запослити најмање још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 2014/34/ЕУ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама.

3.1.3.5. Лифтови

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након друге ревизије НПАА није било промена у институционалној структури и стању административних капацитета.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Након друге ревизије НПАА нису предузимане нове мере и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Додатне активности у циљу усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ нису планиране имајући у виду да је домаће законодавство у потпуности усклађено са прописима ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање свих послова из делокруга Министарства привреде неопходно је у надлежној јединици запослити најмање још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног

техничког прописа усклађеног са Директивом 2014/33/EУ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области лифтова.

3.1.3.6. Опрема под притиском и једноставне посуде под притиском

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У наредном периоду биће припремљени прописи којима ће се законодавство Републике Србије ускладити са свим начелима и битним захтевима Директиве 2014/68/EУ о опреми под притиском и Директиве 2014/29/EУ о једноставним посудама под притиском. Доношење прописа предвиђено је за IV квартал 2018. године.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА 3.1.3.6. Опрема под притиском				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
35	2017-210	Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености једноставних посуда под притиском	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:32014L0029(није номинован)				
36	2017-211	Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености опреме под притиском	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:32014L0068(није номинован)				

37	2017-195	Уредба о покретној опреми под притиском	МГСИ	2018/1
Celexi: 2:32010L0035(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга Министарства рударства и енергетике неопходно је у Сектору за нафту и гас запослити најмање још шест државних службеника, од чега четири инспектора опреме под притиском.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националних техничких прописа усклађених са Директивом 2014/68/ЕУ о опреми под притиском и Директивом 2014/29/ЕУ о једноставним посудама под притиском и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области опреме под притиском и једноставних посуда под притиском.

3.1.3.8. Радио опрема и телекомуникациона терминална опрема

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било промена у институционалној структури и стању административних капацитета у односу на другу ревизију НПАА.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

На предлог Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Влада Републике Србије је 12. октобра 2017. године, донела Одлуку о одређивању робе за чији је увоз, извоз, односно транзит прописано прибављање одређених исправа. Одлука је објављена 13.октобра 2017. године у „Службеном гласнику РС” број 92/17. Саставни део Одлуке је и Прилог 6. односи се на увоз РиТТ опреме. У оквиру овог Прилога извршено је брисање тарифних ознака које се односе на поједину опрему. Овим се постигло да за ту опрему прибављање исправе о усаглашености неће бити потребно при увозу, већ пре стављања те опреме на тржиште што ће омогућити бржи проток ро-

ба. Осим ове промене, извршено је и наименовање беспилотних летилица-дронов, које су подељене сада у више тарифних ознака.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Посебан акценат се ставља на доношење новог Правилника о радио опреми, с обзиром на то да је нова Директива о радио опреми 2014/53/ЕЗ ступила у примену у јуну 2016. године, а да је Република Србија преузела обавезу усклађивања законодавства са законодавством ЕУ које произлазе из члана 77. ССП, као и из НПАА у вези са транспоновањем директива ЕУ у национално законодавство. **Предвиђено је преношење Директиве о радио опреми 2014/53/ЕС у 2018 – 2019. години**, а након доношења новог Закона о електронским комуникацијама који је предвиђен да буде донет почетком 2018. године. У Предлогу Закона о електронским комуникацијама, предложено је да Министарство у складу са чланом 46. став 1., на предлог Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: РАТЕЛ), ближе прописује захтеве који се односе на радио опрему, а нарочито категорије или класе радио опреме, усаглашеност комбинација радио опреме и софтвера, једнакост радио интерфејса, регистрацију радио опреме, оцењивање усаглашености радио опреме, као и друге захтеве и услове у вези са испоруком на тржишту и стављањем у употребу радио опреме у складу са законом којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености.. Такође, предвиђен је рад на усклађивању домаћег законодавства у области електронских комуникација са новим регулаторним оквиром Европске уније.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.3.8. Радио и телекомуникацијска терминална опрема				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
39	2017-429	Акт којим се прописује начин представљања информација на паковању о ограничењима у вези пуштања у рад радио опреме	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32014L0053(преведен)				
40	2017-414	Акт којим се прописује утврђивање, објављивање и начин пријављивања спецификација радио интерфејса у складу са посебним прописом, којим су уређени поступци службеног обавештавања у подручју техничких прописа и прописа о услугама информатичког друштва	МТТ	2019/II

Celexi: 2:32014L0053(преведен)				
41	2017-431	Акт којим се прописују категорије и класе радио опреме	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32014L0053(преведен)				
42	2017-408	Акти којим се прописују правила за израду потребних информација о усаглашености за категорије и класе радио опреме за које се постављају захтеви за усаглашеност комбинације радио опреме и припадајућег софтвера	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32014L0053(преведен)				
43	2017-411	Акти којима се прописује начин регистрације радио опреме са ниским степеном усаглашености и стављање регистарског броја на радио опрему	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32014L0053(преведен)				
44	2017-409	Акти којима се прописују захтеви за категорије радио опреме са ниским степеном усаглашености и елементима техничке документације	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32014L0053(преведен)				
45	2017-440	Акти којима се прописују захтеви за радио опрему	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32014L0053(преведен)				
46	2017-404	Акти којима се прописују категорије и класе радио опреме за које се постављају захтеви за усаглашеност комбинације радио опреме и припадајућег софтвера	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32014L0053(преведен)				
47	2017-385	Правилник о радио преми	МТТ	2018/II
Celexi: 2:32014L0053(преведен)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За многобројне активности које су у надлежности Министарства, за период 2018-2021. године, потребан је већи број запослених у Министарству, са стеченим специфичним знањима из ове области, који раде на припреми и у процесу усвајања прописа из области радио опреме као и контроли спровођења овог прописа. Неопходно је извршити и пријем нових особа за инспекцијске послове.

Поред пријема нових запослених, спроводиће се и редовна годишња активност у периоду од 2018 – 2021. године која се огледа у редовном ажурирању списка српских стандарда из области РИТТ опреме са списком европских хармонизованих стандарда

(по њиховом објављивању у Службеном листу ЕУ) и његовом објављивању у Службеном гласнику Републике Србије.

в) Планиране мере за постизање потпуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

С обзиром да је планиран већи број нових особа за инспекцијске послове, потребно је извршити њихову обуку у Министарству трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције, који ће бити способни да спроводе надзор тржишта РИТТ опреме.

3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Домаће законодавство је делимично усклађено у области електромагнетске компатибилности. Технички захтеви, оцењивање усаглашености, као и други захтеви и услови за испоруку на тржишту и стављање у употребу опреме у погледу електромагнетске компатибилности уређени су Правилником о електромагнетској компатибилности („Службени гласник РС”, број 25/16). Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), а почео је да се примењује 1. јула 2017. године, овај правилник је делимично усклађен са Директивом 2014/30/ЕУ, с обзиром да садржи поједине националне одредбе које ће се примењивати до ступања на снагу АСАА споразума за електронску и електричну опрему или до приступања Републике Србије ЕУ (потпуна усклађеност је обезбеђена прелазним одредбама овог правилника).

Правилник је праћен Списком српских стандарда из области електромагнетске компатибилности којим се преузимају хармонизовани стандарди који пружају претпоставку о усаглашености опреме са битним захтевима Директиве 2014/30/ЕУ, а који се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда који се објављује у Службеном листу ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након друге ревизије НПАА није било промена у институционалној структури и стању административних капацитета.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Након последње ревизије НПАА нису преузимане нове мере и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Додатне активности у циљу даљег усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ нису планиране имајући у виду да је разлог делимичне усклађености националног законодавства постојање одредби које ће важити до ступања на снагу АССА споразума или до дана приступања Републике Србије ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга надлежног Сектора у Министарству привреде неопходно је запослити још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду 2016-2018. године планирана је реализација пројекта „Инфратруктура квалитета на Западном Блакану“ који заједнички финансирају Шведска агенција за међународну развојну сарадњу (СИДА) и Европско удружење за слободну трговину (ЕФТА). У оквиру овог пројекта планиране су и активности које се односе на ИК у области електромагнетске компатибилности.

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 2014/30/ЕУ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области електромагнетске компатибилности опреме.

3.1.3.10. Пловила за рекреацију

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

Објављен је списак српских стандарда из области безбедности пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон („Службени гласник РС”, број 93/16, од 18. новембра 2016. године).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

Надзор над применом прописа из области пловила за рекреацију спроводи Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре – Сектор за инспекцијски надзор и Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Додатне активности у циљу усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ нису планиране имајући у виду да је домаће законодавство у потпуности усклађено са прописима ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре неопходно је у Сектору за водни саобраћај и безбедност пловидбе запослити најмање још једног државног службеника који би обављао искључиво послове који се односе на пловила за рекреацију.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У наредном периоду, као редовна активност, вршиће се праћење европског законодавства из ове области.

3.1.3.12. Жичаре за превоз људи

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Домаће законодавство из области жичара је делимично усклађено са прописима ЕУ. Наиме, закон којим се уређује ова област, Закон о жичарама за транспорт лица („Службени гласник РС”, број 38/2015), делимично је усклађен са Директивом 2000/9/ЕЗ, а после доношења свих подзаконских аката везано за овај закон, он ће бити потпуно усклађен са директивом.

У 2017. години донето је пет подзаконских аката, од којих је материја једног правилника предмет усклађивања са Директивом 2000/9/ЕЗ :

- 1) Правилник о начину и поступку спровођења дефинисаних техничких услова произвођача жичаре и мерама којима се гарантује безбедност лица и имовине за време док постројење жичаре не ради. („Сл. гласник РС”, број 83/17, од 18.09.2017. године);

Остали подзаконски акти су у процедури доношења.

Закон није усклађен са Уредбом о жичарама 2016/424/ ЕЗ донетом 9. марта 2016. године, чија примена почиње 21. априла 2018. године и којом се ставља ван снаге Директива 2000/9/ЕЗ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У области жичара у Републици Србији после 17. новембра 2016. године (II Ревизија прописа) нису наступиле промене у институционалном оквиру.

в) *Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ*

У циљу обуке запослених у институцијама које спроводе и на које се примењује Закон о жичарама за транспорт лица, у циљу што квалитетније израде подзаконских аката које је потребно донети на основу поменутог закона, као и припреме за његово спровођење, у оквиру TWINNING пројекта ЕУ у периоду од 2016 -2017. године су одржане 4 радионице / радна састанка са експертом TWINNING пројекта у организацији Дирекције за железнице, а у оквиру истог пројекта, у периоду од 21.02.-23.02.2017. године организована је студијска посета Греноблу у Француској из области жичара.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) *Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ*

Планови за потпуно усаглашавање са правним тековинама Европске уније од 1.јануара 2018. до 31.децембра 2021.године се састоје из две фазе:

- доношење и имплементација подзаконских аката чије је доношење прописано важећим Законом о жичарама за транспорт лица,
- израда и доношење новог Закона о жичарама у циљу усклађивања са Уредбом о жичарама 2016/424/ ЕЗ

Табела планираних прописа:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА 3.1.3.12. Жичаре за превоз људи				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
48	2017-340	Закон о жичарама за транспорт лица	МГСИ	2019/IV
Celexi: 2:32016R0424(није номинован)				
49	2017-342	Правилник о безбедносним компонентама и подсистемима жичара за транспорт лица	МГСИ	2018/II
Celexi: 2:32000L0009(обустављено превођење)				
50	2017-343	Правилник о одржавању жичара за транспорт лица	МГСИ	2018/II
Celexi: 2:32000L0009(обустављено превођење)				

51	2017-345	Правилник о условима за привремено постављене вучнице, смањен обим радних захтева и захтева за одржавање жичаре	МГСИ	2018/II
Celexi: 2:32000L0009(обустављено превођење)				
52	2017-341	Правилник о условима и захтевима жичара за транспорт лица	МГСИ	2018/II
Celexi: 2:32000L0009(обустављено превођење)				

За период од 1. јануара 2018. године до 31. децембра 2021. године предвиђа се израда и доношење новог Закона о жичарама за транспорт лица у четвртм кварталу 2019. године и подзаконских аката донетих на основу њега, његова имплементација, као и праћење измена релевантних ЕУ прописа и усаглашавање са њима.

Именовање тела за оцену усаглашености безбедносних компоненти и подсистема жичара није предвиђено важећим Законом о жичарама, та могућност је предвиђена законом којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености и подзаконским актима донетим на основу њега.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У циљу ефикасног спровођења важећег закона, постоји потреба за формирањем адекватних административних капацитета што ствара потребу за запосленима који ће се бавити пословима везаним за жичаре, али водећи рачуна о ограничавајућем фактору исказаном у Одлуци Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину („Сл. гласник РС”, број 101/15), планирано проширење броја запослених у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је да се у Сектору за инспекцијски надзор успостави радно место инспектора за жичаре за транспорт лица, а у Дирекцији за железнице повећа број за 1 државног службеника у 2018. години и у 2019. за још једног државног службеника.

в) Планиране мере за постизање потпуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

За период до 1. јануара 2018. године до 31. децембра 2021. године планирана је стална међусобна сарадња између институција надлежних за спровођење Закона о жичарама за транспорт лица и субјеката на које ће се ти прописи примењивати, као и са представницима државних органа земаља чланица ЕУ који су надлежни за област жичара који су имплементирали Директиву 2000/9/ЕЗ у своје законодавство.

Такође, планирано је праћење и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ из области жичара ради предузимања правовремених активности у случају промена законодавства ЕУ, за шта ће бити надлежно Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, што се односи и на период до 31. децембра 2021. године.

3.1.3.13. Грађевински производи

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У односу на другу ревизију НПАА, није било промене у институционалној структури.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

О овим мерама и активностима известићемо у наредној ревизији НПАА.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У наредном периоду биће донет пропис којим ће се законодавство Републике Србије ускладити са свим начелима и битним захтевима Уредбе (ЕУ) 305/2011. Доношење прописа предвиђено је за II квартал 2018. године и његово доношење је у току. Поред Уредбе (ЕУ) 305/2011 Европског Парламента и Савета о прописивању хармонизованих услова за стављање грађевинских производа на тржиште и стављању ван снаге Директиве Савета 89/106/ЕЕЗ у правни систем РС бити преузети и следећи акти: Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) 1062/2013 о формату Европске техничке оцено за грађевинске производе, Делегирана уредба Комисије (ЕУ) 157/2014 о условима за чињење декларације о перформансама доступном на интернет страници, Делегирана уредба Комисије (ЕУ) 568/2014 о измени Прилога V Уредбе (ЕУ) 305/2011 о оцењивању и верификацији сталности перформанси грађевинских производа и Делегирана уредба Комисије (ЕУ) 574/2014 о измени Прилога III Уредбе (ЕУ) 305/2011 о моделу за састављање декларације о перформансама грађевинских производа.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.3.13. Грађевински производи				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна	Рок за утврђивање /усвајање од стране

			организација	владе /министарства
53	2017- 215	Закон о грађевинским производима	МГСИ	2018/II
Celexi: 2:32014R0157(у процесу превођења) 2:32013R1062(у процесу превођења)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре неопходно је у Сектору за стамбену и архитектонску политику, комуналне делатности и енергетску ефикасност запослити најмање још два државна службеника који би обављали искључиво послове који се односе на грађевинске производе.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Као редовна активност, вршиће се праћење европског законодавства из ове области.

3.1.3.15. Лична заштитна опрема

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након друге ревизије НПАА није било промена у институционалној структури и стању административних капацитета.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Након последње ревизије НПАА нису преузимане нове мере и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

До краја 2018. планира се доношење новог техничког прописа у овој области, којим ће се преузети Уредба ЕУ 2016/425 од 9. марта 2016. године.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА 3.1.3.15. Опрема за личну заштиту				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
54	2017-192	Правилник о личној заштитној опреми	МП	2018/IV
Celexi: 2:31996L0058(обустановљено превођење)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга Министарства привреде неопходно је овом одељењу запослити најмање још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Уредбом ЕУ 2016/425 и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области личне заштитне опреме.

3.1.3.16. Бука коју емитује опрема на отвореном простору

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након последње ревизије НПАА није дошло до промене у институционалној структури и стању административних капацитета.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Након последње ревизије НПАА нису преузимане нове мере и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Додатне активности у циљу усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ нису планиране имајући у виду да су разлог делимичне усклађености одредбе које ће моћи да се примењују даном приступања Србије ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање свих послова из делокруга Министарства привреде неопходно је у надлежној јединици запослити најмање још једног државног службеника у 2017/2018. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2021. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 2000/14/ЕЗ.

3.1.3.17. Аеросолни распршивачи

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима Европске уније

Домаће законодавство је делимично усклађено са прописима ЕУ. У области аеросола у току је потпуно усклађивање са кључним прописима Европске уније у овој области доношењем следећег подзаконског акта: Правилник о аеросолним распршивачима.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У области аеросола с обзиром да се ради о хармонизованој области, наставља се са даљим усклађивањем са кључним прописима Европске уније у овој области. У току

је доношење нацрта подзаконских аката којима се транспонује следеће нове верзије европских директива: Директива Европске уније која се односи на аеросоле 75/324/ЕЕЗ и консолидована верзија из 2009. године (1975L0324-EN-20.04.2009).

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2017-185	Правилник о аеросолним распршивачима	МП-ДМДМ	2017/ IV
Celex: 32008L0047				

Планира се у наредном периоду да Република Србија буде део организације ФЕА.

Очекује се даље праћење нових верзија директива у овој области као и усклађивање са националним прописима.

Потребно је да се ради на усавајању ФЕА стандарда на начин да се помогне индустрији да их усвоји и имплементира. Такође, потребно је да се ради на имплементацији EN стандарда.

Метролошки захтеви у једном делу, једној подгрупи аеросола која се односи на област претходно упакованих производа планирано је да буду прописани у измени Правилника о претходно упакованим производима.

3.1.3.18. Захтеви еко-дизајна за производе повезане са потрошњом енергије и означавање енергетске класе производа

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Активности на усклађивању регулативе Републике Србије у области енергетске ефикасности у претходном периоду проистекле су из обавеза према Уговору о оснивању Енергетске заједнице. Национално законодавство је усклађено са Директивом 2010/30/ЕУ Европског парламента и Савета од 19. маја 2010. године о навођењу потрошње енергије и других ресурса код производа који утичу на потрошњу енергије и

других ресурса помоћу означавања и стандардних информација о производу и везаних делегираних аката.

У периоду октобар 2016 – октобар 2017. године донета је Уредба о изменама и допунама Уредбе о врстама производа који утичу на потрошњу енергије и за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса („Службени гласник РС”, број 80/16), чиме је проширен списак производа на који се примењује енергетско означавање. На основу ове Уредбе донети су следећи правилници:

- Правилник о означавању енергетске ефикасности пећница и напа за домаћинство („Службени гласник РС”, број 19/17), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 65/2014 од 1. октобра 2013. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/EУ у односу на енергетско означавање пећница за домаћинство и кухињских напа;
- Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за сушење веша са бубњем за домаћинство („Службени гласник РС”, број 24/17), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 392/2012 од 1. марта 2012. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/EУ у односу на енергетско означавање машина за сушење веша;
- Правилник о означавању енергетске ефикасности усисивача („Службени гласник РС”, број 24/17), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 665/2013 од 3. маја 2013. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/EУ у односу на енергетско означавање усисивача;

Национално законодавство у области енергетске ефикасности и даље није усклађено са Директивом 2009/125/EЗ Европског парламента и Савета од 21. октобра 2009. године којом се успоставља општи оквир за утврђивање захтева за еко-дизајн производа повезаних с енергијом.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У периоду октобар 2016. – октобар 2017. године није било промена у оквиру институционалних структура и административних капацитета.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

До краја године очекује се усвајање још две делегиране уредбе којима се уводи означавање енергетске ефикасности грејача простора и грејача воде, чиме ће се транспоновати делегиране уредбе: 811/2013 и 812/2013

За Директиву о еко дизајну 2009/125/ ЕС планирани је нови рок за Измену и допуну Закона о ефикасном коришћењу енергије, који би омогућио да се директива уведе као уредба. Рок за Измену и допуну Закона је I квартал 2018. године. Након тога, у II кварталу 2018. године донеће се Уредба о еко дизајну којом ће се транспоновати директива 2009/125/ ЕЗ.

Према препорукама ПЛАЦ пројекта из 2015. године преношење појединих имплементационих мера – делегираних уредби, потребно је спровести постепено и са довољним роковима за имплементацију ради прилагођавања тржишта новим захтевима. 8 Делегираних уредби које се односе на еко дизајн су драфтоване у виду правилника кроз ПЛАЦ пројекат током 2016. године, а још 6 се очекује да буду драфтоване кроз ПЛАЦ пројекат који почиње октобра 2017. године. У овом тренутку постоји још 20 делегираних уредби из еко дизајна које нису припремљене и не може се очекивати њихово преношење до децембра 2021. због капацитета Одсека за унапређење енергетске ефикасности при Министарству рударства и енергетике и капацитета Републичког секретаријата за законодавство. У том смислу очекује се пуна имплементација еко дизајна тек након децембра 2021. године, и након приступања ЕУ, али се не траже прелазни рокови због тога што ће законодавни оквир за имплементацију бити постављен, а делегиране уредбе ће се моћи директно примењивати.

Директива 2012/27/ ЕУ (ЕЕД)

За пуну примену директиве 2012/27/ ЕУ, која допуњује директиву 2009/125/ ЕЗ, неопходна је детаљна анализа ефеката појединих чланова директиве и избора опција која су најприхватљивије за Републику Србију а које ће се спровести у наредном периоду. Планиране су две измене Закона о ефикасном коришћењу енергије, једна у I кварталу 2018. године којом ће се извршити измене неопходне за квалитетну примену постојећих норми и друга у I кварталу 2019. године којом ће се транспоновати ЕЕД.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.3.18. Еко дизајн и енергетско означавање производа				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2017-487	Закон о изменама и допунама закона о ефикасном коришћењу енергије, први део	МРЕ	2018/I
Celexi: 1:32009L0125(стручно редигован) 1:32009L0125(стручно редигован)				
65	2017-374	Правилник о еко-дизајн захтевима за сет-топ бокс уређаје	МРЕ	2018/III
Celex: 1:32009R0107(стручно редигован) 1:32009R0107(стручно редигован)				
	2017-530	Уредба о поступку утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна, начину означавања производа, садржини декларације о усаглашености и другим условима којима се обезбеђује примена захтева еко-дизајна производа	МРЕ	2018/II
Celex: 1:32009L0125(стручно редигован) 1:32009L0125(стручно редигован)				

64	2017-377	Правилник о еко-дизајн захтевима за расхладне уређаје	MPE	2019/I
Celex: 1:32009R0643(стручно редигован) 1:32009R0643(стручно редигован)				
67	2017-383	Правилник о еко-дизајн захтевима за уређаје за климатизацију	MPE	2019/III
Celex: 1:32012R0206(стручно редигован) 1:32012R0206(стручно редигован)				
62	2017-386	Правилник о еко-дизајн захтевима за машине за прање судова	MPE	2018/IV
Celex: 1:32010R1016(стручно редигован) 1:32010R1016(стручно редигован)				
61	2017-443	Правилник о еко-дизајн захтевима за машине за прање веша	MPE	2018/IV
Celex: 1:32010R1015(стручно редигован)				
66	2017-448	Правилник о еко-дизајн захтевима за телевизоре	MPE	2019/II
Celex: 1:32013R0801(преведен) 1:32009R0642(стручно редигован) 1:32009R0642(стручно редигован)				
56	2017-455	Правилник о еко-дизајн захтевима за "стендбај" и "офмоуд" потрошњу електричне енергије електричних и електронских кућних апарата и канцеларијске опреме	MPE	2019/I
Celex: 1:32013R0801(преведен) 1:32008R1275(стручно редигован) 1:32008R1275(стручно редигован)				
69	2017-469	Правилник о означавању енергетске ефикасности грејача воде	MPE	2018/I
Celex: 2:32013R0812(стручно редигован)				
	2017-489	Закон о изменама и допунама закона о ефикасном коришћењу енергије, други део	MPE	2019/II
Celexi: 1:32012L0027(стручно редигован) 1:32012L0027(стручно редигован)				
58	2017-317	Правилник о еко-дизајн захтевима за грејаче простора и комбиноване грејача	MPE	2020/I
Celex: 32013R0813 (стручно редигован)				
57	2017-320	Правилник о еко-дизајн захтевима за грејаче воде	MPE	2020/I
Celex: 32013R0814 (стручно редигован)				
59	2017-313	Правилник о еко-дизајн захтевима за компјутере и сервере	MPE	2019/IV
Celex: 32013R0617 (стручно редигован)				
60	2017-303	Правилник о еко-дизајн захтевима за машина за сушење веша са бубњем	MPE	2019/II
Celex: 32012R0932 (стручно редигован)				
68	2017-316	Правилник о еко-дизајн захтевима за усисиваче	MPE	2020/II

Celex: 32013R0666 (стручно редигован)				
63	2017-321	Правилник о еко-дизајн захтевима за пећнице, плоче за кување и напе	MPE	2019/III
Celex: 32014R0066 (стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За потребе даљег рада на преношењу и спровођењу директива у области енергетске ефикасности у Одсеку за унапређење енергетске ефикасности при министарству надлежном за послове енергетике потребно је попунити пет систематизованих а упражњених радних места од којих је једно радно место предвиђено за стручњака правне струке чије ангажовање је посебно хитно како би се омогућио несметан рад Одсека након завршетка пројекта по основу кога је тренутно правник ангажован по уговору.

Како би се у извесној мери превазишао проблем недовољних административних капацитета Министарство реализује извештај број пројекта који се финансирају из ванбуџетских средстава (наведени су у даљем тексту) кроз чију реализацију се остварују обавезе из процеса приступања Републике Србије ЕУ. Министарство ради и на увођењу интернет апликација и база података за лакше прикупљање и анализу података о праћењу спровођења појединих мера, за шта су такође неопходни додатни људски ресурси.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Из средстава ИПА 2016 предвиђена је подршка и техничка помоћ која треба да унапреди систем за праћење и проверу квалитета производа а у складу са захтевима директива 2009/125/EЗ и 2010/30/EУ.

3.1.3.19. Безбедност играчака

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У периоду од 17. новембра 2016. дошло је до смањења административних капацитета у санитарној инспекцији (санитарних инспектора) за 6 особа и то: 3 за санитарни надзор на граничним прелазима и местима царинења и 3 за санитарни надзор на територији Републике Србије.

Остали су поверени послови – Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводина – Сектор за санитарни надзор и јавно здравље (57 санитарних инспектора)

в) Опис осталих предузетих мера и активности

У 2017. години се наставила сарадња, започета у току 2015. године, са Твининг пројектом „Јачање капацитета националног система за инфраструктуру квалитета и тела за оцену усаглашености производа у Републици Србији”, који се финансира из средстава ИПА 2013. До сада је сарадња реализована у смислу анализе усклађеног националног законодавства у области безбедности играчака и козметичких производа, од стране експерата овог Пројекта, као и организовања низа радионица у циљу пружања подршке у преговарачком процесу, те отварању преговарачког поглавља.

Током 2017. године је реализована сарадња и са ПЛАЦ пројектом. Фокус је био на преношењу и спровођењу прописа ЕУ у области здравствене исправности/ безбедности предмета/производа за општу употребу (играчака, козметичких производа и материјала у контакту са храном) – као изазов за надлежно тело и привредне субјекте. Мисија је окончана радионицом о спровођењу ЕУ прописа у области здравствене исправности/ безбедности предмета/производа за општу употребу (играчака, козметичких производа и материјала у контакту с храном), надзор унутрашњег тржишта, учествовање у раду одбора ЕК, извештавање ЕК, RAPEX и RASFF систем, гранични санитарни надзор (увоз) и др.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
8	2017-604	Правилник о безбедности играчака	МЗ	2018/III
Celexi: 1:32009L0048(стручно редигован)				

Потпуна усклађеност националног законодавства у области безбедности играчака (Закон о предметима опште употребе и Правилник о безбедности играчака) се планира 31.12.2021. године.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради и успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

До краја 2017. године планирано је запошљавање 6 санитарних инспектора на упражњеним радним местима (којима је престао радни однос због одласка у пензију), а у складу са постојећим (важећим) Правилником о унутрашњем уређењу и системати-

зацији радних места у Министарству здравља, и средства за њихове плате су обезбеђена у буџету за 2017. годину.

У току 2018. године потребно је запослити нових 8 санитарних инспектора (7 санитарних инспектора за унутрашњи (територијални) надзор и 1 граничног санитарног инспектора). Запошљавање 8 извршиоца у 2018. години су планирани новим Правилником о унутрашњим уређењу и систематизацији радних места у Министарству здравља (поступак израде у току), и очекује се да ће се сагласност добити до децембра 2017. године. Овим новим Правилником је планирано формирање и нове уже организационе јединице у оквиру Сектора за инспекцијске послове – Одељење за студијско – аналитичке послове, опште и информатичке послове. У оквиру овог Одељења би се, поред осталих, обављали и нормативни послови, припрема нацрта закона и других прописа, као и стратешких докумената у областима под санитарним надзором; праћење усаглашености прописа и усаглашавање националних прописа и стратешких докумената из области под санитарним надзором са правним тековинама ЕУ, израда стручних мишљења у вези са применом прописа из области под санитарним надзором, учествовање у припреми и спровођењу међудржавних споразума из области под санитарним надзором, подстицање и учешће у међународној сарадњи у области под санитарним надзором, израда плана стручног усавршавања и обука инспектора и вршење надзора над извршењем плана, дефинисање потребних ресурса за организовање обука и предлагаје предаваче, односно тренере за обучавање инспектора, разматра и предлагаје теме, односно области које захтевају додатно обучавање инспектора и даје предлоге и мишљење за унапређење знања и вештина инспектора.

Планира се реализација континуираних обука запослених у Сектору за инспекцијске послове Министарства здравља, уз подршку расположивих програма међународне развојне помоћи.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Наставак сарадње са у оквиру пројеката финансираних из европских средстава у циљуподршке у даљем усклађивању и имплементацији усклађеног националног законодавства, нарочито подршка у јачању административних капацитета и опремање (референтне лабораторије, санитарна инспекција Министарства здравља).

3.1.4. ПРОЦЕДУРАЛНА ПИТАЊА

3.1.4.1. Нотификација

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Домаће законодавство у овој области је потпуно усклађено са прописима ЕУ. Након обављених консултација са Европском комисијом и корекција на одредбе

које се односе на пријављивање техничких прописа по хитном поступку, Уредба је у потпуности усклађена са европском Директивом (2015 ЕУ) 1535.

У плану је додатно иновирање Уредбе ради усклађивања са европском Уредбом 764/2008 у смислу успостављања и функционисања контактне тачке за производе, имајући у виду да се подручје примене Уредбе о поступку пријављивања и начину информисања који се односи на техничке прописе, поступке оцењивања усаглашености и стандарде у свом обухвату односи и на поступак пружања информација заинтересованим странама.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након друге ревизије НПАА није било промена у овом погледу.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Одржана су 4 семинара за законодавце и привреду ради јачања свести о значају нотификације техничких прописа у припреми и пружању информација о техничким прописима од стране Министарства привреде, као информативног центра за техничке прописе.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да је Министарство привреде припремило нови Нацрт Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености у плану је измена поменуте Уредбе у смислу усклађивања са новим Законом. Рок за ревизију Уредбе је I квартал 2019. године.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.4. Процедурална питања				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
70	2017-371	Уредба о нотификацији техничких прописа, поступака оцењивања усаглашености и стандарда	МП	2019/I

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Кроз Твининг пројекат финансиран из средстава IPA 2013 – „Јачање капацитета националног система инфраструктуре квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености” предвиђено је јачање капацитета Министарства привреде као контактне тачке за пријављивање техничких прописа. План је да се Група за нотификацију, регистре и пружање информација о техничким прописима - Инфо-центар појача за још једног извршиоца тј укупно на 4 запослена. Планира се и успостављање међуресорног тела за нехармонизовано подручје које ће између осталог допринети пуној примени поступка нотификације техничких прописа у припреми.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У току је наставак спровођења кампање која се односи на примену усвојене Уредбе имајући у виду делимичну примену Уредбе у смислу чл. 13 ЦЕФТА Споразума и обавезе ЦЕФТА страна да пријављују техничке прописе у фази њихове припреме. Кампања ће превасходно бити усмерена према свим органима односно организацијама државне управе који доносе техничке прописе, али и према привредним субјектима као могућим актерима при давању примедба на домаће и стране техничке прописе у фази њихове израде. Кампања ће бити спроведена у 2017. и 2018. години.

3.1.4.2. Ватрено оружје

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било промена стања у односу на другу ревизију НПАА.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Република Србија припрема доношење нове Стратегије контроле стрељачког и лаког оружја Републике Србије за период 2017-2022.године У фази припреме завршен је поступак евалуације Стратегије контроле стрељачког и лаког оружја Републике Србије за период 2010-2015 као и анализа стања.

Након тога израђен је Нацрт Стратегије контроле стрељачког и лаког оружја Републике Србије за период 2017-2022.године.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У наредном периоду наставиће се усклађивање домаћих прописа са правним тековинама Европске уније и то са Директивом 477/91 као и са новом Директивом 853/2017 од 17.06.2017. након почетка њене примене.

Република Србија припрема и нови Закон о испитивању, жигосању и обележавању ручног ватреног оружја, ваздушног оружја, направа и муниције.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Након усвајања нових закона, подзаконских аката, и стратегије Република Србија ће наставити са јачањем административних капацитета са циљем имплементације нових законских и подзаконских решења. За спровођење новог

Закон о испитивању, жигосању и обележавању ручног ватреног оружја, ваздушног оружја, направа и муниције неопходно је повећање административних капацитета у виду седам радних места у седишту министарства.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Република Србија ће у наредном периоду усвојити нову Стратегију контроле стрелачког и лаког оружја Републике Србије за период 2017-2022.године.

Након усвојања нове Стратегије почеће се са праћењем Стратегије и Акционог плана за лако и малокалибарско наоружање.

3.1.4.3. Трговина оружјем и одбрамбени прооизводима

Ова тачка је обрађена у оквиру ПГ 31 Спољна, безбедносна и одбрамбена политика.

3.1.4.4. Утврђивање највиших цена лекова

Ова тачка је обрађена у оквиру ПГ 28 Заштита потрошача и здравља

3.1.4.5. Културна добра

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било промене стања у односу на другу ревизију НПАА.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Нису предузете остале мере и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ у периоду од друге ревизије НПАА до данас.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Планови у погледу преосталог усаглашавања до 31. децембра 2018. године састоје се у доношењу новог Закона о културном наслеђу потпуно усаглашеног са Директивом 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнетих са територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) број 1024/2012 (измена).

Почетак примене појединих прелазних одредби Закона мора бити остављен за датум уласка Републике Србије у Европску унију. Разлог за овакву меру је да Директива са којом се усклађује нови Закон о културном наслеђу предвиђа средишње тело чији је задатак, између осталог и комуникација са средишњим телима других земаља чланица као и слање периодичних извештаја Европској комисији. За период од 31. децембра 2018. до 2021. године предвиђа се праћење евентуалних измена релевантних прописа Европске уније (Директива 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнетих са територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (измена) и усаглашавање новог Закона са изменама које могу наступити до 2021. односно уласка Републике Србије у пуноправно чланство Европске уније.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.4. Процедурална питања				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
71	2017-74	Закон о културном наслеђу	МКИ	2018/IV
Selexi: 2:32014L0060(стручно редигован) 2:32012R1081(стручно редигован) 2:32009R0116(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

С обзиром да је реч о новим надлежностима Министарства (успостављање средишњег тела за повраћај културних добара), које подразумевају континуирано обављање низа послова и активности, потребно је отварање најмање једног новог извршилачког радног места, што значи повећање броја радних места у Министарству културе и информисања.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама

Планиране мере за потпуно усаглашавање ће бити представљене у наредној ревизији НПАА.

3.2. СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА

3.2.1. Приступ тржишту рада

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Посебним Насловом V ССП-а уређено је Кретање радника, пословно настањивање, пружање услуга, кретање капитала, где су дате основе за уређивање положаја радника и чланова њихових породица, приступ стручном усавршавању, пословном настањивању, положај привредних друштава и њиховог пословања, кретања кључног особља и физичких лица која пружају услуге. ССП-ом се изричито предвиђа обавеза да се у договореним роковима усклади домаће законодавство са прописима који спадају у правне тековине Европских заједница.

Такође, слободно кретање радника је једна од четири слободе на којима је Европска заједница основана 1957. године. Чланом 45. Уговора о функционисању ЕУ наводи се да се слобода кретања радника обезбеђује у оквиру ЕУ, као и да таква слобода кретања повлачи укидање било какве дискриминације засноване на националности између радника држава чланица по питању запослења, накнада и других услова рада и запошљавања.

Слобода кретања радника уређена је Уредбом 492/2011/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. новембра 2012. године о слободи кретања радника у ЕУ и Директивом 2004/38/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о праву држављана ЕУ и чланова њихових породица на слободу кретања и боравка на територији држава чланица.

Општи прописи о раду усклађени су са прописима Европске уније који се односе на слободу кретања радника, односно приступ тржишту рада и запошљавању држављана Европске уније и једнакости у погледу права, обавеза и одговорности из радног односа са држављанима Републике Србије. **Законом о раду** („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14 и 13/17- УС), као општим прописом у области рада, не условљава се заснивање радног односа држављанством Републике Србије и/или познавањем српског језика. Овај закон прописује да радни однос може да заснује лице које има најмање 15 година живота и испуњава друге услове за рад на одређеним пословима утврђене законом и правилником о организацији и систематизацији послова, а страни држављанин и лице без држављанства може да заснује радни однос под условима и на начин утврђен овим законом, ако посебним законом није друкчије. Посебним законима у јавном сектору прописани су посебни услови за рад, међу којима је држављанство Републике Србије. Ови прописи треба да се преиспитају са становниш-

тва оправданости ограничавања запошљавања страних држављана из држава чланица Европске уније. Исто се односи на познавање језика.

Такође, општи прописи о запошљавању усклађени су са прописима Европске уније који се односе на слободу кретања радника, односно приступ тржишту рада и запошљавању држављана Европске уније и једнакости у погледу права, обавеза и одговорности из радног односа са држављанима Републике Србије.

Област запошљавања странаца уређена је **Законом о запошљавању странаца** („Службени гласник РС”, бр. 128/2014), који прописује да странац који се запошљава у Републици Србији има једнака права и обавезе у погледу рада, запошљавања и самозапошљавања као и домаћи држављанин, ако су испуњени услови у складу са законом. Запошљавање странца се остварује под условом да поседује одобрење за привремени боравак без обзира на временско трајање боравка или стално настањење у складу са законом и дозволом за рад. Дозвола за рад се може издати као лична радна дозвола и као радна дозвола.

Одредбама наведеног закона прописано је да ће од дана приступања Републике Србије Европској унији, право на слободан приступ тржишту рада у Републици Србији, односно на запошљавање и самозапошљавање, без обавезе прибављања дозволе за рад, имати држављани Европске уније, Европског економског простора или Швајцарске Конфедерације (држављани ЕУ) и чланови њихове породице. Држављани ЕУ и њихови чланови породице имаће слободан приступ тржишту рада и ако им радни однос престане због привремене неспособности за рад због болести или повреде на раду; ако без своје кривице остане без посла, који је у Републици Србији трајао најмање годину дана и ако су пријављена као незапослена лица организацији надлежној за послове запошљавања; и у случају да су укључена у програме додатног образовања и обуке. Право на слободан приступ тржишту рада траје и шест месеци након престанка запослења ако је престао радни однос на одређено време краће од 12 месеци и ако је пријављен као незапослено лице организацији надлежној за послове запошљавања или ако у првих 12 месеци боравка без његове кривице престао радни однос на неодређено време и пријављен је као незапослено лице организацији надлежној за послове запошљавања.

Сходно Закону о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 38/15) страни држављанин или лице без држављанства може да се пријави као незапослени на евиденцију Националне службе за запошљавање ако има одобрење за стални или привремени боравак. У том случају, страни држављанин има право да се обавештава код Националне службе за запошљавање о могућностима и условима за запошљавање, да учествује у мерама активне политике запошљавања, може остваривати права за случај незапослености, у складу са законом, као и право на посредовање у запошљавању. Незапослени страни држављанин, који је на евиденцији Националне службе за запошљавање, има једнак положај као и грађани Републике Србије, односно има иста права и обавезе.

Акционим планом за поглавље 24 потпоглавље Миграције предвиђене су две фазе усклађивања законодавства у области легалних и ирегуларних миграција. У првој

фази извршено је усклађивање са деловима правних тековина ЕУ. У складу са наведеним, током 2017. године израђен је Нацрт Закона о странцима, и то са одредбама Директиве 2003/86/ЕЗ о праву на спајање породице, Директиве 2003/109/ЕЗ о статусу држављана трећих земаља са дуготрајним боравиштем, Директиве 2005/71/ЕЗ о условима прихвата држављана трећих земаља по основу научног истраживања, Директиве 2004/114/ЕЗ о условима прихвата држављана трећих земаља у сврху студирања, размене ученика, оспособљавања без накнаде или волонтирања, Директиве 2004/81/ЕЗ о дозволи боравака издатој држављанима трећих земаља који су жртве трговине људима или који су коришћени за деловања којима се омогућава незаконит улазак, а који сарађују са надлежним телима, Директиве 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља са незаконитим бораваком и Уредбом 810/2009/ЕЗ о визном коду ЕУ.

Тренутно, Република Србија је делимично ускладила своје постојеће законодавство са одредбама Директиве 2009/52/ЕЗ којом се обезбеђују минимални стандарди за санкције и мере против послодаваца који запошљавају држављане трећих држава који незаконито борава у Србији. У Закону о запошљавању странаца не постоји одредба која се односи на послодавце који запошљавају незаконите мигранте, али су у Закону о раду садржане опште одредбе којима се кажњава незаконито запошљавање. Закон о запошљавању странаца делимично је усклађен са Директивом 2009/52/ЕС и у том смислу предвиђа прекршајну одговорност послодаваца који запошљавају странца супротно одредбама Закона, односно странца коме није одобрен привремени боравак или стални боравак (ирегуларни мигранат), прописује инспекцијски надзор у вези испуњености услова запошљавања странаца који врши инспекција рада, а поред новчане казне, могуће је изрећи и заштитну мера забране обављања пословних активности послодавца за одређени временски период у случају запошљавања ирегуларног мигранта. Међутим, Закон о запошљавању странаца не предвиђа кривичну одговорност послодавца у случају запошљавања ирегуларних миграната. Акционим планом за поглавље 24 потпоглавље Миграције предвиђена је активност која се односи на усклађивање Закон о запошљавању странаца са прописима ЕУ у овој области са домаћим законодавством.

Држављанство и језик као услов за запослење

Постоје посебни правни режими за радни однос запослених у државним органима, органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и за јавне службе (образовање, здравство, култура).

На запослене у државним органима примењује се Закон о државним службеницима („Сл. гласник РС“, бр. 79/05, 81/05-испр., 83/05-испр., 64/07, 67/07-испр., 116/08, 104/09 и 99/14). У делу којим се утврђују услови за запослење (члан 45), поред услова који се односе на степен образовања и радно искуство, прописано је да се као државни службеник може да запосли само пунолетан држављанин Републике Србије који има прописану стручну спрему и испуњава остале услове одређене законом, другим прописом и правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у државном органу, ако му раније није престајао радни однос у државном органу због теже

повреде дужности из радног односа и није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци.

Законом о државним службеницима прописано је да се у погледу права и дужности намештеника (радна места на којима се раде пратећи помоћно-технички послови у државном органу) примењују општи прописи о раду, односно Закон о раду, као и да се приликом запослења намештеника у државном органу са њим закључује уговор о раду, сходно одредбама Закона о раду. Према томе, страни држављанин може да ради у државном органу као намештеник.

Законом о државним службеницима не поставља се посебан услов у погледу знања језика. Међутим, у Уставу РС, чланом 10, прописано је да је у Републици Србији у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо, док се службена употреба других језика и писама уређује посебним законом, на основу Устава. У члану 2. став 1. Закона о службеној употреби језика и писама ("Сл. гласник РС", бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 - др. закон и 30/2010), прописано је да се службеном употребом језика и писама, у смислу овог закона, сматра и употреба језика и писама у раду државних органа, органа аутономних покрајина, градова и општина, установа, предузећа и других организација кад врше јавна овлашћења, из чега произлази да државни службеник, односно други запослени у органима аутономне покрајине и јединици локалне самоуправе, као и јавним установама и другим организацијама које врше јавна овлашћења, мора имати знање српског језика.

На запослене у органима аутономне покрајине и јединицама локалне самоуправе примењује Закон о радним односима у државним органима („Сл. гласник РС“, бр. 48/91, 66/91, 44/98 – др.закон, 49/99 – др.закон, 34/2001 –др.закон, 39/2002, 49/2005 – одлука УСРС, 79/2005 – др.закон, 81/2005 – испр. др.закон, 83/2005 – испр.др.закон и 23/2013 – одлука УС), којим је прописано да је један од услова за запослење у органима аутономне покрајине и јединицама локалне самоуправе да је лице пунолетан држављанин Републике Србије. И у новодонетом Закону о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Сл. гласник РС“, бр. 21/2016), који је ступио на снагу 1. децембра 2016. године, као један од услова за запослење предвиђено је да је лице пунолетан држављанин Републике Србије. Међутим, у одредбама о ступању на снагу наведеног закона утврђено је да законска одредба о држављанству Републике Србије као услову за запослење престаје да се примењује за држављане држава чланица Европске уније од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Према Закону о основама система образовања и васпитања («Сл. гласник РС», број 55/2013), члан 120. прописује да, између осталог, у радни однос у установи може да буде примљено лице, под условима прописаним законом и ако: има држављанство Републике Србије и зна српски језик. Наведени закон ускладиће са Уредбом ЕУ број 492/2011 од 5. априла 2011. до уласка у ЕУ.

Заштита права на допунске пензије

У Републици Србији, поред обавезног пензијског и инвалидског осигурања успостављен је и систем добровољних пензијских фондова. Овај део пензијског система уређен је Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС“, бр. 85/2005 и 31/2011). Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима не прави разлику између домаћих и страних физичких лица чланова добровољног пензијског фонда, нити предвиђа посебна правила за оне чланове који се у току чланства преселе у иностранство или се из иностранства доселе у Србију и почну са уплатом у добровољне пензијске фондове у Републици Србији.

Овај закон се заснива на добровољности чланства и потпуној равноправности чланова, без обзира на њихова својства (пол, радни статус, резиденцијални статус и друго), што значи да не постоји обавеза чланства у добровољним пензијским фондовима. Наведени закон и подзаконски акти донети на основу њега, предвиђају следеће:

- члан фонда има право на информације, попут редовног годишњег обавештења, извода са индивидуалног рачуна по посебном захтеву, као и увид у проспект и општа акта и финансијске извештаје друштва за управљање;
- члан фонда задржава статус члана и уколико престане са уплатама из било ког разлога, а задржава и право на повлачење средстава након испуњавања старосног услова;
- неограничавање права члана када се пресели у иностранство да настави са уплатама у добровољни пензијски фонд у Републици Србији, при чему не постоји ни обавеза да уплаћује неки облик додатне пензије у иностранству.

Ова права односе се како на члана који уплаћује у Републици Србији и пресели се у иностранство, тако и на оног члана који се из иностранства досели у Републику Србију и евентуално се одлучи на уплате у добровољне пензијске фондове у Републици Србији.

Домаћи прописи су делимично усклађени са Директивом 98/49 Савета од 29. јуна 1998. године о заштити права на допунске пензије запослених и samozапослених лица која се крећу унутар Заједнице. Иако нема суштинских неусклађености, у домаћим прописима није наглашен прекогранични елемент, односно није експлицитно наведено да права садржана у Директиви важе и у случају пресељења, односно да важе и за странце.

Институционална структура и стање административних капацитета

У оквиру Сектора за рад и запошљавање Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Групе за управне и управно-надзорне послове, систематизовано је једно руководеће радно место, једно извршилачко радно место за запошљавање у иностранству и надзор над радом агенција за запошљавање и једно извршилачко радно место за управне послове и надзор над радом Националне службе за запошљавање.

У Дирекцији Националне службе за запошљавање, у оквиру Одељења за нормативно правне послове, обављају се послови посредовања за запошљавање у иностранству и запошљавање страних држављана и на тим пословима ради четворо запослених. Послове издавања дозвола за рад странцима у филијалама Националне службе за запошљавање обављају 33 саветника за правну помоћ, тако да у зависности од статуса филијале, у свакој филијали на тим пословима ради од једног до три саветника.

У оквиру Народне банке Србије, организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања, са пет ужих организационих јединица – одељења, од којих је једно надлежно за послове надзора добровољних пензијских фондова. У том одељењу је ангажовано укупно троје запослених који послове праћења и усклађивања домаћих прописа с прописима ЕУ обављају уз своје редовне активности. Потребно је јачање кадровских капацитета за област добровољних пензијских фондова, кроз стручна усавршавања и ангажовање већег броја запослених.

У оквиру Сектора за пензијско и инвалидско осигурање и борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, организован је Одсек за нормативне, управно-надзорне послове и послове координације социјалне сигурности, са пет запослених, од којих један запослени, поред осталог, врши надзор над применом Правилника о пензијским плановима и обавља послове регистрације и вођења евиденције о пензијским плановима.

У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија, организована је Група за тржиште капитала и хартије од вредности, која тренутно броји троје запослених лица који обављају првенствено послове у вези са Законом о тржишту капитала, Законом о инвестиционим фондовима и Законом о преузимању акционарских друштава.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да је постојећи законодавни оквир у области запошљавања адекватан, Република Србија ће током претприступног периода пратити спровођење релевантних прописа у области слободе кретања радника у Унији и предузети мере за испуњавање евентуалних будућих захтева, по потреби.

У другој фази хармонизације законодавства у области легалних и ирегуларних миграција, као и хармонизацији законодавства у области запошљавања странаца, која је као посебна активност предвиђена акционим планом за Поглавље 24, потпоглавље Миграције и то у виду измене и допуне Закона о странцима и Закона о запошљавању странаца, потребно је одредбе Директиве 2011/98/ЕУ везане за издавање јединствене боравишне и радне дозволе страних држављана (single permit) инкорпорирати у српско законодавство.

Тренутно је Законом о странцима и Законом о запошљавању странаца регулисан начин одобравања привременог боравка, а касније и добијања радне дозволе странаца у Републици Србији. У том смислу услов за регулисање радне дозволе страног држављанина у Републици Србији је претходно одобрен привремени боравак. Надлежност за поступање у овој области подељена, те је за одобравање привременог боравка надлежна подручна полицијска управа Министарства унутрашњих послова према месту боравишту странца, док је за одобравање радне дозволе надлежна филијала Националне службе за запошљавање према месту обављања професионалне активности.

Имајући у виду наведено, у овом тренутку законодавство Републике Србије није усклађено са прописима ЕУ у овој области. У наредном периоду, а у складу са активностима које су предвиђене Акционим планом за Поглавље 24, потпоглавље Миграције у активност која се односи на измене и допуне Закона о странцима (друга фаза усклађивања до краја 2020. године) предвиђено је да се изврши хармонизација и са одредбама Директиве 2011/98/EУ, односно увођење у законодавство јединствене боравишне и радне дозволе (single permit).

Држављанство и језик као услов за запослење

Имајући у виду да одредбу Закона о државним службеницима којом је као услов за запослење прописано да се као државни службеник може запослити само пунолетан држављанин Републике Србије треба ускладити са одредбама Уредбе (ЕУ) бр. 492/2011 од 5. априла 2011. године о слободи кретања радника у ЕУ (прецизирати случајеве оправданог интереса јавног поретка и јавне сигурности за утврђивање држављанства као услова за запослење државног службеника). Усклађивање одредаба Закона о државним службеницима са Уредбом (ЕУ) 492/2011 од 5. априла 2011. године очекује се до краја IV квартала 2021. године.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.2. СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА 3.2.1. Приступ тржишту рада				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-597	Закон о изменама и допунама Закона о државним службеницима	МДУЛС	2021/IV
Celexi: 1:32011R0492(преведен)				
2	2017-590	Закон о странцима	МУП	2018/IV
Celexi: 1:32011L0051(није номинован) 1:32009R0810(стручно редигован) 1:32008L0115(стручно редигован) 1:32005L0071(обустављено превођење) 1:32004L0114(обустављено превођење) 1:32004L0081(стручно редигован) 1:32003L0109(стручно редигован) 1:32003L0086(стручно редигован)				

Заштита права на допунске пензије

Потпуно усклађивање домаћег законодавног оквира са правном тековином ЕУ извршиће се најкасније до дана приступања Републике Србије Европској унији.

Током приступних преговора биће праћен процес хармонизације регулативе држава чланица ЕУ са одредбама Директиве 2014/50/ЕУ (Директива Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о минималним захтевима за повећање покретљивости радне снаге међу државама чланицама унапређењем стицања и задржавања допунских пензијских права). У току преговора ће такође бити дефинисан временски оквир усклађивања домаће регулативе са одредбама ове директиве како би било обезбеђено да процес усклађивања буде завршен пре ступања у чланство.

Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У наредном периоду наставиће се са напорима да се очувају постојећи капацитети кроз информисање и спровођење обука за запослене у министарству надлежном за послове рада и запошљавања и Националној служби за запошљавање, по потреби.

Будући да односно се у овом тренутку ова два института (издавање боравишне и радна дозвола), како је наведено, налазе у два законска прописа, и самим тим су надлежности подељене, ради хармонизације законодавства у овој области поред законодавне активности која ће се спровести кроз измене и допуне Закона о странцима, биће неопходно да се ускладе и институционалне и кадровске промене у државној управи, како би будућа законодавна решења била спроводива у пракси, а у циљу олакшавања положаја страних држављана који у Републици Србији бораве и раде и увођења у законодавство могућности да се на једном месту обрађује захтев за боравак и радна дозвола, односно да странац који има боравак истовремено добија и радну дозволу.

Наведено практично значи да би Министарство унутрашњих послова Републике Србије у тренутку увођења у домаће законодавство јединствене боравишне и радне дозволе морало да располаже кадровским и институционалним капацитетима како би поред привременог боравка могло странцима који у Републици Србији бораве по основу рада изда и радну дозволу.

У складу са наведеним, прописи који се односе на издавање радне дозволе страним држављанима (држављанима трећих земаља) требало би да се из садашњег Закона о запошљавању странаца пропишу будућим изменама и допунама Закона о странцима, док би остала материја Закона о запошљавању странаца остала предмет наведеног материјалног закона. Наведено захтева и преузимање кадрова Националне службе за запошљавање Републике Србије у подручне полицијске управе Министарства унутрашњих послова, односно јачање капацитета Министарства унутрашњих послова, а у циљу

спровођења хармонизованог законодавства у овој области. Рок за реализацију ове активности је четврти квартал 2020. године. Напомињемо да су законодавне активности које се односе на прописивање одредби везаних за јединствену боравишну и радну дозволу већ предвиђене АП за поглавље 24. потпоглавље Миграције, као и да је у земљама у региону и у ЕУ законодавно и институционално решење везано за јединствену боравишну и радну дозволу у надлежности органа који врши одобравање привременог борава странцима (држављанима трећих земаља).

Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У оквиру твининг пројекта ИПА 2012 „Реформа полиције, Унапређење и имплементација менаџмента за свеобухватно и конзистентно праћење легалних миграција у Републици Србији”, у координацији Министарства унутрашњих послова, Министарства спољних послова и Националне службе за запошљавање, направљена је Централна база података за странце, која омогућава размену података између Министарства унутрашњих послова и Националне службе за запошљавање. База ће бити пуштена у продукцију у првом кварталу 2018. године.

3.2.2. Координација система социјалне сигурности

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Систем социјалне сигурности у Републици Србији са аспекта координације обухвата област социјалног осигурања (пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености), као и заштиту материнства и породична давања, што значи да се односи на све гране социјалне сигурности које су обухваћене основним прописима Европске Уније:

– Уредба 883/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о координацији система социјалне сигурности (текст од значаја за ЕЕП и Швајцарску), CELEX 32004R0883 *Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the coordination of social security systems (Text with relevance for the EEA and for Switzerland)*;

– Уредба 987/2009 Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године којом се успоставља процедура за спровођење Уредбе 883/2004 о координацији система социјалне сигурности (текст од значаја за ЕЕП и Швајцарску), CELEX 32009R0987 *Regulation (EC) No 987/2009 of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 laying down the procedure for implementing Regulation (EC) No 883/2004 on the coordination of social security systems (Text with relevance for the EEA and for Switzerland)*;

– Уредба 1231/2010 Европског парламента и Савета од 24. новембра 2010. године о проширењу примене Уредбе 883/2004 и Уредбе 987/2009 на држављане трећих држава који тим уредбама већ нису обухваћени искључиво на темељу свог држављанства, CELEX 32010R01231 *Regulation (EU) No 1231/2010 of the European Parliament and of the*

Council of 24 November 2010 extending Regulation (EC) No 883/2004 and Regulation (EC) No 987/2009 to nationals of third countries who are not already covered by these Regulations solely on the ground of their nationality;

– Друге пратеће уредбе, одлуке и препоруке.

Законски оквир за координацију система социјалне сигурности у Србији тренутно представљају билатерални уговори о социјалној сигурности. Република Србија примењује уговоре о социјалној сигурности са 28 држава, од чега 19 са државама Европске уније (Аустрија, Кипар, Словачка, Велика Британија, Луксембург, Француска, Мађарска, Данска, Бугарска, Чешка, Италија, Немачка, Шведска, Словенија, Холандија, Пољска, Белгија, Румунија, Хрватска), као и са Норвешком и Швајцарском, чији се системи координирају са системима држава чланица ЕУ на основу наведених уредаба.

Већина ових уговора је закључена у време постојања Југославије, па их Република Србија примењује као правни следбеник. Одређени уговори (старије конвенције закључене у време бивше Југославије) заснивају се на принципу држављанства, односно примењују се на држављане држава уговорница и чланове њихових породица. Сви уговори закључени у последњих 25 година заснивају се на начелу осигурања, односно примењују се на сва лица која јесу или су била обухваћена законодавством уговорне стране, као и на чланове породице тих лица. Ови уговори засновани су на основним принципима и начелима садржаним у релевантним прописима ЕУ, као што су: једнак третман, одређивање примењивог законодавства, очување стечених права, извоз (трансфер) стечених права, сабирање периода осигурања за остваривање права из социјалног осигурања, изједначеност територија држава уговорница и начело *pro rata temporis* – одређивања сразмерног дела давања.

Даном приступања Европској унији, престају да важе споразуми који су склопљени са државама чланицама ЕУ (постоји могућност да се задрже одређене норме из споразума са појединим државама, у договору са надлежним органима тих држава). Координација ће се вршити директном применом наведених уредаба.

Тренутно се примењују споразуми о електронској размени података у области пензијског и инвалидског осигурања и технички протоколи о електронској размени са свим државама насталим на територији бивше СФРЈ, осим са Федерацијом БиХ (као делом БиХ). У току је поступак закључивања таквих споразума са Савезном Републиком Немачком, Републиком Аустријом и Републиком Италијом, покренута је иницијатива за закључивање споразума и са Републиком Бугарском. Наведене активности су део припрема за учешће у електронској размени података у области социјалне сигурности (EESSI).

Споразум између Републике Србије и Румуније о социјалној сигурности ратификован је у Народној скупштини у 2017. години. Споразум између Републике Србије и Републике Грчке о социјалном осигурању и Административни договор за његову при-

мену потписани су 13. јула 2017. године. Очекује се ратификација Споразума у наредном периоду.

Током 2017. године представници Републике Србије одржали су и разговоре о закључењу Споразума о социјалној сигурности са Републиком Француском.

Поступак координације осигурања за случај незапослености уређују билатерални уговори о социјалној сигурности. Карактеристика наведених уговора закључених са 19 држава чланица Европске уније, као и са Краљевином Норвешком и Швајцарском Конфедерацијом, када је у питању остваривање права из осигурања за случај незапослености, јесте да се исти првенствено односе на потврђивање периода осигурања навршених у једној држави уговорници када лице подноси захтев и остварује право на новчану накнаду за случај незапослености у другој држави уговорници, односно није предвиђен извоз давања.

Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености прописује да незапослени има право на новчану накнаду по основу престанка радног односа у иностранству у складу са међународним споразумом. Национална служба за запошљавање је надлежна за спровођење правних прописа из области осигурања за случај незапослености, односно за решавање по захтеву за остваривање права на новчану накнаду за случај незапослености.

Закон о финансијској подршци породици са децом усвојен је у децембру 2017. године. Највеће измене у односу на претходни период и стари закон односе се на услове и начин остваривања права на накнаду зараде за време породичког одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета.

Уводи се и ново право на накнаду осталих прихода по основу рођења, неге и посебне неге детета које ће моћи да остваре мајке које су родиле дете, а у периоду од 18 месеци пре рођења детета су самостално обављале делатност, обављале су самостално делатност као власнице су пољопривредног газдинства, биле су ангажоване по основу уговора о привременим и повременим пословима, уговорима о делу и ауторским уговорима, или су тренутно незапослене, а биле су у посматраном периоду и нису оствариле право на новчану накнаду по основу незапослености. Право на ову накнаду имаће и жене које су биле пољопривредни осигураници у периоду од 24 месеца пре рођења детета. Нацртом овог закона у погледу права на родитељски додатак предвиђа се да ово право остварује мајка за прво, друго, треће и четврто дете, под условом да је држављанин РС и да има пребивалиште у РС, а такође и мајка која је страни држављанин и има статус стално настањеног странца под условом да је дете рођено на територији РС. У случају да мајка не испуњава овај услов право може остварити и отац детета.

Износ родитељског додатка за прво дете увећава се на 100.000,00 динара. Продужава се рок за подношење захтева за остваривање права са садашњих шест месеци на годину дана живота детета. Такође, предвиђена је измена у погледу остваривања права на дејчи додатак па ово право, под законом предвиђеним условима могу, поред роди-

теља који су држављани РС и имају пребивалиште у РС, остварити и родитељи који су страни држављани и имају статус стално настањеног странца у РС за прво четворо деце по реду рођења у породици. Новина је да ће право моћи да се оствари и за дете вишег реда рођења од четвртог у ситуацији када неко од деце због старосне границе не може да оствари право.

Право на дечији додатак без поновног достављања доказа о материјалном стању породице моћи ће да оствари корисник новчане социјалне помоћи чија деца редовно похађају школу, а независно од материјалних услова породице корисник чије дете остварује додатак за помоћ и негу другог лица.

Износ дечјег додатка за родитеље детета са сметњама у развоју и детета са инвалидитетом, за које је донето мишљење интерресорне комисије, и за дете које остварује додатак за помоћ и негу другог лица, а које није смештено у установу за смештај, увећава се за 50%. Корисници дечјег додатка чија су деца средњошколског узраста редовно похађала средњу школу и са успехом завршила школску годину у септембру текуће године оствариће право на још један дечји додатак. Уводи се и ново право на накнаду трошкова боравка у предшколској установи за кориснике новчане социјалне помоћи.

Ускоро се очекује и израда апликативног софтвера за исплату права и обука служби за његово коришћење и примену закона за 140 служби дечје заштите у РС.

Основни прописи који регулишу право на социјалну заштиту радника миграната у Републици Србији су **Закон о социјалној заштити** и **Закон о финансијској подршци породици са децом**. Законом о социјалној заштити обезбеђена је забрана дискриминације корисника социјалне заштите по основу расе, пола, старости, националне припадности, социјалног порекла, сексуалне оријентације, вероисповести, политичког, синдикалног или другог опредељења, имовног стања, културе, језика, инвалидитета, природе социјалне искључености или другог личног својства (члан 25.). Према члану 6. Закона о социјалној заштити корисници социјалне заштите могу бити и страни држављани и лица без држављанства, у складу са законом и међународним уговорима. Одредбама члана 41. наведеног закона експлицитно је наведено да је корисник права или услуга социјалне заштите и малолетно лице без пратње и пунолетно лице до навршених 26 година живота, које је страни држављанин односно лице без држављанства, када му је услед породичних и других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке система социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја (став 2, тачка 8.) као и страни држављанин и лице без држављанства, које је старије од 26 година живота, када је његово благостање, безбедност и продуктиван живот у друштву угрожен ризицима услед старости, инвалидитета, болести, породичних и других животних околности и услед тога је у потреби за социјалном заштитом (став 3. тачка 5).

Напомиње се да страни држављани, настањени по основу брака, и деца у таквим породицама, као чланови породице држављана Републике Србије, могу остварити право на новчану социјалну помоћ, уколико испуњавају остале услове прописане законом.

У складу са Законом о азилу и Правилником о социјалној помоћи за лица која траже односно којима је одобрен азил, право на социјалну помоћ азиланти остварују под истим условима као и грађани Србије, уз напомену да је Правилник уважио немогућност прибављања одређене документације која се тражи од грађана Србије (у односу на имовину и сл).

Поседовање личне карте, према чл.2. и 3. Закона о личној карти (*"Службени гласник РС"*, бр. 62/2006, 36/2011) је право и обавеза сваког грађанина Србије, али је и основни услов за приступ многим основним правима. Одредбама члана 16. овог закона обавезује се надлежни орган да приликом издавања личне карте лицу за које се утврди да нема јединствени матични број грађанина, када тај држављанин није рођен на територији Србије односно нема пријављено пребивалиште, одреди тај број у складу са законом, чиме је створена могућност за решавање проблема правно невидљивих лица.

Чланом 13. наведеног закона прописана је обавеза подносиоца захтева да у захтеву за издавање (или о продужењу важења) личне карте, да и податак о пребивалишту: место, општина и адреса стана. До доношења новог Закона о пребивалишту и боравишту грађана велики број лица који није имао адресу становања по неком правном основу (права својине на стану, уговора о закупу стана или другом правном основу), није могао да добије личну карту. Новим законом је прописано да, уколико грађанин не може пријавити пребивалиште по овим основама, надлежни орган му решењем утврђује пребивалиште на адреси:

- 1) његовог сталног становања, ако су испуњени други услови прописани законом;
- 2) пребивалишта његовог супружника или ванбрачног партнера;
- 3) пребивалишта његових родитеља;
- 4) установе у којој је трајно смештен или центра за социјални рад на чијем подручју се налази, уз пријаву грађанина тој установи, односно центру да ће његова адреса бити на адреси установе односно центра. (члан 11.)

Овакво решење омогућава лицима без докумената добијање личне карте и приступ многим правима која су им до сада била ускраћена (из социјалне заштите, здравста и др).

Сваки страни држављанин у ситуацији оскудице, остварује право, по закону и у пракси, на бесплатно указивање хитне социјалне помоћи (смештај, храна, одећа, итд.). Држављани других земаља који су законски резиденти и редовно раде у Србији имају иста права на приступ социјалним услугама као грађани Србије.

Институционална структура и стање административних капацитета

У систему социјалне сигурности, надлежни органи су: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (за област пензијског и инвалидског осигура-

ња, осигурања за случај незапослености, заштите материнства и породичних давања), Министарство здравља (за област здравственог осигурања), као и Министарство финансија (за наплату и повраћај доприноса). Ово министарство није директно укључено у питања координације али има надлежност у оквиру прописа којима је регулисан део области социјалног осигурања.

Надлежне институције за спровођење билатералних споразума о социјалној сигурности су: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Републички фонд за здравствено осигурање, Фонд за социјално осигурање војних осигураника (у домену здравственог осигурања ове категорије осигураника) и Национална служба за запошљавање, као надлежни носиоци. Завод за социјално осигурање има улогу органа за везу у примени међународних уговора о социјалној сигурности. Подручје рада Завода се у потпуности односи на питања координације система социјалне сигурности, осигурању учешћа у обрачуна трошкова здравствене заштите и друге сродне послове. Централни регистар обавезног социјалног осигурања врши регистрацију осигураника и осигураних лица и управља базом података обавезног социјалног осигурања. Ова институција није директно укључена у процес координације, али се очекује да ће порасти њена улога у обезбеђивању података о социјалном осигурању, након што база података буде успостављена у пуном капацитету.

У Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања се питањима координације укупно бави четворо запослених (двоје запослених у Сектору за пензијско и инвалидско осигурање и борачко-инвалидску заштиту, један запослени у Сектору за рад и запошљавање, један запослени у Сектору за бригу о породици и социјалну заштиту).

У Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у оквиру Сектора за бригу о породици и социјалну заштиту постоји Одсек за послове у области популационе политике и финансијске подршке породици са децом који ради на припреми и доношењу прописа из области финансијске подршке породици са децом и популационе политике, предлаже мере и припрема стратешка документа из ових области, ради другостепени поступак и врши надзор над радом органа којима су поверени послови решавања о правима у овој области, прати стање и обезбеђује јединствену примену прописа у области финансијске подршке породици са децом, спроводи међународне конвенције и административне споразуме о социјалном осигурању у делу који се односи на финансијску подршку породици са децом и др. На овим пословима ради 5 државних службеника.

Питањима спровођења међудржавних споразума у Националној служби за запошљавање бави се један запослени у Сектору за осигурање за случај незапослености. Непосредном применом међудржавних споразума о социјалном осигурању бави се 46 запослених у филијалама на пословима остваривања права из осигурања у првом степену и 5 запослених на пословима остваривања права из осигурања у другом степену.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У периоду до приступања ЕУ Република Србија ће настојати да прошири број билатералних уговора о социјалној сигурности са државама чланицама ЕУ са којима ти уговори нису закључени, као и да унапреди постојеће уговоре. Циљ је да се унапреди координација система социјалне сигурности са што већим бројем држава, како би се олакшао прелазак на координацију у оквиру ЕУ.

С обзиром на дугогодишње искуство у спровођењу координације социјалне сигурности (што је истакнуто и од стране Европске комисије), не очекују се значајније потешкоће у примени уредаба којима је уређена ова област на нивоу ЕУ.

Национална служба је тренутно у фази реинжењеринга постојећег информационог система. Нови интегрисани информациони систем биће завршен до краја 2017. године. Нови интегрисани информациони систем ће садржати и платформу за лакшу електронску размену података са екстерним корисницима.

У току је рад на изменама и допунама Закона о социјалној заштити чије се доношење очекује током 2018.године.

У наредном периоду наставиће се и са активностима које се односе на закључивање међународних уговора о социјалној сигураности који садрже и област здравственог осигурања са државама чланицама Европске уније са којима ти уговори нису закључени, као и на измене/допуне постојећих уговора.

Када је у питању конкретно усклађивање националног законодавства, у оквиру овог поглавља вршиће се усклађивање одредаба Закона о здравственом осигурању са следећим правним прописима Европске уније:

- 1) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 883/2004 о усклађивању система социјалне сигураности, од 29. априла 2004. године;
- 2) Уредба Европског парламента и савета (ЕЗ) бр. 988/2009 о изменама Уредбе (ЕЗ) бр. 883/2004 о координацији система социјалне сигурности, од 16. септембра 2009. године;
- 3) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 987/2009, која прописује поступак за спровођење Уредбе (ЕЗ) бр. 883/2004 о усклађивању система социјалне сигурности;
- 4) Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1244/2010, о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) бр. 883/2004 Европског парламента и Савета о координацији система социјалне сигурности, Уредбе (ЕЗ) бр. 987/2009 Европског парламента и Савета о утврђивању поступка спровођења Уредбе (ЕЗ) бр. 883/2004;
- 5) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 1231/2010 о проширењу Уредбе (ЕЗ) бр. 883/2004 и Уредбе (ЕЗ) бр. 987/2009 на држављане трећих земаља који тим уредбама још нису обухваћени искључиво на основу њихове сагласности;

6) Одлука Административне комисије за координацију система социјалне заштите бр. S1 од 12. јуна 2009. године о европској картици здравственог осигурања;

7) Одлука Административне комисије за координацију система здравствене заштите бр. S2 од 12. јуна 2009. године о техничким захтевима за европску картицу здравственог осигурања;

8) Одлука Административне комисије за координацију система здравствене заштите бр. S3 од 12. јуна 2009. године о дефинисању давања покривених чл. 19. и 27. Уредбе Европског парламента и савета бр. 883/2004 и члана 25. Уредбе Европског парламента и Савета бр. 987/2009.

Како се Република Србија на скрининзима изјаснила да ће се усклађивање у овој области извршити до дана приступања Републике Србије Европској унији и како је планове за усклађивање потребно приказати за период 01.01.2018-31.12.2021. године, одредбе Закона о здравственом осигурању ће бити усклађене са наведеним европским прописима до 31.12.2021. године.

Такође, потребна су прилагођавања у унутрашњој структури надлежних институција, унапређење знања и способности запослених који ће се у оквиру надлежних органа и организација бавити координацијом социјалне сигурности - према прописима ЕУ и према билатералним међународним споразумима, у периоду од 2018. године. Наиме, приступањем ЕУ повећаће се и обим посла у оквиру надлежности ових органа и институција због координације система социјалне сигурности на новим основама и са већим бројем држава у односу на тренутно стање.

Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Најкасније девет месеци пре предвиђеног датума приступања ЕУ биће донет пропис којим ће се обезбедити спровођење уредби ЕУ о координацији социјалне сигурности и утврдити надлежност органа и организација.

У периоду до 2021. године, као и до ступања у чланство у ЕУ предвиђен је континуирани рад на јачању административних капацитета (људски ресурси, ИТ) у оквиру надлежних институција. У истом периоду ће бити спроведене обуке о процесу координације у примени уредаба ЕУ у циљу оспособљавања запослених за примену уредаба ЕУ. Такође, неопходно је унапредити информатичку подршку овим процесима.

У погледу јачања административних капацитета Завода за социјално осигурање планирано је да се у оквиру Завода образује, специјализована Група за европске интеграције. Група би се образовала 2018. године и у 2018. години имала би два запослена, а коначно формирање Групе, у пуном капацитету, са пет извршилаца, би се спровело у 2019. години.

У Дирекцији Националне службе за запошљавање у Сектору за осигурање за случај незапослености и правне послове, Одељење за остваривање права из осигурања за случај незапослености систематизовани су послови саветника за примену међудржавних споразума о социјалном осигурању. Ови послови по својој садржини одговарају пословима који би у својој надлежности имали послове координације социјалне сигур-

ности. У 2018. години ће се приступити јачању административних капацитета. Јачање административних капацитета подразумева спровођење одговарајућих обука за ове запослене и запослене у филијалама Националне службе за запошљавање, а у циљу достизања оптималног нивоа припремљености за спровођење уредби.

До краја 2018. године извршила би се потребна прилагођавања (формално-правна и слично) ради несметаног обављања ових послова.

Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У наредном периоду до ступања у чланство у ЕУ, потребно је организовати различите видове обука запослених у органима и организацијама које се баве социјалном сигурношћу, усмерених на: упознавање и усвајање правних тековина и прописа ЕУ, усвајање најновијих знања и вештина у области информационих технологија, познавање страних језика, пре свега енглеског.

3.2.3. ЕУРЕС

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У складу са одредбама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености, Национална служба за запошљавање и агенције за запошљавање су носиоци послова посредовања у запошљавању у земљи и иностранству како незапосленим лицима, тако и оним лицима која траже промену запослења.

Национална служба и приватне агенције за запошљавање пружају обавештења о могућностима и условима за запошљавање у иностранству, условима рада и живота, правима и обавезама на раду, о облицима и начину заштите у складу са уговором о запошљавању у иностранству, као и о правима по повратку са рада из иностранства, у складу са законом.

Наведеним законом прописани су и услови под којима се агенцијама издаје дозвола за рад. Дозволу агенцији издаје министарство надлежно за послове запошљавања, ако она испуњава услове у погледу просторне и техничке опремљености и стручне оспособљености запослених. Дозвола за рад агенције издаје се за период од пет година и може се продужити.

Странац се сматра незапосленим у складу са прописима о запошљавању и осигурању за случај незапослености и остварује једнака права као држављани Републике, уколико су испуњени услови у складу са Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености и Законом о запошљавању странаца.

Институционална структура и стање административних капацитета

У оквиру Сектора за рад и запошљавање Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Групе за управне и управно-надзорне послове, систематизовано је једно руководеће радно место, једно извршилачко радно место за запошљавање у иностранству и надзор над радом агенција за запошљавање и једно извршилачко радно место за управне послове и надзор над радом Националне службе за запошљавање.

У филијали за Град Београд Националне службе за запошљавање, у оквиру одељења за посредовање у запошљавању и планирање каријере, два саветника за запошљавање обављају послове координације активности и послове посредовања при запошљавању у иностранству, док саветници за запошљавање у осталим филијалама Националне службе за запошљавање учествују, по потреби, у селекцији кандидата приликом посредовања за запошљавање у иностранству.

У Миграционом сервисном центру Националне службе за запошљавање, сходно акту о организацији и систематизацији, обављају се послови професионалног информисања и саветовања незапослених, миграната и потенцијалних миграната, послодаваца, истраживача и других заинтересованих лица о ризицима илегалне миграције и о могућностима за запошљавање у оквиру легалних миграција, упућују се на релевантне локалне институције са циљем развијања индивидуалних знања и вештина, повећања запошљивости и могућности за запошљавање у земљи и иностранству. Ови послови се обављају преко саветника за запошљавање у филијалама Националне службе за запошљавање.

У Републици Србији тренутно постоји 105 приватних агенција за запошљавање, које поседују дозволу за рад издату од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

У циљу јачања административних капацитета запослених у Националној служби за запошљавање, у периоду од 18.-20.09.2017. године организована је и Студијска посета Француској служби запошљавања на тему „Сарадња јавних служби за запошљавање и приватних агенција за запошљавање”.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Сви основни елементи у вези са мрежом ЕУРЕС уведени су у Републици Србији и није потребно даље усаглашавање законодавног оквира са правним тековинама ЕУ у овој области. Потребно је унапређење административних капацитета и информатичке подршке.

Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У наредном периоду планирано је даље јачање и унапређење рада постојећих миграционих сервисних центара Националне службе за запошљавање, укључивање светника за запошљавање у филијалама Националне службе у рад из надлежности миграционих сервисних центара, као и даља обука саветника за запошљавање на тему ЕУРЕС-а, о активностима и услугама које пружа ЕУРЕС, као и јачање миграционих сервисних центара.

Планиране су активности у оквиру глобалног пројекта „Миграције за развој” у сарадњи са Међународном организацијом за миграције, у циљу јачања капацитета постојећих миграционих сервисних центара, до краја 2018. године.

Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У циљу развоја пословних процеса у посредовању при запошљавању, јачању капацитета саветника и прилагођавању постојећих ИЦТ апликација за приступање ЕУ-РЕС мрежи планира се коришћење расположивих програма ИПА током периода преговарања.

3.2.4. Европска картица здравственог осигурања (ЕНІС)

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

До сада је Република Србија, на нивоу органа за везу, закључила договоре о коришћењу Европске картице здравственог осигурања на територији Републике Србије са девет држава чланица ЕУ. Постоји спремност да се овакви договори закључе и са другим државама чланицама са којима Република Србија има закључене билатералне споразуме о социјалном осигурању.

Институционална структура и стање административних капацитета

Институционални оквир чини Министарство здравља као надлежни орган, Завод за социјално осигурање, као орган за везу у примени међународних споразума и Републички фонд за здравствено осигурање као носилац осигурања.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У наредном периоду наставиће се са активностима које се односе на закључивање споразума о коришћењу Европске картице здравственог осигурања (ЕНІС) на територији Републике Србије.

У Нацрту закона о здравственом осигурању, који би требало да се усвоји до краја 2017. године, није извршено усклађивање са правним тековинама Европске уније (коришћење Европске картице здравственог осигурања (ЕНІС) и прекогранична здравствена заштите), а имајући у виду да се Република Србија на скрининзима изјаснила да

ће се правне тековине Европске уније у потпуности примењивати у овој области од дана приступања Европској унији, те би у овом моменту само правно усклађивање свакако имало одложну примену. Чињеница да у овој области још увек није извршено усклађивање са правним тековинама Европске уније не онемогућава остваривање здравствене заштите како страних држављана у Републици Србији, тако ни осигураних лица Републике Србије у државама чланицама ЕУ.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.2. СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА 3.2.4. Европска здравствена картица				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-661	Закон о здравственом осигурању	МЗ	2021/IV
Celexi: 2:32011L0024(стручно редигован) 2:32004R0883(у процесу преводјења)				

Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Како ће по приступању ЕУ све организационе јединице Републичког фонда за здравствено осигурање издавати европске картице здравственог осигурања биће потребно извршити додатна организациона и техничка прилагођавања, едукације запослених као и набавку додатне опреме и унапређење постојећег софтвера, за шта је планирано пријављивање за коришћење наменских новчаних фондова ЕУ.

3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА

3.3.1. Пословно настањивање

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

У Републици Србији услуге нису дефинисане једним, већ различитим прописима који су у надлежности различитих институција. У циљу усклађивања се правним тековинама Европске уније у области пословног настањивања и слободе прекограничног пружања услуга потребно је:

1. донети Закон о услугама као кровни закон у овој области;
2. ускладити секторске прописе којима су регулисане услуге које су предмет Директиве о услугама;

3. успоставити Јединствену електронску тачку контакта.

Министарство трговине туризма и телекомуникација је припремило Нацрт закона о услугама који ће до краја године бити достављен Влади на усвајање.

На седници Владе 17. новембра 2016. године усвојен је Програм усаглашавања домаћег законодавства са Директивом о услугама 2006/123/ЕЗ којим су дефинисани секторски прописи које треба ускладити са Директивом о услугама, односно Законом о услугама као и активности за успостављање Јединствене електронске тачке контакта.

Постојећи законодавни оквир из области планирања и изградње није у потпуности усклађен са Директивом 123/2006 о услугама на унутрашњем тржишту, у погледу пружања услуга из области планирања, пројектовања и изградње, према анализама које су извршене у области услуга за потребе израде Стратегије развоја сектора услуга.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

в) Остале предузете мере и активности након последње ревизије НПАА

Министарство трговине, туризма и телекомуникација је добило средства за Пројекат успостављања Јединствене електронске тачке контакта из неалоцираних средстава из ИПА фондова. Почетак реализације Пројекта очекује се средином 2018. године са роком завршетка од 15 месеци.

Успостављање Јединствене електронске тачке контакта подразумева оснивање нове организационе јединице и запослење минимум два нова службеника. Осим тога, кроз Пројекат ће бити урађена детаљна анализа потреба за новим запосленима

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Табела планираних законодавних активности

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА				
3.3.2. Поштанске услуге				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-584	Закон о услугама	МТТ	2018/IV
Cexeli: 2:32006L0123(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Пуна имплементација Директиве о услугама подразумева и сарадњу са чланицама Европске уније преко ИМИ система (Информациони систем унутрашњег тржишта - The Internal Market Information System), тако да ће се након приступања Републике Србије јавити потреба за додатним ангажовањем запослених.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ које обухватају све друге активности

1. доношење Закона о услугама као кровног закона у овој области;

2. формирати тело на нивоу Владе које ће бити задужено за координацију активности спровођења имплементације прописа европске уније у области пословног настањивања и слободе прекограничног пружања услуга;
3. успостављање Јединствене електронске контактне тачке;
4. провера усклађености одредби секторских прописа којима су регулисане услуге у складу са Законом о услугама.

Рок за усклађивање секторских прописа за Директивом о услугама, односно Законом о услугама је крај 2018. године. Овај рок је потребно продужити. Такође, потребно је пре приступања Европској унији још једном ревидирати секторске прописе у складу са Директивом о услугама и утврдити да ли има одступања у односу на одредбе Директиве.

3.3.2. Поштанске услуге

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Имајући у виду чињеницу да је Република Србија кандидат за чланство у ЕУ, а важећи Закон о поштанским услугама је усаглашен са Директивом 1997/67/ЕЗ и делимично усаглашен са другим Директивом 2002/39/ЕЗ и трећом Директивом 2008/6/ЕЗ, било је неопходно извршити даље усклађивање поштанске регулативе са одредбама друге и треће поштанске директиве. Сачињен је Нацрт закона о поштанским услугама, чије је усвајање планирано за последњи квартал 2017. године. У предметни Нацрт су у потпуности имплементирани све одредбе друге поштанске директиве односно Директиве 2002/39/ЕЗ, као и већина одредаба треће тј. последње поштанске директиве односно Директивом 2008/6/ЕЗ. Стварање услова за унапређење развоја тржишта поштанских услуга може се постићи путем даљег спровођења либерализације на тржишту поштанских услуга, у складу са препорукама поштанских директива ЕУ и водећи рачуна о специфичностима националног поштанског тржишта, као и потребама наших грађана и привреде. С тим у вези, Нацртом закона је смањен лимит за резервисану поштанску услугу са 100 на 50 грама, а предвиђено је и да ће приступањем Републике Србије ЕУ, ова одредба престати да важи, чиме ће се остварити потпуна либерализација тржишта поштанских услуга и створити услови да национално тржиште постане саставни део јединственог тржишта поштанских услуга Европске уније. Поред наведеног, Нацртом закона је дата могућност да и други поштански оператори могу обављати универзалну поштанску услугу, на читавој или на делу територије, уколико поседују мрежу. Поштанским операторима који не поседују своју мрежу, Нацрт закона је дао могућност, да под јасно утврђеним условима, могу приступити мрежи овлашћеног даваоца универзалне поштанске услуге, чиме ће се допринети развоју конкуренције, али и оптималном коришћењу државних ресурса, што поштанске мрежа свакако јесте. На овај начин створиће се једнаки услови за све поштанске операторе, када је пружање поштанских услуга у питању, што ће свакако допринети повећању конкурентности, као и смањивању цена и подизању квалитета услуга. Имајући у виду да је пружање универзалне поштанске услуге на одређеним деловима територије непрофитабилно и да може стварати и губитке, било је неопходно да се Нацртом закона, следећи препоруке поштанских директива, утврди да регулаторна агенција прописује начин вођења одвојеног рачуноводства за све поштанске услуге у оквиру универзалне поштанске услуге и начин обрачуна нето трошка овлашћеног даваоца универзалне поштанске услуге, који евентуално може настати пружањем универзалне поштанске услуге на

целокупној територији Републике Србије. Оваквим решењима ће се олакшати овлашћеном даваоцу универзалне поштанске услуге да својим интерним рачуноводством прецизно утврди трошкове и приходе од пружања овог сета поштанских услуга и обезбедити постојање савременог механизма надокнаде евентуално насталих трошкова. Даље, у вези обезбеђивања пружања и доступности универзалне поштанске услуге, значајну новину у Нацрту закона, представља и увођење обавезе овлашћеном даваоцу универзалне поштанске услуге да прилагоди приступ особама са инвалидитетом у просторије где се обављају поштанске услуге, као и прилагођавање приступа терминалима и на тај начин наведеној категорији корисника омогући да самостално, без помоћи и дискриминације остваре своја права и потребе у вези са поштанским услугама. Поред наведеног, а имајући у виду захтеве одредаба поштанских директива које се односе на достизање стандарда квалитета поштанских услуга на јединственом поштанском тржишту ЕУ, као и потребу да се грађанима и привреди обезбеде што квалитетније поштанске услуге и што краћи рокови преноса поштанских пошиљака, Нацртом закона је прописано да поштански оператори морају пружати услуге у складу са параметрима (стандардима), које ће утврдити регулаторна агенција. Регулаторној агенцији је такође поверено вршење стручног надзора над применом закона и других прописа којима се уређује обављање поштанских услуга, при чему ће, између осталог, ова агенција вршити и стручни надзор у вези реализације утврђених параметара квалитета и о евентуалним недостацима ће извештавати министарство.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

У овом делу није било промене у периоду од новембра 2016. године.

в) Остале предузете мере и активности након последње ревизије НПАА

Поред наведеног, реализован је први део PLAC 2 пројекта (Policy&Legal Advice Center) намењен спровођењу активностима које се реализују у оквиру Преговарачког поглавља 3, путем кога је добијена помоћ у изради основа за израду Стратегије развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2017-2020. године, као и помоћ у изради Табеле усклађености Нацрта закона о поштанским услугама. Наставак пројекта је планиран за последњи квартал 2017. године и обухватиће израду одређених подзаконских аката, након доношења новог Закона о поштанским услугама.

Сходно томе, донета је Стратегија развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2017-2020. године („Службени гласник РС“, број 84/17), којом су утврђени стратешки циљеви развоја и унапређења тржишта поштанских услуга, као и основна начела и смернице за реализацију стратешких циљева развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2017-2020. године. У циљу потпуне реализације Стратегије, сачињен је Акциони план којим су предвиђене активности, рокови извршења и носиоци посла одговорни за реализацију појединих активности и то пре свега: Влада, министарство надлежно за област поштанских услуга – Министарство трговине, туризма и телекомуникација, РАТЕЛ, јавни поштански оператор, остали поштански оператори, као и други органи државне управе који ће дати допринос развоју и унапређењу поштанског тржишта. Стратегијом је, између осталог, утврђена и динамика даљег унапређивања законодавног оквира и усклађивања националног законодавства са правним тековима Европске уније.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Табела планираних законодавних активности

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУ- ГА 3.3.2. Поштанске услуге				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-583	Стратегија развоја поштанских услуга у РС за период 2021-2024.године	МТТ	2021/I
Celexi: 2:32008L0006(стручно редигован) 2:32002L0039(стручно редигован) 2:31997L0067(стручно редигован)				
2	2017-585	Закон о изменама и допунама Закона о поштанским услугама	МТТ	2021/IV
Celexi: 2:32008L0006(стручно редигован) 2:32002L0039(стручно редигован) 2:31997L0067(стручно редигован)				
3	2017-584	Закон о услугама	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32006L0123(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Имајући у виду да је у Годишњим извештајем о напретку за 2016. годину истакнуто да су капацитети инспекције за поштанске услуге неадекватни потрено је ову службу која има три инспектора повећати са још једним инспектором за поштанске услуге

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ које обухватају све друге активности

Пуна усаглашеност реализоваће се првенствено доношењем подзаконских аката од стране министарства надлежног за област поштанских услуга, као и регулаторног тела, што мора бити реализовано у року од 12 месеци од доношења новог Закона о поштанским услугама, који ће бити донет до краја 2017. године. Наведена подзаконска акта биће донета до краја 2018. године. С тим у вези обезбеђена је експертска помоћ у оквиру PLAC 2 пројекта (Policy&Legal Advice Center), која ће се реализовати у последњем кварталу 2017. године и у првом кварталу 2018. године. Даље спровођење пуне усаглашености реализоваће се доношењем Стратегије развоја поштанских услуга у републици Србији за период 2021-2024. година, у првом кварталу 2021. године.

Потпуно усаглашавање законодавства спровешће се имплементирањем свих одредаба треће тј. последње поштанске директиве односно Директивом 2008/6/ЕЗ, путем измена и допуна Закона о поштанским услугама. Наиме, у првом кварталу 2021. године биће донета нова Стратегија развоја поштанских услуга, која ће се односити на период од 2021-2024. године, а чијим Акци-

оним планом ће се прописати динамика доношења нове регулативе тј. измена и допуна закона, као и доношења подзаконских аката од стране надлежног министарства и регулаторног тела.

3.3.3. Међусобно признавање професионалних квалификација

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Приремљен је Нацрт Закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација, којим се у правни систем Републике Србије транспонују Директиве 2005/36/EЗ и 2013/55/EУ. Радну групу су чинили представници свих релевантних институција. Нацрт Закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација има 97 чланова, који су обувађени у следећим главама: Опште одредбе, Пружање услуга на привременој и повременој основи на основу професионалних квалификација, Признавање професионалних квалификација у циљу остваривања права на професионално настављање, Аутоматско признавање професионалних квалификација, Стечена права, Детаљна правила за обављање регулисаних професија, Европска професионална картица, Информисање и сарадња, Признавање професионалних квалификација стечених у трећим државама, Прелазне и завршне одредбе. Јавна расправа је одржана у јануру и фебруару 2016. године, у свим већим универзитетским центрима, а након одржане јавне расправе резултати су сумирани у Извештају о јавној расправи. Признавање стране школске исправе је поступак којим се страна школска исправа (основног или средњег образовања) изједначава са одговарајућом јавном исправом стеченом у Републици Србији. Изједначавање стране школске исправе са домаћом врши се у погледу права која њеном имаоцу припадају како за настављање школовања, тако и за право на запошљавање. Више се не прави разлика у вези нострификације или признавања еквиваленције, већ се само уређује поступак признавања стране школске исправе. Поступку признавања подлежу:

- стране школске исправе стечене у иностранству
- стране школске исправе стечене у страним установама у Републици Србији које имају одобрење за рад добијено од министарства надлежног за послове образовања.

Школске исправе које не подлежу поступку признавања су:

- дипломе и сведочанства стечена у Црној Гори за време постојања Државне Заједнице Србије и Црне Горе (закључно са школском 2005/2006. годином);
- дипломе и сведочанства стечена за време постојања СФРЈ (закључно са 27.04.1992. године) у бившим републикама;
- дипломе и сведочанства стечена у Републици Српској.

Право на признавање стране школске исправе има:

- држављанин Републике Србије
- страни држављанин и лице без држављанства, ако за то има правни интерес.

Надлежност за признавање страних школских исправа је:

- министарство надлежно за послове образовања (Министарство просвете, науке и технолошког развоја, у даљем тексту: Министарство)
- надлежни орган аутономне покрајине (Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – заједнице, у даљем тексту: Покрајински секретаријат)
- приликом утврђивања допунских испита врши се консултација са Заводом за унапређивање образовања и васпитања (у даљем тексту: Завод).

Признавање страних школских исправа обавља на основу:

- Закона о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС" бр. 88/17),
- Закона о основном образовању и васпитању ("Службени гласник РС" бр. 55/13)
- Закона о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник РС" бр. 55/13)
- Закона о виском образовању („Службени гласник РС“ бр. 88/17)
- Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ" бр. 33/97 и 31/01, "Службени гласник РС" бр. 30/10),
- признатих међународних споразума о узајамном признавању сведочанства и диплома као и на основу:
- Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине ("Службени гласник РС" бр. 99/2009 и 67/2012 - одлука Уставног суда),
- Закона о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 43/03, 51/03, 53/04, 42/05, 61/05, 101/05, 42/06, 47/07, 54/08, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11 – усклађенин. изн, 55/2012, 93/12, 47/13, 65/13, 57/14, 45/15, 83/15 и 112/15) и других прописа (о наставним плановима и програмима и сл).

Архитекте

Професија архитекте која је регулисана професија у систему аутоматског признавања у складу са Директивом 36/2005 и 55/2013 - измена Директиве о признавању професионалних квалификација, није усаглашена са Директивом, иако је архитектонска делатност присутна у домаћем законодавству које уређује класификацију делатности. Прописи који уређују област планирања и изградње нису усклађени са Директивом с обзиром да се делатност архитекте не обавља под стручним називом „архитекта“, на начин како то утврђује Директива, већ је обављање ове делатности утврђено системом лиценцирања инжењера. Према овом систему лиценцирања омогућено је да и друге професије могу обављати неке од послова архитектонске делатности, док је са друге стране, за дипломираног/мастер инжењера архитектуре предвиђено прибављање већег броја лиценци како би обављао различите послове у оквиру своје делатности. Такође, архитектама није омогућен самосталан рад, на начин како је то предвиђено Директивом и Нацртом закона о регулисаним професијама, те је домаћа регулатива и у том погледу неусклађена.

Регулисање професије архитекте у домаћем законодавству такође обухвата и потребно усклађивање у смислу утврђивања надлежног тела за признавање професионалних квалификација за архитекте, у складу са потребним знањима, вештинама и компетенцијама који су прописани Директивом.

Заштита животне средине (Токсични производи)

Закон о хемикалијама („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15) и Правилник о саветнику за хемикалије и условима које мора да испуни правно лице или предузетник који врше обуку и проверу знања саветника за хемикалије („Службени гласник РС“, бр. 13/11, 28/11 и 47/12) су делимично усклађени са захтевима Директиве 74/556/ЕЕЗ, Директиве 74/557/ЕЕЗ, и Директиве 2005/36/ЕУ.

Здравство

Припремљен нацрт Закона о здравственој заштити, који је у потпуности усаглашен са Директивом 2005/36/EЗ и 2013/55/EУ о признавању професионалних квалификација - 32005L0036, укључујући и прелазне одредбе.

Правосудне професије

Директива 2005/36/EЗ обухвата правосудне професије (изузев јавне бележнике) у оквиру општег система признавања, у вези са чим је неопходно усклађивање.

Прописи који уређују адвокатуру морају да се ускладе и са Директивом Савета Европске уније од 22. марта 1977. године о омогућавању адвокатима ефективне слободе пружања услуга (77/249/EEЗ), (Службени гласник Л 078, 26/03/1977 П. 0017 - 0018); CELEX 31977L0249; Директивом Европског Парламента и Савета Европске уније 98/5/EЗ од 16. фебруара 1998. године за олакшавање трајног бављења адвокатуром у државама чланицама у којима није стечено адвокатско звање, (Службени гласник Л 77, 14.3.1998); CELEX 31998L0005 и са Директивом 2005/36/EЗ Европског Парламента и Савета од 7. септембра 2005. о признању стручних квалификација.

За спровођење Директиве, када су у питању све правосудне професије, надлежно је Министарство правде, док је када је реч о адвокатури надлежна такође и Адвокатска комора Србије и адвокатске коморе у њеном саставу.

У циљу унапређења адвокатске професије у 2011. години донет је нови Закон о адвокатури („Сл. гласник РС”, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС), који није усклађен са Директивом 2005/36/EЗ нити са две секторске директиве о адвокатима. Међу новинама које је Закон увео су напуштање принципа узајамности који је замењен новим начином утврђивања услова за бављење адвокатуром у Републици Србији за адвокате стране држављане. Законом су такође уведени нови облици рада адвоката као и обавеза адвоката да се осигура од професионалне одговорности код организације регистроване за ову врсту осигурања. Ову материју ближе регулишу Статут Адвокатске коморе Србије („Сл. гласник РС”, бр. 85/2011, 78/2012 и 86/2013) и Кодекс професионалне етике адвоката („Сл. гласник РС”, бр. 27/2012).

Закон о адвокатури и релевантни подзаконски акти су делимично усклађени са Директивом 77/249/EEЗ и Директивом 98/5/EЗ, имајући у виду потребе за постепеним изменама релевантних одредби законодавства те, са друге стране, имајући у виду чињеницу да би потпуно отварање тржишта за адвокате из земаља чланица Европске уније било у супротности са интересима домаће адвокатуре пре приступања Републике Србије Европској унији. Имајући у виду потребу да се усвајању правних тековина у области адвокатуре приступи на свеобухватан начин, те обимност посла анализе и усклађивања, коначни планирани временски оквир за усклађивање је дугорочно постављен – за први квартал 2021. године за усвајање новог Закона о адвокатури тј. четврти квартал 2019. године за усвајање предлога закона од стране Владе. У циљу балансирања интереса професије и потребе приступања ЕУ, неопходно је размотрити које потребне измене и усклађивање са директивама се може извршити пре приступања Србије у ЕУ, а за које измене примену треба одложити до дана приступања Републике Србије у Европску унију. Потпуно усклађивање и примена предметних прописа није пожељно пре приступања Србије Европској унији услед неједнаких услова обављања адвокатске делатности на територији Републике Србије за адвокате који су то право стекли у некој од држава чланица ЕУ истовремено без права да адвокати регистровани у Србији имају исту могућност у државама чланицама ЕУ.

Министарству просвете, науке и технолошког развоја су као регулисане професије пријављене како адвокатура, тако и судски вештаци, судски тумачи и преводиоци,

посредници-медијатори и јавни извршитељи али би требало размотрити целисходност њиховог уврштавања, до коначног утврђивања листе регулисаних професија.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Архитекте

У оквиру Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, 2016. године је формиран Сектор за стамбену и архитектонску политику, енергетску ефикасност и комуналне делатности, а у оквиру њега је 2017. године формиран Одсек за архитектонску политику и грађевинске производе. У Одсеку су на пословима развоја архитектонске политике распоређена су два стално запослена лица и једно лице запослено по уговору, уз руководиоца Одсека.

Институција која је надлежна за утврђивање услова за издавање, односно одузимање лиценци за одговорног планера, одговорног урбанисту, одговорног пројектанта и одговорног извођача радова, као и полагање стручних испита, према важећем законодавном оквиру из области планирања и изградње је Инжењерска комора Србије. За спровођење стручних испита за наведене лиценце Решењем министра надлежног за област планирања и изградње, именују се чланови комисије према стручним областима за посебни део испита, а чланови, представници ресорног министарства за општи део.

Заштита животне средине (Токсични производи)

У Министарству заштите животне средине, у оквиру Сектора за управљање животном средином налази се Одељење за хемикалије у чијој надлежности је спровођење послова који се одnose на управљање хемикалијама и биоцидним производима. У Одељењу за хемикалије је систематизовано 21 радно место, а тренутно на пословима управљања хемикалијама и биоцидним производима ради 14 запослених, од којих је 1 лице задужено за спровођење одредби Закона о хемикалијама („Службени гласник РС», бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15) које се тичу саветника за хемикалије и Правилника о саветнику за хемикалије и условима које мора да испуни правно лице или предузетник који врше обуку и проверу знања саветника за хемикалије („Службени гласник РС“, бр. 13/11, 28/11 и 47/12).

Детаљније податке о административним капацитетима погледати у Поглављу 27 – Животна средина.

Здравство

У Сектору за организацију здравствене службе Министарства здравља, запослено је 10 државних службеника, 1 намештеник и помоћник министра.

Потребно ојачати административне капацитете у организационим јединицама у чијој надлежности је координација процеса организације здравствене службе.

Правосудне професије (Адвокатура)

Министарство правде је надлежно за припрему нацрта Закона о адвокатури, Закона о правосудном испиту, Закона о судским вештацима, Правилника о сталним судским тумачима (новог Закона о судским тумачима), Закона о посредовању у решавању спорова, Закона о извршењу и обезбеђењу и Закона о јавном бележништву као и прописа који спроводе ове закона, те за надзор над применом ових прописа. Потребно ојачати административне капацитете у Сектору за нормативне послове и Сектору за правосуђе – Одељење за правосудне професије. Адвокатска комора Србије надлежна је за доно-

шење статута, кодекса професионалне етике и тарифе, док је она у сарадњи са адвокатским коморама у њеном саставу, надлежна и за спровођење закона и подзаконских аката (нпр. вођење одговарајућих именика).

в) Остале предузете мере и активности након последње ревизије НПАА

Архитекте

Представници ресорног министарства који су делегирани као чланови у Преговарачкој групи 3, пружили су подршку министарствима надлежним за усклађивање области професионалних квалификација у поступку израде Нацрта закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација и Програма за хармонизацију законодавства Републике Србије са правним тековинама Европске уније у области узајамног признавања професионалних квалификација, у оквиру којих је извршена анализа усклађености законодавства Србије у области признавања професионалних квалификација са Директивом, као и наставних планова и програма са минималним захтевима Директиве, а припремљен је прелиминарни предлог регулисаних професија из области планирања и изградње.

Заштита животне средине (Токсични производи)

Министарство заштите животне средине реализовало је, уз помоћ експерта из Словеније, активности кроз PLAC пројекат, које су планиране у циљу усклађивања националног законодавства у погледу одредби који се односе на саветника за хемикалије са захтевима Директиве 74/556/ЕЕЗ, Директиве 74/557/ЕЕЗ и Директиве 2005/36/ЕУ, како би се постигла пуна транспозиција. Кроз пројекат је урађена анализа постојећег законодавства у погледу одредби које се односе на саветника за хемикалије, такође анализа недостатака у односу на захтеве поменутих директива, као и предлог будућих активности, укључујући евентуалне измене у постојећем законодавству. На основу урађених анализа од стране експерта, закључено је да постоји усклађеност националног законодавства са захтевима Директиве 74/556/ЕЕЗ, у погледу надлежности Министарства заштите животне средине. У погледу захтева појединих чланова преосталих директива, потребно је извршити додатну анализу и усклађивање националног законодавства.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Табела планираних законодавних активности

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА				
3.3.3. Међусобно признавање професионалних квалификација				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-615	Закон о здравственој заштити	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32005L0036(стручно редигован)				
2	2017-204	Закон о планирању и изградњи	МГСИ	2019/III

Celexi: 2:32013L0055(није номинован) 2:32006L0123(стручно редигован)				
3	2017-198	Закон о хемикалијама	МЗЖС	2021/I
Celexi: 1:32004L0042(стручно редигован) 1:31974L0557(стручно редигован) 1:31974L0556(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-572	Закон о занатству	МП	2020/III
Celexi: 1:32005L0036(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА 3.3.1. Пословно настањивање и слобода пружања прекограничних услуга				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-647	Закон о адвокатури	МП	2019/IV
Celexi: 2:32006L0123(стручно редигован) 2:32005L0036(стручно редигован) 2:31998L0005(стручно редигован) 2:31977L0249(стручно редигован)				
2	2017-646	Закон о посредовању у решавању спорова	МП	2018/IV
Celexi: 2:32008L0052(у процесу превођења) 2:32006L0123(стручно редигован)				
3	2017-616	Закон о судским вештацима	МП	2018/IV
Celexi: 2:32006L0123(стручно редигован) 2:32005L0036(стручно редигован)				
4	2017-644	Закон о судским тумачима и преводиоцима	МП	2018/IV
Celexi: 2:32006L0123(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-689	Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација	МПНТР	2018/II
Celexi: 2:32005L0036(стручно редигован)				

Усаглашавање Закона о основама система образовања и васпитања, члан 139. којим је предвиђено да у радни однос у уставнови може да буде примљено лице, под условом да има држављанство Републике Србије.

Министарство правде ће припремити нацрт Закона о адвокатури до првог квартала 2019. године, да би се Закон усвојио најкасније до четвртог квартала 2019. године. У наредна два квартала усвојиће се нови аутономни акти Адвокатске коморе Србије (пре свега Статут Адвокатске коморе Србије и Кодекс професионалне етике адвоката) и релевантни подзаконски акти Министарства правде, а последњи квартал ће служити за припрему за спровођење прописа (израда одговарајућих регистара, итд.).

Прописи који регулишу остале правосудне професије ће се усклађивањем у складу са динамиком утврђеном Програмом за хармонизацију законодавства Републике Србије са правним тековинама Европске уније у области узајамног признавања професионалних квалификација. Наиме, Министарство правде, ослањајући се на члан 53. став 4. ССП-а, предвидело је усвајање новог Закона о судским вештацима и Закона о судским тумачима (први квартал 2019. године) и Закона о посредовању у решавању спорова (четврти квартал 2018. године).

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Надлежна министарства ће до уласка Републике Србије у Европску унију прописати надлежна тела за признавање професионалних квалификација у свом ресору.

Министар надлежан за послове образовања одредиће лица која ће обављати послове националног координатора најкасније до уласка Републике Србије у Европску унију.

Архитекте

За ефикасно обављање послова из делокруга Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре који се тичу усклађивања закона из области планирања и изградње са Директивом 36/2005 и 55/2013 - измена Директиве о признавању професионалних квалификација, неопходно је да поред запослених у Сектору за стамбену и архитектонску политику, комуналне делатности и енергетску ефикасност буду укључена и најмање два лица из Сектора за грађевинске послове, спровођење обједињене процедуре и озакоњење и Сектора за просторно планирање и урбанизам, ради постизања пуне координације у поступку усклађивања области. Потребно је формирати радну групу која ће сачинити предлоге за усклађивање прописа из области планирања и изградње

Адвокатура и правосудне професије

Министарство правде планира да тражи помоћ у виду билатералне сарадње и *TAIEX* радионица и експертизе, у циљу даљег усаглашавања са секторским директивама.

Када је реч о спровођењу Закона о међусобном признавању професионалних квалификација у односу на општи систем признавања квалификација и слобода пружања прекограничних услуга неопходно је размотрити да ли је потребно формирати тело/службу надлежну за признавање квалификација адвоката у оквиру Министарства правде или поверити те послове Адвокатској комори Србије. У случају потребе за формирањем нове службе у оквиру министарства, приликом будуће ревизије НПАА-а биће потребно да се размотри ангажовање неопходних кадрова, набавка техничке опреме, обука и стручно усавршавање у вези са испуњавањем захтева у процесу приступања ЕУ у овом делу.

За доношење подзаконских аката у области адвокатуре надлежна је Адвокатска комора Србије док су за имплементацију директива у области адвокатуре надлежне Адвокатска комора Србије и адвокатске коморе у њеном саставу. Адвокатска комора Србије је именовала представнике ради учествовања у поступку анализе прописа и израде релевантних аката док ће за спровођења директива бити потребна додатна средства (нови регистри, итд.). Адвокатска комора Србије се финансира из сопствених средстава.

Већина ванзаконодавних мера којима се врши имплементација конкретних захтева из секторских директива су у надлежности адвокатских комора и биће извршене до тренутка приступања Европској унији.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ које обухватају све друге активности

Према члану 94. Нацрта Закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација предвиђено је да установе високог образовања које имају акредитоване студијске програме за стицање образовања за професије доктор медицине, доктор медицине специјалиста, доктор денталне медицине, доктор денталне медицине специјалиста, магистар фармације, доктор ветеринарске медицине и архитекта треба да ускладе студијске програме са минималним условима оспособљавања из Директиве пре уласка Републике Србије у Европску унију. Министарство надлежно за послове образовања за професије медицинска сестра опште неге и бабица треба да усклади наставне планове и програме са минималним условима оспособљавања из Директиве пре уласка Републике Србије у Европску унију.

Члан 95. предвиђа да Република Србија укида своје законе и друге прописе који се односе на додељивање доказа о формалној квалификацији за доктора медицине специјалисту из тач. 5.1.2. и 5.1.3. Прилога V Директиве, усваја мере које се односе на стечена права која припадају њеним држављанима и признаје држављанима других држава потписница ЕЕП-а право да искористе те мере ако су докази о формалној квалификацији издати пре датума кад је Република Србија престала да издаје такве доказе за специјализацију о којој је реч.

Датуми стављања ван снаге тих прописа наводе се у Прилогу V Директиве.

Чланом 96. се предвиђа да прописи којима се уређују професионалне квалификације обухваћене аутоматским признавањем треба да се ускладе са одредбама овог закона пре уласка Републике Србије у Европску унију. Влада Републике Србије ће Попис из члана 87. став 1. донети у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Министар надлежан за послове образовања ће, у сарадњи са министром надлежним за послове рада прописати садржај и изглед ЕУ потврде и утврдити попис надлежних тела за издавање ЕУ потврда, најкасније до уласка Републике Србије у Европску унију.

Министар надлежан за послове образовања прописаће садржај ЕПК, поступак издавања ЕПК и утврдити попис надлежних тела за њено издавање најкасније до уласка Републике Србије у Европску унију.

Доношење закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација је планирано у другом кварталу 2018. године

Архитекте

У наредном периоду извршиће се измена прописа из области планирања и изградње и њихово усклађивање са Директивом 36/2005 и 55/2013 - измена Директиве и Директивом 123/2006, односно са Програмом за хармонизацију законодавства Републике Србије са правним тековинама Европске уније у области узајамног признавања професионалних квалификација и акционог плана који ће бити донети, као и анализама које су извршене у области услуга за потребе израде Стратегије развоја сектора услуга. У том смислу наставиће се сарадња са министарствима у чијој су надлежности наведени релевантни документи, као и сарадања са надлежним министарством за утврђивање листе регулисаних професија у области планирања и изградње. Измене Закона о планирању и изградњи имаће утицај и на одређене подзаконске акте, као и акте Инжењерске коморе која регулишу питања стручних испита и лиценцирања о области планирања и изградње.

Заштита животне средине (Токсични производи)

Такође се планира измена Правилника о саветнику за хемикалије и условима које мора да испуни правно лице или предузетник који врше обуку и проверу знања саветника за хемикалије („Службени гласник РС“, бр. 13/11, 28/11 и 47/12) за IV квартал 2021. године.

Здравство

Уз подршку експерта ангажованог кроз Пројекат „Правна подршка преговорима ПЛАЦ 2“, током 2017. године урађена анализа секторских прописа у области здравства и њихове усаглашености са Директивом 2005/36/ЕЗ и 2013/55/ЕУ о признавању професионалних квалификација.

Очекује се доношење измена и допуна подзаконских прописа, који ће бити усаглашени са поменутом Директивом, до краја 2020. године.

Занати

План израде закона који би регулисао област занатства, Закона о занатству:

I квартал 2020. – формирање радне групе за израду закона, идентификовање и предлагање листе заната који ће бити регулисани

II и III квартал 2020. – рад на изради нацрта закона и утврђивање предлога закона од стране Владе РС

IV квартал 2020. – усвајање од стране Народне скупштине

Адвокатура и правосудне професије

Ради подизања свести о правном оквиру за бављење адвокатуром у Европској унији и неопходним изменама прописа, неопходно је организовати низ радионица, консултација и широку јавну расправу са представницима и члановима адвокатуре, у наредном двогодишњем периоду. С тим у вези, очекује се подршка *PLAC II* пројекта у току 2018. године, а у вези појединих захтева који проистичу из Директиве о услугама, током 2018. и 2019. године биће организовани *TAIEX* семинар и експертска мисија.

Ради постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ када је реч о судским преводиоцима и тумачима и судским вештацима, очекује се пројектна подршка ради анализе потреба и указивања на најбоља решења.

3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

3.4.1. Кретање капитала и текућа плаћања

Подобласт кретање капитала и текућа плаћања обухвата: либерализацију токова капитала, либерализацију тржишта некретнина и специјална права државе.

3.4.1.1. Либерализација токова капитала

1. Приказ статуса усклађености

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област кретања капитала регулисана је *Законом о девизном пословању* („Службени гласник РС”, бр. 62/06, 31/11, 119/12 и 139/14) који представља оквир за све врсте текућих и капиталних трансакција са иностранством, као и већим бројем других прописа који регулишу кретање капитала: Закон о спољнотрговинском пословању, Закон о улагањима, Закон о тржишту капитала, Закон о привредним друштвима, Закон о банкама, Закон о осигурању, Закон о инвестиционим фондовима, Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, Закон о основама својинскоправних односа, Закон о пољопривредном земљишту, Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, као и други прописи специфични за одређене секторе.

Законом о девизном пословању и подзаконским актима за његово спровођење остварена је значајна либерализација кретања капитала, тако што су дугорочни токови капитала либерализовани, док су краткорочни токови и депозитни послови резидената делимично либерализовани, чиме је прихваћен принцип постепене фазне либерализације кретања капитала у зависности од економских, монетарних и платнобилансних показатеља.

Законом о девизном пословању и подзаконским актима донетим на основу тог закона либерализовани су следећи капитални послови:

- директне инвестиције резидената у иностранство у складу са Законом о спољнотрговинском пословању;
- директне инвестиције нерезидената у Републици у складу са законом који регулише улагања;
- портфолио улагање резидената у иностранству у власничке хартије од вредности које нису директне инвестиције, као и у дугорочне дужничке хартије од вредности које се врши у складу са Законом о девизном пословању и подзаконским актима донетим на основу тог закона;
- улагање нерезидената у власничке хартије које нису директне инвестиције и у дугорочне дужничке хартије од вредности које се врши у складу са Законом о тржишту капитала;
- послови резидената са стандардизованим финансијским дериватима којима се тргује на регулисаном тржишту и/или мултилатералној трговачкој платформи у иностранству, као и послови нерезидената са стандардизованим финансијским дериватима којима се тргује на регулисаном тржишту и/или мултилатералној трговачкој платформи у Републици Србији;

- кредитно задужење резидената у иностранству по комерцијалним и финансијским кредитима и зајмовима за увоз робе и услуга и извођење инвестиционих радова у иностранству;
- краткорочно задужење банака у иностранству;
- дугорочно задужење у иностранству свих резидената – банака, правних лица, предузетника, физичких лица, осим резидента – огранка страног правног лица, који може да се дугорочно задужује само код нерезидента – оснивача;
- финансијски кредити које банке одобравају нерезидентима и банкарске гаранције, авали и друга средства обезбеђења које банке дају по кредитном послу између два нерезидента у иностранству;
- пренос дуговања и потраживања по спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством између резидената (осим физичких лица) и нерезидената, са изузетком резидената - јавних предузећа, правних лица са државним капиталом, као и правних лица која се налазе у процесу реструктурирања или приватизације, који ове послове могу да обављају уз сагласност Владе;
- депозитни послови нерезидената у Републици;
- лични преноси средстава плаћања у иностранство преко банке у износу до 10.000 месечно без обавезе подношења документације и физички пренос средстава плаћања у иностранство у износу до 10.000 евра.

Делимично су либерализовани:

- депозитни послови резидената у иностранству – банке могу слободно да држе девизе код банке у иностранству, док остали резиденти могу наведене послове да обављају у складу са подзаконским актом Народне банке Србије;
- краткорочно задужење резидената - правних лица и предузетника у иностранству по финансијским кредитима и зајмовима - слободно за финансирање пољопривредне производње и извоза робе и услуга са роком отплате дужим од 3 месеца;
- задужење резидената у динарима код међународних финансијских институција и развојних банака чији су оснивачи стране државе и одобравање банкарских кредита у динарима нерезидентима у складу са подзаконским актом Народне банке Србије;
- финансијски зајмови које резиденти - правна лица одобравају нерезидентима чији су већински власници, као и јемства и друга средства обезбеђења која резиденти – правна лица дају по кредитном послу између два нерезидента у иностранству, под условом да је нерезидент – дужник по кредиту у већинском власништву резидента – правног лица, са изузетком јавних предузећа и предузећа у реструктурирању или приватизацији, код којих је потребна и сагласност Владе;
- пренос дуговања и потраживања по спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством које резиденти - јавна предузећа и правна лица са државним капиталом, као и правна лица која се налазе у процесу реструктурирања или приватизације обављају са нерезидентима, који ове послове могу да обављају уз сагласност Владе;
- послови између резидената и нерезидената са финансијским дериватима којима се тргује, односно који се закључују ван регулисаног тржишта и/или мултилатералне трговачке платформе су делимично либерализовани, у складу са подзаконским актом Народне банке Србије.

Ограничења су задржана за следеће трансакције:

- улагање резидената у стране краткорочне хартије од вредности (ограничење се не односи на банке које улажу под условима које је прописала Народна банка Србије подзаконским актом, као ни на домаће инвестиционе и добровољне пензијске фондове и друштва за ре/осигурање, који улажу у складу са законима који уређују њихово пословање);

- улагање нерезидената у краткорочне хартије од вредности у Републици Србији;
- краткорочно задужење у иностранству резидената, осим банака, по финансијским кредитима који нису намењени за увоз робе и услуга, извођење инвестиционих радова у иностранству и рефинансирање као и задужење за финансирање пољопривредне производње и извоза робе и услуга са роком отплате краћим од три месеца;
- краткорочно задужење у иностранству резидената - физичких лица и огранака страних правних лица;
- дугорочно задужење резидената - огранака страних правних лица код других нерезидената, осим код нерезидента-оснивача;
- задуживање и одобравање кредита и зајмова у динарима између резидената и нерезидената, осим међународних финансијских организација, развојних банака или финансијских институција чији су оснивачи стране државе и под условима које пропише Народна банка Србије;
- финансијски зајмови које резидент - предузетник, физичко лице и огранак страног правног лица одобравају нерезиденту и јемства по кредитима између два нерезидента у иностранству која дају резидент - предузетник, физичко лице и огранак страног правног лица;
- јемство које дају резидент - физичко лице и огранак страног правног лица по кредиту и зајму који из иностранства узима други резидент;
- пренос дуговања и потраживања по спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством од стране резидената - физичких лица.

У вези са обављањем платног промета с иностранством Законом о девизном пословању је, ради усклађивања са Законом о платним услугама („Службени гласник РС”, број 139/14), омогућено да резиденти обављају платне трансакције са иностранством осим преко банке и преко издаваоца електронског новца ради плаћања и наплате по основу електронске купопродаје робе и услуга, а резиденти - физичка лица и преко платне институције и јавног поштанског оператора, у складу са законом којим се уређују платне услуге. Такође, прописано је да Народна банка Србије врши контролу девизног пословања не само банака, већ и институција електронског новца са седиштем у Републици и платних институција, док код јавног поштанског оператора Народна банка Србије врши контролу платног промета са иностранством.

Пореска управа Републике Србије, Сектор за мењачке и девизне послове и игре на срећу предузимајући активности из своје надлежности, поступа у складу са Законом о девизном пословању, и подзаконским актима Владе РС и Народне банке Србије, којим је уређено кретање капитала, као и Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма.

У области девизног и мењачког пословања, у периоду од 17. новембра 2016. године до 12. октобра 2017. године извршено је 956 контрола, а приоритет у вршењу теренских контрола имали су мењачки послови, текући и капитални послови који су процењени као ризичне активности, као и они по захтеву других државних органа.

У наведеном периоду издато је 439 решења о овлашћењу за обављање мењачких послова (укључујући и решења о промени података), 309 решења о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова и 1179 сертификата за обављање мењачких послова. На дан 12. октобра 2017. године регистровано је укупно 2.615 овлашћених мењача, 3.615 мењачких места и 22.745 лица са сертификатом за обављање мењачких послова.

Законом о осигурању („Службени гласник РС”, број 139/14) детаљно је уређено право настањивања и слобода пружања услуга осигурања, а одредбама овог закона предвиђено је, између осталог, да ће резиденти моћи да се осигурају код друштава за

осигурање са седиштем у Европској унији, и то од дана приступања Републике Србије Европској унији.

У Републици Србији не постоји привилегован приступ јавног сектора друштвима за (ре)осигурање и добровољним пензијским фондовима (потпуна усклађеност са правном тековином Европске уније у овој области).

Сагласно члану 30. Закона о девизном пословању резиденти друштва за осигурање могу да врше плаћања ради депоновања и улагања у иностранство у складу са одредбама Закона о осигурању. Чланом 137. ст 2. и 3. Закона о осигурању утврђено је да се средства осигурања друштва за осигурање/реосигурање могу инвестирати у иностранству у све облике имовине прописане тим законом и инвестиционом политиком друштва, али после прибављене претходне сагласности Народне банке Србије и у износу који не може бити већи од 25% прописаног износа основног капитала.

Улагање имовине добровољних пензијских фондова којима управљају резиденти друштва за управљање, регулисано је одредбама чл. 31. до чл. 33. Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/05 и 31/11) и Одлуком о ближим условима и максималним висинама улагања имовине добровољног пензијског фонда, као и начину улагања те имовине у иностранству („Службени гласник РС”, број 43/11). Наведени прописи садрже квантитативне и квалитативне лимите улагања који су уведени из пруденционих разлога, односно ради одржавања диверсификације, сигурности и ликвидности имовине фондова. Предвиђена ограничења се односе како на улагања у земљи, тако и на улагања у иностранство, при чему, сходно тачки 3. наведене одлуке, укупно улагање имовине фонда у иностранству по свим основама не може прећи износ од 10% имовине фонда (делимична усклађеност са правном тековином Европске уније у овој области, односно са одредбама чланова 63-66. Уговора о функционисању Европске уније и Директивом Савета 88/361/ЕЕЗ од 24. јуна 1988. године за примену члана 67.).

Закон о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС”, бр. 46/06, 51/09, 31/11 и 114/15) и подзаконска акта из ове области регулишу оснивање, функционисање и извештавања друштава за управљање инвестиционим фондом, начине улагања и ограничења улагања имовине инвестиционог фонда, услуга кастоди банке, као мера надзора друштва за управљање, инвестиционог фонда и кастоди банке. У том смислу, Закон о инвестиционим фондовима и подзаконски акти из ове области су делимично усклађени са Директивом 2009/65/ЕЗ Европског парламента и Савета, од 13. јула 2009. године, о координацији закона, прописа и административних одредби које се односе на подухвате везане за колективне инвестиције у преносиве хартије од вредности.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Нацрте, односно предлоге закона припремају Министарство финансија, односно Народна банка Србије, а по потреби и у зависности од области која се уређује могу се припремати и у њиховој међусобној сарадњи. Подзаконска акта за спровођење Закона о девизном пословању доноси Влада Републике Србије на предлог Министарства финансија, као и Народна банка Србије.

Послови Народне банке Србије који се односе на уређивање области кретања капитала и текућих плаћања обављају се у Сектору за девизне послове, Сектору за ме-

ђународну сарадњу, Сектору за монетарне операције, Директорату за економска истраживања и статистику и Дирекцији за законодавно правне послове, а надзор над овим пословима обавља се у оквиру Народне банке Србије - Управе за надзор над финансијским институцијама и Министарства финансија – Пореске управе.

Овлашћени предлагачи Закона о осигурању, односно Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима Народној скупштини РС, могу бити Народна банка Србије, односно Влада РС. С друге стране, подзаконска акта ради спровођења наведених закона, у делу који регулише правила улагања институционалних инвеститора, доноси Народна банка Србије, која у оквиру Управе за надзор над финансијским институцијама врши надзор над спровођењем наведених прописа, као супервизор осигурања/добровољних пензијских фондова у РС. У оквиру ове Управе организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања, чији запослени су ангажовани и на пословима усклађивања са правном тековином Европске уније у области осигурања и струковних пензија.

У циљу припреме за даље усклађивање са правном тековином Европске уније у области улагања имовине добровољних пензијских фондова у иностранству, у оквиру пројекта PLAC II (Правна подршка преговорима), у првом и другом кварталу 2017. године реализована је помоћ експерта на изради нацрта прописа који обезбеђују потпуну либерализацију прекограничног улагања имовине добровољних пензијских фондова, као и на изради методологије за супервизију оваквих улагања.

Овлашћени предлагач Закона о инвестиционим фондовима је Министарство финансија (Група за хартије од вредности и тржиште капитала), а Комисија за хартије од вредности (на предлог Сектора за учеснике на тржишту) доноси подзаконска акта за спровођење тог закона.

в) Остале мере и активности

У складу са плановима предвиђеним Другим ревидираним Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА), Народна банка Србије је у 2017. години усвојила План постепеног усклађивања домаћег законодавства у области осигурања и добровољних пензијских фондова са правном тековином Европске уније у области ино-улагања институционалних инвеститора и план имплементације прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА 3.4.1. Режим кретања капитала и текућа плаћања				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-	Закон о изменама и допунама Закона о девизном пословању	МФ	2018/I

	545			
Celexi: 1:31988L0361(стручно редигован)				
2	2017-682	Одлука о допунама Одлуке о начину и условима коришћења финансијских кредита из иностранства за намене из члана 21. став 2. Закона о девизном пословању	НБС	2018/I
Celexi: 2:31988L0361(стручно редигован) 2:12008E063 Article 63 of the Treaty on the Functioning of the European Union				
3	2017-174	Закон о осигурању	НБС	2021/II
Celexi: 1:32016L0097(није номиниован) 2:32009L0138(у процесу преводјења)				
4	2017-546	Закон о изменама и допунама Закона о девизном пословању	МФ	2021/III
Celexi: 1:31988L0361(стручно редигован)				

У периоду 2018-2021. године вршиће се даље усклађивање Закона о девизном пословању са одредбама чланова 63-66. Уговора о функционисању Европске уније (Articles 63-66 of the Treaty on the Functioning of the European Union) и Директивом Савета 88/361/ЕЕЗ од 24. јуна 1988. године за примену члана 67. Уговора о оснивању Европске заједнице, уз опредељење да се либерализација токова капитала врши постепено и селективно у зависности од макроекономских показатеља како се не би угрозила макроекономска и финансијска стабилност земље, с тим да би се потпуна усклађеност са правним тековинама ЕУ остварила најкасније до приступања ЕУ.

У припреми су предлози за измене и допуне Закона о девизном пословању, чије усвајање се очекује најкасније до краја првог квартала 2018. године, а којима ће се према земљама чланицама Европске уније извршити либерализација задуживања по основу краткорочних финансијских зајмова и кредита, као и либерализација краткорочних портфолио инвестиција. Поред тога, до краја трећег квартала 2021. године извршиће се измене Закона о девизном пословању којима ће се укинути одредбе којима се регулишу послови са финансијским дериватима и депозитни послови резидената у иностранству, с тим што ће се наведене измене примењивати најкасније од дана приступања Републике Србије Европској унији.

У циљу потпуног усклађивања са правним тековинама Европске уније у области добровољних пензијских фондова, предлог измена Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима биће упућен на усвајање најкасније до 30. јуна 2021. године (до када ће бити издрађен и предлог измене подзаконског акта Народне банке Србије којим су прописани лимити ових улагања), а коначно усвајање се очекује до краја четвртог тромесечја исте године, са применом најкасније од дана приступања Републике Србије Европској унији. Закон о инвестиционим фондовима ће се у потпуности ускладити са прописима ЕУ до краја трећег тромесечја 2021. године. Детаљан преглед мера и активности ради остваривања пуне усклађености наведених прописа приказан је у оквиру преговарачког поглавља 9 - Финансијске услуге.

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

У циљу јачања административних капацитета Министарства финансија у области кретања капитала, вршиће се даље усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

У циљу јачања административних капацитета Народне банке Србије потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке

помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији. На тај начин би се кроз стручно усавршавање и конкретну обуку ојачали постојећи кадровски капацитети и идентификовала евентуална потреба за њиховим проширењем, чиме би се ефикасније спровели захтеви правилне примене правних тековина Европске уније у области кретања капитала и текућих плаћања.

У циљу јачања административних капацитета Министарства финансија у области инвестиционих фондова, вршиће се даље усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са државама у региону и Европској унији. У циљу јачања административних капацитета Комисије за хартије од вредности, потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са регулаторним телима држава у региону и Европској унији. На тај начин би се кроз стручно усавршавање и конкретну обуку ојачали постојећи кадровски капацитети и идентификовала евентуална потреба за њиховим проширењем, чиме би се ефикасније спровели захтеви правилне примене правних тековина Европске уније у области кретања капитала и текућих плаћања.

3.4.1.2. Либерализација тржишта некретнина

1. Приказ статуса усклађености

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Члан 82. Закона о основама својинскоправних односа предвиђа да страна физичка и правна лица која обављају делатност у Србији, могу под условима реципроцитета, стећи право својине на непокретностима на територији Републике Србије коју су потребне за обављање пословних активности. У складу са одредбама поменутог члана, да би уговор о стицању права својине на непокретности био оверен, сви услови предвиђени овим чланом морају бити испуњени и суд или други надлежни орган који се бави питањем реципроцитета може затражити објашњење од органа надлежног за правду и правне послове (Члан 82.в, Став. (2)). Додатно, орган надлежан за послове трговине даје своје мишљење о томе да ли је непокретност која се стиче уговором потребна за обављање делатности страног физичког и правног лица.

У складу са чланом 82.а (2), страна физичка лица која не обављају делатност у Србији могу, под условима реципроцитета, стицати право својине на становима и стамбеним зградама, као и грађани Србије. Изузетно, члан 82, став 3. предвиђа да се законом може прописати да страна физичка и правна лица не могу стицати право својине на непокретностима у одређеним деловима Србије. Члан 82.б прописује да страна физичка лица могу, под условима реципроцитета, стицати право својине на непокретностима у Србији, путем наслеђа, као и грађани Србије. Додатно, члан 82 е прописује да страна физичка и правна лица могу правним послом пренети право својине на домаће држављане, као и на стране држављане који могу да стичу право својине.

Право својине на пољопривредном земљишту регулисано је Законом о пољопривредном земљишту. У циљу усклађивања релевантног законодавства, дана 30. августа 2017. године ступио је на снагу Закон о изменама и допунама Закона о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС“, бр. 62/2006, 65/2008, 41/2009, 112/2015 и 80/2017). Предметним изменама прописани су услови под којима држављани држава чланица Европске уније могу да стекну пољопривредно земљиште у Републици Срби-

ји. Чланом 1. став 4. овог Закона прописано је да власник пољопривредног земљишта не може бити страном физичко, односно правно лице, осим ако овим законом није другачије одређено у складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 83/2008). Такође, измене су извршене и у члану 72 ђ, који прописује услове за промет пољопривредног земљишта у приватној својини. Предметним изменама, прописани су услови под којима држављани држава чланица Европске уније могу стећи право својине над пољопривредним земљиштем у приватној својини, правним послом уз накнаду или без накнаде, а под условима прописаним овим законом.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Надлежност над спровођењем правних тековина ЕУ у погледу либерализације тржишта некретнина је подељена између Министарства правде (генерална надлежност у погледу регулисања својинских и других стварно-правних односа), Министарства пољопривреде (самостална надлежност у погледу пољопривредног земљишта и шума) и Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (самостална надлежност у погледу грађевинског земљишта).

У оквиру Министарства правде послови око регулисања својинских и других стварно-правних односа поверени су Сектору за нормативне послове и Сектору за међународну правну помоћ. Постојећи институционални оквир за стицање и пренос права својине на непокретностима је функционалан. Тренутно не постоји потреба за унапређењем и јачањем постојећих административних капацитета у Министарству правде.

Пољопривредним земљиштем Републике Србије, односно пољопривредним земљиштем у државној својини, располаже и управља Република Србија преко Министарства за пољопривреду. Управа за пољопривредно земљиште је, као орган управе у саставу министарства, надлежна за послове пољопривреде ради обављања стручних послова у области заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта и управљања пољопривредним земљиштем у државној својини.

Управа за шуме, као орган управе у саставу Министарства пољопривреде, обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на: политику шумарства; очување шума; унапређење и коришћење шума и дивљачи; спровођење мера заштите шума и дивљачи; контролу семена и садног материјала у шумарству, инспекцијски надзор у области шумарства и ловства, као и друге послове одређене законом.

У оквиру Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре послове око спровођења свих активности у оквиру обједињене процедуре кроз централни информациони систем за електронско поступање у поступцима за издавање аката у остваривању права на изградњу и употребу објеката, спроводи Одељење за обједињену процедуру у оквиру Сектора за грађевинске послове, спровођење обједињене процедуре и озакоњење. У Одељењу постоји потреба за повећањем и јачањем постојећих административних капацитета.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

Уколико се јави потреба за јачањем административних капацитета у законодавним активностима у области кретања капитала које се односи на право својине на непокретностима, вршиће се даље усавршавање запослених на овим питањима кроз различите видове техничке помоћи, сарадње и размене искустава и најбољих пракси са државама у региону и Европској унији, као и са међународним донаторима кроз финансирање пројеката које би припремале надлежне институције.

3.4.1.3. Специјална права државе

1. Приказ статуса усклађености

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Специјална права су инструмент који држава користи да задржи контролу над одређеним одлукама у приватизованим предузећима у смислу контроле промене власништва и/или права вета на одређене стратешке одлуке приватизованих компанија.

Приватизација је регулисана Законом о приватизацији и представља промену власништва капитала и имовине правних лица која послују друштвеним и јавним капиталом. Одредбе овог закона не примењују се на спортске организације, издаваче медија, предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом и привредна друштва која поседују дозволу за производњу наоружања и војне опреме издату у складу са законом којим се уређује производња и промет наоружања и војне опреме, осим уколико је законима који уређују положај тих предузећа, предвиђена примена одредаба овог закона.

Према одредбама Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 83/2014, 46/2015, 112/2015 и 20/2016 Аутентично тумачење) модели приватизације су:

- продаја капитала
- продаја имовине
- пренос капитала без накнаде
- стратешко партнерство.

Напомена: Ако је предмет приватизације капитал који чини мање од 50% од укупног капитала субјекта приватизације, онда се не може применити модел продаје имовине и стратешког партнерства, као ни мере за припрему и растерећење, одредбе о покретању ликвидације и стечаја.

Уколико је потребно субјект приватизације припремити за продају капитала, или за стратешко партнерство путем докапитализације, онда се на основу одлуке Владе примењују мере за припрему и растерећење обавеза субјекта приватизације, и то: отпис и/или конверзија. Услов за примену отписа јесте да субјект приватизације послује у целини већинским друштвеним или јавним капиталом. Ова мера се може применити и на подређено друштво које у структури капитала има већински капитал контролног друштва које послује већинским друштвеним или јавним капиталом или у којем је друштвени или јавни капитал већински заједно са капиталом контролног друштва.

Након доношења Закона о приватизацији, Агенција за приватизацију је закључно са 20.10.2017. године објавила укупно 208 јавних позива за учешће у приватизацији, и то: 185 јавна позива за продају капитала, 3 за избор стратешког инвеститора и 20 јавни позив за продају имовине. С тим у вези, потписано је 46 уговора о продаји.

У поступку приватизације постоје одређена ограничења за купце и то:

- законско založno право на капиталу у корист Министарства привреде - до извршења последње уговорне обавезе купца;
- уступање уговора условљено претходном сагласношћу Министарства привреде, пријемник мора да испуњава услове прописане за купца, а уступилац је солидарно одговоран са пријемником;
- купац пољопривредног земљишта може бити само домаће правно или физичко лице;
- Код модела приватизације путем стратешког партнерства, Законом о приватизације је регулисано да стратешки инвеститор не може бити физичко лице;
- повећање капитала из нових емисија од стране трећих лица за време важења уговорних обавеза није дозвољено;
- акције које стиче купац из нових емисија по основу повећања капитала субјекта приватизације за време извршења уговорних обавеза сматрају се сопственим акцијама субјекта приватизације до извршења свих уговорних обавеза када се преносе купцу без накнаде;
- средства од продаје сопствених акција неће се исплатити купцу са којим је уговор раскинут;
- забрана располагања имовином супротно одредбама уговора о продаји;
- забрана располагања капиталом субјекта супротно одредбама уговора о продаји.

Наведена ограничења, као специјална права државе, могу се прихватити с обзиром да испуњавају услов да су неопходна за остваривање циљева одређеног јавног интереса, у складу са чл. 65 ТФЕУ који предвиђа да су иста недискриминаторна, погодна и сразмерна остваривању тих циљева.

Законом о приватизацији је прописана обавезна приватизација за субјекте са друштвеним капиталом, најкасније до 31. децембра 2015. године. За предузећа која не буду приватизована до тог рока, прописано је покретање поступка стечаја или ликвидације.

Закон о изменама и допунама Закона о приватизацији, објављен је у „Службеном гласнику РС”, бр. 112/2015 од 30.12.2015. године, а ступио је на снагу 31.12.2015. године. Исти се примењује од 1.02.2016. године, осим члана 34. ст. 2. и 3. који се примењује од 31. децембра 2015. године.

Разлози за доношење Закона о изменама и допунама Закона о приватизацији, састоје се у потреби да се у најкраћем року омогући несметано спровођење, пре свега, започетих поступака приватизације, а имајући у виду рокове који су прописани Законом о приватизацији. Одредбом члана 31. Закона о изменама и допунама Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 112/15) прописано је да Агенција за приватизацију основана Законом о Агенцији за приватизацију („Службени гласник РС”, бр. 38/01, 135/04, 30/10, 115/14 и 89/15 - др. закон), престаје са радом даном почетка примене овог закона, односно од 1. фебруара 2016. године, и да ће се о извршавању обавеза Агенције за приватизацију преузетих у складу са законом старати министарство надлежно за послове привреде. У том смислу потребно је довршити започете поступке

приватизације, спровести контролу над окончаним поступцима приватизације, односно покренути и водити поступак приватизације у случају подношења нових иницијатива.

На дан 20.10.2017. године у портфолију Министарства привреде налази се 149 субјеката приватизације.

Поред тога, 25 субјеката приватизације са већинским друштвеним капиталом изузето је од законског рока за приватизацију друштвеног капитала и то су субјекти са територије Косова и Метохије, заштитне радионице, као и субјекти од стратешког значаја.

Започети поступци приватизације субјеката приватизације ће се окончати у складу са донетим одлукама о моделу приватизације или покретањем стечаја. Од укупно 149 субјеката приватизације која се на дан 20.10.2017. године налазе у портфолију Министарства привреде, за укупно 62 субјеката приватизације је одређен модел приватизације и то: за 55 субјеката приватизације је одређен модел приватизације путем продаје капитала, за 6 субјеката приватизације је одређен модел приватизације продаја имовине, за 1 субјект приватизације је одређен модел приватизације стратешким партнерством путем докапитализације, за 1 модел стратешког партнерства путем оснивања новог друштва, док је за 1 модел стратешког партнерства путем оснивања новог друштва.

У портфолију субјеката приватизације Министарства привреде се налази 19 субјеката приватизације са територије Косова и Метохије за које ће тек уследити решавања питања начина приватизације, као и 13 заштитних радионица-предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, које су изузете из поступка приватизације у складу са важећим Законом о приватизацији, од којих је за 11 у току израда унапред припремљеног плана реорганизације, или је на снази, у складу са Законом о стечају („Службени гласник РС”, бр. 104/09, 99/11 – др. закон, 71/12 – УС и 83/14).

За 26 субјеката је у току поступак израде унапред припремљеног плана реорганизације или је исти на снази, од којих 16 имају донету одлуку о моделу приватизације продајом капитала.

За преосталих 45 субјеката приватизације још увек није донета одлука о моделу приватизације.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Одредбом члана 31. Закона о изменама и допунама Закона о приватизацији прописано је да Агенција за приватизацију, основана Законом о Агенцији за приватизацију, престаје са радом даном почетка примене овог закона, односно од 1. фебруара 2016. године, и да ће се о извршавању обавеза Агенције за приватизацију преузетих у складу са законом старати министарство надлежно за послове привреде.

Послови приватизације у Министарству привреде обављају се у Сектору за приватизацију и стечај. Постојећи административни капацитети су адекватни и континуирано се унапређују путем обука и тренинга.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

Постојећи капацитети у Министарству привреде у спровођењу поступка приватизације ће се даље унапређивати и јачати, усавршавањем запослених у смислу одржавања семинара и саветовања која ће унапредити процес приватизације.

Реституција

Република Србија спроводи процес реституције преко Агенције за реституцију. Око 90% запослених радника Агенције за реституцију је директно ангажовано на решавању преко 76.000 захтева за враћање одузете имовине и обештећење. Са овим бројем запослених успешно се спроводи поступак реституције.

Агенција за реституцију је од оснивања до краја октобра 2017. године на основу Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 108/2013 и 142/2014) вратила законским наследницима бивших власника следећу имовину: 4.203 пословна простора, 820 станова и 880 зграда што чини укупно 5.903 објеката укупне површине око 422.000 m² као и 2.965.008 m² неизграђеног градског грађевинског земљишта, око 26.059 ha пољопривредног земљишта, као и око 5.056 ha шума и шумског земљишта. До краја октобра 2017. године донето је 47.897 првостепених одлука или око 64% од укупно поднетих захтева Агенцији за реституцију.

Агенција за реституцију је само у току 2017. године на основу Закона о враћању одузете имовине и обештећењу вратила законским наследницима бивших власника следећу имовину: 179 пословних простора, 86 станова и 81 зграду што чини укупно 346 објеката, као и 383.855 m² неизграђеног градског грађевинског земљишта, око 8.602 ha пољопривредног земљишта, као и око 866 ha шума и шумског земљишта.

До краја октобра Агенција је на основу Закона о враћању одузете имовине црквама и верским заједницама („Сл. гласник РС“, бр. 46/2006) вратила 57.906 хектара 31 ar 27 m² земљишта, од чега 25.607 хектара 94 ara 59 m² пољопривредног, 32.206 хектара 42 ara 8 m² шума и шумског земљишта и 91 хектар 94 ara 60 m² грађевинског земљишта. Враћено је право својине и на 90.269 m² објеката. Црквама и верским заједницама је само у току 2017. године враћено право својине на укупно 1960 хектара 71 ar 1 m² земљишта, од чега на 1641 хектар 81 ar 37 m² пољопривредног земљишта, 318 хектара 76 ari 44 m² шума и шумског земљишта и 13 ara 20 m² грађевинског земљишта. Враћено је и право својине на укупно 1385 m² објеката.

У складу са Законом о отклањању последица одузимања имовине жртвама холокауста које немају живих законских наследника („Сл. гласник РС“, бр. 13/2016), Агенција је примила 278 захтева и већ је враћено Јеврејској општини Београд 53 објеката у Београду, и то, 43 пословна простора, 8 станова, 1 гаража и 1 зграда укупне површине 3.792 m², као и Јеврејској општини Кикинда и Суботица укупно 437 ha 65 a 33 m² пољопривредног земљишта и то у Новом Кнежевцу 57 ha 6 a 75 m², Бачкој Тополи 350 ha 59 a 95 m², Суботици 28 ha 74 a 30 m² и Кикинди 1 ha 24 a 33 m².

Агенција за реституцију наставља са интензивним враћањем одузете имовине законским наследницима бивших власника у натуралном облику.

Што се тиче даљих активности Агенције за реституцију у наредном периоду, план је да се повраћај одузете имовине у натуралном облику успешно приведе крају.

Такође, Агенција је послала предлог коефицијента обештећења Министарству финансија на даље поступање. Очекује се да се након утврђивања коефицијента о обештећењу од стране Владе Републике Србије почне и са исплатом обештећења.

3.4.2. Платни систем

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа

Правни оквир Републике Србије којим се уређује материја платног система, укључујући платне услуге и електронски новац чине: Закон о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), Закон о платним услугама („Службени гласник РС”, број 139/2014), Закон о девизном пословању, Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС”, бр. 36/2011 и 139/2014), у делу заштите права и интереса корисника платних услуга и ималаца електронског новца, као и подзаконска акта донета у циљу њиховог спровођења.

Законом о платним услугама и релевантним подзаконским актима донетим на основу тог закона извршено је делимично усклађивање са Директивом 2007/64/ЕЗ о услугама плаћања на интерном тржишту и Директивом 2009/110/ЕЗ о оснивању, надзору и пословању институција електронског новца. Неколико одредаба Директиве 2007/64/ЕЗ које нису пренете предметним законом односе се на претходно информисање корисника платних услуга код закључења уговора о платним услугама коришћењем средства за комуникацију на даљину. Примена Закона о платним услугама почела је 1. октобра 2015. године, изузев одредаба које ће се примењивати од уласка Републике Србије у Европску унију.

Прописи Републике Србије су делимично усклађени са Директивом (ЕУ) 2015/2366 о платним услугама на унутрашњем тржишту, имајући у виду да је њен основ Директива 2007/64/ЕЗ која је имплементирана у Закон о платним услугама и релевантна подзаконска акта.

Прописи Републике Србије нису усклађени са Уредбом (ЕУ) бр. 2015/751 о међубанкарским накнадама за платне трансакције засноване на картицама.

Платни промет са иностранством регулисан је Законом о девизном пословању и подзаконским актима које је Народна банка Србије донела на основу овлашћења из тог закона – Одлуком о условима и начину обављања платног промета са иностранством („Службени гласник РС”, бр. 24/2007, 31/2007, 38/2010 и 111/2015) и Упутством за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством („Службени гласник РС”, бр. 24/2007, 31/2007, 41/2007, 3/2008, 61/2008, 120/2008, 38/2010, 92/2011, 62/2013, 51/2015, 111/2015 и 82/2017), као и Законом о платним услугама.

Правни оквир Републике Србије којим се уређује платни промет са иностранством делимично је усклађен са Уредбом (ЕЗ) бр. 924/2009 Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године о прекограничним плаћањима у Заједници и на основу које престаје да важи Уредба (ЕЗ) 2560/2001 и Уредбом (ЕУ) бр. 260/2012 Европског парламента и Савета од 14. марта 2012. године којом се утврђују технички и пословни захтеви за трансфере одобрења и директна задужења у еврима и којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) бр. 924/2009.

Спровођење Уредбе (ЕЗ) бр.924/2009 и Уредбе (ЕУ) бр. 260/2012 у делу IBAN стандарда, омогућено је Одлуком о јединственој структури за идентификацију и класификацију рачуна и о плану рачуна за примену међународних правила и IBAN стандарда („Службени гласник РС”, број 116/2006), којом је регулисана јединствена структура за идентификацију и класификацију рачуна и план рачуна за примену међународних правила и IBAN стандарда у банкама. Српски IBAN је регистрован при Европском одбору за банкарске стандарде, односно уписан је у Регистар европских бројева рачуна за Републику Србију.

С обзиром да су одредбе Директиве 2007/64/ЕЗ и Директиве 2009/110/ЕЗ у домену пружалаца платних услуга имплементиране у Закон о платним услугама, Законом о девизном пословању је, ради усаглашавања са одредбама Закона о платним услугама, омогућено да резиденти, поред тога што платни промет са иностранством у девизама и у динарима обављају преко банке, могу да обављају платне трансакције са иностранством и преко домаће и стране институције електронског новца ради плаћања и наплате по основу електронске купопродаје робе и услуга. Такође, резиденти физичка лица платни промет с иностранством могу да обављају и преко платне институције и јавног поштанског оператора, у складу са законом којим се уређују платне услуге.

Доношењем Закона о платним услугама испуњен је део обавеза које произилазе из одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању – Наслов VIII, Политике сарадње, члан 91. Банкарство, осигурање и друге финансијске услуге.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Послови Народне банке Србије утврђени законодавним оквиром којим се уређује материја платног система обављају се у Сектору за платни систем, Управи за надзор над финансијским институцијама, Сектору за девизне послове, Директорату за економска истраживања и статистику и Дирекцији за законодавно-правне послове. Поједина питања у вези с платним прометом у земљи и са иностранством уређује и контролише Министарство финансија – Сектор за финансијски систем, Управа за трезор и Пореска управа.

У Републици Србији постоји одговарајућа институционална структура за правилно преношење, спровођење и делотворну и ефикасну примену правних тековина Европске уније које се односе на платни систем.

Ради даљег јачања административних капацитета Народне банке Србије релевантних за усклађивање са правним тековинама Европске уније, у оквиру Пројекта Саветодавног центра за европска и правна питања – PLAC II, чији је главни циљ пружање помоћи Републици Србији у ефективном вођењу приступних преговора путем унапређења законодавног процеса, одобрен је пројекат помоћи у хармонизацији националног законодавства са Директивом (ЕУ) 2015/2366 о платним услугама на унутрашњем тржишту, кроз давање препорука за неопходне измене у домаћем законодавству. Прва посета експерта на овој пројектној активности одржана је септембра 2017. године.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

3.4.2. Платни систем

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
50	2017-549	Закон о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица	НБС	2018/II
Celexi: 1:32015R0751(није номинован)				

Одредбе Директиве 2007/64/ЕЗ о услугама плаћања на интерном тржишту и Директиве 2009/110/ЕЗ о оснивању, надзору и пословању институција електронског новца у вези с закључењем уговора о платним услугама коришћењем средства за комуникацију на даљину, а које нису обухваћене Законом о платним услугама, предвиђене су Нацртом закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину који се разматра у оквиру преговарачког поглавља 28 – Заштита потрошача и заштита здравља у којем је за подобласт 3.28.1. Заштита потрошача приказан испис података који су унети у електронски базу која прати НПАА у вези с планираним законодавним активностима.

Поред наведених активности које се спроводе у оквиру Пројекта Саветодавног центра за европска и правна питања – PLAC II, Народна банка Србије прати и промене које се дешавају на нивоу Европске уније у вези с Директивом (ЕУ) 2015/2366 о платним услугама на унутрашњем тржишту како би се извршила што адекватнија припрема за прилагођавање домаћег законодавства измењеним правилима у области платних услуга до дана приступања Републике Србије Европској унији, будући да је рок за усклађивање држава чланица са одредбама наведене директиве 13. јануар 2018. године.

У циљу стварања услова за примену Уредбе 2009/924/ЕЗ о прекограничним плаћањима у Заједници и Уредбе 2012/260/ЕУ којом се утврђују технички и пословни захтеви за трансфере одобрења и директна задужења у еврима, до датума уласка Републике Србије у Европску унију спровешће се измене релевантних подзаконских аката, који се односе на обавезу извештавања за потребе израде статистике платног биланса, међународне инвестиционе позиције и статистике спољног дуга, чиме ће се омогућити прелазак на директно извештавање за потребе међународне статистике (у складу са активностима наведеним у преговарачком поглављу 18 – Статистика).

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

Имајући у виду да већ постоји институционални оквир за преношење, спровођење и примену правних тековина Европске уније у делу који се односи на платни систем, није потребно успостављање нових институција, већ само јачање постојећих административних капацитета ради даљег усклађивања са правним тековинама у овој области до дана приступања Републике Србије Европској унији и њиховог спровођења у пракси, кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији.

У оквиру Пројекта Саветодавног центра за европска и правна питања – PLAC II, наставиће се са активностима у оквиру одобреног пројекта помоћи у хармонизацији националног законодавства са Директивом (ЕУ) 2015/2366 о платним услугама на уну-

трашњем тржишту. Предвиђено је да наведена пројектна активност траје до марта 2018. године.

3.4.3. Спречавање прања новца

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа

Област спречавања прања новца и финансирања тероризма регулисана је Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Закон), као и следећим законима: Законом о банкама, Законом о платним услугама, Законом о осигурању, Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, Законом о финансијском лизингу, Законом о тржишту капитала, Законом о ревизији и другим законима који прописују обавезе разним субјектима у финансијском, нефинансијском као и државном сектору да предузимају радње и мере за спречавање и откривање прања новца.

Систем за спречавање прања новца у Србији састоји се од превентивног дела – који чине обвезници по Закону, Управа за спречавање прања новца, надлежни надзорни органи, пре свега Народна банка Србије, и његовог репресивног дела – који чине полиција, тужилаштва и судови.

Најважнији међународни стандарди у овој области су Препоруке ФАТФ и Директива (ЕУ) 2015/849 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о спречавању коришћења финансијског система у сврхе прања новца или финансирања тероризма, о изменама Уредбе (ЕУ) број 648/2012 Европског парламента и Савета, и престанку важења Директиве 2005/60/ЕЗ Европског парламента и Савета и Директиве Комисије 2006/70/ЕЗ, позната и као „Четврта директива“.

Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/09, 72/09, 91/10 и 139/14), који је на снази до 1. априла 2018. године, регулисано је деловање, активности и овлашћења Управе за спречавање прања новца и надлежних надзорних органа. Овим законом је у великој мери имплементирана Директива 2005/60/ЕЗ, Уредба 1889/2005 Европског парламента и Савета од 26. октобра 2005. о контроли уношења или изношења готовог новца преко граница ЕУ, Уредба 1781/2006 Европског парламента и Савета од 15. новембра 2006. године о информацијама о налогодавцу које прате трансфер средстава.

У циљу усклађивања са Четвртом директивом, као и са Уредбом 2015/849 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о информацијама о налогодавцу које прате трансфер средстава и о престанку важења Уредбе 1781/2006, Народна скупштина Р Србије је 14. децембра 2017. године донела Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма. Закон је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 113/2017 од 17. 12. 2017. године. Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. априла 2018. године. Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/09, 72/09, 91/10 и 139/14). Закон је делимично усклађен са Директивом (ЕУ) 2015/849, Уредбом 2015/847, као и са ревидираним ФАТФ препорукама, тј. препорукама Манивала. Подзаконски акти ће бити донети у року од четири месеца од дана ступања на снагу овог закона.

У циљу усклађивања са новим Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма планирано је унапређење подзаконских аката из надлежности Народне банке Србије.

У току 2012. године је спроведена процена ризика од прања новца у Републици Србији, а у току 2014. године надлежни државни органи су спровели процену ризика од финансирања тероризма. Државни органи, као и обвезници по Закону нарочиту пажњу посвећују ризицима који су утврђени у националној процени ризика.

Децембра 2014. године, Влада је усвојила Националну стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма и Акциони план за њено спровођење. Национална стратегија има четири стратешке теме. У стратешкој теми која се односи на превентивни део система неке од значајних предвиђених мера су: унапредити смернице за пријављивање сумњивих трансакција у различитим секторима, утицати на обвезнике да побољшају механизме интерне контроле и извештавања, унапредити капацитете Управе, нарочито кроз обуку и стручно усавршавање и унапређење радних процеса, између осталог и у области информационих технологија, унапредити капацитете надзорних органа, донети одговарајуће прописе и процедуре у области надзора који су засновани на анализи и процени ризика за све обвезнике у складу са међународним стандардима у конкретној области. У делу који се односи на обуку и стручно усавршавање као и на подизање свести код стручне и шире јавности о појавама прања новца и финансирања тероризма, мерама које држава предузима у борби против тих појава и улогама надлежних државних органа, предвиђају се мере као што су: доношење стратегије обуке и стручног усавршавања запослених у надлежним државним органима, пре свега о правним основима сарадње и размене информација и механизмима за њихову практичну примену, као и упознавање са искуствима и најбољом праксом у раду надлежних државних органа у чијој је надлежности спречавање, откривање и кажњавање за кривично дело прања новца и повезана кривична дела.

Република Србија је од децембра 2014. до априла 2016. године била предмет Петог круга евалуације од стране комитета Савета Европе Манивал. Евалуација у оквиру петог круга акценат ставља не само на техничку усклађеност са релевантним међународним стандардима него се пре свега цени делотворност система за борбу против прања новца и финансирања тероризма у држави. Манивал је 13. априла 2016. године усвојио Извештај о евалуацији Републике Србије који утврђује недостатке и даје конкретне препоруке за унапређење стања. Први извештај о напретку у оквиру појачаног праћења Републике Србије на испуњавању препорука Манивала усвојен је 27. септембра 2017. године. У извештају се констатује да, иако је Србија постигла извесни напредак у отклањању недостатака у систему за борбу против прања новца и финансирања тероризма у Републици Србији, велики број неопходних и значајних промена и даље се налази у фази консултација. Секретаријат Манивала је оценио да је неопходан знатно већи напредак и позвао Србију да до септембра 2018. године извести Манивал о испуњавању свих техничких недостатака констатованих у извештају Манивала.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Управа за спречавање прања новца и надзорни органи су надлежни за спровођење релевантних делова европских правних тековина. У циљу ефикаснијег коришћења постојећих и изградње нових капацитета у Управи за спречавање прања новца неопходно је повећати људске ресурсе и просторне капацитете. Што се тиче повећања ефикасности капацитета надзорних органа, неопходно је даље јачање ресурса кроз стручно усавршавање и обуку, као и сарадњу са надзорним органима других држава. Планирано је да се обуке спроведу и кроз сарадњу са партнерима из иностранства који имају искуства у овим областима. Недостатак људских капацитета и веома обиман делокруг рада представља проблем у раду.

У Управи за спречавање прања новца је тренутно 26 стално запослених (25 државних службеника и једно лице на положају). У Акционом плану за Преговарачко поглавље 24 (правда, слобода и безбедност) предвиђено је запошљавање 15 државних службеника, а у 2017. години дата је сагласност за запошљавање девет службеника. Отуда је Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Управи за спречавање прања новца од 4. августа 2017. године предвиђено 37 запослених, што је девет запослених више у односу на претходни период. Ради унапређења просторних капацитета Управе, Комисија за стамбена питања и расподелу службених зграда и пословних просторија Владе је 7. јуна 2017. године донела закључак о расподељивању Управи за спречавање прања новца дела пословног простора укупне површине 625 m² (Укупна површина простора који Управа тренутно користи износи 251 m²).

Споразуми које је Управа закључила у току 2017. године:

- Управа за спречавање прања новца је са Републичким геодетским заводом потписала Уговор о приступу подацима катастра непокретности путем web апликације еКатастар, што је омогућило Управи директне претраге база података катастра непокретности. Овиме је у једном делу испуњена и препорука Комитета Савета Европе Манивал која гласи: *Унапредити приступ који Управа за спречавање прања новца има подацима којима располажу органи кривичног гоњења, информацијама о својини на непокретностима, пореским информацијама.*

- Управа за спречавање прања новца и Пореска управа су потписале Споразум о размењивању података и обавештења неопходних за рад. До сада је Управа за спречавање прања новца имала потписан протокол о сарадњи са Пореском полицијом, а сада се отвара могућност ефикасније сарадње и са осталим организационим јединицама у оквиру Пореске управе.

- Управа за спречавање прања новца и Републичко јавно тужилаштво су потписале нови Споразум о сарадњи у области спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма. Новим споразумом се отклањају недостаци које су експерти Комитета Манивал препознали у Извештају Манивала о евалуацији Србије, где су констатовали да једна одредба споразума *може да утиче на оперативну независност у раду Управе, као и на слободу у доношењу одлука о прослеђивању информација тужилаштву.*

- Управа за спречавање прања новца и Привредна комора Србије су потписале споразум о сарадњи и успостављању континуиране сарадње у едукацији, односно оспособљавању и усавршавању овлашћених лица код обвезника који су чланице Привредне коморе Србије. Циљ овог споразума је успостављање континуиране сарадње две институције у стварању услова за ефикасну примену прописа о спречавању прања новца и финансирања тероризма.

Преглед текуће иностране развојне помоћи

Управа за спречавање прања новца сарађује са међународним организацијама и органима других држава, као што су Савет Европе, Мисија ОЕБС у Србији, UNODC, амбасаде Сједињених Америчких Држава и Велике Британије. Спроведене активности биле су у вези са борбом против тероризма и финансирања тероризма, борбе против прања новца који потиче из пореских кривичних дела, финансијским истрагама, одузимањем имовине проистекле из кривичног дела.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који је донет 14. децембра 2017. године и објављен у „Службеном гласнику РС“, број 113/2017 од 17. 12. 2017. године, предвиђа доношење подзаконских аката у року од четири месеца од дана ступања на снагу овог закона. Такође, у циљу усклађивања са овим законом планирано је унапређење подзаконских аката из надлежности Народне банке Србије.

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

Након обезбеђивања неопходних средстава планирано је сређивање просторија и обезбеђивање инфраструктуре за пресељење и наставак рада Управе за спречавање прања новца у новим просторијама. Овиме ће се стећи и могућност за пријем нових запослених (тренутно је 11 упражњених радних места). Тренутни недостатак смештајних капацитета представља препреку за запошљавање, због недостатка адекватног простора за рад.

У периоду 2018 – 2019. година планирано је спровођење активности из Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма, као и испуњавање препорука из Извештаја Комитета Манивал о евалуацији Републике Србије.

Преглед планиране иностране развојне помоћи

Управа је у оквиру ИПА 2015 - сектор унутрашњих послова – предложила Пројекат за јачање основних функција Управе за спречавање прања новца (Енгл.: *Project for Enhancing the Core Functions of the Administration for the Prevention of Money Laundering*). Општи циљ пројекта је „Подршка опредељености Србије у постизању стандарда ЕУ у области безбедности и сигурности спровођењем акционих планова за поглавља 24 и 23. Сврха пројекта је „Подршка борби против прања новца и спречавања коришћења финансијског и нефинансијског система у сврхе прања новца и финансирања тероризма и јачање квантитета и квалитета пријава сумњивих активности и квалитета финансијскообавештајних извештаја Управе“. Од пројекта се очекује да постигне следеће резултате: Унапређени интерни процеси у Управи; Ојачане компетенције запослених у Управи; Повећан квантитет и квалитет пријава сумњивих активности; Унапређена сарадња са свим учесницима у систему борбе против прања новца и финансирања тероризма и побољшани информатичко-комуникациони системи Управе. Управа је израдила пројектни задатак (*Terms of reference*), а у осмишљавању пројектних активности консултовани су и Републичко јавно тужилаштво, Министарство унутрашњих послова и Народна банка Србије. Поступак уговарања се у случају ИПА 2015 спроводи по тзв. централизованом систему, тј. за тендер је надлежна Делегација ЕУ, а тип уговора који ће се закључити је уговор о услугама. Очекивани почетак реализације пројекта је I квартал 2018. Такође, Управа је учествовала у програмирању помоћи у оквиру ИПА 2017 и ИПА 2018.

3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

I Приказ статуса усклађености

1) Усаглашеност домаћих прописа са кључним прописима ЕУ из преговарачког поглавља 5 – јавне набавке

Кључни прописи ЕУ из преговарачког поглавља 5 – јавне набавке, три директиве ЕУ, које су од изузетног значаја за процес усклађивања домаћег законодавства са правним тековинама Европске уније и то: директиве 2014/24/ЕУ, 2014/25/ЕУ, 2014/23/ЕУ, а које су ступиле на снагу 17. априла 2014. године.

- **Директива Европског парламента и Савета 2014/24/ЕУ** од 26. фебруара 2014. године о јавним набавкама и стављању ван снаге Директиве 2004/18/ЕЗ и односи се на тзв. класични сектор јавних набавки.
- **Директива Европског парламента и Савета 2014/25/ЕУ** од 26. фебруара 2014. године о набавкама наручилаца који обављају делатности у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга и стављању ван снаге Директиве 2004/17/ЕЗ, односи се на тзв. посебан/комунални сектор.
- **Директивом Европског парламента и Савета 2014/23/ЕУ** од 26. фебруара 2014. године о додели уговора о концесији по први пут дефинише јасна и недвосмислена правила за доделу уговора о концесијама на нивоу Европске уније.

Такође, прописи ЕУ са којима ће се извршити усклађивање националног законодавства у потпуности, као и спровести пуна примена на свим нивоима власти обухватају и следеће директиве:

- **Директива Европског парламента и Савета 2009/81/ЕЗ**, која регулише набавке у области одбране
- **Директива Европског парламента и Савета 89/665/ЕЕЗ³¹, 92/13/ЕЕЗ³²** и 2007/66/ЕЗ, које регулишу заштиту права у поступцима јавних набавки

Законодавни оквир система јавних набавки у Републици Србији регулисан је следећим прописима:

Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/12) усвојен је 29. децембра 2012, а ступио на снагу 6. јануара 2013. године. Овај закон уређује планирање јавних набавки, услове, начин и поступак јавне набавке, централизацију јавних набавки, уређује јавне набавке у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга и у области одбране и безбедности, одређује начин евидентирања података о јавним набавкама, одређује послове, начин рада и облик организовања Управе за јавне набавке и Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки, одређује начин заштите права у поступцима јавних набавки и у другим случајевима у складу са законом, а уређује и друга питања од значаја за јавне набавке. **Законом о изменама и допуни Закона о јавним набавкама** („Службени гласник РС“, број

³¹ Директива Савета 89/665/ЕЕЗ од 21. децембра 1989. о усклађивању закона, прописа и управних одредби који се односе на примену поступка заштите права код доделе уговора о јавним набавкама и јавним радовима (директива се односи на заштиту права у класичном сектору)

³² Директива Савета 92/13/ЕЕЗ од 25. фебруара 1992. о усклађивању закона, прописа и управних одредби који се односе на примену правила Заједнице за поступке заштите права код субјеката који послују у подручју водоснабдевања, енергетике, саобраћаја и телекомуникација (директива се односи на заштиту права у посебном/комуналном сектору)

14/15), који је ступио на снагу 12. фебруара 2015. године измењен је члан 86. Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/12), који се односи на предност дату домаћим понуђачима и добрима домаћег порекла, на тај начин што се предност за домаће понуђаче и добра домаћег порекла смањује. На овај начин убрзава се смањивање предности дате домаћим понуђачима и добрима домаћег порекла и пре рокова који су предвиђени Споразумом о стабилизацији и придруживању односно доприноси се бржој либерализацији јавних набавки. **Законом о изменама и допунама Закона о јавним набавкама** („Службени гласник РС“, број 68/15), који је ступио на снагу 12. августа 2015. године извршено је даље унапређење одредби Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, бр. 124/12 и 14/15), у циљу што бољег спровођења начела јавних набавки, веће транспарентности и ефикасности поступака јавних набавки, чиме је настављен процес даљег усклађивања са новим директивама 2014/24/EУ и 2014/25/EУ.

Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/12, 14/15 и 68/15) (у даљем тексту: ЗЈН) је делимично усклађен са правним тековинама Европске уније у области јавних набавки. Конкретно, ЗЈН је, у великој мери, усклађен са директивом 2014/24/EУ и директивом 2014/25/EУ. Такође, ЗЈН је, у значајној мери усклађен са директивом 2007/66/EЗ (заштита права у поступцима јавних набавки), а усклађеност са директивом 2009/81/EЗ (одбрана и безбедност) је значајна.

На основу ЗЈН Влада Републике Србије донела је следећа подзаконска аката: Уредба о предмету, условима, начину планирања централизованих јавних набавки и спровођењу поступка јавне набавке од стране Управе за заједничке послове републичких органа као тела за централизоване јавне набавке („Службени гласник РС“, број 93/15), Уредбу о утврђивању општег речника набавки („Службени гласник РС“, број 56/14) и Уредбу о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 82/14 и 41/15), Одлуку о утврђивању Списка наручилаца за чије потребе Управа за заједничке послове републичких органа спроводи централизоване јавне набавке („Службени гласник РС“, број 12/15). На основу Закона о изменама и допунама Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 68/15) Влада је донела Одлуку о утврђивању Списка наручилаца из члана 2. став 1. тачка 2) Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 97/15).

Управа за јавне набавке донела је следеће подзаконске акте: Правилник о форми плана јавних набавки и начину објављивања плана јавних набавки на Порталу јавних набавки („Службени гласник РС“, број 83/15), Правилник о обавезним елементима конкурсне документације у поступцима јавних набавки и начину доказивања испуњености услова („Службени гласник РС“, број 86/15), Правилник о форми и садржини захтева за мишљење о основаности примене преговарачког поступка („Службени гласник РС“, бр. 29/13 и 83/15), Правилник о грађанском надзорнику („Службени гласник РС“, број 29/13), Правилник о садржини извештаја о јавним набавкама и начину вођења евиденције о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 29/13), Правилник о садржини акта којим се ближе уређује поступак јавне набавке унутар наручиоца („Службени гласник РС“, број 83/15), Правилник о садржини одлуке о спровођењу поступка јавне набавке од стране више наручилаца („Службени гласник РС“, број 83/15), Правилник о начину и програму стручног оспособљавања и начину полагања стручног испита за службеника за јавне набавке („Службени гласник РС“, бр. 77/14 и 83/15).

Министарство надлежно за послове финансија и привреде донело је Правилник о начину доказивања испуњености услова да су понуђена добра домаћег порекла („Службени гласник РС“, број 33/13) и Правилник о садржини Регистра понуђача и

документацији која се подноси уз пријаву за регистрацију понуђача („Службени гласник РС“, број 75/13).

Усклађеност подзаконских аката са прописима ЕУ је делимична.

Концесије и јавно приватна партнерства регулисана су следећим прописима:

Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама (ЗЈППК), донет 22. новембра 2011. године („Службени гласник РС“, број 88/11, 15/16, 104/16) који је у примени од 2. децембра 2011. године. Законом се по први пут у правни систем Републике Србије уводи појам јавно-приватно партнерство и по први пут су државни и локални органи у могућности да своје потребе за инфраструктуром и јавним услугама реализују по овом моделу уз јасно утврђена правила поступања.

Такође област је регулисана и подзаконским прописима као што су: Уредба о надзору над реализацијом јавних уговора о јавно приватном партнерству („Службени гласник РС“, број 47/13), коју је донела Влада Републике Србије и Правилник о начину вођења и садржини регистра јавних уговора („Службени гласник РС“, бр. 57/13 и 110/13), који је донео министар надлежан за послове финансија.

Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама („Службени гласник РС“, број 88/11, 15/16 и 104/16) је делимично усклађен са правним тековинама Европске уније.

2) Институционални оквир и стање административних капацитета

Основни органи у систему јавних набавки, чији су послови, начин рада и облик организовања уређени ЗЈН, су: Управа за јавне набавке и Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки. За област јавних набавки значајну улогу имају и следећи органи: Државна ревизорска институција, Министарство финансија, Министарство привреде, Комисија за јавно-приватно партнерство, Агенција за борбу против корупције, Комисија за заштиту конкуренције и Управни суд. Такође, ЗЈН је Управа за заједничке послове републичких органа одређена као тело за централизоване јавне набавке.

У складу са прописима Републике Србије³³, за припрему нацрта и предлога ЗЈН надлежни су Министарство финансија и Управа за јавне набавке.

Управа за јавне набавке је према актуелном ЗЈН надлежна за послове припреме и израде ЗЈН и израде највећег броја подзаконских аката. Управа за јавне набавке је посебна организација која обавља стручне послове у области јавних набавки, ради обезбеђивања услова за економичну, ефикасну и транспарентну употребу јавних средстава при јавним набавкама и подстицања конкурентности и равноправности понуђача у поступцима јавних набавки. Такође, УЈН врши надзор над применом ЗЈН, даје мишљења о примени ЗЈН, пружа стручну помоћ наручиоцима и понуђачима, управља Порталом јавних набавки ради обезбеђења транспарентности поступака јавних набавки, прати спровођење поступака јавних набавки, контролише примену преговарачког поступка без објављивања позива за подношење понуда, овлашћена је за подношење захтева за покретање прекршајног поступка и поступка за утврђивање ништавости уговора о јавној набавци. УЈН припрема извештаје о јавним набавкама и доставља Влади, предлаже мере за унапређење система јавних набавки, и институција је која у складу са ЗЈН и уз сагласност Владе води преговоре о приступању Европској унији у области јавних набавки, те припрема планове и нормативне акте у вези са јавним набавкама. У

³³ Чл. 1, 12. и 15. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05... и 99/14), члан 3. Закона о министарствима, члан 136. став 1. тачка 3) и ЗЈН.

Управи за јавне набавке тренутно ради 24 државна службеника, од чега је један државни службеник на положају.

Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки (у даљем тексту: Републичка комисија) је самосталан и независан орган Републике Србије који обезбеђује заштиту права у поступцима јавних набавки и који за свој рад одговара Народној скупштини Републике Србије. Републичка комисија је актуелним ЗЈН, поред одлучивања о заштити права добила нове надлежности међу којима су и: изрицање новчаних казни, поништавање уговора о јавној набавци, вођење првостепеног прекршајног поступка и подношење тужби за утврђивање ништавости уговора. Републичку комисију чине председник и 8 чланова, које бира Народна скупштина, након спроведеног јавног конкурса. На дан 26. октобар 2017. године, у Републичкој комисији има 9 изабраних лица³⁴ (председник и чланови Републичке комисије) и 53 запослена лица (52 лица запослена на неодређено време и 1 лице запослено на одређено време).

Министарство финансија, у формирању и вођењу политике јавних набавки, учествује у оквиру и у складу са својим надлежностима, које су утврђене ЗЈН и Законом о министарствима. Наведена овлашћења односе се на: учешће, заједно са Управом за јавне набавке, у припреми нацрта закона, других прописа и општих аката за Владу.

Наведени послови се у Министарству финансија обављају у оквиру Сектора за контролу јавних средстава – Група за систем јавних набавки у којој је Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија предвиђено четири извршиоца, с тим да је радно ангажовано укупно три државна службеника са високом стручном спремом из области правних наука.

Будући да уговори о набавци које закључују корисници буџетских средстава и корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање, морају да буду закључени у складу са прописима који регулишу јавне набавке (члан 57. Закона о буџетском систему), послове инспекцијске контроле примене прописа у области материјално-финансијског и наменског и законитог коришћења средстава код свих корисника буџетских средстава такође се обављају у Сектору за контролу јавних средстава у оквиру Одељења за буџетску инспекцију. Ове послове према Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија обавља укупно 23 извршиоца државних службеника, с тим да је радно ангажовано укупно 10 државних службеника са високом стручном спремом.

Комисија за јавно приватно партнерство у складу са ЗЈППК пружа стручну помоћ при реализацији пројеката јавно-приватних партнерстава и концесија, као међуресорно јавно тело оперативно независно у свом раду. Комисија има надлежности да информише и консултује о питањима јавно-приватних партнерстава са елементима концесије или без њих; даје мишљење у поступку одобравања предлога пројекта јавно-приватног партнерства без елемената концесије и у поступку предлагања концесионог акта надлежним органима за одобравање; идентификује и олакшава реализацију најбољих страних искустава за Републику Србију у погледу јавно-приватних партнерстава са елементима концесије или без њих; израђује методолошке материјале у области јавно-приватног партнерства. Образована је Одлуком о образовању Комисије за јавно-приватно партнерство (“Службени гласник РС”, бр. 13/12, 108/12, 44/13, 64/13, 104/13, 115/13, 20/14, 15/15, 80/16), коју је донела Влада, и има девет чланова, који нису стално запослени у Комисији, већ у другим министарствима, што значи да Комисија нема стално запослених државних службеника.

³⁴ Формално гледано Републичка комисија има 9 изабраних лица (председник и 8 чланова). Имајући у виду да је садашњи председник Републичке комисије на ту позицију дошао са позиције члана Републичке комисије, једна од (укупно 8) позиција које припадају члановима је остала непопуњена, тако да се формално стање (9 изабраних лица) и фактичко стање тренутно разликују.

Државна ревизорска институција је највиши орган ревизије јавних средстава у Републици Србији. Основана је Законом о Државној ревизорској институцији, као самосталан и независан државни орган који је за обављање послова из своје надлежности одговоран Народној скупштини Републике Србије. Институција је позиционирана у члану 96. Устава Републике Србије. Овим је потврђена самосталност и независност ДРИ. ДРИ спроводи ревизију финансијских извештаја, ревизију правилности пословања и ревизију сврсисходности пословања. У оквиру ревизија правилности пословања спроводи се и ревизија правилности примене прописа који уређују јавне набавке. ДРИ је овлашћена да подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву, надлежном органу за утврђене неправилности у примени прописа из области јавних набавки. У Институцији је систематизовано 431 радно место, укључујући и Савет ДРИ који броји 5 чланова, а попуњено је 314, од чега 277 на ревизорским пословима.

Агенција за борбу против корупције је самосталан и независан државни орган, који за свој рад одговара Народној скупштини. У оквиру својих законских овлашћења, Агенција надзире спровођење Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана за примену Националне стратегије, чији се посебан део односи на јавне набавке³⁵. Такође је значајна надлежност Агенције везана за анализу прописа на ризике од корупције у оквиру које је Агенција до сада израдила Извештај о ризицима корупције у области јавно-приватног партнерства и концесија³⁶. Тренутно је у Агенцији запослено 86 државних службеника.

3) Остале мере и активности предузете циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Влада Републике Србије је крајем октобра 2014. године усвојила Стратегију развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2014-2018. године („Службени гласник РС“, број 122/14, у даљем тексту: Стратегија), са Акционим планом за спровођење Стратегије до краја 2015. године, након чега се доносе годишњи акциони планови. У децембру је усвојен Акциони план за спровођење горенаведене стратегије за 2018. годину.

II Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

1) Планови преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Стратегија развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2014-2018. године предвиђа две фазе у процесу усклађивања националног законодавства Републике Србије са правним тековинама ЕУ. **У првој фази**, која је трајала до краја 2015. године, извршено је делимично усклађивање и то Законом о изменама и допунама ЗЈН („Службени гласник РС“, бр. 68/15), које су ступиле на снагу 12. августа 2015. године.

Стратегијом и годишњим акционим плановима су одређени планови, активности и временски оквир у којем Република Србија планира да се потпуно усагласи са захтевима из правних тековина ЕУ у области јавних набавки, што укључује правилан и потпун пренос правних тековина, те тако **друга фаза** процеса потпуног усклађивања која обухвата доношење новог ЗЈН и Закона о ЈППК у 2. кварталу 2018. године плани-

³⁵ Извештај о спровођењу Националне стратегије и Акционог плана 2014. (стр. 59) <http://www.acas.rs/wp-content/uploads/2011/03/Izvestaj-o-sprovodjenju-nacionalne-strategije-i-akcionog-plana-20141.pdf>

³⁶ http://www.acas.rs/wp-content/uploads/2012/12/Izvestaj_o_JPP_-_final.pdf

рана је Акционим планом за спровођење Стратегије који је усвојен и који је утврдио горенаведене рокове.

Током 2018. године, односно до уласка у ЕУ, предузимаће се мере и активности за обезбеђивање пуне примене усклађеног законодавства кроз одговарајуће институционалне и административне капацитете, на свим нивоима у Републици Србији, од републичког до локалног. Република Србија, ће се старати да својим каснијим мерама не доведе у питање достигнут ниво усклађености. У том правцу, у последњем кварталу 2018. године, Влада ће донети нову Стратегију јавних набавки у Републици Србији за период 2019-2022. године.

Што се тиче појединих области јавних набавки, односно подпоглавља која су дефинисана у оквиру билатералног скрининга, а у вези Преговора о приступању Србије Европској унији за Поглавље 5 издвајају се следћи аспекти одређених подпоглавља.

У области јавних уговора, законодавство Републике Србије је у значајној мери усклађено када је реч о општим принципима транспарентности, слободне конкуренције и једнаког третмана. Република Србија ће доношењем новог ЗЈН, укинути предност дату домаћим понуђачима, која тренутно износи 5 пондера у случају критеријума економски најповољнија понуда, односно 5% у случају критеријума најнижа понуђена цена.

Република Србија ће, у процесу приступања Светској трговинској организацији, у завршном протоколу о приступању, преузети обавезу да приступи и Споразуму СТО о владиним набавкама, у прелазном року који ће се дефинисати у самом протоколу о приступању. Приступање овом плурилатералном споразуму ће се преговарати у сарадњи и уз усаглашавање ставова са Европском комисијом. Остали споразуми ће морати да се ускладе са правним тековинама ЕУ. Посебна пажња биће усмерена на усклађивање посебних изузећа која нису у складу са правним тековинама ЕУ, попут изузећа од примене ЗЈН која се спроводе у складу са међународним споразумима, која су према ЕУ дозвољена само изузетно. До уласка у ЕУ међународни споразуми ће се ускладити, ревидирати, по потреби изменити.

Прописи којима се уређују јавне набавке **у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга** у Републици Србији су у значајној мери усклађени са правном тековином ЕУ, а нарочито са директивом 2004/17/ЕЗ. Међутим, неопходно је даље усклађивање са новом директивом 2014/25/ЕУ. У складу са претходим Република Србија ће приступити потпуном усклађивању појма наручиоца са поменутом Директивом и обухваћених делатности у тој области, усклађивању правила поступака и већих прагова за ову област, правила за оквирне споразуме, рокова у поступцима јавних набавки, као и свих осталих правила.

У области заштите права у поступцима јавних набавки, законодавство Републике Србије је у значајној мери усклађено са директивама 89/665/ЕЕЗ, 92/13/ЕЕЗ и 2007/66/ЕЗ, које регулишу заштиту права у поступцима јавних набавки. Република Србија ће доношењем новог ЗЈН извршити потпуно усклађивање са поменути директивама.

Усклађивање **у области концесија и јавно-приватног партнерства** захтеваће израду анализе законског оквира којим се уређују концесије и јавно-приватно партнерство. На основу претходно спроведених анализа, извршиће се измене Закона о ЈППК, и овим ће се омогућити пуна хармонизација овог важног дела законодавства са *EU acquis*. надлежност за послове јавно-приватног партнерства и концесија доношењем Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15-др.закон и 62/17) пренета је са Министарства трговине, туризма и телекомуникација на Министарство привреде. Имајући у виду да је дошло до преласка надлежности са једног министарства на друго, одређен је нови рок за припрему и доношење новог Закона

о јавно-приватном партнерству у циљу његовог усаглашавања са одговарајућим директивама ЕУ. У том смислу нови рок је 2. квартал 2018. године. Усклађивање са директивом 2014/23/ЕУ приоритетни је правац реформи у овој области, у складу са Акционим планом за спровођење горенаведене стратегије у области јавних набавки за 2018. године.

У складу са Стратегијом предвиђено је да ће доћи до потпуног усклађивања прописа којима се регулишу **област електронских набавки** са правним тековинама Европске уније, односно са Директивом 2014/24/ЕУ и Директивом 2014/25/ЕУ. Крајњи циљ у овој области јесте успостављање јединствене платформе електронских јавних набавки која ће обухватити е-оглашавање и е-комуникацију и подношење понуда са крајњим роком реализације до уласка у ЕУ.

Политика која регулише **област зелених и социјалних аспеката јавних набавки** као и односа према МСП усаглашена је у значајној мери с одребама Директиве 2014/24/ЕУ. Планиране су следеће активности: промовисање енергетске уштеде у сектору јавног саобраћаја и зграда којима располаже држава у циљу остваривања две групе циљева: економичности која се постиже по основу мање потрошње енергије и еколошког циља који се огледа у смањењу емисије гасова и мање емисије угљендиоксида; израда метода израчунавања трошкова животног циклуса предмета набавке и израда модела стандардних „еколошких” техничких спецификација за одређене производе.

Прописи којима се уређују јавне набавке у **области одбране и безбедности** у Републици Србији су у значајној мери усклађени са правном тековином ЕУ. Ипак, потребно је даље усклађивање Уредбе о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 82/14 и 41/15), са директивом 2009/81/ЕЗ. Даље усклађивање са директивом 2009/81/ЕЗ биће вршено пре свега у делу потпуног усаглашавања изузетака од примене ЗЈН са изузецима које прописује Директива, као и усаглашавања са посебностима које директива прописује имајући у виду специфичности предмета набавки у овој области.

Република Србија је од 1. априла 2013. године у потпуности преузела постојећу правну тековину ЕУ којом се дефинише **Општи речник набавки**. Што се тиче стандардних образаца за објаву, Република Србија у овој области за сад није ускладила своје законодавство са правним тековинама ЕУ. Република Србија је у потпуности спремна да прати измене и врши усклађивање у складу с ЕУ законодавством и начинима примене везане за област Општег речника јавних набавки и стандардних образаца за објаву. Директна примена стандардних образаца биће могућа тек од дана приступања Републике Србије ЕУ. С тим у вези, за ову област важна је имплементациона уредба Европске комисије бр. 842/2011 од 19. августа 2011. године, којом се утврђују стандардне форме објављивања обавештења у области јавних набавки и која је номинована као приоритет за превод на српски језик.

2) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У Републици Србији је успостављена адекватна институционална структура за спровођење правних тековина ЕУ у области јавних набавки.

Потребно је даље јачање капацитета како би се, у роковима предвиђеним за усклађивање, обезбедио правилан и потпун пренос правних тековина ЕУ. Кључни изазов за Републику Србију биће у јачању капацитета за пуну и ефикасну примену прав-

них тековина ЕУ, на свим нивоима, као и јачање капацитета за унапређење праћења, надзора и сузбијање нерегуларности у области јавних набавки.

Планирано је додатно ојачавање капацитета УЈН, повећањем броја и побољшањем структуре запослених, уз обезбеђивање адекватних техничких капацитета. У четвртм кварталу 2015. године је припремљена анализа потреба у погледу јачања кадровских и техничких капацитета УЈН, у складу са постојећим надлежностима. Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину („Службени гласник РС“, број 61/17) која је донета и на снази је од 1. јула 2017. године, одобрено је повећање максималног броја запослених у Управи за јавне набавке са 28 на 36 запослених. Доношењем новог Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Управи за јавне набавке, горе-наведена одлука о повећању максималног броја запослених у Управи за јавне набавке биће реализована у потпуности.

Капацитети Републичке комисије, који су у претходном периоду остварени, како у погледу броја запослених, тако и у погледу њихове стручности да успешно и на очекиваном нивоу обављају захтевне послове из надлежности овог органа могу се сматрати оптималним за постојећи обим посла.

Републичка комисија предузимаће активности првенствено у циљу континуираног унапређења постојећих ресурса, како у организационом смислу, тако посебно и у сегменту подизања нивоа стручности са основним циљем да се применом законских решења, у области јавних набавки креира најбоља пракса и ни на који начин не доведе у питање право заинтересованих лица да на ефикасан начин користе законом прописана средства у циљу делотворне заштите својих права у поступцима јавних набавки и спречавања незаконитог поступања наручилаца.

Попуњавање и даље јачање капацитета у складу са бројем систематизованих радних места предвиђено је и за ДРИ.

Координација и сарадња између УЈН, Републичке комисије, ДРИ и Министарства финансија у виду организовања састанака, радионица и обука, наставиће се у континуитету у циљу усаглашавања ставова у примени одредаба ЗЈН и размене информација. Координација и сарадња реализоваће се уважавајући законом установљен положај, облик организовања и надлежности наведених органа и институција.

Унапредиће се сарадња и координација Комисије за јавно-приватно партнерство са другим регулаторним институцијама у области јавних набавки. Успоставиће се непосреднија сарадња између Комисије за јавно-приватно партнерство и УЈН у размени информација и пружању међусобне стручне помоћи како у фази одобравања пројекта, тако и у фази реализације пројекта.

Комисија за јавно-приватно партнерство ће радити на промовисању „добре праксе“ у области концесија и ЈПП међу заинтересованим потенцијалним корисницима. Комисија за јавно-приватно партнерство и Републичка комисија ће сарађивати на међусобном усклађивању ставова и размени релевантних информација.

Комисија за јавно-приватно партнерство ће сарађивати са Министарством надлежним за послове привреде, пошто је на њега прешла надлежност за концесије и ЈПП, на измени Закона и његовом усклађивању са правним тековинама ЕУ. Такође ће се остварити блиска сарадња на обезбеђивању предуслова за пуну примену прописа, припремом подзаконских аката и других неопходних докумената.

За запослене у УЈН, Републичкој комисији и Министарству финансија обезбедиће се континуирано стручно усавршавање, упознавање са правним тековинама ЕУ у

области јавних набавки, „добром праксом” која је успостављена у земљама ЕУ у примени *acquis communautaire*, као и са одлукама Суда правде Европске уније. Запослени у институцијама јавних набавки ће даље преносити нова знања лицима која спроводе јавне набавке код наручилаца, што ће омогућити развој „добре праксе” ЕУ у области јавних набавки у Републици Србији.

3) Друге планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У складу са Стратегијом развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2014-2018 године планирано је доношење годишњих акционих планова којима ће се оперативно спроводити Стратегија и вршити усклађивање сагласно са динамиком утврђеном Стратегијом. Крајем децембра 2017. године усвојен је Акциони план за 2018. годину за спровођење горенаведене стратегије у којем су утврђени рокови за доношење ЗЈН, ЗЈППК ради потпуног усаглашавања са правним тековинама ЕУ, као и нове Стратегије развоја јавних набавки за период 2019-2022.

Подршка даљем развоју у области јавних набавки, а посебно процесу усклађивања домаћих прописа са прописима ЕУ очекује се од пројекта техничке помоћи Европске уније (ИПА 2013), под називом: „Подршка даљем унапређењу система јавних набавки у Србији”. Уговор, чији је директни корисник Управа за јавне набавке, потписан је између Министарства финансија и конзорцијума *German's organization for international cooperation (GIZ)* и *KPMG*, 5. јуна 2017. године, на период од две године. Имплементација пројекта је отпочела одржавањем иницијалног састанка 17. јула 2017. године. Циљ пројекта је да се обезбеди свеобухватна техничка помоћ у модернизацији, повећању транспарентности и јачању система јавних набавки у складу са Стратегијом. Између осталог предвиђен је развој и јачање законодавног, институционалног и стратешког оквира у области јавних набавки у складу са прописима ЕУ, подршка транспарентном спровођењу и примени прописа из области јавних набавки, припрема и развој е-платформе за јавне набавке, побољшање контролних механизма у јавним набавкама и оснаживање кадровских капацитета органа у оквиру система јавних набавки. Осим Управе за јавне набавке, као корисника овог пројекта, треба нагласити да ће реализација Пројекта на начин на који су дефинисане активности у овом пројекту, имати значајан утицај на све чиниоце у систему јавних набавки.

На четвртм састанку Међувладине конференције о приступању Србије ЕУ који је одржан 13. децембра 2016. године у Бриселу отворено је преговарачко поглавље 5 (јавне набавке). ЕУ је става да нема мерила за отварање поглавља, али је поставила три мерила за привремено затварање овог поглавља. Прво од њих је потпуно усклађивање националног правног оквира са правним тековинама ЕУ у области јавних набавки, укључујући регулативу о концесијама и јавно-приватном партнерству, као и међународне споразуме о изузимању радова из правила о јавним набавкама. Друго мерило које треба испунити јесте изградња адекватних институционалних и административних капацитета на свим нивоима и предузимање мера како би се обезбедило правилно спровођење и примена националане регулативе у овој области. Треће мерило се односи на обавезу Србије да документује да реформисани систем јавних набавки обезбеђује вредност за новац, конкуренцију и ефикасне мере за сузбијање корупције у области јавних набавки.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-567	Закон о изменама и допунама закона о јавно-приватном партнерству и концесијама	МП	2018/II
Celexi: 2:32014L0023(стручно редигован)				
2	2018-5	Закон о јавним набавкама	МФ	2018/II
Celexi: 2:32014L0025(стручно редигован) 2:32014L0024(стручно редигован) 2:32009L0081(правнотехнички редигован) 2:32007L0066(правнотехнички редигован)				

3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

3.6.1 Право привредних друштава

Приказ статуса усклађености/преглед стања

Право привредних друштава у Републици Србији у великој мери усклађено је са прописима ЕУ који чине садржај преговарачког поглавља 6 – Право привредних друштава. Област права привредних друштава у Републици Србији регулисана је следећим законима:

- Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС” бр. 36/11, 99/11, 83/2014 – др. закон и 5/15),
 - Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС” бр. 99/11 и 83/14);
 - Законом о Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС”, бр. 55/04, 111/09 и 99/11)
 - Законом о тржишту капитала („Службени гласник РС”, број 31/11 и 112/15 и 108/16);
 - Законом о преузимању акционарских друштава („Службени гласник РС”, бр. 46/06, 107/09, 99/11 и 108/16);
 - Законом о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС”, бр. 46/06, 51/09, 31/11 и 115/14);
 - Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/09, 72/09, 91/10 и 139/14) у делу обављања кастоди и брокерско – дилерских послова;
 - Законом о банкама („Службени гласник РС”, бр. 107/05, 91/10 и 14/15);
- и следећим подзаконским актима:

- Правилником о садржини регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију („Службени гласник РС”, број 42/16);
- Правилником о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава („Службени гласник РС”, бр. 14/12, 5/15 и 24/17)
- Правилником о садржини и форми понуде за преузимање акција („Службени гласник РС”, број 7/17);
- Кодексом корпоративног управљања („Службени гласник РС”, број 99/12);
- Одлуком о управљању ризицима банке („Службени гласник РС”, бр. 45/11, 94/11, 119/12, 123/12, 23/13 - др. одлука, 43/13, 92/13, 33/15, 61/15 и 61/16);
- Одлуком о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа АПР („Службени гласник РС”, бр. 119/13, 138/214, 45/15, 106/15, 32/16 и 60/16);
- Стратегијом за спровођење Базел 3 стандарда у Србији.

3.6.2. Рачуноводство и ревизија

Приказ статуса усклађености/преглед стања

Рачуноводство

Корпоративно рачуноводство у Републици Србији уређено је Законом о рачуноводству („Службени гласник РС”, број 62/13), који је ступио на снагу 24. јула 2013. године и подзаконским актима (правилници) донетим за његово спровођење.

У време доношења овај закон био је предмет усклађивања са Четвртом (78/660/ЕС) и Седмом директивом (83/349/ЕЕЦ) ЕУ које уређују област корпоративног рачуноводства. Међутим, скоро у исто време када је ступио на снагу Закон о рачуноводству у оквиру ЕУ донета је нова Директива о рачуноводству (2013/34/ЕУ) чија је примена обавезна за чланице ЕУ почев од 1. јануара 2016. године.

Законом о рачуноводству уређују се обвезници примене овог закона, разврставање правних лица, организација рачуноводства и рачуноводствене исправе, услови и начин вођења пословних књига, признавање и вредновање позиција у финансијским извештајима, састављање, достављање и јавно објављивање финансијских извештаја и годишњег извештаја о пословању, Регистар финансијских извештаја, Национална комисија за рачуноводство, као и надзор над спровођењем одредби овог закона.

Ревизија

Закон о ревизији („Службени гласник РС”, број 62/13), ступио је на снагу 24. јула 2013. године. У време доношења Закон о ревизији био је предмет усклађивања са Осмом директивом ЕУ (2006/43/ЕЗ) која уређује област законске ревизије и са којом је овај закон у потпуности усклађен. Међутим, у међувремену је 16. априла 2014. година донета Директива о измени Осме директиве (2014/56/ЕУ), чија је примена обавезна за чланице ЕУ почев од јуна 2016. године. Закон је у великој мери усклађен са одредбама нове Директиве (2014/56/ЕУ), и Уредбе ЕУ, број: 537/2014.

Законом о ревизији, активношћу од израженог јавног интереса:

1. на свеобухватан начин се уређује материја обављања законске (обавезне) ревизије финансијских извештаја;

2. прецизно се утврђују услови за физичка и правна лица која се баве овом друштвено одговорном активношћу од јавног значаја;

3. прецизно, објективно и транспарентно се утврђују услови одговорности тих лица за вршење ове функције (издавање и одузимање лиценци за обављање ревизије, релевантна процедура, етички и професионални кодекс, континуирано професионално усавршавање, итд.);

4. утврђују се основна методолошка правила за обављање ревизије, у великој мери усаглашена са најбољом међународном праксом;

5. утврђују се правила и начин вршења контроле квалитета обављања ревизије;

6. уводи се и независни јавни надзор над обављањем ревизије у Републици Србији.

Напред наведени принципи доведиће до подизања квалитета финансијског извештавања у Србији, до јачања финансијске дисциплине, знатно веће транспарентности пословања, што све заједно има за резултат ефикаснију, перспективнију, атрактивнију и конкурентнију привреду.

А) Достигнути ниво усаглашености

Влада Србије је Закључком 05 Број: 337–5373/17 од 19. јуна 2017. године, усвојила Преговарачку позицију Републике Србије за Међувладину конференцију о приступању Републике Србије Европској унији за Поглавље – 6 „Право привредних друштава”, којом се Република Србија обавезала да ће до краја 2017. године преузети у правни систем Републике Србије правне тековине Европске уније из области корпоративног права са којима домаћи прописи из ове области до сада нису били усаглашени.³⁷

У области права привредних друштава постигнута је потпуна усклађеност са:

- **Директивом 2017/1132** о одређеним аспектима права привредних друштава (кодификовани текст) Европског парламента и Савета од 14. јуна 2017. године, у сегментима који су раније били обухваћени директивама које су кодификованом директивом стављене ван снаге и то:

-Директивом 2009/101/ЕЗ Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године о усаглашавању заштитних мера које државе чланице захтевају од привредних друштава у смислу члана 48, става 2. Уговора, у циљу заштите интереса чланова и трећих лица, како би се обезбедило да ове заштитне мере буду уједначене,

-Једанаестом компанијском директивом 89/666/ЕЕС од 21. децембра 1989. године у вези захтева за објављивање података о огранцима основаним у држави чланици од стране компаније на коју се примењује право друге државе,

³⁷ С обзиром да се доношење Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима очекује до краја 2017. године, у договору са МЕИ, није достављен табеларни испис из НПАА базе података за овај закон, с обзиром да се већ налази у НПАА бази за период 2017-2019.

-Директивом 2011/35/ЕЗ Европског парламента и Савета од 5. априла 2011. године у вези са спајањима друштва са ограниченом одговорношћу,

-Шестом директивом 82/891/ЕЕЗ од 17. децембра 1982. године у смислу члана 54 (3) (г) Споразума, у вези са подела друштава са ограниченом одговорношћу,

-Директивом 2012/30/ЕУ (раније друга директива 77/91/ЕЗ) Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. године о усаглашавању заштитних мера за заштиту интереса чланова и других које државе чланице траже од друштава у смислу другог става члана 54. Уговора у вези са оснивањем акционарских друштава и очувањем и изменом његовог капитала.

Потпуна усаглашеност постигнута је и са:

- **Директивом 2009/109/ЕЗ** Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године којом се допуњује Директива 77/91/ЕЕЗ, 78/855/ЕЕЗ и 82/891/ЕЕЗ и Директива 2005/56/ЕЗ у вези извештаја и документације која се захтева за спајања и поделе,

- **Директивом 2007/63/ЕЗ** Европског парламента и Савета од 13. новембра 2007. године којом се допуњују директиве савета 78/855/ЕЕЗ и 82/891/ЕЕЗ у вези обавезе сачињавања независних експертских извештаја приликом спајања и поделе друштава са ограниченом одговорношћу,

- **Директивом 2007/36/ЕЗ** Европског парламента и Савета од 11. јула 2007. године о постојању одређених права акционара у акционарским друштвима,

- **Директивом 2009/102/ЕЗ** Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године о једночланим друштвима са ограниченом одговорношћу.

Законом о привредним друштвима у великој мери су уређена питања која су обухваћена:

- **Препоруком 2004/913/ЕЗ** Европске комисије о одговарајућем режиму накнада директора листираних компанија од 14.12.2004. године.

- **Препоруком 2005/162/ЕЗ** Европске комисије о улози неизвршних директора и чланова Надзорног одбора у листираним компанијама и комисијама које образује Надзорни одбор од 15. фебруара 2005. године.

- **Препоруком 2009/385/ЕЗ** Европске комисије о допунама Препорука 2004/913/ЕС и 2005/162/ЕС у погледу режима накнада директора листираних компанија од 30. априла 2009. године.

Закон о привредним друштвима има и шири спектар дејства, јер се односи на сва привредна друштва, без обзира на облик организовања, а не само на листиране компаније, односно, јавна акционарска друштва, како је то прописано препорукама Европске комисије.

Република Србија треба да усклади своје законодавство и са:

- **Препоруком 2014/208/ЕУ** Европске комисије о квалитету извештавања о корпоративном управљању („усагласити или објаснити”).

Наведена препорука, као и члан 20(1) Директиве 2013/34/ЕУ на коју ова препорука упућује, односе се на листиране компаније (јавна друштва у Републици Србији), док ни једно брокерско - дилерско друштво у Републици Србији нема статус јавног друштва. Сходно Закону о тржишту капитала, брокерско – дилерска друштва морају бити организована као акционарска друштва, али **не морају** да буду јавна друштва. Она могу бити, али немају обавезу да своје акције укључе у трговање на регулисано тржиште, односно МТП, што је и појашњено на састанку билатералног скрининга.

Сходно наведеном, након усклађивања законодавства Републике Србије са препоруком 2014/208/ЕУ, брокерско – дилерска друштва не би имала обавезу да поступају у складу са истом, све до тренутка, док не постану јавна друштва. Све наведено је примењиво и на друштва за управљање инвестиционим фондовима, за која је Законом о инвестиционим друштвима изричито прописана да не могу бити јавна друштва.

Главна начела Препоруке 2014/208/ЕУ већ су спроведена у Закону о привредним друштвима. Од јавних друштава се захтева да припреме извештај о спровођењу кодекса корпоративног управљања, што је део њиховог годишњег извештаја о пословању. Уз то, Закон о рачуноводству садржи одредбу да годишњи извештај о пословању јавних друштава мора да садржи изјаву о спроведеним правилима корпоративног управљања. Стога, ове одредбе имају јачу правну снагу у Републици Србији него што је то случај у ЕУ.

Домаће законодавство у области права привредних друштава је делимично усклађено са :

- **Директивом 2004/109/ЕЗ** Европског парламента и Савета од 15. децембра 2004. године о усклађивању захтева за транспарентношћу везаним за информације о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на регулисаном тржишту и измени и допуни Директиве 2001/34/ЕЗ, чије одредбе су у великој мери транспоноване Законом о тржишту капитала и Правилником о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава;
- **Директивом 2013/50/ЕУ** која допуњује Директиву 2004/109/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15. децембра 2004. године о усклађивању захтева за транспарентношћу везаним за информације о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на регулисаном тржишту, чије одредбе још увек нису, у великом делу, транспоноване у национално законодавство али ће то бити учињено Законом о тржишту капитала и одговарајућим подзаконским актима;
- **Директивом 2004/25/ЕЗ** Европског парламента и Савета од 21. априла 2004. године о понудама за преузимање чије одредбе су у великој мери транспоноване Законом о преузимању акционарских друштава и Правилником о садржини и форми понуде за преузимање акција.
- **Директивом 2012/17/ЕУ** о интерконекцији централних, привредних и компанијских регистара.

Домаће законодавство у области права привредних друштава за сада није усклађено са:

-Директивом 2017/1132 о одређеним аспектима права привредних друштава (кодификовани текст) Европског парламента и Савета од 14. јуна 2017. године, у делу прекограничног спајања друштава капитала, који је раније био обухваћен Директивом 2005/56/ЕЗ о прекограничном спајању друштава са ограниченом одговорношћу, и која је новом кодификованом директивом стављена ван снаге;

-Уредбом Савета 2001/2157/ЕЗ о статуту Европског друштва (SE);

-Уредбом Савета 1985/2137/ЕЗ о Европској економској интересној групацији (EEIG).

Међутим, израђен је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима којим је, између осталог, извршено транспонување одредби Директиве 2017/1132 (кодификовани текст) Европског парламента и Савета од 14. јуна 2017. године које се односе на прекогранично спајање и припајање друштава капитала. Такође, Нацртом закона уведена је правна форма Европског друштва и Европске интересне групације на начин уређен:

- Уредбом Савета 2001/2157/ЕЗ о статуту Европског друштва (SE);

- Уредбом Савета 1985/2137/ЕЗ о Европској економској интересној групацији (EEIG);

У року предвиђеном у Нацрту закона, Република Србија ће обезбедити да се Европска друштва и Европске економске интересне групације оснивају и функционишу у Републици Србији.

Домаће законодавство у области корпоративног рачуноводства и законске ревизије делимично је усклађено са:

- Директивом 2013/34/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о годишњим финансијским извештајима, консолидованим финансијским извештајима и повезаним извештајима одређених врста привредних друштава, која мења и допуњава Директиву 2006/43/ЕЕЗ Европског парламента и Савета и на основу које престају да важе директиве Савета 78/660/ЕЕЗ и 83/349/ЕЕЗ;
- Директивом 2014/95/ЕУ од 22. октобра 2014. године о имени Директиве 2013/34/ЕУ у вези са објављивањем нефинансијских информација и других информација од стране одређених великих привредних друштава и група;
- Директивом 2014/56/ЕУ Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о измени Директиве 2006/43/ЕЗ о законским ревизијама годишњих и консолидованих финансијских извештаја;
- Уредбом ЕУ, број: 537/2014 Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о посебним условима у вези са законском ревизијом друштава од јавног интереса и стављање ван снаге Одлуке Комисије 2005/909/ЕЦ.

Б) Институционална структура и административни капацитети

Институције надлежне за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ:

- **Министарство привреде**

Сектор за привредна друштва и привредне регистре, између осталог, обавља послове који се односе на израду нацрта закона, предлога прописа и других општих аката у области правног положаја привредних друштава, привредних комора, праћење спровођења обавеза Сектора у процесу ЕУ интеграција, надзорне и управне послове у области привредних регистара, припрему решења у другом степену по жалбама на појединачна управна акта која доносе првостепени регистрациони органи у поступку уписа у Регистар привредних субјеката, Регистар заложног права на покретним стварима и правима, Регистар финансијског лизинга, Регистар стечајних маса, Регистар судских забрана, Регистар понуђача, Регистар комора и других регистара одређених законом.

Административни капацитети у Министарству привреде у Сектору за привредна друштва и привредне регистре су: 16 запослених државних службеника.

- **Министарство финансија** које има законодавну надлежност у области транспарентности регулисаних тржишта капитала, понуде за преузимање акција и корпоративног управљања у инвестиционим фирмама. У том смислу, у надлежности Министарства финансија су закон којим је уређено тржиште капитала, закон којим је уређено преузимање акционарских друштава и закон којим су уређени инвестициони фондови. У оквиру Министарства финансија, Сектор за финансијски систем - Група за хартије од вредности и тржиште капитала (коју чине три (3) запослена са високом школском спремом), надлежна је за предлагање регулативе из области тржишта капитала, тумачење исте и давање сагласности на подзаконска акта Комисије за хартије од вредности.

- **Агенција за привредне регистре** - у оквиру Агенције за привредне регистре је запослено 394 лица који су ангажовани на раду у оквиру 20 Регистара који се у Агенцији воде.

- **Народна банка Србије** - будући да су прописи из надлежности Народне банке Србије у оквиру Преговарачког поглавља 6, примарно предмет Преговарачког поглавља 9 – Финансијске услуге, детаљан приказ институционалних и административних капацитета Народне банке Србије дат је у Преговарачком поглављу 9, у коме су и садржани прописи за које је Народна банка Србије првонадлежна институција.

- **Комисија за хартије од вредности** - је независна и самостална институција основана 1990. године. Комисија има 5 чланова, укључујући и председника Комисије, које бира и разрешава Народна скупштина Републике Србије.

Комисија за хартије од вредности је одговорна за законито функционисање тржишта капитала, са циљем заштите инвеститора и обезбеђивање правичности, ефикасности и транспарентности тог тржишта. Надзор над применом закона којим је уређено тржиште капитала, закона којим је уређено преузимање акционарских друштава и закон којим су уређени инвестициони фондови и израда подзаконске регулативе из ове области поверена је Комисији за хартије од вредности. Подзаконска акта на основу наведених закона прописују и Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности и организатор тржишта, свако у свом домену пословања. За обављање послова из своје надлежности Комисија је одговорна Народној скупштини Републике Србије.

У оквиру својих надлежности и на основу наведених закона Комисија: доноси акта ради спровођења закона, одобрава издавање хартија од вредности са и без јавне понуде, одобрава статус професионалног инвеститора, одобрава понуде за преузимање; даје дозволе за рад: организатору тржишта, брокерско-дилерским друштвима и кастоди банкама, друштву за управљање инвестиционим фондом, за организовање и оснивање отвореног и затвореног инвестиционог фонда; даје сагласност на измене акта и на именовање чланова управе овлашћених учесника, организатора тржишта, Централног ре-

гистра хартија од вредности и друштава за управљање, на статусне промене и стицање квалификованог учешћа у капиталу брокерско-дилерског друштва, организатора тржишта, друштава за управљање; прати стање и кретање на организованом тржишту и предузима мере за отклањање поремећаја на том тржишту; врши надзор над пословањем брокерско-дилерских друштава, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности, друштава за управљање, инвестиционих фондова, овлашћених банака, кастоди банака, издавалаца хартија од вредности, инвеститора, професионалних инвеститора.

Комисија једном годишње подноси Народној скупштини извештај о свом раду, као и извештај о кретањима на тржишту капитала у Републици, док једном у шест месеци информише Владу о свом раду.

У овом тренутку на пословима усклађивања са правним тековинама ЕУ ангажовано је троје (3) запослених, који ове послове обављају поред својих редовних активности.

У области рачуноводства и ревизије:

Поред лиценцираних овлашћених ревизора и других лица ангажованих у обављању ревизије, који заједно и чине носиоце и најодговорније субјекте примене Закона у пракси, изражену улогу у што ефикаснијој законских норми имају и:

- **Министарство финансија** - које између осталог обавља следеће послове:
 - издаје и одузима лиценце за рад ревизорима и дозвола за рад друштвима за ревизију;
 - изриче мере ревизорима и друштвима за ревизију у складу са овим законом.

У претходном периоду Министарство је предузело све неопходне активности на спровођењу Закона (дате су неопходне сагласности на акта Коморе овлашћених ревизора, континуирано се издавају и обнављају лиценце за обављање ревизије, као и дозволе за рад друштвима за ревизију и др.). Почевши од 2016. године изричу се конкретне мере друштвима за ревизију и ревизорима због повреда одредаба Закона и правила струке приликом ревизије финансијских извештаја. Све изречене мере јавно су доступне на интернет страници Коморе овлашћених ревизора у Регистру изречених мера.

- **Комора овлашћених ревизора** (основана Законом о рачуноводству и ревизији из 2006. године, наставила са радом у складу са новим Законом о ревизији), којој је законом пренето вршење великог броја јавних овлашћења у овој области, од којих су најзначајнија:

- доношење и спровођење програма испита за овлашћене ревизоре и спровођење континуиране едукације за ова лица;
- обављање контроле квалитета рада ревизора и друштава за ревизију (укључујући доношење методологије за проверу квалитета њиховог рада, годишњи план провере квалитета и др.).

Комора овлашћених ревизора је у претходном периоду, донела сва акта неопходна за спровођење овог закона, а формирала је и службу за спровођење контроле над квалитетом рада ревизора и друштава за ревизију. Почевши од 2015. године континуирано се спроводе контроле квалитета обављања ревизије на основу којих су покренути поступци за изрицање мера друштвима за ревизију и ревизорима због повреда одредаба Закона о ревизији и правила струке приликом ревизија финансијских извештаја.

- Одбор за јавни надзор над обављањем ревизије - као независно тело које чине лица независна од утицаја ревизорске професије и Коморе овлашћених ревизора (непрактичари), основано је Одлуком Владе РС („Службени гласник РС”, број 93/13). Чланови су именовани на предлог министарства надлежног за послове финансија, Народне банке Србије и Комисије за хартије од вредности. Најзначајнија улога Одбора за јавни надзор је да:

- спроводи надзор над контролом квалитета рада ревизора и друштава за ревизију;
- предлаже министарству надлежном за послове финансија конкретне мере према ревизорима и друштвима за ревизију због повреда одредаба Закона и правила струке приликом обављања ревизије финансијских извештаја;
- спроводи надзор над радом Коморе овлашћених ревизора;
- спроводи надзор над спровођењем испита и континуираним професионалним усавршавањем ревизора;
- спроводи надзор над лиценцирањем ревизора и издавањем дозвола друштвима за ревизију.

Успостављање независног јавног надзора над ревизијом представља једно од најважнијих достигнућа овог закона - које ће у великој мери допринети транспарентности и финансијској дисциплини на тржишту.

У претходном периоду ово тело је предузело велики број активности неопходних за спровођење Закона у пракси, а посебно у делу успостављања и функционисање система контроле квалитета рада ревизора и друштава за ревизију. На основу налаза утврђених у поступку контроле квалитета рада ревизора и друштава за ревизију, Одбор је предложио покретање поступака за изрицање конкретних мера због повреда одредаба Закона и правила струке приликом ревизије финансијских извештаја.

Административни капацитети

У складу са постојећим капацитетима Министарства финансија, у Сектору за финансијски систем запослена су четири лица у чијој надлежности је доношење прописа из области корпоративног рачуноводства и законске ревизије.

В) Остале до сада предузете мере и активности

У Агенцији за привредне регистре у оквиру Регистра привредних субјеката поступак регистрације оснивања привредних субјеката се спроводи у року који је додатно скраћен на мање од 24 сата, колико је потребно времена од тренутка предаје регистрационе пријаве, до добијања решења о оснивању које у себи садржи јединствени матични број, порески идентификациони број и истовремено се врши пријава Централном регистру обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО). Такође, са доношењем Правилника о додели пореског идентификационог броја правним лицима, предузетницима и другим субјектима за чију је регистрацију надлежна Агенција за привредне регистре („Службени гласник РС”, бр. 32/09, 70/10, 6/12 и 11/16) омогућено је да се приликом подношења регистрационе пријава оснивања АПР-у истовремено врши пријава за евидентирање обвезника пореза на додату вредност сагласно члану 33. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС” бр. 84/04...83/15, 113/17) и за предузетнике пријава на паушално опорезивање сагласно члану 40. Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС” број 24/01, 113/17).

У оквиру Регистра финансијских извештаја, по први пут је у 2016. години извршен електронски пријем финансијских извештаја за све обвезнике финансијског извештавања (велика, средња, мала и микро правна лица) који су потписани квалификованим електронским потписом законског заступника. У току 2017. године извршен је пријем и обрада финансијских и других извештаја за 2016. годину, и то: примљено је 141.951 извештај за статистичке потребе, од чега су 140.532 извештаја уписана у Регистар.

Затим, примљена су 143.693 редовна годишња финансијска извештаја, од чега је на интернет страници Агенције као потпуно и тачно јавно објављено 141.617 извештаја. Примљене су и 16.893 изјаве о неактивности, од чега је као потпуна и тачна јавно објављена 16.123 изјава. Поред тога, примљена су и 684 консолидована годишња финансијска извештаја, а од тога је као потпуно и тачно јавно објављено 672 извештаја, док је 8 извештаја објављено као неисправно. У наведеном периоду примљено је и 5.290 ванредних финансијских извештаја, од којих је као потпуно и тачно јавно објављено 4.497 извештаја. Током 2017. године, уведен је систем електронског плаћања накнада за услуге у Регистру финансијских извештаја, чиме је заокружен систем електронског пријема финансијских извештаја потписаних електронским квалификованим потписом и пријема прописане накнаде која се такође, врши електронским путем.

У августу месецу 2017. године потписан је Протокол и Споразум о електронској размени података између Министарства правде и Агенције за привредне регистре који ће омогућити размену података у реалном времену у службеним евиденцијама две институције, чиме ће се додатно унаредити вођење Централне евиденције привремених ограничења права лица регистрованих у АПР-у.

У „Службеном гласнику РС” број 108/16 од 29.12.2016. године објављен је Закон о изменама и допунама Закона о тржишту капитала. Суштина измена и допуна је усклађивање са Директивом 2014/57/EУ и Уредбом 596/2014/EУ о злоупотребама на тржишту, док исти није мењан у делу релевантном за ово поглавље.

Како је од доношења Закона о преузимању прошло десет година, а од измена и допуна из 2011. године шест година, у пракси су идентификовани непрецизни делови које су отежавали његову примену. Под непрецизностима се, пре свега, мисли на успостављање односа заједничког деловања и настанка обавезе објављивања понуде за преузимање по том основу, као и у вези са престанком обавезе објављивања понуде за преузимање. С тим у вези, изменама и допунама Закона о преузимању које су објављене у „Службеном гласнику РС” број 108/16 од 29.12.2016. године су на значајно прецизнији и детаљнији начин регулисане одредбе о заједничком деловању, као и одредбе које уређују настанак и престанак обавезе објављивања понуде за преузимање.

Поред наведеног, последњим изменама је извршено и усклађивање терминологије са одредбама Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14-др. закон и 5/15), а у вези са органима управљања. Предметне одредбе нису у супротности са Директивом 2004/25/EЗ Европског парламента и Савета од 21. априла 2004. године о понудама за преузимање али не представљају даље усклађивање са истом.

У посматраном периоду Комисија за хартије од вредности је, од подзаконских аката, донела Правилник о изменама и допунама правилника о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава, који је објављен у „Службеном гласнику РС” број 24/17 од 17. марта 2017. године и донела нов Правилник о садржини и форми понуде за преузимање акција, који је објављен у „Службеном гласнику РС” 7/17 од 31. јануара 2017. године, којим је замењен правилник идентичног назива из 2012. године.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

А) Прецизни планови у погледу преосталог потребног усаглашавања

Измене и допуне Закона о тржишту капитала, Закона о преузимању акционарских друштава и Закона о инвестиционим фондовима, односно нови закони којима би се извршила потпуна хармонизација са одредбама релевантних директива планирају се најкасније за треће тромесечје 2021. године. Наведене прописе ће предложити Министарство финансија, а подзаконске акте Комисија за хартије од вредности.

Усклађивање са принципима из Препоруке 2009/384/ЕЗ о накнадама у финансијском сектору ће бити размотрено од стране Министарства финансија и Комисије у периоду након трећег тромесечја 2021. године, а до коначног прикључења Републике Србије Европској унији. Евентуално раније усклађивање са принципима из ове препоруке би се извршило кроз усклађивање са Директивом 2013/36/ЕУ и Уредбом 575/2013 са којима се домаће законодавство усклађује у оквиру Поглавља 9 - Финансијске услуге.

У периоду од 17. новембра 2016. године није било активности из надлежности Народне банке Србије на даљем усклађивању односно поштовању принципа саржаних у Препоруци 2009/384/ЕЗ о накнадама у финансијском сектору. Полазећи од тога да препорука по својој правној природи не представља обавезујући правни акт, са којим не постоји обавеза усклађивања, али садржи одређене обавезујуће принципе, детаљни приказ прецизних планова у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са тим принципима, а који су део правне тековине ЕУ, приказ мера и активности које ће бити предузете ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета релевантних за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ, такође је дат је у Преговарачком поглављу 9 - Финансијске услуге.

Имајући у виду да су накнаде директора, улога неизвршних директора и чланова Надзорног одбора, као и комисије које образује Надзорни одбор регулисана у домаћем законодавству, она већ имају обавезујући карактер за сва привредна друштва те у том смислу имају и већу правну снагу него што је то случај у Европској унији. Када препоруке о накнадама директора буду уграђене у текст неке од постојећих директива и добију обавезујући карактер, Република Србија ће бити спремна да их у пуној мери угради у постојеће законодавство, имајући у виду да је материја обухваћена препорукама, већ уграђена у постојећи Закон о привредним друштвима.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА				
3.6.1. Право привредних друштава				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-47	Закон о преузимању акционарских друштава	МФ	2021/III
Celexi: 2:32004L0025(стручно редигован)				

2	2017-68	Правилник о садржини и форми понуде за преузимање акција	КХОВ	2021/IV
Celexi: 2:32004L0025(стручно редигован)				
3	2017-67	Правилник о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава	КХОВ	2021/IV
Celexi: 2:32013L0050(преведен) 2:32004L0109(стручно редигован)				

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
89	2017-445	Закон о тржишту капитала	МФ	2021/III
Celexi: 2:32014R0600(у процесу превођења) 2:32014L0065(преведен) 2:32013L0050(преведен) 2:32012R0486(стручно редигован) 2:32010L0073(стручно редигован) 2:32004R0809(правнотехнички редигован) 2:32004L0109(стручно редигован) 2:32004L0039(обустављено превођење) 2:31998L0026(стручно редигован) 2:31997L0009(језички редигован) 2:32003L0071 2:32014L0057 2:32014R0596				

Планирано је да Министарство финансија, у оквиру пројекта чији је један од циљева постизање потпуно усклађеног законског оквира у области корпоративног рачуноводства и законске ревизије са релевантним прописима ЕУ, припреми предлоге за измене и допуне ових закона. Наведене измене нису планиране пре четвртог тромесечја 2018. године. Након измена закона приступиће се изради подзаконских аката неопходних за спровођење истих.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА 3.6.2. Рачуноводство и ревизија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-237	Закон о изменама и допунама Закона о рачуноводству	МФ	2019/I
Celexi: 2:32014L0095(није номинован) 2:32013L0034(стручно редигован) 2:32002R1606(стручно редигован)				

2	2017-241	Закон о изменама и допунама Закона о ревизији	МФ	2019/І
Celexi: 2:32014R0537(стручно редигован) 2:32014L0056(стручно редигован)				

Б) Детаљан преглед мера и активности ради успостављања/јачања институционалне структуре и административних капацитета

Мере планиране за период 2018-2021

Агенција за привредне регистре ће даље активности усмерити на унапређење поступка регистрације, успостављање нових регистара, као и унапређење електронских сервиса. Додатно унапређење поступка регистрације се очекује у 2018. години са доношењем Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима којим се ствара правни основ за електронску регистрацију оснивања привредних субјеката, као и могућност да оверу потписа на оснивачком акту, када је реч о електронском документу, замени квалификовани електронски потпис оснивача, чиме ће се убрзати поступак регистрације и смањити трошкови у поступку оснивања.

Ради ефикаснијег и квалитетнијег пружања услуга корисницима у регистрима који се воде у Агенцији за привредне регистре, а посебно у циљу постизања потпуно оперативне и целовите електронске регистрације, потребно је даље јачање институционалне структуре и административних капацитета Агенције за привредне регистре.

Ради ефикасније и квалитетније хармонизације регулаторног оквира у области понуде за преузимање акција потребно је да се у Комисији за хартије од вредности врши перманентно усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

Потребе за запошљавањем нових лица у Комисији за хартије од вредности ради ефикасније и квалитетније хармонизације регулаторног оквира у областима транспарентности регулисаних тржишта капитала и корпоративног управљања у инвестиционим фирмама биће исказане у оквиру Преговарачког поглавља 9, у оквиру кога се детаљније и свеобухватније обрађују Закон о тржишту капитала и Закон о инвестиционим фондовима.

Ради ефикасније и квалитетније хармонизације регулаторног оквира за тржиште капитала, потребно је да се у Министарству финансија врши перманентно усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

У почетној фази усклађивања са правним тековинама ЕУ биће анализирани позитивни прописи Републике Србије којима се уређују области корпоративног рачуноводства и ревизије.

У зависности од потребног обима измена постојећих прописа у овим областима, а што ће бити познато након детаљне анализе нових прописа ЕУ са којима ће се законодавство Републике Србије усклађивати, биће донета одлука да ли ће се постојећи прописи мењати и допуњавати или ће се радити нови прописи.

В) Планиране мере за усаглашавање које обухватају све остале активности (укључујући и ванзаконодавне)

Законом о привредним друштвима је регулисано да у Републици Србији под једнаким условима домаћа и страна физичка и правна лица могу оснивати привредна друштва и огранке чиме је усклађен са обавезама из поглавља II Споразума о стабилизацији и придруживању, Пословно настањивање, чланови 52-56. Даље усаглашавање

законског оквира из области тржишта капитала са правним тековинама ЕУ утицаће на постепену либерализацију успостављања финансијских услуга описаних у Анексу VI ССП-а, односно испуњење преузетих обавеза у складу са чланом 91. и чланом 59. став 3. ССП-а.

Тежишно поглавље за усклађивање Закона о тржишту капитала и Закона о инвестиционим фондовима је Преговарачко поглавље 9 – финансијске услуге у оквиру кога је обезбеђена подршка за усклађивање прописа из области инвестиционих услуга од стране пројекта Правне подршке преговорима – PLAC II.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

У вези са применом Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица (у даљем тексту: Споразум), са једне стране, и Републике Србије са друге стране, у делу који се односи на рачуноводство и ревизију примењује се општи рок за усклађивање законодавства према члану 72. Споразума, тј. шест година од дана ступања на снагу Споразума.

Преглед текуће и планиране развојне помоћи

У контексту имплементације Пројекта за оснивање портала привредних регистра региона Западног Балкана, предвиђеног Меморандумом о разумевању Европске банке за обнову и развој (*ЕБРД*) и Владе Републике Србије (Београд, 25. септембра 2015. године), Агенција за привредне регистре је потписала Меморандум о сарадњи са Централним Регистром Републике Македоније од 7. децембра 2015. године, као и Меморандум о сарадњи са Агенцијом Републике Словеније за јавно-правне евиденције и сродне услуге - АЈПЕС дана 22. јуна 2016. године.

Портал би, у почетку, пружао услуге претраге компанија и лица, а у каснијим фазама предвиђени су сервиси који нуде профиле привредних друштва, историјске податаке о променама насталим у привредним друштвима, као и финансијске показатеље привредних друштава. Такође, у плану су и сервиси који ће омогућити проналажење партнера са којима корисници желе да сарађују, као и сервиси који ће омогућити корисницима да прате одређену компанију или особу, те да буду обавештени о променама које се дешавају везано за предметну компанију или лице.

Крајем марта 2016. године потписан је Споразум о донацији између Републике Србије и Светске банке, као администратора средстава донације обезбеђене од стране Владе Швајцарске Конфедерације за пројекат „Техничке помоћи Републици Србији у реформи корпоративног финансијског извештавања”. Министарство финансија очекује добијање техничке помоћи (укључујући и међународне и локалне експерте) кроз дугорочни пројекат (до краја 2019. године) који ће бити спровођен уз координацију Светске банке, ради помоћи приликом успостављања будућих захтева у области корпоративног финансијског извештавања и ревизије у Србији и доношења неопходних измена прописа како би се испунили захтеви ЕУ. Најважнији циљеви овог пројекта биће постизање следећих резултата:

- измењен и потпуно усклађен законски оквир у области корпоративног рачуноводства и законске ревизије у Републици Србији са правним тековинама ЕУ и најбољом међународном праксом;
- успостављање одрживог система континуираног превођења Међународних стандарда финансијског извештавања (МСФИ), односно Међународног стандарда финансијског извештавања за мала и средња правна лица (МСФИ за МСП) на српски језик;

- одржавање многобројних обука у циљу правилне примене МСФИ, МСФИ за МСП и др. за све заинтересоване стране (обвезнике састављања финансијских извештаја, регулаторе, пореске инспекторе и др.) путем семинара, тренинга, радионица и сл. ради унапређења примене наведених стандарда (најбоље међународне праксе) и тиме подизања квалитета финансијског извештавања у Републици Србији;

- унапређење функционисања система контроле квалитета обављања ревизије у Републици Србији и рада независног јавног надзора над обављањем ревизије са циљем заштите јавног интереса у раду ревизорске професије;

- препоруке за усклађивање универзитетских програма у области рачуноводства и ревизије са најбољом ЕУ праксом, као и унапређење система континуиране професионалне едукације у области рачуноводства и ревизије (уз примену Међународних стандарда едукације) у оквиру професионалних организација;

- јачање институционалних капацитета за праћење и мониторинг над финансијским извештавањем јавних предузећа и других субјеката у Републици Србији, ради постизања веће транспарентности у њиховом пословању.

У оквиру предложених активности у делу Поглавља 6 који се односи на корпоративно рачуноводство и законску ревизију, ради даљег усклађивања са правним тековинама ЕУ, а у светлу најновијих измена, пре свега прописа који уређују законску ревизију (Директива ЕУ 2014/56 и Уредба ЕУ 537/2014), реализоваће се активности на преношењу искустава у имплементацији ових прописа на нивоу чланица ЕУ, највише у погледу успостављања система контроле квалитета у оквиру независног тела за јавни надзор над обављањем ревизије, као и организација, функционисање и финансирање независног тела за јавни надзор над обављањем ревизије.

3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

3.7.1. Ауторско и сродна права и топографија полупроводничких производа

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености Закона о ауторском и сродним правима и Закона о заштити топографија полупроводничких производа са прописима Европске уније

Закон о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 и 119/2012 од 25.12.2012. године) је у потпуности усклађен са одредбама Директиве 2001/84/ЕЕЗ Европског парламента и Савета од 27. септембра 2001. године о праву препродаје у корист аутора оригинала уметничког дела.

Закон о ауторском и сродним правима делимично је усклађен са следећим прописима Европске уније:

- „Директивом 2001/29/ЕЗ о хармонизацији одређених аспеката ауторског и сродних права у информатичком друштву”;
- „Директивом 2009/24/ЕЗ о правној заштити рачунарских програма”;
- „Директивом 2006/115/ЕЗ о праву закупа и праву послуге и одређеним правима сродним ауторском праву у области интелектуалне својине”;
- „Директивом 96/9/ЕЗ о правној заштити база података”;

- „Директивом 93/83/ЕЕЗ о усклађивању одређених правила о ауторском и сродним правима која се примењују на сателитско емитовање и кабловско реемитовање”;

- „Директивом 2011/77/ЕУ о изменама и допунама Директиве 2006/116/ЕЗ о року трајања заштите ауторског и одређених сродних права са којом је право Републике Србије већ усклађено”.

Закон о ауторском и сродним правима није усклађен са следећим прописима Европске уније:

- „Директивом 2012/28/ЕУ о одређеним дозвољеним облицима коришћења напуштених дела”;

- „Директивом 2014/26/ЕУ о колективном остваривању ауторског и сродних права и мулти-територијалном лиценцирању права на музичким делима за онлајн употребу на унутрашњем тржишту”.

Закон о заштити топографија полупроводничких производа („Службени гласник РС”, број 55/13) од 25. јуна 2013. године делимично је усклађен са „Директивом 87/54/ЕЕЗ о правној заштити топографија полупроводничких производа”.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на ауторско право и заштиту топографија полупроводничких производа

Група за ауторско и сродна права налази се у оквиру Сектора за ауторско и сродна права и међународну сарадњу. На пословима који се односе на ауторско и сродна права, ангажовано је четворо запослених. Новим Правилником о унутрашњем уређењу и сисетматизацији радних места у Заводу за интелектуалну својину, који је ступио на снагу дана 21.10.2017. године, предвиђено је повећање броја запослених у Групи за ауторско и сродна права са 4 на 6 запослених.

Група за ауторско и сродна права		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
6	4	Детаљније обрађено у 3.7.3

Надлежност Групе за ауторско и сродна права:

- депоновање ауторских дела и предмета сродних права; старање о депонованим ауторским делима и предметима сродних права; вођење јавне евиденције о депонованим ауторским делима и предметима сродних;

- издавање и обнављање дозволе за рад организацијама за колективно остваривање ауторског и сродних права;
- надзор над радом организација за колективно остваривање ауторског и сродних права;
- давање сагласности на предлоге тарифа накнада организација за колективно остваривање ауторског и сродних права; издавање писаних правних мишљења о примени закона из области ауторског права;
- издавање лиценци за производњу оптичких дискова и производних делова (stamper).

Надлежност за заштиту топографија полупроводничких производа

Тренутно нема запослених на пословима заштите полупроводничких производа јер до сада у Заводу није било ниједне пријаве за заштиту тих права.

в) Мере и активности предузете у циљу усаглашавања

У циљу усклађивања Закона о ауторском и сродним правима са Директивом 2012/28/EУ о одређеним дозвољеним облицима коришћења напуштених дела, у јуну 2017. године одобрена је пријава Завода за интелектуалну својину за одржавање радионице у оквиру TAIEХ програма на тему преношења одредаба прописа Европске уније који се односе на напуштена дела у домаћи закон.

2) Планови за потпуно усклађивање са прописима Европске уније

а) План законодавних активности

Закон о ауторском и сродним правима

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /уважање од стране владе /министарства
1	2017-76	Закон о изменама и допунама Закона ауторском и сродним правима	ЗИС	2018/I
Celexi: 2:32011L0077(стручно редигован) 2:32009L0024(стручно редигован) 2:32006L0115(стручно редигован) 2:32004L0048(стручно редигован) 2:32001L0084(стручно редигован) 2:32001L0029(стручно редигован) 2:31996L0009(стручно редигован) 2:31993L0083(стручно редигован)				
2	2017-485	Закон о изменама и допунама Закона ауторском и сродним правима	ЗИС	2018/II
Celexi: 2:32014L0026(преведен) 2:32012L0028(стручно редигован) 2:32011L0077(стручно редигован) 2:32009L0024(стручно редигован) 2:32006L0115(стручно редигован) 2:32004L0048(стручно редигован) 2:32001L0084(стручно редигован) 2:32001L0029(стручно редигован) 2:31996L0009(стручно редигован) 2:31993L0083(стручно редигован)				

Закон о заштити топографија полупроводничких производа

Редни број	Шифра план.	Назив прописа	Надлежно министарство	Рок за утврђивање

	прописа		или посебна организација	/усвајање од стране владе /министарства
1	2017-144	Закон о изменама и допунама Закона о заштити топографија полупроводничких производа	ЗИС	2018/I
Celexi: 2:32004L0048(стручно редигован) 2:31987L0054(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања административних капацитета

У циљу правилног спровођења и примене прописа ЕУ из области ауторског и сродних права неопходно је упознавање са „добром праксом“ која је успостављена у земљама ЕУ, као и са одлукама Суда правде ЕУ. У том погледу очекује се значајна подршка кроз TAIEХ програме.

Планира се повећање броја запослених у 2018. години у Групи за ауторско и сродна права за два запослена, један економске струке, а други правне струке. Запошљавање једног економисте је неопходно у циљу јачања надзорне функције Завода над радом организација за колективно остваривање ауторског и сродних права, која ће обухватати и финансије ових организација.

3.7.2. Право индустријске својине

Патенти

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености Закона о патентима са прописима Европске уније

Закон о патентима („Сл. гласник РС”, број 99/11) делимично је усклађен са следећим прописима Европске уније:

- „Директивом 98/44/ЕЗ о правној заштити биотехнолошких проналазака”;
- „Уредбом 1610/96 о стварању сертификата о додатној заштити производа за заштиту биља”;
- „Уредбом 469/2009 о сертификату о додатној заштити за медицинске производе”;
- „Уредбом 816/2006 о принудном лиценцирању патената који се односе на производњу фармацеутских производа за извоз у земље са проблемима јавног здравља”.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на заштиту проналазака;

На пословима који се односе на заштиту проналазака, у Сектору за патенте, ангажовано је 22 запослених. Сектор за патенте се састоји из три организационе целине:

1) Одељења за хемију и хемијску технологију са седам запослених патентних испитивача;

2) Одељења за машинство, електротехнику и општу технику са осам запослених патентних испитивача и

3) Одсека за правна питања патената са седам запослених од којих су троје запослени као правници.

Сектор за патенте		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
22	5	Детаљније обрађено у 3.7.3

Надлежности Сектора за патенте:

- води поступак испитивања пријава патената;
- води поступак заштите проналазака по пријавама малих патената;
- класификује пријаве за заштиту проналазака и признатих патената и малих патената по Међународној класификацији патената;
- води поступак по захтевима за упис у Регистар патената европског патента и проширеног европског патента;
- води поступак по захтеву за одобравање сертификата додатној заштити производа који су заштићени патентом и који се односе на лек за људе или животиње и средства за заштиту биља;
- уређује и прослеђује међународне и европске пријаве патента које се преко Завода подносе Светској организацији за интелектуалну својину и Европском заводу за патенте;
- припрема за објаву података о пријавама патената, признатим патентима и малим патентима, о захтевима за признање сертификата и признатим сертификатима, о одбијеним захтевима за признање сертификата и о престанку важења сертификата, као и припрема за објаву података о променама права;
- пружа стручна мишљења и информације подносиоцима пријава, носиоцима права и корисницима заштићених права;

- води поступак поводом поднетих предлога за оглашавање ништавим решења о признању патената, малих патената и сертификата.

в) Мере и активности предузете у циљу усаглашавања Закона о патентима са прописима Европске уније

Завод за интелектуалну својину прати активности које Европска комисија предузима у циљу анализе правног оквира за сертификат о додатној заштити. Марта месеца 2017. године представници Завода су учествовали на радионици коју су под називом „Сертификат о додатној заштити у Европи – статус кво и перспективе“ организовали Немачки завод за жигове и Институт Макс Планк. У циљу израде поменуте анализе Завод је доставио одговоре на упитник у вези примене сертификата о додатној заштити у Србији.

г) Мере и активности предузете у циљу јачања административних капацитета у Сектору за патенте

У оквиру сарадње са Светском организацијом за интелектуалну својину (WIPO) и Европским заводом за патенте (ЕПО) спровођене су обуке запослених који су ангажовани на пословима заштите проналазака. У 2017. години представници Сектора за патенте учествовали су на 12 семинара у организацији ЕПО-а и на 13 састанака и конференција посвећених различитим питањима из области патената у ЕПО-у и WIPO-у.

2) Планови за потпуно усклађивање са прописима Европске уније

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
2	2017-116	Закон о изменама и допунама Закона о патентима	ЗИС	2018/I
Celexi: 2:32009R0469(стручно редигован) 2:32006R1901(номинован за превод) 2:32004L0048(стручно редигован) 2:31998L0044(стручно редигован) 2:31996R1610(стручно редигован)				

а) План законодавних активности

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања административних капацитета

У циљу правилног спровођења и примене прописа ЕУ из области патената неопходно је упознавање са „добром праксом“ која је успостављена у земљама ЕУ, као и са одлукама Суда правде ЕУ. У том погледу очекује се значајна подршка кроз TAIEХ програме и билатералну сарадњу са ЕПО-ом.

Ради унапређења поступка признавања сертификата о додатној заштити за медицинске производе и за производе за заштиту биља обезбедиће се континуирано стручно усавршавање патентних испитивача и њихово упознавање са „добром

практиком“ земаља ЕУ у овој области. У том погледу очекује се подршка кроз TAIEH програме.

Жигови

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености Закона о жиговима са прописима Европске уније

Закон о жиговима („Сл. гласник РС“, бр. 104/09 и 10/13) је делимично усклађен са Директивом 2008/95/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица о жиговима и Уредбом 40/94 о жигу заједнице. Закон о жиговима није усклађен са Директивом Европског парламента и Савета 2015/2436/ЕУ од 16. децембра 2015. године о усклађивању законодавстава држава чланица о жиговима и са Уредбом Европског парламента и Савета 2015/2424/ЕУ од 16. децембра 2015. године.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на заштиту жигова

У Одељењу за жигове и Одсеку за међународне жигове, који се налазе у оквиру Сектора за знаке разликовања, ангажовано је 14 запослених. Новим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Заводу за интелектуалну својину, који је ступио на снагу дана 21.10.2017. године, предвиђено је повећање броја запослених у оба одељења са 14 на 17 запослених.

Одељење за жигове		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
10	3	Детаљније обрађено у 3.7.3

Одсек за међународне жигове		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте

4	1	Детаљније обрађено у 3.7.3

Надлежности Одељења за жигове и Одсека за међународне жигове:

- спроводе поступак регистрације жига, по националним и међународним пријавама жигова;
- спроводе поступке поводом захтева за оглашавање ништавим регистрованог жига и захтева за престанак жига;
- воде Регистар жигова у електронском облику.

в) Мере и активности предузете у циљу усаглашавања Закона о жиговима са европским законодавством:

Представници Завода који раде на транспозицији ЕУ прописа у Закон о жиговима учествовали су марта, априла, јуна, јула и октобра 2017. године на семинарима које је организовао Европски завод за интелектуалну својину (ЕУИПО) на тему опозиције жигова и заштите нетрадиционалних жигова, као и на састанцима посвећеним уједначавању праксе у вези са заштитом жигова. Такође, представници Завода учествовали су октобра 2016. године и марта 2017. године у својству посматрача на састанцима Подгрупе за жигове Групе експерата за политику индустријске својине Европске комисије основане маја 2016. године.

2) Планови за потпуно усклађивање Закона о жиговима са прописима Европске уније

а) План законодавних активности

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
3	2017-101	Закон о изменама и допунама Закона о жиговима	ЗИС	2018/I
Celexi: 2:32008L0095(обустављено превођење) 2:32004L0048(стручно редигован)				

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
4	2017-547	Закон о изменама и допунама Закона о жиговима	ЗИС	2018/II

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања административних капацитета

У циљу правилног спровођења и примене прописа ЕУ из области жигова неопходно је упознавање са „добром праксом“ која је успостављена у земљама ЕУ, као и са одлукама Суда правде ЕУ. У том погледу очекује се значајна подршка кроз TAIEХ програме и билатералну сарадњу са EUIPO.

Имајући у виду да ће се изменама Закона о жиговима које се планирају за други квартал 2018. године увести институт опозиције у поступак признавања жига, у првом кварталу 2018. године ће се извршити анализа закона земаља ЕУ које примењују систем опозиције, ради проналажења најбољег решења, као и упознавање са праксом EUIPO-а у примени овог института.

Индустријски дизајн

1) Приказ статуса усклађености Закона о правној заштити индустријског дизајна са прописима Европске уније

а) Достигнути ниво усаглашености

Законом о изменама и допунама закона о правној заштити индустријског дизајна ("Службени гласник РС", бр. 104/2009 и 45/2015) извршено је потпуно усклађивање са прописима Европске уније који уређују заштиту индустријског дизајна:

- „Директивом 98/71/ЕЗ о правној заштити дизајна”;
- „Директивом 2004/48/ЕЗ о спровођењу права интелектуалне својине”.

Закон је такође суштински усклађен са „Уредбом 6/2002 о дизајну Европске уније”.

Институт исцрпљења права биће проширен на територију Европске уније и Европског економског простора даном приступања Републике Србије Европској унији.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на заштиту индустријског дизајна

У Групи за индустријски дизајн и ознаке географског порекла која се налази у оквиру Сектора за знаке разликовања, на пословима који се односе на индустријски дизајн, ангажовано је троје запослених.

**Група за индустријски дизајн и ознаке географског порекла
(запослени који су ангажовани на пословима заштите индустријског
дизајна)**

Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
3	2	Детаљније обрађено у 3.7.3

Надлежност Групе за индустријски дизајн и ознаке географског порекла у делу који се односи на заштиту индустријског дизајна:

- спроводи поступак регистрације индустријског дизајна по националним и међународним пријавама;
- спроводи поступке поводом захтева за оглашавање ништавим регистрованог индустријског дизајна и ознака географског порекла;
- издаје исправе о признатом праву;
- издаје потврде и уверења по националном дизајну;
- издаје потврде и уверења по међународно регистрованом дизајну;
- пружа услуге решерша на захтев странака;
- израђује писмена правна мишљења;
- израђује Методологију поступања Завода у поступку за признање дизајна.

Ознаке географског порекла

1) Приказ статуса усклађености Закона о ознакама географског порекла са прописима Европске уније

а) Достигнути ниво усаглашености Закона о ознакама географског порекла са прописима Европске уније

Закон о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, бр. 18/2010) није усклађен са:

„Уредбом 1151/2012 Европског парламента и Савета од 21. новембра 2012. године о Шемама квалитета за пољопривредне производе и прехранбене намирнице”.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на заштиту ознака географског порекла

У Групи за индустријски дизајн и ознаке географског порекла, која се налази у оквиру Сектора за знаке разликовања, на пословима који се односе на географске ознаке порекла, ангажован је један запослени.

Група за индустријски дизајн и ознаке географског порекла (запослени који су ангажовани на пословима заштите ознака географског порекла)		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
1	1	Детаљније обрађено у 3.7.3

Надлежност Групе за индустријски дизајн и ознаке географског порекла у делу који се односи на заштиту ознака географског порекла:

- води посебан управни поступак испитивања у предметима ознака географског порекла производа;
- води посебан управни поступак у предметима по предлогу за оглашавање ништавим решења о признању ознака географског порекла;
- припрема одговоре на тужбе покренуте против Завода у управном спору; израђује Методологију поступања Завода у поступку за признање ознака географског порекла;
- израђује писмена правна мишљења;
- израђује Методологију поступања Завода у поступку за признање ознаке географског порекла дизајна.

2. Планови за потпуно усклађивање Закона о ознакама географског порекла са прописима Европске уније

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
5	2017-600	Закон о ознакама географског порекла	ЗИС	2018/III
Celexi: 2:32012R1151(стручно редигован)				

Пословна тајна

1) Приказ статуса усклађености Закона о заштити пословне тајне са прописима Европске уније

а) Достигнути ниво усаглашености Закона о заштити пословне тајне са прописима Европске уније

Закон о заштити пословне тајне ("Сл. гласник РС" бр. 72/2011 од 29.9.2011) није усклађен са Директивом 2016/943 од 8. јуна 2016. године о пословним тајнама.

2. Планови за потпуно усклађивање Закона о заштити пословне тајне са прописима Европске уније

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
6	2017-548	Закон о заштити пословне тајне	ЗИС	2019/I
Celexi: 2:32016L0943(у процесу превођења)				

Заштита права оплемењивача биљних сорти

Заштита права оплемењивача биљних сорти обрађена је у оквиру Поглавља 12: Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика.

3.7.3 Заштита права интелектуалне својине

1) Приказ статуса усклађености закона из области интелектуалне својине са „Директивом 2004/48/ЕС Европског парламента и савета од 29.4.2004. године о заштити права интелектуалне својине”

а) Достигнути ниво усаглашености закона из области интелектуалне својине са „Директивом 2004/48/ЕС Европског парламента и савета од 29.4.2004. године о заштити права интелектуалне својине”.

Национално законодавство у области заштите права интелектуалне својине делимично је усклађено са „Директивом 2004/48/ЕС Европског парламента и савета од 29.4.2004. године о заштити права интелектуалне својине” (у даљем тексту: Директива о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС).

Закон о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 и 119/2012 од 25.12.2012. године) је делимично усклађен са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”.

Нацрт закона о ауторском и сродним правима усклађен је са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”. Његовим усвајањем постиже се пуна усаглашеност са споменутом Директивом у домену грађанскоправне заштите ауторског и сродних права.

Закон о заштити топографија полупроводничких производа („Службени гласник РС”, број 55/13) не садржи одредбе којима регулише грађанскоправна заштита, већ се упућује на примену одредаба Закона о патентима којима је регулисана грађанскоправна заштита.

Закон о патентима („Службени гласник РС”, број 99/11) делимично је усклађен са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”.

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о патентима усклађен је са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”. Његовим усвајањем постиже се пуна усаглашеност са споменутом Директивом у домену грађанскоправне заштите патената и малих патената.

Закон о жиговима („Службени гласник РС”, бр. 104/09 и 10/13) делимично је усклађен са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”.

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о жиговима усклађен је са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”. Његовим усвајањем постиже се пуна усаглашеност са споменутом Директивом у домену грађанскоправне заштите жигова.

Закон о правној заштити индустријског дизајна („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009 и 45/2015) је у потпуности усаглашен са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета за ефикасну заштиту права интелектуалне својине

Органи надлежни за заштиту права интелектуалне својине су судови, тужилаштва, полиција, царина, тржишна инспекција, пореска управа и друге инспекцијске службе. Од јануара 2014. године извршена је концентрација предмета грађанско-правне заштите права интелектуалне својине тако да су у првом степену надлежни Привредни суд у Београду и Виши суд у Београду, а у другом степену су надлежни Привредни апелациони суд у Београду и Апелациони суд у Београду.

Када је реч о институционалном оквиру за поступање по кривичним делима из области интелектуалне својине надлежна су основна јавна тужилаштва (58) и судови опште надлежности, осим у случају кривичних дела високо-технолошког криминала.

Административни капацитети у области високо-технолошког криминала

Институције Републике Србије надлежне за поступање у области високо-технолошког криминала су: Посебно тужилаштво за борбу против високотехнолошког криминала, Виши суд у Београду и Министарство унутрашњих послова - Одељење за борбу против високотехнолошког криминала које се налази у оквиру Службе за борбу против организованог криминала у оквиру Одељења основана су два одсека - Одсек за сузбијање електронског криминала и Одсек за борбу против криминала и области интелектуалне својине. У Одељењу раде начелник Одељења и 19 полицијских службеника распоређених у ова два одсека. У Посебном тужилаштву за високо-технолошки криминал раде посебни тужилац за високо-технолошки криминал, четири заменика посебног тужиоца, два помоћника посебног тужиоца и два административна службеника. У Вишем суду у Београду није спроведена специјализација судија нити формирано посебно одељење. Поступање у овој материји у надлежности је судија Кривичног одељења.

Административни капацитети органа државне управе

Административни капацитети - Министарство унутрашњих послова

Сви полицијски службеници из Дирекције полиције која је у саставу Министарства унутрашњих послова су овлашћени да врше истрагу кривичних дела у области права интелектуалне својине. Две организационе јединице у оквиру Дирекције полиције имају специјализовану надлежност у области права интелектуалне својине: Одсек за сузбијање превара и заштиту интелектуалне својине, који је надлежан за истрагу кривичних дела у којима се повреда права врши производњом и прометом пиратске или кривотворене робе и Одсек за сузбијање криминала у области интелектуалне својине, који је надлежан за истрагу високотехнолошких кривичних дела у области интелектуалне својине која се односе на коришћење компјутера или компјутерских мрежа, ако број примерака ауторских дела прелази 2.000 или настала материјална штета прелази износ од 1.000.000 динара. Одсек за сузбијање криминала у области интелектуалне својине је организациона јединица у оквиру Одељења за борбу против високотехнолошког криминала Министарства унутрашњих послова, које поступа по захтевима Посебног одељења за борбу против високотехнолошког криминала при Вишем јавном тужилаштву у Београду и територијално је надлежно за целу територију Републике Србије.

Одсек за сузбијање превара и заштиту интелектуалне својине има четири полицијска службеника, укључујући и супервизора. Одсек за сузбијање криминала у области интелектуалне својине има шест полицијских службеника, а Одељење за борбу против високотехнолошког криминала у чијем саставу је наведени одсек има 16 полицијских службеника.

Административни капацитети - Управа Царина

Специјализована организациона јединица - Одељење за заштиту интелектуалне својине Управе царина, налази се у саставу Сектора за контролу примене царинских прописа (на централном нивоу) и тренутно има 10 царинских службеника. Мере заштите права интелектуалне својине према усклађеном законодавном оквиру примењују се на централном нивоу као и на нивоу пет региона (Београд, Нови Сад, Суботица, Ниш и Димитровград). Сви царински службеници који врше послове контроле и надзора царинске робе овлашћени су да обуставе царински поступак и/или привремено задрже робу сумњиву са аспекта повреде права интелектуалне својине.

Управа царина користи систем електронске размене података са носиоцима права интелектуалне својине и њиховим овлашћеним заступницима. Резултат примене апликација за електронско подношење захтева за предузимање мера заштите, ткз. е-ИПР апликације, у 2016. години је следећи:

- Укупно је поднето 273 захтева за предузимање мера заштите права интелектуалне својине, који су одобрени са важношћу до годину дана. У укупном броју захтева, 180 поднето је електронским путем, док је 75 захтева поднето у папирној форми.

За прикупљање и обраду података о предметима у којима су предузете мере заштите права интелектуалне својине користи се систем ИНЕС+. Овај систем компатибилан је систему COPIES који се користи у Европској унији. Такође, у циљу лакшег и ефикаснијег детектовања кривотворене робе царинским службеницима је на располагању портал Управе царина са релевантним информацијама важним за спровођење прописа, а одређени број царинских службеника на терену има приступ ИПМ бази (Interface Public Members) Светске царинске организације.

У циљу ефикасне борбе против кривотворених лекова, медицинских средстава и сличних небезбедних производа, формиран је и делује јединствен контакт-центар

(Single points of contact, у даљем тексту SPOC), којим координира Министарство здравља.

Административни капацитети - Министарство трговине, туризма и телекомуникација-Сектор тржишне инспекције

Министарство трговине, туризма и телекомуникација-Сектор тржишне инспекције, у делу надлежности за спровођење права интелектуалне својине, примењује мере у поступку инспекцијског надзора у производњи и промету робе којом се повређују права интелектуалне својине, по службеној дужности и по захтеву носилаца права интелектуалне својине на основу Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине. Такође, у складу са Законом о оптичким дисковима, врши контролу производње и промета оптичких дискова.

Са стањем у јануару 2017. године, Сектор тржишне инспекције има укупно 423 запослена тржишна инспектора. И поред смањења укупног броја запослених, задржано је 47 тржишних инспектора на пословима спровођења права интелектуалне својине, који су специјализовани за ову област рада. Тржишни инспектори обављају послове усмерене на идентификовање повреда права интелектуалне својине и идентификацију и привремено одузимање кривотворене и пиратске робе, о чему, по тужби носиоца права интелектуалне својине, коначну одлуку доноси надлежни суд. У седишту Сектора тржишне инспекције обезбеђена је координација рада свих тржишних инспектора који имају сарадњу са другим органима надлежним за спровођење права интелектуалне својине. Тржишна инспекција годишње усвоји просечно 70 до 90 захтева за предузимање мера које поднесу носиоци права интелектуалне својине. На бази тих захтева, као и поступака који се спроводе по службеној дужности Тржишна инспекција годишње изврши преко 3000 инспекцијских контрола. У току 2016. године, тржишни инспектори су идентифиовали и запленили 482.460 кривотвореник и пиратских производа. У периоду од јануара до септембра 2017. године запленили су 46.290 комада кривотворених производа и спровели уништавање дела заплењене кривотворене робе, претежно прехранбених производа, одевних предмета и обуће и амбалаже за те производе.

Административни капацитети - Пореска управа

Активности Пореске управе за контролу спровођења права интелектуалне својине на рачунарским програмима (софтверима) и базама података у 2017. години, вршило је 16 инспектора који су обављали послове контроле легалности софтвера у циљу заштите права интелектуалне својине на рачунарске програмима и базама података.

У складу са Програмом трансформације Пореске управе 2015 - 2020 године (у даљем тексту: Програм трансформације), предвиђено је да се послови контроле повреде права интелектуалне својине на рачунарским програмима (софтверима) и базама података изместе из надлежности Пореске управе у циљу измештања непореских („non-core“) послова из надлежности Пореске управе.

До коначне реализације Програма трансформације, изменама Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија - Пореској управи из августа 2017. године, укинута је Одељење за контролу легалности софтвера које је било у саставу Сектора за информационе и комуникационе технологије, а послови откривања повреде права интелектуалне својине на рачунарским програмима (софтвер) и базама података додељени су Сектору за контролу, у оквиру описа послова инспектора теренске контроле.

Административни капацитети – Министарство здравља

У Министарству здравља једно лице запослено је на регулаторним пословима у области лекова и медицинских средстава, док инспекција за лекове и медицинска средства има седам запослених инспектора (не постоје инспектори који су описом послова изричито одређени за инспекцијски надзор у области заштите права интелектуалне својине). Инспекција за лекове и медицинска средства у складу са овлашћењима из Закона о лековима и медицинским средствима спречава промет лажних лекова и лекова ван регуларног ланца снабдевања. У складу са законским овлашћењима врши се узорковања лекова за ванредну контролу квалитета у Националној контролној лабораторији Агенције за лекове и медицинска средства Србије (АЛИМС) на идентификацију активне фармацеутске супстанце и одређивање садржаја активне супстанце. По налогу Тужилаштва, у службеним просторијама МУП-а или у заједничким инспекцијском надзору са полицијским службеницима на терену, записником се констатује чињенично стање у вези са привремено одузетим лековима. Тужилаштву се, ради даљег поступања, прослеђују информације у вези са статусом одузетих лекова и добијеним резултатима ванредне контроле квалитета (Сертификат АЛИМС-а), као и информације добијене од произвођача и инопроизвођача о томе да ли су серије привремено одузетих лекова произведене у погону произвођача и за које тржиште Европе су пуштене у промет.

в) Мере и активности које су предузете у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Ради усклађивања прописа у области интелектуалне својине са одредбама „Директиве о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”, тренутно су у процедури доношења следећи прописи: Закон о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима, Закон о изменама и допунама Закона о правној заштити топографија полупроводничких производа, Закон о изменама и допунама Закона о патентима и Закон о изменама и допунама Закона о жиговима. Циљ је усклађивање са одредбама које се односе на лица која имају право на подношење захтева за изрицање мера, доказе, право на информације, привремене мере, корективне мере, мере забране и одштету. Када ове измене и допуне буду усвојене, наведени закони биће у потпуности у складу са „Директивом 2004/48/ЕС.

Надлежност инспекцијских органа дефинисана је Законом о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине („Сл. гласник РС”, бр. 46/2006 и 104/2009 - др. закони) док је надлежност царинских органа уређена Царинским законом („Сл. гласник РС”, бр. 18/10, 111/12 и 29/15 и 108/16) и Уредбом о условима и начину за примену мера за заштиту права интелектуалне својине („Сл. Гласник” РС, бр. 25/15 и 3/18). Уредба о условима и начину за примену мера за заштиту права интелектуалне својине на граници усклађена је са релевантним правним тековинама ЕУ (Уредба ЕУ 608/2013 и Уредба ЕК 1352/2013) у погледу царинског поступка за заштиту права интелектуалне својине на граници - види Преговарачко поглавље 29.

Законодавни оквир РС у области кривично-правне заштите интелектуалне својине чине: Закон о потврђивању Конвенције о високо-технолошком криминалу, Кривични законик, Законик о кривичном поступку, Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високо-технолошког криминала и Закон о електронским комуникацијама. Кривична дела у области интелектуалне својине прописана су у глави XX Кривичног законика. Поред ових кривичних дела, Кривичним закоником прописано је и кривично дело “Неовлашћено коришћење туђег пословног имена и друге посебне ознаке робе и услуга” из члана 233 (глава XXIII). Закоником о кривичном поступку, између осталог прописано је да се посебна доказна

радња “Тајни надзор комуникације” из члана 166. овог законика може одредити за кривично дело “Неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права” из члана 199. КЗ.

Координација спровођења права интелектуалне својине

Предузети су кораци за унапређење и институционализовање сарадње између институција за спровођење права интелектуалне својине и Завода. У оквиру Координационог тела основане су три радне групе.

Радна група за израду Националне стратегије за развој интелектуалне својине је у сарадњи са експертом ИПА 2011 Твининг пројекта припремила Нацрт стратегије за период од 2017. године до 2021. године.

Радна група за размену података припрема јединствену методологију за прикупљање и обраду статистичких података, као и препоруке и смернице органима за спровођење права у погледу модификације постојећих модела евидентирања података, а све у циљу усклађивања са системом евидентирања и извештавања ЕУ.

Радна група за подизање свести о штетности кривотворења и пиратерије основана је са задатком да подигне степен разумевања грађана о важности поштовања права интелектуалне својине. Ова радна група је спровела више активности - кампању за информисање потрошача о штетности кривотворених играчака, предавања о штетности кривотворених лекова у основним, средњим школама и на факултетима, као и објављивање низа чланака и саопштења на тему штетности пиратерије и кривотворења.

Министарство унутрашњих послова

Број кривичних дела, кривичних пријава и учинилаца евидентираних на територији Републике Србије у периоду од 01.01.2016 до 30.09.2017

		2016	I-IX 2017
Неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права (чл. 199 Кривичног законика)	Број дела	49	28
	Број кривичних пријава	44	26
	Број учинилаца	40	27
Неовлашћено уклањање или мењање електронске информације о ауторском и сродним правима (чл. 200. Кривичног законика)	Број дела		
	Број кривичних пријава		
	Број учинилаца		
Повреда проналазачког права (чл. 201. Кривичног законика)	Број дела	1	
	Број кривичних пријава	1	
	Број учинилаца	1	
Неовлашћено коришћење туђег дизајна (чл. 202. Кривичног законика)	Број дела	1	
	Број кривичних пријава	1	
	Број учинилаца	3	
Неовлашћена употреба туђег робног имена, ознаке робе или поре-	Број дела	196	172
	Број кривичних пријава	117	96

кла (чл.233. Кривични законика)	Број учинилаца	122	95
Производња и стављање у промет штетних производа (чл.256. Кривичног законика)	Број дела	19	47
	Број кривичних пријава	18	45
	Број учинилаца	19	46

Министарство трговине, туризма и телекомуникација - Сектор тржишне инспекције - У спровођењу права интелектуалне својине из надлежности Сектора тржишне инспекције, коришћене су процедуре, смернице, материјали и опрема добијена у оквиру техничке подршке финансиране из ИПА 2011 уз имплементацију ЕУ Твининг пројекта ИПА 2011- Спровођење права интелектуалне својине. У погледу евидентирања активности и мера у области спровођења права интелектуалне својине, тржишна инспекција користи софтвер INES, који је резултат наведеног пројекта.

На основу резултата наведеног пројекта, урађен је Акциони документ за нови твининг пројекат у овој области који ће у наредном периоду бити реализован са циљем да подржи даље унапређење административних и техничких капацитета надлежних институција и њихову међусобну сарадњу.

Настављено је коришћење машина за уништавање кривотворене робе са пратећом опреме и примена смерница за поступање са опасном робом, тако да се безбедно спроводи уништавање кривотворене робе под надзором тржишних инспектора у сарадњи са носиоцима права интелектуалне својине, јавним предузећима у области комуналних послова и другим компанијама лиценцираним за поступање са одређеним категоријама отпада.

Крајем 2016. године одржана је ТАИЕХ радионица на тему поступања са кривотвореном робом којој је присуствовало 50 тржишних инспектора и на којој су узели учешћа и представници Управе царина и Пореске управе.

У циљу унапређења правног оквира за поступање са кривотвореном робом Министарство трговине, туризма и телекомуникација је урадило Предлог уредбе којом се ближе прописује поступање са кривотвореном робом (привремено одузимање, складиштење и уништавање производа у складу са ЕУ стандардима). Доношење ове уредбе се очекује у 2018. години.

Статистички подаци:

Година	2016	2017 (I-IX)
Број усвојених захтева	76	89

Година	2016	2017 (I-IX)
Број заплењених производа	482,460	46,371

Управа царина - Формирани су регионални координатори за послове заштите права интелектуалне својине у пет најзначајних царинарница преко којих се одвија највећи промет робе сумњиве са аспекта повреде права интелектуалне својине. У питању су следеће царинарнице: Београд, Нови Сад, Суботица, Ниш и Димитровград. У овом тренутку послови заштите права интелектуалне својине обављају се у оквиру постојећих кадровских капацитета наведених царинарница, с тим да се у даљем развоју предвиђа јачање њихове улоге и значаја.

Настављена је сарадња са представницима SEED-a (Maintenance and Development пројекат финансиран је из средстава вишекорисничког ИПА 2015.) у циљу даљег унапређења система ИНЕС+ и припреме за израду нове јавне базе података која је прописана Царинским законом.

У 2016. години, уништено је укупно 519.691 артикала кривотворене и пиратизоване робе, од чега је употребом машине за уништење из пројекта ИПА 2011 "Спровођење права интелектуалне својине", уништено укупно 295.029 комада разне робе и 1.779 кг текстила, док је у осталим погонима уништено 224.662. У првих 9 месеци 2017. године уништено је 384.168 комада разне робе.

У 2017. години, прихваћено је 162 захтева за предузимање мера заштите права интелектуалне својине, који су одобрени са важношћу до годину дана. Од овог броја захтева, 135 је поднето електронским путем, а 27 у папирној форми. Обуке царинских службеника спроводиле су се у континуитету и у сарадњи са релевантним међународним и националним институцијама, носиоцима права интелектуалне својине, царинским администрацијама земаља чланица ЕУ.

Пореска управа - У 2016. години и у периоду од 01.01-15.10.2017. године, утврђени су следећи резултати контрола легалности софтвера код пореских обвезника и то:

- 2016. године извршене су 464 контроле, при чему је утврђено да је 439 тј. 94,61% пореских обвезника користило легалан софтвер, или је у току контроле по издатим мерама за отклањање неправилности и незаконитости извршило легализација рачунарских програма. У истом периоду поднете су 2 пријаве за привредни преступ Основном јавном тужилаштву за коришћење нелегалног софтвера и 1 кривична пријава посредством Вишег јавног тужилаштва.

- 2017. године у периоду од 01.01-15.10.2017. године извршено је 426 контрола, при чему је утврђено да је 320 тј. 97,26% пореских обвезника користило легалан софтвер, или је у току контроле по издатим мерама за отклањање неправилности и незаконитости извршило легализација рачунарских програма. У наведеном периоду поднета је 1 пријава за привредни преступ Основном јавном тужилаштву за коришћење нелегалног софтвера.

Вредност софтвера купљеног у поступку контроле и плаћеног пореза на додату вредност по фактурама за купљени софтвер по годинама износи:

- 2016. године вредност купљеног софтвера износи 260.600.168,39 динара, док износ обрачунатог и плаћеног ПДВ износи 43.448.068,27 динара.

- 2017. за период 01.01.-15.10.2017. године вредност купљеног софтвера износи 73.659.323,06 динара, док износ обрачунатог и плаћеног ПДВ износи 12.291.118,20 динара.

Ефекат спроведених контрола је велики са становишта јачања свести о значају куповине легалног софтвера и стварању боље предузетничке климе. Присутност инспектора на терену доприноси уређењу тржишта ових права и даје допринос у борби против сиве економије.

Током 2016. године, објављена је Глобална студија о софтверској пиратерији од стране реномиране међународне компаније IDC. На основу IDC студије која мери стопу пиратерије на сваке 2 године, објављени податак за Србију за 2015. годину показује да стопа пиратерије износи 67%. У периоду од 2011-2015. године, стопа пиратерије је смањена за 7%. Тренд смањења софтверске пиратерије се наставља са прогнозом од 2 % за 2016. и 2017. годину.

Заштита жигова у области лекова и медицинских средстава је у оквиру Поглавља 28 за заштиту потрошача и заштиту здравља.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) План законодавних активности

Ради усклађивања са „Директивом 2004/48/ЕС” и Споразумом о трговинским аспектима права интелектуалне својине (ТРИПС), планирано је усвајање следећих закона: Закона о изменама и допунама закона о ауторском и сродним правима, Закона о правној заштити топографија полупроводничких производа, Закона о патентима и Закона о жиговима. Када споменути закони буду донети, биће у потпуности усклађени са „Директивом 2004/48/ЕС” и ТРИПС-ом.

У области високо-технолошког криминала планирано је додатно усклађивање кривичног законодавства са Конвенцијом Савета Европе о сајбер криминалу - ЦЕТС бр. 185 која је ратификована од стране РС 2009. године. Стандарди прописани Конвенцијом већином су унети у законодавни оквир РС, али је у циљу потпуне усклађености неопходна измена и допуна Кривичног законика Републике Србије у делу који се односи на кривично-правну заштиту интелектуалне својине. Сходно Акционом плану за Поглавље 24, марта 2016. године спроведена је ТАИЕХ мисија у циљу анализе постојећег законодавног оквира и утврђења степена усклађености са правним стандардима ЕУ. На основу спроведене анализе децембра 2016. године Министарству правде упућена је иницијатива за измену релевантних прописа у овој области. У складу са упућеном иницијативом, током другог квартала 2017. године Министарство правде формирало је радну групу за измену Кривичног законика, Законика о кривичном поступку и Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања институционалне структуре и административних капацитета

Мере за јачање координације између органа за спровођење права интелектуалне својине

Планирано је усвајање Стратегије развоја интелектуалне својине за период од 2017 – 2021, у првом кварталу 2018. године. Акционим планом, који ће бити саставни део Стратегије, детаљније ће бити формулисан план за даље унапређење система права интелектуалне својине у РС.

Планиране су и активности на даљем јачању Координационог тела. Посебно планирано је да се у оквиру Радне групе за размену података, којом руководи представник тужилаштва за високо-технолошки криминал, а која је почела рад на утврђивању јединствене методологије за прикупљање и обраду статистичких података, интен-

живира рад на бољој размени података између надлежних органа. Планирано је да се након усвајања методологије од стране институција укључених у спровођење права интелектуалне својине, изврши анализа ИТ капацитета која ће бити урађена уз ангажовање ИТ стручњака. Ове активности планиране су за период 2017-2018. година. Истовремено, планиране су активности на успостављању размене оперативних података између институција које су укључене у спровођење права интелектуалне својине.

Планира се одржавање састанака Координационог тела најмање једном у шест месеци за период 2017-2021. године. Планира се одржавање састанака Радне групе за подизање свести о кривотворењу и пиратерији најмање једном у шест месеци за период 2017-2021. године.

За цео период од 2018-2021. планира се спровођење обука запослених у органима за спровођење права интелектуалне својине од стране Завода за интелектуалну својину у сарадњи са свим институцијама за спровођење, како би се оспособили да на професионалан и ефикасан начин реагују на повреде права интелектуалне својине.

За други квартал 2018. године планира се:

- успостављање и развој међународне сарадње институција за спровођење права интелектуалне својине са међународним институцијама за спровођење права интелектуалне својине.

За трећи квартал 2018. године планира се:

- израда унифицираних, поузданих и транспарентних модела статистичког извештавања органа за спровођење права интелектуалне својине;
- размена релевантних података између институција надлежних за спровођење права интелектуалне својине на систематичан и структурисан начин.

За четврти квартал 2018. године планира се:

- одржавање годишње конференције и других едукативно-информативних активности у организацији Радне групе за подизање свести о кривотворењу и пиратерији.

За други квартал 2019. године планира се:

- унапређење начина прикупљања и обраде статистичких података у вези са резултатима оствареним у спровођењу права интелектуалне својине од стране органа надлежних за спровођење права интелектуалне својине;
- израда или унапређење процедура, методологија, студија, база података и сл. у циљу ефикаснијег рада надлежних органа. У свему томе, од велике помоћи могу бити студије, публикације, базе података и сл. које се налазе на сајту Опсерваторије, Европског завода за интелектуалну својину (EUIPO).

За трећи квартал 2019. године планира се:

- да се изврши анализирање реалне могућности умрежавања независних база органа надлежних за спровођење права интелектуалне својине или стварање јединствене базе података (апликације) по узору на ЕУ.

За четврти квартал 2019. године планира се:

- стварање кадровских претпоставки за израду квалитативне и квантитативне анализе информација које размењују органи за спровођење права интелектуалне својине;

- оснивање Акционе групе која ће се бавити идентификацијом трендова у вези са повредом права интелектуалне својине (и других чињеница) које могу бити од помоћи органима за спровођење права.

За први квартал 2020. године планира се:

- израда студије о квалитативној и квантитативној анализи кривотворења и пиратерије, њиховом утицају на БДП, запосленост и сл. у Републици Србији;

- подизање нивоа знања привредних субјеката о заштити и искоришћавању права интелектуалне својине нпр. кроз активности Завода за интелектуалну својину - Центра за едукацију и информисање у сарадњи са организацијама за подршку привреди (привредним коморама, удружењима привредника, развојним агенцијама, итд.), кроз пружање услуга привредним субјектима као што су Дијагностика интелектуалне својине или уз помоћ других алата развијених у оквиру ЕУ пројеката на којима је Завод учествовао (Iporta, VIP4SME).

За други квартал 2020. године планира се:

- увођење наставе о интелектуалној својини на универзитетима кроз акредитоване програме, самосталне предмете или у оквиру других наставних предмета прилагођених образовним профилима, као и кроз курсеве континуираног образовања;

- подизање нивоа познавања заштите и управљања интелектуалном својином од стране истраживача на универзитетима и другим истраживачким установама кроз различите курсеве које организује Завод за интелектуалну својину преко Центра за едукацију и информисање или у сарадњи са WIPO, ЕРО, Центрима за трансфер технологије.

Завод за интелектуалну својину планира следеће мере:

У циљу повезивања база и размене података са органима задуженим за спровођење заштите права интелектуалне својине у Србији, Завод за интелектуалну својину планира да унапреди своју ИТ инфраструктуру. Ово је посебно значајно имајући у виду да је знатан део ИТ опреме дотрајао и технички превазиђен јер је набављен 2007. године у оквиру пројекта техничке помоћи Заводу CARDS 2004. Ради јачања ИТ инфраструктуре Завода за интелектуалну својину Република Србија ће аплицирати за средства претприступне помоћи ЕУ. Унапређење ИТ инфраструктуре Завода допринеће и побољшању електронске комуникације Завода са међународним организацијама, као и унапређењу његове комуникације са корисницима (e-filing пријава, on-line Гласник интелектуалне својине).

Управа царине планира следеће мере:

- Активно учешће у раду Координационог тела за ефикасну заштиту права интелектуалне својине и радним групама које су формиране за оперативно деловање и рад на посебно значајним питањима везаним за ефикасну заштиту права интелектуалне својине.

- Јачање улоге и значаја регионалних координатора УЦС у спровођењу заштите права интелектуалне својине и шира примена система анализе и управљања ризицима код селекције пошиљки сумњивих са аспекта повреде права интелектуалне својине.

- У циљу јачања превентивних контрола и ефикасног спровођења мера за заштиту права интелектуалне својине, организовање акција на нивоу Управе царина РС, као и акција у сарадњи са другим државним органима (МУП и МТТ Сектор тржишне инспекције).

Први квартал 2018. године:

- Функционално тестирање јавне базе података која је прописана Царинским законом у циљу пласирања релевантних информација које су према обиму и структури у складу са Царинским законом;
- Обавештавање пословне заједнице путем медија о новој јавној бази која ће бити постављена на сајту Управе царина;
- Активности на успостављању система размене оперативних података између институција које су укључене у спровођење права интелектуалне својине;
- Едукација царинских службеника у погледу спровођења поступака заштите права интелектуалне својине.

Други квартал 2018. године:

- Активности на унапређењу расположивих софтвера и база података у циљу развоја електронске размене података и информација са осталим учесницима у поступку заштите права интелектуалне својине;
- Едукација царинских службеника у погледу спровођења поступака заштите права интелектуалне својине;
- Едукација царинских службеника у циљу имплементације најбоље праксе земаља ЕУ (интензивније коришћење инструмената краткорочне техничке помоћи експерата ЕУ-TAIEХ и Програм ЕУ CUSTOMS 2020);
- Израда инструкције (упутства) за спровођење мера заштите права интелектуалне својине за робу која се превози у малим пошиљкама.

Трећи квартал 2018. године:

- Едукација царинских службеника у погледу спровођења поступака заштите права интелектуалне својине за робу која се превози у малим пошиљкама;
- Информисање јавности о примени мера за заштиту права интелектуалне својине за робу која се превози у малим пошиљкама.

Четврти квартал 2018. године:

- Почетак спровођења мера заштите права интелектуалне својине за робу која се превози у малим пошиљкама;
- Едукација царинских службеника и обуке које се организују у сарадњи са носиоцима права интелектуалне својине.

2019. година:

- Едукација царинских службеника у циљу имплементације најбоље праксе земаља ЕУ (интензивније коришћење инструмената краткорочне техничке помоћи експерата ЕУ-TAIEХ и Програм ЕУ CUSTOMS 2020);
- Едукација царинских службеника у погледу спровођења поступака заштите права интелектуалне својине.

2020. година:

- Едукација царинских службеника у циљу имплементације најбоље праксе земаља ЕУ (интензивније коришћење инструмената краткорочне техничке помоћи експерата ЕУ-TAIEХ и Програм ЕУ CUSTOMS 2020);

- Едукација царинских службеника у погледу спровођења поступака заштите права интелектуалне својине.

2021. година:

- Едукација царинских службеника у погледу спровођења поступака заштите права интелектуалне својине;

- Едукација царинских службеника и обуке које се организују у сарадњи са носиоцима права интелектуалне својине.

Пореска управа ће у наредном периоду, наставити рад на контроли спровођења права интелектуалне својине за рачунарске програме (софтвер) и базе података, кроз рад инспектора теренске контроле.

Сектор тржишне инспекције МТТТ планира следеће активности:

Четврти квартал 2018. године:

- Пријем два извршиоца за послове спровођења права интелектуалне својине, који је био планиран за 2017. годину али није реализован у тој години.

- Након усвајања Уредбе којом се ближе прописује поступање са кривотвореном робом (привремено одузимање, складиштење, уништавање) које је планирано за четврти квартал 2018. године биће организована свеобухватна едукација за примену наведене уредбе и почеће се са њеном применом.

- У сарадњи са Заводом за интелектуалну својину и другим органима за спровођење права интелектуалне својине наставиће се спровођење кампања о штетности кривотворених производа за потрошаче, а у оквиру активности Координационог тела, односно Радне групе за подизање свести о значају заштите права интелектуалне својине.

- Планиране су даље обуке о истраживању на Интернету које су започете у оквиру Твининг пројекта ИПА 2011.

- Очекује се започињање Твининг пројекта ИПА 2016 - „Заштита и спровођење права интелектуалне својине” и спровођење уводне фазе пројекта која обухвата анализу постојећег стања и разраду плана активности за наредни двогодишњи период. Наведени пројекат усмерен је на јачање капацитета органа за спровођење права пре свега у области сузбијања Интернет пиратерије и кривотворења.

2019. и 2020. година:

- Имплементација активности Твининг пројекта ИПА 2016 - „Заштита и спровођење права интелектуалне својине“ чији је циљ да помогне институцијама за спровођење права интелектуалне својине да у тој области постигну пуну усаглашеност са правним тековинама ЕУ.

Први, други и трећи квартал 2021. године:

- Пуна примена резултата остварених у оквиру Твининг пројекта ИПА 2016-Заштита и спровођење права интелектуалне својине.

Јавно тужилаштво планира следеће:

Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал упутило је допис Министарству правде за давање сагласности на сачињени нацрт Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији Вишег јавног тужилаштва у Београду којим је предвиђено проширење систематизације радних места у Вишем јавном тужилаштву у Београду, за потребе Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал за два тужилачка помоћника и три члана административног особља, сходно Акционом плану за Поглавље 24. Такође, у циљу спровођења активности предвиђене Акционим планом за Поглавље 24, Државном већу тужилаца упућен је допис ради измене Одлуке о броју заменика јавних тужилаца у делу који се односи на Више јавно тужилаштво у Београду и расписивања конкурса за избор два заменика вишег јавног тужиоца, за потребе Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал.

На основу упућених дописа, почетком 2017. године решењем Републичког јавног тужиоца у Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал упућена су два заменика јавног тужиоца. Поред тога, унутрашњом реорганизацијом административног особља у Вишем јавном тужилаштву у Београду, извршено је распоређивање помоћника јавног тужиоца у Посебно тужилаштво. Очекује се формално регулисање статуса наведених заменика и помоћника јавног тужиоца кроз проширење Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, а затим и избор. Такође, очекује се и ступање у радни однос три додатна члана административног особља, уз обезбеђење адекватних материјално-техничких услова, што је предвиђено Акционим планом за Поглавље 24 – активност 6.2.9.1.2.

У оквиру пројекта ИПА 2017 планира се набавка опреме за потребе овог тужилаштва, која ће омогућити ефикасније прикупљање доказа и презентацију истих на суду.

Поред тога, Републичко јавно тужилаштво планира да се укључи у рад мреже European Intellectual Property Prosecutors Network (EIPPN).

3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ

3.8.1. Конкуренција

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У извештајном периоду није било даљег уподобљавања законских и подзаконских аката са правним тековинама ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Стручну службу чине 46 запослена, међу којима је и 23 правника, 12 економиста и 2 инжењера. За ефикасно обављање послова из свог делокруга, Комисија је организована у седам сектора и то: Сектор за утврђивање повреда конкуренције, Сектор за испитивање концентрација, Сектор за правне послове, Сектор за економске анализе, Сектор за међународну и домаћу сарадњу, Сектор за материјално-финансијске послове и Сектор за нормативно-правне, кадровске и опште послове.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Комисија је, међу активностима које имају за циљ ефикасно спровођење Закона, наставила са спровођењем ненајављених увиђаја, уз коришћење форензичке опреме за прикупљање електронских података. У 2016. години, Комисија је спровела ненајављене увиђаје у три поступка на 7 локација, а у првих 9 месеци 2017. године, у још два поступка на 7 локација.

Такође, Комисија је током 2016. године, спровела три секторске анализе и то: Секторску анализу тржишта трговине на велико и трговине на мало дериватима нафте у 2015. години, Секторску анализу тржишта осигурања и Секторску анализу тржишта постпродајних услуга (aftermarkets). У 2017. години, Комисија је наставила рад у овом домену и покренула две секторске анализе: Секторску анализу тржишта трговине на велико и трговине на мало дериватима нафте у 2016. години и Секторску анализу тржишта трговине на мало у неспецијализованим продавницама (претежно храном, дуваном и пићем), као и четири анализе услова конкуренције: Анализу услова конкуренције на тржишту спорске обуће, Анализу услова конкуренције на тржишту софтвера и рачунара, Анализу услова конкуренције на тржишту аутомобилских пнеуматика и Анализу услова конкуренције на тржишту откупа малина.

Комисија је дала мишљења на Нацрт закона о међубанкарским каматама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица и Нацрт закона о изменама и допунама Закона о превозу терета у друмском саобраћају.

У складу са преузетим обавезама (НПАА – друга ревизија), Комисија је припремила подзаконска акта о изузећима од забране рестриктивних споразума по категоријама, чиме је испунила обавезе из друге ревидиране верзије НПАА, и то:

1. Нацрт уредбе о споразумима о поправци и одржавању моторних возила и споразумима о продаји резервних делова за моторна возила који се изузимају од забране
2. Нацрт уредбе о споразумима о трансферу технологије који се изузимају од забране
3. Нацрт уредбе о споразумима између учесника на тржишту железничког, друмског и саобраћаја на унутрашњим водним путевима који се изузимају од забране

Што се тиче Нацрта уредбе о условима за изузеће од забране споразума у сектору осигурања, треба напоменути да је релевантна Уредба Комисије бр. 267/2010 престала да важи 31. марта 2017. године, те да иста више не представља део правних тековина ЕУ. Европска комисија је, након истека рока важења Уредбе, објавила да неће обнављати ову уредбу, нити ће у догледној будућности усвајати нови акт у овом домену.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У циљу обезбеђивања што ефикасније примене правила конкуренције у Републици Србији, Комисија ће преиспитати решења из постојећег законодавног оквира у области заштите конкуренције, ради потпунијег усклађивања са правним тековинама ЕУ.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ 3.8.1. Конкуренција				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-613	Закон о заштити конкуренције	МТТ	2018/II
2:European Commission Regulation (EC) No. 802/2004				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У циљу унапређења рада Комисије, у наредном периоду ће бити потребно предузимање мера које се тичу даљег јачања административних капацитета Комисије, па се очекује запошљавање нових кадрова и додатно стручно усавршавање за запослене.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду од 2018-2020. године, Комисија за заштиту конкуренције ће, уз подршку ИПА јединице Министарства трговине, туризма и телекомуникација, спроводити ИПА Твининг пројекат, чији је циљ даља хармонизација прописа у домаћем законодавству са регулативом ЕУ, затим, унапређење примене правила конкуренције у Републици Србији (како од стране Комисије, тако и других релевантних институција, укључујући судове, пословна удружења, секторске регулаторе и др.), као и подизање нивоа свести о институтима и значају конкуренције међу ширим пословним окружењем и јавности. Вредност пројекта је 1 милион евра.

У склопу овог пројекта, биће анализирана најбоља упоредна пракса, као и законодавна решења у области конкуренције у државама чланицама ЕУ. На основу наведене анализе, биће дате препоруке за евентуално побољшање постојећег законодавног оквира заштите конкуренције у Републици Србији, односно, решења која могу чинити део новог Закона о заштити конкуренције, чијој изради је приступило Министарство трговине, туризма и телекомуникација, превасходно ради усклађивања са новим Законом о општем управном поступку.

Након доношења новог закона, Комисија за заштиту конкуренције ће извршити анализу усклађености подзаконских аката из своје надлежности са новим законским решењима и, уколико су у супротности са њима, припремиће предлоге за измену важећих подзаконских аката.

3.8.2. Државна помоћ

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Од 17. новембра 2016. године, тј. након усвајања последње ревизије НПАА, није извршено додатно усклађивање домаћег законодавства са правним тековинама Европске уније у области контроле државне помоћи.

Што се тиче степена усклађености прописа, правила која се односе на доделу државне помоћи за пружање услуга од општег економског интереса у великој су мери усклађена са ЕУ правилима. Када су у питању правила која се односе на доделу хоризонталне државне помоћи помоћи (тј. помоћи малим и средњим предузећима - МСП, за регионални развој, за истраживање и развој, за обуку, за раднике у неповољном положају, за промовисање инвестиција у ризични капитал и за заштиту животне средине и за санацију и реструктурисање предузећа) она су делимично усклађена у Уредби о правилима за доделу државне помоћи ("Службени гласник РС", бр. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13, 97/13 и 119/14-даље: Уредба). Наведена правила углавном обухватају она правила која су садржана у релевантним смерницама или оквирима Европске комисије и у Општој уредби о изузећу. С обзиром на то да су правила ЕУ за поједине врсте државне помоћи измењена након усвајања Уредбе, одредбе ове уредбе су, такође, делимично усклађене са правилима за доделу државне помоћи у облику инвестиција у ризични капитал, помоћи за новооснована мала предузећа, помоћи за истраживање, развој и иновације. Поред тога, у национално законодавство је потребно увести правила за нове врсте државне помоћи, као што су помоћ за истраживачку инфраструктуру, помоћ за надокнаду штете проузроковане природним катастрофама, помоћ за спортску и вишенаменску рекреациону инфраструктуру и помоћ за локалну инфраструктуру.

Правила о државној помоћи за санацију и реструктурирање треба додатно ускладити са новим Смерницама за доделу државне помоћи за санацију и реструктурисање нефинансијских предузећа у тешкоћама које су ступиле на снагу 1. августа 2014. године, док је правила за доделу регионалне помоћи потреби додатно ускладити са новим Смерницама о додели регионалне помоћи које су ступиле на снагу 1. јула 2014. године.

Што се тиче државне помоћи за заштиту животне средине, правила о додели државне помоћи за заштиту животне средине делимично усклађена са релевантним правилима из Опште уредбе о изузећу по категоријама. Додатно усклађивање је неопходно, нарочито у области енергетске ефикасности стамбених објеката, рециклаже и енергетске инфраструктуре.

Правила о државној помоћи у облику гаранција делимично су усклађена са Обавештењем Европске Комисије о државној помоћи у облику гаранција.

Што се тиче извозно-кредитног осигурања, посебне одредбе Уредбе о правилима за доделу државне помоћи за ову врсту инструмента помоћи су тек делимично усклађене са правним тековинама ЕУ. Када је реч о помоћи у области културе и медија, Закон о контроли државне помоћи предвиђа да се помоћ може доделити ради заштите и очувања културне баштине. Правила за доделу државне помоћи за филмове и

друга аудио-визуелна дела предвиђена су у Уредби о правилима за доделу државне помоћи делимично су усклађена са правним тековинама ЕУ. У циљу потпуног усклађивања, потребно прописати строжу дефиницију културног производа и критеријуме на основу којих ће се ценити да ли је неки аудио-визуелни рад културни производ; могућност доделе државне помоћи за пред-продукцијске активности, дистрибуцију и осавремењивање биоскопа треба додатно дефинисати, а интензитете помоћи је потребно прилагодити. Међутим, истичемо да је финансирање два јавна медијска сервиса, и то јавне медијске установе Радио телевизија Србије и Јавне медијске установе Радио телевизија Војводине регулисано Законом о јавним медијским сервисима који је, према наводима Србије, у складу са правним тековинама ЕУ.

Правила за доделу помоћи за развој широкопојасних мрежа тренутно не постоје у српском законодавству.

Што се тиче сектора експлоатације угља, законодавство Републике Србије није усклађено са Одлуком Савета о државној помоћи за омогућавање затварања неконкурентних рудника угља, која доделу државне помоћи рудницима угља који послују с губитком условљава њиховим затварањем до краја 2027. године. Уредба о правилима за доделу државне помоћи дозвољава помоћ сектору експлоатације угља ради заштите животне средине, за истраживање, развој и иновације, за обуку као и за посебне трошкове који проистичу из рационализације или реструктурисања у сектору експлоатације угља. У погледу помоћи сектору производње челика, Србија је у обавези да поштује Протокол 5 ССП-а.

Наводимо да у националном законодавству не постоје посебна правила о помоћи финансијским институцијама у контексту финансијске кризе. Стандардна правила о додели помоћи за санацију и реструктурисање, која су прописана Уредбом, једнако су применљива и на финансијске институције.

Закон о железници делимично примењује посебна правила за доделу помоћи у облику накнаде за пружање услуга железничког или друмског транспорта, а у плану је доношење прописа о правилима за обрачунавање накнаде за обавезу пружања услуге јавног превоза, ради постизања потпуне усклађености.

На крају, Уредба предвиђа само одређена правила за доделу помоћи авио-превозницима за отварање нових линија, и треба је изменити у циљу потпуне усклађености са Смерницама ЕУ о додели државне помоћи аеродромима и авио-превозницима.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Након 17. новембра 2016. године, тачније од последње ревизије НПАА, на пољу реализованих мера и активности предузетих на плану успостављања институционалног оквира није било значајнијих промена.

Што се тиче стања административних капацитета од последње ревизије НПАА у Одељењу за контролу државне помоћи ангажован је један запослен на основу уговора, тако да Одељење тренутно има 5 запослених који су у сталном радном односу и 2 запослена која су ангажована по основу уговора, од укупно 8 систематизованих радних места, у складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија.

Након последње ревизије НПАА, успостављен је бољи механизам сарадње са даваоцима државне помоћи, како на локалном тако и на републичком нивоу.

Одељење је наставило да спроводи активности на подизању свести о важности контроле државне помоћи, поготово претходне контроле државне помоћи, а даваоци су све више у контакту са Одељењем приликом припреме нацрта аката и пре слања Комисији на одлучивање о дозвољености.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Обавезе Републике Србије које се односе на државну помоћ прописане су чланом 73. тач. 4 – 8. ССП-а.

Република Србија је, до сада, оснивањем Комисије за контролу државне помоћи, испунила обавезе из члана 73. тачка 4, а у плану је даље јачање њене оперативне независности, као и препознатљивости у широј јавности.

Такође, редовно се испуњавају и обавезе прописане чланом 73. тачка 5. ССП-а у погледу израде и достављања Европској комисији годишњих извештаја о додељеној државној помоћи у Републици Србији. У складу са наведеним, Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2016. године је тринаести по реду годишњи извештај и тренутно је у припреми (први извештај је сачињен за 2003 – 2004. годину). Наведени извештај се припрема у потпуности у складу са методологијом Европске уније, а до краја 2017. године је у плану усвајање извештаја од стране Комисије, слање Влади ради информисања и објава на сајту Комисије.

Даље, чланом 73. тачка 6. ССП-а прописана је обавеза Републике Србије да усклади све постојеће шеме државне помоћи са правилима за доделу. Процес усклађивања започет је доношењем Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 401-6830/2011-1 од 9. септембра 2011. године којим је усвојен Попис постојећих шема државне помоћи (у даљем тексту: Попис шема), односно Закључка Владе 05 Број: 401-2452/2012-1 од 19. априла 2012. године, којим је Влада задужила даваоце државне помоћи, да наведене шеме ускладе са правилима за доделу државне помоћи. Будући да овај процес није окончан до краја, као и да је велики број пописаних шема у међувремену претрпео измене или је стављен ван снаге, у плану је доношење новог Пописа постојећих шема, као и програма динамике њиховог усклађивања са правилима за доделу државне помоћи. С обзиром да је Одељење за контролу државне помоћи аплицирало за доделу средстава из неалоцираних средстава ИПА 2014, једна од активности које су предвиђене пројектним задатком је управо Попис шема и њихово усклађивање са правилима за доделу државне помоћи.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Због потребе за даљим усклађивањем домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ у области државне помоћи, у плану је доношење нове Уредбе о правилима за доделу државне помоћи који ће прописивати правила за доделу различитих врста државне помоћи, као нпр. у сектору транспорта, за обављање услуга од општег економског интереса, али и за доделу осталих категорија државне помоћи

(за МСП, запошљавање, заштиту животне средине, регионална државна помоћи др.). Планирано је да се овим актом изврши потпуна усклађеност са свим релевантним прописима ЕУ из области државне помоћи до краја 2019. године.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ 3.8.2. Државна помоћ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
2	2017-612	Уредба о правилима за доделу државне помоћи	МФ	2019/IV
Cellexi: 2:32014R0651(није номиниран) 2:32012R0360(обустављено превођење) 2:32012D0021(у процесу превођења) 2:32010D0787(стручно редигован)				

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Одељење је аплицирало за доделу средстава из неалоцираних средстава ИПА 2014, са називом пројектног задатка „*Support for State aid Commission service*“. Циљ пројекта је између осталог експертска подршка Одељењу у усклађивању националних прописа из области контроле државне помоћи са ЕУ *acquis* и бољег разумевања ЕУ регулативе, припрема нове Уредбе, усклађивање постојећих шема и подршка у решавању случајева у складу са европском праксом.

3.8.3. Либерализација

- Преглед стања

Јавно предузеће, је у смислу Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“ број 15/16) предузеће које обавља делатност од општег интереса, а које оснива Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.

Чланом 2. став 1. Закона о јавним предузећима прописано је да, делатности од општег интереса, у смислу овог закона, јесу делатности које су као такве одређене законом у области: рударства и енергетике, саобраћаја, електронских комуникација, издавања службеног гласила Републике Србије и издавања уџбеника, нуклеарних објеката, наоружања и војне опреме, коришћења, управљања, заштите, уређивања и унапређивања добара од општег интереса и добара у општој употреби (воде, путеви, шуме, пловне реке, језера, обале, бање, дивљач, заштићена подручја и др.), управљања отпадом и другим областима.

Делатности у смислу става 1. овог члана јесу и комуналне делатности, као и друге делатности одређене законом као делатности од општег интереса. У оквиру обављања делатности из става 1. овог члана из области енергетике пружају се услуге од општег економског интереса.

Сходно изнетом, делатности од општег интереса утврђене су Законом о енергетици, Законом о железници, Законом о поштанским услугама, Законом о ваздушном саобраћају Републике Србије, Законом о телекомуникацијама, Законом о објављивању закона

и других прописа и аката, Законом о уџбеницима и другим наставним средствима, Законом о заштити од јонизујућих зрачења и нуклеарној сигурности, Законом о водама, Законом о јавним путевима, Законом о рударству и геолошким истраживањима, Законом о шумама, Законом о националним парковима, Законом о Јавном предузећу Југоимпорт-СДПР, Законом о комуналним делатностима и сл.

Неки од наведених закона уређују и либерализацију тржишта. Предлагачи ових закона су министарства надлежна за набројане делатности, у чијој је надлежности и надзор над применом наведених закона.

Административни капацитети:

Чланом 4. Закона о министарствима („Службени гласник РС“ бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 – др.закон и 62/17) прописано је да Министарство привреде, поред осталог, обавља послове државне управе који се односе на одређивање стратешких циљева, унапређење рада и пословања, надзор и припрему предлога аката о именовању и разрешењу органа управљања у јавним предузећима осим за јавна предузећа која обављају делатности производње и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом. Чланом 7. истог закона прописано је да припрему предлога аката о именовању и разрешењу органа управљања, као и других аката који се односе на рад и пословање јавних предузећа и друштава која обављају делатност производње и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом, обавља Министарство рударства и енергетике.

Сектор за контролу и надзор над радом јавних предузећа у Министарству привреде (који је основан у октобру 2014. године) обавља стручне послове који се односе на: студијско-аналитичке, статистичко-евиденционе, стручно-оперативне, нормативне и информационе послове којима се обезбеђује контрола и надзор над радом јавних предузећа.

Такође, Закључком Владе 05 Број: 023-4473/2015 од 22. априла 2015. године, усмерен је и усклађен рад органа државне управе у обављању послова државне управе који се односе на јавна предузећа и друштва капитала која обављају делатност од општег интереса.

Тачком 5. овог закључка прописано је, поред осталог, да министарства надлежна за област којој припада делатност јавног предузећа, у обављању послова државне управе који се односе на јавна предузећа: припремају предлоге аката којима се даје сагласност на план реструктурирања, односно реорганизације јавних предузећа; предлажу и сва друга акта која су у вези са делатношћу јавних предузећа чији је оснивач Република Србија, а која нису наведена као послови Министарства привреде, Министарства финансија, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

У оквиру Министарства финансија систематизована је Група за праћење фискалних ризика, са 3 радна места, у чијој је надлежности праћење свих фискалних ризика, посебно праћење ризика који проистичу из пословања јавних и других државних предузећа, кроз анализу кварталних и годишњих финансијских извештаја.

3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ

3.9.1. Банке и финансијски конгломерати

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

- *Правни оквир у вези са започињањем и обављањем делатности кредитних институција и пруденцијалним захтевима и надзором кредитних институција*

Закон о банкама и акти донети на основу овог закона делимично су усклађени са Директивом 2013/36/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о приступу активностима кредитних институција и пруденцијалном надзору кредитних институција и инвестиционих друштава, којом се мења и допуњава Директива 2002/87/ЕЗ и укидају Директиве 2006/48/ЕЗ и 2006/49/ЕЗ, док је последњим регулаторним активностима Народне банке Србије усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 575/2013 Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о пруденцијалним захтевима за кредитне институције и инвестициона друштва, којом се мења и допуњава Уредба (ЕУ) бр. 648/2012 постигнута у великој мери.

Наиме, сагласно трећој фази Стратегије за увођење Базел III стандарда у Републици Србији (у даљем тексту: РС), Народна банка Србије је 15. децембра 2016. године усвојила сет прописа којима се Базел III стандарди уводе у РС, односно којима се којима се захтеви из Уредбе (ЕУ) бр. 575/2013 Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о пруденцијалним захтевима за кредитне институције и инвестициона друштва, којом се мења и допуњава Уредба (ЕУ) бр. 648/2012. и поједини захтеви из Директиве 2013/36/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о приступу активностима кредитних институција и пруденцијалном надзору кредитних институција и инвестиционих друштава, којом се мења и допуњава Директива 2002/87/ЕЗ и укидају Директиве 2006/48/ЕЗ и 2006/49/ЕЗ транспонују у домаћи правни оквир, и то: Одлуку о адекватности капитала банке („Службени гласник РС“, бр. 103/16), Одлуку о објављивању података и информација банке („Службени гласник РС“, бр. 103/16), Одлуку о извештавању о адекватности капитала банке („Службени гласник РС“, бр. 103/16), Одлуку о изменама и допунама Одлуке о извештавању банака („Службени гласник РС“, бр. 103/16), Одлуку о управљању ризиком ликвидности банке („Службени гласник РС“, бр. 103/16) и Одлуку о изменама и допунама Одлуке о управљању ризицима банке („Службени гласник РС“, бр. 103/16).

У складу са наведеним подзаконским актима, прописани минимални показатељ адекватности капитала спуштен је са 12% на 8%, а паралелно су утврђени заштитни слојеви капитала (заштитни слој за очување капитала, контрациклични заштитни слој капитала, заштитни слој капитала за структурни системски ризик, заштитни слој капитала за системски значајне банке). Новим прописима постиже се усклађеност са захтевима из Уредбе (ЕУ) бр. 575/2013, уводе се сва три показатеља адекватности капитала (показатељ адекватности основног акцијског капитала банке, показатељ адекватности основног капитала банке, показатељ адекватности капитала банке), нови стандарди за обрачун капиталних захтева за кредитни, тржишни, оперативни и кредитни ризик по основу секјуритизације, повољнији пондер ризика за изложености обезбеђене хипотекама на пословним непокретностима, нови капитални захтев за позиције из портфолија

намењеног трговању корелацијама, прописана је обавеза употребе *stressed VAR* параметра у обрачуну капиталних захтева за тржишне ризике, уводе се капитални захтев за прекорачење лимита изложености у књизи трговања банке, прописан је левериџ рацио и показатељ покрића ликвидном активом.

Такође, овим прописима је одређено да ће третман потребне резерве за процењене губитке као одбитне ставке од капитала и кредитним ризиком пондерисане активе, која представља специфичност регулаторног оквира за банке у РС, бити укинут 1. јануара 2019. године, док ће у периоду до тог датума банке моћи додатно да умање износ потребне резерве за процењене губитке уколико смање ниво проблематичних кредита у својим портфолијима.

Додатно, новим прописима је предвиђено да до дана уласка РС у Европску унију (у даљем тексту: ЕУ) пондер ризика који се додељује изложеностима према РС и Народној банци Србије, као и изложеностима према државама чланицама ЕУ и њиховим централним банкама које су изражене и измирују се у валути било које државе чланице, буде исти као пондер ризика који се додељује изложеностима према овим лицима које су изражене и измирују се у њиховим националним валутама. Примена прописа којима се уводе Базел III стандарди започела је 30. јуна 2017. године.

Како би се омогућило увођење Базел III стандарда у РС и на нивоу банкарске групе чију контролу Народна банка Србије врши на консолидованој основи, Народна банка Србије је 8. јуна 2017. године усвојила Одлуку о изменама и допунама Одлуке о контроли банкарске групе на консолидованој основи („Службени гласник РС“, бр. 58/2017), која се такође примењује од 30. јуна 2017. године.

Народна банка Србије је 10. јула 2017. године усвојила Упутство за утврђивање статуса неизмирења обавеза („Службени гласник РС“, 69/2017). Одредбе овог подзаконског акта заснивају се на решењима које је у вези са статусом неизмирења обавеза и утврђивањем материјално значајног износа понудило Европско тело за банкарство.

Имајући у виду да су регулаторни технички стандарди, којима је извршена допуна Уредбе (ЕУ) 575/2013, усвојени од стране Европске комисије у виду делегираних уредби и да је њихова примена обавезујућа за све кредитне институције у ЕУ, Народна банка Србије је 7. септембра 2017. године усвојила Упутство за спровођење појединих одредаба Одлуке о адекватности капитала банке које се односе на капитал банке. На овај начин унапређени су домаћи пропи којима се уређује пословање банака, а у циљу њиховог даљег усклађивања са прописима ЕУ.

- Правни оквир у вези са допунским надзором кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих компанија у финансијском конгломерату

Имајући у виду да домаће законодавство није усклађено са Директивом 2002/87/ЕЗ Европског парламента и Савета о допунском надзору кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих компанија у финансијском конгломерату, којом се мењају и допуњују Директиве Савета 73/239/ЕЕЗ, 79/267/ЕЕЗ, 92/49/ЕЕЗ, 92/96/ЕЕЗ, 93/6/ЕЕЗ и 93/22/ЕЕЗ, као и Директивама 98/78/ЕЗ и 2000/12/ЕЗ Европског парламента и Савета (са последњом изменом Директива 2013/36/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године) у Народној банци Србије у току је свеобухватна анализа идентификовања адекватног начина имплементације регулативе ЕУ у овој

области. Након тога биће покренута иницијатива за формирање радне групе за израду Закона о финансијским конгломератима.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Надлежне институције за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ у оквиру подобласти банкарство и финансијски конгломерати су Народна банка Србије, Министарство финансија и Агенција за осигурање депозита.

У Управи за надзор над финансијским институцијама (у даљем тексту: Управа), Сектору за контролу послова банака, а у оквиру којих се обављају *послови утврђени правним оквиром у вези са започињањем и обављањем делатности кредитних институција и пруденцијалним захтевима и надзором кредитних институција*, формиране су две нове организационе јединице, чиме је унапређена ефикасност супервизије, као и специјализација запослених у оквиру Управе.

У Министарству финансија, у оквиру Сектора за финансијски систем, организовано је Одељење за банкарство у коме су тренутно запослена два лица, од којих се један запослени бави питањима из области банкарства а једно лице је начелник Одељења.

У циљу сагледавања најадекватнијег начина за транспоновање Директиве 2002/87/ЕЗ у правни оквир РС кроз пројекат *Правна подршка преговорима – PLAC II* у току је избор експерта који ће бити ангажован за подршку и помоћ запосленима у изради Закона о финансијским конгломератима.

ц) остале предузете мере

У складу са Акционим планом за спровођење Стратегије за решавање проблематичних кредита, Народна банка Србије је спровела све активности предвиђене тим планом, које су пре свега усмерене на јачање капацитета банака за решавање проблематичних кредита.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама

а) Табела планираних законодавних активности у форми исписа података који су унети у електронску базу која прати НПАА

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ				
3.9.1. Банкарство и финансијски конгломерати				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-251	Закон о банкама	НБС	2021/I

Celexi: 1:32014L0059(преведен) 1:32013L0036(стручно редигован)				
2	2017-88	Закон о изменама и допунама Закона о осигурању депозита	МФ	2021/III
Celexi: 1:32014L0049(није номинован)				
3	2017-194	Закон о изменама и допунама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање	МФ	2021/III
Celexi: 2:32014L0059(преведен) 2:32009L0138(у процесу преводјења) 2:32001L0024(стручно редигован)				
4	2017-249	Закон о финансијским конгломератима	НБС	2021/II
Celexi: 1:32002L0087(стручно редигован)				

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/ административних капацитета

Јачање административних капацитета, планирано је да се настави, посебно имајући у виду значајније ангажовање запослених у процесу усклађивања са правним тековинама ЕУ у овој области. Значајна помоћ у усавршавању запослених очекује се из пројекта у оквиру програма који се финансирају из развојне помоћи ЕУ (*IPA 2* пројекти, *TWINNING LIGHT*, *TAIEX*). Посебан фокус будућих стручних усавршавања и обука планиран је у области примена Базел III стандарда, допунског надзора финансијских конгломерата, оквира за опоравак и решавање проблематичних банака, спровођења микро стрес тестова, као и примене МРС/МСФИ.

Јачање сарадње са ЕБА и телима надлежним за надзор земаља југоисточне Европе (ЈИЕ) планирано је и у наредном периоду, као и даље унапређење сарадње са домаћим и страним регулаторним телима, а ради вршења и унапређивања надзорне функције Народне банке Србије, као и обављања послова који се односе на реструктурирање банака.

Додатно, Народна банка Србије предузима свеобухватне активности у циљу унапређења супервизорске праксе и капацитета у контексту јачања супервизије банака. У том смислу припремљен концептуални оквир за унапређење супервизије који начелно садржи идентификоване елементе супервизорског процеса које је потребно унапредити, као и план активности у области унапређења супервизорског процеса. У складу са тим планом, припремљен је јединствени Супервизорски приручник који се односи на непосредно и посредно спровођење процеса супервизије банака.

Јачање административних капацитета у области надзора над пружаоцима платних услуга и институцијама електронског новца наставиће се, како повећањем броја ангажованих лица, тако и ужом специјализацијом запослених за обављање одређених активности које се спроводе у оквиру Одсека.

У области реструктурирања банака, Народна банка Србије планира предузимање активности у циљу унапређења и јачања капацитета Сектора за реструктурирање банака, кроз успостављање различитих видова техничке помоћи, обуке, семинаре и сл. Такође, планира се успостављање сарадње са домаћим и страним регулаторним телима и телима надлежним за реструктурирање, као и израда интерних аката (процедура, методологија, смерница) ради спровођења одредаба Закона о банкама и других релевантних прописа у вези са припремом и спровођењем поступка реструктурирања банака.

У Министарству финансија планирано је јачање административних капацитета за област банкарства, кроз стручна усавршавања и повећање броја запослених. Јачање административних капацитета, планирано је да се настави и у Агенцији за осигурање деопзита,

3.9.2. Осигурање и струковне пензије

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

- Правни оквир у вези са режимом Солвентност II

Законом о осигурању („Службени гласник РС”, бр. 139/2014 - у даљем тексту: Закон о осигурању) и подзаконским актима донетим на основу тог закона извршено је усклађивање домаће регулативе осигурања са оквиром Солвентност I, уз имплементацију одређених елемената Солвентности II (Директива 2009/138/EЗ Европског парламента и Савета од 25. новембра 2009. године о започињању и обављању послова осигурања и реосигурања). Закон о осигурању и подзаконска акта донета на основу тог закона делимично су усклађени са Солвентношћу II. Наведеним прописима имплементиран је део квалитативних захтева другог стуба Солвентности II, док први и трећи стуб још увек нису имплементирани. Потпуна усклађеност није постигнута у погледу супервизије групе друштава за ре/осигурање.

Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС”, бр. 14/2015) је делимично усклађен са Солвентношћу II. Потпуна усклађеност није постигнута у погледу спровођења поступка реорганизације и стечаја/ликвидације домаћих друштава за ре/осигурање у оквиру ЕУ и сарадње надлежних органа у вези са овим поступком.

- Правни оквир у вези са осигурањем од одговорности због употребе моторних возила

Законом о обавезном осигурању у саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 51/2009, 78/2011, 101/2011, 93/2012 и 7/2013 – одлука УС) и Уредбом о утврђивању најниже суме осигурања на коју може бити уговорено осигурање власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима („Службени гласник РС”, бр. 108/2014 - у даљем тексту: Уредба) извршено је преношење Директиве 2009/103/EЗ Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године о осигурању од грађанско-правне одговорности у вези са употребом моторних возила и о извршавању обавезе осигурања од те одговорности у домаће законодавство. Наведени прописи су у највећој мери усклађени са овим правним актом ЕУ. Решења Директиве у погледу којих није постигнута потпуна усклађеност односе се на износ минималне суме осигурања од аутоодговорности.

- Правни оквир у вези са дистрибуцијом осигурања

Законом о осигурању и подзаконским актима донетим на основу тог закона, одредбе Директиве 2002/92/ЕЗ Европског парламента и Савета од 9. децембра 2002. године о посредовању у осигурању, која је била на снази када су наведени прописи усвојени, су скоро у потпуности транспоноване. Решења у погледу којих је потребно постићи потпуну усклађеност са Директивом су: висина суме осигурања од професионалне одговорности за штете које настану обављањем делатности, додатни захтеви за инвестиционе производе засноване на осигурању, као и продаја полиса осигурања од аутоодговорности само од стране друштава за осигурање или лиценцираних заступника у осигурању (правних лица и предузетника) на техничким прегледима возила.

Имајући у виду да је у ЕУ донета нова Директива 2016/97/ЕУ Европског парламента и Савета од 20. јануара 2016. године о дистрибуцији осигурања, потребно је извршити усклађивање и са новим решењима предвиђеним овом Директивом.

С тим у вези, а у циљу даљег усклађивања правног оквира РС у овој области, у фебруару 2017. године, Народна банка Србије је усвојила две одлуке, и то:

а. Одлуку о изменама и допунама Одлуке о садржини и начину вођења регистара података о друштвима за осигурање/реосигурање и другим субјектима надзора у делатности осигурања („Службени гласник РС“, бр. 11/2017);

б. Одлуку о изменама и допунама Одлуке о стицању звања и усавршавању овлашћених посредника и овлашћених заступника у осигурању („Службени гласник РС“, бр. 11/2017).

Наведеним одлукама извршено је даље усклађивање са новом Директивом о дистрибуцији осигурања и то у делу који се односи стручне квалификације и организационе захтеве за посреднике и заступнике у осигурању (регистрација, обука и континуирано професионално усавршавање).

- Правни оквир у вези са финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима друштава за осигурање

Одлуком о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за друштва за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 135/2014 и 102/2015) и Одлуком о садржају и форми образаца финансијских извештаја за друштва за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 135/2014, 141/2014 и 102/2015) извршено је усклађивање домаће регулативе осигурања са Директивом 91/674/ЕЕЗ Савета од 19. децембра 1991. о финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима друштава за осигурање.

Домаће законодавство је у великој мери усклађено са одредбама Директиве, а решења у погледу којих још увек није постигнута потпуна усклађеност односе се на поједине позиције у оквиру биланса стања и биланса успеха, што ће бити решено доношењем нових прописа, који ће истовремено ускладити рачуноводство друштава за осигурање и са релевантним Међународним стандардом финансијског извештавања 17 – Уговори о осигурању.

- Правни оквир у вези са струковним пензијама

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС“, бр. 85/2005 и 31/2011) и подзаконска акта донета на основу наведеног

закона су делимично усклађена са Директивом 2003/41/EЗ Европског парламента и Савета од 3. јуна 2003. о делатностима и надзору институција за струковне пензије.

Решења Директиве у погледу којих није постигнута потпуна усклађеност односе се на прекограничне активности, правила инвестирања и уређење техничких резерви при обављању послова струковних пензија.

Имајући у виду да је у Европској унији донета нова Директива 2016/2341/EУ Европског парламента и Савета од 14. децембра 2016. године о делатностима и надзору институција за струковне пензије, потребно је извршити усклађивање са новим решењима предвиђеним овом Директивом.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Надлежне институције за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ у оквиру подобласти осигурања и струковних пензија су Народна банка Србије, Министарство финансија, Агенција за осигурање депозита, Удружење осигуравача Србије, Министарство унутрашњих послова и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Послови утврђени правним оквиром у вези са режимом Солвентност II обављају се у Народној банци Србије, која је регулатор и супервизор сектора осигурања. У Управи, у Сектору за надзор над обављањем делатности осигурања, за послове усклађивања са режимом Солвентност II ангажован је новозапослени са адекватним искуством, који ће искључиво бити надлежан за Солвентност II. Имајући у виду наведено административни капацитети Народне банке Србије за ову област су у значајној мери унапређени.

Чланом 3. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015, 96/2015 – др. закон и 62/17), прописано је да Министарство финансија РС обавља послове државне управе који се, између осталог, односе и на осигурање имовине и лица. У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија, организована је Група за осигурање и непокретности, где је тренутно једно лице (руководилац) ангажовано и на пословима усклађивања са прописима ЕУ.

Такође, за ову област надлежна је и Агенција за осигурање депозита, која врши функцију стечајног управника и ликвидационог управника у случају принудне ликвидације друштава за осигурање.

У циљу припреме за даље усклађивање, у оквиру пројекта *Правна подршка преговорима* – PLAC II, током 2017. године обезбеђена је и подршка за усклађивање прописа из области осигурања са Директивом Солвентност 2 запосленима кроз припрему квантитативне студије утицаја захтева Директиве Солвентност 2 на сектор осигурања у РС (QIS).

Послови утврђени правним оквиром у вези са осигурањем од одговорности због употребе моторних возила обављају се у Народној банци Србије, која врши надзор над пословањем друштава за осигурање која пружају услуге осигурања од аутоодговорно-

сти. Јавна овлашћења које обавља Удружење осигуравача Србије су под надзором Министарства финансија (Информациони центар, Зелена карта и стари Гарантни фонд). Надзор над применом Закона о обавезном осигурању у саобраћају врши и Министарство унутрашњих послова, односно Управа саобраћајне полиције, сагласно делокругу њихове надлежности у овој области.

Послови утврђени правним оквиром у вези са дистрибуцијом осигурања обављају се у Народној банци Србије и Министарству финансија.

Послови утврђени правним оквиром у вези са финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима друштава за осигурање обављају се у оквиру Народне банке Србије у Управи. У Сектору за надзор над обављањем делатности осигурања једно од пет одељења је надлежно за послове посредног надзора над пословањем друштава за осигурање и других субјеката (посредника и заступника у осигурању), у коме је запослено специјализовано лице за рачуноводство у осигурању. У наведеном одељењу је почетком године ангажован још један запослени који учествује у овим пословима, тако да се пословима у вези са усклађивањем са предметном Директивом сада бави двоје запослених, који ове послове обављају поред својих редовних активности. Имајући у виду наведено административни капацитети Народне банке Србије за ову област су унапређени.

Послови утврђени правним оквиром у вези са струковним пензијама обављају се у Народној банци Србије, која је супервизор добровољних пензијских фондова и друштава за управљање добровољним пензијским фондовима. Народна банка Србије доноси подзаконске акте ради спровођења Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима. У Управи, у оквиру Сектора за надзор над обављањем делатности осигурања, једно одељење је надлежно за послове надзора добровољних пензијских фондова. У том одељењу троје запослених послове праћења и усклађивања домаћих прописа с релевантним прописима ЕУ обављају уз своје редовне активности. У оквиру Сектора за пензијско и инвалидско осигурање и борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, организован је Одсек за нормативне, управно-надзорне послове и послове координације социјалне сигурности, са пет запослених, од којих један запослени, поред других послова, врши надзор над применом правилника о пензијским плановима и обавља послове регистрације и вођења евиденције о пензијским плановима. У оквиру Сектора за финансијски систем Министарства финансија организована је Група за хартије од вредности и тржиште капитала, која тренутно броји три запослена.

У циљу јачања административних капацитета, а у оквиру пројекта *PLAC II (Правна подршка преговорима)* одобрена је подршка за преговарачку област 9 – Финансијске услуге и то за усклађивање прописа РС са Директивом 2016/2341/ЕУ о делатностима и надзору институција за струковне пензије (*IORP II* Директива). Подршка, у виду изабраног експерта обезбеђена је запосленима у Народној банци Србије и Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, током четвртог тромесечја 2017. и у првој половини 2018. године. Запослени који учествују у предметној пројектној активности биће ангажовани на пословима везаним за унапређење регулативе у области добровољних пензијских фондова и пензијских планова, а ради усклађивања са релевантном правном тековином ЕУ у овој области.

в) остале предузете мере

Извршни одбор Народне банке Србије у јулу 2016. године усвојио је *Стратегију за имплементацију Солвентности II у Републици Србији*, којом су утврђене потребне активности и временски оквир за њену имплементацију. Стратегија ће се спроводити у три фазе: детаљна анализа усклађености регулативе, квантитативна студија утицаја и израда регулативе којом се Солвентност II имплементира у домаћи регулаторни оквир. Сprovedена је прва фаза: детаљна геп анализа домаће регулативе, анализа могућности искључења примене Директиве Солвентност II на најмања друштва, као и анализа спремности и капацитета друштава за имплементацију Солвентности 2. Почев од другог квартала 2017. године у току је реализација друге фазе Стратегије, која обухвата активности у циљу спровођења квантитативне студије утицаја нових захтева Солвентности II на адекватност капитала и техничке резерве појединачних друштава и сектора осигурања у целини.

Народна банка Србије је закључила Меморандум о сарадњи са Институцијом за надзор осигурања Републике Италије дана 13.12.2016. године.

У јуну 2017. године организована је *радна група за израду новог Закона о обавезном осигурању у саобраћају*. Чланови радне групе су представници Министарства финансија, Народне банке Србије и других релевантних органа и организација. У току је израда нацрта закона.

Извршена је додатна *геп анализа усклађености домаћих прописа са Директивом о финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима друштава за осигурање*, ажурирањем табеле усклађености домаћег законодавства са наведеном Директивом. Такође, извршена је анализа упоредног законодавства држава у региону у овој области.

У Народној банци Србије у Сектору за надзор над обављањем делатности осигурања у току је анализа упоредне регулативе у области лиценцирања и надзора у условима вршења прекограничних активности добровољних пензијских фондова, која ће бити израђена до краја 2017. године.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Табела планираних законодавних активности у форми исписа података који су унети у електронску базу која прати НПАА

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ				
3.9.2. Осигурање и професионалне пензије				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-194	Закон о изменама и допунама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање	МФ	2021/III
Celexi: 2:32014L0059(преведен) 2:32009L0138(у процесу преводјења) 2:32001L0024(стручно редигован)				
2	2017-	Закон о обавезном осигурању у саобраћају	МФ	2020/IV

	250			
Celexi: 2:32009L0103(стручно редигован) 2:32004R0785(у процесу преводјења)				
3	2017-174	Закон о осигурању	НБС	2021/II
Celexi: 1:32016L0097(није номиниован) 2:32009L0138(у процесу преводјења)				
4	2017-252	Уредба о утврђивању најниже суме осигурања на коју може бити уговорено осигурање власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима	МФ	2021/IV
Celexi: 2:32009L0103(стручно редигован)				
5	2017-168	Одлука о садржају и форми образаца финансијских извештаја за друштва за осигурање	НБС	2020/IV
Celexi: 2:31991L0674(стручно редигован)				

Имајући у виду да је јануара 2016. године донета нова Директива 2016/97/EУ о дистрибуцији осигурања, у Републици Србији пратиће се поступак хармонизације у државама чланица ЕУ са наведеном Директивом, односно промене које се дешавају на нивоу ЕИОРА-е. На овај начин извршиће се адекватна припрема за прилагођавање домаћег законодавства новим правилима у области дистрибуције осигурања до дана уласка РС у ЕУ, будући да је рок за усклађивање држава чланица ЕУ са одредбама наведене Директиве 23. фебруар 2018. године.

Такође, с обзиром да је да је децембра 2016. године донета нова Директива 2016/2341/EУ о делатностима и надзору институција за струковне пензије, у Републици Србији ће се пратити поступак хармонизације у државама чланица ЕУ са наведеном Директивом, односно промене које се дешавају на нивоу ЕИОРА-е. Будући да је рок за усклађивање држава чланица ЕУ са одредбама наведене Директиве 13. јануар 2019. године, РС ће период усклађивања у Европској унији искористити за анализу решења и за адекватну припрему за прилагођавање домаћег законодавства новим правилима у овој области, како би се обезбедила потпуна усклађеност до дана уласка РС у ЕУ.

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

Ради усклађивања са *Солвентношћу II* и ефикаснијег спровођења и надзора регулаторног оквира осигурања, у Народној банци Србије вршиће се континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији. У циљу имплементације Солвентности II, потребно је јачање постојећих институција (Народне банке Србије, Агенције за осигурање депозита, Удружења осигураваача Србије и др.), обезбеђивање потребне ИТ подршке, као и обучавање запослених у друштвима за осигурање/реосигурање и запошљавање нових стручњака са специфичним знањима из Солвентности II. Јачање постојећих институција може се спровести кроз фокусирање и унапређење постојећих капацитета на имплементацију Солвентности II, као и уз ангажовање нових лица у складу са финансијским могућностима тих институција.

Ради ефикаснијег унапређења, спровођења и надзора *регулаторног оквира осигурања од одговорности због употребе моторних возила*, потребно је да се врши континуирано усавршавање запослених у надлежним институцијама кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

У циљу усклађивања са новом *Директивом о дистрибуцији осигурања* и ефикаснијег спровођења и надзора новог регулаторног оквира дистрибуције осигурања, потребно је усавршавање запослених у надлежним институцијама кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији. Ради имплементације Директиве, потребно је и обучавање лица на тржишту осигурања која обављају послове дистрибуције осигурања.

Континуирано усавршавање запослених у Народној банци Србије, а кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији, потребно је у циљу усклађивања са *Директивом о финансијским извештајима* и консолидованим финансијским извештајима друштава за осигурање.

У циљу јачања административних капацитета Народне банке Србије и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове обуке и техничке помоћи у области струковних пензија. Кроз стручно усавршавање и обуку ојачали би се постојећи административни капацитети, а и идентификовала би се евентуална потреба за повећањем броја запослених.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Стратегија за имплементацију Солвентности II у РС ће бити прилагођена трећој ревизији Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ најкасније до 31. марта 2018. године.

Ради припреме учесника на тржишту осигурања за имплементацију Директиве о дистрибуцији осигурања, Народна банка Србије је припремила Смерницу о тржишном понашању учесника на тржишту осигурања, која ће бити усвојена и публикована до краја 2017. године.

У периоду до четвртог тромесечја 2018. године вршиће се геп анализа домаћих прописа са Директивом о дистрибуцији осигурања, као и смерница ЕИОРА-е (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) у овој области, и на основу тога сачиниће се План имплементације Директиве о дистрибуцији осигурања у РС.

До четвртог тромесечја 2018. године извршиће се детаљна анализа свих сегмената Директиве о финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима друштава за осигурање, за које не постоји потпуна усклађеност са домаћим законодавством, као и додатна анализа регулативе ЕУ у овој области и проучавање релевантних Међународних стандарда финансијског извештавања МСФИ (МСФИ 9 и МСФИ 17).

3.9.3 Инфраструктура финансијског тржишта

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

- Правни оквир у вези са финансијским средствима обезбеђења

Домаће законодавство није усклађено са Директивом 2002/47/ЕЗ о финансијским средствима обезбеђења. Народна банка Србије је предузела активности на законском уређењу материје финансијског обезбеђења сагласно решењима из Директиве 2002/47/ЕЗ о финансијским средствима обезбеђења. У вези са тим, Народна банка Србије припремила је Нацрт закона о финансијском обезбеђењу који је крајем 2016. године објављен на интернет страници Народне банке Србије како би грађани, стручна јавност и све друге заинтересоване стране могли да у оквиру јавне расправе доставе своје сугестије и примедбе на овај нацрт закона.

- Правни оквир Републике Србије у вези са коначношћу поравнања

Материја коначности поравнања у платним системима је у домаћем законодавству уређена одредбама Закона о платним услугама („Службени гласник РС“, бр. 139/2014) и релевантним подзаконским актима који су донети ради спровођења одредаба закона из ове области. Домаће законодавство у делу који се односи на коначност поравнања у платним системима је потпуно усклађено са Директивом 98/26/ЕЗ о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности, с тим да ће се поједина решења из овог закона примењивати од дана уласка РС у ЕУ.

У вези са коначношћу поравнања у системима за поравнање хартија од вредности законодавство РС није усклађено са одредбама Директиве 98/26/ЕЗ о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности.

- Правни оквир у вези са ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању

Правни оквир РС није усклађен са: Уредбом (ЕУ) бр. 648/2012 о ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању и Уредбом (ЕУ) бр. 909/2014 о унапређењу салдирања хартија од вредности у Европској унији и о централним депоима хартија од вредности.

Правни оквир РС није усклађен са Уредбом (ЕУ) бр. 2015/2365 о транспарентности трансакција финансирања хартија од вредности и поновној употреби и измени Уредбе (ЕУ) бр. 648/2012.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Послови утврђени правним оквиром у области инфраструктуре финансијског тржишта обављају се у Народној банци Србије, Централном регистру, депоу и клирин-

гу хартија од вредности и Комисији за хартије од вредности и Министарству финансија, у складу са утврђеним надлежностима сваке од ових институција.

У Народној банци Србије постоји адекватан институционални оквир у области инфраструктуре финансијских тржишта. Питањима која ова подобласт третира бави се довољан број запослених у односу на захтеве правних тековина ЕУ.

У Централном регистру, депоу и клирингу хартија од вредности ангажован је недовољан број запослених који послове праћења и усклађивања домаћег законодавства у области инфраструктуре финансијских тржишта, у делу хартија од вредности, обављају уз своје редовне активности.

У Министарству финансија, у Групи за хартије од вредности и тржиште капитала ангажован је недовољан број запослених, који поред текућих послова обављају и послове усаглашавања домаћих прописа са прописима ЕУ.

У оквиру Комисије за хартије од вредности питањима која ова подобласт третира бави се довољан број запослених у односу на захтеве правних тековина ЕУ.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Табела планираних законодавних активности у форми исписа података који су унети у електронску базу која прати НПАА

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ				
3.9.3. Инфраструктура финансијских тржишта				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-72	Закон о финансијском обезбеђењу	НБС	2018/II
Celexi: 2:32002L0047(стручно редигован)				

Испис података који су унети у електронску базу која прати НПАА у вези са планираним законодавним активностима ради транспоновања одредаба Директиве 98/26/ЕЗ о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности, у делу који се односи на коначност поравнања у системима за поравнање хартија од вредности у законодавство РС и то кроз Закон о тржишту капитала, приказан је у оквиру подобласти 3.9.4. Тржиште хартија од вредности и инвестиционе услуге.

Министарство финансија - Група за хартије од вредности и тржиште капитала извршиће усклађивање са Уредбом (ЕУ) бр. 648/2012 о ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању доношењем посебног закона

који би уређивао само ОТС деривате. Релевантна подзаконска акта у вези са спровођењем планираних законских измена биће донета од стране надлежних тела.

Стварање услова за пуну примену Уредбе (ЕУ) бр. 648/2012 о ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању и Уредбе (ЕУ) бр. 909/2014 о унапређењу салдирања хартија од вредности у Европској унији и о централним депозитарима хартија од вредности, спровешће се најкасније шест месеци пре приступања РС Европској унији.

У вези са Уредбом (ЕУ) бр. 2015/2365 о транспарентности трансакција финансирања хартија од вредности и поновној употреби и измени Уредбе (ЕУ) бр. 648/2012 пратиће се промене које се дешавају на нивоу ЕУ како би се до дана приступања РС Европској унији створили услови за њену примену.

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/ административних капацитета

С обзиром на сложеност правних тековина ЕУ из ове подобласти које је потребно правилно транспоновати, спровести и применити у правни оквир РС, нарочито узимајући у обзир да је потребно донети посебан закон који би уређивао ОТС деривате, у оквиру Министарства финансија биће потребно јачање постојећих административних капацитета. Такође, а ради усаглашавања Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности са правним тековинама ЕУ, неопходно је ангажовање већег броја извршилаца.

Такође, потребно је јачање административних капацитета ради даљег усклађивања са правним тековинама у овој подобласти до дана приступања РС Европској унији и њиховог спровођења у пракси и кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са релевантним институцијама земаља у региону и Европској унији.

3.9.4 Тржиште хартија од вредности и инвестиционе услуге

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

Последњим изменама и допунама Закона о тржишту капитала из 2016. године извршено је делимично усклађивање са *Директивом 2014/57/ЕУ Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о кривичним делима за злоупотребе на тржишту* и *Уредбом 596/2014/ЕУ Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. о злоупотребама на тржишту којом се укида Директива 2003/6/ЕС Европског Парламента и Савета и Директиве Комисије 2003/124/ЕС, 2003/125/ЕС и 2004/72/ЕС*. Наиме, после ових измена Закон и даље није усклађен са одредбама Директиве 2014/57/ЕУ које се односе на злоупотребе одређеним финансијским инструментима, које наше законодавство још увек не познаје, као и са одредбама Уредбе 596/2014/ЕУ које се односе на објављивање идентитета лица за које је Комисија за хартије од вредности утврдила да су извршила злоупотребе на тржишту.

а) достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

- *Правни оквир у вези са тржиштем хартија од вредности и инвестиционим услугама*

За област *Тржиште хартија од вредности и инвестиционе услуге* од значаја су одредбе Закона о тржишту капитала, Закона о инвестиционим фондовима и Закона о преузимању акционарских друштава, као и подзаконска акта којима се спроводе наведени закони. Закон о преузимању акционарских друштава се детаљније обрађује у оквиру поднаслова 3.6.1.

1. Закон о тржишту капитала („Службени гласник РС”, бр. 31/11, 112/15 и 108/2016) усаглашен је у великој мери са правним тековинама ЕУ из ове области, у складу са постојећим степеном развоја домаћег финансијског тржишта, имајући у виду низак обим промета и недовољно издиференцирану понуду финансијских инструмената.

Важећи Закон о тржишту капитала делимично је усклађен са следећим прописима ЕУ:

-**Уредбом 600/2014/ЕУ** Европског Парламента и Савета од 15. маја 2014 о тржиштима финансијских инструмената и измени Уредбе (ЕУ) бр. 648/2012;

-**Уредбом 596/2014/ЕУ** Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. о злоупотребама на тржишту којом се укида Директива 2003/6/ЕС Европског Парламента и Савета и Директиве Комисије 2003/124/ЕС, 2003/125/ЕС и 2004/72/ЕС;

-**Директивом 2004/39/ЕЗ** Европског Парламента и Савета од 21. априла 2004. године, о тржиштима финансијских инструмената, којом се мења и допуњава Директива Савета 85/611/ЕЕЗ и 93/6/ЕЕЗ и Директива Европског парламента и Савета 2000/12/ЕЗ и на основу које престаје да важи Директива Савета 93/22/ЕЕЗ;

-**Директивом 2014/65/ЕУ** Европског Парламента и Савета од 15. маја 2014. године о тржиштима финансијских инструмената којом се мења и допуњава Директива 2002/92/ЕЗ и Директива 2011/61/ЕУ („*MiFID II*”), у делу који се поклапа са директивом („*MiFID I*”)

-**Директивом 2003/71/ЕЗ** Европског Парламента и Савета од 4. новембра 2003. године, о проспекту који се објављује приликом јавне понуде или укључивања у трговање хартија од вредности, којом се мења и допуњава Директива 2001/34/ЕЗ.

-**Директивом 2004/109/ЕЗ** Европског Парламента и Савета од 15. децембра 2004. о усклађивању захтева за транспарентношћу везаним за информације о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на регулисаном тржишту и измени и допуни Уредбе 2001/34/ЕЗ;

-**Директивом 97/9/ЕЗ** Европског Парламента и Савета од 3. марта 1997. године о системима за обештећење инвеститора;

-**Директивом 2014/57/ЕУ** Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о кривичним делима за злоупотребе на тржишту.

Закон о тржишту капитала није усклађен са следећим правним тековинама ЕУ:

- **Директивом 2010/73/ЕУ** Европског Парламента и Савета од 24. новембра 2010. године о измени Директиве 2003/71/ЕЗ о **проспекту** који се објављује приликом јавне понуде или укључивања у трговање хартија од вредности и о измени Директиве 2004/109/ЕЗ о усклађивању захтева за транспарентношћу у вези са подацима о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на организованом тржишту.

- **Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 809/2004** од 29. априла 2004. о спровођењу Директиве 2003/71/ЕЗ Европског Парламента и Савета у погледу информација које садрже проспекти, о њиховој форми, упућивању на информације и објављивању таквих проспеката и дистрибуцији огласа;

- **Делегираном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 486/2012** од 30. марта 2012. о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 809/2004 у погледу облика и садржине проспекта, основног проспекта, скраћеног проспекта коначних услова у погледу захтева за објављивање.

Након поменутих измена Закона о тржишту капитала, Комисија за хартије од вредности је донела нове или усвојила измене и допуне релевантних постојећих подзаконских аката, и то:

- Правилник о изменама и допунама Правилника о надзору који спроводи Комисија за хартије од вредности („Службени гласник РС”, бр. 68/2016 и 15/2017);

- Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава („Службени гласник РС”, бр. 14/2012, 5/2015 и 24/2017),

- Правилник о злоупотребама на тржишту, одобрењу трговања током периода забране трговања и истраживању тржишта („Службени гласник РС”, број 15/2017);

- Правилник о примени изузетака од обавезе објављивања проспекта („Службени гласник РС”, број 15/2017);

- Правилник о Службеном регистру информација („Службени гласник РС”, број 22/2017).

2. Закон о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС”, бр. 46/06, 51/09, 31/11 и 115/14), делимично је усклађен са правним тековинама ЕУ, и то:

- **Директивом 2009/65/ЕЗ** Европског парламента и Савета, од 13. јула 2009. године, о координацији закона, прописа и административних одредби које се односе на подухвате везане за колективне инвестиције у преносиве хартије од вредности (UCITS).

Правни оквир РС није усклађен са:

- **Директивом 2011/61/ЕЗ** о алтернативним инвестиционим фондовима и друштвима за управљање тим фондовима;

- **Директивом 2014/91/ЕУ** Европског парламента и Савета од 23. јула 2014. којом се мења и допуњава Директива 2009/65/ЕЗ Европског парламента и Савета од 13. јула 2009. године о координацији закона, прописа и административних одредби које се односе на подухвате везане за колективне инвестиције у преносиве хартије од вредности (UCITS V)

- **Уредбом 2015/760/ЕУ** о европским дугорочним инвестиционим фондовима и

- **Уредбом 1286/2014/ЕУ** о документима са кључним информацијама о структурираним инвестиционим производима за мале инвеститоре и инвестиционим производима по основу осигурања.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Законом о министарствима прописано је да је политика уређења тржишта хартија од вредности и инвестиционих услуга у надлежности Министарства финансија. Ово министарство надлежно је за доношење закона из ове области, израду мишљења у вези са њиховом применом и давање сагласности на подзаконске акте које доноси Комисија за хартије од вредности. У Министарству, у Групи за хартије од вредности и тржиште капитала запослена су 3 лица са високом школском спремом, која поред текућих послова обављају и послове усаглашавања домаћих прописа са прописима ЕУ. С обзиром на велики обим правних тековина ЕУ из ове области, које је потребно правил-

но транспоновати, спровести и применити у законодавни систем Србије, потребно је повећати капацитете, као и обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке стручне помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

Надзор и израда подзаконске регулативе из ове области поверена је Комисији за хартије од вредности. У оквиру Комисије за хартије од вредности, на пословима усклађивања са правним тековинама ЕУ, у наведеним областима, ангажовано је троје запослених, који ове послове обављају поред својих редовних активности.

Подзаконска акта на основу наведених закона прописује и Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности и организатор тржишта, свако у свом домену пословања, а на која сагласност даје Комисија за хартије од вредности.

У циљу припреме за даље усклађивање, у оквиру пројекта Правна подршка преговорима – PLAC II, током 2017. године, аплицирано је и обезбеђена је подршка за усклађивање прописа из области инвестиционих услуга, односно за припрему Нацрта новог Закона о инвестиционим фондовима и Нацрта закона о алтернативним инвестиционим фондовима, а затим и Нацрта новог Закона о тржишту капитала.

Истовремено, у циљу изналажења оптималног решења у погледу усаглашавања законодавства РС са прописима ЕУ, решењем министра финансија из јануара 2017. године, образована је Радна група за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о инвестиционим фондовима и Нацрта закона о алтернативним инвестиционим фондовима, а у њеном раду учествују све релевантне институције као и представници приватног сектора. У наредном периоду биће настављене и интезивиране активности већ постојеће Радне групе за израду Нацрта новог Закона о тржишту капитала у циљу даљег усклађивања са одредбама наведених директива.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

Поступна хармонизација Закона о тржишту капитала и Закона о инвестиционим фондовима којима би се извршила потпуна хармонизација са одредбама наведених директива, планира се најкасније до краја трећег тромесечја 2021. године. Наведене законе ће предложити Министарство финансија, а подзаконске акте Комисија за хартије од вредности и друге надлежне институције. У том смислу, потпуна хармонизација подзаконских аката планирана је до краја четвртог тромесечја 2021. године.

а) Табела планираних законодавних активности у форми исписа података који су унети у електронску базу која прати НПАА

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ				
3.9.4. Тржиште хартија од вредности и инвестиционе услуге				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-58	Закон о алтернативним инвестиционим фондовима	МФ	2021/III
Celexi: 2:32011L0061(стручно редигован)				
2	2017-48	Закон о инвестиционим фондовима	МФ	2021/III

Celexi: 2:32014L0091(није номиниован) 2:32009L0065(правнотехнички редигован)				
3	2017-445	Закон о тржишту капитала	МФ	2021/III
Celexi: 2:32014R0600(у процесу превођења) 2:32014L0065(преведен) 2:32013L0050(преведен) 2:32012R0486(стручно редигован) 2:32010L0073(стручно редигован) 2:32004R0809(правнотехнички редигован) 2:32004L0109(стручно редигован) 2:32004L0039(обустављено превођење) 2:31998L0026(стручно редигован) 2:31997L0009(језички редигован) 2:32003L0071 2:32014L0057 2:32014R0596				
4	2017-59	Правилник о алтернативним инвестиционим фондовима и друштвима за управљање тим фондовима	КХОВ	2021/IV
Celexi: 2:32011L0061(стручно редигован)				
5	2017-437	Правилник о злоупотребама на тржишту	КХОВ	2021/IV
2:32014L0057 2:32014R0596				
6	2017-60	Правилник о извештавању друштава чије су акције укључене у трговање на регулисаном тржишту	КХОВ	2021/IV
Celexi: 2:32004L0109(стручно редигован)				
7	2017-66	Правилник о инвестиционим фондовима и друштвима за управљање инвестиционим фондовима	КХОВ	2021/IV
Celexi: 2:32014L0065(преведен) 2:32009L0065(правнотехнички редигован)				
8	2017-65	Правилник о лиценцирању и обављању послова тржишних учесника приликом пружања инвестиционих услуга	КХОВ	2021/IV
Celexi: 2:32014R0600(у процесу превођења) 2:32014L0065(преведен) 2:32004L0039(обустављено превођење)				
9	2017-432	Правилник о проспекту	КХОВ	2021/IV
Celexi: 2:32012R0486(стручно редигован) 2:32010L0073(стручно редигован) 2:02004R0809 2:32003L0071				
10	2017-64	Правилник о систему обештећења инвеститора	КХОВ	2021/IV
Celexi: 2:31997L0009(језички редигован)				

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/ административних капацитета

Када је у питању институционални оквир за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ у делу који се односи на тржиште хартија од вредности и инвестиционе услуге, у оквиру Министарства финансија – Група за хартије од вредности и тржиште капитала и Комисије за хартије од вредности потребно је повећање постојећих административних капацитета ради даљег усклађивања са значајним бројем про-

писа ЕУ у овој области, као и успостављање различитих видова техничке помоћи и сарадње са релевантним институцијама земаља у региону и Европској унији, а у циљу ефикасног спровођења прописа у пракси.

3.10 ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ

3.10.1 Телекомуникације и информациона технологија

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У Министарству трговине, туризма и телекомуникација припремљен је Нацрт закона о електронским комуникацијама. Нацрт закона је у потпуности усклађен са регулаторним оквиrom Европске уније у области електронских комуникација. Влада Републике Србије је на седници одржаној 26. октобра 2017. године усвојила Предлог закона о електронским комуникацијама, који ће омогућити успешно укључивање Србије у јединствено европско дигитално тржиште. Циљ закона јесте да Влада, привредни субјекти и организације заједно раде на развоју регулаторног оквира који стимулише раст и ствара заједничке вредности и прилике за дигиталну будућност. Закон би требало да обезбеди већу заштиту крајњих корисника електронских комуникационих услуга и да унапреди услове пословања оператора електронских комуникација у Републици Србији.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација је, у складу са Законом о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14, у даљем тексту: ЗЕК), усвојило у децембру 2016. године Правилник о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне FM радио-дифузне станице за територију Републике Србије („Службени гласник РС”, број 102/2016).

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: РАТЕЛ) је донела следеће подзаконске акте:

- Одлуку о измени Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС”, број 106/16);
- Измене и допуне Плана нумерације („Службени гласник РС”, број 60/16);
- Одлуку о начину вођења регистара, евиденција, база података и других информација из делокруга Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге и њиховом објављивању на Интернет страници Агенције (објављена на интернет страници РАТЕЛ-а и у примени од 12.10.2017. године).

Управни одбор РАТЕЛ-а је на седници одржаној 26. октобра 2017. године утврдио Предлог Правилника о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација/области за терестричке дигиталне звучне радиодифузне станице у делу VHF опсега (216-230 MHz) за територију Републике Србије, који је усклађен са међународним споразумом Женева 2006.

б) Институционална структура и административни капацитети

Укупан број запослених лица у РАТЕЛ-у износи 132, од чега се регулаторним пословима у области електронских комуникација бави 53 лица. У последњих 12 месеци, број лица којима је

престао радни однос износи 10, док је у истом периоду у стални радни однос примљено 17 лица.

Дефинисани су захтеви за проширење административних капацитета у виду формирања организационих целина за фреквенцијско планирање у потчињеним саставима Министарства одбране, а кроз израду Упутства за фреквенцијско планирање у МО и ВС.

в) Преглед осталих предузетих мера и активности

- **Широкопојасне мреже**

У Министарству трговине, туризма и телекомуникација припремљена је Стратегија развоја мрежа нове генерације до 2023. године, која поставља главне правце и циљеве успешног развоја широкопојасних мрежа и сервиса у Републици Србији. Стратегија дефинише мере које ће омогућити органима државне управе примену нових технологија, пораст укупне вредности индекса конкурентности, обезбедити доступност инфраструктури електронских комуникација и проширити скуп услуга које се могу наћи у понуди, како резиденцијалним тако и пословним корисницима. Приликом израде стратешког документа разматрана је Стратегија јединственог дигиталног тржишта за Европу CELEX 52015DC0192.

На предлог Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Влада је донела Закључак о усвајању Акционог плана за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре („Службеном гласнику РС”, број 36/2017). Акционим планом дефинисане су активности које се одnose на искоришћење ресурса државне телекомуникационе инфраструктуре у циљу успостављања јединствене националне широкопојасне мреже. Корист од успостављања такве мреже огледа се у уштеди која се постиже обједињавањем државних капацитета, оптимизација пословања државних органа и предузећа, ефикаснијем пословању и бољим перформансама рада, као и ефикасном повезивању свих државних органа са осталим секторима индустрије, производње, банкарства и трговине.

У новембру 2016. године Министарство трговине, туризма и телекомуникација започело је пројекат под називом Национални програм за развој широкопојасног приступа. Овај предлог укључује анализу, планове и процену трошкова за даљи развој широкопојасног приступа, и спроводи се уз подршку Европске банке за обнову и развој. Предвиђено трајање пројекта је 12 месеци.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација прикључило се у јуну 2017. године систему електронског издавања грађевинских дозвола, кроз централизовану софтверску апликацију за Обједињену процедуру (једношалтерски систем). Ова процедура значајно убрзава издавање дозвола и смањује трошкове за инвеституре.

У складу са Правилником о начину прикупљања и објављивања података о врсти, расположивости и географској локацији капацитета електронске комуникационе мреже („Службени гласник РС”, број 66/15), у складу са CELEX 32002L0021, РАТЕЛ је успоставио базу података о капацитетима који могу бити предмет заједничког коришћења и приступа, а у наредном периоду планира се и формирање инфраструктурног атласа којим ће се започети израда регистра комплетне телекомуникационе инфраструктуре у Републици Србији.

- **Радио-комуникације**

У Министарству трговине, туризма и телекомуникација је припремљен Нацрт закона о потврђивању Завршних аката Светске конференције о радио-комуникацијама (WRC-15). Потврђивање Завршних аката Светске конференције о радио-комуникацијама (WRC-15) врши се са циљем да се усвојена акта могу применити и у Републици Србији. Овим Република Србија добија право на употребу радио-фреквенцијског спектра у складу са властитим потребама и интересима, не угрожавајући фреквенцијске ресурсе других земаља. На овај начин би се извршила међународна координација канала, чиме би се спречило ометање у пограничним подручјима двеју држава.

Технички споразум између Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге Републике Србије и Регулаторне агенције за комуникације Босне и Херцеговине о координацији и додели преференцијалних фреквенција за дигиталне земаљске мобилне системе у фреквенцијским опсезима 380-385 MHz / 390-395 MHz, потписан је 11. маја 2017. године.

У циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ, од стране Министарства одбране, израђено је Упутство за фреквенцијско планирање у Министарству одбране и Војсци Србије. Поред тога, представници Министарства одбране учествовали су у консултацијама за измену Плана намене.

- **Анализа тржишта (одређивање оператора са значајном тржишном снагом)**

РАТЕЛ континуирано прати развој релевантних тржишта, сагласно ЗЕК-у, а у складу са CELEX 32007N0879, 52002XC0711(02) и 32005N0698.

Сходно томе, РАТЕЛ је током 2016. и 2017. године извршио анализу тржишта дистрибуције медијског садржаја (Т8), малопродајног тржишта јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације (Т9) и veleпродајног тржишта широкопојасног приступа (Т5), ради преиспитивања постојећих аката и утврђивања да ли су на наведеном тржишту уочене промене у периоду од претходне анализе, а које би за циљ имале доношење другачије одлуке.

Одлуком о измени Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, број 106/16) је извршено дерегулисање малопродајног тржишта дистрибуције медијског садржаја (Т8) и малопродајног тржишта јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације (Т9), те су даном ступања на снагу ове одлуке престала да важе решења о одређивању оператора са значајном тржишном снагом на поменутим тржиштима.

По завршеном поступку јавних консултација Управни одбор РАТЕЛ-а је 25. августа 2017. године усвојио Извештај о анализи veleпродајног тржишта широкопојасног приступа (Т5). У новембру 2017. године очекује се доношења решења о одређивању оператора са значајном тржишном снагом на наведеном релевантном тржишту.

- **Контрола цена**

Израда методологије за спровођење теста „маказа цена“ (Margin Squeeze) код утврђивања

цена пакета услуга завршена је 21. фебруара 2017. године и доступна је на интернет страници РАТЕЛ-а.

- **Одлука о динамици снижавања цена роминга**

У поступку реализације Споразума о снижавању цена услуга роминга у јавним мобилним комуникационим мрежама између министарстава надлежних за област електронских комуникација: Босне и Херцеговине, Црне Горе, Републике Македоније и Републике Србије од 29. септембра 2014. године, а у складу са одредбом члана 3. овог споразума, РАТЕЛ је донео Одлуку којом је утврдио динамику снижавања цена услуга роминга број: 1-03-021-146/14 од 25. децембра 2014. године, која се примењује од 30. јуна 2015. године. Наведеном одлуком прописане су три фазе снижавања цена услуга роминга до нивоа цена услуга роминга у Европској унији дефинисаним Уредбом о ромингу Европског парламента и Савета (CELEX 32012R0531). Прва фаза односила се на период од 30. јуна 2015. до 30. јуна 2016. године, друга фаза снижавања цена услуга роминга била је у примени од 01. јула 2016. године до 30. јуна 2017. године, након чега је у примени трећа фаза почев од 01. јула 2017. године, која и даље важи. Након усвајања Уредбе Европског парламента и Савета о изменама Уредбе о ромингу (CELEX 32015R2120) и ступањем на снагу Имплементационе уредбе Европске комисије (CELEX 32016R2286), чиме су укинуте малопродајне додатне накнаде за услуге роминга од 15. јуна 2017. године, државе потписнице Споразума о снижавању цена услуга роминга, односно надлежна министарства су се обратила Европској комисији са иницијативом да се измењена роминг регулатива у Европској унији примени и на четири државе потписнице овог споразума. У случају да то не буде могуће, државе потписнице разматрају могућност закључивања новог регионалног споразума о ромингу, по угледу на постојећу роминг регулативу у Европској унији.

- **Заштита корисника**

РАТЕЛ је крајњим корисницима од 2016. године омогућио мерење квалитета услуге широкопојасног приступа Интернету путем софтвера NetTest, који је доступан преко Интернет претраживача и апликације за мобилне терминале.

- **Систем 112**

Услуга бесплатног позива према јединственом броју за приступ службама за хитне интервенције 112, као и другим бројевима за приступ службама за хитне интервенције у Републици Србији, у складу са планом нумерације, са било ког телефонског уређаја, укључујући и јавне телефонске говорнице омогућена је у складу са ЗЕК-ом. Омогућено је позивање броја 112 са фиксне и мобилне телефонске мреже, на начин да се позиви завршавају исти начин као позиви на број 192, односно према Emergency Area које највећим делом одговарају подручјима покривања подручних полицијских управа. Од 2013. године, Градски завод за хитну медицинску помоћ у Београду, укључен је у коришћење система дигиталне радио везе ТЕТРА МУП-а РС, чиме је унапређена ефикасност комуникације са стручним службама Министарства унутрашњих послова задужених за реаговање у хитним ситуацијама. У циљу унапређења координације екипа стручних служби на терену, омогућено је аутоматизовано праћење локација ТЕТРА радних станица, које садрже уређаје за глобално позиционирање, а које се користе од стране служби задужених за реаговање у хитним случајевима на територији Града Београда. Приказ локација мобилних јединица на терену свих стручних служби врши се у односу на геопросторне

податке и информације у дежурним центрима. У Републици Србији има више од 35 000 хитних позива дневно, на које одговара више од 200 оператера (укључујући и диспечере одређених сервиса).

- **Међународна сарадња**

РАТЕЛ успешно сарађује са регулаторним телима из региона и Европске уније. С тим у вези, РАТЕЛ је потписао меморандум о разумевању са мађарским регулаторним телом за област електронских комуникација.

РАТЕЛ је 2016. године потписао меморандум о сарадњи у области праћења квалитета услуга са Чешком, Словенијом, Румунијом, Хрватском и Пољском, са циљем креирања, објављивања и коришћења података у вези са параметрима квалитета широкопојасног приступа Интернету, будући да регулаторна тела земаља потписница споразума мере квалитет услуге широкопојасног приступа Интернету путем истог софтвера (NetTest).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ 3.10.1. Телекомуникације и информациона технологија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-399	Закон о електронским комуникацијама	МТТ	2018/I
Селехи: 2:32009L0140(преведен) 2:32009L0136(стручно редигован) 2:32002L0058(у процесу превођења) 2:32002L0022(стручно редигован) 2:32002L0021(у процесу превођења) 2:32002L0020(преведен) 2:32002L0019(преведен)				
2	2017-467	Закон о широкопојасној комуникационој инфрас-структури	МТТ	2018/II
Селехи: 2:32014L0061(преведен) 2:32009L0140(преведен) 2:32009L0136(стручно редигован) 2:32002L0058(у процесу превођења) 2:32002L0022(стручно редигован) 2:32002L0021(у процесу превођења) 2:32002L0020(преведен) 2:32002L0019(преведен)				
3	2017-464	Уредба о утврђивању Програма коришћења средстава Буџетског фонда за финансирање активности и мера унапређења и развоја области електронских комуникација и информационог друштва	МТТ	2018/IV
Селехи: 2:32009L0140(преведен) 2:32002L0020(преведен)				
4	2017-	Одлука о одређивању релевантних тржишта	РАТЕЛ	2018/IV

	239	подложних претходној регулацији		
Celexi: 2:32014N0710(није прихваћен за превозење)				
5	2017-462	Правилник о висини накнаде за коришћење нумерације	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32009L0140(преведен) 2:32002L0020(преведен)				
6	2017-461	Правилник о висини накнаде за коришћење радио-фреквенција	МТТ	2018/III
Celexi: 2:32009L0140(преведен) 2:32002L0020(преведен)				
7	2017-233	Правилник о висини накнаде за коришћење радио-фреквенција	РАТЕЛ	2020/IV
Celexi: 2:32002L0020(преведен)				
8	2017-456	Правилник о захтевима којима се обезбеђује ин-тероперабилност дигиталне телевизијске опреме намењене потрошачима	МТТ	2018/III
Celexi: 2:32015R2120(у процесу превозења) 2:32009L0136(стручно редигован) 2:32002L0022(стручно редигован)				
9	2017-449	Правилник о начину и условима употребе једин-ственог броја за приступ службама за хитне интервенције	МТТ	2018/III
Celexi: 2:32015R2120(у процесу превозења) 2:32009L0136(стручно редигован) 2:32002L0022(стручно редигован)				
10	2017-234	Правилник о начину коришћења аматерских ра-дио-станица	РАТЕЛ	2019/IV
2:CEPT ECC T/R 61-01 CEPT ECC T/R 61-02				
11	2017-284	Правилник о начину коришћења радио-станица на домаћим и страним ваздухопловима, локомотива-ма, бродовима и другим пловилима	РАТЕЛ	2020/IV
Celexi: 2:32016D2317(у процесу превозења) 2:32013D0654(стручно редигован)				
12	2017-281	Правилник о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења	РАТЕЛ	2020/IV
Celexi: 2:32014D0702(стручно редигован) 2:32013D0752(преведен) 2:32011D0829(стручно ре-дигован) 2:32010D0368(стручно редигован) 2:32009D0343(преведен) 2:32008D0432(није при-хваћен за превозење) 2:32007D0131(стручно редигован) 2:32006D0771(01)(стручно редигован)				
13	2017-236	Правилник о параметрима квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга и спровођењу контроле обављања делатности е-лектронских комуникација	РАТЕЛ	2018/IV
Celexi: 2:32002L0022(стручно редигован) 2:TS 102250-2 ETSI EG 202 057 EN 60728-1 ITU-T: E.771, Y.1541 ITU-R BT.500-12 ITU-R BS.1770-2 RFC 4445, G.1081 ECC REPORT 118 ECC REPORT 103				
14	2017-238	Правилник о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране опера-тора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација	РАТЕЛ	2018/IV
Celexi: 2:32009N0396(није прихваћен за превозење)				
15	2017-452	Правилник о техничким захтевима за дистрибуци-ју медијских садржаја и приступ мултиплексу	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32015R2120(у процесу превозења) 2:32009L0136(стручно редигован)				

2:32002L0022(стручно редигован)				
16	2017-463	Правилник о универзалном сервису	МТТ	2019/I
Celexi: 2:32015R2120(у процесу превођења) 2:32009R0544(стручно редигован) 2:32009L0140(преведен) 2:32009L0136(стручно редигован) 2:32002L0022(стручно редигован) 2:32002L0021(у процесу превођења)				
17	2017-465	Уредба о утврђивању максималног износа висине накнаде за заснивање права службености на непокретностима у јавној својини	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32009L0140(преведен) 2:32002L0021(у процесу превођења)				

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Имајући у виду обим и сложеност послова, потребно је очувати и проширити административне капацитете Сектора за електронске комуникације и поштански саобраћај, Министарства трговине, туризма и телекомуникација. У циљу јачања институционалне структуре, потребно је запослити нове државне службенике који ће обављати послове спровођења и примене прописа.

Постоји потреба за даљим јачањем административних капацитета РАТЕЛ-а који обављају регулаторне послове у области електронских комуникација. Такође, постоји потреба за јачањем финансијске и оперативне независности националног регулаторног тела за област електронских комуникација, ради потпуног усклађивања са прописима ЕУ који регулишу положај и надлежности националног регулаторног тела за област електронских комуникација (CELEX: 32002L0021 и 32009L0140).

Министарство одбране планира јачање административних капацитета кроз формирања организационих целина за фреквенцијско планирање у потчињеним саставима Министарства одбране.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

- **Широкопојасне мреже**

Што се тиче осталих мера и активности за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ, у оквиру развоја широкопојасног приступа интернету Министарство трговине, туризма и телекомуникација ће спроводити активности на реализацији Акционог плана за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре. Такође, за 2018. годину је предвиђена анализа и израда мапа доступности широкопојасног приступа у Републици Србији, као и објављивање израђених мапа путем WEB GIS апликације чиме би се обезбедио увид грађанима и заинтересованим институцијама у ток развоја и могућности унпаређења широкопојасних мрежа.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација планира да у наредном периоду успостави и реализује различите програме подршке инвестицијама у области развоја телекомуникационе инфраструктуре која је неопходна за пружање услуга интернета великих брзина.

- **Систем 112**

Министарство унутрашњих послова континуирано врши надоградњу информационо – комуникационе инфраструктуре на целој територији Републике Србије, као основу за даљу надоградњу и развој капацитета за подршку рада Службе 112. У току су припремне активности за реализацију активности планираних Акционим документом за финансирање из претприступних фондова ЕУ за сектор унутрашњих послова за програмски циклус ИПА2105, које се односе на Резултат 4: Анализа потреба за увођење потпуно оперативног система 112. Планирање и реализација даљих активности за увођење потпуно оперативног коришћења јединственог броја за позивање у хитним случајевима 112 у Републици Србији биће утврђена након спроведене анализе.

- **Радио-комуникације**

Домаћи прописи који су усвојени у складу са CELEX: 32008D0477, 32011D0251, 32012D0688 и 32014D0276 спроводиће се кроз следеће активности:

- припрему и реализацију поступка јавног надметања за коришћење радио-фреквенција у преосталом делу спектра до 3 GHz (1800 MHz, 2100 MHz, 2600 MHz), у сарадњи са ресорним министарством,
- припрему и реализацију поступка јавног надметања за фреквенцијски опсег 3,4-3,8 GHz (BWA и MFCN) и расподелу блокова операторима по завршеном јавном надметању,
- континуирану координацију фреквенција са другим администрацијама, на основу међународних (регионалних) споразума, као и пријављивање искоординисаних фреквенција у ITU.

У оквиру осталих мера за постизање потпуне усклађености са правним оквиром ЕУ Министарство одбране ће учествовати у раду међуресорне радне групе за израду Плана ослобађања делова радио-фреквенцијског опсега. Такође, Министарство одбране ће вршити ослобађање дела фреквенцијског спектра на основу одговарајућих нота у Плану намене и обезбеђених финансијских средстава.

Министарство унутрашњих послова обезбеђује функционалности дигиталног радио-система TETRA на националном нивоу. На плану остваривања међународне сарадње и развоју капацитета и интероперабилних решења спровode се даље активности на разматрању техничких предуслова и законских могућности за координацију фреквенција у граничном подручју Републике Србије, Бивше Југословенске Републике Македоније и Републике Бугарске.

- **Анализа тржишта**

У циљу даљег спровођења мера заштите конкуренције, у области контроле цена РАТЕЛ планира:

- даљу контролу цена пакета услуга уз примену методологије за утврђивање постојања „маказа цена“ код услуга везаних у пакете;
- праћење и контролу цена свих регулисаних услуга као и праћење примене прописаних регулаторних обавеза;
- праћење регулисаних цена роминга и учешће у раду координационог тела за роминг, у складу са Одлуком о динамици снижавања цена роминга у периоду 2015-2017. година, а на основу Споразума о снижењу цена услуга роминга у

јавним мобилним комуникационим мрежама између министарстава надлежних за област електронских комуникација Босне и Херцеговине, Црне Горе, Републике Македоније и Републике Србије, који је потписан након иницијативе да се ограниче цене роминга применом CELEX 32012R0531.

- **Заштита корисника**

Планирано је формирање сајта са ценама појединачних услуга и пакета услуга у области електронских комуникација, у складу са чланом 111. ЗЕК.

- **Међународна сарадња**

РАТЕЛ ће наставити да учествује у раду координационог тела за праћење спровођења Споразума о снижењу цена услуга роминга у јавним мобилним комуникационим мрежама које чине представници регулаторних тела за област електронских комуникације Босне и Херцеговине, Црне Горе и Републике Македоније са циљем да се Споразуму о снижењу цена прикључе и друге Балканске земље (Албанија и Турска), као и да се Споразум прошири и на земље ЕУ.

РАТЕЛ ће наставити међународну сарадњу кроз активно учешће у међународним организацијама: BEREC, IRG, ITU, CEPT. Осим тога, наставиће активно учешће у активностима ПГ 10 у процесу приступања Европској унији. Такође се планира пријављивање за коришћење средстава из фондова Европске уније и других међународних институција, ради подизања капацитета и инфраструктурне опремљености РАТЕЛ-а

Као резултат рада у оквиру радне групе SEDDIF, РАТЕЛ ће у наредном периоду потписати Оквирни мултилатерални споразум са администрацијама-чланицама SEDDIF-а, као и 7 билатералних координационих споразума са суседним администрацијама (такође чланицама SEDDIF-а) за коришћење опсега 470-694 MHz за дигиталну терестричку радио-дифузну службу, чиме ће се стећи услови за реализацију друге дигиталне дивиденде, а што ће бити усклађено и са CELEX 32017D0899.

3.10.2 Информационо друштво

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Народна скупштина Републике Србије усвојила је 17. октобра 2017. године Закон о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању („Службени гласник РС”, број 94/17), који је у потпуности усклађен са Уредбом Европског парламента и Европског савета број 910/2014 од 23. јула 2014. године о електронској идентификацији и услугама од поверења за електрон-

ске трансакције на унутрашњем тржишту, која замењује Директиву 1999/93/ЕС. Доношењем овог закона престали су да важе Закон о електронском потпису („Службени гласник РС“, број 135/04) и Закон о електронском документу („Службени гласник РС“, број 51/09).

Министарства државне управе и локалне самоуправе, припремило је Нацрт закона о електронској управи. Доношењем Закона о електронској управи обезбедиће се да јавна управа коришћењем постојећих ресурса постигне боље резултате у управном поступању у циљу квалитетнијег и ефикаснијег реализовања права и обавеза грађана и правних лица. Кључни ефекти, са аспекта грађана, постићи ће се омогућавањем безбедног коришћења широког дијапазона савремених информационе-комуникационих технологија ради упознавања са правима и обавезама и условима за њихово признавање и реализацију. Јавну расправу о Нацрту закона о електронској управи спровело је Министарство државне управе и локалне самоуправе у периоду од 18. септембра до 9. октобра 2017. године, а усвајање овог закона је планирано за други квартал 2018. године.

У погледу Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја погледати Политичке критеријуме, Реформа државне управе (тачка 1.1.4).

б) Институционална структура и административни капацитети

У циљу спровођења ЗИБ-а, у оквиру РАТЕЛ-а је формирана одговарајућа организациона јединица, односно Служба за информациону безбедност и технологије, у оквиру које су образоване уже унутрашње јединице: Група за информациону безбедност и Група за информационе технологије. Пословима из области информационе безбедности у РАТЕЛ-у се бави 5 лица.

Влада је донела Уредбу о формирању Канцеларије за информационе технологије и електронску управу (у даљем тексту: КЕУ) 27. јула 2017. године. Мандат КЕУ обухвата усклађивање свих активности везаних за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре органа државне управе и служби Владе, развој и примену стандарда у увођењу информационо-комуникационих технологија у органима државне управе и службама Владе, као и пројектовање, изградњу и обезбеђивање функционисања њихове рачунарске мреже и примену и коришћење интернета у раду органа државне управе и службама Владе. У КЕУ се, за обављање послова из њеног делокруга, образују основне унутрашње јединице – сектори, и то:

1. Сектор за развој информационих технологија и електронске управе;
2. Сектор за информационо-комуникациону инфраструктуру;
3. Сектор за стандардизацију и сертификацију;
4. Сектор за информациону безбедност и
5. Сектор за правне, кадровске, финансијске и административне послове.

Укупан број систематизованих радних места у КЕУ је 80, са 7 државних службеника на положају и 73 државних службеника. КЕУ је институционално одређена за спровођење Закона о електронској управи, Закона о информационој безбедности и Акционог Плана за електронску управу.

У оквиру Министарства унутрашњих послова, континуално се спроводе активности на јачању капацитета у области информационе безбедности, посебно Центра за реаговање на нападе на информациони систем МУП-а кроз обуке, учешће на стручним скуповима и остваривањем сарадње са другим субјектима надлежним за реаговање на нападе на информационе системе и разменом искустава добре праксе.

в) Преглед осталих предузетих мера и активности

- **Информациона безбедност**

Влада Републике Србије је, на предлог Министарства трговине, туризма и телекомуникација, усвојила 17. новембра 2016. године четири уредбе које се доносе на основу Закона о информационој безбедности („Службени гласник РС”, број 6/16, у даљем тексту: ЗИБ): Уредбу о ближем садржају акта о безбедности информационо-комуникационих система од посебног значаја, начину провере и садржају извештаја о провери безбедности ИКТ система од посебног значаја; Уредбу о ближем уређењу мера заштите ИКТ система од посебног значаја; Уредбу о утврђивању листе послова у областима у којима се обављају делатности од општег интереса и у којима се користе ИКТ системи од посебног значаја; као и Уредбу о поступку достављања података, листи, врстама и значају инцидената и поступку обавештавања о инцидентима у ИКТ системима од посебног значаја. Доношењем ових уредби омогућена је пуна примена одредби Закона о информационе безбедности које утврђују обавезе оператора ИКТ система од посебног значаја, који су дужни да донесу Акт о безбедности ИКТ система, да примене одговарајуће мере заштите својих ИКТ система и обавештавају надлежни орган о инцидентима у ИКТ системима који значајно угрожавају информациону безбедност.

Влада Републике Србије усвојила је на седници од 29. маја 2017. године Стратегију развоја информационе безбедности у Републици Србији у периоду од 2017. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 53/17). Стратегијом су утврђене приоритетне области развоја информационе безбедности у Републици Србији: безбедност ИКТ система, информациона безбедност грађана, борба против високо технолошког криминала, информациона безбедност Републике Србије и међународна сарадња, а у оквиру приоритетних области предвиђени су стратешки циљеви. Влада ће донети акциони план за спровођење ове стратегије у року од шест месеци од њеног објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”. Доношење ове стратегије представља испуњење обавезе Републике Србије у области информационе безбедности у процесу приступања Европској унији.

У погледу спровођења ЗИБ-а, РАТЕЛ је израдио Студију изводљивости изградње Националног ЦЕРТ-а. Такође, донет је модел Акта о безбедности ИКТ система, у складу са ЗИБ-ом и Уредбом о ближем садржају акта о безбедности информационо-комуникационих система од посебног значаја, начину провере и садржају извештаја о провери безбедности информационо-комуникационих система од посебног значаја („Службени гласник РС“, број 94/16). РАТЕЛ је израдио Процедuru за упис у Евиденцију посебних центара за превенцију безбедносних ризика у информационо-комуникационим системима, у складу са ЗИБ-ом и Правилником о ближим условима за упис у Евиденцију посебних центара за превенцију безбедносних ризика у информационо-комуникационим системима („Службени гласник РС“, број 12/17). Извршен је

први упис у Евиденцију посебних центара за превенцију безбедносних ризика у информационо-комуникационим системима.

Министарство унутрашњих послова, у оквиру своје организационе јединице Службе за борбу против организованог криминала и Одељења за борбу против високо технолошког криминала, део својих активности усмерава ка сузбијању недозвољених и штетних садржаја на Интернету, као што су дечија порнографија, дигитално насиље над малолетницима, ширење расне, верске и националне нетрпељивости и мржње путем интернета, терористичкој пропаганди, свим врстама насиља на интернету, а поготово угрожавање сигурности и претње новинарима и нападима на информативне портале на Интернету. Иако Одељење за борбу против високо технолошког криминала тренутно нема специјализован одсек који се бави искључиво истрагама недозвољених и штетних садржаја, одређени број инспектора је опредељен да прати и сузбија ове појаве на Интернету. У том смислу, спроводи се стална оперативна акција "Армагедон" усмерена на сузбијање дечије порнографије на интернету и свих облика дигиталног сексуалног насиља на децом.

Републичко јавно тужилаштво израдило је нацрт Споразума о сарадњи са Министарством унутрашњих послова и представницима новинарских удружења и медијских организација о мерама за подизање нивоа безбедности новинара. У оквиру нацрта Споразума посебна пажња је дата заштити интернет портала новинарских удружења и медијских организација и предвиђено је одржавање обука о информационој безбедности.

Министарство унутрашњих послова спроводи активности на изради Националне стратегије и акционог плана за борбу против високо технолошког криминала у Републици Србији. Такође, у наредном периоду биће формирана мултидисциплинарна радна група, чији чланови ће бити представници државних органа, институција, као и представници цивилног и приватног сектора.

Центар за реаговање на нападе на информациони систем МУП-а (у даљем тексту: ЦЕРТ МУП) је организациона јединица у саставу Сектора за аналитику, телекомуникационе и информационе технологије, Министарства унутрашњих послова, формирана 2015. године. ЦЕРТ МУП-а активно учествује у изради закона и подзаконских аката из области информационе безбедности, прописа и процедура за рад информационог система МУП-а у ванредним околностима, као и идентификацији елемената информационо комуникационе инфраструктуре од посебног значаја и прилагођавање мера за њихову заштиту. Такође, остварује сарадњу са другим центрима за реаговање на нападе на информациони систем на националном и међународном нивоу.

- **Развој информационих технологија**

Влада Републике Србије је, на предлог Министарства трговине, туризма и телекомуникација, 17. новембра 2016. године усвојила Стратегију развоја индустрије информационих технологија у периоду од 2017. до 2020. године. Овим актом предвиђени су стратешки приоритети: 1) развој успешних предузећа и производа у области информационих технологија; 2) унапређивање административног окружења погодног за развој ИТ

индустрије; 3) јачање кадровских потенцијала; 4) модернизација пословања у свим привредним гранама употребом ИТ. Предвиђене стратешке мере допринеће расту ИТ производње и утицаће на укупан привредни раст, као и на смањење економског јаза између урбаних и руралних подручја, што представља општи циљ ове стратегије.

- **Е-управа**

У циљу успостављања ефикасних механизма прибављања и уступања података о чињеницама о којима се води службена евиденција, а који су неопходни за одлучивање, односно пружања подршке примени нових законских решења предвиђених Законом о општем управном поступку који је донет 29. фебруара 2016. године („Сл. гласник РС“, бр. 18/16), Министарство државне управе и локалне самоуправе је предузело низ активности, као што су формирање Посебне радне групе, која је имала за задатак да наведене механизме формулише. У оквиру дијалога између представника државних органа и стручне јавности долази до утврђивања главних изазова и недостатака правног и организационог оквира у којем јавна управа функционише, као и дефинисање потребе да се подзаконским актом регулишу разни аспекти размене података, као што су: примена постојеће инфраструктуре, технологије и капацитета, пре свега ЈЛС, правни оквири (заштита података о личности), организациона питања, оптимизација административних поступака и др.

Истовремено, интензивирани су припремне активности у вези пројекта за унапређење Портала еУправа за подршку развоју нових сервиса у циљу подршке примени Закона о општем управном поступку у области службене електронске размене података.

Имајући у виду наведено, донета је Уредба о прибављању и уступању података о чињеницама о којима се води службена евиденција („Сл. гласник РС“, бр. 56/17), којом се ближе уређује начин на који државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије и органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења (у даљем тексту: органи) врше увид, прибављају, обрађују и уступају, односно достављају податке о чињеницама о којима се води службена евиденција, а који су неопходни за одлучивање у управном поступку.

Наведени подзаконски акт представљао је правни оквир за успостављање информационог система еЗУП на Порталу еУправа, односно путем електронских услуга омогућених путем веб сервиса, које у овом тренутку, пружа шест органа државне управе (Министарство унутрашњих послова, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство финансија-Пореска управа, Централни регистар обавезног социјалног осигурања, Национална служба за запошљавање и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање), а које користи преко 60 јединица локалне самоуправе, као и поједине институције високог образовања. Према последњим подацима прибављеним у септембру 2017. године, од 1. јуна 2017. године, када је започело функционисање еЗУП-а, поднето је преко 25.000 аутоматизованих упита ради прибављања података који се налазе у службеним евиденцијама, а који су неопходни за одлучивање у управним стварима. У оквиру еЗУП-а, доступно је 14 сетова података (матичне књиге рођењих, умрлих, венчаних, документа грађана, евиденција о пребивалишту, евиденције о незапослености, евиденција пореских дуговања, евиденција корисника ПИО фонда, подаци из јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање). У току је унапређење

система за плаћања електронских услуга платним картицама и електронским банкарством - еПлаћање+, као и унапређење модула еЗУП и услуге Регистрација беба у породишту. Такође, спроводи се циклус обука локалних самоуправа за коришћење система за електронску размену података из службених евиденција еЗУП.

Влада Републике Србије је 17. децембра 2015. године усвојила Стратегију развоја електронске управе 2015-2018. године и Акциони план за спровођење Стратегије развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2015-2016. године („Службени гласник РС”, број 107/15) којом се примењује Комуникација Европске комисије (2010) 743 од 15. децембра 2010. године „Акциони план европске е-Управе 2011-2015 – употреба ИКТ како би се промовисала паметна, одржива и иновативна управа (Commission Communication COM (2010) 743 of 15 December 2010 “The European eGovernment Action Plan 2011-2015 - Harnessing ICT to promote smart, sustainable & innovative Government”, CELEX 52010DC0743). Стратегија дефинише основне циљеве и приоритете унапређења стања електронске управе у Републици Србији, а Акциони план обухвата активности, носиоце активности, рокове за реализацију, индикаторе успеха и финансијска средства неопходна за остварење сваке од активности. Стратегија се заснива на усвојеним опредељењима Владе који се односе на реформу државне управе (Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији) и развој информационог друштва (Стратегија развоја информационог друштва до 2020. године) и других стратешких докумената органа државне управе. У току је израда акционог плана за период од 2017. до 2018. године за спровођење Стратегије развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2015 до 2016.

КЕУ је израдила нацрт документа „Листа техничких стандарда интероперабилности”, верзија 2.0. који је ажуриран и усаглашен са Уредбом ЕУ - *The Regulation (EU) N°910/2014*).

У домену рада СА – сертификационог тела, Министарства унутрашњих послова у периоду новембар 2016 – 20. октобар 2017. године издато је 47,878 квалификованих електронских сертификата за дигитални потпис на личним картама. Сагласно процесу усаглашавања са правним тековинама ЕУ у области електронске идентификације вршиће се даља унапређења функционалности у циљу омогућавања интероперабилности решења која се користе у овој области.

- **Међународна сарадња**

Министарство трговине, туризма и телекомуникација одржало је у октобру 2017. године састанак са високим представницима НАТО. На састанку је разматрано проширење сарадње ресорних министарстава са НАТО у области информационе безбедности, у којој је успостављен стратешки и регулаторни оквир у Републици Србији чија примена у наредном периоду је од изузетног значаја.

У Београду је 12. јуна 2017. године одржана конференција „Партнерства за безбедан сајбер простор“, у организацији ОЕБС-а, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, „Мајкрософта“ и „Дипло“ фондације. На конференцији је представљена „Српска платформа за сајбер безбедност – Nexus“, која је настала као резултат заједничких активности Мисије ОЕБС-а у Србији, Дипло фондације, Женевског центра за демократску контролу оружаних снага -ДЦАФ и Истраживачке станице Петница.

Платформа је у сагласности са националном Стратегијом развоја информационе безбедности.

У оквиру међународне сарадње са представницима надлежних институција других земаља, представници МТТТ-а и РАТЕЛ-а посетили су Национални центар за информациону безбедност Краљевине Холандије (*National Cyber Security Centrum - NCSC-NL*).

У оквиру сарадње између Војске Србије и Националне гарде Охаја, САД, РАТЕЛ је учествовао у командно-штабној вежби „Cyber Tesla 2017“, у којој су учествовале и друге институције Републике Србије.

Центар за реаговање на нападе на информациони систем Министарства унутрашњих послова и друге организационе јединице Сектора за аналитику, телекомуникационе и информационе технологије Министарства унутрашњих послова учествују у реализацији пројекта „Поддршка владавини закона кроз јачање капацитета за информациону безбедност МУП“ који се финансира средствима Уједињеног Краљевства (Good Governance Fund). У одређеним фазама, у пројекат су били укључени и други државни органи од значаја за координацију активности у домену информационе безбедности на националном нивоу. У оквиру пројекта ствара се основа за израду националне процедуре за реаговање у случају великих сајбер напада на критичну инфраструктуру и шеме класификације сајбер инцидената.

Министарство унутрашњих послова учествовало је на међународним сајбер вежбама и радионицама са циљем повећања разумевања и изградње капацитета са тежиштем на транснационалним сајбер безбедносним изазовима као и потреби за развијањем и применом заједничког приступа решавању конкретних изазова у сајбер простору.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ				
3.10.2. Информационо друштво				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-510	Закон о изменама Закона о информационој безбедности	МТТ	2018/II
Celexi: 2:32016L1148(у процесу превођења)				
2	2017-357	Уредба о ближем уређењу услова које морају да испуне шеме електронске идентификације за одређене нивое поузданости	МТТ	2018/II
Celexi: 2:32015R1502(у процесу превођења)				

3	2017-488	Уредба о ближим условима за пружање квалификованих услуга од поверења	МТТ	2018/II
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
4	2017-501	Правилник о ближим условима за квалификоване електронске временске жигове	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
5	2017-499	Правилник о ближим условима за поступак валидације квалификованог електронског потписа и квалификованог електронског печата	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
6	2017-508	Правилник о ближим условима за поступке и технолошка решења за поуздано електронско чување докумената	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
7	2017-500	Правилник о ближим условима за пружање услуге квалификоване валидације квалификованих електронских потписа и квалификованих електронских печата	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
8	2017-503	Правилник о ближим условима за услуге квалификоване препоручене електронске доставе и садржају потврде о пријему електронске поруке од стране пружаоца услуга и потврде доставе електронске поруке	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
9	2017-492	Правилник о ближим условима које мора да испуњава средство за креирање квалификованог електронског потписа и печата	МТТ	2018/II
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
10	2017-498	Правилник о ближим условима које морају да испуњавају квалификовани електронски сертификати	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
11	2017-497	Правилник о изгледу, саставу, величини и дизајну Знака поузданости за квалификоване услуге од поверења	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32015R0806(у процесу превођења)				
12	2017-486	Правилник о Регистру пружалаца услуга електронске идентификације и шема електронске идентификације	МТТ	2018/II
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
13	2017-494	Правилник о садржају и начину вођења Регистра квалификованих средстава за креирање електронских потписа и електронских печата	МТТ	2018/II
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
14	2017-491	Правилник о садржају и начину вођења Регистра квалификованих услуга од поверења	МТТ	2018/II
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				
15	2017-	Правилник о техничким условима за форму и на-	МТТ	2018/IV

	496	чин објављивања Јавне листе квалификованих услуга од поверења		
Celexi: 2:32015D1505(није номинован)				
16	2017-495	Правилник о утврђивању листе стандарда које мора да испуни тело за оцењивање усаглашености, обавезној садржини извештаја о оцењивању усаглашености и поступку оцењивања испуњености услова и оцењивања усаглашености квалификованих услуга од поверења	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32014R0910(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У Сектору за информационо друштво, које обавља послове из делокруга министарства у области информационог друштва, укупно је запослено 9 службеника. Имајући у виду обим и сложеност испуњења задатака овог сектора, неопходно је повећање административних капацитета. Актом о систематизацији Министарства предвиђено је образовање нове уже унутрашње јединице - Одсека за информациону безбедност и електронско пословање, у оквиру које је предвиђено 5 радних места, укључујући 2 радна места за инспекторе и 1 радно место за пријем инцидената у ИКТ системима од посебног значаја.

Постоји потреба за даљим јачањем административних капацитета РАТЕЛ-а који обављају послове у оквиру Националног ЦЕРТ-а. Планирани број запослених лица у ЦЕРТ-у је 16.

Имајући у виду обим и сложеност послова, потребно је проширити административне капацитете Канцеларије за информационе технологије и електронску управу попуњавањем систематизованих радних места. У овом тренутку је број стално запослених у Канцеларији 25, 6 на одређено време, а до краја 2017. године се планира пријем још 14 државних службеника.

Током 2018. године, у Министарству унутрашњих послова, биће предузете активности на планирању и повећању кадровских капацитета Одељења за борбу против високотехнолошког криминала и то за истраге злоупотреба кредитних картица, електронске трговине и електронског банкарства и за сузбијање нелегалног и штетног садржаја на интернету.

Такође, планиран је развој услуге Републичког завода за заштиту споменика културе за издавање е-дозвола за привремени/трајни извоз уметничких предмета у другом кварталу 2018. године.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

РАТЕЛ, као надлежна институција за послове Националног центра за превенцију безбедносних ризика у информационо-комуникационим системима (Национални ЦЕРТ), у наредном периоду планира обуку кадрова, набавку неопходне опреме, израду сајта и набавку система за евидентирање напада на безбедност информационих система. У

2018. години биће потписан Протокола о сарадњи између Министарства трговине, туризма и телекомуникација и РАТЕЛ-а, у циљу размене података о инцидентима који могу да имају значајан утицај на нарушавање информационе безбедности ИКТ система од посебног значаја у Републици Србији. Такође, РАТЕЛ планира проширење међународне сарадње чланством у међународним организацијама за информациону безбедност, као што су Европска агенција за безбедност мрежа и података (*European Union Agency for Network and Information Security - ENISA*), Форум тимова за безбедност и одговор на инциденте (*Forum of Incident Response and Security Teams - FIRST*) и *Trusted Introducer*.

Током 2018. године очекуј се успостављање Интерактивног приступног центра - пројекат који финансира Јужна Кореја у сарадњи са Националном агенцијом за информатичко друштво Јужне Кореје. Пројекат је покренут у оквиру потписаног Меморандум о разумевању у области електронске управе који предвиђа размену добре праксе две земље. Основна сврха пројекта је да се омогући широј популацији већа могућност и бољи приступ ИТ инфраструктури, како би се допринело побољшању веће ИТ писмености у Републици Србији. Интерактивни приступни центар ће у свом саставу имати лабораторију за обуку, интернет салон, семинар-собу и административни, односно пословни део који ће бити опремљен најсавременијим рачунарима.

У наредном периоду КЕУ ће спроводити, у сарадњи са УНДП уз помоћ Светске Банке, Владе Велике Британије и Шведске Агенције за међународни развој, пројекат „Отворени подаци-отворене могућности“. Пројекат „Отворени подаци-отворене могућности“ подржава развој екосистема отворених података у Србији. Пројекат интервенише на три нивоа екосистема отворених података, најопштије на стратешком и законодавном нивоу, средњи ниво фокусира појединачне институције и њихове планове и реализације за отварања података, а трећи ниво је ниво тражње тј. иновативне употребе података који су отворени.

КЕУ се укључила у програм размене знања са Републиком Корејом (*Knowledge Sharing Program*) са два пројекта: “Развој оквира за успостављање ефикасног система података заснованог на cloud технологији у Србији” и “Развој стратешког оквира за успостављање ефикасног система е-управе за период 2019-2022”. Сарадња на овим пројектима вршиће се током 2018. и 2019. године.

Министарство унутрашњих послова учествује у реализацији пројекта „Кредибилни сервис за поуздане глобалне трансакције у будућности“ – *FutureTrust* који је одобрен за финансирање кроз иновативно истраживачки програм ЕУ – Хоризонт 2020. Пројекат има за циљ да подржи практичну примену Уредбе (ЕУ) No.2014/910 о електронској идентификацији (eID) и поузданим сервисима у области електронских трансакција на унутрашњем тржишту (eIDAS) у Европи и шире. У ту сврху кроз пројекат *FutureTrust* идентификују се потребе за глобалним интероперативним решењима кроз основна истраживања на темељима поверења и поузданости, са циљем развијања нових, компатибилних модела поверења или унапређења постојећих модела, активно унапређење процеса стандардизације, и обезбеђење *Open Source* софтверских компоненти и поузданих сервиса, као функционалној основи за брзо усвајање стандарда и решења. Активности *FutureTrust* пројекта биће усмерене ка примерима позитивних пословних слу-

чајева који се ослањају на електронски потпис, примерима сервиса који пружају потврду дигиталног записа у виду печата (жига), и дугорочне аутентификације података и докумената, а са фокусом на аспекте одговорности, транспарентности и употребљивости.

3.10.3 Аудиовизуелна политика

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Стратегија развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016. године („Службени гласник РС”, бр. 75/11) била је основ за доношење медијских закона који су усклађени са европским регулаторним оквиром.

У циљу пуне имплементације Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС”, број 83/2014, 58/2015 и 12/16-аутентично тумачење), Влада је донела Уредбу о измени Уредбе о преносу капитала без накнаде запосленима код издавача медија („Службени гласник РС”, 31/17), а Министарство културе и информисања је донело Правилник о изменама и допунама Правилника о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања („Службени гласник РС”, бр. 8/2017).

У циљу пуне имплементације Закон о електронским медијима („Службени гласник РС”, број 83/2014 и 6/2016 – други закон) Регулаторно тело за електронске медије (у даљем тексту: Регулатор) је донело Правилник о оглашавању и спонзорству у електронским медијима („Службени гласник РС“ бр. 101/16) и Правилник о поступку издавања одобрења за пружање медијске услуге на захтев („Службени гласник РС”, број 108/16), који су у целости усклађени са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама (CELEX 32010L0013). Регулатор је такође донео и Смернице за идентификацију медијске услуге на захтев (објављене на интернет страници Регулатора), које су у целости усклађене са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама (CELEX 32010L0013) и пресудом Европског суда правде, бр. Ц-347/14 од 21. октобра 2015. године.

У циљу пуне имплементације Закона о јавним медијским сервисима („Службени гласник РС”, број 83/2014, 103/2015 и 108/2016) Влада је донела Уредбу о финансирању јавних сервиса из буџета Републике Србије у 2017. години („Службени гласник РС”, број 2/17).

б) Институционална структура и административни капацитети

У циљу обезбеђивања услова за јачање техничких капацитета покрајинског јавног медијског сервиса “Радио телевизије Војводине“, у буџетима Републике Србије и АП Војводине за 2017. годину предвиђено је укупно 800.000.000 динара за део радова на изградњи будуће пословне зграде РТВ-а.

Након 17. новембра 2016. године Регулатор је ради јачања својих административних капацитета и ефикасног спровођења прописа који су усклађени са правом ЕУ, запослио на неодређено време једног запосленог на радном месту правника.

У Сектору за развој дигиталне истраживачке инфраструктуре у области културе и уметности Министарства културе и информисања, а по важећој систематизацији, предвиђено је 8 лица. Тренутно је на овим пословима ангажовано 5 извршилаца. Сектором руководи помоћник министра за развој дигиталне инфраструктуре у области културе и уметности. У оквиру Сектора, систематизацијом је поред помоћника министра предвиђен виши саветник за надзор над реализацијом процеса дигитализације у области културе и уметности, као и две групе - Група за студијско-аналитичке послове која садржи руководиоца и још 2 извршиоца и Група за нормативне послове која такође обухвата руководиоца и 2 извршиоца.

в) Преглед осталих предузетих мера и активности

У циљу даљег унапређења и развоја система јавног информисања Министарство културе и информисања формирало је радну групу за израду Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2023. године. Планирано је да Предлог стратегије буде упућен Влади РС на усвајање у другом кварталу 2018 године.

Регулатор је Предлог стратегије развоја медијских услуга радија и аудиовизуелних медијских услуга у Републици Србији упутио Министарству културе и информисања. Планирано је да Министарство културе и информисања, након прибављања мишљења ресорних министарстава, упути Предлог стратегије Влади РС на усвајање у првом кварталу 2018 године.

У циљу унапређења дигиталних вештина запослених у установама културе, Министарство културе и информисања је током 2017. године организовало практичне обуке за библиотекаре, кустосе и архивисте. Ово је од нарочитог значаја за установе културе, у којима ће се спроводити дигитализација културног наслеђа и савременог стваралаштва, а које треба да, поред савремене опреме, поседују и компетентне кадрове који ће бити у стању да реализују одговарајуће пројекте и успоставе сарадњу са другим учесницима у процесу.

Радећи на унапређењу конкурентности установа културе, Министарство културе и информисања је у мају 2017. године у сарадњи са Привредном комором Србије организовало конференцију „Култура и ИТ сектор“ на којој је размотрена платформа за сарадњу установа културе и ИТ сектора и обезбеђивање трајног и поузданог приступа и оптималног и безбедног коришћења дигитализоване грађе са представницима јавног и приватног сектора, као и цивилног друштва.

Министарство културе и информисања је усвојило Препоруку за избор система ИМУС као јединственог информационог система у музејима.

Министарство културе и информисања је реализовало конкурс за преддигитализацију на коме су одобрена средства за опремање биоскопских сала у руралним подручјима. Током 2017. године, Министарство је реализовало конкурс за преддигитализацију и дигитализацију на коме ће у последњем кварталу 2017. године бити одобрена средства за опремање додатних биоскопских сала.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ 3.10.3. Аудиовизуална политика				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-490	Правилник о доступности програмских садржаја особама оштећеног слуха, односно вида	РЕМ	2018/1
Celexi: 2:32010L0013(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Министарство културе и информисања планира да ојача своје административне капацитете у циљу ефикасног спровођења прописа који су усклађени са правом ЕУ нарочито у погледу спровођење поступка пројектног суфинансирања и евро интеграција, тако што ће у наредном периоду у Сектору за јавно информисање и медије попунити 4 непопуњена извршилачка радна места.

Регулатор планира да током 2018. године ојача своје административне капацитете у циљу ефикасног спровођења прописа који су усклађени са правом ЕУ. Јачање капацитета би било остварено запошљавањем на неодређено време два лица, и то један запослени на радном месту вишег медијског аналитичара који би обављао послове у вези са контролом испуњавања обавеза емитовања европских аудио-визуелних дела и један

запослени на радном месту вишег техничког секретара који би обављао послове вођења регистра медијских услуга и евиденције пружалаца медијских услуга на захтев.

У циљу осавремењавања и унапређења техничко-технолошке опремљености установа културе, јачања капацитета запослених у установама културе за спровођење процеса дигитализације и овладавања савременим информационим и комуникационим технологијама и софтверима, планирана су додатна радна места у установама културе Републике Србије. Новим Каталогом радних места и звања у области културе биће прописане регулисане професије и у домену дигитализације културног наслеђа у звању најмање основних струковних студије из области природно-математичких или техничко-технолошких поља.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2023. године ће бити основ за измену и допуну медијских закона, имајући у виду да ће се у складу са будућим изменама европске регулативе благовремено радити потребна хармонизација прописа Републике Србије.

Планирана је потпуна имплементацији правног оквира, који је потпуно усклађен са регулаторним оквиром Европске уније. Фокус ће бити на појачаном надзору над применом одредаба о Регистру медија у циљу обезбеђивања јавности података о медијима; јачању институционалне, програмске и финансијске независности јавних медијских сервиса; унапређењу система програмског суфинансирања пројеката у области јавног информисања и заштити медијског плурализма.

У наредној години је предвиђена дигитализација сала у домовима културе и културним центрима. Циљ пројекта је да се набави и инсталира опрема за дигитално пројектовање садржаја које имају установе културе (позоришне, балетске и оперске представе/ концерти/ филмски и документарни програм и др) како би се омогућила квалитетна и константна културна понуда у стратешки одабраним местима из којих је евидентирана миграција становништва.

У првом кварталу 2018. године, планирана је реализација програма техничке подршке ТАИЕХ за сагледавање и примену добре европске праксе у домену дигитализације музејске грађе.

Током 2018. и 2019. године реализоваће се прикључење установа културе на АМРЕС мрежу, у сарадњи са Министарство трговине, туризма и телекомуникација, које ће обезбедити финансијска средства за 19 установа културе.

Нацрт Стратегије развоја културе Републике Србије имплементира одредбе Директиве 2003/98/ЕЗ Европског парламента и Савета о поновној употреби информација јавног сектора као и Препоруку 2011/711/ЕУ о дигитализацији и интернетској доступности културних материјала и дигиталном очувању. Нацрт Стратегије је ушао у јавну расправу и усвајање се очекује у првом кварталу 2018. године. Као један од највећих приоритета у домену дигитализације поставља се обезбеђивање доступности података у науч-

но-истраживачке, образовне, али и комерцијалне сврхе као и у промоцији културног наслеђа и савременог стваралаштва широј публици.

Министарство културе и информисања је формирало радне групе за израду Правилника о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе и извора у складу са Законом о библиотечко-информационој делатности којим је предвиђено да министар надлежан за културу прописују ближе услове за дигитализацију библиотечко-информационе грађе и извора. Усвајање Правилника се очекује у другом кварталу 2018. године. Министарство културе и информисања је припремило и Смернице за дигитализацију културног наслеђа у Републици Србији чије се усвајање очекује у другом кварталу 2018. године.

Регулатор ће континуирано контролисати на који начин пружаоци медијских услуга извршавају своје обавезе у вези са уделима европских дела, тако што ће прикупљати и обрађивати податке које му пружаоци подносе, али ће веродостојности тих података проверавати и увидом у програмски садржај који пружаоци објављују.

Регулатор ће континуирано ажурирати податке у Регистру медијских услуга, док ће евиденцију пружалаца медијских услуга на захтев успоставити кад Регулатор прими први захтев за издавање одобрења за пружање медијске услуге на захтев.

3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

3.11.1. ХОРИЗОНТАЛНА ПИТАЊА

3.11.1.1. ХОРИЗОНТАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

3.11.1.1.1 Директна плаћања

Преглед стања

Динамика и план усклађивања политике директних плаћања у Републици Србији (РС) садржани су у Стратегији пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024 године („Сл. гласник РС”, број 84/14). Област директних плаћања неопходно је ускладити са правним прописима ЕУ, којима је она дефинисана у стратешком оквиру 2014 - 2020 година.

Законски основ политике директних плаћања чине Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16) и Закон о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 41/09, 10/13 и 101/16).

Директна плаћања у РС спроводе се кроз три врсте подстицаја: премије, подстицаје за производњу и регресе.

Директна плаћања у РС нису усклађена са шемама директних плаћања Заједничке пољопривредне политике (ЗПП), с обзиром да су сва директна плаћања у РС условљена постојањем производње, што их карактерише као производно везана плаћања. Такође, као услов за остваривање права на директна плаћања у РС, не постоји обавеза поштовања захтева „вишеструке усклађености”, односно не постоје дефинисани захтеви

поштовања добрих пољопривредних и еколошких услова (GAEC) и обавезних захтева за управљање (SMR) у погледу заштите околине, здравља људи, животиња и биља, као и добробити животиња.

Обавезне и добровољне шеме директних плаћања из Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 се не примењују. Постоје и производно везана директна плаћања за секторе који у ЕУ (у оквиру политике директних плаћања) нису прихватљиви – сектори свињарства, живинарства и пчеларства. Регреси за набавку инпута за пољопривредну производњу и премија за млеко такође нису у складу са одредбама из Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013. Дефиниције из Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 које се односе на активног фармера, пољопривредну активност, прихватљиве хектаре и минималне захтеве не примјењују се у потпуности.

Директна плаћања у РС су делимично усклађена са регулативом ЕУ у овој области. Одређена компатибилност директних плаћања у РС са плаћањима у ЕУ огледа се у уједначеним плаћањима по хектару пољопривредне површине (али плаћања су производно везана) и производно везаним плаћањима по грлу стоке за прихватљиве секторе млека, говеда, оваца и коза.

Креирање политике у области директних плаћања у надлежности је МПШВ – Сектора за пољопривредну политику, док имплементацију ове политике спроводи МПШВ – Управа за аграрна плаћања и Министарство финансија – Управа за трезор.

Политику директних плаћања могу да спровode и органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, у складу са програмима мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и из сопственог буџета, и то само за мере директних плаћања које се односе на регресе за трошкове складиштења у јавним складиштима и регресе за репродуктивни материјал и то само за вештачко осемењавање. Ова условљеност дозвољених директних плаћања, као и потреба за издавањем сагласности на програме од стране МПШВ, дефинисани су чланом 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју.

Планиране мере за период 2018-2021

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024 године наводи обавезу прилагођавања ЗПП у погледу: хармонизације законодавства, изградње институција и реформе политике и подршке реструктурирању сектора пољопривреде.

Стратегија наводи различите шеме директних плаћања, чија ће се трансформација спроводити кроз преусмеравање постојећих шема према производно невезаним плаћањима, уз задржавање шема производно везаних плаћања у појединим (ЕУ прихватљивим) секторима.

У погледу хармонизације законодавства, у периоду 2018-2021 шеме директних плаћања у РС уредиће се кроз измене и усвајање следећих правних аката:

- измене Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (II квартал 2018. године и II квартал 2020. године). Изменама Закона у другом кварталу 2018. године створиће се услови за успостављање шеме подршке у сточарству (плаћање по грлу), усклађене са ЗПП у овој области, као и плаћање премије за

млеко према квалитету. У оквиру измена Закона у другом кварталу 2020. године створиће се правни основ за успостављање делимичне примене „вишеструке усклађености“ у погледу примене правила добрих пољопривредних и еколошких услова (GAEC), као и за укључивање трајних травњака у прихватљиве површине. Такође, овим изменама се успоставља основ за увођење шеме подршке за младе пољопривреднике, као и шеме подршке за мале пољопривреднике. Истим изменама ускладиће се и дефиниције које се односе на активног фармера, пољопривредну активност, прихватљиве хектаре и друго.

- измена Правилника о премији за млеко (IV квартал 2018. године);
- усвајање Правилника о плаћању по површини у биљној производњи (IV квартал 2021. године);
- Усвајање Правилника о подршци у сточарству (IV квартал 2018. године);
- Усвајање Правилника о успостављању правила добрих пољопривредних и еколошких услова (GAEC) (IV квартал 2020. године);
- Усвајање Правилника о шеми за мале пољопривредне произвођаче (IV квартал 2020. године);
- Усвајање Правилника о шеми за младе пољопривредне произвођаче (IV квартал 2021. године).

У погледу активности за подршку хармонизацији директних плаћања са ЗПП, предвиђене су следеће активности:

- израда аналитичких студија – успостављање шеме за мале пољопривреднике условљено је претходном изградом аналитичке Студије о малим пољопривредницима (IV квартал 2019. године);
- обука запослених у Сектору за пољопривредну политику и Управи за аграрна плаћања о успостављању GAEC услова (III квартал 2018. – II квартал 2019. године);
- обука запослених у телу надлежном за контролу испуњености GAEC услова (III квартал 2019. – IV квартал 2020. године);
- обука саветодаваца о GAEC условима (III квартал 2019. – IV квартал 2020. године);
- информативна кампања за произвођаче о поштовању GAEC услова (I квартал 2020. - IV квартал 2021. године);
- информативна кампања за произвођаче о новим шемама подршке (III квартал 2018. – IV квартал 2021. године).

ЕУ пропис са којим се усклађује

Основни прописи ЕУ у области директних плаћања, са којима се врши усклађивање домаћег законодавства, јесу:

- Уредба (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима кроз шеме подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 637/2008 и Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 73/2009;

- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 639/2014 од 11. марта 2014. године, допуна Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима кроз шеме подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике и измени Анекса Х те Уредбе;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 641/2014 од 16. јуна 2014. године, која утврђује правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима кроз шеме подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике.

Финансирање, управљање финансијским средствима и финансијски надзор у области директних плаћања дефинисани су Уредбом (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 352/1978, (ЕЗ) бр. 165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) бр. 485/2008.

Очекивани степен усклађености

Директна плаћања представљају област ЗПП, која (новим) земљама чланицама дозвољава избор појединих шема и/или модела за имплементацију, при чему је право на остварење директних плаћања условљено испуњеношћу низа услова „вишеструке условљености“. Како ће поједини аспекти директних плаћања бити предмет преговарачке позиције и самих преговора, очекује се делимична усклађеност.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и/или другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Одсек за биљну производњу и прераду биљних производа	3 стално запослена	2 стално запослена	МПШВ – Управа за аграрна плаћања
Сектор за пољопривредну политику Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	2 стално запослена	МПШВ – Управа за аграрна плаћања
Сектор за пољопривредну политику Одсек за аналитику и статистику	5 стално запослених	2 стално запослена	МПШВ – Управа за аграрна плаћања

Административни капацитети, надлежни за усклађивања шема директних плаћања са ЗПП, део су постојећег Сектора за пољопривредну политику, чија тренутна структура не одговара структури ЗПП, при чему расположиви капацитети не могу у потпуности да одговоре ЕУ захтевима. Неопходна је реорганизација Сектора за пољопривредну политику у смислу усклађивања административне структуре са захтевима ЗПП политика из првог стуба. Ова активност ће се спровести двофазно, и то у I кварталу 2019. године и I кварталу 2020. године, након чега ће структура Сектора бити усклађена са структуром првог стуба ЗПП. Значај и обим политике директних плаћања у оквиру ЗПП захтева успостављање посебне јединице у овом сектору, која ће бити надлежна за политику директних плаћања, у погледу праћења прописа ЗПП у овој области, креирање националних мера директних плаћања и њихово усклађивање са ЗПП. Успостављање посебне организационе јединице за директна плаћања захтева и јачање административних капацитета кроз запошљавање два додатна извршиоца (по један у 2019. и 2020. години).

Имплементација директних плаћања захтева сложене административне структуре, базиране на капацитетима Управе за аграрна плаћања, која ће бити надлежна за имплементацију директних плаћања и коришћење финансијских средстава из *EAGF (European Agricultural Guarantee Fund)* за ову намену. Такође, неопходно је успостављање посебних структура за контролу на терену испуњености *GAEC* услова и осталих услова за остваривање права на директна плаћања. Основни предуслов за реализацију плаћања по површини у биљној производњи јесте успостављање Интегрисаног система управљања и контроле (*Integrated Administration and Control System – IACS*) и Система идентификације земљишних парцела (*Land Parcel Identification System – LPIS*) у оквиру Управе за аграрна плаћања.

Хармонизација директних плаћања у националном законодавству са правним тековинама ЕУ захтева сталну едукацију и тренинг свих запослених, укључених у креирање политика, њихову имплементацију, контролу и промоцију, што ће бити реализовано кроз:

- Пројекат ИПА 2015: „Јачање капацитета за планирање и имплементацију пољопривредне политике у Србији у складу са заједничком пољопривредном политиком“, пројекат техничке помоћи, планиран је за имплементацију од 2017 – 2020 године;
- *TAIEX* инструменте помоћи.

3.11.1.1.2. Државна помоћ

Преглед стања

У РС не постоји правни оквир за спровођење правила државне помоћи у сектору пољопривреде и руралног развоја на начин како је то уређено у ЕУ. Законом о контроли државне помоћи („Сл. гласник РС”, број 51/09) уређује се област државне помоћи, али се одредбе овог закона не односе на пољопривредне производе. Програми помоћи пољопривреди и руралном развоју финансирају се из буџета РС, као и локалног буџета аутономних покрајина и локалног буџета јединица локалне самоуправе (општина и градова). Национални мере помоћи које се финансирају из бу-

цета РС прописане су актима у надлежности МПШВ, док су локалне мере помоћи које се финансирају из буџета јединица локалне самоуправе, односно буџета аутономних покрајина, дефинисане актима јединица локалне самоуправе/аутономних покрајина.

С обзиром да у законодавству РС не постоје прописи који регулишу област државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју МПШВ ће у наредном периоду усмерити своје активности на успостављање законског оквира и израду правних аката како би смо у тренутку приступања у потпуности применили правила Европске уније о контроли државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју.

Планиране мере за период 2018 – 2021

У области државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју РС нема обавеза према Европској комисији пре самог приступања, јер мере државне помоћи нису предмет преговора већ се о њима извештава Европска комисија у тренутку приступања. Са активностима везаним за усклађивање законодавства отпочеће се у 2020. години. МПШВ ће успоставити правни оквир за државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју изменом Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју чиме ће се омогућити да се у тренутку приступања РС Европској унији у потпуности примене правила ЕУ о контроли државне помоћи. То обухвата именовање надлежног тела које ће управљати државном помоћи у пољопривреди и руралном развоју и успостављање административне структуре за примање захтева за доделу државне помоћи и нотификацију државне помоћи према ЕУ. У II кварталу 2020. године планира се доношење Закона о изменама и допунама закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју након чега ће се приступити следећим активностима:

- Доношење Правилника о државној помоћи у пољопривреди и руралном развоју (III квартал 2020. године);
- Израда студије о постојећим шемама државне помоћи (IV квартал 2020. године);
- Формирање регистра постојеће државне помоћи (I квартал 2021. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Смерницама Европске уније за државну помоћ у сектору пољопривреде и шумарства, као и руралног развоја за период 2014 – 2020 (2014/Ц 204/01);
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1408/2013 од 18. децембра 2013. године о примени чланова 107. и 108. УФЕУ на *de minimis* подстицаје у пољопривредном сектору;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1407/2013 од 18. децембра 2013. године о примени чланова 107. и 108. УФЕУ на *de minimis* подстицаје;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 702/2014 од 25. јуна 2014. године о објављивању одређених категорија помоћи у сектору пољопривреде и шумарства, као и руралног развоја, које су компатибилне са унутрашњим тржиштем, применом чланова 107. и 108. Уговора о функционисању Европске уније;
- Уредба Савета (ЕУ) бр. 1589/2015 од 13. јула 2015. године о утврђивању детаљних правила примене члана 108. УФЕУ;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 794/2004 од 21. априла 2004. године о спровођењу Уредбе Комисије (ЕЗ) 659/1999 о утврђивању детаљних правила за примену члана 93. УФЕУ.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и/или другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Одсек за аналитику и статистику	5 стално запослених	1 стално запослен (на транспозицији)	

У I кварталу 2020. године планирано је успостављање одговарајуће административне структуре у МПШВ. У тренутку приступања РС је у обавези да обавести Европску унију о свим давањима у РС на националном, регионалном и локалном нивоу, која се могу сматрати државном помоћи у пољопривреди и руралном развоју. Организациона јединица задужена за државну помоћ обављаће послове везане за координацију, израду подзаконских аката којима се ближе уређује ова област. Обављаће се и послови везани за комуникацију са Европском комисијом, обавезну пријаву мера Европској комисији и извештавање, док ће исплату средстава на националном нивоу вршити Агенција за плаћања. Поред ових послова везаних за државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју ова организациона јединица бавиће се и државном помоћи у области рибарства и аквакултуре.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Све активности које се односе на државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју биће планиране у оквиру TAIEХ инструмента подршке.

3.11.1.2. ХОРИЗОНТАЛНИ МЕХАНИЗМИ

3.11.1.2.1 Агенција за плаћања

Преглед стања

У РС не постоји правни основ који дефинише успостављање и функционисање Агенције за плаћања на начин на који је прописује ЕУ *acquis*. МПШВ одговорно је за спровођење подстицајних мера у области пољопривреде и руралног развоја које се у највећој мери реализују у Управи за аграрна плаћања (УАП), органа у саставу. УАП образована је Законом о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 41/09, 10/13 - др. Закон и 101/2016), којим се уређују њене надлежности. Управа за аграрна плаћања спроводи већину подстицаја у области пољопривреде и руралног развоја који су уређе-

ни Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/2016).

Уредбом о управљању програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020 („Сл. гласник РС”, број 86/15) и Одлуком Владе РС од 12.11.2015. године о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПА II за период 2014-2020 УАП је додељена функција ИПАРД агенције.

РС нема успостављен IACS систем, на начин како је прописано ЕУ законодавством и у том смислу потребно је усклађивање. Постоје поједини сегменти елемената система и огледају се у следећем:

Регистар пољопривредних газдинстава - Правни основ за успостављање и вођење регистра пољопривредних газдинстава је Закон о пољопривреди и руралном развоју и Правилник о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства („Сл. гласник РС”, број 17/13, 102/2015, 6/2016 и 46/2017). Поступак регистрације пољопривредних газдинстава у РС уведен је 2004. године. Надлежно тело за вођење Регистра пољопривредних газдинстава на основу Закона о пољопривреди и руралном развоју је УАП - орган у саставу МПШВ, а његово одржавање поверено је Управи за трезор - органу у саставу Министарства финансија.

Регистар животиња - Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 30/10 и 93/12) прописује обавезу регистрације свих животиња. Подзаконским актима је прописана обавеза обележавања и регистрације говеда, оваца и коза, свиња, копитара и пчелињих заједница. Централна база података о обележавању животиња је у надлежности Управе за ветерину и води се у електронском облику. Систем идентификације и регистрације говеда успостављен је 2005. године, системи за идентификацију и регистрацију малих преживара (овце и козе) и свиња успостављени су 2007. године.

У РС не постоји јединствени централни регистар права на плаћања.

У РС не постоји јединствена централна база података свих поднетих захтева за директна плаћања.

Изменом Закона о пољопривреди и руралном развоју у IV кварталу 2016. године створен је правни основ за спровођење ИПАРД програма у Републици Србији, на начин и у складу са роковима који су постављени Оквирним споразумом између Републике Србије и Европске комисије о правилима за спровођење финансијске помоћи Европске уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ ИПА II и Секторским споразумом о механизмима примене финансијске помоћи Уније Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ у области подршке пољопривреди и руралном развоју (ИПАРД). Такође, овом изменом успоставио се правни основ за вођење одговарајућих регистра и службених евиденција, односно техничких система (регистар површина, регистар права на плаћање, регистар пољопривредних газдинстава, IACS систем, итд.);

Планиране активности за период 2018 – 2021

- Доношење новог закона којим ће се успоставити Агенција за плаћање (IV квартал 2019) како би се успоставила Агенција за плаћање у складу са правилима

ЗПП и која ће бити у потпуности одговорна за спровођење: мера директних плаћања, СМО мера, мера руралног развоја, али и мера претприступног ИПАРД програма;

- Одлуком Владе о начину имплементације помоћи из *EAGF* и *EAFRD*, ће се ближе одредити спровођење фондова *EAGF* и *EAFRD*, одговорна лица и тела и њихови међусобни односи;
- Успостављање Агенције за плаћања
 - Јачање административних капацитета Агенције за плаћања (нова запошљавања и обуке су планирани континуирано, почев од 2019. године).
 - Изградња *IT data* центра у Агенцији за плаћања (у складу са безбедносним стандардима *ISO 27001* и *ISO 27002*);
- Израда софтвера (у периоду 2018-2020 године) за
 - мере руралног развоја и
 - за СМО мере;
- Пројекат за успостављање функционалног РПГ планиран је за 2018. годину, а примена је предвиђена од 2019. године;
- Успостављање *LPIS* – прва фаза
 - Пилот пројекат *LPIS* (2018-2019);
 - Набавка снимака и њихова обрада за успостављање *LPIS* (2020-2021)

Планиране мере за период након 2021

Поједини прописи и активности, због условљености претходним усклађивањима, предвиђени су за усвајање и реализацију у периоду 2021-2023, и то:

- Израда функционалог *IACS* система планирана је за 2023. годину и то кроз:
 - Успостављање Система за идентификацију и регистрацију права на плаћања (2021);
 - Успостављање функционалног система за идентификацију земљишних парцела - *LPIS* (2023);
 - Успостављање система за припрему и администрирање захтева за помоћ;
 - Интегрисање свих регистра у *IACS* (2021-2023);
 - Успостављање интегрисаног контролног Система (*IACS*) (2021-2023);
 - Успостављање Система за обрачунавање подстицаја, умањења и искључења из подстицаја (2022)

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) бр. 1303/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању заједничких одредби о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезијском фонду, Европском пољопривредном фонду за рурални развој и Европском фонду за поморство и рибарство и о утврђивању општих одредаба о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезијском фонду и Европском фонду за поморство и рибарство којом се Уредба Савета (ЕЗ) бр. 1083/2006 ставља ван снаге;

- Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору заједничке пољопривредне политике којом се уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 352/78, (ЕЗ) бр. 165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) 485/2008 стављају ван снаге;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 907/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета о платним агенцијама и осталим телима, финансијском управљању, поравнању рачуна, хартијама од вредности и употреби евра;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 908/2014 од 6. августа 2014. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета о платним агенцијама и другим телима, финансијском управљању, поравнању рачуна, правилима о контроли, хартијама од вредности и транспарентности;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 799/2012 од 5. септембра 2012. године о утврђивању облика и садржаја рачуноводствених података који се морају доставити Комисији с циљем поравнања рачуна *EAGF* и *EAFRD*, као и за потребе праћења и предвиђања;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1848/2006 од 14. децембра 2006. године о неправилностима и повраћају погрешно плаћених износа у вези с финансирањем заједничке пољопривредне политике и о организацији информационог система у овој области којом се Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 595/91 ставља ван снаге;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 640/2014 од 11. марта 2014. године којом се допуњује Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета о интергисаном административном и контролном систему и условима за одбијање или обуставу плаћања и административне казне које се примењују за директна плаћања, подршку руралном развоју и вишеструку усклађеност;
- Уредба (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012 Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. године о финансијским правилима која се примењују на општи буџет Уније којом се Уредба Савета (ЕЗ, Еуратом) бр. 1605/2002 ставља ван снаге;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1268/2012 од 29. октобра 2012. године о правилима за примену Уредбе (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012 Европског парламента и Савета о финансијским правилима која се примењују на општи буџет Уније.

Захтеви *acquis* у погледу *IACS* су установљени следећим ЕУ прописима:

- Уредба (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима кроз шеме подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 637/2008 и Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 73/2009;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 641/2014 од 16. јуна 2014. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима у програмима подршке у оквиру заједничке пољопривредне политике;

- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 809/2014 од 17. јула 2014. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) број 1306/2013 Европског парламента и Савета у погледу Интегрисаног система управљања и контроле, мера руралног развоја и вишеструке усклађености;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/2333 од 14. децембра 2015. године која допуњује Имплементациону уредбу Комисије (ЕУ) бр. 809/2014 о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета у погледу Интегрисаног система управљања и контроле, мера руралног развоја и вишеструке усклађености.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајањем посебног закона о Агенцији за плаћања у IV кварталу 2019. године биће омогућена потпуна усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 1303/2013, Уредбом (ЕУ) бр. 1306/2013, Делегираном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 907/2014, Сprovedбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 908/2014, Сprovedбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 799/2012, Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 1848/2006, Делегираном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 640/2014 којом се допуњује Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013, Уредбом (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012 и Делегираном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1268/2012 о правилима за примену Уредбе (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012.

Изградња функционалног IACS система обезбедиће потпуну усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 1307/2013, Сprovedбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 641/2014, Сprovedбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 809/2014 и Сprovedбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/2333 до момента приступања РС ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Планирано је јачање капацитета у складу са динамиком приказаном у табели која следи:

Година	УАП/Агенција за плаћања	Регионалне канцеларије	Укупан број запослених
2017	195 (од чега 152 стално запослених)	-	195
2018	195	-	195
2019	270	180	450
2020	450	400	850
2021	500	525	1025

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у МПШВ у УАП је систематизовано 180 радних места. Тренутно је ангажовано 195 запослених, од чега је 152 у сталном радном односу.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Пројекат „Подршка ИПАРД Оперативној структури“, чија је сврха јачање институционалних капацитета Оперативне структуре у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде надлежних за имплементацију ИПАРД II Програма, започео је у III кварталу 2017. године и очекује се да ће пројекат трајати две године.

Изградња система (*LPIS, IACS*) планирана је помоћу средстава доступних у буџету РС, ТАИЕХ и *IPA* 2018.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке за обуке запослених.

3.11.1.2.2 Систем рачуноводствених рачуна на пољопривредним газдинствима (*FADN*)

Преглед стања

Процес успостављања Система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији започет је 2011. године. Ово је јединствен систем микроекономских података, који је компатибилан системима који постоје у земљама чланицама ЕУ и чија је функција праћење резултата пословања на пољопривредним газдинствима (предузећима, задругама, индивидуалним газдинствима).

Процес успостављања система у РС још увек је у току. Одређене су институције за имплементацију система и њихове надлежности у складу са NUTS, док је МПШВ надлежно за функционисање овог система.

Правни оквир за успостављање *FADN* регулисан је:

- Законом о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 41/09, 10/13 и 101/16);
- Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/2016);
- Законом о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Сл. гласник РС”, број 30/10);
- Законом о заштити података о личности („Сл. гласник РС”, бр. 97/08, 104/09, 68/12 и 107/12);
- Правилником о организацији и пословима учесника у функционисању система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима која учествују у *FADN* систему („Сл. гласник РС”, бр. 37/17).

Организацију и обављање послова везаних за прикупљање, обраду података и извештавање ЕК на националном нивоу обавља МПШВ.

Организовање, координирање и контрола прикупљања података, дефинисани су процедурама и обавезама на регионалном нивоу, за укључене институције и то: Института за примену науке у пољопривреди (ИПН) и Покрајинског Секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство АП Војводине (ПСПВШ).

У *FADN* систем су укључене 33 Пољопривредне саветодавне и Пољопривредне стручне службе распоређене на целој територији РС које обављају послове Канцеларија за прикупљање рачуноводствених података. Податке сакупљају саветодавци запослени у службама (тренутно је укључено 172 саветодаваца), који су одговорни за идентификовање и проналажење пољопривредних произвођача за *FADN* истраживање, прикупљање, попуњавање и обраду образаца и унос података у *FADN* базу података.

Тренутно је у *FADN* узорак у РС укључено 1300 пољопривредних газдинстава.

Планиране мере за период 2018 – 2021

У циљу постизања потпуне усаглашености националног правног оквира у области *FADN* са ЕУ *acquis* биће донет Национални план за унапређење система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (I квартал 2019. године).

Током периода 2018 - 2021. године радиће се на унапређењу базе података, укључивању нових газдинстава у систем, као и на доношењу подзаконских аката, који ће ближе дефинисати поједине сегменте *FADN* система, као и редовно усклађивање методологије истраживања пољопривредних газдинстава која учествују у *FADN* систему са захтевима ЕУ.

До уласка РС у ЕУ вршиће се постепено повећавање узорка, обука саветодаваца укључених у *FADN* систем, унапређење *FADN* софтвера, ажурирање и процене плана за избор пољопривредних газдинстава и израда анализа. Национални план за унапређење система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима ће детаљно утврдити рокове, дефинисати мере и активности за обављање послова везаних за прикупљање, обраду, контролу и извештавање ЕК.

FADN систем захтева континуиране додатне послове као што су:

- провера података у *RICA* 1 систему Европске комисије;
- успостављање граничних вредности за *RICA* 1 систем за тестирање;
- израда плана за избор ПГ и плана у погледу узорка;
- израда смерница за ангажовање регионалних координационих тела и саветодаваца;
- израда материјала за обуку саветодаваца, ажурирање компјутерских програма за прикупљање података;
- ажурирање упутстава и формулара;
- обука регионалних координатора и саветодаваца;
- дистрибуирање резултата;
- подршка менаџеру за одржавање комуникационог система и веб сервера за *FADN* базу података.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 од 30. новембра 2009. године о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о дохотку и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској заједници;
- Уредба (ЕУ) бр. 1318/2013 Европског парламента и Савета од 22. октобра 2013. године о измени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о приходу и пословању пољопривредних газдинстава у Европској заједници;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1198/2014 од 01. августа 2014. године о допуни Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о дохотку и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској заједници;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 220/2015 од 3. фебруара 2015. године о утврђивању правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о

успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о доходу и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској заједници.

- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/2323 од 11 децембра 2015. године о допуни Имплементационе Уредбе (ЕУ) 2015/220 којом се утврђују правила за примену Уредбе Савета(ЕЗ) бр. 1217/2009.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајањем Националног плана за унапређење система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у потпуности ће се успоставити правни оквир усклађен са ЕУ *acquis*.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

У циљу проширења узорка и потпуног усклађивања са захтевима ЕК, неопходно је обезбедити стручни кадар за ове намене у МПШВ и у овлашћеним институцијама.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Одсек за аналитику и статистику	5 стално запослених	2 стално запослена	Овлашћене институције: – Овлашћена институција-Агенција за везу – Регионална тела (ИПН / Покрајински секретаријат) – 33 (тридесет три) Пољопривредне саветодавне и пољопривредне стручне службе

У Одсеку за аналитику и статистику, Сектор за пољопривредну политику, врши се припрема стручне основе за израду прописа у области *FADN* и њихово усклађивање са правним тековинама ЕУ, праћење организације и спровођења *FADN* истраживања (кроз праћења реализације обављања овлашћених послова) и анализа добијених података. Организација и спровођење *FADN* истраживања биће поверена Институцијама овлашћеним од стране МПШВ.

Јачање капацитета МПШВ и у институцијама овлашћеним од стране МПШВ за спровођење активности у области *FADN* система и извештавање ЕК планирано је континуирано кроз увећан трошак за повећавање узорка, обуку саветодаваца укључених у *FADN* систем, обуке за праћење *FADN* методологије, годишње ажурирање и процене плана за избор пољопривредних газдинстава и унапређење софтвера за обраду *FADN* података, израду *FADN* статистике и анализа.

3.11.1.2.3 Систем саветовања пољопривредних газдинстава

Преглед стања

Систем саветовања пољопривредних газдинстава РС обухвата 36 пољопривредних саветодавних и стручних служби (ПССС) од чега је 31 државна и 5 приватних са укупно 272 запослена саветодавца. Радом ПССС управља МПШВ (Сектор за рурални развој, Група за саветодавство и Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство (ПСПВШ) за територију АП Војводине. МПШВ и ПСПВШ су овластили две организације за едукацију и обуку саветодаваца, праћење рада и извештавање о раду саветодаваца, на период од 10 година. МПШВ у складу са законом доноси Годишњи програм рада, координира радом и врши финансирање саветодавних послова на територији РС без територије АП Војводине. ПСПВШ АП Војводине доноси свој Годишњи програм рада уз сагласност МПШВ, координира радом и врши финансирање саветодавних послова на територији АП Војводине.

Активности саветодаваца су: пружање стручних савета и препорука путем штампаних и електронских медија као и применом индивидуалних и групних метода рада са пољопривредним газдинствима; помоћ у попуњавању формулара и апликационих образаца и у изради докумената и бизнис планова приликом конкурисања за коришћење средстава из домаћих и страних фондова. Теме којима се баве саветодавци тичу се биљне производње и сточарства, технологије заштите биља, инвестиција и управљања ризицима на пољопривредним газдинствима, примене нових стандарда у производњи, управљање газдинствима и управљање земљиштем, афирмација руралног развоја и друго.

РС нема успостављен систем саветовања пољопривредних газдинстава по питањима: *SMR* и *GAEC*, примене пољопривредних пракси за превенцију и ублажавање последица климатских промена и заштиту животне средине, спровођења захтева из Директиве 200/60/ЕЗ Европског парламента и Савета (активности Заједнице у области политике воде), спровођење захтева из Уредбе (ЕЗ) бр. 1107/2009 Европског парламента и Савета (коришћење средстава за заштиту биља, а посебно оних захтева који се односе на усклађености са општим начелима интегралне заштите биља из члана 14. Директиве 2009/128/ЕЗ Европског парламента и Савета (Активности заједнице у области одрживог коришћења пестицида)) како је то дефинисано ЕУ *acquis*.

Систем саветовања пољопривредних газдинстава у РС регулисан је следећим прописима:

- Законом о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Сл. гласник РС”, број 30/10);
- Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 10/2013, 142/2014, 103/2015 и 101/16);
- Правилником о ближим условима за издавање лиценце за обављање саветодавних послова у пољопривреди („Сл. гласник РС”, број 80/14);
- Правилником о обрасцу и садржини ИД картице пољопривредног саветодавца, ако и начину њеног коришћења, издавања и поништавања („Сл. гласник РС”, број 72/14);
- Правилником о садржини и начину вођења Регистра пољопривредних саветодаваца („Сл. гласник РС”, број 67/14);

- Правилником о начину обављања саветодавних послова у пољопривреди („Сл. гласник РС”, број 65/14).

Планиране активности за период 2018- 2021

Изменом Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (II квартал 2018. године) дефинисаће се обавеза успостављања Система саветовања пољопривредних газдинстава на начин како је то дефинисано ЕУ *acquis*.

У области Система саветовања пољопривредних газдинстава обавиће се и следеће активности:

- Повећање броја запослених пољопривредних саветодаваца за 5% годишње, у складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја;
- Јачање институционалних капацитета. Успостављања организационе јединице унутар Сектора за рурални развој која ће бити надлежна за успостављање, координацију и надзор Система саветовања пољопривредних газдинстава и ново запошљавање једне особе (II квартал 2018. године);
- Обука и тренинзи запослених *TAIEX* тренинзи и други облици техничке помоћи, радионице, семинари, студијске посете;
- Годишњим планом едукације пољопривредних саветодаваца ће се дефинисати нови модули едукације и у складу са тим ће се одвијати континуирана едукација саветодаваца;
- Обука саветодаваца на теме захтева вишеструке усклађености ће се спроводити од III квартала 2019- IV квартала 2020. године.
- Информативна кампања за пољопривредне произвођаче на тему захтева вишеструке усклађености (поштовање *GAEC*) (I квартал 2020 - IV квартал 2021. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Функционисање система саветовања пољопривредних газдинстава у ЕУ дефинисано је: Уредбом (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору заједничке политике и о стављању ван снаге Уредби Савета (ЕЕЗ) бр. 352/78, (ЕЗ) бр. 165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) 485/2008;

У складу са Уредбом (ЕУ) бр. 1306/2013 државе чланице ЕУ су у обавези да успоставе систем саветовања пољопривредних газдинстава, пружајући савете корисницима мера ЗПП у смислу управљања земљиштем и газдинством. Системом саветовања може да управља именовано јавно тело или одабрано приватно тело, пружајући савете газдинствима по питању *SMR*, *GAEC*, озелењавања, управљања водом, мерама руралног развоја, употребе средстава за заштиту биља и друго.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајањем Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју дефинисаће се обавеза успостављања Система саветовања пољопривредних газдинстава, а Годишњим планом едукација саветодаваца ће се дефинисати нови модули едукације и у складу са тим ће се одвијати континуирана едукација саветодаваца на теме услова унакрсне

усклађености. Овим ће се обезбедити потпуна усклађеност са Уредбом (ЕУ) 1306/2013.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета Група за саветодавство, Сектора за рурални развој, надлежна је за координацију рада саветодавних служби.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за Рурални развој – Група за саветодавство	Три стално запослена (3)	0	36 Пољопривредних саветодавних и стручних служби, привредна друштва која пружају савете пољопривредним произвођачима 2 Овлашћене организације за послове едукације саветодаваца и праћење њиховог рада. Институте

Тренутно се у Групи за саветодавство у сталном радном односу три особе од којих две одговорне за Систем саветовања пољопривредних газдинстава а ни једна особа не ради на пословима праћења, транспозиције и имплементације ЕУ прописа. Због повећаног обима посла неопходно је формирати организациону јединицу – Групу за Систем саветовања пољопривредних газдинстава и запослити једну особу у овој групи.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

- Пројекат ИПА 2013 „Подршка ИПАРД оперативној структури”, пројекат техничке помоћи, започео је са имплементацијом крајем августа 2017. године, а имплементираће се 24 месеца.
- Пројекат ИПА 2015: „Јачање капацитета за планирање и имплементацију пољопривредне политике у Србији у складу са заједничком пољопривредном политиком“, пројекат техничке помоћи, планиран је за имплементацију од 2017 – 2020 године.
- Пројекат „Подршка кроз техничку помоћ и набавку добара која ће да омогућити јачање професионалних и техничких капацитета пољопривредних стручних саветодавних служби”;
- Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.2 ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЧКОГ ТРЖИШТА (СМО)

Преглед стања

Тржишни механизми у РС нису у складу са мерама заједничке организације тржишта у ЕУ. У РС не постоји јединствен законодавни оквир за спровођење већине ЕУ мера за уређење тржишта пољопривредних производа. РС има функционално тржиште. Влада РС спроводи одређене мере којима утиче на тржиште. Неке од мера уређења тржишта постоје, али нису компатибилне са ЕУ *acquis*, као што су на пример тржишни стандарди, мере трговинске политике које се односе на трговину са трећим земљама и систем тржишних информација. Постоје и одређене мере које су делимично компатибилне са ЕУ, као на пример у области виноградарства и винарства.

Да би РС могла да у свој систем имплементира мере, које се односе на уређење тржишта пољопривредних производа, потребно је да успостави јединствени правни основ. Кључни пропис у ЕУ, са којим је потребно ускладити домаће законодавство у овој области је Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа. МПШВ је препознало важност доношења закона, на основу кога би се различитим мерама уредило тржиште у појединим секторима пољопривредних производа и створили услови за активирање појединих мера уређења тржишта, а са циљем да у тренутку приступања ЕУ, постоји изграђен законодавни и институционални оквир, неопходан за имплементацију ЕУ механизма, који се односе на заједничку организацију тржишта пољопривредних производа.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Доношење Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа (III квартал 2018. године). У Закон о уређењу тржишта пољопривредних производа биће пренете опште одредбе из Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013. Законом ће бити дефинисане надлежности и улоге других институција које ће бити задужене за спровођење одређених мера уређења тржишта.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге уредби Савета (ЕЕЗ) бр. 922/72, (ЕЕЗ) бр. 234/79, (ЕЗ) бр. 1037/2001 и (ЕЗ) бр. 1234/2007;
- Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 352/78, (ЕЗ) бр. 165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) бр. 485/2008.
- Уредба Савета (ЕУ) бр. 1370/2013 од 16. децембра 2013. године о утврђивању мера за одређивање одређених подстицаја и субвенција везаних уз заједничку организацију тржишта пољопривредних производа;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2017/1183 од 20. априла 2017. године о допуни уредаба (ЕУ) бр. 1307/2013 и (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета у погледу достављања информација и докумената Комисији;

- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2017/1185 од 20. априла 2017. године о утврђивању правила за примену уредби (ЕУ) бр. 1307/2013 и (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета у погледу достављања информација и докумената Комисији и о измени и стављању ван снаге неколико уредби Комисије.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Закон о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа ће у тренутку доношења бити делимично усклађен са Уредбом (ЕУ) бр. 1308/2013, док се потпуна усклађеност очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

3.11.2.1. ХОРИЗОНТАЛНИ МЕХАНИЗМИ

3.11.2.1.1 Интервенције на тржишту

Преглед стања

На тржишту пољопривредно - прехранбених производа у РС не спроводи се ниједан механизам тржишних интервенција, на начин како прописује ЕУ *acquis*. Нису успостављене јавне интервенције и није успостављена помоћ приватном складиштењу. Тренутно не постоји законодавни оквир који регулише тржишне интервенције у складу са ЕУ *acquis*.

У РС је постојао механизам јавних интервенција за чије спровођење је била надлежна Републичка дирекција за робне резерве. Доношењем новог Закона о робним резервама („Сл. гласник РС“, број 104/13) укинута је надлежност Дирекције, тако да у овом моменту не постоји законски оквир који би регулисао тржишне интервенције у складу са ЕУ *acquis*.

Планиране мере за период 2018 – 2021

У циљу успостављања механизма тржишних интервенција у РС неопходно је успостављање законодавног оквира и институција надлежних за послове тржишних интервенција. С тим у вези планира се доношење:

- Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа (III квартал 2018. године).
- Правилник којим ближе прописује услове и начин спровођења помоћи приватном складиштењу (I квартал 2020. године);
- Правилник који ближе прописује услове и начин спровођења јавних интервенција (I квартал 2020. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 906/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета везаних за трошкове за јавне интервенције;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 501/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета и измени Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 826/2008 у погледу одређених захтева везаних за пољопривредне производе за које се додељују подстицаји за приватно складиштење;

- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр.2016/1238 од 18. маја 2016. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета везаних за јавне интервенције и подршку приватном складиштењу;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2016/1240 од 18. маја 2016. године везана за јавне интервенције и подршку приватном складиштењу.

Почетак спровођења механизма тржишних интервенција планиран је за I квартал 2021. године. Спровођење тржишних интервенција биће у надлежности Агенције за плаћања.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се делимична усклађеност са ЕУ прописима, док се потпуна усклађеност очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Одсек за аналитику и статистику	5 стално запослених	1 стално запослен (на транспозицији)	

За потребе јачања административних капацитета у области интервенција на тржишту у I кварталу 2019. године планирано је успостављање одговарајуће административне структуре у МПШВ, Сектору за пољопривредну политику, а у I кварталу 2020. године у Агенцији за аграрна плаћања, која ће обављати послове везане за спровођење интервенција на тржишту. Са обуком запослених за спровођење интервенција на тржишту отпочеће се током IV квартала 2019. године, а обука ће бити спровођена и током целе 2020. године, како би, у 2021. години, запослени били потпуно обучени да могу да спроводе механизме интервенција на тржишту.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Кроз Твининг пројекат из ИПА „Јачање капацитета Министарства пољопривреде и заштите животне средине у смислу управљања тржишним интервенцијама и ЕУ трговинским режимом“ који ће бити финансиран из ИПА неалоцираних средстава, планирана је подршка капацитетима МПШВ у спровођењу интервенција на тржишту у складу са одредбама ЗПП, као и помоћ при усвајању и спровођењу елемената административног и правног система у вези са обављањем послова у области интервенција на тржишту.

Поред овог пројекта планирано је и коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи.

3.11.2.1.2 Трговинска политика

Преглед стања

Тржиште пољопривредних и прехранбених производа у РС функционише по принципу слободног тржишта. РС је у протеклом период значајно либерализовала трговину пољопривредно прехранбеним производима. У процесу либерализације и дерегулације укинута су увозне и извозне квоте, увозне и извозне дозволе и други облици ограничавања извоза и увоза пољопривредних производа (осим квота по споразумима о слободној трговини и ССП). Покренут је процес приступања РС у СТО и у оквиру тог процеса започета је и консолидација облика и нивоа царинске заштите за пољопривреду. Настављена је либерализација трговине у оквиру региона путем билатералних споразума о слободној трговини у оквиру којих су одобрене значајне пољопривредне концесије, касније интегрисане у ЦЕФТА споразум.

Закон о спољнотрговинском пословању („Сл. гласник РС“, бр. 36/09, 36/11 и 88/11) прописује да се мере које утичу на спољнотрговинско пословање спроводе у складу са правилима СТО, прописима ЕУ и обавезама из међународних споразума. Ова одредба важи за све робе укључујући пољопривреду. Закон предвиђа могућност увођења квантитативних ограничења у случају критичне несташице основних производа или ради ублажавања последица критичне несташице.

Царинска тарифа усклађена је са HS2017 и са Комбинованом номенклатуром ЕУ на 8 цифара, а у националном законодавству примењује се на 10 цифара.

Влада РС доноси годишње уредбе, најкасније у новембру текуће за наредну годину, којом усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром ЕУ. У РС се примењују *ad valorem* царине, специфичне царине и сезонске царине. *Ad valorem* царине, прописане су Законом о Царинској тарифи („Сл. гласник РС“, бр. 62/05, 61/07 и 5/09). На основу Закона о посебној дажбини („Сл. лист СРЈ“, број 90/94) Влада РС доноси одлуку којом прописује специфичне царине у динарима за јединицу мере. Сезонске царине прописане су на основу Царинског закона („Сл. гласник РС“, број 18/10, 111/12, 29/15 и 108/16) у износу од 20% и важе за прецизно утврђену сезону (одређени временски период у току године) која карактерише приспеће рода тих производа.

Тарифне квоте - У складу са Законом о спољнотрговинском пословању, РС има прописе којима се регулишу начини расподела квота, издавања дозвола и евентуалних ограничавања увоза односно извоза, а све ускађено са правилима СТО.

Увозне квоте – РС примењује модел расподеле квота: „први дошао, први услужен“ што је регулисано Уредбом о царински дозвољеном поступању с робом. Управљање тарифним квотама се спроводи преко Управе царина, Министарства финансија. Искоришћеност квота се евидентира, отписује, приликом царинења робе и аутоматски се ажурира преглед искоришћености квота на интернет страници Управе царина.

Модел расподела увозних квота „први дошао, први услужен“ примењује се и код увозних квота договорена у оквиру ССП, изузев за расподелу квоте за увоз цигарета из ЕУ где се примењене систем пропорционални метод комбинован са методом учешћа на тржишту.

Извозне квоте – РС тренутно не примењује извозне квоте. Једини изузетак је извозна квота за шећер на основу ССП где се примењује модел дупле провере.

Извозни подстицаји - РС тренутно не примењује извозне подстицаје.

Увозне и извозне дозволе и полагање гаранција - РС тренутно не примењује механизам гаранција при увозу и извозу пољопривредних производа. Код извоза у примени је једино издавање извозних дозвола за извоз шећера пореклом из РС у земље чланице ЕУ.

Планиране мере за период 2018 – 2021

У циљу усклађивања трговинске политике РС са ЕУ *acquis* планирано је доношење Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа (III квартал 2018. године);

Поједини прописи, због условљености претходним активностима усклађивања, предвиђени су за усвајање у периоду 2018-2021, и то:

- Правилник о увозним/извозним дозволама (I квартал 2020. године);
- Правилник о управљању системом тарифних квота (I квартал 2020. године).

Правилником о управљању системом тарифних квота за пољопривредне и прехранбене производе измениће се постојећа администрација расподеле преференцијалних увозних квота за пољопривредне и прехранбене производе. Овим прописом се планира подела надлежности за расподелу тарифних квота на сличан начин као што је то у државама чланицама ЕУ, односно, МПШВ би администрирало тарифне квоте по моделу сразмерном за траженим количинама и моделу традиционални увозници/нови увозници, док би се администрирање царинске квоте по моделу „први дошао први услужен“ и даље вршило у Управи царина. Овај правилник ће бити урађен на основу Уредбе Комисије (ЕК) 1301/2006 којом се утврђују заједничка правила за спровођење увозних тарифних квота за пољопривредне производе и управљање системом увозних дозвола.

Правилник о увозним и извозним дозволама дефинисаће поступке и услове за издавање увозних и извозних дозвола за одређене пољопривредне производе, при чему ће се Законом о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа прописати за које ће се производе такве дозволе могу издавати. Увозне и извозне дозволе имаће сврху административног праћења увоза и извоза, с тим да се у случају извоза шећера на тржиште ЕУ ради о дозволама које се издају на основу додељене извозне квоте за преференцијални извоз шећера и које се тренутно издају на основу Одлуке о извозу шећера у земље Европске уније. Овај правилник ће бити усклађен са Уредбом Комисије (ЕК) бр. 2016/1237 којом се одређују детаљна правила за примену система увозних и извозних дозвола.

Паралелно са израдом правилника приступило би се и припреми документације (упутства, обрасци дозвола и сл.) везане за процедуре издавања увозних и извозних дозвола и процедура везаних за расподелу тарифних квота по моделу сразмерно затраженим количинама и моделу традиционални увозници/нови увозници, а успоставиће се и информациони систем за управљање увозно-извозним дозволама и управљање тарифним квотама.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 642/2010 од 20. јула 2010. године која прописује правила примене (увозних дажбина у сектору житарица) за Уредбу Савета (ЕЕЗ) бр. 1234/2007;
- Уредба Савета (ЕЗ) бр. 260/2009 од 26. фебруара 2009. године о заједничким правилима за увоз;
- Уредба Комисије (ЕК) бр. 1301/2006 од 31. августа 2006. године којом се утврђују заједничка правила за спровођење увозних тарифних квота за пољопривредне производе и управљање системом увозних дозвола.
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2016/1237 од 18. маја 2016. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета везано за правила за примену система увозних и извозних дозвола и допунама Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета која се односи на правила за ослобађању и задржавању средстава осигурања положених за такве дозволе, о измени уредби Комисије (ЕЗ) бр. 2535/2001, (ЕЗ) бр. 1342/2003, (ЕЗ) бр. 2336/2003, (ЕЗ) бр. 951/2006, (ЕЗ) бр. 341/2007 и (ЕЗ) бр. 382/2008 и стављању ван снаге уредби Комисије (ЕЗ) бр. 2390/98, (ЕЗ) бр. 1345/2005, (ЕЗ) бр. 376/2008 и (ЕЗ) бр. 507/2008.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се делимична усклађеност са ЕУ прописима, док се потпуна усклађеност очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитет– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику – Одсек за аналитику и статистику	5 стално запослених	1 стално запослен	

За потребе јачања административних капацитета у области трговинске политике у пољопривреди у I кварталу 2019. године планирано је успостављање одговарајуће административне структуре у МПШВ у Сектору за пољопривредну политику, а у I кварталу 2020. године у Агенцији за аграрна плаћања. Агенција за аграрна плаћања би обављала послове везане за издавање увозних и извозних дозвола за одређене пољопривредне производе, као и расподелу тарифних квота по моделу сразмерно затраженим количинама и моделу традиционални увозници/нови увозници, док би Управа царине и даље вршила администрирање тарифне квоте по моделу први дошао, први услужен.

Са обуком запослених отпочеће се током IV квартала 2019. године, а обука ће бити спровођена и током 2020. године, како би, у 2021. години, запослени били потпуно обучени да могу да спроводе тржишне механизме који се односе на систем увозних и извозних дозвола и тарифних квота.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Кроз Твининг пројекат из ИПА „Јачање капацитета Министарства пољопривреде и заштите животне средине у смислу управљања тржишним интервенцијама и ЕУ трговинским режимом“ који ће бити финансиран из ИПА неалоцираних средстава, планирана је подршка капацитетима МПШВ у спровођењу интервенција на тржишту у складу са одредбама ЗПП, као и помоћ при усвајању и спровођењу елемената административног и правног система у вези са обављањем послова у области интервенција на тржишту.

Поред овог пројекта планирано је и коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи.

3.11.2.1.3 Систем тржишних информација пољопривреде Србије (СТИПС)

Преглед стања

У законодавству РС не постоји свеобухватан пропис којим се утврђује Систем тржишних информација о ценама пољопривредно-прехрамбених производа, али је захваљујући подршци пројекта под називом „Систем тржишних информација о ценама пољопривредно - прехрамбених производа“ успостављен комплементаран систем прикупљања информација о ценама 2004. године на националном нивоу у циљу пружања података корисницима о ценама пољопривредно-прехрамбених производа и репроматеријала.

Спровођење мера за постојећи Систем тржишних информација о ценама пољопривредно - прехрамбених производа регулише:

- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 ,10/13 и 101/2016);
- Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 10/13, 142/14 и 103/15);
- Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Сл. гласник РС“, број 30/10).

Системом тржишних информација о ценама пољопривредно - прехрамбених производа у РС (СТИПС), прикупљају се цене из 18 градова у Србији и то за: воће, поврће, свињско, говеђе, овчје, живинско месо, јаја, млечне производе (сир и кајмак) и житарице на недељном нивоу. Цене млека прикупљају се месечно, док се цене инпута (пестициди, минерална ђубрива, семенски материјал, кромпир, кукуруз, пшеница и јечам) прикупљају два пута годишње, пред пролећну и јесењу сетву.

Извори прикупљања цена:

- за воће и поврће подаци се прикупљају са 18 зелених пијаца и 5 кванташких пијаца;
- за месо – са сточних пијаца и из кланица,
- за јаја, живинско месо и млечне производе (сир и кајмак) - са зелених пијаца,
- за млеко – из млекара,
- за житарице и сточну храну – из силоса, са малопродајних места, пијаца и пољопривредних газдинства и

- за пестициде, минерална ђубрива и семенски материјал - са малопродајних места (пољопривредне апотеке).

Главни задаци СТИПС су: приказ тржишта и појединачних производа на националном, регионалном и међународном нивоу, израда непристрасних извештаја о ценама и тенденцијама и извештавање о стању на тржишту пољопривредних производа.

Податке прикупљају и уносе у софтвер саветодавци (ПСС и ПССС) а контролу уноса података врше две овлашћене организације. Метологија прикупљања цена са различитих тржишта у РС није усклађена са захтевима ЕУ, с обзиром да сви производи који су предмет праћења и извештавања нису усклађени са стандарима ЕУ.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Доношењем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа у III кварталу 2018. године РС ће успоставити правни оквир за даље усклађивање СТИПС са ЕУ *acquis*. Усклађивање ће се, између осталог, односити и на обавезно праћење и извештавање о ценама одређених пољопривредних и прехранбених производа како је прописано ЕУ *acquis* и комуникацију са ЕК.

Јачање капацитета МПШВ за спровођење активности у вези са прикупљањем и обрадом података о ценама пољопривредно прехранбених производа и извештавање ЕК планирано је за I квартал 2019. године и I квартал 2020. године запошљавањем два нова запослена на пословима СТИПС.

У плану је усвајање Правилника о методологији и о начину прикупљања цена (IV квартал 2020. године). Овај правилник ће у потпуности бити усклађен са захтевима ЕУ. Потпуно успостављање система планира се у IV кварталу 2021. године, уз повећање броја производа и усклађивање квалитета података са захтевима ЕУ.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Систем тржишних информација о ценама пољопривредно-прехранбених производа у ЕУ регулисан је:

- Уредбом (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 922/72, Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1037/2001 и Уредбе Савета, (ЕЗ) бр. 1234/2007;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 315/2002 о прегледу цена свежих или охлађених трупова оваца на репрезентативним тржиштима у Заједници;
- Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1249/2008 од 10. децембра 2008. године којом се уређују детаљна правила о спровођењу скала Заједнице за класирање говеђих, свињских и овчијих трупова и извештавање о њиховим ценама;
- Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 479/2010 од 1. јуна 2010. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр.1234/2007 у погледу извештавања Комисији од стране државе чланице у сектору млека и млечних производа;

- Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 543/2011 од 7. јуна 2011. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр 1308/2013 у погледу воћа и поврћа;
- Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 807/2013 од 26. августа 2013. године која прописује детаљна правила за примену ЕУ Уредбом (ЕЗ) бр. 1234/2007 у погледу утврђивања цена одређених животиња врсте говеда на репрезентативним тржиштима Уније;
- Делегираном Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2017/1182 од 20. априла 2017. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета у погледу скала Уније за разврставање говеђих, свињских и овчијих трупова и у погледу извештавања о тржишним ценама одређених категорија трупова и живих животиња;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2017/1183 од 20. априла 2017. године о допуни уредаба (ЕУ) бр. 1307/2013 и (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета у погледу достављања информација и докумената Комисији;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2017/1184 од 20. априла 2017. године којом се утврђују правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета у погледу скала Уније за класификацију говеђих, свињских и овчијих трупова и у погледу извештавања о тржишним ценама одређених категорија трупова и живих животиња;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2017/1185 од 20. априла 2017. године о утврђивању правила за примену уредби (ЕУ) бр. 1307/2013 и (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета у погледу достављања информација и докумената Комисији и о измени и стављању ван снаге неколико уредби Комисије.

Тржишни информациони систем ЕУ (*МИС*) омогућава земљама ЕУ извештавање о ценама пољопривредно-прехрамбених производа чиме се постиже већа транспарентност у спровођењу пољопривредне политике као и већа сигурност и стабилност пословања за субјекте на тржишту пољопривредних производа. *МИС* је систем централизованог и редовног прикупљања и обраде података о тржишту пољопривредних производа успостављен са циљем размене тржишних информација са свим релевантним тржишним учесницима. Земље ЕУ су у обавези да достављају податке о ценама одређених пољопривредних производа како би се обезбедила стална прегледност стања на тржишту.

Динамика промене цена, понуде и потражње пољопривредних производа и обим информација варира с обзиром на групу производа, тако да је различита динамика израде и публикација извештаја за сваку групу производа.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехрамбених производа обезбедиће делимичну усклађеност са Уредбом (ЕУ) 1308/2013, док се потпуна усклађеност очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домаћег надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Одсек за аналитику и статистику	5 стално запослен	1 стално запослен	Послови се поверавају *овлашћеним институцијама 1) Институт за примену науке у пољопривреди (ИПН) 2) 18 (осамнаест) Пољопривредне стручне и саветодавне службе распоређене на територији РС

Потребно је успостављање организационе јединице у саставу МПШВ која ће се бавити пословима СТИПС (најмање 3 извршиоца). У тренутку приступања РС је у обавези да периодично доставља информације ЕК о ценама одређених пољопривредно прехрамбених производа. Потребно је током 2020. године успоставити организациону јединицу која ће координирати послове везане за СТИПС, а након приступања послове везане за директну координацију са ЕК, као и обавезну слања информација о ценама.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Кроз Твининг пројекат из ИПА „Јачање капацитета Министарства пољопривреде и заштите животне средине у смислу управљања тржишним интервенцијама и ЕУ трговинским режимом“ који ће бити финансиран из ИПА неалоцираних средстава, планирана је подршка капацитетима МПШВ у спровођењу интервенција на тржишту у складу са одредбама ЗПП, као и помоћ при усвајању и спровођењу елемената административног и правног система у вези са обављањем послова у области интервенција на тржишту.

Поред овог пројекта планирано је и коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи.

3.11.2.2. ПОЈЕДИНАЧНИ СЕКТОРИ

3.11.2.2.1 Млеко и млечни производи

Преглед стања

У РС се не спроводи програм школског млека у предшколским и школским установама. Такође, није прописан начин уговарања испоруке млека, а уговори између произвођача и првог купца нису обавезни. Велики број произвођача има само усмене договоре са прерађивачима око услова испоруке, цене и плаћања. Само мањи број, углавном већих произвођача, има уговоре са прерађивачима. Уговори су углавном на индивидуалном нивоу, ређе на нивоу удружења или земљорадничких задруга.

У РС не постоје произвођачке организације у сектору млека и млечних производа како је то дефинисано ЕУ *acquis*. Постоје удружења произвођача са одређеним карактери-

стикама произвођачких организација. Снажнија удружења произвођача имају преговарачку моћ са прерађивачком индустријом, у смислу утицаја на формирање цене млека и услове плаћања. Удружења имају повластице код куповине неких пољопривредних инпута.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Планиране мере се односе на усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа (III квартал 2018. године). Законом би се дефинисале и уредиле следеће области: програм млека у школама, е уговорни односи између произвођача и прерађивача (откупљивача млека), као и правила за успостављање произвођачких организација у сектору млека и млечних производа.

Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области заједничког тржишта у области млека и млечних производа. Планирано је доношење:

- Правилника о школском млеку (I квартал 2019. године);
- Правилника о уређењу уговорних односа у сектору млека и млечних производа (III квартал 2019. године);
- Правилника о произвођачким организацијама у пољопривреди (IV квартал 2019. године).

У плану је и јачање административних капацитета у МПШВ, као и обука запослених који ће радити на овим пословима.

Прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 922/72, Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1037/2001 и Уредбе Савета, (ЕЗ) бр. 1234/2007;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 756/2013 од 6. августа 2013. године којом се замењује Уредба бр. 657/2008 где су дефинисана детаљна правила за примену Уредбе Комисије бр. 1308/2013 која се односи на шему програма помоћи за снабдевање млеком и одређеним млечним производима ученика у школским и предшколским институцијама;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 511/2012 од 15. јуна 2012. године односи се на поступак пријављивања одобрених произвођачких организација, пријављивања предатих количина млека, обавештавање о производњи сира са географским пореклом као и уређење уговорних односа између произвођача, прерађивача или посредника у процесу производње (превозника, сакупљача).

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	2	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачење административних и капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – 1 новозапослени.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

IPA пројекат-Успостављање произвођачких организација и шема школског млека.

TAIEX техничка помоћ.

.....3.11.2.2.2 Говедарство, свињарство, овчарство и козарство

Преглед стања

У Србији не постоји законодавни оквир којим се уређује обавеза класирања говеђих и свињских трупова на линији клања и извештавања о њиховим ценама и не примењују се дефиниције, ознаке и продајне ознаке како је то дефинисано у ЕУ.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Планиране мере треба да резултирају успостављањем обавезног система класирања говеђих и свињских трупова на линији клања и извештавања о њиховим ценама у складу са прописима ЕУ, као и успостављање примене дефиниција, ознака и продајних ознака, што ће омогућити побољшање наступа на тржишту за произвођаче из Србије. Такође се на овај начин стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа.

У циљу усаглашавања са ЕУ прописима планирано је доношење:

- Правилника о класирању говеђих трупова на линији клања (I квартал 2019. године);
- Правилника о класирању свињских трупова на линији клања (I квартал 2019. године);
- Правилника о стављању на тржиште меса од животиња врсте говеда старих 12 месеци или мање (III квартал 2020. године).

Такође, у плану је јачање административних и капацитета у постојећој организационој структури МПШВ, као и успостављање базе податка (софтвера) за извештавање о ценама и набавка пратеће опреме.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године која успоставља заједничку организацију тржишта пољопривредних производа и укида Уредбе Савета (ЕЕК), бр. 992/72, Уредбе Савета (ЕЕК),

бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕК), бр. 037/2001 и Уредбе Савета, (ЕК) бр. 1234/2007;

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1249/2008, од 10. децембра 2008. године којом се уређују детаљна правила о спровођењу скала Заједнице за класирање говеђих, свињских и овчијих трупова и извештавање о њиховим ценама;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 566/2008 од 18. јуна 2008. године о утврђивању детаљних правила у погледу стављања на тржиште меса од животиња врсте говеда старих 12 месеци или мање;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) 2017/1182 од 20. априла 2017. о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Еуропског парламента и Вијећа у погледу скале Уније за разврставање говеђих, свињских и овчијих трупова и у погледу извештавања о тржишним ценама одређених категорија трупова и живих животиња;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) 2017/1184 од 20. априла 2017. о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Еуропског парламента и Савета у погледу скале Уније за разврставање говеђих, свињских и овчијих трупова и у погледу извештавања о тржишним ценама одређених категорија трупова и живих животиња;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) 2017/1185 од 20. априла 2017. о утврђивању правила за примену уредби (ЕУ) бр. 1307/2013 и (ЕУ) бр. 1308/2013 Еуропског парламента и Савета у погледу достављања информација и докумената Комисији и о измени и стављању ван снаге неколико уредби Комисије.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

За ефикасно функционисање система неопходно је јачање административних и капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – 1 новозапослени, који је наведен у поглављу 3.11.3.2.1 Млеко и млечни производи.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	2	

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

У циљу бржег достизања потпуне усаглашености законодавства у овој области спроведен је пројекат под називом: „*Identification of necessary steps in the process of establishing a carcass classification system in accordance with EU requirements*“, након којег се планира пројекат под називом „*Support for Establishing a Carcass Classification System within the European System*“.

3.11.2.2.3 Живинарство и јаја

Преглед стања

Законодавство РС у области живинарства и јаја није усклађено са ЕУ законодавством. Неопходно је утврдити законодавни оквир којим се уређује систем класирања живинског меса и јаја и извештавања о њиховим ценама.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Планиране мере треба да резултирају усклађивањем домаћег законодавства у области производње живинског меса и јаја и извештавања о њиховим ценама у складу са прописима ЕУ који ће довести до стављања произвођача из РС и произвођача у ЕУ у равноправни положај на тржишту. На овај начин се стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа.

У циљу усаглашавања са ЕУ прописима планирано је доношење:

- Правилника о квалитету меса пернате живине (III квартал 2019. године);
- Правилник о тржишним стандардима за јаја и јаја за лежење и пилиће домаће живине (IV квартал 2019. године).

Такође, у плану је јачање административних и капацитета у постојећој организационој структури МПШВ.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године која успоставља заједничку организацију тржишта пољопривредних производа и укида Уредбе Савета (ЕЕК), бр. 992/72, Уредбе Савета (ЕЕК), бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕК), бр. 037/2001 и Уредбе Савета, (ЕК) бр. 1234/2007;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 543/2008 од 16. јуна 2008. године о утврђивању детаљних правила за примену Уредбе Савета (ЕУ) бр. 1234/2007 у погледу тржишних стандарда за месо живине;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 589/2008 од 23. јуна 2008. године којом се утврђују детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕУ) бр. 1234/2007 у погледу тржишних стандарда за јаја;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 617/2008 од 27. јуна 2008. године којом се утврђују детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕУ) бр. 1234/2007 у погледу тржишних стандарда за јаја за лежење и пилића домаће живине.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	2	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачање административних капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – * 1 новозапослени, што је наведено у поглављу 3.11.3.2.4 Пчеларство.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ
ТАИЕХ техничка помоћ.

3.11.2.2.4 Пчеларство

Преглед стања

Законодавство РС у области пчеларства је делимично усклађено са ЕУ законодавством. РС нема Национални програм за пчеларство. Подстицајне мере за сектор пчеларства приказане су у поглављима 3.11.1 Директна плаћања и 3.11.4 Рурални развој.

Захтеви квалитета меда регулисани су Правилником о квалитету меда и других производа пчела („Сл. гласник РС“, број 101/15). Овим правилником прописују се минимални услови који у погледу квалитета морају да испуњавају мед и производи од меда, минимални услови за одређивање и очување квалитета тих производа, као и методе за контролу квалитета производа. Овај правилник је у значајној мери усклађен са ЕУ захтевима.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Планиране мере треба да резултирају усклађивањем домаћег законодавства у области производње меда и са законодавством ЕУ који ће довести до унапређења положаја произвођача меда из РС на тржишту ЕУ. На овај начин се стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа у области пчеларства. Такође, планиране мере подразумевају и потпуно усклађивање са правилником о квалитету меда према ЕУ правилима.

У циљу усаглашавања са ЕУ прописима планирано је доношење Правилника о примени Националног програма за пчеларство (I квартал 2019. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање:

- Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних

производа;

- Директива 2001/110/ЕЗ од 20. децембра 2001. о квалитету меда;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1366/2015 од 11 маја 2015. године, која се односи на помоћ у сектору пчеларства (национални програм);
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1368/2015 од 6. августа 2015. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 који се односи на програм помоћи у сектору пчеларства.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност законодавства са ЕУ прописима.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на тран-спозицији/ импле-ментацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	3 (2 на транспозицији / 3 на имплементацији)	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачење административних капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – * 1 новозапослени.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Twinning light пројекат за израду Националног програма за пчеларство.

TAIEX техничке помоћ.

3.11.2.2.5 Житарице, уљарице, маслиново уље, шећер, хмељ и дуван

Преглед стања

Област житарица није посебним прописима регулисана у РС, иако је тржиште житарица изузетно значајно.

Уља и масти су у РС регулисана Правилником о квалитету и другим захтевима за јестива биљна уља и масти, маргарин и друге масне намазе, мајонез и сродне производе („Сл. лист СЦГ“, број 23/06). Правилник дефинише ниво ерука киселина и методе анализе за утврђивање удела ерука киселина у уљима и мастима. Ниво ерука киселина прописан националном законодавству је нижи и износи 2% док је Директивом 76/621/ЕЕЗ у ЕУ предвиђен ниво ерука киселина 5%. Начини узимања узорака и испитивања квалитета утврђују се СРПС стандардима који немају обавезујуће дејство. Правила везана за масне намазе нису усклађена са ЕУ захтевима. РС нема производњу маслиновог уља. Квалитет маслиновог уља је регулисан Правилником о квалитету и другим захтевима за јестиво и маслиново уље комине маслина („Сл. лист СРЈ“, број

54/99 и „Сл. лист СЦГ“, број 56/03 – др. правилник и број 4/04 – др. правилник). Наведени Правилник није усклађен са европским законодавством.

Хмељ се у РС производи на малим површинама. Произвођачке групе за хмељ нису организоване. Квалитет хмеља је дефинисан Правилником о квалитету и другим захтевима за хмељ и производе од хмеља („Сл. лист СЦГ“, број 54/05), али прописани услови нису у складу са правилима ЕУ.

Дуван је делимично усклађен са ЕУ *aquis* Законом о дувану („Сл. гласник РС“, бр. 101/05 и 5/15) за који је надлежно Министарство финансија. Законом је регулисан дуван у смислу сировине за производњу цигарета. Такође, овим законом је регулисана производња и стављање у промет дувана и обрађеног дувана, производња дуванских производа и њихово обележавање као и вођење одговарајућих регистара. Тржишни аспект дувана и обрађеног дувана није регулисан на начин и у складу са Уредбом бр. 2095/2005, док међугранске организације не постоје.

Шећер у РС није посебно регулисан. Иако се око 80% производње шећера реализује кроз уговорни однос произвођача шећерне репе и произвођача шећера, склапање уговора о производњи није обавезујуће, а извештавање о ценама не постоји као обавеза прерађивача.

Планиране активности за период 2018 – 2021

Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа (III квартал 2018. године) обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области организације заједничког тржишта за пољопривредне производе. Планиране мере треба да резултирају успостављањем система за организацију заједничког тржишта за житарице, пиринач, уљарице, маслиново уље, шећер, дуван и хмељ у складу са регулативама ЕУ, а које ће омогућити примену прописа ЕУ даном приступања и у појединим сегментима примену постојећих правила и пре чланства у ЕУ.

У циљу усаглашавања са ЕУ прописима планирано је да се усвоје:

- Правилник о квалитету и другим захтевима за јестива биљна уља, масти и њихове мешавине намењене за исхрану људи и производи којима су додате масти и уља а намењени су исхрани људи (II квартал 2020. године);
- Правилник о квалитету, карактеристикама, тржишним стандардима и методама анализе за маслиново уље (IV квартал 2020. године);
- Правилник о утврђивању детаљних правила за признавање секторских организација и споразума у сектору дувана (III квартал 2020. године).
- Правилник о утврђивању правила у вези достављања информација о праћењу тржишних кретања у сектору шећера (II квартал 2021. године);
- Правилник о механизмима за сертификавање хмеља и производа од хмеља (III квартал 2021. године);
- Правилник о успостављању механизма за увоз хмеља (III квартал 2021. године);

Такође, у плану је јачање административних капацитета у постојећој организационој структури МПШВ.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Механизми уређења тржишта у области житарица, уљарица, маслиновог уља, шећера, хмеља и дувана обухватају интервенције, тржишне стандарде, трговину са трећим земљама и праћење цена у ЕУ које дефинише Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 Европског Парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године која успоставља заједничку организацију тржишта пољопривредних производа и укида Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 992/72, Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕК), бр. 037/2001 и Уредбе Савета, (ЕК) бр. 1234/2007. С обзиром на промене настале на тржишту ЕУ у смислу либерализације тржишта житарица, уљарица и шећера, као што је укидање увозних и извозних дозвола за житарице, производних квота за шећер и др., успостављени су механизми за праћење стања на овим тржиштима, кроз формирање Опсерваторије за житарице и уљарице и Опсерваторије за шећер, како би се обезбедило правовремено реаговање хоризонталним мерама уређења тржишта у случају поремећаја. Такође, обједињен је и аутоматизован систем достављања података о тржиштима житарица, пиринча, шећера, хмеља и дувана, и то Делегираном уредбом Комисије (ЕУ) 2017/1183, од 20. априла 2017. године о допуни уредби (ЕУ) бр. 1307/2013 и (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета у погледу достављања информација и докумената Комисији и Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2017/1185 од 20. априла 2017. године о утврђивању правила за примену уредби (ЕУ) бр. 1307/2013 и (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета у погледу достављања информација и докумената Комисији, као и о измени и стављању ван снаге неколико уредби Комисије.

Житарице регулише Уредба (ЕУ) бр.1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр.922/72, Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр.234/79, Уредбе Савета (ЕЗ) бр.1037/2001 и Уредбе Савета (ЕЗ) бр.1234/2007. Уља и масти регулише:

- Уредба Комисије (ЕУ) бр.2568/1991 од 11. јула 1991. године о карактеристикама маслиновог уља и уља комине маслина, као и о одговарајућим методама анализе;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр.29/2012 од 13. јануара 2012. године о тржишним стандардима за маслиново уље.

Хмељ регулише:

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр.1299/2007 од 6. новембра 2007. године о признавању произвођачких група за хмељ;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр.1850/2006 од 14. децембра 2006. године о утврђивању детаљних правила за сертификацију хмеља и производа од хмеља;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр.1295/2008 од 18. децембра 2008. године о увозу хмеља из трећих земаља.

Дуван је регулисан Уредбом Комисије (ЕЗ) бр.709/2008 од 24. јула 2008. године која прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЦ) бр.1234/2007 у погледу секторских организација и споразума у сектору дувана.

Шећер је регулисан Уредбом (ЕУ) бр.1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр.922/72, Уредбе Саве-

та (ЕЕЗ) бр234/79, Уредбе Савета (ЕЗ) бр.1037/2001 и Уредбе Савета (ЕЗ) бр.1234/2007. Уредба се односи на споразуме у сектору шећера на релацији произвођача шећерне репе и произвођача шећера, као и извештавању о ценама на тржишту.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће делимичну усклађеност док се потпуна усклађеност очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета У Сектору за пољопривредну политику, Групи за производњу и тржиште ратарских производа прате се тржишта житарица и индустријског биља, утврђују се мере пољопривредне политике, врши се припрема стручних основа за израду прописа из области производње и прераде житарица и индустријског биља њиховог усклађивања са правном тековином Европске уније и други послови.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из нашег домаћег надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за производњу и тржиште ратарских производа	3 стално запослена	3	У Министру финансија-Управи за дукан, воде се евиденције произвођача и обрађивача дукана по сваком уговору

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.2.2.6 Воће и поврће

Преглед стања

У РС постоје тржишни стандарди за свеже воће и поврће, али они нису у складу са ЕУ стандардима. Квалитет воћа и поврћа дефинисан је Правилником о квалитету воћа, поврћа и печурки („Сл. гласник СФРЈ“, бр. 29/79, 53/87, „Сл. лист СЦГ“, бр. 31/03 и 56/03). Овим правилником прописују се минимални услови квалитета које морају испуњавати воће, поврће и печурке, намењене потрошњи у свежем стању. Правилником је дат обавезујући опис за екстра класу, I класу и II класу за 29 воћних врста и 40 повртарских култура. Поред овог прописа, у РС се примењује четири СРПС (српски стандард који је донело национално тело за стандардизацију у РС) тржишна стандарда за воће и поврће у промету. Они су слични UNECE стандардима, али нису обавезујући. То су: СРПС Е.Б2.201:2012 за јагоде, СРПС Е.Б2.202:2012 за бобичасто воће, СРПС Е.Б1.300:2012 за црни лук и СРПС Е.Б2.201:2012 за вишњу и трешњу.

У РС не постоји шема подршке за школско воће и поврће, нити сличан начин подршке намењен деци у основним школама и предшколским установама, како је то дефинисано Уредбом европског парламента број 1308/2013 и Уредбом Комисије број 543/2011.

У РС не постоје произвођачке организације како је то дефинисано Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 543/2011. Произвођачи воћа и поврћа формирају удружења којих има у великом броју. Највише удружења заступљено је у сектору примарне пољопривредне производње. Удружења произвођача су слабо развијена, њихова улога је мала, а активности неразвијене. Већина удружења произвођача је на ниском степену организованости. Последњих година удружења су све видљивија, пре свега у ситуацијама када постоје проблеми на тржишту. Пеговарачка моћ удружења углавном је условљена великом зависношћу од прерађивачке индустрије. На основу података регистра Агенције за привредне регистре и спроведене анкете на терену извршен је Попис удружења и земљорадничких задруга. У сектору воћа утврђено је 35 различитих удружења која су у већини случајева специјализована по воћним врстама. Највише је удружења произвођача јагодичастог воћа (малине) и 24 воћарске задруге. У сектору повртарства регистровано је 19 удружења повртара и 9 земљорадничких задруга.

У законодавству РС сектор воћа и поврћа регулисан је:

- Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС“, број 41/09);
- Законом о садном материјалу воћака винове лозе и хмеља („Сл. гласник РС“, број 18/05);
- Законом о заштити права оплемењивања („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 88/11);
- Законом о здрављу биља („Сл. гласник РС“, број 41/09);
- Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 10/13, 142/14 и 103/15, 101/16);
- Правилником о квалитету воћа, поврћа и печурки („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/79, 53/87, „Сл. лист СЦГ“, бр. 13/03, 56/03 и 04/04);
- Правилником о техничким и другим захтевима за воће, поврће и њихове производе намењене за индустријску прераду („Сл. гласник РС“, број 63/09);
- Правилником оздравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („Сл. лист СРЈ“, бр. 66/99 и 13/2002, „Сл. лист СЦГ“, бр. 10/2003 и 13/2003 и „Сл. гласник РС“, бр. 39/2006, 59/2006, 115/2006, 119/2007 и 107/2008);
- Правилником о листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката („Сл. гласник РС“, бр. 7/10 и 22/12);
- Правилник о подстицајима програмима за унапређење конкурентности за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства кроз подршку подизања вишегодишњих производних засада воћака, винове лозе и хмеља („Сл. гласник РС“ број 37/17);
- Правилник о подстицајима за производњу садног материјала, сертификацију и клонску селекцију воћака, винове лозе и хмеља („Сл. гласник РС“ број 5/17).

Планиране активности за период 2018 – 2021

Планиране мере треба да резултирају успостављањем система за организацију заједничког тржишта за воће и поврће који ће омогућити примену прописа ЕУ даном приступања и у појединим сегментима примену постојећих правила и пре чланства у ЕУ. Предуслов за усклађивање са ЕУ законодавством у сектору воћа и поврћа је доношење Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа који ће обезбедити правни основ за доношење подзаконских аката за уређење тржишта воћа и поврћа, а то су:

- Правилник о тржишним стандардима за свеже воће и поврће – дефинисаће опште и десет специфичних тржишних стандарда квалитета за свеже воће и поврће, као и процедуре контроле усклађености квалитета код свежег воћа и поврћа. Контролу усклађености тржишних стандарда за свеже воће и поврће спроводиће МПШВ, преко надлежних инспекција или ће те послове поверити контролном телу (IV квартал 2018. године);
- Правилник о упису у Регистар трговаца свежег воћа и поврћа – дефинисаће успостављање базе података трговаца, као и одобрене трговце свежим воћем и поврћем (I квартал 2019. године);
- Смернице (водичи) за успостављање процедура за систем контроле усклађености тржишних стандарда квалитета свежег воћа и поврћа (II квартал 2019. године);
- Правилник о произвођачким организацијама у пољопривреди - дефинисаће услове и критеријуме за успостављање произвођачких организација. (IV квартал 2019. године);
- Правилник о подршци развоју произвођачких организација за воће и поврће - дефинисаће услове и начин финансијске подршке произвођачким организацијама, као и развој њихових оперативних програма (I квартал 2020. године);
- Стратегија за одрживе оперативне програме за тржиште воћа и поврћа (IV квартал 2019. године);
- Правилник о спровођењу шема за свеже школско воће и поврће (IV квартал 2020. године) дефинисаће услове и начин спровођења програма. Доношењу Правилника претходиће израда Националне стратегије у сектору воћа и поврћа (II квартал 2020. године). Усвајање ових прописа утицаће на већу потрошњу воћа и поврћа код деце, усвајање добрих прехранбених навика и промовисање домаћих производа по сниженим ценама.
- Јачање административних и капацитета у постојећој организационој структури МПШВ и запошљавање две особе (I квартал 2019. године)*.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Механизми уређења тржишта у области воћа и поврћа обухватају тржишне стандарде, шеме помоћи, произвођачке организације, произвођачке групе и међугранске организације, трговину са трећим земљама и извештавање о ценама, а дефинише их:

- Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге уредби Савета (ЕЕЗ) 922/72, (ЕЕЗ) 234/79, (ЕЗ) 1037/2001 и (ЕЗ) 1234/2007;

- Уредба (ЕУ) 543/2011 Европског парламента од 7. јуна 2011. године о утврђивању детаљних правила за сектор воћа и поврћа и прерађевина од воћа и поврћа и стављању ван снаге Уредбе (ЕЗ) 1234/2007, Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1580/2007, Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2200/96, и бр. 2201/96 и Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1182/2007.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће делимичну усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 1308/2013. Усвајањем подзаконских аката усклађених са Уредбом (ЕУ) бр. 543/2011 обезбедиће се потпуна усклађеност законодавства у области воћа и поврћа.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета У Групи за производњу и тржиште воћа, поврћа и јаких алкохолних пића, Сектора за пољопривредну политику, прате се производња и тржишта воћа и поврћа, утврђују се мере пољопривредне политике, врши се припрема стручних основа за израду прописа из области производње и прераде воћа и поврћа и њиховог усклађивања са правном тековином ЕУ и други послови.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за производњу и тржиште воћа, поврћа и јаких алкохолна пића	Три стално запослена (3)	2	

Тренутно је у Групи за производњу и тржиште воћа, поврћа и јаких алкохолних пића у сталном радном односу три запослена. Због повећања обима посла неопходно је додатно запослити још две особе.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Коришћење TAIEХ инструмента подршке.

3.11.2.2.7 Виноградарство и винарство

Преглед стања

Вински сектор РС је у одређеној мери усклађен са законодавством ЕУ, али је до пуне усклађености неопходно испунити преостале ЕУ захтеве. До сада је РС усвојила низ прописа везаних за организацију тржишта вина, као и политику квалитета у сектору вина којима је у своје законодавство пренела основе правних тековина ЕУ у овом

сектору. Донет је Закон о вину („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12), којим су створени услови за детаљну транспозицију већине ЕУ захтева у сектору вина. Такође, донето је више правилника којима су обезбеђени услови за спровођење одређених ЕУ захтева, према доле неведеним областима.

Дефиниције категорија производа од грозђа и вина су представљене у Закону о вину, а пренете су у:

- Правилнику о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету („Сл. гласник РС“, бр. 38/12, 50/15, 62/16 и 24/17);
- Правилнику о начину и поступку производње и о квалитету стоних вина, као и вина са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 87/11);
- Правилнику о енолошким поступцима и енолошким средствима за производњу шире, вина и других производа („Сл. гласник РС“, бр. 26/15, 93/15 и 41/17).

Виноградарски регистар, односно производни потенцијал и обавезне пријаве бербе грозђа детаљно су уређени:

- Правилником о садржини и начину вођења Виноградарског регистра, као и о обрасцу захтева за упис у Виноградарски регистар („Сл. гласник РС“, бр. 33/10 и 9/14);
- Правилником о техничким и кадровским условима које треба да испуњава Стручна организација за вођење Виноградарског регистра, као и о методама обављања послова везаних за Виноградарски регистар („Сл. гласник РС“, бр. 46/10 и 27/15).

Обавезне пријаве производње и пријаве залиха винских производа детаљно су уређене Правилником о садржини и начину вођења Винарског регистра, као и о обрасцу захтева за упис у Винарски регистар („Сл. гласник РС“, бр. 67/11 и 61/17).

Класификација сорти винове лозе за производњу вина и виноградарске зоне су детаљно уређени Правилником о рејонизацији виноградарских географских производних подручја Србије („Сл. гласник РС“, број 45/2015).

Декларисање и представљање винских производа детаљно су уређени Правилником о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету („Сл. гласник РС“, бр. 38/12, 50/15, 62/16 и 24/17).

Производња, енолошки поступци и ограничења у производњи вина, као и енолошка средства детаљно су уређени:

- Правилником о енолошким поступцима и енолошким средствима за производњу шире, вина и других производа („Сл. гласник РС“, бр. 26/15, 93/15 и 41/17);
- Правилником о начину и поступку производње и о квалитету стоних вина, као и вина са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 87/11).

Методе анализе вина и сензорно оцењивање, као и лабораторије детаљно су уређене:

- Правилником о параметрима и методама за анализу и утврђивање квалитета шире, вина и других производа од грозђа, шире, кљука и вина који се користе у производњи вина („Сл. гласник РС“, број 107/14);
- Правилником о листи оцењивача вина и висини надокнаде за рад оцењивача („Сл. гласник РС“, бр. 31/12 и 10/17);
- Правилником о условима које мора да испуњава овлашћена лабораторија за испитивање квалитета шире, вина и других производа у погледу техничке и професионалне оспособљености, референтних метода за физичко-хемијске и микробиолошке анализе вина, као и сензорног оцењивања („Сл. гласник РС“, број 100/11);
- Правилником о поступку и методама сензорног оцењивања вина и начину обуке и провере стручне оспособљености сензорних оцењивача („Сл. гласник РС“, број 93/15).

Географско порекло – систем PDO/PGI детаљно је уређен:

- Правилником о условима за признавање, поступку признавања ознака за мирна вина и нека специјална вина са географским пореклом, као и о начину производње и обележавања мирних вина и неких специјалних вина са географским пореклом („Сл. гласник РС“, бр. 121/12, 102/14, 78/15 и 94/17);
- Правилником о рејонизацији виноградарских географских производних подручја Србије („Сл. гласник РС“, број 45/15);
- Правилником о начину и поступку производње и о квалитету стоних вина, као и вина са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 87/11);
- Правилник о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету („Сл. гласник РС“, бр. 38/12, 50/15, 62/16 и 24/17);
- Правилником о листи оцењивача вина и висини надокнаде за рад оцењивача („Сл. гласник РС“, бр. 31/12 и 10/17);
- Правилником о изгледу, садржини и начину истицања евиденционе маркице за вино са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 67/10);
- Правилником о поступку и методама сензорног оцењивања вина и начину обуке и провере стручне оспособљености сензорних оцењивача („Сл. гласник РС“, број 93/15);
- Правилником о условима које треба да испуни контролна организација, као и начину и поступку рада контролне организације („Службени гласник РС“, број 30/17)

Међународна заштита ознака географског порекла регулисана је:

- Законом о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, број 18/10);
- Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и РС са друге стране (ССП);
- Законом о потврђивању Лисабонског аранжмана о заштити ознака порекла и њиховом међународном регистровању („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 6/98);
- Законом о потврђивању Мадридског споразума о сузбијању лажних и преварних ознака порекла на производима („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 1/99).

Документа која прате пошиљке производа од грожђа и вина и изузеци када нису потребни пратећи документи (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 и Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 436/2009), евиденције (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 и Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 436/2009), поступање са производима који нису у складу са ЕУ захтевима (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013), управна правила приликом дослађивања, обогаћивања, докисељавања и откисељавања (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 606/2009 и Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013) и посебни услови за увоз и извоз - В.И.1. образац (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 555/2008) су оквирно (опште) регулисани: Законом о вину („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12).

Поред наведеног, РС као чланица Међународне организације за винову лозу и вино (OIV) усклађује своје законодавство са одредбама ове организације, а Законом о вину одређене норме које нису посебно регулисане законским и подзаконским актима у РС, односно у ЕУ, директно се примењују на основу OIV регулативе (енолошки поступци, енолошка средства, одређене границе за параметре квалитета, лабораторијске методе за испитивање вина и др.).

Области које до сада нису регулисане домаћим законодавством су: електронски обрасци и повезаност са Виноградарским регистром (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 436/2009), експериментална примена нових енолошких поступака (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 606/2009), поступање са нуспроизводима (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013), конверзија ознака географског порекла (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013), произвођачке организације, асоцијације и међугранске организације (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013), програми помоћи за уређење тржишта винских производа и програми квалитета за вински сектор (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 и Уредба (ЕУ), бр. 1306/2013) – нису регулисани у потпуности на начин и по систему као што је у ЕУ, као и систем узорковања у циљу изотопског испитивања и банка података о резултатима анализе изотопског испитивања (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 555/2008).

МПШВ спроводи одређене ЕУ захтеве и стандарде, који се огледају пре свега кроз функционисање: система Виноградарског регистра и обавезних пријава; система PDO/PGI ознака географског порекла и традиционалних израза за вина и годишњих верификација производње вина са географским пореклом; система лабораторија акредитованих по основу стандарда SRPS ISO/IEC 17025; као и система контрола свих обавеза из Закона о вину чија је основа ЕУ регулатива.

У циљу заштите ознака географског порекла вина у складу са регулативом РС (која је усклађена са Уредбом (ЕУ), бр. 1308/2013 и Уредбом Комисије (ЕЗ), бр. 607/2009) до сада је основано десет удружења која делују на нивоу својих виноградарских рејона по одређеним/појединим принципима ЕУ произвођачких организација. Иако су за сада то непрофитна удружења, она су у своје статуте унела одредбе из Уредбе (ЕУ), бр. 1308/2013 и задовољавају захтеве по питању репрезентативности (одговарајући број произвођача, обим производње и вредност производње чланова удружења), како би у блиској будућности (када буду постала профитабилне организације) могла бити призната као званичне репрезентативне произвођачке организације винског сектора.

Одређене тековине и захтеви Европске уније нису успостављани у РС. Иако је израђен пилот софтвер, још увек није у потпуности имплементирана електронска база за Виноградарски регистар и обавезне пријаве, као и електронско вођење евиденција

(није ЕУ обавеза, али ће се помоћу тих база олакшати имплементација ЕУ обавеза у винском сектору), систем признавања произвођачких организација у винском сектору, асоцијација и међугранских организација, систем сертификационих тела за вина са географским пореклом акредитованих по основу стандарда SRPS ISO/IEC 17065, програм помоћи винском сектору по узору на Национални програм помоћи винском сектору у ЕУ, систем изотопског испитивања у циљу израде базе података о резултатима изотопског испитивања, као и систем тела за везу приликом координације контрола са земљама ЕУ у винском сектору (по узору на ЕУ захтеве).

Мере помоћи винском сектору

Тренутно је на снази неколико мера помоћи винском сектору из буџета РС које имају извесне сличности са ЕУ СМО мерама помоћи, односно сличности са ЕУ мерама помоћи руралног развоја.

Најзначајније мере помоћи МПШВ су мере промовисања ознака географског порекла (слична ЕУ СМО мери: Промовисање, као и мери руралног развоја: Програм квалитета) и учествовања на сајмовима и стручним скуповима, подстицање подизања винограда, инвестиције за куповину опреме за винарије (еквивалентна ЕУ СМО мери: Инвестиције, односно ЕУ мери руралног развоја: Инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа и производа рибарства), као и покривање трошкова контроле производње вина са географским пореклом и надокнада трошкова за маркице квалитета и порекла (слична ЕУ мери руралног развоја: Програм квалитета).

Поред ових мера, произвођачи грожђа и вина могу да остваре подстицаје за остале мере помоћи које користе сви пољопривредни произвођачи: мере сличне директним плаћањима у ЕУ (основни подстицаји за биљну производњу и регрес за гориво и ђубриво), мере сличне ЕУ мерама руралног развоја (премије осигурања, органска производња и очување биљних генетичких ресурса), као и одређене индиректне мере помоћи (подстицаји за спровођење научноистраживачких, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и подстицаји за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију винове лозе).

Произвођачи вина могу да остваре помоћ за рефундацију дела трошкова за одређени број лабораторијских анализа и сензорно оцењивање вина, а трошкове за обављање активности за упис произвођача грожђа и виноградарских парцела у Виноградарски регистар и испитивање нових сорти и клонова винове лозе у циљу њиховог признавања сноси МПШВ.

Географско порекло вина - РС је у обавези да на својој територији штити називе ознака географског порекла за вина који су заштићени и међународно регистровани на основу Лисабонског аранжмана. РС у складу са обавезом из ССП, на својој територији штити називе заштићених ознака географског порекла и традиционалних израза за вина из Европске уније. Такође, РС на својој територији штити и друге ознаке које су регистроване у Заводу за интелектуалну својину у складу са процедуром коју Завод спроводи.

Поступак заштите на националном нивоу спроводи МПШВ у складу са Законом о вину, а на међународном нивоу Завод за интелектуалну својину у складу са Законом о ознакама географског порекла. Годишњу верификацију производње вина са

географским пореклом спроводи МПШВ, односно Контролне организације којима је МПШВ поверило послове. Годишња верификација производње спроводи се кроз контролу производње грозђа и вина на терену као и коришћењем расположивих административних података (из Виноградарског регистра и Винарског регистра, базе података контроле производње вина са географским пореклом). За вршење ових верификација није успостављен систем сертификационих тела за вина са географским пореклом акредитованих по основу стандарда SRPS ISO/IEC 17065, већ контролу врши Министарство или Контролне организације којима су ови послови у претходном периоду били поверени без законског услова да су акредитоване према стандарду SRPS ISO/IEC 17065. Међутим, 2017. године прописана је обавезна акредитација Контролних организација по овом стандарду од 2020. године.

Домаћа вина са географским пореклом обележавају се евиденционим маркицама за вина са географским пореклом (маркицама „порекла и квалитета“).

Постојеће ознаке географског порекла вина нису у потпуности у складу са новим ЕУ *PDO/PGI* системом. У ЕУ *E-Vacchus* бази ознака за вина регистровано је 29 ознака географског порекла на основу ССП и то као *GI - Geographical Indications*. На националном нивоу је до сада заштићено пет ознака географског порекла по новом *PDO/PGI* систему (ознаке „Књажевац“, „Неготинска крајина“, „Шумадија“, „Суботица“/„Суботичко-хоргошка пешчара“ и „Топлички рејон“/„Топлица“) и то као *PDO*, а за две ознаке географског порекла су поднети захтеви за заштиту и спровођење процедуре заштите је у току.

Национални правни оквир за спровођење система заштите географског порекла вина скоро је у потпуности усаглашен са ЕУ *acquis*. Неусаглашеност се огледа у непостојању могућности конверзије ознака географског порекла. За вршење годишњих верификација није успостављен систем сертификационих тела за вина са географским пореклом акредитованих по основу стандарда SRPS ISO/IEC 17065.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Планиране мере за период 2018-2021 године ће обезбедити потпуну хармонизацију домаћих прописа са ЕУ прописима, као и стварање институционалних и других основа за спровођење захтева који проистичу из ЕУ прописа.

У циљу потпуног усаглашавања и уређења тржишта свих производа од грозђа и вина и ароматизованих производа од вина, као и постизања потпуне усаглашености националног правног оквира у области ознака географског порекла вина са ЕУ *acquis*, планира се доношење новог Закона о вину и другим производима од грозђа и вина (II квартал 2018. године), као и Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа (III квартал 2018. године). Овим законима ће се успоставити идентична структура законске уређености као што је то у ЕУ *acquis*. Наведеним законима ће се створити услови за доношење нових правилника за области које се по основу важећег Закона о вину не могу уредити, доношење одређених правилника за области које су већ уређене, али нису по структури Европске уније, као и обезбеђивање услова за имплементацију одређених ЕУ система који нису били предвиђени постојећим законом. Такође, будућим Законом о вину и другим производима од грозђа и вина створиће се услови за поверавање послова контроле производње (годишње верификације) вина са географским

пореком сертификационим телима акредитованим по основу стандарда *SRPS ISO/IEC 17065*, а Законом о уређењу тржишта пољопривредних производа услови за уређење области помоћи за уређење тржишта вина и неке друге мере помоћи винском сектору, као и за уређење произвођачких организација, асоцијација и међугранских организација у винском сектору. Такође у плану је и доношење:

- Правилника којим се уређује садржина и начин вођења винаријске евиденције и услови транспорта, складиштења и промета грозђа, вина и других производа (IV квартал 2018. године);
- Почетак успостављања система акредитације за сертификациона тела за географско порекло вина (I квартал 2019. године);
- Поверавање послова и овлашћивање правних лица за послове Виноградарског регистра и обавезних пријава, за послове прикупљања података за праћење тржишта вина, за послове рејонизације и испитивања сорти у циљу класификације сорти по виноградарским подручјима, послове везане за очување и афирмацију локалних сорти винове лозе, послове везане за испитивање квалитета вина малих произвођача, послове везане за Листу сензорних оцењивача, обуку и проверу стручне оспособљености сензорних оцењивача, послове везане за национална такмичења и послове везане за декларисање и представљање вина (IV квартал 2019. године);
- Правилника којим се уређују категорије производа од грозђа и вина, енолошки поступци и ограничења, експериментална примена нових енолошких поступака и поступање са производима који нису у складу са законом (I квартал 2019. године);
- Националног програма за помоћ винском сектору и подзаконска акта којим се уређују мере помоћи у винском сектору (IV квартал 2019. године);
- Правилника којим се детаљно уређује Виноградарски регистар, обавезне пријаве, прикупљање информација и документације за праћење тржишта вина, пратећа документа и евиденције које се воде у винском сектору и промет производа од грозђа и вина (II квартал 2020. године);
- успостављање система Виноградарског регистра, обавезних пријава, прикупљања информација и документације за праћење тржишта вина, пратећих документа и евиденција које се воде у винском сектору уз обуке запослених у релевантним институцијама (IV квартал 2021. године);
- јачање административних капацитета – Организациона јединица за виноградарство и винарство (III квартал 2018. године);
- Правилник о произвођачким организацијама у пољопривреди (IV квартал 2019. године);
- Правилника којим се уређује област изотопског испитивања (IV квартал 2020. године);
- успостављање система за имплементацију одређених мера Националног програма помоћи винском сектору уз обуке запослених у релевантним институцијама (I квартал 2020. године);

- јачање административних капацитета – Организациона јединица за виноградарство и винарство (I квартал 2019. године);
- јачање административних капацитета – Организациона јединица за виноградарство и винарство (I квартал 2020. године);
- израда програма (софтвера) за Виноградарски регистар, обавезне пријаве, прикупљање информација и документације за праћење тржишта вина, систем пратећих докумената приликом транспорта производа од грозђа и вина, евиденције које се воде у винском сектору и др. (IV квартал 2021. године);
- информативне кампање за произвођаче грозђа и вина о пратећим документима и евиденцијама које се воде у винском сектору (од III квартала 2018. до II квартала 2020. године);
- јачање административних капацитета (обука) надлежних институција за доношење, имплементацију и контролу примене прописа у области географског порекла вина (од I квартала 2018. до IV квартала 2020. године);
- обуке (јачање капацитета) саветодавних служби, удружења произвођача и других релевантних организација у циљу пружања помоћи произвођачима који ће бити у систему заштите географског порекла вина (од I квартала 2018 до IV квартала 2020. године);
- обука и информативна кампања произвођача и потрошача о значају, предностима и користима система ознака географског порекла вина и процедуре успостављања ознака географског порекла (од I квартала 2018. до IV квартала 2020. године).
- реорганизација административне структуре/јачање капацитета – Организациона јединица за вино, ароматизоване производе од вина и јака алкохолна пића (I квартал 2020. године);
- потпуно успостављање система пратећих докумената и праћења транспорта винских производа уз обуке запослених у релевантним институцијама (IV квартал 2021. године);
- успостављање система међусобне помоћи, координације контрола и приступу информација кроз „тело за везу“ уз обуке запослених у релевантним институцијама (IV квартал 2021. године);
- успостављање система узорковања за изотопска испитивања и могућности лабораторијских анализа или могућности слања узорака на изотопско испитивање уз обуке запослених у релевантним институцијама (IV квартал 2021. године);
- информативне кампање за произвођаче грозђа и вина о шемама помоћи у винском сектору (од III квартала 2019. до IV квартала 2021. године);
- информативне кампање за произвођаче грозђа и вина о формирању произвођачких организација (од II квартала 2019. до IV квартала 2021. године);
- формирање комисија за утврђивање испуњености услова за регистрацију ознака географског порекла вина на националном нивоу (од I квартала 2018 до IV квартала 2021. године);

- прописивање поступка за обављање годишњих верификација (од III квартала 2018. до III квартала 2020. године);
- израда промотивног материјала у циљу афирмације ознака географског порекла (од II квартала 2018. до II квартала 2020. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 436/2009 од 26. маја 2009. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу Виноградарског регистра, обавезних пријава и прикупљања информација за праћење тржишта вина, пратећих докумената пошиљки винских производа и вођења регистра (евиденција) у винском сектору (ОЈ L 128, 27.5.2009, р. 15).
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 555/2008 од 27. јуна 2008. године прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 о заједничкој организацији тржишта вина у погледу програма подршке, трговине са трећим земљама, производног потенцијала и контроле у винском сектору (ОЈ L 170, 30.6.2008, р. 1).
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 606/2009 од 10. јула 2009. године прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу категорија производа од грожђа, енолошких пракси, и примењивих ограничења (ОЈ L 193, 24.7.2009, р. 1).
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 607/2009 прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштићених ознака порекла и географских ознака, традиционалних израза, декларисања и представљања одређених производа у винском сектору (ОЈ L 193, 24.7.2009, р. 60).
- Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године успоставља заједничку организацију тржишта пољопривредних производа и ставља ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 992/72, (ЕЕЗ) бр. 234/79, (ЕЗ) бр. 1037/2001 и (ЕЗ) бр. 1234/2007.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са ЕУ прописом.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

У циљу испуњавања захтева који се односе на Виноградарски регистар, обавезне пријаве и прикупљање информација и документације за праћење тржишта вина, винаријску евиденцију и праћење кретања производа од вина, неопходно је 2018. године запошљавање једне особе за стално у Групи за виноградарство и винарство. У циљу испуњавања захтева законодавства ЕУ, као и имплементације ССП, Протокола 2 који се тичу декларисања, представљања вина и других производа од грожђа и вина, као и ароматизованих производа од вина, неопходно је 2019. године запослити једну особу у Групи за виноградарство и винарство.

У циљу испуњења захтева прописаних Уредбом Комисије (ЕУ), бр. 606/2009, делом Уредбе (ЕУ), бр. 1308/2013, Уредбом (ЕУ), бр. 251/2014 и регулативе прописане од стране OIV (Међународна организација за лозу и вино) по питању категорија произво-

да од грождја и вина, енолошких поступака и ограничења, експерименталне примене нових енолошких поступака и поступања са производима који нису у складу са законом, као захтева прописаних Уредбом Комисије (ЕУ), бр. 555/2008 по питању области изотопског испитивања, неопходно је 2020. године запошљавање једне особе за стално у Групи за виноградарство и винарство.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за виноградарство и винарство	- 2 стално запослена, - 2 запослених по основу уговора о привремено повременим пословима, (1 радно место није попуњено).	- 2 стално запослена - 2 запослена по основу уговора о привремено повременим пословима	- Део стручних послова везаних за Виноградски регистар су поверени Стручној организацији за Виноградарски регистар Центру за виноградарство и винарство из Ниша, а управне послове обавља МПШВ. - Део стручних послова везаних за географско порекло (контрола производње) обавља Сектор пољопривредне инспекције. Ови послови биће поверени Контролним организацијама, а управне послове обављаће МПШВ до потпуног успостављања система сертификационих тела за вина са географским пореклом.

Послове који се тичу Националног програма за помоћ винском сектору, транспозиције ЕУ *acquis* за вино и ароматизоване производе од вина, политике квалитета за вински сектор и друго би обављала два тренутно стално запослена лица, а након реорганизације организационе јединице за виноградарство и винарство у организациону јединицу за тржиште и политику квалитета вина, ароматизованих производа од вина и јаких алкохолних пића, радна места, односно запослени који раде на проблематици јаких алкохолних пића би обављали послове у оквиру ове организационе јединице.

Поред наведеног, за имплементацију многобројних захтева Европске уније у винском сектору (вино и ароматизовани производи од вина), неопходно је јачање људских капацитета, односно повећање броја запослених код правних лица која спроводе поверене, односно овлашћене послове од стране МПШВ.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Коришћење TAIEХ инструмената помоћи.

3.11.2.2.8 Ароматизована вина

Преглед стања

Законодавни оквир РС у области ароматизованих производа од вина није у потпуности усклађен са новом регулативом ЕУ, односно Уредбом (ЕУ), бр. 251/2014, а главна неусклађеност односи се на ароматизована пића на бази вина и ароматизоване коктеле на бази вина. Главни производ из ове групе производа је ароматизовано вино „Бермет”, који је заштићен као географска ознака, као и ароматизовано пиће на бази вина са продајним називом „Сангрија произведена у РС”. Најзначајнија категорија међу ароматизованим производима од вина у РС је ароматизовано вино и оно је регулисано Законом о вину („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12) и Правилником о захтевима за производњу и промет ароматизованих вина („Сл. гласник РС“, бр. 110/16).

Законодавни оквир у области заштите географског порекла ароматизованих производа од вина поред Закона о вину („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12) чине:

- Закон о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, број 18/10);
- Правилник о захтевима за производњу и промет ароматизованих вина („Сл. гласник РС“, бр. 110/16)
- Правилник о рејонизацији виноградарских географских производних подручја Србије („Сл. гласник РС“, број 45/15);
- Правилник о изгледу, садржини и начину истицања евиденционе маркице за вино са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 67/10);
- Правилник о листи оцењивача вина и висини надокнаде за рад оцењивача („Сл. гласник РС“, број 31/12 и 10/17);
- Правилник о условима које треба да испуни контролна организација, као и начину и поступку рада контролне организације („Службени гласник РС“, број 30/17);
- Правилник о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, број 73/10);
- Правилник о садржини захтева за регистровање ознака географског порекла и садржини захтева за признавање статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла („Сл. гласник РС“, број 93/10);
- Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, бр. 92/12 и 19/13);

Међународна заштита ознака географског порекла додатно је регулисана следећим актима:

- Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и РС са друге стране (ССП);
- Закон о потврђивању Лисабонског аранжмана о заштити ознака порекла и њиховом међународном регистровању („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 6/98);
- Закон о потврђивању Мадридског споразума о сузбијању лажних и преварних ознака порекла на производима („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 1/99).

РС је у обавези да на својој територији штити називе географских ознака за

ароматизоване производе од вина који су заштићени и међународно регистровани на основу Лисабонског аранжмана. РС у складу са обавезом из ССП на својој територији штити називе заштићених географских ознака за ароматизоване производе од вина из Европске уније. Такође, РС на својој територији штити и друге ознаке које су регистроване у Заводу за интелектуалну својину у складу са процедуром коју Завод спроводи.

У РС је заштита географског порекла ароматизованог вина на националном нивоу базирана на Закону о вину, а заштита географског порекла ароматизованих пића на бази вина и ароматизованих коктела на бази вина тренутно је базирана на Закону о ознакама географског порекла.

У овој групи производа најзначајнија је заштита географског порекла ароматизованог вина. Поступак заштите на националном нивоу ароматизованог вина спроводи МПШВ у складу са Законом о вину, а на међународном нивоу Завод за интелектуалну својину у складу са Законом о ознакама географског порекла. Годишњу верификацију производње ароматизованог вина са географским пореклом спроводи МПШВ, односно Контролне организације којима је МПШВ поверило послове. Годишња верификација производње спроводи се кроз контролу производње грозђа и вина на терену као и коришћењем расположивих административних података (из Виноградарског регистра, Винарског регистра, базе података контроле производње вина са географским пореклом). За вршење ових верификација није успостављен систем сертификационих тела за вина са географским пореклом акредитованих по основу стандарда SRPS ISO/IEC 17065, већ контролу врши Министарство или Контролне организације којима су ови послови у претходном периоду били поверени без законског услова да су акредитоване према стандарду SRPS ISO/IEC 17065. Међутим, 2017. године прописана је обавезна акредитација Контролних организација по овом стандарду од 2020. године. Ароматизована вина са географским пореклом обележавају се евиденционим маркицама за вина са географским пореклом (маркицама „порекла и квалитета“).

Национални правни оквир за спровођење система заштите географског порекла ароматизованих производа од вина није у потпуности усаглашен са ЕУ *acquis*, а неусаглашеност се односи на ароматизована пића на бази вина и ароматизоване коктеле на бази вина.

У овој групи производа РС има једну ознаку географског порекла за ароматизовано вино Бермет, која је заштићена на националном нивоу и на међународном нивоу преко Лисабонског аранжмана.

Планиране мере за период 2018 – 2021

У циљу постизања потпуне усаглашености националног правног оквира у области ароматизованих производа од вина са ЕУ *acquis* планира се доношење:

- Закона о вину и другим производима од грозђа и вина, којим би се регулисале све три групе ароматизованих производа од вина (II квартал 2018. године);
- Правилника о допуни правилника о захтевима за производњу и промет ароматизованих вина (I квартал 2018. године)
- Правилника којим се уређују ароматизована пића на бази вина и ароматизовани коктели на бази вина (IV квартал 2019 године);

- Почетак успостављања система акредитације за сертификациона тела за географско порекло ароматизованих производа од вина (I квартал 2019. године).

У циљу усклађивања са ЕУ *acquis* обавиће се следеће активности:

- обука (јачање административних капацитета) надлежних институција за доношење, имплементацију и контролу примене прописа у овој области (од II квартала 2018. до IV квартала 2020. године);
- формирање комисија за утврђивање испуњености услова за регистрацију географских ознака на националном нивоу (од I квартала 2018. до IV квартала 2021. године);
- прописивање поступка за обављање годишњих верификација (од III квартала 2018. до III квартала 2020. године);
- израда промотивног материјала у циљу афирмације ознака географског порекла (од III квартала 2018. до IV квартала 2019. године);
- обуке саветодавних служби, удружења произвођача и других релевантних организација у циљу пружања помоћи произвођачима који ће бити у систему заштите географског порекла ароматизованих производа од вина (од II квартала 2018. до IV квартала 2020. године);
- обука и информативна кампања произвођача и потрошача о значају, предностима и користима система ознака географског порекла вина, као и процедуре успостављања ознака географског порекла (од I квартала 2018. до IV квартала 2020. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) 251/2014 Европског парламента и Савета, од 26. фебруара 2014. о дефинисању, опису, представљању, декларисању и заштити географског порекла ароматизованих производа од вина, којом се ставља ван снаге Уредба Европског савета (ЕЕЗ) број 1601/91.
- Делегирана уредба Комисије (ЕУ) 2017/670, од 31. јануара 2017. о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 251/2014 Европског парламента и Савета у погледу одобрених производних поступака за добијање ароматизованих производа од вина.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са ЕУ прописима.

Административни капацитети

Наведено у поглављу 3.11.2.2.7 Виноградарство и винарство.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Коришћење TAIEХ инструмената помоћи.

3.11.2.2.9 Јака алкохолна пића

Преглед стања

Законодавни оквир којим је регулисан сектор јаких алкохолних пића у РС чине:

- Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и РС са друге стране (ССП);

- Закон о потврђивању Лисабонског аранжмана о заштити ознака порекла и њиховом међународном регистравању („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 6/98);
- Закон о потврђивању Мадридског споразума о сузбијању лажних и преварних ознака порекла на производима („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 1/99);
- Закон о јаким алкохолним пићима („Сл. гласник РС“, број 92/15);
- Правилник о правилник о садржини и начину вођења подрумске евиденције („Сл. гласник РС“, број 102/16);
- Правилник о садржини и начину вођења регистра произвођача јаких алкохолних пића, обрасцу захтева за упис у регистар и обрасцу годишњег извештаја („Сл. гласник РС“, број 110/16).

Закон о јаким алкохолним пићима уређује производњу, квалитет, категорије, декларисање и промет јаких алкохолних пића у РС. Контролу производње, промета, квалитета, категоризације и декларисања спроводи МПШВ, Сектор пољопривредне инспекције.

Новим Законом о јаким алкохолним пићима дефинисана је процедура регистрације и имплементације географске ознаке за јака алкохолна пића која је у складу са ЕУ прописима. Регистрацију географске ознаке и упис у Регистар географских ознака јаких алкохолних пића спроводи МПШВ у складу са спецификацијама из техничког документа. Контролу производње и сертификацију јаких алкохолних пића са географском ознаком спроводи Министарство. Законом о јаким алкохолним пићима омогућено је поверавање послова сертификације сертификационим телима. Сертификациона тела ће вршити контролу усклађености са спецификацијама из техничког документа и издавати сертификат којим се дозвољава стављање у промет одређене количине јаког алкохолног пића са географском ознаком из одређене производне године.

Србија тренутно има шест регистрованих ознака географског порекла у категорији воћних ракија које су регистроване по старом Закону о ракији и другим алкохолним пићима и које се, да би задржале ознаку, морају поново регистровати у складу са процедурама Европске уније. РС је у складу са ССП, у обавези да обезбеди заштиту географских ознака јаких алкохолних пића која су регистрована на нивоу Европске уније.

Планиране активности за период 2018 – 2021

Ступањем на снагу Закона о јаким алкохолним пићима од 1. јануара 2016. године, обезбеђен је правни основ за доношење Правилника о начину и поступку за подношење захтева за регистрацију географске ознаке јаких алкохолних пића и садржини техничке документације (I квартал 2018. године). Доношењем овог правилника у област јаких алкохолних пића РС ће у потпуности бити усаглашен са ЕУ прописима, осим у делу који се односи на дефиницију вискија.

Такође, у плану је јачање административних и капацитета у постојећој организационој структури МПШВ.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Механизми уређења тржишта у области воћа и поврћа обухватају тржишне стандарде, шеме помоћи, произвођачке организације, произвођачке групе и међугранске организације, трговину са трећим земљама и извештавање о ценама, а дефинише их:

- Уредба (ЕЗ) бр. 110/2008 Европског парламента и Савета од 15. јануара 2008. године о дефиницији, опису, представљању, декларисању и заштити географских обележја јаких алкохолних пића, на основу које престаје да важи Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 1576/89;
- Уредба (ЕЗ) бр. 716/2013 Европског парламента и Савета од 25. јула 2013. године, о утврђивању правила за примјену Уредбе (ЕЗ) бр. 110/2008 Европског парламента и Савета о дефиницији, описивању, презентирању, означавању и заштити географских ознака јаких алкохолних пића.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за воћарство, повртарство и алкохолна пића	3 стално запослена	2	

У Групи за производњу и тржиште воћа, поврћа и јаких алкохолних пића, Сектора за пољопривредну политику, прати се производња и тржиште јаких алкохолних пића, утврђују се мере пољопривредне политике, врши се припрема стручних основа за израду прописа из области производње, стављања у промет, декларисања и заштите географске ознаке јаких алкохолних пића и њихово усклађивања са правном тековином ЕУ и други послови. Тренутно је у Групи за производњу и тржиште воћа, поврћа и јаких алкохолних пића у сталном радном односу три запослена. Због повећања обима посла неопходно је запослити две особе – * 2 новозапослени, што је наведено у поглављу 3.11.2.2.6 Воће и поврће.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Коришћење TAIEХ инструмента подршке.

3.11.2.2.10 Цвеће и украсно биље

Преглед стања

Област цвећарства и украсног биља у РС регулисана је следећим прописима:

- Закон о семену („Сл. гласник РС”, бр. 45/05 и 30/10);

- Закон о семену и садном материјалу („Сл. гласник РС”, број 54/93) – Наведени закон је стављен ван снаге доношењем нових прописа, изузев одредаба у делу којим се уређују услови, начин и поступак производње ружа;
- Закон о заштити права оплемењивања („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 88/11);
- Закон о здрављу биља („Сл. гласник РС”, број 41/09);
- Правилник о квалитету семена пољопривредног биља („Сл. лист СФРЈ”, бр. 47/87, 60/87, 55/88 и 81/89, „Сл. лист СРЈ”, бр. 16/92, 8/93, 21/93, 30/94, 43/96, 10/98, 15/01 и 58/02 и „Сл. гласник РС”, бр. 23/09, 64/10, 72/10 и 34/13);
- Правилник о контроли производње садног материјала пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, број 29/94);
- Правилник о здравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („Сл. лист СРЈ”, бр. 66/99 и 13/2002, „Сл. лист СЦГ”, бр. 10/03 и 13/03 и „Сл. гласник РС”, бр. 39/06, 59/06, 115/06, 119/07 и 107/08);
- Правилник о листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката („Сл. гласник РС”, бр. 7/10 и 22/12).

Планиране активности за период 2018 – 2021

Планиране мере треба да доведу до успостављања система за организацију заједничког тржишта за цвеће и украсно биље и омогућиће примену Уредбе Европског парламента бр. 1308/2013. Доношење Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа је предуслов за доношење Правилника о произвођачким организацијама у пољопривреди чиме ће се дефинисати услови и критеријуми за успостављање произвођачких организација у пољопривреди, односно у сектору цвећа и украсног биља (IV квартал 2019. године).

У плану је јачање административних и капацитета у постојећој организационој структури МПШВ.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге уредби Савета (ЕЕЗ) бр. 922/72, (ЕЕЗ) бр. 234/79, (ЕЗ) бр. 1037/2001 и (ЕЗ) бр. 1234/2007.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће делимичну усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 1308/2013. Усвајањем Правилника о произвођачким организацијама у пољопривреди обезбедиће се потпуна усклађеност са ЕУ законодавством.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

У Групи за производњу и тржиште воћа, поврћа и алкохолних пића, Сектора за пољопривредну политику, прати се производња и тржиште цвећа и украсног биља, утврђују се мере пољопривредне политике, врши се припрема стручних основа за

израду прописа из области производње и пласмана цвећа и украсног биља и њиховог усклађивања са правном тековином Европске уније и други послови.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за производњу и тржиште воћа, поврћа и алкохолних пића	три запослена (3)	2	

Тренутно је у Групи за производњу и тржиште воћа, поврћа и јаких алкохолних пића у сталном радном односу три запослена. Због повећања обима посла неопходно је запослити 2 - – * 2 новозапослени, што је наведено у поглављу 3.11.2.2.6 Воће и поврће.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Коришћење TAIEХ инструмента подршке.

3.11.2.2.11 Други производи

Преглед стања

Воћни сокови у РС дефинисани су Правилником о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних производа („Сл. гласник РС“, бр. 27/2010, 67/2010, 70/2010 – испр., 44/2011 и 77/2011). Овим правилником прописани су захтеви у погледу квалитета воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних производа, који морају бити испуњени приликом производње и стављања у промет, као и назив производа, врсте и количине сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи производа, методе за испитивање квалитета производа и додатни захтеви за означавање производа. Правилник је усклађен са Директивама 2001/112/ЕЗ и 2012/12/ЕУ у делу који се односи на називе, дефиниције и карактеристике воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху и воћних нектара, као и у делу који се односи на врсту и количину сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи и квалитет воћних нектара. Неусклађеност је у делу који се односи на захтеве квалитета и утврђивање аутентичности воћних сокова и у делу који се односи на захтеве означавања.

Воћни џемови у РС дефинисани су Правилником о квалитету воћних џемова, желеа, мармеладе, пекмеца и заслађеног кестен пиреа („Сл. гласник РС“, број 101/15). Овим правилником прописани су захтеви у погледу квалитета воћних џемова, желеа,

мармеладе, пекмеза, домаће мармеладе и заслађеног кестен пиреа, који морају бити испуњени приликом производње и стављања у промет, као и назив производа, врсте и количине сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи производа и додатни захтеви за означавање производа. Правилник је потпуно усклађен са Директивом 2001/113/ЕЗ.

Какао и чоколадани производи у РС дефинисани су Правилником о квалитету и другим захтевима за какао-производе, чоколадне производе, производе сличне чоколадним и крем-производе („Сл. лист СЦГ“, број 1/2005). Овим правилником прописани су захтеви које у производњи и промету морају да испуњавају горе наведени производи, а који се односе на: категоризацију и назив производа, сензорска, физичка и хемијска својства и састав производа; врсту и количину сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи, као и на додатне захтеве за декларисање и означавање производа. Такође, овим правилником, поред захтева за квалитет какаа и производа од чоколаде, прописани су и захтеви за квалитет крем производа и производа који су слични чоколадним, а који нису дефинисани Директивом 2000/36/ЕЗ.

Правилник је делимично усклађен са Директивом 2000/36/ЕЗ. У делу који се односи на биљне масти, осим какао путера, које могу да се додају чоколадним производима, усклађен је у потпуности са наведеном Директивом, док је у делу који се односи на трговачке називе, дефиниције и карактеристике какаоа и чоколадних производа, као и у делу који се односи на додатно означавање производа, делимично усклађен.

Екстракти кафе и екстракти цикорије дефинисани су Правилником о квалитету сирове кафе, производа од кафе, сурогата кафе и сродних производа („Сл. гласник РС“, број 54/2012). Овим Правилником прописани су захтеви које у производњи и промету морају да испуњавају кафа, производи од кафе и сурогати кафе, а који се односе на: квалитет; класификацију, категоризацију и назив производа, састав производа, врсту и количину сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи и преради; испитивање квалитета; декларисање и додатне захтеве за означавање производа.

У делу који се односи на екстракте кафе и екстракте цикорије Правилник је у потпуности усклађен са Директивом 1999/4/ЕЗ.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Планиране активности за период 2018-2021 године обезбедиће потпуну хармонизацију домаћих прописа са прописима ЕУ, као и стварање институционалних и других основа за спровођење захтева који проистичу из ЕУ прописа.

У том смислу планирано је доношење:

- Правилника о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних производа (II квартал 2018. године);
- Правилника о квалитету какаа и чоколадних производа (IV квартал 2018. године);

Планирана је и обука запослених у МПШВ за доношење, имплементацију и контролу примене наведених прописа.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

На нивоу ЕУ је закључено да би, за одређене производе, разлике у националним прописима могле довести до нелојалне конкуренције, заварати потрошача и на тај начин директно утицати на успостављање и функционирање заједничког тржишта. Како би се то превазишло, на нивоу ЕУ су донете вертикалне директиве којима су прописани захтеви које ови производи треба да испуне да би се могли наћи на заједничком тржишту ЕУ.

Воћни сокови су дефинисани:

- Директивом Савета 2001/112/ЕЗ о воћним соковима и одређеним сличним производима намењеним исхрани људи, од 20. децембра 2001. године и
- Директивом 2012/12/ЕУ Европског парламента и Савета од 19. априла 2012. године о изменама Директиве Савета 2001/112/ЕЗ о воћним соковима и одређеним сличним производима намењеним исхрани људи.

Воћни џемови су дефинисани Директивом Савета 2001/113/ЕЗ од 20. децембра 2001. године о воћним џемовима, желеима и мармеладама те заслађеном кестен пиреу, намењеним исхрани људи.

Какао и чоколадани производи су дефинисани Директивом 2000/36/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. јуна 2000. године о какау и чоколадним производима намењеним исхрани људи.

Екстракти кафе и екстракти цикорије су дефинисани Директивом 1999/4/ЕЗ Европског парламента и Савета од 22. фебруара 1999. године о екстрактима кафе и екстрактима цикорије.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са ЕУ прописима.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета У Сектору за пољопривредну политику, Групи за квалитет, декларисање и означавање хране, утврђују се мере пољопривредне политике и врши се припрема стручних основа за израду прописа за пољопривредне и прехранбене производе са ознакама географског порекла (изузев вина и јаких алкохолних пића), прописа о квалитету хране, прописа о општем декларисању, означавању и рекламирању хране, као и други послови. Није потребно ангажовање нових лица на обављању наведених послова.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику	3	1	
Група за квалитет, декларисање и означавање хране			

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ
Коришћење TAIEХ инструмента подршке.

3.11.3 Рурални развој

Преглед стања

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије 2014 – 2024 („Сл. гласник РС“, број 85/14) дефинише оквире политичких и институционалних реформи и даје основне смернице буџетских подстицаја пољопривреди и руралним подручјима за наредну деценију, а које би требало да допринесу стварању поузданог и атрактивног пословног амбијента у пољопривредно-прехрамбеном сектору, да обезбеде већу стабилност дохотка пољопривредних произвођача и благостање сеоског становништва.

Националне мере руралног развоја се до сада нису планирале за вишегодишње раздобље. У смислу хармонизације мера руралног развоја са ЕУ *acquis*, МПШВ је припремило предлог Националног програма руралног развоја за период 2018 - 2020 (НППР) чија обавеза доношења произилази из Закона о пољопривреди и руралном развоју и Стратегије. НППР је рађен по узору на методологију израде ИПАРД II програма при чему се водило рачуна о његовој комплементарности са мерама ИПАРД II програма, али и о укључвању мера које до сада нису биле обухваћене мерама руралног развоја, а односе се на креирање и трансфер знања, развој саветодавства, мере унапређења шума, као и мере ефикасног коришћења и управљања пољопривредним земљиштем.

ЕК је усвојила ИПАРД II програм одлуком од 20. јануара 2015. године. Предвиђено је 175 милиона евра за спровођење мера у важећем програмском раздобљу, и то за:

1. Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава;
2. Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства;
3. Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања;
4. Техничка помоћ;
5. Агро-еколошко-климатске мере и мере органске производње;
6. Спровођење локалних стратегија руралног развоја-ЛЕАДЕР приступ.

До почетка примене ИПАРД II програма и НППР, РС ће наставити да примењује мере руралног развоја које се финансирају из централног и локалних буџета.

Мере руралног развоја су делимично усклађене са ЕУ правилима. Оне су сличне по типу, али се разликују по критеријумима прихватљивости и интензитету подршке.

Делимитација подручја са отежаним условима рада у пољопривреди није усклађена са ЕУ *acquis*.

Сектор за рурални развој је задужен за програмирање, праћење, промоцију и евалуацију мера руралног развоја. Одлуком Владе РС о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПАРД II програма за период 2014 – 2020 (05 број 119-12080/2015), Сектор за рурални развој обавља функције ИПАРД Управљачког тела. Сектор за рурални развој је припремио пакет процедура ИПАРД Управљачког тела. Захтев за поверавање спровођења буџетских овлашћења упућен је ЕК од стране НСО дана 14.12.2015. године. Након извештаја ревизора ЕК одлучено је да се пакет ревидира и поднесе за поверавање пакет процедуре за две ме-

ре (Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава и Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства), што је и учињено у октобру 2017. године. До тренутка подношења ревидираног пакета отклоњени су сви блокирајући налази у складу са усвојеним Акционим планом.

У IV кварталу 2016. године усвојен је Закон о пољопривреди и руралном развоју. Усвојени су правилници за имплементацију ИАПРД програма: Правилник о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Службени гласник РС”, бр. 84/17) и Правилник о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства („Службени гласник РС”, бр. 84/17)

Након утврђивања структуре чланова Одбора за праћење ИПАРД програма, одржана су два састанка 2016. и 2017. године.

МПШВ је основало и финансирало рад Националне мреже за рурални развој у периоду 2007-2010 година, након чега је 2010. године основана Мрежа за рурални развој Србије (МРРС) као кровна асоцијација удружења активних у руралном развоју Србије. Од 2011. године МРРС је пуноправни члан Европске руралне мреже *ПРЕПАРЕ*, а од 2013. године је оснивач и члан Балканске мреже за рурални развој (која је такође члан *ПРЕПАРЕ* мреже). МРРС тренутно има 15 чланица које обухватају читаву територију РС.

Планиране активности за период 2018 -2021

У области руралног развоја обавиће се следеће активности:

- Измена Закона о пољопривреди и руралном развоју (II квартал 2018. и IV квартал 2019. године);
- Спровођење Прве б. фазе ИПАРД II програма:
 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања (IV квартал 2018);
 - Техничка помоћ (III квартал 2018);
- Спровођење друге фазе ИПАРД II програма (III квартал 2019. квартал) која укључује следеће мере:
 - Агро-еколошко-климатске мере и мере органске производње;
 - Спровођење локалних стратегија руралног развоја -ЛЕАДЕР приступ.

Развој Националне мреже за рурални развој (НМРР) ће бити финансиран кроз меру Техничке помоћи ИПАРД II програма.

Припрема новог Програма руралног развоја за период 2021 – 2027 започеће у I кварталу 2018. године. У оквиру припреме програма поред анализа појединачних сектора биће урађене:

- Студија о подручјима са природним и другим ограничењима, којом ће се разграничити подручја и израдити калкулације за подршку пољопривредним газдинствима која обављају пољопривредну производњу на таквим подручјима, у складу с ЕУ правилима;

- Студија о агроеколошким мерама, којом ће се анализирати постојеће агроеколошке мере и предложити нове мере, укључујући израду калкулација за подршку пољопривредним газдинствима која примењују посебне агроеколошке праксе, у складу са ЕУ правилима.

Процес израде програма укључиће консултације свих заинтересованих страна укључујући и чланове “Одбора за праћење програма у сенци”.

Уласком РС у ЕУ, ИПАРД Управљачко тело ће преузети улогу Управљачког тела за Програм руралног развоја 2021 - 2027, Трансформација ИПАРД Управљачког тела у Управљачко тело за Програм руралног развоја 2021– 2027, рад Одбора за праћење Програма руралног развоја, Мрежа за рурални развој као и доношење и спровођење Програма руралног развоја, уредиће се формално кроз измене Закона о пољопривреди и руралном развоју у II кварталу 2018. године.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) бр. 1305/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о подршци руралном развоју из Европског пољопривредног фонда за рурални развој (*EAFRD*) и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1698/2005;
- Уредба (ЕУ) бр. 1303/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању заједничких одредби о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезионом фонду, Европском пољопривредном фонду за рурални развој и Европском фонду за поморство и рибарство и о утврђивању општих одредби о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезионом фонду и Европском фонду за поморство и рибарство и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1083/2006;
- Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору Заједничке пољопривредне политике и о стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 352/78, (ЕЗ) бр. 165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) 485/2008;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 807/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1305/2013 Европског парламента и Савета о подршци руралном развоју из Европског пољопривредног фонда за рурални развој (*EAFRD*) и увођењу прелазних одредби;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 808/2014 од 17. јула 2014. године која утврђује правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1305/2013;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 640/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) 1306/2013 Европског парламента и Савета у погледу интегрисаног административног и контролног система и услова одбијања или обустављања плаћања и административне казне која се примењује за директна плаћања, подршку руралном развоју и вишеструку усклађеност.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

EAFRD, којим се финансира спровођење мера руралног развоја, постао је интегрални део Европских структурних и инвестиционих фондова (*ESI*), односно, један од пет инструмената за остваривање циљева стратегије Европа 2020. Уз основна правила прописана Уредбом бр. 1305/2013, спровођење политике руралног развоја је у државама чланицама, предмет спровођења кохезионе политике ЕУ, односно, правила "*ESI* уредбе" (R 1303/2013) као и "Уредбе о финансирању ЗПП" (R 1306/2013).

Предуслов за коришћење средстава *EAFRD* у свакој држави чланици је доношење стратешких докумената - Партнерског споразума и Програма руралног развоја, као и постојање оперативних тела надлежних за управљање Програмом руралног развоја и спровођење мера руралног развоја – Управљачко тело и Агенција за плаћања.

Потпуна усклађеност мера руралног развоја се очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета МПШВ, Сектор за рурални развој је задужен за програмирање, праћење, промоцију и евалуацију мера руралног развоја. У Сектору за рурални развој систематизовано је 22 радна места од чега је стално запослено 12 особа.

Постојећа организациона структура Сектора за рурални развој не обезбеђује реализацију планираних активности. Имајући у виду неопходност усклађивања националне политике са мерама руралног развоја успоставиће се нова организациона структура Сектора за рурални развој на основу јасног разграничења задужења, описа послова и анализе радног оптерећења.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за рурални развој – Одељење за рурални развој и Група за саветодавство	13 стално запослених Један запослен на одређено в реме (1)	10	/

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- Пројекат **ИПА 2013** „Подршка ИПАРД оперативној структури“, пројекат техничке помоћи, започео је са имплементацијом крајем августа 2017. Године, а имплементираће се 24 месеца. Укупно планирана вредност пројекта је 1.358.390 евра;
- Пројекат **ИПА 2015**: „Јачање капацитета за планирање и имплементацију пољопривредне политике у Србији у складу са заједничком пољопривредном политиком“, пројекат техничке помоћи, планиран је за имплементацију од 2017 – 2020 године. Укупно планирана вредност пројекта је 3.000.000 евра.

МПШВ ће користити *TAIEX*, *TWINNING* и друге инструменте техничке помоћи ЕУ, као и билатералну и мултилатералну помоћ за потребе јачања административних капацитета, посебно у областима:

- програмирања, праћења, евалуације и промоције Програма руралног развоја,
- агроеколошких мера и
- *LEADER* приступа.

3.11.4 Политика квалитета

Преглед стања

ЕУ политика квалитета у ужем смислу односи се на спровођење система заштите географског порекла за четири групе производа: пољопривредне и прехранбене производе, вино, ароматизоване производе од вина и јака алкохолна пића.

Квалитет је један од ЕУ алата којим се постиже боља конкурентност на глобалном тржишту и испуњавање очекивања потрошача у погледу квалитета хране. С једне стране ЕУ законодавство прописује строге захтеве који гарантују сигурност за све производе на тржишту ЕУ, а са друге стране ЕУ шеме квалитета идентификују производе који су произведени у складу са одобреним спецификацијама. ЕУ шеме подстичу разноврсну пољопривредну производњу, заштиту имена производа од злоупотреба и имитација, као и пружање информација потрошачима о специфичним карактеристикама производа.

Систем заштите географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе обухвата следеће ознаке:

- заштићено име порекла (*PDO*);
- заштићена географска ознака (*PGI*);
- традиционални контролисани специјалитет (*TSG*).

Систем заштите географског порекла обухвата поступак заштите на националном и на ЕУ нивоу, правила за сертификацију производа, правила за означавање производа, као и надзор над спровођењем система.

Законодавни оквир РС у области заштите географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе чине:

- Закон о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, број 18/10) (у даљем тексту: ЗОГП);
- Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС“, број 41/09);
- Правилник о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, број 73/10);
- Правилник о садржини захтева за регистровање ознака географског порекла и садржини захтева за признавање статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла („Сл. гласник РС“, број 93/10);
- Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, бр. 92/12 и 19/13);
- Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и

- њихових држава чланица, са једне стране и РС са друге стране (ССП);
- Закон о потврђивању Лисабонског аранжмана о заштити ознака порекла и њиховом међународном регистровању („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 6/98);
- Закон о потврђивању Мадридског споразума о сузбијању лажних и преварних ознака порекла на производима („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 1/99).

Систем регистровања *PDO* и *PGI* регулисан је ЗОГП. Овај Закон има шире подручје примене у односу на Уредбу (ЕУ) бр. 1151/2012. ЗОГП уређује систем регистровања ознаке географског порекла, поред пољопривредних и прехранбених производа и за све природне и индустријске производе, производе домаће радиности и услуге у складу са одредбама Лисабонског аранжмана. Одговорност за спровођење овог Закона деле Завод за интелектуалну својину и МПЗЖС. Завод за интелектуалну својину спроводи процедуру за регистровање ознаке географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе на националном нивоу уз претходно прибављање мишљења од стране МПЗЖС. Завод за интелектуалну својину такође је одговоран за комуникацију са Европском комисијом у току поступка за регистрацију *PDO* и *PGI* на нивоу ЕУ. Завод за интелектуалну својину такође води Регистар ознака *PDO* и *PGI* на националном нивоу. МПЗЖС је одговорно за спровођење система контроле и сертификације за *PDO* и *PGI*.

МПШВ је на основу Правилника о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла до сада овластило четири тела за оцењивање усаглашености (сертификационе куће), које су акредитоване према захтевима стандарда *SRPS EN 17065* од стране Акредитационог тела Србије. Са сваком од четири сертификационе куће МПШВ има потписане уговоре којима се детаљно уређују међусобна права и обавезе. Овлашћене сертификационе куће врше контролу усаглашености процеса производње са спецификацијом на основу плана контроле који је израђен на основу спецификације производа, а који је претходно одобрен од стране МПШВ.

Правилником о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла, прописано је да се *PDO* и *PGI* производи означавају контролним маркицама. Произвођачи производа који су у поступку контроле и сертификације имају искључиво право да свој производ са географским пореклом обележавају контролним маркицама: „контролисано име порекла”, односно „контролисана географска ознака”. Произвођачи морају да испуњавају услове дефинисане у спецификацији и да поседују сертификат/потврду о усаглашености производа са спецификацијом производа издату од једне од овлашћених сертификационих кућа. Циљ означавања *PDO/PGI* производа са контролним маркицама је да се успостави поуздан контролни систем и већа препознатљивост на тржишту.

Правни оквир РС за спровођење система заштите географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе није у потпуности усаглашен са ЕУ *acquis*. Најзначајније неусаглашености су:

- поступак за регистровање ознаке географског порекла покреће се пријавом за признавање имена порекла, односно географске ознаке, који поред удружења

произвођача, могу да поднесу и Привредна комора, локална самоуправа, као и државни органи;

- заштита географског порекла је дефинисана по тзв. моделу двостепености, односно прво се региструје производ било као заштићен *PDO/PGI*, а након тога произвођачи подносе пријаве за добијање статуса „овлашћеног корисника” за тај производ. Овакав систем даје могућност да неко поднесе пријаву и изврши регистрацију производа, а да није произвођач;
- садржај и образац захтева, обавезни елементи спецификације производа нису у потпуности усклађени са ЕУ *acquis*;
- не постоји посебан скраћени документ који треба да садржи главне податке из спецификације на начин како је то дефинисано ЕУ *acquis*;
- не постоје одредбе за услове, начин и поступак службене контроле производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла;
- не постоји могућност приговора приликом регистрације производа;
- претварање пријаве за признавање статуса овлашћеног корисника имена порекла у пријаву за признавање статуса овлашћеног корисника географске ознаке и обрнуто није у складу са прописима ЕУ;
- не постоји правни основ за развој других шема квалитета, попут *TSG*, планински производи, могућност развоја неких националних шема.

У РС има 42 пољопривредних и прехранбених производа (осим вина и јаких алкохолних пића) која су заштићена неком од ознака географског порекла на националном нивоу. РС је у обавези да штити називе заштићених имена производа који се стављају у промет према Лисабонском аранжману. У складу са Лисабонским аранжманом за заштиту ознака порекла и њихову међународну регистрацију регистровани су Хомолски мед и Лесковачки домаћи ајвар.

РС је у складу са ССП, у обавези да обезбеди заштиту ознака географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе који су регистровани на нивоу ЕУ. До сада из РС није било захтева за заштиту *PDO/PGI/TSG* за пољопривредне и прехранбене производе на ЕУ нивоу, а у складу са Уредбом бр. 1151/2012.

Планиране активности за период 2018 – 2021

У циљу постизања потпуне усаглашености националног правног оквира у области ознака географског порекла (шема квалитета) за пољопривредне и прехранбене производе са ЕУ *acquis* биће донет: нови Закон о шемама квалитета за пољопривредне и прехранбене производе (IV квартал 2018. године). Овим Законом ће се отклонити наведене неусклађености и уредиће се и друге шеме квалитета, које тренутно недостају, као што су „традиционални контролисани специјалитети“, „планински производи“, као и националне шеме квалитета. На основу наведеног закона донеће се следећи правилници:

- Правилник о условима, начину и поступку овлашћивања тела за оцењивање усаглашености шема квалитета за пољопривредне и прехранбене производе (I квартал 2019. године);

- Правилник о условима, начину и поступку службене контроле производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла (II квартал 2019. године);
- Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину, условима и поступку означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла (III квартал 2019. године).

Службену контролу производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла вршиће Пољопривредна инспекција МПШВ.

У циљу усклађивања са ЕУ *acquis* обавиће се следеће активности:

- јачање административних капацитета за успостављање ефикасније организационе структуре у МПШВ за имплементацију и даљи развој законодавног оквира и запошљавање две особе (I квартал 2019. и II квартал 2019 године);
- обука и успостављање процедура за рад организационе јединице која је надлежна за политику квалитета (. I квартал 2018 – IV квартала 2019. године);
- формирање Комисија за оцењивање спецификације производа у поступку регистрације на националном нивоу, као и израда процедура (I квартал 2019 године);
- јачање капацитета саветодавних служби у циљу пружања помоћи произвођачима који ће бити у систему заштите географског порекла (III квартал 2018 - IV квартал 2019);
- информативна кампања за произвођаче и потрошаче о значају и предностима шема квалитета (III квартал 2018. – IV квартал 2021године).

Већина ових активности спроводиће се кроз ИПА II пројекат: „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње и , политике квалитета “.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

ЕУ политику квалитета код пољопривредних и прехранбених производа дефинишу следећи прописи:

- Уредба (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета од 21. новембра 2012. године о шемама квалитета за пољопривредне и прехранбене производе;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 664/2014 од 18. децембра 2013. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета са обзиром на утврђивање симбола Уније за заштићене ознаке имена порекла, заштићене географске ознаке и загарантоване традиционалне специјалитете и са обзиром на одређена правила о пореклу, одређена правила поступка и одређена додатна прелазна правила;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 668/2014 од 13. јуна 2014. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета о шемама квалитета за пољопривредне и прехранбене производе;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 665/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета у погледу услова употребе о необавезним ознакама квалитета „планински производ”.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са ЕУ прописима.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Група за квалитет, декларисање и означавање хране везано за област политике квалитета пољопривредних и прехранбених производа изузев вина и алкохолних пића обавља све послове у вези са политиком квалитета, декларисањем и означавањем хране, промоцијом и органском производњом.

Доношењем новог законодавног оквира надлежно тело за доношење и имплементацију прописа у вези са политиком квалитета пољопривредних и прехранбених производа биће МПЗЖС (Група за квалитет, декларисање и означавање хране). Потребно је јачање административних капацитета Групе за квалитет, декларисање и означавање хране и запошљавање две особе, у циљу ефикасног функционисања области политике квалитета пољопривредних и прехранбених производа у складу са захтевима ЕУ.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за квалитет, декларисање и означавање хране	3 стално запослена	3	

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Реализација ИПА II пројекта: „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње и , политике квалитета.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

ПРОМОЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

Преглед стања

Промоција пољопривредних производа у РС регулисана је Правилником о коришћењу подстицаја за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 72/2017) којим се подржавају активности које могу допринети квалитетнијем информисању и едуковању пољопривредних произвођача, као и промовисању домаћих производа, произвођача и производних подручја. Национално законодавство у области промоције није усклађено са ЕУ *acquis*.

Планиране активности за период 2018 – 2021

Планиране мере за период 2018-2021 године треба да резултирају успостављањем система за промоцију пољопривредних производа у складу са уредбама ЕУ. У циљу усклађивања са ЕУ *acquis* обавиће се следеће активности:

- доношење Правилника о мерама информисања и промоције пољопривредних производа (I квартал 2020. године);
- јачање административних капацитета МПШВ за доношење, имплементацију и контролу примене наведеног прописа (I квартал 2018. – IV квартал 2018 . године);
- едукација и информативне кампање за кориснике мере (II квартал 2020. – IV квартал 2021. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Промоција пољопривредних производа у ЕУ дефинисана је следећим прописима:

- Уредба (ЕУ) бр. 1144/2014 Европског парламента и Савета од 22. октобра 2014. године о мерама информисања и промоције у вези са пољопривредним производима које се спроводе на унутрашњем тржишту и у трећим земљама и стављању ван снаге Уредбе (ЕЗ) бр. 3/2008;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) 2015/1829 од 23. априла 2015. о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1144/2014 Европског парламента и Савета о мерама информисања и промоције у вези са пољопривредним производима које се спроводе на унутарњем тржишту и у трећим земљама;
- Имплементациона Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/1831 од 7. октобра 2015. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1144/2014 Европског парламента и Савета о мерама информисања и промоције у вези са пољопривредним производима које се спроводе на унутарњем тржишту и у трећим земљама.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајањем Правилника о мерама информисања и промоције пољопривредних производа РС ће бити делимично усклађен са прописима ЕУ. Потпуна усклађеност за ову област очекује се након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за квалитет, декларисање и означавање хране	3 стално запослена	1	

За ефикасно функционисање система промоције пољопривредних производа неопходно је јачање административних капацитета Групе за квалитет, декларисање и означавање хране.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Реализација ИПА II пројекта: „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње и, политике квалитета“. У оквиру овог пројекта одређен број активности је усмерен на успостављање система промоције пољопривредних производа у складу са ЕУ *acquis*. Коришћење TAIEХ инструмената помоћи.

3.11.5 Органска производња

Преглед стања

Органска производња у РС регулисана је следећим прописима:

- Законом о органској производњи („Сл. гласник РС”, број 30/10);
- Правилником о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Сл. гласник РС”, бр. 48/11 и 40/12) и
- Правилником о документацији која се доставља овлашћеној контролној организацији ради издавања потврде, као и о условима и начину продаје органских производа („Сл. гласник РС”, бр. 88/16).

Законом и Правилником о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње уређује се производња пољопривредних и прехранбених производа методама органске производње, циљеви, начела и методе органске производње, технолошки поступци прераде, начин вршења контроле и сертификације, садржина и образац евиденције коју води овлашћена контролна организација, и садржина и образац збирне евиденције коју води МПШВ, као и обележавање, начин складиштења и превоза органских производа.

Такође, законом је предвиђено да за послове контроле и сертификације у органској производњи Министарво може овластити контролну организацију уколико она испуњава одређене услове приписане законом и правилником. Списак овлашћених контролних организација објављује се у Сл. гласнику РС једном годишње. У случају да

контролна организација престане да испуњава прописане услове, као и на њен захтев, министар, решењем одузима овлашћење контролној организацији.

Правилник о документацији која се доставља овлашћеној контролној организацији ради издавања потврде за увезене органске производе, као и о условима и начину продаје органских производа заједно са производима из конвенционалне производње, донет је у октобру 2016. године, а примењује се од 1. јануара 2017. године.

Наведени прописи су делимично усклађени са прописима ЕУ.

Планиране активности за период 2018 – 2021

У циљу усклађивања са правним тековинама ЕУ биће усвојен:

- Правилник о изменама и допунама Правилника о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње (II квартал 2018. године).
- Закон о изменама и допунама Закона о органској производњи (IV квартал 2018. године).

На основу наведеног закона донеће се следећи правилници:

- Правилник о начину рада контролних организација, вршењу контроле и сертификације у органској производњи и вођењу евиденција (I квартал 2019. године);
- Правилник о органској биљној производњи (II квартал 2019. године);
- Правилник о органској сточарској производњи (III квартал 2019. године);
- Правилник о преради у органској производњи (IV квартал 2019. године);
- Правилник о обележавању, складиштењу, превозу и промету органских производа (I квартал 2020. године).

У циљу имплементације наведених прописа биће обављена:

- Едукација запослених у МПШВ и овлашћених контролних организација за контролу и сертификацију у органској производњи о прописима из области органске производње;
- Едукација овлашћених контролних организација и инспекцијске службе о примени усвојених прописа;
- Информативна кампања о усвојеним прописима за произвођаче и заинтересоване стране;
- Успостављање и вођење регистра произвођача органских производа;
- Вођење збирне евиденције о органској производњи у електронском облику и достављање података за ЕУРОСТАТ,
- Унапређење и одржавање софтверског програма за вођење збирне евиденције о органској производњи.

Одређене активности спроводиће се кроз ИПА II пројекат: „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 од 28. јуна 2007. године о органској производњи и обележавању органских производа, која замењује Уредбу (ЕЕЗ) бр. 2092/91;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 889/2008 5. септембра 2008. године о утврђивању детаљних правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 о органској производњи и обележавању органских производа, у погледу органске производње, обележавања и контроле;

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1235/2008 8. децембра 2008. године о утврђивању детаљних правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 у вези са увозом органских производа из трећих земаља.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета Надлежно тело за органску производњу је Дирекција за националне референтне лабораторије (ДНРЛ), орган у саставу МПШВ. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у МПШВ, у ДНРЛ је систематизована Група за органску производњу која обавља послове који се односе на органску производњу.

У плану је да се изврши реорганизација административне структуре на тај начин што ће се организациона јединица која је надлежна за послове који се односе на органску производњу изместити из ДНРЛ у Сектор за пољопривредну политику МПШВ.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Група за органску производњу	3 стално запослена	3	Послове контроле и сертификације у органској производњи обављају контролне организације по овлашћењу Министра

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Реализација ИПА II пројекта: „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“.

Коришћење TAIEХ инструмента подршке.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

1	2017-70	Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање и метод њиховог испитивања	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:31986L0278(преведен)				
2	2017-69	Правилник о условима које треба да испуни привредно друштво, односно предузеће или друго лице у погледу техничких и стручних капацитета за испитивање опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:31991L0676(преведен)				
3	2017-71	Програм о испитивању пољопривредног земљишта и воде за наводњавање у циљу утврђивања количина опасних и штетних материја	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:31991L0676(преведен)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ 3.11.1. Пољопривреда				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
4	2017-433	Закон о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју	МПШВ	2018/II
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32013R1307(у процесу превођења) 1:32013R1306(у процесу превођења) 1:32013R1305(преведен)				
5	2017-436	Закон о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју	МПШВ	2020/II
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32013R1307(у процесу превођења) 1:32013R1306(у процесу превођења) 1:32013R1305(преведен)				
6	2017-430	Национални план за унапређење система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима	МПШВ	2019/I
Celexi: 1:32015R0220(у процесу превођења) 1:32014R1198(у процесу превођења) 1:32013R1318(стручно редигован) 1:32009R1217(стручно редигован)				
7	2017-473	Правилник о државној помоћи у пољопривреди и руралном развоју	МПШВ	2020/III

Celexi: 1:32015R1589(у процесу превођења) 1:32014R0702(у процесу превођења) 1:32013R1408(стручно редигован) 1:32013R1407(стручно редигован) 1:32004R0794(стручно редигован)				
8	2017-480	Правилник о изменама и допунама Правилника о премији за млеко	МПШВ	2018/IV
Celexi: 1:32013R1307(у процесу превођења)				
9	2017-439	Правилник о плаћању по површини у биљној производњи	МПШВ	2021/IV
Celexi: 1:32014R0640(у процесу превођења) 1:32014R0639(у процесу превођења) 1:32013R1307(у процесу превођења) 1:32013R1306(у процесу превођења)				
10	2017-481	Правилник о подршци у сточарству	МПШВ	2018/IV
Celexi: 1:32014R0639(у процесу превођења) 1:32013R1307(у процесу превођења)				
11	2017-475	Правилник о успостављању правила добрих пољопривредних и еколошких услова	МПШВ	2020/IV
Celexi: 1:32014R0809(у процесу превођења) 1:32014R0640(у процесу превођења) 1:32013R1307(у процесу превођења) 1:32013R1306(у процесу превођења)				
12	2017-444	Правилник о шеми за мале пољопривреднике	МПШВ	2020/IV
Celexi: 1:32013R1307(у процесу превођења)				
13	2017-470	Правилник о шеми за младе пољопривреднике	МПШВ	2021/IV
Celexi: 1:32014R0639(у процесу превођења) 1:32013R1307(у процесу превођења)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ 3.11.2. Организација пољопривредног тржишта				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
14	2017-369	Закон о вину и другим производима од грозђа и вина	МПШВ	2018/II
Celexi: 2:32014R0251(стручно редигован) 2:32013R1308(стручно редигован)				
15	2017-394	Закон о уређењу тржишта пољопривредних производа	МПШВ	2018/III
Celexi: 1:32017R1183(у процесу превођења) 1:32013R1370(стручно редигован) 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32013R1306(у процесу превођења)				
16	2017-	Национална стратегија у сектору воћа и	МПШВ	2020/II

	478	поврћа		
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32011R0543(стручно редигован)				
17	2017-395	Национални програм за помоћ винском сектору и подзаконска акта којима се уређују мере помоћи у винском сектору	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32013R1308(стручно редигован)				
18	2017-406	Правилник који ближе прописује улове и начин спровођења јавних интервенција	МПШВ	2020/I
Celexi: 1:32016R1240(у процесу превођења) 1:32016R1238(у процесу превођења) 1:32014R0906(у процесу превођења)				
19	2017-418	Правилник којим ближе прописује услове и начин спровођења помоћи приватном складиштењу	МПШВ	2020/I
Celexi: 1:32016R1240(у процесу превођења) 1:32016R1238(у процесу превођења)				
20	2017-376	Правилник којим се детаљно уређује Виноградарски регистар, обавезне пријаве, прикупљање информација и документације за праћење тржишта вина, пратећа документа и евиденције које се воде у винском сектору и промет производа од грозђа и вина	МПШВ	2020/II
Celexi: 2:32009R0436(стручно редигован)				
21	2017-379	Правилник којим се уређује област изотопског испитивања	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32008R0555(стручно редигован)				
22	2017-372	Правилник којим се уређује садржина и начин вођења винаријске евиденције и услови транспорта, складиштења и промета грозђа, вина и других производа	МПШВ	2018/IV
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32009R0436(стручно редигован)				
23	2017-384	Правилник којим се уређују ароматизована пића на бази вина и ароматизовани коктели на бази вина	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32014R0251(стручно редигован)				
24	2017-373	Правилник којим се уређују категорије производа од грозђа и вина, енолошки поступци и ограничења, експериментална примена нових енолошких поступака и поступање са производима који нису у складу са законом	МПШВ	2019/I
Celexi: 2:32009R0606(стручно редигован)				
25	2017-381	Правилник о допуни правилника о захтевима за производњу и промет ароматизованих вина	МПШВ	2018/I
Celexi: 2:32017R0670(није номинован)				

26	2017-446	Правилник о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних производа	МПШВ	2018/II
Celexi: 2:32012L0012(у процесу превођења) 2:32001L0112(у процесу превођења)				
27	2017-415	Правилник о квалитету и другим захтевима за јестива биљна уља, масти и њихове мешавине намењене за исхрану људи и производи којима су додате масти и уља а намењени су исхрани људи	МПШВ	2020/II
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован)				
28	2017-447	Правилник о квалитету какаа и чоколадних производа	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32000L0036(у процесу превођења)				
29	2017-453	Правилник о квалитету мяса пернате живине	МПШВ	2019/III
Celexi: 2:32013R1308(стручно редигован) 2:32008R0543(стручно редигован)				
30	2017-410	Правилник о квалитету, карактеристикама, тржишним стандардима и методама анализе за маслиново уље	МПШВ	2020/IV
Celexi: 1:32013R1335(преведен) 1:32013R0299(стручно редигован) 1:32012R0357(преведен) 1:32012R0029(стручно редигован) 1:31991R2568(стручно редигован)				
31	2017-450	Правилник о класирању говеђих трупова на линији клања	МПШВ	2019/I
Celexi: 2:32017R1185(у процесу превођења) 2:32017R1184(није номинован) 2:32017R1182(у процесу превођења) 2:32013R1308(стручно редигован) 2:32008R1249(стручно редигован)				
32	2017-442	Правилник о класирању свињских трупова на линији клања	МПШВ	2019/I
Celexi: 2:32017R1185(у процесу превођења) 2:32017R1184(није номинован) 2:32017R1182(у процесу превођења) 2:32013R1308(стручно редигован) 2:32008R1249(стручно редигован)				
33	2017-476	Правилник о мерама информисања и промоције пољопривредних производа	МПШВ	2020/I
Celexi: 1:32015R1831(није номинован) 1:32015R1829(у процесу превођења) 1:32014R1144(у процесу превођења)				
34	2017-403	Правилник о методологији и о начину прикупљања цена	МПШВ	2020/IV
Celexi: 1:32017R1185(у процесу превођења) 1:32017R1184(није номинован) 1:32017R1183(у процесу превођења) 1:32017R1182(у процесу превођења) 1:32013R0807(у процесу превођења) 1:32011R0543(стручно редигован) 1:32010R0479(стручно редигован) 1:32008R1249(стручно редигован) 1:32002R0315(обустављено превођење)				
35	2017-400	Правилник о механизмима за сертификавање хмеља и производа од хмеља	МПШВ	2021/III

Celexi: 1:32006R1850(стручно редигован)				
36	2017-417	Правилник о начину и поступку за подношење захтева за регистрацију географске ознаке јаких алкохолних пића и садржини техничке документације	МПШВ	2018/I
Celexi: 2:32013R0716(преведен) 2:32008R0110(стручно редигован)				
37	2017-426	Правилник о подршци разоја произвођачких организацаија за свеже воће и поврће	МПШВ	2020/I
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32011R0543(стручно редигован)				
38	2017-441	Правилник о произвођачким организацијама у пољопривреди	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32013R1308(стручно редигован)				
39	2017-428	Правилник о спровођењу шеме школског воћа и поврћа	МПШВ	2020/IV
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32011R0543(стручно редигован)				
40	2017-459	Правилник о стављању на тржиште мяса од животиња врсте говеда старих 12 месеци или мање	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:32013R1308(стручно редигован) 2:32008R0566(у процесу превођења)				
41	2017-457	Правилник о тржишним стандардима за јаја и јаја за лежење и пилиће домаће живине	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32013R1308(стручно редигован) 2:32008R0617(језички редигован) 2:32008R0589(стручно редигован)				
42	2017-420	Правилник о тржишним стандардима за свеже воће и поврће	МПШВ	2018/IV
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32011R0543(стручно редигован)				
43	2017-421	Правилник о упису у Регистар трговаца свежим воћем и поврћем	МПШВ	2019/I
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32011R0543(стручно редигован)				
44	2017-424	Правилник о управљању системом тарифних квота	МПШВ	2020/I
Celexi: 1:32006R1301(стручно редигован)				
45	2017-438	Правилник о уређењу уговорних односа у сектору млека и млечних производа	МПШВ	2019/III
Celexi: 2:32013R1308(стручно редигован)				
46	2017-401	Правилник о успостављању механизма за увоз хмеља	МПШВ	2021/III
Celexi: 1:32008R1295(стручно редигован)				
47	2017-402	Правилник о утврђивању детаљних правила за признавање секторских организација и споразума у сектору дувана	МПШВ	2020/III
Celexi: 1:32008R0709(обустављено превођење)				
48	2017-	Правилник о утврђивању правила у вези	МПШВ	2021/II

	407	достављања информација о праћењу тржишних кретања у сектору шећера		
Celexi: 1:32017R1185(у процесу превођења) 1:32017R1183(у процесу превођења) 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32006R0952(није прихваћен за превођење)				
49	2017-435	Правилник о школском млеку	МПШВ	2019/I
Celexi: 2:32013R1308(стручно редигован) 2:32013R0756(није прихваћен за превођење)				
50	2017-434	Правилника о примени националног програма за пчеларство	МПШВ	2019/I
Celexi: 2:32015R1368(у процесу превођења) 2:32015R1366(у процесу превођења) 2:32013R1308(стручно редигован)				
51	2017-422	Правилнико увозним/извозним дозволама	МПШВ	2020/I
Celexi: 1:32016R1237(у процесу превођења) 1:32015R0478(није номинован) 1:32010R0642(стручно редигован) 1:32006R1301(стручно редигован)				
52	2017-423	Смернице (водичи) за успостављање процедура за систем контроле усклађености тржишних стандарда и квалитета свежег воћа и поврћа	МПШВ	2019/II
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован) 1:32011R0543(стручно редигован)				
53	2017-479	Стратегија за одрживе оперативне програме на тржишту воћа и поврћа	МПШВ	2019/IV
Celexi: 1:32013R1308(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

3.11.3. Рурални развој

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
54	2017-571	Закон о пољопривреди и руралном развоју	МПШВ	2018/II
Celexi: 1:32014R0808(преведен) 1:32014R0807(у процесу превођења) 1:32013R1306(у процесу превођења) 1:32013R1305(преведен) 1:32013R1303(стручно редигован)				
55	2017-578	Закон о пољопривреди и руралном развоју	МПШВ	2019/IV
Celexi: 1:32014R0808(преведен) 1:32014R0807(у процесу превођења) 1:32013R1306(у процесу превођења) 1:32013R1305(преведен) 1:32013R1303(стручно редигован)				
56	2017-579	Правилник за имплементацију мере И-ПАРД програма диверзификације и развој	МПШВ	2018/IV

	пословања пољопривредних газдинстава		
Celexi: 2:32014R0231(стручно редигован)			

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ 3.11.4. Политика квалитета				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
57	2017-451	Закон о шемама квалитета за пољопривредне и прехранбене производе	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32014R0668(у процесу превођења) 2:32014R0665(у процесу превођења) 2:32014R0664(у процесу превођења) 2:32012R1151(стручно редигован)				
58	2017-460	Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину, условима и поступку означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла	МПШВ	2019/III
Celexi: 2:32012R1151(стручно редигован)				
59	2017-454	Правилник о условима, начину и поступку овлашћивања тела за оцењивање усаглашености шема квалитета за пољопривредне и прехранбене производе	МПШВ	2019/I
Celexi: 2:32012R1151(стручно редигован)				
60	2017-458	Правилник о условима, начину и поступку службене контроле производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла	МПШВ	2019/II
Celexi: 2:32004R0882(стручно редигован)				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ 3.11.5. Органска производња				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
61	2017-75	Закон о изменама и допунама Закона о	МПШВ	2018/IV

		органској производњи		
Celexi: 2:32008R1235(стручно редигован) 2:32008R0889(у процесу превођења) 2:32007R0834(у процесу превођења)				
62	2017-247	Правилник о изменама и допунама Правилника о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње	МПШВ	2018/II
Celexi: 2:32008R0889(у процесу превођења) 2:32007R0834(у процесу превођења)				
63	2017-143	Правилник о начину рада контролних организација, вршењу контроле и сертификације у органској производњи и вођењу евиденција	МПШВ	2019/I
Celexi: 2:32008R0889(у процесу превођења) 2:32007R0834(у процесу превођења)				
64	2017-162	Правилник о обележавању, складиштењу, превозу и промету органских производа	МПШВ	2020/I
Celexi: 2:32008R1235(стручно редигован) 2:32008R0889(у процесу превођења) 2:32007R0834(у процесу превођења)				
65	2017-154	Правилник о органској биљној производњи	МПШВ	2019/II
Celexi: 2:32008R0889(у процесу превођења) 2:32007R0834(у процесу превођења)				
66	2017-159	Правилник о органској сточарској производњи	МПШВ	2019/III
Celexi: 2:32008R0889(у процесу превођења) 2:32007R0834(у процесу превођења)				
67	2017-161	Правилник о преради у органској производњи	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32008R0889(у процесу превођења) 2:32007R0834(у процесу превођења)				

3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

Скраћенице које су коришћене у тексту

BTSF	„Боље обуке за безбеднију храну” (Better Training for Safer Food – BTSF) је иницијатива Европске комисије која има за циљ организовање стратегије обука Заједнице (ЕУ) у области закона о храни, закона о храни за животиње, здравља животиња и правила за добробит животиња, као и здравља биља.
ГМО	Генетички модификовани организам
ГМ храна	Генетички модификована храна
ГМ храна за животиње	Генетички модификована храна за животиње
ЕК	Европска комисија
ЕУ	Европска унија

EFSA	Европско тело за безбедност хране (European Food Safety Authority – EFSA)
WHO/FAO INFOSAN	Међународна мрежа националних тела за безбедност хране (International Food Safety Authorities Network – INFOSAN) је глобална мрежа националних тела одговорних за безбедност хране којим заједнички управљају Организација за храну и пољопривреду (Food and Agriculture Organisation – FAO) и Светска здравствена организација (World health Organisation – WHO) са секретаријатом у Светској здравственој организацији.
ИПА	Инструменти за предприступну помоћ (Instruments for pre accession – IPA)
JECFA	Заједнички експертски одбор FAO и WHO за адитиве за храну (Joint FAO/WHO Expert Committee on Food Additives – JECFA).
МЗ	Министарство здравља
МПШВ	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
PLAC	„Политички и правни саветодавни центар” (Policy and Legal Advice Centre – PLAC) је пројекат који пружа подршку Републици Србији у припремама за приступање Европској унији, путем унапређења законодавног процеса, као и процеса стратешког планирања.
РС	Република Србија
EU RASFF	ЕУ Систем брзог обавештавања и узбуњивања за храну и храну за животиње (EU Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF)
СПИ	Сектор пољопривредне инспекције
СПП	Сектор за пољопривредну политику
TAIEX	Биро за техничку помоћ и размену информација (Technical Assistance and Information Exchange Instrument – TAIEX) је посебно одељење у оквиру Генералног директората за проширење (DG Enlargement) Европске комисије, чији је циљ пружање краткорочне помоћи новим државама чланицама Европске уније, земљама кандидатима за чланство и земљама западног Балкана код усклађивања домаћих прописа са правним тековинама ЕУ, као и њиховог спровођења.
TRACES	Контролни и експертски систем за трговину (TRade Control and Expert System – TRACES) је вишејезични online алат Европске комисије за управљање свим санитарним условима за трговину и увоз живих животиња, семена и ембриона, хране, хране за животиње и биља унутар ЕУ.
УВ	Управа за ветерину
УЗБ	Управа за заштиту биља
UPOV	Међународна унија за заштиту нових биљних сорти (International Union for the Protection of New Varieties of Plants – UPOV)
НАССР	Анализа критичних контролних тачака (Hazard Analysis and

	Critical Control Point – HACCP)
CVED	Заједнички ветеринарски улазни документ (Common Veterinary Entry Document – CVED)
CPVO	Канцеларија Заједнице за биљне сорте (Community Plant Variety Office – CPVO)

3.12.1. Безбедност хране

3.12.1.1. Закон о безбедности хране

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 178/2002 од 28. јануара 2002. године о утврђивању општих начела и захтева закона о храни, оснивању Европског тела за безбедност хране и о утврђивању поступака у областима безбедности хране (у даљем тексту: Уредба 178/2002/ЕЗ) Европска унија је осигурала висок ниво заштите здравља људски и интереса потрошача у односу на храну, узимајући нарочито у обзир разноврсност у снабдевању храном, укључујући и традиционалне производе, уз ефикасно функционисање унутрашњег тржишта. Уредбом 178/2002/ЕЗ су утврђена и заједничка начела и одговорности, средства за осигурање научне основе, ефикасне организационе договоре и процедуре које представљају основ за даља правна акта која се одnose на храну и храну за животиње.

Уредба 178/2002/ЕЗ се примењује на све фазе производње, прераде и промета хране и хране за животиње, осим на примарну производњу за сопствене потребе у домаћинству, приликом руковања или складиштења хране за сопствене потребе.

Усвајањем Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) 2009. године систем безбедности хране РС је постао обухватнији, интегрисанији и препознатљивији у европским и светским оквирима. Законом су уведени принцип следљивости, анализе ризика, као основни принцип који се примењује у поступцима контроле безбедности хране, принцип правне одговорности субјеката у пословању храном и храном за животиње и принцип одговорности надлежних органа, који спроводе службене контроле, односно спроводе, надгледају и проверавају да ли субјекти у пословању храном и храном за животиње, у свим фазама производње и промета, поштују захтеве утврђене законом. Такође, законом су створени услови за стратешко управљање у области безбедности хране и хране за животиње и бољу организацију система службених контрола, преко координације надлежних инспекција. Тиме су обухваћени готово сви делови и аспекти ланца хране, укључујући и храну за животиње, закључно са продајом, односно снабдевањем потрошача храном.

У највећем делу, законом су у национално законодавство РС пренети одговарајући прописи ЕУ, и то: Уредба 178/2002/ЕЗ и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 882/2004 од 29. априла 2004. године о службеним контролама које се спроводе ради провере поштовања прописа о храни и храни за животиње и прописа о здрављу и добробити животиња (у даљем тексту: Уредба 882/2004/ЕЗ).

Иако је Законом о безбедности хране систем безбедности хране и хране за животиње постао препознатљивији у европским и светским оквирима његова усклађеност са кључним прописима ЕУ је само делимична, из следећих разлога:

1) није „покривен” цео ланац хране, обзиром да контрола хране у фази мало-продаје није обухваћена законом, па није ни јасно подељена надлежност и одговорност органа задужених за спровођење службених контрола;

2) одредбе закона које се односе на доношења прописа за његово спровођење не обухватају успостављање система безбедности хране и хране за животиње у целости, јер:

- нису предвиђени правни основи за доношење одређених подзаконских прописа, примера ради утврђивање дозвољених нивоа и метода узорковања и испитивања ради утврђивања присуства контаминената у храни,

- одређени правни основи нису потпуни, тако да није могуће пренети у национално законодавство све релевантне прописе ЕУ, примера ради недостају одредбе које се односе на преношење у национално законодавство Уредбе 882/2004/ЕЗ о службеним контролама или пак ЕУ прописа које се односе на природне минералне, изворске и стоне воде;

3) није успостављено функционисање националних референтних лабораторија, које су у стању да пруже подршку и пољопривредној производњи и државним органима задуженим за спровођење службених контрола, обзиром на чињеницу да ДНРЛ не може да обавља дужности због којих је и основана овим законом, због недостатка кадрова и опреме;

4) законом је прописана процедура за издавање дозволе за прво стављање у промет ГМ хране и ГМ хране за животиње, док Закон о генетички модификованим организмима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) забрањује комерцијално гајење и стављање у промет ГМО и производа од ГМО, па и ГМ хране и ГМ хране за животиње, те је област употребе ГМ хране и ГМ хране за животиње потребно додатно уредити и ускладити са прописима ЕУ;

5) накнаде трошкова за обављене службене контроле, узорковање и лабораторијска испитивања нису утврђене у складу са ЕУ прописима, обзиром да је одредбама члана 70. став 5. закона предвиђено да ти трошкови падају на терет буџета, осим у случају када се утврди да храна, односно храна за животиње не одговара прописаним својствима, док је одредбама члана 71. став 1. предвиђено да је то трошак странке, осим у случају када је то законом другачије прописано;

6) Законом о безбедности хране, Законом о средствима за заштиту биља и Законом о здрављу биља (оба објављена у „Сл. гласнику РС”, бр. 41/09), послови ДНРЛ, поред лабораторијских и са њима повезаних стручних послова, обухватају и одређене послове, који су Законом о министарствима поверени другим организационим јединицама МПШВ, примера ради регистрација средстава за заштиту биља, али и други послове који су од значаја за области безбедности хране, ветеринарска и фитосанитарна питања;

7) Законом о безбедности хране није „покривена” храна која се у технолошким процесима производње подвргава јонизујућем зрачењу.

Недостаци система безбедности хране у РС су констатовани и у одговарајућим радним документима ЕУ о напретку РС у процесу европских интеграција (Годишњи извештаји о напретку 2016. године).

ЕК је истакла одређене недостатке система безбедности хране и хране за животиње у РС, а нарочито недостатак добро успостављених националних референтних лабораторија, које и даље немају довољно кадрова и не могу да обављају своје задатке и да РС још увек нема оперативну лабораторију за испитивање квалитета млека, као ни поуздани систем за контролу квалитета сировог млека.

Због тога, иако је постигнут напредак у области безбедности хране усвајањем Закона о безбедности хране, неопходно је унапредити његово спровођење доношењем и применом подзаконских прописа и успоставити одговарајући информациони систем ради примене начела анализе ризика и деловања у хитним и кризним ситуацијама.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Безбедност хране је једно од најтежих системских питања, тако да ни у земљама чланицама ЕУ не постоји један приступ или правило када је у питању подела надлежности и одговорности у области безбедности хране, а нарочито узимајући у обзир службене контроле. Свака земља политичком одлуком именује или успоставља институције одговорне за безбедност хране. Битно је да се именује једна одговорна институција за безбедност и стратешку контролу хране која у свом саставу може имати све контролне органе (инспекције) или пак „снагу и моћ” да координира рад инспекција које су у саставу других институција.

Законом су надлежности у области безбедности хране су подељене између МПШВ и МЗ у односу на врсту хране и фазу производње и промета. Оба министарства су одговорна за креирање политике, законодавне и контролне функције у областима безбедности хране које су њиховој надлежности.

МПШВ је централни надлежни орган у области безбедности хране и одговорно је за креирање политике, законодавне и контролне функције у области безбедности хране и областима у вези са безбедношћу хране, као што су ветеринарска и фитосанитарна политика. УВ, УЗБ и СПИ, као органи у саставу МПШВ, надлежни су за здравље животиња, добробит животиња, здравље биља, укључујући средства за заштиту биља и резидуе, храну биљног, животињског и мешовитог порекла, укључујући и пића, као и храну за животиње у производњи, промету и увозу.

МЗ је надлежни орган за креирање политике, законодавне и контролне функције у области: воде за пиће која се потрошачима испоручује путем јавног водоводног система или у оригиналној амбалажи (природне минералне, изворске и стоне воде), нове хране, дијететских производа (формуле за одојчад, храна за одојчад и малу децу, храна за особе на дијети за мршављење, храна за посебне медицинске намене, храна за особе интолерантне на глутен, замене за со за људску исхрану), додатака исхрани – дијететски суплементи, хране са измењеним нутритивним саставом, соли за исхрану људи и производњу прехранбених производа, адитива, арома, ензимских препарата, помоћних средстава у производњи и материјала и предмета који долазе у контакт са храном.

Садашњи број запослених и њихов образовни профил, и у МПШВ и у МЗ, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у области безбедности хране у национално законодавство, а нарочито њихово спровођење и примену. Инспекцијски органи оба министарства, поред спровођења и примене Закона о безбедности хране и прописа донетих на основу њега, спроводе и примењују и прописе који обухватају и друге области (МЗ - заштита становништва од заразних болести, здравствена исправност и безбедност предмета опште употребе; МПШВ - ветеринарство, здравље биља, средства за заштиту биља, средства за исхрану биља, ГМО, семе и садни материјал, земљиште, дуван).

Такође, још увек нису одређене ни референтне лабораторије, имајући у виду да ДНРЛ није још увек оперативна због недостатка кадрова и опреме.

Због тога је неопходно, до њене потпуне оперативности, усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране како би се створили услови да лабораторије, чије услуге користи и МПШВ и МЗ и које испуњавају прописане услове, могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и	Примена прописа поверена другим институцијама

		примени ЕУ прописа	
СПП	3 административно особље	1 преношење/ спровођење	– Лабораторије/институти (2 научна и 10 специјалистичких института), 3 лабораторије за безбедност хране, акредитоване за испитивање безбедности хране и хране за животиње и заразних болести животиња овлашћене од стране МПШВ. – 38 лабораторија, изабраних путем конкурса, за испитивање службених узорака хране и хране за животиње.
УВ	320 стално запослених 10 запослених на одређено време	Сви запослени су у неком делу редовног посла ангажовани на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа.	
УЗБ	135 стално запослених+143 систематизованих		
СПИ	1 административни радник и 95 пољопривредних инспектора		
ДНРЛ	12 административно особље + 5 лабораторија	17	

Министарство здравља

Организациона јединица	Укупан број запослених³⁸	Број запослених који раде на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа подељена са другим институцијама
Министарство здравља Сектор за инспекцијске послове – Одељење за санитарну инспекцију	147 системат. радних места 1 админист. пос. 146 санитарн. инспектора: 8 у седишту, 109 унутр. надзор, 29 надзор на граничним прелазима и местима царинења ПОПУЊЕНО: 140 санит. инсп 8 у седишту;	Број запослених који раде на транспозицији ЕУ прописа: 5 запослених (4 санитарна инспектора + 1 хонорано ангажован правник) Број запослених који раде на имплементацији и спровођењу прописа ЕУ: 140 санитарних инспектора	Мрежа института и завода за јавно здравље и друге акредитоване и овлашћене лабораторије (вршење лабораторијских анализа)

³⁸ Приказани административни капацитети обављају послове усклађивања, имплементације, надзора над применом свих прописа из области под санитарним надзором (заштита становништва од заразних болести, област безбедност хране и здравствене исправности предмета опште употребе у свим фазама производње, промета и увоза и области јавног снабдевања становништва водом за пиће) – није извршена подела послова у смислу постојања одређених група инспектора који обављају послове у само једној области под санитарним надзором, већ сви инспектори врше надзор у свим областима под санитарним надзором

	106 унутр.надз. 26 надзор на граничним прелазима и местима царинења		
Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводина Сектор за санитарни надзор и јавно здравље – поверени послови	Системат. и попуњено: 57 покрајинс. санитарних инспектора (унутрашњи надзор).	57 покрајинских санитарних инспектора раде на имплементацији и спровођењу прописа ЕУ	

Садашњи број запослених и њихов образовни профил и у МПЗЖС и у МЗ, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у области безбедности хране у национално законодавство, а нарочито њихово спровођење и примену, обзиром да инспекцијски органи, оба министарства, поред спровођења и примене Закона о безбедности хране и прописа донетих на основу њега, спроводе и примењују и прописе који обухватају и друге области (МЗ – заштита становништва од заразних болести, здравствена исправност и безбедност предмета опште употребе; МПШВ – ветеринарство, здравље биља, средства за заштиту биља, средства за исхрану биља, ГМО, семе и садни материјал, земљиште, дуван).

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Иако је Законом о безбедности хране систем безбедности хране и хране за животиње РС постао препознатљивији у европским и светским оквирима, његовим спровођењем утврђени су и одређени недостаци, којим се битно нарушава концепт свеобухватности и интегрисаности ланца хране, а усмереност на кључне проблеме и реаговање, у односу на појаву опасности у храни и храни за животиње, није у потпуности задовољена.

Због тога су, укључујући и разлоге наведене у делу 1а), тач. 1) до 7), МПШВ и МЗ приступили изради измена и допуна Закона о безбедности хране.

Дирекције за националне референтне лабораторије, закључно са децембром 2015, завршила је опремање лабораторије за испитивање квалитета млека. Обављени су радови на уређењу објекта лабораторије и извршена набавка опреме. Извршена је набавка лабораторијског информационог система за управљање лабораторијским испитивањима и набавка специјализованих расхладних возила за прикупљање узорка са терена. Опрема је инсталирана и калибрисана. Извршено је умрежавање опреме са лабораторијским информационом системом. Набављена је и инсталирана најсавременија

лабораторијска опрема за испитивање млека, хране и хране за животиње. Опремљена су одељења за испитивање квалитета млека, афлатоксина у млеку и храни, присуства бактерија и вируса у храни и друга испитивања. У техничком и материјалном смислу, лабораторија је опремљена за рад. У октобру 2017. године, расписан је конкурс за пријем четири стручњака за рад у лабораторији за испитивање млека Дирекције. Ово је иницијално особље, које ће имати за задатак да уради неопходне организационе и техничке припреме за почетак рада лабораторије, радити на акредитацији и првим анализама. Током новембра 2017. године очекује се завршетак административних послова на пријему овог иницијалног кључног кадра. Следећи корак је пријем преосталог стручног кадра неопходног за рад лабораторије за млеко, а током 2018 и осталих стручњака, који би радили у лабораторији за испитивање безбедности хране Дирекције за националне референтне лабораторије.

Треба имати у виду да је пројекат опремања Националних референтних лабораторија у Дирекцији за националне референтне лабораторије, пројекат који ЕУ финансира од 2004 године кроз више различитих пројеката техничке помоћи и ИПА пројекат и да је део испуњења преузетих обавеза Министарства у делу хармонизације и прикључења Србије ЕУ. ЕУ захтева и очекује од Републике Србије да обезбеди одрживост инвестиције и сврсисходно коришћење донације ЕУ и да пре приступања Европској унији успостави функционисање националних референтних лабораторија. ЕУ је у овај пројекат инвестирала 7.88 милиона евра и он представља део обавеза које Република Србија мора да испуни као кандидат за чланство у ЕУ.

Савремена производња хране, међународни транспорт и промет робом носе ризик брзог преношења узрочника заразних болести животиња и загађивача, односно штених материја које се могу наћи у храни. Из тих разлога, да би се омогућио ефикасан рад индустрије и уједно заштитила земља од уношења најразличитијих заразних болести и заштитила од увоза неисправне хране, потребно је поред осталих делова званичне контроле, обезбедити и систем независне и поуздане лабораторијске контроле. Овакве лабораторије представљају не само подршку званичној контроли већ и потенцијал за даљи научно истраживачки развој у области пољопривреде, безбедности хране и заштите здравља потрошача. Националне референтне лабораторија, као својеврсни национални центри извршности, обезбеђују највиши ниво поузданости лабораторијских испитивања. Оснивање националних референтних лабораторија у Дирекцији за националне референтне лабораторије је истовремено и наша обавеза у погледу хармонизације прописа, преношења правних тековина ЕУ и изградње система контроле производње хране и хране за животиње.

Националне референтне лабораторије су одговорне за обављање различитих лабораторијских испитивања за потребе инспекцијских служби, потврдних испитивања у случајевима када се у рутинским лабораторијама открију узорци код којих је утврђено присуство недозвољених микроорганизама, присуство узрочника болести или недозвољених супстанци у храни, остварују сарадњу и размену података са светским и европским референтним лабораторијама. Референтне лабораторије такође организују екстерне провере квалитета рада овлашћених рутинских лабораторија путем такозваних ПТ провера (Proficiency test), организују обуке и друге послове утврђене законом, врше супервизију рада приватних и других овлашћених лабораторија.

Досадашња искуства везана за појаву афлатоксина у млеку и другој храни, присуства норовируса у малинама, меламина у млеку, диоксида у храни и храни за животиње, скорашња открића фипронила, односно инсектицида у јајима из Холандије нас обавезују да обезбедимо највиши ниво лабораторијских испитивања, како би смо заштитили становништво од тровања храном и штетних последица по здравље. Министарство без добро опремљених референтних лабораторија и без одговарајућег стручног

кадра, запосленог у овим лабораторијама не може да испуни захтеве у погледу заштите здравља потрошача и спречавања немилих ситуација ко што су проблеми са извозом наших прехранбених производа у иностранство. Дешавања везана за повраћај пошљки воћа у коме су пронађени остаци пестицида нам такође указују на то да ниво наших лабораторијских испитивања мора бити унапређен.

Са опремањем лабораторије за испитивање безбедности хране и ангажовањем потребног броја стручњака, свакако можемо решити ове проблеме у перспективи и обезбедити већу сигурност потрошача. Такође, на овај начин можемо смањити проблеме везане за извоз домаће хране и омогућити бољу и ефикаснију контролу производње.

Због свега наведеног, постоји јак државни интерес да ова област буде уређена на јединствени начин, да се искључе монополски односи лабораторија и да држава има сопствену лабораторију коју ће моћи да контролише на прави начин производњу и промет хране.

У оквиру ИПА твининг пројекта „Подизање капацитета за унапређење објеката за производњу хране и управљање споредним производима животињског порекла”, који је почео са спровођењем 3. фебруара 2014. године са експертима из Холандије и Литванија, посебна пажња је посвећена организацији и интегрисаном вишегодишњем националном плану службених контрола.

У оквиру ПЛАЦ пројекта, са експертом ЕУ припремљен је нацрт Вишегодишњег националног плана службених контрола као и нацрт процедура за сарадњу у овој области.

Током 2017.години у оквиру ПЛАЦ пројекта са експертима ЕУ одржане су обуке у области здравствене исправности/безбедности предмета/производа за општу употребу, укључујући и материјале у контакту са храном.

Током експертске мисије и радионица надлежном органу пружена је помоћ у транспонувању и имплементацији ЕУ прописа у области здравствене исправности/ безбедности предмета/производа за општу употребу (играчака, козметичких производа и материјала у контакту с храном), надзор унутрашњег тржишта, учествовање у раду одбора ЕК, извештавање ЕК, RAPEX и RASFF систем, гранични санитарни надзор (увоз) и др.

Од ступања на снагу Закона о безбедности хране, у организацији ТАИЕХ спроведен је велики број радионица, студијских посета и експертских мисија у области безбедности хране, као и BTSF обука, који су се односили на одређене делове ланца безбедности хране и хране за животиње.

На наведеним едукацијама учествовао је велики број запослених из МПШВ и МЗ, као и представника лабораторија које учествују у службеним контролама хране и хране за животиње. На њима су добијени савети који су уграђени и у Нацрт Закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране, као и у подзаконске прописе за његово спровођење.

У периоду од 2014 до 2017. године одржане су **ТАИЕХ** обуке (радионице и експертске мисије) на којима су, поред запослених у МПШВ и МЗ, учествовали и произвођачи хране, заводи за јавно здравље, пољопривредни факултети, Ветеринарски факултет, ветеринарске станице и лабораторије из следећих области:

- 1) Декларисање, означавање и рекламирање хране;
- 2) Материјали који долазе у контакт са храном;

- 3) Испитивање трихинела у месу свиња и коња;
- 4) Примена Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 999/2001 од 22. маја 2001. године којом се прописују правила за превенцију, контролу и искорењивање одређених трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија;
- 5) Примена принципа НАССР у објектима за храну, са фокусом на мале произвођаче;
- 6) Микробиолошки критеријуми у ситном воћу (са акцентом на хумане вирусе који се преносе храном);
- 7) Унапређење система контроле сировог млека
- 8) Прописи ЕУ у области хране за животиње и медицираниој храни
- 9) Примена принципа флексибилности у традиционалној производњи хране животињског порекла.

Представници МПШВ, МЗ и лабораторија које су укључене у службене контроле хране и хране за животиње су, од 2009. до 2017. године, учествовали у **BTSF** обукама у областима које су и хоризонтално и вертикално повезане са безбедношћу хране и хране за животиње и које покривају целокупан ланац хране, као што су:

- 1) Принципи НАССР и технике провере;
- 2) Контрола контаминената у храни и храни за животиње;
- 3) Увозне контроле одређене хране и хране за животиње неанималног порекла;
- 4) Безбедност хране у примарној производњи аквакултуре;
- 5) Нове технике истраге у службеним контролама (преваре и фалсификати у пословању храном);
- 6) Састав хране и информације о храни;
- 7) Адитиви, ензими и ароме у храни;
- 8) Контрола резидуа ветеринарских медицинских производа у храни и храни за животиње;
- 9) Хигијена хране и примена принципа флексибилности у објектима за производњу хране;
- 10) Службена контрола хране за животиње
- 11) Законодавство из области хране за животиње
- 12) RASFF;
- 13) Кризни планови за одређене трансмисивне спонгиоформне енцефалопатије;
- 14) Превенција, контролу и искорењивање одређених трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија;
- 15) Идентификација, регистрација и праћење животиња;
- 16) Испитивање хране (микотоксини);
- 17) Истраге болести преносивих храном;
- 18) Микробиолошки критеријуми за храну;
- 19) Контрола споредних производа животињског порекла;
- 20) ЕУ регулатива о храни за животиње;
- 21) Ревизије службених контрола;
- 22) Контрола трговине и експертски систем (TRACES);
- 23) Контролне провере на граничним прелазима;
- 24) Зоонозе и антимикробна резистентност;
- 25) Провере службених контрола;
- 26) Контроле здравља биља;
- 27) Процена и регистрација средстава за заштиту биља;
- 28) Одржива примена средстава за заштиту биља.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

a) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се пре-носи	Очекива-ни степен ускла-ђености	РОК за усваја-ње про-писа (квар-тал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи овим прописима
Закон о изменама и допунама Закона о безбедности хране	Уредбе: – 178/2002/ЕЗ – 882/2004/ЕЗ	Делимич-на ускла-ђеност	Први	Јаснија подела надлежности и одговорности органа задужених за спровођење службених контрола; основ за доношење свих подзаконских прописа за спровођење закона, стварање услова за успостављање и функционисање мреже овлашћених и националних референтних лабораторија.
2020. година				
Закон о безбедности хране* Закон о службеним контролама и другим службеним активностима које се спроводе ради провере примене закона о безбедности хране и хране за животиње, правила о здрављу животиња и добробити, заштити здравља биља и средстава за заштиту би-	Уредбе: – 178/2002/ЕЗ – 625/2017/ЕУ	Потпуна усклађе-ност	Други	Обавезе и одговорности свих субјеката у пословању храном и храном за животиње као и одговорност и обавезе надлежног органа у спровођењу службених контрола, односно јасно дефинисано праћења усаглашености свих поступака у процесу производње и промета хране како по фазама, тако и по врсти хране. Успостављање свеобухватног приступа у области здравља и добробити животиња, здравља биља и целокупног ланца безбедности хране од њиве до трпезе. Решава се подела надлежности и ели-минисање несигурности субјекта у пословању храном у погледу спровођења службених контрола.

ља				
<i>* Видети и 3.12.1.2. и то:</i> – део 3) под 2а), који се односи на усклађивање Закона о безбедности хране са Директивама 1999/2/ЕЕЗ и 1999/3/ЕЕЗ, које се тичу употребе јонизујућег зрачења; – део II) под 2а), који се односи на усклађивање Закона о безбедности хране са Уредбом 315/93/ЕЕЗ и Уредбом 1881/2006/ЕЗ, које се тичу контаминената; – део Ж) под 2а), који се односи на усклађивање Закона о безбедности хране са Уредбом 2014/2283, која се тиче нове хране				

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Један од основних приоритета за РС, као државу у процесу приступања ЕУ, поред усклађивања законодавства, јесте и да обезбеди да надлежни органи у области безбедности хране располажу довољним бројем одговарајућег квалификованог и искусног особља како би се обавезе утврђене у прописима ЕУ извршавале ефикасно и успешно, укључујући и одговарајуће инспекцијске органе и лабораторије за испитивање. Поред тога, за сваку референтну лабораторију на нивоу ЕУ у области безбедности хране потребно је одредити и националне референтне лабораторије.

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2017. до краја 2019. године

Недостатак информационих технологија представља ограничавајући фактор за усклађивање, спровођење и примену прописа и повезивање већ постојећих база података.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012 почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта израђен је информациони систем који ће обухватити све области безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике. Почетак рада на управљању документима планиран је за почетак 2018. године.

У 2018. години неопходно је извршити:

1) избор службених и референтних лабораторија у складу са условима утврђеним, у предложеним изменама и допунама Законом о безбедности хране, како би се, заједно са ДНРЛ, успоставила мрежа лабораторија;

2) пријем новог особља и у МПШВ и у МЗ, како за административне послове, тако и за контролне послове ради примене прописа усклађених са релевантним прописима ЕУ;

3) пријем новог особља у лабораторији за испитивање квалитета млека у оквиру ДНРЛ, и то 7 извршилаца, а 3 извршиоца у другим лабораторијама.

У 2018. години у ДНРЛ, у лабораторији за безбедност хране потребно је запослити 8 извршилаца, од чега 3 техничара и 5 хемичара.

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантних за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су у наредним табелама.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Организациона	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преноше-	Примена прописа биће поверена другим

јединица		њу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		институцијама
СПП	3 + 1 административно особље	2	Преношење/ спровођење	– Референтне лабораторије одређене за сваку референтну лабораторију на нивоу ЕУ – Службене лабораторије
УВ	41 административно особље 249+1 ветеринарска инспектора	80	Преношење/ спровођење	
		398	Примена	
УЗБ	42+6 административно особље 93+ 6 фитосанитарна инспектора	19	Преношење/ спровођење	
		140	Примена	
СПИ	52 пољопривредни инспектори	8	52	
ДНРЛ	17	4	4	

Министарство здравља

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа биће поверена другим институцијама
Одељење за санитарну инспекцију	124 санитарни инспектори (7 сан.инсп. за унутрашњи надзор над имаоцима јавних овлашћења поверених послова у областима под санитарним надзором)	3 преношење	124 спровођење	– Референтне лабораторије за сваку референтну лабораторију на нивоу ЕУ – Службене лабораторије
Одељење за граничну санитарну инспекцију	30 гранични санитарни инспектори	2 преношење	30 спровођење	
Одељење за студијско – аналитичке послове, опште и информатичке послове	9 административни радници	3 преношење	3 спровођење	–
Покрајински секретаријат за здравство, социјалну поли-	57 покрајинс. санитарних инспектора (унутрашњи над-		57 спровођење	–

тику и демо- графију АП Војводина Сектор за сани- тарни надзор и јавно здравље – поверени послови	зор).			

*Кључне активности које ће бити окончане
у периоду од 2019. до краја 2021. године*

Кључне активности, које је потребно спровести у периоду од 2019. до краја 2021. године, односе се на одређивање и опремање граничних прелаза према трећим земљама у сарадњи са царинским органом и дефинисање других места за преглед роба, а која нису тачке уласка у РС. У вези са тим, неопходно је спровести и реорганизације одељења граничних инспекција (ветеринарске, фитосанитарне и санитарне), распоређивањем одређеног броја граничних инспектора у одељења инспекција унутар земље.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Тренутно је у ЕУ поступак доношења нове уредбе која ће заменити Уредбу 882/2004/ЕЗ о службеним контролама, која ће обухватити службене контроле у целом ланцу хране, укључујући и области ветеринарске и фитосанитарне политике.

3.12.1.2. Правила безбедности хране

А) Обележавање, презентација и оглашавање хране

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Уредба Европског парламента и Савета (ЕУ) број 1169/2011 од 25. октобра 2011. године о пружању информација хране потрошачима, којом се мења Уредба (ЕЗ) број 1924/2006 и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1925/2006 и укидају Директива Комисије 87/250/ЕЕЗ, Директива 90/496/ЕЕЗ, Директива Савета 1999/10/ЕЗ, Директива Европског парламента и Савета 2000/13/ЕЗ, Директиве Комисије 2002/67/ЕЗ и 2008/5/ЕЗ и Уредба Комисије (ЕЗ) број 608/2004 (у даљем тексту: Уредба 1169/2011/ЕУ) уређује општа начела, захтеве и одговорности у вези пружања информација о храни, а посебно у вези са декларисањем, односно означавањем хране.

Уредбом 1169/2011/ЕУ се утврђују правила којима се потрошачима гарантује право на истините и јасне информације о храни, узимајући у обзир потребу за омогућавањем довољне флексибилности ради реаговања на будући развој догађаја и нове захтеве за информацијама о храни.

Правилником о декларисању, означавању и рекламирању хране („Сл. гласник РС бр 19/17) у потпуности су пренете одредбе Уредбе 1169/2011/ЕУ о информисању потрошача о храни. Одредбе Правилника се примјењују на субјекте у пословању храном у свим фазама у ланцу хране, ако њихове делатности укључују пружање информација о храни потрошачима. Правилник се примењује на сву храну намењену крајњем потрошачу, укључујући храну намењену снабдевању објеката јавне исхране. Горе наведен правилник ступа на снагу 15. јуна 2018. године.

Правилником нису преузете одредбе Делегиране уредбе Комисије бр. 1155/2013 у погледу пружања информација о одсутности или смањеној присутности глутена у храни, као и одредбе Сprovedбене уредбе Комисије бр. 1337/2013 о утврђивању правила за примену Уредбе бр. 1169/2011 у погледу навођења земље порекла или места порекла за свеже, расхлађено и замрзнуто свињско, овчије и козије месо, као и месо живине.

МЗ је израдило Нацрт правилника о нутритивним и здравственим изјавама које се наводе на храни, којим се преузимају све до сада одобрене нутритивне и здравствене изјаве, утврђене ЕУ прописима, и то:

1) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1924/2006 од 20. децембра 2006. године о здравственим и нутритивним изјавама које се наводе на храни (у даљем тексту: Уредба 1924/2006/ЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕУ) број 432/2012 од 16. маја 2012. године о утврђивању листе дозвољених здравствених изјава које се наводе на храни, осим оних који се односе на смањење ризика болести и развој и здравље деце (у даљем тексту: Уредба 432/2012/ЕУ);

3) Уредба Комисије (ЕУ) број 1047/2012 од 8. новембра 2012. године, којом се мења Уредба (ЕЗ) број 1924/2006 у вези са листом нутритивних изјава (у даљем тексту: Уредба 1047/2012/ЕУ);

4) Уредба Комисије (ЕУ) број 1135/2014 од 24. октобра 2014. године о одобравању здравствених изјава које се наводе на храни и које се односе на смањење ризика од болести (у даљем тексту: Уредба 1135/2014/ЕУ);

5) Уредба Комисије (ЕУ) број 1226/2014 од 17. новембра 2014. године о одобравању здравствених изјава на храни и које се односе на смањење ризика од болести (у даљем тексту: Уредба 1226/2014/ЕУ);

6) Уредба Комисије (ЕУ) број 2015/7 од 6. јануара 2015. године, којом се одобрава здравствена изјава која се наводи на храни, осим оних које се односе на смањење ризика од болести и развој и здравље деце и мења Уредба (ЕЗ) број 432/2012 (у даљем тексту: Уредба 2015/7/ЕУ);

7) Уредба Комисије (ЕУ) број 2015/539 од 31. марта 2015. године, којом се одобрава здравствена изјава која се наводи на храни, осим оних које се односе на смањење ризика од болести и развој и здравље деце и мења Уредба (ЕЗ) број 432/2012 (у даљем тексту: Уредба 2015/539/ЕУ);

8) Уредба Комисије (ЕУ) 2015/2314 од 7. децембра 2015. године којом се одобрава здравствена изјава која се наводи на храни, осим оних које се односе на смањење ризика од болести и развој и здравље деце и мења Уредба (ЕУ) број 432/2012 (у даљем тексту: Уредба 2015/2314).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У складу са поделом надлежности у области безбедности хране, МПШВ је надлежно за преношење прописа у национално законодавство у области декларисања, односно означавања хране, изузев за преношење нутритивних и здравствених изјава за које је надлежно МЗ.

У МПШВ, у СПП, у Групи за квалитет, декларисање и означавање хране раде три извршиоца, а само један извршилац се бави облашћу декларисања, односно означавања хране.

Примену прописа, у области декларисања и означавања хране, контролишу инспекцијске службе и МПШВ и МЗ, у складу са поделом надлежности на основу Закона о безбедности хране које, у својим активностима службене контроле хране, контролишу и све аспекте декларисања, односно означавање хране.

За институционални оквир и постојеће капацитете релевантне за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ, укључујући и област декларисања, презентације и оглашавања хране видети и 3.12.1.1. под 16).

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Од ступања на снагу Правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране (октобар 2013. године), у организацији ТАИЕХ спроведена је једна радионица и једна експертска мисија у вези са декларисањем хране и нутритивним декларацијама. Такође, запослени у МПШВ, МЗ и лабораторијама које учествују у службеним контролама хране су учествовали у BTSF обукама о декларисању и нутритивним и здравственим изјавама..

Након ступања на снагу Правилника, у циљу ефикасне и једнообразне примене, одржане су бројне информативне кампање, намењене пре свега инспекцијским органима, субјектима у пословању храном у свим фазама ланца хране, као и удружењима потрошача.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о нутритивним и здравственим изјавама које се наводе на декларацији хране	Уредбе: – 1924/2006/ЕЗ – 432/2012/ЕУ – 1047/2012/ЕУ – 1135/2014/ЕУ – 1226/2014/ЕУ – 7/2015/ЕУ – 539/2015/ЕУ – 2314/2015/ЕУ – 2016/854/ЕУ – 2016/1413 /ЕУ – 2017/672/ЕУ	Делимична усклађеност	Четврти	Правилно декларисање и означавање производа стављених на тржиште, укључујући и увезене производе.

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о изменама и допунама правилника о декларисању,	Делегирана уредба Комисије бр. 1155/2013,	Потпуно усклађен	Четврти	Преузимају се одредбе о захтевима за пружање информација потрошачима о одсут-

означавању и рекламирању хране	Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 828/2014 о			ности или смањеној присутности глутена у храни
Правилник о утврђивању правила за навођење земље порекла или места порекла за свеже, расхлађено и смрзнуто свињско, овчије и козије месо, као и за месо живине	Уредба 1337/2013/ЕУ	Потпуно усклађен	Четврти	Утврђују се правила за навођење земље порекла или места порекла на декларацији свежег, расхлађеног и смрзнутог свињског, овчијег или козијег меса, као и меса живине обухваћене ознакама комбиноване номенклатуре: 0203, 0204 и ex 0207.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Б) Адитиви, ензими, растварачи за екстракцију и ароме

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС за прехранбене адитиве, ензими, раствараче за екстракцију и прехранбене ароме је Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09), као и следећи подзаконски прописи донети на основу њега:

1) Правилник о прехранбеним адитивима („Сл. гласник РС”, бр. 63/13) и

2) Правилник о декларисању, означавању и рекламирању хране („Сл. гласник РС”, бр. 19/17).

Поред наведених подзаконских прописа, у области адитива, ензима, растварача за екстракцију и прехранбених арома, примењују се и подзаконски прописи донети на основу:

1) Закона о стандардизацији („Сл. лист СРЈ”, бр. 30/96, 59/98 и 70/01) и Уредбе о начину израде и доношењу техничких прописа и регистру тих прописа („Сл. лист СРЈ”, бр. 4/97), и то:

- Правилник о квалитету и другим захтевима за помоћна средства у производњи прехранбених производа („Сл. лист СРЈ”, бр. 62/02 и „Сл. лист СЦГ”, бр. 56/03-др. правилник и 4/04-др. правилник),

- Правилник о квалитету и другим захтевима за ензимске препарате за прехранбене производе („Сл. лист СРЈ”, бр. 12/02 и „Сл. лист СЦГ”, бр. 56/03-др. правилник и 4/04-др. правилник);

2) Уредбе о начину израде и доношењу техничких прописа и регистру тих прописа („Сл. лист СЦГ”, бр. 17/06), и то Правилник о квалитету и другим захтевима за ароме за намирнице („Сл. лист СЦГ”, бр. 21/06).

Правилник о прехранбеним адитивима је усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1333/2008 од 16. децембра 2008. године о адитивима за храну (даљем тексту: Уредба 1333/2008/ЕЗ), укључујући Анексе II и III са свим изменама и допунама, као и са Уредбом Комисије (ЕУ) број 231/2012 од 9. марта 2012. године о утврђивању спецификација за адитиве из Анекса II и III Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1333/2008 (у даљем тексту: Уредба 231/2012/ЕУ) до маја 2013. године.

Правилник о квалитету и другим захтевима за ензимске препарате за прехранбене производе није усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1332/2008 од 16. децембра 2008 о ензимима за храну и којом се мења Директива Савета 83/417/ЕЕЗ, Уредба Савета (ЕЗ) број 1493/1999, Директива 2000/13/ЕЗ, Директива 2001/112/ЕЗ и Уредба (ЕЗ) број 258/97 (у даљем тексту: Уредба 1332/2008/ЕЗ), већ је израђен на основу препорука *Codex alimentarius* Комисије и ЈЕСФА спецификација.

У Правилнику о квалитету и другим захтевима за помоћна средства у производњи прехранбених производа уређена је област растварача за екстракцију као једна група помоћних средстава за производњу прехранбених производа. Правилник је заснован на водичу *Codex alimentarius* Комисије за супстанце које се користе као помоћна средства у производњи хране и делимично је усклађен са Директивом Европског парламента и Савета 2009/32/ЕЗ од 23. априла 2009. године о усклађивању закона држава чланица о растварачима за екстракцију који се користе у производњи хране и састојака хране (у даљем тексту: Директива 2009/32/ЕЗ).

Правилником о квалитету и другим захтевима за ароме за намирнице уређена је област прехранбених арома за производњу хране, који је:

1) потпуно усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 2065/2003 од 10. новембра 2003. године о аромама дима које се користе или су намењени за употребу у храни или на храни (у даљем тексту: Уредба 2065/2003/ЕЗ);

2) делимично усклађен са:

- Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1334/2008 од 16. децембра 2008. године о аромама и појединим прехранбеним састојцима са својствима за укус за употребу у и на храни и којом се мења Уредба Савета (ЕЕЗ) број 1601/91, Уредбе (ЕЗ) број 2232/96 и (ЕЗ) број 110/2008 и Директива 2000/13/ЕЗ (у даљем тексту: Уредба 1334/2008/ЕЗ),

- Сprovedбеном уредбом Комисија (ЕУ) број 872/2012 од 1. октобра 2012. године, којом се усваја листа ароматичних супстанци предвиђених Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 2232/96, њиховом увођењу у Анексу I Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1334/2008 и којом се укида Уредба Комисије (ЕЗ) број 1565/2000 и Одлука Комисије 1999/217/ЕЗ (у даљем тексту: Уредба 872/2012/ЕУ).

Поред већ наведених ЕУ прописа, потребно је постићи усклађивање и са:

1) Одлуком Комисије број 1999/217/ЕЗ од 23. фебруара 1999. године, којом се усваја регистар ароматичних супстанци у или на намирницама сачињен за спровођење Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 2232/96 од 28. октобра 1996. године (у даљем тексту: Одлука 1999/217/ЕЗ);

2) Уредбом Комисије (ЕУ) број 1129/2011 од 11. новембра 2011. године о изменама Анекса II Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1333/2008 којом је успостављена листа адитива за храну у Унији (у даљем тексту: Уредба 1129/2011/ЕУ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис прописа који ће се постићи овим прописима
Правилник о прехрамбеним адитивима	Уредбе: – 1333/2008/ЕЗ (са свим изменама и допунама: 238/2010/ЕУ; 1129/2011/ЕУ; 1152/2013 / ЕУ; 1130/2011 /ЕУ; 1131/2011 / ЕУ; 232/2012/ ЕУ; 380/2012 / ЕУ; 470/2012/ ЕУ ; 471/2012 / ЕУ; 472/2012 / ЕУ; 570/2012/ ЕУ; 583/2012/ ЕУ; 675/2012/ ЕУ; 1049/2012/ ЕУ; 1057/2012/ ЕУ; 1147/2012/ ЕУ; 1148/2012/ ЕУ; 1149/2012/ ЕУ; 1166/2012/ ЕУ; 25/2013/ ЕУ; 244/2013/ ЕУ; 256/2013/ ЕУ; 438/2013/ ЕУ; 509/2013/ ЕУ; 510/2013/ ЕУ; 723/2013/ ЕУ; 738/2013/ ЕУ; 739/2013/ ЕУ; 816/2013/ ЕУ; 817/2013/ ЕУ; 818/2013/ ЕУ;	Делимична усклађеност	Први	Уређивање правила о прехрамбеним адитивима, који се користе у храни.

	913/2013/ EY; 1068/2013/ EY; 1069/2013/ EY; 1274/2013/ EY; 59/2014/ EY; 264/2014/ EY; 298/2014/ EY; 497/2014/ EY; 505/2014/ EY; 506/2014/ EY; 601/2014/ EY; 685/2014/ EY; 923/2014/ EY; 957/2014/ EY; 969/2014/ EY; 1084/2014/ EY; 1092/2014/ EY; 1093/2014/ EY; 2015/537/ EY; 2015/538/ EY; 2015/639/ EY; 2015/647/ EY; 2015/649/ EY; 2015/1362/ EY; 2015/1378/ EY; 2015/1739/ EY; 2015/1832/ EY; 2016/56/ EY; 2016/263 / EY) 231 /2012 / EY (са свим изме- нама и допу- нама: 1050/2012/EY; 25/2013/EY; 497/2013/EY; 724/2013/EY; 739/2013/EY; 816/2013/EY; 817/2013/EY; 1274/2013/EY; 264/2014/EY; 298/2014/EY; 497/2014/EY; 506/2014/EY; 685/2014/EY; 923/2014/EY; 957/2014/EY; 966/2014/EY; 2015/463/EY;			

	2015/649/EU; 2015/1362/EU; 2015/1378/EU; 2015/1725/EU; 2015/1739/EU; 2015/1832/EU; 2016/56/EU)			
Правилник о прехрамбеним ензимима	Уредба 1332/2008/EЗ	Делимична усклађеност	Први	Уређивање правила о прехрамбеним ензима који се користе у храни, укључујући ензиме који се користе као помоћна технолошка средства.
Правилник о аромама које се користе у произ- водњи хране	Уредбе: – 1334/2008/EЗ (са свим изме- нама и допуна- ма: 872/2012/EУ; 545/2013/EУ; 985/2013/EУ; 246/2014/EУ; 1098/2014/EУ; 2015/648/EУ; 2015/1102/EУ; 2015/1760/EУ; 2016/54/EУ; 2016/178/EУ) – 2065/2003/EЗ – 1321/2013/E У Одлука 1999/217/EЗ	Делимична усклађеност	Први	Утврђивање правила за употребу арома и састојака хране са ароматичним својствима у производњи хране.
Правилник о помоћним средствима у производњи хра- не и састојака хране	Директива 2009/32/EЗ	Делимично усклађен	Трећи	Утврђивање јединственог пописа, општих критеријума чистоће, квалитета и других захтева које помоћна средства у производњи хране морају испунити.
2019. година				
НАЗИВ ПЛА- НИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се прено- си	Очекивани степен усклађено- сти	РОК за усвајање прописа (квар- тал)	Кратак опис прописа који ће се постићи овим пропи- сима
Правилник о прехрамбеним адитивима	Уредбе: – 1333/2008/EЗ (са свим изме- нама и допу-	делимична усклађеност	Други	Правилно декларисање, означавање производа стављених на тржиште у- кључујући и увезене

	нама: 2016/324 /ЕУ; 2016/441/ЕУ ; 2016/479 /ЕУ; 2016/683/ЕУ; 2016/691/ЕУ; 2016/1776 /ЕУ; 2017/335/ЕУ; 2017/839/ЕУ; 2017/871/ЕУ; 2017/874/ЕУ; 2017/1270/ЕУ; 2017/1271/ЕУ; 2017/1399/ЕУ) – 231/2012/Е У			производе.
Правилник о прехранбеним ензимима	Уредба 1332/2008/ЕЗ	делимична усклађеност	Други	Правилна употреба прехран-бених ензима који се користе у храни, укљу- чујући ензиме који се користе као помоћна технолошка средства.
Правилник о помоћним средствима у производњи хра- не и састојака хране	Директива 2009/32/ЕЗ	делимична усклађеност	Други	Утврђивање јединственог пописа, општих критерију- ма чистоће, квалитета и других захтева које помоћна сред-ства у производњи хране морају испунити.
Правилник о аромама које се користе у произ- водњи хране	Уредбе: – 1334/2008/Е З – 2065/2003/Е З – 872/2012/Е У Одлука 1999/217/ЕЗ	Делимична усклађеност	Други	Правилна употребе арома и састојака хране са арома- тичним својствима у произ- водњи хране.

*б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционал-
не структуре и административних капацитета*

Видети 3.12.1.1. под 2б) за МЗ.

*в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама
ЕУ*

Уз помоћ PLAC пројекта (мај 2016) израђени су Нацрти правилника о:

1) прехранбеним адитивима, у смислу ажурирања листи адитива који су одо-
брени за употребу у храни, услови њихове употребе као и листе адитива и носача одо-
брених за употребу у другим адитивима, ензимима и аромама – усаглашен са Уредбом
ЕЗ 1333/2008 (укључујући њене измене и допуне до марта 2016.године);

2) прехранбеним ензимима, који ће бити делимично усаглашен са Уредбом 1332/2008/ЕЗ;

3) помоћним средствима у производњи хране и састојака хране, који ће бити делимично усаглашен са Директивом 2009/32/ЕЗ;

4) аромама које се користе у производњи хране - делимично усаглашен са Уредбом 1334/2008/ЕЗ, 2065/2003/ЕЗ и 872/2012/ЕУ и Одлуком 1999/217/ЕЗ

Видети и 3.12.1.1. под 26).

Потпуна усклађеност националног законодавства у области прехранбених адитива, ензима, арома и помоћних средстава у производњи хране и састојака хране се планира 31.12.2021. године

В) Материјали који долазе у контакт са храном

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС, којим је уређена област материјала и предмета који долазе у контакт са храном, чини Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) и Закон о здравственој исправности предмета опште употребе („Сл. гласник РС”, бр. 92/11).

Поред наведених закона примењује се и Правилник о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет („Сл. лист СФРЈ”, бр. 26/83, 61/84, 56/86, 50/89 и 18/91), који је донет на основу Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе („Сл. лист СФРЈ”, бр. 53/91, „Сл. лист СРЈ”, бр. 24/94-др. закон, 28/96-др. закон и „Сл. гласник РС”, бр. 101/05-др. закон и 79/05-др. закон) који је, доношењем Закона о безбедности хране, престао да важи у делу који се односи на храну.

Овим правилником су, поред материјала и предмета који долазе у контакт са храном (посуђе и прибор за животне намирнице), уређени и дечије играчке, средства за одржавање личне хигијене, негу и улепшавање лица и тела, средства за одржавање чистоће, као и дуванске прерађевине.

На основу чл. 6. став 2. и 8. став 2. Закона о здравственој исправности предмета опште употребе („Сл. гласник РС”, број 92/11), и члана 26. став 5. Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) предвиђено је доношење правилника:

1) Правилник о здравственој исправности и декларисања и означавања предмета и материјала који долазе у контакт са храном укључујући и амбалажу за паковање хране и предмета опште употребе (Уредба 1935/2004 и Уредба 2023/2006).

У сарадњи са експертима ИПА Пројекта 2010 „Јачање српског система за надзор тржишта прехранбених и непрехрамбених производа“ у децембру 2013. године направљен је Нацрт овог Правилника и који је делимично усклађен са Уредбом 2023/2006 и Уредбом 1935/2004, који је усаглашен са европским прописима који се односе на посебне групе материјала и предмета у контакту са храном (Уредба ЕУ, бр. 10/2011 – пластика; Уредба ЕУ, бр. 1183/2012 - пластика; Уредба ЕЦ, бр. 450/2009 – активни и интелигентни материјали; Уредба ЕЦ, бр. 282/2008 – рециклирана пластика; Директива ЕЦ, бр. 2007/42 – регенеративна целулоза ; Директива ЕЦ, бр. 84/500 – керамика).

Иако је Нацрт новог правилника завршен, исти није усвојен због непотпуних правних основа којима није могуће пренети у национално законодавство све релевантне прописе ЕУ.

У септембру 2015. године образована је Радна група Министарства здравља, са задатком израде новог Закона о предметима опште употребе, који ће у довољној мери одредбе релевантних ЕУ прописа. Подзаконским актом - Правилник о материјалима и предметима у контакту са храном укључујући и производе намењене одојчади и деци за олакшавање храњења и сисања, умиривања и спавања и амбалажу за паковање хране и предмета опште употребе, детаљно ће се разрадити одредбе Закона.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети и 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал) трећи	Кратак опис прописа који ће се постићи овим прописима
Правилник о материјалима и предметима у контакту са храном укључујући и производе намењене одојчади и деци за олакшавање храњења и сисања, умиривања и спавања и амбалажу за паковање хране и предмета опште употребе	Уредбе: – 1935/2004/ЕЗ – 2023/2006/ЕЗ – 10/2011/ЕУ – 321/2011/ЕУ – 1183/2012/ЕУ – 202/2014/ЕУ – 282/2008/ЕУ – 372/2007/ЕУ – 284/2011/ЕУ – 1895/2005/ЕЗ – 450/2009/ЕУ Директиве: – 2007/42/ЕЗ – 2002/72/ЕУ – 93/11/ЕЕЗ – 82/711/ЕЕЗ – 84/500/ЕЕЗ – 85/572/ЕЕЗ – 78/142 – /ЕЕЗ	Делимична усклађеност		Уређује материјале и предмете у контакту са храном, укључујући и активне и интелигентне материјале и предмете, који су у облику готовог производа намењени да долазе у контакт са храном или су већ у додиру с храном и били су намењени за ту сврху или за које се може разумно очекивати да ће доћи у контакт са храном или пренети своје састојке на храну под уобичајеним или предвиђеним условима употребе.

	Одлука 2010/169/ЕЗ			

Усклађивање Закона о предметима опште употребе са релевантним ЕУ прописима дат је у делу 3.1. Слобода кретања роба.

Потпуна усклађеност националног законодавства у области материјала и предмета у контакту са храном се планира 31.12.2021. године

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Г) С у п л е м е н т и

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС у области суплемената је Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС“, бр. 41/09) и Правилник о здравственој исправности дијететских производа („Сл. гласник РС“, бр. 45/10, 27/11, 50/12, 21/15 и 75/15), иако ова област не треба да буде предмет уређења овог Правилника.

Део Правилника о здравственој исправности дијететских производа који се односи на додатке исхрани (суплементе – део III Правилника) је усклађен са Директивом Европског парламента и Савета 2002/46/ЕЗ од 10. јуна 2002. године о усклађивању закона држава чланица који се односе на додатке исхрани (у даљем тексту: Директива 2002/46/ЕЗ) и њеним изменама до маја 2012.

Планирано је да се област додатака исхрани одвоји и уреди посебним подзаконским актом за шта је неопходно усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис прописа који ће се постићи овим прописима
Правилник о здравственој исправности додатака ис-	Директива 2002/46/ЕЗ	Делимична усклађеност	трећи	Утврђивање захтева за витамине и минерале који се користе као састојци додатака исхрани, правила

храни (супле- мената)				за декларисање и обележа- вање, максимално дозвоље- них количина, као и препорученог дневног уноса ми- нерала и витамина који се додају храни.

Потпуна усклађеност националног законодавства у области суплемената се планира 31.12.2021. године

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Д) Храна за посебне дијететске потребе

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС у области хране за посебне дијететске потребе је Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС“, бр. 41/09) и Правилник о здравственој исправности дијететских производа („Сл. гласник РС“, бр. 45/10, 27/11, 50/12, 21/15 и 75/15), иако ова област не треба да буде предмет уређења овог Правилника. Планирано је да се област додатака исхрани одвоји и уреди посебним подзаконским актом, због чега је неопходно усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране.

Правилником о здравственој исправности дијететских производа обухваћени су: формуле за одојчад, храна за одојчад и малу децу, храна за особе на дијети за мршављење, храна за посебне медицинске намене, храна за особе интолерантне на глутени и замене за со за људску исхрану.

Правилник је усклађен са следећим ЕУ прописима (са изменама до маја 2012):

1) Директива Европског парламента и Савета број 2009/39/ЕЗ од 6. маја 2009. године о прехранбеним производима намењеним за посебне прехранбене потребе (у даљем тексту: Директива 2009/39/ЕЗ);

2) Директива Комисије број 2006/141/ЕЗ од 22. децембра 2006. године о почетној формули и прелазној формули за одојчад и којом се мења Директива 1999/21/ЕЗ (у даљем тексту: Директива 2006/141/ЕЗ);

3) Директива Комисије број 2006/125/ЕЦ од 5. децембра 2006. године о прерађеној храни на бази житарица и храни за одојчад и малу децу (у даљем тексту: Директива 2006/125/ЕЗ);

4) Директива Комисије број 96/8/ЕЗ од 26. фебруара 1996. године о храни намењеној смањењу телесне тежине при енергетски ограниченим дијетама (у даљем тексту: Директива 96/8/ЕЗ);

5) Директива Комисије број 1999/21/ЕЗ од 25. марта 1999. године о храни за посебне медицинске намене (у даљем тексту: Директива 1999/21/ЕЗ);

6) Уредба Комисије (ЕЗ) број 953/2009 од 13. октобра 2009. године о супстанцама које се, у посебне нутритивне сврхе, могу додавати храни да посебне нутритивне потребе (у даљем тексту: Уредба 953/2009/ЕЗ);

7) Уредба Комисије (ЕЗ) број 41/2009 од 20. јануара 2009. године о саставу и означавању хране за особе интолерантне на глутен (у даљем тексту: Уредба 41/2009/ЕЗ).

Правилник није усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕУ) број 609/2013 од 12. јуна 2013. године о храни за одојчад и малу децу, храни за посебне медицинске потребе и замени за целодневну исхрану при редукцијској дијети и о стављању ван снаге Директиве Савета 92/52/ЕЕЗ, Директива Комисије 96/8/ЕЗ, 1999/21/ЕЗ, 2006/125/ЕЗ и 2006/141/ЕЗ, Директиве 2009/39/ЕЗ Европског парламента и Савета и Уредби Комисије (ЕЗ) број 41/2009 и (ЕЗ) број 953/2009 (у даљем тексту: Уредба 609/2013/ЕУ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис прописа који ће се постићи овим прописима
Правилник о здравственој исправности дијететских производа	Директиве: – 2009/39/ЕЗ – 2006/141/ЕЗ – 2006/125/ЕЗ – 96/8/ЕЗ – 1999/21/ЕЗ Уредбе: – 953/2009/ЕЗ – 41/2009/ЕЗ – 609/2013/ЕУ	Делимична усклађеност	трећи	Храна за посебне дијететске потребе се због посебног састава или посебног начина производње јасно разликује од хране уобичајеног састава и која је погодна за посебно наведену нутритивну намену за коју се ставља у промет. Декларацијом, презентацијом и оглашавањем ових производа не могу се приписивати својства превенције, третирања и лечења болести или се позивати на таква својства.

Потпуна усклађеност националног законодавства у области дијететских производа се планира 31.12.2021. године

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) *Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ*

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Б) Минералне воде – Вода у оригиналној амбалажи

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У РС, област производње и промета воде у оригиналној амбалажи (природна минерална вода, изворска вода и стона вода), уређена је Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) и Правилником о квалитету и другим захтевима за природну минералну воду, природну изворску воду и стону воду („Сл. лист СЦГ”, бр. 53/05).

Поред наведених прописа, примењују се и одредбе Закона о здравственој исправности предмета опште употребе („Сл. гласник РС”, бр. 92/11) и подзаконског прописа које се односе на материјале које долазе у контакт са водом у оригиналној амбалажи од места захватања до финалног производа – амбалаже (Правилник о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет („Сл. лист СФРЈ”, бр. 26/83, 61/84, 56/86, 50/89 и 18/91), који је донет на основу Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе („Сл. лист СФРЈ”, бр. 53/91, „Сл. лист СРЈ”, бр. 24/94-др. закон, 28/96-др. закон и „Сл. гласник РС”, бр. 101/05-др. закон и 79/05-др. закон) који је, доношењем Закона о безбедности хране, престао да важи у делу који се односи на храну).

Тренутно важеће законодавство РС је делимично усклађено са релевантним прописима ЕУ, и то са:

1) Директивом Комисије број 2003/40/ЕЗ од 16. маја 2003. године којом се утврђује листа, ограничења концентрације и начин обележавања састојака природних минералних вода, као и услови за коришћење ваздуха обогаћеног озоном за третирање природних минералних вода и изворских вода (у даљем тексту: Директива 2003/40/ЕЗ);

2) Директивом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 2009/54 од 18. јуна 2009. године о коришћењу и стављању на тржиште природних минералних вода (у даљем тексту: Директива 2009/54/ЕЗ);

3) Уредбом Комисије (ЕУ) број 115/2010 од 9. фебруара 2010. године којом се утврђују услови за употребу активног алуминијум оксида за уклањање флуорида из природних минералних вода и изворских вода (у даљем тексту: Уредба 115/2010/ЕУ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У четвртм кварталу 2019. године планирано је потпуно усклађивање са наведеним прописима ЕУ доношењем Правилника о здравственој исправности и квалитету природне минералне, изворске и стоне воде у оригиналној амбалажи.

Међутим, за усвајање овог правилника неопходно је претходно установити законски оквир за његово доношење што се предвиђа доношењем Закона о води за људску употребу до краја 2018. године, обзиром да тренутно недостају одређене потребне основе за преузимање ЕУ прописа.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети и 3.12.1.1. под 1б).

Санитарни инспектори МЗ, поред санитарног надзора над здравственом исправношћу воде у оригиналној амбалажи у складу са Законом о безбедности хране, обављају и послове санитарног надзора над објектима који подлежу санитарном надзору у складу са Законом о санитарном надзору („Сл. гласник РС”, бр. 125/04) у које, поред осталих, спадају и објекти за захватање, флаширање и промет воде у оригиналној амбалажи.

Такође, санитарни инспектори обављају санитарни надзор у погледу здравствене исправности при увозу воде у оригиналној амбалажи преко санитарних инспектора за гранично подручје.

Када су у питању административни капацитети у погледу броја санитарних инспектора, мора се имати у виду да њихов број и распоред по одсесима који су формиран по управним окрузима није равномеран. Нарочито треба имати у виду и чињеницу да ниједан санитарни инспектор није специјализован за одређену врсту инспекцијског надзора. У појединим одсесима санитарне инспекције, који покривају више локалних самоуправа на територији управног округа, нема довољан број санитарних инспектора, а у неким општинским местима и нема санитарног инспектора.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Е) Нова храна

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Иако су Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) пренете одређене одредбе Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 258/97 од 27. јануара 1997. године која се односи на нову храну и састојке нове хране (у даљем тексту: Уредба 258/97/ЕЗ), чиме је законодавство РС делимично усклађено са ЕУ прописима, подзаконски прописи којима би се ближе уредила нова храна нису усвојени од ступања на снагу овог закона.

У међувремену, ЕУ је као резултат ревизије Уредбе 258/97/ЕЗ, донела Уредбу Европског парламента и Савета (ЕУ) број 2015/2283 од 25. новембра 2015. године о новој храни, којом се мења Уредба Европског парламента и Савета (ЕУ) број 1169/2011 и ставља ван снаге Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 258/97 и Уредба Комисије (ЕЗ) број 1852/2001 (у даљем тексту: Уредба 2015/2283/ЕУ), која ступа на снагу 1. јануара 2018. године, са којим треба ускладити законодавство РС.

До 1. јануара 2018. године примењиваће се Уредба 258/97/ЕЗ.

Уредба 2015/2283/ЕУ је донета да би се, пре свега, поједноставио тренутни поступак одобравања нове хране, узео у обзир технолошки напредак у смислу категорија нове хране, али и промене у законодавству ЕУ, нарочито имајући у виду да је

ГМО храна и храна намењена за технолошке сврхе (адитиви, ароме, ензими и растварачи за екстракцију) обухваћена Уредбом 258/97/ЕЗ.

Такође, Уредбом 2015/2283/ЕУ дефиниција нове хране је промењена и доведена у везу са општом дефиницијом хране у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 178/2002/ од 28. јануара 2002. године којом се утврђују општа начела и захтеви закона о храни, оснивању Европског тела за безбедност хране и о утврђивању поступака у областима безбедности хране.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Уз помоћ PLAC пројекта, јуна 2014. године, израђен је Нацрт правилника о условима за производњу и стављање у промет нове хране, начину вршења контроле те хране и условима који се односе на следљивост и означавање нове хране.

Нацртом правилника је предвиђено да се на тржиште РС може ставити само нова храна одобрени у ЕУ и исти је у потпуности усаглашен са Уредбом 258/97/ЕЗ (осим одредби које нису преносиве у национално законодавство, као што је поступак подношења захтева за прво стављање на тржиште нове хране или састојка нове хране, почетне процене и подношење захтева ЕК за проверу испуњености услова у складу са Уредбом 258/97/ЕЗ). Међутим, за усвајање овог правилника неопходно је претходно усвојити Нацрт закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Обзиром да Уредба 258/97/ЕЗ важи до 1. јануара 2018. године прво ће се спровести усклађивање са овом Уредбом. Међутим, за усвајање овог правилника неопходно је претходно усвојити Предлог закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране.

2018. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Правилник о новој храни укључујући и листу нове хране	Уредба 258/97/ЕЗ, осим одредби које нису преносиве у национално законодавство Уредба 2015/2283/ЕУ	делимична усклађеност	Трећи

Затим ће се, у 2019. години, након доношења новог Закона о безбедности хране, донети и подзаконски пропис чиме ће се спровести потпуно усклађивање са Уредбом 2015/2283/ЕУ.

2019. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис прописа који ће се постићи овим прописима
Правилник о новој храни, укључујући и листу нове хране	Уредба 2015/2283/ЕУ	Потпуна усклађеност	Четврти	Категорије нове хране, листе нове хране са условима одобравања

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Ж) Брзо смрзнута храна

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Кључни прописи ЕУ са којима се законодавство РС, у области брзо смрзнуте хране, усклађује су:

1) Директива Савета број 89/108/ЕЕЗ од 21. децембра 1988. године о усклађивању закона држава чланица који се односе на брзо смрзнуте прехранбене производе за исхрану људи (у даљем тексту: Директива 89/108/ЕЕЗ);

2) Директива Комисије број 92/2/ЕЕЗ од 13. јануара 1992. године којом се утврђује процедура узорковања и метода испитивања Заједница за службену контролу температура брзо смрзнуте хране намењене исхрани људи (у даљем тексту: Директива 92/2/ЕЕЗ);

3) Уредба Комисије број 37/2005/ЕЗ од 12. јануара 2005. године о праћењу температуре у превозним средствима, при складиштењу и чувању брзо смрзнутих прехранбених производа намењених исхрани људи (у даљем тексту: Уредба 37/2005/ЕЗ).

Законодавство РС је делимично усклађено са прописима ЕУ, обзиром да су одређени делови правних тековина ЕУ у овој области пренети у више различитих прописа, као што су:

1) Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09);

2) Правилник о општим и посебним условима хигијене хране у било којој фази производње, прераде и промета („Сл. гласник РС”, бр. 72/10);

3) Правилник о условима хигијене хране („Сл. гласник РС”, бр. 73/10) и

4) Правилник о посебним условима хигијене плода малине и купине у свежем или смрзнутом стању у свим фазама промета („Сл. гласник РС”, бр. 80/11).

Делови ЕУ прописа, који су пренети у национално законодавство односе се на: услове складишта у погледу температуре, одрживост и континуитет хладног ланца, одмрзавање претходно замрзнутих производа, услове транспорта у погледу температуре, посебне захтеви декларисања, начине замрзавања у смислу температура процеса, паковање, праћење температуре и чување документације. У прописима РС нису утврђена средства за замрзавање.

Одређени делови ЕУ прописа пренети су и у прописе којима се уређују квалитет и други захтеве за поједине врсте производа (воће, поврће и смрзнути пекарски производи).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Закон о изменама и допунама Закона о безбедности хране	Уредбе: – 178/2002/ЕЗ – 882/2004/ЕЗ	Делимична усклађеност	Први	Јаснија подела надлежности и одговорности органа задужених за спровођење службених контрола; основ за доношење свих подзаконских прописа за спровођење закона , стварање услова за успостављање и функционисање мреже овлашћених и националних референтних лабораторија.
Правилник о брзо смрзнутој храни	Директиве: – 89/108/ЕЕЗ – 92/2/ЕЕЗ Уредба 37/2005/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи	Утврђивање услова за квалитет, паковање, декларисање, праћење температуре при транспорту и складиштењу, као и узорковање и испитивање брзо смрзнуте хране.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

3) Јонизујуће зрачење

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Употреба јонизујућег зрачења у технолошким процесима производње хране у РС није ни институционално ни законодавно адекватно уређена. Наиме, постоје одређени прописи, као и тела надлежна за одређене активности по основу више прописа, али још увек не постоји јединствено заокружен систем као целина.

Прописи ЕУ у области употребе јонизујућег зрачења у технолошким процесима производње хране, са којима се законодавство РС усклађује, су:

1) Директива Европског парламента и Савета број 1999/2/ЕЗ од 22. фебруара 1999. године о усклађивању законодавства држава чланица о храни и састојцима хране третираним јонизујућем зрачењу (у даљем тексту: Директива 1999/2/ЕЗ);

2) Директива Европског парламента и Савета број 1999/3/ЕЗ од 22. фебруара 1999. године о успостављању листе хране и састојака хране у Заједници третиране са јонизујућим зрачењем (у даљем тексту: Директива 1999/3/ЕЗ);

3) Директива Европске комисије број 2002/840/ЕЗ од 23 октобра 2002 године којом се усваја листа одобрених објеката из трећих земаља за третирање хране јонизујућим зрачењем (у даљем тексту: Директива 2002/840/ЕЗ).

Коришћење извора јонизујућих зрачења и обављање радијационе делатности су прописани Законом о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности („Сл. гласник РС”, бр. 36/09 и 93/12), као и Правилником о пријављивању и евидентирању извора јонизујућих зрачења („Сл. гласник РС”, бр. 25/11) и Правилником о условима за добијање лиценце за обављање радијационе делатности („Сл. гласник РС”, бр. 61/11), који се усклађују са ЕУ прописима из области заштите од зрачење.

Одређени делови Директиве 1999/2/ЕЗ и 1999/3/ЕЗ се могу довести у везу са претходно наведеним прописима, као што су услови за одобрење (лиценца), технички захтеве, именовање одговорног лица, одобрење за коришћење извора јонизујућих зрачења, као и регистрацију и нотификацију извора јонизујућих зрачења.

Листа производа који се могу третирати јонизујућим зрачењем и максимално дозвољене дозе зрачења, када је у питању промет и увоз хране третиране са јонизујућим зрачењем, прописани су Правилником о условима под којима се могу стављати у промет намирнице и предмети опште употребе који су конзервисани јонизујућим зрачењем („Сл. лист СРЈ”, бр. 42/98), који је донет на основу Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе („Сл. лист СФРЈ”, бр. 53/91, „Сл. лист СРЈ”, бр. 24/94-др. закон, 28/96-др. закон и „Сл. гласник РС”, бр. 101/05-др. закон и 79/05-др. закон), који је престао да важи доношењем Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09).

Што се тиче листе производа који се могу третирати јонизујућим зрачењем и максимално дозвољене дозе зрачења, претходно наведени правилник, поред сувог ароматичног биља и зачина и зачинског биља прописаних Директивом 1999/3/ЕЗ, садржи и друге врсте производа који се могу третирати јонизујућим зрачењем са максимално дозвољеним дозама зрачења. Правилником су прописани и предмети опште употребе

(предмети за одржавање личне хигијене и неге лица и тела и материјал за паковање хране) који се могу третирати јонизујућим зрачењем и максимално дозвољене дозе зрачења, које Директива 1999/3/ЕЗ не садржи.

Такође, Директивом 1999/3/ЕЗ није прописана сврха третмана хране са јонизујућим зрачењем док су у поменутом правилнику наведене и сврхе третмана хране и предмета опште употребе (сузбијање инсеката, деконтаминација, спречавање клијања, продужење одрживости).

Национални прописи		ЕУ прописи	Ниво усклађености
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, 41/09)		Директиве: – 1999/2/ЕЗ – 1999/3/ЕЗ	Није усклађен
Правилник о условима под којима се могу стављати у промет намирнице и предмети опште употребе који су конзервисани јонизујућим зрачењем („Сл. лист СРЈ”, бр. 42/98)	Члан 1. Члан 3. Чл. 1. и 2. Члан 4. Члан 6. Члан 7. Члан 8.	Директива 1999/2/ЕЗ Члан 3, став 1, Анекс I Члан 3, став 2, Анекс II Члан 3, став 2, Члан 4, Анекс III Члан 5. Члан 6. Члан 7. Члан 8.	Делимична усклађеност

Директива 2002/840/ЕЗ, која се тиче листе одобрених објеката из трећих земаља за третирање хране јонизујућим зрачењем, није пренета у законодавство РС, а то ће бити учињено непосредно пре приступања ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета
Видети 3.12.1. под 1б).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2020. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи овим прописима
Закон о безбедности хране	Директива 1999/2/ЕЗ:	Потпуна усклађе-	Други	Поред усклађивања са Уредбом 178/2002/ЕЗ

– чл. 1, 2, 3. став 1, 4-6, 9, 10. и 14; – правни основ за преношење Анекса I у подзаконски пропис. Не преносе се одредбе: – наведених чланова које се односе на поступак доношења прописа, рокове примене одредби и поступак, овлашћења и извештавање надлежних тела ЕУ; – које није могуће пренети у национално законодавство (прелазне и завршне одредбе и ступање на снагу (чл. 15-17). Директива 1999/3/ЕЗ – чл. 1. и 2; – правни основ за преношење Анекса. Остале одредбе нису преносиве у национално законодавство, а односе се на поступак доношења прописа и ступање на снагу (чл. 3-6). Директива 1999/2/ЕЗ: – чл. 3. ст. 2, чл. 7. и 8; – правни основи за преношење Анекса	ност Потпуна усклађеност Потпуна усклађеност	и 882/2004/ЕЗ (видети 3.12.1.1. под 2а), у закон ће бити пренете и одредбе Директиве 1999/2/ЕЗ и 1999/3/ЕЗ, које се односе на услове за стављање на тржиште хране подвргнуте јонизујућем зрачењу, услове под којима се храна сме подвргавати јонизујућем зрачењу, листу хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и највеће одobreне дозе зрачења, означавање хране подвргнуте јонизујућем зрачењу услове за увоз, материјале који се користе за паковање хране која се подвргава јонизујућем зрачењу, службена контрола хране подвргнуте јонизујућем зрачењу. У закон ће бити пренете одредбе Директиве 1999/2/ЕЗ, које се односе на врсте извора јонизујућег зрачења, начин израчунавања укупне просечне апсорбоване дозе, услове за одобравање објеката, евиденције које воде објекти одобрени за третман хране јонизујућим зрачењем и рочувања тих евиденција.

	са II и III у подзаконске прописе. Не преносе се одредбе наведених чланова које се односе на поступак доношења прописа и извештавање надлежних тела ЕУ.			
Правилник о условима под којима се храна сме подвргавати јонизујућем зрачењу, листи хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и највећим одобреним дозама зрачења	Директива 1999/2/ЕЗ: – члан 3. став 1; – члан 4. став 1, – Анекс I. Директива 1999/3/ЕЗ: – члан 1; – Анекс.	Потпуна усклађеност	Трећи	Детаљни услови под којима се храна сме подвргавати јонизујућем зрачењу, листа хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и највеће одobreне дозе зрачења
Правилник о условима за одобравање објеката за третман хране јонизујућим зрачењем евиденцији о извршеним третманима хране, врстама извора јонизујућег зрачења и начину израчунавања укупне просечне апсорбоване дозе	Директива 1999/2/ЕЗ: – члан 3. став 2; – члан 7; – члан 8. ст. 1 и 2; – Анекс II и III.		Трећи	Одобрење објеката, додела службеног референтног броја, службена контрола над објектима, повлачење или измену одобрења, подаци које се воде у евиденцијама одобрених објеката, врсте извора јонизујућег зрачења којима се храна може третирати, начин израчунавања укупне просечне апсорбоване дозе.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Директива 1999/2/ЕЗ, као оквирна директива, се примењује на производњу, стављање на тржиште и увоз хране и састојака хране, подвргнутих јонизујућем зрачењу.

Поред тога, њоме су прописани услови под којима се храна сме подвргавати јонизујућем зрачењу (Анекс I), изворе јонизујућег зрачења којима се храна може третирати (Анекс II), начин израчунавања укупне просечне апсорбоване дозе (Анекс III), услове који морају бити испуњени за добијање овлашћења за подвргавање хране јонизујућем зрачењу (члан 7), као и веза са прописима ЕУ који се тичу декларисања и обележавања хране.

Директива 1999/3/ЕЗ је директива о условима за примену оквирне Директиве 1999/2/ЕЗ, којом је утврђена почетна листа хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и највеће одобрене дозе зрачења.

Директиве 1999/2/ЕЗ и 1999/3/ЕЗ припадају „корпусу” ЕУ прописа које су у вези са безбедности храном.

Узимајући у обзир поделу надлежности у области безбедности хране у складу са Законом о безбедности хране и услове прописане Законом о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности, пре свега потребно је створити институционални оквир за доношење и спровођење законодавства у овој области у складу са ЕУ прописима, обзиром на следеће чињенице:

- 1) да не постоји јасно утврђено који је орган надлежан за доношење прописа у области третирања хране са јонизујућим зрачењем,
- 2) да не постоје одобрени оператери;
- 3) да постоје институције лиценциране за обављање одређених анализа у мониторингу, а да при томе, према подацима свих инспекција задужених за контролу хране у РС, у протеклом периоду није увезен нити један производ обележен да је третиран јонизујућим зрачењем.

Имајући у виду да се ради о храни, и то њеним аспектима безбедности, а да су МПШВ и МЗ органи надлежни за креирање политике и законодавства и њихово спровођење у области хране били би надлежни и за креирање политике, доношење прописа и службене контроле хране и у овој области.

МЗ би било надлежно за доношење Правилника о листи хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и о највећим одобреним дозама зрачења на основу Закона о безбедности хране, а којима се преноси Директива 1999/3/ЕЗ.

МПШВ и МЗ би одредили референтне и службене лабораторије за испитивање хране, подвргнуте јонизујућем зрачењу, избором на конкурс у складу са Законом о безбедности хране, са једним од услова да поседују овлашћење за обављање ових послова издато од стране Агенције за заштиту од јонизујућег зрачења и нуклеарну сигурност.

Службену контролу хране која је подвргнута јонизујућем зрачењу спроводили би МПШВ и МЗ који су, у складу са поделом надлежности у складу са Законом о безбедности хране, надлежни за одређену врсту хране и ниво производње и промета.

Агенција за заштиту од јонизујућег зрачења и нуклеарну сигурност као регулаторно тело, је надлежна за издавање одобрења за коришћење извора јонизујућих зрачења и лиценци обављање радијационе делатности који су регулисани Законом о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности, Правилником о пријављивању и евидентирању извора јонизујућих зрачења и Правилником о условима за добијање лиценце за обављање радијационе делатности, а усклађују се са ЕУ прописима из области заштите од зрачења.

Службену контролу објеката одобрених за третирање хране јонизујућим зрачењем од стране Агенције за заштиту од јонизујућег зрачења и нуклеарну сигурност, као и извора зрачења и евиденција које воде објекти одобрени за третман хране јонизујућим зрачењем би, као и до сада, обављала Инспекција за заштиту од јонизујућег зрачења, у складу са Законом о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности.

И) Контаминенти

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС, којим се уређује област контаминената, неопходно је ускладити са законодавством ЕУ којима су утврђени нивои контаминената у храни, као и правила за узорковање и испитивање хране.

Кључни прописи ЕУ у области контаминената, са којима се законодавство РС усклађује, су:

1) Уредба Комисије (ЕЕЗ) број 315/93 од 8. фебруара 1993. године којом се прописују процедуре за контаминенте у храни у Заједници (у даљем тексту: Уредба 315/93/ЕЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕЗ) број 1881/2006 од 19. децембра 2006. године о успостављању максималних нивоа за поједине контаминенте у намирницама (у даљем тексту: Уредба 1881/2006/ЕЗ);

3) Уредба Комисије (ЕЗ) број 1882/2006 од 19. децембра 2006. године којом се прописују методе узорковања и испитивања за службене контроле нивоа нитрата у одређеним намирницама (у даљем тексту: Уредба 1882/2006/ЕЗ);

4) Уредба Комисије (ЕЗ) број 401/2006 од 23 фебруара 2006 године којом се прописују методе узорковања и испитивања за службене контроле нивоа микотоксина у намирницама (у даљем тексту: Уредба 401/2006/ЕЗ);

5) Уредба Комисије (ЕЗ) број 333/2007 од 28. марта 2007. године којом се прописују методе узорковања и испитивања за службене контроле нивоа олова, кадмијума, живе, неорганског калаја, 3-МCPD и benzo(a)pirena у намирницама (у даљем тексту: Уредба 333/2007/ЕЗ);

6) Уредба Комисије (ЕУ) број 589/2014 од 2. јуна 2014. године којом се прописују методе узорковања и испитивања за контролу нивоа диоксина, диоксина сличних РСВ и диоксина који нису слични РСВ у одређеним намирницама (у даљем тексту: Уредба 589/2014/ЕУ);

7) Уредба Комисије (ЕЗ) број 124/2009 од 10. фебруара 2009. године о успостављању нивоа присуства кокцидиостатика или хистомоноостатика у храни који су последица неизбежног преноса ових супстанци нециљаном храном за животиње (у даљем тексту: Уредба 124/2009/ЕЗ);

8) Препорука Комисије број 2003/589/ЕЗ од 11. августа 2003. године о спречавању и смањењу контаминације сока од јабуке и састојака сока од јабуке патулином (у даљем тексту: Препорука 2003/589/ЕЗ)

9) Препорука Комисије број 2006/794/ЕЗ од 16. новембра 2006. године о праћењу основних нивоа диоксина, диоксина сличних РСВ и диоксина који нису слични РСВ у намирницама (у даљем тексту: Препорука 2006/794/ЕЗ);

10) Препорука Комисије број 2011/516/ЕЗ од 23. августа 2011. године о смањењу присуства диоксина, фурана и РСВ у храни за животиње и храни (у даљем тексту: Препорука 2011/516/ЕЗ);

11) Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) број 2015/949 од 19. јуна 2015. године о одобрењу прегледа одређене хране које одређене треће земље спроводе пре извоза у погледу присуства одређених микотоксина (у даљем тексту: Уредба 2015/949/ЕУ).

Одређени делови ЕУ законодавства у области контаминената су пренети у законодавство РС, када су у питању чланови ЕУ прописа који се односе на количине контаминената које су неприхватљиве, сумњу на здравствени ризик и забрану дискриминације хране која испуњава законске услове (Уредба 315/93/ЕЕЗ), као и ЕУ прописа

који се односе на максималне нивое одређених контаминената у храни (Уредба 1881/2006/ЕЗ).

Међутим, мора се нагласити да су они садржани у више прописа и да за успостављање максималних нивоа одређених контаминената не постоји правни основ нити у једном од закона који покривају област безбедности хране или који су у вези са безбедношћу хране. Једино је чланом 26. став 3. Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) прописано да МЗ доноси програм мониторинга хране на присуство контаминената.

МПШВ, свесно пропусти у овој врло важној области, одлучило је да у пропису којим се уређују максимални нивои резидуа средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње дода следећу одредбу: „Ако храна и храна за животиње садржи одређене контаминенте који потичу од средстава за заштиту биља или из неких других извора, ти контаминенти не могу бити присутни у количинама већим од максимално дозвољених количина утврђених у Прилогу 4 – Максимално дозвољене количине одређених контаминената у храни и храни за животиње, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.”

Ова одредба је садржана у члану 5. став 1. Правилника о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 29/14, 37/14-исправка, 39/14, 72/14, 80/15, 84/15) (у даљем тексту: Правилник о МДК), а који је донет на основу Закона о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09).

Обзиром на чињеницу да се Правилник о МДК доноси уз сагласност МЗ, потребна је боља координација између МПШВ и МЗ. У периоду до добијања сагласности МЗ на предложене хармонизоване нивое резидуа или контаминената долази и до измена нивоа резидуа и контаминената на нивоу ЕУ, тако да РС није у могућности да на адекватан начин, изменом прописа, прати честе измене на нивоу ЕУ.

То нарочито ствара проблеме при спровођењу службених контрола.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, 41/09) Члан 25, ст. 1, 2. и 3. тачка 1) Чл. 7. и 36.	Уредба 315/93/ЕЕЗ: – члан 2. став 1; – члан 4. став 1; – члан 5. став 1.	<i>Делимична усклађеност</i>
Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 29/14, 37/14-исправка, 39/14, 72/14, 80/15, 84/15) Донет на основу Закона о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09)	Уредба 1881/2006/ЕЗ: – члан 2. ст. 1. и 2; – чл. 3, 4, 5. и 6; – Анекс Уредбе, осим вредности максималног нивоа контаминената у формулама за одојчад, храни за одојчад и малу децу.	<i>Делимична усклађеност</i>

Прилог 4.		
Правилник о здравственој исправности дијететских производа („Сл. гласник РС”, бр. 45/10, 27/11, 50/12, 21/15, 75/15) Донет на основу члана 26. Закона о безбедности хране.	Уредба 1881/2006/ЕЗ: Прилог Уредбе, и то само вредности максималних нивоа контаминената у формулама за одојчад, храни за одојчад и малу децу.	<i>Делимична усклађеност</i>

Уредбе 1882/2006/ЕЗ, 401/2006/ЕЗ, 333/2007/ЕЗ и 589/2014/ЕУ, које се тичу метода узорковања и испитивања за службене контроле нивоа контаминената у храни, као и Уредба 124/2009/ЕЗ, која се односи на успостављање нивоа присуства кокцидиостатика или хистомоностатика у храни, нису пренете у национално законодавство.

У национално законодавство није пренета ни Уредба 315/93/ЕЕЗ, осим одредби члана 2. став 1, члана 4. став 1. и члана 5. став 1, које су пренете у Закон о безбедности хране.

У складу са важећом методологијом израде прописа у РС, Препоруке 2003/589/ЕЗ, 2006/794/ЕЗ и 2011/516/ЕЗ не могу бити део националног законодавства у процесу приступања, а постаће саставни део законодавства РС даном приступања ЕУ.

У фази преговора о приступању у којој се налази РС, Уредба 2015/949/ЕУ није преносива у национално законодавство, јер се односи на одобравање посебних прегледа хране које одређене треће земље спроводе непосредно пре извоза у ЕУ, како би се проверило да ли производи који се извозе задовољавају захтеве ЕУ. Ова Уредба ће постати део законодавства РС даном приступања ЕУ.

Одређени национални прописи, као што је Прилог 2. Правилника о прехранбеним адитивима („Сл. гласник РС”, бр. 63/13), донет на основу члана 26. Закона о безбедности хране, као и члан 3. Правилника о квалитету и другим захтевима за ароме за намирнице („Сл. лист СЦГ”, бр. 21/06), који је донет на основу члана 2. став 2. Уредбе о начину израде и доношењу техничких прописа и регистру тих прописа („Сл. лист СЦГ”, бр. 17/06), садрже успостављене нивое одређених контаминената (тешки метали).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1. под 1б).

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Видети 3.12.1. под 1в).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2020. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом

			(квар- тал)	
Правилник о максималним концентрацијама одређених контаминената у храни, као и методе узорковања и испитивања хране ради утврђивања присуства и нивоа одређених контаминената у храни (у даљем тексту: Правилник о контаминентима)	Уредба 315/93/ЕЕЗ: – члан 1. став 1; – члан 2. став 1; – члан 4. став 1; – члан 5. став 1. Остале одредбе нису преносиве у национално законодавство и односе се на поступак доношења прописа на ЕУ нивоу, поступак и извештавање надлежних органа ЕУ и ступање на снагу. Уредба 1881/2006/ЕЗ: чл. 1, 2, 3, 4, 5. и 6. и Анекс. Остале одредбе нису преносиве у национално законодавство и односе се на дерогације за одређене земље чланице, позивање на ЕУ прописе, извештавање ЕК, стављање ван снаге прописа, прелазне одредбе и ступање на снагу.	Потпуна усклађеност Потпуна усклађеност до датума израде Правилника	Четврти	Након доношења Закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране биће створен правни основ и за доношење подзаконских прописа о контаминентима којим ће се утврдити дефиниција контаминената, производи и максимални нивои одређених контаминената у производима и методама узорковања и испитивања хране ради утврђивања нивоа контаминената.
Правилник о методама узорковања и испитивања за службене контроле нивоа нитрата у храни	Уредба 1882/2006/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о методама узорковања и испитивања за службене контроле нивоа микотоксина у храни	Уредба 401/2006/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о методама узорковања и	Уредба 333/2007/ЕЗ	Потпуна усклађе-	Четврти	

испитивања за службене контроле нивоа олова, кадмијума, живе, неорганског калаја, 3-MCPD и benzo-(a)pirena у храни		ност		
Правилник о методама узорковања и испитивања за контролу нивоа диоксида, диоксина сличних РСВ и диоксина који нису слични РСВ у храни	Уредба 589/2014/EУ	Потпуна усклађеност	Четврти	
2020. година				
Закон о безбедности хране	Уредба 315/93/ЕЕЗ: – члан 1. став 1; – члан 2. став 1; – члан 4. став 1; – члан 5. став 1. Остале одредбе нису преносиве у национално законодавство и односе се на поступак доношења прописа, поступак и извештавања ЕК и ступање на снагу. Уредба 1881/2006/ЕЗ: – члан 1. – правни основ за преношење чл. 2, 3, 4, 5. и 6. и А-некса Остале одредбе нису преносиве у национално законодавство и односе се на дерогације за одређене земље чланице, позивање на ЕУ прописе, извештавање ЕК.	Потпуна усклађеност Потпуна усклађеност	Други	Поред усклађивања са Уредбом 178/2002/ЕЗ и 882/2004/ЕЗ (видети 3.12.1.1. део А) под 2а) и Директиве 1999/2/ЕЗ и 1999/3/ЕЗ (видети 3.12.1.2. део 3) под 2а) у закон ће бити пренете и одредбе Уредбе 315/93/ЕЕЗ и 1881/2006/ЕЗ о контаминентима.

	стављање ван снаге ЕУ прописа, пре-лазне одредбе и ступање на снагу.			
Правилника о изменама и допунама Правилника о контаминентима	Уредба 1881/2006/ЕЗ	Делимична усклађеност до датума израде Правилника	Трећи	Контаминенти, групе производа за које се успостављају максимални нивои контаминената.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Након усвајања Предлога измена и допуна Закона о безбедности хране, којима се ствара основ за доношење подзаконских прописа у вези са контаминентима, из Правилника о МДК биће изузет прилог који се односи на успостављање нивоа контаминената у храни, обзиром да ће за доношење прописа бити надлежно МЗ.

Одлука 2008/47/ЕЗ ће бити пренета у законодавство РС даном приступања, а Препоруке 2003/589/ЕЗ, 2006/794/ЕЗ и 2011/516/ЕЗ постати део законодавства РС даном приступања ЕУ.

3.12.1.3. Стављање хране у промет

А) Хигијена хране

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Кључни прописи ЕУ, у области хигијене хране, са којима се законодавство РС усклађује су:

1) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 852/2004 од 29. априла 2004. године о хигијени хране (у даљем тексту: Уредба 852/2004/ЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕЗ) број 2073/2005 од 15. новембра 2005. године о микробиолошким критеријумима за храну (у даљем тексту: Уредба 2073/2005/ЕЗ);

3) Уредба Комисије (ЕЗ) број 2074/2005 од 5. децембра 2005. године којом се утврђују мере за спровођење за одређене производе према Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 853/2004 и за организацију службених контрола према Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 854/2004, одступања од Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 852/2004 и Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 882/2004 и измену Уредби (ЕЗ) број 853/2004 и (ЕЗ) број 854/2004 (у даљем тексту: Уредба 2074/2005/ЕЗ);

4) Уредба Комисије (ЕУ) број 210/2013 од 11. марта 2013. године о одобравању објеката који производе клице у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 852/2004 (у даљем тексту: Уредба 210/2013/ЕУ);

5) Уредба Комисије (ЕУ) број 579/2014 од 28. маја 2014. године о одобравању одступања од одређених одредби Анекса II Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 852/2004 у вези превоза течних уља и масти морем (у даљем тексту: Уредба 579/2014/ЕУ).

Законодавство РС у овој области је делимично усклађено са ЕУ законодавством усвајањем Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС”, број 41/09), као и правилника донетих на основу тог закона.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, 41/09) Члан 45, ст. 3. и 4.	Уредбе: – 852/2004/ЕЗ – 2073/2005/ЕЗ	Делимична усклађеност
Правилник о хигијени хране („Сл. гласник РС”, бр. 73/10)	Уредба 852/2004/ЕЗ	Делимична усклађеност
Правилником о општој и посебној хигијени хране у било којој фази производње, прераде и промета („Сл. гласник РС”, бр. 72/10)	Уредба 2073/2005/ЕЗ	Делимична усклађеност

Усклађивање са Уредбом 579/2014/ЕУ се неће спроводити, већ ће она постати део законодавства РС даном приступања ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1. под 1б).

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Видети 3.12.1. под 1в).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о изменама и допунама Правилника о микробиолошким критеријумима за храну	Уредба – 2073/2005/ЕЗ – 853/2004/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Утврђује микробиолошке критеријуме за одређене микроорганизме и правила која морају да спроводе субјекти у пословању храном како би била испоштаване опште и

				посебне мере за хигијену хране.
2019. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о хигијени хране	Уредбе: – 852/2004/ЕЗ – 210/2013/ЕУ	Потпуна усклађеност	Трећи	Прописују се услови за хигијену хране.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1. под 2в).

Б) Посебна правила хигијене хране за производе животињског порекла

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавство РС, којим су утврђена посебна правила за хигијену и безбедност хране животињског порекла, је *делимично усклађено* са тзв. „хигијенским пакетом” ЕУ.

Национални прописи	ЕУ прописи
Правилник о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране животињског порекла, као и о условима хигијене хране животињског порекла („Сл. гласник РС”, бр. 25/11)	Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 853/2004 од 29. априла 2004. године којом се утврђују специфична правила за храну животињског порекла (у даљем тексту: Уредба 853/2004/ЕЗ)
Правилник о облику и садржини жига, односно потврде о безбедности дивљачи за исхрану људи, као и начину и поступку обележавања хране животињског порекла („Сл. гласник РС”, бр. 44/07)	
Правилник о начину и поступку спровођења службене контроле хране животињског порекла и начину вршења службене контроле животиња пре и после њиховог клања	Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 854/2004 којом се утврђују посебни прописи за организацију службених контро-

(„Сл. гласник РС”, бр. 99/10)	ла хране животињског порекла намењене за исхрану људи (у даљем тексту: Уредба 854/2004/ЕЗ)
Правилник о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране које морају да испуњавају објекти за промет одстрелјене дивљачи, као и начин вршења службене контроле одстрелјене дивљачи („Сл. гласник РС”, бр. 68/10)	

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ, као орган управе у саставу МПШВ, је надлежна за обављање послова који се односе на: ветеринарско јавно здравство; обезбеђивање система за управљање ризицима у производњи и промету хране животињског порекла, ветеринарско-санитарну контролу у производњи и промету ризицима у производњи и промету хране животињског порекла и компоненти за производњу хране за животиње; регистрацију, одобравање и службену контролу објеката за производњу хране животињског порекла; контролу производње и промета ветеринарских лекова и медицинских средстава за употребу у ветерини; праћење и усклађивање националних прописа из области ветеринарства.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за ветеринарско јавно здравство	7	3	Преношење/ спровођење	Није поверена.
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

Садашњи број запослених у УВ није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у области безбедности хране у национално законодавство, а нарочито њихово спровођење и примену, обзиром да инспекцијски органи, поред спровођења и примене Закона о безбедности хране и Закона о ветеринарству и прописа донетих на основу ових закона, спроводе и примењују и прописе који обухватају и друге области.

Такође, још увек нису одређене ни референтне лабораторије, имајући у виду да ДНРЛ још увек није оперативна (недостатак кадрова и опреме).

Због тога је неопходно, до њене потпуне оперативности, усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране како би се створили услови да лабораторије, чије услуге користи и МПШВ и МЗ и које испуњавају прописане услове, могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Видети 3.12.1. под 1в).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о начину испитивања присуства трихинела у месу	Уредба 2075/2005/ЕЗ	Потпуно усклађен	Трећи	Развијање референтне методе за лабораторијско испитивање, флексибилност код испитивања малог броја животиња, могућност обезбеђивања статуса газдинстава „слободних од трихинелозе”.
Правилник о регистрацији и одобравању објеката који се баве производњом и прометом хране животињског порекла	Уредбе: – 52/2004/ЕЗ – 853/2004/ЕЗ	Потпуно усклађен	Први	Утврђивање листе регистрованих објеката којима није потребна процедура за одобравање и вођење целог прописаног поступка и одобрених објеката који подлежу овој процедури, прописује се процедура, поступак и неопходна документација за одобравање објеката, поступак инспекције, као и обавезе и права субјекта у пословању храном и усклађује се начин одобравања објеката са ЕУ поступком.
Правилник о посебној хигијени хране животињског порекла	Уредба 853/2004/ЕЗ	Потпуно усклађен	Трећи	Утврђују се посебна правила за хигијену хране животињског порекла.

2019. година

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о условима за здравље животиња који се односе на производњу, прераду и дистрибуцију хране животињског порекла, намењене за исхрану	Директива 2002/99/ЕЗ	Потпуно усклађен	Први	Утврђивање правила у вези здравља животиња која се односе на производњу, прераду, дистрибуцију хране животињског порекла, намењених за исхрану људи којом се регулише трговина у оквиру ЕУ и приликом увоза из трећих земаља.

људи				
Правилник о посебној хигијени хране животињског порекла	Уредба 853/2004/ЕЗ	Потпуно усклађен	Трећи	Утврђују се посебна правила за хигијену хране животињског порекла.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Како би се процес примене ЕУ стандарда, који се тичу правила за посебну хигијену хране животињског порекла, у потпуности спровео у објектима који производе храну животињског порекла, УВ је спровела ИПА 2012 Твининг пројекат SR12 IB AG 02 „Подизање капацитета за унапређење објеката за производњу хране и управљање споредним производима животињског порекла”. Пројекат се спроводи од 3. фебруара 2014. године, са твининг партнерима из Холандије, Данске и Литваније и трајао је до фебруара 2017. године.

У оквиру наведеног пројекта планиране су и спроводене се следеће активности: припрема и усвајање националне стратегије и националног програма за унапређење објеката у којима се послује храном животињског порекла, припрема процедура и контролних листа за ветеринарске инспекторе који ће спроводити процес категоризација, формирање Централне радне групе за процену Акционих планова субјеката и посебних инспекцијских тимова и обука свих заинтересованих страна.

Национални програм успоставља процес унапређења објеката, корак по корак и помажући субјектима да испуњавањем одговарајућих стандарда ЕУ, односно нових прописаних захтева, да наставе са радом, како би се равноправно и конкурентно укључили на национално, европско и светско тржиште.

Национални програм унапређења објеката састоји се од следећих корака:

1) процена стања у објектима: надлежни орган – ветеринарска инспекција спроводи службене контроле општих и посебних услова у објектима и врши оцену свих објеката, како би се проценио ниво усклађености структурних и хигијенских услова у објектима у складу са захтевима ЕУ;

2) категоризација објеката: на основу оцене, објекти се категоризују као објекти који јесу или нису усаглашени са захтевима ЕУ;

3) унапређење стања у објектима: уколико објекти, чија структура није усаглашена са захтевима ЕУ, одлуче да наставе са радом, имају одговорност за израду индивидуалних акционих планова за унапређење услова у објектима у циљу постизања усаглашености са прописима ЕУ.

Поред усклађивања законодавства са ЕУ прописима у овој области неопходно је усвојити и одређене стратешке документе којима ће се омогућити спровођење прописа усклађених са ЕУ правним тековинама, као што су:

1) Стратегија за управљање споредним производима животињског порекла, у циљу усклађивања националног система за њихово сакупљање, прераду, коришћење и/или уништавање са захтевима ЕУ, до краја 2018. године;

2) Стратегија за унапређења објеката за производњу хране животињског порекла у циљу усклађивања произвођача са захтевима ЕУ усвојена је 6. јануара 2017. године;

Твининг пројекат ИРА 2013 „Управљање зоонозама и болестима које се преносе храном”, почео је са спровођењем у четвртм кварталу 2016. године.

Циљ пројекта је да се успостави ефективни оперативни оквир за успостављање мреже између ветеринарског и јавног здравства у надлежним органима и лабораторија-

ма, у циљу осигурања интегрисаног мониторинга, надзора и извештавања о болестима које се преносе храном и антимикуробној резистенци код животиња и у храни.

Резултати пројекта ће бити усклађивање законодавства са ЕУ у овој области, унапређење и јачање интерсекторског управљања овим болестима, између МПШВ и МЗ, формирање националне базе података, усвајање стратегије о надзору над болестима које се преносе храном и развој система базиран на web апликацији, као веза са EU RASFF, WHO/FAO INFOSAN и мрежом лабораторија.

УВ не поседује довољно капацитета за мере и активности ради успостављања система усаглашеног са захтевима ЕУ. Просечна старост и природни одлив кадрова, довео је до отежаног рада, угрожавања одрживости система безбедности хране животињског порекла и неповратног губљења „институционалне меморије” ветеринарске службе.

Неопходно је значајно ојачати људске ресурсе у делу крерирања политике безбедности хране и усвајања правних тековина ЕУ, као и у делу спровођења прописа у производњи хране животињског порекла и континуирана обука особља из области безбедности хране животињског порекла.

Поред јачања кадровских капацитета и унапређења информационог система потребно је и:

1) унапређење рада путем јачања сарадње са институцијама из региона и усвајање позитивних искустава и најбоље праксе, као и обуку инспектора за рад на софтверским апликацијама;

2) одржавање система уноса података о субјектима у пословању са храном у Централни регистар и Регистар одобрених објеката;

3) организација обука из области безбедности хране и хране за животиње, здравствене заштите и добробити животиња.

Видети и 3.12.1. под 2б) и 2в).

В) Посебна правила контроле хране за производе животињског порекла

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 854/2004 којом се утврђују посебни прописи за организацију службених контрола хране животињског порекла намењене за исхрану људи (у даљем тексту: Уредба 854/2004/ЕЗ) делимично је пренета у законодавство РС следећим подзаконским прописима:

1) Правилник о службеним контролама хране животињског порекла („Сл. гласник РС”, бр. 99/10) и

2) Правилник о облику и садржини жига, односно потврде о безбедности дивљачи за исхрану људи, као и о начину и поступку обележавања хране животињског порекла („Сл. гласник РС”, бр. 44/07).

Неопходно је по усвајању измена и допуна Закона о безбедности хране уредити област службених контрола и доношење правилника о службеним контролама које се спроводе ради провере поштовања прописа о храни и храни за животиња те прописа о здрављу и добробити животиња.

Изменама и допунама закона прецизније се дефинише област службених контрола, методе и технике службених контрола, надлежни орган за спровођење службених контрола, службени ветеринари, квалификације, капацитети, континуирана едука-

ција лица која спроводе службене контроле, накнаде и трошкови за спровођење службених контрола којим би се осигурало да систем службених контрола буде ефикасан и одржив. Законом прецизније треба уредити и доношење интегрисаног Програма вишегодишњег националног плана службених контрола (МПШВ/МЗ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.3. део Б) под 1б) за Ветеринарску инспекцију.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

2020. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о службеним контролама хране животињског порекла	Уредба 854/2004	Потпуна усклађеност	Четврти	Организација и начин спровођења службених контрола хране животињског порекла, праћење, следљивост и обележавање производа животињског порекла здравственим и индентификационим ознакама, обавезна едукација у складу са захтевима уредбе службених ветеринара /ветеринарских инспектора како би она била стручна и ефикасна, а учесталост службених контрола у складу са анализом ризика.

Г) Финансирање контрола хране

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Финансирање контрола хране у РС спроводи се у складу са Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) и Законом о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12), на основу којих Влада РС доноси одлуке о висини накнада.

Висине накнада за обављене службене контроле, узорковање и лабораторијска испитивања утврђене су следећим одлукама:

1) Одлука о висини накнада за извршене ветеринарско-санитарне прегледе („Сл. гласник РС”, бр. 113/2013), која је донета на основу Закона о ветеринарству;

2) Одлука о висини накнаде за лабораторијске анализе узорака хране и хране за животиње биљног порекла узетих током службених контрола („Сл. гласник РС”, бр. 113/2013), која је донета на основу Закона о безбедности хране;

3) Одлука о висини накнаде за обележавање, регистрацију и праћење кретања животиња („Сл. гласник РС”, бр. 113/2013), која је донета на основу Закона о ветеринарству;

4) Одлука о висини накнаде за извршене ветеринарско-санитарне прегледе пошиљки у међународном промету („Сл. гласник РС”, бр. 113/2013) , која је донета на основу Закона о ветеринарству.

Одлуке о висини накнаде за извршене ветеринарско-санитарне прегледе пошиљки у међународном промету садржан је у члану 140. став 4. Закона о ветеринарству, којим је прописано да се средства за спровођење мера здравствене заштите животиња обезбеђују између осталог и од накнада за извршене ветеринарско-санитарне прегледе пошиљки у међународном промету (члан 140. став 1. тачка 7), а да висину те накнаде утврђује Влада.

Висине накнада нису утврђене у складу са ЕУ прописима, обзиром да је одредбама члана 70. став 5. Закона о безбедности хране предвиђено да ти трошкови падају на терет буџета, осим у случају када се утврди да храна, односно храна за животиње не одговара прописаним својствима, док је одредбама члана 71. став 1. предвиђено да је то трошак странке, осим у случају када је то законом другачије прописано.

Наведене одлуке, у свим деловима, нису усаглашене са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 882/2004 од 29. априла 2004. године о службеним контролама које се спроводе ради провере поштовања прописа о храни и храни за животиње и прописа о здрављу и добробити животиња (у даљем тексту: Уредба 882/2004/ЕЗ) којом се, између осталог, прописују и износи накнада за извршене службене контроле хране животињског порекла.

Финансијска средства за спровођење службених контрола хране обезбеђују се и из средстава која се прикупљају у складу са Законом о републичким административним таксама.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Обзиром на чињеницу да одредбе Закона о безбедности хране које се тичу доношења прописа за његово спровођење не обухватају успостављање система безбедности хране и хране за животиње у целости, јер правни основ за доношење одређених подзаконских прописа за спровођење закона нису предвиђени, док одређени правни основи нису потпуни, што је случај са потребним основама за преузимање Уредбе 882/2004/ЕЗ о службеним контролама, након доношења измена и допуна Закона о безбедности хране, који је планиран за први квартал 2018. године (видети 3.12.1. под 2), потребно је донети нови пропис о службеним контролама.

Међутим, овим законским актом неће бити прописане висине накнада за извршене службене контроле, већ ће се оне прописати посебним правилницима о висини такси које ће донети МПШВ и МЗ посебно, у складу са поделом надлежности у систему безбедности хране, као што је и предложено изменама и допунама Закона о безбедности хране. Изменама и допунама Закона о безбедности хране, планирано је успостављање јединствене накнаде за обављање службених контрола хране животињског порекла, што ће смањити трошкове код субјеката и омогућити рационално и сврсисходно узорковање и спровођење службене контроле, и у унутрашњем промету и при увозу.

2020. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРО-ПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Закон о службеним контролама и другим службеним	Уредба 625/2017/Е	Потпуна усклађеност	други	Обављање службених контрола

активностима које се спроводе ради провере примене закона о безбедности хране и хране за животиње, правила о здрављу животиња и добробити, заштити здравља биља и средстава за заштиту биља	У			у складу са ЕУ прописима.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Потребно је имати у виду да је тренутно у ЕУ поступак доношења нове уредбе која ће заменити Уредбу 882/2004/ЕЗ о службеним контролама, која ће обухватити службене контроле у целом ланцу хране, укључујући и области ветеринарске и фито-санитарне политике.

Усклађивање са Сprovedеним одлукама Комисије, које се доносе на годишњем нивоу и односе се на финансијску помоћ ЕУ за координисане планове контроле за мониторинг антимикробне резистентности, се неће спроводити, већ ће ови прописи поста-ти саставни део законодавства РС даном приступања

3.12.2. Ветеринарска политика

3.12.2.1. Систем контроле на унутрашњем тржишту

А) Живе животиње, семена, јајне ћелије и ембриони

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС у области живих животиња, семена, јајних ћелија и ембриона, који је делимично усклађен са релевантним прописима ЕУ, чине:

- 1) Закон ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12);
- 2) Закон о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС”, бр. 30/10 и 107/12);
- 3) Закон о добробити животиња („Сл. гласник РС”, бр. 41/09);
- 4) Правилник о програму мера здравствене заштите животиња, који се доноси на годишњем нивоу;
- 5) Правилник о обрасцу уверења и здравственом стању животиња („Сл. лист СФРЈ”, бр. 39/88);
- 6) Правилник о условима и трајању карантина за увезене животиње („Сл. лист СФРЈ, бр. 6/88);
- 7) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести Ензоотске леукозе говеда, начину њиховог спровођења, као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од Ензо-отске леукозе говеда („Сл. гласник РС”, бр. 51/10);
- 8) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести Туберкулозе говеда, начину њиховог спровођења као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од Туберку-лозе говеда („Сл. гласник РС”, бр. 51/09);

9) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести Бруцелозе говеда, као и начин утврђивања статуса газдинства слободног од Бруцелозе говеда („Сл. гласник РС”, бр. 55/09).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.3. део Б) под 1б) за Ветеринарску инспекцију.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИ-РАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРО-ПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о здравственом стању говеда и свиња за стављање у промет на унутрашњем тржишту	Директива 64/432/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса говеда и свиња у вези са болестима преносивим овим врстама у циљу заштите националних интереса и трговине на заједничком тржишту
2019. година				
НАЗИВ ПЛАНИ-РАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРО-ПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о ветеринарским контролама животиња и производа животињског порекла у унутрашњем промету и зоотехничким контролама животња и производа животињског порекла на заједничком тржишту	Директива 9/425/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Провера пошиљки приликом отпреме и приспећа, физички преглед и провера документације за пошиљке живих животиња, поризвода животињског порекла
Правилник о здравственом статусу еквида у промету и при увозу из трећих земаља	Директива 2009/156/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса врста Еквида у унутрашњем промету и увоз из трећих земаља
Правилник о здравственом стању живине и јаја за насад у промету и при увозу	Директива 2009/158/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса живине и јаја за насад

из трећих земаља				
Правилник о здравственом стању ембриона домаћих животиња-говеда за промет и увоз из трећих земаља	Директива 89/556/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса ембриона домаћих говеда.
Правилник о захтевима везано за здравствено стање дубоко замрзнутог семена домаћих говеда при промету и увозу	Директива 88/407/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса говеда који служе за производњу семена за вештачко осемењавање
Правилник о захтевима везано за здравствени статус семена домаћих свиња за промет и увоз	Директива 90/429/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса свиња који служе за производњу семена за вештачко осемењавање
Правилник о захтевима за семе јајне ћелије и ембрионе других животиња за чији промет нису потребни посебни захтеви везано за здравствени статус	Директива 92/65/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Репродуктивне карактеристике и побољшање услова за промет семена, јајних ћелија и ембриона

Б) Сертификација и компјутерски систем TRACES

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У складу са прописима ЕУ, Међународне ветеринарске потврде (сертификати) израђују се за извоз/провоз попиљака животиња, производа животињског порекла, мешовитих производа и споредних производа животињског порекла у/кроз земље чланице ЕУ. Сертификати се припремају на српском језику, енглеском језику, језику прве земље уласка попиљке у ЕУ и језику земље одредишта.

Законодавни оквир РС, којим се уређује област међународног промета и сертификације, неопходно је ускладити са законодавством ЕУ.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о начину и поступку издавања Међународних ветеринарских потврда (сертификата) за попиљке животиња, производа	Директива Европског савета број 96/93/ЕЗ од 17. децембра 1996. го-	<i>Делимична усклађеност</i>

животињског порекла, хране животињског порекла, хране за животиње, споредних производа животињског порекла и пратећих предмета, као и евиденцијама о издатим сертификатима („Сл. гласник РС”, бр. 76/10)	дине о издавању сертификата за животиње и производе животињског порекла	

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ, као орган управе у саставу МПШВ, је надлежна за област међународног промета и сертификације.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за међународни промет и сертификацију	7	2	Преношење/спровођење	Није поверена.

Садашњи број запослених у УВ, у области сертификације и TRACES система, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Након посете шефа Сектора за TRACES систем ЕК, октобра 2015. године, ЕК од УВ захтева попуњавање сертификата за извоз попиљака у ЕУ у TRACES систему.

Из тих разлога донета је Инструкција о начину издавања међународних ветеринарских потврда (сертификата) за извоз попиљака у земље ЕУ у систему електронске сертификације (TRACES), као и њена измена. У складу са инструкцијом сви субјекти у пословању храном и храном за животиње и надлежни ветеринарски инспектори су у обавези да од 15.01.2016. године попуњавају и издају сертификате за извоз попиљака у ЕУ из ЕУ одобрених објеката у/из TRACES система.

За попиљке за које се сертификати билатерално усаглашавају са сваком земљом посебно и не налазе се у TRACES систему или за које постоје технички проблеми да се попуне и одштапају из TRACES система и даље ће се попуњавати папирне форме сертификата. Први део сертификата који обухвата опште податке, електронски ће у TRACES систему попуњавати економски оператери из ЕУ одобрених објеката, а надлежни ветеринарски инспектори ће попуњавати део сертификата који се односи на здравствене гаранције.

Након доношења инструкције одржане су 22 обуке и обучено 207 економских оператора из ЕУ одобрених објеката и надлежних ветеринарских инспектора и додељено 207 налога за оперативни рад у TRACES систему. Резултат обука је повећан број попуњених сертификата за извоз попиљака у ЕУ у TRACES систему.

Сертификати за извоз попиљака у ЕУ су преведени и налазе се у бази TRACES система и ветеринарски инспектори их попуњавају директно у систему.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Израда Међународних ветеринарских потврда (сертификата) за извоз/транзит у земље чланице ЕУ обављаће се у складу са изменама и допунама прописа ЕУ, у зависности од врсте пошиљке за промет.

Видети и 3.12.2.6. под 2а).

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У 2016. години су спроведне обуке економских оператера и ветеринарских инспектора за рад у TRACES систему, као и превозење осталих сертификата на српски језик и измена сертификата у складу са променама законодавства ЕУ.

У 2017. години неопходно је извршити пријем новог особља за административне послове, и то једног извршиоца у Одељењу за међународни промет и сертификацију

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантних за доношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су у наредној табели.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених који би радиона преношењу/спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за међународни промет и сертификацију	7 + 1 Operater	3	Неће бити поверена другим институцијама.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

У вези са планираним мерама за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ, треба имати у виду да је, у првој половини 2016. године, у ЕУ дошло до измене сертификата утврђених Уредбом Комисије 1664/2006/ЕЗ, која обухвата сертификате за жабље батаке, месо пужева, желатин, колаген и молуске намењене за исхрану људи, као и сировине за производњу желатина и колагена, производе рибарства, мед и производе пчеларства.

Такође, у најави су и измене у вези са сертификатима за коње, као и остале уредбе које се тичу сертификата.

Недостатак информационих технологија представља ограничавајући фактор како за усклађивање, тако и за спровођење и примену прописа и повезивање са већ постојећим базама података, што је нарочито значајно за TRACES систем.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, почео је са спровођењем у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се информациони систем који ће обухватити све области релеватне за безбедност хране, ветеринарску и фитосанитарну политику.

В) Финансирање контрола

Видети 3.12.1.3. део Г).

3.12.2.2. Обележавање, регистрација и праћење кретања животиња

А) Говеда

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Обележавање, регистрација и праћење кретања животиња је уређено Законом о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12), који се примењује од 2005. године, односно од првог Упутства о начину обележавања говеда из 2005. године па до ступања на снагу Правилника о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда („Сл. гласник РС”, бр. 102/14).

На основу препорука експерата ЕУ, 2010. године извршене су измене и допуне Закона о ветеринарству у делу који се односи на обележавање, регистрација и праћење кретања животиња.

Обележавање животиња не представља само просту апликацију ушних маркица у ушну шкољку животиња, већ се ради о комплексном систему који обезбеђује следљивост животиња у производњи, односно следљивост меса и производа од меса у ланцу хране - „од штале до трпезе”. За одрживо функционисање система, обезбеђена су материјална средства и ресурси који се првенствено базирају на буџетским средствима прикупљеним од накнада за обележавање и регистрацију животиња.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда („Сл. гласник РС”, бр. 102/14)	Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1760/2000 од 17. јула 2000. године којом се успоставља систем за обележавање и регистрацију говеда и која се односи на обележавање говеда и производа од говеђег меса и којом је замењена Уредба Савета (ЕЗ) број 820/97 (у даљем тексту: Уредба 1760/2000/ЕЗ)	<i>Потпуно усклађен</i>
	Уредба Европског парламента и Савета (ЕУ) број 653/2014 од 15. маја 2014. године којом је измењена Уредба (ЕЗ) број 1760/2000 у односу на електронску идентификацију говеда и обележавање говеђег меса (у даљем тексту: Уредба 653/2014/ЕУ)	<i>Делимично усклађен</i>

ЕК је у току 2014. године усвојила измене и допуне Уредбе 1760/2000 које ће почети да се примењују од јула 2019. године. Из тих разлога наведене одредбе још увек нису пренете у Правилник о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда.

Остали ЕУ прописи са којима је неопходно спровести усклађивање су:

1) Уредба Комисије (ЕЗ) број 494/98 којом се утврђују детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) број 820/97 у вези са минималним административним санкцијама у оквиру система за идентификацију и регистрацију говеда (у даљем тексту: Уредба 494/98/ЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕЗ) број 509/1999 од 8. марта 1999. године која се односи на продужење максималног периода који је утврђен за примену ушних маркица за бизона (*Bison bison* spp.) (у даљем тексту: Уредба 509/1999/ЕЗ);

3) Уредба Комисије (ЕЗ) број 2680/1999 од 17. децембра 1999. године којом се одобрава систем идентификације бикова намењених културним и спортским догађајима (у даљем тексту: Уредба 2680/1999/ЕЗ);

4) Одлука Комисије број 2001/672/ЕЗ од 20. августа 2001. године којом се утврђују подебна правила која се примењују на кретање говеда када се упућују на пашу у планинским подручјима (у даљем тексту: Одлука 2001/672/ЕЗ);

5) Уредба Комисије (ЕЗ) број 1082/2003 од 23 јуна 2003 године којом се утврђују детаљна правила за спровођење Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1760/2000 која се односи на минимални ниво контрола које треба спровести у оквиру система обележавања и регистрације говеда (у даљем тексту: Уредба 1082/2003/ЕЗ);

6) Уредба Комисије (ЕЗ) број 911/2004 од 29. априла 2004. године којом се спроводи Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1760/2000 у односу на ушне маркице, пасоше и регистре на газдинству (у даљем тексту: Уредба 911/2004/ЕЗ);

7) Уредба Комисије (ЕЗ) број 644/2005 од 27. априла 2005. године којом се одобрава посебан систем обележавања говеда чуваних у културолошке и историјске сврхе у одобреним објектима у односу на Уредбу Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1760/2000 (у даљем тексту: Уредба 644/2005/ЕЗ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета (важи за све врсте животиња)

Систем обележавања чине следећи субјекти:

1) УВ, са следећим унутрашњим јединицама: Одељење за здравствену заштиту, добробит и следљивост животиња, Одсек за идентификацију и следљивост животиња, Одељење ветеринарске инспекције, Одсек за здравље животиња, 25 Одсека ветеринарске инспекције у Управним окрузима у којима су ангажовани ветеринарски инспектори;

2) овлашћени обележивач (који мора да задовољава посебне услове), и то: Ветеринарске станице (Закон о ветеринарству), одгајивачке организације (Закон о сточарству, „Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 93/12), одгајивачи – за сопствене животиње (Закон о сточарству).

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Одсек за идентификацију и следљивост животиња	3 стално запослена 1 сарадник ангажована уговором о привремено-повременим пословима	2 преношење и спровођење,	300 ветеринарских станица 50 одгајивачких организација

в) Опис осталих предузетих мера и активности

ЕУ је у оквиру ТАИЕХ мисије у мају 2014. године, извршила евалуацију система обележавања и регистрације говеда, Централне базе обележавања говеда и теренских

процедура и оценила да је систем РС компатибилан са истим системима у земљама ЕУ, као и да је у складу са Уредбом 1760/2000.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2020. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда	Уредбе: – 1760/2000/ЕЗ – 653/2014/ЕУ – 494/98/ЕЗ – 509/1999/ЕЗ – 2680/1999/ЕЗ – 1082/2003/ЕЗ – 911/2004/ЕЗ – 644/2005/ЕЗ Одлука 2001/672/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Потпуна усклађеност система обележавања, регистрације и праћења кретања говеда у Републици Србији са ЕУ прописима

У складу са развојем информационих система, теренских процедура које подржавају активности на обележавању, регистрацији и праћењу кретања говеда, као и развојем јавне свести код држалаца говеда, усвајаће се и подзаконска акта везана за имплементацију прописа ЕУ.

Б) Свиње, овце и козе

Правилник о начину обележавања и регистрације свиња, као и о службеној контроли идентификације обележавања и регистрације свиња („Сл. гласник РС”, бр. 94/10) и Правилник о начину обележавања и регистрације оваца и коза као и о службеној контроли идентификације обележавања и регистрације оваца и коза („Сл. гласник РС”, бр. 6/11) су потпуно усклађени са релевантним ЕУ прописима.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о начину обележавања и регистрације свиња, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и	Одлука Савета број 64/432/ЕЕЗ од 26. јуна 1964. године о здравственим проблемима животиња који утичу на трговину говеда и свиња унутар Заједнице	Потпуна усклађеност
	Одлука Савета број 2008/71/ЕЗ од 15. јула 2008. године о обележавању и регистрацији свиња	Потпуна усклађеност
	Директива Комисије број 2000/678/ЕЗ од 23. октобра 2000. године којом се утврђују детаљна правила за обележавање газдинстава у националним базама података за свиња као што је предвиђено Директивом Савета	Потпуна усклађеност

регистрације свиња	64/432/ЕЕЗ	
(„Сл. гласник РС”, бр. 94/10)	Директива Комисије број 2006/80/ЕЗ од 1. фебруара 2006. године којом се даје неким земљама чланицама дерогирање предвиђено у члану 3. став 2. Директиве Савета 92/102/ЕЕЗ о обележавању и регистрацији животиња (у даљем тексту: Директива 2006/80/ЕЗ)	Потпуна усклађеност
Правилник о начину обележавања и регистрације оваца и коза, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације оваца и коза („Сл. гласник РС”, бр. 6/11)	Уредба Савета (ЕЗ) број 21/2004 од 17. децембра 2003. године којом је успостављен систем обележавања и регистрације оваца и коза и којом је измењена Уредба (ЕЗ) број No 1782/2003 и Директиве 92/102/ЕЕЗ и 64/432/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност
	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1505/2006 од 11. октобра 2006. године којом се спроводи Уредба Савета (ЕЗ) број 21/2004 у односу на минимални ниво контрола контрола које треба спровести у окривру система обележавања и регистрације оваца и коза	Потпуна усклађеност
	Одлука Савета број 2006/968/ЕЗ од 15. децембра 2006. године којом се спроводи Уредба Савета (ЕЗ) број 21/2004 у односу на водиче и процедуре за електронско обележавање оваца и коза	Потпуна усклађеност
	Директива 2006/80/ЕЗ	Потпуна усклађеност

В) Копитари

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

ЕК је почетком 2015. године усвојила нову Уредбу везану за обележавање, регистрацију и следљивост копитара у ланцу безбедности хране, која је почела да се примењује 1. јануара 2016. године. Због тога, тренутно важећи Правилник о начину обележавања и регистрације копитара, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара („Сл. гласник РС”, бр. 72/10) више није у потпуности усклађен са прописима ЕУ.

Имајући у виду проблеме које земље чланице имају у примени и раније важећих прописа везаних за идентификацију и следљивост копитара, РС у фази преговарања о приступања ЕУ има довољно времена да сагледа и искористи примере добре праксе у примени наведеног прописа код земаља чланица, као и његове евентуалне измене.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о начину обележавања и регистрације копитара, као и о	Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) број 2015/262 од 17 фебруара 2015 године којом се утврђују правила у складу са Директивама Савета 90/427/ЕЕЗ и 2009/156/ЕЗ у односу на методе за	Делимична усклађеност

службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара („Сл. гласник РС”, бр. 72/10)	обележавање копитара (у даљем тексту: Уредба 2015/262)	
	Директива Савета број 90/427/ЕЕЗ од 26. јуна 1990. године о зоотехничким и генеалошким условима који се односе на трговину копитарима унутар Заједнице (у даљем тексту: Директива 90/427)	<i>Није усклађен</i>
	Директива Савета број 2009/156/ЕЗ од 30. новембра 2009. године о условима здравља животиња који се односе на кретање и увоз копитара из трећих земаља (у даљем тексту: Директива 2009/156)	<i>Није усклађен</i>

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2021. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о начину обележавања и регистрације копитара, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара	Уредба 2015/262/ЕУ Директиве: – 90/427/ЕЕЗ – 2009/156/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Потпуна усклађеност система обележавања и регистрације копитара и њихова следљивост у систему безбедности хране

3.12.2.3. Мере контроле болести животиња

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Стање у области контроле болести у РС још увек није у законодавном делу усклађено са правним тековинама ЕУ. У том смислу је отежана и потпуна примена подзаконских прописа у области контроле заразних болести животиња.

На основу Закона о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12), усвојени су следећи подзаконски прописи, који су делимично усклађени са релевантним ЕУ прописима у области контроле болести животиња:

1) Правилник о листи нарочито опасних заразних болести животиња и листи заразних болести животиња које се обавезно пријављују као и о начину њихове пријаве и одјаве („Сл. гласник РС”, бр. 49/06);

2) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести плавог језика, као начин њиховог спровођења („Сл. гласник РС”, бр. 18/2009 и 95/14);

3) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести атипичне куге живине („Сл. гласник РС”, бр. 95/09);

4) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класичне куге свиња, као и начину њиховог спровођења. („Сл. гласник РС”, бр. 102/09);

5) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести афричке куге коња, као и начину њиховог спровођења („Сл. гласник РС”, бр. 6/10);

6) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести авијарна инфлуенца као и начину њиховог спровођења („Сл. гласник РС”, бр. 7/10);

7) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања везикуларне болести свиња као и начину њиховог спровођења; („Сл. гласник РС”, бр. 10/10);

8) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести слинавке и шапа („Сл. гласник РС”, бр. 15/10);

9) Правилник о мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести афричка куга свиња („Сл. гласник РС”, бр. 32/10);

10) Правилник о утврђивању мера раног откривања и дијагностике заразних болести трансмисионих спонгиформних енцефалопатија, начину њиховог спровођења као и мерама за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање ове заразне болести („Сл. гласник РС”, бр. 96/10).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У Одсеку за епизоотиологију Одељења за здравствену заштиту, добробит и следљивост животиња УВ запослено је четворо извршилаца. Примену прописа контролишу ветеринарски инспектори за здравствену заштиту и добробит животиња.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одсек за епизоотиологију	4	4	Преношење/ спровођење	Није поверена.
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Пројекат из фондова ЕУ под називом „Изградња капацитета за развој националног компензационог фонда за сузбијање заразних болести животиња и друге услуге” почео је са спровођењем 18. фебруара 2014. године. Пројекат је пружио помоћ МПШВ и УВ на преношењу најбољих пракси и искустава земаља чланица ЕУ из области ветерине и здравља животиња, као и да помогне у процесу усклађивања законодавства РС са ЕУ законодавством у овој области. Пројекат је пружио континуирану подршку процесу сузбијања класичне куге свиња и беснила. Припремљена је стратегија Националног компензационог фонда за сузбијање заразних болести животиња.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИ-РАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРО-ПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о утврђивању мера за контролу болести класична куга свиња	Директива 2001/89	Потпуна усклађеност	Четврти	Успостављање система контроле заразне болести у складу са мерама прописаним у ЕУ.
2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИ-РАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Закон о изменама и допунама Закона о ветеринарству	Релевантни прописи из ПГ 12	Потпуна усклађеност	Трећи	Усклађивање система здравствене заштите и промета животиња, безбедности хране животињског порекла, хране за животиње и споредних производа животињског порекла
2019. година				
НАЗИВ ПЛАНИ-РАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРО-ПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о утврђивању мера за контролу салмонеле и других зооноза изазваних храном	Уредба 2160/2003/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	Успостављање система контроле заразне болести у складу са мерама прописаним у ЕУ.
Правилник о мониторингу зооноза	Директива 2003/99/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	
2020. година				
НАЗИВ ПЛАНИ-РАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРО-ПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о утврђивању мера за контролу болести плави језик	Директива 2000/75/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Успостављање система контроле заразне болести у складу са мерама прописаним у ЕУ.
Правилник о утврђивању мера за контролу Њукастл	Директива 92/66/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	

болести				
Правилник о утврђивању мера за контролу афричке куге коња	Директива 92/35/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	
Правилник о утврђивању мера за контролу авијарне инфлуенце	Директива 2005/94/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	
Правилник о утврђивању мера за контролу везикуларне болести свиња	Директива 92/119/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	
Правилник о пријављивању/ обавештавању о заразним болестима	Директива 82/894/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи	
Правилник о утврђивању мера за контролу слинавке и шапа	Директива 2003/85/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о утврђивању мера за контролу болести риба	Директива 2006/88/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о утврђивању мера за контролу афричке куге свиња	Директива 2002/60/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	

У четвртном кварталу 2016. године почео је са применом твининг пројекат за зоонозе, болести које се преносе путем хране и антимикробну резистенцију (ИПА 2013).

3.12.2.4. Некомерцијално кретање кућних љубимаца

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

На основу члана 124. став 9. Закона о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12) донет је Правилник о условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те пошилке („Сл. гласник РС”, бр. 11/11, 60/14 и 65/14- исправка), који је у потпуности усклађен са следећим ЕУ прописима:

1) Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 998/2003 од 26. маја 2003. године о здравственим захтевима за животиње који се примењује на некомерцијално кретање кућних љубимаца и којом се мења Директива Савета 92/65/ЕЕЗ (у даљем тексту: Уредба 998/2003/ЕЗ);

2) Одлуком Комисије број 2004/839/ЕЗ од 3. децембра 2004. године којом су утврђени услови за некомерцијално кретање младих паса и мачака из трећих земаља у Заједницу (у даљем тексту: Одлука 2004/839/ЕЗ);

3) Одлуком Комисије број 2010/734/ЕУ од 30. новембра 2010. године којом се мењају Одлуке 2005/692/ЕЗ, 2005/734/ЕЗ, 2006/415/ЕЗ, 2007/25/ЕЦ и 2009/494/ЕЗ у вези са птичијим грипом (у даљем тексту: Одлука 2010/734/ЕУ);

4) Сprovedбеном одлуком Комисије (ЕУ) број 2011/874 којом се утврђује листа трећих земаља и територија одобрених за увоз паса, мачака и крзнашица за некомерцијално кретање више од пет паса, мачака и крзнашица у Унију и модел сертификата за увоз и некомерцијално кретање тих животиња у Унији (у даљем тексту: Одлука 2011/874/ЕУ).

Међутим, у међувремену у ЕУ стављена је ван снаге Уредба 998/2003/ЕЗ доношењем Уредбе Европског парламента и Савета (ЕУ) број 576/2013 од 12. јуна 2013. године о некомерцијалном кретању кућних љубимаца и којом се ставља ван снаге Уредба (ЕЗ) број 998/2003 (у даљем тексту: Уредба 576/2013/ЕУ).

Такође, Одлука 2004/839/ЕЗ је стављена ван снаге доношењем Сprovedбене одлуке Комисије (ЕУ) број 577/2013 од 28. јуна 2013. године о моделу идентификационих докумената за некомерцијално кретање паса, мачака и крзнашица, којом се утврђује листа трећих земаља и територија и изглед, распоред и језички захтеви за декларацијама којима се потврђује усклађеност са одређеним условима предвиђеним у Уредби Европског парламента и Савета (ЕУ) број 576/2013 (у даљем тексту: Одлука 577/2013/ЕУ).

Исто тако, Одлука 2011/874/ЕУ је замењена Сprovedбеном одлуком Комисије број 2013/520/ЕУ од 21. октобра 2013. године о стављању ван снаге Сprovedбене одлуке 2011/874/ЕУ (у даљем тексту: Одлука 2013/520/ЕУ).

Због тога је потребно ускладити домаће законодавство везано за некомерцијално кретање кућних љубимаца са наведеним новим ЕУ прописима.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ, као орган управе у саставу МПШВ, је надлежна за област међународног промета и сертификације и контролу при увозу.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за међународни промет и сертификацију	8	2	Преношење/ спровођење	Није поверена.
Одељење граничне ветеринрске инспекције	30	32	Примена	

Садашњи број запослених у УВ, у области сертификације и контроле, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

2018. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ	ЕУ ПРОПИС	Очекивани сте-	РОК за усвајање

ПРОПИСА	који се преноси	пен усклађено-сти	прописа (квар-тал)
Правилника о условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те пошиљке	Уредба 576/2013/ЕУ Одлуке: – 2010/734/ЕУ – 577/2013/ЕУ – 2013/520/ЕУ	Потпуна усклађеност	Четврти

3.12.2.5. Забрањене супстанце и контрола резидуа

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Прописи ЕУ везани за забрањене супстанце и контролу резидуа, мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла, о нивоу и учесталости узорковања одређених супстанци и резидуа у производима животињског порекла, о правилима службеног узорковања за мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла, о забрани употребе одређених супстанци са хормонским и тиреостатским дејством у узгоју животиња, о стављању на тржиште и примени говеђег соматотропног хормона, о максималним нивоима резидуа пестицида у или на храни и храни за животиње биљног и животињског порекла, о утврђивању максималних нивоа одређених контаминената у прехранбеним производима, као и о припреми, стављању на тржиште и употреби медицинисане хране за животиње су највећим делом пренети у национално законодавство.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о утврђивању програма систематског праћења резидуа фармаколошких, хормонских и других штетних материја, код животиња, производа животињског порекла и хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 91/09) Донет на основу Закона о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12)	Директива Савета број 96/23/ЕЗ од 29. априла 1996. године о мерама за праћење одређених супстанци и њихових резидуа у живим животињама и производима животињског порекла и којом се укида Директива 85/358/ЕЕЗ и 86/469/ЕЕЗ и Одлука 89/187/ЕЕЗ и 91/664/ЕЕЗ Одлука Комисије 97/747/ЕЗ од 27. октобра 1997. године којом се утврђују нивои и учесталост узорковања предвиђених Директивом 96/23/ЕЗ за праћење одређених супстанци и њихових резидуа у одређеним производима животињског порекла	Потпуна усклађеност
Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака	Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 396/2005 од 23.	Делимична усклађеност

средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 29/14, 37/14-исправка, 39/14, 72/14, 80/15, 84/15) Донет на основу Закона о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09)	фебруара 2005. године о максималним нивоима резидуа пестицида у или на храни и храни за животиње биљног и животињског порекла (у даљем тексту: Уредба 396/2005/ЕЗ) Уредбе којима су утврђени и/или измењени Анекси I, II, III, IV, V и VII Уредбе 396/2005/ ЕЗ до октобра 2014. године) Уредба Комисије (ЕЗ) број 1881/2006 од 19. децембра 2006. године о успостављању максималних нивоа за поједине контаминенте у намирницама (у даљем тексту: Уредба 1881/2006/ЕЗ): члан 2. ст. 1. и 2, чл. 3, 4, 5. и 6. и Анекс Уредбе, осим вредности максималног нивоа контаминената у формулама за одојчад, храни за одојчад и малу децу.	<i>Делимична усклађеност</i>
Правилник о условима за производњу, начину и поступку за декларисање, стављање у промет и начину употребе медицинисане хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 46/13)	Директива Савета број 90/167/ЕЗ од 26. марта 1990. године којом се утврђују услови који се односе на припрему, стављање у промет и коришћење медицинисане хране за животиње у Заједници	<i>Потпуна усклађеност</i>
Решење о забрани промета и употребе супстанци и лекова намењених употреби у ветеринарској медицини за третирање животиња које се користе за исхрану људи („Сл. гласник РС”, бр. 96/09)	Одлука Савета број 1999/879/ЕЗ од 17. децембра 1999. године о стављању на тржиште и управљање говеђим соматотропином (БСТ) и укидању Одлуке 90/218/ЕЗ (у даљем тексту: Одлука 1999/879/ЕЗ) Директива Савета број 96/22/ЕЗ од 29. априла 1996. године која се односи на забрану употребе у сточарству одређених супстанци које имају хормонално или тиреостатко деловање и β-агониста и којом се укидају Директиве 81/602/ЕЕЗ, 88/146/ЕЕЗ и 88/299/ЕЕЗ (у даљем тексту: Директива 96/22/ЕЗ)	<i>Потпуна усклађеност</i>
Инструкција бр. 323-07-01577/2010-05 од 6. априла 2010. године о правилима службеног узорковања за мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла	Директива 96/23/ЕЗ Одлука Комисије број 98/179/ЕЗ од 23. фебруара 1998. године којом се прописују детаљна правила о службеним узорковањима за праћење одређених супстанци и њихових резидуа у живим животињама и	<i>Потпуна усклађеност</i>

	производима животињског порекла	

Прописи ЕУ у области забрањених супстанци и резидуа, са којима је потребно извршити усклађивање, су:

1) Уредба Комисије (ЕЗ) број 37/2010 од 22. децембра 2009. године о фармаколошки активним супстанцама и њиховој класификацији у погледу максималних резидуа у намирницама животињског порекла (у даљем тексту: Уредба 37/2010/ЕЗ);

2) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 470/2009 од 6. маја 2009. године којом се прописује процедуре у Заједници за успостављање резидуа фармаколошки активних супстанци у намирницама животињског порекла и којом се укида Уредба Савета (ЕЕЗ) број 2377/90 допуњена Директивом Европског парламента и Савета 2001/82/ЕЗ и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 726/2004 (у даљем тексту: Уредба 470/2009/ЕЗ);

3) Одлука Комисије број 2002/657/ЕЗ од 12. августа 2002. године о спровођењу Директиве 96/23/ЕЗ о перформансама аналитичких метода и тумачењу резултата (у даљем тексту: Одлука 2002/657/ЕЗ).

УВ сваке године доноси план и програм за мониторинг резидуа у живим животињама и примарним производима животињског порекла који се систематски спроводи испитивањем одговарајућег броја узорака сваке недеље, плански распоређених на годину дана, у циљу обезбеђивања ефикасног праћења и утврђивања да ли се на подручју РС користе недозвољене супстанце у лечењу животиња које се и/или чији се производи користе као храна.

План систематског праћења (мониторинг) резидуа одобравају надлежни органи ЕУ за сваку годину.

Национални програм мониторинга резидуа (у даљем тексту: НПМР) израђује се на основу броја закланих животиња и количине примарних производа животињског порекла, листе одобрених ветеринарских медицинских производа (у даљем тексту: ВМП), позитивних налаза из претходне године, информације из службених контрола и других података достављених од међународних и домаћих експерата.

Испитивања спроводи лабораторија за испитивање резидуа у оквиру НПМР.

Произвођачи и посредници дужни су да узгајају и стављају у промет животиње или производе животињског порекла који не садрже резидуде које прелазе максимално дозвољене количине (МДК) супстанци, који не садрже трагове недозвољених супстанци, примењују ВМП под надзором ветеринара и да се придржавају упутстава ветеринара и произвођача лекова о начину употребе и о прописаној каренци, као и да о томе воде евиденцију и чувају је на газдинствима у складу са законом.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ, као орган управе у саставу МПШВ, обавља послове везане за НПМР, и то: прикупљање и обрада података, израду плана и програма мониторинга за сваку годину, узимање узорака од животиња и производа животињског порекла, контролу производње и промета ветеринарских лекова и медицинских средстава за употребу у ветерини и предузимање истраге и одговарајућих активности и мера у случају позитивног налаза резидуа.

Службена контрола спроводи се од стране ветеринарске инспекције ради откривања присуства забрањених супстанци/производа који могу садржати супстанце групе А – забрањене супстанце и 1 група Б - ветеринарски лекови и контаминенти који прелазе границе прописане националним и међународним стандардом.

Мере се предузимају у случају налаза недозвољеног третирања/лечења животиња, потврђеног случаја недозвољеног третирања/лечења животиња, мера које се преду-

зимају у случају налаза резидуа у количинама већим од дозвољених, мере које се предузимају када се утврди држање и/или коришћење и/или производња неодобренних супстанци или производа, поступак када постоји оправдана сумња у објекту за клање животиња, поступак код оправдане сумње да је животиња третирана забрањеним супстанцама/лековима (недозвољено лечење).

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за ветринарско јавно здравство	9	3	Преношење	Институт за хигијену и технологију меса, као референтна лабораторија задужена за транспорт и испитивање узорака
		5	Спровођење	
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

в) Опис осталих предузетих мера и активности

За спровођење НПМР усвојене су јасне смернице о забрањеним супстанцама, максималним лимитима за дозвољене супстанце, употребе лекова и поштовања временна каренце, као и строгим мерама у случају позитивног налаза, по којима поступају сви у ланцу контроле.

Одржавају се посебне обуке инспектора који врше узорковање у смислу одабира животиње/производа, обележавања, паковања, осигурања интегритета и услова за чувања узетог узорка, чување документације и резултата испитивања и све неопходне кораке у току спровођења истраге.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о максимално дозвољеним количинама ветеринарских медицинских производа	Уредба 37/2010/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Нивои резидуа фармаколошки активних супстанци у храни животињског порекла.
Правилник о процедурама за успостављање лимита резидуа одређених фармаколошки активних супстанци у храни живо-	Уредба 470/2009/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Утврђивање максимално дозвољених концентрација резидуа фармаколошки активних супстанци, као и нивоа који се успостављају из ралога

тињског порекла				контроле уколико одређене супстанце буду пронађене у количини вишој од дозвољене.
Правилник о стављању у промет и примене говеђег соматотропног хормона (GTH)	Одлука 1999/879/E 3	Потпуна усклађеност	Четврти	Забрана употребе GTH са изузетком за терапеутске или профилактичке сврхе, на начин да неће утицати на здравље или добробит животиња
2019. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о перформансама за аналитичке методе и тумачењу резултата испитивања резидуа	Одлука 2002/657/E 3	Потпуна усклађеност	Трећи	Утврђивање захтева за аналитичке методе које се користе за испитивање службених узорака и тумачењу резултата лабораторија које врше испитивања службених узорака
Правилник о забрани употребе одређених супстанци са хормоналним и тироостатичким деловањем у узгоју животиња	Директива 96/22/EЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Забрана употребе одређених супстанци код животиња које служе за производњу хране, узимајући у обзир одређена одступања за одређена стања код животиња.

За усклађивање са Уредбом 396/2005/EЗ и уредбама којима су утврђени и/или измењени Анекси I, II, III, IV, V и VII Уредбе 396/2005/ ЕЗ видети 3.12.3.2. под 2а).

За усклађивање са Уредбом 1881/2006/EЗ видети 3.12.1.2. део И) под 2а).

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

На нивоу МПШВ не постоји јединица која се бави посебно планирањем и управљањем ризицима и координацијом програма мониторинга. По једна особа на централном нивоу у УЗБ и УВ задужена је за обраду података, припрему плана и програма мониторинга резидуа, праћење реализације плана и координацију свих активности, укаучујући и истрагу.

Неопходна је подршка лабораторији за развој нових метода за испитивање резидуа (забрањене, недозвољене супстанце), формирање посебних тимова за спровођење истраге (здравствена заштита, ВМП, храна за животиње, екстерни експерти), унапредити начин паковања, обележавања и следљивост узорака (бар кодови и др).

в) *Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ*

Успостављање максимално дозвољених граница за ВМП, усвајање и спровођење Одлуке 2002/657/ЕЗ и развој додатних метода за испитивање супстанци.

3.12.2.6. Захтеви за увоз живих животиња и производа животињског порекла

1) *Приказ статуса усклађености*

а) *Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ*

Сертификати за увоз/провоз пошиљака животиња, производа животињског порекла, мешовитих производа и споредних производа животињског порекла у РС усаглашавају се са надлежним службама земаља извозница.

Видети и 3.12.2.1. део Б) под 1а).

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о садржини и изгледу обрасца, као и начину издавања Заједничког ветеринарског улазног документа („Сл. гласник РС”, бр. 70/10)	Уредба Комисије (ЕЗ) број 282/2004 од 18. фебруара 2004. године која уводи декларациони документ и ветеринарске животиња које улазе у Заједницу из трећих земаља Одлука Комисије (ЕЗ) број 136/2004 од 22. јануара 2004. године којом се прописују ветеринарске процедуре на инспекцијским граничним Заједнице за производе који се увозе из трећих земаља	<i>Потпуна усклађеност</i>

б) *Институционална структура и стање административних капацитета*

Видети 3.12.2.1. део Б) под 1б).

в) *Опис осталих предузетих мера и активности*

Видети 3.12.2.1. део Б) под 1в).

2) *Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније*

а) *Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ*

2020. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)

Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља за увоз сировог млека и производа од млека у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	Уредбе: – 605/2010/ЕЗ – 914/2011/ЕУ – 957/2012/ЕУ	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља за увоз одређених производа од меса за исхрану људи у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	Одлуке: – 2007/777/ЕЗ – 2008/638/ЕЗ – 2008/817/ЕЗ – 2008/864/ЕЗ Уредбе: – 925/2010/ЕЗ – 536/2011/ЕУ – 991/2011/ЕУ – 110/2012/ЕУ – 532/2012/ЕУ – 2012/479/ЕУ	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља, ветеринарско санитарним условима за увоз меса и одређених врста животиња у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	Уредбе: – 206/2010/ЕЗ – 810/2010/ЕЗ – 144/2011/ЕЗ – 342/2011/ЕУ – 801/2011/ЕУ – 1112/2011/ЕУ У – 497/2012/ЕУ – 546/2012/ЕУ – 644/2012/ЕУ	Потпуна усклађеност	Трећи

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.2.1. део Б) под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.2.1. део Б) под 2в).

3.12.2.7. Добробит животиња

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Стање у области добробити у РС још увек није у законодавном делу усклађено са правним тековинама ЕУ. У том смислу је отежана и потпуна примена подзаконских прописа у области добробити производних животиња на фармама, транспорту животиња и код омамљивања, клања и убијања.

Важећи прописи још увек не одговарају у потпуности очекивањима грађана Србије и потрошачима из ЕУ.

Закон о добробити животиња („Сл. гласник РС”, бр. 41/09), ступио је на снагу 10. јуна 2009. године. На основу њега усвојени су следећи подзаконски прописи:

1) Правилник о условима за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама, („Сл. гласник РС”, бр. 6/10, 57/2014);

2) Правилник о условима у погледу превозних средстава у којима се превозе животиње, („Сл. гласник РС”, бр. 14/10);

3) Правилник о програму обуке о добробити животиња приликом њиховог превоза, као и садржини и начину вођења регистра превозника животиња („Сл. гласник РС”, бр. 73/10);

4) Правилник о ближим условима које морају да испуњавају места за утовар, претовар и истовар животиња, места за одмор и контролне станице („Сл. гласник РС”, бр. 92/10);

5) Правилник о садржини овлашћења за превоз животиња, као и о елементима за одређивање дужег и краћег превоза животиња, („Сл. гласник РС”, бр. 28/11);

6) Правилник о обрасцу и садржини плана превоза, као и начину превоза животиња којим се обезбеђује заштита живота и добробити, („Сл. гласник РС”, бр. 48/11);

7) Правилник о условима и средствима за лишавање животиња живота, начину поступања са животињама непосредно пре клања, начину омамљивања и искрварења животиња, условима и начину клања животиња без претходног омамљивања, као и програму обуке о добробити животиња током клања, („Сл. гласник РС”, бр. 14/10);

8) Директива о инспекцијским контролама добробити животиња на фармама број: 323-06-7848/2014-05 од 26.12.2014. године.

Закон и подзаконски прописи су делимично усклађени са следећим ЕУ прописима:

1) Директива Савета (ЕЗ) број 98/58 од 20. јула 1998. године о заштити животиња које се држе у производне сврхе (у даљем тексту: Директива 98/58/ЕЗ);

2) Одлуком Комисије (ЕЗ) број 2006/778 од 14. новембра 2006. године о минималним захтевима за прикупљање информација током инспекција производних објеката у којима су држане одређене животиње у производне сврхе (у даљем тексту: Одлука 2006/778/ЕЗ);

3) Директива Савета (ЕЗ) број 1999/74 од 19. јула 1999. године о утврђивању минималних стандарда за заштиту кока носила (у даљем тексту: Директива 1999/74/ЕЗ);

4) Директива Савета (ЕЗ) број 2007/43 од 28. јуна 2007. године о утврђивању минималних правила за заштиту пилића који се држе за производњу меса (у даљем тексту: Директива 2007/43);

5) Директива Савета (ЕЗ) број 2008/119 од 18. децембра 2008. године о утврђивању минималних стандарда за заштиту телади (у даљем тексту: Директива 2008/119/ЕЗ);

6) Директива Савета (ЕЗ) број 2008/120 од 18. децембра 2008. године о утврђивању минималних стандарда за заштиту свиња (у даљем тексту: Директива 2008/120/ЕЗ);

7) Уредба Савета (ЕЗ) брпј 1/2005 од 22. децембра 2004. године о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама и изменама Директива (ЕЕЗ) 64/432, (ЕЗ) 93/119 и Уредбе (ЕЗ) 1255/97 (у даљем тексту: Уредба 1/2005/ЕЗ);

8) Уредбом Савета (ЕЗ) брпј 1099/2009 од 24. септембра 2009. године о заштити животиња у време клања и убијања (у даљем тексту: Уредба 1099/2009/ЕЗ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У УВ у Одељењу за здравствену заштиту, добробит и следљивост животиња, Групи за добробит животиња раде двоје запослених. Примену прописа контролишу ветеринарски инспектори. У овом тренутку нема систематизованих радних места за инспекторе који контролишу само добробит животиња, већ се контроле за добробит животиња врше у оквиру здравствене заштите или безбедности хране.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за добробит животиња	2	2	Преношење/ спровођење	Није поверена
Одељење ветеринарске инспекције	131(одељење вет.инспк,вет.инспк.за заштиту здавља и добробити животиња)	131	Примена	

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Од 2012-2014 године реализован је твининг пројекат „Изградња капацитета у области безбедности хране и добробити животиња”, који је омогућио јачање професионалних и техничких капацитета запослених у УВ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Планирано је да се успостави адекватни и одрживи систем у области добробити животиња. С обзиром да се релевантно законодавство ЕУ стално прилагођава научном и техничком напретку, потребно је осигурати континуирано праћење стања и усаглашавање националног законодавства у области добробити животиња са релевантним законодавством ЕУ.

Потребно је даље јачати институционалне и административне капацитете у погледу стручне оспособљености за пуну примену свих ЕУ прописа којима се уређује добробит животиња.

РС израђује детаљне планове реструктурирања сектора сточарстава, укључујући потребне инвестиције на основу захтева правног система ЕУ, што представља привредну и економску нужност за нашу земљу.

Такође, потребно је интензивирати дијалог са индустријом и осталим заинтересованим странама ради даљег информисања о њиховим обавезама у вези са применом ЕУ прописа у области добробити животиња.

2018. година				
НАЗИВ ПЛА-	ЕУ ПРОПИС	Очекива-	РОК за	Кратак опис приори-

НИРАНОГ ПРО-ПИСА	који се прено-си	ни степен ускла-ђености	усваја-ње про-писа (квар-тал)	тета који ће се пости-ћи прописом
Закон о изменама и допунама Закона о добробити животиња	Уредбе: – 1/2005/ЕЗ – 1099/2009/ЕЗ Директиве: – 98/58/ЕЗ – 1999/74/ЕЗ – 2007/43/ЕЗ – 2008/119/ЕЗ – 2008/120/ЕЗ Одлука 2006/778/ЕЗ	Потпуна усклађе-ност	Трећи	Успостављање закон-ског основа за потпуну усклађеност са пропи-сима ЕУ којима се уређује добробит животиња.
2019 година				
Правилник о зашти-ти животиња у време клања и убијања	Уредба 1099/2009/ЕЗ	Потпуна усклађе-ност	Други	Стављање ван снаге Правилника о услови-ма и средствима за лишавање животиња живота, начину посту-пања са животињама непосредно пре клања, начину омамљивања и искрварења животиња, условима и начину клања животиња без претходног омамљи-вања, као и програму обуке о добробити животиња током кла-ња („Сл. гласник РС”, бр. 14/10).
Правилник о зашти-ти животиња током превоза и повезаним операцијама	Уредба 1/2005/ЕЗ	Потпуна усклађе-ност	Трећи	Стављање ван снаге свих донетих прописа о добробити животиња током превоза.
Правилник о зашти-ти животиња које се држе у производне сврхе	Директива 98/58/ЕЗ	Потпуна усклађе-ност	Четврти	Стављање ван снаге Правилника о услови-ма за добробит живо-тиња у погледу про-стора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и став-љају у промет живо-тиње у производне
Правилник о мини-мал-ним стандарди-ма за заштиту кока носиља	Директива 1999/74/ЕЗ	Потпуна усклађе-ност	Четврти	
Правилник о мини-мал-ним правилима	Директива 2007/43/ЕЗ	Потпуна усклађе-	Четврти	

за заш-титу пилића који се држе за производњу меса		ност		сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама („Сл. гласник РС”, бр. 6/10).
Правилник о минималним стандардима за заштиту телади	Директива 2008/119/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о минималним стандардима за заштиту свиња	Директива 2008/120/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Даље активности на примени усаглашених прописа, јачање капацитета запослених (обуке).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Контрола примене прописа.

3.12.2.8. Зоотехника

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС, којим се уређује област зоотехнике, неопходно је ускладити са законодавством ЕУ које је тренутно на снази, а које обухвата директиве и одлуке ЕК које дефинишу зоотехничка питања за сваку значајнију врсту домаћих животиња засебно.

Међутим, треба имати у виду да се на нивоу ЕУ у наредном периоду очекује и усвајање новог законодавства, са којим ће такође бити неопходно вршити усклађивање, што је и истакнуто у процесу аналитичких прегледа за Поглавље 12, а то је предлог Уредбе о зоотехничким и генеалошким условима за трговање квалитетним приплодним животињама и њиховим генетским материјалом, као и њиховом увозу у Унију.

Кључни ЕУ прописи са којима је законодавство РС делимично усклађено су:

1) Директива Савета број 2009/157/ЕЗ од 30. новембра 2009. године о чистокрвним приплодним животињама врсте говеда (у даљем тексту: Директива 2009/157/ЕЗ);

2) Директива Савета број 89/361/ЕЕЗ од 30. маја 1989. године о чистокрвним приплодним овцама и козама (у даљем тексту: Директива 89/361/ЕЕЗ);

3) Директива Савета број 88/661/ЕЕЗ од 19. децембра 1988. године о зоотехничким стандардима који се примењују на приплодне животиње врсте свиње (у даљем тексту: Директива 88/661/ЕЕЗ);

4) Директива Савета број 90/427/ЕЕЗ од 26. јуна 1990. године о зоотехничким и генеалошким условима који уређују трговину копитарима унутар Заједнице (у даљем тексту: Директива 90/427/ЕЕЗ);

5) Директива Савета број 91/174/ЕЕЗ од 25. марта 1991. године којом се утврђују зоотехнички и генеалошки захтеви у трговини чистокрвним животињама и којом се мењају директиве 77/504/ЕЕЗ и 90/425/ЕЕЗ (у даљем тексту: Директива 91/174/ЕЕЗ);

6) Директива Савета број 94/28/ЕЗ од 23. јуна 1994. године којом се утврђују начела у вези зоотехничких и генеалошких услова који се примењују на увоз животиња, њиховог семена, јајних ћелија и ембриона из трећих земаља и мења Директива 77/504/ЕЕЗ о чистокрвним приплодним животињама врсте говеда (у даљем тексту: Директива 94/28/ЕЗ);

7) Директива Савета број 90/428/ЕЕЗ од 26. јуна 1990. године о трговини копи-тарима намењеним за такмичења и о условима за учествовање на такмичењима (у даљем тексту: Директива 90/428/ЕЕЗ).

Законодавство Републике Србије у овој области је делимично усклађено са ЕУ законодавством усвајањем Закона о сточарству („Сл. гласник РС”, број 41/09 и 93/12), као и правилника донетих на основу тог закона:

1) Правилник о садржини и обрасцу захтева за упис у регистар одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењима, као и садржини и начину вођења тог регистра („Сл. лист РС”, број 67/09);

2) Правилник о условима за увођење у приплод које морају да испуњавају приплодне домаће животиње и квалитетне приплодне домаће животиње („Сл. гласник РС”, број 94/09);

3) Правилник о условима за испуњавање пуног и непотпуног порекла квалитетних приплодних домаћих животиња, условима за упис домаћих животиња у матичну евиденцију, односно у регистар, као и о садржини и начину вођења матичне евиденције, односно регистра („Сл. гласник РС”, број 94/09);

4) Правилник о условима у погледу објеката и опреме које морају испуњавати одгајивачке организације и организације са посебним овлашћењима, као и о условима у погледу стручног кадра које морају испуњавати организације са посебним овлашћењима („Сл. гласник РС”, број 103/09).

Одредбе ЕУ прописа које ће бити пренете у национално законодавство односе се на методе праћења производних способности и оцењивања генетске вредности и серификатима и подацима за чистокрвна приплодна грла за сваку значајнију врсту домаћих животиња засебно, а то су:

1) Одлука Комисије број 2006/427/ЕЗ од 20. јуна 2006. године којом се утврђују методе за праћење производних особина и методе за процену генетских вредности чистокрвних приплодних говеда (у даљем тексту: Одлука 2006/427/ЕЗ);

2) Одлука Комисије број 89/507/ЕЕЗ од 18. јула 1989. године којом се утврђују методе праћења производних способности и оцењивања генетске вредности чистокрвних и хибридних приплодних свиња (у даљем тексту: Одлука 89/507/ЕЕЗ);

3) Одлука Комисије број 90/256/ЕЕЗ од 10. маја 1990. године којом се утврђују методе за праћење учинка производних особина и оцењивање генетске вредности чистокрвних приплодних оваца и коза (у даљем тексту: Одлука 90/256/ЕЕЗ);

4) Одлука Комисије број 379/2005/ЕЗ од 17. маја 2005. године о генеалошким серификатима и подацима за чистокрвна приплодна говеда, њихово семе, јајне ћелије и ембрионе (у даљем тексту: Одлука 379/2005/ЕЗ);

5) Одлука Комисије број 89/503/ЕЕЗ од 18. јула 1989. године о уверењима која се издају за чистокрвне приплодне свиње, њихово семе, јајне ћелије и ембрионе (у даљем тексту: Одлука 89/503/ЕЕЗ);

6) Одлука Комисије број 89/506/ЕЕЗ од 18. јула 1989. године о уверењима која се издају за хибридне приплодне свиње, њихову сперму, јајне ћелије и ембрионе (у даљем тексту: Одлука 89/506/ЕЕЗ);

7) Одлука Комисије број 90/258/ЕЕЗ од 10. маја 1990. године којом се утврђују зоотехнички сертификати за чистокрвне приплодне овце и козе, њихово семе, јајне ћелије и ембрионе (у даљем тексту: Одлука 90/258/ЕЕЗ);

8) Одлука Комисије број 96/79/ЕЕЗ од 12. јануара 1996. године, којом се утврђују зоотехнички сертификати за семе, јајне ћелије и ембрионе од регистрованих копитара (у даљем тексту: Одлука 96/79/ЕЕЗ);

9) Одлука Комисије број 90/257/ЕЕЗ од 10. маја 1990. године којом се утврђују мерила за прихватање чистокрвних приплодних оваца и коза за приплод и за коришћење њиховог семена, јајних ћелија или ембриона (у даљем тексту: Одлука 90/257/ЕЕЗ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

МПШВ је надлежни орган у области зоотехнике. У оквиру МПШВ Група за сточарство и прераду сточарских производа СПП обавља послове који се односе на успостављање правног оквира за област зоотехнике.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
СПП, Група за сточарство и прераду сточарских производа	3	1	Преношење	Није поверена.
		1	Спровођење и примена	

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планираним мерама до 2021. године за усклађивање националног законодавства са ЕУ законодавством стварају се једнаки услови за стављање на тржиште квалитетних приплодних домаћих животиња, односно омогућава равноправни положај произвођача и одгајивачких организација из РС са истим у ЕУ.

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис прописа који ће се постићи овим прописима
Правилник о условима за одржавање смотри, изложби, сајмова, лицитација и такмичења	Директива 90/428/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи	Успостављање мера за спровођење техничких аспеката организације такмичења.
2019. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис прописа који ће се постићи овим прописима

Правилник о начину вршења контроле производних способности домаћих животиња	Одлуке: – 2006/427/EЗ – 89/507/ЕЕЗ – 90/256/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Успостављање система контроле производних способности домаћих животиња у складу са метода-ма прописаним у ЕУ.
2020. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис прописа који ће се постићи овим прописима
Правилник о посебним условима за коришћење и промет јајних ћелија и ембриона домаћих животиња	Одлуке: – 379/2005/EЗ – 89/503/ЕЕЗ – 89/506/ЕЕЗ – 90/257/ЕЕЗ – 90/258/ЕЕЗ – 96/79/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	Успостављање система којим се уређује стављање у промет приплодног материјала на начин прописан у ЕУ, чиме се омогућава и наступ наших произвођача на ЕУ тржишту.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Кључне активности које ће бити окончане од 2019. до краја 2021. године

Упознавање надлежних инспекција и одгајивачких организација са изменама ЕУ законодавства у области зоотехнике, како би се унапредила ефикасност одгајивачких организација које воде матичну евиденцију и унапредио ниво контроле одгајивачких организација.

Планирано је коришћење TAIEХ техничке помоћи.

3.12.2.9. Специфична правила за храну за животиње

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство, који се односе на услове хигијене хране за животиње, адитиве који се користе у исхрани животиња, захтеве за стављање на тржиште и употребу хране за животиње, као и о припреми и употреби медицинисане хране за животиње, у највећој мери је усклађено са законодавством ЕУ.

Да би се осигурала безбедност хране за животиње потребно је размотрити све аспекте ланца производње хране за животиње који је наставак примарне производње, укључујући и продају, јер сваки елемент може да утиче на њену безбедност, а тиме и на безбедност хране.

Област хране за животиње у РС уређена је:

1) Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС”, број 41/09), који уређује опште услове за безбедност хране за животиње, услове за хигијену хране за животиње, обавезе и одговорности субјеката у пословању храном за животиње и квалитет хране за животиње, на основу кога су донети следећи подзаконски прописи:

- Правилник о квалитету хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 4/10),

- Правилник о условима за декларисање, означавање и рекламирање хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 4/10);

2) Законом о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10, 93/12), који поред заштите и унапређења здравља и добробити животиња, уређује и услове за производњу и промет хране за животиње, на основу кога су донети следећи подзаконски прописи:

- Правилник о општим и посебним условима хигијене хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 78/10).

- Правилник о условима за производњу, начину и поступку за декларисање, стављање у промет и начину употребе медицинисане хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 46/13),

- Правилник о храни за животиње са посебним потребама („Сл. гласник РС”, бр. 53/10).

Наведеним подзаконским актима утврђени су услови и начин одобравања објеката за производњу хране за животиње, као и услови које морају испуњавати субјекти у пословању храном за животиње у фази производње, складиштења и промета. Примена система самоконтроле заснованим на принципима HACCP у свим фазама производње, прераде и промета је обавезна.

Правила за производњу медицинисане хране усклађена су ЕУ захтевима.

Апликација лека за терапију болести животиња кроз храну за животиње дозвољена је само уколико је по рецепту и под надзором ветеринара. Услови у погледу рецепта за ветеринарске лекове прописани су Правилником о обрасцу и садржини рецепта за ветеринарске лекове, као и начину издавања и прописивања ветеринарских лекова („Сл. гласник РС”, бр. 48/17), који је донет на основу Закона о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС”, бр. 30/10, 107/12). Овим правилником прописани су услови и образац издавања премикса за медицинисану храну.

Ради организације послова контроле хране за животиње донете су и Инструкција о узимању узорка и методама испитивања хране за животиње (број 323-07-10300/2009-05 од 28. децембра 2009. године) и Инструкција о службеним методама узимања узорка за мониторинг и инспекцијски надзор хране за животиње (број 323-07-10339/2009-05 од 29. децембра 2009. године).

Неопходно је успоставити листу адитива за храну за животиње који се више не сматрају лековима у одређеним количинама, као и начин њиховог одобравања и стављања на тржиште.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ као орган управе у саставу МПШВ, обавља послове који се односе и на ветеринарско јавно здравство; обезбеђивање система за управљање ризицима у производњи и промету хране за животиње, ветеринарско-санитарну контролу у производњи и промету хране за животиње и компоненти за производњу хране за животиње; регистрацију, одобравање и службену контролу објеката за производњу хране за животиње, контролу производње и промета ветеринарских лекова и медицинских средстава за употребу у ветерини.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за ветеринарско јавно здравство	9	3	Преношење/ спровођење	Није поверена
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

Садашњи број запослених у УВ, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у области хране за животиње у национално законодавство, а нарочито њихово спровођење и примену, обзиром да ветеринарска инспекција спроводи и примењују и прописе који обухватају и друге области.

Такође, још увек нису одређене ни референтне лабораторије, имајући у виду да ДНРЛ још увек није оперативна (недостатак кадрова и опреме).

Због тога је неопходно, до њене потпуне оперативности, усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране како би се створили услови да лабораторије, чије услуге користи УВ и које испуњавају прописане услове, могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о регистрацији и одобравању објеката у којима послују субјекти у пословању храном за животиње	Уредба 183/2005/ЕЗ Директива 95/69/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	Утврђивање листе регистрованих објеката за које није потребна процедура за одобравање и вођење целог прописаног поступка и одобрених објеката који подлежу овој процедури, прописује се процедура, поступак и неопходна документација за одобравање објеката, поступак инспекције, као и обавезе и права субјеката у пословању храном за животиње; усклађује се начин одобравања објеката са ЕУ поступком.
Правилник о узорковању хране за животиње	Уредба 152/2009	Потпуна усклађеност	Четврти	Утврђивање начина, врста и метода узорковања хране за животиње на одређене параметре квалитета и безбедности
Правилник о адитивима који се користе у исхрани животиња	Уредба 1831/2003/ЕЗ	Делимична усклађеност	Други	Субјектима у пословању би се омогућило да испуне правне захтеве и да раде на равноправан и конкурентан начин на домаћем и међународном тржишту

Правилник о општим и посебним условима хиги- јене хране за животиње у производњи и промету	Уредба 183/2005	Делимична усклађеност	Трећи	Субјектима у пословању би се омогућило да испуне правне захтеве и да раде на равноправан и конкурентан начин на домаћем и међу- народном тржишту
	Уредба 767/2009			
	Уредба 68/2013			
	Упутство 2002/32			

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Неопходно је извршити реорганизацију целог система безбедности хране, укључујући и храну за животиње, као и ојачати административне капацитете у смислу ангажовања већег броја извршилаца у области хране за животиње. Такође, с обзиром да РС очекује поред преношења и спровођење великог броја правних аката, неопходна је даља обука у овој области, поред већ одржаних TAIEХ и BTSF тренинга и билатералних (G to G) пројеката.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Поред доношења прописа, који ближе уређују област хране за животиње, неопходно је и обезбедити да сви у ланцу обављају део надлежности и обавеза

Повећање капацитета и развој мреже лабораторија су неопходни за постизање потпуне усклађености са захтевима ЕУ.

3.12.2.10. Споредни производи животињског порекла

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Систем у области споредних производа животињског порекла, односно обавезе и надлежности прописане су Законом о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12), у складу са којим је, локална самоуправа дужна да на својој територији организује зоохигијенску службу која обавља послове нешкодљивог уклања лешева животиња са јавних површина и објеката за узгој, држање, дресуру, излагање, одржавање такмичења или промет животиња и њихов транспорт или организовање њиховог транспорта до објекта за сакупљање, прераду или уништавање споредних производа животињског порекла на начин који не представља ризик по друге животиње, људе или животну средину као и да има изграђен објекат за сакупљање лешева животиња. Овај објекат може да служи и за сакупљање мањих количина других споредних производа животињског порекла из објеката за клање животиња и производњу хране животињског порекла као и из домаћинства.

Лешеви животиња и други споредни производи животињског порекла морају се сакупљати, прерадити или уништити у објектима намењеним за прераду, обраду или уништавање лешева животиња и других споредних производа животињског порекла а само у изузетним случајевима споредни производи животињског порекла се закопавају или спаљују на сточном гробљу или јами гробници која испуњава прописане услове.

Иако је наведеним законом јасно прописана надлежност свакога у ланцу споредних производа животињског порекла, успостављање одрживог система сакупљања лешева животиња на локалном нивоу није у потпуности успостављено.

Тренутно у РС постоји четири објекта за сакупљање лешева животиња и од укупног броја општина око 50% на неки начин финансира уклањање лешева. Три групе општина поседује израђене студије и пројекте о стању и начину решавања овог питања, а четири групе општина је финансирала Краљевина Новершке за израду студије и пројекта.

Тренутно стање није довољно за успостављање одрживог система, с обзиром да нема довољно капацитета за сакупљање лешева животиња и малих количина споредних производа животињског порекла на локалном нивоу.

Такође, произведено месно коштано баршно Категорије 1 се у недовољној мери користи као енергент, што последично отвара проблем његовог складиштења до уништења.

Правилником о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објекта за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Сл. гласник РС”, бр. 31/11, 97/13 и 15/15) ближе су прописани услови у овој области.

Наведени правилник је делимично усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1774/2002 од 3. октобра 2002. године о успостављању здравствених правила у вези споредних производа животињског порекла који нису намењени за исхрану људи, која је стављена ван снаге.

Додатни проблем за преношење ЕУ прописа који се тичу споредних производа животињског порекла, јесте што Закон о ветеринарству не обезбеђује одговарајући правни основ за доношење одређених подзаконских аката.

Прописи ЕУ, са којима је неопходно извршити усклађивање националног законодавства, јесу:

1) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1069/2009 од 21. октобра 2009. године за успостављање здравствених правила у вези споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи и укидању Уредбе 1774/2002 (у даљем тексту: Уредба 1069/2009/ЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕУ) број 142/2011 од 25. фебруара 2011. године о спровођењу Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1069/2009 за успостављање здравствених правила у вези споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи (у даљем тексту: Уредба 142/2011/ЕУ);

3) Директива Савета 97/78/ЕЗ у вези изузетака у погледу узорковања код ветеринарске контроле на граници (у даљем тексту: Директива 97/78/ЕЗ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У поступању са споредним производима животињског порекла, као и са производима који настају у поступку њихове прераде, поред УВ, значајно место припада и министарству које је надлежно за област заштите животне средине. Поред МПШВ, значајну улогу у успостављању система има локална самоуправа.

Контролне функције у овој области, поред ветеринарске и инспекција за заштиту животне средине, има и комунална инспекција, на локалном и републичком нивоу, у складу са Законом о комуналним делатностима („Сл. гласник РС”, бр. 88/11), према коме је једна од комуналних делатности и зоохигијена.

Садашњи број запослених у УВ, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, а нарочито њихово спровођење и примену, обзиром да инспекцијски органи, спроводе и примењују и прописе који обухватају и друге области.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за ветринарско јавно здравство	9	2	Преношење/ спровођење	Локалне самоуправе
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Ради успостављања прихватљивог стања у овој области из ИПА фондова одобрен је твининг пројекат SR12 IB AG 02 „Подизање капацитета за унапређење објеката за производњу хране и управљање споредним производима животињског порекла”, који је почео са спровођењем 3. фебруара 2014. године, са експертима ЕУ (Холандија, Данска и Литванија).

У оквиру наведеног пројекта припрема се нацрт националне стратегије, којом ће се утврдити тренутно стање, јасно дефинисати циљеви и мере, као и одговорности свих у ланцу управљања, главни правци унапређења система управљања за безбедно руковање и прераду, како би се субјектима омогућило да испуне правне захтеве и да раде на равноправан и конкурентан начин на домаћем и међународном тржишту, што би имало позитиван утицај на националну економију и социјални статус свих у сектору, као и превазилажење незадовољавајућег стања и довођење система у прихватљиве оквире.

Једна од компонената пројекта је и подизање свести заинтересованих страна, у оквиру које ће се утицати на представнике локалне самоуправе.

У организацији TAIEХ спроведен је велики број радионица и експертских мисија као и BTSF тренинга.

На наведеним едукацијама учествовао је велики број запослених у МПШВ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Ради преношења ЕУ прописа који уређују правила у погледу споредних производа животињског порекла, потребно је претходно именити Закон о ветеринарству и обезбедити одговарајући правни основ.

У оквиру PLAC пројекта обезбеђена је техничка помоћ у циљу пружања подршке за припрему предлога за измену закона и одговарајућих подзаконских аката.

2020. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Закон о споредним	Уредба	Потпуна	Први	Субјектима у посло-

производима животињског порекла	1069/2009/ЕЗ	усклађеност		вању би се омогућило да испуне правне захтеве и да раде на равноправан и конкурентан начин на домаћем и међународном тржишту
Правилник за примену здравствених захтева у вези споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи	Уредба 142/2011/ЕУ Директива 97/78/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Субјектима у пословању би се омогућило да испуне правне захтеве и да раде на равноправан и конкурентан начин на домаћем и међународном тржишту
Правилник о регистрацији и одобравању објеката у којима послују оператери споредним производима животињског порекла	Уредба 1069/2009/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Субјектима у пословању би се омогућило да испуне правне захтеве и да раде на равноправан и конкурентан начин на домаћем и међународном тржишту

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Како би се процес хармонизације несметано одвијао и како би се планиране активности могле спровести (доношење прописа, обука ради адекватне имплементације, спровођење вишегодишњих и годишњих планова службених контрола), неопходно је извршити реорганизацију система, као и јачање административних капацитета у смислу ангажовања већег броја запослених који ће радити на пословима споредних производа животињског порекла. УВ се суочава са немогућношћу спровођења свакодневних активности, тако да готово нема капацитета за сам процес ЕУ интеграција.

Такође, с обзиром да РС очекује поред преношења и спровођење великог броја правних аката, неопходна је даља обука у овој области.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Поред усклађивања законодавства са ЕУ прописима у овој области неопходно је усвојити и одређене стратешке документе којима ће се омогућити спровођење прописа усклађених са ЕУ правним тековинама и обезбедити да сви у ланцу обављају део надлежности и обавеза.

Планирано је да Стратегија за управљање споредним производима животињског порекла, у циљу усклађивања националног система за њихово сакупљање, прераду, коришћење и/или уништавање са захтевима ЕУ буде донета до краја 2018. године;

Националну стратегију ће донети Влада РС. Тиме ће се додатно утицати нарочито на представнике локалне самоуправе да успоставе одржив систем сакупљања лешева животиња. Такође, сви објекти у којима се прерађују и на било који начин кори-

сте споредни производи животињског порекла или добијени производи, биће обухваћени процесом унапређења објеката.

Што се тиче прераде споредних производа животињског порекла, три објекта за прераду споредних производа животињског порекла ће такође бити обухваћени процесом унапређења. Два објекта су у државном власништву, а један објекат је у власништву компаније са којом је РС у међународној арбитражи.

3.12.3. Фитосанитарна политика

3.12.3.1. Здравље биља – штетни организми

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У периоду 2009 - 2017. године у области здравља биља на основу Закона о здрављу биља („Сл. гласник РС”, број 41/09) усвојен је већи број подзаконских прописа, чиме је успостављен правни оквир за систем заштите здравља биља у РС, који је усклађен са основном Директивом Европског савета 2000/29/ЕЗ о заштитним мерама против уношења у Заједницу организама штетних за биље или биљне производе и њиховог ширења унутар Заједнице (у даљем тексту: Директива 2000/29/ЕЗ).

Законом о здрављу биља („Сл. гласник РС“, број 41/09) створен је правни основ за:

- успостављање система заштите здравља биља као у другим земљама чланица ЕУ, у смислу усклађености фитосанитарних мера које се примењују на јединственом заједничком тржишту;
- примену међународно признатих начела, стандарда, процене ризика и других научно заснованих мера у области заштите здравља биља;
- међусобну сарадњу и размену података и информација из база података који се односе на област здравља биља;
- успостављање Регистра произвођача, прерађивача, увозника и дистрибутера биља, биљних производа и прописаних објеката и система биљног пасоша;
- обављање фитосанитарних прегледа и издавање биљног пасоша за одређено биље које се премешта унутар јединственог тржишта;
- спровођење посебног надзора над одређеним штетним организмима на биљу;
- успостављање посебно регулисаних подручја заштићених зона;
- успостављање и развој информационог система и обавезу извештавања и вођења потребних евиденција.

На основу Закона о здрављу биља у периоду 2009-2017. године донето је 40 подзаконских аката који су, пре свега, у интересу Републике Србије. Донета подзаконска акта су делимично, односно потпуно усклађена са релевантним прописима ЕУ, а односе се на систем надзора над штетним организмима, специфичне контролне мере, хитне мере ради спречавања уношења и ширења штетних организама, регистрацију одговарајућих субјеката у области здравља биља

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Управа за заштиту биља (УЗБ) представља централни надлежни орган за припрему и имплементацију прописа у области здравља биља у складу са Директивом

2000/29/E3. Поједине контролне послове у области здравља биља поред фитосанитарне инспекције спроводе екстерне овлашћене институције (пољопривредне службе и лабораторије), а у области шумарства овлашћене институције од стране Управе за шуме.

Координацију послова обавља УЗБ, као контакт тачка у складу са Међународном Конвенцијом за заштиту биља и Директивом 2000/29/E3 (single authority).

У области здравља биља током претходног периода није било измена у институционалној структури.

Област пољопривреде (здравље биља, семе и садни материјал)

Институција/организациона јединица		Активности	Број запослених
УЗБ	Одељење за здравље биља и биљни карантин	Законодавне, административне	8
	Одељење фитосанитарне инспекције	Инспекција	46
	Одељење Граничне фитосанитарне инспекције	Инспекција	34+13
РЕГИОНАЛНЕ ФИТОСАНИТАРНЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ	ПССС Смедерево	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	3
	ПССС Чачак	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	3
	ПСС Сомбор	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	5
	ПСС Сремска Митровица	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	5
	ПСС Тамиш, Панчево	Лабораторијска испитивања – нематодe	2
ФАКУЛТЕТИ И ИНСТИТУТИ <i>овлашћени од стране Управе за заштиту биља за област здравље биља - штетни организми</i>	Пољопривредни факултет, Земун	Лабораторијска испитивања – вируси, бактерије, гљиве и нематодe	19
	Пољопривредни факултет, Нови Сад	Фитопатолошка лабораторијска испитивања – гљиве	6
	Институт за пестициде и заштиту животне средине, Земун	Фитопатолошка лабораторијска испитивања – бактерије, гљиве и фитоплазме	10
	Институт за заштиту биља и животну средину, Београд	Лабораторијска испитивања – инсекти и нематодe	17
	Институт за воћарство, Чачак	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	2
СТРУЧНЕ СЛУЖБЕ <i>овлашћене од стране Управе за заштиту биља</i>	29 ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРУЧНИХ СЛУЖБИ	Контрола здравља биља	129
УКУПНО			302

Садашњи број запослених и њихов образовни профил у УЗБ, у области заштите здравља биља, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену. Број фитосанитарних инспектора, који учествују у имплементацији прописа (инспекцијски послови) се смањивао у протеклом периоду.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене Закона о здрављу биља и прописа донетих на основу њега, спроводе и примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области семена и садног материјала пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и рези-

дуа, средстава за исхрану биља, признавања сорти пољопривредног биља, заштите права оплеменењивача биљних сорти, генетички модификованих организама, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног порекла у фази примарне производње.

Област шумарства

Институција/организациона јединица		Активности	Број запо-слених
УПРАВА ЗА ШУ-МЕ	1 запослен - Заштита шума	Административне	1
	1 запослен - Регистрација расадни-ка	Административне	1
	Шумарска инспекција	Инспекција	43
ФАКУЛТЕТИ И ИНСТИТУТИ <i>штетни организми у шумарству</i>	Институт за низијско шумарство и животну средину, Нови Сад	Контрола здравља биља	8
	Шумарски факултет, Београд	Контрола здравља биља у расадницима	7
	Институт за шумарство, Београд	Контрола здравља биља	14
ЈАВНА ПРЕДУЗЕ-ЋА У ШУМАР-СТВУ	Војводинашуме	Надзор	1.415
	Србијашуме		
	Национални паркови (6)		
УКУПНО ЗАПОСЛЕНИХ			1.489

в) Опис осталих предузетих мера и активности

У области здравља биља сваке године доноси се Програм мера заштите здравља биља за текућу годину као имплементациони пропис за спровођење посебног надзора над великим бројем штетних организама укључујући и област шумарства у складу са усвојеним прописима који су хармонизовани са ЕУ прописима (сет контролних Директива, Одлуке Европске Комисије о хитним мерама). Ради што адекватније имплементације Програма мера заштите здравља биља, тј. спровођења посебних надзора од 2015. године УЗБ организује обуке свих укључених актера.

Такође, подршком ЕУ (ТАИЕХ, EFSA и BTSF програма) запослени у УЗБ и екстерним институцијама (нарочито фитосанитарни инспектори и особље овлашћених лабораторија) су прошли обуке за спровођење ЕУ прописа и примену најсавременијих метода детекције и идентификације штетних организама.

Набавком опреме крајем 2014. године у техничком смислу оспособљене су за рад фитосанитарна и семенска лабораторија у оквиру Дирекције за националне референтне лабораторије (ДНРЛ). Међутим, због забране запошљавања, ДНРЛ није могла да запосли стручни кадар неопходан за почетак рада. Код оваквог чињеничног стања, у оквиру пословно техничке срадње Министарства са Институтом за заштиту биља и животну средину, обезбеђено је алтернативно решење па су средином фебруара 2015. покренута лабораторијска испитивања у фитосанитарној и семенској лабораторији у оквиру ДНРЛ. Лабораторија је опремљена најсавременијом опремом, док је у оквиру пословно техничке сарадње са Институтом за заштиту биља и животну средину, обезбеђено квалификовано стручно особље способно да обавља лабораторијске анализе биља на присуство штетних организама, семена и др. Да би се обезбедили оптимални услови за рад у Фитосанитарној лабораторији, израђен је пројекат изградње карантинског стакленика у коме ће се изводити сложени огледи на биљу, обезбеђене су неопходне сагласности за градњу, укључујући и грађевинску дозволу. Релизација изградње је започета у 2017. године и трајаће и у 2018. години имајући у виду да се ради о вишегодишњем капиталном пројекту.

До потпуне оперативности фитосанитарне лабораторије у оквиру ДНРЛ потребно је обезбедити услове да лабораторије, чије услуге користи УЗБ и које испуњавају прописане услове, могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, у оквиру ИПА 2012, почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област здравља биља и биљног карантина.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Наредба о привременим хитним мерама у погледу Египта против уношења и ширења <i>Ralstonia solanacearum</i> (Smith) Yabuuchi et al.	Сprovedбена одлука 32011D0787	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о изменама и допунама Правилника о Листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката	Директиве 32014L0078 32014L0083 32017L1279	Делимична усклађеност	Трећи
Наредба о надзору, прегледима и мерама у погледу дрвног материјала за паковање који се користи у транспорту одређених роба пореклом из Кине	Сprovedбена одлука 32013D0092 са изменама и допунама 32015D0474 32017D0728	Потпуна усклађеност	Четврти
2019. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења рода <i>Potamogeton</i> (Perron)	Сprovedбена одлука 32012D0697	Потпуна усклађеност	Први
Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Anoplophora glabripennis</i> (Motschulsky)	Сprovedбена одлука 32015D0893	Потпуна усклађеност	Други
Измена и допуна Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма борове нематодe <i>Bursaphelenchus xylophilus</i> (Steiner et Buhner) Nickle et al., као и о мерама које се	Сprovedбена одлука 32012D0535 са изменама и допунама	Потпуна усклађеност	Трећи

предузимају у случају појаве тог штетног организма	32015D0226 32017D0427		
Измена и допуна Наредбе о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма гљиве <i>Phytophthora ramorum</i> , као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма	Сprovedбена одлука 32013D0782	Потпуна усклађеност	Четврти

2020. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се прено-си	Очекивани степен ускла-ђености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Наредба о мерама у погледу плодова одређе-них биљних врста пореклом из одређених земаља у циљу спречавања уношења и ши-рења штетног организма <i>Phyllosticta citricarpa</i> (McAlpine) Van der Aa	Сprovedбена одлука 32016D0715 са изменама и допунама 32017D0801	Потпуна усклађеност	Први
Наредба о привременим хитним мерама у погледу одређених плодова цитруса поре-клом из Аргентине или Бразила	Одлука 32007D0347 са изменама и допунама 32013D0067	Потпуна усклађеност	Први
Наредба о привременим хитним мерама у погледу Тајланда против уношења и ширења <i>Thrips palmi</i> Karny	Одлука 31998D0109	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о одређивању детаљних правила у погледу обавештавања о присуству штет-них организама и о предузетим и планира-ним мерама	Одлука 32014D0917	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о провери идентитета и здрав-ственог стања биља, биљних производа и прописаних објеката прописаних Листи V део Б који се могу спроводити на местима која нису места уласка или на затвореним местима која испуњавају услове	Директива 32004L0103	Потпуна усклађеност	Четврти
2021. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се прено-си	Очекивани степен ускла-ђености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Правилник о контроли каранфиловог смо-тавца	Директива 31974L0647 очекује се стављање ван снаге	Потпуна усклађеност	Први
Правилник о контроли калифорнијске шти-тасте ваши (<i>Quadrastipidiotus perniciosus</i> Comst.)	Директива 32006L0091 очекује се	Потпуна усклађеност	Други

	стављање ван снаге		
Наредба о признавању одређених трећих земаља и одређених подручја из трећих земаља као слободних од <i>Xanthomonas campestris</i> (свих сојева патогених за цитрусе), <i>Cercospora angolensis</i> Carv. et Mendes and <i>Guignardia citricarpa</i> Kiely	Одлука 32006D0473 са изменама и допунама 32010D0134 32013D0253 32015D1175 32016D0696	Потпуна усклађеност	Трећи
Измена и допуна Правилника о Листама штетних организама и листама биља и биљних производа	Директива 32000L0029	Потпуна усклађеност	Четврти
Закон о здрављу биља	Уредба 32016R2031	Потпуна усклађеност	Четврти

У периоду од 2018. до 2021. године пратиће се ревизија ЕУ законодавства и планирати и ревидирати активности у складу са изменама.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Садашњи број запослених у УЗБ, пре свега фитосанитарних инспектора, није довољан да подржи спровођење и примену закона. Велики део имплементације прописа спроводе екстерне институције.

За ефикасно функционисање система неопходно је значајно повећање броја фитосанитарних инспектора, као и развој информационог система.

*Кључне активности које ће бити окончане
у периоду од 2018. до краја 2019. године*

Пријем новог особља за административне и инспекцијске послове, даљи развој фитосанитарног информационог система, успостављање система обука и оцене знања инспектора и другог особља који су укључени у систем здравља биља, едукација држаоца биља.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за здравље биља и биљни карантин	8 + 2	10	У примену прописа су укључене екстерне институције и то: – Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); – Овлашћене лабораторије ПССС, института и факултета
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34+13	80 + 40+20	
Одељење фитосанитарне инспекције	46	Укупно потребно 120 фитосанитарних инспектора за фитосанитарну област +20 за безбедност хране	

Број потребних унутрашњих фитосанитарних инспектора је пројектован на начин да је по округу (25) потребно најмање 3 фитосанитарна инспектора, а за поједине кључне пољопривредне регионе до 5, плус инспектори за контролу система.

Кључне активности које ће бити окончане

у периоду од 2020. до краја 2021. године

Дефинисање и опремање граничних прелаза према трећим земљама у сарадњи са царином, дефинисање других места за преглед биља која нису тачке уласка, реорганизација граничне фитосанитарне инспекције.

У складу са Уредбом 2016/2031/ЕУ која ступа на снагу 2019. године, током 2020. и 2021. године УЗБ ће спроводити активности у циљу прилагођавања новом систему заштите здравља биља.

в) Планиране мере за постизање пуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Поред доношења Програма мера заштите здравља биља којим ће се ажурирати мере заштите од штетних организама у складу са ЕУ законодавством, донеће се и Стратегија у области здравља биља која ће укључити развој дијагностичког сервиса, система обуке и оцене знања инспектора и другог особља који су укључени у систем здравља биља, реорганизацију граничних прелаза, успостављање система сталне едукације држаоца биља везано за нови режим здравља биља.

Планиране мере за период 2018-2021 године ће обезбедити хармонизацију домаћих прописа са ЕУ прописима, имплементацију и заштиту територије Републике Србије од штетних организама.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Планиране су активности у оквиру TAIEХ, EFSA и BTSF програма. С обзиром да је усвојена Уредба 2016/2031/ЕУ, којом је ревидиран комплетни ЕУ систем у области здравља биља и основна Директива Савета 2000/29/ЕЗ, планирају се одговарајуће пројектне активности.

3.12.3.2. Здравље биља – средства за заштиту биља и резидуе

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законом о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, број 41/09) делимично је пренета у национално законодавство тада важећа Директива 91/414/ЕЕЗ о стављању на тржиште средстава за заштиту биља и основне одредбе Уредбе (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 396/2005/ од 23. фебруара 2005. године о максималним нивоима резидуа пестицида у или на храни и храни за животиње биљног и животињског порекла (у даљем тексту: Уредба 396/2005/ЕЗ); уведен је јединствен начин управљања средствима за заштиту биља (у даљем тексту: СЗБ), агрохемикалијама које су веома значајне, како са аспекта стабилне биљне производње, тако и са аспекта заштите здравља људи, животиња, биља и животне средине; и уведен је један орган надлежан за СЗБ, од регистрације, стављања у промет, преко контроле у промету преко државне границе и у унутрашњем промету, испитивања, декларисања и обележавања, као и одговарајућег стручног надзора над применом СЗБ.

Међутим, у ЕУ у 2009. години усвојени су нови прописи о СЗБ, као резултат ревизије Директиве 91/414/ЕЕЗ, доношења Шестог акционог програма животне средине и Тематске стратегије о одрживој примени пестицида и ревизије Директива 91/414/ЕЕЗ тако да законодавни оквир ЕУ о СЗБ сада обухвата области стављања на тржиште (регистрација), одрживу примену, статистику и резидуе СЗБ, односно:

1) Уредбу Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1107/2009 од 21. октобра 2009. године о стављању на тржиште средстава за заштиту биља и на основу које пре-

стају да важе Директиве Савета 79/117/ЕЕЗ и 91/414/ЕЕЗ, која је почела да се примењује од 14. јуна 2011. године (у даљем тексту: Уредба 1107/2009/ЕЗ);

2) Директиву Европског парламента и Савета број 2009/128/ЕЗ од 21. октобра 2009. године којом се успоставља оквир за деловање Заједнице у постизању одрживе примене пестицида (у даљем тексту: Директива 2009/128/ЕЗ);

3) Уредбу Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1185/2009 од 25. новембра 2009. године о статистици о пестицидима, која је почела да се примењује 30. децембра 2009. године (у даљем тексту: Уредба 1185/2009/ЕЗ);

4) Уредбу 396/2005, којом су прописана нова правила о резидуама пестицида, усклађена на нивоу свих земаља чланица ЕУ, а која су ступила на снагу 1. септембра 2008. године доношењем Анекса I, II, III, IV, V и VII и спроведене уредбе Комисије о координисаном вишегодишњем контролном програму Уније, које се усвајају сваке године (задња Уредба ЕУ 2017/660) од 06. априла 2017. године о координисаном вишегодишњем контролном програму Уније за 2018, 2019. и 2020. годину како би се осигурало поштовање максималних нивоа остатака пестицида и проценила изложености потрошача остацима пестицида у и на храни биљног и животињског порекла (у даљем тексту: Спроведбена уредба 2015/595/ЕУ);

5) Директиву Комисије број 2002/63/ЕЗ од 11. јула 2002. године о успостављању метода Заједнице о узорковању за службене контроле остатака пестицида у или на производима биљног и животињског порекла и о укидању Директиве 79/700/ЕЕЗ (у даљем тексту: Директива 2002/63/ЕЗ);

6) Директиву Европског парламента и Савета број 2009/127/ЕЗ од 21. октобра 2009. године којом је замењена Директива број 2006/42/ЕЗ о машинама за апликацију пестицида (у даљем тексту: Директива 2009/127/ЕЗ).

Област која покрива Директива 2009/127/ЕЗ о новим машинама за апликацију пестицида за коју је надлежно Министарство привреде.

Све остале области СЗБ, обухваћене наведеним ЕУ прописима, односе се на Преговарачко поглавље 12 и у надлежности су МПШВ, осим Уредбе 1185/2009/ЕЗ која представља заједнички оквир за израду статистичких података Уније о стављању на тржиште коришћењу оних пестицида који представљају средства за заштиту биља и потребна је сарадња између Статистичког завода РС и МПШВ у смислу да МПШВ прикупља податке о промету и коришћењу СЗБ и слању Статистичком заводу у циљу обраде добијених података и прослеђивања ЕК (ЕУРОСТАТ)

Регистрација СЗБ

Најсложеније стање у вези са усклађивањем са законодавством ЕУ је у области регистрације СЗБ.

У одговарајућим радним документима ЕУ о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција (Годишњи извештаји о напретку од 2009. до 2014. године) ЕК је констатовала да је постигнут одређени напредак у усклађивању и примени закона у области СЗБ и резидуа, али да, без обзира на изванредан напредак, постоји потреба даљег рада на испуњавању услова ЕУ, јер „Поступак за регистрацију нових средстава за заштиту биља није усклађен са прописима ЕУ”, као и да: „Иако су пренесени делови закона о стављању на тржиште средстава за заштиту биља, усклађивање са правним тековинама и даље треба да се заврши”, односно да: „Поступак за регистрацију нових средстава за заштиту биља треба додатно ускладити са правним тековинама Европске уније” и да „Закон о средствима за заштиту биља тек треба изменити и допунити”.

Подзаконски прописи за примену Закона о средствима за заштиту биља, у делу регистрације СЗБ, су објављени и *потпуно су усклађени* са релевантним спроведбеним уредбама (укупно пет) за спровођење Уредбе 1107/2009/ЕЗ (осим одредби које нису преносиве у национално законодавство, као што су поступци надлежних органа ЕУ или позивање на ЕУ прописе) или се односе на одређене чланове Уредбе 1107/2009/ЕЗ, као што је члан 54. (извођење експеримената или испитивања са нерегистрованим СЗБ у сврху истраживања или развоја), али је за њихову примену неопходно усвојити измене и допуне Закона о средствима за заштиту биља везано за поступак регистрације СЗБ.

Национални прописи	ЕУ прописи
Правилник о садржини и начину вођења листе одобрених супстанци, листе забрањених супстанци и листе средстава за заштиту биља на основу издатих решења о регистрацији средстава за заштиту биља (<i>Сл. гласник РС бр. 10/17</i>);	Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) број 540/2011 од 25. маја 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на листу одобрених активних супстанци (у даљем тексту: Спроведбена уредба 540/2011/ЕУ), укључујући и њене измене до октобра 2015. године
Листа одобрених супстанци („Сл. гласник РС”, 49/17) Листа средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, 49/17)	
Правилник о садржини и начину поступања са документацијом за процену активне супстанце, односно основне супстанце и о методама испитивања активне супстанце, односно основне супстанце („Сл. гласник РС”, бр. 69/12) (у даљем тексту: Правилник о документацији за процену АС)	Уредба Комисије (ЕУ) број 544/2011 од 10. јуна 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на захтеве за подацима за активне супстанце (у даљем тексту: Уредба 544/2011/ЕУ)
Правилник о садржини и начину поступања са документацијом за процену средстава за заштиту биља и о методама испитивања средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 69/12) (у даљем тексту: Правилник о документацији за процену СЗБ)	Уредба Комисије (ЕУ) број 545/2011 од 10. јуна 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на захтеве за подацима за средствима за заштиту биља (у даљем тексту: Уредба 545/2011/ЕУ)
Правилник о елементима за процену активне супстанце, односно основне супстанце и средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 21/12)	Уредба Комисије (ЕУ) број 546/2011 од 10. јуна 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на јединствене принципе за процену и ауторизацију за средства за заштиту биља (у даљем тексту: Уредба 546/2011/ЕУ)
Правилник о садржини декларације и упутства за примену средстава за заштиту биља, као и о специфичним захтевима и ознакама ризика и упозорења за човека и животну средину и начину руковања испразњеном амбалажом од средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 21/12)	Уредба Комисије (ЕУ) број 547/2011 од 8. јуна 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на захтеве за обележавање средстава за заштиту биља (у даљем тексту: Уредба 547/2011/ЕУ)
Правилник о садржини и обрасцу захтева за испитивање нерегистрованих средстава за заштиту биља и активне супстанце односно основне супстанце која није уписана у Листу одобрених супстанци у истраживачке или развојне сврхе („Сл. гласник РС”, бр. 44/13)	Члан 54. Уредбе 1107/2009/ЕЗ

Међутим, потребно је наставити даље усклађивање са релевантним прописима ЕУ који се тичу садржине документације за процену активних супстанци ради одобравања и процену СЗБ ради регистрације, обзиром да су одређене одребе ступиле на снагу од 1. јануара 2014. године, односно од 1. јануара 2016. године, и то:

1) Уредба Комисије (ЕУ) број 283/2013 од 1. марта 2013. године којом се утврђују захтеви за подацима за активне супстанце, у складу са Уредбом (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета о стављању средстава за заштиту биља на тржиште (у даљем тексту: Уредба 283/2013/ЕУ) и

2) Уредба Комисије (ЕУ) број 284/2013 од 1. марта 2013. године којом се утврђују захтеви за подацима за средства за заштиту биља, у складу са Уредбом (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета о стављању средстава за заштиту биља на тржиште.

Одржива примена СЗБ

Усклађеност Закона о средствима за заштиту биља са Директивом 2009/128/ЕЗ о одрживој примени СЗБ је такође само делимична.

Законом су пренете неке од одредби Директиве, и то оне које се односе на обуке у области СЗБ, захтеве за продају СЗБ, интегрално управљање штетним организмима, контролно тестирање опреме за примену СЗБ која се користи и примени СЗБ из ваздухоплова (члан 3, 5, 6, 8. и 9. Директиве). У том смислу неопходно је усвојити измене и допуне закона у циљу хармонизације свих одредби ове директиве, нарочито Националног акционог плана (члан 4 Директиве) у којем се утврђују квантитативни циљеви, општи циљеви, мере и временски планови за смањење ризика и утицаја пестицида на здравље људи и на животну средину, те подстиче развој интегралне заштите биља и алтернативних поступака или техника како би се смањила зависност од употребе пестицида.

Као и у случају регистрације СЗБ, неопходно је усвојити измене и допуне Закона о средствима за заштиту биља да би се успоставила два веома важна система, и то систем периодична провера опреме за примену СЗБ и систем обука крајњих корисника СЗБ. Наиме законом, осим доношења програма обука крајњих корисника СЗБ, нису створени услови за успостављање ова два система, укључујући и услове за обављање ових послова, као и издавање сертификата и евидентирање таквих обука.

Статистика о СЗБ

Закон о средствима за заштиту биља је прописано да дистрибутери и корисници податке из евиденција достављају МПШВ у прописаним роковима, а да МПШВ, ради анализе и праћења промета и примене и ефикаснијег надзора над прометом и применом прикупља податке о СЗБ потребне за израду и одржавање база података. Прикупљени подаци достављају се Статистичком заводу РС, који је надлежан орган за обраду података везаних за статистику из Уредбе 1185/2009/ЕЗ. У ту сврху неопходно је успостављање одговарајућег информационог система.

Резидуе

Усклађеност националних прописа са Уредбом 396/2005/ЕЗ, која се тиче резидуа СЗБ у храни и храни за животиње, је потпуна и постигнута је, поред Закона о средствима за заштиту биља, доношењем следећих правилника:

1) Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља („Сл. гла-

сник РС”, бр. 29/14, 37/14-исправка, 39/14, 72/14, 80/15, 84/15) (у даљем тексту: Правилник о МДК), којим су пренете одредбе Уредбе бр. 396/2005/ЕЗ (осим поступака надлежних органа ЕУ и позивања на ЕУ прописе), као и одредбе уредби Европске комисије (ЕК) којима су уврђени и/или измењени Анекси I, II, III, IV, V и VII Уредбе број 396/2005/ЕЗ до октобра 2014. године;

2) Правилника о утврђивању годишњег програма пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2013, 2014. и 2015. годину („Сл. гласник РС”, бр. 12/13, бр. 58/14 и бр. 57/15), којима је постигнуто усклађивање са чланом 30. став 1. Уредбе број 396/2005/ЕЗ.

Међутим, потребно је стално усклађивати нивое резидуа СЗБ у храни и храни за животиње, обзиром на чињеницу да се Анекси Уредбе 396/2005/ЕЗ врло често мењају.

Обзиром на чињеницу да се Правилник о МДК доноси уз сагласност министра надлежног за послове здравља, потребно је успоставити бољу координација између МПШВ и МЗ. У периоду до добијања сагласности МЗ долази и до измена нивоа резидуа на нивоу ЕУ, тако да РС није у могућности да на адекватан начин, изменом прописа, прати честе измене на нивоу ЕУ.

То нарочито ствара проблеме при спровођењу службених контрола.

Потпуна Усклађеност са Директивом 2002/63/ЕЗ је постигнута доношењем Правилника о методама узорковања и испитивања хране и хране за животиње ради утврђивања остатака средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 110/12) (осим позивања на ЕУ прописе).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УЗБ, као орган у саставу МПШВ, јесте надлежни орган у области СЗБ и резидуа.

У оквиру УЗБ, Одељење за средства за заштиту и исхрану биља обавља законодавне, административне и координационе послове који се односе на СЗБ (регистрацију, стављање у промет и одрживу примену) и резидуа (укључујући и мониторинг план), а одељења фитосанитарне инспекције (гранична и унутрашња) контролне послове при увозу, промету и примени СЗБ, укључујући и резидуе.

Поред одељења фитосанитарне инспекције у контролним пословима учествују и овлашћене или на конкурс изабране службене лабораторије које обављају испитивања узорака СЗБ узетих у контроли увоза, производње, промета и примене и лабораторије које обављају испитивање узорака хране и хране за животиње биљног и мешовитог порекла на резидуе СЗБ у контроли увоза, производње и промета или програма пострегистрационе контроле (програм мониторинга резидуа).

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одсек за средства за заштиту и исхрану биља	5	1	Преношење	Није поверена другим институцијама.
		4	Спровођење и примена	

Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34+13	2	Преношење	– 4 овлашћене лабораторије за испитивање узорка СЗБ узетих у контроли увоза, производње, промета и примене. – 38 лабораторија, изабраних путем конкурса, за испитивање узорка хране и хране за животиње на резидуе СЗБ у контроли увоза, производње и промета, од којих четири испитују узорке хране у оквиру програма пострегистрационе контроле СЗБ (програм мониторинга резидуа СЗБ).
		45	Спровођење и примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	46	1	Преношење	
		45	Спровођење и примена	

Садашњи број запослених и њихов образовни профил у УЗБ, у области СЗБ и резидуа, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Поред фитосанитарне инспекције, недостатак административних капацитета је изражен и у делу који се односи на регистрацију СЗБ, одрживу примену СЗБ, као и у делу који се односи на лабораторијске капацитете за контролу квалитета формулација СЗБ и контролу резидуа у храни.

За имплементацију Уредбе 1107/2009/ЕЦ потребно је успоставити процену активне супстанце СЗБ у поступку регистрације. С обзиром да МПШВ нема довољно капацитета за обављање ових послова, одлучено је да се овласте спољни оцењивачи.

Избор спољних оцењивача из института и факултета у области пољопривреде, обављен је на основу јавног конкурса за избор спољних оцењивача расписан је у априлу 2014. године. Избор институција је завршен у децембру 2014. године, а одлука о избору објављена је 2015. године („Сл. гласник РС”, бр. 90/15). Потписивање уговора ће бити спроведено у другом кварталу 2018. године, након почетка примене твининг пројекта „Даља изградња капацитета у области средстава за заштиту биља и резидуа пестицида” (у даљем тексту: твининг пројекат ИПА 2013), који се финансира из нераспоређених средстава из ИПА 2013.

Такође, још увек нису одређене ни референтне лабораторије за контролу квалитета формулација СЗБ и контролу резидуа у храни, имајући у виду да ДНРЛ још увек није у функционалном стању.

Због тога је неопходно, до њене потпуне оперативности, усвојити измене и допуне Закона о средствима за заштиту биља како би се створили услови да постојеће лабораторије, које испуњавају услове, могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Јачање административних капацитета у Одсеку за средства за заштиту и исхрану биља, Управе за заштиту биља као надлежног органа у области средстава за заштиту биља и резидуа, спроведено је у оквиру пројекта „Јачање институционалних капацитета у оквиру Управе за заштиту биља“, који је трајао од јуна 2008. до јуна 2010. године, а затим настављено у оквиру твининг пројекта ИПА 2008, „Усклађивање националног законодавства са законодавством ЕУ за стављање у промет и контролу средстава за заштиту биља и имплементација нових законских оквира“, који је трајао од 2010. до 2013. године.

У погледу регистрације СЗБ, у оквиру твининг пројекта ИПА 2008, сачињен је акциони план ревизије регистрованих СЗБ и на регистрацију нових СЗБ у складу са ЕУ стандардим подељен у три фазе, од 2013. до 2010. године. Овај план није могао бити реализован у целини, јер избор спољних оцењивача у оквиру института и факултета, који су требали да буду укључени у систем процене СЗБ у поступку регистрације, није извршен, како је било планирано до краја јануара 2013. године.

Реализована је само прва фаза акционог плана (до 31.12.2013. године) која се односила на доношење свих прописа неопходних за регистрацију СЗБ, укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису укључене у Листу одобрених супстанци и административно продужење регистрација СЗБ до 31.12.2019. године, као и подела регистрованих СЗБ у групе за ревизију са временским оквиром за достављање додатне документације за процену извора активних супстанци.

Друга фаза акционог плана (почетак програма ревизије регистрованих СЗБ по групама - шест група), која је требало да почне од октобра 2014. године, почела је са применом у оквиру твининг пројекта ИПА 2013 у четвртм кварталу 2016. године „Даље јачање капацитета у области средстава за заштиту биља и резидуа пестицида у Републици Србији“, који се спроводи у партнерству са Сектором за регулацију хемикалија Извршне агенције за здравље и безбедност Уједињеног Краљевства, Централног института за надзор и тестирање у пољопривреди Републике Чешке и Управе за заштиту биља МПШВ, у сарадњи са стручњацима из Хрватске и Словеније.

У обукама у оквиру овог пројекта учествовали су запослени у УЗБ, различите спољне институције (институти и факултети) и представници произвођача, заступника и дистрибутера средстава за заштиту биља. Обуке су вођене од стране експерата из ЕУ, како би изабрани оцењивачи у будуће самостално радили на процени документације у поступку процене активних супстанци и средстава за заштиту биља у циљу регистрације. До сада је у процесу обуке било укључен 81 оцењивач и то у смислу обуке техничке експертизе за процену података и процене ризика техничке еквивалентности, судбине и понашања у животној средини, екотоксикологије, токсикологије, изложености оператера, резидуа и процене ризика потрошача.

Прве активности у области одрживе примене СЗБ, односно обуке крајњих корисника СЗБ (пољопривредни произвођачи) почеле су у 2005. године кроз техничку и научну подршку Одељења за пољопривреду САД, у оквиру „Акционог плана за Програм едукације пољопривредних произвођача од 2005. до 2008. године“. Ова подршка указала је на потребу припреме приручника за крајње кориснике и обуку тренера у пољопривредним стручним службама, као и потребу да се и у РС започне са обукама пољопривредних произвођача за безбедну примену СЗБ, на основу искустава у САД. У оквиру овог програма припремљен је и одштампан приручник „Обука пољопривредних произвођача за примену пестицида“, припремљене презентације за обуке и одржане почетне обуке тренера у пољопривредним стручним службама у 2007. години. Ове активности су настављене преко „USAID Агробизнис пројекта“, који је подржао додатне обуке тренера и обуке више од 3000 пољопривредних произвођача у марту 2009. и јуну 2011. године.

У јуну 2011. године овај почетак развоја система обука је процењен у оквиру активности твининг пројекта ИПА 2008. Оцењено је да, почетно развијен програм обука, покрива све захтеве наведене у Анексу I Директиве 2009/128/ЕЗ.

Поред поменутих активности, „USAID Агробизнис пројекат“ обезбедио је средства за одржавање два тренинга за инжењере пољопривредне механизације из пољопривредних стручних служби и средњих пољопривредних школа (укупно 25) у области контролног тестирања опреме за примену СЗБ која се користи (у децембру 2010.

године и фебруару 2011. године). Обуке су припремљене у сарадњи са Пољопривредним факултетом у Новом Саду и Београду, као две институције које обављају послове контролног тестирања.

Као наставак ових активности, у оквиру твининг пројекта ИПА 2012 „Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности машина за примену пестицида које се користе” (у даљем тексту: твининг пројекат ИПА 2012) настављено је спровођење обука будућих контролора техничке исправности, при чему је у односу на 2011. годину укључено још 20 инжењера пољопривредне механизације из пољопривредних стручних служби, средњих и високих пољопривредних школа струковних студија, Института за крмно биље, Крушевац и Агрономског факултета, Чачак.

Такође, у оквиру овог пројекта у децембру 2014. године спроведена је и набавка мобилних мерних инструмената за потребе контролног тестирања, којом су опремљене две централне лабораторије (које ће обучавати и контролисати рад контролних („пољских”) станица - Пољопривредни факултет Нови Сад и Београд) и 31. контролна („пољска”) станица, које ће након завршетка пројекта (фебруар 2017. године) бити у потпуности опремљене и спремне за обављање послова контролног тестирања.

Са контролним станицама укљученим у пројекат склопљени су уговори о коришћењу мобилних мерних инструмената за потребе периодичних провера и бесплатним контролним тестирањима у 2015. и 2016. години.

Имајући у виду број уређаја за примену средстава за заштиту биља (више од 140.000), уз процену да једна институција може да обави око 600 контролних тестирања годишње, Републици Србији је реално потребно 200-250 контролних („пољских”) станица.

Како би се пољопривредни произвођачи обавестили о примени одредби закона везаних за периодичне прегледе, у оквиру твининг пројекта ИПА 2012, одштампан је и, преко будућих контролних станица, дистрибуиран летак у коме су детаљно објашњени предности периодичних прегледа, начин успостављања овог система и могућност бесплатног контролног тестирања у периоду 2015. и 2016. године.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, започео је са применом у првом кварталу 2016. године и настављен је у току 2016. и 2017. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област средстава за заштиту биља, средстава за исхрану биља и резидуа. Посебна пажња биће посвећена успостављању база података које су неопходне за спровођење Закона о средствима за заштиту биља и Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта, у области регистрације СЗБ и средстава за исхрану биља (СИБ) и резидуа, укључујући и податке о продаји и примени СЗБ и СИБ и извештавања.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Листу малих усева и мање значајних на-	Уредба 1107/2009/ЕЗ, Члан 51. став 8.	Листа се доноси у складу са национал-	Први	Дефинисање малих усева и мање значајних намена

мена		ним интере- сима		
Нови Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни	Измене анекса Уредбе 396/2005/ЕЗ: – Уредба 752/2014/ЕУ (нови Анекс I); Уредбе о изменама Анекса II, III, IV, V и VII до датума израде Правилника	Потпуна усклађеност до датума израде измена Правилника	Први	Групе производа за које се успостављају максимални нивои резидуа и максимални нивои резидуа у складу са хармонизованим ЕУ нивоима.
Правилник о садржини и начину поступања са документацијом за процену активне супстанце	Уредба 283/2013/ЕУ	Потпуна усклађеност	Први	Прелазне мере за податке које треба доставити при подношењу захтева за регистрацију СЗБ.
Закон о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља	Уредба 1107/2009/ЕЗ, члан 2. став 1; члан 2. став 3; члан 3, тач. 13, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 32, 33; члан 23. став 1. подст. 1. и 2; члан 27. став 1; члан 28. став 2. тачка (в); члан 29. ст. 1, 2, 3. и 6; члан 44. ст. 1, 2. и 3; чл. 45. и 46; члан 47. став 1. подстав 1, став 2; члан 54. став 1. подстав 1. Уредба 396/2005/ЕЗ, члан 3. став 2. тачка (а). Директива 2009/128/ЕЗ, члан 3. тач. 1, 4. и 6; члан 5. ст. 1. и 2; члан 8. ст. 1, 3, 4, 5. и 6. подстав 1; члан 13. став 1. Уредба 284/2013/ЕУ, Прилог, Увод тачка 3, подтач. 3.2. и 3.3.	Делимична усклађеност	Први	Укидање два система регистрације, успостављање система службених и референтних лабораторија, система обука у области средстава за заштиту биља, система контроле уређаја за примену средстава за заштиту биља и система испитивања ефикасности СЗБ са смерницама добре експерименталне праксе.
Правилник о поступању са смерницама добре експерименталне праксе	Анекс Уредбе 284/2013/ЕУ Увод Анекса, тачка 3, подтач. 3.2. и 3.3.	Потпуна усклађеност	Други	Услови за издавање GEP сертификата у смислу кадрова, објеката, опреме и процедура.
Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2018. годину	Члан 30. став 1. Уредбе 396/2005/ЕЗ.	Делимична усклађеност	Други	Програма мониторинга резидуа СЗБ делимично израђен на основу процене ризика и усмерен ка процени изложености потрошача.
Правилник о обрасцу и садржини захтева за регистрацију СЗБ	Члан 33, 34. и 38. Уредбе 1107/2009/ЕЗ.	Потпуна усклађеност	Други	Обрасци захтева за регистрацију, укидање, измену и допуну регистрације СЗБ и документација која се подноси уз захтев.

Листа одобрених супстанци	Уредбе о измени Уредбе 540/2011/ЕУ до датума израде Листе.	Потпуна усклађеност до датума израде Листе.	Трећи	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ. Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена у Листи одобрених супстанци.
Правилник о документацији која се доставља у поступку признавања регистрације средства за заштиту биља	Уредбе 1107/2009/ЕЗ Члан 41.	Делимична усклађеност	Трећи	Дефинисање документације која се доставља у поступку признавања регистрације средства за заштиту биља
2019. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о увозу СЗБ	Члан 68. став 1. Уредбе 1107/2009/ЕЗ	Делимична усклађеност	Други	Начин вршења прегледа и узорковања пошиљки при увозу.
Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2019. годину	Члан 30. став 1. Уредбе 396/2005/ЕЗ.	Делимична усклађеност	Други	Програма мониторинга резидуа СЗБ делимично израђен на основу процене ризика и усмерен ка процени изложености потрошача.
Листа одобрених супстанци	Уредбе о измени Уредбе 540/2011/ЕУ до датума израде Листе.	Потпуна усклађеност до датума израде Листе.	Трећи	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ. Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена у Листи одобрених супстанци.
Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни	Измене анекса Уредбе 396/2005/ЕЗ: – Уредба 752/2014/ЕУ (нови Анекс I); – Уредбе о изменама Анекса II, III, IV, V и VII до датума израде Правилника	Потпуна усклађеност до датума израде измена Правилника	Четврти	Групе производа за које се успостављају максимални нивои резидуа и максимални нивои резидуа у складу са хармонизованим ЕУ нивоима.
Правилник о обрасцу, садржини и начину вођења евиденције у области	Члан 67. став 1. Уредбе 1107/2009/ЕЗ.	Потпуна усклађеност	Четврти	Евиденција о СЗБ која се производе, увозе, извозе, складиште или стављају на тржиште чува се најмање пет

СЗБ				година. Професионални корисници воде евиденцију о примени СЗБ и чувају је три године.
2020. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о основним принципима интегралног управљања штетним организмима	Члан 14. и Анекс III Директиве 2009/128/ЕЗ, осим одредби члана 14. које се односе на позивања на ЕУ прописе (ст. 1, 3. и 4).	Потпуна усклађеност	Други	
Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2020. годину	Члан 30. став 1. Уредбе 396/2005/ЕЗ.	Делимична усклађеност	Други	Програма мониторинга резидуа СЗБ делимично израђен на основу процене ризика и усмерен ка процени изложености потрошача.
Листа одобрених супстанци	Уредбе о измени Уредбе 540/2011/ЕУ до датума израде Листе.	Потпуна усклађеност до датума израде Листе.	Трећи	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ. Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена у Листи одобрених супстанци.
Правилник о начину оглашавања и излагања СЗБ	Члан 66. Уредбе 1107/2009/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Обавезне реченице у сваком огласу за СЗБ и изрази који се не могу користити.
Правилник о програму пострегистрационе контроле формулација СЗБ	Члан 68. став 1. Уредбе 1107/2009/ЕЗ.	Делимична усклађеност	Четврти	

2021. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Закон о средствима за заштиту биља	Уредба 1107/2009/ЕЗ Чл. 1-3, члан 4. став 3, члан 13. став 4, чл. 27-29, 31-51, 53-68. и 72-75. Не преносе се одредбе наведених чланова које се односе	Делимична усклађеност, јер се не преносе одредбе <i>које ће се примењивати даном приступања</i> , и то одредбе: – о одобравању активних супстанци (чл. 4-12, члан	Први

	на поступак доношења прописа, рокове примене одредби, поступака и овлашћења надлежних тела ЕУ, позивања на ЕУ прописе, извештавања држава чланица и надлежних тела ЕУ, поступке држава чланица које нису известиоци у поступку зоналне регистрације СЗБ. Не преносе се ни одредбе које није могуће пренети у национално законодавство: – које престају да важе (члан 30); – које се односе на поступке надлежних тела ЕУ (чл. 69-71); – прелазне и завршне одредбе и ступање на снагу (чл. 76-84). Уредба 396/2005/ЕЗ Чл. 1-5, 18-19, 26-28, 30, 34-35, 38. и 42. Не преносе се одредбе наведених чланова које се односе на позивања на ЕУ прописе, рокове и поступак доношења прописа, рокове примене одредби, извештавања држава чланица и надлежних тела ЕУ. Не преносе се ни одредбе које није могуће пренети у национално законодавство: – мере за спровођење (члан 46); – које се односе на поступке надлежних тела ЕУ (члан 47); – прелазне и завршне одредбе и ступање на снагу (чл. 48-50). Директива 2009/128/ЕЗ Чл. 1-15, члан 9. ст. 2-6, чл. 17. и 19.	13. ст. 1-3, чл. 14-26); – о одобравању про-тектаната и синергис-та (чл. 25 и 26); – о паралелној трговини (члан 52); – Анекс I, којим су државе чланице подељене у три зоне за регистрацију СЗБ; – Анекс II о критеријумима за одобравање активних супстанци, про-тектаната и синергиста. Делимична усклађеност, јер се не преносе одредбе <i>које ће се примењивати даном приступања</i>, и то одредбе: – о одобравању нивоа резидуа (чл. 6-17, 21-25, 39); – програм контроле резидуа на нивоу ЕУ (члан 29); – достављање података надлежних тела ЕУ и извештавање (чл. 31-33, 40. и 41); – трошкове за спровођење (чл. 36. и 37); – давање мишљења надлежних тела ЕУ (чл. 43-45). Делимична усклађеност, јер се не преносе одредбе <i>које</i>	

	Не преносе се одредбе наведених чланова које се односе на позивања на ЕУ прописе, рокове и поступак доношења прописа, датума примене одредби, извештавања држава чланица и надлежних тела ЕУ. Не преносе се ни одредбе које није могуће пренети у национално законодавство: – које се односе на поступке надлежних тела ЕУ (чл. 18, 20. и 21); – трошкове спровођења (члан 22); – прелазне и завршне одредбе и ступање на снагу (чл. 23. и 25). Уредба 1185/2009/ЕЗ, осим одредби које нису преносиве у национално законодавство, а које се односе на поступак доношења прописа на ЕУ нивоу, поступака надлежних органа ЕУ, позивања на ЕУ прописе, извештавање ка Европској комисији, прелазне одредбе и ступање на снагу.	<i>ће се примењивати даном приступања, и то одредбе које се односе на генералну забрану примене СЗБ из ваздухоплова (члан 9. став 1)</i> Потпуна усклађеност Потпуна усклађеност	
Правилник о програму и начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата за дистрибутера СЗБ, као и образац тог сертификата	Члан 5. и Анекс I Директиве 2009/128/ЕЗ, осим одредби члана 5. ст. 2. и 3, које се односе на поступак доношења прописа и датума успостављања система обука на нивоу ЕУ.	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2021. годину	Члан 30. став 1. Уредбе 396/2005/ЕЗ.	Делимична усклађеност	Други
Листа одобрених супстанци	Уредбе о измени Уредбе 540/2011/ЕУ до датума израде Листе.	Потпуна усклађеност до датума израде Листе.	Други
Правилник о стручном испиту за обављање	Директиве 2009/128/ЕЗ,	Делимична усклађеност	Други

послова периодичних прегледа			
Правилник о програму и начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата професионалног корисника СЗБ, као и образац тог сертификата	Члан 5. и Анекс I Директиве 2009/128/ЕЗ, осим одредби члана 5. које се односе на поступак доношења прописа и датум успостављања система обука на нивоу ЕУ (ст. 2. и 3).	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о периодичном прегледу уређаја за примену СЗБ који се користе	Члан 8. и Анекс II Директиве 2009/128/ЕЗ, осим одредби члана 8. које се односе на поступак доношења прописа и датум успостављања система периодичног прегледа на нивоу ЕУ и обавештавање Европске комисије (став 2. подстав 1. и став 6 подстав 1. и став 7).	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о условима и начину примене, руковања, складиштења, транспорта и одлагања СЗБ	Чл. 11, 12. и 13. Директиве 2009/128/ЕЗ, осим позивања на ЕУ прописе.	Делимична усклађеност	Четврти
Национални акциони план о одрживој примени СЗБ	Члан 4. Директиве 2009/128/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти

Одређене подзаконске прописе, усклађене са правним тековинама ЕУ, биће неопходно изменити у смислу усклађивања њихових назива, као што је Правилник о садржини и обрасцу захтева за испитивање нерегистрованих средстава за заштиту биља и активне супстанце односно основне супстанце која није уписана у Листу одобрених супстанци у истраживачке или развојне сврхе („Сл. гласник РС”, бр. 44/13).

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Поред усклађивања законодавства за РС, као државу у процесу приступања ЕУ, један од основних приоритета јесте и да обезбеди да надлежни органи у области СЗБ и резидуа располажу довољним бројем одговарајућег квалификованог и искусног особља како би се обавезе утврђене у ЕУ прописима извршавале ефикасно и успешно, укључујући и одговарајуће инспекцијске органе и лабораторије за испитивање. Поред тога, за сваку референтну лабораторију на нивоу ЕУ у области СЗБ и резидуа потребно је одредити и националне референтне лабораторије.

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2018. до краја 2019. године

У четвртм кварталу 2016. године, као наставак ИПА 2008, започето је са спровођењем твининг пројекат ИПА 2013 и односи се на регистрацију СЗБ. Међутим, како се ради о почетку твининг пројекта, конкретне активности које се тичу помоћи за

постизање потпуне усклађености са правним тековинама биће спроведене у 2017. и 2018. години у оквиру којих ће запослени у УЗБ и спољни оцењивачи у поступку регистрације средстава за заштиту биља, заједно са твининг партнером радити на реализацији друге и треће фазе акционог плана, сачињеног у оквиру твининг пројекта ИПА 2008, односно на процени еквивалентности извора активних супстанци регистрованих СЗБ, на процени нових СЗБ ради регистрације и на обуци спољних оцењивача. За потребе усклађивања поступка регистрације СЗБ са правним тековинама ЕУ, у току 2018. години, у оквиру твининг пројекта ИПА 2013, потписаће се уговори са спољним оцењивачима у поступку регистрације СЗБ, који су изабрани на конкурсном расписаном у 2014. години. Тиме ће бити успостављена јединица за процену у поступку регистрације СЗБ изван МПШВ.

У 2018. години неопходно је извршити пријем новог особља за:

1) административне послове, и то два извршиоца у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља, ради преношења и спровођења ЕУ прописа који ће, поред послова који се односе на регистрацију СЗБ, обављати и послове у вези резидуа, одрживе примене и прикупљање података о СЗБ и

2) инспекцијске послове, и то 35 извршилаца у Одељењу фитосанитарне инспекције, који ће поред послова у области СЗБ и резидуа обављати и друге послове у оквиру фитосанитарног система (здравље биља и биљни карантин, семе и садни материјал пољопривредног биља, признавање сорти пољопривредног биља, заштита права оплемењивача биљних сорти, ГМО, безбедност хране и хране за животиње биљног порекла), али и послове у другим областима поверене другим прописима у надлежности МПШВ (дуван и мере подстицаја).

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012 (у даљем тексту: твининг пројекат ИПА 2012 ИТ), почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област СЗБ и резидуа у смислу успостављања база података које су неопходне за спровођење Закона о средствима за заштиту биља, укључујући и прикупљање података о продаји и примени СЗБ и извештавање.

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у наредној табели.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одсек за средства за заштиту и исхрану биља	3 + 7	3	Преношење	13 институција (институти и факултети), 79 оцењивача за седам области процене СЗБ у поступку регистрације.
		7	Спровођење и примена	

Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34+13	80 + 40+20 Укупно потребно 120 фитосанитарних инспектора за фитосанитарну област+20 за безбедност хране	– 4 службене лабораторије за испитивање узорака СЗБ узетих у контроли увоза, производње, промета и примене. – Једна референтна лабораторија за испитивање узорака СЗБ. – 38 службених лабораторија, изабраних путем конкурса (уговор склопљен на пет година), за испитивање узорака хране и хране за животиње на резидуе СЗБ у контроли увоза, производње и промета, од којих четири испитују узорке хране у оквиру програма пострегис-трационе контроле СЗБ (програм мониторинга резидуа СЗБ). – Референтне лабораторије за резидуе (за резидуе у воћу и поврћу, цереалије и храну за животиње, храну животињског порекла и single residue методе).
Одељење фитосанитарне инспекције	46		

Број потребних унутрашњих инспектора фитосанитарних инспектора је пројектован на начин да је по округу (25) потребно најмање 3 фитосанитарна инспектора, а за поједине кључне пољопривредне регионе до 5, плус инспектори за контролу система.

Поред пријема новог особља за административне и инспекцијске послове, спроводиће се и активности на развоју фитосанитарног информационог система, као и на успостављању система тренинга и евалуације знања запослених и фитосанитарних инспектора у области СЗБ и резидуа, које ће бити подржане применом пројеката који се спроводе или ће се спроводити у периоду од 2018. до 2021. године.

*Кључне активности које ће бити окончане
у периоду од 2020 до краја 2021. године*

Кључне активности које је потребно спровести у периоду од 2020. до краја 2021. године односе се на одређивање и опремање граничних прелаза према трећим земљама у сарадњи са царинским органом и дефинисање других места за преглед СЗБ која нису тачке уласка. У вези са тим неопходно је спровести и реорганизацију Одељења граничне фитосанитарне инспекције, распоређивањем одређеног броја граничних фитосанитарних инспектора у Одељење фитосанитарне инспекције.

У 2019. години, у годишње мере подстицаја у пољопривреди и руралном развоју за регистрована пољопривредна газдинства потребно је укључити и поштовање основних и посебних смерница интегралног управљања штетним организмима.

Планиране мере за период 2018-2021 године ће обезбедити хармонизацију домаћих прописа са ЕУ прописима и имплементацију, али потребно је имати у виду да у наведеном периоду, ЕУ прописи могу бити измењени и допуњени. Такође треба имати у виду, да је 17.04.2017. године усвојена нова Уредба 2017/625 о службеној контроли, која ће се примењивати од 14.12.2019. године и која мења Уредбу 1170/2009/ЕЗ и Уредбу 396/2009/ЕЗ у члановима који су везани за службену контролу и дефинише службену контролу одредби Директиве 2009/128/ЕЗ. Детаљи, везано за имплементацију ове контролне уредбе биће дефинисани са актиме ЕК, које је потребно пратити и додати у план хармонизације са ЕУ законодавством.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Планиране су активности у оквиру TWINING пројеката, TAIEХ, EFSA и BTSF програма .

3.12.4. Семе и садни материјал

А) Маркетинг директиве

Семе и садни материјал пољопривредног биља

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У области семена и садног материјала пољопривредног биља (семе и садни материјал), Законом о семену пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 45/05), Законом о садном материјалу воћака, винове лозе и хмеља („Сл. гласник РС”, бр. 18/05) и подзаконским актима донетим на основу ових закона РС је делимично усклађена са релевантним прописима ЕУ, односно са тзв. „маркетинг директивама” (Marketing Directives), и то:

1) Директивом Савета број 66/401/ЕЕЗ од 14. јуна 1966. године о пласирању на тржиште семена крмног биља (у даљем тексту: Директива 66/401/ЕЕЗ);

2) Директивом Савета број 66/402/ЕЕЗ од 14. јуна 1966. године о пласирању на тржиште семена житарица (у даљем тексту: Директива 66/402/ЕЕЗ);

3) Директивом Савета број 2002/54/ЕЗ од 13. јуна 2002. године о пласирању на тржиште семена репе (у даљем тексту: Директива 2002/54/ЕЗ);

4) Директивом Савета број 2002/55/ЕЗ од 13. јуна 2002. године о пласирању на тржиште семена поврћа (у даљем тексту: Директива 2002/55/ЕЗ);

5) Директивом Савета број 2002/56/ЕЗ од 13. јуна 2002. године о пласирању на тржиште семенског кромпира (у даљем тексту: Директива 2002/56/ЕЗ);

6) Директивом Савета број 2002/57/ЕЗ од 13. јуна 2002. године о пласирању на тржиште семена биља за производњу уља и влакана (у даљем тексту: Директива 2002/57/ЕЗ);

7) Директивом Савета број 68/193/ЕЕЗ од 9. априла 1968. године о пласирању на тржиште вегетативног репродукционог материјала винове лозе (у даљем тексту: Директива 68/193/ЕЕЗ);

8) Директивом Савета број 98/56/ЕЗ од 20. јула 1998. године о пласирању на тржиште вегетативног репродукционог материјала украсног биља (у даљем тексту: Директива 98/56/ ЕЗ);

9) Директивом Савета број 2008/90/ЕЗ од 29. септембра 2008. године о пласирању на тржиште воћног репродукционог садног материјала и садница воћака намењених за производњу воћа (у даљем тексту: Директива 2008/90/ЕЗ);

10) Директивом Савета број 2008/72/ЕЗ од 15. јула 2008. Године о пласирању на тржиште расада поврћа (у даљем тексту: Директива 2008/72/ЕЗ).

Поред наведених националних прописа, примењују се и одредбе подзаконских аката донетим у складу са ранијим законским прописима везаним за ову област, и то:

1) Правилник о квалитету семена пољопривредног биља („Сл. лист СФРЈ, бр. 47/87, 60/87, 55/88, 81/89, „Сл. лист СРЈ”, бр. 16/92, 8/93, 21/93, 30/94, 43/96, 10/89, 15/01, 58/02 и „Сл. гласник РС”, бр. 23/09, 64/10 и 72/10), којим је прописано испитивање и норме квалитета семена и

2) Правилник о здравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („Сл. лист СРЈ”, бр. 66/99 и 13/2002, „Сл. лист СЦГ”, бр. 10/03 и 13/03 и „Сл. гласник РС”, бр. 39/06, 59/06, 115/06, 119/07 и 107/08), на основу кога се врши контрола здравственог стања семена и садног материјала.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УЗБ, као орган у саставу МПШВ, представља централни надлежни орган за припрему и имплементацију прописа у области семена и садног материјала пољопривредног биља. Поједине контролне послове у овој области, поред фитосанитарне инспекције, спроводе екстерне овлашћене институције (пољопривредне стручне службе и лабораторије института и факултета).

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за семе и садни материјал	4	2	Преношење/спровођење	У имплементацију прописа су укључене екстерне институције и то: – Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); – Овлашћене лабораторије ПССС, института и факултета
		2	Примена	
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34+13	2	Преношење/спровођење	
		45	Примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	46	1	Преношење/спровођење	
		45	Примена	

Садашњи број запослених у УЗБ, у области семена и садног материјала пољопривредног биља, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене прописа у области семена и садног материјала пољопривредног биља, спроводе и примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, признавања сорти пољопривредног биља, заштите права оплемењивача биљних сорти, СЗБ и резидуа, средстава за исхрану биља, генетички модификованих организама, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

У области семена и садног материјала пољопривредног и украсног биља урађен је предлог нацрта новог Закона о семену и садном материјалау пољопривредног и украсног биља.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област семена и садног материјала.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРО-ПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Закон о семену и садном материјалу пољопривредног и украсног биља (Law on Seeds and Propagating Material of Agricultural and Ornamental Plants)	Директиве (CELEX): – 66/401/ЕЕЗ (31966L0401) – 66/402/ЕЕЗ (31966L0402) – 2002/54/ЕЗ (32002L0054) – 2002/55/ЕЗ (32002L0055) – 2002/56/ЕЗ (32002L0056) – 2002/57/ЕЗ (32002L0057) – 68/193/ЕЕЗ (31968L0193) – 98/56/ЕЗ (31998L0056) – 2008/90/ЕЗ (32008L0090) – 2008/72/ЕЗ (32008L0072) – 2014/97/ЕУ (32014L0097)	Делимична усклађеност	Трећи
Правилник о семену житарица (Rulebook on cereal seed)	Директива 66/402/ЕЕЗ (31966L0402)	Потпуна усклађеност	Четврти
2019. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРО-ПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Правилник о семену поврћа (Rulebook on vegetable seed)	Директива 2002/55/ЕЗ (32002L0055)	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о семену крмног биља (Rulebook on fodder plant seed)	Директива 66/401/ЕЕЗ (31966L0401)	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о садном материјалу воћака (Rulebook on fruit plant propagating material and fruit plants intended for fruit production)	Директиве: – 2008/90/ЕЗ (32008L0090) – 2014/96/ЕУ (32014L0096) – 2014/98/ЕУ (32014L0098)	Потпуна усклађеност	Четврти
2020. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРО-ПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Правилник о садном материјалу винове лозе (Rulebook on material for the vegetative propagation of the vine)	Директива 68/193/ЕЕЗ (31968L0193)	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о расаду поврћа (Rulebook on vegetable propagating and planting material, other than seed)	Директиве: – 2008/72/ЕЗ (32008L0072) – 93/61/ЕЕЗ (31993L0061) – 93/62/ЕЕЗ (31993L0062)	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о семену репе (Rulebook on beet seed)	Директива 2002/54/ЕЗ (32002L0054)	Потпуна усклађеност	Четврти
2021. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРО-ПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен ускла-	РОК за усвајање

		ђености	прописа (квартал)
Правилник о семенском кромпиру (Rulebook on seed potatoes)	Директива 2002/56/EЗ (32002L0056)	Потпуна усклађеност	Први
Правилник о семену индустриј- ског биља (Rulebook on seed of oil and fibre plants)	Директива 2002/57/EЗ (32002L0057)	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о садном материјалу укасног биља (Rulebook on propagating material of ornamental plants)	Директиве: – 98/56/EЗ (31998L0056) – 93/49/EEЗ (31993L0049) – 1999/66/EЗ (31999L0066) – 1999/68/EЗ (31999L0068)	Потпуна усклађеност	Трећи

*б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања
институционалне структуре и административних капацитета*

Садашњи број запослених у УЗБ, пре свега фитосанитарних инспектора, није довољан да подржи примену закона. Велики део имплементације прописа спроводе екстерне институције.

За ефикасно функционисање система неопходно је значајно повећање броја фитосанитарних инспектора. Услед ограничења броја запослених у органима државне управе није било могуће јачање административних капацитета (повећање броја запослених).

Кључне активности које ће бити настављене у наредном периоду

Пријем новог особља за административне и инспекцијске послове, развој фитосанитарног информационог система, успостављање система тренинга и евалуације знања инспектора и другог особља који су укључени у област семена и садног материјала, едукација.

Организациона јединица	Укупан број запо-слених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа повере-на другим институцијама
Група за семе и садни материјал	4 + 1	2	Преношење/спровођење	У имплементацију прописа биће укључене екстерне институције и то: – Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); – Овлашћене лабораторије ПССС, института и факултета
		3	Примена	
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34+13	80 + 40+20		
Одељење фитоса-нитарне инспекције	46	Укупно потребно 120 фитоса-нитарних инспектора за фито-санитарну област+20 за без-бедност хране		

Број потребних унутрашњих фитосанитарних инспектора је пројектован на начин да је по округу (25) потребно најмање 3 фитосанитарна инспектора, а за поједине кључне пољопривредне регионе до 5, плус инспектори за контролу система.

*в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама
ЕУ*

Планиране мере за период 2018-2021 године ће обезбедити усклађивање дома-
ћих прописа са ЕУ прописима.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Планиране су активности у оквиру TAIEХ, EFSA и BTSF програма.

Обзиром да је у припреми ревизија ЕУ система у области семена и садног материјала, након усвајања нове регулативе планираће се одговарајуће пројектне активности.

Б) Признавање сорти пољопривредног биља

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Доношењем Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 30/10) и подзаконских прописа донетих на основу овог закона законодавство РС у области признавања сорти пољопривредног биља је делимично усклађено са релевантним прописима ЕУ, односно са тзв. „маркетинг директивама” (Marketing Directives).

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
Закон о признавању сорти пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 30/10)	Директиве: – 2008/90/ЕЗ – 2002/55/ЕЗ – 2003/91 – 2002/53/ЕЗ – Директива Комисије број 2004/29/ЕЗ од 4 марта 2004. године за одређивање особина и минимума услова за контролу сорти винове лозе (у даљем тексту: Директива 2004/29/ЕЗ)	Делимична усклађеност
Правилник о потребној количини семена, односно садног материјала који се доставља ради испитивања, као и време достављања тог семена, односно садног материјала, у зависности од врсте биља („Сл. гласник РС”, бр. 11/11)	Директиве: – 2004/29/ЕЗ – 2008/90/ЕЗ	Потпуна усклађеност
Правилник о дужини испитивања сорти воћака и винове лозе на огледном пољу („Сл. гласник РС”, бр. 8/11)		
Правилник о начину одређивања имена сорте пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 76/10)	– Уредба Комисије (ЕЗ) број 637/2009 од 22. јула 2009. године о утврђивању правила за спровођење која се тичу погодности одређивања имена сорти врста пољопривредног биља и врста поврћа (у даљем тексту: Уредба 637/2009/ЕЗ) – Уредба Комисије (ЕЗ) број 1831/2004 од 21. октобра 2004. године о измени Уредба Комисије (ЕЗ) број 930/2000 којом се утврђују правила за спровођење која се тичу погодности одређи-	Потпуна усклађеност

	вања имена сорти врста пољопривредног биља и врста поврћа (у даљем тексту: Уредба 1831/2004/ЕЗ)	
Правилник о садржини и начину вођења Регистра сорти пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 73/10)	– Директива 2002/55/ЕЗ – Директива 2004/29/ЕЗ	Потпуна усклађеност

Усвојена су 32 правилника о испитивању сорти појединих биљних врста, односно група сродних пољопривредних врста, који су усклађени са техничким водичима за испитивање сорти, које су прописали UPOV и CPVO.

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
Правилник о методама испитивања сорти кромпира (<i>Solanum tuberosum</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 70/11)	Уредба Комисије број 2003/90/ЕЗ од 6. октобара 2003. године о утврђивању мера за спровођење члана 7. Директиве Савета 2002/55/ЕЗ које се односе на минимални број особина и минимум потребних услова за испитивање појединих врста пољопривредног биља	Потпуна усклађеност
Правилник о методама испитивања сорти кукуруза, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 27/11)		
Правилник за испитивање сорти трава (Poaceae) ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 92/12)		
Правилник о методама за испитивање сорти сирка за зрно и сирка метлаша (<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench) ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 93/12)		
Правилник за испитивање сорти пшенице ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 112/12)		
Правилник о методама испитивања сорти сунцокрета, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 3/13)		
Правилник о методама испитивања сорти конопље (<i>Cannabis sativa</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 57/13)		
Правилник о методама испитивања сорте шећерне репе (<i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>altissima</i> var. <i>sacharifera</i> Alef.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 31/13)		
Правилник о методама испитивања сорти соје, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 10/13)		
Правилник о методама испитивања сорти вишегодишњих крмних легуминоза, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 61/13)		
Правилник о методама испитивања сорти јечма (<i>Hordeum vulgare</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 61/13)		
Правилник о методама испитивања сорти уљане репице (<i>Brassica napus</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 87/14)		
Правилник о методама испитивања сорти проса (<i>Panicum miliaceum</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 94/14)		
Правилник о методама испитивања сорте сточног грашка (<i>Pisum sativum</i> L.) и грахорице (<i>Vicia</i> sp. L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 100/14)		
Правилник о методама испитивања сорти крмног		

сирка (<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench.) и суданске траве (<i>Sorghum sudanense</i> Stapf.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 145/14)		
Правилник о методама испитивања сорте уљане тикве (<i>Cucurbita pepo</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 145/14)		
Правилник о методама испитивања сорте крмног боба (<i>Vicia faba</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 16/15)		
Правилник о методама испитивања сорти овса (<i>Avena sativa</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 151/5)		
Правилник о методама испитивања сорти ражи (<i>Secale cereale</i> L.) и тритикала (<i>x Triticosecale</i> Wittm.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 15/15)		
Правилник о методама испитивања сорти сточне репе (<i>Beta vulgaris</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 68/15)		
Правилник о методама испитивања сорте лупине (<i>Lupinus albus</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 68/15)		
Правилник о методама испитивања сорти сточне репе (<i>Beta vulgaris</i> var. <i>crassa</i> Slef.) и пострне репе – угарњаче (<i>Brassica rapa rapifera</i> Metz), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 68/15)		
Правилник о методама испитивања сорти беле (<i>Sinapis alba</i> L.) и црне (<i>Brassica nigra</i> (L.) W.D.J.Koch) слачице, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 106/15)		
Правилник о методама испитивања сорти лана (<i>Linum usitatissimum</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 106/15)		
Правилник за испитивање сорти дувана (<i>Nicotiana tabacum</i> L.) ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 92/12)	Директива Комисије број 2003/91/ЕЗ од 6. октобара 2003. године о утврђивању мера за спровођење члана 7. Директиве Савета 2002/55/ЕЗ које се односе на минимални број особина и минимум потребних услова за испитивање одређених сорти поврћа	Потпуна усклађеност
Правилник о методама испитивања сорти рицинуса (<i>Ricinus communis</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 145/14)		
Правилник о методама испитивања сорте хмеља (<i>Humulus lupulus</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 11/15)		
Правилник о методама испитивања сорти винове лозе, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 79/11)	Директива 2004/29/ЕЗ	Потпуна усклађеност
Правилник о методама испитивања сорте јабучастих воћних врста („Сл. гласник РС”, бр. 17/13)	Директива 2008/90/ЕЗ	Потпуна усклађеност
Правилник о методама испитивања сорте коштичавих воћних врста („Сл. гласник РС”, бр. 17/13)		
Правилник о методама испитивања сорти језграстих воћних врста, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 87/14)		
Правилник о методама испитивања сорте јагодастих воћних врста, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 103/14)		

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За послове из области заштите права оплемењивача биљних сорти у РС надлежна је УЗБ, као орган у саставу МПШВ. У оквиру УЗБ, Одсек за признавање сорти обавља послове који се односе на припрему и имплементацију прописа у области признавања сорти пољопривредног биља.

Поједине контролне послове у овој области, спроводи фитосанитарна инспекција, а послове испитивања сорти ради утврђивања различитости, униформности и стабилности (DUS тестирања), као и послове утврђивања производно-употребних својстава (VCU-тестирања), спроводе екстерне овлашћене институције (пољопривредне стручне службе и овлашћене лабораторије - институти и факултети). Одсек за признавање сорти у овој области има сарадњу са свим институцијама надлежним за ову област у Европи и свету и она се састоји у размени информација о тестирању сорти као и протокола, методика, генетичког материјала и др.

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запо-слених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа повере-на другим институцијама
Одељење за при-знавање сорти	7	2	Преношење/спровођење	У имплементацију прописа су укључене екстерне институције и то: – Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); – Овлашћене лабораторије ПССС, института и фа-култета
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34+13	5	Примена	
Одељење фитоса-нитарне инспекције	46	Укупно потребно 120 фитоса-нитарних инспектора за фито-санитарну област+20 за без-бедност хране		

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене прописа из области признавања сорти пољопривредног биља примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, заштити права оплемењивача биљних сорти, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, генетички модификованих организама, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

Садашњи број запослених у УЗБ, у области признавања сорти пољопривредног биља, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Стручно усавршавање запослених у УЗБ вршиће се и коришћењем ТАИЕХ инструмената у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета, као и кроз сарадњу са другим организацијама и специјализованим институцијама ЕУ.

Наставиће се са праћењем и усаглашавањем домаћих прописа са новим или изменама постојећих прописа ЕУ и UPOV у овој области. Такође наставиће се билатерална сарадња са европским и светским институцијама које се баве испитивањем сорти.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У периоду од 2018-2021. године нису планиране институционалне промене или промена надлежности, као ни формирање нових радних тела или институција.

Неопходно је извршити пријем новог особља за:

1) административне послове, и то два извршиоца у у Одсеку за признавање сорти пољопривредног биља, ради преношења, спровођења и примене прописа који се односе на признавање, регистрацију и испитивање сорти пољопривредног биља и

2) инспекцијске послове, и то 35 извршилаца у Одељењу фитосанитарне инспекције, а који ће поред послова у области признавања сорти пољопривредног биља обављати и друге послове у оквиру фитосанитарног система (здравље биља и биљни карантин, семе и садни материјал пољопривредног биља, заштите права оплеменењивача биљних сорти, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, ГМО, безбедност хране и хране за животиње биљног порекла), али и послове у другим областима поверене другим прописима у надлежности МПШВ (дуван и мере подстицаја).

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запо-слених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа повере-на другим институцијама
Одсек за призна-вање сорти	7 + 2	2	Преношење/спровођење	У имплементацију прописа биће укључене екстерне институције и то: – Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); – Овлашћене лабораторије ПССС, института и фа-култета
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34+13	7	Примена	
Одељење фитоса-нитарне инспекције	46	Укупно потребно 120 фитоса-нитарних инспектора за фито-санитарну област+20 за без-бедност хране		

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Планиране су активности у оквиру TAIEХ програма, као и кроз сарадњу са CPVO и другим организацијама и специјализованим институцијама ЕУ.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област семена и садног материјала односно надлежне Регистре сорти пољопривредног биља.

Пројекат „Јачање капацитета фитосанитарног сектора у области признавања биљних сорти укључујући и овлашћене организације“ покренут је у другом кварталу 2017. године. Сврха пројекта је подршка Србији у изради правног оквира за олакшање опоравка, заштите, регистрације и експлоатацију у будућности старих одомаћених сор-

ти воћа и винове лозе. По један званични одржавалац ће бити одређен за сваку, потенцијално економски важну, локалну сорту воћа и винове лозе. Одржавалац ће бити задужен за очување ових сорти, укључујући и локалне пољопривреднике, у циљу одржавања наслеђа локалног генетског ресурса воћа и винове лозе. Овако очувани генетски ресурси, могу се даље користити као основ за стављање у промет од стране пољопривредника и произвођача, као и за развој нових сорти, које ће поседовати неке битне и цењене карактеристике, од стране истраживачких институција и оплемењивача. Поред тога активности на пројекту су и описивање ових сорти чиме би се регулисала контрола сортности семена и садног материјала.

Донети су прописи којима је усаглашена законска процедура са Конвенцијом UPOV и са релевантним директивима ЕУ, али ће се наставити са праћењем и по потреби усаглашавањем домаћих прописа са новим или изменама постојећих прописа UPOV и ЕУ

3.12.5. Заштита права оплемењивача биљних сорти

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Прописи и систем у области заштите права оплемењивача биљних сорти у РС су у потпуности усклађени са Међународном конвенцијом о заштити нових биљних сорти (International Convention for Protection of New Varieties of Plants, March 19, 1991) (у даљем тексту: Конвенција UPOV) и са Уредбом Европског савета (ЕЗ) број 2100/94 од 27. јула 1994. године о правима оплемењивача биљних сорти у Заједници (у даљем тексту: Уредба 2100/94/ЕЗ).

Република Србија је 2010. године ратификовала Конвенцију UPOV усвајањем Закона о потврђивању Међународне конвенције о заштити нових биљних сорти („Сл. гласник РС - Међународни уговори”, бр 19/10), а 5. јануара 2013. године је постала 71. чланица UPOV.

На снази су следећи прописи:

1) Закон о заштити права оплемењивача биљних сорти („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 88/11);

2) Закон о потврђивању Међународне конвенције о заштити нових биљних сорти („Сл. гласник РС - Међународни уговори”, бр. 19/10);

3) Правилник о садржини и начину вођења Регистра захтева за додељивање права оплемењивача биљних сорти, Регистра заштићених биљних сорти, Регистра пренесених права оплемењивача и Регистра уговора о лиценци („Сл. гласник РС”, бр. 70/09);

4) Правилник о обрасцу и садржини захтева за додељивање права оплемењивача биљне сорте и документацији која се прилаже уз овај захтев, као и количини и начину достављања узорака репродукционог материјала сорте („Сл. гласник РС”, бр. 82/09);

5) Правилник о листи врста пољопривредног биља на које се односе изузеци од права оплемењивача и о елементима за одређивање малих пољопривредних произвођача („Сл. гласник РС”, бр. 38/10);

6) Правилник о методама испитивања различитости, униформности и стабилности биљне сорте („Сл. гласник РС”, бр. 30/11);

7) Правилник о биљним врстама које се сматрају међусобно блиским („Сл. гласник РС”, бр. 60/11);

8) Правилник о ближим условима за вршење испитивања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 101/12).

9) Одлука о висини трошкова испитивања сорти и годишњим трошковима одржавања права оплемењивача биљних сорти („Сл. гласник РС”, бр. 98/13).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За послове из области заштите права оплемењивача биљних сорти у РС надлежна је УЗБ, као орган у саставу МПШВ.

У оквиру УЗБ, Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност обавља послове који се односе на заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност (генетички модификовани организми); праћење и припрему законских и подзаконских аката у складу са решењима, стандардима и препорукама ЕУ, UPOV и других међународних организација из области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности; сарадњу са међународним организацијама (UPOV, CPVO) и националним службама других земаља у области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности; вођење потребних регистара из области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности; координирање рада Стручног савета за заштиту права оплемењивача биљних сорти и Стручног савета за биолошку сигурност; припрему података за израду и ажурирање националних база података за заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност.

У Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност је четворо стално запослених (руководилац групе и троје извршилаца), а послове у вези заштите права оплемењивача биљних сорти, поред руководиоца Групе, обавља двоје запослених. Послове из области биолошке сигурности (ГМО), поред руководиоца Групе обавља један запослени.

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност	4 (2 извршиоца раде на пословима заштите права оплемењивача биљних сорти уз руководиоца Групе, а један, уз руководиоца Групе, на пословима ГМО)	3	Преношење, спровођење и примена	Испитивање сорти у пољским огледима за утврђивање различитости, униформности и стабилности сорти (DUS тест) укључене су пољопривредне стручне службе (ПСС) и институти, који ове послове обављају на основу уговора са Управом за заштиту биља.

Садашњи број запослених у УЗБ, у области области заштите права оплемењивача биљних сорти, није довољан да подржи преношење UPOV и ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене прописа из области заштите права оплемењивача биљних сорти примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, признавања сорти пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, генетички модификованих организама, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

У имплементацији прописа из ове области, у делу послова који се односи на испитивање сорти у огледима за утврђивање различитости, униформности и стабилности сорти (DUS тест), у поступку додељивања права оплемењивача биљних сорти укључене су и пољопривредне стручне службе (ПСС) и институти, који ове послове обављају на основу уговора са Управом за заштиту биља.

За решавање спорова, односно за судску заштиту и решавање случајева у области грађанско-правне заштите интелектуалне својине, укључујући и област заштите права оплемењивача биљних сорти, надлежна су два суда у првом степену и то: Привредни суд у Београду за правна, односно Виши суду у Београду за физичка лица за целу територију РС.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП)

Усвајањем свих прописа и успостављањем система заштите права оплемењивача биљних сорти, као једног од видова заштите интелектуалне својине, испуњене су одредбе члана 75. ССП, по коме је РС у обавези да у року од пет година од ступања на снагу споразума обезбеди ниво заштите права интелектуалне својине који је сличан ономе који постоји у ЕУ.

Успостављени механизми сарадње

У области заштите права оплемењивача биљних сорти успостављена је сарадња са CPVO на размени база података везаним за заштиту права оплемењивача биљних сорти.

Такође се остварује сарадња и са UPOV на размени података у вези заштите права оплемењивача биљних сорти, припреми и ревизији техничких докумената и др.

Спровођење права интелектуалне својине

У циљу функционисања система заштите права оплемењивача биљних сорти, осим основних прописа из ове области, примењују се и други прописи РС, и то:

1) Закон о парничном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 72/11 и 49/13 одлука УС, 74/13 одлука УС и 55/14);

2) Закон о извршном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 125/04);

3) Закон о општем управном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 18/16);

4) Царински закон („Сл. гласник РС”, бр. 18/10, 111/12 и 29/15);

5) Уредба о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници („Сл. гласник РС”, бр. 25/15) и

6) Закон о облигационим односима („Сл. лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85 и 45/89, „Сл. лист СРЈ”, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ” бр. 1/03-Уставна пovelја).

У погледу судске заштите у области спровођења права интелектуалне својине, која укључује и заштиту права оплемењивача биљних сорти, након ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о организацији судова и Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Сл. гласник РС”, бр. 101/13) извршена је концентрација судске заштите и случајева у области грађанско-правне заштите интелектуалне својине, укључујући и област заштите права оплемењивача биљних сорти. За решавање спорова у овој области од 1. јануара 2014. године надлежна су два суда у првом степену и то: Привредни суд у Београду за правна, односно Виши суду у Београду за физичка лица за целу територију Републике Србије.

У нацрт новог Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, по први пут су унете одредбе које се односе и на заштиту права

оплећењивача биљних сорти, односно поступање надлежних инспекцијских служби у случају нарушавања права оплећењивача биљних сорти, што ће довести до усклађивања и са начелима ЕУ, у складу са Директивом Европског парламента и Савета број 2004/48/ЕЗ од 29. априла 2004. године о спровођењу права интелектуалне својине.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У области заштите права оплећењивача биљних сорти у РС усвојени су сви потребни прописи, који су у потпуности усклађени са Конвенцијом UPOV и са Уредбом 2100/94/ЕЗ.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Иако у тренутку припреме овог документа нису планиране институционалне промене или промена надлежности, као ни формирање нових радних тела или институција у периоду од 2018-2021. године, неопходно је извршити пријем нових извршилаца за:

1) административне послове, и то једног извршиоца у УЗБ - Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност, ради спровођења и примене прописа који се односе на заштиту права оплећењивача биљних сорти и

2) инспекцијске послове, и то 35 извршилаца у Одељењу фитосанитарне инспекције, нарочито имајући у виду спровођење одредби будућег Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, а који ће поред послова у области заштите права оплећењивача биљних сорти обављати и друге послове у оквиру фитосанитарног система (здравље биља и биљни карантин, семе и садни материјал пољопривредног биља, признавање сорти пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, ГМО, безбедност хране и хране за животиње биљног порекла), али и послове у другим областима поверене другим прописима у надлежности МПШВ (дуван и мере подстицаја).

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина UPOV и ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених који би радио на преношењу/спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност	4 + 3 (1 за заштиту права оплећењивача и 2 за ГМО)	3	Преношење/спровођење и примена	Испитивање сорти у пољским огледима за утврђивање различитости, униформности и стабилности сорти (DUS тест) и даље ће бити укључене пољопривредне стручне службе (ПСС) и институти, који ће ове послове обављати на основу уговора са Управом за заштиту биља.
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34+13	120+20	Спровођење и примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	46	89	Спровођење и примена	

У циљу унапређења рада у овој области потребно је наставити са едукацијом запослених у УЗБ МПШВ, јачање кадровских капацитета, унапређење информационог система, проширење сарадње са надлежним међународним и ЕУ институцијама у овој области, као и усвајање позитивних искустава и најбоље праксе.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, отпочео је у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област заштите права оплемењивача биљних сорти.

Потребна је обука фитосанитарних инспектора за спровођење одредби нових прописа који регулишу област заштите интелектуалне својине у области заштите права оплемењивача биљних сорти у складу са планираним новим Законом о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине.

Стручно усавршавање запослених у УЗБ спроводиће се и коришћењем TAIEХ инструмената у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета, као и кроз сарадњу са UPOV, CPVO и другим организацијама и специјализованим институцијама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

У периоду 2018-2021. године нису планиране додатне активности на изради нових прописа у области заштите права оплемењивача биљних сорти, с обзиром да су усвојени сви потребни прописи који су у потпуности усаглашени са Конвенцијом UPOV и са релевантним прописима ЕУ, али ће се наставити са праћењем и по потреби усаглашавањем домаћих прописа са новим или изменама постојећих прописа UPOV и ЕУ.

3.12.6. Генетички модификовани организми

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област генетички модификованих организама у Републици Србији (у даљем тексту: РС) уређују следећи прописи:

1) Закон о генетички модификованим организмима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09);

2) Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09);

3) Закон о ратификацији Картагена протокола о биолошкој заштити уз Конвенцију о биолошкој разноврсности, са анексима („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори”, бр. 16/05).

Закон о генетички модификованим организмима, који је на снази од 10 јуна 2009. године, прописује употребу ГМО, односно поступак за издавање одобрења за употребу у затвореним системима и за намерно увођење у животну средину ГМО и производа од ГМО, услове за употребу у затвореним системима и за намерно увођење у животну средину ГМО, руковање, паковање и превоз ГМО и производа од ГМО, као и друга питања од значаја за ГМО и производе од ГМО. Овај закон уређује експериментални рад са ГМО (затворен систем – лабораторија, стакленик; увођење у животну средину – експериментални рад у пољу (огледна поља, демонстрациони огледи).

Закон о ГМО је делимично усклађен са следећим прописима Европске уније (у даљем тексту: ЕУ):

1) Директивом Европског парламента и Савета број 2001/18/ЕЗ од 12. Марта 2001. године о намерном увођењу ГМО у животну средину и о стављању ван снаге Директиве Савета 90/220/ЕЕЗ (у даљем тексту: Директива 2001/18/ЕЗ);

2) Директивом (ЕУ) Европског парламента и Савета број 2015/412 од 11. марта 2015. године о измени Директиве 2001/18/ЕЗ у погледу могућности земаља чланица да ограниче или забране комерцијално гајење ГМО на њиховој територији (у даљем тексту: Директива 2015/412/ЕУ);

3) Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 1829/2003 од 22. септембра 2003. године о генетички модификованој храни и храни за животиње (у даљем тексту: Уредба 1829/2003/ЕЗ);

4) Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 1830/2003 од 22. септембра 2003. године о обележавању и следљивости ГМО (у даљем тексту: Уредба 1830/2003/ЕЗ);

5) Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 1831/2003 од 22. септембра 2003. године о адитивима за храну за животиње (у даљем тексту: Уредба 1831/2003/ЕЗ);

6) Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 1946/2003 од 15. јула 2003. године о прекограничном промету ГМО (у даљем тексту: Уредба 1946/2003/ЕЗ);

7) Уредбом Комисије (ЕЗ) број 65/2004 од 14. јануара 2004. године о одређивању јединственог идентификационог броја (у даљем тексту: Уредба 65/2004/ЕЗ);

8) Директивом Европског парламента и Савета број 2009/41/ЕЗ од 6. маја 2009. године о ограниченој употреби ГМО (у даљем тексту: Директива 2009/41/ЕЗ).

Закон о ГМО забрањује комерцијално гајења ГМО, као и стављање у промет ГМО и производа од ГМО (члан 2). Са одредбом која декларативно забрањује, пре свега стављање у промет ГМО и производа од ГМО, Закон није у складу са Споразумом о слободном транспорту роба Светске трговинске организације, нити са прописима ЕУ у овој области. Ова забрана онемогућава промет роба, односно оних ГМО и производа од ГМО који су већ одобрени за стављање у промет, пре свега на тржишту ЕУ. У допису Европске Комисије и Светске трговинске организације постоји захтев за изменом члана 2. Закона о ГМО, као и допис Извршног секретара Картагена протокола о биолошкој заштити (документ Ref.: SCBD/BS/WDY/ps/81050 од 29.11.2012. године) о потреби усклађивања националног законодавства у циљу имплементације Картагена протокола о биолошкој заштити. Такође, у извештају Европске Комисије са билатералног скрининга за Поглавље 12, одржаног у Бриселу од 20-24.октобра 2014. године, констатовано је да је неопходно да се усвоји нови Закон о ГМО, усклађен са правним тековинама ЕУ, који би такође омогућио приступање Србије Светској трговинској организацији.

Члан 3. Закона о ГМО представља дерогацију члана 2. Закона о ГМО, обзиром да се ГМО не сматра пољопривредни производ биљног порекла који количински садржи до 0,9% примеса ГМО и примеса пореклом од ГМО, као и семенски и репродуктивни материјал уколико количински садрже до 0,1% примеса ГМО и примеса пореклом од ГМО. То ствара могућност за увоз и стављање у промет у Републици Србији пољопривредног производа, који се састоји, или садржи или је добијен од ГМО, ГМ хране и ГМ хране за животиње који садржи било коју генетичку модификацију укључујући и оне које су још увек у експерименталној фази, односно оне које нису дозвољене за стављање у промет нигде у свету, јер се ГМО не сматра пољопривредни производ биљног порекла уколико количински садржи до 0,9% генетичке модификације, односно може се увести и ставити у промет семенски и репродуктивни материјал који количински садржи до 0,1% генетичке модификације, јер се у складу са чланом 3. закона не сматрају ГМО.

Према Закону о ГМО намерно увођење ГМО у животну средину представља експериментално (ограничено) увођење ГМО у животну средину у сврху извођења огледа, демонстрационих огледа и развоја нових варијетета. Поступак за издавање одобрења за намерно увођење ГМО у животну средину покреће се на основу пријаве ствараоца, корисника или њиховог овлашћеног заступника у РС. Пријава се подноси и у случају када је ГМО добијен укрштањем два или више ГМО применом класичних метода укрштања. Пријава се доставља МПШВ – УЗБ, Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност.

Област ГМ хране и ГМ хране за животиње такође је регулисана и Законом о безбедности хране који је на снази од 2009. године и који, поред осталог, уређује и начин првог стављања у промет, начин издавања дозвола за прво стављање у промет, евиденцију издатих дозвола, следљивост и посебно означавање, као и инспекцијски надзор ГМ хране и ГМ хране за животиње. У складу са Законом о безбедности хране за прво стављање у промет ГМ хране и ГМ хране за животиње на територији РС, или да би се таква храна нашла у промету, субјект у пословању храном, односно храном за животиње мора имати дозволу, у складу са одредбама овог закона и посебних прописа. Дозволу решењем издаје министар надлежан за послове здравља, а на основу претходно прибављеног научног мишљења Савета за безбедност хране, у складу са прописом који се односи на услове за стављање у промет ГМ хране и ГМ хране за животиње.

У складу са свим напред наведеним законским одредбама, област употребе ГМ хране и ГМ хране за животиње је потребно додатно уредити и ускладити са прописима ЕУ, јер са једне стране Закон о ГМО забрањује комерцијално гајење и стављање у промет ГМО и производа од ГМО, па и ГМ хране и ГМ хране за животиње, а са друге стране Закон о безбедности хране прописује процедуре за издавање дозволе за прво стављање у промет ГМ хране и ГМ хране за животиње.

До усвајања нових подзаконских прописа у складу са Законом о ГМО, примењују се подзаконски прописи донети на основу Закона о генетички модификованим организмима („Сл. лист СРЈ”, бр. 21/01 и „Сл. гласник РС”, бр. 101/05-др.закон), који је престао да важи, ако нису у супротности са Законом о ГМО, и то:

1) Правилник о ограниченој употреби генетички модификованих организама („Сл. лист СРЈ”, бр. 62/02) (користи се само прилог бр. 1), који је усклађен са Директивом 90/219/ЕЗ;

2) Правилник о увођењу у производњу генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама („Сл. лист СРЈ”, бр. 62/02) - усклађен са Директивом 2001/18/ЕЗ (примењује се део правилника који се односи на свесно, намерно пуштање ГМО у животну средину у било коју сврху осим изношења на тржиште);

3) Правилник о садржини и подацима Регистра генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама („Сл. лист СРЈ”, бр. 66/02);

4) Правилник о садржини и обрасцу пријаве за употребу у затвореним системима генетички модификованих организама, начину заштите поверљивих података из пријаве, као и о садржини пријаве за обнављање одобрења за употребу у затвореним системима („Сл. гласник РС”, бр. 69/2012), који је делимично усклађен са Директивом 2009/41/ЕЗ.

РС је усвајањем Закона о ратификацији Картагена протокола о биолошкој заштити уз Конвенцију о биолошкој разноврсности са Анексима, постала чланица Картагена протокола о биолошкој заштити у мају 2006. године.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За послове из области биолошке сигурности (ГМО) у РС надлежна је УЗБ МПШВ. У оквиру УЗБ, Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност обавља послове који се односе на заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност (генетички модификовани организми). У Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност је четворо стално запослених (руководилац групе и троје извршилаца, а послове у вези са ГМО обавља један запослени, поред руководиоца Групе.

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност	4 (2 извршиоца раде на пословима заштите права оплемењивача биљних сорти уз руководиоца Групе, а један, уз руководиоца Групе, на пословима ГМО)	2	Преношење, спровођење	Четири лабораторије овлашћене од стране МПШВ: – СП Лабораторија, Нови Бечеј, – Институт за молекуларну генетику и генетичко инжењерство - Лабораторија за молекуларну биологију биљака, Београд, – Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад, – А Bio Tech Lab, Сремска Каменица.
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34+13	34+13	Примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	46	46	Примена	

Садашњи број запослених у УЗБ, у области ГМО, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Инспекцијски надзор над спровођењем прописа који регулишу област употребе ГМО и производа од ГМО спроводе Одељења граничне фитосанитарне инспекције и Одељења фитосанитарне инспекције УЗБ и УВ Одељења граничне ветеринарске инспекције.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене Закона о ГМО и прописа донетих на основу њега, спроводе и примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, семена и садног материјала пољопривредног биља, признавања сорти пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, заштите права оплемењивача биљних сорти, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

Према Закону о ГМО, у имплементацији прописа у делу који се односи на испитивања ГМО и производа од ГМО у циљу идентификације и квантификације генетичке модификације укључене су и лабораторије овлашћене од стране Управе за заштиту биља за обављање ових послова. Овим законом и релевантним подзаконским прописима се дефинишу услови које мора да испуњава овлашћена лабораторија у погледу објекта, техничке опремљености и кадровске оспособљености, као и аналитичке методе које се користе за анализу ГМО и производа од ГМО. У овом тренутку овлашћене су четири лабораторије које врше испитивање узорка биља и биљних производа, у циљу

идентификације и квантификације генетичке модификације у испитиваном узорку, а то су:

- СП Лабораторија, Нови Бечеј,
- Институт за молекуларну генетику и генетичко инжињерство - Лабораторија за молекуларну биологију биљака, Београд,
- Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад,
- A Bio Tech Lab, Сремска Каменица.

У складу са чланом 5. Закона о ГМО образован је Стручни савет за биолошку сигурност, тело кога чине 20 експерата различитих струка релевантних за област биолошке сигурности из различитих научно-истраживачких институција. Стручни савет за биолошку сигурност врши процену ризика и доставља Министарству стручно и научно мишљење о подацима у пријавама за ограничену употребу ГМО у затвореном систему или пријавама за намерно увођење ГМО у животну средину.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

У оквиру активности везаних за PLAC пројекат у току 2015. године организована су три експертске мисије у Републици Србији (20-24. априла, 11-15. маја и 7-18. септембра 2015. године) у вези усклађености и предлога за усклађивање законодавства РС у области биолошке сигурности са прописима ЕУ у овој области.

У склопу активности везаних за нови PLAC пројекат који је отпочео 2017. године, превиђене су и активности у фитосанитарној области, у оквиру које је и област биолошке сигурности (ГМО).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У одговарајућим радним документима ЕУ о напретку РС у процесу европских интеграција, као и у извештају ЕК са билатералног скрининга за Поглавље 12, одржаног у Бриселу од 20-24. октобра 2014. године, констатовано је да је неопходно да се усвоји нови Закон о ГМО, усклађен са правним тековинама ЕУ, који би такође омогућио приступање Србије Светској трговинској организацији.

Поред усвајања новог Закона о ГМО, као и подзаконских прописа за његово спровођење, усклађених са ЕУ законодавством, неопходно је спровести и усвајање Закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране, искључењем одредби које се односе на ГМ храну и ГМ храну за животиње, како би ова област у целини била уређена Законом о ГМО.

Поред ЕУ прописа наведених у приказу стања усклађености, потребно је извршити и усклађивање националног законодавства са следећим ЕУ прописима:

1) Одлука Савета број 2002/813 од 3. октобра 2002. године о успостављању, у складу са Директивом 2001/18 Европског Парламента и Савета, резимеа формата информација за обавештења која се тичу намерног увођења у животну средину генетички модификованих организама за сврхе различите од стављања у промет (у даљем тексту: Одлука 2002/813/ЕЗ);

2) Одлука Савета број 2002/812 од 3. октобра 2002. године о успостављању, у складу са Директивом 2001/18 Европског Парламента и Савета, резимеа формата информација за обавештења која се тичу стављања у промет генетички модификованих организама, као таквих или као део производа (у даљем тексту: Одлука 2002/812/ЕЗ);

3) Одлука Савета број 2002/811 од 3. октобра 2002. године о успостављању путстава који допуњују Анекс VII у Директиви 2001/18 Европског Парламента и Саве-

та о намерном увођењу у животну средину генетички модификованих организама и која укида Директиву Савета 90/220 (у даљем тексту: Одлука 2002/811/ЕЗ);

4) Одлука Комисије број 2002/623 од 24. јула 2002. године о успостављању упутстава који допуњују Анекс II у Директиви 2001/18 Европског Парламента и Савета о намерном увођењу у животну средину генетички модификованих организама и која укида Директиву Савета 90/220 (у даљем тексту: Одлука 2002/623/ЕЗ);

5) Одлука Комисије број 2009/770 од 13. октобра 2009. године о успостављању стандардизованих образаца извештаја за представљање резултата надгледања намерног увођења у животну средину генетички модификованих организама, као таквих или као део производа, у сврху стављања у промет, а у складу са Директивом 2001/18 Европског Парламента (у даљем тексту: Одлука 2009/770/ЕЗ);

6) Уредба Комисије (ЕЗ) број 1981/2006 од 22. децембра 2006. године детаљним правилима за примену члана 32. Уредбе 1829/2003 Европског Парламента и Савета у вези референтне лабораторије Заједнице за генетички модификоване организме (у даљем тексту: Уредба 1981/2006/ЕЗ);

7) Препорука Комисије број 2010/Ц 200/01 од 13. јула 2010. године о упутстви-ма за развој националних мера суживота како би се избегло нежељено присуство гене-тички модификованих организама у конвенционалним и органским усеви-ма (у даљем тексту: Препорука 2010/Ц 200/01);

8) Препорука Комисије број 2004/787 од 4. октобра 2004. године о техничком упутству за узорковање и детекцију генетички модификованих организама и материја-ла произведених од генетички модификованих организама, као таквих или као део производа у контексту Уредбе 1830/2003 (у даљем тексту: Препорука 2004/787).

Рокови, као и одлука о припреми и усвајању новог Закона о генетички мо-дификованим организмима и релевантних подзаконских прописа, још нису утвр-ђени, с обзиром на то да ту одлуку мора да донесе Влада РС.

2018-2021. година				
НАЗИВ ПЛАНИ-РАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспо-нује	Очекивани степен ускла-ђености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приорите-та који ће се постићи прописом
Закон о ГМО	Директиве: – 2001/18 – 2009/41 – 2015/412 Уредбе: – 1829/2003 – 1830/2003 – 1831/2003 – 1946/2003 – 65/2004	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Уређује ограничену упо-требу ГМО, намерно увођење ГМО у животну средину, стављање у промет ГМО и производа од ГМО, следљивост и обележавање ГМО и производа од ГМО
Правилник о став-љању у промет ГМО	Директива 2001/18	Потпуна усклађеност	Још није утврђен *	Процедуре ауторизације ГМО и производа од

и производа од ГМО	Уредбе: – 1829/2003 – 1831/2003 – 641/2004 – 882/2004 – 619/2011 – 503/2013			ГМО за стављање у промет
Правилник о обележавању и следљивости ГМО и производа од ГМО	Уредбе – 1830/2003 – 65/2004	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Успостављање система следљивости и обележавања ГМО и следљивости хране и хране за животиње произведених од ГМО
Правилник о намерном увођењу ГМО у животну средину	Директиве: – 2001/18 – 2015/412 Уредбе: – 1830/2003 – 65/2004 Одлуке: – 2002/811 – 2002/813 – 2003/701	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Процедуре ауторизације ГМО за намерно увођење у животну средину, дефинисање методологије процене ризика од употребе ГМО
Правилник о употреби ГМО у затвореном систему	Директива 2009/41	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Процедуре ауторизације ГМО за употребу у затвореном систему, методологија процене ризика за ограничену употребу ГМО у затвореном систему 2, 3. и 4. степена ризика
Правилник о условима за лиценцирање објеката за ограничену употребу ГМО у затвореном систему	Директиве: – 2009/41 – 2000/54	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Услови које морају испунити и процедура ауторизације објеката (затворених система) за обављање послова ограничене употребе ГМО
Правилник о условима које морају да испуњавају лабораторије за детекцију, идентификацију и квантификацију ГМО и производа од ГМО	Уредбе: – 1829/2003 – 882/2004 – 1981/2006 – 619/2011	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Дефинисање услова у погледу просторија, опреме и стручне спреме које морају испуњавати лабораторије које обављају поверене послове детекције, идентификације и квантификације ГМО и производа који садрже, састоје се од или су добијени од ГМО
Правилник о преко-	Уредба 1946/2003	Потпуна	Још није	Процедуре поступања у

граничном промету ГМО и производа од ГМО	и Одлука 2002/628	усклађеност	утврђен*	прекограничном промету ГМО

*** Рокови, као и одлука о припреми и усвајању новог закона о генетички модификованим организмима и релевантних подзаконских прописа, који произилазе из новог закона о генетички модификованим организмима (наведених у претходном пасусу), још нису утврђени, с обзиром на то да ту одлуку мора да донесе Влада РС.**

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

*Кључне активности које ће бити окончане
у периоду од 2018. до краја 2019. године*

Неопходно је извршити пријем новог особља за:

1) административне послове, и то два извршиоца у Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност, ради преношења, спровођења и примене прописа који се односе на ГМО, и

2) инспекцијске послове, и то 35 извршилаца у Одељењу фитосанитарне инспекције, који ће поред послова у области ГМО обављати и друге послове у оквиру фитосанитарног система (здравље биља и биљни карантин, семе и садни материјал пољопривредног биља, признавање сорти пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и резидуа, средства за исхрану биља, заштита права оплемењивача биљних сорти, безбедност хране и хране за животиње биљног порекла), али и послове у другим областима поверене другим прописима у надлежности МПШВ (дуван и мере подстицаја).

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су наредној табели.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених који би радио на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност	4 + 3 (1 за заштиту права оплемењивача + 2 за ГМО)	3	Преношење/ спровођење	Референтна лабораторија за ГМ храну и храну за животиње
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	34	Спровођење и примена	Службене лабораторије за ГМ храну и храну за животиње
Одељење фитосанитарне инспекције	46	89	Спровођење и примена	

У оквиру планираних активности за припрему годишњих и вишегодишњих планова службених контрола, планова мониторинга употребе ГМО и производа од ГМО, метода узорковања ГМО и производа од ГМО, као и праћења спровођења обележавања и следљивости ГМО и производа од ГМО, неопходно је организовати даље стручно усавршавање, обуке и студијске посете за инспекцијске службе ангазоване на овим пословима.

Јачање административних капацитета вршиће се у оквиру TAIEХ, EFSA, BTSF програма, обука у организацији Секретаријата Картагена протокола о биолошкој заштити, односно кроз стручно усавршавање запослених у виду семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета, као и кроз сарадњу са организацијама и специјализованим институцијама у ЕУ.

*Кључне активности које ће бити окончане
у периоду од 2020. до краја 2021. године*

С обзиром на то да РС нема националну референтну лабораторију за ГМ храну и храну за животиње, потребно је именовати националну референтну лабораторију за ГМ храну и храну за животиње која ће сарађивати са ЕУ референтном лабораторијом за ГМ храну и храну за животиње и која ће проверавати рад других овлашћених лабораторија за послове детекције, идентификације и квантификације ГМО у семену, храни и храни за животиње на националном нивоу.

У наредном периоду такође је неопходно да се успостави информациони систем у складу са Картагена протоколом о биолошкој заштити, тзв. Механизам за размену података о биолошкој заштити (Biosafety Clearing – House – BCH). Овај информациони систем ће бити део заједничког информационог система који се успоставља за потребе Управе за ветерину, Управе за заштиту биља и Сектора за пољопривредну инспекцију у оквиру пројекта „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, а који ће у оквиру фитосанитарног информационог система обухватити и област ГМО.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

У наредном периоду наставиће се са праћењем и усаглашавањем домаћих прописа са новим или изменама постојећих прописа ЕУ у овој области у складу са одлукама које буде доносила Влада РС.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2018-23	Закон о изменама и допунама закона о средствима за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПШВ	2018/І
Celexi: 2:32003R2003(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА				
3.12.1. Безбедност хране и контрола				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
2	2017-700	Закон о безбедности хране	МПШВ	2020/II
Celexi: 1:32017R0625(у процесу превођења) 2:32002R0178(правнотехнички редигован)				
3	2017-699	Закон о изменама и допунама Закона о безбедности хране	МПШВ	2018/I
Celexi: 1:32004R0882(стручно редигован) 1:32002R0178(правнотехнички редигован)				
4	2017-701	Закон о службеним контролама и другим службеним активностима које се спроводе ради провере примене закона о безбедности хране и хране за животиње, правила о здрављу животиња и добробити, заштити здравља биља и средстава за заштиту биља	МПШВ	2020/II
Celexi: 2:32017R0625(у процесу превођења)				
5	2017-732	Правилник о аромама које се користе у производњи хране	МЗ	2018/I
Celexi: 1:32008R1334(стручно редигован) 1:31999D0217(није номинован)				
6	2018-22	Правилник о брзо смрзнутој храни	МПШВ	2018/III
Celexi: 1:32005L0037(није номинован) 1:31992L0002(стручно редигован) 1:31989L0108(није номинован)				
7	2017-724	Правилник о забрани употребе одређених супстанци са хормоналним и тиреостатким деловањем у узгоју животиња	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:31996L0022(није номинован)				
8	2017-742	Правилник о здравственој исправности дијететских производа	МЗ	2018/III
Celexi: 1:32013R0609(није номинован) 1:32009R0953(није номинован) 1:32009R0041(није номинован) 1:32009L0039(није номинован) 1:32006L0141(није номинован) 1:32006L0125(није номинован) 1:31999L0021(обустављено превођење) 1:31996L0008(обустављено превођење)				
9	2017-	Правилник о изменама и допунама	МЗ	2018/IV

	726	правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране		
Celexi: 2:32014R0828(није номинован) 2:32013R1155(није номинован)				
10	2017-713	Правилник о изменама и допунама Правилника о микробиолошким критеријумима за храну	МПШВ	2018/I
Celexi: 2:32005R2073(у процесу превођења)				
11	2017-741	Правилник о изменама и допунама Правилника о микробиолошким критеријумима за храну	МПШВ	2018/I
Celexi: 2:32005R2073(у процесу превођења)				
12	2017-720	Правилник о максимално дозвољеним количинама ветеринарских медицинских производа у храни животињског порекла	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32010R0037(није номинован)				
13	2017-693	Правилник о материјалима и предметима у контакту са храном укључујући и производе намељене одојчади и деци за олакшавање храњења и сисања, умиривања и спавања и амбалажу за паковање хране и предмета опште употребе	МЗ	2018/III
Celexi: 1:32014R0202(номинован за превођење) 1:32012R1183(преведен) 1:32011R0321(стручно редигован) 1:32011R0284(преведен) 1:32011R0010(преведен) 1:32010D0169(стручно редигован) 1:32009R0450(преведен) 1:32008R0282(преведен) 1:32007R0372(није номинован) 1:32007L0042(преведен) 1:32006R2023(стручно редигован) 1:32005R1895(преведен) 1:32004R1935(преведен) 1:32002L0072(обустављено превођење) 1:31993L0011(стручно редигован) 1:31985L0572(преведен) 1:31984L0500(стручно редигован) 1:31982L0711(стручно редигован) 1:31978L0142(стручно редигован)				
14	2017-736	Правилник о методама узорковања и испитивања за службене контроле нивоа нитрата у храни	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32006R1881(стручно редигован)				
15	2017-715	Правилник о начину испитивања присуства трихинела у месу	МПШВ	2018/III
Celexi: 2:32005R2075(није номинован)				
16	2017-734	Правилник о новој храни укључујући и листу нове хране	МЗ	2018/III
Celexi: 1:32015R2283(није номинован) 1:31997R0258(обустављено превођење)				

17	2017-725	Правилник о нутритивним и здравственим изјавама које се наводе на делкарацији хране	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32017R0672(није номинован) 2:32016R1413(номинован за превођење) 2:32016R0854(номинован за превођење) 2:32015R2314(номинован за превођење) 2:32015R0539(номинован за превођење) 2:32015R0007(номинован за превођење) 2:32014R1226(номинован за превођење) 2:32014R1135(номинован за превођење) 2:32012R1047(номинован за превођење) 2:32012R0430(није номинован) 2:32006R1924(стручно редигован)				
18	2017-731	Правилник о помоћним средствима у производњи хране и састојака хране	МЗ	2018/III
Celexi: 1:32009L0032(стручно редигован)				
19	2017-717	Правилник о посебној хигијени хране животињског порекла	МПШВ	2018/III
Celexi: 2:32004R0853(у процесу превођења)				
20	2017-735	Правилник о прехранбеним адитивима	МЗ	2018/I
Celexi: 1:32012R0231(није номинован) 1:32008R1333(стручно редигован)				
21	2017-728	Правилник о прехранбеним ензимима	МЗ	2018/I
Celexi: 1:32008R1332(стручно редигован)				
22	2017-721	Правилник о процедура-ма за успостављање лимита резидуа одређених фармаколошки активних супстанци у храни животињског порекла	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32009R0470(стручно редигован)				
23	2017-716	Правилник о регистрацији и одобравању објеката који се баве производњом и прометом хране животињског порекла	МПШВ	2018/I
Celexi: 2:32004R0882(стручно редигован)				
24	2017-719	Правилник о службеним контролама хране животињског порекла	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32004R0854(стручно редигован)				
25	2017-718	Правилник о условима за здравље животиња који се односе на производњу, прераду и дистрибуцију хране животињског порекла, намењене за исхрану људи	МПШВ	2019/I

Celexi: 2:32002L0099(стручно редигован)				
26	2017-744	Правилник о условима за одобравање објеката за третман хране јонизујућим зрачењем евиденцији о извршеним третманима хране, врстама извора јонизујућег зрачења и начину израчунавања укупне просечне апсорбоване дозе	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:31999L0002(преведен)				
27	2017-743	Правилник о условима под којима се храна сме подвргавати јонизујућем зрачењу, листи хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и највећим одобреним дозама зрачења	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:31999L0003(стручно редигован) 2:31999L0002(преведен)				
28	2017-727	Правилник о утврђивању правила за навођење земље порекла или места порекла за свеже, расхлађено и смрзнуто свињско, овчије и козије месо, као и за месо живине	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32013R1337(није номинован)				
29	2017-714	Правилник о хигијени хране	МПШВ	2019/III
Celexi: 2:32004R0852(стручно редигован)				
30	2017-740	Правилника о изменама и допунама Правилника о контаминентима	МПШВ	2020/III
Celexi: 1:32006R1881(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА 3.12.2. Ветеринарска политика				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

31	2017-756	Закон о изменама и допунама Закона о ветеринарству	МПШВ	2018/III
Celexi: 2:31964L0432(стручно редигован)				
32	2017-785	Закон о споредним производима животињског порекла	МПШВ	2020/I
Celexi: 2:32009R1069(стручно редигован)				
33	2017-783	Правилник за примену здравствених захтева у вези споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи	МПШВ	2020/I
Celexi: 2:32011R0142(стручно редигован)				
34	2017-781	Правилник о адитивима који се користе у исхрани животиња	МПШВ	2018/II
Celexi: 1:32003R1831(стручно редигован)				
35	2017-751	Правилник о захтевима везано за здравствени статус семена домаћих свиња за промет и увоз	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:31990L0429(није прихваћен за превођење)				
36	2017-750	Правилник о захтевима везано за здравствено стање дубоко замрзнутог семена домаћих говеда при промету и увозу	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:31988L0407(није прихваћен за превођење)				
37	2017-752	Правилник о захтевима за семе јајне ћелије и ембрионе других животиња за чији промет нису потребни посебни захтеви везано за здравствени статус	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:31992L0065(није прихваћен за превођење)				
38	2017-774	Правилник о заштити животиња које се држе у производне сврхе	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:31998L0058(стручно редигован)				
39	2017-773	Правилник о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама	МПШВ	2019/III
Celexi: 2:32005R0001(стручно редигован)				
40	2017-772	Правилник о заштити животиња у време клања и убијања	МПШВ	2019/II

Celexi: 2:32009R1099(стручно редигован)				
41	2017-745	Правилник о здравственом стању говеда и свиња за стављање у промет на унутрашњем тржишту	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:31964L0432(стручно редигован)				
42	2017-749	Правилник о здравственом стању ембриона домаћих животиња-говеда за промет и увоз из трећих земаља	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:31989L0556(није прихваћен за превозијење)				
43	2017-748	Правилник о здравственом стању живине и јаја за насад у промету и при увозу из трећих земаља	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32009L0158(није прихваћен за превозијење)				
44	2017-747	Правилник о здравственом статусу еквида у промету и при увозу из трећих земаља	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32009L0156(није номинован)				
45	2017-776	Правилник о минимал-ним правилима за заштиту пилића који се држе за производњу меса	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32007L0043(стручно редигован)				
46	2017-775	Правилник о минимал-ним стандардима за заштиту кока носила	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:31999L0074(стручно редигован)				
47	2017-778	Правилник о минималним стандардима за заштиту свиња	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32008L0120(стручно редигован)				
48	2017-777	Правилник о минималним стандардима за заштиту телади	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32008L0119(стручно редигован)				
49	2017-758	Правилник о мониторингу зооноза	МПШВ	2019/II
Celexi: 2:32003L0099(стручно редигован)				
50	2017-416	Правилник о начину вршења контроле производних способности домаћих животиња	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32006D0427(стручно редигован) 2:31990D0256(стручно редигован)				

2:31989D0507(језички редигован)				
51	2017-754	Правилник о начину обележавања и регистрације копитара, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара	МПШВ	2021/I
Celexi: 2:32015R0262(није номинован) 2:32009L0156(није номинован) 2:31990L0427(обустављено превозиће)				
52	2017-753	Правилник о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32014R0653(није номинован) 2:32000R1760(није номинован)				
53	2017-782	Правилник о општим и посебним условима хигијене хране за животиње у производњи и промету	МПШВ	2018/III
Celexi: 1:32009R0767(није номинован) 1:32005R0183(стручно редигован)				
54	2017-419	Правилник о посебним условима за коришћење и промет јајних ћелија и ембриона домаћих животиња	МПШВ	2020/II
Celexi: 2:32005D0379(обустављено превозиће) 2:31996D0079(стручно редигован) 2:31990D0258(преведен) 2:31990D0257(стручно редигован) 2:31989D0506(језички редигован) 2:31989D0503(језички редигован)				
55	2017-764	Правилник о пријављивању/обавештавању о заразним болестима	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:31982L0894(стручно редигован)				
56	2017-784	Правилник о регистрацији и одобравању објеката у којима послују оператери споредним производима животњског порекла	МПШВ	2020/I
Celexi: 2:32009R1069(стручно редигован)				
57	2017-779	Правилник о регистрацији и одобравању објеката у којима послују субјекти у пословању храном за животиње	МПШВ	2018/II
Celexi: 2:32005R0183(стручно редигован)				
58	2017-780	Правилник о узорковању хране за животиње	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32009R0152(стручно редигован)				
59	2017-	Правилник о условима за одржавање	МПШВ	2018/III

	412	смотри, изложби, сајмова, лицитација и такмичења		
Celexi: 2:31990L0428(стручно редигован)				
60	2017-770	Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља за увоз одређених производа од меса за исхрану људи у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:32010R0925(није номинован) 2:32008D0638(стручно редигован) 2:32007D0777(преведен)				
61	2017-769	Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља за увоз сировог млека и производа од млека у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:32010R0605(стручно редигован)				
62	2017-771	Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља, ветеринарско санитарним условима за увоз меса и одређених врста животиња у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:32010R0206(стручно редигован)				
63	2017-762	Правилник о утврђивању мера за контролу авијарне инфлуенце	МПШВ	2020/II
Celexi: 2:32005L0094(стручно редигован)				
64	2017-761	Правилник о утврђивању мера за контролу афричке куге коња	МПШВ	2020/II
Celexi: 2:31992L0035(стручно редигован)				
65	2017-767	Правилник о утврђивању мера за контролу афричке куге свиња	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32002L0060(стручно редигован)				
66	2017-755	Правилник о утврђивању мера за контролу болести класична куга свиња	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32001L0089(у процесу превођења)				
67	2017-759	Правилник о утврђивању мера за контролу болести плави језик	МПШВ	2020/I
Celexi: 2:32000L0075(стручно редигован)				
68	2017-766	Правилник о утврђивању мера за контролу болести риба	МПШВ	2020/IV

Celexi: 2:32006L0088(стручно редигован)				
69	2017-763	Правилник о утврђивању мера за контролу везикуларне болести свиња	МПШВ	2020/II
Celexi: 2:31992L0119(стручно редигован)				
70	2017-760	Правилник о утврђивању мера за контролу Њукастл болести	МПШВ	2020/I
Celexi: 2:31992L0066(стручно редигован)				
71	2017-757	Правилник о утврђивању мера за контролу салмонеле и других зооноза изазваних храном	МПШВ	2019/II
Celexi: 2:32003R2160(стручно редигован)				
72	2017-765	Правилник о утврђивању мера за контролу слинавке и шапа	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32003L0085(стручно редигован)				
73	2017-768	Правилника о условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те пошиљке	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32013R0576(у процесу превођења) 2:32010D0734(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА 3.12.3. Здравље биља				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
74	2017-136	Закон о здрављу биља	МПШВ	2021/IV
Celexi: 2:32016R2031(у процесу превођења)				
75	2017-78	Закон о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља	МПШВ	2018/I
Celexi: 1:32013R0284(у процесу превођења) 1:32009R1107(стручно редигован)				

1:32005R0396(стручно редигован)				
76	2017-123	Измена и допуна Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма борове нематодe Бурсафеленхус ксилофилус, као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма	МПШВ	2019/III
Celexi: 2:32015D0226(у процесу превођења) 2:32012D0535(у процесу превођења)				
77	2017-124	Измена и допуна Наредбе о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма гљиве Фитофтора раморум, као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32013D0782(није номинован)				
78	2017-122	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења Аноплофора глабрипенис	МПШВ	2019/II
Celexi: 2:32015D0893(није номинован)				
79	2017-121	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења рода Помацеа	МПШВ	2019/I
Celexi: 2:32012D0697(није номинован)				
80	2017-125	Наредба о мерама у погледу плодова одређених биљних врста пореклом из одређених земаља у циљу спречавања уношења и ширења штетног организма Филостикта цитрикарпа	МПШВ	2020/I
Celexi: 2:32017D0801(није номинован) 2:32016D0715(није прихваћен за превођење)				
81	2017-120	Наредба о надзору, прегледима и мерама у погледу дрвног материјала за паковање који се користи у транспорту одређених роба пореклом из Кине	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32015D0474(није номинован) 2:32013D0092(није номинован)				
82	2017-118	Наредба о привременим хитним мерама у погледу Египта против уношења и ширења	МПШВ	2018/II
Celexi: 2:32011D0787(није номинован)				
83	2017-126	Наредба о привременим хитним мерама у погледу одређених плодова цитруса пореклом из Аргентине или Бразила	МПШВ	2020/I

Celexi: 2:32013D0067(није номинован) 2:32007D0347(није номинован)				
84	2017-127	Наредба о привременим хитним мерама у погледу Тајланда против уношења и ширења Трипс палми Карни	МПШВ	2020/II
Celexi: 2:31998D0109(није номинован)				
85	2017-134	Наредба о признавању одређених трећих земаља и одређених подручја из трећих земаља као слободних од Ксантомонас кампестрис (свих сојева патогених за цитрусе), Церкоспора анголенсис	МПШВ	2021/III
Celexi: 2:32015D1175(није номинован) 2:32013D0253(није номинован) 2:32010D0134(није номинован) 2:32006D0473(није номинован)				
86	2017-119	Правилник о изменама и допуама Правилника о Листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката	МПШВ	2018/III
Celexi: 1:32017L1279(није номинован) 1:32014L0083(стручно редигован) 1:32014L0078(стручно редигован)				
87	2017-135	Правилник о изменама и допуама Правилника о Листама штетних организама и листама биља и биљних производа	МПШВ	2021/IV
Celexi: 2:32000L0029(стручно редигован)				
88	2017-132	Правилник о контроли калифорнијске штитасте ваши	МПШВ	2021/II
Celexi: 2:32006L0091(није номинован)				
89	2017-131	Правилник о контроли каранфиловог смотавца	МПШВ	2021/I
Celexi: 2:31974L0647(није номинован)				
90	2017-128	Правилник о одређивању детаљних правила у погледу обавештавања о присуству штетних организама и о предузетим и планираним мерама	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:32014D0917(није номинован)				
91	2017-79	Правилник о поступању са смерницама добре експерименталне праксе	МПШВ	2018/I
Celexi: 2:32013R0284(у процесу превођења)				
92	2017-	Правилник о провери идентитета и	МПШВ	2020/IV

	130	здравственог стања биља, биљних производа и прописаних објеката прописаних Листи 5 део Б који се могу спроводити на местима која нису места уласка или на затвореним местима која испуњавају услове		
Celexi: 2:32004L0103(није номинован)				
93	2017-77	Правилник о садржини и начину поступања са документацијом за процену активне супстанце	МПШВ	2018/I
Celexi: 2:32013R0283(није прихваћен за превозење)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА 3.12.4. Семе и садни материјал				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
94	2017-105	Закон о семену и садном материјалу пољопривредног и украсног биља	МПШВ	2018/III
Celexi: 1:32014L0097(стручно редигован) 1:32008L0090(стручно редигован) 1:32008L0072(стручно редигован) 1:32002L0057(у процесу превозења) 1:32002L0056(у процесу превозења) 1:32002L0055(преведен) 1:32002L0054(стручно редигован) 1:31998L0056(стручно редигован) 1:31968L0193(стручно редигован) 1:31966L0402(у процесу превозења) 1:31966L0401(правнотехнички редигован)				
95	2017-111	Правилник о расаду поврћа	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:32008L0072(стручно редигован) 2:31993L0062(није номинован) 2:31993L0061(није номинован)				
96	2017-110	Правилник о садном материјалу винове лозе	МПШВ	2020/II
Celexi: 2:31968L0193(стручно редигован)				
97	2017-109	Правилник о садном материјалу воћака	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32014L0098(стручно редигован) 2:32008L0090(стручно редигован)				

98	2017-115	Правилник о садном материјалу украсног биља	МПШВ	2021/III
Celexi: 2:31999L0068(стручно редигован) 2:31999L0066(стручно редигован) 2:31998L0056(стручно редигован) 2:31993L0049(није номинован)				
99	2017-113	Правилник о семенском кромпиру	МПШВ	2021/I
Celexi: 2:32002L0056(у процесу превођења)				
100	2017-106	Правилник о семену житарица	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:31966L0402(у процесу превођења)				
101	2017-114	Правилник о семену индустријског биља	МПШВ	2021/II
Celexi: 2:32002L0057(у процесу превођења)				
102	2017-108	Правилник о семену крмног биља	МПШВ	2019/III
Celexi: 2:31966L0401(правнотехнички редигован)				
103	2017-107	Правилник о семену поврћа	МПШВ	2019/II
Celexi: 2:32002L0055(преведен)				
104	2017-112	Правилник о семену репе	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32002L0054(стручно редигован)				
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА 3.12.5. Средства за заштиту биља и резидуе				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
105	2017-117	Закон о средствима за заштиту биља	МПШВ	2021/I
Celexi: 1:32009R1185(стручно редигован) 1:32009R1107(стручно редигован) 1:32009L0128(стручно редигован) 1:32005R0396(стручно редигован)				
106	2017-82	Листа одобрених супстанци	МПШВ	2018/III

Celexi: 2:32011R0540(у процесу превођења)				
107	2017-86	Листа одобрених супстанци	МПШВ	2019/III
Celexi: 2:32011R0540(у процесу превођења)				
108	2017-93	Листа одобрених супстанци	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:32011R0540(у процесу превођења)				
109	2017-98	Листа одобрених супстанци	МПШВ	2021/II
Celexi: 2:32011R0540(у процесу превођења)				
110	2017-103	Национални акциони план о одрживој примени СЗБ	МПШВ	2021/IV
Celexi: 2:32009L0128(стручно редигован)				
111	2017-83	Правилник о вишегодишњем програму контроле резидуа СЗБ у храни за 2019,2020. и 2021. годину	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32005R0396(стручно редигован)				
112	2017-100	Правилник о контролном тестирању уређаја за примену СЗБ који се користе	МПШВ	2021/III
Celexi: 2:32009L0128(стручно редигован)				
113	2017-87	Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32005R0396(стручно редигован)				
114	2017-729	Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља	МПШВ	2018/I
Celexi: 1:32006R1881(стручно редигован)				
115	2017-94	Правилник о начину оглашавања и излагања СЗБ	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32009R1107(стручно редигован)				
116	2017-81	Правилник о обрасцу захтева и документацији која се подноси уз захтев за регистрацију СЗБ	МПШВ	2018/II
Celexi: 2:32009R1107(стручно редигован)				
117	2017-89	Правилник о обрасцу, садржини и начину	МПШВ	2019/IV

		вођења евиденција у области СЗБ		
Celexi: 2:32009R1107(стручно редигован)				
118	2017-91	Правилник о основним принципима интегралног управљања штетним организмима	МПШВ	2020/II
Celexi: 2:32009L0128(стручно редигован)				
119	2017-99	Правилник о програму и начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата професионалног корисника СЗБ, као и образац тог сертификата	МПШВ	2021/III
Celexi: 2:32009L0128(стручно редигован)				
120	2017-96	Правилник о програму и начину спровођења обуке и начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата за дистрибутера СЗБ, као и образац тог сертификата	МПШВ	2021/II
Celexi: 2:32009L0128(стручно редигован)				
121	2017-80	Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2018. годину	МПШВ	2018/II
Celexi: 1:32005R0396(стручно редигован)				
122	2017-85	Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2019. годину	МПШВ	2019/II
Celexi: 1:32005R0396(стручно редигован)				
123	2017-92	Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2020. годину	МПШВ	2020/II
Celexi: 1:32005R0396(стручно редигован)				
124	2017-97	Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2021. годину	МПШВ	2021/II
Celexi: 1:32005R0396(стручно редигован)				
125	2017-95	Правилник о програму пострегистрационе контроле формулација СЗБ	МПШВ	2020/IV
Celexi: 1:32009R1107(стручно редигован)				
126	2017-	Правилник о статистици у области СЗБ	МПШВ	2021/IV

	104			
Celexi: 2:32009R1185(стручно редигован)				
127	2017-138	Правилник о стручном испиту за обављање послова контролног тестирања	МПШВ	2021/II
Celexi: 2:32009L0127(стручно редигован)				
128	2017-84	Правилник о увозу СЗБ	МПШВ	2019/II
Celexi: 1:32009R1107(стручно редигован)				
129	2017-102	Правилник о условима и начину примене, руковања, складиштења, транспорта и одлагања СЗБ	МПШВ	2021/IV
Celexi: 1:32009L0128(стручно редигован)				

3.13. РИБАРСТВО

3.13.1. Управљање ресурсима и флотом, инспекција и контрола

3.13.1.1 Статистика рибарства

У складу са Законом о званичној статистици („Сл. гласник РС”, бр. 104/09) и Уредбом о утврђивању Плана званичне статистике за референтну годину, статистика рибарства, спровођењем два независна истраживања, обезбеђује податке о производњи конзумне рибе и млађи у рибњацима, као и податке о улову рибе у рекама, језерима и каналима. Расположиви подаци односе се на број запослених на рибарском подручју, површину рибарског газдинства и рибњака, производњу млађи и конзумне рибе, број професионалних рибара, број издатих дозвола за рекреативне риболовце и количину уловљене рибе – по врстама. Истраживањима су обухваћена правна лица и њихови делови, предузетници и породична пољопривредна газдинства која се баве производњом конзумне рибе и млађи, као и корисници рибарских подручја у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гласник РС”, бр. 128/14).

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Уредбом (ЕЗ) број 762/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. године о достављању статистике у вези са аквакултуром од стране земаља чланица и престанку важења Уредбе (ЕЗ) бр. 788/96, утврђују се обухват, периодика и референтни период, дефиниције, прецизност, као и рокови за слање података у вези са аквакултуром. Подаци добијени спровођењем годишњег статистичког истраживања потпуно су у складу са поменутом Уредбом.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

За спровођење истраживања, обраду података, слање података у Евростат и праћење промена у Уредби (ЕЗ) број 762/2008 надлежан је Републички завод за статистику (РЗС). Валидација добијених резултата врши се у сарадњи са МПШВ.

Поменуте активности у РЗС спроводе се у оквиру Групе за статистику сточарства и рибарства. Од укупног броја запослених у Групи (4) 1 запослени ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа у овој области.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за статистику сточарства и рибарства	4	1	

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

Од 2013. године РЗС спроводи активности на ревизији методолошких инструмената за реализацију истраживања у вези са аквакултуром у циљу задовољавања националних потреба и усаглашавања са ЕУ стандардима и препорукама.

У 2015. години настављен је процес хармонизације, при чему је највећа пажња посвећена ажурирању адресара на основу постојећих административних извора и побољшању обухвата извештајних јединица.

У 2017. години успоставља се редовно достављање података у области аквакултуре Евростату.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Мере планиране за период 2018-2021.

Од 2018. године

Редовно достављање података о аквакултури Евростату, у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 762/2008.

2021. година

Доношење Правилника о прикупљању, управљању и коришћењу података у сектору рибарства и подршци за научно саветовање.

- Планиран период усвајања: IV квартал.

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета, не постоје додатне финансијске потребе.

3.13.1.2. Управљање ресурсима

Подаци о присуству европске јегуље (*Anguilla anguilla*) у водама Србије, који су неопходни за имплементацију Уредбе савета број 1100/2007 од 18. септембра 2007. за утврђивање мера за опоравак фонда европске јегуље, су још увек непотпуни. Црноморски слив покрива 92% територије Србије. Присуство европске јегуље регистровано је, на основу евиденције рекреативних риболоваца и привредних рибара и на основу података из националних планова управљања рибарским подручјима. Европска јегуља није предмет рекреативног и привредног риболова у водама Србије и случајни улови су веома ретки.

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Европска јегуља је, на основу одредаба Наредбе о мерама за очување и заштиту рибљег фонда („Сл. гласник РС”, бр. 56/15) врста заштићена трајним ловостајем. Европска јегуља је строго заштићена врста у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС”, бр. 5/10, 47/11, 32/16 и 98/16).

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Припрему законодавног оквира којим се регулише област управљања ресурсима обавља МЗЖС у оквиру Сектора за заштиту природе и климатске промене – Одсек за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за заштиту природе и климатске промене – Одсек за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда	4 стално запослена	1	Није поверена другим институцијама.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Мере планиране за период 2018-2021

Србија ће идентификовати и дефинисати поједине речне сликове која могу представљати природна станишта за европску јегуљу (*Anguilla anguilla*), до краја 2019. године.

На основу наведеног, Република Србија (РС) ће применити Одлуку Комисије 2008/292/ЕС од 4. априла 2008. године којом се утврђује да Црно море и повезани речни системи не представљају природно станиште за европску јегуљу за потребе Уредбе (ЕС) број 1100/2007.

Даном пуноправног чланства РС ће почети да примењује Декларацију Савета од 30. маја 1980. године о заједничкој политици рибарства као и сва акта која из ње проистичу. Уколико постоји потреба примењивања се ограничења за алате и средства за риболов која су садржана у Уредби Комисије број 3440/84 о додацима за коче, данске потегаче и сличне мреже.

РС ће предузети све потребне мере према државама које омогућавају неодржив риболов, у складу са Уредбом број 1026/2012 Европског парламента и Савета о одређеним мерама у циљу очувања рибљег фонда у односу на земље које омогућавају неодржив риболов. Примена наведених мера огледа се у идентификацији држава које омогућавају неодржив риболов, квантитативним ограничењима увоза рибе и производа од рибе, онемогућавање употребе лука за пловила која плове под заставом таквих држава, забрану регистрације тих пловила, забрани извоза пловила и опреме у наведене државе, забрану трговинских споразума као и забрану заједничких акција и операција у риболову.

Даном приступања ЕУ, обавеза обавештавања Европске комисије о свим случајевима понашања које озбиљно нарушавају правила Заједничке политике рибарства који су откривени од стране држава чланица, прописана су Уредбом Комисије број 2740/1999.

Обавезе које произилазе из Уредбе Комисије број 1639/2001, као и Одлуке Комисије број 2007/166/ЕС и Одлуке комисије број 2008/201/ЕС, иако нису релевантне за РС, биће преузете даном приступања.

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета Министарства надлежног за послове заштите животне средине, не постоје додатне финансијске потребе.

13.1.1. Инспекција и контрола

У РС је започето са успостављањем система контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова, како то захтева ЕУ законодавство.

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Домаће законодавство у области контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова је усаглашено са кључним прописима ЕУ, док у области контроле поштовања правила Заједничке политике рибарства није усаглашено.

Одредбе ЕУ прописа које су пренете у национално законодавство, а односе се на област контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова, као и контроле поштовања правила Заједничке политике рибарства су:

Уредба Савета (ЕЗ) број 1005/2008 од 29. септембра 2008. године о успостављању система Заједнице за спречавање, сузбијање и заустављање незаконитог, непријављеног и нерегулисаног риболова, о изменама и допунама уредби (ЕЕЗ) број 2847/93, (ЕЗ) број 1936/2001 и (ЕЗ) број 601/2004 и о престанку важења уредби (ЕЗ) број 1093/94 и (ЕЗ) број 1447/1999;

Уредба Комисије (ЕЗ) број 1010/2009 од 22. октобра 2009. године о утврђивању детаљних правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) број 1005/2008 о успостављању система Заједнице за спречавање, сузбијање и заустављање незаконитог, непријављеног и нерегулисаног риболова;

Уредба Савета број 1224/2009 од 20. новембра 2009. године о успостављању система контроле Заједнице за обезбеђење поштовања правила Заједничке политике рибарства.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

За контролу у области контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова је надлежно Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за ветерину.

Припрема законодавног оквира којим је регулисана област контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова обавља МПШВ у оквиру Сектора за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за пољопривредну политику	3	2	Није поверена другим институцијама.

За ефикасно функционисање система неопходно је јачање административних и кадровских капацитета Сектора за пољопривредну политику – * 2 нова запослена.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Све активности које се односе на успостављање контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова, као и контроле поштовања правила Заједничке политике рибарства биће планиране у оквиру *TAIEX* инструмента подршке, *PLAC II* пројекта и *Twinning /Twinning light* пројеката.

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

МПШВ је усвојило измене Закона о сточарству, на основу ког је донет Правилник о међународној потврди (сертификату) о улову и листи производа рибарства за које нису потребне међународне потврде (сертификати) о улову („Сл. гласник РС”, број 10/17 и 52/17) којим се регулише област контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова. У циљу припреме за успостављање система контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова до сада је коришћена подршка од стране ЕК у виду *TAIEX* инструмента подршке и подршке преко *PLAC* пројекта.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планираним мерама од 2018. године стварају се услови за даље усклађивање националног законодавства са ЕУ законодавством у области контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова, чиме ће бити испуњен један од услова за затварање преговора са ЕУ у области политике рибарства.

Мере планиране за период 2018-2021.

2018. година

Доношење Закона о структурној подршци и уређењу тржишта у рибарству.

- Планиран период усвајања: IV квартал

2019. година

- Јачање административних и кадровских капацитета у постојећој организационој структури МПШВ.
- Успостављање базе податка (софтвера) за праћење података о примљеним и издатим сертификатима у оквиру националног система за спречавање нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова.

3) Финансијски аспект НПАА

Обрасцем за процену финансијских ефеката НПАА је дат детаљан приказ процене финансијских средстава потребних за испуњење обавеза из приступања.

За успостављање система контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова је неопходно додатно запошљавање два запослена и овај део послова ће обављати запослени у чијој је надлежности политика рибарства и аквакултуре - Сектор за пољопривредну политику, Група за сточарство и прераду сточарских производа од 2019. године.

13.2. Структурне радње

13.2.1. Структурне мере

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнути ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Домаће законодавство у области структурних мера у рибарству није усклађено са ЕУ законодавством.

У националном законодавству је низом законских и подзаконских аката и стратешких докумената само делимично регулисан начин спровођења структурних инвестиција у области рибарства и то следећим актима:

- Стратегија пољопривреде и руралног развоја 2014-2014 („Сл. гласник РС”, бр. 85/2014);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 41/2009 и 10/2013 - др. закон);
- Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр.10/13, 142/14, 103/15 и 101/16);
- Правилник о начину остављања права на подстицаје у сточарству за производњу конзумне рибе („Сл. гласник РС”, бр. 61/13 и 44/14);
- Правилник о условима и начину остваривања права на подстицаје у сточарству за квалитетна приплодна грла („Сл. гласник РС”, бр. 26/17);
- Правилник о подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства за набавку нових машина, опреме и квалитетних приплодних грла за унапређење примарне пољопривредне производње („Сл. гласник РС”, бр. 26/17);
- Законом о органској производњи („Сл. гласник РС”, бр. 30/10);
- Правилник о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Сл. гласник РС”, бр. 48/11 и 40/12).

Како би РС имала успостављен систем за коришћење Европског фонда за поморство и рибарство (ЕФПР), у обавези је да до периода када буде постала држава чланица ЕУ припреми и усвоји стратешки законодавни оквир за коришћење ЕФПР.

Преглед регулативе ЕУ коју је неопходно ускладити са националним законодавством до краја 2018. године је следећи:

Основни прописи:

- Уредба о заједничким одредбама (ЕУ) број 1303/2013 од 17. децембра 2013. године која утврђује заједнички скуп правила за све ЕСИ фондове. Ово укључује одредбе које се тичу услова, контроле спровођења, аранжмане за праћење, извештавање, евалуацију и услове прихватљивости;
- Уредба (ЕУ) број 508/2014 Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о Европском фонду за поморство и рибарство (ЕМФФ) и укидању Уредбе Савета (ЕУ) број 2328/2003, (ЕУ) број 861/2006, (ЕУ) број 1198/2006 и (ЕУ) број 791/2007 и Уредба (ЕУ) број 1255/2011 Европског Парламента и Савета.

Имплементациони акти:

- Уредба Комисије за имплементацију (ЕУ) број 763/2014 од 11. јула 2014. године која прописује правила за примену ЕМФФ у погледу техничких карактеристика мера информисања и промоције и упутстава за израду ознаке Уније;
- Уредба Комисије за имплементацију (ЕУ) број 771/2014 од 14. јула 2014. године која прописује правила у складу са Уредбом ЕМФФ у вези са моделом за оперативне програме, структуром планова за накнаду додатних трошкова од стране оператера у риболову, гајењу, преради и маркетингу одређених производа рибарства и аквакултуре из најудаљенијих региона, моделом за пренос финансијских података, садржајем извештаја за *ex-ante* извештаје евалуације и минималним захтевима за план евалуације која се подноси према ЕМФФ;
- Уредба Комисије за имплементацију (ЕУ) број 772/2014 од 14. јула 2014. године која прописује правила интензитета јавне помоћи која се примењује на укупне прихватљиве трошкове појединих послова који се финансирају у оквиру ЕМФФ;
- Уредба Комисије за имплементацију (ЕУ) број 1362/2014 од 18. децембра 2014. године која прописује правила о поједностављеној процедури за одобрење одређених измена и допуна

оперативних програма финансираних у оквиру ЕМФФ и правила у вези са форматом и припремом годишњих извештаја о реализацији тих програма;

- Одлука Комисије за имплементацију (ЕУ) број 372/2014 од 11. јуна 2014. године којом се утврђује годишња расподела глобалних ресурса ЕМФФ на државе чланице;
- Одлука Комисије за имплементацију (ЕУ) број 464/2014 од 15. јула 2014. године која идентификује приоритете Уније за спровођење и контролу политике у оквиру ЕМФФ.

Имплементациони акти из Уредбе о заједничким одредбама (ЦПР) који утичу на ЕМФФ:

- Уредба Комисије за имплементацију о методологији за праћење трошкова у вези климатских промена број (ЕУ) број 215/2014 од 07. марта 2014. године;
- Уредба Комисије за имплементацију о стандардним условима за финансијске инструменте (*off-the-shelf* финансијски инструменти) (ЕУ) број 964/2014 од 11. новембра 2014. године;
- Уредба Комисије за имплементацију о преносу и управљању програмским доприносима, извештавању о финансијским инструментима, мерама информисања и комуникације и систему за вођење и чување података (ЕУ) број 821/2014 од 28. јула 2014. године;
- Уредба Комисије за имплементацију о условима који важе у електронском систему размене података између држава чланица и Комисије (СФЦ2014) и номенклатури категорија интервенције за програме у оквиру ЕТЦ циља (ЕУ) број 184/2014 од 25. фебруара 2014. године.

Делегирани акти:

- Делегирана Уредба Комисије о заједничким индикаторима у ЕМФФ (ЕУ) број 1014/2014 од 22. јула 2014. године;
- Делегирана Уредба Комисије о критеријумима обрачунавања за додатне трошкове у плану накнаде за најудаљеније регионе (ЕУ) број 1046/2014 од 28. јула 2014. године.

Делегирани акти из Уредбе о заједничким одредбама (ЦПР) који утичу на ЕМФФ (ЕУ):

- Делегирана Уредба Комисије о правилима понашања у оквиру европских структурних и инвестиционих фондова број 240/2014 од 07. јануара 2014. године;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) број 480/2014 од 03. марта 2014. године о одредбама које допуњују део два, три и четири Уредбе о заједничким одредбама (ЦПР) (Уредба (ЕУ) број 1303/2013).

б) институционалне структуре и стање стање административних капацитета

Институционалне структуре и стање административних капацитета РС који су релевантни за програмирање и спровођење структурних мера у области рибарства су у надлежности МПШВ, тако да је одговорно и за целокупни процес спровођења усклађивања законодавства за будуће коришћење ЕФПР. Рад на рибарству је интегрисан у различитим секторима МПШВ. Не постоји сектор у оквиру МПШВ који је посебно посвећен рибарству. Поред републичког нивоа за планирање и спровођење мера, и јединице локалних самоуправа као и Покрајински секретаријат учествују у планирању и финансирању структурних мера у рибарству у склопу својих локалних програма развоја пољопривреде и руралног развоја, на који МПШВ даје сагласност.

Главни елемент оперативне структуре одговорне за креирање и спровођење структурних мера руралног развоја у МПШВ је подељена између између Сектора за пољопривредну политику, Сектора за рурални развој и Управе за аграрна плаћања.

Сектор за рурални развој (један запослени) у сарадњи са Сектором за пољопривредну политику - Група за сточарство и прераду сточарских производа (двоје запослених) спроводи заједно активности везано за упостављање будуће оперативне структуре Управљачког тела за ЕФПР и транспозицију ЕУ прописа.

Управа за аграрна плаћања, као орган у саставу МПШВ је кључни елемент за успостављање оперативне структуре која ће радити на имплементацији мера финансираних из ЕФПР фонда. Тренутно двоје запослених ради на спровођењу националних мера структурних инвестиција у области рибарства.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за рурални развој – Управљачко тело ИПАРД фонда	12	1	Није поверена другим институцијама.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за пољопривредну политику	3	2	Није поверена другим институцијама.
Управа за аграрна плаћања	195	2	Није поверена другим институцијама.

За ефикасно функционисање система односно ради спровођења процеса правног усклађивања је неопходно јачање административних капацитета односно додатно запошљавање једног запосленог и овај део послова ће обављати запослени у чијој је надлежности политика рибарства и аквакултуре - Сектор за пољопривредну политику од 2019. године.

У оперативној структури је неопходно јачање административних капацитета запошљавањем петоро нових радника у Управљачком телу, Сертификационом телу и Контролном телу од средине 2019. године који ће се бавити програмирањем, мониторингом и евалуацијом структурних мера у рибарству. Такође је неопходно ојачати и административни капацитет Платне агенције од средине 2019. запошљавањем петоро нових радника који ће се бавити имплементацијом структурних мера у области рибарства.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Све активности које се односе на стручну подршку приликом успостављања оперативне структуре за апсорпцију ЕФПР фонда и јачање административних капацитета путем обука новозапослених ће бити планиране у оквиру *TAIEX* инструмента подршке и *Twinning* /*Twinning light* пројеката.

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

МПШВ тренутно завршава припрему Националног програма руралног развоја и његово усвајање се очекује до краја 2017. године. Поменути Програм садржи и планове о финансирању аквакултуре и прераде рибљих производа.

Паралелно са активностима на националним мерама, МПШВ ради и на успостављању система за апсорпцију ИПАРД фонда и делимично је успостављена инфраструктура у смислу оперативних тела неопходних за коришћење ИПАРД фонда: Управљачко тело и ИПАРД агенција. Успостављањем оперативне структуре за коришћење ИПАРД фонда је могуће да се искористе њени капацитети за коришћење ЕФПР фонда по приступању РС ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Мере планиране за период 2018-2021.

2018. година

Доношење Закона о структурној подршци и уређењу тржишта у рибарству

- Планиран период усвајања: IV квартал

2019. година

Доношење Националног стратешког плана за аквакултуру.

- Планирани период усвајања: IV квартал;

2020. година

Доношење Оперативног програма.

- Планирани период усвајања: IV квартал;

2021. година

Доношење Правилника за примену мера из Оперативног програма за рибарство.

- Планирани период усвајања: IV квартал;

Мере и активности планиране за период после 2021. године

Ревизија Оперативног програма;

Преузимање пратеће ЕУ регулативе везано за имплементацију свих структурно инвестиционих фондова а који се рефлектују и на спровођење структурних мера у рибарству.

3) Финансијски аспект НПАА

Обрасцем за процену финансијских ефеката НПАА је дат детаљан приказ процене финансијских средстава потребних за испуњење обавеза из приступања.

Идеја је била да се у заједничком обрасцу обједине трошкови због међусобне повезаности односно. заједничких инвестиција које је неопходно спровести, а односе се на низ правних аката у области структурних мера политике рибарства. Називи и шифре ЕУ аката који ће се усклађивати са домаћим законским и подзаконским актима су побројани у делу табеле 1. ОПШТИ ПОДАЦИ, а такође је дат и оквирни назив закона и подзаконских аката које је неопходно донети у процесу преношења ЕУ регулативе.

За процес правног усклађивања је неопходно додатно запошљавање једног запосленог од 2019. године и овај део послова ће обављати запослени у чијој је надлежности политика рибарства и аквакултуре - Сектор за пољопривредну политику. Иако је уобичајено да се усклађивање законодавства спроводи постојећим капацитетима запослених, неопходно је додатно запошљавање једног државног службеника због комплексности материје и зато што међу постојећим запосленима нема појединаца којима је искључива надлежност политика рибарства.

Расходи за запослене који раде на имплементацији прописа у већ постојећим институцијама се односе на запошљавање петоро нових радника у будућој Платној агенцији од средине 2019. године који ће се бавити имплементацијом структурних мера у области рибарства.

Расходи за запослене који раде на имплементацији прописа у новим институцијама (организационим јединицама) се односе на запошљавање петоро нових радника у Управљачком телу, Сертификационом телу и Контролном телу од средине 2019. године који ће се бавити програмирањем, мониторингом и евалуацијом структурних мера у рибарству. Расходи за запослене по једном запосленом, на годишњем новоу, су 1.024.000 РСД.

Трошкови коришћења роба и услуга се односе на трошкове канцеларијског материјала (28.000 РСД по запосленом годишње) и сталне трошкове (електрична енергија, грејање, вода, услуге чишћења, телефон - 30.000 РСД по запосленом годишње), за 10 додатно запослених од средине 2019. године у Платној агенцији и Управљачком, Сертификационом и Контролном телу, као и за једног додатно запосленог на пословима транспозиције законодавства у 2019. години.

Такође, ту су и трошкови услуга по уговору за секторске анализе и студије и израду Националног стратешког плана за рибарство/аквакултуру као и Оперативног плана у износу од 30 експертских дана по години у 2019. и 2020. години (650 ЕУР x 30 дана x 123) финансираних од стране ИПА и других међународних донатора.

Неопходно је и предвидети трошкове превода законодавства у обиму од око 300 страна по години у 2018. и 2019. години приликом транспозиције законодавства (800 РСД по страници x 300 страница).

Трошкови путовања (186.000 РСД X 10 запослених) и тренинга (8.000 РСД x 20 дана тренинга x 10 запослених) су неопходни како би се оспособио институционални оквир за повлачење ЕМФФ фонда за структурне мере у рибарству и финансираће се од 2020. - 2021. године.

Квантификацијом предвиђене структуре извора финансирања је предвиђено да се трошкови расхода за запослене заједно са трошковима канцеларијског материјала и сталним трошковима (електрична енергија, грејање, вода, услуге чишћења, телефон) финансирају из буџета РС. Трошкови превода се финансирају из буџета РС. Трошкови услуга по уговору за секторске анализе и студије и израду Националног стратешког плана за рибарство/аквакултуру као и Оперативног плана ће се финансирати од стране ИПА и ТАИЕХ извора. Трошкови тренинга новозапослених ће се финансирати из осталих извора јавног финансирања, док ће трошкови путовања бити 50% плаћени из ИПА и ТАИЕХ фондова а за осталих 50% ће бити плаћено из осталих донација.

13.3. Државна помоћ у сектору рибарства и аквакултуре

У РС не постоји правни оквир за спровођење правила државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре на начин како је то уређено у ЕУ. Законом о контроли државне помоћи („Сл. гласник РС”, бр. 51/09) уређује се област државне помоћи, али се одредбе овог закона не односе на рибарство и аквакултуру. Тренутно важећи програми помоћи за аквакултуру финансирају се из буџета РС на основу Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (Сл. гласник бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16), као и локалног буџета аутономних покрајина и локалног буџета јединица локалне самоуправе (општина и градова).

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Домаће законодавство у области државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре није усаглашено са кључним прописима ЕУ.

Одредбе ЕУ прописа које ће бити пренете у национално законодавство, а односе се на област контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова су:

Уредба Комисије (ЕУ) бр. 717/2014 од 27. јуна 2014. године о примени чланова 107. и 108. Уговора о функционисању ЕУ на *de minimis* подстицаје у сектору рибарства и аквакултуре;

Уредба (ЕУ) бр. 1388/2014 Европског парламента и Савета од 16. децембра 2014. године о оцењивању одређених категорија подстицаја произвођачима који се баве производњом, прерадом и стављањем на тржиште производа рибарства и аквакултуре спојивим са унутрашњим тржиштем и примени чланова 107. и 108. Уговора о функционисању ЕУ;

Уредба (ЕУ) бр. 508/2014 Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о Европском фонду за поморство и рибарство и стављању ван снаге Уредби Савета (ЕЗ) бр. 2328/2008, (ЕЗ) бр. 861/2006, (ЕЗ) бр. 1198/2006, (ЕЗ) бр. 791/2007 у Уредбе (ЕУ) бр. 1255/2011 Европског парламента и Савета (само члан 8).

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Тренутно не постоје институције неопходне за имплементацију законодавства у области државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре.

Припрему законодавног оквира којим ће бити регулисана област државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре обавља Сектор за пољопривредну политику, Одсек за анализику и статистику.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Одсек за аналитику и статистику, Сектора за пољопривредну политику	5	1 (на транспозицији ЕУ прописа)	Није поверена другим институцијама.

За потребе јачања административних капацитета у области државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре планирано је у I кварталу 2020. године успостављање одговарајуће административне структуре у МПШВ које ће координирати послове везане за државну помоћ у сектору рибарства и аквакултуре заједно са државном помоћи у пољопривреди и руралном развоју, што је детаљно описано у поглављу 3.11.1.3 Државна помоћ у пољопривреди и руралном развоју.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Све активности које се односе на државну помоћ у пољопривреди биће планиране у оквиру TAIEХ инструмента подршке.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Мере планиране за период 2018-2021.

РС према Европској комисији у области државне помоћи у области рибарства нема обавеза пре самог приступања, јер мере државне помоћи нису предмет преговора већ се о њима извештава Европска комисија у тренутку приступања. Планиране мере за период 2018 – 2021. године за резултат ће имати успостављање правног оквира за државну помоћ у сектору рибарства и аквакултуре у оквиру Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству.

2018. година

Доношење Закона о структурној подршци и уређењу тржишта у рибарству

- Планиран период усвајања: IV квартал

2020. година

Доношење Правилника о додели државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре

- Планиран период усвајања III квартал 2020. године.
Израда студије о постојећим шемама државне помоћи
- Планирани период IV квартал 2020. године.

2021. година

Формирање регистра постојеће државне помоћи

- Планиран период I квартал 2021. године.

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета Министарства надлежног за послове пољопривреде, не постоје додатне финансијске потребе, с обзиром да ће се све активности спроводити паралелно са активностима везаним за државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју што је детаљно описано у поглављу 3.11.1.3 Државна помоћ у пољопривреди и руралном развоју.

13.4. Тржишна политика

13.4.1. Организација заједничког тржишта у рибарству

У законодавству РС не постоји законодавни оквир којим се уређује успостављање система заједничког тржишта у сектору рибарства. Организације као што су произвођачке организације и међугранске организације у сектору рибарства нису успостављене. Такође, не постоји систем подршке у сектору рибарства и аквакултуре како је то дефинисано уређењем заједничког тржишта. Ситуација у сектору рибарства је неразвијена у погледу усклађивања са ЕУ системом функционисања.

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Домаће законодавство у области организације заједничког тржишта у сектору рибарства није усаглашено са кључним прописима ЕУ.

Одредбе ЕУ прописа које ће бити пренете у национално законодавство, а односе се на област организације заједничког тржишта у сектору рибарства су:

Уредба (ЕУ) бр. 1379/2013 Европског парламента и Савета од 11. јануара 2013. о заједничком уређењу тржишта производа рибарства и аквакултуре, измени уредби Савета (ЕЗ) бр. 1184/2006 и (ЕЗ) бр. 1224/2009 и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 104/2000;

Уредба Комисије (ЕУ) 1985/2006 Европског парламента и Савета од 22. децембра 2006 о утврђивању детаљних правила за израчунавање подршке коју државе чланице одобравају произвођачким организацијама у сектору рибарства и аквакултуре;

Уредба комисије (ЕУ) бр. 1419/2013 од 17. децембра 2013 године о признавању произвођачких организација и међугранских организација и објављивању иницијалних цена како је предвиђено Уредбом (ЕУ) бр. 1379/2013 Европског парламента и Савета о заједничком уређењу тржишта за производе рибарства и аквакултуре;

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Тренутно не постоје институције неопходне за имплементацију законодавства у области организације заједничког тржишта у сектору рибарства.

Припрему законодавног оквира којим ће бити регулисана област организације заједничког тржишта у сектору рибарства обавља Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за пољопривредну политику	3	2	Није поверена другим институцијама.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Све активности које се односе на успостављање организације заједничког тржишта у сектору рибарства биће планиране у оквиру *TAIEX* инструмента подршке и *Twinning light* пројеката, како би се обучили запослени који ће радити на овим пословима.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планираним мерама до 2018. године за усклађивање националног законодавства са ЕУ законодавством стварају се услови за успостављање организације заједничког тржишта у сектору рибарства. Усвајањем Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству ће се дефинисати и уредити правила око успостављања произвођачких и међугранских организација у сектору рибарства и дати јасне инструкције око оснивања истих и обезбедити системи подршке за функционисање система заједничког тржишта.

Мере планиране за период 2018-2021.

2018. година

Доношење Закона о структурној подршци и уређењу тржишта у рибарству

- Планиран период усвајања: IV квартал

2020. година

Доношење Правилника о произвођачким и међугранским организацијама у сектору рибарства

- Планиран период усвајања: I квартал

Доношење Правилника о утврђивању детаљних правила за израчунавање подршке коју државе чланице одобравају произвођачким организацијама у сектору рибарства и аквакултуре

- Планиран период усвајања: I квартал

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета Министарства надлежног за послове рибарства, не постоје додатне финансијске потребе.

13.4.2. Тржишни стандарди

Тржишни стандарди у области рибарства у РС нису прописани на начин како то захтева Уредба (ЕУ) бр. 2406/96 о одређивању заједничких тржишних стандарда за неке производе рибарства.

1) Приказ статуса усклађености

а) опис домаћег законодавства

Домаће законодавство у овој области је регулисано Правилником о квалитету и другим захтевима за рибе, ракове, шкољкаше, морске јежеве, морске краставце, жабе, корњаче, пужеве и њихове производе („Сл. лист СРЈ”, бр. 6/03) којим се прописују квалитет и други захтеви за рибе и њихове производе, који морају бити када се налазе на тржишту. Овим правилником је дефинисано да се риба ставља у промет по пореклу, врсти и печатури. Под печатуром, сматра се број риба у једном килограму, или маса рибе изражена у килограмима. Према пореклу, риба се ставља у промет као морска и слатководна.

Риба као и производи од рибе који се стављају у промет морају се декларисати у складу са одредбама Правилника о означавању, декларисању и рекламирању хране („Сл. гласник РС”, бр. 19/17). Код означавања производа рибарства поред општих услова за декларисање упаковане хране, наводе се и подаци о начину улова или узгоја, и то речима: „уловљено у мору” или „уловљено у копненим водама” или „гајено”.

Одредбе ЕУ прописа које ће бити пренете у национално законодавство, а односе се на област тржишних стандарда су:

Уредба Савета (ЕУ) бр. 2406/96 од 26. новембра 1996. године о одређивању заједничких тржишних стандарда за неке производе рибарства;

Уредба (ЕУ) бр. 1379/2013 Европског парламента и Савета од 11. јануара 2013. о заједничком уређењу тржишта производа рибарства и аквакултуре, измени уредби Савета (ЕЗ) бр. 1184/2006 и (ЕЗ) бр. 1224/2009 и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 104/2000.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Тренутно не постоје институције неопходне за имплементацију законодавства за тржишне стандарде у области рибарства.

Припрему законодавног оквира којим ће бити регулисани тржишни стандарди у области рибарства обавља Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за пољопривредну политику	3	2	Није поверена другим институцијама.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Све активности које се односе на увођење тржишних стандарда у сектору рибарства биће планиране у оквиру *TAIEX* инструмента подршке и *Twinning light* пројеката.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планираним мерама до 2018. године извршиће се усклађивање националног законодавства са ЕУ законодавством за тржишне стандарде у области рибарства. Усвајањем Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству ће се створити услови за доношење неопходних подзаконских аката.

Мере планиране за период 2018-2021.

2018. година

Доношење Закона о структурној подршци и уређењу тржишта у рибарству

- Планиран период усвајања: IV квартал

2019. година

Доношење правилника о тржишним стандардима за производе рибарства

- Планиран период усвајања: IV квартал

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета Министарства надлежног за послове рибарства, не постоје додатне финансијске потребе.

13.5. Међународни уговори

1) Приказ статуса усклађености

а) опис домаћег законодавства

РС нема билатералне споразуме о рибарству са трећим земљама и није страна ни у једном међународном споразуму о рибарству којим се регулише број пловила или обим риболова. Правни основ за ратификацију међународних уговора у РС је Закон о закључивању и извршавању међународних уговора („Сл. гласник РС”, бр. 32/13).

Релевантни међународни уговори у области рибарства:

- Конвенција Уједињених нација о праву мора од 10. децембра 1982. године (*UNCLOS*);
- Споразум за имплементацију Конвенције Уједињених нација о праву мора од 10. децембра 1982 и то дела XI;
- Споразум о имплементацији одредби Конвенције од 10. децембра 1982. године везано за конзервацију и управљање рибљим фондом и рибљим фондом миграториних врста (*UNFSA Agreement*);
- ФАО Споразум о унапређивању усклађености рибарских пловила на отвореном мору са међународним мерама за очување и управљање из 1993. године;
- ФАО Споразум о мерама лука ради превенције, одвраћања и елиминисања незаконитог, непријављеног и нерегулисаног риболова из 2009. године.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

За ратификацију и имплементацију наведених међународних споразума надлежни су Сектор за међународну сарадњу, Сектор за пољопривредну политику и Сектор за заштиту природе и климатске промене Министарства заштите животне средине.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за међународну сарадњу – Група за европске интеграције и међународну мултилатералну сарадњу у области безбедности хране, ветеринарских и фитосанитарних питања и рибарства	3	2	Није поверена другим институцијама.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за пољопривредну политику	3	2	Није поверена другим институцијама.
Министарство заштите животне средине Сектор за заштиту природе и климатске промене – Одсек за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда	4	1	Није поверена другим институцијама.

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

РС је потврдила следеће мултилатералне уговоре:

- Конвенцију Уједињених нација о о праву мора од 10. децембра 1982. године (*UNCLOS*) - 12. марта 2001. године;
- Споразум за имплементацију Конвенције Уједињених нација о праву мора и то дела XI - 28. јула 1995. године.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Увођење у домаћи правни поредак међународних споразума ће се извршити кроз њихово потврђивање и/или прихватање.

Мере и активности које ће бити спроведене после 2021. године

РС ће након приступања ЕУ потврдити и/или прихватити следеће међународне споразуме:

- Споразума о имплементацији одредби Конвенције од 10. децембра 1982. године везано за конзервацију и управљање рибљим фондом и рибљим фондом миграторних врста – потребна је ратификација;
- ФАО Споразум о унапређивању усклађености рибарских пловила на отвореном мору са међународним мерама за очување и управљање – ратификација није потребна, али је споразум правно обавезујући као део правних тековина ЕУ;
- ФАО Споразум о мерама лука ради превенције, одвраћања и елиминисања незаконитог, непријављеног и нерегулисаног риболова – ратификација није потребна али је споразум правно обавезујући као део правних тековина ЕУ.

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета МПШВ и МЗЖС, не постоје додатне финансијске потребе.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.13. РИБАРСТВО				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-375	Закон о структурној подршци и уређењу тржишта у рибарству	МПШВ	2018/IV
Celexi: 2:32014R0508(стручно редигован) 2:32013R1380(стручно редигован) 2:32013R1379(стручно редигован)				
2	2017-382	Национални стратешки план за аквакултуру	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32013R1380(стручно редигован)				
3	2017-392	Оперативни програм	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32014R0508(стручно редигован)				
4	2017-393	Правилник за примену мера из Оперативног програма за рибарство	МПШВ	2021/IV
Celexi: 2:32014R0508(стручно редигован)				
5	2017-396	Правилник о додели државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре	МПШВ	2020/III
Celexi: 2:32014R1388(није номинован) 2:32014R0717(није номинован) 2:32014R0508(стручно редигован)				
6	2017-380	Правилник о прикупљању, управљању и коришћењу података у сектору рибарства и подршци за научно саветовање	МПШВ	2021/IV
Celexi: 2:32008R0199(није номинован)				
7	2017-398	Правилник о произвођачким и међугранским организацијама у сектору рибарства	МПШВ	2020/I
Celexi: 2:32013R1419(стручно редигован) 2:32013R1379(стручно редигован)				
8	2017-405	Правилник о тржишним стандардима за производе рибарства	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32013R1379(стручно редигован) 2:31996R2406(стручно редигован)				
9	2017-477	Правилник о утврђивању детаљних правила за израчунавање подршке коју државе чланице одобравају произвођачким организацијама у сектору рибарства и аквакултуре	МПШВ	2020/I

3.14.ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

3.14.1. Копнени транспорт

3.14.1.1. Друмски транспорт

1)Преглед стања

а) Достигнути ниво усаглашености

У области друмског транспорта на снази су Закон о превозу терета у друмском саобраћају („Службени гласник РС“, број 68/15), Закон о превозу путника у друмском саобраћају („Службени гласник РС“, број 68/15), Закон о уговорима о превозу у друмском саобраћају („Сл. лист СРЈ“, 26/95), Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13–УС, 55/14 и 96/15-др. закон), Закон о јавним путевима („Службени гласник РС“, 101/2005, 123/2007, 101/2011, 93/2012 и 104/13), Закон о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима („Службени гласник РС“, број 96/15) и подзаконски прописи донети за извршење наведених закона и међународни споразуми.

На основу Закона о превозу терета у друмском саобраћају донети су следећи подзаконски акти:

- 1) Правилник о изгледу и садржини обрасца захтева за издавање лиценце за превоз и продужење рока важења лиценце за превоз, обрасце лиценце за превоз и извода лиценце за превоз, као и начин стављања на увид јавности информације о издатим и одузетим лиценцама за превоз („Службени гласник РС“, број 11/17), којим је извршено потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1072/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. о заједничким правилима за приступ тржишту међународног друмског превоза терета (*Regulation (EC) No 1072/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international road haulage market - CELEX 32009R1072*);
- 2) Правилник о начину, програму и поступку спровођења испита о професионалној оспособљености, образац сертификата о професионалној оспособљености, поступак издавања сертификата о професионалној оспособљености као и начин вођења евиденције о одржаним испитима и издатим и одузетим сертификатима о професионалној оспособљености („Службени гласник РС“, број 17/17), којим је извршено потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. која успоставља заједничка правила о условима које треба испунити за обављање делатности превоза у друмском транспорту и која укида Директиву Савета 96/26 ЕЗ (*Regulation (EC) No 1071/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing common rules concerning the conditions to be complied with to pursue the occupation of road transport operator and repealing Council Directive 96/26/EC – CELEX 32009R1071*) и Одлуком комисије 2009/992/EУ од 17. децембра 2009. године о минималним захтевима у погледу података који се морају унети у национални регистар предузећа регистрованих за друмски превоз (*Commission Decision 2009/992/EU of 17 December 2009 on minimum requirements for the data to be entered in the national electronic register of road transport undertaking - CELEX број 32009D0992*);

- 3) Правилник о садржини и изгледу обрасца потврде за возача као и начин вођења евиденције о потврдама за возача („Службени гласник РС“, број 71/17), којим је извршено потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1072/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. о заједничким правилима за приступ тржишту међународног друмског превоза терета (*Regulation (EC) No 1072/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international road haulage market - CELEX 32009R1072*);
- 4) Правилник о садржини и начину вођења евиденције лица одговорних за превоз и регистра лиценци за превоз терета и извода лиценце за превоз терета и о начину вођења евиденције о извршеним прекршајима и предузетим административним мерама („Службени гласник РС“, број 110/17) којим је извршено потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. која успоставља заједничка правила о условима које треба испунити за обављање делатности превоза у друмском транспорту и која укида Директиву Савета 96/26 ЕЗ (*Regulation (EC) No 1071/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing common rules concerning the conditions to be complied with to pursue the occupation of road transport operator and repealing Council Directive 96/26/EC – CELEX 32009R1071*), Уредбом (ЕЗ) 1213/2010 од 16 децембра 2010 године о утврђивању заједничких правила за повезивање националних електронских регистара о друмским транспортним предузећима (*Commission Regulation (EU) No 1213/2010 of 16 December 2010 establishing common rules concerning the interconnection of national electronic registers on road transport undertakings - CELEX 32010R1213*) и Одлуком комисије 2009/992/ЕУ од 17. децембра 2009. године о минималним захтевима у погледу података који се морају унети у национални регистар предузећа регистрованих за друмски превоз (*Commission Decision 2009/992/EU of 17 December 2009 on minimum requirements for the data to be entered in the national electronic register of road transport undertaking - CELEX број 32009D0992*).

На основу Закона о превозу путника у друмском саобраћају донети су следећи подзаконски акти:

- 1) Правилник о изгледу и садржини обрасца захтева за издавање лиценце, изгледу и садржини лиценце за превоз и извода лиценце („Службени гласник РС“, број 105/16), којим је извршено потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1073/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. о општим правилима за приступ међународном тржишту услуга аутобуских превозника и измене и допуне Уредбе (ЕЗ) број 561/2006 (*Regulation (EC) No 1073/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international market for coach and bus services, and amending Regulation (EC) No 561/2006 - CELEX 32009R1073*);
- 2) Правилник о програму, начину и висини трошкова полагања испита о професионалној оспособљености („Службени гласник РС“, број 84/17), којим је извршено потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. која успоставља заједничка правила о условима које треба испунити за обављање делатности превоза у друмском транспорту и која укида Директиву Савета 96/26 ЕЗ (*Regulation (EC) No 1071/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing common rules concerning the conditions to be complied with to pursue the occupation of road transport operator and repealing Council Directive 96/26/EC – CELEX 32009R1071*);
- 5) Правилник о садржини и начину вођења евиденције сертификата о професионалној оспособљености, као и изгледу и садржини обрасца сертификата о професионалној

оспособљености („Службени гласник РС“, број 16/17), којим је извршено потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. која успоставља заједничка правила о условима које треба испунити за обављање делатности превоза у друмском транспорту и која укида Директиву Савета 96/26 ЕЗ (*Regulation (EC) No 1071/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing common rules concerning the conditions to be complied with to pursue the occupation of road transport operator and repealing Council Directive 96/26/EC – CELEX 32009R1071*);

Правилник о изгледу и садржини књиге путних листова, изгледу и садржини обрасца путног листа, као и начину попуњавања путног листа за домаћег превозника („Службени гласник РС“, број 19/17) којим је извршено потпуно усклађивање са Уредбом (ЕУ) број 361/2014 од 9. априла 2014. године о утврђивању детаљних правила за примену Уредбе (ЕЗ) број 1073/2009 Европског парламента и већа у погледу докумената за међународни превоз путника обичним и туристичким аутобусима и о стављању ван снаге Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2121/98 (*Commission Regulation (EU) No 361/2014 of 9 April 2014 laying down detailed rules for the application of Regulation (EC) No 1073/2009 as regards documents for the international carriage of passengers by coach and bus and repealing Commission Regulation (EC) No 2121/98 Text with EEA relevance*) *CELEX 32014R0361*).

Република Србија у фази је усвајања Закона о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима, које се очекују у IV кварталу 2017. године.

У области безбедности саобраћаја на путевима на снази је Закон о безбедности саобраћаја на путевима (Сл. гласник РС, бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013 - одлука УС, 55/2014, 96/2015 - др. закон и 9/2016 – одлука УС), као и одговарајући подзаконски прописи који ближе уређују Законом регулисану материју. Законом о безбедности саобраћаја на путевима уређују се правила саобраћаја, понашање учесника у саобраћају на путу, ограничења саобраћаја, саобраћајна сигнализација, знаци и наредбе којих се морају придржавати учесници у саобраћају, услови које морају да испуњавају возачи за управљање возилима, оспособљавање кандидата за возаче, полагање возачких испита, право на управљање возилима, издавање возачких дозвола, издавање наlepница за возила за особе са инвалидитетом, услови које морају да испуњавају возила, технички прегледи, испитивање и регистрација возила, посебне мере и овлашћења који се примењују у саобраћају на путу, као и друга питања која се односе на безбедност саобраћаја на путевима.

Одредбе важећег Закона о безбедности саобраћаја на путевима делимично су усклађене са Директивом Савета 91/671/ЕЕЗ од 16. децембра 1991. која се односи на обавезну употребу сигурносних појасева и системе за безбедно везивање деце у возилима (*Council Directive of 16 December 1991 relating to the compulsory use of safety belts and child-restraint systems in vehicles – CELEX број 31991L0671*), коју допуњују Директива Европског Парламента и Савета 2003/20/ЕЗ од 8. априла 2003. године (*Directive 2003/20/EC of the European Parliament and of the Council of 8 April 2003 amending Council Directive 91/671/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to compulsory use of safety belts in vehicles of less than 3,5 tonnes – CELEX број 32003L002*) и Директива Комисије 2014/37/ЕУ од 27. фебруара 2014 (*Commission Implementing Directive 2014/37/EU of 27 February 2014 amending Council Directive*

91/671/EEC relating to the compulsory use of safety belts and child restraint systems in vehicles – CELEX 32014L0037).

На основу Закона о безбедности саобраћаја на путевима донети су следећи правилници:

1) Правилник о техничком прегледу возила („Сл. гласник СРС”, бр. 23/84) - наведени правилник је делимично усклађен са Директивом 2009/40/EЗ о техничком прегледу моторних и прикључних возила (*Directive 2009/40/EC of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 on roadworthiness tests for motor vehicles and their trailers – CELEX 32009L0040*);

2) Правилник о начину вршења контроле и непосредног регулисања саобраћаја на путевима и вођењу обавезних евиденција о примени посебних мера и овлашћења (Сл. гласник РС, бр. 69/2010, 78/2011, 31/2013, 37/2013 – испр, 85/2014 и 98/2016 – одлука УС) – наведени правилник је делимично усклађен са Директивом 2000/30/EЗ о контроли на путу којом се утврђује техничка исправност комерцијалних возила која учествују у саобраћају у Заједници (*Directive 2000/30/EC of the European Parliament and of the Council of 6 June 2000 on the technical roadside inspection of the roadworthiness of commercial vehicles circulating in the Community – CELEX 32000L0030*);

3) Правилници из области оспособљавања кандидата за возаче (Правилник о садржају, начину вођења и роковима чувања евиденција из области оспособљавања кандидата за возаче („Сл. гласник РС“, број: 93/2013, 116/2013, 108/2014, 36/2015, 51/2015, 77/2016 и 63/2017), Правилник о организовању, спровођењу и начину полагања возачког испита, вођењу и роковима чувања евиденција о возачком испиту и условима које мора да испуни возило на којем се обавља возачки испит („Сл. гласник РС“, број: 93/2013, 116/2013, 108/2014, 36/2015, 51/2015, 86/2015, 104/2015, 77/2016, 82/2016 - испр. и 63/2017), Правилник о теоријској и практичној обуци кандидата за возаче („Сл. гласник РС“, број: 93/2013, 116/2013, 108/2014, 36/2015, 51/2015, 86/2015, 104/2015, 77/2016 и 63/2017), Правилник о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно огранак привредног друштва или средња стручна школа који врше оспособљавање кандидата за возаче („Сл. гласник РС“, број: 93/2013, 116/2013, 108/2014, 127/2014 - испр., 36/2015, 51/2015, 86/2015, 104/2015, 77/2016 и 63/2017) - наведени правилници су делимично усклађени са Директивом 2006/126/EЗ Европског парламента и Савета о возачким дозволама (*Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on driving licences – CELEX 32006L0126*), Директивом Комисије 2009/113/EК (*Commission Directive 2009/113/EC of 25 August 2009 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32009L0113*), Директивом Комисије 2011/94/EУ (*Commission Directive 2011/94/EU of 28 November 2011 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32011L0094*), Директивом Комисије 2012/36/EУ (*Commission Directive 2012/36/EU of 19 November 2012 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32012L0036*), Директивом Савета 2013/22/EУ (*Council Directive 2013/22/EU of 13 May 2013 adapting certain directives in the field of transport policy, by reason of the accession of the Republic of Croatia - CELEX 32013L0022*), Директивом Комисије 2013/47/EУ (*Commission Directive 2013/47/EU of 2 October 2013*

amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32013L0047), Директивом Комисије 2014/85/EУ (Commission Directive 2014/85/EU of 1 July 2014 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32014L0085), Директивом Комисије 2015/653/EУ (Commission Directive (EU) 2015/653 of 24 April 2015 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32015L0653) и Директивом Комисије 2016/1106/EУ (Commission Directive (EU) 2016/1106 of 7 July 2016 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32016L1106);

4) Правилник о возачким дозволама (Сл. гласник РС, бр. 73/2010) - наведени правилник је делимично усклађен са Директивом 2006/126/EЗ Европског парламента и Савета о возачким дозволама (*Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on driving licences – CELEX 32006L0126*), Директивом Комисије 2009/113/EК (*Commission Directive 2009/113/EC of 25 August 2009 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32009L0113*), Директивом Комисије 2011/94/EУ (*Commission Directive 2011/94/EU of 28 November 2011 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32011L0094*), Директивом Комисије 2012/36/EУ (*Commission Directive 2012/36/EU of 19 November 2012 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32012L0036*), Директивом Савета 2013/22/EУ (*Council Directive 2013/22/EU of 13 May 2013 adapting certain directives in the field of transport policy, by reason of the accession of the Republic of Croatia - CELEX 32013L0022*), Директивом Комисије 2013/47/EУ (*Commission Directive 2013/47/EU of 2 October 2013 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32013L0047*), Директивом Комисије 2014/85/EУ (*Commission Directive 2014/85/EU of 1 July 2014 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32014L0085*), Директивом Комисије 2015/653/EУ (*Commission Directive (EU) 2015/653 of 24 April 2015 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32015L0653*) и Директивом Комисије 2016/1106/EУ (*Commission Directive (EU) 2016/1106 of 7 July 2016 amending Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council on driving licences - CELEX 32016L1106*);

5) Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила („Сл. гласник РС”, бр. 69/10, 101/10, 53/11, 22/12, 121/12, 42/14, 108/14, 65/15, 95/15 и 71/17) - наведени правилник је делимично усклађен са Директивом Савета 1999/37/EЗ о документима за регистрацију возила (*Council Directive 1999/37/EC of 29 April 1999 on the registration documents for vehicles – CELEX 31999L0037*).

Одредбе Директиве 2015/413/EК о олакшавању прекограничне размене информација о учињеним саобраћајним прекршајима нису пренесене у законодавство Републике Србије (*Directive (EU) 2015/413 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2015 facilitating cross-border exchange of information on road-safety-related traffic offences – CELEX 32015L0413*).

Законом о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима извршено је потпуно усклађивање са Директивом 2002/15/EЗ Европског парламента и Савета од 11.3.2002. године о организацији радног времена лица која обављају друмски транспорт (*Directive 2002/15/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2002 on the organisation of the working time of persons performing mobile road transport activities - CELEX: 32002L0015*); Директивом 2006/22 Европског парламента и Савета од 15. марта 2006. о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3820/85 и (ЕЕЗ) 3821/85 о социјалном законодавству које се односи на друмски транспорт и која укида Директиву Савета 88/599 (ЕЕЗ) (*Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) No 3820/85 and (EEC) No 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities and repealing Council Directive 88/599/EEC - CELEX: 32006L0022*); Директивом 2009/4/EЗ од 23. јануара 2009. о противмерама за спречавање и откривање неовлашћеног руковања исписима са тахографа и о измени и допуни Директиве 2006/22 Европског парламента и Савета од 15 марта 2006 о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3820/85 и (ЕЕЗ) 3821/85 о социјалном законодавству које се односи на друмски транспорт и која укида Директиву Савета 88/599 (ЕЕЗ) (*Commission Directive 2009/4/EC of 23 January 2009 counter measures to prevent and detect manipulation of records of tachographs, amending Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities and repealing Council Directive 88/599/EEC - CELEX: 32009L0004*); Директивом 2009/5/EЗ од 30. јануара 2009. која мења и допуњује Анекс III Директиве 2006/22 Европског парламента и Савета о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3820/85 и 3821/85 о социјалном законодавству које се односи на друмски транспорт (*Commission Directive 2009/5/EC of 30 January 2009 amending Annex III to Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities-CELEX: 32009L0005*); Уредбом (ЕУ) број 581/2010 од 1. јула 2010 године о најдужем периоду за преузимање података из тахографа и меморијске картице возача (*Commission Regulation (EU) No 581/2010 of 1 July 2010 on the maximum periods for the downloading of relevant data from vehicle units and from driver cards - CELEX 32010R0581*); Одлуком Комисије од 14. децембра 2009. године о изменама и допунама Одлуке 2007/230 /ЕЗ у облику домена радног законодавства које се односи на активности у друмском саобраћају (*Commission Decision of 14 December 2009 amending Decision 2007/230/EC on a form concerning social legislation relating to road transport activities - CELEX 32009D0959*); Одлуком Комисије за примену од 7.6.2011 о обрачуну дневног времена вожње, у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 561/2006 Европског парламента и Савета (*Commission Implementing Decision of 7.6.2011 on the calculation of daily driving time in accordance with Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council*), као и делимично усклађивање са Уредбом (ЕЗ) 561/2006 Европског парламента и Савета од 15. марта 2006. о усклађивању одређеног социјалног законодавства које се односи на друмски транспорт и којом се мења и допуњује Уредба Савета (ЕЕЗ) 3821/85 и (ЕЗ) 2135/98 и укида Уредба Савета (ЕЕЗ) 3820/85 (*Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the harmonisation of certain social legislation relating to road transport and amending Council Regulations (EEC) No 3821/85 and (EC) No 2135/98 and repealing Council Regulation (EEC) No 3820/85 - CELEX: 32006R0561*); Уредбом (ЕУ) 165/2014 Европског Парламента и Савета од 4. фебруара 2014. о тахографима у друмском транспорту, која укида

Уредбу Савета (ЕЕЗ) 3821/85 о тахографу у друмском транспорту и измени Уредбе (ЕЗ) 561/2006 Европског парламента и Савета о усклађивању одређеног социјалног законодавства које се односи на друмски транспорт (*Regulation (EU) No 165/2014 of the European Parliament and of the Council of 4 February 2014 on tachographs in road transport, repealing Council Regulation (EEC) No 3821/85 on recording equipment in road transport and amending Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council on the harmonisation of certain social legislation relating to road transport - CELEX: 32014R0165*); Директивом Савета 92/6/ЕЕЗ од 10. фебруара 1992. о уградњи и коришћењу уређаја за ограничавање брзине у посебним категоријама моторних возила у оквиру Заједнице (*Council Directive 92/6/EEC of 10 February 1992 on the installation and use of speed limitation devices for certain categories of motor vehicles in the Community – CELEX 01992L0006 01992L0006*) и Директивом 2002/85/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 5. новембра 2002. о измени и допуни Директиве Савета од 10. фебруара 1992. о уградњи и коришћењу уређаја за ограничавање брзине у посебним категоријама моторних возила у оквиру Заједнице (*Directive 2002/85/EC of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 amending Council Directive 92/6/EEC on the installation and use of speed limitation devices for certain categories of motor vehicles in the Community - CELEX 32002L0085*).

На основу Закона о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима донети су следећи правилници:

- Правилник о потврди о активностима возача („Службени гласник РС“, број 106/16) који је потпуно усклађен са Одлуком Комисије од 14. децембра 2009. године о изменама и допунама Одлуке 2007/230/ЕЗ у облику домена радног законодавства које се односи на активности у друмском саобраћају;
- Правилник о граничнику брзине („Службени гласник РС“, број 16/17) који је потпуно усклађен са Директивом Савета 92/6/ЕЕЗ и Директивом Европског Парламента и Савета 2002/85/ЕЗ и
- Правилник о начину коришћења тахографа („Службени гласник РС“, број 90/17) који је делимично усаглашен са Уредбом (ЕУ) 165/2014.

У области транспорта опасне робе на снази је Закон о транспорту опасне робе „Службени гласник РС“, број 104/16) који је потпуно усклађен са Директивом 2008/68/ЕЗ Европског парламента и Савета од 24. септембра 2008. године о унутрашњем транспорту опасне робе (*Directive 2008/68/EC of the European Parliament and of the Council of 24 September 2008 on the inland transport of dangerous goods - CELEX 32008L0068*).

На основу Закона о транспорту опасне робе донета је Уредба о критеријумима за класификацију повреда прописа према категорији опасности од наступања последица у транспорту опасне робе („Службени гласник РС“, број 82/2017), која је потпуно усклађена са Директивом 95/50/ЕЗ о једнообразним поступцима контроле транспорта опасне робе у друмском саобраћају (*Council directive 95/50/EC of 6 October 1995 on uniform procedures for checks on the transport of dangerous goods by road*).

б) Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

Административни капацитети Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре:

У Сектору за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја систематизовано је 26 радних места за 37 извршилаца са помоћником министра (тренутно је 29 стално запослених и 18 запослених на одређено време због повећаног обима посла/замена или на ППП уговоре). Доношењем домаћих прописа којима ће се усвојити правне тековине Европске уније повећаће

се врсте и обим послова и с тим у вези постоји потреба за додатним запошљавањем одређеног броја државних службеника. У Сектору за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја 13 државних службеника задужено је за праћење прописа Европске уније из области друмског саобраћаја. Поред тога биће неопходно вршити периодичну обуку и стручно усавршавање државних службеника запослених на пословима у области друмског саобраћаја.

У наредном периоду неопходна је континуирана едукација, односно усавршавање запослених која ће се вршити кроз твининг пројекте и друга стручна усавршавања. Поред тога, опрема за рад запослених мора бити обновљена. За надзор и контролу потребно је повећање броја запослених инспектора за друмски транспорт ради вршења надзора над спровођењем Закон о превозу терета у друмском саобраћају, Закон о превозу путника у друмском саобраћају и Законом о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима (за спровођење надзора на путу и надзора у просторијама превозника) за 75 инспектора за друмски транспорт.

У Групи за безбедност саобраћаја систематизовано је укупно 4 места, а тренутно се укупно 3 државна службеника баве пословима европских интеграција. Доношењем домаћих прописа којима ће се усвојити правне тековине Европске уније повећаће се врсте и обим послова.

Укупан број запослених у Управи саобраћајне полиције у Дирекцији полиције је 63 (59 лица на неодређено време, 3 лица са привременим решењем и 1 лице на привремено – повременим пословима), док је укупан број запослених у Одељењу за регистрацију возила и возачке дозволе Управе за управне послове у Дирекцији полиције 17 (сви на неодређено време).

У Сектору за инспекцијски надзор у одељењу инспекција за друмски саобраћај броји 18 инспектора по систематизацији, а тренутно је запослено 12 у сталном радном односу, 2 по уговору.

У Сектору за инспекцијски надзор, Групи за инспекцијске послове транспорта опасне робе систематизовано је три инспектора од којих је једно попуњено. За обављање неопходних инспекцијских надзора и контрола у друмском, водном и железничком саобраћају потребно је у наредном периоду обезбедити довољан број инспектора за све видове саобраћаја повећањем броја инспектора на осам да би могли квалитетно и ефикасно обављати контролу транспорта опасне робе, а по узору на земље у окружењу, (сада ради на територији Републике Србије један инспектор који покрива три вида саобраћаја- друмски, железнички и водни).

У Агенцији за безбедност саобраћаја систематизовано је 123 радна места од којих је 61 попуњено. Током 2016. пословима европских интеграција бавиће се по потреби 15 службеника.

Допринос унапређењу безбедности саобраћаја на путевима даје Тело за координацију безбедности саобраћаја на путевима које чини седам министара, а подршку раду овог тела обезбеђује седам стручних радних група.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) План доношења прописа за период 2018-2021.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА 3.14.1. Коппени транспорт				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-195	Уредба о покретној опреми под притиском	МГСИ	2018/I
Celexi: 2:32010L0035(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА 3.14.1.1. Друмски транспорт				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-653	Закон о измени и допуни Закона о превозу путника у друмском саобраћају	МГСИ	2021/IV
Celexi: 1:32014R0361(стручно редигован) 1:32009R1073(стручно редигован) 1:32009R1071(стручно редигован)				
2	2017-652	Закон о измени и допуни Закона о превозу терета у друмском саобраћају	МГСИ	2021/IV
Celexi: 2:32009R1072(стручно редигован) 2:32009R1071(стручно редигован)				
3	2017-654	Закон о правима путника у друмском саобраћају	МГСИ	2021/IV
Celexi: 2:32011R0181(стручно редигован)				
4	2017-550	Закон о путевима	МГСИ	2018/I
Celexi: 1:32010L0040(стручно редигован) 1:32009D0750(стручно редигован) 1:32008L0096(стручно редигован) 1:32004L0054(у процесу превођења) 1:32004L0052(стручно редигован) 1:31999L0062(стручно редигован)				
5	2017-617	Закон о безбедности саобраћаја на путевима	МУП	2019/IV
Celexi: 2:32015L0413(у процесу превођења) 2:32014L0047(није номинован) 2:32014L0045(није номинован) 2:32006L0126(у процесу превођења) 2:32000L0030(није номинован) 2:31999L0037(стручно редигован) 2:31993D0704(стручно редигован) 2:31991L0671(стручно редигован)				
6	2017-564	Закон о изменама и допунама Закона о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима	МГСИ	2021/IV

Celexi: 2:32016R0130(није номинован) 2:32014R0165(није номинован) 2:32009D0810(није прихваћен за превозићење) 2:32006R0561(у процесу превозићења)				
7	2017-427	Уредба о начину успостављања и примене односно функционисања система Европске електронске наплате путарине, поступање управљача државног пута и пружаоца услуге ЕЕНП-а	МГСИ	2019/І
Celexi: 2:32009D0750(стручно редигован)				
8	2017-554	4. Правилник о техничкм захтевима, посебним условима и елементима интероперабилности, које морају испуњавати пружаоци услуге ЕЕНП-а са седиштем на територији Републике Србије и управљач државног пута	МГСИ	2019/І
Celexi: 1:32009D0750(стручно редигован)				
9	2017-625	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину вођења регистра привредних друштава, односно средњих стручних школа, за које је издата дозвола за оспособљавање кандидата за возаче	МУП	2021/ІІІ
Celexi: 2:32006L0126(у процесу превозићења)				
10	2017-618	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину вршења контроле и непосредног регулисања саобраћаја на путевима и вођењу обавезних евиденција о примени посебних мера и овлашћења	МУП	2021/ІІІ
Celexi: 2:32014L0047(није номинован)				
11	2017-624	Правилник о изменама и допунама Правилника о организовању, спровођењу и начину полагања возачког испита, вођењу и роковима чувања евиденција о возачком испиту и условима које мора да испуни возило на којем се обавља возачки испит	МУП	2021/ІІІ
Celexi: 2:32006L0126(у процесу превозићења)				
12	2017-627	Правилник о изменама и допунама Правилника о програму за полагање стручног испита за испитивача	МУП	2021/ІІІ
Celexi: 2:32006L0126(у процесу превозићења)				
13	2017-619	Правилник о изменама и допунама Правилника о регистрацији моторних и прикључних возила	МУП	2021/ІІІ
Celexi: 2:31999L0037(стручно редигован)				
14	2017-621	Правилник о изменама и допунама Правилника о садржају, начину вођења и роковима чувања евиденција из области оспособљавања кандидата за возаче	МУП	2021/ІІІ

Celexi: 2:32006L0126(у процесу превеођења)				
15	2017-626	Правилник о изменама и допунама Правилника о спровођењу испита, организацији семинара унапређења знања и вођењу регистра издатих дозвола (лиценци) за испитивача	МУП	2021/III
Celexi: 2:32006L0126(у процесу превеођења)				
16	2017-623	Правилник о изменама и допунама Правилника о теоријској и практичној обуци кандидата за возаче	МУП	2021/III
Celexi: 2:32006L0126(у процесу превеођења)				
17	2017-622	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно огранак привредног друштва или средња стручна школа који врше оспособљавање кандидата за возаче	МУП	2021/III
Celexi: 2:32006L0126(у процесу превеођења)				
18	2017-620	Правилник о изменама Правилника о возачким дозволама	МУП	2021/III
Celexi: 2:32006L0126(у процесу превеођења)				
19	2017-614	Правилник о измени и допуни Правилника о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима	МГСИ	2021/IV
Celexi: 2:32015L0719(у процесу превеођења) 2:32007L0038(стручно редигован) 2:32002L0007(стручно редигован) 2:31996L0053(у процесу превеођења)				
20	2017-551	Правилник о критеријумима за утврђивање висине накнаде за употребу јавног пута, његовог дела или путног објекта, условима попушта или снижења инфраструктурне накнаде, као и изгледу и садржини рачуна који се издаје кориснику јавног пута, његовог дела или п	МГСИ	2019/I
Celexi: 1:31999L0062(стручно редигован)				
21	2017-556	Правилник о минималним условима које морају да испуњавају тунели на јавном путу	МГСИ	2019/I
Celexi: 1:32004L0054(у процесу превеођења)				
22	2017-553	Правилник о начину електронске наплате путарине	МГСИ	2019/I
Celexi: 1:32004L0052(стручно редигован)				
23	2017-562	Правилник о начину идентификације и рангирања опасних места и деоница највећег ризика	МГСИ	2019/I
Celexi: 1:32008L0096(стручно редигован)				

24	2017-560	Правилник о начину спровођења процене и садржају извештаја процене	МГСИ	2019/I
Celexi: 1:32008L0096(стручно редигован)				
25	2017-561	Правилник о начину спровођења ревизије и провере и садржају извештаја ревизије и провере	МГСИ	2019/I
Celexi: 1:32008L0096(стручно редигован)				
26	2017-559	Правилник о начину управљања тунелом	МГСИ	2019/I
Celexi: 1:32004L0054(у процесу превођења)				
27	2017-563	Правилник о садржини извештаја о саобраћајним незгодама	МГСИ	2019/I
Celexi: 1:32008L0096(стручно редигован)				
28	2017-645	Правилника о начину превозења деце и условима које мора да испуњава безбедносно седиште	МГСИ	2020/II
Celexi: 1:32014L0037(није номиниован) 1:32003L0020(језички редигован) 1:31991L0671(стручно редигован)				
29	2017-565	Правилника о начину стицања почетног СРС и периодичног СРС, утврђивању испуњености услова за издавање почетног СРС, програму обуке и обавезних семинара унапређења знања, изгледу обрасца СРС и квалификационе картице	МГСИ	2018/IV
Celexi: 2:32013L0022(стручно редигован) 2:32008R1137(стручно редигован) 2:32006L0103(стручно редигован) 2:32004L0066(није прихваћен за превођење) 2:32003L0059(стручно редигован)				
30	2017-566	Правилника о условима које мора да испуњава правно лице које врши обуку за стицање почетног СРС и периодичну обуку за стицање периодичног СРС, условима које морају да испуне извођачи обуке и обавезних семинара унапређења знања, начину полагања стручног ис	МГСИ	2018/IV
Celexi: 2:32013L0022(стручно редигован) 2:32008R1137(стручно редигован) 2:32006L0103(стручно редигован) 2:32004L0066(није прихваћен за превођење) 2:32003L0059(стручно редигован)				

3.14.1.2. Железнички транспорт

1.Преглед стања

а) Достигнути ниво усаглашености

Закони:

У области железничког транспорта на снази су следећи закони: Закон о железници („Службени гласник РС", бр. 45/13 и 91/15), Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени гласник РС", бр. 104/13, 66/15-др. закон и 92/15), Закон о уговорима о превозу у железничком саобраћају („Службени гласник РС", број 38/15) и Закон о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС", број 66/15).

У периоду од 17. новембра 2016. године до сада није било промена у области закона који се односе на железнички транспорт.

Подзаконски акти:

Правилник о спецификацији Регистра инфраструктуре („Службени гласник РС", број 10/17), којим се потпуно усклађује домаће законодавство са Одлуком Комисије о спровођењу од 26. новембра 2014. о заједничком спецификацијама за регистар железничке инфраструктуре којом се ставља ван снаге Одлука о спровођењу 2011/633/EU (Commission implementing Decision of 26 November 2014 on the common specifications of the register of railway infrastructure and repealing Implementing Decision 2011/633/EU, CELEX: 32014D0880);

б)Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре - Сектор за железнице и интермодални транспорт систематизовано је 10 радних места за 10 извршилаца са помоћником министра, од који се тренутно 8 службеника бави хармонизацијом националних прописа са прописима ЕУ који се односе на железнички и интермодални транспорт. Доношењем нових прописа који се усклађују са прописима ЕУ повећава се врста и обим послова и из тог разлога је неопходно повећавање броја запослених како би се у дефинисаним роковима могло извршити преношење и спровођење, односно примена правних тековина ЕУ. Акт о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Дирекцији за железнице усклађен је са Одлуком Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2016. годину („Сл. гласник РС", број 101/15), којом је за Дирекцију за железнице утврђен максималан број од 20 запослених. Предстоји усклађивање са Одлуком Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину („Сл. гласник РС", број 61/17), којом је за Дирекцију за железнице утврђен максималан број од 23 запослених. Јединствени, независни Центар за истраживање несрећа за ваздушни, железнички и водни саобраћај је успостављен. У Центру постоје Помоћник главног истражитеља – главни истражитељ за железнички саобраћај и 1 истражитељ за истраживање и анализу несрећа у железничком саобраћају.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а)) План доношења прописа за период 2018-2021

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА 3.14.1.2. Железнички транспорт				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-504	Закон о безбедности у железничком саобраћају	МГСИ	2018/I
Celexi: 2:32007L0059(стручно редигован) 2:32005L0047(стручно редигован) 2:32004L0049(стручно редигован)				
2	2017-361	Закон о безбедности у железничком саобраћају	МГСИ	2020/IV
Celexi: 2:32016L0798(у процесу превођења) 2:32007L0059(стручно редигован) 2:32005L0047(стручно редигован)				
3	2017-690	Закон о железници	МГСИ	2018/I
Celexi: 1:32012L0034(стручно редигован)				
4	2017-360	Закон о железници	МГСИ	2020/IV
Celexi: 1:32007R1371(стручно редигован) 2:32016L2370(у процесу превођења) 2:32012L0034(стручно редигован) 2:32007R1370(стручно редигован)				
5	2017-359	Закон о изменама и допунама Закона о уговорима о превозу у железничком саобраћају	МГСИ	2019/IV
Celexi: 2:32007R1371(стручно редигован)				
6	2017-505	Закон о интероперабилности железничког система	МГСИ	2018/I
Celexi: 2:32008L0057(стручно редигован)				
7	2017-363	Закон о интероперабилности железничког система	МГСИ	2020/IV
Celexi: 2:32016L0797(у процесу превођења)				
8	2017-367	Уредба о критеријумима за подносиоце захтева за капацитете железничке инфраструктуре	МГСИ	2019/IV
Celexi: 2:32015R0010(стручно редигован)				
9	2017-365	Уредба о начину и модалитетима израчунавања трошкова који су настали као директан резултат саобраћања воза	МГСИ	2019/III
Celexi: 2:32015R0909(стручно редигован)				

10	2017-366	Уредба о начину остваривања сарадње у погледу успостављања и организације међународних теретних коридора за конкурентни превоз робе и утврђивања правила за одабир, организацију, управљање и индикативно планирање улагања у теретне коридоре	МГСИ	2019/IV
Celexi: 2:32010R0913(стручно редигован)				
11	2017-364	Уредба о оквиру за наплату цена приступа железничкој инфраструктури и пружања услуга	МГСИ	2019/IV
Celexi: 2:32015R0909(стручно редигован)				
12	2017-368	Уредба о поступцима, садржају и критеријумима који се односе на оквирне споразуме за доделу капацитета железничке инфраструктуре	МГСИ	2020/I
Celexi: 2:32016R0545(у процесу превођења)				

Преглед планираног стања у погледу административних капацитета

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, у Сектору за железнице и интермодални транспорт потребно је повећавање броја запослених за најмање 3 извршиоца који ће се поред преношења европских прописа у национално законодавство бавити применом прописа, као и континуираним праћењем и контролом утрошка средстава по основу уговора којим се уређују међусобна права и обавезе управљача инфраструктуре и Републике Србије и Уговора о обавези јавног превоза, који су по први пут закључени фебруара 2016. године, а исти представљају обавезу у складу са Уредбом (ЕЗ) број 1370/2007/ЕЗ и Директивом 2012/34/ЕУ. Поред тога, запослеи ће се бавити и применом Уговора о оснивању Транспортне заједнице који је потписан јула 2017. Такође, неопходна је континуирана едукација, односно усавршавање запослених која ће се вршити кроз твининг пројекте и друга стручна усавршавања. Поред тога, неопходно је обнављање опреме за рад запослених. Потребе Дирекције за железнице са аспекта административних капацитета у наредном периоду, исказане су у односу на утврђен максималан број од 23 запослених на неодређено време, уз поштовање начела одговорног фискалног управљања, рационалности, функционалности и ефикасности, утврђених Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору. Са аспекта обављања послова из надлежности Дирекције за железнице као регулаторног тела као и тела за права путника исказана је потреба за проширењем броја запослених у 2018. години за 3 државна службеника. Са аспекта обављања послова из надлежности Дирекције за железнице утврђених Законом о безбедности и интероперабилности железнице, исказана је потреба за проширењем броја запослених у 2018. години за 4 државна службеника и у 2019. години за 3 државна службеника. У Центру за истраживање несрећа за ваздушни, железнички и водни саобраћај је планирано је запошљавање још три истражитеља.

У Сектору за инспекцијски надзор на инспекцијским пословима железнице систематизовано три (3) радна места за инспекторе, запослен један инспектор. Ради бољег и ефикаснијег рада потребно повећати број инспектора за инспекцијске послове железнице.

3.14.1.3 Интермодални (комбиновани) транспорт

Преглед стања

У периоду од 17. новембра 2016. године до сада није било промена прописа које се односе на интермодални (комбиновани) транспорт.

3.14.2. Водни саобраћај

1.Преглед стања

а) Достигнути ниво усклађености/усаглашености

У периоду од 17. новембра 2016. године није било промена закона који се односе на водни саобраћај.

Подзаконски акти:

Правилник о поморској опреми („Службени гласник РС, бр. 100/16) којим је у домаће законодавство извршено потпуно усклађивање са Директивом 2014/90/EУ Европског парламента и Савета од 23. јула 2014. године о поморској опреми и стављању ван снаге Директиве већа 96/98/E3 (*Directive 2014/90/EU of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on marine equipment and repealing Council Directive 96/98/EC - CELEX No. 32014L0090*); • Уредба о начину постепеног искључивању из пловидбе танкера без двоструке оплате („Службени гласник РС, бр. 5/17) којом је у домаће законодавство извршено потпуно усклађивање са Уредбом ЕУ бр. 530/2012 Европског парламента и Савета од 13. јуна 2012 о убрзаном поступном увођењу захтева за двоструком оплатом или еквивалентних пројектиних захтева за танкере за уље с једноструком оплатом (*Regulation (Eu) No 530/2012 Of The European Parliament And Of The Council of 13 June 2012 on the accelerated phasing-in of double-hull or equivalent design requirements for single-hull oil tankers -- CELEX No. 32012R0530*) и Уредбом бр. 417/2002 Европског парламента и Савета од 18. фебруара 2002. године о постепеном увођења у пловидбу танкера са двоструком оплатом или еквивалентним захтевима за градњу танкера са једноструком оплатом којом се мења Уредба Савета бр. 2978/94 (*Regulation (EC) No 417/2002 of the European Parliament and of the Council of 18 February 2002 on the accelerated phasing-in of double hull or equivalent design requirements for single hull oil tankers and repealing Council Regulation (EC) No 2978/94 - CELEX No.32002R0417*);

Правилник о подацима о броду и отпаду које је домаћи брод дужан да преда надлежном органу државе луке („Службени гласник РС“, бр. 16/17) којим је у домаће законодавство извршено потпуно усклађивање са Уредбом Европског Парламента и Савета Европске уније 2000/59/EЗ од 27. новембра 2000. о лучким уређајима за прихват бродског отпада и остатака терета (*Directive 2000/59/EC of the European Parliament and of the Council of 27 November 2000 on port reception facilities for ship-generated waste and*

cargo residues - Commission declaration - CELEX: 32000L0059); Правилник о обрасцу сведочанства којим се потврђује да су осигурање или друго јемство на снази у односу на поморски брод ради покрића одговорности за штету због смрти или телесне повреде путника („Службени гласник РС, бр. 23/17) којим је у домаће законодавство извршено потпуно усклађивање са Уредбом 392/2009 Европског парламента и Савета о одговорности возара који врше превоз путника морем у случају незгода (*Regulation (EC) No 392/2009 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the liability of carriers of passengers by sea in the event of accidents - CELEX No. 32009R0329*);

Правилник о мерама пружања помоћи у лукама и на бродовима лицима са инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу („Службени гласник РС“, бр. 29/17) којим је домаће законодавство извршено потпуно усклађивање са Уредбом 1177/2010 Европског парламента и Савета од 24. Новембра 2010. године о правима путника када путују морем или унутрашњим пловним путевима и о измени Уредбае ЕЗ број 2006/2004 (*Regulation (EU) No 1177/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 concerning the rights of passengers when travelling by sea and inland waterway and amending Regulation (EC) No 2006/2004 - CELEX No. 32010R1177*);

Правилник о захтевима које компанија која управља го - го трајектом или брзим путничким бродом мора да обезбеди на тим бродовима и условима које у погледу квалификације и независности морају да испуњавају инспектори признате организације који су овлашћени да врше прегледе домаћих го – го трајеката и брзих путничких бродова („Службени гласник РС“, бр. 41/17) којим је домаће законодавство извршено делимично усклађивање са Директивом Савета 1999/35/ЕЗ од 29. априла 1999. године о систему обавезних прегледа ради безбедног обављања линијске пловидбе ро-ро путничких бродова и брзих путничких пловила (*Council Directive 1999/35/EC of 29 April 1999 on a system of mandatory surveys for the safe operation of regular ro-ro ferry and high-speed passenger craft services - CELEX No 31999L0035*).

Влада је усвојила Предлог закона о изменама и допунама Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама чије доношење је предвиђено за четврти квартал 2017. године, на седници одржаној 6.10. 2017. године и тренутно се налази у поступку доношења у Народној скупштини. Законом је извршено потпуно усаглашавање са Директива Савета 2014/112/ЕУ од 19. децембра 2014. о спровођењу Европског споразума о утврђивању одређених видова организације радног времена у пловидби унутрашњим водним путевима, склопљеног између Европског савеза за пловидбу унутрашњим водама (ЕБУ), Европске организације заповедника пловила (ЕСО) и Европске федерације радника у саобраћају (ЕТФ) (*Council Directive 2014/112/EU of 19 December 2014 implementing the European Agreement concerning certain aspects of the organisation of working time in inland waterway transport, concluded by the European Barge Union (EBU), the European Skippers Organisation (ESO) and the European Transport Workers' Federation (ETF) - CELEX No 32014L0112* и делимично усклађивање Директивом (ЕУ) 2016/1629 Европског парламента и Савета од 14. септембра 2016. о утврђивању техничких правила за пловила унутрашње пловидбе, измени Директиве 2009/100/ЕЗ и стављању ван снаге Директиве 2006/87/ЕЗ (*Directive (EU) 2016/1629 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2016 laying down technical requirements for inland waterway vessels, amending Directive 2009/100/EC and repealing Directive 2006/87/EC CELEX No 32016L1629*).

б) Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

У посматраном периоду није било промена.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

План доношења прописа за период 2018-2021.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА 3.14.2. Водни саобраћај				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-628	Закон о изменама и допунама Закона о државној припадности и упису пловила	МГСИ	2018/III
Celexi: 2:32004R0789(у процесу преводјења)				
2	2017-630	Закон о изменама и допунама Закона о поморској пловидби	МГСИ	2018/III
Celexi: 2:52016PC0370(није номиниован) 2:32016R0462(у процесу преводјења) 2:32014R1355(није номиниован) 2:32014R0788(није номиниован) 2:32014L0111(у процесу преводјења) 2:32013R1257(преведен) 2:32013L0054(у процесу преводјења) 2:32009L0021(преведен) 2:32009L0015(стручно редигован)				
3	2017-642	Закон о потврђивању Међународне конвенције о одговорности и накнади штете која настане у вези са превозом опасних и загађујућих материја морем	МГСИ	2021/II
Celexi: 2:32004D0246(није номиниован) 2:32002D0971(није номиниован)				
4	2017-641	Закон о ратификацији Протокола из 1988. г. о изменама и допунама СОЛАС конвенције	МГСИ	2021/II
Celexi: 2:31993R2158(обустављено преводјење) 2:31991R0613(није номиниован)				
5	2017-636	Уредба о класама путничких бродова, безбедносни захтеви за нове и постојеће путничке бродове и за брзе путничке бродове, захтеви за стабилитет ро.ро путничких бродова и њихиви искључивање из пловидбе, безбедносним захтевима за лица са смањеном покретљивошћу	МГСИ	2018/III
Celexi: 2:31999L0035(стручно редигован)				
6	2017-639	Уредба о мерама које се предузимају у циљу обезбеђења правичног поступања са поморцима у случају поморске несреће или поморске незгоде, као и обавезе бродара и поморца у случају поморске несреће или поморске незгоде	МГСИ	2021/II
Celexi: 2:32009L0018(преведен)				

7	2017-638	Уредба о Фонду унутрашње пловидбе	МГСИ	2018/IV
Celexi: 2:31999R0718(преведен)				
8	2017-637	Правилник о заштитним мерама које се примењују у међународном поморском превозу	МГСИ	2020/II
Celexi: 2:31986R4058(у процесу превођења)				
9	2017-640	Правилник о изменама и допунама Правилника о подацима о броду и отпаду које је домаћи брод дужан да преда надлежном органу државе луке	МГСИ	2019/IV
Celexi: 2:32015L2087(није номинован)				
10	2017-632	Правилник о изменама и допунама Правилника о правилима за статутарну сертификацију бродова унутрашње пловидбе	МГСИ	2018/IV
Celexi: 2:32016L1629(није номинован)				
11	2017-633	Правилник о измени и допуни Правилника о звањима, условима за стицање звања и овлашћењима чланова посаде бродова трговачке морнарице	МГСИ	2019/IV
Celexi: 2:52016PC0082(није номинован)				
12	2017-631	Правилник о статутарној сертификацији поморских бродова	МГСИ	2018/II
Celexi: 1:32004R0725(у процесу превођења) 2:32016R0462(у процесу превођења) 2:32016R0238(није номинован) 2:32016L0844(није номинован) 2:32014R0579(није номинован) 2:32014D0638(није номинован) 2:32009L0045(стручно редигован)				
13	2017-634	Уредба о националном програму сигурносне заштите бродова и бродоградилишта	МГСИ	2019/III
Celexi: 2:32004R0725(у процесу превођења)				
14	2017-635	Уредба о посебним захтевима за стабилитет ро-ро путничких бродова, садржини сведочанства и усклађености са посебним захтевима стабилитета, условима за обављање сезонске делатности линијског превоза ро-ро путничким бродовима и делатности у краћем временско	МГСИ	2020/III
Celexi: 2:52016PC0371(није номинован) 2:32003L0025(стручно редигован)				

3.14.3. Ваздушни транспорт

1)Преглед стања

а) Достигнути ниво усаглашености

Ваздушни саобраћај регулисан је следећим прописима:

- Законом о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15 и 66/15-др. закон);

- Законом о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 87/11 и 66/15);
- Законом о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС”, број 66/15);
- Закон о управљању аеродромима („Сл. гласник РС”, број 104/16);
- ратификованим међународним уговорима;
- бројним подзаконским прописима.

Закон о ваздушном саобраћају уређује: безбедност у ваздухопловству; заштиту ваздушног простора; ваздушну пловидбу; управљање ваздушним саобраћајем; услуге у ваздушној пловидби; пружање услуга у ваздушној пловидби; ваздушни саобраћај; аеродроме; ваздухопловне производе, делове, уређаје и опрему; ваздухопловно особље; заштиту од буке и емисије издувних гасова; олакшице; обезбеђивање у ваздухопловству; органе и организације надлежне за ваздушни саобраћај и одит (проверу) и инспекцијски надзор.

Закон о ваздушном саобраћају представља први корак у приближавању нашег законодавства правним тековинама Европске уније (*acquis communautaire*). Закон о ваздушном саобраћају је начелно обухватио само основне принципе садржане у европским уредбама и директивама и предвидео основ за доношење подзаконских аката који ће у потпуности преузети уредбе ЕУ и применити директиве ЕУ. На тај начин, законодавство Републике Србије у потпуности ће се ускладити са *acquis communautaire*.

У том циљу, од посебног је значаја одредба члана 265. поменутог закона којом је прописано да: „Поред других прописа за чије је доношење овлашћен, Директорат доноси и прописе из области ваздухопловства који су садржани у Анексу I Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (ЕСАА споразум). Мултилатерални споразум потврђен је законом који је објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни уговори“, број 38/09.“

Овакав начин усклађивања има и практичан значај: прописи ЕУ у области ваздухопловства се често мењају, а ажурност у усклађивању са тим прописима могуће је остварити само изменама и допунама одговарајућег подзаконског акта.

Од 17. новембра 2016. године, донети су следећи прописи којима су преузети прописи Европске уније:

1) **Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома** („Сл. гласник РС“ 11/17)

Овим правилником је преузета Уредба Комисије (ЕУ) бр. 139/2014 од 12. фебруара 2014. године о утврђивању захтева и административних процедура у вези са аеродромима у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 (*Commission Regulation (EU) No 139/2014 of 12 February 2014 laying down requirements*

and administrative procedures related to aerodromes pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council, CELEX број 32014R0139) – потпуно усклађено;

2) **Правилник о изменама и допуни Правилника о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази** („Сл. гласник РС” 87/17)

Овим правилником су преузете све преостале измене Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1033/2006 која предвиђа захтеве у погледу процедура за планове лета у предполетној фази у оквиру Јединственог европског неба измењене и допуњене Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 929/2010 (*Commission Regulation (EC) No 1033/2006 laying down the requirements on procedures for flight plans in the pre-flight phase for the single European sky amended by the Commission Regulation (EU) No 929/2010*) CELEX број 32006R1033, извршене следећим прописима: Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године која успоставља заједничка правила летења и оперативне одредбе у вези са услугама и поступцима у ваздушној пловидби и којом се мењају и допуњују Сprovedбена уредба (ЕУ) бр. 1035/2011 и уредбе (ЕЗ) бр. 1265/2007, (ЕЗ) бр. 1794/2006, (ЕЗ) бр. 730/2006, (ЕЗ) бр. 1033/2006 и (ЕУ) бр. 255/2010 (*Commission Implementing Regulation (EU) No 923/2012 of 26 September 2012, laying down the common rules of the air and operational provisions regarding services and procedures in air navigation and amending Implementing Regulation (EU) No 1035/2011 and Regulations (EC) No 1265/2007, (EC) No 1794/2006, (EC) No 730/2006, (EC) No 1033/2006 and (EU) No 255/2010* CELEX број 32012R0923); Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 428/2013 од 8. маја 2013. године којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) бр. 1033/2006 у вези са ИКАО одредбама на које се упућује у члану 3. став 1. и којом се ставља ван снаге Уредба (ЕУ) бр. 929/2010 (*Commission Implementing Regulation (EU) No 428/2013 of 8 May 2013 amending Regulation (EC) No 1033/2006 as regards the ICAO provisions referred to in Article 3(1) and repealing Regulation (EU) No 929/2010*, CELEX број: 32013R0428) и Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 2016/2120 од 2. децембра 2016. године којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) бр. 1033/2006 у вези са ИКАО одредбама на које се упућује у члану 3. став 1 (*Commission Implementing Regulation (EU) 2016/2120 of 2 December 2016 amending Regulation (EC) No 1033/2006 as regards the provisions referred to in article 3(1)*) CELEX број 32016R2120 - потпуно усклађено;

3) **Листа авио-превозилаца којима је забрањено или ограничено летење у Европској унији** („Службени гласник РС”, број 87/17)

Ова листа је преузета из Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2017/830 од 15. маја 2017. године, којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) бр. 474/2006 у погледу листе авио-превозилаца којима је забрањено летење или су подвргнути оперативним ограничењима у оквиру Уније (*Commission Implementing Regulation (EU) 2017/830 of 15 May 2017 amending Regulation (EC) No 474/2006 as regards the list of air carriers which are banned from operating or are subject to operational restrictions within the Union*) CELEX број 32017R0830 – потпуно усклађено;

4) **Листа авио-превозилаца којима је забрањено летење у Европској унији** („Сл. гласник РС”, број 11/17).

Ова листа преузета је из Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2016/2214 од 8. децембра 2016. године, којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) бр. 474/2006 којом се успоставља листа Заједнице која се односи на авио-превозиоце којима је забрањено

летење у Заједници (*Commission Implementing Regulation (EU) 2016/2214 of 8 December 2016 amending Regulation (EC) No 474/2006 as regards the list of air carriers which are subject to an operating ban within the Union*) CELEX број 32016R2214 – потпуно усклађено;

5) **Листа авио-превозилаца којима је забрањено летење у Европској унији** („Сл. гласник РС“, број 86/16)

Ова листа преузета је из Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2016/963 од 16. јуна 2016. године, којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) бр. 474/2006 којом се успоставља листа Заједнице која се односи на авио-превозиоце којима је забрањено летење у Заједници (*Commission Implementing Regulation (EU) No 2016/963 of 16 June 2016 amending Regulation (EC) No 474/2006 as regards the list of air carriers which are subject to an operating ban within the Union*) CELEX број 32016R0963 – потпуно усклађено;

6) **Правилник о изменама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству** („Сл. гласник РС“, број 86/16)

Овим правилником преузета је Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/1018 од 29. јуна 2015. године којом се утврђује листа којом се класификују догађаји у цивилном ваздухопловству који се обавезно пријављују у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета (*Commission Implementing Regulation (EU) No 2015/1018 laying down a list classifying occurrences in civil aviation to be mandatorily reported according to Regulation (EU) No 376/2014 of the European Parliament and of the Council*) CELEX број 32015R1018 – делимично усклађено;

7) **Правилник о квалитету ваздухопловних података и ваздухопловних информација за Јединствено европско небо** („Сл. гласник РС“, број 99/17)

Овим правилником преузета је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 73/2010 којом се утврђују захтеви у погледу квалитета ваздухопловних података и ваздухопловних информација за Јединствено европско небо (*Commission Regulation (EU) No 73/2010 laying down requirements on the quality of aeronautical data and aeronautical information for the single European sky*) CELEX број 32010R0073, измењена и допуњена Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1029/2014 (*Commission Implementing Regulation (EU) No 1029/2014*) CELEX 32014R1029 - потпуно усклађено, с тим да ће се примењивати од 1. јануара 2020. године;

8) **Правилник о изменама и допунама Правилника о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја** („Сл. гласник РС“, број 104/17)

Овим правилником преузете су Уредба Комисије (ЕУ) бр. 6/2013 од 8. јануара 2013. године којом се мења и допуњује Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 од 20. фебруара 2008. године о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ (*Commission Regulation (EU) No 6/2013 of 8 January 2013 amending Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency, and repealing Council Directive 91/670/EEC, Regulation (EC) No 1592/2002 and Directive 2004/36/EC*) CELEX 32013R0006 и Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2016/4 од 5. јануара 2016. године којом се мења и допуњује Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр.

216/2008 у погледу суштинских захтева за заштиту животне средине (*Commission Regulation (EU) 2016/4 of 5 January 2016 amending Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council as regards essential requirements for environmental protection*) CELEX 32016R0004– потпуно усклађено.

Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

Укупан број запослених у Директорату на дан 23. октобар 2017. године је 151 (144 лица на неодређено време и 7 лица на одређено време).

Просечан број запослених у Директорату за период 1. јануар 2017. године до 30. септембар 2017. године је 151. Број запослених који непосредно раде на пословима усклађивања домаћих прописа с прописима ЕУ на дан 1. јануар 2017. је 40.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а)) План доношења прописа за период 2018-2021.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА 3.14.3. Ваздушни транспорт				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-656	Закон о изменама и допунама Закона о ваздушном саобраћају	МГСИ	2021/II
Celexi: 1:32014R0598(у процесу превођења) 1:32014R0376(стручно редигован) 1:32006L0093(у процесу превођења)				
2	2017-696	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ), бр. 379/2014. од 7. априла 2014. године којом се мења и допуњује Уредба комисије 965/2012	ДЗЦВ	2018/II
Celexi: 2:32014R0379(преведен)				
3	2017-285	Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2016/1185 од 20. јула 2016. године о измени и допуни Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 923/2012 о ажурирању и употпуњавању заједничких правила о ваздушним и оперативним одредбама у вези са услугама и проце	ДЗЦВ	2020/IV
Celexi: 2:32016R1185(није номинован)				

4	2017-286	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1079/2012 од 16.11.2012. године која прописује захтеве за одвајање говорних канала за Јединствено европско небо	ДЗЦВ	2020/IV
Celexi: 2:32012R1079(у процесу преводјења)				
5	2017-289	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1332/2011 од 16. децембра 2011. године	ДЗЦВ	2020/IV
Celexi: 2:32016R0583(преведен) 2:32011R1332(преведен)				
6	2017-305	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/1998 од 5. новембра 2015. године о детаљним мерама за примену зајеничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству	ДЗЦВ	2018/IV
Celexi: 2:32017R0815(није номиниован) 2:32015R2426(није номиниован) 2:32015R1998(није номиниован)				
7	2017-269	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2016/472 од 31. марта 2016. године којом се мења и допуњује Уредба 72/2019 у погледу дефиниције појма "Инспектор Комисије"	ДЗЦВ	2018/IV
Celexi: 2:32016R0472(није номиниован)				
8	2017-272	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 409/2013 од 3. маја 2013. године о дефинисању зајеничких пројеката, успостављању управљања и идентификацији подстицаја који подржавају примену европског мастер плана у области управљања ваздушним	ДЗЦВ	2019/IV
Celexi: 2:32013R0409(стручно редигован)				
9	2017-292	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 628/2013 од 28. јуна 2013. године којом се прописује начин рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекције стандардизације и праћење примене Уредбе (ЕЗ) 216/2008	ДЗЦВ	2021/IV
Celexi: 2:32013R0628(стручно редигован)				
10	2017-271	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр.970/2014 од 12. септембра 2014. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 677/2011 о детаљним правилима за примену АТМ мрежних функција	ДЗЦВ	2019/IV
Celexi: 2:32014R0970(стручно редигован)				

11	2017-295	Правилник о преузимању Уредбе (ЕЗ) бр. 847/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о преговарању и примени споразума о ваздушном саобраћају између држава чланица и трећих земаља	ДЗЦВ	2021/IV
Celexi: 2:32004R0847(стручно редигован)				
12	2017-694	Правилник о преузимању Уредбе 176/2011 од 24. фебруара 2011. године о информацијама које је неопходно доставити пре формирања или модификације блока ваздушног простора	ДЗЦВ	2018/II
Celexi: 2:32011R0176(стручно редигован)				
13	2017-296	Правилник о преузимању Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 868/2004 од 21. априла 2004. године у вези с заштитом од субвенција и неправичних пракси одређивања тарифа које штете авио-превозиоцима Заједнице у обављању авио-превоза из земаља које н	ДЗЦВ	2021/IV
Celexi: 2:32004R0868(стручно редигован)				
14	2017-274	Правилник о преузимању Уредбе Европског парламента и Савета (ЕУ) бр. 376/2014 од 3. априла 2014. године о извештавању, анализама и праћењу догађаја у цивилном ваздухопловству, којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета	ДЗЦВ	2021/IV
Celexi: 2:32014R0376(стручно редигован)				
15	2017-279	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 30/2009 од 16. јануара 2009. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006 у погледу захтева за аутоматске системе који подржавају размену података о лету који се односе на услуге дата	ДЗЦВ	2020/IV
Celexi: 2:32009R0030(стручно редигован)				
16	2017-267	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014 од 26. новембра 2014. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима	ДЗЦВ	2018/IV
Celexi: 2:32015R1536(преведен) 2:32015R1088(стручно редигован) 2:32014R1321(преведен)				

17	2017-275	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/1329 од 31. јула 2015. године о измени Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012 о обављању ваздушног саобраћаја које врше авио-превозници Уније ваздухопловом регистрованим у трећој земљи	ДЗЦВ	2019/IV
Celexi: 2:32015R1329(у процесу преводјења)				
18	2017-695	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/140 од 29. јануара 2015. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) 965/2012	ДЗЦВ	2018/II
Celexi: 2:32015R0140(у процесу преводјења)				
19	2017-276	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/2338 од 11. децембра 2015. године којом се мења Уредба (ЕУ) бр. 965/2012 о захтевима за уређаје за снимање лета, уређаје за подводно лоцирање и системе за праћење ваздухоплова	ДЗЦВ	2019/II
Celexi: 2:32015R2338(у процесу преводјења)				
20	2017-268	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2016/539 од 6. априла 2016. године о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011 о захтевима за пилотске обуке, тестирање и периодичне провере за потребе навигације засноване на перформансима	ДЗЦВ	2018/IV
Celexi: 2:32016R0539(није номинован)				
21	2017-278	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 29/2009 од 16. јануара 2009. године о утврђивању уахтева у вези с Дата линк услугама за Јединствено европско небо	ДЗЦВ	2020/IV
Celexi: 2:32015R0310(у процесу преводјења) 2:32009R0029(стручно редигован)				
22	2017-288	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 319/2014 од 27. марта 2014. године о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја	ДЗЦВ	2020/IV
Celexi: 2:32014R0319(преведен)				
23	2017-294	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 452/2014 од 29. априла 2014. године којом се утврђују технички захтеви и административне процедуре везане за ваздушне операције превозника трећих земаља у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парлам	ДЗЦВ	2021/IV
Celexi: 2:32014R0452(преведен)				

24	2017-270	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 677/2011 од 7. јула 2011. године одетаљним правилима за примену АТМ мрежних функција, којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 691/2010	ДЗЦВ	2019/IV
Celexi: 2:32011R0677(стручно редигован)				
25	2017-273	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 716/2014 од 27. јуна 2014. године о организовању Генералног пилот пројекта којим ће се поспешити спровођење Европског мастер плана за управљање ваздушним саобраћајем	ДЗЦВ	2019/IV
Celexi: 2:32014R0716(стручно редигован)				
26	2017-277	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. од 2016/1199 од 22. јула 2016. године о измени Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012 о оперативном одобрењу за навигацију засновану на перформансама, сертификацији и надзору над пружаоцима услуга ваздухопловних података	ДЗЦВ	2019/II
Celexi: 2:32016R1199(није номинован)				
27	2017-280	Правилник о преузимању Уредбе Савета (ЕУ) бр. 721/2014 од 16. јуна 2014. године којом се мења и допуњује Уредба Савета бр. 219/2007 од 27. фебруара 2007. године о успостављању Заједничког предузећа за развој нове генерације европског система за управљање	ДЗЦВ	2020/IV
Celexi: 2:32014R0721(стручно редигован)				
28	2017-697	Правилник о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организацијама за производњу и пројектовање	ДЗЦВ	2018/II
Celexi: 2:32016R0005(стручно редигован) 2:32015R1039(стручно редигован) 2:32014R0069(стручно редигован) 2:32013R0007(стручно редигован) 2:32012R0748(преведен)				

3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања

1. Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености

У периоду након друге ревизије НПАА у секторима, електроенергетике, природног гаса, нафте и деривата нафте у циљу усклађивања донети су следећи прописи који су потпуно усклађени са одговарајућим прописима ЕУ:

- Правилник о условима, програму и начину полагања стручног испита за обављање послова у објектима за транспорт, дистрибуцију и складиштење природног гаса („Службени гласник РС” број 10/16);
- Правилник о сагласности за складиштење и снабдевање нафтом, дериватима нафте и биогоривима за сопствене потребе („Службени гласник РС” број 12/16).
- Уредбу о обележавању (маркирању) деривата нафте („Службени гласник РС”, бр. 51/15, 5/17)
- Уредба о мониторингу квалитета деривата нафте и биогорива („Службени гласник РС” бр. 97/15, 5/17, 8/17 - исправка);
- Правилник о садржини и начину спровођења годишњег програма мониторинга квалитета деривата нафте и биогорива („Службени гласник РС”, бр. 101/15; 35/16, 30/17);
- Правила о промени снабдевача („Службени гласник РС”, бр. 65/15, 10/17) (А-ЕРС);
- Методологију за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС”, број 105/2016 и 29/17) (АЕРС);
- Правилник о подацима који се достављају министарству надлежном за послове енергетике у вези са развојем и инвестицијама, ремонтима и прекидом рада постројења („Службени гласник РС”, број 88/17).

Агенција за енергетику Републике Србије дала је, Законом о енергетици прописане, сагласности на следеће опште акте енергетских субјеката:

- Правила о објављивању кључних тржишних података („Службени гласник РС”, број 100/16);
- Правила о раду тржишта електричне енергије („Службени гласник РС”, број 101/16).

У области обавезних резерви нафте и деривата нафте донет је:

- Правилник о утврђивању Годишњег програма формирања и одржавања обавезних резерви нафте и деривата нафте за 2017. годину („Службени гласник РС”, број 23/17); који је потпуно усклађен.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Постојеће институције надлежне за преношење, спровођење и примену прописа ЕУ из потпоглавља 3.15.1. су Министарство рударства и енергетике (Сектор за електроенергетику, Сектор за нафту и гас, Сектор за геологију и рударство, Управа за резерве енергената (Управа)), Агенција за енергетику Републике Србије (АЕРС) и оператори преносног и дистрибутивног система као и оператор тржишта електричне енергије.

Тренутни административни капацитети у Сектору за електроенергетику за преношење правних тековина ЕУ чине три државна службеника, а за спровођење и примену прописа донетих преношењем тековина ЕУ чине четири државна службеника. На пословима који су усмерени на преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ из области нафте и гаса у Сектору за нафту и гас ради четири државна службеника.

АЕРС има 37 запослених (изузимајући пет чланова Савета) од којих 23 раде на транспонувању и имплементацији ЕУ прописа.

в) Остале предузете мере и активности

Сачињен је Извештај о сигурности снабдевања Републике Србије за период 2013–2015. година, који је достављен Секретаријату Енергетске заједнице 2016. године, као и Извештај о сигурности снабдевања Републике Србије за период 2015–2016, који је достављен надлежном одбору Народне скупштине и Секретаријату Енергетске заједнице 2017. године.

Након спроведеног поступка јавне набавке за избор резервног снабдевача, решењем Владе Републике Србије 05 број 312-11118/2016-1 од 29. новембра 2016. године одређено је ЈП ЕПС за снабдевача који ће обављати резервно снабдевање електричном енергијом крајњих купаца који немају право на гарантовано снабдевање.

У циљу испуњења међународно преузетих обавеза и услова прописаних у погледу организације оператора транспортног система природног гаса предузето је низ активности у циљу реструктурирања ЈП „Србијагас“, а такође и активности у вези са реорганизацијом ЈП „Електропривреда Србије“ и АД „Електромрежа Србије“, које су детаљно приказане у одељку 2.1.3. „Међусобно деловање тржишних снага“.

Током 2017. године АЕРС је оператору транспортног система *Yugorosgaz-transport d.o.o.* Ниш издао сертификат уз обавезу оператора система да у року од 12 месеци предузме све потребне активности у циљу усклађивања своје организације и пословања на начин којим се испуњавају услови у погледу независности оператора система по моделу независног оператора система. Коначна одлука о сертификацији и мишљења надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора је објављена (Службени гласник РС, број 62/17).

Активности које се спровode у циљу бољег инфраструктурног и економског повезивања тржишта природног гаса и електричне енергије у региону, које треба да резултира повећањем сигурности снабдевања и у чијем фокусу је изградња гасовода Ниш – Димитровград, односно Трансбалканског коридора, детаљно су приказане у одељку 2.2.2. „Физички капитал“.

Током 2016. почео је са оперативним радом оператор организованог тржишта електричне енергије *SEEPEx* а.д. Београд (*SEEPEx*). *SEEPEx* је покренуо активности за спајање тржишта Републике Србије са тржиштима 4ММЦ (чине га тржишта Мађарске, Чешке, Словачке и Румуније) и Мултирегионалним интегрисаним тржиштем (*MRC*) Европске уније, чиме Република Србија даје снажан допринос развоју регионалног тржишта електричне енергије у југоисточној Европи.

Током 2016. године настављене су активности АД „Електромрежа Србије“ (претходно ЈП „Електромрежа Србије“) у вези учешћа у раду Регионалне канцеларије за координисане аукције електричне енергије у југоисточној Европи (*SEE CAO*), тако што је АД ЕМС 25. маја 2016. године формално поднео захтев да постане сувласник и корисник услуга *SEE CAO*. Међутим, *SEE CAO* до октобра 2017. године није показао спремност да се ЕМС АД прикључи као нови члан *SEE CAO*, а није ни дао одговор о могућности да ЕМС АД са *SEE CAO* уговори услугу заједничке расподеле. Из ових разлога ЕМС АД је у септембру 2017. године отпочео преговоре ради уговарања заједничке расподеле прекограничних капацитета на граници регулационе области са

Хрватским оператором преносног система. Ову услугу би за рачун ЕМС АД и хрватског оператора пружао *Joint Allocation Office* из Луксембурга почев од 1. јануара 2018. године.

У вези са оснивањем Друштва „Електросевер” д.о.о. Северна Митровица и Друштва „ЕПС Трговина” д.о.о. Северна Митровица на северу АП Косово и Метохија, тзв. Агенцији за регистрацију бизниса у Приштини неколико пута је подношена документација за регистрацију, али по захтевима није одлучивано, а последњи захтев је одбијен. У наредном периоду наставиће се са активностима у правцу оснивања ових предузећа.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.15. ЕНЕРГЕТИКА				
3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања				
Р. бр.	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-335	Закон о изменама и допунама Закона о енергетици	МРЕ	2021/IV
Celexi: 2:32017R0460(није номинован) 2:32017R0459(није номинован) 2:32016R1719(није номинован) 2:32016R1447(није номинован) 2:32016R1388(није номинован) 2:32016R0631(није номинован) 2:32015R1222(преведен) 2:32015D0715(није номинован) 2:32014R0312(није номинован) 2:32013R0347(није номинован)				
2	2017-527	Закон о истраживању и експлоатацији угљоводоника	МРЕ	2021/IV
Celexi: 2:31994L0022(преведен)				
3	2017-212	Уредба о програму мера за стављање обавезних резерви нафте и деривата нафте на тржиште у случају када је угрожена сигурност снабдевања енергијом - кризни план	МРЕ	2018/II
Celexi: 2:32009L0119(стручно редигован)				
4	2017-544	Уредба о условима испоруке и снабде-	МРЕ	2018/IV

		вања електричном енергијом		
Celexi: 2:32009R0714(стручно редигован) 2:32009L0072(стручно редигован)				
5	2017-537	Уредба о условима испоруке и снабдевања природним гасом	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:32009L0073(стручно редигован)				
6	2017-533	Уредба о утврђивању Кризног плана ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:32010R0994(није номинован)				
7	2017-538	Уредба о утврђивању Превентивног акционог плана ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:32010R0994(није номинован)				
8	2017-526	Правилник о извештају о пословању компанија која врше истраживања и експлоатацију нафте и гаса	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:32014R1112(није номинован) 2:32013L0030(није номинован)				
9	2017-536	Правилник о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса и података о ценама деривата нафте и биогорива са и без акциза и пореза	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:31999D0566(стручно редигован) 2:31999D0280(стручно редигован)				
10	2017-337	Правилник о техничким и другим захтевима за биогорива и биотечности	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:32009L0030(није номинован) 2:31998L0070(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности за успостављање или јачање институционалне структуре и административних капацитета

У циљу јачања постојећих административних и институционалних капацитета у области електричне енергије потребно је: повећање броја запослених који раде на преношењу, спровођењу и примени правних тековина ЕУ из области електричне енергије за десет запослених; повећање броја запослених који раде на инспекцијском надзору у вези са преношењем, спровођењем и применом правних тековина ЕУ из области електричне енергије за четири; стално усавршавање запослених у области тржишта електричне енергије, сигурности снабдевања и заштите енергетски угрожених купаца.

У циљу јачања постојећих административних и институционалних капацитета у области нафте и гаса потребно је: повећати број запослених који раде на преношењу, спровођењу и примени правних тековина ЕУ из Сектору за нафту и гас за шест запослених; повећати број запослених који раде на инспекцијском надзору, а у вези са преношењем, спровођењем и применом правних тековина ЕУ из области нафте и гаса за шест; усавршавање запослених; формирање базе података Сектора за нафту и гас у циљу имплементације Одлуке Савета 99/280/ЕЗ и Одлуке Комисије 99/566/ЕЗ од 26. јула 1999. којом се спроводи Одлука 99/280/ЕЗ.

Предлогом Правилника о систематизацији и унутрашњем уређењу радних места у Министарству рударства и енергетике, планирано је да се Управа састоји из две организационе јединице: група у којој се обављају послови који се односе на формирање, одржавање, инвестирање и извештавање о обавезним резервама нафте и деривата нафте, припрему и праћење реализације дугорочног, средњорочног и годишњег програма обавезних резерви, припрему уговора и израду аката у вези са обавезним резервама; група за послове јавних набавки, финансијске и опште послове обављају се послови који се односе на планирање, организовање и спровођење поступка јавних набавки, праћење реализације закључених уговора о јавним набавкама, организационе послове на изради планова и програма рада као и извештаја о раду Управе.

Потребно је да се број запослених у Управи до 2022. године постепено повећава до 15 запослених, а у годинама након 2022. године биће потребно да Управа запошљава 20 службеника.

Потпуна имплементација обавеза АЕРС услед транспоновања и примене одредби Трећег пакета енергетских прописа ЕУ који се односе на регулаторна тела и убрзану либерализацију тржишта електричне енергије и природног гаса условљавају потребу за одговарајућим прилагођавањем и унапређењем ресурса Агенције. С тим у вези, а имајући у виду и оцене и препоруке Европске комисије³⁹, планиране су следеће индикативне мере: ангажовање неопходних кадрова (експерата из области енергетике) сагласно резултатима функционалне анализе тако да до краја 2021. године буде запослено око 20 нових извршилаца⁴⁰; обука уз рад и обезбеђивање специјализованих тренинга за регулаторне послове; ангажовање консултаната за подршку АЕРС у разradi и примени регулаторних механизма и процедура којима се имплементирају прописи ЕУ, као и за извођење обуке; у том смислу обезбеђено је финансирање из програма ИПА 2014, чија се реализација очекује током 2018/2019 године; набавка опреме, израда интегралног информационог система у циљу чега је АЕРС кандидовао пројекат „Израда интегралног информационог система АЕРС“ у вредности 1 милион евра за финансирање из фонда ИПА 2018, који би могао бити реализован у 2021/2022. години. За сада још није донета одлука о прихватању Пројекта за финансирање из ИПА.

Од почетка 2019. године до краја 2021. године у Сектору за геологију и рударство Министарства рударства и енергетике предузеће се активности за успостављање или јачање институционалне структуре и административних капацитета у циљу спровођења и примене прописа, односно спровођења поступка јавног тендера за издавање и коришћење овлашћења за проспекцију и производњу угљоводоника као и у циљу праћења испуњења обавезе достављања пријаве околности сваке веће несреће у којој су укључене компаније које су регистроване на својој територији за истраживање и/или експлоатацију нафте и гаса, а сами или преко зависних предузећа, изводе офшор ак-

³⁹ Недовољан административни капацитет АЕРС за обављање поверених регулаторних послова је констатован у извештајима ЕК о напретку Србије из 2011, 2012, 2013, 2014 и 2015. године, као и у Извештају са билатералног скрининга за поглавље 15 (енергетика).

⁴⁰ Динамика запошљавања 20 стручњака у периоду 2014-2017. година предложена је на основу функционалне анализе урађене у оквиру твининг пројекта „Изградња капацитета АЕРС“ и анализе организације регулаторних тела у ЕУ. Током 2014. и 2015. године није било могуће повећати број запослених сагласно планираној динамици јер Народна скупштина до децембра 2015. године (када је усвојен финансијски план АЕРС за 2015. годину) није усвојила релевантне финансијске планове АЕРС. У периоду 2014-2017 запослено је 4 од планираних 20 нових извршилаца.

тивности на истраживању или експлоатацији нафте и гаса изван територија ЕУ. За спровођење поступка јавног тендера планирани су додатни трошкови који ће обухватити трошкове припреме и превоза тендерске документације, као и запошљавања једног државног службеника.

в) Остале планиране мере и активности

Планирано је покретање иницијативе за измену прописа, који су у надлежности других органа и тела Републике Србије, а које ће омогућити потпуну примену Закона о енергетици из 2014. године, а након доношења Закона о изменама и допунама закона о енергетици у IV кварталу 2021. године наставиће се активности око доношења оваквих иницијатива ради измене прописа од којих зависи потпуна примена измењеног Закона.

Наставиће се са реструктурирањем ЈП „Србијагас” у складу са одредбама Закона о енергетици као и његова финансијска консолидација у складу са планом финансијске консолидације овог предузећа.

Од значајних инфраструктурних пројеката којима ће се омогућити имплементација прописа ЕУ из области гаса, као и испуњење препорука из Годишњег извештаја, планира се реализација пројекта изградње гасовода Ниш – Димитровград, односно гасна интерконекција између Србије и Бугарске. У оквиру Иницијативе гасног повезивања Централне и Југоисточне Европе (CESEC) поред ове планирана је и гасна интерконекција између Републике Србије и Републике Хрватске.

У садашњим околностима и економским условима, основна препрека за реализацију наведених пројеката и изградњу интерконекција са суседним државама јесте недостатак финансијских средстава.

Планирана је изградња недостајућих складишних капацитета за нафту и деривате нафте на територији Републике Србије у наредних неколико година што подразумева куповину зграда и објеката, пројектно планирање (пројектовање резервоара) и изградњу складишних капацитета.

Припремљен је Нацрт акционог плана за усаглашавање са правним тековинама о минималним резервама нафте и деривата нафте, чија израда је идентификована као мерило за отварање преговора за поглавље 15 – енергетика. У наредном периоду очекује се његово усвајање.

У циљу преношења, спровођења и примене Директиве бр. 94/22/ЕЗ до краја 2018. године ће бити предузете активности на анализи одредби Закона о рударству и геолошким истраживањима ради припреме предлога Закона о истраживању и експлоатацији угљоводоника као законског акта којим ће се потпуно регулисати питања везана за издавање одобрења за истраживање и експлоатације угљоводоника у течном и гасовитом стању (нафта и гас) и осталих природних гасова.

Планирано је доношење Стратегије управљања минералним и другим геолошким ресурсима Републике Србије, којом се одређују дугорочни циљеви развоја рударства и геолошких истраживања енергетских, металичних, неметаличних и техногенних минералних сировина, подземних вода и геотермалних ресурса и одређује пројекција потреба за свим врстама минералних сировина, развој сектора рударства и геолошких истраживања, као и пројекција увоза и извоза свих врста минералних сировина у Републици Србији, уз уважавање економских, регионалних, еколошких и социјалних

аспеката. Стратегију доноси Народна скупштина на предлог Владе за период од најмање десет година.

Активности у периоду након 1. јануара 2022. године

Будући да Република Србија према Уговору о оснивању Енергетске заједнице има обавезу да најкасније до 31. децембра 2022. године испуни обавезе из прописа који су донети преношењем Директиве 119/2009/ЕЗ односно да успостави обавезне резерве нафте и/или деривата нафте, **планирана је динамика постепеног повећавања количине обавезних резерви тако да циљана количина буде достигнута најкасније до краја 2022. године.**

Узимајући у обзир све обавезе које проистичу из Директиве бр. 94/22/ЕЗ, прелазним и завршним одредбама Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 101/15) **одређено је да се одредбе закона везане за транспоноване Директиве 94/22/ЕС примењују од дана приступања Републике Србије Европској Унији.**

3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

1. Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености

У периоду након друге ревизије НПАА у секторима енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије донети су следећи прописи који су потпуно усклађени са одговарајућим прописима ЕУ:

- Уредба о изменама и допунама Уредбе о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса („Службени гласник РС”, број 80/16);
- Правилник о условима за именовање енергетских менаџера у привредним друштвима чија је претежна делатност у производном сектору и предузећима као јавном службама („Службени гласник РС”, број 98/16);
- Правилник о означавању енергетске ефикасности пећница и напа за домаћинство („Службени гласник РС”, број 19/17);
- Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за сушење веша са бубњем за домаћинство („Службени гласник РС”, број 24/17);
- Правилник о означавању енергетске ефикасности усисивача („Службени гласник РС”, број 24/17);
- Правилник о условима за именовање енергетских менаџера у привредним друштвима чија је претежна делатност у сектору трговине и услуга, органима државне управе, другим органима Републике Србије, органима аутономне покрајине и установама („Службени гласник РС”, број 82/17).
- Правилник о означавању енергетске ефикасности грејача простора („Службени гласник РС”, број 66/17);
- Правилник о означавању енергетске ефикасности грејача воде („Службени гласник РС”, број 66/17);
- Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2017. години („Службени гласник РС”, број 7/17);
- Уредба о измени Уредбе о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача, привременог повлашћеног произвођача и произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије („Службени гласник РС”, број 60/17);
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије („Службени гласник РС”, број 60/17);
- Уредба о гаранцији порекла („Службени гласник РС”, број 82/17);
- Правилник о начину прорачуна и приказивања удела свих врста извора енергије у продатој електричној енергији („Службени гласник РС”, број 96/2017).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Надлежност за транспозицију прописа из области енергетске ефикасности у највећем делу има Министарство рударства и енергетике (Одсек за унапређење енергетске ефикасности), док претежну надлежност за Директиву 2010/31/ЕУ има Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Одељење за стамбену политику, комуналне делатности и енергетску ефикасност).

Одсек за унапређење енергетске ефикасности броји: четири стално запослена, једно лице ангажовано по уговору о привремено повременим пословима и три лица ангажована путем пројеката финансираних од стране донатора. У Одсеку нема стално запосленог правника, а лице које у овом тренутку обавља правне послове за Одсек ангажовано је уговором преко пројекта Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈИСА) до краја 2017. године. Једно лице, задужено за праћење имплементације Акционог плана за енергетску ефикасност, ангажовано је преко пројекта УНДП и поред праћења АПЕЕ бави се и активностима пројеката.

Друго лице које се бави праћењем имплементације Акционог плана за енергетску ефикасност је ангажовано преко пројекта *4E facility* (KfW) до априла 2019. године. Према Систематизацији у Одсеку је систематизовано 9 радних места. По образовној структури стално запослених Одсек броји три машинска инжењера и једног електроинжењера. Министарство не располаже довољним административним капацитетом за израду нацрта подзаконских аката и за праћење спровођења и примену правних тековина ЕУ. Посебно велики проблем представља што у Одсеку није попуњено место правника. Поред наведеног за ефикасан и неометан рад Буџетског фонда потребно је предвидети још најмање три лица која би само на томе радила. Од укидања Агенције за енергетску ефикасност, Одсек не располаже капацитетима за реализацију промотивних активности у области енергетске ефикасности које су неопходне за пуну имплементацију захтева за унапређење енергетске ефикасности и достизање циљева дефинисаних Акционим планом.

За праћење и контролу имплементације директива 2009/125/ЕЗ и 2010/30/ЕУ задужено је Министарство трговине, туризма и телекомуникација преко тржишне инспекције. Тржишна инспекција има ограничен буџет што представља потешкоћу у погледу контроле стања на тржишту. На тржишту постоји одређен број лабораторија али у овом тренутку није познато у којој су мери оне оспособљене и акредитоване за вршење оцене усаглашености у складу са директивама о енергетском означавању и еко дизајну.

У Одељењу за стамбену политику, комуналне делатности и енергетску ефикасност МГСИ у овом тренутку послове из области енергетске ефикасности обављају четири стално запослена лица, као и једно лице ангажовано по уговору о привремено повременим пословима.

За преношење, спровођење и примену прописа ЕУ у области обновљивих извора енергије надлежан је Одсек за обновљиве изворе енергије Министарства рударства и енергетике. Постојеће административне капацитете Одсека за обновљиве изворе енергије чине три државна службеника и два лица која су ангажована на основу уговора.

в) Остале предузете мере и активности

У складу са Законом о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС”, број 25/13) (ЗЕКЕ) и Одлуком о отварању Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности Републике Србије („Службени гласник РС”, број 92/13) у јануару 2014. године почео је са радом Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности (БФ).

До сада су спроведена три јавна позива за финансирање пројеката унапређења енергетске ефикасности из БФ у јединицама локалних самоуправа (ЈЛС) и склопљено 39 уговора (ЈЛС учествују са најмање 30% сопствених средстава). Пројекти су првенствено обухватили мере унапређења енергетске ефикасности на термичком омотачу

зграде (замена столарије и постављање термоизолације), а било је и пројеката унапређења термотехничких система коришћењем обновљивих извора енергије.

Реализација 11 пројеката из првог јавног позива завршена је током 2015. и 2016. године. Укупна вредност свих радова износила је око 80 милиона динара. Укупна уштеда у потрошњи енергије за грејање у односу на стање пре енергетске рехабилитације износила је око 40%, односно око 2,7 милиона kWh, смањење емисија CO₂ од око 1120 t/год.

Реализација 15 пројеката из другог јавног позива, за који су додељена средства БФ у износу од око 125 милиона динара је у завршној фази а за резултат се очекују уштеде такође на нивоу од око 40%, односно око 4,5 милиона kWh и смањење емисија CO₂ од око 1550 t/год.

Трећи јавни позив спроведен је крајем 2016. године. Укупна расположива бесповратна средства која су додељена овим јавним позивом износе до 500 хиљада УСД (донација UNDP (GEF)) и до 25 милиона динара из БФ. Крајем априла 2017. године по основу овог јавног позива склопљени су уговори са 13 ЈЛС. Укупна инвестициона вредност изабраних пројеката је око 136 милиона динара. Од 13 изабраних пројеката чак 6 се односи на уградњу котлова на биомасу укупног капацитета од 2,5 MW. Процењена уштеда енергије износи око 2,1 милиона kWh годишње, а смањење емисије CO₂ око 1.500 тона годишње.

Влада је у децембру 2016. године усвојила Трећи акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период до 2018. године („Службени гласник РС”, број 1/17) (АПЕЕ). АПЕЕ садржи циљеве уштеде енергије Републике Србије за период од три године, мере ефикасног коришћења енергије како на страни финалне потрошње енергије тако и на страни примарне енергије, активности, носиоце активности, рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера којима се предвиђа остварење планираног циља, финансијске, правне и друге инструменте за спровођење планираних мера и активности, као и оцену степена остварења планираног циља уштеде енергије из претходног акционог плана за период од 2013. до 2015. године. АПЕЕ је донет у складу са ЗЕКЕ, захтевима директиве 2006/32/EЗ и делимично захтевима директиве 2012/27/EУ, а његова израда финансирана је из ИПА 2012. Према АПЕЕ Република Србија је остварила 93% планираног циља за 2015. годину, тј. 50% циља за 2018. годину.

Уз подршку пројекта српско-немачке сарадње који реализује GIZ - „Саветодавне услуге у области енергетске ефикасности у зградарству” спроведене су одређене активности које ће допринети изради стратегије реновирања зграда у Републици Србији из члана 4. Директива 2012/27/EУ о енергетској ефикасности (ЕЕД). Ове активности обухватиле су израду типологије стамбених зграда кроз учешће у ЕУ пројектима *TABULA* и *EPISCOPE*. На бази ових резултата завршена је израда ИТ алата који ће омогућити приступ и анализу података из националних и локалних типологија стамбених зграда. Такође, у оквиру недавно започетог пројекта српско-немачке сарадње „Енергетска ефикасност у јавним зградама” биће креирана Национална типологија школа и вртића, прикупљени подаци о енергетским својствима јавних зграда и креирани инструменти за процену трошкова и потенцијала мера у области енергетске ефикасности. Наведени алати обезбедиће основне инпуте за припрему Стратегије реновирања у складу са чланом 4. ЕЕД.

У циљу сагледавања модалитета за примену чл. 5. и 7. ЕЕД, Министарство је средином 2016. године успоставило међуресорне радне групе и обезбедило техничку помоћ кроз *GIZ DKTI* Пројекат „Енергетска ефикасност у јавним зградама”, односно кроз *Regional Energy Efficiency Programme EBRD*. Тако је на основу рада радне групе

основане за примену члана 5. уз помоћ ГИЗ припремљен нацрт инвентара зграда централне власти и утврђен предлог да се примени директан приступ. Очекује се да овај списак буде верификован закључком Владе најкасније почетком 2018. године. Што се тиче примене члана 7. ЕЕД, на основу ЕБРД РЕЕП+ програма очекује се даљи рад на сагледавању модалитета за његову примену.

На предлог Министарства грађевинарства саобраћаја и инфраструктуре Народна скупштина Републике Србије је усвојила Закон о становању и одржавању зграда (“Сл. гласник РС”, бр. 104/2016). Овим Законом унапређење енергетске ефикасности у зградама је утврђено као јавни интерес, а прописана је и обавеза локалним самоуправама да једном недељно пружају саветодавну помоћ за унапређење енергетске ефикасности зграда и то лицима која врше послове управљања зградом. Ове одредбе Закона имају за циљ повећање свести грађана на унапређењу енергетске ефикасности.

Пројекат Унапређење енергетске ефикасности у зградама јавне намене - школама финансира се из развојне помоћи Немачке развојне банке (*KfW*): 15 милиона евра из развојног кредита и 1,5 милиона евра из *WBIF* донација. Циљ пројекта је унапређење услова за живот и рад ученика и наставног особља у школама кроз унапређење енергетске ефикасности објеката ових институција, односно уштеде енергије на нивоу од најмање 20 % у односу на просечни ниво потрошње објекта, чиме се директно доприноси циљу уштеде енергије државе. Средином новембра 2014. године потписани су Споразум о зајму између *KfW*, Франкфурт на Мајни и Републике Србије, у износу до 15.000.000 евра, Споразум о финансирању консултантских услуга, као и Посебни споразум којим се дефинишу права и обавезе уговорних страна. У јулу 2016. потписан је уговор са изабраним извођачем за радове на првих 5 школа у оквиру *FTS* кластера. Радови су завршени у првој половини 2017. године.

На предлог МРЕ, Влада је усвојила Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије за 2014. и 2015. годину.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.15. ЕНЕРГЕТИКА				
3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије				
Р. бр.	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-513	Дугорочна стратегија за подстицање улагања у обнову националног фонда зграда	МГСИ	2019/III
Celexi: 2:32012L0027(стручно редигован)				
2	2017-512	Закон о изменама Закона о планирању и изградњи	МГСИ	2018/IV
Celexi: 1:32010L0031(стручно редигован)				

3	2017-487	Закон о изменама и допунама закона о ефикасном коришћењу енергије	MPE	2018/I
Celexi: 1:32009L0125(стручно редигован)				
4	2017-489	Закон о изменама и допунама закона о ефикасном коришћењу енергије	MPE	2019/II
Celexi: 1:32012L0027(стручно редигован)				
5	2017-329	Уредба о критеријумима одрживости биогорива	MPE	2018/IV
Celexi: 2:32013L0018(није номинован) 2:32009L0028(стручно редигован)				
6	2017-530	Уредба о поступку утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна, начину означавања производа, садржини декларације о усаглашености и другим условима којима се обезбеђује примена захтева еко-дизајна производа	MPE	2018/II
Celexi: 1:32009L0125(стручно редигован)				
7	2017-263	Уредба о уделу биогорива на тржишту	MPE	2018/IV
Celexi: 2:32015L1513(није номинован) 2:32013L0018(није номинован) 2:32009L0028(стручно редигован)				
8	2017-455	Правилник о еко-дизајн захтевима за "стендбај" и "офмоуд" потрошњу електричне енергије електричних и електронских кућних апарата и канцеларијске опреме	MPE	2019/I
Celexi: 1:32013R0801(преведен) 1:32008R1275(стручно редигован)				
9	2017-320	Правилник о еко-дизајн захтевима за грејаче воде и резервоаре топле воде	MPE	2020/I
Celexi: 1:32013R0814(стручно редигован) 1:32009L0125(стручно редигован)				
10	2017-317	Правилник о еко-дизајн захтевима за грејаче простора и комбиноване грејаче	MPE	2020/I
Celexi: 1:32013R0813(стручно редигован) 1:32009L0125(стручно редигован)				
11	2017-313	Правилник о еко-дизајн захтевима за компјутере и сервере	MPE	2019/IV
Celexi: 1:32013R0617(стручно редигован) 1:32009L0125(стручно редигован)				
12	2017-303	Правилник о еко-дизајн захтевима за машина за сушење веша са бубњем за домаћинство	MPE	2019/II
Celexi: 1:32012R0932(стручно редигован) 1:32009L0125(стручно редигован)				
13	2017-443	Правилник о еко-дизајн захтевима за машине за прање веша	MPE	2018/IV
Celexi: 1:32010R1015(стручно редигован)				
14	2017-386	Правилник о еко-дизајн захтевима за машине за прање судова	MPE	2018/IV
Celexi: 1:32010R1016(стручно редигован)				
15	2017-321	Правилник о еко-дизајн захтевима за пећнице, плоче за кување и напе за домаћинство	MPE	2019/III

Celexi: 1:32014R0066(није номинован) 1:32009L0125(стручно редигован)				
16	2017-377	Правилник о еко-дизајн захтевима за расхладне уређаје	МРЕ	2019/I
Celexi: 1:32009R0643(стручно редигован)				
17	2017-374	Правилник о еко-дизајн захтевима за сет-топ бокс уређаје	МРЕ	2018/III
Celexi: 1:32009R0107(стручно редигован)				
18	2017-448	Правилник о еко-дизајн захтевима за теле-визоре	МРЕ	2019/II
Celexi: 1:32013R0801(преведен) 1:32009R0642(стручно редигован)				
19	2017-383	Правилник о еко-дизајн захтевима за уређаје за климатизацију	МРЕ	2019/III
Celexi: 1:32012R0206(стручно редигован)				
20	2017-316	Правилник о еко-дизајн захтевима за усисиваче	МРЕ	2020/II
Celexi: 1:32013R0666(преведен) 1:32009L0125(стручно редигован)				
21	2017-356	Правилник о изменама и допунама Правилника о енергетској ефикасности зграда	МГСИ	2018/IV
Celexi: 2:32010L0031(стручно редигован)				
22	2017-355	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда	МГСИ	2018/IV
Celexi: 2:32010L0031(стручно редигован)				
23	2017-248	Правилник о израчунавању удела обновљивих извора енергије	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:32015L1513(није номинован) 2:32013L0018(није номинован) 2:32009L0028(стручно редигован)				
24	2017-469	Правилник о означавању енергетске ефикасности грејача воде	МРЕ	2018/I
Celexi: 2:32013R0812(стручно редигован)				
25	2017-483	Правилник о означавању пнеуматика у погледу ефикасног коришћења горива и других битних карактеристика	МРЕ	2019/II
Celexi: 2:32009R1222(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности за успостављање или јачање институционалне структуре и административних капацитета

За потребе даљег рада на преношењу и спровођењу директива у области енергетске ефикасности у Одсеку за унапређење енергетске ефикасности при министарству надлежном за послове енергетике потребно је попунити пет систематизованих а упражњених радних места од којих је једно радно место предвиђено за стручњака правне струке чије ангажовање је посебно хитно како би се омогућио несметан рад Одсека након завршетка пројекта по основу кога је тренутно правник ангажован по

уговору. Поред тога, да би се омогућило квалитетно спровођење активности Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности потребно је додатно ангажовање још три лица која би се бавила овим активностима.

Према ЗЕКЕ предвиђено је да надзор над спровођењем већег дела одредби овог закона спроводи министарство надлежно за послове енергетике преко електроенергетског инспектора и инспектора опреме под притиском. Постојећи број инспектора није довољан и потребно је да се за потребе спровођења надзора над спровођењем ЗЕКЕ запосле још три инспектора.

Како би се у извесној мери превазишао проблем недовољних административних капацитета, Министарство реализује извештајан број пројеката који се финансирају из ванбуџетских средстава (наведени су у даљем тексту) кроз чију реализацију се остварују обавезе из процеса приступања Републике Србије ЕУ. Мали број стално запослених је ограничавајући фактор и за праћење и активно учешће у реализацији оваквих пројеката. Пројекти путем којих се повремено ангажују лица у циљу надокнађивања недостатка стално запослених дају привремене резултате али не постиже се неопходни континуитет процеса рада. Министарство ради и на увођењу интернет апликација и база података за лакше прикупљање и анализу података о праћењу спровођења појединих мера, за шта су такође неопходни додатни људски ресурси.

За потребе даљег рада на транспозицији и спровођењу директива у области енергетске ефикасности у Одељењу за стамбену политику, комуналне делатности и енергетску ефикасност МГСИ, потребно је систематизовати 2 нова радна места. Запослени на овим радним местима би имали обавезу да раде на: припреми законске регулативе којом се преносе прописи ЕУ у законодавство РС, активностима којима се испуњавају обавезе које проистичу из прописа и спровођењу пројеката којима ће бити подржано испуњење обавеза из ЕУ прописа.

За потребе јачања институционалне структуре и административних капацитета Одсека за ОИЕ потребно је додатно запошљавање државних службеника како следи: Један државни службеник задужен за примену прописа у области биогорива од 2018. године; Један државни службеник задужен за правне послове у области обновљивих извора енергије у 2018. години; Један државни службеник за праћење статистике у области обновљивих извора енергије од 2018. године; Један државни службеник за економску анализу прописа у области обновљивих извора енергије од 2018. године; Пет државних службеника за послове инспекцијског надзора у области обновљивих извора енергије од 2018. године. Потреба за запошљавањем свих девет државних службеника је дугорочна, односно постоји и за период након придруживања ЕУ.

в) Остале планиране мере и активности

Одсек за унапређење ЕЕ у оквиру МРЕ ради⁴¹ на:

- увођењу и праћењу енергетске ефикасности (ЕЕ) у сектору транспорта и у том смислу је предвиђено доношење два правилника: Правилника о обиму и врсти података који се прикупљају из обавезних техничких прегледа, као и садржини и обрасцу извештаја који омогућавају утврђивање и праћење индикатора потрошње енергије у

⁴¹ Овим прописима се не преносе конкретне одредбе прописа ЕУ, већ они у техничком смислу разрађују неке домаће прописе који јесу донети због усаглашавања са прописима ЕУ и стога нису наведени у листи планираних прописа.

транспорту и Правилника о садржини програма унапређења енергетске ефикасности у превозу;

- доношењу аката који се односе на систем енергетског менаџмента и енергетске прегледе, и услове под којима би опремање грејне инсталације мерним уређајима било технички неизводљиво или у односу на дугорочно процењену уштеду енергије није економски исплативо.

- доношењу следећих прописа у вези са ЕЕ нових и ревитализованих система за производњу, пренос и дистрибуцију енергије: Уредбе о минималним захтевима енергетске ефикасности које морају да испуњавају нова и ревитализована постројења за производњу електричне и топлотне енергије, као и постројења за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије, односно системи за пренос електричне енергије, односно системи за дистрибуцију електричне и топлотне енергије, као и системи за транспорт и дистрибуцију природног гаса; Правилника о садржини елабората о енергетској ефикасности постројења за производњу топлотне или електричне енергије, система или делова система за преношење, односно дистрибуцију електричне, односно топлотне енергије.

Планирано је да сви горе наведени прописи буду донети у IV кварталу 2018. године.

Очекује се да ће почетком 2018. године бити објављен нови позив за доделу средстава из Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности ради финансирања пројеката у области ефикасног коришћења енергије у јединицама локалне самоуправе.

У циљу испуњавања обавеза из процеса приступања Републике Србије ЕУ у Републици Србији реализују се следећи пројекти:

Пројекат енергетске ефикасности и управљања енергијом у општинама (ПЕЕУЕО) у Србији

Пројекат се реализује између Владе Републике Србије и Владе Швајцарске Конфедерације. Циљ пројекта је остваривање системског и свеобухватног управљања енергијом на локалном нивоу кроз увођење сертификата Европске награде за енергију и побољшања енергетске ефикасности јавних објеката у граду Крушевцу, граду Ужицу, општини Параћин и општини Врбас у циљу повећања животног стандарда, промовисања економског развоја и пружања одговора на климатске промене. Обухватиће рехабилитацију 26 зграда (17 основних школа, 6 вртића, 1 средња школа и 2 здравствене установе) и развој капацитета. Укупна вредност пројекта износи око 10 милиона CHF од чега 8,8 милиона CHF донира Швајцарска а 1,2 милиона представља контрибуцију јединица локалних самоуправа.

Други циљеви чије се остваривање жели овим пројектом обухватају развијање свести о енергетској ефикасности, допринос у спровођењу националне политике енергетске ефикасности на нивоу јединица локалне самоуправе и усмеравање привреде Републике Србије у смеру смањења захтева за потрошњом енергије.

Пројекат се састоји од три главне компоненте које су у међусобно повезане :

1. Европске награде за енергију (програм за планирање и остваривање циљева политике очувања енергије и климатских услова),
2. инвестиције у енергетску ефикасност,
3. развоја капацитета.

Споразум о пројекту између Владе Републике Србије и Владе Швајцарске Конфедерације потписан је 28. марта 2017. године, а истог дана и појединачни уговори између четири јединице локалне самоуправе и Министарства.

У току последњег квартала 2017. године завршиће се поступак избора техничког консултанта на пројекту и Асистента за спровођење пројекта који треба да помаже Министарству у имплементацији пројекта

Програм **„Рехабилитација система даљинског грејања у Србији – Фаза IV”**. У оквиру овог Развојног програма, који се реализује од 2001. године у оквиру Српско-немачке финансијске сарадње, техничким и институционалним мерама врши се рехабилитација и модернизација топлана у циљу побољшања енергетске ефикасности (ЕЕ), заштите животне средине и животног стандарда грађана. До сада су реализоване 3 фазе Програма вредне 63 мил. ЕУР кроз које је рехабилитовано 8 топлана. Текућа, IV фаза, у којој учествује 20 топлана, вредности 58,25 мил ЕУР, почела је 2012. године и планирано је да траје до краја 2017. године. Суфинансира се са по 2 мил. ЕУР гранта Владе СР Немачке и ЕУ (Заједнички европски фонд за Западни Балкан - *EWBJF*), 45 мил. ЕУР „меког” зајма *KfW* и финансијским доприносом Републике Србије од 9,25 мил. ЕУР.

Пројекат **„Смањење баријера за убрзани развој тржишта биомасе у Србији”** од 2014. до 2018. године Министарство рударства и енергетике и Министарство пољопривреде и заштите животне средине реализују у оквиру Програма Уједињених нација за развој.

Пројекти **Катастар малих хидроелектрана и Техничка подршка Министарству рударства и енергетике за спровођење прописа ЕУ у области обновљивих извора енергије** су у току и финансирају се из ИПА 2013 и ИПА 2014, респективно.

Како би се превазишао проблем недовољних административних капацитета Одсека за унапређење енергетске ефикасности, Министарство имплементира или учествује у имплементацији следећих пројеката техничке помоћи:

Пројекат **„Помоћ за унапређивање система енергетског менаџмента у свим секторима потрошње енергије у Републици Србији”** финансира *JICA* у износу од 1.000.000 евра са циљем да се успостави систем енергетског менаџмента у складу са Законом о ефикасном коришћењу енергије;

Успостављање информационог система за енергетски менаџмент у општинама. Донација УНДП вредна је 1 милион долара. Огледа се у формирању базе података уз учешће буџета Републике Србије од око 45.000 долара кроз *„Cost Sharing Agreement”*. Циљ пројекта је да се омогући праћење потрошње енергије и управљање њеном потрошњом на локалном нивоу;

Регионални програм енергетске ефикасности на Западном Балкану финансира *EBRD* (регионални пројекат) који прати кредитна линија за унапређење енергетске ефикасности. Период реализације пројекта је 2013-2016, а главни циљ је стварање тржишта енергетских услуга и спровођење ЕСКО принципа реализације пројекта у јавном сектору у пракси, као и стварање окружења погодног за унапређење енергетске ефикасности кроз креирање регулаторног оквира. Ово је све у директној вези са захтевима Директиве 2006/32/ЕЗ, али је подршка изради подзаконских аката омогућена и у погледу преношења других директива;

Успостављање платформе MVP за праћење и оцену спровођења акционог плана енергетске ефикасности, и његов наставак кроз пројекат *„Мрежа МВП институција јужне и југоисточне Европе”* који су финансирани од стране *GIZ ORF-E* (регионални пројекат). Циљ пројекта је да се успостави електронска платформа кроз коју би се омогућио лакши процес праћења и оцене спровођења акционог плана применом методологије одоздо према горе (*bottom-up*). Платформа је званично предата на употребу Министарству рударства и енергетике у септембру 2017. године, а пуна примена

система прикупљања података се очекује након увођења система енергетског менаџмента у јединицама локалне самоуправе.

Енергетска ефикасност у јавним зградама који је започет у I кварталу 2016. године. Пројекат се финансира из ДКТИ програма а реализоваће га GIZ. Реализација Пројекта треба да пружи подршку за сагледавање модалитета примене члана 5. Директиве 2012/27/EУ.

Уклањање препрека за промовисање и подршку систему енергетског менаџмента у општинама у Републици Србији. Пројекат се финансира из донације GEF у износу од 2,3 милиона УСД, УНДП-а у износу око 0,2 милиона, контрибуцију РС за рад Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности у вредности од око 0,2 милиона УСД и контрибуцију општина од око 0,3 милиона УСД. Пројекат ће подржати Министарство рударства и енергетике у циљу увођења и примене система енергетског менаџмента у општинама, а у складу са Законом о ефикасном коришћењу енергије. Поред тога, пројекат ће промовисати улагања у енергетску ефикасност у јавним зградама и општинским службама у Србији. Стратегија пројекта је повећање институционалних капацитета Србије да се бави енергетским менаџментом у општинама успостављањем посебне Јединице за подршку енергетске ефикасности у општинама у оквиру МРЕ, са циљем да се обезбеди институционална подршка јачању капацитета свих заинтересованих страна за успостављање и примену система енергетског менаџмента у општинама и да се идентификују, развијају и финансирају пројекти енергетске ефикасности у јавним зградама и објектима.

У наредном периоду, у циљу хармонизације са ЕУ регулативом у области енергетске ефикасности планира се реализација следећих пројеката:

Пројекат „Јачање капацитета Министарства рударства и енергетике у имплементацији финансијске линије за побољшање енергетске ефикасности“, који се финансира од стране ИПА фондова, анализираће, између осталог, постојећи механизми рада Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности у оквиру тренутног правног статуса, а затим и предложити неопходне измене Правилника о условима за расподелу и коришћење средстава Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности Републике Србије и критеријумима о изузимању од обавеза вршења енергетског прегледа („Службени гласник РС“, број 15/16). Из средстава ИПА 2014 предвиђа се реализација пројекта који ће за циљ имати перношење ЕЕД и других нетранспонованих директива али и подизање капацитета МРЕ за примену ЗЕКЕ и АПЕЕ, као и реализацију промотивне кампање и промотивних енергетских прегледа за мала и средња предузећа, у складу са ЕЕД. Пројекат је ушао у финансијски споразум а у јануару 2016. године МРЕ је припремило предлог пројектног задатка који је прослеђен CFCU али због слабих капацитета ове институције и дилеме ЕУД у погледу врсте уговора очекује се да пројекат почне тек почетком 2018. године.

Из средстава ИПА 2016 предвиђена је подршка за праћење и проверу квалитета производа у складу са захтевима директива 2009/125/EЗ и 2010/30/EУ.

Одсек за обновљиве изворе енергије планира:

- Припрему Извештаја о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије за 2016. и 2017. годину, који ће бити усвојен у IV кварталу 2018. године;
- Усклађивање прописа Републике Србије са преузетим међународним обавезама у области ОИЕ, а које нису обухваћене Законом о енергетици;
- Анализу ефеката примене постојећих прописа, а нарочито прописа којима се уређује подстицање производње електричне енергије из ОИЕ и, на основу резул-

тата свеобухватне техно-економске анализе, евентуалну измену постојећих прописа.

Активности у периоду након 1. јануара 2022. године

Прописе у вези са применом Програма Енергетске звезде, који се односе на обележавање ефикасности канцеларијске опреме (Програм Енергетске звезде и Одлука 2013/107/ЕУ, Уредба 106/2008, Уредба 174/2013 и Одлука 2014/202/ЕУ) могуће је применити тек када учешће Републике Србије у *European Union Energy Star Board (EUESB)* и примена међународних уговора које је ЕУ потписала са САД у вези са Програмом Енергетске звезде буду могући, а то значи након приступања Републике Србије ЕУ.

Што се тиче транспоновања појединих имплементационих мера – делегираних уредби у вези са **Директивом 2009/125/ЕЗ**, у овом тренутку постоји 20 делегираних уредби из еко дизајна које нису припремљене и не може се очекивати њихово преношење до децембра 2021. године због недовољних административних капацитета Одсека за унапређење енергетске ефикасности Министарства рударства и енергетике као и Републичког секретаријата за законодавство. У том смислу очекује се пуна имплементација еко дизајна тек након децембра 2021. године односно након приступања ЕУ, када ће се делегиране уредбе директно примењивати.

3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења

1. Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености

У периоду након друге ревизије НПАА у области нуклеарне сигурности и заштите од зрачења донети су следећи прописи који су делимично усклађени са одговарајућим прописима ЕУ:

- Правилник о условима за добијање лиценце за обављање радијационе делатности („Службени гласник РС“, бр. 61/11, 101/16);
- Правилник о условима за добијање решења за обављање послова из области заштите од зрачења („Службени гласник РС“, бр. 61/11, 101/16).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Институционални оквир у области заштите од зрачења и нуклеарне сигурности чине:

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (Агенција) (надлежности дефинисане чланом 6. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, Службени гласник РС, бр. 36/09 и 93/12);

Министарство просвете, науке и технолошког развоја (надзор над радом Агенције у вршењу поверених послова у надлежности Агенције у складу са прописима којима се уређује државна управа, инспекцијски надзор над спровођењем мера нуклеарне сигурности преко инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом);

Министарство заштите животне средине (надзор над радом Агенције у вршењу поверених послова у надлежности Агенције у складу са прописима којима се

уређује државна управа, инспекцијски надзор над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења преко инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења).

Агенција има 24 запослена на неодређено време од којих се 6-8 запослених са по 15 % радног времена бави транспозицијом прописа, а 10 ради на спровођењу прописа.

Тренутно Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије нема довољно стручно-административних капацитета за послове преношења/спровођења правних тековина ЕУ, као и за ефикасно спровођење свих законом предвиђених надлежности нити има довољан капацитет за апсорбовање унапред одобрене међународне помоћи за јачање капацитета регулаторног тела.

Тренутно, Министарство просвете, науке и технолошког развоја нема запосленог инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом.

Министарство заштите животне средине, Сектор за надзор и предострожност у животној средини има осам систематизованих радних места за инспекторе за заштиту од јонизујућих зрачења, од којих је седам попуњено и једно упражњено са седиштем у Новом Саду. Инспектори за заштиту од јонизујућих зрачења су надлежни за вршење инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења на целој територији Републике Србије и то: три са седиштем у Београду и по један са седиштем у Нишу, Новом Саду, Шиду, Прибоју и Врању.

в) Остале предузете мере и активности

Конвенција о нуклеарној сигурности и Заједничка конвенција о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом су потврђене у Републици Србији доношењем закона о њиховом потврђивању у Народној скупштини Републике Србије („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, број: 10/17) који су ступили на снагу 21. новембра 2017. године.

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије је успоставила Базу података о радиоактивном отпаду на територији Републике Србије. Сви носиоци лиценце за обављање радијационе делатности који у оквиру својих решења имају спремишта за радиоактивни отпад достављају Агенцији за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије редовне годишње извештаје о генерисаном радиоактивном отпаду. ЈП „Нуклеарни објекти Србије“, које је једини оператер складишта радиоактивног отпада, доставља редовне тромесечне извештаје о примљеном и ускладиштенем радиоактивном отпаду.

У оквиру Пројекта II Центра за подршку у области политике и права (*PLAC II*) – Правна подршка преговорима, спроведене су следеће пројектне активности:

1. Припрема Упутства за за лиценцирање радијационих делатности у радиотерапији и нуклеарној медицини уз примену градираног приступа у складу са Директивом Савета 2013/59/Еуратом (новембар 2016);
2. Припрема Упутства за лиценцирање радијационих делатности у индустријској радиографији уз примену градираног приступа у складу са Директивом Савета 2013/59/Еуратом (јануар 2017);

3. Припрема Плана инспекције нуклеарних објеката осим нуклеарних електрана у складу са Директивом Савета 2009/71/Еуратом и Директивом Савета 2014/87/Еуратом (мај, септембар 2017);
4. Припрема Упутства за спровођење процене сигурности за нуклеарни реактор нулте снаге у складу са Директивом Савета 2009/71/Еуратом и Директивом Савета 2014/87/Еуратом (мај 2017);
5. Припрема предлога Правилника о безбедности радиоактивних извора у складу са Директивом Савета 2013/59/Еуратом (јул 2017);
6. Припрема Плана инспекције за радијационе делатности у складу са Директивом Савета 2013/59/Еуратом (септембар 2017);
7. Израда методологије за успостављање ограничења доза у складу са чланом 6. Директиве Савета 2013/59/Еуратом и Упутства за управљање високоактивним затвореним изворима у складу са Директивом Савета 2013/59/Еуратом (октобар 2017).

У оквиру Инструмента за техничку помоћ и размену информација Европске комисије (ТАИЕХ) спроведене су следеће активности:

1. Процене доза за појединце из становништва - јул 2017. године
2. Регулаторна контрола природних радиоактивних материјала (НОРМ) - децембар 2017. године

2) Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) План доношења прописа⁴²

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.15. ЕНЕРГЕТИКА				
3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења				
Р. бр.	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-246	Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности	МЗЖС	2019/І
Celexi: 1:32014L0087(стручно редигован) 1:32013L0059(стручно редигован) 1:32013L0051(стручно редигован) 1:32011L0070(стручно редигован) 1:32009L0071(стручно редигован) 1:32006L0117(стручно редигован)				
2	2017-235	Уредба о утврђивању Плана за деловање у случају акцидента	АЗЈЗНС	2018/І
Celexi: 1:32013L0059(стручно редигован)				

⁴² У циљу потпуног усаглашавања домаћег законодавног оквира са: Директивом Савета 2013/59/Еуратом, Директивом Савета 2013/51/Еуратом, Директивом Савета 2006/117/Еуратом, Директивом Савета 2011/70/Еуратом, Директивом Савета 2009/71/Еуратом и Директивом Савета 2014/87/Еуратом, у I кварталу 2019. године планирано је доношење новог закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности а доношење његових одговарајућих подзаконских аката као и евентуалне институционалне измене регулаторног оквира је планирано за IV квартал 2021. године. Тачан број и називи потребних подзаконских аката биће познат након припреме Нацрта закона.

3	2017-214	Уредба о утврђивању Програма радијационе сигурности и безбедности	АЗЈЗНС	2018/IV
Celexi: 1:32013L0059(стручно редигован)				
4	2017-245	Уредба о утврђивању Програма управљања радиоактивним отпадом	АЗЈЗНС	2018/III
Celexi: 1:32011L0070(стручно редигован)				

б) Преглед мера и активности за успостављање или јачање институционалне структуре и административних капацитета

Тачан број потребних инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења зависиће од прописаних надлежности и овлашћења у вршењу инспекцијског надзора и биће одређен по усвајању Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности у I кварталу 2019. године.

На активностима рада на изради новог закона а у циљу преношења и усклађивања са правним тековинама ЕУ, Министарству заштите животне средине, биће неопходно и јачање административних капацитета по питању правних стручњака. У периоду 2018-2021. година потребно је ангажовање једног правника.

У циљу јачања административних капацитета за ефикасно спровођење мера нуклеарне сигурности у Министарству просвете, науке и технолошког развоја планирано је дугорочно запошљавање једног инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом почевши од 2018. године.

Потребно је даље јачање и развијање регулаторног тела тј. Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије као и целокупног регулаторног оквира у овој области (инспекције у области заштите од зрачења и нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом) у складу са захтевима Директиве Савета 2009/71/Еуратом, Директиве Савета 2011/70/Еуратом, Директиве Савета 2013/59/Еуратом и Директиве Савета 2014/87/Еуратом које прописују обавезу државе да оснује компетентно регулаторно тело са следећим правима и обавезама које такво тело треба да има у својој надлежности:

Обезбеђивање сталног обучавања и усавршавања својих кадрова;

Обезбеђивање да надлежно регулаторно тело буде функционално одвојено од било ког другог органа или организације, које се бави промовисањем или коришћењем нуклеарне енергије или радиоактивног материјала укључујући и производњу електричне енергије и примене радиоизотопа, управљањем ислуженим горивом или радиоактивним отпадом, као и обављањем радијационих делатности које могу довести до повећања нивоа излагања или вероватноће потенцијалног излагања јонизујућим зрачењима. На тај начин се обезбеђује делотворна независност од неоправданог утицаја на одлучивање регулаторног тела у регулаторним питањима;

Обезбеђивање да надлежно регулаторно тело располаже правним овлашћењима и људским и финансијским ресурсима, потребним за испуњавање његових обавеза у вези са националним оквиром прописаним овим директивама са приоритетним нагласком на сигурност. Ово укључује овлашћења и ресурсе да се од носиоца лиценце захтева да испуњава националне захтеве за нуклеарну сигурност и услове из одговарајуће лиценце, да се захтева доказ о испуњавању ових услова, да се проверава испуње-

ност ових услова уз помоћ регулаторног надзора и инспекције и да се примењују казнене одредбе, укључујући и прекид рада нуклеарног објекта.

За потребе усклађивања и имплементације са ЕУ прописима и обављање редовних надлежности Агенције потребно је повећање броја запослених тј. запошљавање укупно тринаест високо-образованих сарадника и то запошљавање пет високо-образована сарадника на пословима нуклеарне сигурности и безбедности, контроле испуњености услова на основу којих су издате лиценце у области нуклеарне сигурности и безбедности, управљања РАО и евиденције нуклеарних материјала и осам високо-образованих сарадника на пословима заштите од јонизујућих зрачења и контроле испуњености услова на основу којих су издате лиценце и овлашћења у области заштите од зрачења.

Одлуком Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину („Службени гласник РС“, број 101/15), максималан број запослених на неодређено време у Агенцији за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије је смањен са 35 на 24.

Активности предвиђене за јачање административних капацитета, односно за повећање броја запослених у наредним годинама биће планиране у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије, односно у оквиру утврђених лимита на разделу министарства надлежног за послове заштите животне средине и министарства надлежног за просвету, науку и технолошки развој.

в) Остале планиране мере и активности

Агенција ће током 2018. године изградити и објавити Упутство за имплементацију система за обрачун и контролу нуклеарног материјала у складу са Препоруком Комисије 2009/120/Еуратом о имплементацији система за обрачун и контролу нуклеарног материјала од стране оператора нуклеарних објеката.

Решавање појединих питања у вези са обједињавањем регулаторних послова и послова вршења инспекцијског надзора, кроз имплементацију правних тековина ЕУ, превазилази надлежности Министарства заштите животне средине и Министарства просвете, науке и технолошког развоја, и за њихово решавање биће неопходно учешће и других надлежних државних институција као и виших нивоа одлучивања.

У току су активности које се предузимају у циљу ратификовања и потпуног спровођења Додатног протокола уз Споразум о примени гаранција између Републике Србије и МААЕ који је потписан 3. јула 2009. године, чиме је наша држава изразила спремност да буде прикључена интернационалним напорима за контролу неширења нуклеарног оружја, а што је предвиђено чланом 3. ССП.

У I кварталу 2018. године планирано је доношење новог Правилника о контроли радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту којим ће бити унапређено спречавање недозвољеног промета нуклеарних и радиоактивних материјала, укључујући и процедуру за поступање у случају откривања недозвољеног промета као и метода и начин контроле радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту.

До краја 2018. године, предвиђено је и јачање националног регистра извора јонизујућих зрачења и нуклеарних материјала.

Развојна помоћ у области нуклеарне сигурности и заштите од зрачења остварује се кроз хоризонтални ИПА програм, а до сада су испрограмирани пројекти у оквиру ИПА 2008, 2009, 2010 и 2011.

Делегација ЕУ у Републици Србији доставила је Нацрт Споразума о финансирању, између Европске Комисије и Републике Србије, чији предмет је промоција нуклеарне сигурносне културе, са циљем да се у наредних неколико година из просторија Института Винча и Јавног предузећа „Нуклеарни објекти Србије“ на сигуран и безбедан начин уклоне материјали заостали из периода интензивног рада са нуклеарним и радиоактивним материјалима а који се одавно више не користе, као и подршка регулаторном телу Републике Србије, у овој области. Вредност ових послова процењена је на око 2 милиона евра и треба у целости да буде финансирана из фондова Европске Комисије.

Последњи ИПА пројекат на тему јачања регулаторне структуре под називом: „Даље јачање техничког капацитета регулаторних тела за нуклеарну сигурност у Албанији, Босни и Херцеговини, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији, као и Косову*“ (оригинални назив: *Further Enhancement of the Technical Capacity of Nuclear Regulatory Bodies in Albania, Bosnia and Herzegovina, the Former Yugoslav Republic of Macedonia, Montenegro and Serbia, as well as Kosovo**) одвија се у оквиру Хоризонталног програма ИПА 2011 из области нуклеарне сигурности и заштите од јонизујућих зрачења (вишекорисничка ИПА, компонента I - Помоћ у транзицији и изградња институција), а спроводи у Агенцији са почетком реализације 1. јул 2015. године и трајањем 36 месеци. Конзоцијум који спроводи пројекат у име Европске комисије састоји се од 4 институције, односно предузећа (*ENCO, Slovenian Nuclear Safety Administration, Slovenian Radiation Protection Administration, GRS - Gesellschaft für Anlagen- und Reaktorsicherheit (GRS) gGmbH*).

Република Србија у оквиру овог пројекта учествује у следећа четири пројектна задатка:

Задатак 1: Транспоноване законодавства ЕУ (*Task 2.1 - Transposition of EU acquis*) - обухвата 2 велике целине: израду табела усклађености преосталих ЕУ директива (за Србију су то директиве 59/2013, 51/2013, 87/2014) и израду нацрта регулативе/легислативе (за Србију је то превасходно израда нацрта новог Закона и пратеће структуре правилника);

Задатак 2: Дефинисање кључних елемената за елаборат националне политике и стратегије за управљање радиоактивним отпадом (*Task 3.4 - Definition of key elements for further elaboration of a national policy and a national strategy for radioactive waste management*) - обухвата израду нацрта докумената националне политике и стратегије за управљање радиоактивним отпадом;

Задатак 3: Декомисија истраживачког реактора РА (*Task 3.5 - Decommissioning of the RA Research Reactor*) - обухвата идентификацију различитих опција (стратегије за декомисију) које се односе на декомисију реактора РА у Винчи;

* Овај назив не прејудуира ставове о статусу и у складу је са Резолуцијом СБ УН 1244 и мишљењем МСП о косовској декларацији о независности.

Задатак 4: Стратешки план и менаџмент систем (*Task 2.5 - Strategic Plan and Management System*) - обухвата прикупљање информација и анализу недостатака, као и израду нацрта следећих докумената: стратешки план и придружени акциони план за Агенцију, организациона шема и опис радних места/послова, опис и документа менаџмент система Агенције.

У складу са препорукама експерата добијених током спровођења различитих *PLAC II* пројектних активности планирано је да се кроз будуће пројектне активности дефинишу кључни процеси регулаторног тела (који ће бити инкорпорирани у будући менаџмент систем регулаторног тела) као и да се успостави делотворна интеграција између лиценцирања, инспекције и одржавања евиденција на основу јасног менаџмента документима и процедурама архивирања. Такође, планирана је и пројектна активност која укључује израду документације/упутстава за кључне процесе регулаторног тела и развој упутстава за носиоце лиценце.

3.16. ОПОРЕЗИВАЊЕ

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Област опорезивања у Републици Србији уређена је следећим законима: Закон о акцизама; Закон о дувану; Закон о фискалним касама; Закон о порезу на доходак грађана; Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање; Закон о пореском поступку и пореској администрацији; Закон о порезима на имовину; Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара; Закон о порезу на додату вредност; Закон о порезу на премије неживотног осигурања; Закон о порезу на добит правних лица; Закон о условном отпису камата и мировању пореског дуга; Закон о републичким административним таксама.

У вези активности које се односе на измене законских решења, а узимајући у обзир сваку од области опорезивања која је предмет усаглашавања, указујемо да су у току 2016. године извршене измене и допуне следећих закона:

• **Закон о акцизама** („Службени гласник РС”, бр. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02-др. закон, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05-др. закон, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12, 47/13, 68/14-др. закон, 142/14, 55/15, 103/15 и 108/16), који је делимично усклађен са стандардима ЕУ.

Народна скупштина је, на седници одржаној 28. децембра 2016. године, усвојила Закон о изменама и допунама Закона о акцизама („Службени гласник РС”, број 108/16), који се примењује од 1. јануара 2017. године. Овим законом постиже се даља постепена хармонизација акцизне политике са прописима Европске уније. Хармонизација акцизне политике односи се на опорезивање акцизом цигарета и осталих дуванских производа, с тим у вези овом изменом закона утврђен је акцизни календар на цигарете за период 2017. - 2020. године, што представља даље усклађивање са Директи-

вом Савета број 2011/64 од 21. јуна 2011. године (којом се уређује опорезивање акцизом цигарета и осталих дуванских производа).

Имајући у виду да према поменутој Директиви укупно акцизно оптерећење (специфична акциза + *ad valorem* акциза) не сме бити испод 60% малопродајне цене једне паклице цигарета у категорији просечне пондерисане малопродајне цене цигарета и укупна акциза не може бити нижа од 90€ на 1000 комада цигарета у категорији просечне пондерисане малопродајне цене, ради достизања минималног нивоа опорезивања акцизом цигарета, овим законом предвиђено је постепено повећање укупног акцизног оптерећења цигарета. С тим у вези, законом се прописује средњорочни план постепеног повећавања акцизног оптерећења у периоду 2017–2020. године, кроз повећање специфичне компоненте акцизе сваких шест месеци у наведеном периоду, при чему је стопа *ad valorem* компоненте акцизе остала непромењена (33% на малопродајну цену цигарета), независно од периода примене. Овим законом усвојено је умерено повећање специфичне компоненте акцизе на цигарете кроз постепено повећање акциза, како би се у прихватљивом временском року достигао минимални ниво опорезивања акцизом у ЕУ од 90€ на 1000 комада цигарета у категорији просечне пондерисане малопродајне цене, односно минимум 1,8 евра по паклици цигарета. Досадашњи ниво опорезивања цигарета акцизом у Републици Србији износи 54€ на 1000 комада цигарета у категорији просечне пондерисане малопродајне цене, тако да је било неопходно да усвојене измене буду пажљиво одмерене, како би се избегле промене у структури и обиму потрошње али и како не би биле супротне циљевима јавне здравствене политике. Приликом утврђивања усвојених специфичних износа акцизе на цигарете, а у циљу очувања буџетских прихода, узето је у обзир и предвиђени даљи пад легалног тржишта дуванских производа који се у просеку креће око 3% годишње (услед смањења броја конзумента цигарета), као и тренда побољшања услова на тржишту дуванских производа и с тим у вези приметног смањења сиве економије. Усвојене законске измене, с једне стране не ти требало да изазову нежељене поремећаје на тржишту, а требало би да са друге стране, да обезбеде произвођачима и увозницима цигарета неопходну предвидивост пословног окружења, које ће, на крају, обезбедити Републици Србији стабилност акцизних прихода у наредном периоду. Поред тога, прописивањем повећања специфичне компоненте акцизе на цигарете сваких шест месеци створиће се услови за стабилност прихода од акцизе на цигарете, с обзиром да би буџетски приход у великој мери био независан од ценовне политике произвођача, односно увозника цигарета. Истовремено, на овај начин, тржиште се штити од јефтинијих цигарета лошег квалитета, чиме се утиче на смањење потрошње цигарета и спроводи Оквирна конвенција о контроли дувана.

Поред тога, у циљу даље хармонизације акцизне политике са стандардима ЕУ, прописано је да се утврђивање просечне пондерисане малопродајне цене врши једном годишње уместо досадашњег решења (два пута годишње). Наиме, према стандардима ЕУ израчунавање просечне пондерисане малопродајне цене цигарета и осталих дуванских производа врши се на бази података који се односе на све цигарете и дуванске производе пуштене у промет у току целе претходне календарске године. Досадашње

законско решење у Републици Србији прописује да се просечна пондерисана малопродајна цена цигарета и осталих дуванских производа и минимална акциза на исте утврђује два пута годишње. Усвојено законско решење, утврђивање просечне пондерисане малопродајне цене дуванских производа једном годишње, требало би да доведе до равномернијег акцизног оптерећења свих ценовних категорија цигарета и избегавање наглог подизања малопродајних цена цигарета пре рока за утврђивање просечне пондерисане цене истих. Истичемо да ће се на бази утврђене просечне пондерисане малопродајне цене цигарета и других дуванских производа, минимални износи акциза на цигарете и друге дуванске производе утврђивати као и до сада два пута годишње.

Такође, прописано је да се од 1. јануара 2018. године на другачији начин уреди опорезивање акцизом кафе, у смислу да проширење обухвата обвезника акцизе на кафу, на начин да се опорезивање акцизом кафе врши, осим при увозу (што представља досадашње законско решење) и када се у Републици Србији врши прерада, пржење, паковање, као и друге са њима повезане радње које се врше у сврху производње кафе. Усвојеним начином опорезивања акцизом кафе учињен је значајни помак у правцу испуњења мерила.

Усвојеним законским решењем изједначиће се положај увозника кафе са домаћим произвођачима кафе и створити једнаки услови за све учеснике на тржишту. Промена акцизне политике на кафу требало би да доведе до смањења нелегалног промета овог производа. Изменама овог закона прописује се да се под произвођачем кафе сматра лице које врши прераду, пржење, паковање, као и друге са њима повезане радње које се врше у сврху производње кафе. То значи да би се кафа опорезивала у свим фазама производње, што значи, да би поред увозника кафе, који су према важећем законском решењу обвезници акцизе, акцизу плаћала и сва лица која врше прераду, пржење, паковање, као и друге са њима повезане радње које се врше у сврху производње кафе.

Прописује се да, с обзиром на то да би се кафа опорезивала у свим фазама производње, обвезник акцизе на кафу (сва лица која врше прераду, пржење, паковање, као и друге са њима повезане радње које се врше у сврху производње кафе) при обрачуну износа акцизе на кафу има право на сразмерно умањење обрачунате и плаћене акцизе претходном учеснику од кога је набавио кафу, односно има право на срезмерно умањење плаћене акцизе коју је сам увезао, а која се користи у фази производње, односно прераде. Такође, у циљу сузбијања нелегалног промета кафе, прописана је да се врши обележавање кафе за крајњу потрошњу контролним акцизним маркицама. Законом је прописана одложена примена наведених одредаба (почетак примене од 1. јануара 2018. године) како би се свим учесницима, како произвођачима кафе, тако и пореској администрацији оставио примерени рок за имплементацију усвојеног законског решења.

Прописано је да ће се од 1. јануара 2018 године пореске пријаве за акцизе на месечном нивоу подносити искључиво у електронском облику.

• **Закон о пореском поступку и пореској администрацији** („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02-исправка, 23/03-исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05- др. за-

кон, 62/06-др. закон, 61/07, 20/09, 72/09-др. закон, 53/10, 101/11, 2/12-исправка, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15 - аутентично тумачење, 112/15, 15/16 и 108/16) биће усклађен са стандардима ЕУ у предвиђеним роковима.

Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 108. од 29. децембра 2016. године и ступа на снагу и примењује се од 1. јануара 2017. године. С тим у вези указујемо да се одредбе које се односе на утврђивање надлежног органа и решавање у другостепеним пореским поступцима примењују почев од 1. јула 2017. године. Основни разлог за доношење овог закона садржан је у предлогу да, ради функционалног јединства у спровођењу пореских прописа, другостепени порески поступак води другостепени орган - Министарство финансија, чиме се обезбеђује да у другом степену одлуку доноси независни орган у односу на првостепени орган, чиме се у потпуности примењује деволутивно дејство жалбе (да по изјављеној жалби не може одлучивати орган који је донео првостепени акт).

● **Закон о порезу на додату вредност** („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04 - исправка, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - др. закон, 142/14, 83/15 и 108/16) - делимично је усклађен са стандардима ЕУ.

Народна скупштина Републике Србије је у 2016. години усвојила Закон о изменама и допунама Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, број 108/16) који је ступио на снагу 1. јануара 2017. године. Овим законом, усвојена су решења која значе даље усаглашавање са прописима Европске уније, пре свега са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, у делу који се односи на место промета услуга и дефинисање пореског обвезника искључиво за примену правила која се односе на место промета услуга, уз напомену да се ова решења примењују од 1. априла 2017. године. Поред наведеног, како у прописима Европске уније који се односе на порез на додату вредност није садржан институт рефундације ПДВ за куповину хране и опреме за бебе, у циљу даљег усклађивања прописа Републике Србије са прописима Европске уније, овим законом предвиђено је да ће се даном почетка примене закона о финансијској подршци породици са децом којим се уређује једнократна исплата новчаних средстава на име куповине опреме за бебе укинути институт рефундације ПДВ за куповину хране и опреме за бебе уређен Законом о порезу на додату вредност.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Надлежност над спровођењем и применом правних тековина Европске уније у овој области је подељена између Министарства финансија - Сектора за фискални систем и Пореске управе, као органа у саставу овог Министарства.

Сектор за фискални систем Министарства финансија обавља, између осталог, нормативне послове који се односе на припрему закона и других прописа којима се уређује порески систем и пореска политика, систем и политика осталих јавних прихода, уређивање система производње и промета дувана и дуванских производа и система евиденти-

рања промета преко фискалних каса, припрему решења за давање акцизних дозвола, припрему за закључивање међународних уговора о избегавању двоструког опорезивања, и др. У Сектору за фискални систем, према тренутно важећем акту о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, систематизовано је 59 радних места, а од тога је попуњено 31 радно место.

Пореска управа има надлежност у спровођењу пореских прописа. Законом о пореском поступку и пореској администрацији прописана је надлежност Пореске управе за утврђивање, наплату и контролу јавних прихода. Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и локалне самоуправе за 2017. годину („Службени гласник РС“, број 61/17 и 82/17) утврђен је максималан број запослених на неодређено време у Министарству финансија – Пореска управа 5.850 запослених. Сагласно наведеном, израђен је Акт о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија – Пореска управа у августу 2017. године. У Пореској управи у октобру 2017. године, укупно је попуњено 5.357 радних места и то: 4884 радних места на неодређено време, а 473 запослених је ангажовано по другом основу.

У циљу јачања капацитета пореске администрације, настављена је и наставиће се интензивна активност на општем стручном усавршавању пореских службеника. Пореска управа Републике Србије је постала корисник програма Европске уније „Фискалис 2020“, закључивањем Споразума између Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у овом програму, који је ступио на снагу 07. јула 2015. године, у циљу побољшавања пореског система на унутрашњем тржишту ЕУ кроз јачање сарадње између земаља чланица и њихових пореских органа и службеника.

Пројекат техничке подршке Швајцарске конфедерације за југоисточну Европу (Програм спроводи Међународни монетарни фонд (ММФ) - Извори финансирања: SECO – Државни секретаријат за економске послове Швајцарске.

Овај пројекат подржава реформу Пореске управе кроз:

1. Рад сталног саветника ММФ-а за Пореску управу.
2. Долазак страних експерата ради пружања техничке помоћи.
3. Мисије из централе ММФ-а.

Надлежност Управе царина у области ПДВ и акцизе

Управа царина Републике Србије надлежна је за примену Закона о порезу на додату вредност и Закон о акцизама, за робу која је у спољнотрговинском промету. Група за порез, акцизе и таксе у Управи царина основана је 2008. године. Према унутрашњој организацији налази се у Одељењу за ТАРИС, инструменте царинске и спољнотрговинске заштите, порез и акцизе у Сектору за тарифске послове. У Групи су систематизована три радна места, и то:

- руководиоца Групе - самостални царински саветник,
- радно место за порезе, акцизе и таксе – царински саветник,
- радно место за примену пореских, акцизних и прописа којима је регулисана област такси - млађи царински саветник.

У Групи се обављају следећи послови:

- учешће у припреми и изради нацрта и предлога закона, подзаконских прописа и других општих аката из области пореза, акциза и такси које органи царинске службе примењују у царинском поступку;
- анализа примене пореских, акцизних и прописа којима је регулисана област такси, као и проблема и појава који настају у примени тих прописа и предлажу се мере за њихово решавање;
- припрема и израда упутстава и објашњења царинарницама и учесницима у царинском поступку и пружање других видова стручне помоћи у примени прописа;
- сарадња са другим органима и организацијама по питањима из делокруга Групе.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

У циљу јачања административних капацитета Сектора за фискални систем, у наредном периоду се планира запошљавање нових лица.

Програм трансформације Пореске управе

Пореска управа је у процесу трансформације који подразумева структурне, организационе и функционалне промене начина рада како би се изградио модеран сервис пореских обвезника. Основ трансформације је Програм трансформације Пореске управе 2015-2020 (у даљем тексту: Програм трансформације), који је подржала Влада Републике Србије 2015. године. Програм трансформације садржи три стратешка циља и три стратешке иницијативе за њихово спровођење.

У јулу 2017. године у Републици Србији је боравила специјалистичка мисија ММФ-а која је дала препоруке за ревизију Програма трансформације и којима се захтева усвајање ажурираног Програма трансформације, до краја децембра 2017. године.

Резултати досадашње реформе по дефинисаним областима Програма трансформације су следећи:

I Прва област „Унапређење стратешког управљања Пореском управом и основних функција Пореске управе:

- Формирана су три Стална одбора за управљање, и то: за управљање и надгледање пословања, управљање и надгледање процеса организационе трансформације и управљање и надгледање управљања ризиком по Плану поштовања прописа;

- Формирани су оперативни тимови који раде на реализацији активности из Програма трансформације и именовани тим лидери;

- Успостављен је систем извештавања о статусу реализације Програма трансформације;

- Састављена је листа надлежности Пореске управе по непореским прописима и сачињен предлог измештања ових споредних активности из надлежности Пореске управе. Препорука мисије ММФ из јула 2017. године је да Влада Републике Србије, до краја октобра 2017. године, усвоји одлуку којом се идентификују споредне активности у Пореској управи које ће од јуна 2019. године или бити пренете у надлежност других институција или ће се њима управљати одвојено од основних функција Пореске управе;

- Примењује се нови систем управљања ризиком према ОЕЦД моделу управљања ризиком по Плану поштовања прописа. У ту сврху формирано је Одељење за стратешке ризике које је израдило План поштовања пореских прописа за 2017. годину, у складу са препорукама и најбољом праксом. Одељење за стратешке ризике је формирано на нивоу Централе Пореске управе, а оперативни ризици су опредељени у оквиру основних функција Сектора за контролу, Центра за велике пореске обвезнике и Сектора пореске полиције;

- Процес реформе процеса контроле је започет израдом анализа, акционих планова и анализом законског оквира за реализацију. Реорганизација процеса контроле подразумева ново дефинисање пореске контроле и спајање канцеларијске и теренске контроле у јединствену пореску контролу. Јачање капацитета контроле и обука инспектора у складу са унапређењем метода контроле и увођење нових метода (индиректна метода и е-контрола). Реорганизација функције контроле ће ићи у смеру централизације функције и формирања ефективнијих јединица контроле на терену;

- Функција наплате приводи крају Пројекат: „Унапређење функције наплате“. Реализација овог пројекта унапредиће систем наплате и пореског рачуноводства у оквиру Интегрисаног информационог система Пореске управе, који обухвата, између осталог, и редовну и принудну наплату пореза, али и систем извештавања.

II Друга област „Редизајн организационе структуре и унапређење основних помоћних функција“:

- Измењен је Акт о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија – Пореска управа, и формиране су две нове организационе јединице: Одељење за стратешке ризике и Сектор за пружање услуга пореским обвезницима и едукацију;

- Сачињен је предлог нове организационе структуре који предвиђа знатно смањење броја организационих јединица. Мисија ММФ у јулу 2017. године дала је препоруку да Влада Републике Србије, до краја октобра, усвоји одлуку о смањењу броја филијала до јуна 2019. године и да се настави процес консолидације у наредном периоду, са циљем да се крајем 2023. године кључним функцијама Пореске управе управља у знатно мањем броју канцеларија, од којих ће неке бити специјализоване;

- Стратегија људских ресурса усвојена је у фебруару 2016. године у оквиру реализације пројекта ИПА 2011;

- Пореска управа је у фебруару 2016. године израдила и усвојила концепт успостављања Пореске академије. У циљу реализације наведеног концепта формирана је радна група за оснивање Пореске академије;

- Унапређен је и редизајниран пословни процес финансијског и материјалног књиговодства, кроз нови софтвер "Систем за финансијско материјално пословање" који је у фази продукције.

III Трећа област „Унапређење услуга пореским обвезницима“:

- Од 01.01.2018. године, пореским обвезницима ће бити омогућено да у електронском облику подносе још 4 врсте пореских пријава, чиме ће бити омогућено подношење пореских пријава у електронском облику за све врсте јавних прихода које администрира Пореска управа;

- Пореска управа је усвојила Стратегију пружања услуга пореским обвезницима 2017-2019. године. Као што је већ наведено, успостављена је нова организациона јединица Пореске управе – Сектор за пружање услуга пореским обвезницима и едукацију и унапређена нова организација пружања услуга пореским обвезницима формирањем шалтера „Ваш порезник“ у 21 филијали Пореске управе. Сходно Стратегији пружања услуга израђен је део едукативног материјала уз финансијску помоћ Немачке организација за техничку сарадњу (ГИЗ) и Програма уједињених нација за развој (УНДП). У извештају ММФ-а из јула 2017. године ове активности су оцењене као добар оквир да се Пореска управа позиционира као модерна сервисно оријентисана управа.

Приоритети Пореске управе за период 2018-2020 и мере за њихову реализацију

1. Идентификација споредних активности које ће бити пренете на друге институције или ће се њима управљати одвојено од основних функција Пореске управе чиме ће се ресурси којима Пореска управа располаже на најефикаснији начин ангажовати у оним пословима који су критични за повећање наплате јавних прихода. Све оне активности које нису усмерене овом циљу, а ангажују запослене и капацитете Пореске управе треба издвојити у посебну организациону јединицу у оквиру Пореске управе.

2. Унапређење оперативних процеса Пореске управе кроз модернизацију (аутоматизацију) и рационализацију процеса.

3. Консолидација основних функција Пореске управе смањењем броја организационих јединица.

4. Унапређење система фискализације. Савремени систем фискализације би омогућио мање ангажовање пореских инспектора који би обављали овај вид контроле обвезника, односно омогућио „даљинску“ контролу обвезника, кроз стално праћење и анализирање оствареног промета обвезника у одређеном временском периоду.

5. Унапређење функционалности Регистра пореских обвезника.

6. Унапређење функције контроле: контроле засноване на ефикасној процени и анализи ризика; успостављање нове организације Сектора за контролу; подизање нивоа квалитета спроведених контрола и уједначавање праксе; рад на успостављању показатеља учинка како би се омогућило мерење и оцењивање ефеката у контроли; специјализација пореских инспектора за вршење контрола у ризичним делатностима.

7. Унапређење система управљања ризиком кроз активности дефинисане Програмом трансформације које треба да резултирају већом стопом добровољног поштовања прописа. Промовисање добровољног поштовања прописа и управљање ризиком на бази интегрисаног приступа анализе ризика како би се постигао висок ниво поштовања пореских прописа; стално подизање квалитета у области анализе ризика у циљу ефикаснијег и ефективнијег вршења контрола.

8. Унапређење функције наплате кроз активности усмерене на:

- Увођење новог софтвера који омогућава ефикаснију наплату наплативог пореског дуга из претходног периода и „новог“ пореског дуга.

- Повећање наплате свих јавних прихода које наплаћује Пореска управа.

- Аутоматизација процеса редовне и принудне наплате пореза.

- Дизајн и имплементација новог пореског рачуноводства.

9. Унапређење функције пружања услуга пореским обвезницима применом клијентског приступа; модернизовање услуга пореским обвезницима и повећање разумевања пореских закона, процедура и права и обавеза, што би требало да смањи оптерећење у поштовању прописа и да ојача екстерну и интерну комуникацију. Стварање слике Пореске управе као пријатељски оријентисане према обвезницима кроз унапређење физичке инфраструктуре у којој се пружају услуге пореским обвезницима у сервисним центрима филијала.

Побољшање комуникације са пореским обвезницима: развој стратегије комуникације са пореским обвезницима; надоградњу рада Контакт центра; проширење веб сајта/портала укључивањем услуга које ће обвезници лако користити и увођење нових е-услуга које ће порески обвезници користити уз једноставне захтеве за извештавање (нпр. паушални порез).

10. Унапређење функције људских ресурса која ће подразумевати реализацију Стратегије управљања људским ресурсима и решавање питања као што су запошљавање, обука, премештај/распоређивање, као и развој кадрова, дефинисање компетенција и мерења учинка. У плану је израда новог софтвера за управљање људским ресурсима.

11. Унапређење информационог система који треба да подржи ревидиране пословне процесе модерним интегрисаним информационим системом, као и да прати и усклађује своју стратегију са системима за размену података са земљама чланицама ЕУ и припрема се за имплементацију ових система како би моментом приступања Пореска управа имала спремне системе.

Модернизација и проширење постојећег Информационог система у циљу увођења е-Управе и унапређење њеног функционисања и континуирани развој нових функционалности Интегрисаног информационог система и набавка софтвера.

План је да се изгради складиште података које ће омогућити прикупљање и организовање података на начин да буду лако доступни, како би се унапредио систем извештавања, а поред тога и основне функције би користиле наведене погодности у својим анализама и унапредила би се размена података са другим институцијама.

12. Откривање најсложенијих пореских кривичних дела, код којих постоји висок степен организованости, која представљају највећу опасност за смањење прихода буџета Републике Србије.

13. Интезивирање активности на откривању нових појавних облика пореске утаје, у циљу спречавања избегавања плаћања јавних прихода у већем обиму, као и праћењу пореског криминалитета у погледу висине штете причињене буџету.

14. Интезивирање активности на сузбијању „сиве економије“, посебно на откривању друштвено најопаснијег облика организованог и повезаног деловања тзв. „фантом“ и „перачких“ предузећа, која су најзначајнији генератор сиве економије, која се међусобно повезују и омогућавају другим привредним субјектима да утаје порез, симулирањем наводних промета са тим ризичним привредним субјектима, најчешће лажним фактурама.

15. Праћење, прикупљање и обједињавање информација о појавним облицима сиве економије, носиоцима сиве економије, уочавање модалитета и предлагање мера и активности на сузбијању сиве економије и остваривање комуникације и размене информација са другим државним органима који се баве проблемима нелегалног промета робе и услуга.

16. Интезивирање активности на сузбијању сиве економије у свим областима економске активности и то посебно оних делатности где је на основу оперативних сазнања уочен висок степен избегавања плаћања јавних прихода, због неевидентирања промета у пословним књигама или евидентирања на основу фиктивне документације, са акцентом на следеће делатности:

- промет дувана, дуванских прерађевина и осталих акцизних производа;
- грађевинарство;
- увоз и промет робе широке потрошње пореклом из азијских држава;
- промет секундарних сировина;
- услуге код којих је заступљен висок ниво готовинских трансакција у плаћањима као што су: здравствене услуге у приватном сектору, угоститељске услуге, услуге чишћења и др.

17. Унапређење функција пореске полиције кроз иницирање измена прописа (Закон о пореском поступку и пореској администрацији и Законика о кривичном поступку).

18. Унапређење функције обавештајног рада за ефикасно откривање пореског криминалитета и вођење предистражног поступка, које ће уз помоћ софтвера I 2, допринети систематизовању информација о криминалним групама и појединцима који се баве пореским криминалом.

19. Унапређење међународне сарадње у области сузбијања пореског криминалитета, размена информација, искустава са државама Европске уније и другим државама у региону.

20. Унапређење сарадње са Министарством унутрашњих послова, Управом царина и Управом за спречавање прања новца, кроз организовани облик размене информација и успостављање координације преко запослених који би били задужени за непосредни контакт и координацију.

Сарадња са тужилаштвима на свим нивоима ради јасног и прецизног дефинисања начина о поступању инспектора у предистражном поступку у циљу унапређења истраге.

21. Спровођење плана обуке као и специјалних обука запослених у Пореској управи: обука и стручно усавршавање запослених за правилну примену Законика о кривичном поступку и пореских прописа, као и организовање полицијске едукације у области методике и тактике откривања пореских кривичних дела. У циљу реализације плана обуке потписан је споразум о сарадњи Пореске управе и Криминалистичко-полицијске академије, уз подршку ГИЗ-а.

22. У циљу промовисања добровољног поштовања прописа и упознавања јавности о опасности која прети друштву од пореских утаја, биће интензивирани активности којима ће се успоставити боља комуникација са медијима.

23. Остваривање наплате дефинисане Динамичким планом буџета Републике Србије у планираним износима. Динамички план најважнијих прихода буџета Репу-

блике Србије за период период 01.01-30.11.2017. године, остварен је са индексом 107,4 пошто је од пројектованих 783,9 милијарди динара наплаћено 842,2 милијарди динара.

24. Технолошка модернизација кроз:

Наставак модернизације локалних рачунарских мрежа у организационим јединицама Пореске управе; Континуирано повећање протока података до „Дата центра“; Наставак консолидације система штампе; Модернизација серверске, комуникационе и сториц инфраструктуре; Имплементација Disaster Recovery Site-a.

25. Модернизација и проширење постојећег Информационог система у циљу увођења е-Управе и унапређење њеног функционисања - мере спровођења:

- Наставак модернизације Интегрисаног информационог система гашењем ДИС и УНЈП система,

- Наставак имплементације електронских сервиса за пореске обвезнике,

- Набавка рачунарске, комуникационе, пратеће опреме, уређаја и пратећих лиценци неопходних за реализацију пројеката и интеграцију система,

- Континуирани развој нових функционалности Интегрисаног информационог система и набавка софтвера.

26. Пореска управа ће спровести све потребне активности за усклађивање ИТ система са стандардима ЕУ (нови ИТ софтверски системи и платформе за размену информација међу земљама чланицама ЕУ) у складу са приоритетима и мерама пословних функција Пореске управе, како би се створили услови за повезивање са информационим системима Европске уније до момента ступања у пуноправно чланство ЕУ.

27. Припремне активности на формирању Канцеларије за међународну размену информација (Central Liaison Office (CLO)), како би њена пуна функционалност била остварена до момента ступања у пуноправно чланство ЕУ.

28. Ефикасније управљање материјалним средствима и ИТ ресурсима.

29. Унапређење управљања документацијом и архивирање.

Неопходна су значајна средства за реализацију и потребна је подршка донатора и фондова за реализацију активности. Предлози пројеката који чекају одобрење из Секторске буџетске подршке и ИПА 2018 фонда односе се на унапређење функције контроле, Регистра пореских обвезника, унапређење анализе ризика и изградњу складишта података и припреме за изградњу европских информационих система.

Будући пројекти Пореске управе односиће се на:

- Реализацију активности дефинисаних Програмом трансформације, а који су у складу са међународном добром праксом и испуњавају захтеве модерних пореских управа (у складу са процесом приступања ЕУ),

- Припрему и имплементацију ЕУ система за размену информација.

У Пореској управи је развијена свест о потреби припреме повезаности и оперативности физичке пореске инфраструктуре земаља чланица ЕУ, уз паралелно планирање усклађивања релевантних пореских прописа. Србија припрема ИТ системе компатибилне са ЕУ системима, али је неопходан даљи развој и усклађивање, да би се омогућила размена података након приступања ЕУ.

На пољу директног опорезивања потребно је припремити ИТ системе који би омогућили размену података о дохотку које нерезиденти остваре од штедње.

У наредном периоду планиран је и Пројекат модернизације Пореске управе (Светска банка). Пројекат ће трајати пет година и требало би да отпочне 2019. године. Пројекат је планиран као пројекат институционалне реформе са четири компоненте:

- Правна реформа и реформа пореске политике;

- Организација и оперативни послови;

- Модернизација ИКТ алата и система и

- Управљање пројектом.

Општи преглед будућих повезаних пројеката:

Препорука DG TAXUD је да пројекте који се односе на припрему и усклађивање правног и процедуралног аспекта треба започети 4-5 година пре приступања, а пројекте који се односе на развој софтвера и уграђивање хардвера 2-3 године пре одреднице за приступање (2020. година).

Препоруке у вези CCN/CSI заједничке комуникационе мреже, заједнички систем интерфејса, су:

-Формирање националног тима за CCN/CSI који ће похађати обуке везане за коришћење опреме;

-Набавка, инсталација и тестирање техничке опреме;

-Пореска управа и Управа царина потписују Уговор о нивоу услуга (SLA) којим се Пореској управи омогућава коришћење и приступ мрежи;

-Пуну повезаност је потребно остварити 6-9 месеци пре ступања у пуноправно чланство ЕУ.

1. Пројекти који се односе на системе за размену информација у области ПДВ:

1) VIES (*VAT Information Exchange System*) - Информациони систем за размену података о ПДВ, који треба да омогући јачање пореског система на подручју ПДВ-а ради припреме развоја VIES информационог система међусобне повезаности, затим у наредној фази, развој VIES и VoES система и ефикасно управљање VIES-ом као и пословну подршку (твининг пројекат).

Циљ пројекта: усклађивање постојећег ПДВ система са правним тековинама Европске уније и постављање темеља за развој информационог система и међусобне повезаности између држава чланица ЕУ за размену података о промету робе која се опорезује ПДВ. Стварање услове за увођење и ефикасно управљање Системом размена информација о ПДВ, кроз прилагођавање постојећег националног информационог система. VIES систем мора бити у функцији од дана приступања Европској унији.

2) ПДВ систем на е-Услуге (*VAT on eServices VoeS*);

3) ВИЕС на вебу;

4) Повраћај ПДВ-а;

5) ПДВ е формулари;

6) Мини једношалтерски систем (M1SS).

2. Пројекти који се односе на системе за размену информација у области директних пореза:

1) ToS – опорезивање штедње;

2) ToW Порески идентификациони број на вебу;

3) Е-формулари за директно опорезивање.

3. Пројекти који се односе на системе за размену информација у области наплате потраживања (Централна апликација за наплату; Аутоматска размена података везаних за наплату и др.)

4. Пројекти који се односе на размену информација у области осталих пореза:

1) TEDB (База података пореза у Европи) од 2007 и TEDBv2;

2) TEDBv3.

5. Пројекти који се односе на системе за размену информација у области заједничке подршке:

1) VIES Мониторинг систем (VMS);

2) CCN/Mail за опорезивање;

3) SSTs (Систем самоуслугне провере);

- 4) TIC (Информисање и комуникација у опорезивању);
- 5) TSS (Статистички систем за опорезивање);
- 6) eFCA (Централна апликација е-образаца).

6. *Формирање Канцеларије за међународну размену информација* (Central Liaison Office (CLO)), која представља контакт тачку Пореске управе за комуникацију с другим државама чланицама ЕУ, а у вези са пословима административне сарадње и размене информација које се тичу ПДВ-а и свих осталих пореских облика у пословима пружања узајамне помоћи при наплати страних потраживања.

Пројекти Министарства финансија који се односе административну сарадњу у области акциза:

На пољу размене података о акцизама Министарство финансија ће радити на омогућавању физичке међусобне операбилности и повезаности са ЕУ системима како би се омогућила размена информација о произвођачима и трговцима акцизном робом (SEED) и развити инфраструктуру која омогућава физичку интероперабилност и повезаност са **Електронског система за праћење кретања акцизних производа EMCS** (Excise Movement and Control System).

Предуслов за функционисање система је изградња заједничке комуникационе мреже, заједнички систем интерфејса (CCN/CSI).

3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА

3.17.1. Опште смернице

Преглед стања

Република Србија је успоставила правни и институционални оквир којим се регулишу јавне финансије и монетарни систем и политика који је у великој мери усклађен с правним тековинама Европске уније (ЕУ) и одговара међународним стандардима.

Законом о Народној банци Србије утврђена је одговорност Народне банке Србије за вођење монетарне политике усмерене, пре свега, на стабилност цена, а затим и на очување и јачање стабилности финансијског система. Законом о буџетском систему утврђена је одговорност Владе Републике Србије за вођење фискалне политике и управљање јавним финансијама са циљем да се обезбеди стабилност јавних финансија и фискална одрживост. Влада и Народна банка Србије кроз координацију монетарне и фискалне политике стварају услове за макроекономску стабилност и привредни раст.

Законом о буџетском систему утврђено је да Влада сваке године 15. јуна усваја Фискалну стратегију, а 1. октобра усваја ревидирану Фискалну стратегију, којом дефинише макроекономски и фискални оквир за наредну буџетску годину и пројекције за наредне две фискалне године. У складу с тим оквиром постављају се основни циљеви и смернице економске и фискалне политике, као и смернице за управљање јавним финансијама и за ефикасну контролу трошења буџетских средстава.

Народна банка Србије је, на основу Закона о Народној банци Србије, у децембру 2016. године донела Програм монетарне политике за 2017. годину, а у складу са Меморандумом о циљању инфлације као монетарној стратегији, усвојила је Меморандум о циљаним стопама

инфлације до 2018. године (од августа 2015, са изменама од новембра 2016). У режиму циљања инфлације који се спроводи, а ради ефикасне координације монетарне и фискалне политике, Влада се Споразумом о циљању инфлације обавезала да ће спроводити одрживу и предвидиву фискалну политику.

3.17.2. Монетарна политика

I. Преглед стања

Закон о Народној банци Србије („Службени гласник Републике Србије”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС) (у даљем тексту: Закон о НБС) – представља основни законски оквир за утврђивање и спровођење монетарне и девизне политике Народне банке Србије, за утврђивање и спровођење политике и режима курса динара, као и за издавање новчаница и кованог новца и управљање токовима готовине. Закон о девизном пословању („Службени гласник Републике Србије”, бр. 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014), поред осталог, обезбеђује законски оквир за рад домаћег девизног тржишта и формирање курса динара према страним валутама, а садржи и одредбе о контроли исправности и употребе ефективног страног новца.

а) Приказ статуса усклађености прописа РС из области монетарне политике с правним тековинама ЕУ

1. Основни правни захтеви у вези са интеграцијом Народне банке Србије у Европски систем централних банака

1.1. Независност Народне банке Србије и њена одговорност за рад

Са становишта институционалне и персоналне независности централне банке кључне су следеће одредбе правних аката ЕУ:

- Члан 130. Пречишћеног текста Уговора о функционисању ЕУ (*Article 130 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union*), CELEX 12012E/TXT (у даљем тексту: Уговор о функционисању ЕУ);

- Чл. 7. и 14. Протокола (бр. 4) о Статуту ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а (*Article 7 and Article 14 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank*), CELEX 12012E/PRO/04 (у даљем тексту: Статут ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а).

Члан 130. Уговора о функционисању ЕУ и члан 7. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а представљају основ у погледу захтева који се тичу институционалне независности централне банке. Наиме, ови чланови утврђују забрану Европској централној банци (ЕЦБ), националним централним банкама и њиховим органима који доносе одлуке да, у вршењу функција и овлашћења која су им поверена Уговором о ЕУ, Уговором о функционисању ЕУ и Статутом ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, примају или траже упутства од институција, тела, служби или агенција ЕУ, влада држава чланица или било којих других органа, а с друге стране и обавезу институцијама, телима, службама и агенцијама ЕУ, као и владама држава чланица да поштују принцип институционалне независности централне банке, те да се уздрже од вршења утицаја на чланове органа који доносе одлуке у ЕЦБ-у или националним централним банкама у вршењу њихових функција.

Чланом 14. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а утврђени су минимални стандарди у вези с персоналом независношћу гувернера, као и обавеза националних централних банака да поступају у складу са смерницама и упутствима ЕЦБ-а.

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 2. став 3. Закона о НБС прописано је да Народна банка Србије, органи Народне банке Србије и чланови ових органа у обављању својих функција не примају нити траже упутства од државних органа и организација, као ни од других лица. Ставом 4. истог члана утврђено је да државни органи и организације, као ни друга лица, не могу угрожавати самосталност и независност Народне банке Србије, нити могу вршити утицај на Народну банку Србије, органе Народне банке Србије и чланове ових органа у обављању њихових функција.

Законом о НБС утврђена је дужина мандата од 6 година за гувернера (члан 19. став 2), вицегувернера (члан 21. став 2) и директора Управе за надзор над финансијским институцијама (члан 21а. став 4), а мандат од 5 година за чланове Савета гувернера Народне банке Србије (члан 22. став 2). Разлози за разрешење функционера Народне банке Србије, као и правна заштита функционера у случају разрешења – утврђени су чланом 28. Закона о НБС.

Одговорност за рад Народне банке Србије прописана је Уставом РС и Законом о НБС. Наиме, Народна банка Србије подлеже надзору Народне скупштине и њој је одговорна за свој рад. Ова одговорност се, пре свега, огледа у обавези Народне банке Србије да Народној скупштини доставља извештаје и друга документа (из чл. 11, 71. и 79. Закона о НБС), али и у овлашћењима Народне скупштине да бира и разрешава функционере Народне банке Србије и прописаним дужностима Савета гувернера. Независност Народне банке Србије у односу према Народној скупштини обезбеђује се одредбом члана 71. став 8. Закона о НБС, којом је прописано да Народна скупштина не може Народној банци Србије давати било каква упутства на основу достављеног програма монетарне политике и поднетих извештаја из овог члана.

Одредбе Закона о НБС су у највећој мери усклађене са захтевима који се односе на независност централне банке а који произлазе из Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, али је, ради потпуног усклађивања с поменутих захтевима, неопходно извршити одређене измене и допуне релевантних закона.

1.2. Циљеви и задаци НБС

Концепт функционалне независности захтева да основни циљ централне банке буде утврђен јасно и на правно недвосмислен начин и да буде у потпуности усклађен са основним циљем који се односи на стабилност цена, утврђеним Уговором о функционисању ЕУ. Поред тога, неопходно је да националне централне банке располажу свим овлашћењима и инструментима неопходним за постизање овог циља независно од других институција. И сви остали захтеви који произлазе из Уговора о функционисању ЕУ а тичу се независности централне банке одражавају општеприхваћени став да ће примарни циљ – одржавање стабилности цена на најбољи начин остварити потпуно независна институција.

За разматрање питања функционалне независности битне су следеће одредбе прописа ЕУ:

- Члан 127. ст. 1. и 2. Уговора о функционисању ЕУ;
- Чл. 2. и 3. и члан 14. став 4. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а.

Чланом 127. ст. 1. и 2. Уговора о функционисању ЕУ и чл. 2. и 3. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а прописано је да је основни циљ Европског система централних банака одржавање стабилности цена, да ЕСЦБ, не угрожавајући остваривање овог основног циља, подржава опште економске политике ЕУ доприносећи остваривању циљева ЕУ утврђених чланом 3. Уговора о ЕУ, те да ЕСЦБ делује у складу с принципом отворене тржишне економије и слободне конкуренције, дајући предност ефикасној алокацији ресурса, а у складу с начелима утврђеним у члану 119. Уговора о функционисању ЕУ. Овим одредбама утврђују се и основне функције Европског система централних банака.

У члану 14. став 4. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а се, ради стварања услова за обезбеђивање функционалне независности, прописује да националне централне банке могу обављати функције које нису утврђене у Статуту ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, осим ако Управни Савет ЕЦБ-а не утврди (двотрећинском већином) да ове функције угрожавају остваривање циљева и обављање функција ЕСЦБ-а.

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 3. Закона о НБС утврђено је да је основни циљ Народне банке Србије постизање и одржавање стабилности цена, да ће НБС, не доводећи у питање остваривање свог основног циља, доприносити очувању и јачању стабилности финансијског система, као и да ће, не доводећи у питање остваривање наведених циљева, подржати спровођење економске политике Владе Републике Србије, послујући у складу с начелима тржишне привреде.

Чланом 4. Закона о НБС утврђене су њене функције.

Одредбе Закона о НБС су у највећој мери усклађене са захтевима који се односе на циљеве и задатке централне банке а који произлазе из Уговора о функционисању ЕУ и Статута

ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, али је, ради потпуног усклађивања с поменутих захтевима, неопходно извршити одређене измене и допуне овог закона.

1.3. Друга институционална питања у вези са интеграцијом НБС у ЕСЦБ

1.3.1. Консултовање и прибављање мишљења ЕЦБ-а

Један од механизма који обезбеђује испуњавање обавезе из члана 131. Уговора о функционисању ЕУ и члана 14. став 1. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, односно који обезбеђује постизање и одржавање усклађености националног законодавства (укључујући и законе о националним централним банкама) са овим уговором и статутом – јесте обавеза консултовања ЕЦБ-а приликом доношења закона и других прописа из њене надлежности.

Обавеза прибављања мишљења ЕЦБ-а на предлоге закона и других прописа који спадају у надлежност ЕЦБ-а уређена је следећим одредбама правних аката ЕУ:

- Чланом 127. став 4. и чланом 282. став 5. Уговора о функционисању ЕУ;
- Чланом 4. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Одлуком Савета (ЕЦ) број 415/98 од 29. јуна 1998. о обавези националних тела да прибаве мишљења Европске централне банке на предлоге закона и других прописа (*Council Decision (EC) No 415/98 of 29 June 1998 on the consultation of the European Central Bank by national authorities regarding draft legislative provisions*), CELEX 31998D0415.

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 72. Закона о НБС прописано је да Влада, односно надлежна министарства достављају Народној банци Србије, ради давања мишљења, нацрте закона и других прописа који су у вези с циљевима, функцијама, правима и обавезама Народне банке Србије, као и нацрт меморандума о буџету, економској и фискалној политици и нацрт закона којим се уређује буџет. Чланом 72а. истог закона прописано је да Народна банка Србије има право предлагања Народној скупштини закона из своје надлежности.

1.3.2. Прикупљање статистичких података

Члан 5. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а прописује да националне централне банке помажу ЕЦБ-у у прикупљању статистичких података потребних за остваривање циљева ЕСЦБ-а.

Кад је реч о домаћим прописима, чланом 68. Закона о НБС утврђено је овлашћење Народне банке Србије за прописивање обавезе за правна лица и предузетнике да евидентирају, прикупљају, обрађују и достављају одређене податке, као и за ближе прописивање садржаја тих података и начина њиховог достављања. Члан 70. Закона о НБС прописује да Народна банка Србије саставља билансе и извештаје на основу података добијених од правних лица и предузетника, сопствених база података и аутоматизованих информационих система, у складу са законом. Извесна овлашћења у домену званичне статистике Народној банци Србије (као једном од одговорних произвођача званичне статистике) дата су и Законом о званичној статистици.

1.3.3. Међународна сарадња

Члан 6. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а прописује да националне централне банке могу учествовати у међународним монетарним институцијама, уз сагласност ЕЦБ-а.

Кад је реч о домаћим прописима, члан 11. став 1. Закона о НБС прописује да Народна банка Србије може бити чланица међународних финансијских институција и може сарађивати са страним централним банкама, с регулаторним телима, као и с финансијским и кредитним институцијама, о чему обавештава Народну скупштину достављањем редовних шестомесечних извештаја, а по потреби и чешће, ради извршавања свог основног циља и својих функција.

Одредбе Закона о НБС које се односе на наведена институционална питања у вези са интеграцијом НБС у ЕСЦБ су у највећој мери усклађене са захтевима ЕУ који произлазе из Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, али је, ради потпуног усклађивања с тим захтевима, неопходно извршити одређене измене и допуне овог закона.

2. Забрана монетарног финансирања

Забрана монетарног финансирања уређена је следећим одредбама правних аката ЕУ:

- чланом 123. Уговора о функционисању ЕУ;
- чланом 21. Статута ЕЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Уредбом Савета (ЕЦ) број 3603/93 од 13. децембра 1993. о утврђивању дефиниција за примену забрана које се односе на чланове 104 и 104б (1) Уговора (*Council Regulation (EC) No 3603/93 of 13 December 1993 specifying definitions for the application of the prohibitions referred to in Articles 104 and 104b (1) of the Treaty*), CELEX 31993R3603.

Наведеним одредбама правних аката ЕУ забрањено је да ЕЦБ и централне банке држава чланица (националне централне банке) одобравају прекорачење по рачуну или било који други облик кредитних олакшица у корист јавног сектора – институција и тела Европске уније, држава чланица, односно централних влада држава чланица, регионалних, локалних или других јавних власти, других тела јавног права, као и друштава у којима државе чланице, регионалне и локалне власти имају доминантан утицај (контролно учешће). Поред тога, прописано је да националне централне банке не могу непосредно – на примарном тржишту куповати дужничке инструменте од наведених субјеката.

Што се тиче домаћег законодавства, према Закону о НБС (члан 62), Народна банка Србије не може одобравати кредите, позајмице, прекорачења по рачуну или друге видове кредитних олакшица Републици Србији, аутономној покрајини или јединици локалне самоуправе, јавним предузећима и другим правним лицима чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, односно у којима Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе имају контролно учешће, нити може давати гаранције за измирење обавеза тих субјеката или на други начин обезбеђивати измирење њихових обавеза. Народна банка Србије не може непосредно куповати хартије од вредности које издају наведени субјекти.

Поменуте одредбе закона које су релевантне са аспекта забране монетарног финансирања су у највећој мери усклађене с чланом 123. Уговора о функционисању ЕУ с тим што је, ради потпуног усклађивања, потребно извршити одређене допуне Закона о НБС, тако да се дефиниција јавног сектора прошири на јавни сектор у ЕУ и у државама чланицама.

3. Забрана привилегованог приступа јавног сектора финансијским институцијама

Забрана привилегованог приступа јавног сектора финансијским институцијама уређена је следећим одредбама правних аката ЕУ:

- чланом 124. Уговора о функционисању ЕУ;
- Уредбом Савета (ЕЗ) број 3604/93 од 13. децембра 1993. године о утврђивању дефиниција за примену забране привилегованог приступа из члана 104а Уговора (*Council Regulation (EC) No 3604/93 of 13 December 1993 specifying definitions for the application of the prohibition of privileged access referred to in Article 104a of the Treaty*), CELEX 31993R3604.

Члан 124. Уговора о функционисању ЕУ забрањује привилеговани приступ јавног сектора – институција и тела Европске уније, држава чланица, односно централних влада држава чланица, регионалних, локалних или других јавних власти, других тела јавног права, као и друштава у којима државе чланице, регионалне и локалне власти имају доминантан утицај финансијским институцијама, осим приступа који је заснован на разлозима пруденцијалне природе. Чланом 1. Уредбе Савета (ЕЗ) 3604/93 дефинисано је да се привилегованим приступом финансијским институцијама сматра обавезивање тих институција законом, другим прописом или обавезујућим правним актом да стичу или држе потраживања од лица која се сматрају јавним сектором, као давање финансијским институцијама пореских или финансијских погодности које нису у складу са принципима тржишне економије и које за циљ имају пружање подстицаја стицању или држању потраживања од лица која се сматрају јавним сектором. У складу са чланом 4. ове уредбе, финансијским институцијама сматрају се кредитне институције, друштва за осигурање, инвестициони фондови, инвестициона друштва и остала лица чије су активности сличне активностима ових институција и друштава.

Са аспекта забране привилегованог приступа јавног сектора финансијским институцијама релевантне су нарочито одредбе Закона о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015), Закона о осигурању („Службени гласник Републике Србије“, бр. 139/2014), Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС“, бр. 85/2005 и 31/2011), Закона о тржишту капитала („Службени гласник РС“, бр. 31/2011, 112/2015 и 108/2016) и Закона о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС“, бр. 46/2006, 51/2009, 31/2011 и 115/2014).

Закон о банкама и прописи донети на основу овог закона не садрже одредбе које обавезују банке да улазе у изложености према лицима у јавном сектору, нити банкама дају пореске или финансијске погодности које би биле противне пруденцијалним разлозима и принципима тржишне економије.

Чланом 131. Закона о осигурању прописано је да се средства техничких резерви могу, између осталог, депоновати и улагати и у хартије од вредности издате од стране државе, централне банке, међународних финансијских организација, односно у хартије од вредности за које гарантује неки од наведених субјеката, без давања преференцијалног третмана неком од лица из јавног сектора.

Чланом 31. Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима прописано је да се имовина добровољних пензијских фондова, између осталог, може улагати и у хартије од вредности издате од стране државе, централне банке, међународних финансијских организација, односно у хартије од вредности за које гарантује неки од наведених субјеката, а подзаконским актом донетим на основу овог закона утврђена су ограничења за улагања у поједине облике имовине, осим за хартије од вредности Републике Србије и НБС, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе у Републици Србији и других правних лица уз гаранцију Републике Србије.

Закон о тржишту капитала и Закон о инвестиционим фондовима не садрже одредбе којима се успоставља преференцијални третман за улагање у хартије од вредности државе или другог лица у јавном сектору.

4. Монетарне операције и инструменти монетарне политике

Монетарне операције и инструменти монетарне политике, уређени су, поред осталог, следећим одредбама правних аката ЕУ:

- Чл. 17. до 20. Статута ЕЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Смерницама Европске централне банке о примени оквира монетарне политике Евро-система (*Guideline (EU) 2015/510 of the European Central Bank of 19 December 2014 on the implementation of the Eurosystem monetary policy framework (ECB/2014/60)*, CELEX 32014O0060, са изменама;
- Уредбом Савета (ЕЦ) број 2531/98 од 23. новембра 1998. о обавезној резерви Европске централне банке (*Council Regulation (EC) No 2531/98 of 23 November 1998 concerning the application of minimum reserves by the European Central Bank*), CELEX 31998R2531;
- Уредбом (ЕЦ) бр. 1745/2003 Европске централне банке од 12. септембра 2003. у вези са применом обавезне резерве (ЕЦБ/2003/9) (*Regulation (EC) No 1745/2003 of the European Central Bank of 12 September 2003 on the application of minimum reserves (ECB/2003/9)*, CELEX 32003R1745).

Наведеним прописима ЕУ утврђене су јединствене процедуре и услови за спровођење монетарних операција централних банака које су укључене у Евросистем, односно централних банака чије су државе увеле евро.

Домаћи прописи којима се уређују инструменти и мере монетарне политике – операције на отвореном тржишту и сталне олакшице, укључујући и референтну каматну стопу са коридором каматних стопа су, по својим основним карактеристикама и функцијама, у значајној мери, усаглашени са прописима којима су уређени монетарни инструменти ЕЦБ-а. Усклађеност је постигнута у мери у којој је то могуће имајући у виду актуелна монетарна и макроекономска кретања и степен развијености домаћег финансијског тржишта.

Што се тиче обавезне резерве, одступање од прописа ЕУ је значајније (нпр. субјекти обавезне резерве, изузеци, структура обавезне резерве и др), што је опредељено функцијом

овог инструмента, тј. чињеницом да овај инструмент има битну улогу монетарног регулисања у условима структурног вишка ликвидности домаћег банкарског сектора.

Закон о НБС је у великој мери усклађен са наведеним одредбама Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, али би требало извршити извесна прилагођавања која произлазе из самог чланства, а која се односе на то да ће Народна банка Србије, од дана интегрисања у Евросистем (од дана када Република Србија уведе евро), учествовати у спровођењу монетарне политике ЕСЦБ-а и доносити одговарајуће прописе за спровођење те политике сагласно прописима ЕУ, односно ЕСЦБ и ЕЦБ-а.

5. Прописи и активности у области увођења евра

Приступањем Европској унији Република Србија ће постати пуноправна држава чланица ЕУ са дерогацијом, односно она неће од тог тренутка примењивати евро као своју валуту. Увођење евра и приступање државе чланице ЕУ монетарној унији (Евросистему) подразумева испуњеност услова који се односе на правну конвергенцију – усклађивање националног законодавства с правним тековинама ЕУ и услова који се односе на економску конвергенцију или Мастрихтске критеријуме (члан 140. Уговора о функционисању ЕУ и Протокол о критеријумима конвергенције - *Protocol (No. 13) on the convergence criteria*).

Стратешко опредељење Републике Србије јесте да након што приступи ЕУ, настоји да испуни прописане критеријуме конвергенције који се захтевају од државе чланице за увођење евра и да, по испуњењу тих критеријума, уведене евро као званичну новчану јединицу. Имајући у виду овај циљ и прописане захтеве, Република Србија и у претприступној фази евроинтеграција утврђује и спроводи политике и активности које доприносе макроекономској стабилности државе.

Народна банка Србије, с аспекта својих надлежности, наставиће одлучно да предузима мере којима се обезбеђује ниска, стабилна и предвидива инфлација (ценовна стабилност), кретање девизног курса динара без значајнијих краткорочних осцилација (стабилност девизног курса) и здрав и сигуран финансијски систем (финансијска стабилност), тако да се оствари напредак ка достизању постављених критеријума конвергенције.

Испуњавање критеријума конвергенције подразумева значајне и обимне економске и правне реформе, које ће се постепено али у континуитету и усаглашено спроводити.

На изложени начин, стварају се претпоставке да Република Србија у догледно време након стицања статуса државе чланице ЕУ – уведе евро.

6. Управљање девизним резервама

Управљање девизним резервама уређено је, поред осталог, следећим одредбама правних аката ЕУ:

- чланом 127. став 2. алинеја друга и став 3. Уговора о функционисању ЕУ;
- чл. 23, 30. и 31. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Смерницама Европске централне банке од 7. априла 2006. о условима пружања услуга из области управљања девизним резервама преко Евросистема, централним банкама и државама изван еврозоне и међународним организацијама, са изменама - *Guideline of the European Central Bank of 7 April 2006 on the Eurosystem's provision of reserve management services in euro to central banks and countries located outside the euro area and to international organisations (ECB/2006/4), CELEX 32006O004, with amendments*;
- Смерницама Европске централне банке од 20. јуна 2008. године о управљању девизним резервама Европске централне банке од стране националних централних банака и правној документацији у вези са операцијама са том активом, са изменама - *Guideline of the European Central Bank of 20 June 2008 on the management of the foreign reserve assets of the European Central Bank by the national central banks and the legal documentation for operations involving such assets, CELEX 32008O0005, with amendments*;
- Смерницама Европске централне банке од 3. новембра 1998. о вредновању и начинима иницијалног трансфера девизних резерви и деноминацији и укамаћивању еквивалентних потраживања - *Guideline of the European Central Bank of 3 November 1998 as amended by the*

Guideline of 16 November 2000 on the composition, valuation and modalities for the initial transfer of foreign-reserve assets, and the denomination and remuneration of equivalent claims(ECB/2000/15), CELEX 32000O015.

Што се тиче домаћег законодавства, Закон о НБС је делимично усклађен с наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а. Члан 4. Закона о НБС прописује да Народна банка Србије у обављању својих функција управља девизним резервама. Извршни одбор НБС утврђује политику и смернице (стратешке и тактичке) за управљање тим резервама (члан 14. тачка 8), а Савет гувернера НБС на предлог Извршног одбора, доноси стратегију управљања девизним резервама Народне банке Србије (члан 23. став 1. тачка 3).

Девизне резерве Народне банке Србије чине: потраживања Народне банке Србије у девизама на рачунима у иностранству, хартије од вредности на рачунима Народне банке Србије у иностранству, специјална права вучења и резервна позиција код Међународног монетарног фонда, злато (златне полуге, злато на рачунима Народне банке Србије у иностранству и ковано злато) и други племенити метали, као и ефективни страни новац (члан 49).

Народна банка Србије управља девизним резервама у складу с начелима ликвидности и сигурности и одлучује о формирању и коришћењу девизних резерви, као и о управљању и располагању тим резервама, у складу с монетарном и девизном политиком и смерницама за управљање девизним резервама, на начин којим се доприноси несметаном испуњењу обавеза Републике Србије према иностранству (члан 50).

7. Финансијско пословање Народне банке Србије

Финансијске одредбе садржане су у чл. 26. до 33. и чл. 47. и 48. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а (консолидовани биланс стања ЕСЦБ-а, ревизија финансијских извештаја, упис капитала ЕЦБ-а, монетарни приход и расподела монетарног прихода, расподела добити и покриће губитака ЕЦБ-а).

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 79. Закона о НБС прописано је да се годишњи финансијски извештаји НБС сачињавају у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија и Међународним рачуноводственим стандардима, односно Међународним стандардима финансијског извештавања.

Чланом 81. Закона о НБС прописана је обавеза ревизије годишњих финансијских извештаја на начин утврђен законом којим се уређује ревизија финансијских извештаја и Међународним стандардима ревизије. Народна банка Србије бира спољног ревизора у складу са законом којим се уређују јавне набавке на период од најмање три пословне године.

Република Србија је власник целокупног капитала Народне банке Србије, који чине основни капитал и посебне резерве. Закон прописује расподелу добити која је проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви и која није проистекла из поменутих категорија, као и покриће губитка (чл. 77. и 78. Закона о НБС).

Закон о НБС је у великој мери усклађен са наведеним одредбама Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, али би требало извршити извесна прилагођавања која произлазе из самог чланства, а која се односе на консолидовани биланс стања ЕСЦБ-а, ревизију финансијских извештаја, упис капитала ЕЦБ-а, монетарни приход и његову расподелу, расподелу добити и покриће губитака ЕЦБ-а.

б) Институционалне структуре и административни капацитети

Усклађивање домаћег законодавства у области монетарне политике с правним тековинама ЕУ, биће спроведено у оквиру надлежне институције – Народне банке Србије.

У Народној банци Србије је успостављена адекватна институционална структура за спровођење прописа ЕУ у овој области. Народна банка Србије ће наставити да развија институционални оквир и јача административне капацитете како би се у предвиђеним роковима обезбедило усклађивање с правним тековинама ЕУ и њихова ефикасна примена. Континуирано ће се спроводити одговарајуће обуке и други видови стручног оспособљавања и усавршавања како интерног, тако и екстерног, у оквиру ЕУ и других међународних пројеката подршке и сарадње.

На пословима праћења и усклађивања домаћег законодавства у области монетарне политике ангажовано је око 30 запослених из 11 сектора/дирекција Народне банке Србије, који ове послове обављају уз своје редовне активности. Председник и секретар Преговарачке групе 17 - Економска и монетарна питања су из Народне банке Србије. Упоредо са интензивирањем процеса евроинтеграција повећавање се ангажовање постојећих кадрова.

II. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планирано је да потребне измене и допуне Закона о НБС које ће, између осталог, садржати и посебан одељак са одредбама које ће се примењивати након приступања Републике Србије Европској унији (након што Народна банка Србије постане део Европског система централних банака) (нпр. одредбама о положају НБС у оквиру ЕСЦБ-а, упису и уплати капитала НБС у капитал ЕЦБ-а, чланству у органима ЕЦБ-а, као и одредбама којима ће се у потпуности извршити усклађивање са захтевима који се односе на независност НБС), као и посебан одељак са одредбама које ће се примењивати након уласка Републике Србије у Еврозону (након што НБС постане део Евросистема) (нпр. одредбама о надлежности НБС у спровођењу монетарне политике ЕУ), буду усвојене до краја 2021. године, а како је приказано у следећој табели.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА 3.17.2. Монетарна политика				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање
1	2017-314	Закон о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије	НБС	2021/IV
1:12012E/PRO/04 Article 17 to 20 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/PRO/04 Article 5 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/PRO/04 Article 6 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/PRO/04 Articles 26 – 33, and 47 - 48 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/TXT Article 123 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 Article 21 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank; 31993R3603 Council 1:12012E/TXT Article 127 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 Article 23, Article 30 and Article 31 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Centre 1:12012E/TXT Article 127 paragraph 4 and Article 282 paragraph 5 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 Article 4 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the Eu 1:12012E/TXT Article 127 paragraphs 1 and 2 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 Articles 2 and 3 and Article 14 paragraph 4 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks 1:12012E/TXT Article 130 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 Article 7 and Article 14 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank				

3.17.3. Економска политика

Преглед стања

Република Србија, у претприступној фази, учествује у координацији економске политике од 2006. године када је Европској комисији поднела свој први Економски и фискални програм. Од 2012. године када је стекла статус кандидата за пријем у чланство Европске уније, Република Србија је подносила Претприступни економски програм (ПЕП), а од 2015. године Европској комисији подноси Програм економских реформи (ЕРП). Овај документ средњорочне економске и фискалне политике се у највећој мери, како у делу макроекономских и фискалних пројекција, тако и у делу структурних реформи заснива на Фискалној стратегији и другим стратешким документима Владе.

Економска политика Републике Србије регулисана је Законом о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. Закон, 103/2015 и 99/2016), Законом о јавном дугу („Службени гласник РС“, бр. 61/2005, 107/2009, 78/2011 и 68/2015), Законом о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/2009) и Законом о НБС.

Основни пропис Републике Србије који уређује област економске политике је Закон о буџетском систему, као системски закон којим се регулише поступак израде средњорочних макроекономских и фискалних пројекција. Њиме се дефинише средњорочни буџетски оквир, планирање, припрема, усвајање и извршење годишњег буџета свих нивоа власти, буџетско рачуноводство и извештавање, те финансијско управљање, контрола и ревизија корисника јавних средстава и буџетских корисника на свим нивоима власти. Поједине одредбе овог закона уређују буџетске односе и правила која се примењују на ванбуџетске фондове, привредне субјекте и друга правна лица у којима држава, на свим нивоима власти, има одлучујући утицај на управљање, и то на: израду финансијских планова, управљање новчаним средствима, задужевање и давање гаранција, рачуноводство, израду и подношење извештаја и извршење буџетске контроле, а који се, с обзиром на изворе финансирања и контроле, укључују у општи ниво државе.

Овим законом утврђени су принципи фискалне одговорности, фискална правила и процедуре на основу којих се успоставља фискални оквир у циљу обезбеђивања фискалне одрживости у средњем и дугом року.

1. Буџетски надзор

I. Преглед стања

а) Приказ статуса усклађености домаћих прописа

Законом о буџетском систему утврђени су фискални принципи, правила и процедуре на основу којих се установљава фискални оквир, како би се обезбедила дугорочна одрживост фискалне политике. У поглављу V Закона о буџетском систему и Уредбом о буџетском рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 125/2003 и 12/2006) уређена је детаљно област буџетског рачуноводства и извештавања у Републици Србији. Закон о буџетском систему прописује одговорност за буџетско рачуноводство, овлашћење за доношење буџетских рачуноводствених прописа, подношење извештаја, предлог и садржај завршног рачуна, као и календар за подношење годишњих финансијских извештаја. У складу са Законом о буџетском систему, рачуноводство и финансијско извештавање у Републици Србији су засновани на готовинској основи. Рачуноводство на готовинској основи је традиционално признато због нагласка на усклађености са Законом о буџету на годишњој основи.

Уредбом о буџетском рачуноводству ближе се уређује буџетско рачуноводство и систем главне књиге трезора. Под буџетским рачуноводством, у смислу ове уредбе, подразумевају се услови и начин вођења пословних књига, састављање, приказивање, достављање и објављивање финансијских извештаја. Уредба се примењује на буџет Републике, буџете територијалних аутономија и локалних самоуправа, као и на њихове директне и индиректне кориснике буџетских средстава, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Републич-

ки фонд за здравствено осигурање, Фонд за социјално осигурање војних осигураника и Националну службу за запошљавање.

Закон о званичној статистици утврђује правни оквир за производњу и дисеминацију података и информација званичне статистике, као и организацију система званичне статистике у Републици Србији. Активности званичне статистике заснивају се на петогодишњим статистичким програмима и годишњим плановима. У складу са Законом о званичној статистици, у јуну 2015. године, Народна скупштина је донела Одлуку о усвајању Програма званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. године („Службени гласник РС“, бр. 55/2015). Влада Републике Србије је у децембру 2016. године усвојила План званичне статистике за 2017. годину („Службени гласник РС“, бр. 110/2016).

Основни пропис којим се регулишу поступци, принципи и календар израде и објављивања средњорочних макроекономских и фискалних пројекција је Закон о буџетском систему. Овим законом дефинисана је Фискална стратегија као основни документ средњорочне економске и фискалне политике. Фискална стратегија садржи, поред осталог, средњорочне пројекције макроекономских индикатора и агрегата, средњорочне пројекције фискалних агрегата, циљеве и смернице економске и фискалне политике, средњорочни оквир расхода, процену и квантификацију фискалних ризика, те стратегију управљања јавним дугом у периоду на који се Фискална стратегија односи. Законом је предвиђено да се Фискална стратегија усваја два пута годишње.

Законом је дефинисано да се макроекономске и фискалне пројекције садржане у Фискалној стратегији израђују коришћењем аналитичких техника и процена које испуњавају високе стандарде професионалног интегритета и стручности, да су засноване на ажурним и тачним економским и фискалним информацијама, доступним у тренутку израде документа, те да су обухваћене све одлуке које је донела Влада, а које имају значајан економски и фискални утицај.

Кључну оцену Фискалне стратегије, односно њене усаглашености са фискалним правилима и принципима даје Фискални савет, независна институција у чијој надлежности је оцена реалистичности макроекономских и фискалних пројекција и њихова усаглашеност са фискалним правилима. Макроекономске и фискалне пројекције садржане у Фискалној стратегији, као и основне претпоставке на којима се пројекције заснивају, представљају се, два пута годишње, Европској комисији и предмет су дискусије.

Чланом 27е Закона о буџетском систему, дефинисана су фискална правила која се односе на општи ниво државе и могу бити општа и посебна, одговарајуће корективне мере и улога Фискалног савета у овој области.

Општим фискалним правилима одређује се циљни средњорочни фискални дефицит, као и максимални однос дуга према БДП ради обезбеђења дугорочне одрживости фискалне политике у Републици Србији.

Општа фискална правила су:

- 1) циљни годишњи фискални дефицит износиће у средњем року 1% БДП;
- 2) дуг општег нивоа државе, не укључујући обавезе по основу реституције, неће бити већи од 45% БДП.

Посебна фискална правила одређују кретање плата и пензија, као и начин обухвата јавних инвестиција при рачунању фискалног дефицита и јавних расхода и издатака у периоду од 2011. до 2016. године. Посебна фискална правила налажу свођење расхода за плате и пензије на одржив ниво, тако да ће се тежити томе да учешће плата општег нивоа државе у БДП буде до 7%, односно учешће пензија у БДП до 11%.

У складу са Законом о буџетском систему, уколико дуг општег нивоа државе, без дуга по основу реституције, пређе 45% БДП, Влада је дужна да Народној скупштини, заједно са буџетом за наредну годину, поднесе и програм за смањење дуга у односу на БДП. Такође је предвиђено да Фискални савет подноси Народној скупштини образложено мишљење о програму Владе РС за смањења дуга, а представник Фискалног савета образлаже мишљење у Народној скупштини.

Закон о буџетском систему у члану 27ж дефинише и фискална правила за локалну власт. Фискални дефицит локалне власти може настати само као резултат јавних инвестиција и

саставни је део консолидованог дефицита опште државе. Фискални дефицит локалне власти, у одређеној години, не може бити већи од 10% њених прихода у тој години.

Законом о јавном дугу уређују се услови, начин и поступак задуживања Републике Србије, јединица територијалне аутономије и локалне самоуправе, Републичког фонда за здравствено осигурање, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и Националне службе за запошљавање, као и јавних предузећа и других правних лица чији је оснивач Република, давање гаранција Републике, начин и поступак управљања јавним дугом и вођење евиденције о јавном дугу.

Као основни циљ Фискалне стратегије поставља се утврђивање краткорочних и средњорочних смерница фискалне политике Владе за период од три узастопне фискалне године, почев од фискалне године за коју се Фискална стратегија подноси. Тако дефинисана Фискална стратегија представља средњорочни буџетски оквир за ниво опште државе и представља полазну основу за припрему годишњих буџета на свим нивоима власти.

Законом о буџетском систему утврђено је да, по доношењу Фискалне стратегије, Министарство финансија доставља директним корисницима средстава буџета Републике Србије упутство за израду средњорочних и финансијских планова за припрему буџета Републике Србије. Упутство садржи обим средстава који може да садржи предлог финансијског плана директног корисника средстава буџета Републике Србије за буџетску годину, са пројекцијама за наредне две фискалне године, утврђеним средњорочним обимом расхода из Фискалне стратегије.

Министарство финансија припрема лимите за три године и доставља их заједно са Инструкцијама за припрему буџета. Буџетски корисници припремају финансијске планове за три године, док се Закон о буџету усваја за једну годину. Лимити и финансијски планови буџетских корисника представљају полазну основу за наредни буџетски циклус. У циљу јачања веродостојности средњорочног буџетског оквира са планским хоризонтом од три године Република Србија објављује у Закону о буџету Републике Србије укупни ниво расхода и издатака буџета Републике Србије за наредне две године.

Током 2016. године израђен је софтвер за припрему буџета (BIS – *Budget Information System*) чиме је олакшан и унапређен процес израде закона о буџету. Информациони систем омогућава унос финансијских планова буџетских корисника за три године који у себи садрже финансијске и нефинансијске информације о програмима, програмским активностима и пројектима, њихову анализу и корекцију од стране Министарства финансија и припрему закона о буџету.

У складу са Законом о буџетском систему (члан 45) уређено је објављивање података у „Службеном гласнику Републике Србије” и службеним гласилима локалне власти. Министарство финансија, на месечном нивоу, објављује фискалне податке на интернет страници министарства. Објављивање ових података није законом дефинисано, већ је резултат препознате потребе стручне и шире јавности за редовним подацима, на основу којих се могу оценити тренутни фискални изгледи. Фискални подаци који се објављују у месечној динамици односе се на:

- Републички буџет;
- Фискални резултат опште државе;
- Фискални резултат по нивоима власти: локални ниво власти, фондови обавезног социјалног осигурања и ванбуџетски фондови (Путеви Србије и Коридори Србије);
- Јавни дуг централног нивоа власти и дуг опште државе.

Поред ових података, Министарство финансија објављује и Билтен јавних финансија, месечну публикацију, која садржи детаљније фискалне податке за сваки ниво власти, као и консолидоване податке за ниво опште државе. Посебан део у билтену односи се и на детаљније податке о јавном дугу. Сви наведени подаци имају карактер прелиминарних. Подаци су приказани на готовинској основи (*cash basis*), уз изузетак трансакција везаних за преузимање дуга које су евидентирани на обрачунској основи (*accrual basis*). Институционалне јединице које припадају сектору опште државе одговарају тренутној дефиницији обухвата сектора опште државе и нису у потпуности усклађене са ESA 2010 методологијом. Фискални подаци такође не обухватају највећи део фискалних података индиректних буџетских корисника пошто не

постоје у редовној месечној динамици. Током 2015. и 2016. године обухват индиректних буџетских корисника је побољшан.

Министарство финансија објављује Упутство за припрему приоритетних области финансирања за три наредне године, Упутство за припрему буџета Републике Србије за $t+1$ годину, са пројекцијама за $t+2$ и $t+3$ годину, Закон о буџету Републике Србије, Образложење Закона о буџету Републике Србије, Образложење програмских информација, Преглед расхода и издатака по секторима и програмима, План увођења родно одговорног буџетирања у поступак припреме и доношења буџета Републике Србије, Упутство за припрему програмског буџета и Упутство за праћење и извештавање о учинку програма.

Такође, Министарство финансија, у циљу већег разумевања буџетског процеса, као и донетих одлука приликом састављања буџета, бољег управљања јавним финансијама и ради усклађивања са најбољом међународном праксом, објављује Грађански водич кроз буџет Републике Србије.

Члан 77. Закона о буџетском систему прописује да предлог Закона о завршном рачуну буџета Републике Србије утврђује Влада, а предлог одлуке о завршном рачуну буџета локалне власти утврђује надлежни извршни орган локалне власти. Министарство финансија припрема нацрт закона о завршном рачуну буџета Републике Србије који доставља Влади, а потом Влада доставља Народној скупштини предлог закона о завршном рачуну буџета Републике Србије.

Правилником о организацији рачуноводственог система и финансијског извештавања у Министарству финансија – Управи за јавни дуг, дефинисана је форма и садржина извештаја које је Управа за јавни дуг дужна да јавно објављује (стање јавног дуга по различитим методологијама за централни и општи ниво власти, структура јавног дуга – валутна структура и структура каматних стопа, динамика кретања јавног дуга, трошкови сервисирања јавног дуга у посматраном периоду, кретање ратија јавни дуг/бдп, преглед емитованих државних хартија од вредности, преглед кретања гарантованог дуга по корисницима, преглед најважнијих елемената зајмова, итд). Поред наведених извештаја, на својој интернет презентацији, Управа за јавни дуг објављује многобројне податке везане за јавни дуг Републике Србије, као што су Стратегија за управљање јавним дугом, правна регулатива везана за јавни дуг, оквирни план аукција за текућу годину и календар аукција државних хартија од вредности, јавне позиве за аукције, резултате одржаних аукција, презентације за инвеститоре, итд. Управа за јавни дуг такође, на месечном нивоу, објављује податке о гарантованом дугу Републике Србије. Законом о буџету за текућу годину дефинишу се пројекти за које је током дате календарске године могуће издавање гаранције за ново задуживање. Управа за јавни дуг извештава и о трошковима сервисирања гарантованог јавног дуга.

Према Споразуму о сарадњи у области макроекономске и финансијске статистике који је потписан у јануару 2011. године, између Републичког завода за статистику, Министарства финансија и НБС, Министарство финансија прикупља податке и припрема извештаје у вези са буџетским дефицитом, расходима и приходима за све нивое власти, као и за фондове социјалног осигурања. РЗС је надлежна институција за израду и одржавање јединственог регистра институционалних јединица, укључујући и сектор опште државе и њених подсектора.

У циљу унапређења транспарентности у области праћења кашњења у плаћању и преузетих буџетских обавеза Министарство финансија објављује Преглед из регистра по Закону о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама („Службени гласник РС”, бр. 119/2012 и 68/2015). За потребе Одељења за буџетску инспекцију Министарства финансија, које сагласно одредбама Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама врши надзор на спровођењем овог закона између јавног сектора и привредних субјеката, у комерцијалним трансакцијама, у којима су субјекти јавног сектора дужници, као и између субјеката јавног сектора, у Управи за трезор отворена је апликација РИНО, са циљем прикупљања података о преузетим обавезама од субјеката јавног сектора и достављања Одељењу за буџетску инспекцију извештаја са подацима о неизмиреним обавезама корисника јавних средстава чији се рачуни воде у припадајућем консолидованом рачуну трезора.

б) Институционалне структуре и административни капацитети

У Републици Србији постоји одговарајући институционални оквир за спровођење правних тековина Европске уније. Из тог разлога није потребно оснивање нових институција, већ само прилагођавања постојећих институција захтевима учешћа Републике Србије у Економској и монетарној унији и унапређење стручних капацитета.

Министарство финансија припрема и у Фискалној стратегији објављује Макроекономске и фискалне пројекције, посебно у областима које се односе на пројекције инфлације, платног биланса и девизног курса које се раде у сарадњи са НБС. Оцену реалности и поузданости како макроекономских тако и фискалних пројекција даје Фискални савет. Пројекције се, такође, два пута годишње дискутују са представницима Европске комисије.

Министарство финансија континуирано ради на јачању капацитета у области макроекономских и фискалних пројекција и тренутно се у Сектору за макроекономске и фискалне анализе и пројекције, пословима макроекономских и фискалних пројекција, бави 18 запослених.

Сектор буџета Министарства финансија обавља послове припреме и израде закона и других прописа којим се уређује републички буџет, буџетски систем, систем финансирања организација за обавезно социјално осигурање, систем финансирања локалних власти, систем финансирања плата, систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета, обавља послове припреме и израде закона о буџету Републике Србије, послове анализе извршења расхода и издатака буџета Републике и учествује у изради закона и других прописа којима се ангажују средства буџета Републике, буџета локалних власти и средства организација за обавезно социјално осигурање. Планира и припрема ребаланс буџета Републике Србије и ребалансе финансијских планова организација за обавезно социјално осигурање и одлуке о привременом финансирању и обавља послове израде упутстава, процедура и смерница за припрему буџета и финансијских планова буџетских корисника и организација обавезног социјалног осигурања. Сектор буџета Министарства финансија тренутно има 32 запослених.

У Управи за трезор Министарства финансија у Сектору за буџетско рачуноводство и извештавање обављају се рачуноводствени послови за обраду (евидентирање) плаћања и евидентирање примања, вођења главне књиге, помоћних књига и других помоћних евиденција за све приходе и расходе по корисницима буџетских средстава; финансијско извештавање; састављање завршног рачуна буџета Републике Србије и консолидованог извештаја Републике; припрему аката којима се регулише рачуноводствена методологија, укључујући систем буџетских класификација, правила буџетског рачуноводства, одржавање система класификације, прописивање захтева у погледу интерног и екстерног извештавања; у оквиру Одељења за рачуноводствене послове и Одељења за финансијско извештавање и методологију.

Управа за јавни дуг Министарства финансија обавља послове који се односе на: задужевање на финансијском тржишту у циљу финансирања буџетског дефицита Републике и пројеката од јавног значаја, кроз емитовање државних хартија од вредности и закључивање кредита, издавање гаранција у корист јавних предузећа, владиних агенција и јединица локалне самоуправе, управљање приливима по основу јавног дуга, извршење обавеза по основу јавног дуга, евидентирање и извештавање, припремање стратегије управљања јавним дугом, као и друге обавезе у складу са законом.

Фискални савет успостављен је 2010. године на основу измена и допуна Закона о буџетском систему (члан 92а), по угледу на сличне независне институције у развијеним земљама које имају за циљ да производе стручне, аполитичне анализе фискалне политике и да о томе обавештавају Народну скупштину и ширу јавност. Како би се обезбедило што већи степен независности, три члана Фискалног савета предлажу три различите државне институције (Председник Републике Србије, Министарство финансија и НБС) док Народна скупштина бира чланове на мандат од шест година како би се избегла преклапања са редовним изборним циклусима.

Закон о званичној статистици наводи да су одговорни произвођачи званичне статистике у Републици Србији Републички завод за статистику, НБС, градска управа града Београда и остали одговорни произвођачи званичне статистике наведени у петогодишњем статистичком програму. Републички завод за статистику је одговоран за методологију, редовно ажурирање и одржавање секторске класификације институционалних јединица.

Споразум о сарадњи у области макроекономске и финансијске статистике олакшава сарадњу између Министарства финансија, НБС и РЗС. Циљ сарадње је да се утврди, у складу с прописима Републике Србије, одговорност поменутих институција за поједину област статистике, имајући у виду захтеве за подацима Европске комисије, Европске централне банке (ЕЦБ) и Међународног монетарног фонда (ММФ) – на нивоу Републике Србије, као и подела послова између тих институција у Републици Србији.

У току је израда анекса на Споразум о сарадњи између РЗС, НБС и Министарства финансија који ће додатно ојачати и побољшати сарадњу поменутих институција.

Од септембра 2014. године РЗС примењује одредбе Уредбе 549/2013 (ЕСА 2010) и континуирано ради на побољшању и пуној имплементацији одредаба ове Уредбе.

II. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

б) Планови усклађивања институционалних оквира/административних капацитета

Идентификована је потреба да се побољшају знање и вештине државних рачуновођа који су обучени за рад по националним рачуноводственим стандардима. Ограничено познавање *IPSAS* стандарда у Србији може представљати изазов за потпуно усклађивање са њима. Неопходни су додатни напори око обуке и изградње капацитета у области рачуноводства у јавном сектору. У супротном, мањак квалификованог стручног особља може представљати препреку за унапређење државног рачуноводства у Републици Србији и субјектима под њеном контролом.

У циљу унапређења контроле преузетих обавеза и побољшања евидентирања, праћења и извештавања о доспелим неизмиреним обавезама у јавном сектору, као и о редовности плаћања установљена је потреба да се у Управи за трезор покрене пројекат – Пројекат централног регистра фактура у јавном сектору. Основна идеја овог пројекта јесте постојање јединственог система у коме би се евидентирала сва потраживања у комерцијалним трансакцијама, у којима су дужници корисници буџетских средстава који су укључени у систем консолидованог рачуна трезора, и то пре него што поверилац дужнику поднесе захтев за потраживање (фактура или неки други облик захтева). Одредбе Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама биће у потпуности усклађене са Директивом 2011/7/ЕУ до дана приступања Републике Србије Европској унији.

Ефикасно увођење правних тековина ЕУ захтева даље јачање и надоградњу административних и институционалних капацитета произвођача званичне статистике на чему ће Република Србија интензивно радити у претприступном периоду.

Републички завод за статистику располаже одговарајућим институционалним оквиром за спровођење правних тековина у овом поглављу. Стога, није потребно утемељење нових институција или тела, већ само додатно јачање и даљи развој постојећих.

У склопу планова за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније, Републички завод за статистику наставља рад на испуњењу услова које поставља процес приступања Европској унији, што подразумева и пуну хармонизацију са методологијом националних рачуна (ЕСА 2010) и другим прописима. Рокови усаглашавања са прописима Европске уније биће утврђени кроз поглавље 18 – Статистика. РЗС ради на успостављању система благовременог и редовног извештавања за све подсекторе сектора државе у складу са методологијом ЕСА 2010. Подаци за све подсекторе сектора државе, који су у надлежности РЗС, биће доступни истовремено свим корисницима (кроз писане публикације или објављивањем на веб-сајту) у складу са предвиђеним планом публикавања.

Министарство финансија наставиће да ради на јачању капацитета у области макроекономских и фискалних пројекција. Ефикасно увођење правних тековина ЕУ и њихова доследна примена захтева даљу надоградњу административних и институционалних капацитета на чему ће се интензивно радити у претприступном периоду. Даља унапређења пројекција, техника и алата који се користе и аналитичких капацитета су потребна како би Република Србија ефективно учествовала у Европском семестру.

Сектор буџета Министарства финансија има одговарајући институционални оквир за спровођење правних тековина ЕУ. Из тог разлога није потребно оснивање нових институција, већ само одговарајућа прилагођавања постојећих институција и унапређење стручних капацитета запослених. Обуке за припрему програмског буџета и праћење и извештавање о учинку програма су постале саставни део Општег програма стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе у оквиру Службе за управљање кадровима.

Процедуре макроекономске неравнотеже

I. Преглед стања

а) Приказ статуса усклађености домаћих прописа

У циљу постепеног усклађивања са обавезама које предвиђа Уредба 1176/2011, у оквиру вишекорисничког програма IPA 2014 (пилот-пројекат 20), Републички завод за статистику и НБС, свако из своје надлежности, започели су послове на прикупљању и обради неопходних статистичких података и метаподатака везаних за процедуру макроекономских неравнотежа. Подаци на основу којих се врши обрачун показатеља макроекономских неравнотежа прикупљају се у складу са Законом о званичној статистици, Законом о НБС и Програмом званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. године. У оквиру пројекта, у марту 2016. године извршена је јасна подела надлежности за израду и прикупљање статистичких варијабли неопходних за израчунавање основних показатеља макроекономских неравнотежа. Од укупно 14 основних показатеља, подаци који су потребни за обрачунавање 7 показатеља су у надлежности НБС, подаци који су потребни за обрачунавање 6 показатеља су у надлежности РЗС, док је за један показатељ надлежност подељена између РЗС и НБС. Као резултат пројекта, средином 2017. године Евростату су по први пут достављени подаци неопходни за израчунавање основних индикатора макроекономске неравнотеже. Тренутно су расположиви подаци за 13 показатеља.

б) Институционалне структуре и административни капацитети

Републички завод за статистику и НБС, свако из своје надлежности, прикупљају податке везане за процедуру макроекономске неравнотеже. Републички завод за статистику и НБС располажу одговарајућим институционалним оквиром, организационом структуром и адекватним административним капацитетима за спровођење правних тековина у овој области.

II. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

Имајући у виду да већ постоји институционални оквир за преношење, спровођење и примену правних тековина Европске уније у делу који се односи на процедуре макроекономске неравнотеже, није потребно успостављање нових институција, већ само јачање постојећих административних капацитета, кроз разне видове техничке помоћи, обуке, семинаре и сл.

3. Структурне реформе

I. Преглед стања

а) Приказ статуса усклађености домаћих прописа

Приоритетне структурне реформе приказане су у поглављу 4 документа Програм економских реформи (ЕРП) који Влада Републике Србије на годишњем нивоу усваја за наредни трогодишњи период и исти доставља Европској комисији, у овој форми од 2015. године. Влада Републике Србије је 3. марта 2017. године усвојила и Програм економских реформи (ЕРП) за период 2017-2019, који усваја на годишњем нивоу за наредни трогодишњи период и исти доставља Европској комисији. ЕРП је документ који обезбеђује успостављање платформе за ефикасније фискално планирање и координацију економских политика у оквиру процеса европског семестра „light”. ЕРП се припрема у складу са приоритетима дефинисаним у националним документима, националним и регионалним стратегијама, кључним документима у процесу приступања Републике Србије Европској унији, препорукама Савета за економска и финансијска питања ЕУ, смерницама Европске комисије за припрему документа ЕРП и налазима из Извештаја ЕК о напретку Републике Србије. Током припреме сваког циклуса Програма економских реформи спроводи се процес консултација са различитим заинтересованим странама на транспарентан и инклузиван начин. Осим тога, аналитички капацитети за координацију и учешће надлежних министарстава ће бити ојачани и дијалог са заинтересованим странама током сваког следећег циклуса ЕРП-а ће бити проширен.

б) Институционалне структуре и административни капацитети

Министарство финансија у сарадњи са Републичким секретаријатом за јавне политике координира и припрема садржај поглавља 4. Приоритетне структурне реформе и поглавља 5. Буџетске импликације структурних реформи документа Програм економских реформи (ЕРП).

У Министарству финансија за координацију овог процеса одговоран је Сектор за међународну сарадњу и европске интеграције, у коме су, у Групи за спровођење пројекта финансираних из средстава ЕУ и развојне помоћи, систематизована и попуњена два радна места која се односе на координацију и учешће у изради документа Програм економских реформи, док је Сектор буџета укључен у области буџетских питања.

Републички секретаријат за јавне политике, Сектор за развој и унапређење јавних политика, у којем је образовано Одељење за економске анализе, са систематизованих девет радних места, подржава израду документа.

За припрему документа и спровођење приоритетних структурних реформи дефинисаних у ЕРП надлежна су ресорна министарства и остале релевантне институције. Припрема ЕРП се одвија преко ЕРП координатора у ресорима, који су именовани на највишем нивоу, што показује велику посвећеност и власништво над процесом израде ЕРП.

II. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

Републички секретаријат за јавне политике и Министарство финансија имају одговарајући институционални оквир за спровођење правних тековина ЕУ. Из тог разлога није потребно оснивање нових институција, већ само одговарајућа прилагођавања и јачања постојећих институција и унапређење стручних капацитета запослених у Републичком секретаријату за јавне политике и Министарству финансија, као и другим ресорима који се у оквиру својих надлежности баве спровођењем структурних реформи, а све у циљу јачања међуресорне координације, усклађености и делотворности националне економске политике.

3.18. СТАТИСТИКА

3.18.1. Законски оквир

Преглед стања

Правни оквир званичне статистике Републике Србије чине следећи правни акти: Закон о министарствима („Службени гласник РС“, број 72/2012); Закон о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/2009); Одлука о Програму званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 55/2015); Уредбе о утврђивању Плана званичне статистике за сваку годину; Закон о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, број 72/2003, 55/2004, 85/2005-др.закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015-одлука УС); Закон о девизном пословању („Службени гласник РС“, број 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014); Закон о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 104/2009); Уредба о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 54/2010); Стратегија развоја статистике пољопривреде у Републици Србији, 2014-2018 ("Службени гласник РС", број 143/2014).

Закон о званичној статистици је, у највећој мери, усклађен са Уредбом (ЕЗ) број 223/2009 Европског парламента и Савета од 11. марта 2009. године о Европској статистици (у даљем тексту Уредба 223/2009), Уредбом (ЕУ) број 759/2015 Европског парламента и Савета од 29. априла 2015. о измени Уредбе 223/2009 (у даљем тексту Уредба 759/2015) и одредбама садржаним у Уредби (ЕУ) број 557/2013 о Европској статистици у погледу приступа поверљивим подацима у научне сврхе (у даљем тексту Уредба 557/2013) као и Кодексом праксе европске статистике (European Statistics Code of Practice).

Закон о званичној статистици утврђује производњу и дисеминацију података и информација званичне статистике и организацију система званичне статистике у Републици Србији. Званична статистика дефинисана је као активност која обезбеђује, на непристрасним основама, бројчане и репрезентативне податке и информације о масовним економским, демографским и друштвеним појавама и о појавама из области радне и животне средине, и то за све кориснике и најширу јавност.

Као организатор и координатор званичне статистике, Републички завод за статистику (у даљем тексту РЗС) припрема петогодишњи Програм званичне статистике (програме усваја Народна скупштина) и План званичне статистике за сваку годину (уредбе о утврђивању Планова доноси Влада Републике Србије).

Петогодишњи Програм званичне статистике садржи: Стратегију развоја званичне статистике у Републици Србији за период од пет година; преглед очекиваних резултата развоја званичне статистике; преглед најзначајнијих инфраструктурних и развојних активности које не могу да се сврстају у одређене области; одговорне произвођаче званичне статистике и очекиване проблеме и услове за реализацију програма.

Влада у форми уредби доноси планове званичне статистике за сваку годину. Планови садрже: ближу разраду петогодишњег Програма званичне статистике у пери-

оду од 2016. до 2020. године, листу одговорних произвођача званичне статистике, листу статистичких истраживања која треба спровести, листу административних извора, као и листу података са роковима и сл.

Спровођење великих статистичких акција – пописа регулисано је посебним законима и то: Законом о попису становништва, домаћинства и станова („Службени гласник РС”, број 104/2009) и Законом о попису пољопривреде („Службени гласник РС”, број 104/2009).

У циљу јачања капацитета као и потпуног усклађивања законодавства Републике Србије са законодавством ЕУ у области статистике, РЗС је почео са процесом промене постојећег Закона о званичној статистици. Основни циљ промене Закона о званичној статистици је потпуна усклађеност са Уредбом 223/2009, Уредбом 759/2015 и одредбама садржаним у Уредби 557/2013 као и Кодексом праксе европске статистике (European Statistics Code of Practice).

Основне промене у Закону о званичној статистици односе се на јачање самосталности и професионалне независности, одређивање начина избора директора и руководства РЗС, одређивање њиховог фиксног мандата, начинима и условима престанка или њиховог разрешења, повећање транспарентности, увођење календара саопштења са прецизним временом објављивања и право РЗС да јавно делује у случајевима погрешног тумачења или злоупотребе података.

У новом Закону о званичној статистици, поред напред наведеног, биће истакнута и координациона улога РЗС међу произвођачима званичне статистике, методолошка улога у формирању административних регистара и биће наведено 15 принципа званичне статистике (European Statistics Code of Practice) као основ деловања РЗС и произвођача званичне статистике.

Законом о званичној статистици одређено је да послове званичне статистике обављају следећи одговорни произвођачи званичне статистике:

1. Републички завод за статистику;
2. Народна банка Србије и
3. Остали одговорни произвођачи званичне статистике, наведени у петогодишњем статистичком програму.

РЗС је надлежан за највећи део истраживања из реалног сектора и део екстерног сектора (извоз и увоз робе и др). Остали одговорни произвођачи званичне статистике, наведени у петогодишњем програму, спроводе истраживања у оквиру надлежности и делокруга свога рада.

Народна банка Србије (НБС) је надлежна институција за прикупљање, обраду и анализу података монетарне, финансијске и платнобилансне статистике, међународне инвестиционе позиције и стања спољног дуга у Републици Србији. Подаци монетарне статистике обрађују се у складу са Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС) и Законом о званичној статистици („Службени гласник РС”, бр.

104/2009). Закон о Народној банци Србије прописује да НБС може да пропише обавезу за банке и друге финансијске организације, као и за правна лица и предузетнике да е-видентирају, прикупљају, обрађују и достављају одређене податке. Према Закону о званичној статистици НБС је одговорни произвођач званичне статистике задужена за прикупљање, израду и објављивање података званичне статистике у складу с петогодишњим статистичким програмом. НБС је надлежна за прикупљање потребних података и израду платног биланса, међународне инвестиционе позиције и стања спољног дуга земље сагласно Закону о Народној банци Србије, Закону о званичној статистици и Закону о девизном пословању („Сл. гласник РС“, бр. 62/2006 31/2011, 119/2012 и 139/2014). Чланом 37. Закона о девизном пословању утврђено је да НБС израђује пројекцију платног биланса и прати остварење пројекције. Овим чланом је Народној банци Србије дато право да прикупља податке од резидената потребних за израду пројекције и праћење извршења платног биланса и да доноси подзаконске акте којима се уређује достављање ових података.

Почетком 2011. године РЗС, Министарство финансија и НБС потписали су Споразум о сарадњи у области макроекономске и финансијске статистике којим је дефинисана институционална подела надлежности између произвођача званичне статистике у погледу прикупљања, обраде и дистрибуције статистичких података.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-142	Одлука о програму званичне статистике у периоду од 2021. до 2025. године	РЗС	2020/II
Celexi: 2:32015R0759(није номинован) 2:32009R0223(стручно редигован)				
2	2017-140	Закон о изменама и допунама закона о званичној статистици	РЗС	2018/II
Celexi: 2:32015R0759(није номинован) 2:32009R0223(стручно редигован)				
3	2017-389	Закон о попису пољопривреде 2021. године	РЗС	2020/II
Celexi: 2:32008R1166(стручно редигован)				
4	2017-141	Закон о попису становништва, домаћинства и станова 2021. године	РЗС	2019/III
Celexi: 2:32008R0763(стручно редигован)				
5	2017-54	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2019. годину	РЗС	2018/IV
Celexi: 2:32015R0759(није номинован) 2:32009R0223(стручно редигован)				
6	2017-57	Уредба о утврђивању плана званичне	РЗС	2019/IV

		статистике за 2020. годину		
Celexi: 2:32015R0759(није номинован) 2:32009R0223(стручно редигован)				
7	2017-133	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2021. годину	РЗС	2020/IV
Celexi: 2:32015R0759(није номинован) 2:32009R0223(стручно редигован)				
8	2017-388	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2022. годину	РЗС	2021/IV

3.18.2. Демографско-социјалне статистике

Преглед стања

Попис становништва, домаћинства и станова спроведен је 2011. године и у потпуности је усклађен са Уредбом (ЕЗ) број 763/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. о пописима становништва и станова (у даљем тексту Уредба 763/2008). У току су активности на методолошко-организационим припремама Пописа становништва, домаћинства и станова 2021. (у даљем тексту: Попис 2021). С обзиром на то да је постигнута потпуна усаглашеност са Уредбом 763/2008, која ће се примењивати и у предстојећој пописној рунди, ради се на усаглашавању методологије Пописа 2021. са Препорукама Конференције европских статистичара за пописе становништва и стамбених јединица око 2020. (УНЕЦЕ и Евростат), као и са три новоусвојене уредбе: Уредба (ЕК) 2017/712, Имплементационе уредба (ЕК) 2017/543 и Имплементационе уредба (ЕК) 2017/881.

Демографска статистика је у потпуности усклађена са Уредбом (ЕЗ) 1260/2013 Европског парламента и Савета од 20. новембра 2013. о европским демографским статистикама (у даљем тексту Уредба 1260/2013), као и са Уредбом (ЕЗ) број 205/2014 Европског парламента и Савета од 4. марта 2014. којом се утврђују јединствени услови за спровођење Уредбе 1260/2013.

У оквиру **виталне статистике** производе се и објављују подаци о рођеним и умрлим лицима, о склопљеним и разведеним браковима, у складу са препорукама Уједињених нација. У сарадња са Тимом за реформу јавне управе Владе Републике Србије успостављен је е-портал и електронско преузимање података матичних књига које се воде за статистику рођених након електронски попуњених пријава рођења у породиштвама. Такође, са Министарством државне управе и локалне самоуправе настављене су заједничке активности са циљем умрежавања система и размене докумената (података) који се односе на чињеницу рођења детета, смрти и закључења брака. Подаци о узроцима смрти се достављају Евростату у складу са Уредбом 328/2011 од 5. априла 2011. године о спровођењу Уредбе (ЕЗ) број 1338/2008 Европског парламента и Савета о статистици Заједнице о јавном здрављу и здрављу и безбедности на раду у вези са статистиком о узроцима смрти. У сарадњи са Министарством правде започете су активности са циљем успостављања електронског попуњавања и достављања података о

разведеним браковима. Истраживање о унутрашњим миграцијама становништва спроводи се на бази података који су у електронској форми, и преузимају се од Министарства унутрашњих послова. У току су организационо-методолошке припреме за успостављање истраживања о спољним миграцијама, у сарадњи са Министарством унутрашњих послова и Комесаријатом за избеглице и миграције. Примењена методологија у складу је са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 862/2007 од 11. јула 2007. о Статистици Заједнице о миграцији и међународној заштити.

У области статистике о **систему образовања** редовно се попуњава УОЕ упитник и доставља Евростату у годишњој периодици од 2014. године. Потпуно је у складу са Уредбом (ЕУ) број 912/2013 од 23. септембра 2013. о примени Уредбе (ЕЗ) број 452/2008 Европског парламента и Савета која се односи на израду и развој статистике образовања и целоживотног учења (у даљем тексту Уредба 912/2013). *Анкета о образовању одраслих (AES)* се спроводи од 2011. године, потпуно је усклађена са Уредбом (ЕК) број 1175/2014. од 30. октобра 2014. о примени Уредбе (ЕЗ) број 452/2008 Европског парламента и Савета о изради и развоју статистике образовања и целоживотног учења, у вези са статистиком о учешћу одраслих у целоживотном учењу. *Истраживање о континуираним стручним обукама (CVTS)* се не спроводи.

Статистика истраживања и развоја (R&D) је од 2016. године у потпуности усклађена са Одлуком број 1608/2003 (ЕЗ), од 22. јула 2003. која се односи на производњу и развој статистике науке, технологије и иновација (у даљем тексту Одлука 1608/2003), као и са Уредбом Комисије број 995/2012 од 26. октобра 2012. која одређује правила за детаљну имплементацију Одлуке 1608/2003 (у даљем тексту Уредба 995/2012). *Истраживање о буџетским улагањима у науку (GBORD)* спроводи се од 2014. године. Потпуна усклађеност са Уредбом 995/2012, постигнута је 2016. године применом методолошких препорука и стандарда из Приручника Фраскати (Frascati Manual). *Статистика о иновацијама* спроводи се од 2010. године и усклађена је у потпуности са Одлуком 1608/2003 и са Уредбом 995/2012. Примењена је методологија из Осло приручника (Oslo Manual). Подаци и извештаји о квалитету за сва три истраживања су достављени Евростату, а 2017. године је коришћена апликација SDMX (statistical data exchange model) за дисеминацију података.

У области **статистике културе** не постоји усклађена методологија нити јединствени упитник за прикупљање података на нивоу ЕУ посвећен само култури. Статистика културе се обезбеђује из података различитих статистичких домена, не само друштвених статистика: запослености (АРС), пословања (СБС и демографија пословања), међународне трговине (Comext), потрошње у домаћинствима (АПД), као и учешћем у истраживањима: АЕС и СИЛК. Усвајањем стратегије Европа 2020, препоручено је да се статистика културе заснива на подацима заснованим на евиденцијама. Подаци о статистици културе се не шаљу Евростату. Попуњава се УНЕСКО упитник о лицима запосленим у области културе.

У оквиру **статистике јавног здравља**, чији је одговорни произвођач Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, обезбеђују се подаци који покривају основне домене у вези са здрављем (здравствено стање, обољевање, детер-

минанте здравља, узроци смрти, доступност здравствене заштите, пружање услуга, финансијски, људски и технички ресурси). Подзаконски акт Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, који ће допринети обезбеђивању хармонизованих и упоредивих података у складу са *EU acquis* је донет 30. децембра 2016. године (Правилник о обрасцима и садржају за вођење здравствене документације, евиденција, извештаја, регистара и електронског медицинског досијеа, „Службени гласник РС“ 109/16). Од 2014. године се обезбеђују и Еуростату достављају подаци немонетарне статистике здравствене заштите (ресурси и активности) у складу са заједничким дефиницијама *Eurostat/OECD/WHO*, као и подаци о узроцима смрти. Од 2017. године достављање података о узроцима смрти је у потпуности усклађено са Уредбом Комисије (ЕУ) број 328/2011 од 5. априла 2011. о статистичким подацима Заједнице о јавном здрављу и здрављу и безбедности на раду у погледу статистичких података о узроцима смрти.

У области **статистике криминалитета** редовно се попуњава заједнички упитник Евростаов и UNODC – UN CTS о криминалу, у годишњој периодици, и примењује се Међународна класификација кривичних дела за статистичке потребе ICCS (The International Classification of Crime for Statistical Purposes).

Статистика социјалне заштите – административни извори (ESSPROS) спроводи се од 2011. године у оквиру вишекорисничког IPA програма. У потпуности је усклађено са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 458/2007 од 25. априла 2007. о Европском систему интегрисане статистике о социјалној заштити (у даљем тексту Уредба 458/2007). Подаци се достављају Евростату у годишњој периодици.

Анкета о потрошњи домаћинстава (АПД) од 2003. године спроводи се по препорукама и методологији Евростата (Household Budget Surveys in the EU; Methodology and recommendations for harmonization - 2003 (2003 Edition) и Household budget survey in the Candidate Countries - Methodological analysis 2003 (2004 Edition)). Подаци и извештај о квалитету за 2015. годину послати су Евростату и очекују се коментари.

Анкета о приходима и условима живота (SILC) спроводи се од 2013. године и потпуно је усклађена са Уредбом Европског парламента и Савета број 1177/2003, од 16. јуна 2003. која се односи на статистике Заједнице о приходима и условима живота (у даљем тексту Уредба 1177/2003). Циљ овог истраживања је да се прикупе подаци ради израчунавања индикатора о сиромаштву, социјалној искључености и условима живота. Спровођење истраживања је од посебног значаја, имајући у виду да је засновано на стандардизованој методологији за све државе чланице Европске уније. Истраживање се спроводи годишње и до сада је спроведено 4 таласа у складу са методологијом и препорукама Евростата. За 5. талас 2017. прикупљени су подаци и тренутно су базе података у фази обраде. Подаци за 2013, 2014, 2015, и 2016. су достављени Евростату и индикатори су објављени на њиховом сајту. Очекују се коментари на извештај о квалитету, за 2014. и 2015. годину, од стране Евростата. Извештај о квалитету за 2016. годину је послат у четвртном кварталу 2017. године.

Актуелни концепт вођења **статистике повреда на раду** у Републици Србији није усклађен са методологијом ESAW, односно са Уредбом Комисије (ЕЗ) број 349/2011 о спровођењу Уредбе (ЕЗ) број 1338/2008 Европског парламента и Савета о статистичким подацима Заједнице о јавном здрављу и безбедности и здрављу на раду (у даљем тексту Уредба 349/2011). У делу статистике пореда на раду, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је формирао међуресорну Радну групу чији је задатак да ради на припреми предлога прописа за увођење ESAW методологије у национално законодавство.

Миграције и азил: Област миграција у Републици Србији регулисана је Законом о странцима („Службени гласник РС“, број 97/08), Законом о азилу („Службени гласник РС“, број 109/07), Законом о заштити државне границе („Службени гласник РС“, број 97/08), Законом о управљању миграцијама („Службени гласник РС“, број 107/2012) и Законом о запошљавању странаца („Службени гласник РС“, број 128/2014). Питање азила регулисано је пре свега Законом о азилу („Службени гласник РС“ број 109/07). Закони Републике Србије који уређују област миграција су делимично усклађени са директивама ЕУ везаним за области легалних и нерегуларних миграција. Важећим Законом о странцима прописани су правни институти који делимично прате статистику миграција која је прописана Уредбом (ЕЗ) број 862/2007 Европског парламента и Савета од 11.7.2007. године о статистици Заједнице о миграцији и међународној заштити. Република Србија може достављати статистичке податке који се односе на статистику боравишних дозвола које се издају страним држављанима из разлога спајања породице, као и образовања, студирања, статистику страних држављана који имају регулисан боравак у Републици Србији по основу запослења и обављања професионалних делатности, као по другим основама који су прописани важећим законским прописима, а нису један од горе наведених основа као и статистички подаци који се односе на стално настањене странце. У овом тренутку Република Србија, није у могућности да доставља статистику за стране држављане који имају регулисан боравак по основу плаве карте, по основу обављање истраживачке делатности, висококвалификованим радницима, сезонским радницима као и статистика јединствене боравишне и радне дозволе. Што се тиче статистике која се односи на ирегуларне миграције Република Србија може да доставља податке на начин прописан Уредбом, међутим, у наредном периоду је неопходно да се информатичке апликације које прате област ирегуларних миграција у Министарству унутрашњих послова дораде у правцу усаглашавања начина обраде већ постојећих статистичких података са начином прописаним начином извештавања. У законодавном смислу нису потребни додатни напори. Законом о азилу прописани су правни институти који у највећој мери прате статистику која је прописана Уредбом (ЕЗ) број 862/2007 Европског парламента и Савета од 11.7.2007. године о статистици Заједнице о миграцији и међународној заштити. У том смислу у овом тренутку Република Србија може достављати статистику за све податке из области азила који су предвиђени Уредбом осим статистичких података који се односе на хуманитарне разлоге за останак као и пресељена лица, будући да ови институти нису предвиђени Законом о азилу. Нацрт Закона о азилу који је од стране Министарства унутрашњих послова Републике Србије, као предлагача израђен, делимично је усклађен са директивама ЕУ и

то пре свега са директивама 2011/95/EУ, 2013/32/EУ, 2013/33/EУ и 2001/55/EК. Током претходног периода, израђен је Нацрт Закона о странцима који је прослеђен Европској комисији на мишљење, која је у мају 2017. године, доставила коментаре на Нацрт закона, од којих су поједини инкорпорирани у Нацрт, док је за остале дато образложење из којих разлога, у овој фази хармонизације, није било могуће уврстити их у текст Нацрта закона. Нацрт Закона о странцима у фази је припреме за слање Влади Републике Србије на усвајање. Такође, Нацрт Закона о азилу и привременој заштити прошао је све интерне процедуре, и у потпуности је спреман за усвајање.

Министарство унутрашњих послова тренутно располаже са пет апликација које су предмет Уредбе (ЕЗ) број 862/2007 Европског парламента и то: „Регистар одређених категорија странаца“, „Држављанства“, „Банка лица“, „Статистика ЕУРОСТАТ-а“ и „Азил“. На одржавању постојећих и изради нових апликација ангажовано је 35 пројектаната. Израда нових и дорађивање постојећих апликација ће пратити усклађивање законодавног оквира са правним тековинама ЕУ, што ће се финансирати из сопствених извора.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

У области **Пописа становништва, домаћинстава и станова 2021.** у 2018. години планира се интензивирање активности на припремама методолошко - организационих инструмената за спровођење Пописа 2021, укључујући и припреме за реализацију Пробног пописа 2019. Предузимаће се све неопходне активности у циљу постизања потпуне усклађености са међународним препорукама и новоусвојеним уредбама.

У области **демографске статистике** пратиће се доношење нових уредби ЕК и предузимаће се све неопходне активности у циљу очувања потпуне усклађености.

Статистика образовања: Наставиће се редовно попуњавање упитника (UOE) о систему образовања како би се одржала потпуна усклађеност са Уредбом 912/2013.

У области **статистике истраживања и развоја (R&D)** преузимају се активности сталног усавршавања методологије и пратећих инструмената како би се одржала потпуна усклађеност са Одлуком 1608/2003 и Уредбом 995/2012. У оквиру **статистике о иновацијама** планирано је да се обезбеде подаци и на регионалном нивоу до краја 2018. године (четврти квартал).

У оквиру **статистике јавног здравља** током 2018. године наставиће се сарадња Института за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут" и РЗС у циљу хармонизације статистике која се односи на здравствене индикаторе као и достављање неметарних здравствених показатеља међународних институција (OECD/ Eurostat/ WHO). Током 2018. године наставиће се сарадња и на припремним активностима за спровођење Истраживања здравља становништва Србије - анкета о здрављу према методологији EHIS-wave 3, које се планира за 2019. годину у складу са уредбом Комисије чије се усвајање очекује у јануару 2018. године;

У оквиру **статистика социјалне заштите – административни извори (ESSPROS)** планирају се активности редовног прикупљања података и слања резултата Евростату у складу са утврђеном периодиком, којима ће се одржати потпуна усклађеност са Уредбом 458/2007.

Анкета о приходима и условима живота (SILC): У циљу очувања потпуне усклађености са Уредбом 1177/2003, планира се континуирано слање података и извештаја о квалитету Евростату.

У области **статистике повреда на раду**, Управа за безбедност и здравље на раду, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања ће у четвртм кварталу 2018. године припремити нов Правилник о садржају и начину издавања обраца извештаја о повреди на раду и професионалном обољењу (садржи неопходне елементе методологије ESAW).

У области **Миграција и азила** усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 862/2007 Европског парламента условљено је усвајањем Закона о странцима и Закона о азилу и привременој заштити. Акционим планом за Поглавље 24, потпоглавље Миграције, предвиђено је више законодавних активности којима ће се доћи до усклађивања са правним тековинама ЕУ. Хармонизација правних прописа Републике Србије у области миграција предвиђена је у две фазе. У том смислу у току је прва фаза усклађивања, а у процедури је поступак усвајања новог Закона о странцима. Рок за усвајање Закона је IV квартал 2017. године. Акционим планом за Поглавље 24, Потпоглавље Азил предвиђено је више законодавних активности којима ће се доћи до постепеног усклађивања са правним тековинама ЕУ, а коначни резултат ће бити потпуна усклађеност са директивама ЕУ две године до момента ступања у чланство ЕУ. Законодавна активност, односно хармонизација правних прописа Републике Србије у области азила са директивама ЕУ у овој области је Акционим планом за Поглавље 24 предвиђена у две фазе. Рок за усвајање Закона је IV квартал 2017. године. Планирају се активности на изменама апликација које прате проблематику миграција и азила у складу са Уредбом (ЕЗ) број 862/2007 Европског парламента и активности на прикупљању и обради података за спровођење статистичког истраживања о азилантима, боравишним дозволама и илегалним мигрантима. За 2018. годину планиране су активности на изменама апликација које проблематику миграција и азила у складу са Уредбом (ЕЗ) број 862/2007 Европског парламента и активности на прикупљању и обради података за спровођење статистичког истраживања о азилантима, боравишним дозволама и илегалним мигрантима

Период од 2019. до краја 2021. године

Попис становништва, домаћинстава и станова: У априлу 2019. године планирано је теренско спровођење Пробног пописа у циљу тестирање свих методолошко-организационих инструмената који ће бити имплементирани у Попису 2021. Током 2020. године интензивно ће се радити на припремама за теренску реализацију наредног пописа који ће бити спроведен у априлу 2021. године и биће у потпуности усаглашен са Препорукама Конференције европских статистичара за пописе становништва и ста-

мбених јединица око 2020. године - УНЕЦЕ и Евростат, као и са свим уредбама ЕУ које се односе на ову област.

Демографска статистика: У наредном периоду пратиће се доношење нових уредби ЕК и предузимаће се све неопходне активности у циљу очувања потпуне усклађености.

У оквиру статистика у систему образовања, *Истраживање о континуираним стручним обукама (CVTS)* спроводи се у петогодишњој периодици. Следећи та-лас Европске Анкете о континуираном стручном образовању планиран је током 2021. године (референтна 2020. година), како би се постигла усклађеност са одговарајућом Уредбом Комисије која ће бити донета за истраживање планирано за 2021. годину.

У оквиру статистике истраживања и развоја (R&D), за *статистике о иновацијама* планирано је да се методологија усклади са изменама које су предложене за следеће истраживање - CIS 2018, које ће се спровести током 2019. године.

У оквиру статистике јавног здравља наставиће се сарадња Института за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут" и РЗС на активностима за спровођење Истраживања здравља становништва Србије - анкета о здрављу према методологији EHIS-wave 3, имплементацији истраживања као и на достављању микрорподатака и референтних мета података из Истраживања здравља становништва Србије у периоду 2019-2020. Очекује се усвајање Уредбе Комисије која се односи на немонетарну здравствену статистику (Уредба је у процесу израде) и потпуни пренос ове правне тековине ЕУ у национално право се очекује 2021. године.

У оквиру статистика социјалне заштите – **административни извори (ESSPROS))** планирају се активности редовног прикупљања података и слања резултата Евростату у складу са утврђеном периодиком, којима ће се одржати потпуна усклађеност са Уредбом 458/2007.

Истраживање о коришћењу времена планирано је да се спроведе 2020. године према HETUS методологији и да буде са пуним годишњим обухватом.

У циљу достављања статистике о **повредама на раду** Евростату, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања ће израдити одговарајућу електронску апликацију (софтвер) у циљу јединственог вођења статистике повреда на раду. Потпуна усклађеност са Уредбом 349/2011 ће, због специфичности области бити достигнута до краја 2021. године (четврти квартал).

У области **Миграције и азил** 2019. године планирају се активности на изради апликације за потребе извештавања о боравишним дозволама издатим на основу плаве карте, висококвалификованих радника и јединствене боравишне и радне дозволе. Ове активности биће могуће тек након друге фазе усклађивања српског законодавства у овој области. У четвртом кварталу 2020. године спровешће се активности на прикупљању и обради за потребе извештавања о боравишним дозволама издатим на основу плаве карте, висококвалификованих радника и јединствене боравишне и радне дозволе и активности на прикупљању и обради података о пресељеним лицима које ће бити мо-

гуће такође тек након друге фазе усклађивања законодавства односно у четвртом кварталу 2020. године.

3.18.3. Статистички подаци о животној средини

Преглед стања

Статистика животне средине је у великој мери усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 2150/2002 Европског парламента и Савета од 25. новембра 2002. о статистичким подацима о отпаду (у даљем тексту Уредба 2150/2002). За генерисани отпад потпуна усклађеност је постигнута за све секторе Класификације делатности и отпад из домаћинства. За третирани отпад усклађеност је постигнута за већину третмана и капацитета постројења за третман отпада.

Област **економских рачуна животне средине** је регулисана двема Уредбама: Уредбом број 691/2011 Европског парламента и Савета од јула 2011. (у даљем тексту Уредба 691/2011) и Уредбом 538/2014 Европског парламента и Савета о изменама и допунама Уредбе 691/2011 (у даљем тексту Уредба 538/2014), које се односе на европске економске рачуне животне средине. У погледу Уредбе 691/2011 постигнута је делимична усклађеност. Подаци су расположиви за модуле рачуна емисија у ваздух, рачуна пореза у области животне средине и рачуна материјалних токова за ниво укупне економије. Усклађеност са принципом (не) резидентности није спроведена у обрачунима ових модула. У погледу Уредбе 538/2014, постигнута је делимична усклађеност. Расположиви су само делови рачуна трошкова за заштиту животне средине који се односе на инвестиције и текуће издатке за заштиту животне средине као и приходи од активности повезаних са заштитом животне средине.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

Статистика животне средине у потпуности ће бити усклађена са Уредбом 2150/2002 о статистици отпада до краја 2018. године (четврти квартал). Потпуна усклађеност зависи од транспоновања појединих одредаба Директиве 2008/98/ЕЗ Европског парламента и Савета од 19. новембра 2008. о отпаду, у национално законодавство (део везан за дефиницију поновног искоришћавања отпада - отпад за затрпавање/насипање (backfilling)), што је у надлежности Министарства животне средине, а ова активност је планирана до краја 2018. године (четврти квартал).

Период од 2019. до краја 2021. године

У области **економских рачуна животне средине** потпуна усклађеност са Уредбом (ЕЗ) број 691/2011/ЕУ којом је дефинисана израда модула за рачун емисија у ваздух, модула за рачун пореза у области животне средине, и модула за рачун материјалних токова за ниво укупне економије, биће постигнута до краја 2021. Очекује се да ће потпуна усклађеност са Уредбом 538/2014/ЕУ бити постигнута до момента ступања у чланство. У вези са модулом за рачун сектора енвиронменталних роба и услуга, израда

ће се обављати кроз пројекат IPA 2015 (јули 2017 – октобар 2019). Током пројекта, радиће се компилација статистичких података за одређену годину, тако да ће се пуна усклађеност постићи до краја 2021. године. Хармонизација рачуна физичких токова енергије се очекује до краја 2021. године на основу енергетског биланса као главног извора података који је на располагању. Хармонизација модула рачуна трошкова за заштиту животне средине биће постигнута до момента ступања у чланство с обзиром да ће бити доступни нови извори података (табеле набавке и употребе, трошкови сектора државе за заштиту животне средине према функцији).

3.18.4. Макроекономска статистика

Преглед стања

У области **економске и монетарне статистике**, РЗС прати и примењује захтеве Уредбе Савета (ЕЗ, Евроатом) број 1287/2003 од 15. јула 2003. о усклађивању бруто националног дохотка (БНД) у тржишним ценама. Евростату је до сада достављена серија података о БНД за период 2005-2015. године. РЗС у компилацији националних рачуна примењује Уредбу (ЕУ) број 549/2013 Европског парламента и Савета од 21. маја 2013. о Европском систему националних и регионалних рачуна у Европској унији (у даљем тексту Уредба 549/2013). У складу са захтевима трансмисионог програма ESA 2010, РЗС редовно доставља Евростату најважније агрегате годишњих и кварталних националних рачуна, и то: бруто домаћи производ (БДП) према производном и расходном приступу (серија података од 1995. године), податке регионалног бруто домаћег производа, као и нефинансијске рачуне за све секторе економије (серија података од 2005. године). У обрачуна БДП од 2014. године, као и за целу ревидирану серију података БДП од 1995. године, укључени су необухваћена економија, истраживање и развој, софтвер, војни системи, алокација FISIM-а на корисничке секторе, као и друге специфичне методе обрачуна бруто додате вредности за финансијске институције (централна банка, осигурање, итд) и друга побољшања која се континуирано спроводе у оквиру нових IPA пројеката у сарадњи са Евростатом. У оквиру IPA 2014 Вишекорисничког програма статистичке сарадње урађена је експериментална процена запослености по стандардима националних рачуна и експериментална процена БДП по доховном приступу за 2015. годину. У 2016. години започет је рад на изради табела по нуде и употребе који је каснио због одложеног почетка имплементације националног пројекта претприступне помоћи „Јачање статистичког система Србије побољшањем методологија и стандарда кроз примену добре праксе (IPA 2012)”. Пројекат је започео у 2016. години и до краја 2017. године очекујемо да ће и овај важан, недостајући део, система националних рачуна бити комплетиран и тиме степен усклађености подигнут на висок ниво.

Република Србија је послала Евростату у октобру 2017. године званично саопштење у вези са номенклатуром статистичких територијалних јединица. Обавештење је у складу са Чланом 3, став 1, Уредбе (ЕЗ) број 1059/2003 Европског парламента и Савета од 26. маја 2003. године о успостављању јединствене класификације статистичких територијалних јединица (НУТС) (Службени лист Л 154, 21/06/2003 П. 0001 – 0041).

НБС је одговорна за израду и објављивање финансијских рачуна за све секторе. Тренутно се израђују финансијски рачуни за сектор државе са подсекторима који су усклађени са Европским системом рачуна ESA2010 (Уредба број 549/2013). Рад у области статистике државних финансија (GFS) подељен је између РЗС, који је задужен за обрачун нефинансијских трансакција сектора државе, и НБС у чијој надлежности се налазе финансијске трансакције сектора државе. Први пут су достављени и финансијски рачуни за сектор државе са подацима за 2014. годину и биланс стања за сектор државе са подацима за 2013. и 2014. годину (ESA табеле 6 и 7). РЗС редовно доставља Детаљну листу пореза и социјалних доприноса по потсекторима и типу пореза, укључујући и Националну листу пореза, у складу са захтевима Уредбе 549/2013. Од октобра 2015. године РЗС, у сарадњи са НБС и Министарством финансија, редовно (два пута годишње) доставља Евростату, у виду пилот-пројекта, извештаје о поступку у случају прекомерног дефицита (EDP извештавање). EDP извештавање заснива се на максималним напорима за прикупљање расположивих података, али само извештавање није још у потпуности усклађено са захтевима ЕУ.

У области **статистике цена**, *Паритети куповне моћи* су потпуно усклађени и израђују се у складу са захтевима наведеним у Уредби (ЕЗ) 1445/2007 Европског парламента и Савета од 11. децембра 2007. године о успостављању заједничких правила за достављање основних информација о паритетима куповне моћи и за њихов обрачун и дисеминацију (у даљем тексту Уредба 1445/2007). *Хармонизовани индекс потрошачких цена (HICP)* се израчунава од 2009. године и у великој мери је усклађен са Евростатовом методологијом и захтевима наведеним у Уредби (ЕЗ) 792/2016 о HICP и индексу цена стамбених некретнина. Од јануара 2014. године РЗС је почео са слањем података Евростату, а од октобра 2016. године подаци се објављују на сајту Евростата. *Индекс цена стамбених некретнина* се развија од 2012. године и још је у експерименталној фази. Методологија обраде података је у великој мери усклађена са методама који се користе у земљама ЕУ.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

У области **економске и монетарне политике**, РЗС ће, током 2018. године доставити Евростату прелиминарне резултате табела понуде и употребе, чија ће израда и достављање Евростату постати редовна делатност од 2018.

У оквиру **статистике цена**, *паритети куповне моћи* су потпуно усклађени са захтевима наведеним у Уредби 1445/2007. У наредном периоду наставиће се са спровођењем свих нових захтева у складу са планом рада Евростата. Активности за даље усклађивање *хармонизованог индекса потрошачких цена* су у току и базирају се пре свега на проширивање обухвата HICP и производње HICP-CT (индекс потрошачких цена са сталним порезима). Потпуно усклађивање овог индекса биће достигнуто до децембра 2018. године.

Период од 2019. до краја 2021. године

У области **економске и монетарне политике**, до краја 2019. РЗС ће обезбедити редовну компилацију и достављање података о БДП према доходном приступу, укључујући пун скуп података о зарадама и запослености.

У сарадњи са НБС, до краја 2019. године очекује се комплетирање серија података БНД (од 1995).

До датума приступа, планирано је спровођење израде финансијских рачуна за све институционалне секторе. Међутим, што се тиче достављања тражених серија података за период пре 2008. одређене податке није могуће реконструисати. Након увида у серије података које су на располагању, као и имајући у виду захтеве Евростата у вези са табелама из трансмисионог програма, уочено је да одређени подаци нису на располагању у обиму који се захтева, и они се не могу добити за тражене раније године, осим што се процене могу користити за компилацију података.

У вези са Уредбом Савета (ЕЗ) број 479/2009 о састављању извештаја о поступку у случају прекомерног дефицита/EDP извештавање, а органи овлашћени за предметну статистику ће даље хармонизовати податке, вршити њихово усклађивање и контролу, и побољшаће квалитет података у вези са статистичким обухватом и методологијом. Постизање хармонизације према захтевима ЕУ очекује се у оквиру IPA пројекта (IPA 2015, Вишекориснички програм статистичке сарадње и национални пројекат IPA 2016), као и у оквиру техничке помоћи Међународног монетарног фонда коју финансира СЕЦО.

Пуна усклађеност са GFS и EDP извештавањем, се очекује годину дана пре приступа Европској унији, што подразумева интензивну сарадњу и координисане активности између РЗС, Министарства Финансија и НБС као партнера у овом послу.

Код **статистике цена**, квалитет **индекса цена стамбених некретнина** у великој мери зависи од извора података. У наредном периоду ће се радити на квалитету података добијених од административних извора кроз јачање сарадње са даваоцима података, као и проналажењу допунских извора података на основу којих би се израчунао поузданији индекс. Очекује се да ће први подаци за Републику Србију бити доступни у четвртм кварталу 2021. године.

3.18.5. Пословна статистика

Преглед стања

Структурне пословне статистике су делимично усклађене са Уредбом број 295/2008 Европског парламента и Савета, од 11. марта 2008. о структурним пословним статистикама. Проширен је обухват статистичких јединица у истраживању укључивањем других правних лица. У обрачуну варијабли користе се подаци из нових административних извора и обрачунат је део недостајућих варијабли које се односе на набавке добара и услуга, залихе и регионалне податке. Планирано је да се до краја 2017. године припреми део сетова података у анексима 1-4 и 8 за слање Евростату.

Краткорочне пословне статистике (STS) су у највећој мери усклађене са Уредбом Савета (ЕЗ) број 1165/98 од 19. маја 1998. о краткорочним статистикама (у да-

љем тексту Уредба 1165/98). Индикатори: Индустијска производња, Промет у индустрији, Производња у грађевинарству, Грађевинске дозволе, Промет у трговини на мало у текућим ценама, Промет у трговини на мало у сталним ценама, Подаци о броју запослених, часовима рада и зарадама, Индекси промета у услужним делатностима су потпуно усклађени са Уредбом 1165/98. Недостају индикатори цена које се односе на грађевинарство и услуге.

Статистика туризма је делимично усклађена са Уредбом број 692/2011 Европског парламента и Савета, од 6. јула 2011. о европским статистикама о туризму (у даљем тексту Уредба 692/2011). Месечни и годишњи подаци о доласцима и ноћењима домаћих и страних туриста, броју соба и лежаја и нето стопи искоришћености соба и лежаја, прослеђују се у Евростат. Недостају годишњи подаци о капацитетима, доласцима и ноћењима у туристичким смештајним објектима по врстама места, класификованих по степену урбанизације (Уредба 692/2011, Анекс 1) као и подаци који се односе на комплетну туристичку тражњу (Уредба 692/2011, Анекс 2).

Статистика енергетике је у великој мери усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 1099/2008 Европског парламента и Савета од 22. октобра 2008. о енергетској статистици (у даљем тексту Уредба 1099/2008). Остварена је потпуна усклађеност у годишњем извештавању Евростата. Делимична усклађеност је успостављена у достављању месечних података. У тромесечној периодици се достављају месечни подаци за електричну енергију, угаљ и природни гас, извор података је база података Министарства рударства и енергетике. Не достављају се месечни подаци за нафту/деривате нафте у тромесечној периодици. Извештавање у месечној периодици још није успостављено. Захтеви из Уредбе Комисије (ЕУ) број 431/2014 од 24. априла 2014. амандман на Уредбу 1099/2008, у вези имплементације годишње потрошње енергије у домаћинствима, су у потпуности остварени. Цене електричне енергије и гаса се израчунавају од 2013. године. Обрачун је потпуно усклађен за захтевима наведеним у Уредби (ЕЗ) број 2016/1952 Европског парламента и Савета од 26. октобра 2016. о Европској статистици цена природног гаса и електричне енергије и престанку важења Директиве број 2008/92 (у даљем тексту Уредба 2016/1952).

Статистика саобраћаја: *Статистика ваздушног саобраћаја* је у потпуности усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 437/2003 Европског парламента и Савета од 27. фебруара 2003. о статистичким извештајима о ваздушном превозу путника, робе и поште (у даљем тексту Уредба 437/2003). Подаци се шаљу Евростату. *Статистика саобраћаја унутрашњим пловним путевима* је делимично усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 1365/2006 Европског парламента и Савета од 6. септембра 2006. о статистичким извештајима о превозу робе унутрашњим пловним путевима (у даљем тексту Уредба 1365/2006). Подаци нису послати Евростату. Недостају индикатори о кретању празних пловила и броју контејнера. *Статистика железничког саобраћаја* је делимично усклађена са Уредбом (ЕЗ) 2016/2032 Европског парламента и Савета од 26. октобра 2016. о статистици железничког саобраћаја. Подаци нису послати Евростату. Области *статистике друмског саобраћаја* обухватају статистику друмског превоза робе и путника, статистику саобраћајних незгода и статистику регистрованих моторних вози-

ла. Статистика друмског превоза робе и путника је делимично усклађена са Уредбом (ЕУ) број 70/2012 Европског парламента и Савета од 18. јануара 2012. (у даљем тексту Уредба 70/2012) које се односе на статистичке извештаје у вези са друмским превозом робе. Истраживања о превозу робе и путника су истраживања која обухватају пословне субјекте из делатности друмског превоза. Недостају подаци о пословним субјектима којима друмски саобраћај није основна делатност. Статистика саобраћајних незгода је делимично усклађена са Одлуком Савета број 93/704/ЕЗ од 30. новембра 1993. о изради базе података Заједнице о саобраћајним незгодама (у даљем тексту Одлука 93/704/ЕЗ) која је у заједничкој надлежности Републичког завода за статистику и Агенције за безбедност саобраћаја. Подаци о врстама превезене робе у статистици железничког саобраћаја, статистици друмског саобраћаја и статистици саобраћаја унутрашњим пловним путевима се прикупљају у складу са номенклатуром NST 2007 према Уредби Комисије (ЕЗ) број 1304/2007 од 7. новембра 2007. о успостављању NST 2007 као јединствене класификације за робу која се превози одређеним видовима транспорта, са којом је успостављена потпуна усклађеност. Република Србија шаље Евростату Заједнички упитник (Common Questionnaire) који садржи податке из свих области статистике саобраћаја, укључујући и податке о путној мрежи, регистрованим возилима и саобраћајним незгодама, према захтевима Евростата. Република Србија није у обавези да прикупља податке о *поморском саобраћају* будући да нема излаз на море.

Статистика употребе информационо-комуникационих технологија је у великој мери усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 808/2004 Европског парламента и Савета од 21. априла 2004. о статистици информационог друштва (у даљем тексту Уредба 808/2004). Истраживања из ове области се редовно спроводе у годишњој периодици. Подаци за 2016. и 2017. годину су послати Евростату.

У области **статистике тржишта рада**, *Истраживање о трошковима рада (LCS)* први пут је спроведено 2013. године и потпуно је усклађено са Уредбом Комисије (ЕЗ) број 698/2006 од 5. маја 2006. којом се имплементира Уредба Савета (ЕЗ) број 530/1999 од 9. марта 1999. о структурној статистици о зарадама и трошковима рада. Подаци и извештај о квалитету су достављени Евростату. *Индекс трошкова рада (LCI)* се израчунава у складу са Уредбом Европске комисије (ЕЗ) број 1216/2003, од 7. јула 2003. којом се имплементира Уредба Европског парламента и Европског савета (ЕЗ) број 450/2003, од 27. фебруара 2003. о индексу трошкова рада. Подаци се квартално достављају Евростату. *Анкета о радној снази (LFS)* се почев од 2015. године спроводи континуирано и потпуно је усклађена са Уредбом Комисије (ЕЗ) број 377/2008, од 25. априла 2008. којом се имплементира Уредба Савета (ЕЗ) број 577/98 од 9. марта 1998. о организацији истраживања Анкете о радној снази на узорку у Заједници. Подаци се квартално објављују и достављају Евростату. Микро подаци и извештаји о квалитету се, такође, достављају Евростату за сваки квартал, с тим да постоји извесно кашњење у слању. Тренутно се припремају за слање микро подаци за 2014. годину. *Истраживање о структури зарада (SES)* спроведено је први пут 2015. године као пилот истраживање у оквиру вишекорисничког IPA 2012 програма. Потпуно је усклађено са Уредбом Комисије (ЕЗ) број 1916/2000 од 8. септембра 2000. којом се имплементира Уредба Савета (ЕЗ) број 530/1999 од 9. марта 1999. о структурној статистици о

зарадама и трошковима рада. Подаци и извештај о квалитету су достављени Евростату. Методологија за обезбеђивање *статистике слободних радних места (JVS)* је припремљена у оквиру вишекорисничког IPA 2014 програма.

Годишње праћење индустријске производње (**PRODCOM**) је потпуно усклађено са Уредбом 3924/91 и Уредбом Комисије (ЕЗ) број 912/2004 од 29. априла 2004. којом се имплементира Уредба 3924/91. Национална листа производа је потпуно усклађена са Листом производа ЕЗ (Prodcom листа) за референтну годину. Редовно се повећава обухват извештајних јединица за потребне групе КД (2010).

У РЗС се обрачунава **унутрашња статистика о страним подружницама** у Републици Србији (**inward FATS**), која је делимично усклађена са Уредбом број 716/2007 Европског парламента и Савета од 20. јуна 2007. о статистици Заједнице о структури и делатности страних подружница (у даљем тексту Уредба 716/2007). РЗС је информисан о FRIBS уредби и променама у вези са статистиком о страним подружницама које ће увести након њеног ступања на снагу.

Спољна статистика о страним подружницама (outward FATS), што је предмет обавеза извештавања НБС, делимично је усклађена са Уредбом 716/2007, односно са уредбом која ће је заменити (Предлог Уредбе о европској пословној статистици - COM 2017 - 114), с обзиром да се није отпочело са извештавањем Евростату.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

Структурне пословне статистике: До краја 2018. године планира се обрачун преосталих сетова података у анексима 1-4 и 8 и података о пословној демографији, као и њихова трансмисија у Евростат, чиме би била остварена потпуна усклађеност (део података о пословној демографији се шаље Евростату сваке године за текућу и пет претходних година, па ће се серија ових података градити сукцесивно почев од референтне 2015. године).

У области **статистике туризма** потпуна усклађеност са Уредбом 692/2011 Унутрашњи туризам, Анекс 1, која се односи на податке према степену урбанизације, планира се у трећем кварталу 2018. године.

У области **статистике енергетике**, обавезе достављања података које произилазе из Уредбе 1099/2008 у потпуности су остварене за годишње извештавање за све енергенте и месечно извештавање у тромесечној периодици за електричну енергију, угљ и природни гас. Наставиће се континуиране активности са циљем очувања усклађености За месечно извештавање у тромесечној периодици за нафту и деривате нафте подаци ће бити обезбеђени кроз реализацију „Уредбе о методологији прикупљања и обраде података и обрачуна просечног дневног нето увоза, просечне дневне потрошње и количина обавезних резерви нафте и деривата нафте“ која је у надлежности Министарства рударства и енергетике. Месечно извештавање у тромесечној периодици ће се реализовати до краја 2018. године (четврти квартал).

У области **статистике саобраћаја**, код *статистике ваздушног саобраћаја* наставиће се редовно слање података Евростату са циљем очувања потпуне усклађености са Уредбом 437/2003. *Статистика саобраћаја унутрашњим пловним путевима* ће бити потпуно усклађена са Уредбом 1365/2006 до краја 2018. године имајући у виду да ће слање података Евростату почети у четвртном кварталу 2018. године.

Статистика употребе информационо-комуникационих технологија у потпуности ће се ускладити са Уредбом 808/2004 до краја 2018. године. Планирано је слање података и извештаја о квалитету за 2017. и 2018. годину у Евростат.

У области **статистике тржишта рада**, код *Анкете о радној снази*, наставиће се са праћењем европских прописа и убрзаним слањем преосталих микроподатака и извештаја о квалитету све до краја 2018. године. Подаци за *статистику слободних радних места* ће бити доступни до краја 2018. године уколико Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања измени постојећи *Правилник о ближој садржини података и начину вођења евиденција у области запошљавања* („Службени Гласник РС“ број 15/2010, од 19.03.2010.) тако да обавезе Агенције за запошљавање да достављају податке о оглашеним радним местима према матичном броју привредног субјекта.

Унутрашња статистика о страним подружницама у Републици Србији (**inward FATS**) је делимично усклађена са Уредбом 716/2007. Потпуна усклађеност биће остварена обрачуном недостајућих варијабли које се односе на набавке добара и услуга, инестиције и трошкове истраживања и развоја и слањем података Евростату, до краја 2018. године.

Период од 2019. до краја 2021. године

Краткорочне пословне статистике (STS) у највећој мери усклађене су са Уредбом 1165/98. Обрачун индикатора цена које се односе на грађевинарство и услуге и који према Уредби 1165/98 недостаје, ће се осигурати у четвртном кварталу 2021. године чиме ће се достићи потпуна усклађеност.

У области **статистике туризма** потпуна усклађеност са Уредбом 692/2011, Анекс II, у вези са комплетном туристичком потражњом, биће остварена у другом кварталу 2021. године, по завршетку истраживања предвиђеног у оквиру IPA 2015 вишекорисничког програма и редовног истраживања за 2020. годину.

У оквиру **статистике енергетике** месечно извештавање у месечној периодици ће се реализовати до момента ступања у чланство.

Код **статистике саобраћаја**, *статистика железничког саобраћаја* ће бити потпуно усклађена са Уредбом 2032/2016 до краја 2019. године имајући у виду да ће у четвртном кварталу 2019. године почети слање података Евростату. У области **статистике друског саобраћаја** потпуна усклађеност са Уредбом 70/2012 се очекују у четвртном кварталу 2021. Такође, у сарадњи са Агенцијом за безбедност саобраћаја наставиће се са хармонизацијом са Одлуком 93/704/ЕЗ.

У области **статистике тржишта рада** уколико код *статистике слободних радних места* Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања не измени постојећи *Правилник о ближој садржини података и начину вођења евиденција у области запошљавања* („Службени Гласник РС“ број 15/2010, од 19.03.2010.) тако да обавезе Агенције за запошљавање да достављају податке о оглашеним радним местима према матичном броју привредног субјекта, РЗС ће спровести истраживање како би ова статистика била обезбеђена до краја 2021.

Спољна статистика страних директних улагања повезаних предузећа дефинисана је Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 716/2007 од 20. јуна 2007. године о статистици Заједнице о структури и делатности страних директних улагања повезаних предузећа, Сеlex број 32007R0716 што је предмет обавеза извештавања НБС. Обавеза извештавања спољне статистике о страним подружницама (outward FATS), биће установљена до момента ступања у чланство, до када ће се извршити и потпуно усклађивање са Уредбом 716/2007, односно са уредбом која ће је заменити (Предлог Уредбе о европској пословној статистици - COM 2017 - 114). Са реализацијом ове обавезе отпочеће се 2018. године у сарадњи са РЗС.

3.18.6. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и статистика биланса плаћања

Преглед стања

Статистика спољне трговине Републике Србије је у потпуности усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 471/2009 Европског парламента и Савета од 6. маја 2009. која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице – **Extrastat** (у даљем тексту Уредба 471/2009). Подаци се редовно достављају Евростату у месечној динамици. Што се тиче **Интрастат** система трговине, Република Србија није у обавези да прикупља податке из ове области док не постане чланица Европске уније.

Монетарна статистика обухвата билансе НБС, банака, других финансијских организација, као и консолидовани биланс укупног банкарског сектора. Подаци монетарне статистике се обрађују у складу са „Приручником о монетарној и финансијској статистици“ (Monetary and Financial Statistics Manual) Међународног монетарног фонда. Поред монетарне статистике, НБС прати и поједине финансијске индикаторе (каматне стопе банака на депозите и кредите, каматне стопе на државне обвезнице).

Статистика каматних стопа банака на кредите и депозите у потпуности је усклађена са регулативом Европске уније: Уредба Европске централне банке (ЕЗ) број 1072/2013 од 24. септембра 2013. године о статистици каматних стопа које примењују монетарно финансијске институције, Сеlex број 32013R1072 и Уредба Европске централне банке (ЕЗ) број 756/2014 од 8. јула 2014. којом се мења Уредба (ЕЗ) број 1072/2013 (ЕЦБ/2013/34) о статистици каматних стопа коју примењују монетарно финансијске институције (ЕЦБ/2014/30), Сеlex број 32014R0756.

Такође, прикупљају се статистички билансни подаци за друштва за осигурање, инвестиционе фондове и немонетарне финансијске институције које се баве кредитним

пословима (даваоци финансијског лизинга, привредна друштва која се баве пословима факторинга и форфетинга).

У новембру 2015. године по први пут Еуростату су достављени финансијски рачуни за сектор државе (стања за 2013. и 2014. и трансакције за 2014) у складу са Европским системом рачуна 2010 (табеле 6 и 7).

У новембру 2016. године, Европској централној банци су по први пут достављени подаци о каматним стопама банака на кредите и депозите, који се од тада месечно достављају.

Област **статистике платног биланса** регулисана је Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), Законом о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/2009); Законом о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014); Одлуком о условима и начину обављања платног промета са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 24/2007, 31/2007, 38/2010 и 111/2015); Одлуком о обавези извештавања у пословању са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 87/2009 и 40/2015); Упутством за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 24/2007, 31/2007, 41/2007, 3/2008, 61/2008, 120/2008, 38/2010, 92/2011, 62/2013, 51/2015 и 111/2015); Упутство за спровођење Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 87/2009 и 40/2015).

Према Закону о Народној банци Србије, Закону о званичној статистици, Закону о девизном пословању и пратећим одлукама и упутствима, НБС, као надлежна институција, задужена је за прикупљање и обраду података, израду и извештавање о платном билансу, међународној инвестиционој позицији, међународној трговини услугама и страним директним инвестицијама. Укупан спољни дуг јавног и приватног сектора у Републици Србији прати НБС у складу са препорукама Међународног монетарног фонда садржаним у упутству „Приручник о статистици спољног дуга” (External Debt Statistics), при чему се спољни јавни дуг са аспекта буџетског система прати и у Министарству финансија. У циљу методолошког усклађивања наведених извештаја, НБС је надлежна за праћење, усаглашавање и примену релевантних регулатива Европске уније.

Закон о Народној банци Србије, Закон о званичној статистици и Закон о девизном пословању су у потпуности усклађени са основним прописима Европске уније из области платног биланса: Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 од 12. јануара 2005. године о статистици Заједнице која се односи на платни биланс, међународну трговину услугама и стране директне инвестиције; Уредбом Савета број 707/2009 од 5. августа 2009. којом се мења Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 о статистици Заједнице која се односи на платни биланс, међународну трговину услугама и стране директне инвестиције; Уредбом Комисије (ЕЗ) број 555/2012 од 22. јун 2012. којом се мења Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 о статистици Заједнице која се односи на платни биланс, међународну трговину услугама и стране директне инвестиције у односу на ажуриране захтеве за

подацима и дефиницијама; Уредбом Савета (ЕЗ) број 602/2006 од 18. априла 2006. којом се мења Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 иновирањем захтеваних података; Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 924/2009 од 16. септембра 2009. године о преко-граничним плаћањима у Заједници којом се мења Уредба (ЕЗ) број 2560/2001.

У складу са имплементационим планом за „Прелазак на нову методологију платног биланса“ припремљеним у оквиру IPA пројекта „Јачање институционалних капацитета НБС“, од 24. јуна 2014. спроведено је методолошко усклађивање платног биланса и међународне инвестиционе позиције Србије са методологијом Међународног монетарног фонда, односно са „Приручником о платном билансу, шесто издање“ (ВРМ6). Извршене су методолошке промене, укључујући ре-класификацију, увођење додатних ставки код услуга (FISIM, премије-техничке резерве), личних трансфера, а извршена су и прилагођавања у аутоматизацији и секторизацији извештаја.

НБС је отпочела од 24. јуна 2014. године са редовним извештавањем Еуростата у складу са *ВОР Vademesum*. До сада су достављени сви извештаји у прописаном року (месечно, тромесечно и годишње): платни биланс и међународна инвестициона позиција, међународна трговина услугама, стране директне инвестиције, користећи *SDMX-EDI* поруке путем *e-Damis* портала. Подаци за претходни период су послати 2015. године за период 2007-2013.

Према извештају Еуростата о оцени усклађености Србије са релевантним прописима Европске уније у области платног биланса за 2015. годину, достављени подаци и начин достављања су оцењени као високо усклађени са захтевима Уредбе (ЕЗ) 184/2005, и Уредбе комисије (ЕЗ) 555/2012. Препоручене су даље активности на добровољном усклађивању технике компилације платног биланса и међународне инвестиционе позиције у складу са захтевима прописаним за земље које учествују у монетарној унији. Према извештају Европске комисије са билатералног скрининга, статистика платног биланса је високо усклађена са основним прописима Европске уније. Република Србија ће наставити са редовним достављањем података Евростату у складу са *ВОР Vademesum*, у утврђеним роковима: платни биланс и међународна инвестициона позиција, међународна трговина услугама, стране директне инвестиције.

У складу са препорукама Еуростата, НБС је 2015. године увела статистику хартија од вредности, потписивањем Споразума са Централним регистром хартија од вредности, усвајањем Одлуке о извештавању о пословима с хартијама од вредности („Службени гласник РС“, бр. 40/2015) и пратећег упутства у оквиру те одлуке о обавези извештавања о издавању и држању хартија од вредности у иностранству, као и изменама Упутства за спровођење Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 87/2009 и 40/2015). Доношењем ових аката омогућено је унапређење директног извештавања о хартијама од вредности и за потребе платног биланса и међународне инвестиционе позиције.

У процесу реализације другог имплементационог плана „Унапређење директног извештавања као извора података платног биланса“, у оквиру IPA пројекта, у 2015. је у сарадњи са Евростатом реализован пројекат „Статистика међународне трговине услу-

гама“ (пројекат бр. 15), са оценом квалитета досадашњег извештавања у области међународне трговине услугама. У оквиру пројекта су израђени Методолошки приручник и припремљено упутство са пратећим обрасцима за директно извештавање, у области статистике међународне трговине услугама.

У току је реализација IPA програма преко Републичког завода за статистику која омогућава у периоду 2017-2019. године стално присуство раду Радне групе за платни биланс, Радне групе за статистику у случају прекомерног дефицита сектора државе, и Одбору за монетарну, финансијску и платно-билансну статистику у оквиру Евростата.

У 2017. години Народна банка Србије је у сарадњи са Републичким заводом за статистику, отпочела са реализацијом пилот пројекта 1.2 „Статистика међународне трговине услугама“, који реализује Eurostat у оквиру Вишекорисничког програма сарадње IPA 2015 (*Multi-beneficiary statistical cooperation programme*).

Предложени су нови пројекти у области сарадње са централним банкама земаља чланица Европске уније, као и у оквиру програма који се финансирају из развојне помоћи ЕУ (TAIEX и сл.).

Послови НБС везани за статистику платног биланса обављају се у Директорату за економска истраживања и статистику, Одељењу за статистику платног биланса. Број запослених и опремљеност су за сада у складу с међународним стандардима у овој области, а сарадња са ИТ сектором је у сталном напредовању кроз реализацију наведених пројеката. У предприступном периоду наставиће се рад на јачању капацитета у циљу очувања ефикасности при увођењу правних тековина ЕУ.

У циљу даљег јачања административних капацитета НБС потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз редовне видове усавршавања на курсевима Међународног монетарног фонда и сарадњу са централним банкама земаља Европске уније. Неопходно је обезбедити путем IPA пројеката учешће на редовним курсевима Евростата за потребе обуке запослених у ИТ сектору у циљу унапређења трансмисије података путем e-Damис портала и SDMX-EDI поруке.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

Критеријуми квалитета су дефинисани: Уредбом Савета (ЕЗ) број 1055/2008 од 27.10.2008. о имплементацији Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 у вези са критеријумом квалитета и квалитета извештавања статистике платног биланса и Уредбом Комисије (ЕУ) број 1227/2010 од 20. децембра 2010. године којом се мења Уредба Савета (ЕЗ) број 1055/2008 од 27. октобра 2008. године о имплементацији Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 у вези са критеријумом квалитета и квалитета извештавања статистике платног биланса. Ради испуњавања дефинисаних критеријума квалитета, у 2018. години биће утврђена периодика ревизије и оцена квалитета, као и њихово објављивање на сајту НБС.

Период од 2019. до краја 2021. године

Усклађивање билансне статистике банака и НБС са Уредбом Европске централне банке (ЕЗ) број 1071/2013 од 24. септембра 2013. о билансу стања монетарно финансијских институција и Смерницом Европске централне банке од 4. априла 2014. о монетарној и финансијској статистици (ЕСВ/2014/15), је планирано да се изврши до другог квартала 2019. године.

Усклађивање билансне статистике друштава за осигурање са Уредбом Европске централне банке (ЕЗ) број 1374/2014 од 28. новембра 2014. о захтевима статистичког извештавања друштава за осигурање је планирано да се изврши до другог квартала 2020. године.

Израда годишњих финансијских рачуна за све секторе (табеле 6. и 7. из Програма трансмисије ESA2010 TP) је планирана до четвртог квартала 2021. године, стим што је предвиђено да се прво изради серија годишњих података почев од 2013. године на даље, да би се касније израдили подаци и за раније године и то по подпериодима (прво за период 2008-2013, а затим и за период пре 2008. године).

Израда кварталног дуга државе (дуг по Мастрихту) је планирана за први квартал 2020. године, док је израда кварталних финансијских рачуна државе планирана за први квартал 2021. године (табеле 28. и 27. из Програма трансмисије ESA2010 TP).

У циљу усклађивања са статистичким захтевима Евростат-а у домену платног биланса, односно увођења директног извештавања за потребе статистике међународне трговине услугама, до трећег квартала 2021. године биће спроведене измене релевантних подзаконских аката.

У потпуности Интрастат систем трговине биће усклађен до момента ступања у чланство.

3.18.7. Пољопривредна статистика

Преглед стања

Статистика пољопривреде: У периоду од 1. октобра до 15. децембра 2012. године спроведен је Попис пољопривреде. Тренутно је у припреми Анкета о структури пољопривредних газдинстава која ће бити спроведена 2018. године. **Статистика о структури пољопривредних газдинстава** је делимично усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 1166/2008 Европског парламента и Савета од 19. новембра 2008. о истраживањима о структури пољопривредних газдинстава и производном методу у пољопривреди (у даљем тексту Уредба 1166/2008). Потпуна усклађеност биће постигнута када буду расположиви подаци о примењеним мерама за подршку руралном развоју. Мере подршке су у надлежности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и предмет су Преговарачке групе 11 „Пољопривреда и рурални развој“. Успостављена је типологија пољопривредних газдинстава која је потпуно усклађена са Уредбом Комисије (ЕЗ) број 1242/2008 од 8. децембра 2008. о успостављању типологије пољопривредних газдинстава заједнице. **Статистика биљне производње** потпуно је усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 543/2009 Европског парламента и Савета од 18. јуна 2008. која се односи на статистику биљне производње. Подаци се редовно достављају Евростату од 2016. го-

дине. **Статистика вишегодишњих засада** –у току су активности на спровођењу истраживања о воћњацима. Припремљена методологија и инструменти су потпуно усклађени са Уредбом (ЕЗ) број 1337/2011 Европског парламента и Савета од 13. децембра 2011. која се односи на статистику воћарства (у даљем тексту Уредба 1337/2011). Ово истраживање спроводи се у 2017. години. Део Уредбе 1337/2011 који се односи на податке о виноградима је делимично усклађен на основу Закона о вину („Службени гласник РС“, број 41/09 и 93/12), Правилника о садржини и начину вођења Виноградарског регистра, као и о обрасцу захтева за упис у Виноградарски регистар („Службени гласник РС“, број 33/10 и 9/14) и Правилника о техничким и кадровским условима које треба да испуњава Стручна организација за вођење Виноградарског регистра, као и о методама обављања послова везаних за Виноградарски регистар („Службени гласник РС“, број 46/10 и 27/15). **Статистика млека и млечних производа** је потпуно усклађена са Директивом Савета број 96/16 од 19. марта 1996. о статистичким истраживањима о производњи млека и млечних производа. Редовно достављање података статистике млека и млечних производа Евростату у одговарајућој периодици успостављено је од 2015. године. Подаци се обезбеђују на основу Стратегије развоја статистике пољопривреде у Републици Србији у периоду од 2014. до 2018. године, Уредбе о годишњем плану званичне статистике и Закона о званичној статистици. **Статистика сточарства и меса** је потпуно усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 1165/2008 Европског парламента и Савета од 19. новембра 2008. о статистици сточарства и меса. Подаци статистике сточарства редовно се достављају Евростату од 2013. године. У 2015. години урађена је прогноза бруто домаће производње меса и од тада се успоставља редовно прослеђивање ових података и података статистике клања стоке Евростату, као и израда и прослеђивање извештаја о квалитету података. **Статистика јаја** је делимично усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 617/2008 од 27. јуна 2008. којом се прописују детаљна правила за примену Уредбе (ЕЗ) број 1234/2007 која се односи на тржишне стандарде за јаја за инкубацију и пилиће (у даљем тексту Уредба 617/2008). Подаци о трговини пилићима редовно се прослеђују Евростату од 2012. године у месечној периодици. Месечни подаци о производњи и продаји јаја за инкубацију и пилиће, као и годишњи подаци о структури и коришћењу инкубатора нису расположиви. Активности на дефинисању метода за обезбеђивање месечних података о производњи и продаји јаја за инкубацију и пилића, као и годишњих података о структури и коришћењу инкубатора спровешће се у оквиру Вишекорисничког IPA 2015 програма у оквиру тачке 5.2. Статистика сточарства, које је почело у јулу 2017. године. **Статистика органске производње** је потпуно усклађена са Уредбом Савета (ЕЗ) број 834/2007 од 28. јуна 2007. о органској производњи и означавању органских производа и Уредбом (ЕЗ) број 889/2008 од 5. септембра 2008. о правилима имплементације Уредбе 834/2007. Прикупљање података о органској производњи у Републици Србији регулисано је Законом о органској производњи („Службени гласник РС“, број 30/10) и Правилником о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Службени гласник РС“, бр. 48/11 и 40/12). Дирекција за националне референтне лабораторије Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде води збирну евиденцију о органској производњи на основу годишњих извештаја о органској производњи које контролне организације овлашћене за послове контроле и сертифика-

ције у органској производњи достављају Министарству најкасније до 31. јануара текуће године за претходну годину. Збирна евиденција о органској производњи садржи све податке које тражи Евростат, као и податке о увозу и извозу органских производа. Сваке године Група за органску производњу - Дирекција за националне референтне лабораторије, доставља све податке о органској производњи које тражи EUROSTAT: број и врста регистрованих произвођача укључених у органску производњу, површине под органском биљном пороизводњом, односно појединим биљним врстама, врста животиња и број грла / јединки / пчелињих друштава у органској сточарској производњи и врста и количина примарних и прерађених органских производа. Подаци о органској аквакултури се не достављају, јер она није заступљена у Републици Србији. Што се тиче квалитета података, они су веома добри када се ради о броју произвођача, биљној и сточарској производњи, врсти и количини прерађених, увезених и извезених органских производа, али су подаци о количинама у примарној биљној производњи често процењени. Тренутно је могуће упоређивање података који се односе на извоз органских производа и то са подацима Управе царина. Достављање података наставиће се и у наредном периоду. **Статистика пестицида** - Закон о средствима за заштиту биља није усклађен са Уредбом 1185/2009/ЕЗ о статистици о пестицидима. У закону не постоји правни основ за доношење подзаконског прописа за систем прикупљања података о средствима за заштиту биља, утврђен Анексима I, II и III Уредбе број 1185/2009/ЕЗ, којима су прописане активне супстанце које садрже средства за заштиту биља за које се прикупљају подаци о продаји и примени, њихову класификацију по категоријама и хемијским групама, као и извештајни периоди, критеријуми квалитета за достављене податке и дефиницију третиране површине.

Статистика рибарства је делимично усклађена са Уредбом (ЕЗ) број 762/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. о достављању статистике у вези са аквакултуром од стране земаља чланица и престанку важења Уредбе (ЕЗ) број 788/96 (у даљем тексту Уредба 762/2008). Неопходан је даљи рад на побољшању методологије и квалитету података. Потпуно усклађивање **статистике рибарства** са Уредбом 762/2008 планирано је кроз редовно достављање података Евростату које ће бити успостављено до краја 2017. године.

Економски рачуни пољопривреде су у највећој мери усклађени са Уредбом (ЕУ) број 138/2004 Европског парламента и Савета, од 5. децембра 2003. о економским рачунима пољопривреде у Унији (у даљем тексту Уредба 138/2004). РЗС у годишњој периодици објављује радни документ „Економски рачуни пољопривреде у Републици Србији“. Приказани су резултати за период од 2007. до 2016. и односе се на елементе рачуна производње и факторски доходак у пољопривреди. Резултати обрачуна су исказани у текућим и сталним ценама. За потпуну усклађеност недостаје статистика јединичних вредности, обрачун бруто инвестиција у сталне засаде, као и бруто инвестиције у непољопривредна основна средства. До краја 2017. године биће урађен обрачун бруто инвестиција у сталне засаде, као и бруто инвестиција у непољопривредна основна средства.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

Статистика пољопривреде: Статистика вишегодишњих засада – Истраживање о воћњацима спроводи се у 2017. години. Резултати Истраживања о воћњацима биће прослеђени Евростату у трећем кварталу 2018. године када ће ова статистика бити у потпуности усклађена са делом Уредбе 1337/2011 која се односи на статистику о воћњацима. Анкета о структури пољопривредних газдинстава ће бити спроведена 2018. године. **Статистика јаја** - да би се обезбедила потпуна усклађеност са Уредбом (ЕЗ) 617/2008 потребно је изменити национално законодавство. Ова уредба је у надлежности Министарства пољопривреде и заштите животне средине и предмет је Преговарачке групе 11 „Пољопривреда и рурални развој“. Планирано је да се национално законодавство усклади у 2018. години. **Статистика органске производње** - У наредном периоду неопходно је унапредити постојећу базу за органску производњу како би се омогућило брже, лакше и прецизније уношење података, односно праћење стања у органској производњи и израда различитих извештаја о органској производњи. Дирекција за националне референтне лабораторије је припремила спецификацију софтверског решења за базу података о органској производњи, а његова реализација зависи од обезбеђења финансијских средстава.

Период од 2019. до краја 2021. године

У области статистике пољопривреде, код **Статистике о структури пољопривредних газдинстава** – Анкета о структури пољопривредних газдинстава биће спроведена у 2018. години, у оквиру националног ИРА 2016 пројекта. Потпуна усклађеност са Уредбом 1166/2008 се очекују у четвртм кварталу 2021. године.

Део Уредбе који се односи на **податке о виноградарству** односи се на формирање и вођење виноградарског регистра, што је у надлежности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и предмет је Преговарачке групе 11 „Пољопривреда и рурални развој“. У циљу потпуног успостављања Виноградарског регистра, планирано је да се, поред Закона о вину и другим производима од грожђа и вина, до краја 2021. године (четврти квартал) донесу и други неопходни правилници и успостави систем вођења Виноградарског регистра чиме би се обезбедили услови за слање свих неопходних података Евростату.

Статистика пестицида - У току првог квартала 2021. године планирано је доношење новог Закона о средствима за заштиту биља, који би између осталог био усклађен и са Уредбом 1185/2009/ЕЗ о статистици о пестицидима и на основу кога би се у току IV квартала 2021. године, донео Правилник о статистици у области средстава за заштиту биља, у складу са Уредбом 1185/2009/ЕЗ, осим одредби које нису преносиве у национално законодавство

Економски рачуни пољопривреде: У наредном периоду биће настављене активности на пуној имплементацији са Уредбом 138/2004, у изради прва три рачуна: рачун производње, рачун стварања дохотка и рачун предузетничког дохотка. У оквиру вишекорисничке ИРА 2015 пројекта, 5.3 Агро-монетарна статистика биће успостављена

Статистика јединичних вредности. Потпуно усклађивање се очекују до момента ступања у чланство.

3.18.8. Регистри (статистички)

Преглед стања

Статистички пословни регистар је по јединицама и садржају у великој мери усклађен са Уредбом Савета (ЕЕЗ) број 696/93 од 15. марта 1993 о статистичким јединицама за праћење и анализу производног система у Заједници као и са Уредбом (ЕЗ) број 177/2008 Европског парламента и Савета од 20. фебруара 2008. о успостављању заједничког оквира за пословне регистре у статистичке сврхе. Осим ових аката коришћен је Евростатов Приручник са препорукама за вођење пословног регистра Евростата као битан инструмент за вођење, развој и унапређење. СПР редовно годишње доставља податке Евростату преко eDamisa.

У РЗС-у се поред Статистичког пословног воде следећи регистри: Статистички регистар пољопривредних газдинстава који се води на основу података Пописа пољопривреде, статистичких (анкете и сл.) и административних извора и Статистички регистар запослених који се води на основу података ЦРОСО и статистичког пословног регистра.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

Статистички пословни регистар: Са циљем подизања нивоа обухвата, за 2018. годину се планира увођење такозваних „freelance“ занимања (адвокати и јавни бележници), као нових јединица регистра. Предвиђено је да се у 2018. уведу тачне дефиниције статистичких јединица (предузеће, локалне јединице, итд.) у складу са Уредбом Савета (ЕЕЗ) број 696/93 од 15. марта 1993. о статистичким јединицама посматрања и анализе у производном систему Заједнице. Услед недостатка одговарајућих административних података, тј. дистрибуције запослених према територији (ниво адресе) и активностима, истраживање локалних јединица ће се спроводити два пута годишње. За 2017. годину планирано је увођење обрачуна активности предузећа применом принципа “од врха на доле”, као и припрема статуса група предузећа за 2015. годину. Подаци из административних извора (Агенција за привредне регистре РС и централна банка/НБС) доступни су у новембу за годину т-1, тако да ће Статистички пословни регистар бити ажуриран почетком сваке наредне године – за годину т-2.

3.18.9.Класификације

Преглед стања

Класификације које се користе у свим фазама статистичког производног процеса усклађене су у великој мери са правним прописима ЕУ. За статистичке потребе користе се следеће класификације и номенклатуре:

- РЗС примењује класификацију занимања која је у потпуности усклађена са Стандардном међународном класификацијом занимања – (ISCO 08) (Уредба Комисије (ЕЗ) број 1022/2009 од 29. октобра 2009. о измени Уредби (ЕЗ) број 1738/2005, (ЕЗ) број 698/2006 и (ЕЗ) број 377/2008 о Међународној стандардној класификацији занимања (ISCO)).
- РЗС примењује класификацију образовања која је у потпуности усклађена са Стандардном међународном класификацијом образовања (ISCED 2011) усвојеном на 36. Генералном заседању UNESCO у новембру 2011. године (у земљама ЕУ примену налажу Уредба Комисије (ЕУ) број 317/2013 од 8. априла 2013. о измени Анекса у Уредбама (ЕЗ) број 1983/2003, (ЕЗ) број 1738/2005, (ЕЗ) број 698/2006, (ЕЗ) број 377/2008 и (ЕУ) број 823/2010 у погледу Међународне стандардне класификације образовања, и Уредба Комисије (ЕУ) број 912/2013 од 23. септембра 2013. о спровођењу Уредбе (ЕЗ) број 452/2008 Европског парламента и Савета о изради и развоју статистике о образовању и целоживотном учењу у погледу статистике образовања и тренинга).
- Класификација делатности (КД 2010) - без икаквих измена преузета је стандардна класификација делатности NACE Rev. 2 која се користи у Европском статистичком систему (уведена на основу Уредбе (ЕЗ) број 1893/2006 Европског парламента и Савета од 20. децембра 2006. године којом се утврђује статистичка класификација привредних делатности NACE Rev. 2 и мења и допуњује Уредба Савета (ЕЕЗ) број 3037/90 као и одређене уредбе ЕЗ о посебним статистичким доменима).
- Класификација производа је у потпуности усклађена са Статистичком класификацијом производа према делатностима у Европској економској заједници (CРА), верзија 2.1 (уведена на основу Уредбе комисије (ЕУ) број 1209/2014 од 29. октобра 2014. о измени Уредбе (ЕЗ) број 451/2008 Европског парламента и Савета о успостављању нове статистичке класификације производа према делатностима и о стављању изван снаге Уредбу Савета (ЕЕЗ) број 3696/93).
- Номенклатура земаља формално се заснива на класификацији ISO alpha-2, а користи се и Геономенклатура (GEONOM) 2006 и њене измене и допуне (Уредба (ЕЗ) број 1833/2006 од 13. децембра 2006. о номенклатури земаља и територија за статистику спољне трговине Заједнице и статистику трговине између земаља чланица).
- Номенклатура индустријских производа и услуга у потпуности је усклађена са Листом производа ЕЗ (Prodcom листом). Сваке године врше се измене у складу са захтевима из Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 3924/91 и Prodcom листе важеће за референтну годину.
- Класификација врста грађевина у потпуности је усклађена са класификацијом грађевина која се примењује у Европској унији. Публикација Евростата: Classification of Types of Constructions (CC), објављена 15. октобра 1997.
- Класификација научних области која је у потпуности усклађена са међународном класификацијом FOS - Fields of Science and Technology, OECD 2006.
- Класификација друштвено-економских циљева, која је у потпуности усклађена са међународном класификацијом, према методологији ОЕЦД-а, - NABS 2007 (Nomenclature for the Analysis and comparison of Scientific programmes and Budget).
- Република Србија је послала Евростату у октобру 2017. године званично саопштење у вези са номенклатуром статистичких територијалних јединица. Обавештење је у складу са Чланом 3, став 1, Уредбе (ЕЗ) број 1059/2003 Европског

парламента и Савета од 26. маја 2003. године о успостављању јединствене класификације статистичких територијалних јединица (НУТС) (Службени лист Л 154, 21/06/2003 П. 0001 – 0041).

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

У наредном периоду предвиђено је континуирано прилагођавање националних стандарда у области класификација и номенклатура у складу са изменама међународних стандарда.

3.18.10. Дисеминација

Преглед стања

Дисеминација података, као завршна фаза статистичке активности, јесте инструмент који доприноси поштовању и значају статистике.

Основни циљ дисеминације статистичких података је задовољење потреба корисника. Како би се откриле потребе и степен задовољства корисника који користе производе и услуге статистике, РЗС на двогодишњем нивоу спроводи Истраживање о задовољству корисника – октобар 2017. Према томе, РЗС анализира различите групе корисника и њихове потребе за статистичким подацима у смислу релевантности, приступачности и благовремености, као и статистичке писмености корисника. РЗС настоји да скрати време између референтног периода и датума објављивања података, побољша конзистентност података добијених из различитих извора, представи податке на свеобухватан начин, обезбеди међународну упоредивост и труди се да податке представи на најнижем територијалном нивоу и у разним форматима.

Главни канал дисеминације статистичких података је веб сајт. Иако се радило на сталном унапређењу веб сајта, РЗС ће у децембру 2017. лансирати нову веб страницу модерног дизајна, која ће имати побољшану навигацију података, време одговора, транспарентност и доступност. Побољшана је ефикасност тражења и добијања статистичких података кроз унапред дефинисан Календар објављивања свих публикација које РЗС објављује.

Кроз имплементацију нове Политике дисеминације, РЗС осигурава производњу и дисеминацију висококвалитетних података и информација коришћењем савремених технологија и формата који су усклађени са потребама корисника са циљем препознатљивости, независности и међународне упоредивости званичне статистике.

Константно се ради на изради нових и ажурирању постојећих процедура, обради захтева корисника, обезбеђењу микроподатака, организовању конференција, презентација и разних скупова.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

Анализа задовољства корисника новим веб сајтом – изглед, садржај, навигација, време одговора.

Примена нове Политике дисеминације и проширење асортимана производа дисеминације како би се задовољиле потребе корисника на нивоу ЕСС (Европски статистички систем), као извора података ЕУ статистике који пружа квалитетне статистичке информације засноване на принципима слободног приступа европској статистици.

Рад на унапређењу дизајна публикација РЗС-а, као и повећање активности на друштвеним мрежама / фејсбук и твитер.

Период од 2019. до краја 2021. године

Рад на побољшању квалитета и приступачности статистичких података свим врстама корисника кроз разне видове дисеминације у смислу обезбеђивања континуираног унапређења дисеминационих активности.

3.18.11. Информационо-комуникациона технологија

Преглед стања

У развоју целокупне статистике, њеној хармонизацији са међународним стандардима и европској интеграцији веома је важна подршка коју обезбеђује ИКТ сектор.

Обрада података обавља се на ПЦ платформи у складу са студијом изводљивости урађеној у оквиру пројекта међународне помоћи IPA 2007. У оквиру пројекта међународне помоћи IPA 2012 дошло је до значајног унапређења ИКТ инфраструктуре – брзина интерне мреже је повећана 10 пута, набављени су Blade сервери за виртуелне сервере, складишни простор (storage), уређаји за бекамирање и архивирање података, као и одређена количина радних станица и лаптопова.

За унос, обраду и табелирање статистичких података, развијен је ИСТ, систем заснован на мета-подацима. Овим системом се обрађује већина статистичких истраживања. У оквиру ИСТ-а развијен је и део за генерисање web упитника за прикупљање статистичких података захваљујући чему је знатно повећан број статистичких истраживања који прикупљају податке и преко web-а.

У оквиру пројекта међународне помоћи IPA 2012 започет је рад на новој дисеминационој бази, новом сајту, систему метаподатака, даљем развоју SDMX инфраструктуре, као и рад на примени стандардизованих назива и формата података у статистичком систему. Завршетком ових радова ће значајно бити унапређено функционисање целокупног РЗС, како према крајњим корисницима, тако и према даваоцима података и осталим институцијама са којима РЗС сарађује.

У оквиру РЗС 2008. године оформљен је САТИ центар (капацитета 19 телефонских линија). Проширење постојећег капацитета урађено је 2010. године увођењем 14 нових телефонских линија. Током 2014. године развијен је САПИ систем за прикупљање података помоћу лаптопа који је омогућио анкетарима да током самог анкетирања оба-

ве и унос података и да прикупљене податке могу дневно послати у централну базу. На тај начин је знатно убрзан процес прикупљања и обраде података за анкетна истраживања.

Такође је унапређено и коришћење административних извора у статистичке сврхе успостављањем двосмерних токова података са појединим државним институцијама (НБС, ЦРОСО, итд.)

Предложене активности за период 2018-2021 треба да омогуће унапређење интероперабилности и ефикасности електронског пословања како унутар РЗС, тако и са националним и међународним организацијама са којима РЗС сарађује.

Приоритети су направљени на основу ИКТ стратегије и ИКТ политика изведених из студије изводљивости урађене у оквиру пројекта IPA 2007, усвојених 13.07.2011. и усаглашени са: Кодексом праксе европске статистике, Уредбом о европском статистичком систему (Regulation (Ec) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council), Уредбом о европском статистичком систему (Regulation (Ec) No 99/2013 of the European Parliament and of the Council), и са Оквиром европске интероперабилности (European Commission IDABC 2004. The European Interoperability Framework (EIF) Version 1.0, European Commission IDABC (2007) Gartner and the European Interoperability Framework (version 2.0), и Commission Recommendation 2009/498 of 23 June 2009 on reference metadata for the European Statistical System. OJ L 168, 30.06.2009, p. 50.

Мере планиране за период од 2018. године до краја 2021. године

2018. година

- Почетак рада новог сајта РЗС;
- Почетак рада нове дисеминационе базе података;
- Унапређење интеграције статистичког система увођењем новог система метаподатака;
- Наставак и унапређивање употребе података из административних извора у статистичке сврхе;
- Наставак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Коришћење нових технологија за прикупљање и дисеминацију статистичких података (BigData, OpenData, ...);
- Наставак увођења система статистичких регистара и њихова интеграција у постојећи статистички информациони систем.

Период од 2019. до краја 2021. године

- Даља интеграција статистичког система увођењем новог система метаподатака;
- Наставак и унапређивање употребе података из административних извора у статистичке сврхе;
- Наставак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;

- Коришћење нових технологија за прикупљање и дисеминацију статистичких података (BigData, OpenData, ...);
- Наставак увођења система статистичких регистара и њихова интеграција у постојећи статистички информациони систем.

Институционални оквир и административни капацитети

У Републици Србији постоји одговарајући институционални оквир за спровођење правне тековине у овом поглављу. Стога, није потребно утемељење нових институција или тела, већ само додатно јачање и даљи развој постојећих.

Постојећи административни капацитети у статистичком систему Републике Србије нису довољни за даљу хармонизацију са статистичким системом ЕУ у области реализације статистичких истраживања и обезбеђивања статистичких индикатора.

3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ

3.19.1. Радно законодавство

Преглед стања

Радни односи су уређени **Законом о раду**, као општим законом о радним односима, и законима који се примењују у појединим областима рада. Закон о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14 и 13/17- УС) има карактер општег закона и важи за све запослене и све послодавце, ако посебним законом није другачије одређено. Уколико нема посебних закона, Закон о раду има директну и потпуну примену, а уколико посебних прописа има, Закон о раду се примењује делимично и супсидијарно.

Закон о раду делимично је усклађен са следећим прописима ЕУ:

- 1) Директивом Савета број 76/207/ЕЕЗ од 9. фебруара 1976. године о примени принципа равноправног третмана за мушкарце и жене када се ради о приступу запошљавању, стручном образовању и напредовању, као и условима рада, са изменама и допунама из 2002;
- 2) Директивом Европског парламента и Савета број 2003/88/ЕЗ од 4. новембра 2003. године о организацији радног времена;
- 3) Директивом Савета број 2001/23/ЕЗ од 12. марта 2001. године о заштити права запослених у случају промене послодавца;
- 4) Директивом Савета број 98/59/ЕЕЗ од 20. јула 1998. године које се односи на колективна отпуштања;
- 5) Директивом 2008/94/ЕЕЗ Европског парламента и Савета од 22. октобра 2008. године о заштити запослених у случају инсолвентности њихових послодавца;
- 6) Директивом Савета број 91/533/ЕЗ од 14. октобра 1991. године о обавези послодавца да обавести раднике о условима који се примењују на уговор о раду или радни однос;
- 7) Директивом Савета број 1999/70/ЕЗ од 28. јуна 1999. године о Оквирном споразуму о раду на одређено време који су склопили ЕТУЦ, УНИЦЕ и ЦЕЕП;

- 8) Директива Савета број 97/81/ЕЗ од 15. децембра 1997. године о раду са непуним радним временом који су склопили ЕТУЦ, УНИЦЕ и ЦЕЕП.
- 9) Директива Савета 92/85/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. о увођењу мера за којима се подстиче унапређење безбедности и здравља на раду трудних радница, радница које су недавно родиле или доје (десета појединачна директива у смислу члана 16. ставка 1. Директиве 89/391/ЕЕЗ)
- 10) Директивом Савета број 1994/33/ЕЗ од 22. јуна 1994. године о заштити младих људи на раду;
- 11) Директива 2006/54 Европског парламента и Савета од 5. јула 2006. године о спровођењу начела једнаких могућности и једнаког поступања према мушкарцима и женама у питањима запошљавања и рада (са изменама)
- 12) Директива Савета 2010/18 од 8. марта 2010. године о спровођењу ревидираног Оквирног споразума о родитељском одсуству који су закључили BUSINESS EUROPE, UEAPME, СЕЕР и ЕТУС, којом се ставља ван снаге Директива 96/34/ЕЗ (текст значајан за ЕГП)
- 13) Директивом Европског парламента и Савета 2002/14/ЕЗ од 11. марта 2002. о успостављању општег оквира за обавештавање и саветовање са радницима у Европској заједници

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ до краја 2021. године

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ 3.19.2. Радно законодавство				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-662	Закон о раду преко агенција за привремено запошљавање	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:31997L0081(стручно редигован) 2:31989L0391(преведен)				
2	2017-358	Закон о раду	МРЗСП	2020/II
Celexi: 2:32010L0018(стручно редигован) 2:32008L0094(стручно редигован) 2:32006L0054(у процесу превођења) 2:32003L0088(у процесу превођења) 2:32002L0014(у процесу превођења) 2:32001L0023(стручно редигован) 2:31999L0070(стручно редигован) 2:31998L0059(стручно редигован) 2:31997L0081(стручно редигован) 2:31996L0071(стручно редигован) 2:31994L0033(преведен) 2:31991L0533(преведен) 2:31989L0391(преведен) 2:31976L0207(неважећи документ)				

3.19.2. Безбедност и здравље на раду

Преглед стања

Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Основни пропис у области безбедности и здравља на раду је Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС” бр. 101/05 и 91/15) у коме су садржане основне одредбе и принципи Директиве Савета број 89/391/ЕЕЗ од 21. јуна 1989. године о увођењу мера којима се подстиче побољшање безбедности и здравља запослених на раду. Законом су прописана права, обавезе и одговорности послодаваца и запослених за примену мера којима се обезбеђују безбедни и здрави услови рада на радним местима.

Систем безбедности и здравља на раду унапређен је у 2015. години доношењем Закона о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду новембра 2015. године, чиме је извршено даље усклађивање са Директивом 89/391/ЕЕЗ.

У складу са Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ, Управа за безбедност и здравље на раду припрема предлоге прописа којима се у национално законодавство транспонују појединачне директиве ЕУ из ове области. Прописи којима су у национално законодавство транспоноване Директиве ЕУ у складу са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију и Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ јесу:

1) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду („Службени гласник РС”, број 92/08), који је делимично усклађен са Директивом Савета број 89/656/ЕЕЗ о примени минимума захтева за безбедност и здравље на раду при коришћењу личне заштитне опреме на радном месту;

2) Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Службени гласник РС”, бр. 14/09 и 95/10), која је делимично усклађена са Директивом Савета број 92/57/ЕЕЗ о примени минимума захтева за безбедност и здравље на раду на привременим или покретним градилиштима;

3) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад на радном месту („Службени гласник РС”, број 21/09), који је делимично усклађен са Директивом Савета број 89/654/ЕЕЗ о минимуму захтева за безбедност и здравље запослених на радном месту;

4) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад („Службени гласник РС”, бр. 23/09, 123/12 и 102/15), који је делимично усклађен са Директивом 2009/104/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за безбедност и здравље запослених приликом коришћења опреме за рад на радном месту;

5) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при ручном преношењу терета („Службени гласник РС”, број 106/09), који је потпуно усклађен са Директивом Савета број 90/269/ЕЕЗ о минимуму захтева за безбедност и здравље приликом ручног преношења терета тамо где постоји ризик од повређивања леђа запослених;

6) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном („Службени гласник РС”, бр. 106/09 и 93/13), који је делимично усклађен са Директивом Савета број 90/270/ЕЕЗ о минимуму захтева за безбедност и здравље при раду са опремом са екраном;

7) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању хемијским материјама („Службени гласник РС”, број 106/09), који је делимично усклађен

са: Директивом Савета број 98/24/ЕЗ о заштити безбедности и здравља запослених од ризика повезаних са хемијским агенсима на радном месту, Директивом Комисије 91/322/ЕЕЗ о успостављању индикативних граничних вредности имплементацијом Директиве Савета 80/1107/ЕЕЗ о заштити радника од ризика везаних за изложеност хемијским, физичким и биолошким агенсима на радном месту; Директивом Комисије 2000/39/ЕЗ којом се утврђује прва листа индикативних граничних вредности изложености на радном месту у спровођењу Директиве Савета 98/24/ЕЗ о заштити здравља и безбедности радника од ризика везаних за хемијске агенсе на радном месту; Директивом Комисије 2006/15/ЕЗ којом се утврђује друга листа индикативних граничних вредности изложености на радном месту у спровођењу Директиве Савета 98/24/ЕЗ и којим се мењају и допуњавају Директиве 91/322/ЕЕЗ и 2000/39/ЕЗ; Директивом Комисије 2009/161/ЕУ којом се утврђује трећа листа индикативних граничних вредности изложености на радном месту у спровођењу Директиве Савета 98/24/ЕЗ и измени Директиве Комисије 2000/39/ЕЗ;

8) Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама („Службени гласник РС”, број 61/10), која је делимично усклађена са Директивом број 92/91/ЕЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених на вађењу минералних сировина у дубинским бушотинама;

9) Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при подземној и површинској експлоатацији минералних сировина („Службени гласник РС”, број 65/10), која је делимично усклађена са Директивом број 92/104/ЕЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених на површинским и дубинским коповима индустрије минерала;

10) Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад на пловилима која обављају риболов („Службени гласник РС”, број 70/10), која је потпуно усклађена са Директивом број 93/103/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева безбедности и здравља на раду при раду на пловилима за улов рибе;

11) Правилник о обезбеђивању ознака за безбеданост и здравље на раду („Службени гласник РС”, број 95/10), који је делимично усклађен са Директивом Савета број 92/58/ЕЕЗ о минимуму захтева за обезбеђивање ознака за безбедност и/или здравље запослених на раду;

12) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким штетностима („Службени гласник РС”, број 96/10), који је делимично усклађен са Директивом број 2000/54/ЕЗ Европског парламента и Савета о заштити запослених од ризика насталих услед излагања биолошким агенсима на радном месту;

13) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању вибрацијама („Службени гласник РС”, број 93/11), који је делимично усклађен са Директивом број 2002/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму заштите запослених од ризика насталих услед излагања физичким штетностима (вибрације);

14) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању буци („Службени гласник РС”, бр. 96/11 и 78/15), који је делимично усклађен са Ди-

рективом број 2003/10/ЕЗ Европског парламента и Савета у вези са излагањем запослених ризицима проузрокованим физичким штетностима – бука);

15) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима или мутагенима („Службени гласник РС”, број 96/11), који је делимично усклађен са Директивом Европског парламента и Савета број 2004/37/ЕЗ о заштити запослених од ризика везаних за излагање карциногенима или мутагенима на радном месту;

16) Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од експлозивних атмосфера („Службени гласник РС”, бр. 101/12 и 12/13 – исправка), која је потпуно усклађена са Директивом број 1999/92/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених изложених ризику услед експлозије гасова;

17) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању вештачким оптичким зрачењима („Службени гласник РС”, бр. 120/12 и 29/13-исправка), који је делимично усклађен са Директивом број 2006/25/ЕЗ Европског парламента и Савета о заштити запослених од ризика при излагању физичким штетностима – вештачка оптичка зрачења;

18) Уредба о минималним захтевима и условима за пружање медицинске неге на поморским бродовима („Службени гласник РС”, број 5/14), која је потпуно усклађена са Директивом Савета 92/29/ЕЕЗ о минималним безбедносним и здравственим захтевима за побољшање медицинске неге на бродовима;

19) Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању азбесту („Службени гласник РС”, број 108/15), која је потпуно усклађена са Директивом 2009/148/ЕЗ Европског парламента и Савета о заштити запослених од ризика везаних за изложеност азбесту на раду (кодификована верзија);

20) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању електромагнетском пољу („Службени гласник РС”, број 111/15), који је делимично усклађен са Директивом 2013/35/ЕУ Европског парламента и Савета о минималним захтевима за безбедност и здравље запослених услед изложености ризицима који потичу од физичких штетности – електромагнетно поље;

21) Упутство о радним местима на којима се обављају послови при којима је излагање запослених прашини која потиче од азбеста или материјала који садрже азбест повремено и ниског интензитета („Службени гласник РС”, број 42/16), у вези са Директивом 2009/148/ЕЗ Европског парламента и Савета од 30. новембра 2009. године о заштити запослених од ризика везаних за изложеност азбесту на раду (кодификована верзија);

22) Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу оштрих предмета који су медицинска средства у здравственој делатности („Службени гласник РС”, број 101/16), која је потпуно усклађена са Директивом 2010/32/ЕУ – којом се спроводи Оквирни споразум о спречавању повреда оштрим медицинским инструментима у болницама и здравственом сектору који су закључили НОSPEЕМ и EPSU;

23) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад младих („Службени гласник РС”, број 102/16), који је делимично усклађен са Директивом 94/33/ЕЗ о

заштити младих на раду у делу безбедности и здравља на раду и Директивом 2014/27/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о изменама Директива Савета 92/58/ЕЕЗ, 92/85/ЕЕЗ, 94/33/ЕЗ, 98/24/ЕЗ и Директиве 2004/37/ЕЗ Европског Парламента и Савета, како би се ускладили са Уредбом (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша;

24) Правилник о мерама за безбедан и здрав рад запослене жене за време трудноће, породиље и запослене која доји дете („Службени гласник РС”, број 102/16), који је делимично усклађен са Директивом 92/85/ЕЕЗ о увођењу мера за подстицање побољшања сигурности и здравља на раду трудних радница као и радница које су недавно родиле или доје у делу безбедности и здравља на раду и Директивом 2014/27/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о изменама Директива Савета 92/58/ЕЕЗ, 92/85/ЕЕЗ, 94/33/ЕЗ, 98/24/ЕЗ и Директиве 2004/37/ЕЗ Европског Парламента и Савета, како би се ускладили са Уредбом (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша.

Институционалне структуре и стања административних капацитета

У оквиру Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у чијој се надлежности налази област безбедност и здравље на раду, органи управе су Управа за безбедност и здравље на раду и Инспекторат за рад. Нормативни и надзорни послови у оквиру надлежности Министарства подељени су тако да Управа за безбедност и здравље на раду у оквиру својих основних послова припрема прописе у области безбедности и здравља на раду, док Инспекторат за рад врши надзор над применом Закона и подзаконских прописа, односно мера безбедности и здравља на раду. Управа за безбедност и здравље на раду, на основу одредбе члана 59. Закона о безбедности и здрављу на раду, као орган управе у саставу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обавља послове државне управе са циљем унапређивања и развоја безбедности и здравља на раду, односно смањења повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом.

У оквиру остварене сарадње са Европском агенцијом за безбедност и здравље на раду Управа за безбедност и здравље на раду одређена је за Повереника испред Републике Србије. Сарадња се састоји у сталној размени информација и знања и организовању промотивних конференција и манифестација у циљу унапређења стања у овој области.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ 3.19.2. Безбедност и здравље на раду				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

1	2017-667	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:31989L0656(преведен)				
2	2017-334	Стратегија безбедности и здравља на раду	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:31989L0391(преведен)				
3	2017-319	Закон о безбедности и здрављу на раду	МРЗСП	2019/IV
Celexi: 2:31990L0270(преведен)				
4	2017-661	Закон о здравственом осигурању	МЗ	2021/IV
Celexi: 2:32011L0024(стручно редигован) 2:32004R0883(у процесу превеођења)				
5	2017-333	Правилник о изменама и допунама Правилника о мерама за безбедан и здрав рад запослене жене за време трудноће, порођиље и запослене која доји дете	МРЗСП	2021/IV
Celexi: 2:31992L0085(преведен)				
6	2017-318	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивни мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:31989L0656(преведен)				
7	2017-332	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад младих	МРЗСП	2021/IV
Celexi: 2:31994L0033(преведен)				
8	2017-205	Правилник о изменама и допунама правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад на радном месту	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:31989L0654(преведен)				
9	2017-328	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким штетностима	МРЗСП	2020/IV
Celexi: 2:32000L0054(преведен)				
10	2017-324	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању буци	МРЗСП	2019/IV
Celexi: 2:32003L0010(преведен)				
11	2017-323	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању вибрацијама	МРЗСП	2019/IV
Celexi: 2:32002L0044(преведен)				

12	2017-330	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању електромагнетном пољу	МРЗСП	2021/IV
Celexi: 2:32013L0035(преведен)				
13	2017-287	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:32009L0104(стручно редигован)				
14	2017-322	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном	МРЗСП	2019/IV
Celexi: 2:31990L0270(преведен)				
15	2017-331	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању вештачким оптичким зрачењима	МРЗСП	2021/IV
Celexi: 2:32006L0025(стручно редигован)				
16	2017-325	Уредба о изменама и допунама Уредбе о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима	МРЗСП	2020/IV
Celexi: 2:31992L0057(преведен)				
17	2017-326	Уредба о изменама и допунама Уредбе о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при експлоатацији минералних сировина у дубинским бушотинама	МРЗСП	2020/IV
Celexi: 2:31992L0091(преведен)				
18	2017-327	Уредба о изменама и допунама Уредбе о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при подземној и површинској експлоатацији минералних сировина	МРЗСП	2020/IV
Celexi: 2:31992L0104(у процесу превођења)				
19	2017-665	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:32009L0104(стручно редигован)				

Преглед мера и активности које ће бити спроведене

Пре израде измена и допуна подзаконских прописа из области безбедности и здравља на раду тражиће се подршка *TAIEX* одељења Европске комисије у циљу организовања експертских мисија, одржавања радионица и семинара, са темом потпуног усаглашавања са појединачним директивама које су донете на основу оквирне Дирек-

тиве Савета 89/391/ЕЕЗ од 12. јуна 1989. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља радника на раду.

Управу за безбедност и здравље на раду чине: директор – државни службеник на положају, 6 државних службеника и 1 намештеник. Од укупног броја запослених 5 државних службеника са високом школском спремом, различитих профила ангажовано је на пословима усаглашавања прописа са правним тековинама ЕУ. Није планирано повећање постојећег броја државних службеника који би били ангажовани на реализацији овог програма

ИНСПЕКТОРАТ ЗА РАД

Преглед стања

Област радних односа

У периоду **јануар – септембар 2017. године** инспектори рада су извршили **26.952** инспекцијска надзора у области радних односа, којима је обухваћено **476.800** запослених, при чему је **16.067** лица затечено на фактичком раду (рад „на црно“), а након предузетих мера инспектора рада послодавци су засновали радни однос са **15.042** лица. Истовремено, инспектори рада су донели **3.409** решења о налагању отклањања утврђених неправилности, као и **94** решења поводом захтева за одлагање извршења решења послодавца о отказу уговора о раду до правноснажне одлуке суда; поднели су **1.611** захтева за покретање прекршајног поступка, као и **7** кривичних пријава.

Такође, извршено је **49** надзора поводом штрајка и тим поводом донето је **13** решења о отклањању недостатака, а поднета су и **2** захтева за покретање прекршајног поступка.

По захтевима за покретање прекршајног поступка које су поднели инспектори рада против послодаваца, а због учињених прекршаја у области радних односа према Закону о раду, укупан износ изречених новчаних казни по решењима судија за прекршаје је **119.591.000,00** динара.

У наведеном периоду издато је **493** прекршајних налога, по основу којих је у Буџет РС уплаћено **9.040.000,00** динара.

Према планираним и приоритетним активностима Инспектората за рад, у циљу сузбијања рада „на црно“, организовани су и реализовани, поред редовних надзора по службеној дужности и појачани инспекцијски надзори, који подразумевају надзор у одређеној делатности и на одређеној територији, са учешћем већег броја инспектора рада. Појачани инспекцијски надзори вршени су у току радног времена, у поподневним часовима и ноћу, као и у дане викенда.

Област безбедности и здравља на раду

Инспекторат за рад је у области безбедности и здравља на раду извршио **9.456** инспекцијских надзора, којима је било обухваћено **162.623** запослених. Такође, у наведеном периоду донето је **3.727** решења о отклањању недостатака, донето је **413** решења о забрани рада на месту рада, због опасне појаве која може да угрози безбедност и здравље запослених, поднето је **26** пријава за покретање

кривичног поступка против одговорних лица, због основане сумње да су починили кривично дело изазивања опасности необезбеђењем мера безбедности и здравља на раду, као и 649 захтева за покретање прекршајног поступка.

Током наведеног периода, инспектори рада су извршили **684 инспекцијских надзора** поводом пријављених повреда на раду и то:

- 17 надзора поводом смртних повреда на раду
- 11 надзора поводом тешких повреда на раду са смртним исходом
- 12 надзора поводом колективних повреда на раду
- 603 надзора поводом тешких повреда на рад и
- 41 инспекцијска надзора поводом лаких повреда на раду.

Највећи број тешких повреда на раду са смртним исходом и смртних повреда на раду догодио се у делатности грађевинарства и индустрије – 50 % од укупног броја свих смртних повреда на раду пријављених инспекцији рада, а поводом којих су вршени инспекцијски надзори.

Током године, према планираним и приоритетним активностима Инспектората за рад, у циљу предузимања превентивних мера безбедности и здравља на раду од стране послодаваца и запослених, а ради смањења броја повреда на раду и остваривања безбедних и здравих услова рада на месту рада, организовани су и реализовани, поред редовних надзора по службеној дужности, и појачани инспекцијски надзори у високоризичним делатностима, првенствено у делатности грађевинарства, пољопривреде и индустрије, са учешћем максимално расположивог броја инспектора рада.

По захтевима за покретање прекршајног поступка које су поднели инспектори рада против послодаваца, а због учињених прекршаја у области безбедности и здравља на раду сходно Закону о безбедности и здрављу на раду, укупан износ изречених новчаних казни по решењима судија за прекршаје је **80.200.300,00 динара**.

Административни капацитети

Инспекторат за рад у свом саставу има **25** одвојених одељења, одсека и групу инспекције рада у управним окрузима, **2** одељења инспекције рада у Граду Београду, као и два одељења у седишту Инспектората за рад. У Инспекторату за рад Републике Србије тренутно је запослено **247 инспектора рада** – правника и инжењера различитих техничких струка.

Према подацима Агенције за привредне регистре (октобар 2017. године), у Републици Србији је регистровано **382.988** привредних субјеката, што значи да један инспектор рада "покрива" **1.550** привредних субјеката.

Константно повећање броја привредних субјеката, отежано функционисање привреде, као и све већи број законских и подзаконских аката, које послодавци треба да примењују, а над чијим спровођењем надзор врше инспектори рада, свакако захтева већи број инспектора рада на терену.

Истовремено, прихватање и досезање европских радних стандарда, нови изазови које пред нас ставља ЕУ, савремено тржиште, развој привреде и информаци-оних система, захтевају одговарајући број инспектора рада и адекватну техничку опремљеност, а рад и ефикасног и ефективног надзора, како би се заштитил а права запослених.

У складу са наведеним, тренутни институционални оквир је одговарајући за спровођење захтева транспонованих директива ЕУ, а за пуну примену и праћење (надзор) неопходан је већи број инспектора рада.

3.19.3. Социјални дијалог

Преглед стања

Социјални дијалог у Републици Србији (у даљем тексту СЕС) успоставља се кроз разне видове сарадње између социјалних партнера, оснивањем социјално-економских савета, организовањем институција за мирно решавање колективних спорова, колективним преговарањем, непосредним укључивањем репрезентативних синдиката и удружења послодаваца у припрему и спровођење закона којима се непосредно утиче на положај и права запослених и сл.

Закон о Социјално-економском савету („Службени гласник РС“ број 125/2004) уређује оснивање, делокруг и начин рада Социјално-економског савета (у даљем тексту СЕС), као независног органа који чине представници Владе Републике Србије, представници репрезентативних удружења послодаваца и представници репрезентативних синдиката, основаних за територију Републике Србије.

СЕС је основан у циљу успостављања и развоја социјалног дијалога у питањима од значаја за остваривање економских и социјалних слобода и права човека, материјалног, социјалног и економског положаја запослених и послодаваца и услова њиховог живота и рада, развоја културе преговарања, подстицања мирног решавања, колективних радних спорова, развоја демократије и издавања часописа, брошура и других публикација из делокруга свог рада. СЕС разматра нацрте закона и предлоге других прописа од значаја за економски и социјални положај запослених и послодаваца и о њима даје мишљење.

Социјално-економски савет доноси одлуку о висини минималне цене рада у Републици Србији, на основу које се израчунава минимална зарада који је сваки послодавац дужан да исплати запосленом за стандардни радни учинак и време прове-дено на раду.

Поред Социјално-економског савета на нивоу Републике, постоје и Социјално-економски савети који делују на нивоу јединица локалне самоуправе (локални савети). Формирање локалних савета заснива се на споразуму учесника и добровољно је. Од 2005. године до данас Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања до сада је регистровало 18 локалних социјално економских савета. У циљу јачања социјалног дијалога у земљи на 70. редовној седници Социјално-економског Савета Републике Србије одржаној дана 22.08.2017. године социјални партнери постигли су договор о реализацији низа активности на формирању локалних социјално економских савета, у коју сврху је Социјално економском савету РС повећан буџет ради реализаци-

је наведених активности. Активности се реализују заједнички уз учешће свих социјалних партнера - представника Владе, локалне самоуправе, Републичког Социјално економског савета, репрезентативних синдиката на нивоу Републике и репрезентативног удружења послодаваца на нивоу Републике.

Важну улогу у развоју социјалног дијалога имају и методе мирног решавања радних спорова. Од 2005. године до 30. јуна 2017. године, односно од оснивања Републичке агенције за мирно решавање радних спорова, поднето је 14.650 предлога за покретање поступка мирног решавања радних спорова.

Од тог броја мериторно је на дан 30. јун 2017. године решено 5.626 спорова, док је у току било решавање 77 радних спорова, остали спорови решени су у управном поступку, имајући у виду основно начело добровољности. Најчешћи колективни радни спорови су спорови који се односе на закључење колективног уговора и штрајк код послодавца, а заступљени су и спорови настали применом колективног уговора и повредом права на синдикално организовање.

Најчешћи индивидуални радни спорови су спорови који се односе на злостављање и дискриминацију на раду и неисплаћивање минималне зараде. Заступљени су и спорови које се односе на отказ уговора о раду и неисплате других накнада из рада и по основу рада.

Од 2005. године до 30. јуна 2017. године пред Агенцијом је покренуто је 14.402 индивидуална радна спора од чега је мериторно решено 5570 радних спорова, док је у истом периоду покренуто 249 колективних радних спорова, од чега је мериторно решено 129 радних спорова.

Анализа Закона о раду, Закона о мирном решавању радних спорова, Закона о штрајку, као и Закона о Социјално економском савету у односу на усклађеност са међународним стандардима, која је урађена у септембру 2015. године, у сарадњи са експертима на Твининг пројекту „Унапређење социјалног дијалога”, показала је ниво усклађености законодавног оквира у области социјалног дијалога, колективног преговарања и штрајка, али и да је потребно даље унапређење појединих законских решења ради успостављања потпуне усаглашености са међународним стандардима и отклањања проблема у примени код појединих института.

Након ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о раду престали су да важе сви колективни уговори 29.1.2015. године.

Након тог рока закључени су следећи колективни уговори:

Посебни колективни уговори у чијем закључивању је учествовала Влада РС

1. Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајна и јединица локалне самоуправе "Службени гласник РС", број 1 од 6. јануара 2015. године, важи за период од 14.01.2015 - 14.01.2018. године; број из регистра колективних уговора 34;
2. Посебан колективни уговор за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајна и јединица локалне самоуправе "Службени гласник РС", број 10 од 29. јануара 2015, важи за период од 30.01.2015 - 30.01.2018. године; број из регистра колективних уговора 37;

3. Посебан колективни уговор за социјалну заштиту у Републици Србији "Службени гласник РС", број 11 од 30. јануара 2015. године, важи за период од 31.01.2015 - 31.01.2018. године број из регистра колективних уговора 38;
4. Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика "Службени гласник РС", број 21 од 25. фебруара 2015. године, важи у периоду од 5.03.2015 - 5.03.2018. године; број из регистра колективних уговора 40;
5. Посебан колективни уговор за полицијске службенике "Службени гласник РС", број 22 од 27. фебруара 2015. године и важи у периоду од 7. 03.2015 - 7.03.2018. године; број из регистра колективних уговора 42;
6. Посебан колективни уговор за државне органе "Службени гласник РС", број 25/15 од 13. марта 2015. године, број из регистра колективних уговора 43;
7. Посебан колективни уговор за јавна предузећа у комуналној делатности на територији РС "Службени гласник РС", број 27/2015 од 18. марта 2015. године и важи у периоду од 26.03.2015 – 26.03.2018. године, број из регистра колективних уговора 44;
8. Посебан колективни уговор о допунама Посебног колективног уговора за државне орган "Службени гласник РС", број 50/2015 од 9. јуна 2015. године, број из регистра колективних уговора 46;
9. Анекс посебног колективног уговора за полицијске службенике "Службени гласник РС", број 70/2015 од 12. августа 2015. године број из регистра колективних уговора 50;
10. Посебан колективни уговор за запослене у установама студентског стандарда, "Службени гласник РС", број 100/15 од 04. децембра 2015. године и важи у периоду од 12.12.2015. – 12.12.2018. године, број из регистра колективних уговора 53.

Посебни колективни уговори у чијем закључивању није учествовала Влада РС, а које је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања дужно да региструје

1. Посебан колективни уговор за јавна предузећа у комуналној и стамбеној делатности града Београда "Службени гласник РС", број 11 од 30. јануара 2015. године и важи у периоду од 07.02.2015 - 07.02.2018. године; број из регистра колективних уговора 36;
2. Посебан колективни уговор за предшколске установе чији је оснивач Град Београд "Службени гласник РС", број 47/15 од 29. маја 2015. године и важи у периоду од 06.06.2015 - 06.06.2018. године; број из регистра колективних уговора 45;
3. ПКУ комуналци Панчево "Службени гласник РС", Посебан колективни уговор за јавна и јавно комунална предузећа града Панчева "Службени гласник РС", број 59 од 2. јула 2015. године и важи у периоду од 03.07.2015 - 03.07.2018. године; број из регистра колективних уговора 47;
4. ПКУ за јавна комунална предузећа чији је оснивач град Чачак "Службени гласник РС", број 62/15 од 8. септембар 2015., број из регистра колективних уговора 48; 849 5.
- Посебан колективни уговор за јавна предузећа у комуналној делатности града Пожаревца "Службени гласник РС", број 69/15 од 7. августа 2015., број из регистра колективних уговора 49;
6. Посебан колективни уговор за јавна и јавно комунална предузећа Града Суботице "Службени гласник РС", број 83/15 од 03. октобар 2015., број из регистра колективних уговора 51;
7. Посебан колективни уговор за делатност путне привреде Републике Србије закључен "Службени гласник РС", број 3 од 14. јануара 2015. године, важи за период од 22.01.2015 - 22.01.2018. године; број из регистра колективних уговора 35;
8. Посебан колективни уговор за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству "Службени гласник РС", број 23 од 2. марта 2015. године и

важи у периоду од 10.03.2015 - 10.03.2018.године; број из регистра колективних уговора 41;

9. Посебан колективни уговор за хемију и неметале Србије, број из Регистра колективних уговора 54; "Службени гласник РС", број 77/16 од 14.9.2016.године 10. Посебан колективни уговор за делатност пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Србије, број из Регистра колективних уговора 55; "Службени гласник РС", број 76/16 од 9.9.2016.године

11. Посебан колективни уговор за грађевинарство и индустрију грађевинског материјала Србије, број из Регистра колективних уговора 56; "Службени гласник РС", број 77 од 14.9.2016.године

Колективни уговори код послодавца у чијем закључивању је учествовала Влада

1. Посебан колективни уговор за Електропривреду Србије "Службени гласник РС", број 15 од 6. фебруара 2015. године и важи у периоду од 07.02.2015 - 07.02.2018. године;

2. Колективни уговор за Јавно предузеће "Пошта Србије" "Службени гласник РС", број 14 од 4. фебруара 2015. године и важи у периоду од 05.02.2015 - 05.02.2018. године;

3. Колективни уговор за Јавно предузеће "Србијас" потписан 3.02.2015. године и важи до 3.02.2018. године;

4. Колективни уговор за Јавно предузеће "Транснафта", потписан 3.02.2015. године и важи до 02.02.2018. године;

5. Колективни уговор за Јавно предузеће "Електромрежа Србије" 02.02.2015

6. Колективни уговор о измени Колективног уговора за Јавно предузеће "Електромрежа Србије" Београд, Закључак Владе 05 Број: 11-6362/2016-1 од 15.07.2016. године

7. Колективни уговор за "Аеродром Никола Тесла ад" 12.02.2015

8. Колективни уговор за "Железница Србије" потписан 24.03.2015. године

9. Колективни уговор ЈП "Службени гласник" потписан 24.03.2015. године

10. Колективни уговор Јавно предузеће "Завод за уџбенике" потписан 16.07.2015. године;

11. Колективни уговор за Јавно предузеће „Србијаводе“ закључак Владе 05 Број 11-2878 од 15. марта 2016. године

12. Колективни уговор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање закључен 14. марта 2016 године

13. Колективни уговор за Јавно предузеће „Скијалишта Србије“, Закључак Владе 05 Број: 11-4401/2016 од 17.05.2016. године

14. Колективни уговор за „Јат - техника“ друштво са ограниченом одговорношћу за одржавање и оправку ваздухоплова Београд, Закључак Владе 05 Број: 11-1102/2016 од 06.02.2016. године

15. Колективни уговор за Јавно предузеће за подземну експлоатацију угља Ресавица, Закључак Владе 05 Број: 11-3361/2015-1 од 26.03.2015. године

16. Колективни уговор за Јавно предузеће за склоништа, Закључак Владе 05 Број: 11-4109/2016 од 27.04.2016. године

17. Колективни уговор код послодавца Пољопривредна саветодавна и стручна служба Краљево д.о.о. Краљево, Закључак Владе 05 Број: 11-14234/2015 од 08.01.2016. године

18. Колективни уговор Јавног предузећа «Емисиона техника и везе», Београд – Закључак Владе 05 Број: 11-5518/2016 од 17.06.2016. године

Влада је донела и Одлуку о проширеном дејству ПКУ за путну привреду и Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству.

Колективни уговор закључује се на период од три године са могућношћу продужења рока важења, у складу са Законом.

Планира се даље унапређење законодавног оквира у области социјалног дијалога и колективног преговарања.

Сви закони из делокруга рада СЕС доставиће се СЕСу на мишљење.

У Министарству за рад запошљавање, борачка и социјална питања формиране су:

1 Радна група за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова

Циљ измена и допуна Закона о мирном решавању радних спорова је пре свега даље унапређење законодавног оквира у овој области што подразумева стварање законодавног оквира у коме ће се појачати улога Агенције како би се што више индивидуалних и колективних радних спорова решило на миран и ефикасан начин без вођења спорова пред судовима, унапређење услова за рад миритеља и арбитара.

2 Радна група за израду Нацрта закона о штрајку

Новим законом треба обезбедити да право на штрајк буде усклађено са ставовима и принципима Међународне организације рада, на начин да буде ограничено само у делатностима уз којима би прекид рада могао да угрози живот, здравље безбедност становништва да социјални партнери имају могућност да учествују у утврђивању минимума процеса рада у овим делатностима, као и да приоритет у решавању спорова који су проузроковали штрајк имају поступци мирног решавања спорова.

3. Закон о изменама и допунама Закона о социјално економском савету

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ 3.19.3. Социјални дијалог				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-362	Закон о изменама и допунама Закона о социјално-економском савету	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:32009L0038(стручно редигован) 2:32003G0218(01)(обустављено превођење) 2:32001L0086(стручно редигован)				

3.19.4. Запошљавање и европски социјални фонд

Стање на тржишту рада – преглед стања

Преглед стања на тржишту рада, трендови у области запошљавања и незапослености (према подацима из Анкете о радној снази Републичког завода за статистику), као и регистроване незапослености (према подацима Националне службе за запошљавање), представљени су у оквиру Економских критеријума.

Политика запошљавања

Креирање и спровођење политике запошљавања у надлежности је Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Носиоци послова запошљавања су Национална служба за запошљавање и агенције за запошљавање.

Национална стратегија запошљавања за период 2011-2020. године („Службени гласник РС”, број 37/11) и пратећи национални акциони планови запошљавања (доноси се на годишњем нивоу), **Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености** („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 38/15), **Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом** („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 32/13) и **Закон о запошљавању странаца** („Службени гласник РС”, број 128/14), представљају стратешки и законодавни оквир за креирање и спровођење политике запошљавања у Републици Србији са циљем успостављања ефикасног, стабилног и одрживог тренда раста запослености и усклађивање политике запошљавања и институција тржишта рада са тековинама ЕУ.

Истовремено, курс политике запошљавања детерминисан је и активностима и циљевима утврђеним у кључним реформским документима од значаја и утицаја за област политике запошљавања – **Програм економских реформи 2017-2019. године** и **Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике**.

У сарадњи са Међународном организацијом рада, Светском банком и Европском комисијом током 2017. године настављен је процес процене успешности Националне стратегије запошљавања за период 2011-2020. године, за првих пет година од примене и утврђивања даљих праваца до 2020. године. На основу резултата реализованих активности, пројектованих макро-економских кретања и трендова на тржишту рада и у консултацијама са социјалним партнерима и релевантним институцијама, развој политике запошљавања до 2020. године треба да буде усмерен ка: подршци креирању нових радних места, подизању запошљивости подршци структурном прилагођавању, уз континуирано спровођење активности са циљем даљег развоја и јачања социјалног дијалога и секторске сарадње, децентрализације политике запошљавања, подизања запошљивости и запошљавања младих, пружања подршке вишковима запослених у процесу реинтеграције на тржиште рада и повећања партиципације жена на тржишту рада.

Такође, уз подршку пројекта техничке подршке из ИПА 2012 програмског циклуса израђена је анализа „Процена области, опсега и ефеката ЛАПЗ у периоду 2010-2016. године”, а у оквиру пројекта „Подршка спровођењу Програма реформи политике запошљавања и социјалне политике – ЕСРП у Републици Србији са фокусом на

политику запошљавања и повећања запошљивости младих”⁴³ израђене су анализа „Процена јавних расхода из буџета РС утрошених у периоду 2013-2015. године на политике усмерене ка повећању запошљивости и запошљавање младих“ и „Анализа мера субвенционисаног запошљавања“. Налази и препоруке анализа примењени су у процеси припреме Предлога националног акционог плана запошљавања за 2018. годину.

Приоритети политике запошљавања за 2017. годину

Уважавајући смернице и препоруке европске политике запошљавања, показатеље стања на тржишту рада Републике Србије, текуће реформске процесе и идентификоване кључне изазове и препреке на странама тражње за радом и понуде рада, као и налазе евалуација утицаја и анализа, **Националним акционим планом запошљавања за 2017. годину** („Службени гласник РС“, број 92/16) утврђени су приоритети политике запошљавања у 2017. години:

- I Побољшање услова на тржишту рада и унапређење институција тржишта рада,
- II Подстицање запошљавања и укључивања теже запошљивих лица на тржиште рада и подршку регионалној и локалној политици запошљавања,
- III Унапређење квалитета радне снаге и улагање у људски капитал.

У складу са приоритетима активне политике запошљавања, у фокусу активности у 2017. години је даље подстицање запошљавања у приватном сектору, усмеравање мера активне политике запошљавања ка мање развијеним/неразвијеним подручјима и подстицање запошљивости и запошљавања незапослених лица из категорија теже запошљивих у програме и мере активне политике запошљавања, а посебно: младих до 30 година живота, вишкова запослених, старијих од 50 година, лица без квалификација и нискоквалификовани, особа са инвалидитетом, Рома, радно способних корисника новчане социјалне помоћи, дугорочно незапослених (на евиденцији дуже од 12 месеци а посебно незапослена лица која траже посао дуже од 18 месеци), младих до 30 година старости са статусом деце палих бораца, младих до 30 година старости који су имали/имају статус детета без родитељског старања, жртава трговине људима и жртава породичног насиља.

Планирано је да се у мере активне политике запошљавања укључи укупно 131.230 незапослених лица, од којих 7.590 особа са инвалидитетом.

Јавни позиви за реализацију мера активне политике запошљавања расписани су од стране Националне службе за запошљавање дана 7. фебруара 2017. године. Додатни позив за реализацију мера из ИПА 2012 средстава објављен је 2. јуна 2017. године.

Спровођење, ефекти мера активне политике запошљавања и учинак Националне службе за запошљавање континуирано се прате кроз извештаје о реализацији Споразума о учинку Националне службе за запошљавање за 2017. године који је закључен 7. фебруара 2017. године.

⁴³ Пројекат финансира Влада Швајцарске конфедерације преко Швајцарске агенције за развој и сарадњу, а реализује Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва у сарадњи са МПНТР, МРЗБСП и МОС.

Влада је дана 7. јуна 2017. године усвојила Извештај о реализацији Националног акционог плана запошљавања за 2016. годину, а у припреми је Предлог националног акционог плана запошљавања за 2018. годину.

Настављено је са пружањем континуиране подршке јединицама локалне самоуправе у креирању локалних акционих планова запошљавања (ЛАПЗ), што је резултирало подношењем 125 захтева за суфинансирањем програма или мера активне политике запошљавања предвиђених ЛАПЗ. Одлуком министра надлежног за послове запошљавања од 29. марта 2017. године одобрена су средства за учешће у финансирању 118 захтева, а закључно са септембром 2017. године Национална служба за запошљавање је са 109 јединица локалне самоуправе закључила споразуме о уређивању међусобних права и обавеза у реализацији програма и мера активне политике запошљавања, као и 30 споразума о техничкој сарадњи на реализацији ЛАПЗ са јединицама локалне самоуправе.

Такође, у циљу интензивирања дијалога између националног и локалног нивоа, размене искустава између јединица локалне самоуправе и локалних савета за запошљавање о процесу реализације ЛАПЗ, као и о потенцијалним видовима подршке јединицама локалне самоуправе који су у функцији унапређења процеса и квалитета израде ЛАПЗ, МРЗБСП и Национална служба за запошљавање су, у периоду мај-јул 2017. године, уз подршку Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва, пројекта техничке подршке из ИПА 2012 програмског циклуса и Немачке организације за сарадњу ГИЗ, реализовали четири регионална састанка на тему „Улога јединица локалне самоуправе у остваривању циљева политике запошљавања“. Учешће је узело 166 представника 70 јединица локалне самоуправе, филијала и Дирекције Националне службе за запошљавање, МРЗБСП, других институција и социјалних партнера, донатора и експерата.

Након усвајања ЛАПЗ за 2018. годину приступиће се промоцији овог документа, односно ближег упознавања јединица локалне самоуправе са мерама активне политике запошљавања (посебно у вези ЛАПЗ).

Средства за реализацију мера активне политике запошљавања у 2017. години

За реализацију мера активне политике запошљавања обезбеђено је 2,8 милијарди динара из средстава доприноса за случај незапослености, као и 550 милиона динара из Буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом за реализацију мера професионалне рехабилитације и подстицања запошљавања особа са инвалидитетом.

Додатна средства обезбеђена су из буџета јединица локалних самоуправа за учешће у реализацији ЛАПЗ, као и из ИПА 2012 програмског циклуса.

Наставак активности у области запошљавања - континуирано

У склопу припрема за приступање Европској унији, даље унапређење политике запошљавања биће условљено развојем општег европског оквира политике запошљавања, али и елементима утврђеним у националном Акционом плану за Поглавље 19. У том смислу, посебна пажња и даље је усмерена на:

- унапређење запошљивости и подстицање запошљавање категорија теже запошљивих лица кроз реализацију мера активне политике запошљавања које су циљно оријентисане;

- јачање капацитета носиоца послова запошљавања како би се обезбедила боља усмереност и већа ефикасност мера тржишта рада, посебно Националне службе за запошљавање кроз процес реформе ове институције са циљем унапређења делотворности услуга које се пружају незапосленим лицима и послодавцима;
- унапређење метода и техника праћења и процене мера активне политике запошљавања;
- развој, јачање сарадње и координацију активности из система политике запошљавања актера на локалном нивоу;
- развој Националног система класификације занимања у сарадњи са релевантним институцијама и партнерима.

Административни капацитети

Законом о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 – др. закон и 62/17), послови запошљавања у делокругу су надлежности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, односно посебне организационе јединице - **Сектор за рад и запошљавање** у ком је, у складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (ступио на снагу 20. октобра 2017. године), систематизовано **девет (9) радних места за област запошљавања**. Осам (8) радних места је попуњено и то пет (5) у Одсеку за активну политику запошљавања и три (3) у Групи за управне и управно надзорне послове.

Министарство врши и надзор над радом Националне службе за запошљавање у којој је, у складу са Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину ("Службени гласник РС", бр. 61 и 82 од 8. септембра 2017. године), утврђен лимит од **1.653 запослених**.

Министарство врши и надзор над испуњеношћу услова за оснивање и рад агенција за запошљавање. Дозволу МРЗБСП поседује 104 агенције за запошљавање, у складу са одредбама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

3.19.5. Социјална укљученост

Социјална укљученост - социјална заштита

Преглед стања

У Републици Србији је од 2011.год. на снази **Закон о социјалној заштити** који у својим општим одредбама (члан 4.) дефинише да, без разлике "сваки појединац и породица којима је неопходна друштвена помоћ и подршка ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварања услова за задовољење основних животних потреба имају право на социјалну заштиту, у складу са законом."

Начела на којима почива овај закон су: пун обим остваривања људских права и социјална инклузија, поштовање најбољег интереса корисника, активна улога корисника у дефинисању услуга, обезбеђивање контроле квалитета, развој услуга на локалном нивоу, партнерство јавног, невладиног и приватног сектора.

Законом о социјалној заштити одређени су и циљеви социјалне заштите: достићи, односно одржавати минималну материјалну сигурност и независност појединаца и породице у задовољавању животних потреба; обезбедити доступност услуга и остваривање права у социјалној заштити; створити једнаке могућности за самосталан живот и подстицати социјалну укљученост; очувати и унапредити породичне односе, као и унапредити породичну, родну и међугенерациску солидарност; предупредити злостављање, занемаривање или експлоатацију, односно отклонити њихове последице.

Наведени циљеви социјалне заштите остварују се обезбеђењем материјалне подршке појединцу односно породици која има потребе за њом, али и пружањем услуга социјалне заштите. Интенција социјалне заштите је да се путем материјалне подршке и пружањем услуга социјалне заштите, спречава настајање последица социјалне искључености и отклањају последице социјалне искључености.

Без обзира на актуелне мере штедње које су спроведене у РС, **ниједно социјално давање није умањено**, односно апсолутни износи су чак и повећани (износ новчане социјалне помоћи у 2011.г. за носиоца права био је 6.050 динара, а у 2016. г. тај износ је био 7.890 динара).

Од усвајања Закона о социјалној заштити 2011. године **повећан је обухват лица која примају новчану социјалну помоћ** (са 168 на 268 хиљада) и износ годишњих издавања из буџета (са 5,1 на 13,6 милијарди динара), чиме је **удвостручен удео у бруто друштвеном производу** за ове намене).

Програм економских реформи (**ERP**) за период од 2017-2019., усвојен од стране Владе Републике Србије, предвиђа повећање износа средстава за спровођење мера социјалне заштите. Поред тога, као једну од девет приоритетних структурних реформи у циљу отклањања препрека привредном расту и развоју препознаје: социјално укључивање, смањење сиромаштва и једнаке могућности. У оквиру те реформе предвиђа се повећање адекватности новчаних давања, као и унапређење доступности и квалитета услуга социјалне заштите.

Такође, **Акциони план за спровођење програма Владе РС**, као један од приоритетних циљева поставља боље таргетирану социјалну заштиту, с обзиром да део грађана који се налази у стању озбиљне социо-економске угрожености није обухваћен материјалним давањима, укључивање радно способних корисника на тржиште рада је отежано а корисницима који су посебно угрожени или не могу да се укључе на тржиште рада средства новчане социјалне помоћи нису увек довољна за егзистенцију.

У Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у току је рад на **изменама и допунама Закона о социјалној заштити** које имају за циљ праведнију расподелу у оквиру буџетских могућности, повећање учешћа старијих корисника новчане социјалне помоћи, ефикасне мере социјалне укључености за радно способне кориснике новчане социјалне помоћи, промену старосне структуре корисника, а боља таргетираност треба да доведе и до унапређења адекватности новчане социјалне помоћи.

Измене Закона о социјалној заштити потребно је усагласити и са изменама и допунама других закона које су у току.

Урађен је и **Нацрт закона о финансијској подршци породици са децом**. Једна од новина које се предвиђају овим законом код остваривања права на дечји додатак је измена услова за остваривање права у погледу материјалних услова /прихода који се цене и поседовања непокретности, укидање здравственог осигурања као услова за остваривање права, омогућавање корисницима новчане социјалне помоћи да право остваре без поновне оцене материјалних прихода уколико им деца редовно похађају школу, а корисницима за чије дете је остварено право на додатак за помоћ и негу другог лица независно од материјалних услова, као и остваривање права на следеће дете по редоследу рођења после четвртог уколико је неко од претходне деце због старосне границе изашло из права. Износ дечјег додатка за дете са сметњама у развоју и дете са инвалидитетом и дете за које је остварено право на додатак за помоћ и негу другог лица а које није смештено у установу за смештај, увећава се за 50%.

Новим законом о финансијској подршци породици са децом **очекује се повећање броја корисника дечјег додатка и побољшање њиховог материјалног положаја** и то: релаксирањем критеријума за остваривање права на дечји додатак, омогућавањем аутоматског остваривања права на дечији додатак уколико је већ остварено право на новчану социјалну помоћ и повећањем пондера за увећани дечји додатак за децу са сметњама у развоју и децу са инвалидитетом, са 30% на 50%.

У Србији је по Закону о социјалној заштити локална самоуправа надлежна за обезбеђивање и финансирање **услуга социјалне заштите у заједници**.

За оне општине и градове који немају средства за покретање услуга социјалне заштите, са националног нивоа покренут је нови механизам – *наменски трансфери* – од марта 2016. године. Наменским трансферима који су дефинисани Уредбом о наменским трансферима, у складу са законом којим се уређује финансирање јединица локалне самоуправе, из буџета Републике Србије могу се финансирати: 1) услуге социјалне заштите које по овом закону финансирају јединице локалне самоуправе – у јединицама локалне самоуправе чији је степен развијености, утврђен у складу са прописима којима се уређује разврставање јединица локалне самоуправе према степену развијености - испод републичког просека; 2) услуге социјалне заштите у јединицама локалне самоуправе на чијој територији се налазе установе за домски смештај у трансформацији, укључујући и трошкове трансформације тих установа; 3) иновативне услуге и услуге социјалне заштите од посебног значаја за Републику Србију. У марту 2017.год. потписани су уговори о наменским трансферима са 125 локалних самоуправа (701.213.000 дин.) о преносу средстава са републичког нивоа за финансирање услуга социјалне заштите из надлежности јединица локалне самоуправе. Средства за наменске трансфере у социјалној заштити за 2017.годину су на значајно већем нивоу него у 2016-години када је било обезбеђено 400 милиона динара.

Уредбом о наменским трансферима се омогућује **стабилност и одрживост** у финансирању услуга из надлежности јединица локалних самоуправа, **транспарентност** у расподели средстава и изнад свега **хуманост** према угроженим друштвеним групама.

За следеће буџетске године створен је сигуран основ у средствима и то тако што се за сваку наредну буџетску годину износ средстава везује за биланс социјалне заштите из претходне буџетске године.

У току је и процес лиценцирања свих пружалаца услуга социјалне заштите у РС и у складу са тим очекује се да ће током 2018.год. бити успостављена комплетна база

података о локалним услугама, која ће обухватити како пружаоце услуга у државном сектору тако и услуге које се пружају у оквиру цивилног и приватног сектора што ће дати потпунију слику о броју услуга. Према последњим подацима МРЗБСП (које издаје лиценце пружаоцима услуга након провере од стране инспекције социјалне заштите) у Србији је регистровано 314 лиценцираних пружалаца услуга (октобар 2017.год.) и то: за услугу становања уз подршку - 5, за услугу помоћи у кући-58, за услугу свратишта-2, за услугу дневног боравка за децу и младе са проблемима у понашању-4, за услугу лични пратилац детета-6, за услугу прихватилишта – 9, за услугу дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју-27, за услугу персонални асистент-10, за услугу домски смештај-189.

У циљу наставка процеса **деинституционализације** развијене су две нове услуге намењене породицама са децом у ризику од измештања, а све у циљу поштовања права детета да се пре свих других о њему старају његови родитељи. Ове две услуге су: породични сарадник, као социо-едукативна услуга регионалног типа (биће уведена кроз нови Закон о социјалној заштити), и повремено хранитељство које је већ уведено у систем кроз постојећа решења у оквиру Породичног закона и Закона о социјалној заштити. Увођењем услуга „Породични сарадник“ у систем социјалне заштите, држава се одлучује да подржава породице, дакле родитеље/старатеље да брину о својој деци. Услуга Породични сарадник развијена је за породице са бројним и сложеним потребама и за породице са децом са сметњама у развоју.

У Министарству за рад, запошљавање борачка и социјална питања у току је рад на изменама и допунама **Породичног закона**. Изменама и допунама предвиђена је између осталог и изричита забрана физичког кажњавања мал. деце и употреба физичке силе као васпитног средства у свим срединама у складу са одредбама Конвенције УН о правима детета.

Планови за усклађивање за период од 1.1.2018 - 31.12.2021.год.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ 3.19.5. Социјална укљученост				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-283	Закон о изменама и допунама Закона о социјалној заштити	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован)				

- Кроз **измене Закона о социјалној заштити** потребно је ублажити одређене услове за остваривање права за категорију старијих корисника што треба да доведе до повећања броја старијих корисника права на новчану социјалну помоћ и до измене структуре корисника.

- Ради боље прерасподеле ресурса неопходно је да се радно способним корисницима новчане социјалне помоћи у сарадњи са Националном службом за запошљавање обезбеди адекватна подршка и функционалније спровођење мера социјалне укључености. Након измене Закона о социјалној заштити потребно је донети и **подзаконски акт** ради функционалније примене свих облика активације па и радне активације.
- Неопходно је и унапређење **адекватности износа новчане социјалне помоћи** при чему се мора имати у виду висина просечне зараде и износ минималне зараде како би се избегло могуће дестимулативно дејство новчане социјалне помоћи на запошљавање.
- У циљу даљег развоја система социјалне заштите у Републици Србији потребно је донети нову **Стратегију развоја система социјалне заштите у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године**. Претходно је неопходно урадити анализу ефеката Стратегије развоја система социјалне заштите која је важила у периоду од 2005. до 2009. године.
- Такође је потребно и доношење **Стратегије деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2018. до 2022. године**. Ради спровођења наведених стратегија треба донети одговарајуће акционе планове.
- У току је израда **Нацрта стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља** с обзиром да је претходна истекла 2015.године, па се њено доношење очекује током следеће године.
- Након усвајања од стране Скупштине РС очекује нас почетак примене новог **Закона о финансијској подршци породици са децом** од 1.јула 2018.год.
- Наставак активности и снажног подстицаја локалним самоуправама да развијају **услуге у заједници** кроз наменске трансфере са националног нивоа посебно најсиромашнијим општинама и оним општинама које на својој територији имају установе у трансформацији.
- Потребно је увести као праксу у Републичком заводу за социјалну заштиту, спровођење истраживања о искуствима **ромске националне заједнице** у вези са услугама социјалне заштите на годишњем нивоу.
- Наставак инвестиционих и кадровских улагања у циљу припреме установа које се финансирају из буџета за **процес лиценцирања** (функционални и структурални стандарди услуга);
- Наставак процеса **трансформације установа за смештај**, посебно за лица са инвалидитетом;
- Завршетак процеса **стандардизације услуга социјалне заштите и лиценцирања** установа социјалне заштите и других пружалаца услуга ради уједначавања квалитета услуга у целој земљи;

- Потребно је доношење **Закона о правима детета и заштитнику права детета** којим би се испунила прихваћена међународна обавеза. Нацрт овог закона је већ урађен и тренутно се ради на његовој допуни. Након тога планирана је јавна расправа у 2018.год. и припрема за његово доношење. Овај закон ће у складу са његовим називом имати две одвојене области. Део који се односи на заштитника права детета је већ урађен а део који се односи на права детета је у поступку израде.
- С обзиром да је претходни **Национални план акције за децу** истекао 2015.год. потребно је доношење новог НПА. Како радна група још није формирана израда овог документа ће уследити у наредном периоду.
- Доношење **Закона о изменама и допунама Породичног закона** је у кашњењу због комплексности предложених измена и обимности, што захтева анализе и усаглашавање са изменама других закона.
- Јачање **контролних и регулаторних механизма, мониторинга и евалуације**;
- Успостављање **нових иновативних и флексибилних услуга**, укључивање већег броја пружалаца услуга из недржавног сектора и **повезивање** актера на локалном и националном нивоу;
- Ширење **регионалних центара за породични смештај и усвојење** (успостављање још 2 центра - Бела Црква и Суботица у АП Војводини) и дефинисање и унапређење њихове контролне функције;
- **Информационо повезивање** различитих сектора, чиме би се смањиле административне препреке корисницима права из области социјалне заштите и скратио рок за остваривање истих. На овај начин ће се центрима за социјални рад, у поступцима решавања по захтевима за признавање права, обезбедити увид у евиденције других органа државне управе и дати могућност да сами прибављају одређене доказе у поступку, што скраћује поступак и олакшава приступ, а истовремено је механизам контроле.
- Потребно је урадити **студију о индикаторима за праћење стања у области** (на основу ЕУ, УН и наших индикатора). Ову студију би радили стручњаци из МРЗБСП, Републичког завода за социјалну заштиту и Републичког завода за статистику. То би био читав скуп индикатора за област социјалне заштите и могао би бити упоредив са ЕУ. Тако добијен скуп индикатора у наредној фази био би "пресликан" на локални ниво.

Социјална укљученост – запошљавање

Положај жена на тржишту рада

Положај жена на тржишту рада (према подацима из Анкете о радној снази Републичког завода за статистику), као и регистрована незапосленост жена (према пода-

цима Националне службе за запошљавање), представљени су у оквиру Економских критеријума.

Политика запошљавања

Стратешки оквир политике запошљавања представља **Национална стратегија запошљавања за период од 2011-2020. године**⁴⁴ (Стратегија), којом је постављен основни циљ политике запошљавања у Републици Србији до 2020. године - успостављање ефикасног, стабилног и одрживог тренда раста запослености и потпуно усклађивање политике запошљавања, као и институција тржишта рада, са тековинама ЕУ. Приоритетне активности односе се на повећање запослености кроз улагање у људски капитал и веће социјално укључивање.

Стратегијом су утврђене посебно осетљиве групе на тржишту рада, односно, националним акционим плановима запошљавања, који се доносе на годишњем нивоу, дефинишу се категорије теже запошљивих лица (лица која због здравственог стања, недовољног или неодговарајућег образовања, социодемографских карактеристика, регионалне или професионалне неусклађености понуде и тражње на тржишту рада или других објективних околности, теже налазе запослење), као и мере активне политике запошљавања усмерене ка унапређењу њихове запошљивости и запошљавања. У категорију теже запошљивих лица спадају: Роми, избеглице и интерно расељена лица, особе са инвалидитетом, рурално становништво (посебно рурално становништво које не поседује земљу и рурално становништво у Југоисточној Србији), лица без квалификација/образовања, као и **жене**, млади (15–24 године старости) и старија лица (50–64 године), али и дугорочно незапослени, самохрани родитељи, корисници новчане социјалне помоћи, деца без родитељског старања, жртве трговине људима и сл. Незапослена лица из ове категорије имају приоритет приликом укључивања у мере активне политике запошљавања, али се истовремено, за поједине категорије, реализују и посебни програми запошљавања.

У складу са **Националним акционим планом запошљавања за 2017. годину** („Службени гласник РС”, број 92/16), ради подстицања запошљавања жена преузимање су мере у циљу стварања системских предуслова за политику једнаких могућности. Акценат је на подстицању женског предузетништва и самозапошљавања, уз посебне мере подршке женама из теже запошљивих и посебно осетљивих категорија (Ромкиње, жене без квалификација, особе са инвалидитетом, жртве породичног насиља и трговине људима...).

Подаци о укључености лица у све мере и активности које спроводи Национална служба за запошљавање су родно разврстани. Последњих година проценат жена укључених у мере активне политике запошљавања које спроводи НСЗ, већи је од процента укључених мушкараца међутим, код појединих мера и даље је доминантно учешће мушког пола. У циљу реализације програма и мера активне политике запошљавања у 2017. години, Национална служба за запошљавање је 7. фебруара и 10. јуна 2017. године расписала јавне позиве/конкурсе за укључивање лица у програме и мере активне политике запошљавања са циљем подизања запошљивости, односно запошљавања.

⁴⁴ „Службени гласник РС”, број 37/2011

Према подацима Националне службе за запошљавање, закључно са 30. септембром 2017. године у мере активне политике запошљавања укључено је укупно 118.730 незапослених лица, од којих је 63.919 жена. У мере активног тражења посла (обука за активно тражење посла, тренинг самоефикасности, радионица за превладавање стреса услед губитка посла, клуб за тражење посла, сајмови запошљавања и обука за развој предузетништва) укључено је 50.874 жена. Програмима додатног образовања и обуке обухваћено је 6.028 незапослених жена са евиденције Националне службе за запошљавање. Програмима субвенционисаног запошљавања (субвенција послодавцима за отварање нових радних места, субвенција за самозапошљавање, субвенције зарада за жене - особе са инвалидитетом без радног искуства) обухваћено је 3.156 жена, док је 3.855 незапослених жена радно ангажовано кроз програм јавних радова.

Положај младих на тржишту рада

Положај младих на тржишту рада (према подацима из Анкете о радној снази Републичког завода за статистику), представљени су у оквиру Економских критеријума.

Политика запошљавања

Националном стратегијом запошљавања за период 2011-2020. године, млади су идентификовани као категорија теже запошљивих лица, односно као категорија која има приоритет приликом укључивања у програме и мере активне политике запошљавања.

Национални акциони план запошљавања за 2017. годину младе утврђује као категорију незапослених лица којима је неопходно пружити додатну подршку у процесу интеграције или реинтеграције на тржиште рада. Овим планом су утврђене мере активне политике запошљавања усмерене ка подстицању запошљавања младих у 2017. години и то кроз повећање обухвата младих, посебно младих до 30 година без радног искуства, младих без квалификација и ниско квалификованих, младих дугорочно незапослених, младих без родитељског старања итд мерама активне политике запошљавања ради подизања запошљивости.

Такође, од 2013. године, ради брже и квалитетније интеграције младих у свет рада, реализује се и посебан **пакет услуга за младе (15-30 година)** са циљем активације и већег учешћа младих у мерама усмереним ка повећавању могућности за запошљавање.

Према подацима Националне службе за запошљавање, до 30. септембра 2017. године у мере активне политике запошљавања укључено је укупно 42.317 незапослених лица до 30 година старости, од којих је 21.848 жена. У мере активног тражења посла (обука за активно тражење посла, тренинг самоефикасности, радионица за превладавање стреса услед губитка посла, клуб за тражење посла, сајмови запошљавања и обука за развој предузетништва) укључено је 33.038 незапослених лица до 30 година старости. Програмима из система додатног образовања и обуке обухваћено је 4.837 незапослених младих, при чему највећи број у програм стручне праксе – 3.447 лица. Програмима субвенционисаног запошљавања (субвенција послодавцима за отварање нових радних места, субвенција за самозапошљавање, субвенције зарада за младе - особе са инвалидитетом без радног искуства) обухваћено је 2.081 незапослених младих, док је 2.357 незапослених младих радно ангажовано кроз програм јавних радова.

Социјална укљученост Рома

Регистрована незапосленост Рома

Пријављивање лица на евиденцију Националне службе за запошљавање, односно начин вођења евиденције и садржај података о лицу дефинисани су Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености⁴⁵ и Правилником о ближеј садржини података и начину вођења евиденције у области запошљавања⁴⁶. Националност или етничка припадност је само један од личних података предвиђених чланом 5. наведеног Правилника. Податак се евидентира на основу изјаве лица, односно **изјашњавање није обавезно**, имајући у виду законске одредбе које се односе на забрану дискриминације приликом тражења посла и запошљавања.

Према подацима НСЗ, на дан 30. септембар 2017. године, на евиденцији незапослених лица налазило се 26.090 припадника ромске националне мањине, од којих је 12.254 жена.

Посматрано са аспекта нивоа образовања, најзаступљенија су лица без квалификација (I и II ССС) 23.310 лица, односно 89,34% од укупног броја пријављених, затим лица са завршеним средњим нивоом образовања – 2.645, са вишим 76 лица, односно са високим нивоом образовања 59 Рома/Ромкиња.

Политика запошљавања

НАПЗ за 2017. годину припаднике ромске националне мањине утврђује као категорију незапослених лица којима је неопходно пружити подршку у процесу радно-социјалне активације, интеграције или ре-интеграције на тржиште рада. Посебно је подржано запошљавање Рома/Ромкиња код приватног послодавца, samozapošljavanje (кроз реализацију посебног јавног позива за доделу субвенције за samozapošljavanje), радно ангажовање кроз програм јавних радова и др.

Према подацима Националне службе за запошљавање, закључно са 30. септембром 2017. године у мере активне политике запошљавања укључено је укупно 3.837 незапослених припадника ромске националне мањине, од којих је 1.608 Ромкиња. У мере активног тражења посла (обука за активно тражење посла, тренинг самоефикасности, радионица за превладавање стреса услед губитка посла, клуб за тражење посла, сајмови запошљавања и обука за развој предузетништва) укључено је 2.643 Рома и Ромкиња са евиденције незапослених. Програмима из система додатног образовања и обуке обухваћено је 160 незапослених припадника ромске националне мањине. Програмима субвенционисаног запошљавања (субвенција послодавцима за отварање нових радних места, субвенција за samozapošljavanje, субвенције зарада за Роме - особе са инвалидитетом без радног искуства) обухваћено је 316 лица, док је 718 незапослених Рома и Ромкиња радно ангажовано кроз програм јавних радова.

Положај старијих на тржишту рада

⁴⁵ „Сл. гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 38/15

⁴⁶ „Сл. гласник РС“, број 15/10

Положај старијих на тржишту рада (према подацима из Анкете о радној снази Републичког завода за статистику), представљени су у оквиру Економских критеријума.

Политика запошљавања

Основним стратешким документом политике запошљавања (Национална стратегија запошљавања за период 2011-2020. године), старији од 50 година идентификовани су као категорија теже запошљивих лица, односно као категорија која има приоритет приликом укључивања у програме и мере активне политике запошљавања. Програми и мере АПЗ усмерене ка старијима део су процеса целоживотног учења и у функцији су стицања нових облика знања, вештина, ставова или вредности, односно подстицања запошљавања ове категорије незапослених лица.

НАПЗ за 2017. годину старије од 50 година, утврђује као категорију незапослених лица којима је неопходно пружити додатну подршку у процесу ре-интеграције на тржиште рада.

Према подацима Националне службе за запошљавање, закључно са 30. септембром 2017. године у мере активне политике запошљавања укључено је укупно 22.755 незапослених лица старијих од 50 година, од којих је 10.371 жена. У мере активног тражења посла (обука за активно тражење посла, тренинг самоефикасности, радионица за превладавање стреса услед губитка посла, клуб за тражење посла, сајмови запошљавања и обука за развој предузетништва) укључено је 17.180 незапослених старијих од 50 година. Програмима из система додатног образовања и обуке обухваћено је 713 незапослених старијих од 50 година. Програмима субвенционисаног запошљавања (субвенција послодавцима за отварање нових радних места, субвенција за самозапошљавање, субвенције зарада за старије од 50 година - особе са инвалидитетом без радног искуства) обухваћено је 2.209 лица, док је 2.652 незапослених лица старијих од 50 година радно ангажовано кроз програм јавних радова.

Социјална укљученост особа са инвалидитетом

Регистрована незапосленост особа са инвалидитетом

Ступањем на снагу Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 32/13), створени су потребни услови за радно-активациону интеграцију особа са инвалидитетом на тржиште рада и уређење сфере запошљавања и професионалне рехабилитације особа са инвалидитетом у складу са међународном и националном регулативом и токовима на тржишту рада.

Укупан број особа са инвалидитетом на евиденцији Националне службе за запошљавање, **које активно траже посао**, односно спремне су и способне да се одмах укључе у мере активне политике запошљавања или поступак посредовања, на дан 30. септембар 2017. године, је 15.003 лица (5.822 жене).

Посматрано са аспекта нивоа образовања, најзаступљенија су лица са средњим нивоом образовања 8.174 лица, односно 54,48% од укупног броја незапослених особа са инвалидитетом, затим лица без квалификација или ниским нивоом квалификација – 5.876, са вишим образовањем 452 лица, односно са високим нивоом образовања 501 особа са инвалидитетом.

Политика запошљавања

Мере активне политике запошљавања по прилагођеним програмима, спроводе се у складу са потребама особа са инвалидитетом, процењеним професионалним могућностима и радном способношћу. Мере активне политике запошљавања под општим условима спроводе се у групама које чине особе са инвалидитетом и друга незапослена лица, односно под условима прописаним за незапослена лица у сваком случају када је то могуће, по процени стручних лица Националне службе за запошљавање.

Према подацима Националне службе за запошљавање, закључно са 30. септембром 2017. године у мере активне политике запошљавања укључено је укупно 6.930 незапослених особа са инвалидитетом, од којих је 2.874 жена. У мере активног тражења посла (обука за активно тражење посла, тренинг самоефикасности, радионица за превладавање стреса услед губитка посла, клуб за тражење посла, сајмови запошљавања и обука за развој предузетништва) укључено је 4.393 особа са инвалидитетом са евиденције незапослених. Програмима из система додатног образовања и обуке обухваћено је 113 незапослених особа са инвалидитетом. Програмима субвенционисаног запошљавања (субвенција послодавцима за отварање нових радних места, субвенција за samozapošljavanje, субвенције зарада за особе са инвалидитетом без радног искуства и мере подршке за особе са инвалидитетом) обухваћено је 542 лица, док је 1.870 незапослених особа са инвалидитетом радно ангажовано кроз програм јавних радова.

Социјална укљученост избеглих и расељених лица и повратника по споразуму о реадмисији

На евиденцији незапослених НСЗ, на дан 30. септембар 2017. године, налазило се 323 избеглих, 1.482 интерно расељених лица и 67 повратника по споразуму о реадмисији.

Према подацима Националне службе за запошљавање, закључно са 30. септембром 2017. године у мере активне политике запошљавања укључено је укупно 87 незапослених лица из категорије избеглих, 893 лица из категорије интерно расељених и 10 лица из категорије повратника по споразуму о реадмисији.

3.19.6. Социјално осигурање

Пензијски систем

Преглед стања/приказ статуса усклађености

Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Државе чланице ЕУ самостално управљају својим пензијским системима. Спровођење политике ЕУ у области социјалне политике (која укључује и питања обезбеђења пензија) врши се кроз тзв. Отворени метод координације социјалне заштите и социјалне инклузије (социјални ОМК), са циљем да промовише социјалну кохезију и једнакост кроз адекватне, доступне и финансијски одрживе системе социјалне заштите и политике социјалне инклузије. Кроз социјални ОМК, у сарадњи са Одбором за социјалну заштиту, ЕУ обезбеђује оквир за национални стратешки развој социјалне заштите, као и за координацију политика држава чланица, поред осталог и у области пензиј-

ских система. Основни документ којим ЕК нуди смернице за модернизацију пензијских система је Бела књига – Агенда за адекватне, сигурне и одрживе пензије од 16. фебруара 2012. године, CELEX 52012DC0055 *WHITE PAPER An Agenda for Adequate, Safe and Sustainable Pensions of 16 February 2012*.

Дакле, државе чланице самостално развијају своје пензијске системе, а сарађују међусобно и са Европском комисијом (ЕК) на координацији и развоју националних политика.

Институционална структура и административни капацитети

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање у надлежности је Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (МРЗБСП) и Министарства финансија. Законодавна је улога оба министарства. Обезбеђење и спровођење пензијског и инвалидског осигурања налази се у надлежности Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Народна банка Србије врши надзор над радом друштва за управљање добровољним пензијским фондовима, води Регистар добровољних пензијских фондова и заједно са МРЗБСП доноси подзаконске акте за извршавање Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима. Централни регистар обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО) се од 2014. године налази у надлежности Министарства финансија.

Предузете мере и активности након последње ревизије НПАА

Реформа пензијског система се у Србији спроводи у више фаза, почев од 2001. године. Реформом су значајно су промене карактеристике и структура система.

Иако је Законом о буџетском систему предвиђено да се пензије неће повећавати све док удео пензија у БДП-у не падне испод 11%, побољшана финансијска ситуација омогућила је да изменама наведеног закона и Закључком Владе који је уследио, висина пензија буде повећана за 1,5%, почев од пензије за децембар 2016. године.

Поред тога, свим корисницима пензија је исплаћен једнократни износ од 5.000 динара, у новембру 2016. године.

Без обзира на наведена повећања и исплате корисницима пензија настављен је тренд пада учешћа расхода за пензије у БДП, што значи да је настављена реформа система у правцу постизања баланса између финансијски одрживе висине расхода за пензије и унапређења стандарда пензионера.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

Република Србија наставиће са реформом пензијског система у циљу достизања његове одрживости и наставка обезбеђења сигурних пензија. Потребно је даље јачање капацитета у надлежним институцијама како би на одговарајући начин били упознати са стратешким настојањима на нивоу ЕУ у области развоја пензијских система, оспособљени за доношење мера за унапређење сопствених пензијских система и координацију политика са државама чланицама ЕУ.

3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности

Извршене су измене и допуне текста Закона о забрани дискриминације након сугестија добијених од стране ЕК. Сви коментари и предлози достављени од стране ЕК који се односе на имплементацију одредби прописаних директивама ЕУ, а пре свих Директивом број 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло и Директивом број 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду, су усвојени. Радна верзија Закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације достављена је Поверенику за заштиту равноправности у циљу сагледавања могућности за измене и допуне Закона у оквиру његове надлежности, након чега је обједињен текст достављен Министарству за државну управу и локалну самоуправу. У 2017. години, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања формирало је, крајем маја 2017. године, нови сектор, односно Сектор за антидискриминациону политику и унапређивање родне равноправности, који је преузео активности на даљој припреми Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације. С тим у вези, обављене су консултације са повереницом за заштиту равноправности око последњих интервенција ЕК, преведена последња верзија Нацрта и послата ЕК на мишљење.

Родна равноправност

Осим Устава (члан 15), основни пропис у области равноправности жена и мушкараца, односно родне равноправности представља Закон о равноправности полова („Службени гласник РС”, број 104/09), који је обухватио односе у областима: запошљавања, социјалне и здравствене заштите, образовања, културе и спорта, политичког и јавног живота, судске заштите и породичних односа. Закон је донет 2009. године у периоду када обавезе Републике Србије према ЕУ у процесу придруживања нису биле тако изражене, нарочито у погледу хармонизације прописа, тако да сам Закон није водио рачуна о томе. Као резултат тога, остало је доста тога да се усклади на пољу равноправности жена и мушкараца, поготову у вези са материјом из *Council Directive 2004/113/EC*, *Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council* и *Directive 2010/41/EU of the European Parliament and of the Council*. Координационо тело за родну равноправност Владе РС израдило је Нацрт закона о родној равноправности, али је Одбор за привреду и финансије Владе Републике Србије Закључком 05 Број: 011-8488/2017 од 6. септембра 2017. године упутио је Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања упутио Нацрт, са захтевом да се обави преглед његових одредби.

Закон о спречавању насиља у породици („Службени гласник РС”, број 94/16) донет је у новембру 2016. године. Закон је настао на основу одредби Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици од 2011. године (Истанбулска конвенција), коју је РС ратификовала октобра 2013. године („Службени гласник–Међународни уговори”, број 12/13). Овај национални правни инструмент регулише хитне поступке Тужилаштва, полиције и центара за социјални рад као и њихову координацију у случајевима насиља у породици, помоћи жртвама, обуке задужених професионалаца, вођење евиденције, односно базе података о овој врсти насиља (жртве и починиоци) и формирање Владиног Савета задуженог да надзи-

ре и подржава мере против насиља у породици (први састанак Савета одржан крајем јула 2017. године). Поред наведеног закона, Народна скупштина Републике Србије донела је и Измене и допуне Кривичног законика („Службени гласник РС”, број 94/16), којим су инкриминисана одређена кривична дела из Истанбулске конвенције, односно прогањање, женско генитално сакаћење и присилне бракове.

Члан 16. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15 и 96/15—др.закон) регулише да Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обавља послове државне управе, који се, између осталог, односе на равноправност полова. У Министарству, делује Сектор за развојне послове и послове планирања, који обавља задатке: праћења и анализе стања и предлагање мера у области унапређења родне равноправности, израду закона и других прописа у области унапређења равноправности, израду анализа, извештаја и информација о стању и примени прописа у наведеној области са предлогом мера, праћење развоја правних тековина ЕУ у овој области; праћење и припрему извештаја о примени међународних конвенција; праћење спровођења препорука Комитета УН о елиминацији дискриминације жена (CEDAW).

Осим наведеног, Координационо тело за родну равноправност образовала је Влада са задатком да разматра сва питања и координира рад државних органа у вези са родном равноправношћу у циљу унапређења родне равноправности у Републици Србији. Телом председава потпредседница Владе, а његови су чланови министри и други високи државни званичници. Заједно са Секретаријатом за привреду, запошљавање и родну равноправност АП Војводина и још око стотину локалних/општинских механизма за равноправност жена и мушкараца образованих у складу са чланом 39. Закона о равноправности полова, представљају укупне административне капацитете Републике Србије за родну равноправност.

Влада Републике Србије је почетком јануара 2016. године усвојила Националну стратегију за родну равноправност 2016–2020 са Акционим планом (2016–2018) („Службени гласник РС”, број 4/16). Након припрема и консултација са невладиним организацијама, које су трајале више од 6 месеци, усвојени су наведени документи, који се односе на: 1) побољшање културе родне равноправности и суочавања са родним стереотипима (коришћење родно осетљивог језика у формалном образовању, подршка родним студијама, повећање свести јавности о равноправности жена и мушкараца, родно засновано насиље), 2) примена политика и мера у вези са једнаким могућностима за жене и мушкарце (балансиран јавни и политички живот, погодности на тржишту рада, родна равноправност у сектору безбедности и у руралним подручјима), 3) родна перспектива у јавним политикама на свим нивоима (формирање и функционисање механизма за родну равноправност, родна перспектива у оквиру поступака буџетирања, сарадња органа јавне власти са организацијама цивилног друштва). У складу са Стратегијом, Министарство финансија, у сарадњи са *UN Women*, радило је на јачању капацитета институција како би се постепено увео поступак родно одговорног буџетирања на све нивое власти у току 2017. године. Такође је Служба за управљање кадровима Владе РС организовала обуку за државне службенике у вези са родном равноправношћу.

План за 2018. годину

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ 3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-378	Акциони план за спровођење Националне стратегије за родну равноправност 2019-2020.	МРЗСП	2019/I
Celexi: 2:32010L0041(стручно редигован) 2:32006L0054(у процесу превођења) 2:32004L0013(није номинован)				
2	2017-338	Закон о родној равноправности	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:32010L0041(стручно редигован) 2:32006L0054(у процесу превођења) 2:32004L0113(у процесу превођења) 2:31986L0613(обустављено превођење)				

Преглед мера и активности које ће бити спроведене

Доношењем Закона о родој равноправности јавиће се потреба јачања капацитета министарства надлежног за послове родне равноправности.

Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Пре доношења новог Акционог плана за спровођење Националне стратегије за родну равноправност за период од 2019. до 2020. године, обавиће се евалуација Плана за период 2016-2018 („Службени гласник РС”, број 4/16).

Рок: 2. и 4. квартал 2018. године.

3.19.8. Сарадња у области социјалне политике и запошљавања

ЕСРП - Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике

Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике је најважнији стратешки документ у процесу приступања Републике Србије ЕУ за области рада, запошљавања и социјалне политике и најбитнији стратешки документ за Поглавље 19 - Социјална политика и запошљавање. Због свог изузетног значаја, документ је у потпуности усаглашен за Европском комисијом.. ЕСРП је основ и за планирање помоћи из ИПА средстава, и као такав се помиње и у Акционом документу за ИПА 2014.

У септембру 2017. године потписана је Платформа за праћење спровођења Програма економских реформи – ЕРП и Програма реформи политике запошљавања и социјалне политике између Министарства финансија, Републичког секретаријата за

јавне политике, Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Циљ платформе је успостављање делотворног дијалога Владе Републике Србије са цивилним друштвом у Републици Србији о спровођењу најзначајнијих реформских мера за економски и друштвени развој Републике Србије садржаним у одговарајућим областима Програма економских реформи (*ERP*) и Програма реформи политике запошљавања и социјалне политике (*ESRP*).

Суштина ове платформе је да се и цивилно друштво укључи у процес праћења спровођења ова два документа значајних за процес европских европских интеграција.

Програм за запошљавање и социјалне иновације - EaSI

Програм ЕУ за запошљавање и социјалне иновације EaSI пружа финансијску подршку оним пројектима који имају за циљ остваривање високог нивоа квалитетне и одрживе запослености, адекватне социјалне заштите, борбе против социјалне искључености и сиромаштва и унапређења услова рада.

Програм ЕУ за права, једнакост и држављанство

У циљу обезбеђивања додатних финансијских средстава за борбу против насиља над децом, младима и женама, Европска унија је креирала програм под називом Програм за права, једнакост и држављанство (*Rights, Equality and Citizenship Program 2014-2020 - REC*).

У специфичне циљеве овог програма, чији укупни буџет износи више од 439.000.000 евра, између осталог спадају **борба против дискриминације, промоција једнакости између мушкараца и жена, заштита права детета и борба против насиља над децом, младима и женама.**

Република Србија је у сепембру 2017. године послала писмо заинтересованости којим обавештава ЕК да жели да приступи овом програму.

Учешће Србије у овом програму би организацијама цивилног друштва, као и јавним установама и локалним самоуправама, дало могућност да приступе значајним средствима за реализацију програма и пројеката борбе против насиља у породици.

3.20. Предузетништво и индустријска политика

3.20.1. Начела индустријске политике

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са прописима ЕУ

У области индустријске политике нема правних тековина ЕУ са којима је потребно усклађивање, већ само начела којих се Република Србија придржава у намери да повећа конкурентност националне привреде и њену интегрисаност у међународне еко-

номске токове, оствари раст инвестиција и унапреди пословно окружење за развој приватног предузетништва.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Доношењем Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству привреде од 17. фебруара 2017. године, надлежност за област индустријске политике која је припадала другом сектору у оквиру Министарства привреде, пренета је у Сектор за развој малих и средњих предузећа и предузетништва, те је формиран Одсек за стратешке анализе и индустријску политику у коме има шесторо запослених.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Током 2016. године Министарство привреде је, у оквиру пројекта Светске банке: „Конкурентност и запошљавање”, отпочело припремне активности у области развоја секторског приступа унутар будуће индустријске политике, и то најпре формирањем радне групе која је започела са активностима секторског приступа. Процес је отпочео са прикупљањем и анализом постојећих статистичких и осталих података посебних индустријских сектора и анализом њихових потенцијала. Како би се сва релевантна мишљења узела у обзир током идентификационе фазе, одржане су консултације са представницима пословног окружења. Методологија за одређивање приоритетних индустрија са највећим потенцијалом раста и развоја је утврђена на основу композитног Индекса развојног потенцијала. На основу дефинисане методологије, завршена је анализа индустријских сектора у циљу идентификовања и прелиминарног избора приоритетних сектора. Дубинска анализа карактеристика реалног сектора и ланаца вредности за четири изабрана приоритетна сектора са препоруком мера преточених у акциони документ, укључујући и препоруке за јачање ланаца вредности биће завршена до краја 2017. године. Поред тога, у току је и анализа ланаца вредности са препорукама за преостале секторе прерађивачке индустрије.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да у области индустријске политике нема правних тековина са којима је потребно усклађивање, даље активности ће бити усмерене на темељну ревизију постојеће индустријске политике.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Током израде нове индустријске политике, сагледаће се потребе и за евентуалне промене институционалне структуре и административних капацитета за њено даље спровођење.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У складу са препорукама садржаним у мерику за затварање Преговарачког поглавља 20, у наредном периоду ће се спровести темељна ревизија индустријске политике, како би се документ ажурирао, а посебна пажња ће се посветити разради мера

за њено спровођење кроз одговарајући акциони план као и механизма за праћење и евалуацију спровођења.

Нова политика и инструменти за њено спровођење, биће усклађени са одговарајућим политикама ЕУ у складу с чланом 173. Уговора о функционисању Европске уније, као и са Стратегијом Европа 2020.

Ревидирани оквир ће рефлектовати два главна правца ка којима ће се прегруписати инструменти и подстицаји у наредном периоду и то: стварање услова за привлачење директних инвестиција и јачање конкурентности домаће привреде кроз комбинацију хоризонталних мера и секторског приступа у креирању и имплементацији политике. Доследно и конзистентно са претходним документом, наставиће се поштовање принципа индустријског реструктурирања у правцу приближавања технолошки интензивним и удаљавања од радно интензивних сектора.

Ове мере биће укључене у приоритну структурну реформу 7. ЕРП: Подизање конкурентности прерађивачке индустрије.

3.20.2. Политика малих и средњих предузећа

(детаљнији статистички подаци приказани су оквиру тачке 2.2.3 – Економски критеријуми – Секторска структура привреде и предузећа)

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са прописима ЕУ

У области малих и средњих предузећа и предузетништва нема правних тековина ЕУ са којима је потребно усклађивање, већ само начела којих се Република Србија придржава у намери да повећа конкурентност националне привреде и њену интегрисаност у међународне економске токове, оствари раст инвестиција и унапреди пословно окружење за развој приватног предузетништва.

Кровни документ у овој области је Стратегија за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године („Сл. гласник РС”, број 35/15, Министарство привреде) (у даљем тексту: Стратегија МСП), која је усклађена са документима који утврђују политику Европске уније у области предузетништва и конкурентности, а пре свега Стратегијом Европа 2020 и Актом о малим предузећима.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било значајних промена у посматраном периоду.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Полазећи од неопходности да се демонстрира посвећеност и пружи значајан подстицај развоју предузетништва и спровођењу Стратегије МСП, Влада је у фебруару 2016. године покренула иницијативу и донела одлуку да се 2016. година прогласи Годином предузетништва у Републици Србији. Иницијатива је у 2017. години прерасла у Деценију предузетништва, у којој Влада Србије намерава да интензивира подршку предузетништву како би се искористио његов пун потенцијал за привредни развој. Кроз ову иницијативу у 2017. години привредницима је на располагање стављено преко 30 програма и више од 18 милијарди динара из јавних средстава.

Поред директне подршке финансиране из јавних средства, иницијатива “Деценија предузетништва” настоји да окупи надлежна министарстава и агенције, али и локалне самоуправе, Привредну комору Србије, међународне донаторе, велика предузећа

у оквиру својих активности друштвено одговорног пословања, пословне асоцијације, невладине организације и све друге снаге које су спремне и могу да директно помогну или афирмишу развој предузетништва и предузетничког духа у Србији.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да у области малих и средњих предузећа и предузетништва нема правних тековина са којима је потребно усклађивање, даље активности ће бити усмерене на спровођење постојеће стратегије МСП.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Нису за сада планиране мере које се односе на промену институционалне структуре и административних капацитета за област малих и средњих капацитета.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У плану је наставак спровођења Стратегије МСП и иницијативе Деценија предузетништва. Током 2018. године биће спроведена спољна оцена спровођења Стратегије МСП (Mid term evaluation).

У посебном фокусу спровођења Стратегије МСП остаје унапређење приступа финансирања МСП и унапређење пословног окружења.

Најважније планиране мере у области унапређења финансирања МСП представљене су у оквиру Приоритетне структурне реформе 7. ЕРП-а: Пакет мера за побољшање приступа финансијским средствима за МСПП.

Важна планирана мера које се односи на унапређење пословног окружења је успостављања јединственог јавног регистра административних поступака и осталих услова пословања, која је приказана и у оквиру Приоритетне структурне реформе 10. ЕРП-а: Поједностављење процедура за пословање привреде.

У плану је наставак учешћа Републике Србије у иницијативама и радним телима Европске комисије, попут извештавања о примени АМП, промотивној кампањи „Европска недеља МСП“, Такмичења за најбољу идеју у области промоције предузетништва („European Enterprise Promotion Awards“), као и регионалног праћења примене АМП које координира ОЕЦД (SBA assessment for the Western Balkans and Turkey (2016-19)).

Планирано је да се настави са обезбеђивањем финансијских средстава кроз подршку ЕУ ИПА 2014, уз подршку пројекта Светске банке „Competitiveness and Jobs“, буџета Републике Србије, као и других извора, а намењених за развој иновативног потенцијала малих и средњих предузећа кроз програме Фонда за иновациону делатност, спровођењем постојећих програма (и увођења нових механизма подршке), нарочито имајући у виду да је успешност ових програма потврђена независном проценом њиховог утицаја на иновативни еко систем Србије.

3.20.3. Инструменти предузетништва и индустријске политике

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са прописима ЕУ

Инструменте и програме подршке привреди и њеном развоју у 2017. години је спроводило Министарство привреде са још пет министарстава, државних институција и фондова (РАС, ФЗР, АОФИ, НСЗ итд.), а све у оквиру Деценије предузетништва.

Поред инструмената предузетништва и индустријске политике, у ову област спадају и два прописа у оквиру ПГ20 за које није било промена у посматраном периоду па су остали у највећој мери усклађени Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама и дефиниција МСП.

Споразумом између Европске уније и Србије, који је потписан 10. новембра 2015. године у Бриселу, потврђено је учешће Републике Србије у Програму конкурентности малих и средњих предузећа КОЗМЕ до 2020. године, а од 1. јануара 2016. године Република Србија постала је пуноправни члан овог програма. Координатор програма КОЗМЕ у Републици Србији је Министарство привреде.

Република Србија је до сада остварила добре резултате у оквиру овог програма, поготово у оквиру учешћа у финансијским инструментима. Две пословне банке (Banca Intesa и Unicredit) већ одобравају повољније кредите гарантоване средствима КОЗМЕ програма, а до краја 2017. године очекује се да још две банке приступе овом програму (Erste bank и Halkbank). Кроз програм КОЗМЕ подржава се и наставак рада ЕЕН мреже у Србији.

Учешће Републике Србије у програму ХОРИЗОНТ 2020 се такође успешно наставља. Према статистичким подацима из октобра 2017. године, у програму Хоризонт 2020 одобрено је за финансирање 212 пројеката од чега 48 пројеката из сектора МСП. Уговорени буџет за одобрене пројекте износи 57.02 милиона евра од чега 11.5 за МСП.

б) Институционална структура и стање административних капацитета
Није било промена у посматраном периоду.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ
Није било битних промена у посматраном периоду.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.20. ПРЕДУЗЕТНИЧКА И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-502	Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама	МФ	2021/III
Celexi: 1:32011L0007(преведен)				

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Нема значајнијих мера и активности које би биле спроведене ради јачања институционалне структуре и административних капацитета.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У плану је наставак спровођење програма директне подршке у оквиру иницијативе Деценија предузетништва, финансираних из националних средстава.

У плану је наставак активног учешћа у програмима ЕУ, КОЗМЕ и ХОРИЗОНТ 2020, али и учешће у активностима у оквиру Европске мреже предузетништва.

Како је у претходном периоду реализован велики број пројеката финансираних из ИПА фонда, а који се односио пре свега на техничку подршку, у наредном периоду ће се фокус пребацити на аплицирање за директну финансијску подршку сектору МСП.

Велики значај за даље унапређење приступа финансирању имаће спровођење планираних активности на успостављању финансијских инструмената уз подршку ИПА фондова. Ради припреме дугорочних активности у овој области, у 2017. години је завршена израда студије Европске инвестиционе банке која утврдила инвестициони јаз и предложила инвестициону стратегију за његово превазилажење.

Планирано је да се потпуна усклађеност Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама са Директивом 2011/7/ЕУ изврши до краја трећег квартала 2021. године.

3.20.4. Секторске политике

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са прописима ЕУ

У области секторске политике нема правних тековина са којим је потребно усклађивање.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Није било промена у посматраном периоду.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У претходном периоду мере индустријске политике нису биле довољно фокусиране на кључне компаративне предности, те ће мере нове индустријске политике Србије бити више усмерена на приоритетне секторе прерађивачке индустрије.

У том циљу, дубинска анализа карактеристика реалног сектора и ланаца вредности за четири изабрана приоритетна сектора са препоруком мера преточених у акциони документ, укључујући и препоруке за јачање ланаца вредности биће завршена до краја 2017. године у оквиру пројекта Светске банке: „Конкурентност и запошљавање”. Анализа ланаца вредност са препорукама за преостале секторе прерађивачке индустрије ће бити завршен до краја првог квартала 2018. године, у оквиру истог пројекта.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Нема планова у погледу преосталог потребног усаглашавања.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Током рада ће се сагледати потребе јачања институционалне структуре и административних капацитета.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Мере директне подршке које су до сада биле првенствено хоризонталне природе, у наредном периоду ће се све више допуњавати мерама усмереним ка остваривању секторски специфичних циљева развоја појединих, за Србију, изузетно значајних сектора прерађивачке индустрије. Као што је већ поменуто до краја 2017. године ће, уз подршку пројекта Светске банке “Competitiveness and Jobs”, бити завршена дубинска анализа карактеристика реалног сектора и ланаца вредности за четири изабрана сектора са акционим документом, укључујући и мере за јачање ланаца вредности. Ове мере укључене су у приоритетну структурну реформу 6. ЕРП: Подизање конкурентности прерађивачке индустрије.

У завршној фази израде је предлог новог текста Закона којим ће се имплементирати савремена решења у области производње наоружања и војне опреме кроз успостављање интегралног правног оквира, а чије се усвајање очекује у 2017. години.

Поред бројних унапређења, новим законом ће се подстаћи и стране инвестиције у сектору одбрамбене индустрије. Интенција Министарства одбране је да се у периоду 2018-2020. године заврши основна и започне напредна технолошка обнова одбрамбене индустрије базирана на концепту фабрика будућности – Индустрија 4.0, што би могло бити значајна подршка процесу реиндустријализације и осталих сектора у Републици Србији. У том домену, очекује се подршка Европске уније и њених надлежних агенција и организација.

3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ

3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

1) Преглед стања

а) Достигнути ниво усаглашености

Најважнији прописи који се односе на област трансевропске транспортне мреже су: Закон о јавним путевима („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 123/07, 101/11, 93/12 и 104/13), Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13–УС, 55/14, 96/15-др. закон и 9/16–УС), Закон о железници („Службени гласник РС“, број 45/13), Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени лист РС“, бр. 104/2013, 66/2015 – др. закон и 92/2015), Закон о потврђивању Европског споразума о главним унутрашњим водним путевима од међународног значаја („Службени гласник – Међународни уговори“, број 13/13), Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама, („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 121/12, 18/15 и 96-др закон), Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године, („Службени гласник РС“, број 3/15), подзаконски прописи донети за извршење наведених закона и међународни споразуми. Наведени прописи су делимично усклађени са релевантним прописима ЕУ а што је детаљније обрађено у поглављу 3.14.

Посебно се истиче да је донет је Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Уједињених нација о Централној канцеларији Пројекта Трансевропске железнице 16. децембра 2016. године („Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 11/16).

б) Предузете спроведбене мере и изазови

Реке Дунав, Сава и Тиса, целим својим током кроз Републику Србију саставни су део основне Трансевропске транспортне мреже. Луке у Београду и Новом Саду такође су саставни део основне Трансевропске транспортне мреже.

Влада Републике Србије одредила је пристаништа отворена за међународни саобраћај у Апатину, Богојеву, Бачкој Паланци, Беоцину, Новом Саду, Београду, Панчеву, Смедереву и Прахову на Дунаву, и Сенти на Тиси („Службени гласник РС“ бр. 51/05 и 14/10). Стратегијом развоја водног саобраћаја Републике Србије 2015-2025 планирано је да пристаништа у Шапцу и Сремској Митровици буду унапређене у статус луке, односно буду отворене за међународни саобраћај.

Изазов који нас очекује у наредном периоду је да, поред лука у Београду и Новом Саду које су део основне мреже, све друге наведене луке буду уврштене у свеобухватну Трансевропску транспортну мрежу.

в) Кратак преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

Административни капацитети Сектора за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја обрађени су у поглављу 3.14.1.1. Друмски транспорт.

Административни капацитети Сектора за железнице и интермодални транспорт обрађени су у поглављу 3.14.1.2. Железнички транспорт.

Административни капацитети Сектора за водни саобраћај и безбедност пловидбе обрађени су у поглављу 3.14.2. Водни саобраћај.

Административни капацитети Дирекције за водне путеве обрађени су у поглављу 3.14.2. Водни саобраћај.

Административни капацитети Дирекције за железнице обрађени су у поглављу 3.14.1.2. Железнички транспорт.

Надлежности Агенције за управљање лукама резултат су хармонизације националног законодавства у области водног саобраћаја са релевантним прописима Европске уније. Влада је Одлуком о оснивању Агенције за управљање лукама („Службени гласник РС“, број 70/11) основала Агенцију за управљање лукама ради обављања развојних, стручних и регулаторних послова из области развоја лука и лучке делатности у Републици Србији. Између осталог поверене су јој надлежности давања лучких концесија и закључивања уговора о концесији, утврђивање концесионих накнада, издавање и одузимање одобрења за обављање лучке делатности, закључивање уговора о обављању лучке делатности, вођење уписника лучких оператера, наплата лучких накнада, доношење и јавно објављивање

лучких тарифа, праћење рада лучких оператора, промоција лука и пристаништа, инвестирања у изградњу, модернизацију и одржавање лучке инфраструктуре која је у јавној својини, осим када је то обавеза лучког оператора по основу издатог одобрења, односно дате лучке концесије, одржава ред у луци, врши заштиту лучког подручја од загађења, и друго.

Институционална структура је успостављена, а капацитети за спровођење институционалних надлежности су неадекватни.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

б) План доношења прописа за период 2018-2021.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ 3.21.1. Трансевропске транспортне мреже				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1.	2017-648	Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места	МГСИ	2021/III
Celexi: 2:32013R1315(стручно редигован)				

3.21.2. Трансевропске енергетске мреже

Статус усклађености законодавства, постојећа институционална структура и административни капацитети за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ, планови за потпуно усклађивање, спровођење и примену правних тековина ЕУ и унапређење институционалне структуре и административних капацитета као и за изградњу енергетских мрежа који су у надлежности Преговарачке групе за енергетику, приказани су у поглављима 3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања и 2.2.2 Физички капитал, овог документа.

3.21.3. Трансевропске комуникационе мреже

Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ, постојећа институционална структура и административни капацитети за преношење, спровођење прописа и регулаторних одлука, планови за потпуно усклађивање, преглед предузетих мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета, планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама

ЕУ, као и планови за изградњу електронских комуникационих мрежа, који су у надлежности Преговарачке групе за информационо друштво и медије, приказани су и детаљно разрађени у поглављу 3.10.1. Телекомуникације и информациона технологија и 2.2.2 Физички капитал овог документа.

3.22. Регионална политика и координација структурних инструмената

1) Приказ статуса усклађености

Правне тековине у оквиру преговарачког поглавља 22 – Регионална политика и координација структурних инструмената састоје се углавном од прописа, које не захтевају преношење у национално законодавство, већ се директно примењују у свим државама чланицама. Ове уредбе дефинишу правила за припрему, одобравање и спровођење програма из Европских структурних и инвестиционих фондова (ЕСИ фондови) који ће се одразити у територијалној организацији сваке државе чланице. Ови програми биће предмет преговора и постизања договора са Европском комисијом, али за њихово спровођење је одговорна држава чланица (спровођење се врши по принципу дељеног управљања). У складу са Извештајем са скрининга, мерило за отварање поглавља 22 је Акциони план за испуњење захтева кохезионе политике (у даљем тексту: Акциони план).

С тим у вези, тренутно је у процесу израде други нацрт Акционог плана који покрива следеће области: законодавни оквир, институционални оквир, административни капацитети, програмирање, праћење и вредновање, финансијско управљање и контрола укључујући ревизију и доступност статистике.

У наставку је дат приказ спроведених активности у претходном периоду, које имају за циљ да обезбеде стварање услова за испуњавање преузетих обавеза у свакој од наведених области.

Законодавни оквир

Неопходно је да постоји правни оквир који дозвољава вишегодишње буџетско планирање и програмирање као и флексибилност буџета, којим се омогућава капацитет за суфинансирање и предфинансирање на националном и локалном нивоу и обезбеђује добра и ефикасна финансијска контрола и ревизија интервенција. Државе чланице морају поштовати законодавство ЕУ у целини при одабиру и спровођењу пројеката у областима које се односе на регионалну политику и структурне инструменте као што су: јавне набавке, конкуренција и животна средина, статистика, забрана дискриминације и родна равноправност.

Кровна уредба из које произилази мноштво других прописа је Уредба (ЕУ) бр. 1303/2013⁴⁷ (у даљем тексту: Уредба о заједничким одредбама), којом се утврђују заједничке одредбе које се

⁴⁷ Пун назив: Уредба (ЕУ) бр. 1303/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању заједничких одредаба о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезионом фонду, Европском пољопривредном фонду за рурални развој и Европском фонду за поморство и рибарство и о утврђивању општих одредаба о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезионом фонду и Европском фонду за поморство и рибарство и о стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1083/2006.

односе на подршку из Европског фонда за регионални развој (ЕФРР), Европског социјалног фонда (ЕСФ), Кохезионог фонда (КФ), Европског пољопривредног фонда за рурални развој (ЕПФРР) и Европског фонда за поморство и рибарство (ЕФПР) чији је заједнички назив Европски структурни и инвестициони фондови (у даљем тексту: ЕСИ фондови). У складу са наведеном Уредбом постоји потреба да се изврше одређене измене домаћег законодавства и успостави свеобухватан правни оквир за управљање кохезионом политиком ЕУ⁴⁸.

Правно усклађивање посебних прописа који су у вези са захтевима Кохезионе политике, а који су предмет хармонизације у оквиру других преговарачких поглавља ће бити праћени кроз друга релевантна преговарачка поглавља, и то: 5 – Јавне набавке, 8 – Политика конкуренције, 14 – Саобраћајна политика, 15 – Енергетика, 18 – Статистика, 19 – Социјална политика и запошљавање 21 – Транс-европске мреже, 23 – Правосуђе и основна права, 27 – Животна средина, 32 – Финансијска контрола.

Институционални оквир

Институционални оквир укључује успостављање система за управљање и контролу, ревизију, као и одређивање свих тела одговорних за припрему и спровођење оперативних програма са јасно дефинисаним задацима и одговорностима. Основна тела у систему управљања и контроле су **тело за управљање, сертификационо тело и ревизорско тело**. Тело за управљање и/или сертификационо тело могу пренети одређене надлежности на једно или више **посредничких тела**. Поред ових тела, чланом 123 Уредбе о заједничким одредбама предвиђа се могућност оснивања **координационог тела**.

Институционални оквир такође захтева успостављање ефикасног механизма за међуминистарску координацију, као и укључивање и консултације са широким кругом партнерских организација приликом припреме и спровођења оперативних програма.

Током 2016 и 2017. године, спроведено је низ активности у циљу мапирања будуће структуре за управљање кохезионом политиком. Пре свега, извршено је скенирање стања у погледу капацитета постојећих институција за развојну политику (укључујући и структуре које су успостављене за припрему и спровођење ИПА програма и пројеката). Дефинисани су принципи на којима ће почивати успостављање институционалног оквира и израђена компаративна анализа институционалних оквира и пракси у државама чланицама Европске уније. Ове активности су допринеле формулисању неколико институционалних модела за управљање оперативним програмом(има), дефинисању постојећих, али и идентификацији потенцијалних капацитета који се тренутно налазе ван већ акредитоване и успостављене структуре за управљање претприступним (ИПА) фондовима, а који имају потенцијал за употребу у пост-приступном периоду.

Административни капацитети

У погледу административних капацитета за спровођење кохезионе политике ЕУ, државе чланице су у обавези да обезбеде довољан број запослених који су обучени да, у складу са одговарајућим правилима и процедурама, припремају и спроводе програме и пројекте. С тим у вези, од посебног значаја је очување административних капацитета развојем политике задржавања кадрова, како би се спречио одлив обучених и оспособљених кадрова из система управљања програмима. Сви релевантни партнери и корисници треба да имају одговарајући капацитет

⁴⁸ Кохезиона политика ЕУ реализује се кроз структурне фондове (Европски фонд за регионални развој и Европски социјални фонд) и Кохезиони фонд. Заједнички назив за поменуте фондове је „Фондови“ (*the Funds*).

како би се осигурало њихово делотворно и једнако учешће у процесу припреме и спровођења програма, у складу са принципом партнерства.

Постојећи капацитети у систему децентрализованог/индиректног управљања ИПА средствима свакако представљају полазну основу за предвиђање и процену потреба за људским ресурсима за припрему и спровођење оперативних програма у оквиру кохезионе политике. Укупан број запослених у државним органима који су ангажовани на пословима у вези са спровођењем ИПА програма (закључно са јуном 2017. године) износи 263⁴⁹. Подаци добијени кроз Анализу оптерећености радних места ИПА тела током 2017. године, указују да је потребан број запослених за спровођење већ усвојених програма у 2018. години 341, у 2019. години 325 и 332 у 2020.

На основу досадашњег искуства са спровођењем ИПА програма препозната је потреба за постојањем **адекватне политике привлачења и задржавања кадрова којом би се редуковао постојећи јаз између постојећег капацитета и обима посла у ИПА телима.**

Стратегија реформе јавне управе са Акционим планом за њено спровођење у периоду 2015-2017. године предвиђа побољшање мерења радног учинка по принципу заслуга. У складу са Стратегијом и Акционим планом, Савет за реформу јавне управе у децембру 2016. године усвојио је информацију о документу „Оквир политике управљања људским ресурсима у државној управи Републике Србије“, којим су дате смернице и предложени даљи правци уређења државно службеничког система. Документ је послат СИГМА / ОЕЦД / ЕК ради давања мишљења и коментара, са којима је у потпуности усклађен. Даље активности усмерене су у правцу припреме измена и допуна Закона о државним службеницима, а у циљу увођења система компетенција, побољшања и унапређења поступка запошљавања односно јачање конкурсног поступка у коме се омогућава већа објективност, непристрасност и транспарентност, унапређења система оцењивања и јачања везе са стручним усавршавањем, увођење мера које се односе на политику задржавања квалитетних кадрова у државној управи, и др у складу са принципима транспарентности и конкурентности. У оквиру Програма **општег стручног усавршавања** државних службеника који израђује Служба за управљање кадровима, током 2016. године је спроведено стручно усавршавање државних службеника у тематској области „Управљање финансијском помоћи ЕУ“. Циљ је улагање у континуирано унапређење знања и компетенција државних службеника о процесима планирања, програмирања, спровођења, финансијског управљања и праћења реализације програма и пројеката финансираних из ИПА. Стручно усавршавање запослених који раде на пословима спровођења ИПА спроведено је у складу са годишњим тренинг програмом за државне службенике за 2016. годину. Програм је обухватио 28 различитих тренинг модула. Континуирано стручно усавршавање државних службеника у погледу управљања ИПА средствима је настављено и током 2017. године на основу усвојеног Програма општег стручног усавршавања државних службеника за 2017. годину.

Као почетни корак ка увођењу системског приступа у јачању административних капацитета за спровођење кохезионе политике у РС, током 2016. године је припремљен први пилот програм изградње капацитета који предвиђа сет различитих модела за институције, као и за партнере и потенцијалне кориснике. Програмом општег стручног усавршавања државних службеника за 2017. годину планирана су два уводна модула - „Увод у кохезиону политику ЕУ“ и „Планирање и програмирање за потребе кохезионе политике ЕУ“ чија реализација је планирана у последњем кварталу 2017. године.

⁴⁹ Статистички податак не обухвата ИПАРД оперативну структуру.

Програмирање

У погледу процеса програмирања, кључни захтеви кохезионе политике односе се, са једне стране, на припрему конкретних планских и програмских докумената: Партнерског споразума (*Partnership Agreement-PA*) и једног или више Оперативних програма (*Operational Programme-OP*). Са друге стране, адекватна припрема ових докумената захтева испуњење одређених тематских и општих претходних (*ex-ante*) услова који се пре свега огледају у (а) успостављању кохерентног националног стратешког оквира који рефлектује главне циљеве ЕУ политика, (б) постојању административних капацитета за планирање орјентисано ка резултатима, као и (в) постојању довољног броја адекватно припремљених и стратешки релевантних инфраструктурних пројеката.

Успостављање система за транспарентну израду кохерентног националног стратешког оквира усклађеног са главним циљевима ЕУ политика, ослања се на искуства стечена у претходним фазама програмирања ИПА средстава (финансијска перспектива 2007-2013 и финансијска перспектива 2014-2020). С тим у вези, полазну основу у успостављању адекватног оквира за стратешко планирање и програмирање средстава, усаглашеног са захтевима који треба да обезбеде спровођење кохезионе политике коришћењем адекватних Фондова, **чини национални стратешки оквир** који се састоји од: вишегодишњег планског документа „Национални приоритети Републике Србије за међународном развојном помоћи 2014-2017, са пројекцијама до 2020“ (у даљем тексту: НАД) као и релевантних секторских и међу-секторских стратегија. Механизам којим се обезбеђује **транспарентност процеса планирања и програмирања ЕУ средстава и остале међународне помоћи** су Секторске радне групе (у даљем тексту: СРГ). Транспарентно и ефективно учешће цивилног друштва и специјализованих организација у процесе планирања, програмирања и праћења спровођења средстава претприступне помоћи ЕУ и остале развојне помоћи се омогућава преко СЕКО механизма.

Додатно, Влада Републике Србије је у јануару 2016. године усвојила „Стратегију регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама за период 2016-2020. године“, са Акционим планом за њено спровођење. **Стратегија има за циљ успостављање ефикасног, ефективног и транспарентног система управљања јавним политикама на националном нивоу, укључујући и регулаторну реформу.** У наредном периоду приступиће се изради новог Акционог плана за спровођење Стратегије регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама. Напредак у успостављању ефикасног система управљања јавним политика на националном, покрајинском и локалном нивоу очекује се усвајањем Закона о планском систему Републике Србије.⁵⁰ Усвајањем Закона обезбеђује се успостављање сврсисходног, ефикасног, транспарентног, координисаног и реалистичног система планирања јавних политика на националном, покрајинском и локалном нивоу, уз оптимално коришћење средстава, обезбеђење заштите животне средине и одрживог раста и развоја Републике Србије, чиме се доприноси успешном спровођењу процеса приступања Европској унији. Овим Законом одређује се врста и садржина планских докумената које усвајају и спроводе учесници у планском систему, међусобна усклађеност планских докумената, као и обавеза извештавања о спровођењу планских докумената.

У погледу селекције и приоритизације инфраструктурних пројеката за финансирање, Влада Републике Србије је у новембру 2013. године усвојила „**Методологију за селекцију и приоритизацију инфраструктурних пројеката**“ као прилог НАД документа. Методологија има за

⁵⁰Предлог закона се тренутно се налази у процедури усвајања од стране НСПС.

циљ да обезбеди систематску анализу и оцену предлога инфраструктурних пројеката у областима саобраћаја, енергетике, заштите животне средине и пословне инфраструктуре, пре свега са аспекта њихове стратешке релевантности, као и њихову детаљну процену са техничког, институционалног, финансијског и аспекта утицаја на животну средину. Као резултат примене Методологије, израђена је **Јединствена листа инфраструктурних пројеката (*Single Project Pipeline - SPP*)** који предлоге инфраструктурних пројеката класификује у четири категорије према њиховој спремности за реализацију. Такође, развијени су посебни обрасци на секторској основи, за сваки од корака који дефинише методологија⁵¹.

Како би се постигла боља синергија између фондова ЕУ, фондова међународних финансијских организација и националних средстава за инвестирање у инфраструктуру, Влада је основала **Национални одбор за инвестиције којим ко-председавају министар за европске интеграције и министар финансија**.

Праћење и вредновање

Један од основних захтева кохезионе политике је праћење (*monitoring*) и вредновање (*evaluation*) програма и пројеката (претходно/*ex-ante*, средњорочно/*interim* или накнадно/*ex-post*) који се финансирају из Фондова, као и развој компјутеризованог информационог система за управљање информацијама (*Management Information System – MIS*). Праћење и извештавање у оквиру претприступног инструмента (ИПА I и ИПА II) и остале међународне развојне помоћи представља основу за спровођење резултатски оријентисаног праћења и извештавања као и за изградњу капацитета институција Републике Србије. У том смислу, представљају основу за транзицију постојећег система заснованог на претприступном инструменту ка механизму за праћење реализације Фондова, који ће по обиму средстава представљати квалитативно и квантитативно већи изазов.

У складу са тим, иницијалне активности односе се на процену тренутног стања система праћења и вредновања у Републици Србији, детаљне процене захтева Уредбе о заједничким одредбама и идентификовање потреба за прилагођавањима у том смислу, капацитете домаћих институција, упоредне анализе система за праћење и вредновање у државама чланицама и добрих и лоших примера, идентификовање и мапирања постојећих капацитета и прописа у области праћења и вредновања и дефинисање препорука за изградњу система који ће бити у могућности да задовољи захтеве ЕК. Као резултат те процене биће припремљена Мапа пута за успостављање система за праћење и вредновање програма/пројеката финансираних из Фондова у Републици Србији. За спровођење ових мера у првој половини 2016. године, завршена је упоредна анализа система за праћење и вредновање у државама чланицама ЕУ.

Процес успостављања **управљачког информационог система (*Management Information System – MIS*)** за потребе управљања и имплементације ИПА програма је у фази развоја. Његов основни циљ омогућиће ефикасност и ефективност у имплементацији ИПА, кроз умрежавање 3 елементарна ресурса: а) људи, б) технологија и в) процеса информисања и доношења одлука. МИС ће обухватити постојећу технолошку инфраструктуру, под називом Информациони

⁵¹ Конкретно: Образац за идентификацију пројеката (*Project Identification Form*), Образац оцене стратешке релевантности (*Strategic Relevance Assessment Form*), Упитник за процену недостатака (*Gap Assessment Questionnaire*), образац Извештаја о процени недостатака (*Gap Assessment Report Template*) и Радни лист за процену недостатака (*Gap Assessment Sheet*). Сви налази анализе недостатка пројекта су обједињени у Пасошу пројекта (*Project Passport*) који представља двострани преглед радњи које треба предузети, њихових оквирних трошкова и одговорних институција.

систем за координацију развојне помоћи у РС (*Intersectorial Development Assistance Coordination Network Information System - ISDA CON IS*), која ће додатно бити унапређена. Кроз ИСДАКОН ИС су развијени различити механизми за јачање ефикасности и ефективности развојне помоћи у складу са Париским декларацијом, који овај систем чине софтверским алатом и базом података за планирање, програмирање, праћење, извештавање и вредновање, односно целокупну координацију ЕУ и остале развојне помоћи.

Током 2016. године, део ИСДАКОН ИС за програме сарадње је унапређен новим функцијама које су додатно развиле базу података програма/пројеката као и извештавања о статусу спровођења. Поред тога, унапређен је модел првостепене контроле (*FLC module*) праћења, неправилности и уложених жалби.

Финансијско управљање и контрола (укључујући ревизију)

Спровођење кохезионе политике подразумева да држава чланица мора да развије систем доброг финансијског управљања и контроле пре приступања ЕУ. Наиме, током спровођења оперативних програма односно пројеката, надлежне институције су у обавези да гарантују да ће се Фондови користити искључиво у складу са садржином оперативних програма, на транспарентан и документован начин. Успостављање структура за управљање оперативним програмом(има) водиће се искуством стеченим у процесу припреме за акредитацију система за спровођење ИПА, као и у самом процесу акредитације.

Србија је тренутно у процесу реформисања јавних финансија као и хармонизације прописа са правним тековинама ЕУ у оквиру поглавља 32. Мере и активности у оквиру наведених процеса ће свакако допринети испуњењу захтева кохезионе политике у оквиру поглавља 22. Представљаће основ за даље развијање и дефинисање структура за управљање оперативним програмом(има) и системом финансијског управљања и контроле (укључујући интерну и екстерну ревизију), што, између осталог, подразумева развијање функције и обезбеђивање независности кључних тела као што је сертификационо тело и ревизорско тело.

У новембру 2015. године усвојен је **Програм реформе управљања јавним финансијама 2016-2020** који, кроз мере и активности у оквиру четвртог стуба, а који се односи на делотворну финансијску контролу, препознаје важност и подржава даљи развој и јачање капацитета функција **интерне и екстерне ревизије као и система за управљање неправилностима и сузбијање превара**.

Иако је остварен напредак у области финансијског управљања и контроле, потребни су значајни додатни напори у правцу пуне имплементације у јавном сектору који је усклађен са „Косо“ оквиром (интегрисани оквир интерне контроле дефинисан од стране Комисије спонзорских организација – *COSO*). У складу са тим усвојена је нова **Стратегија интерне финансијске контроле у јавном сектору за период 2017-2020** са припадајућим Акционим планом. Централна јединица за хармонизацију у Министарству финансија игра водећу улогу у промовисању, саветовању и унапређењу захтева у области интерне контроле и праксе интерне ревизије. Функција интерне ревизије је успостављена у 195 корисника јавних средстава, са 417 интерних ревизора у јавном сектору. До краја септембра 2017. године звање овлашћени интерни ревизор у јавном сектору стекло је укупно 348 интерних ревизора. Функционална и институционална независност је прописана чланом 82. Закона о буџетском систему.

Како би се испунили захтеви у вези са екстерном ревизијом средстава, како за ИПА средства тако и за Фондове, основано је **Ревизорско тело** које је одговорно за проверу делотворног функционисања система управљања и контроле за управљање програмима. Функцију ревизорског тела врши Канцеларија за ревизију система управљања средствима ЕУ. У свом раду и у

оквиру својих надлежности, ова канцеларија је независна од других тела у оквиру система управљања и контроле и делује у складу са међународно прихваћеним стандардима ревизије. Такође, Државна ревизорска институција врши екстерну ревизију буџетских корисника у складу са својим надлежностима.

Када је реч о **сузбијању неправилности и превара** у поступању са средствима ЕУ, ова функција се налази у надлежности Одељења за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима ЕУ (*АФКОС*), у оквиру Сектора за контролу јавних средстава, у Министарству финансија, као главног саговорника Европске канцеларије за борбу против превара (*OLAF*) у Републици Србији. Влада Републике Србије усвојила је Стратегију за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима ЕУ у Републици Србији за период 2017 – 2020. године са пратећим Акционим планом, која представља документ који први пут у Републици Србији питање заштите финансијских интереса ЕУ, а са тим и питање заштите сопствених буџетских средстава, третира на свеобухватан начин кроз дефинисање области примене, повезивање широког круга државних органа и институција, који сарађујући и размењујући информације доприносе ефикасном поступању са идентификованим неправилностима и процесуирањем починилаца кривичних дела. Општи циљ ове стратегије јесте обезбеђивање ефикасне и квалитетне заштите финансијских интереса ЕУ, у једнакој мери и на исти начин као и када је реч о сопственим интересима и средствима, кроз координацију активности усмерених на успостављање нормативног, институционалног и оперативног оквира, дефинисање ризика, циљева и мера који ће допринети ефикаснијој борби против неправилности, превара и корупције, као и унапређење сарадње између надлежних институција на националном и међународном нивоу. У складу са тим, током спровођења ове стратегије, Одељење за сузбијање неправилности и превара у поступању са средствима ЕУ (*АФКОС*) ће предузимати административне провере пријављених неправилности у поступању са финансијским средствима ЕУ која се спроводе децентрализовано/индиректно.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније у периоду 2016-2018

Законодавни оквир

Усвојен правни оквир за управљање кохезионом политиком ЕУ

Правни оквир у вези са системским увођењем кохезионе политике у национални систем одражаваће резултате упоредне анализе кључних принципа и захтева кохезионе политике које су спроведене током 2016 и 2017. године уз уважавање одредби важећих правних аката у Србији. Полазећи од садржине ове анализе и упоредне праксе држава чланица као и искуства у вези са претприступном помоћи ЕУ, предвиђа се усвајање свеобухватног правног оквира.

У циљу увођења кохезионе политике у правни оквир Републике Србије, неопходно је обезбедити правно окружење које би подржало испуњење дефинисаних циљева ове политике, осигуравајући стабилност, ефикасност и ефективност у спровођењу кључних процеса планирања, припреме, спровођења, праћења, вредновања, финансијског управљања и контроле.

Усвајање правног акта за увођење кохезионе политике ЕУ планира се у **2019. години**.

Усвојен правни оквир којим се омогућава су-финансирање и флексибилност буџета

Ради ефикаснијег спровођења програма кохезионе политике неопходно је реално проценити капацитете за суфинансирање корисника програма/пројеката. Поред тога, неопходно је да постоји флексибилност и транспарентност буџета имајући у виду да спровођење програма кохезионе политике представља вишегодишњу буџетску обавезу. У ту сврху неопходно је спровести свеобухватну анализу ради утврђивања: а) капацитета јавног буџета за суфинансирање на свим административним нивоима, б) решења у постојећем законодавном оквиру за вишегодишње програмирање јавних средстава у погледу суфинансирања на свим административним нивоима, в) флексибилност буџета за могуће прерасподеле средстава током спровођења програма кохезионе политике, г) капацитета потенцијалних корисника програма/пројеката кохезионе политике за суфинансирање, и д) капацитета за предфинансирање за спровођење програма/пројеката кохезионе политике. Анализа ће резултирати препорукама за унапређење законодавног оквира.

Усвајање правног основа за имплементацију прописа којим се успоставља Европска групација за територијалну сарадњу

Како би се успоставила јасна, ефикасна и транспарентна правила за ЕГТС, потребно је размотрити важеће прописе, са циљем да се успоставе потребни услови за учешће правних лица из Републике Србије у оваквој врсти сарадње. Одређене неусаглашености између законодавстава држава чланица такође ће бити узете у обзир, посебно по питању функционисања правних лица, ограничавања њихових надлежности као и контроле управљања јавним средствима, јавних набавки, наплате пореза, царинских прописа, примања у јавном сектору итд.

Република Србија ће припремити потребне одредбе за успостављање ЕГТС (одређивање органа, релевантних процедура, регистара и публикација) наведене у правном оквиру ЕУ, **до дана приступања.**

Институционални оквир

Именована тела за припрему и спровођење програмских докумената (Споразум о партнерству и оперативни(их) програма)

Током 2018. године Влада Републике Србије ће донети акт којим ће бити именоване институције које ће бити носиоци одговарајућих задатака и одговорности у контексту припреме за коришћење фондова ЕУ. Именоване институције ће благовремено почети да граде своје капацитете кроз програм свеобухватне изградње капацитета. Формално одређивање (*designation*) тела и њихових надлежности, праћено независним ревизорским мишљењем, биће извршено у складу са одредбама Уредбе о заједничким одредбама.

Анализе спроведене у току 2016. и 2017. године (видети први део Приказ статуса усклађености, област Институционални оквир), представљаће основу за утврђивање првог корака ка успостављању институционалног оквира – утврђивање модела за управљање оперативним програмом(има), које је планирано у **2018. године.**

Припремљене и спроведене стратегије организационог развоја за управљање оперативним програмом(има)

По успостављању институционалног оквира потребног за спровођење кохезионе политике, именоване институције ће приступити изради стратегија организационог развоја како би се, обезбедио адекватан број обучених кадрова у систему, успоставио стабилан и одржив систем

обуке и стручног усавршавања запослених, утврдио и израдио потребан број процедура, образаца, приручника итд.

Стратегија ће бити припремљене у **2019. године**.

Припремљене детаљне процедуре, радни аранжмани и опис система у вези са управљањем оперативним програмима

Именоване институције ће припремити детаљне процедуре које ће покривати све неопходне аспекте припреме и спровођења програма и операција, а који ће чинити основу за њихово формално одређивање.

Процедуре, радни аранжмани и опис система би требало да се припреме до **2020. године**.

Административни капацитети

Успостављена политика управљања људским ресурсима којом се обезбеђује делотворно спровођење кохезионе политике ЕУ (планирање, запошљавање и задржавање кадрова)

Паралелно са успостављањем институционалног оквира и израдом стратегија организационог развоја, од посебног значаја је очување постојећих административних капацитета и развој политике задржавања кадрова, како би се спречио одлив обучених и оспособљених кадрова из система и уједно обезбедило запошљавање нових кадрова и њихово увођење у посао, сходно динамици предвиђеној у стратегији организационог развоја. Процес ће пратити планове који су предвиђени у склопу процеса реформе јавне управе и дефинисања адекватне политике задржавања кадрова, које води министарство задужено за државну управу и који се одвијају у складу са динамиком предвиђеном Акционим планом за реформу јавне управе. Кроз ЕУ пројекат „Реструктурирање и оптимизација јавне управе у РС“, међу девет хоризонталних функција које је потребно даље јачати и унапредити, препозната је и функција ЕУ интеграција и управљања пројектима. Један од резултата наведеног пројекта биће ситуациона анализа у области управљања људским ресурсима са препорукама у вези политике задржавања кадрова, чија се израда очекује до краја 2017. године. Следећи корак би био дефинисање препорука које се односе на политику задржавања кадрова и њихово усвајање од стране Савета за реформу јавне управе (у складу са наведеном анализом), као и израда плана за имплементацију наведених препорука, након чега би се приступило њиховој имплементацији у позитивно законодавство.

Израђен и спроведен програм за изградњу капацитета за тела укључена у управљање оперативним програмом(има)

Током прве половине **2017. године** израђен је први пилот програм изградње капацитета који ће бити намењен представницима институција које ће бити укључене у спровођење активности ради припреме за ефикасно спровођење кохезионе политике Европске уније. Програм изградње капацитета има за циљ повећање општих и специфичних знања неопходних за програмирање и имплементацију кохезионе политике. Почетак његовог спровођења је предвиђен у последњем кварталу **2017. године**. Програм ће се ревидирати на годишњем нивоу и спроводиће се континуирано и након завршетка процеса преговора.

Израђен и спроведен програм за подизање нивоа свести и изградњу капацитета за партнере, потенцијалне крајње кориснике фондова и општу јавност

Током прве половине **2017. године** израђен је први пилот програм подизања свести и изградње капацитета који таргетира заинтересовану јавност, партнере и потенцијалне кориснике.

Програм је дизајниран на начин који има у виду улогу коју ће имати свака од ових циљних група. Спровођење програма је започело у **другој половини 2017. године**. Програм ће се **ре-видирати на годишњем нивоу** и спроводиће се континуирано и након завршетка процеса преговора.

Програмирање

Припремљен нацрт Споразума о партнерству (Partnership Agreement - PA)

Партнерски споразум ће се припремати на бази искуства стеченог током припреме НАД документа, крвног програмског документа којим се дефинишу приоритети за међународну развојну помоћ у претприступном периоду.

Почетак припреме Партнерског споразума је планиран за прву половину 2019. године.

Припремљен нацрт Оперативног(их) програма (Operational programme-OP)

Паралелно са финализацијом нацрта Партнерског споразума започеће се са припремним активностима на изради оперативног(их) програма које укључују припрему детаљног плана израде, методолошког упутства и припрему претходног (*ex-ante*) вредновања (укључујући стратешку процену утицаја на животну средину).

Као што је изнето на билатералном скринингу, биће израђен ограничени број мулти-секторских/тематских оперативних програма који одражавају три свеукупна приоритета Европске стратегије 2020 (паметан, одржив и инклузиван раст), како би се осигурала делотворнија координација и већа синергија између програма и са њима повезаних инвестиционих приоритета/операција.

Одлука о броју оперативних програма биће донета током 2018. године, заједно са актом којим ће бити именоване институције које ће бити носиоци одговарајућих задатака и одговорности у контексту припреме за коришћење фондова ЕУ

Извршен одабир свих релевантних партнера у складу са захтевима Европског кодекса понашања за партнерство и успостављање партнерства

Водећи се захтевима Уредбе Комисије (ЕУ) број 240/2014 у **првој половини 2019. године** биће извршена селекција партнера како би процес програмирања могао да се изврши уз пуно уважавање захтева Европског кодекса понашања за партнерство и како би се радила изградња капацитета партнера, са циљем обезбеђења њиховог активног учешћа у процесима израде Партнерског споразума и оперативног(их) програма и касније, у спровођењу и праћењу спровођења програма.

Праћење и вредновање

Иако област праћења и вредновања представља кохерентну целину, предвиђене мере и активности у великом броју случајева повезане су и зависне од напретка оствареног у другим областима, а преваходно у областима Институционални оквир, Програмирање и Административни капацитети.

Усвојена Мапа пута за успостављање система за праћење и вредновање програма/пројеката финансираних из Фондова у Републици Србији

Мере које се односе на увођење система за праћење и вредновање базирају се на изради Мапе пута који ће представљати свеобухватни преглед временски одређених мера које је потребно спровести како би овај систем био успостављен и оперативан пре почетка спровођења програма финансираних из фондова ЕУ. Прва фаза у припреми Мапе пута ће бити израда **процене спремности система за праћење и вредновање у складу са захтевима Уредбе о заједничким одредбама**.

На основу резултата процене спремности, детаљне мере и активности који се односе на увођење система за праћење и вредновање ће бити дефинисане у оквиру мапе пута. Мапа пута ће представити свеобухватни сет временски ограничених мера са дефинисаним одговорностима за њихово спровођење, које треба предузети како би овај систем био успостављен и оперативан пре почетка спровођења и коришћења Фондова, и да би био одржив у будућности.

Почетак израде мапе пута планиран је паралелно са финализацијом процене спремности, док је њено усвајање планирано до **краја 2018. године**.

Израђен свеобухватни стратешки и методолошки оквир за праћење и вредновање (спровођење Мапе пута)

Мере предвиђене Мапом пута биће временски одређене и тицаће се неопходних институционалних и правних измена (израде одговарајућег стратешког и методолошког оквира за праћење и вредновање и приручника за примену овог система). На пољу вредновања, поред поменутих мера, биће направљена и веза са програмима финансираним из ИПА који се већ спроводе или ће отпочети са спровођењем у периоду пре чланства. С тим у вези, предвиђена је израда стратегије/методологије вредновања, као и одговарајуће методолошке основе, а у склопу припрема за коришћење Фондова предвиђена су и вредновања у току трајања програма ИПА (2013-2017), претходно (*ex-ante*) вредновање Споразума о партнерству, као и претходно (*ex-ante*) вредновање будућих оперативних програма, а све према утврђеном плану вредновања. Општи стратешки и методолошки оквир ће бити **припремљен у 2019. години**.

Успостављен Одбор(и) за праћење (спровођење Мапе пута)

Друга област у Мапи пута укључује активности које се односе на успостављање Одбора за праћење у складу са захтевима Уредбе о заједничким одредбама. Мера ће обухватити активности које се односе на припрему пословника за одборе за праћење, утврђивање састава одбора за праћење и избор чланова.

Први конститутивни састанак **ће бити организован 2021. године** када ће чланови формално усвојити пословник о раду.

Успостављен и оперативан систем за управљање информацијама за Фондове и прилагођен и оперативан Информациони систем за праћење програма Европске територијалне саградње

Упоредо са завршним фазама увођења система праћења и вредновања, Мапа пута предвиђа детаљне активности које се односе на увођење система за управљање информацијама (*Management Information System - MIS*) које ће представљати свеобухватан, сложен и финансијски интензиван процес, веома захтеван са аспекта координације између релевантних институција Републике Србије, као и правовременог спровођења планираних мера, из ове и других области. С обзиром на предуслове које је потребно испунити (постојање јасних процеса у

области праћења и вредновања) планирано је да активности на успостављању Информационог система отпочну у 2020. години.

Финансијско управљање и контрола (укључујући ревизију)

Мере и активности које ће у периоду до приступања ЕУ бити реализоване у овој области представљаће наставак реформских мера идентификованих у склопу Програма реформе управљања јавним финансијама 2016-2020, а које су релевантне у контексту успостављања система финансијског управљања, контроле и ревизије финансијских средстава обезбеђених из Фондова и уважавањем захтева дефинисаних у Уредби о заједничким одредбама. С тим у вези, у наредном периоду пратиће се ток преговарачког процеса у поглављу 32, као и спровођење мера које чине његов саставни део, како би се на основу компарације између постојећег националног система за финансијско управљање и контролу, с једне стране, и захтева кохезионе политике који се односе на систем финансијског управљања и контроле, са друге стране, проценили недостаци и предузеле мере потребне за њихово превазилажење.

Развијена функција Тела за ревизију функционисања система управљања и контроле оперативним програмом(има) и ревизију операција

Ова мера се фокусира на развој функција ревизорског тела и њене способности за верификацију делотворног функционисања система за управљање и контролу, као и на легалност и исправност трансакција које се финансирају из средстава ЕУ. Како је објашњено у првом делу Приказ статуса усклађености – Финансијско управљање и контрола (укључујући ревизију), функцију ревизорског тела обавља Канцеларија за ревизију система управљања средствима ЕУ.

Активностима у оквиру мере предвиђено је да се развију релевантне процедуре и инструменти за вршење ревизорске функције и осигуравање адекватног ревизорског трага, као и припрему плана запошљавања у складу са очекиваном динамиком и развојем адекватних капацитета неопходних за успешну примену ове функције. Развој процедура ће бити прилагођен динамици мере у оквиру области Институционални оквир. Такође, мере за јачање капацитета описане у оквиру области Административни капацитети, допринеће јачању капацитета Канцеларије за ревизију система управљања фондовима ЕУ.

Као коначан резултат спровођења мере, Канцеларија за ревизију система управљања фондовима ЕУ ће бити у могућности да врши ревизију и обезбеди ревизорско мишљење у складу са критеријумима који се односе на контролно окружење, управљање ризиком, управљање и контролу активности као и праћење.

Успостављен систем за спречавање, откривање и извештавање о неправилностима и за сузбијање превара за потребе управљања оперативним програмом (има)

У току процеса приступања ЕУ да би унапредили правни оквир, институционалне и административне капацитете у циљу јачања заштите финансијских интереса Европске уније, Влада Републике Србије предузима низ мера и спроводи активности у вези са тим.

Сходно томе, спровођење мере треба првенствено да осигура идентификацију и именовање тела одговорног за спречавање (превенцију), откривање и извештавање о неправилностима у складу са захтевима кохезионе политике, али такође и развој релевантних процедура. Развој процедура ће бити прилагођен динамици мере у оквиру области Институционални оквир. У-

породно са тим јачаће се капацитет за управљање неправилностима, управљање и спровођење мера у спречавању превара не би ли се појачали капацитети релевантних институција.

Мере за јачање капацитета описане у оквиру области Административни капацитети ће такође допринети јачању капацитета у оквиру система за управљање неправилностима као и система за спречавање превара за потребе управљања Фондовима.

Финализација активности у вези са успостављањем система за спречавање и откривање неправилности и система за сузбијање превара планира се у **2020. години**.

Унапређење система за финансијско управљање и контролу за потребе управљања оперативним програмом(има)

Активности које ће бити спроведене у склопу ове мере укључиће компаративну анализу између постојећег националног система финансијског управљања и контроле и захтева који се односе на систем финансијске контроле и управљања Фондовима у циљу утврђивања потенцијалних недостатака. Како би се превазишли идентификовани недостаци, планира се израда препорука за даље унапређење система. Ове препоруке ће бити рефлектоване у одговарајућим процедурама које се односе на управљање оперативним програмом(има) (погледати под Институционални оквир).

Такође у оквиру ове мере ће се утврђивати улога јединица интерне ревизије у склопу система управљања оперативним програмима.

3.23. Правосуђе и основна права

3.23.1. Судски систем

Почетком преговора о чланству 21.01.2014. године, Република Србија је уложила велике напоре ка јачању независности, транспарентности, одговорности и побољшању ефикасности свог правосудног система. Како би се наставило спровођење неопходних реформи правосудног система, унапређење нормативног Акциони оквира и хармонизација са европским и међународним стандардима и инструментима Уједињених нација, Савета Европе и ЕУ, а у циљу јачања владавине права, демократије, правне сигурности и заштите људских и мањинских права, Министарство правде водило се препорукама Европске комисије, али и свих релевантних међународних институција.

Преглед стања

Законодавни оквир

Законодавни оквир који уређује функционисање правосуђа чине:

Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06); Закон о Уставном суду („Службени гласник РС”, број 109/07 и 99/11); Национална стратегија реформе правосуђа за период 2013-2018. године („Службени гласник РС”, број 57/13); Акциони план

за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године („Службени гласник РС”, број 71/13 и 55/14); Национална стратегија за процесуирање ратних злочина (*“Службени гласник РС” бр. 19/16*); Закон о Високом савету судства („Службени гласник РС”, број 116/08, 101/10, 88/11 и 106/15); Закон о судијама („Службени гласник РС”, број 116/08, 58/09 – одлука УС, 104/09, 101/10, 8/12 – одлука УС, 121/12, 101/13, 106/15, 63/16 *Одлука Уставног суда*); Закон о уређењу судова („Службени гласник РС”, број 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 – др. закон, 78/11 – др. закон, 101/11, 101/13, 106/15 и 13/16) Закон о Државном већу тужилаца („Службени гласник РС”, број 116/08, 101/10, 88/11 и 106/15); Закон о јавном тужилаштву („Службени гласник РС”, број 116/08, 104/09, 101/10, 78/11 – др. закон, 101/11, 38/12 – одлука УС, 121/12, 101/13 и 106/2015); Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 101/13); Закон о Правосудној академији („Службени гласник РС”, број 104/09, одлука УС, 32/14 и 106/15); Законик о кривичном поступку („Службени гласник РС”, број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14); Закон о парничном поступку („Службени гласник РС”, број 72/11, 49/13 - одлука УС, 74/13 - одлука УС, 55/14); Закон о ванпарничном поступку („Службени гласник РС”, број 25/82 и 48/88 и „Службени гласник РС”, број 46/95 – др. закон, 18/05 – др. закон, 85/12, 45/13 - др. закон, 55/14 и 106/2015); Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС”, број 106/15); Закон о јавном бележничтву („Службени гласник РС”, број 31/11, 85/12, 19/13, 55/14 - др. закон, 93/2014 – др. закон, 121/2014, 6/2015 и 106/15); Закон о посредовању у решавању спорова („Службени гласник РС”, број 55/14); Закон о правосудном испиту („Службени гласник РС”, број 16/97); Закон о прекршајима („Службени гласник РС”, број 65/13); Закон о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС”, бр. 40/2015); Закон о правобранилаштву („Службени гласник РС”, број 55/14); Закон о оверавању потписа, рукописа и преписа („Службени гласник РС”, бр. 94/2014 и 22/2015); Судски пословник („Службени гласник РС”, број 110/09, 70/11, 19/12, 89/13 и 104/2015, 113/2015 – испр. 39/2016 и 56/2016); Пословник о раду Високог савета судства („Службени гласник РС”, број 29/13 и 4/16); Пословник о раду Државног већа тужилаца („Службени гласник РС”, број 55/09 и 4/16; Правилник о управи у јавним тужилаштвима („Службени гласник РС”, број 77/04, 52/07, 2/08, 11/09 и 44/09); Етички кодекс за судије („Службени гласник РС”, број 96/10); Етички кодекс чланова Високог савета судства („Службени гласник РС”, број 26/16); Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије („Службени Гласник РС”, број 87/13); Етички кодекс чланова Државног већа тужилаца („Службени Гласник РС”, број 60/14); Правилник о поступку за утврђивање дисциплинске одговорности судија и председника судова („Службени гласник РС”, број 41/15); Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности судија („Службени гласник РС”, број 71/10); Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца („Службени Гласник РС”, 64/12, 58/14); Правилник о критеријумима за премештај судије у други суд у случају укидања претежног дела надлежности суда за који је изабран („Службени гласник РС”, број 105/13); Правилник о критеријумима и мерилима вредновања рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца („Службени гласник РС”, број 58/14), Правилник о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника су-

дова ("Службени гласник РС", број 81/14, 142/14, 41/15 и 7/16); Правилник о критеријумима, мерилима и поступку оцењивања рада судијских помоћника ("Службени гласник РС", број 32/16). Јединствени програм за решавање старих предмета у Републици Србији који се примењује од 01.01.2014. године (Врховни касациони суд донео је Јединствени програм 25.12.2013. године); Правилник о јавнобележничком испиту ("Службени гласник РС", број 71/11, 81/11, 3/12, 78/12 и 31/13; Правилник о привременом броју јавнобележничких места и службеним седиштима јавних бележника и јавнобележничким местима за која ће се расписати конкурс за првих 100 јавних бележника („Службени гласник РС", број 31/12 и 57/14); Кривични законик („Службени гласник РС", број 121/12); Законик о кривичном поступку из 2011. године („Службени гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14); Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима („Службени гласник РС", број 20/09); Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине („Службени гласник РС", број 67/03, 135/04, 61/05, 101/07, 104/09); Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку („Службени гласник РС", број 85/05); Закон о сарадњи са Хашким трибуналом („Службени гласник СРЈ", број 18/02 и „Службени гласник СЦГ", 16/03); Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС", број 107/12); Одлука Владе Републике Србије о образовању Комисије за нестала лица од 8. јуна 2006. године („Службени гласник РС", број 49/06, 73/06, 116/2006, 53/10 и 108/12); Меморандуми и протоколи о сарадњи закључени директно између српског тужилаштва за ратне злочине са земљама у региону и страним правосудним институцијама у циљу непосредне сарадње и ефикасније размена информација о ратним злочинима и починиоцима (Хрватска, Босна и Херцеговина, Црна Гора, ЕУЛЕКС).

Акциони план за Поглавље 23, усвојен је на седници Владе 27. априла 2016. године. Влада Републике Србије је на седници од 20.02.2016. године донела Националну стратегију за процесуирање ратних злочина (*"Службени гласник РС" бр. 19/16*).

Устав Републике Србије („Службени гласник РС", број 98/2006) у члановима 142. до 165. уређује судове и положај судија, јавна тужилаштва и положај јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у Републици Србији, као и Високи савет судства и Државно веће тужилаца.

Националном стратегијом реформе правосуђа за период 2013-2018. године успостављен је и механизам за надзор над спровођењем реформских мера у форми петнаесточлане Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године чији су чланови представници свих релевантних субјеката у процесу реформе. Ради објективног сагледавања укупног стања у правосуђу Републике Србије, као и степена реализације мера садржаних у Акционом плану за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године закључно са 1. јулом 2014. године, уз подршку Светске банке спроведена је Функционална анализа правосуђа Републике Србије. Приликом израде Акционог плана за Поглавље 23, као кривног стратешког документа у областима које обухвата Поглавље 23, водило се рачуна и о томе да, уз одређени степен сублимације, буду преузете кључне активности предвиђене Акционим планом за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за пе-

риод од 2013-2018. године. Закључци и смернице садржани у Нацрту Акционог плана за Поглавље 23 коришћени су као полазна основа за дефинисање даљих реформских активности, а у контексту препорука садржаних у Извештају са скрининга. Република Србија је до сада показала висок степен разумевања стратешког и политичког оквира права ЕУ у овој области, па је предузела значајне реформе ради усаглашавања домаћих прописа са кључним прописима ЕУ. Међутим, потребни су даљи напори, нарочито у смеру потпуног обезбеђивања основних реформских принципа, односно унапређења судске независности, непристрасности/одговорности, стручности/ефикасности, као и регулисања и спровођења одредаба које се односе на специфичну материју процесуирања ратних злочина.

Новије законодавне активности:

Значајно побољшање нормативног оквира извршног поступка извршено је већ почетком 2015. године спровођењем измена и допуна Закона о извршењу и обезбеђењу везаних за потребу **равномерне расподеле предмета извршитељима**, те се од ове године предмети везани за комунална и слична потраживања распоређују преко Коморе извршитеља, у складу са препорукама из Извештаја о процени система извршења потраживања пројекта „Владавина права и извршење потраживања“ (ИПА 2012) који је спроводио GIZ Програм за правне и правосудне реформе. Кроз исти пројекат 2014. године спроведена је Свеобухватна анализа правног и институционалног оквира, правних тековина ЕУ, међународних стандарда и добре праксе и дате су препоруке за законске, институционалне и друге сродне реформске мере за побољшање ефикасности и ефективности извршења у циљу смањења броја заосталих предмета у извршном поступку, од којих је велики део усвојен. Нови Закон о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС”, бр. 106/2015) је усвојен 18. децембра 2015. године и у целости ступио на снагу 1. јула 2016. године. Паралелно са израдом закона припремани су сви релевантни подзаконски акти те су и они донети у току 2016. године.

Народна скупштина Републике Србије је донела 27. децембра 2016. године **Аутентично тумачење одредбе члана 48. Закона о извршењу и обезбеђењу** („Службени гласник РС”, број 106/15)⁵² које се односи на дужност суда који решава о предлогу за извршење да када нема истоветности дужника наведеног у извршној исправи и извршног дужника наведеног у предлогу за извршење, затражи да извршни поверилац достави јавну или по закону оверену исправу којом доказује да је обавеза прешла с дужника који је наведен у извршној исправи на треће лице које је наведено у предлогу за извршење. Ако таквом исправом не располаже дужан је да прелаз обавезе докаже правноснажном или коначном одлуком донетом у парничном, прекршајном или управном поступку.

У циљу примене одредби које се односе на надлежност јавних бележника на поступање у предметима као повереника суда, Врховни касациони суд, Министарство правде и

⁵² http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/ostala_akta/2016/RS77-16%20lat.pdf, приступљено дана 19.03.2017.г.

Високи савет судства усвојили су 13. маја 2016. године⁵³ **Упутство за спровођење одредаба чланова 30а и 110а Закона о ванпарничном поступку и члана 98 Закона о јавном бележничтву** те је у наредном кварталу дошло до проширења надлежности јавних бележника у овим предметима.

Министарство правде је у извештајном периоду пажљиво пратило и анализирано судску статистику везану за поверавање спровођења поступка расправљања заоставштине јавним бележницима и предузимање појединих ванпарничних радњи од стране истих, с обзиром да Закон о ванпарничном поступку прописује да суд одлучује о *целисходности* поверавања јавном бележнику да спроводи поједине поступке и да предузима поједине процесне радње из судске надлежности. **Број предмета поверених ради састављања смртовнице у другој половини био четири пута већи** него у првој половини 2016. године, док је **број предмета поверених ради спровођења оставинске расправе био седам пута већи** него у првој половини године, те се може закључити да је заједничко упутство МП, ВКС и ВСС дало добре резултате. У периоду од **15. јула 2016. године до 1. октобра 2017. године** основни судови су јавним бележницима повели близу **50.000 предмета** ради спровођења оставинске расправе.

Што се тиче преношења несудеће ванпарничне материје у рад јавним бележницима, према подацима Јавнобележничке коморе, у периоду од 1.01. до 15.11.2017. године основни судови су јавним бележницима у рад поверили укупно 97.583 предмета, од чега су 72.221 предмети поверени ради спровођења оставинске расправе, а 25.362 предмети поверени ради састављања смртовнице.

Законом о овери потписа, рукописа и преписа предвиђено је да од 1. марта 2017. године, у градовима и општинама за чије су подручје изабрани јавни бележници, послови овере потписа, рукописа и преписа пређу у њихову искључиву надлежност. У градовима и општинама у којима нису именовани јавни бележници, ове послове настављају да обављају основни судови, судске јединице, пријемне канцеларије основних судова, као и општинске управе. Иако јавнобележничке послове данас у Србији обављају 152 јавна бележника, и даље постоји **12 подручја основних судова** за које није именован јавни бележник. У тим подручјима судова и даље ће послове овере обављати судови и општинске управе, као што су то чинили и до 1. марта 2017. године.

Правилник о јавнобележничкој канцеларији и радном времену јавног бележника ("Сл. гласник РС", бр. 31/2012, 87/2014 и 15/2017) је такође измењен, пре свега у циљу продужења радног времена за оверу потписа и преписа или фотокопије јавне или нејавне исправе, и до 19 часова, без права на увећање награде за рад изван радног времена. Министарство правде је припремило и **Нацрт допуна Закона о оверавању потписа, рукописа и преписа** („Службени гласник РС”, бр. 93/14 и 22/15) тј. члана 26. којем се додаје нови став 3. ради нормирања начина оверавања дигитализоване исправе.

53

<http://www.vk.sud.rs/sites/default/files/attachments/Uputstvo%20za%20sprowadjenje%20Zakon%20o%20vanparnicnom%20postupku.pdf>

У наредном периоду одредбе **Закона о промету непокретности** које регулишу евиденцију промета непокретности и надлежност судова, као и дужност јавних бележника да пружају обавештења Пореској управе о уговорима о промету непокретности, морају бити усклађене како би се реформа катастра непокретности заокружила и положај јавних бележника унапредио ради пружања најефикасније, квалитетне услуге.

Јавнобележнички пословник ("Службени гласник РС", бр. 62/16 и 66/17) који је ступио на снагу 21.7.2016. уводи могућност да се својство правног заступника утврђује се увидом у јавне регистре (матичне књиге, катастар непокретности и сл.) или увидом у поднете јавне исправе које су подобне да докажу постојање односа са учесником из којег проистиче овлашћење за заступање. У „Службеном гласнику РС”, број 17 од 6. марта 2017. године објављене су Измене и допуне Јавнобележничке тарифе које проширују круг лица која се ослобађају од плаћања награде и накнаде трошкова (Република Србија, државни органи и посебне организације, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и њихови органи, установе основане од стране Републике Србије, аутономних покрајина, односно јединица локалне самоуправе, као и Црвени крст Србије), укључујући лица која наведеним субјектима поклањају своју имовину или се у њихову корист одричу права својине на непокретностима и покретним стварима или без накнаде уступају друга стварна права на непокретностима или покретним стварима. Такође, предвиђена су ослобођења од плаћања награде за оверу потписа и преписа или фотокопије и умањење награде за оверу преписа или фотокопије за одређена акта.

Напомена: Све информације у вези са **реформом система медијације** у Републици Србији су ближе и детаљније описане у **поглављу 2.1.5** који се односи на **Правни систем везан за економска питања**.

Закон о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); изменама је предвиђено да се критеријуми, стандарди и процедуре за оцену судијских помоћника регулишу актом Високог савета судства. Високи савет судства је био у обавези да усвоји такав акт у року од 60 дана од ступања на снагу закона. На седници одржаној 29. марта 2016. године Високи савет судства је донео Правилник о критеријумима, мерилима и поступку оцењивања рада судијских помоћника који је објављен у "Службеном гласнику РС", број 32/16. Правилник је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања, а почетак примене је 1. јуни 2016. године.

Закон о допуни Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); изменама је предвиђено: (а) да ће стручност, оспособљеност и достојност за судије, које су изабране први пут у основним и прекршајним судовима, бити проверена на тесту организованом од стране Високог савета судства; (б) да се кандидати, који заврше почетну обуку на Правосудној академији, изузимају од полагања посебног испита пред Високим саветом судства и (в) да је завршна оцена са почетне обуке на Правосудној академији изједначена са оценом која се добија на наведеном посебном испиту.

Закон о допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); ове измене прописују: (а) потребне квалификације и стручност кандидата који се први пут бирају на функцију заменика јавног тужиоца у јавном тужилаштву; (б) да се кан-

дидати, који заврше почетну обуку на Правосудној академији, изузимају од полагања посебног испита пред Државним већем тужилаца и (в) да је завршна оцена са почетне обуке на Правосудној академији изједначена са оценом која се добија на наведеном посебном испиту.

Закон о изменама и допунама Закона о Високом савету судства ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); изменама се, у границама одредаба важећег Устава, уводи принцип најшире транспарентности рада овог тела, који подразумева: - јавне седнице Високог савета судства; -образложене одлуке; -објављивање одлука и извештаја о раду на интернет страни Високог савета судства.

Напомињемо да Високи савет судства од 3. децембра 2016. године примењује Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судије на сталној судијској функцији у други или виши суд и о критеријумима за предлагање кандидата за председника суда („Службени гласник РС”, број 94/16) и Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата за судију који се први пут бира („Службени гласник РС”, број 94/16).

Високи савет судства је на седници одржаној 14. фебруара 2017. године утврдио јединствену базу питања за писани тест на коме се оцењује стручност и оспособљеност кандидата за судију који се први пут бира на судијску функцију, а у складу са Правилником о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата за судију који се први пут бира. Јединствена база питања објављена је на интернет страници Високог савета судства www.vss.sud.rs и допуњена је 22. августа 2017. године питањима из области управног права.

Влада је на својој 192. седници од 23. јануара 2016. године, на предлог Министарства правде, донела закључак којим је усвојила Кодекс понашања чланова Владе о границама дозвољености коментарисања судских одлука и поступака.

Закључак је објављен у Службеном гласнику РС, број 6 од 28. јануара 2016. године.

Правилник о поступку за утврђивање дисциплинске одговорности судија и председника судова ("Службени гласник РС", бр. 41/2015). Правилником су решена следећа питања: (а) конкретније дефинисане обавезе Дисциплинског тужиоца и његових заменика, као и чланова Дисциплинске комисије; (б) утврђена и дисциплинска одговорност председника суда, што је новина у односу на до сада важећи Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности судија и (в) отклоњена двострука надлежност Дисциплинске комисије за вођење поступка у погледу дисциплинског прекршаја и тешког дисциплинског прекршаја

Закон о изменама и допунама Закона о Државном већу тужилаца ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); изменама се, у границама одредаба важећег Устава, уводи принцип најшире транспарентности рада овог тела, који подразумева: - јавне седнице Државног већа тужилаца; -образложене одлуке; -објављивање одлука и извештаја о раду на интернет страни Државног већа тужилаца.

Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата у поступку предлагања и избора носилаца јавнотужилачке функције (Правила избора) ("Службени гласник РС", бр. 43/2015). Правилником су утврђени критеријуми и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности. Нови **Пословник о раду Државног већа тужилаца** усвојен је на седници Државног већа тужилаца дана 23.3.2017. године, и објављен у „Службеном гласнику РС“, број 29/17 од 24.3.2017. године.

Усвајању Пословника претходило је формирање радне групе 16.5.2016. године - са циљем израде измена и допуна Пословника о раду Државног већа тужилаца, и током чијег рада је утврђено да је потребно извршити обимније измене текста Пословника, посебно у складу са обавезама према Акционом плану за Поглавље 23. С тим у вези, започете су процедуре за усклађивање подзаконских аката са измењеним правосудним законима уз поштовање препорука експерата Светске банке и ЕУ ИПА 2013 пројекта „Јачање капацитета ВСС и ДВТ“ испуњене су обавезе или започета реализација следећих активности:

Поступајући у складу са одредбама Закона о Државном већу тужилаца („Службени гласник РС“, број 116/2008, 101/2010, 88/2011 и 106/2015), Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97 и 31/2001 и „Службени гласник РС“, бр. 30/2010) и Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/2009), у новом Пословнику о раду ДВТ-а пажња је посвећена актима Већа и процедури одлучивања у појединим ситуацијама, имајући у виду право коришћења правних лекова у односу на неке одлуке Већа, па самим тим и обавезе образлагања одлука Већа. Одредбама новог Пословника прописани су и разлози и процедура изузећа чланова Већа (члан 43. Пословника).

Сходно одредбама Закона о јавном тужилаштву, глава 4. Пословника о раду ДВТ-а садржи одредбе којима се уређује поступак избора - процесни део избора, односно предлагања кандидата, и предвиђено је да се ова глава примењује од 01.09.2017. године. Очекује да буде усвојен нови Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата у поступку предлагања и избора носилаца јавнотужилачке функције, на чему већ ради претходно формирана радна група Већа.

Одредбама члана 9. Пословника, установљављен је институт повереника за самосталност, и прописује могућност јавног реаговања Државног већа тужилаца у случајевима политичког утицаја на рад јавног тужилаштва, и то редовно (једном годишње) и ванредно (у случају потребе). Напомињемо да су детаљи наведене процедуре, у смислу начина поступања повереника и обавештавања прецизно уређени посебном Одлуком Већа 393/17 од 7.4.2017. године.

На седници Државног већа тужилаца одржаној 7.9.2017. године, усвојен је нови **Правилник о програму и начину полагања испита на коме се проверава стручност и оспособљеност кандидата које се први пут бира на функцију заменика јавног тужиоца** („Службени гласник РС“, број 82/2017 од 8.9.2017. године). Одредбама правил-

ника прописан је програм и начин полагања испита, као и мерила за оцену стручности и оспособљености кандидата. Правилник је усаглашен је са чланом 77а Закона о јавном тужилаштву, те прописује да кандидати који су завршили почетну обуку на Правосудној академији нису дужни да полажу испит, који спроводи испитна комисија Државног већа тужилаца. Правилником је предвиђена транспарентност поступка избора, и на тај начин што је прописана обавеза да се резултати испита објављују на интернет презентацији Већа. Наведено представља реализацију активности **1.1.1.8. Акционог плана за Поглавље 23.**

Закон о изменама и допунама Закона о Правосудној академији ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); изменама се омогућава Правосудној академији да спроводи програм стручног усавршавања јавних бележника и извршитеља, на основу споразума са Комором јавних бележника и Комором извршитеља. Повећава број чланова Програмског савета ради укључивања у његов рад и представника полазника почетне обуке (са 11 на 15 чланова). Утврђују се случајеви у којима је обавезна стална обука.

Уз Закон о извршењу и обезбеђењу 18. децембра 2015. године донет је и Закон о изменама и допунама Закона о судским таксама („Сл. гласник РС”, бр. 106/2015), који рационализује таксе у извршном поступку, прилагођава случају када је јавни извршитељ одређен да спроводи извршење, те у многеме смањује трошкове извршног поступка. Изменама се такође странке ослобађају од плаћања судских такси у ванапарничном поступку за радње или поступке које је суд поверио јавном бележнику.

Закон о заштити права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС", бр. 40/2015); ступио је на снагу 1. јануара 2016. године и пружа судску заштиту праву на суђење у разумном року и предупредује настајање повреда права на суђење у разумном року.

Закон о измени Закона о оверавању потписа, рукописа и преписа ("Службени гласник РС", бр. 22/2015); изменама је продужен период у коме основни судови, односно општинске управе као поверени посао задржавају надлежност за оверавање потписа, рукописа и преписа до 1. марта 2017. године. Такође, у градовима и општинама за које нису именовани јавни бележници потписе, рукописе и преписе ће оверавати основни судови, судске јединице, као и пријемне канцеларије основних судова, односно општинске управе као поверени посао и после 1. марта 2017. године, а до именовања јавних бележника.

Закон о изменама и допунама Закона о јавном бележништву и пратећег сета закона (Закон о ванпарничном поступку, Закон о наслеђивању, Закон о промету непокретности, Породични закон) ("Службени гласник РС", бр. 6/2015); Изменама је смањен број правних послова који се обавезно сачињавају у облику јавнобележничких записа, а увећан број случајева солемнизације, детаљно је уређен поступак потврђивања исправе (солемнизације) и уведена је судска заштита у случајевима када јавни бележник донесе решење о одбијању предузимања службене радње.

У „Службеном гласнику РС”, број 17 од 6. марта 2017. године објављене су **Измене и допуне Јавнобележничке тарифе које проширују круг лица која се ослобађају од**

плаћања награде и накнаде трошкова (Република Србија, државни органи и посебне организације, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и њихови органи, установе основане од стране Републике Србије, аутономних покрајина, односно јединица локалне самоуправе, као и Црвени крст Србије), укључујући лица која наведеним субјектима поклањају своју имовину или се у њихову корист одричу права својине на непокретностима и покретним стварима или без накнаде уступају друга стварна права на непокретностима или покретним стварима. Такође, смањена је награда за оверу преписа или фотокопије једне јавне или нејавне исправе, која сада износи 2 бода за сваку страницу.

Закон о измени и допуни Закона о ванпарничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 6/2015); изменама је регулисано да суд одлучује о целисходности поверавања јавном бележнику да спроводи поједине поступке и да предузима поједине процесне радње из судске надлежности.

Закон о изменама и допунама Закона о јавном бележништву („Службени гласник РС“ бр. 106/2015) је 18. децембра 2015. године усвојен, полазећи од потребе да се отклоне проблеми у практичној примени закона и обезбеди ефикасна примена као у циљу прецизирања овлашћења Министарства правде и Јавнобележничке коморе у области надзора те да се дисциплински поступак чини ефикаснијим.

Закон о измени и допуни Закона о ванпарничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 106/2015);

Судски пословник о изменама и допунама судског пословника („Службени гласник Републике Србије“ 110/2009-87, 70/2011-31, 19/2012-28, 89/2013-7, 96/2015-130, 104/2015-50, 113/2015-64 (исправка), 39/2016-44, 56/2016-56, 77/2016-57 ступио је на снагу 1. марта 2016. године са циљем олакшавања спровођења Јединственог програма решавања старих предмета.

Министар правде је утврдио Јавнобележничку тарифу јавног бележника као повереника суда у поступку за расправљање заоставштине ("Службени гласник РС", број 12 од 12. фебруара 2016.) као и измене и допуне Јавнобележничке тарифе ("Службени гласник РС", бр. 91/2014, 103/2014, 138/2014, 12/2016.). Етички кодекс јавних бележника је усвојен 26. јуна 2016. године као и Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних бележника.

Правилник о саставу, начину рада и одлучивању комисије Министарства правде која одлучује о жалбама против одлука дисциплинске комисије Јавнобележничке коморе је донет у првом кварталу 2016. године ("Службени гласник РС", број 16 од 26. фебруара 2016).

Институционалне структуре и стање административних капацитета

Институционални оквир чине: Уставни суд, Високи савет судства, Државно веће тужилаца, Министарство правде, Правосудна академија, Врховни касациони суд, четири апелациона суда, 25 виших судова, 66 основних судова са 25 судских јединица, Пре-

кршајни апелациони суд са три одељења, 44 прекршајна суда, Привредни апелациони суд, 16 привредних судова, Управни суд са три одељења, Републичко јавно тужилаштво, четири апелациона јавна тужилаштва, 2 тужилаштва посебне надлежности (Тужилаштво за организовани криминал и Тужилаштво за ратне злочине), 25 виших јавних тужилаштава, 58 основних јавних тужилаштава. У правосудном систему Републике Србије, закључно са 31. децембром 2017. године, има укупно 2626 судија (364 упражњених места), 90 јавних тужилаца и 616 заменика јавних тужилаца обавља функцију. Остала слободна радна места за јавне тужиоце попуњавају постављени вршиоци функције јавног тужиоца.

БРОЈ СУДИЈА У СУДОВИМА НА ДАН 01.10.2017. ГОДИНЕ

Суд	Број судија по одлуци Високог савета судства	Број попуњених места	Број упражњених судијских места
Врховни касациони суд	41	37	4
Управни суд	51	40	11
Привредни апелациони суд	41	38	3
Прекршајни апелациони суд	65	61	4
Апелациони судови	237	220	17
Виши судови	368	327	41
Основни судови	1473	1347	126
Привредни судови	178	152	26
Прекршајни судови	536	491	45
укупно судија	2990	2713	277

На седници Високог савета судства одржаној 4. јула 2017. године, донет је Правилник о раду Комисије за вредновање рада судија и председника судова, којим се уређује начин рада Комисије за вредновање рада судија и председника судова.

Према Годишњем распореду послова судија за 2017. годину, те Распореду послова судијских помоћника за 2017. годину (оба документа доступна на веб страници Врховног касационог суда), судије и судијски помоћници овог суда распоређени су у четири судска одељења:

- а. Кривично одељење, у које је распоређено 13 судија и 13 судијских помоћника.
- б. Грађанско одељење, у које је распоређено 22 судија и 34 судијских помоћника.
- ц. Одељење за заштиту права за суђење у разумном року – у ком поступају све судије Врховног касационог суда и 40 судијских помоћника.
- д. Одељење судске праксе – којим руководи председник Суда и које, осим њега чини и девет судија ВКС, а у које је распоређено седам судијских помоћника.

Укупан број судија Врховног касационог суда је тренутно 37, од којих фактички у Врховном касационом суду функцију судије обавља 35 судија – двојица судија ВКС су председници апелационих судова. Укупан број помоћника у одељењима је 48. Имајући у виду горе наведени састав судских одељења јасно је да су и судије и судијски помоћници истовремено распоређени да раде у више одељења.

У односу на ранији извештај који је овај Суд сачињавао, број запослених у Врховном касационом суду (без судија), повећао се са 200 на 204, с тим што су два радна места тренутно упражњена, што је трајно стање имајући у виду општу забрану запошљавања у јавном сектору која је још увек на снази.

Упорни захтеви Врховног касационог суда да се за судије и особље овог суда организују обуке којима би се ојачали капацитети Суда управо у погледу управљања пројектима и процесима европских интеграција делимично су у току 2017. године уродили плодом, па су тако, у сарадњи са Правосудном академијом и ИПА 2013 пројектом Поддршка ЕУ Правосудној академији за судије и судијске помоћнике Суда организоване уводне обуке о институцијама и праву Европске уније. Специјализовану обуку о праву ЕУ похађало је само шест судијских помоћника ВКС, и то из три области: заштита података личности у ЕУ, трговинско право ЕУ и СТО и радно право ЕУ. До краја календарске године одржаће се и обука о троуглу јурисдикција Европског суда за људска права, Суда правде ЕУ и националних судова за све судије и судијске помоћнике Врховног касационог суда, те судијске помоћнике одељења судске праксе судова републичког ранга, апелационих и виших судова.

Током 2017. године, Врховни касациони суд ангажовао се на подизању капацитета судија и запослених у свим судовима у погледу информатичке писмености. Кроз обуку коју је координисао ВКС прошло је више од 900 судија и запослених у судовима на територији читаве Републике. Ова обука наставиће се и у 2018. години.

За наредну, 2018. годину, Врховни касациони суд је планирао одржавање обука о употреби свих апликација за управљање предметима у судовима и у том смислу обавио анкетирање запослених у свим судовима о начину, времену и месту одржавања обука.

У току 2017. године изостала је претходно планирана професионална обука за судијске помоћнике из области радног права, анти-дискриминационог права, заштите узбуњивача и других, али Врховни касациони суд остаје при плану да се она спроведе у 2018. години у сарадњи са Правосудном академијом.

Имајући у виду да се судско особље не обучава у оквиру СУК-а (јер по мишљењу СУК-а то не спада у његову надлежност), Врховни касациони суд ће уз подршку донаторске заједнице и Правосудне академије организовати обуку из стручног енглеског језика. У току 2017. године 47 судија и запослених у Врховном касационом суду прошло је тестирање у погледу нивоа знања језика, како би били организовани одговарајући модули обуке, од нижег до виших нивоа. Обуке ће бити спроведене у току 2018. године.

Уставни суд чини 15 судија који се бирају и именују на девет година. Пет судија бира Народна скупштина, пет именује председник Републике, а пет општа седница Врховног касационог суда. Судије Уставног суда из свог састава бирају председника на период од три године, тајним гласањем.

Организација јавних тужилаштава, генерално посматрано, следи структуру судског система. Наиме, систем јавног тужилаштва чине основна, виша, апелациона, највише јавно тужилаштво, односно Републичко јавно тужилаштво и тужилаштва посебне надлежности – Тужилаштво за ратне злочине и Тужилаштво за организовани криминал.

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Републичком јавном тужилаштву уређена је унутрашња организациона структура Републичког јавног тужилаштва.

У оквиру Републичког јавног тужилаштва формиране су следеће организационе јединице:

1. Кабинет Републичког јавног тужиоца

2. Одељења:

- Кривично одељење
- Грађанско-управно одељење
- Одељење за међународну сарадњу и правну помоћ
- Одељење за борбу против корупције
- Одељење за односе са јавношћу
- Одељење аналитике и информатике

3. Секретаријат - у оквиру ког се образују унутрашње организационе јединице:

- Служба општих послова
- Писарница
- Дактилобиро

Одлуком Државног већа тужилаца о максималном броју носилаца јавнотужилачке функције у јавним тужилаштвима за 2015. годину А број: 675/15 од 09.11.2015. и одлуком о измени одлуке о максималном броју носилаца јавнотужилачке функције у јавним тужилаштвима за 2015. годину А бр. 761/15 од 30.12.2015. године, систематизовано је 15 радних места за заменике Републичког јавног тужиоца.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Републичком јавном тужилаштву А број 799/2015 од 22.12.2015. године утврђен је потребан број државних службеника и намештеника за свако радно место у предвиђеним организационим јединицама.

За обављање послова из делокруга Републичког јавног тужилаштва предвиђено је 16 радних места са 22 запослена, и то 12 државних службеника, 3 државна службеника на положају и 6 намештеника. На одређено време запослен је 1 државни службеник. Сва радна места су попуњена.

Систем јавних извршитеља успостављен је од 2012. године. Тренутно има 232 именованих јавних извршитеља док је укупно 76 упражњених радних места.

Од 1. септембра 2014. године почели су са радом јавни бележници. Именовано је 163 јавних бележника, док је 208 места упражњено.

У процесу реформе правосуђа и свих неопходних активности које се у том правцу предузимају веома је значајна улога Министарства правде, с обзиром на његове надлежности у складу са Законом о министарствима. Неопходно је истаћи да се улога Министарства мења и да је успостављањем Високог савета судства и Државног већа тужилаца значајан део надлежности које се односе на управљање правосудним системом пренет је са Министарства на Високи савет судства и Државно веће тужилаца.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде, број: 110-00-14/2016-01 од 28. јануара 2016. године, и Правилником о изменама и допунама Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде број: 110-00-31/2017-01 од 29. маја 2017. године систематизовано је 112 радних места, са 3 функционера, 134 државних службеника и 19 намештеника.

За обављање послова из делокруга Министарства образоване су основне унутрашње јединице:

1. Сектор за правосуђе;
2. Сектор за европске интеграције и међународне пројекте;
3. Сектор за нормативне послове;
4. Сектор за међународну правну помоћ и
5. Сектор за материјално-финансијске послове

У Министарству постоје посебне унутрашње јединице:

1. Секретаријат Министарства и
2. Кабинет министра.

У Министарству су образоване следеће уже унутрашње јединице, изван сектора и Секретаријата:

1. Група за надзор над тајношћу података;
2. Одсек за интерну ревизију;
3. Одсек за Е-правосуђе и
4. Група за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције.

Одређене послове из делокруга Министарства обављају и самостални извршиоци изван свих унутрашњих јединица.

Органи управе у саставу Министарства су: Управа за извршење кривичних санкција, Дирекција за управљање одузетом имовином и Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама.

Сектор за правосуђе се састоји из ужих унутрашњих јединица: 1) Одељења за надзор у правосудним органима, 2) Одсека за кадровске и аналитичке послове, 3) Одељења за правосудне професије. Сектор за међународну правну помоћ се састоји из Одељења за међународну правну помоћ и Групе за сарадњу за Међународним кривичним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године, која наставља сарадњу са Механизмом за међународне кривичне судове. Сектор за европске интеграције и међународне пројекте састоји се из Одсека за стратешко планирање и европске интеграције, Групе за припрему пројеката из међународне развојне помоћи и Одсека са спровођење пројеката међународне развојне помоћи. Сектор за материјално-финансијске послове спроводи своје активности кроз Одељење за буџет и аналитичко-планске послове, Одсек за финансијско-рачуноводствене послове, Одсек за јавне набавке и имовинскоправне послове као и путем свог Одсека за инвестиције. Секретаријат министарства има две организационе јединице: Одељење за кадрове и послове планирања и Одсек за остваривање права на накнаду штете.

На основу Правилника о саставу, начину рада и одлучивању **комисије Министарства правде која одлучује о жалбама против одлука дисциплинске комисије Јавнобележничке коморе** ("Службени гласник РС", број 16/2016), Комисија министарства има три члана од којих је један из реда јавних бележника, један из реда запослених у министарству надлежном за правосуђе и један из реда истакнутих правника са најмање десет година искуства у правној струци. Председника и чланове комисије Министарства именује министар надлежан за правосуђе.

Правилник о дисциплинском поступку против јавних извршитеља („Службени гласник РС“, број 32 од 30. марта 2016) предвиђа да Комисија министарства надлежног за правосуђе која води дисциплински поступак против јавних извршитеља има пет чланова, од којих три именује министар надлежан за правосуђе из реда судија са искуством у извршном поступку и поступку обезбеђења а преостала два члана именује извршни одбор Коморе јавних извршитеља из реда јавних извршитеља, на предлог председника Коморе.

Према постојећем законском оквиру **Високи савет судства** има једанаест чланова (чл. 5. Закона о високом савету судства). Председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине су чланови по положају. Осам других, изборних чланова, бира Народна скупштина на период од 5 година. Изборне чланове чине шест судија са сталном судијском функцијом, од којих је најмање један са територије аутономних покрајина и два угледна и истакнута прав-

ника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Административна канцеларија Високог савета судства обавља стручне, административне и друге послове у оквиру Савета. Рад Административне канцеларије ближе уређен Одлуком о организацији и раду Административне канцеларије Високог савета судства („Службени гласник РС“ бр. 31/13, 137/14). Административном канцеларијом руководи секретар и за свој рад одговара Савету. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Административној канцеларији, који је усвојен 19. децембра 2014. године, за обављање послова у Административној канцеларији образоване су следеће унутрашње јединице: Сектор за материјално-финансијске послове, Одељење за статусна питања судија, Одељење за припрему прописа и европске интеграције, Одељење за кадровске и опште послове и Група за писарницу (административно-техничке послове). У оквиру Сектора за материјално-финансијске послове, као унутрашње јединице образовани су Одсек за буџет и аналитичко-планске послове и Одсек за финансијско-рачуноводствене послове. Посебна унутрашња јединица је Кабинет председника Савета, а самостални извршиоци изван свих унутрашњих јединица обављају стручне и административно-техничке послове за дисциплинске органе, обрађују притужбе упућене Савету, обављају послове за Жалбену комисију судова, као и послове интерног ревизора. Укупан број систематизованих радних места је 46 са 44 државна службеника (од тога 2 државна службеника на положају) и 4 намештеника.

У Високом савету судства има укупно 45 запослених, од тога 38 државних службеника и намештеника, 6 изборних чланова Високог савета судства из реда судија и 1 председник Жалбене комисије судова

На седници Високог савета судства одржаној 11. септембра 2017. године, донета је Одлука о максималном броју запослених у Високом савету судства за 2017. годину.

На седници Високог савета судства одржаној 20. фебруара 2017. године, донет је Програм оспособљавања за безбедан и здрав рад, који уређује безбедност и здравље на раду.

Државно веће тужилаца има једанаест чланова (чл. 5 Закона о државном већу тужилаца). Републички јавни тужилац, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине су чланови по положају. Остале чланове бира Народна скупштина на период од пет година, а чине их шест јавних тужилаца или заменика јавних тужилаца са сталном функцијом, од којих је најмање један са територије аутономних покрајина и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

У Административној канцеларији Државног већа тужилаца, тренутно је попуњено 20 извршилачких радних места на неодређено време и 5 извршилачких радних места на одређено време, због привремено повећаног обима посла који постојећи број државних службеника не може да изврши.

Упражњена су 2 извршилачка радна места, и то: помоћник секретара и радно место за односе са јавношћу (портпарол).

Почетком марта 2017. године, Група за планирање и извршење буџета јавних тужилаштава и Група за финансијско-рачуноводствене послове, поступајући по допису Министарства финансија, израдили су Предлог приоритетних области финансирања за период 2018-2020. године, са образложењем, којим су предвидели даље јачање капацитета Административне канцеларије Државног већа тужилаца, а све у складу са мерама и активностима које су предвиђене Акционим планом за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013 - 2018. године, Акционим планом за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013 - 2018. године и Акционом планом за Поглавље 23. Предлогом је обухваћено јачање људских ресурса, односно повећање капацитета финансијских одељења и интерне ревизије, због израде нове методологије планирања буџета Већа и планирања и извршења буџета јавних тужилаштава Републике Србије. Затим, јачање капацитета Административне канцеларије Већа у судским ресурсима, ради поступања по притужбама на рад носилаца јавнотужилачке функције које се упућују Већу од стране странака или других учесника у поступку. Јачање капацитета дисциплинских органа Већа и административно-техничке помоћи дисциплинским органима и стручно-оперативне помоћи у области вођења евиденција и развоја кадрова.

Правосудна академија основана је Законом о Правосудној академији који је ступио на снагу 24. децембра 2009. године, а који уређује њен статус, делатност, органе управљања и финансирање, као и почетну и сталну обуку судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, обуку судијских и тужилачких помоћника и приправника и обуку судског и тужилачког особља. Према Закону о Правосудној академији као органи управљања Академије одређени су Управни одбор од 9 чланова, директор и Програмски савет од 15 чланова. Управни одбор Академије конституисан је у складу са Законом о правосудној академији и састоји од четири члана која је именовао Високи савет судства, од којих два представника су именована на предлог удружења судија; два представника која именује Државно веће тужилаца од којих једног на предлог удружења јавних тужилаца и три члана која именује Влада од којих један члан је из редова запослених.

Програмски савет конституисан је 17 јуна. 2010. године. Изменама Закона о Правосудној академији из 2015. године повећан је број чланова Програмског савета на 15. У првом кварталу 2016. године Управни одбор је именовао још 4 члана Програмског савета. Програмски савет је стручни орган Академије који је надлежан за утврђивање програма почетне и сталне обуке, односно обуке предавача и утврђивање програма пријемног испита, што је у складу са праксом већине земаља које имају институције за обуку у правосуђу и наведеним међународним стандардима. По конституисању Програмски савет именовао је Комисију за припрему програма пријемног испита. Комисија је припремила предлог Програма пријемног испита који је усвојен од стране Програмског савета. Програмски савет усвојио је и Правилник о полагању пријемног испита. Управни одбор у складу са Законом потврдио је Програм пријемног испита и Пра-

вилник о полагању пријемног испита. По добијању сагласности од стране ВСС и ДВТ а у циљу остваривања транспарентности Програм и Правилник објављени су на интернет страници Академије и послати су свим судовима, тужилаштвима и Адвокатској комори Србије, како би се заинтересовани кандидати могли упознати са програмом и почети припрему за полагање пријемног испита. Програмски савет је усвојио и одлуку о условима за избор ментора и предавача и евалуациони упитник.

Делатност Академије није ограничена само на организацију и спровођење обуке, већ обухвата и успостављање сарадње са домаћим, страним и међународним институцијама, организацијама и удружењима. Ова развијена сарадња омогућава да Академија прати „најбољу праксу“ савремене обуке у правосуђу. Правосудна академија интензивно сарађује са институцијама за обуку у правосуђу у региону Македонија, БиХ, Црна Гора Хрватска. Такође, Академија остварује и сарадњу са Правосудном школом Шпаније, Португалије, Холандије, Француске, Немачке, Аустрије, Мађарске, Чешке, Словачке, Бугарске и Румуније. Средства за рад Академије обезбеђена су из буџета Републике Србије, донација и реализације пројеката. За обављање послова из делокруга Академије, образоване су следеће унутрашње јединице-сектори за организацију и реализацију активности: сектор за грађанско право, сектор за кривично право, сектор за трговинско право, сектор за људска права и унапређење програма и сектор за управно право. Такође, образовани су оперативни центри у Нишу, Крагујевцу и Новом Саду. У административној канцеларији Правосудне академије запослено је 38 лица. Од тога 32 лица плате прима из буџета, а шест лица је анагажовано преко УСАИД директне помоћи која ће и по истеку пројекта наставити да раде у Академији и бити финансирани из буџета.

Извршни одбор Јавнобележничке коморе Србије је дана 24. априла 2015. године донео Правилник о раду **Стручног савета Јавнобележничке коморе Србије**, чиме је основан Стручни савет као саветодавно тело Јавнобележничке коморе Србије (у даљем тексту ЈКС), а чијим радом се остварују услови за правилан и уједначен рад јавних бележника.

Органи надлежни за истрагу и процесуирање ратних злочина: 1. Министарство унутрашњих послова, Служба за истраживање ратних злочина: шеф Службе, заменик шефа, два начелника одељења, четири шефа одсека, 43 припадника Службе; 2. Министарство унутрашњих послова, Јединица за заштиту: начелник Јединице, заменик начелника Јединице, три начелника одељења, шест шефа одсека, 49 припадника Јединице; 3. Тужилаштво за ратне злочине: тужилац, шест заменика тужилаца, два саветника, три асистента; 4. Виши суд, веће за ратне злочине: шест судија, један судија за претходни поступак; 5. Апелациони суд у Београду, одељење за ратне злочине: шест судија, шест судијских помоћника; 6. Служба за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима: број запослених три; 7. Комесаријат за избеглице и миграције, Сектор за прихват, збрињавање, реадмисију и трајна решења, Одсек за нестала лица (као административна и техничка подршка Комисији за нестала лица): број запослених пет.

Преглед осталих мера и активности предузетих током 2017. године

Народна скупштина Републике Србије је изабрала Снежану Станојковић за Тужиоца за ратне злочине, на заседању 30.05.2017. године. Након што је 30. маја 2017. године положила заклетву пред председником Народне скупштине, тужилац је ступила на функцију 31.05.2017. године. Имајући у виду наведено, настављен је рад на изради Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Републици Србији, завршетак нацрта и њено усвајање планирано је током првог квартала 2018. године.

Државно веће тужилаца је 22. септембра 2017. године, објавило нови конкурс за избор два заменика тужилаца за ратне злочине, па је, узевши у обзир конкурс од 08. априла 2016. године, у току поступак избора за три заменика Тужилаца за ратне злочине.

У складу са обавезама предвиђеним Националном стратегијом, ТРЗ је наставило са спровођењем активности у циљу унапређења сарадње са Јединицом за заштиту (ЈЗЗ) и Службом за откривање ратних злочина (СОРЗ).

У складу са Општим обавезним упутством Републичког јавног тужилаца од 05.12.2016. године, у Тужилаштву за ратне злочине је 03.04.2017. године, формирана “Служба за информисање и подршку оштећенима и сведоцима”. Начин поступања Службе, циљеви, начела рада и лица одговорна за функционисање службе, уређени су Правилником о раду Службе, који је донет 29.03.2017. године.

На предлог Министарства правде образовано је радно тело за праћење спровођења Националне стратегије, на чијем је челу министар правде, а предстваници свих релевантних институција су именовани за чланове. радно тело је одржало неколико састанака усвојивши Правилник о раду, док се први извештај о спровођењу националне стратегије за процесуирање ратних злочина очекује у првом кварталу 2018. године.

- 1) На седници Високог савета судства одржаној 28. фебруара 2017. године расписан је оглас за избор председника за Привредни апелациони суд, Привредни суд у Београду, Виши суд у Прокупљу, Други основни суд у Београду, Основни суд у Крушевцу, Основни суд у Сурдулици и Прекршајни суд у Лозници.

На седници одржаној 24. октобра 2017. године Високи савет судства је донео одлуку да Народној скупштини предложи избор председника Привредни апелациони суд, Привредни суд у Београду, Виши суд у Прокупљу, Други основни суд у Београду, Основни суд у Крушевцу, Основни суд у Сурдулици. На оглас за избор за председника Прекршајног суда у Лозници није било поднетих пријава.

- 2) На седници Народне скупштине Републике Србије, одржаној 15. маја 2017. Године, изабрани су председници Вишег суда у Врању, Основног суда у Ваљеву, Привредног суда у Чачку, Прекршајног суда у Јагодини и Прекршајног суда у Крушевцу (СЛ. Гласник РС бр. 47/17 од 15. маја 2017. године)
- 3) На седници Високог савета судства одржаној 04. априла 2017. године, расписан је оглас за избор судија за Врховни касациони суд, Апелациони суд у Београду Апелациони суд у Крагујевцу, Апелациони суд у Нишу, Апелациони суд у Новом Саду, Виши суд у Београду, Виши суд у Крагујевцу, Виши суд у Крушевцу, Виши суд у Лесковцу, Виши суд у Нишу, Виши суд у Новом Саду, Виши суд у Прокупљу, Ви-

ши суд у Зајечару, Виши суд у Зрењанину, и Виши суд у Пироту, као и за Привредни апелациони суд и Привредни суд у Београду, Привредни суд у Зрењанину, Привредни суд у Лесковцу, Привредни суд у Крагујевцу.

На седници одржаној 17. октобра 2017. године Високи савет судства је изабрао судије за Апелациони суд у Београду Апелациони суд у Крагујевцу, Апелациони суд у Нишу, Апелациони суд у Новом Саду, Привредни апелациони суд, Виши суд у Нишу и Виши суд у Крагујевцу.

На седници одржаној 24. октобра Високи савет судства је донео је одлуку о избору судија за Врховни касациони суд, Виши суд у Београду, Виши суд у Крушевцу, Виши суд у Лесковцу, Виши суд у Новом Саду, Виши суд у Прокупљу, Виши суд у Зајечару, Виши суд у Зрењанину и Виши суд у Пироту.

На истој седници Високи савет судства је доне одлуку о предлогу кандидата који се први пут бирају на судијску функцију у Привредни суд у Београду, Привредни суд у Зрењанину, Привредни суд у Лесковцу и Привредни суд у Крагујевцу и предлог је достављен Народној скупштини.

- 4) На седници Високог савета судства одржаној 20. јуна 2017. године, расписан је оглас за избор председника за Виши суд у Пироту, Први основни суд у Београду, Основни суд у Сјеници, Прекршајни суд у Лозници и Прекршајни суд у Неготину. У току је поступак избора за председнике наведених судова.
- 5) На седници одржаној 22. септембра 2017. године расписан је оглас за избор председника за Прекршајни апелациони суд, као и оглас за избор судија Управног суда. У току је поступак избора по наведеним огласима.

Комисија за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године је основала посебну радну групу за израду средњорочне процене стања у правосуђу имајући у виду закључке и препоруке из Функционалне анализе правосуђа о правосудној мрежи у погледу трошкова, стања инфраструктуре, ефикасности и приступа правди. Такође имајући у виду податке о обиму посла, оптерећености судија и јавних тужилаца у погледу људских, материјалних и техничких ресурса, а имајући у виду могуће даље промене у структури судова, избору и обуци кадрова. У првој половини 2017. године, радна група сачињена од представника свих релевантних актера спровела је свеобухватну процену мреже судова и тужилаштва са фокусом на трошковима и додељеним средствима, ефикасности, броју предмета у раду и приступу правди пре предузимања било каквих даљих корака у циљу развоја мреже судова и тужилаштва. Анализа садржи листу препорука које треба пратити, како би се побољшала ефикасност мреже судова и тужилаштва, и усвојена је од стране Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа. Комисија је такође основала радну групу за израду средњорочне стратегије људских ресурса за правосуђе, чији се резултати очекују у првој половини 2018. године.

Српско правосуђе наставило је са развојем и ширењем кохерентног система е-правосуђа, почевши са применом инфраструктурне платформе за размену података (пилот решења за електронске поднеске у управним судовима), као и применом централизованог решења за регистре, доказе и матичне податке. Поред тога, започет је развој и примена софтверског решења за уједињено и напредно статистичко извештавање о раду судова; успостављање и унапређење хардверске инфраструктуре применом управљања идентитетом у судовима опште надлежности са свим неопходним опцијама, консолидацијом и структуром; развој информационог система за надзор правосудних професија - јединствен централизован ИТ систем за управљање предметима и извештавање, са могућношћу генерације различитих врста извештаја, визуализације података и анализе података из графичког окружења од стране корисника. У том периоду пионирског рада, развијена је централизована евиденција кривичних поступака за правна и физичка лица и ток предмета за прекршајне судове, те реализована путем веб портала за грађане. Започете су припремне активности за успостављање локације за опоравак од хитних случајева и омогућиће функционисање информационих система без губитка података и несметано коришћење сервиса за ИКТ без одлагања у случају непредвиђених околности (елементарне непогоде, тектонска померања, итд). Посебну пажњу треба посветити пилот примени новог централног система управљања предметима за Републичко јавно тужилаштво, као и развоју новог и савременог централизованог решења за управљање предметима за привредне судове, те набавци савремене и софистициране рачунарске опреме и неопходних софтвера за нову генерацију дигитализације папирних докумената и предмета. Уз континуирану подршку пројеката које финансира Европска унија, сектор правосуђа је био у могућности да анализира мере и почне са унапређењем квалитета података у свим системима за управљање предметима. Са представљеним активностима до краја 2018. године, српско правосуђе имаће солидну основу за даље одрживо унапређење свих аспеката ИКТ система наглашавајући транспарентност и ефикасност у правосуђу.

Министарство правде је покренуло консултативни процес у вези са изменама Устава у делу који се односи на правосуђе ради реализације активности предвиђених Акционим планом за Поглавље 23. 19. маја 2017. године Министарство правде у сарадњи са Канцеларијом за сарадњу са цивилним друштвом објавило је јавни позив за учешће организација цивилног друштва у консултативном процесу којим је позван невладин сектор да упути своје предлоге за измену Устава у делу који се односи на правосуђе. Јавни позив је био отворен до 30. јуна 2017. године и у том року пристигло је 15 предлога.

Као наставак консултативног процеса, Министарство правде је у сарадњи са Канцеларијом за сарадњу са цивилним друштвом, 21. јула 2017. године организовало први у низу округлих столова на коме су се ближе размотрити пристигли предлози и одговори. Уследили су округли столови одржани у Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, последњи округли сто одржан је у Београду 15. новембра 2017. године. Након сагледавање резултата добијених јавном дискусијом која би резултирала предлогом измена Устава у домену правосуђа, Министарство правде ће током јануара 2018. године објавити нацрт текста предложених измена те покренути серију округлих столова на којима ће се дискутовати о предложеним изменама.

Преглед пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Пројекат **„Ефикасност правосуђа“ – ИПА 2012**, са спровођењем је отпочео у јануару 2016 године. Укупна вредност пројекта је 4.000.000 евра и спроводи се кроз уговор о услугама. Корисници пројекта су Министарство правде, Високи савет судства, Државно веће тужилаца, Врховни касациони суд, Републичко јавно тужилаштво и Правосудна академија. Пројектне активности су усмерене на побољшање ефикасности рада правосудних органа кроз смањење броја заосталих предмета, поједностављење процедура у процесу рада и самим тим смањење времена процесуирања предмета, успостављање јединствене базе судске праксе и обезбеђење адекватних обука за носиоце правосудних функција и административно особље. Предвиђено време трајања пројекта је 24 месеца. Пројектне активности спроводи „British Council“.

Пројекат **„Јачање образовних активности и јачање организационих капацитета Правосудне Академије“ - ИПА 2013**, са спровођењем започео у марту 2016. године и спроводи се кроз уговор о услугама у складу са процедурама децентрализованог управљања средствима ЕУ. Укупна вредност пројекта је 2.100.000 евра од чега је 1.890.000 евра ЕУ средства, а 210.000 евра средства обезбеђена из националног буџета. Пројектне активности су усмерене на унапређење организационих и образовних капацитета Правосудне академије, у циљу унапређења ефикасности организације обука како за носиоце правосудних функција тако и за судијске и јавнотужилачке помоћнике. Пројекат треба да омогући лакши приступ судској пракси Европског суда за људска права за релевантне циљне групе, с циљем да се унапреди судска пракса у Србији и усклади са европским стандардима. Све пројектне активности адресиране су на унапређење независности и ефикасности правосуђа кроз мере које се односе на одговорност, непристрасност и надлежност правосудних актера у циљу постизања и јачања владавине права, правне сигурности, бољи приступ правди, као и унапређење заштите људских и мањинских права. Пројектом, у складу са процедурама децентрализованог управљања средствима ЕУ, управља Министарство правде, ИПА јединица министарства, док је крајњи корисник Правосудна академија. Предвиђено је да пројектне активности трају 24 месеца. Пројекат спроводи „British Council“.

Спровођење Твининг уговора **„Унапређење капацитета и компетентности затворског система у Републици Србији“ - ИПА 2013**, започето је 4. јула 2017. године, а уговор је потписан 30. маја 2017. Укупна вредност уговора је 1.000.000 евра од чега 950.000 евра средства ЕУ и 50.000 евра средства из националног буџета. Пројекат обухвата активности на унапређењу организационих и техничких капацитета Центра за обуку и стручно оспособљавање Управе за извршење кривичних санкција, унапређење капацитета затворског особља, препоруке за постпенални третман, као и спровођење ВЕТ обука за осуђенице у КПЗ Пожаревац. Пројектом, у складу са процедурама децентрализованог управљања средствима ЕУ, управља Министарство правде, ИПА јединица министарства, док пројекат спроводи аустријско-немачки конзорцијум у сарадњи са Управом за извршење кривичних санкција, као крајњим корисником. Предвиђено је да пројектне активности трају 18 месеци.

Пројекат **„Унапређење капацитета за спровођење тренинга, едукација и запошљавања осуђених лица и инвестирање у одрживост хуманих услова живота у казнено-поправним установама“ - ИПА 2013**, се спроводи кроз уговор о набавци, и то два лота: набавка пољопривредне механизације и набавка опреме за едукацију затвореница у женском затвору у Пожаревцу. Укупна вредност пројекта је 590.000 евра, од чега 501.500 евра средства ЕУ и 88.500 евра средства из националног буџета.

Пројекат **„Унапређење смештајних и животних услова -Реконструкција и изградња женског затвора у Пожаревцу“ - ИПА 2013**, је са спровођењем отпочео у мају месецу 2017. године. Укупна вредност пројекта је 2.950.000 евра и спроводиће се кроз два уговора: уговор о извођењу радова (2.700.000 евра од чега је национално учешће 405.000 евра) и уговор о услугама – надзор над извођењем радова (250.000 евра од чега је национално учешће 250.000 евра. Пројектом је предвиђена реконструкција старе смештајне зграде и изградња новог смештајног објекта за полуотворени и отворени третман у постојећем кругу женског затвора у Пожаревцу. Овим пројектним активностима биће обезбеђени адекватнији смештајни услови за затворенице, као и простор за едукацију-оспособљавање затвореница док су на одслужњу прописане затворске казне у циљу лакше ресоцијализације након одлуке о казни. Извођач радова на реконструкцији и изградњи је грађевинско предузеће „МОДУЛАР“ док је надзор поверен консултантској кући „SAFAGE“.

Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије за Национални програм ИПА за 2015 годину потписан је у јулу 2016. године. Из овог програма министарству је одобрено 9 пројеката у укупној вредности од 12.098.000 евра који ће се спроводити кроз директно управљање средствима Европске уније од стране Делегације Европске уније у Београду, и то:

Пројекат **„Јачање капацитета Министарства правде у складу са захтевима процеса преговара за приступање ЕУ“** који ће се спроводити кроз уговор о услугама у укупној вредности од 2.000.000 евра. Активности пројекта ће бити усмерене на јачање капацитета Министарства правде у циљу омогућавања министарству да испуни своју улогу у процесу реформе правосуђа као и у координацији спровођења мера и активности дефинисаних Акционим планом за Поглавље 23 у контексту преговарачког процеса приступања ЕУ. У току је тендерска процедура за одабир најповољнијег извођача и очекује се потписивање уговора почетком 2018. године.

Пројекат **„Унапређење система управљања предметима у тужилаштвима и систему кривичних санкција“**. Укупна вредност пројекта је 4.000.000 евра. Пројектне активности ће бити усмерене на унапређење ефикасности јавних тужилаштва кроз побољшање капацитета Републичког јавног тужилаштва и наставак увођења-инсталирања САПО система у преостала тужилаштва и на унапређење ефикасности Управе за извршење кривичних санкција кроз наставак увођења – инсталирања САПА система у преостале институције у систему извршења кривичних санкција, како кроз

набавку неопходне ИТ опреме за инсталирање ових система тако и кроз организацију тренинга у циљу обучавања запослених за рад на овим системима.

Имајући у виду комплексност овог пројекта, у договору са Делегацијом Европске уније, ангажован је експертски тим који ће детаљније дефинисати активности овог пројекта и припремити тендерску документацију. Експертски тим је ангажован кроз Оквирни уговор (FwC) у октобру 2016 године на период од две године.

Пројекат **„Модернизација обуке у правосуђу у складу са завршетком процеса реформе правосуђа“**. Укупна вредност овог пројекта је 3.430.000 евра и спроводиће се кроз три уговора и то:

1. уговор о радовима у укупној вредности од 3.000.000 евра који ће омогућити реконструкцију и адаптацију нове зграде за смештај Правосудне академије и на тај начин омогућити адекватнији простор за побољшање рада Правосудне академије.
2. уговор о услугама у укупној вредности од 280.000 евра, који ће вршити надзор над извођењем радова на згради Правосудне академије
3. уговор о набавци у укупној вредности од 150.000 евра за набавку неопходне опреме за рад Правосудне академије (рачунари, едукативна опрема и сл)

У циљу припреме тендерске документације за покретање тендерског поступка, у јулу 2017. године ангажован је тим експерата кроз Оквирни уговор (FwC) на период од 18. месеци. У току је припрема тендерске документације и очекује се објављивање тендера почетком 2018. године.

Пројекат **„Даље унапређење система извршења кривичних санкција“**. Укупна вредност пројекта је 1.850.000 евра и спроводиће се кроз два уговора, и то:

1. Уговор о услугама у укупној вредности од 1.500.000 евра чије активности ће бити адресиране на унапређење капацитета система за извршење кривичних санкција у области алтернативних санкција и пост пеналног прихвата у циљу што боље ресоцијализације осуђеника након отпуста. У току је тендерски поступак за одабир најповољнијег извођача активности.
2. Уговор о набавци у укупној вредности од 350.000 евра, који ће обезбедити Управи за извршење кривичних санкција и институцијама у систему извршења кривичних санкција возила која ће омогућити ефикаснији рад повереника и службеника за третман. Тендерска документација је припремљена и очекује се објављивање тендера до краја 2017. године, а спровођење самих активности у другој половини 2018. године.

Пројекат **„Повећање капацитета за праћење суђења за ратне злочине“ ИПА 2015**. Укупна вредност пројекта је 500.000 евра и спроводиће се кроз директан уговор са

Организацијом за безбедност и сарадњу у Европи – ОЕБС. Пројекат је почео са имплементацијом средином 2017. године, планиран је крај активности за средину 2019. године

Пројекат *„Подришка Врховном касационом суду и његовој улози обезбеђивању независног и ефикасног функционисања рада судова“*, уговор о услугама, укупна вредност пројекта 1.500.000 евра. У току је тендерски поступак за одабир најповољнијег извођача пројектних активности. Тендерски поступак је завршен крајем 2017. године, те ће спровођење планираних активности почети у првој половини 2018. године, пуна имплементација пројекта планирана је током наредне две године.

Пројекат *„Унапређење административних капацитета Високог савета судства у области финансијског и оперативног планирања, статистике и аналитике, европских интеграција и ефективне примене правила о дисциплинској одговорности“*, уговор о услугама, укупна вредност пројекта, 1.500.000 евра. Тендерски поступак за одабир најповољнијег извођача пројектних активности завршен је крајем 2017. године, очекује се почетак планираних активности у првој половини 2018. године.

Уговор за пројекат *„Борба против организованог криминала (трговина људима, трговина дрогом, незаконита трговина оружјем, финансијске истраге)“* из програма ИПА 2013. је отпочео са реализацијом у другој половини 2017. године.

У септембру 2016. године отпочео је двогодишњи пројекат *„Привредна медијација у Србији“* Европске банке за обнову и развој који подржава Правосудну академију, Привредну комору Србије и правне факултете у унапређењу капацитета везаних за посредовање као алтернативни начин решавања спорова. Пројекат спроводи конзорцијум са *“ECDR”* – Европски центар за решавање спорова из Словеније Европски центар за решавање спорова из Словеније, *“ADR Center”* из Италије, *“ADR Group”* из Велике Британије и Партнери за демократске промене Србија, чији представници су се састали са представницима Министарства правде ради утврђивања приоритета и будућих заједничких активности, пре свега на промоцији медијације.

Током 2017. године интензивно се радило на припреми и изради Акционог документа за Национални програм ИПА за 2017. годину.

АИРЕ центар из Лондона већ 10 година сарађује са Правосудном академијом развијајући програме обуке и реализујући семинаре из области људских права. Планирано је одржавање 4 специјализована семинара и наставак издавања билтена судске праксе суда у Стразбуру, годишње четири билтена.

План активности ВКС ради уједначавања судске праксе – чију имплементацију ад хок помажу Мисија ОЕБС у Србији, Канцеларија Савета Европе у Београду, УС ДОЈ при Амбасади САД у Београду, МДФ и Делегација ЕУ у Београду.

Такође, у току је израда Мапе пута за примену секторског приступа у сектору правде, и Државно веће тужилаца ће учествовати у изради наведене мапе пута, која ће, заједно са Секторским планским документом, и ИПА 2014-2020 документом (*ИПА II* – *„AD*

Justice“) одредити програмирање пројеката иностране развојне помоћи у области правосуђа за наредни период.

Током 2018. Врховни касациони суд очекује значајнију подршку из средстава ИПА II I то ИПА 2012 кроз пројекат Правосудне ефикасности I ИПА 2016. Подршка Врховном касационом суду. Што се осталих донатора тиче, ВКС се нада да ће њихово интересовање за програме Суда остати исто, али претпоставља да ће, као и до сада бити на *ad hoc* нивоу.

Пројекат „*Подршка успостављању служби за заштиту и подршку жртвама и сведоцима на националном нивоу*“ ИПА 2016, директан уговор са ОЕБС-ом, укупна вредност пројекта 1.500.000 евра. Почетак имплементације планиран је током 2018. године и трајаће 2 године.

Републичко јавно тужилаштво очекује реализацију пројекта ИПА 2017 који ће за циљ имати јачање независности, одговорности и ефикасности јавног тужилаштва, посебно кроз јачање капацитета Републичког јавног тужилаштва у погледу стратешког планирања, праћења поступања јавних тужилаштава, као и формирања јавнотужилачке праксе.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА 3.23.1. Судски систем				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-680	Закон о изменама и допунама Закона о парничном поступку	МП	2018/IV
Celexi: 2:32016R1191(није номинован) 2:32016R1104(није номинован) 2:32016R1103(није номинован) 2:32015R0848(није номинован) 2:32014R0655(стручно редигован) 2:32012R1215(стручно редигован) 2:32012R0650(стручно редигован) 2:32010R1259(стручно редигован) 2:32009R0004(стручно редигован) 2:32008R0593(стручно редигован) 2:32007R1393(стручно редигован) 2:32007R0864(стручно редигован) 2:32006R1896(стручно редигован) 2:32006R0861(није номинован) 2:32004R0805(стручно редигован) 2:32003R2201(стручно редигован) 2:32001R1206(стручно редигован) 2:32000R1346(обустављено превођење) 2:1980 Rome Convention on the law applicable to contractual obligations 2:Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters				
2	2017-674	Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку	МП	2018/IV
Celexi: 2:32012L0029(стручно редигован) 2:32011L0099(стручно редигован) 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован) 2:32004L0080(стручно редигован)				
3	2017-	Закон о посредовању у решавању спорова	МП	2018/IV

	646			
Celexi: 2:32008L0052(у процесу превођења) 2:32006L0123(стручно редигован)				
4	2017-677	Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку	МП	2019/IV
Celexi: 2:32013L0048(није прихваћен за превођење) 2:32012L0013(стручно редигован) 2:32010L0064(стручно редигован)				

3.23.2. Политика борбе против корупције

Законодавни оквир

Институционални оквир – преглед тренутног стања

Национална стратегија за борбу против корупције за период од 2013. до 2018. године усвојена је 1. јула 2013. године у Народној скупштини Републике Србије, док је пратећи Акциони план усвојила Влада 25. августа 2013. године. Ови документи формулишу циљеве и начин борбе против корупције. Иако корупција представља појаву која прожима целокупно друштво, Стратегијом се наводе поједине области у којима ће се приоритетно деловати, а које су препознате као кључне за изградњу и јачање системских антикорупционих механизма, и то: политичке активности, јавне финансије, приватизација и јавно-приватно партнерство, правосуђе, полиција, просторно планирање и изградња, здравство, образовање и спорт, медији.

Стратегија истрага финансијског криминала за период 2015. до 2016. године предвиђа проактивно и континуирано спровођење борбе против системске корупције, финансијског криминала, као и прања новца и финансирања тероризма, који озбиљно утичу на политичку и економску стабилност земље, националну безбедност, демократију и владавину права. Усвајање нове Стратегије истрага финансијског криминала, заједно са припадајућим Акционим планом, предвиђено је за први квартал 2018. године.

Најважнији закони у овој области су:

- Кривични законик (Службени гласник РС бр. бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016)
- Законик о кривичном поступку (Службени гласник РС бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/2014)
- Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела (Службени гласник РС бр. 32/2013 и 94/2016)
- Закон о одговорности правних лица за кривична дела (Службени гласник РС бр. 97/2008)
- Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима (Службени гласник РС 20/2009)

- Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку (Службени гласник РС бр.85/2005)
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције (Службени гласник РС број 94/2016, ступио је на снагу 2.12.2016, а примењује се од 1.3.2018.)
- Закон о финансирању политичких активности (Службени гласник РС бр.43/2011, 123/14)
- Закон о Агенцији за борбу против корупције ("Сл. гласник РС", бр. 97/08, 53/10, 66/11 - УС, 67/13 - УС, 112/13 - аутентично тумачење и 8/15 - УС)
- Закон о јавном тужилаштву, Службени гласник РС 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 – др Закон, 101/2011, 38/2012 – одлука Уставног суда 121/2012 и 101/2013, 111/2014 - Одлука УС РС, 117/2014 и 106/2015)
- Закон о Државном већу тужилаца (Службени гласник РС бр.116/2008, 101/2010 и 88/2011 и 106/2015)
- Закон о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/2016)
- Царински закон – чл 252-329. („Сл. Гласник РС“ бр. 73/2003, 61/2005, 85/2005 – др. закон, 62/2006 –др.закон, 63/2006 –испр.др.закона, 9/2010 – одлука УС и 18/2010 – др.закон)
- Закон о јавним набавкама („Сл.гласник РС“ бр. 124/2012, 14/2015 и 68/2015)
- Закон о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02 - испр., 23/03 - испр., 70/03, 55/04, 61/05, 85/05 - др. закон, 62/06 - др. закон, 63/06 - испр. др. закона, 61/07, 20/09, 72/09 - др. закон, 53/10, 101/11, 2/12 - испр., 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15 – АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ, 112/15 И 15/16)
- Закон о заштити узбуњивача („Сл.гласник РС“ бр. 128/2014 од 26.11.2014. године, ступио је на снагу 4.12.2014, а примењује се од 5.6.2015. године)

Најзначајнији подзаконски акти који се примењују у области борбе против корупције су:

- Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, Службени гласник РС бр.64/2012 и 109/2013.
- Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца (А број 449/13)
- Етички кодекс чланова Државног већа тужилаца (А број: 785/14)
- Правилник о поступку решавања притужби (Сл. гласник РС 54/2006) 610 - Етички кодекс Лекарске коморе (Сл. гласник РС 121/2007)
- Правилник о дисциплинској одговорности царинских службеника (Сл. гласник РС 69/2013).

- Кодекс понашања царинских службеника (донет 2003. године, а на основу члана 317 став 2 Царинског закона)
- Кодекс понашања државних службеника (Сл. гласник РС 29/2008),
- Правилник о правилима понашања пореских службеника и намештеника у Министарству финансија – Пореској управи (Службени гласник РС, бр.53/2011)
- Правилник о пословима који су неспојиви са службеном дужношћу запослених у Министарству финансија - Пореској управи (Службени гласник РС, бр.26/2011)
- Правилник о Програму стицања посебних знања у вези са заштитом узбуњивача
- Правилник о начину унутрашњег узбуњивања, начину одређивања овлашћеног лица код послодавца, као и другим питањима од значаја за унутрашње узбуњивање код послодавца који има више од десет запослених („Службени гласник РС“, бр. 49/15)
- Правилник о поклонима функционера
- Кодекс судијске етике

Међународни инструменти у области борбе против корупције које је Република Србија ратификовала:

- Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација против корупције (Сл.лист СЦГ Међународни уговори", бр.12/2005)
- Закон о потврђивању Кривичноправне конвенције о корупцији („Сл. лист СРЈ - - Међународни уговори”, број 2/2002 и „Службени лист СЦГ - Међународни уговори”, број 18/2005);
- Закон о потврђивању Додатног протокола уз Кривичноправну конвенцију о корупцији („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, број 102/2007) и
- Закон о потврђивању Грађанскоправне конвенције о корупцији („Сл. гласник РС - Међународни уговори”, број 102/2007)
- Закон о потврђивању Конвенције Уједињених нација против транснационалног организованог криминала и допунских протокола (Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, број 6/2001);

У оквиру трећег круга евалуације, према ГРЕКО Извештају о испуњености препорука за Србију усвојеном на 65.пленарном заседању Стразбуру 06-19 октобра 2014. године оцењено је да је Република Србија је на задовољавајући начин испунила четрнаест од петнаест препорука садржаних у Извештају за трећи круг евалуације, док је једна препорука делимично испуњена. Тиме је трећи круг евалуације завршен. Четврти круг евалуације је у току. Иницијални извештај за Републику Србију је објављен.

Република Србија ће наставити да предузима активности у циљу што ефикасније имплементације Конвенције УН против корупције. Наставиће се и континуиран рад на

испуњавању препорука ГРЕКО и MONEYVAL Комитета Савета Европе у циљу сузбијања корупције и организованог криминала.

Институционални оквир – преглед тренутног стања

Министарство правде

Министарство правде оформило је организациону јединицу која је задужена за координацију спровођења Националне Стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана и која је контакт тачка за сарадњу са другим носиоцима јавних овлашћења и међународним организацијама. Према важећем Правилнику о организацији и систематизацији радних места у овом министарству, Група за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције је ужа унутрашња јединица, формирана изван сектора и Секретаријата и обавља послове који се односе на учешће у припреми Стратегије и Акционог плана, праћење спровођења Стратегије и Акционог плана; координацију и повезивање органа који примењују Стратегију; прикупљање извештаја органа у вези са спровођењем Стратегије; организовање консултативних састанака представника органа у вези са спровођењем Стратегије и Акционог плана; учествовање у припреми и спровођењу пројеката из ове области; остваривање сарадње са међународним институцијама које се баве борбом против корупције; праћење прописа и стандарда који се односе на ову област; учешће у припреми прописа који се односе на уређивање области борбе против корупције и друге послове из делокруга Групе.

Агенција за борбу против корупције

Закон о Агенцији за борбу против корупције („Службени гласник бр. 97/08, 53/10, 66/11 – одлука УС и 67/13 – одлука УС, 112/13 - аутентично тумачење и 8/15 - УС)) је основни антикоруптивни закон којим се уређује оснивање, правни положај, надлежност, организација и начин рада Агенције за борбу против корупције (у даљем тексту: Агенција) који је почео да се примењује 1. јануара 2010. године. Доношењем и ступањем на снагу Закона о Агенцији за борбу против корупције 2008. године Република Србија је у формалноправном смислу одговорила и на захтеве Кривичноправне конвенције о корупцији Савета Европе (члан 20.) и УН Конвенције против корупције (члан 6.). У складу са законом, Агенција је самосталан и независан државни орган који је одговоран Народној Скупштини Републике Србије. Закон установљава одређена правила у вези са спречавањем сукоба интереса при вршењу јавних функција, пријављивањем и контролом имовине и прихода лица која врше јавне функције, надзором над спровођењем Националне стратегије за борбу против корупције и пратећег акционог плана, анализом прописа, вршењем контроле извештаја о финансирању политичких субјеката, поступањем по представкама правних и физичких лица и по пријавама државних органа, увођењем и надзором над плановима интегритета, сарадњом са организацијама цивилног друштва и спровођењем програма обуке о корупцији, спровођењем истраживања, као и активностима међународне сарадње.

Савет за борбу против корупције

Савет за борбу против корупције је основан Одлуком Владе Републике Србије 11. октобра 2001. године са задатком да сагледава активности у борби против корупције, да предлаже Влади Републике Србије мере које треба предузети у циљу ефикасне борбе против корупције и прати њихово спровођење, као и да даје иницијативе за доношење прописа, програма и других аката и мера у овој области. У оквиру својих активности Савет нарочито ради на анализи феномена крупне и доминантне корупције, о којима пише извештаје које доставља Влади, са препорукама како да се успоставе механизми за решавање уочених проблема. Савет за борбу против корупције је од свог оснивања објавио 44 извештаја о феноменима системске корупције у Србији.

Министарство унутрашњих послова

Према Закону о полицији („Службени гласник Републике Србије“, број 6/16), Сектор унутрашње контроле врши контролу законитости рада полицијских службеника, као и других запослених у Министарству, а нарочито у погледу поштовања и заштите људских и мањинских права и слобода при извршавању службених задатака и примени полицијских овлашћења, односно при вршењу послова из свог делокруга.

Сектор унутрашње контроле предузима мере и радње у складу са Законом којим се уређује кривични поступак на откривању и сузбијању кривичних дела корупције и другог облика коруптивног понашања, као и других кривичних дела полицијских службеника и других запослених у Министарству, извршених на раду или у вези са радом.

Сектор унутрашње контроле поступа по сопственој иницијативи, на захтев надлежног јавног тужиоца, а на основу прикупљених обавештења и других сазнања, писаних обраћања полицијских службеника и других запослених у Министарству, као и притужби физичких и правних лица.

Полицијски службеници Сектора унутрашње контроле имају сва полицијска овлашћења и у погледу права и дужности су изједначени са другим полицијским службеницима Министарства.

Законом о полицији уведени су нови институти за превенцију корупције, прописана је обавеза свих организационих јединица Министарства да доставе обавештајне податке у року од 24 часа уколико дођу до сазнања да је запослени у Министарству извршио кривично дело, прописана је обавеза руководиоца да одговарају за реализацију наложених мера од стране овлашћених службених лица Сектора и прописане су нове дисциплинске мере одговорности које имају за циљ јачање одговорности руководиоца у Министарству.

У Управи криминалистичке полиције, која се налази у саставу Дирекције полиције постоје организационе јединице које у свом делокругу обавља послове и задатке кроз јасно прецизиране процедуре и механизме, а који се тичу превенције и сузбијања различитих видова криминалитета (између осталог и кривичних дела са елементом корупције).

Сектор унутрашње контроле такође врши превентивно - контролни надзор свих организационих јединица у Министарству. У циљу превенције корупције, Сектор унутрашње контроле примењује тест интегритета, спроводи анализу ризика од корупције и проверу промене имовног стања.

Управа криминалистичке полиције одговорна је за стање и организовање послова на откривању и сузбијању свих облика организованог криминала, за превенцију и сузбијање осталих облика криминала и с тим у вези планирање и организацију благовременог информисања и извештавање и координацију рада служби. Управа криминалистичке полиције спроводи и организује обавештајне и контраобавештајне послове, као и примену оперативно-техничких и тактичких мера на расветљавању и документовању свих кривичних дела, у складу са законом.

Републичко јавно тужилаштво

Сprovedена је специјализација у оквиру тужилаштва редовне надлежности. На основу обавезног упутства Републичког јавног тужиоца бр.6/2007, бр.6/2010 и 194/2013 формирана су посебна одељења за борбу против корупције у оквиру Републичког јавног тужилаштва, Апелационих јавних тужилаштава у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу и Виши јавних тужилаштава у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу. Поред тога, у Првом основном јавном тужилаштву у Београду формирано је одељење за борбу против корупције. Сва преостала јавна тужилаштва имају контакт особе за поступање по предметима корупције.

Тужилаштво за организовани криминал

Надлежно је за:

- кривична дела против службене дужности (чл.359, 366, 367 и 368. Кривичног законика) када је окривљени, односно лице којем се даје мито службено или одговорно лице које врши јавну функцију на основу избора, именовања или постављења од стране Народне скупштине, Владе, Високог савета судства или Државног већа тужилаца (тзв. висока корупција),

- кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица (чл.234. ст.3. КЗ) Кривично дело злоупотреба у вези са јавним набавкама (чл.234.а ст.3. КЗ) и кривично дело злоупотреба службеног положаја (чл.359. ст.3. КЗ) када вредност прибављене имовинске користи прелази износ од 200.000.000 динара (тзв. тешка корупција).

Министарство финансија

У Министарству финансија - унутрашња јединица Сектор буџета, ужа унутрашња јединице Група за систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета обављају се послови који се односе на: израду Закона о финансирању политичких активности и подзаконских аката из ове области, давање мишљења на Закон о финансирању политичких активности, сачињавање информација и извештаја у вези примене прописа из области финансирања политичких активности, послове

који се односе на спровођење Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, премину мишљења у вези са применом Националне стратегије и Акционог плана, премину, израду и спровођење планова интегритета, као и друге послове из ове области.

Пореска управа

У складу са Актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија, Пореској управи, формирано је Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор. Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор је за рад директно одговорно директору Пореске управе.

У Одељењу за унутрашњу контролу и управни надзор се обављају послови непосредне и посредне контроле законитости, благовремености, одговорности и ефикасности у раду и понашању запослених у организационим јединицама Пореске управе по налогу директора Пореске управе и по представкама на рад запослених; послови планирања и спровођења управног надзора по динамичком плану управног надзора и по представкама и примедбама на рад организационих делова Пореске управе; послови из области дисциплинске одговорности и одговорности за штету (материјалне одговорности) запослених у Пореској управи; покретање, вођење дисциплинског поступка и одлучивање о дисциплинској одговорности, као и покретање поступка и одлучивање о постојању штете, висини штете и одговорности за њено проузроковање; обезбеђује координација са функцијом људских и материјалних ресурса у вези спорова из области дисциплинске и материјалне одговорности; сарађује са надлежном Жалбеном комисијом поводом поднетих жалби на првостепене одлуке о дисциплинској одговорности, затим сарађује са МУП, Тужилаштвом, Агенцијом за борбу против корупције и другим државним органима, у циљу откривања и сузбијања кривичних дела везаних за надлежност Одељења; предлажу потребне мере за отклањање неправилности утврђених у делокругу овог Одељења.

У оквиру Одељења формиране су унутрашње јединице за управни надзор:

-Одсек за управни надзор у Централи;

-Регионални одсек Нови Сад;

-Регионални одсек Ниш;

-Регионални одсек Крагујевац.

Управа царина

Одељење за унутрашњу контролу Управе царина основано је 2003. године. За свој рад непосредно је одговорно директору Управе царина. Према унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Управи царина у оквиру Одељења налазе се два Одсека:

- Одсек за контролу исправности и законитости рада службеника

- Одсек за сарадњу са другим државним органима.

Службеници Одељења за унутрашњу контролу своје поступање врше у складу са Царинским законом и Упутством за рад Одељења за унутрашњу контролу. Одељење за унутрашњу контролу обавља следеће послове: одређивање мера за чување и обезбеђивање поверљивих материјала; вођење истрага и припремање извештаје о истрагама покренутим на основу постојања основане сумње или по пријавама за непрофесионално понашање царинских службеника и због покушаја корупције; доношење упутства за рад службеника Одељења; прима жалбе, притужбе и приговоре на рад царинских службеника; указује на могућност појаве неисправности рада службеника; организује вођење евиденције повреде прописа у раду и понашању царинских службеника, одређује поступак обраде предмета; организује прибављање неопходних судских налога за прикупљање доказа о постојању кривичних дела; остварује сарадњу са другим државним органима, међународним организацијама, као и са одређеним научно-истраживачким, образовним и културним институцијама; аналитички сагледава и повезује податке до којих су у раду дошле стручне службе Управе царина са подацима прикупљеним на основу међуресурске и свих других видова сарадње, у циљу детектовања одређених образаца понашања; планирање, прикупљање, анализирање, обликовање и израду завршних обавештајних докумената и њихову дистрибуцију крајњим корисницима; проверу актуелних и потенцијалних службеника Управе царина у погледу чињеница које могу потенцијално указати на везе са организованим криминалним групама и у том смислу израду профила ризика са пратећим препорукама и друге послове из делокруга Одељења.

У Управи царина, решењем директора на период од 4 године, одређује се Дисциплинска комисија Управе царина, у чијој је надлежности спровођење дисциплинских поступака против царинских службеника за тежу повреду службене дужности. Дисциплинску комисију чине председник Дисциплинске комисије, заменици председника из сваке царинарнице и централе управе царина и по један члан и његов заменик из сваке царинарнице и Централне управе царине. У сваком појединачном случају утврђивање дисциплинске одговорности за тежу повреду службене дужности формира се Веће дисциплинске комисије од три члана: председника и два члана из састава дисциплинске комисије. Према одредбама Правилника о дисциплинској одговорности царинских службеника право на иницијативу за покретање дисциплинског поступка имају сви царински службеници, с тим да та иницијатива мора бити образложена. Дисциплински поступак против царинског службеника за тежу повреду радне дужности покреће се писменим закључком од стране овлашћеног подносиоца .

У оквиру Одељења за људске ресурсе, Сектора за људске ресурсе и опште послове, постоји Група за дисциплински поступак, која као стручна служба учествује у спровођењу дисциплинских поступака и надлежна је за пружање стручне помоћи Дисциплинској комисији Управе царина у вези са дисциплинском одговорношћу царинских службеника, планирање и организацију усмених расправа, координацију рада свих учесника у поступку, припрему свих појединачних аката до окончања дисциплинског поступка и појединачних аката у вези са суспензијом царинских службеника, припрему и израду одговора на жалбе, тужбе и друге поднеске у управним поступцима и судским споровима по основу окончаних дисциплинских поступака, као и поднесака у вези са

покренутим кривичним поступцима против царинских службеника, учествује у изради општих аката, сарађује са правосудним и другим државним органима и пружа стручну помоћ унутрашњим јединицама из области дисциплинске одговорности и спровођења дисциплинског поступка.

Министарство здравља

У Министарству здравља успостављен је систем Финансијског управљања и контроле (ФУК). Донети су сви пословни процеси, регистар ризика, Стратегија управљања ризика и Акциони план за увођење система ФУКа.

Формирана је Посебна радна група за праћење спровођења Акционог плана за Предварачко поглавље 23, као и Акционог плана о спровођењу Националне стратегије за борбу против корупције, коју чине представници свих Сектора и Управе за биомедицину, као и лице које извештава надлежне органе о спровођењу поменутих акционих планова.

Министарство здравља је образовало Радно тело за борбу против корупције у области здравства чији су задаци између осталог и активности на спречавању корупције и других видова злоупотребе у здравству.

Према Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству здравља, систематизована је Група за интерну ревизију која је формирана као група изван свих сектора и секретаријата.

Административни капацитети

Министарство правде

Према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места за ужу унутрашњу јединицу - Групу за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције предвиђена су укупно три радна места и то :

- 1) радно место за припрему прописа - млађи саветник
- 2) радно место за координацију пројеката; - саветник
- 3) радно место Руководилац Групе - саветник

Укупно три радна места. Упражњено је радно место за руководиоца групе.

Организационе јединице које такође учествују у овој области су Сектор за нормативне послове и Дирекција за управљање одузетом имовином. Више података о броју запослених у министарству, као и упражњеним местима у делу 3.23.1.

Агенција за борбу против корупције

Агенција за борбу против корупције (у даљем тексту: Агенција) тренутно има 86 стално запослених, што није довољно, имајући у виду њене надлежности превентивне, контролне и надзорне природе. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у стручној служби Агенције систематизована су 92

радна места (139 државних службеника). Буџет Агенције износи око 2.028.000 ЕУР, од чега се за плате, социјална давања запосленима и текуће трошкове издваја око 70% (+2.56% за суфинансирање Твининг пројекта „Превенција и борба против корупције“) те се Агенција и даље ослања на подршку донатора у погледу спровођења поверених надлежности.

Међународне препоруке из Извештаја о скринингу за поглавље 23, извештаја Европске комисије о напретку Србије, као и других релевантних докумената континуирано указују на потребу обезбеђења одговарајућих финансијских, материјалних и људских ресурса како би Агенција делотворно спроводила своје надлежности.

У 2016. години запослено је укупно деветоро људи и то троје из области сукоба интереса, двоје из области превенције, једно из области поступања по представкама, једно из области међународне сарадње и двоје из домена општих послова.

У 2017. години такође је планирано запошљавање одговарајућег стручног кадра (25 људи).

Савет за борбу против корупције

Савет за борбу против корупције тренутно има 7 чланова Савета од укупно 13 колико је предвиђено Одлуком о оснивању Савета. Савет ангажује и стручне сараднике за рад у канцеларији Савета, којих тренутно има 7, а који се везују за јасно дефинисану делатност с тим што се због обима посла додатно ангажују и други стручни сарадници у зависности од конкретне теме која је предмет истраживања.

Републичко јавно тужилаштво

Извршена је специјализација заменика јавних тужилаца и формирање Одељења за борбу против корупције у Републичком јавном тужилаштву, Апелационим јавним тужилаштвима у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу, као и Вишим јавним тужилаштвима у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу и првом основном јавном тужилаштву у Београду. Поред тога, у свим преосталим јавним тужилаштвима одређене су контакт особе за поступање у предметима корупције.

Сходно томе, укупан број заменика јавних тужилаца специјализованих за поступање у коруптивним предметима у поменутих одељењима јавних тужилаштава опште надлежности и Тужилаштву за организовани криминал, као и број заменика јавних тужилаца одређених за контакт особе у осталим јавним тужилаштвима опште надлежности износи 136.

Министарство унутрашњих послова

Сектор унутрашње контроле полиције има 81 запосленог од 88 систематизованих радних места, од тога 52 инспектора.

Сектор је извршио анализу потреба за повећањем броја запослених у Сектору унутрашње контроле - у циљу успешне примене нових надлежности, које је Сектор унутрашње контроле добио доношењем Закона о полицији.

Након доношења Правилника о изменама и допунама Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству унутрашњих послова Републике Србије, формирана су 4 одељења:

- ✓ Одељење за кривичне истраге,
- ✓ Одељење за координацију рада центара,
- ✓ Одељење за превенцију корупције и проверу имовног стања

Одељење за унапређење рада Сектора и подршку.

Седиште Сектора се налази у просторијама Министарства унутрашњих послова, а просторије 4 регионална центра у оквиру Одељења за координацију рада центара се налазе у подручним полицијским управама.

Управа криминалистичке полиције у свом саставу, поред осталих служби и одељења има организационе јединице које се баве сузбијањем корупције, Службу за сузбијање криминала и Службу за борбу против организованог криминала.

Служба за сузбијање криминала у свом саставу има:

- ✓ Одељење за сузбијање привредног криминала и
- ✓ Одељење за сузбијање општег криминала.
- ✓ Одељење за сузбијање привредног криминала у свом саставу има:
- ✓ Одсек за сузбијање привредног криминала у области производње, заштите животне средине и истраживања пожара и хаварија;
- ✓ Одсек за сузбијање привредног криминала у области ванпривреде и услуга;
- ✓ Одсек за сузбијање привредног криминала у области финансија, осталих новчаних токова и фалсификовања новца и
- ✓ Одсек за сузбијање привредног криминала у области превара у привредном пословању и интелектуалне својине.

Одељење за сузбијање привредног криминала у сва четири одсека по Акту о систематизацији и унутрашњој организацији Министарства броји 28 полицијских службеника при чему, као што је напред наведено, сви запослени полицијски службеници поред осталих послова на спречавању и сузбијању кривичних дела из области привредног криминала раде на сузбијању коруптивних кривичних дела.

У ПУ за град Београд – Управа криминалистичке полиције – Одељење за сузбијање привредног криминала по Акту о систематизацији и унутрашњој организацији Министарства има 99 систематизованих радних места док у одсечима привредног кри-

минала ОКП у ППУ, по Акту о систематизацији и унутрашњој организацији Министарства има 722 систематизована радна места при чему, као што је напред наведено, сви запослени полицијски службеници поред осталих послова на спречавању и сузбијању кривичних дела из области привредног криминала раде на сузбијању коруптивних кривичних дела.

Активности и мере **Одељења за сузбијање привредног криминала** које се предузимају у свим одсечима у борби против корупције, односе се на спречавање и сузбијање кривичних дела са елементима корупције.

Служба за борбу против организованог криминала

Када је реч о сузбијању корупције Служба за борбу против организованог криминала у свом саставу поред осталих организационих делова има и Одељење за сузбијање организованог финансијског криминала

У оквиру овог Одељења се налазе следећи одсеци:

- ✓ Одсек за сузбијање прања новца;
- ✓ Одсек за сузбијање фалсификовања новца и других средстава плаћања и
- ✓ Одсек за сузбијање корупције.

Одсек за сузбијање корупције, према постојећем Акту о систематизацији и унутрашњој организацији Министарства броји 15 оперативаца и шефа Одсека и тренутно има упражњено једно радно место

Министарство финансија

У Групи за систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета су систематизована три радна места и то: руководилац Групе у звању виши саветник, Радно место за нормативне и студијско-аналитичке послове из области финансирања политичких активности у звању самостални саветник и Радно место за нормативне послове из области финансирања политичких активности у звању саветник.

Пореска управа

У Одељењу за унутрашњу контролу и управни надзор је систематизовано четири радна места инспектора унутрашње контроле.

Број запослених није повећан у односу на ранију систематизацију, сагласно забрани запошљавања у јавном сектору.

Управа царина

У Одељењу за унутрашњу контролу систематизовано је укупно 16 радних места, Административни капацитети Управе царина описани су и у поглављима 7 – Право инте-

лектуалне својине, 24 – Правда, слобода и безбедност и 29 – Царинска унија.

Министарство здравља

У оквиру система Финансијског управљања и конторле донета је Одлука о именовању руководиоца одговорног за ФУК, Решење о образовању Радне групе за увођење и развој система ФУК, решење о овлашћењу лица за праћење спровођења Акционог плана за увођење система ФУК, Решење о именовању лица за координацију ризика.

Образовало Радно тело за борбу против корупције у области здравства.

Као група изван свих сектора и секретаријата, систематизована је Група за интерну ревизију.

У складу са Правилником о поступку унутрашњег узбуђивања, који је донет на основу Правилника о начину унутрашњег узбуђивања, начину одређивања овлашћеног лица код послодавца, као и другим питањима од значаја за унутрашње узбуђивање код послодавца који има више од десет запослених, објављеног на званичној веб презентацији Министарства и на огласној табли, одређено је лице које је овлашћено за пријем информација и вођење поступка у вези са унутрашњим узбуђивањем.

Најзначајније активности спроведене у 2017. години

Акциони план за Поглавље 23 усвојен је на седници Владе Републике Србије 27. априла 2016. године. У оквиру Акционог плана, потпоглавље Борба против корупције састоји се из три функционално повезане целине: спровођење антикорупцијских мера, превенција корупције и репресија корупције. Спровођење антикорупцијских мера односи се на институционални дизајн и координацију на највишем нивоу у области борбе против корупције. Кључна мера за превенцију борбе против корупције у Акционом плану за Поглавље 23 је доношење новог Закона о Агенцији за борбу против корупције. Овај закон ће свеобухватно уредити област превенције корупције и обезбедити њену ефикасност, увешће се јаснија и строжа правила о одговорности функционера и ојачати независност Агенције за борбу против корупције. У домену репресивне борбе против корупције кључна мера Акционог плана за Поглавље 23 је доношење Стратегије истрага финансијског криминала. Ова Стратегија представља интегришући документ за највећи број мера које се односе на репресивну борбу против корупције.

Поред великог броја континуираних активности које се успешно спроводе, најзначајније спроведене активности у 2017. години су:

Анализа ефеката примене свих механизма за праћење, надзор и контролу јавних набавки спроведена је коришћењем Таекс краткорочне техничке помоћи у року који је предвиђен акционим планом за ПГ 23. (2.2.8.2.). На основу ове анализе извршиће се корекције кроз измене и допуне Закона о јавним набавкама.

Израђени су критеријуми за објективан и транспарентан избор директора, извршних и надзорних одбора јавних предузећа. (2.2.9.3.)

Усвојен је Акциони план за испуњење препорука из извештаја ОЕЦД „Јачање интегритета и борба против корупције у образовању“. Акциони план садржи 13 мера и акција, а неке од њих су: запошљавање у установама доуниверзитетског и високог образовања, упис у установе високог образовања, оцењивање у доуниверзитетском образовању, унапређивање инспекцијског надзора, акредитација установа и програма. Период реализације овог АП-а је 2017-2020. година. (2.2.10.14.)

Извршена је свеобухватна анализа ризика на корупцију правног оквира царинског система. Анализа је достављена Министарству финансија на надлежност и Агенцији за борбу против корупције ради информисања. Министарство финансија је доставило Анализу министарству правде и покренуло иницијативу укључивања представника Управе царина у Радну групу за измену Законика о кривичном поступку. (2.2.10.30.)

Израђени су модели локалних акционих планова за јединице локалне самоуправе и аутономне покрајине. (2.2.10.36.)

Сprovedен је јавни конкурс за доделу средстава организацијама цивилног друштва за пројекте у области борбе против корупције. Конкурс Агенције за борбу против корупције за доделу финансијских средстава организацијама цивилног друштва за реализацију два пројекта у области борбе против корупције је реализован и започето је њихово спровођење. (2.2.11.4.)

Ојачани су материјално-технички капацитети Дирекције за управљање одузетом имовином кроз набавку софтвера за евиденцију одузете имовине. Нови софтвер је израђен и у току је његова имплементација у Дирекцији. (2.3.5.3.)

Почело је праћење санкционисања кршења прописа за спречавање одавања поверљивих информација (2.3.7.5.) у складу са „идеалним моделом“ за детекцију извршилаца и доказивање кривичног дела одавање службене тајне (тачка 2.3.7.3.) Републичко јавно тужилаштво доставило је свим јавним тужилаштвима документ под називом Идеалан модел за детекцију извршилаца и доказивање кривичног дела одавање службене тајне („цурење информација медијима“) заједно са Упутством о обавези заштите и чувања тајних и поверљивих података и Изјавом о чувању тајних и поверљивих података на упознавање и потписивање од стране свих изабраних и запослених лица. Јавни тужиоци обавезани су да обавесте Републичко јавно тужилаштво о кршењу прописа о одавању информација од стране изабраних и/или запослених лица, као и о предузетим мерама у циљу њиховог санкционисања. (МУП: У другом кварталу 2017. године, за кривично дело Злоупотреба службеног положаја поднета је једна кривична пријава против једног полицијског службеника, као и једна кривична пријава против једног полицијског службеника због кривичног дела Неовлашћено прикупљање личних података.)

Служба Народне скупштине је урадила анализу у погледу лица о чијем имунитету одлучује Народна скупштина, односно надлежни одбор Народне скупштине, као и о обиму њиховог имунитета и поступку за укидање имунитета.

Радна група за израду новог Закона о Агенцији за борбу против корупције почела је са радом у фебруару 2015. године. Радна група формирана је од представника Агенције за

борбу против корупције, Савета за борбу против корупције, судова и јавног тужилаштва, Министарства правде, Правног факултета и организација цивилног друштва. Као полазни основ за израду новог Закона коришћен је текст Модела закона који је припремила Агенција. Моделом закона предложено је увођење јасних и строжих правила о одговорности функционера, побољшање ефикасности рада Агенције и јачање њене независности, као и усклађивање са Националном стратегијом за борбу против корупције и пратећим Акционим планом. Рад на изради закона је привремено заустављен, будући да је место директора Агенције за борбу против корупције било упражњено од децембра 2016. до септембра 2017. године. Имајући у виду потребу за инклузивношћу у законодавном процесу поменутог Закона, као и чињеницу да поменути закон првенствено треба да регулише надлежности Агенције и њено функционисање као посебан државни орган, Министарство правде није било у могућности да настави рад на изради прописа до именовања новог директора Агенције за борбу против корупције. Додатни проблем је био што је именовање директора зависило од претходних избора чланова Савета за борбу против корупције, који доносе одлуку о именовању директора. Чланове Савета бира Народна скупштина. Будући да су парламентарни избори одржани у мају 2017. године, Народна скупштина је била неактивна од фебруара 2017. године и није била у могућности да изабере чланове Савета, чији је мандат истекао у фебруару и априлу 2017. године - што је изазвало недостатак кворума за доношење одлука у Савету. Одабир кандидата предложених члановима Савета одржан је у јулу 2017. године. Пошто је Савет изабрао новог директора Агенције 6. септембра 2017. године, више није било питања о легитимитету у управљању Агенцијом, а рад на Закону о Агенцији за борбу против корупције је настављен. У склопу ИПА 2013 пројекта „Превенција и борба против корупције“ 15.-17. новембра 2017. године у Сремским Карловцима у циљу финализације Нацрта Закона одржан је састанак на коме су учествовали представници Министарства правде (Државни секретар задужен за антикорупцију и Помоћник министра за нормативне послове), представник Савета за борбу против корупције, представници Агенције за борбу против корупције и страни експерти који су активно учествовали у изради текста Закона. У складу са принципима транспарентности и инклузивности у законодавном процесу, нова јавна расправа ће бити организована након завршетка рада Радне групе за припрему нацрта закона. Такође, након завршетка процеса консолидације мишљења и слања нацрта закона Влади у складу са Пословником Владе, Министарство правде ће затражити сагласност свих чланова Радне групе за објављивање транскрипата са састанака. Након добијања сагласности чланова Радне групе, Министарство правде ће ставити на располагање све транскрипте и објавити их на службеној веб страници. У 2018. години планира се усвајање Закона о Агенцији за борбу против корупције.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Министарство правде

Настављено је спровођење пројекта „ **Јачање капацитета правосудног сектора у борби против корупције у Републици Србији**“ одобреног у оквиру Националног програма ИПА за 2011. годину. Укупна вредност пројекта је 2.000.000 евра. Пројекат се спроводи кроз директан уговор са Саветом Европе. Општи циљ пројекта је унапређење капацитета и квалитета правосуђа и полиције у спровођењу институционалних реформи, као и капацитета за откривање, вођење истраге, кривично гоњење и суђење случајевима корупције у циљу превенције и борбе против корупције.

Пројекат „**Превенција и борба против корупције**“ који је саставни део Националног програма за ИПА 2013. је у фази припреме спровођења. Укупна вредност пројекта је 6.000.000 евра. Пројекат ће се реализовати кроз два уговора, уговор о услугама у вредности 4.000.000 и уговор о твинингу у вредности 2.000.000 ЕУР, чији је корисник Агенција за борбу против корупције. Спровођење пројекта започето је у јулу 2017. године. Пројектне активности ће подржати спровођење нове Стратегије за борбу против корупције, јачање националних механизма у области превенције и борбе против корупције у циљу унапређења ефикасности релевантних институција у борби против корупције и смањења свих видова корупције.

Агенција за борбу против корупције

Твининг пројекат „**Превенција и борба против корупције**“ (ИПА 2013), у вредности од 2.000.000 ЕУР започет је у јулу 2016. године и трајаће до јула 2018. године. Спроводи га Агенција у сарадњи са партнерским институцијама из Италије и Шпаније.

Општи циљ пројекта је унапређење ефикасности у борби против корупције и смањењу свих облика корупције, а специфични циљ је јачање националних механизма за превенцију и борбу против корупције у складу са Националном стратегијом за борбу против корупције и пратећим Акционим планом.

Републичко јавно тужилаштво

Од 17.07.2017. године у току је реализација пројекта ИПА 2013 „**Превенција и борба против корупције**“ чији је циљ унапређење ефикасности у борби против корупције и смањење свих облика корупције. Међу кључним активностима овог пројекта је јачање капацитета институција надлежних за превенцију, истрагу и кривично гоњење у предметима са коруптивним елементом, као и израда препорука за унапређење комуникације и сарадње између институција.

Министарство унутрашњих послова

Сектор унутрашње контроле полиције узео је учешће у пројекту Јачање заштите људских права лица лишених слободе и осуђених лица у Републици Србији, а који је започео са реализацијом током 2017. године, у оквиру заједничког програма Савета Европе и Европске уније, а у оквиру „**Хоризонталног програма подршке Западном Балкану и Турској**“

Управа криминалистичке полиције

Министарство унутрашњих послова учествује у реализацији пројекта **«Јачање капацитета полиције Србије за борбу против корупције-фаза 2»**, који финансира Краљевина Норвешка, а спроводи Канцеларија ОЕБС-а у Београду, који за циљ има обуку полицијских службеника, ради стицања специјалистичких знања из области сузбијања корупције.

У рад на пројекту испред Министарства укључени су представници унутрашњих организационих јединица Министарства из Дирекције полиције, Сектора за међународну сарадњу, европске послове и планирање, Секретаријата, Сектора за људске ресурсе, Одељења за аналитику из Сектора за аналитику, телекомуникационе и информационе технологије и Службе за борбу против организованог криминала.

У периоду од 10. фебруара 2017. до 15. октобра 2017. године кроз Пројекат су реализоване следеће активности:

- ✓ Израђена је анализа корупције за период у претходних пет година на територији Р Србије, са феноменологијом корупције и описом појединих кривичних дела у циљу јаснијег сагледавања потребе за систематизовањем и распоређивањем одређеног броја извршилаца у седишту Одељења за борбу против корупције и по територијалним одсецима.
- ✓ Ангажован је међународни експерт Steven Brown, стручњак из Велике Британије, који је сачинио извештај са анализом најбољег модела организационе структуре Министарства унутрашњих послова, фокусирајући се на нову организациону јединицу по усвојеном Закону о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције.
- ✓ Предложена је измене Акта о систематизацији радних места у Министарству, у делу који се односи на Одељења за борбу против корупције.
- ✓ Расписана је депеша од стране Дирекције полиције са позивом свим заинтересованим полицијским службеницима да се јаве на тестирање за обуку за борбу против корупције
- ✓ Тестирани су полицијски службеници и одабрано је око 100 кандидата са најбољим резултатима који су упућени на обуку „Курс за оспособљавање полицијских службеника за рад на спречавању и сузбијању и сузбијања кривичних дела са елементима корупције“
- ✓ Прва обука је отпочела 2.октобра 2017. године и трајаће 4 седмице. Након тога, до 1. марта 2018. године биће реализовано још 4 обуке, у трајању 4 седмице.

Управа царина

У складу са преузетим обавезама Пилот пројекта Светске царинске организације **„Јачање интегритета и борба против корупције“**, Одељење за унутрашњу контролу направило је Упитник за стратешку процену ризика од корупције. Овај Упитник попу-

њавају руководиоци свих организационих јединица, након чега се врши анализа и обрада достављених података из сваког упитника што подразумева анализу свих радних места, која су подложна настанку и развоју корупције и других облика незаконитог и неетичког понашања. На основу подробне анализе и добијених резултата, Одељење за унутрашњу контролу на годишњем нивоу сачињава Атлас ризика. У поменутом Атласу, јасно су маркирана критична радна места, када је корупција у питању, ризичне области и поступања, као и индикатори и нивои изложености ризику. Потом се издвајају основни ризици, како на нивоу сваке организационе јединице, тако и на нивоу Управе царина. Издвајају се случајеви коруптивних понашања са којима су се организационе јединице сусретале у посматраном периоду. Након напред наведеног добијају се повратне информације о евентуалним недостацима, као и мерама заштите и контроле које у борби против корупције организационе јединице примењују.

Напомена: Програми и пројекти које спроводи УЦ и који су у току описани су у поглављима 7 – Право интелектуалне својине, 24 – Правда, слобода и безбедност и 29 – Царинска унија.

Планиране мере за период од 2018. до 2021. године

Министарство правде Новом Стратегијом истрага финансијског криминала и пратећим Акционим планом за спровођење ће се на прецизан начин предвидети конкретне мере за спровођење стратешких циљева, са роковима за реализацију мера, као и носиоцима активности. Форма Акционог плана ће омогућити процену остварености Стратегије, јер ће садржати и показатеље резултата за процену успешности постављених мера, као и статус спровођења активности, што ће омогућити лакше извештавање. На нивоу сваке мере биће извршена процена ресурса неопходних за реализацију. Усвајање нове Стратегије истрага финансијског криминала и Акционог плана се очекује у првом кварталу 2018. године. Акционим планом за Поглавље 23, усвојеним дана 27. априла 2016. године на седници Владе Републике Србије, предвиђене су бројне активности од значаја за борбу против корупције, које је Министарство правде у обавези да спроведе самостално или у сарадњи са другим надлежним институцијама, међу којима су најважније:

-Измена правног оквира за борбу против корупције у складу са претходно спроведеном свеобухватном анализом анти-коруптивног законодавства о усклађености са правом ЕУ и међународним стандардима. Измена правног оквира предвиђена је за четврти квартал 2018. године;

-Усвајање Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку. Планиране измене закона ће бити ширег обима, а обухватаће и иницијативе за измену одредаба Законика о кривичном поступку повезаних са испуњавањем активности предвиђених у Поглављу 23 и Поглављу 24, као и у другим преговарачким поглављима. Усвајање наведеног закона се очекује до краја IV квартала 2018. године.

-Измена Одлуке о оснивању Координационог тела за примену Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018. године, тако да се прошире овлашћења Владиног Координационог

тела на координацију спровођења Акционог плана за поглавље 23, потпоглавље борба против корупције. године. Такође, измена предвиђа и да се уведу квартални састанци између заменика председника Координационог тела и чланова Савета за борбу против корупције у циљу квалитативне анализе извештаја Савета.

- Измена Пословника Владе тако да Влада уврштава у тачке дневног реда све извештаје Савета за борбу против корупције, у року од три месеца од дана достављања извештаја, и прописивање обавезе да надлежни органи државне управе дају претходно мишљења на извештај и препоруке Савета.

- Доношење новог Закона о Агенцији за борбу против корупције којим би се у потпуности уредила област превенције борбе против корупције и обезбедила њена ефикасност. Новим законом ће, између осталог, бити прописано да: се извештај о спровођењу Националне стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана подноси Народној скупштини одвојено од годишњег извештаја и одреди рок за то, уведе обавеза достављања доказа уз извештај и обавеза одазивања одговорних субјеката позиву Агенције на састанке на којима је дозвољено присуство јавности, предвиди као прекршај недостављање извештаја и неодазивање одговорних субјеката на позив Агенције, уведе могућност да Агенција мишљење о спровођењу активности доставља обвезнику на којег се односи, као и органу који је изабрао, именовао или поставио његовог руководиоца, а да обвезник о овом мишљењу мора да расправља у року од 60 дана и о закључцима обавести Агенцију и јавност; су органи јавне власти дужни да спроводе обуке за све запослене и руководиоце, према програмима и упутству које припрема и објављује Агенција; се разграниче и јасно регулишу појмови кумулације функција (спречавање вршења више јавних функција које су међусобно у сукобу интереса) и сукоба интереса (отклањање приватног интереса у вршењу јавних овлашћења); се прошири круг обвезника за достављање извештаја о имовини, података за контролу извештаја о имовини и приходима, као и овласти Агенција да врши ванредне провере имовине и поступа по анонимним пријавама; се утврди обавеза Владе да даје предлоге закона на мишљење Агенцији, као и да мишљење (уколико је достављено у року од 10 дана) приложи уз Предлог закона приликом достављања Народној скупштини; се Агенцији да овлашћење да пропише методологију за анализу ризика на корупцију у прописима, а да се предлагачи прописа обавезу да је примењују.

Након истека периода важења Националне стратегије за борбу против корупције за период од 2013. године до 2018. године и пратећих акционих планова, Министарство надлежно за послове правосуђа процениће остварене резултате и упоредити их са свеукупним стањем у погледу корупције у Србији. На основу тога биће дефинисане потребне мере за преостали временски период до приступања.

Изменом постојећих и доношењем нових прописа, Република Србија ће се ускладити са следећим стандардима:

1) Конвенција од 26. маја 1997. о борби против корупције, укључујући званичнике Европских заједница или званичнике држава чланица ЕУ; ОЈ Ц 195, 25.6.1997

- 2) Конвенција од 26. јула 1995. о заштити финансијских интереса Европских заједница: ЈО Ц 316 од 27. новембра 1995, са Првим и Другим протоколом уз Конвенцију
- 3) Оквирна одлука Савета 2003/568/JXA од 22. јула 2003. о борби против корупције у приватном сектору ОВ Л 192, 31.7.2003,
- 4) Одлука Комисије од 6. јуна 2011. о успостављању ЕУ антикорупцијског механизма извештавања за борбу против корупције за периодичне провере ("Извештај Европске уније о борби против корупције ") (Ц (2011) 3673 коначни)
- 5) Одлука Савета 2008/582/JXA од 24. октобра 2008. на контакт особе мреже против корупције
- 6) Одлука Савета 2008/801/EK од 25. септембра 2008. о закључку, у име Европске заједнице, а у вези Конвенције Уједињених нација против корупције ОЈ Л 287, 29.10.2008, стр.1.
- 7) Одлука Савета 2004/579/EK од 29. априла 2004. о закључку, у име Европске заједнице, а у вези Конвенције Уједињених нација против транснационалног организованог криминала ОЈ Л 261, 6.8.2004, стр. 69.
- 8) Конвенција Уједињених нација против корупције, Мерида 2003.
- 9) ОЕЦД-Конвенција о борби против подмићивања страних јавних службеника у међународним пословним трансакцијама, од 17. децембра 1997.; (такође релевантна за правосудну сарадњу у кривичним стварима)
- 10) Савет Европе: Кривичноправна конвенција о корупцији, отворена за потписивање 27. јануара 1999., (такође релевантна за правосудну сарадњу у кривичним стварима)
- 11) Савет Европе Грађанскоправна конвенција о корупцији, отворена за потписивање 04. новембра 1999.
- 12) Конвенција Уједињених нација против транснационалног криминала, Палермо, децембар 2000.
- 13) Резолуција Савета Европе (97) 24 о двадесет водећих принципа за борбу против корупције
- 14) Препорука Савета Европе о правилима понашања јавних званичника (препорука бр. Р (2000) 10)
- 15) Препорука Савета Европе о заједничким правилима против корупције у финансирању политичких странака и изборних кампања (РЕЦ (2003) 4)

Министарство државне управе и локалне самоуправе

Активности детаљније су обрађене у оквиру Политичких критеријума - 1.1. Демократија и владавина права, 1.1.4. Државна управа.

Министарство здравља

Акционим планом за Поглавље 23 предвиђена је измена правног оквира у складу са смерницама које произлазе из обављене анализе правног оквира у области здравственог система у погледу ризика на корупцију. Такође, измена правног оквира у складу са смерницама које произлазе из обављене анализе правног оквира у области здравственог система у погледу ризика на корупцију за које се очекује да ће допринети смањењу корупције: и то нови Закон о здравственој заштити, Закона о коморама здравствених радника, и доношење новог Закона о лековима и Закона о медицинским средствима тако да се отклоне недостаци који стварају ризик на корупцију. Главни циљ измена Закона о здравственој заштити и доношења Закона о лековима јесте да се јасним и транспарентним правилима уреди област донација лекова; однос са фармацеутском индустријом; висина и поступање са поклоном; као и сукоб интереса здравствених радника и сарадника, као и лица која обављају функције (а немају статус функционера у смислу Закона о Агенцији за борбу против корупције).

Измене наведених закона планиране су до краја 2018. године.

Нови Закон о медицинским средствима налази у скупстинској процедури којим су детаљно уређене области осетљиве на корупцију, као и спречавање сукоба јавног и приватног интереса.

Измена Закона о коморама здравствених радника и усклађивање аката комора здравствених радника са изменама у Закону, предвиђена је у складу са смерницама које произлазе из обављене анализе правног оквира у области здравственог система у погледу ризика на корупцију. Измена закона је планирана до краја 2018. године.

Измене системских закона у здравству Републике Србије биће усклађени са:

- Резолуцијом Савета Европе (97) 24 о двадесет водећих принципа за борбу против корупције, и то у члановима 9, 11 и 14;
- Конвенцијом Уједињених нација против корупције, Мерида 2003, чланом 7;
- Препоруком Савета Европе о правилима понашања јавних званичника (преорука бр. Р (2000) 10) као и
- Одлуком Комисије од 6. јуна 2011. о успостављању ЕУ антикорупцијског механизма извештавања за борбу против корупције за периодичне провере ("Извештај Европске уније о борби против корупције ") (Ц (2011) 3673 коначни).

Министарство финансија

Измена Закона о финансирању политичких активности тако да се јасно утврде и разграниче обавезе Агенције, ДРИ и других органа у поступку контроле политичких активности и субјеката и прецизно утврде обавезе и механизми за транспарентност финансирања политичких субјеката.

Изменом постојећих и доношењем нових прописа, Република Србија ће се ускладити са Препоруком Савета Европе о заједничким правилима против корупције у финанси-

рању политичких странака и изборних кампања (РЕЦ (2003) 4) и Препоруком Савета Европе о правилима понашања јавних званичника (преорука бр. Р (2000) 10).

Пореска управа

Пореска управа активно учествује као одговорни субјект – институција у реализацији Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период 2013.-2018. године.

У Пореској управи постоји наглашена интенција да се у наредном планском периоду, организационо и кадровски унапреди Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор, формирањем посебне организационе јединице у саставу Пореске управе и повећањем броја инспектора унутрашње контроле са садашњих четири систематизована на осам минимално, која би се искључиво бавила пословима из делокруга унутрашње контроле. Приоритет поступања новоформиране организационе јединице, кадровски ојачане и оспособљене, био би:

- предузимање радњи на откривању и спречавању појава корупције на свим нивоима у Пореској управи;
- вођење истрага и припремање извештаја о истрагама покренутим на основу постојања сумње о неправилностима у поступању пореских службеника;
- поступање по пријавама за непрофесионално понашање пореских службеника;
- пријем жалби, притужби и приговора на рад пореских службеника;
- проверу актуелних и потенцијалних пореских службеника у погледу интегритета, стручне спреме и професионалних способности, у односу на захтеве службе;
- едукацију пореских службеника у погледу етичких стандарда и интегритета;
- поступање по захтеву других државних органа (судова, тужилаштва, МУП-а, заштитника грађана и др.).

Остварење планираног зависиће од Програма рационализације броја запослених у јавном сектору.

Управа царина

Изменити правни оквир у складу са обављеном свеобухватном анализом ризика на корупцију правног оквира царинског система.

Напомена: Најважнији подаци и финансијске пројекције Пореске управе и Управе царина обрађени су у оквиру њихових основних поглавља – ПГ 16: Опорезивање и ПГ 29: Царинска унија.

Агенција за борбу против корупције

Радна група за израду новог Закона о Агенцији окончала је рад у другој половини 2016. године, а нацрт Закона о Агенцији био је на јавној расправи од 1. октобра до 15. новембра 2016. године. У том периоду, Агенција је израдила и Министарству правде доста-

вила мишљење и сугестије за унапређење нацрта Закона о Агенцији, као и мишљење међународног експерта, израђено у оквиру Твининг пројекта „Превенција и борба против корупције“.

Усвајање новог Закона о Агенцији очекује се у току 2018. године.

Израда одговарајућих подзаконских аката након усвајања новог Закона о Агенцији за борбу против корупције и Закона о финансирању политичких активности, планирана је након усвајања новог закона.

Управа за јавне набавке

Усвајање новог Закона о јавним набавкама како би се отклонила ограничења за пуну примену мера за праћење, надзор и контролу Закона. Усвајање је планирано за II квартал 2018. године.

Изменом постојећих и доношењем нових прописа, Република Србија ће се ускладити са следећим директивама ЕУ:

-Директива Европског парламента и Савета 2014/24/ЕУ од 26. фебруара 2014. године о јавним набавкама и стављању ван снаге Директиве 2004/18/ЕЗ, са којом државе чланице морају да се ускладе у року од 24 месеца од дана ступања на снагу (осим за електронске набавке код којих је рок 30 месеци), односи се на тзв. класични сектор јавних набавки.

-Директива Европског парламента и Савета 2014/25/ЕУ од 26. фебруара 2014. године о набавкама наручилаца који обављају делатности у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга и стављању ван снаге Директиве 2004/17/ЕЗ, односи се на тзв. посебан/комунални сектор и рокови за усвајање за државе чланице ЕУ су исти као и код нове директиве којом се регулише класични сектор.

Напомена: процес усклађивања Закона о јавним набавкама са прописима ЕУ детаљно је обрађен у ППГ 5.

Министарство унутрашњих послова

Сектор унутрашње контроле је предложио доношење подзаконских аката који ће ближе регулисати начин рада Сектора унутрашње контроле, у складу са новим Законом о полицији:

- ✓ Правилник о начину и облицима вршења унутрашње контроле
- ✓ Правилник о начину спровођења теста интегритета у Министарству унутрашњих послова
- ✓ Правилник о евиденцији имовинског картона и провери промене имовног стања запослених у Министарству
- ✓ Упутство о спровођењу анализе ризика корупције у Министарству
- ✓ Правилник о раду у Сектору унутрашње контроле

Службеници Одељења за борбу против корупције ће на основу Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције који је усвојен 23.11.2016. године бити дужни да похађају обуке које организује Правосудна академија у Београду. Такође, дужни су да пре ступања на функцију, односно рад, доставе Агенцији за борбу против корупције, у писаној форми, потпуне и тачне податке о својој имовини и имовини супружника или ванбрачног партнера, као и малолетне деце уколико живе у истом породичном домаћинству.

Безбедносно проверавање полицијских службеника Одељења за борбу против корупције врше функцију спроводе министарство надлежно за унутрашње послове, у сврху утврђивања постојања сметњи са становишта заштите јавног поретка и Безбедносно-информативна агенција, у сврху утврђивања постојања сметњи са становишта безбедности Републике Србије.

Безбедносно проверавање, на писмени захтев руководиоца може се обавити без знања лица која се проверавају, и то пре ступања на рад, односно функцију, током вршења функције, односно обављања послова, као и годину дана по престанку вршења функције, односно обављања послова.

Институционални оквир - планиране активности у периоду од 2018. до 2021. године

Министарство правде

Нису планиране промене у институционалном оквиру.

Републичко јавно тужилаштво

Републичко јавно тужилаштво израдило је јула 2015. године Анализу организационе структуре, капацитета и овлашћења државних органа у борби против организованог криминала и корупције у сврху постизања ефикасности и јачања независности свих релевантних институција (прописана Акционим планом за поглавље 23 – активност 2.3.2.1), која је у директној вези са спровођењем Стратегије истрага финансијског криминала и Нацртом Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала и корупције. Наиме, Стратегијом истрага финансијског криминала и Нацртом предметног закона прописано је оснивање Посебних одељења виших јавних тужилаштава за сузбијања корупције. С тим у вези, израђена је предметна анализа којом је дата препорука о неопходном броју заменика у новим одељењима за борбу против корупције.

Дана 23.11.2016. године усвојен је Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције. Овим законом прописано је формирање посебних одељења за сузбијање корупције у вишим јавним тужилаштвима у Београду, Новом Саду, Нишу и Краљеву. Поред тога, закон је прописао и могућност формирања службе финансијске форензике у посебним одељењима за

сузбијање корупције. У току је преузимање организационо-техничких мера како би посебна одељења почела са радом почев од 01.03.2018. године.

Министарство унутрашњих послова

С обзиром да је Законом о полицији Сектор унутрашње контроле полиције добио нове надлежности и нове превентивне институте које треба да примењује у циљу сузбијања корупције у Министарству, Сектор унутрашње контроле је на основу извршене анализе постојећих капацитета и потреба за примену нових надлежности сачинио план реализације активности које имају за циљ:

- ✓ стварање организационих јединица у оквиру Сектора, који ће примењивати нове надлежности и повећање броја запослених у Сектору
- ✓ набавка техничке опреме (посебно опреме за прикривени надзор), софтвера и обука запослених у Сектора унутрашње контроле
- ✓ обезбеђивање смештајних капацитета за седиште Сектора унутрашње контроле и регионалних центара

У Управи криминалистичке полиције која се налази у саставу Дирекције полиције постоје организационе јединице које у свом делокругу рада обављају послове и задатке кроз јасно прецизиране процедуре и механизме, а који се тичу превенције и сузбијања различитих видова криминалитета (између осталог и кривичних дела са елементом корупције).

Сходно Закону о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције који је усвојен 23.11.2016. године, а у којем постоји обавеза да се у Србији формирају посебне јединице у Министарству, тужилаштву и судовима, које ће бити специјализоване за сузбијање корупције, Управа криминалистичке полиције ће формирати Одељење за борбу против корупције које ће бити организационо смештено у Служби за борбу против организованог криминала.

Одељење за борбу против корупције биће надлежно за спречавање, откривање и сузбијање свих облика корупције, како високе, тако и осталих видова корупције, на територији Републике Србије, као и координацију рада на пословима откривања и расветљавања кривичних дела из области сузбијања свих облика корупције. Оствариваће у оквиру делокруга Службе за борбу против организованог криминала сарадњу и заједнички рад са другим министарствима, другим органима и организацијама у Републици Србији на пословима откривања, спречавања и сузбијања свих облика корупције и учествоваће у међународним и националним акцијама на сузбијању свих облика корупције.

Формирањем Одељења за борбу против корупције у Служби за борбу против организованог криминала доћи ће до обједињавања послова сузбијања корупције на једном месту у Министарству унутрашњих послова што ће допринети ефикасности у сузбијању корупције и бржој и квалитетнијој координацији послова сузбијања корупције.

Према предложеном акту о систематизацији и унутрашњој организацији Министарства Одљење ће имати систематизованих 127 радних места

Одељење за борбу против корупције ће учествовати и у изради програма стручног усавршавања и оспособљавања (семинари, тренинзи, конференције и др.) из области сузбијања корупције, самостално и у сарадњи са Одељењем за стручно образовање и обуку, као и у радним телима формираним ради израде докумената стратешког и оперативног нивоа у циљу спречавања и сузбијања корупције.

Одељење ће у пословима који се односе на сузбијање корупције сарађивати са Тужилаштвом за организовани криминал у случајевима спречавања, откривања и сузбијања високе корупције, док ће у свим другим случајевима сузбијања корупције сарађивати са посебним одељењима виших јавних тужилаштава за сузбијање корупције у Београду, Краљеву, Нишу и Новом Саду.

Након усвајања нове систематизације у Министарству унутрашњих послова, Одељење за борбу против корупције у Служби за борбу прови организованог криминала биће централна организациона јединица Министарства унутрашњих послова задужена за сузбијање корупције и координацију послова сузбијања корупције.

Одељење за борбу против корупције ће у свом саставу имати 10 одсека:

- ✓ Одсек за борбу против високе корупције
- ✓ Одсек за координацију и планирање
- ✓ Одсек за борбу против корупције Београд
- ✓ Одсек за борбу против корупције Нови Сад
- ✓ Одсек за борбу против корупције Ниш
- ✓ Одсек за борбу против корупције Краљево
- ✓ Одсек за борбу против корупције Суботица
- ✓ Одсек за борбу против корупције Зајечар
- ✓ Одсек за борбу против корупције Јагодина
- ✓ Одсек за борбу против корупције Ужице

Одсек за борбу против високе корупције ће бити задужен да прикупља, анализира и процењује, стање и информације о актуелним и новим појавним облицима у области високе корупције, у циљу њеног сузбијања. Биће надлежан за спречавање, откривање и сузбијање кривичних дела из области високе корупције и сарадњу са Тужилаштвом за организовани криминал, у оним случајевима када су у корупцију укључена службена лица изабрана, именована или постављена од стране Народне скупштине, Владе Р Србије, Високог савета судства и Државног већа тужилаца, председника Републике Србије и опште седнице Врховног касационог суда, као и када је прибављена имовин-

ска корист већа од 200.000.000 динара, односно ако вредност јавне набавке прелази 800.000.000,00 динара или је корупција повезана са организованим криминалом, сходно Закону о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције. Такође, биће надлежан и за спречавање, откривање и сузбијање кривичног дела Праће новца, уколико је оно повезано за претходно наведеним делима, као и у другим случајевима прописаним наведеним Законом.

Одсек за координацију и планирање ће бити задужен да прикупља, анализира и процењује, стање и информације о актуелним и новим појавним облицима у области корупције сходно Закону о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције и остварује сарадњу са посебним одељењима виших јавних тужилаштва за сузбијање корупције у Београду, Краљеву, Нишу и Новом Саду. Биће надлежан за спречавање, откривање и сузбијање кривичних дела прописаних чланом 2. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције и координираће рад одсека за борбу против корупције у Београду, Новом Саду, Нишу, Краљеву, Суботици, Зајечару, Јагодини и Ужицу, као и за планирање оперативног поступања и праћење реализације предмета оперативног рада наведених одсека, у циљу откривања и расветљавања кривичних дела из области корупције.

Остали одсеци у Одељењу за борбу против корупције биће задужени сузбијање корупције на целој територији Републике Србије, у чему ће сарађивати и поступати по налозима посебних одељења виших јавних тужилаштва за сузбијање корупције у Београду, Краљеву, Нишу и Новом Саду.

Министарство финансија

Нису планиране промене у институционалном оквиру.

Пореска управа

Организационо и кадровско унапређење Одељења за унутрашњу контролу и управни надзор, формирањем посебне организационе јединице у саставу Пореске управе, детаљније је образложено у делу Планиране активности од 2018. до 2021.године.

Управа царина

-усвајање Закона о царинској служби како би се проширила овлашћења службеника Одељења за унутрашњу контролу УЦ.

-усвајање нове систематизације Одељења за унутрашњу контролу која ће предвидети знатно већи број службеника (минимум 25 службеника) и евентуалну другачију организациону структуру.

Министарство здравља

Унапређење система Финансијског управљања и контроле кроз праћење спровођења Акционог плана и других мера у овој области.

Планирани административни капацитети за период 2018– 2021. године

Министарство правде

У плану је попуњавање једног упражњеног места и то за руководиоца Групе за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције на позицији – саветник. Опис послова: руководи и планира рад Групе, пружа стручна упутства, координира и надзире рад државних службеника у Групи; координира спровођење Стратегије и Акционог плана и предузима мере које обезбеђују заједнички рад органа у борби против корупције; прати прописе и стандарде ЕУ из области борбе против корупције; учествује у при- преми прописа из области борбе против корупције; иницира припрему пројеката из области борбе против корупције; остварује сарадњу са међународним организацијама које се баве бор- бом против корупције; обавља и друге послове по налогу министра.

Услови за ово радно место су: Стечено високо образовање из научне, односно стручне области из поља Друштвено-хуманистичких на студијама другог степена (дипломске академске студије–мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије) односно на основним студијама у трајању од најмање 4 године, положен државни стручни испит, најмање 3 године радног искуства у струци, познавање рада на рачунару.

Што се тиче додатних кадрова у смислу преузимања службеника из других државних органа, у зависности од обима посла могуће је ангажовање до 4 лица запослена у судовима и тужилаштвима, путем преузимања односно упућивања уколико се буде радило о носиоцима правосудних функција.

Агенција за борбу против корупције

Јачање капацитета запослених у Агенцији предвиђено је Твининг пројектом „Превенција и борба против корупције“, кроз активности које се односе на анализу потреба за обукама запослених у Агенцији, израду плана и програма обука, као и њихово спровођење. Обуке спроведене у извештајном периоду односе се, између осталог, на стратешко планирање у области интерне и екстерне комуникације, превенцију корупције, сукоб интереса, контролу имовине и прихода и транспарентност. Планиране обуке у наставку спровођења пројекта обухватаће области планова интегритета, поступања по представкама, контроле финансирања, управљања пројектним циклусом, итд.

Министарство финансија

Систематизована радна места су попуњена и не планира се запошљавање нових државних службеника – извршиоца у Групи за систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета.

Министарство здравља

У складу са Одлуком о максималном броју на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему АП Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину, планира се повећање броја извршиоца у Министарству здравља и јачање инспекцијских служби. Уважавајући значај и потребу за праћењем ове области, настоји се да се у оквиру постојећег броја запослених обављају и послови са аспекта борбе против корупције, као што је чињено и до сада. Такође, планира се и изградња капацитета за инспекцију у оквиру министарства надлежног за послове здравља кроз планиране обуке и даљу едукацију.

Републичко јавно тужилаштво

Јачање административних капацитета спроводиће се кроз наставак континуираних специјалистичких програма обука, који се спроводе у сарадњи са Правосудном академијом, Амбасадом САД у Београду, Мисијом ОЕБС у Србији и другим страним партнерима.

Имајући у виду да је почетак примене Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције одређен за 01.03.2018. године, Републичко јавно тужилаштво упутило је захтев апелационим јавним тужилаштвима за спровођењем анализе потреба у вези са формирањем посебних одељења за сузбијање корупције у погледу смештајних капацитета, неопходне канцеларијске и ИТ опреме, административног особља, као и у циљу анкетирања заменика јавних тужилаца за рад у тим одељењима сходно предвиђеној динамици. Након упућивања и распоређивања заменика јавних тужилаца приступиће се специјализованим обукама.

Пореска управа

У Пореској управи постоји наглашена интенција да се у наредном планском периоду, организационо и кадровски унапреди Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор повећањем броја инспектора унутрашње контроле са садашњих четири систематизована на осам минимално, која би се искључиво бавила пословима из делокруга унутрашње контроле.

Управа царина

Потребно је:

- проширити и прецизирати овлашћења службеника Одељења за унутрашњу контролу
- повећати број запослених у Одељењу за унутрашњу контролу
- унапредити опремљеност и ојачати специјализоване вештине и знање запослених у Одељењу за унутрашњу контролу

- ојачати сарадњу са другим државним органима, нарочито са судовима и јавним тужилаштвима - набавка нове опреме из буџета РС и пројеката (возила, аналитички софтвер, опрема за видео надзор, као и остала опрема која би била у складу са овлашћењима предвиђеним Законом о царинској служби) – до краја 2021.

- континуирано обучавање запослених у Одељењу за унутрашњу контролу: учествовање у радним посетама у оквиру ЕУ Програма Царина 2020, организовање мисија, радионица и студијских посета у оквиру TAIEХ инструмента. У одређене обуке били би укључени и представници других државних органа, пре свих представници судова и тужилаштва ради јачања сарадње.

Министарство унутрашњих послова

Сектор је у свим стратешким документима дефинисан као орган који треба да контролише рад свих запослених у Министарству и који треба да примени нове превентивне механизме у циљу спровођења успешних истрага корупције.

На основу обавеза које су преузете из Закона о полицији, Акционог плана за Поглавље 23, као и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, Сектор је планира повећање броја запослених за 40 радних места до краја 2017. године, а у складу са предвиђеним активностима дефинисаним у акционим плановима које имају за циљ јачање капацитета Сектора за спровођење истрага корупције у Министарству унутрашњих послова у **плану је повећање броја запослених за још 40 радних места у периоду до 2021. године.**

Сектор унутрашње контроле као одговорни субјект за спровођење мера у оквиру Акционог плана за Поглавље 23 и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, има обавезу да врши проверу промене имовног стања, спроводи тест интегритета, спроводи анализу ризика корупције у Министарству унутрашњих послова и врши други и трећи ниво безбедносних провера за руководиоце стратешког, високог и средњег нивоа, али тренутно не располаже људским и техничким капацитетима.

У складу са новим надлежностима и организацијом, Сектор планира попуњавање упражњених радних места и повећање броја запослених **по 20 на годишњем нивоу у периоду од 2016-2018 године** у складу са предвиђеним активностима дефинисаним у акционим плановима које имају за циљ јачање капацитета Сектора за спровођење истрага корупције у Министарству унутрашњих послова.

У оквиру специјализованог Одсека за субијање корупције у саставу Службе за борбу против организованог криминала Управе криминалистичке полиције планирано је да се попуне упражњена **три радна места оперативаца**, а такође је и дат предлог за измену Систематизације радних места и унутрашње организације Министарства којим је предвиђено повећање броја радних места у поменутом Одсеку.

Преглед пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи 2018 – 2021. године

Министарство правде

Пројекат „*Превенција и борба против корупције*“ одобрен у оквиру Националног програма ИПА 2013. годину, чија је укупна вредност 6.000.000 евра реализоваће се кроз два уговора: уговор о услугама и твининг уговор. Поступак одабира понуде за Твининг уговор је спроведен 25. јуна 2015. године и одабран је италијанско-шпански конзорцијум. Пројектне активности ће подржати спровођење нове Стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана, јачање националних механизма у области превенције и борбе против корупције у циљу унапређења ефикасности релевантих институција у борби против корупције и смањења свих видова корупције, као и јачање капацитета Агенције за борбу против корупције. Спровођење пројекта почело је у јулу 2017. године.

Агенција за борбу против корупције

Пројекат „*Превенција и борба против корупције*“/Твининг уговор

Укупан буџет: 2.000.000 ЕУР

Извор финансирања: ЕУ/ИПА 2013

У склопу ИПА 2013 пројекта „*Превенција и борба против корупције*“ предвиђен је Твининг уговор, чији корисник ће бити Агенција за борбу против корупције. Уговор ће бити реализован у периоду 2016 - 2018. године. Спровођење Твининг уговора почело је у јулу 2016. године.

Општи циљ пројекта: Унапређење ефикасности у борби против корупције и смањењу свих облика корупције;

Специфични циљ пројекта: Јачање националних механизма за превенцију и борбу против корупције у складу са Националном стратегијом за борбу против корупције и пратећим Акционим планом.

Министарство унутрашњих послова

Сектор унутрашње контроле ће у оквиру пројекта ИПА 2015 Европске уније реализовати твининг пројекат у износу од 1.000.000 евра и набавку аудио и видео опреме, ИТ и комуникационе опреме у износу од 750.000 евра. Сектор ће путем наведеног пројекта значајно унапредити информатичке капацитете Сектора и обезбедити додатну заштиту база података које користи Сектор. У оквиру твининг пројекта је предвиђена реализација обука за полицијске службенике Сектора унутрашње контроле у области спровођења теста интегритета, развоја оперативне аналитике, спровођење обука у области истрага корупције и финансијских истрага, заштита ИТ система од цурења информација, као и израда процедура за доказивање кривичних дела са елементима корупције и процедура за примену посебних доказних радњи.

Републичко јавно тужилаштво

Од 17.07.2017. године у току је реализација пројекта ИПА 2013 „Превенција и борба против корупције“ чији је циљ унапређење ефикасности у борби против корупције и смањење свих облика корупције. Међу кључним активностима овог пројекта је јачање капацитета институција надлежних за превенцију, истрагу и кривично гоњење у предметима са коруптивним елементом, као и израда препорука за унапређење комуникације и сарадње између институција.

Управа царина

У Акционом плану за спровођење Стратегије интегрисаног управљања границом у Републици Србији 2017-2020 за увођење видео надзора је наведено да се финансира из буџета Републике Србије кроз Секторску буџетску подршку.

- ЕУ Програм Царина 2020 (детаљно описан у Поглављу 29 – Царинска унија кроз буџет и начин финансирања, циљ програма и планиране активности програма. Наведени су и референтни чланови ССП)

Планирани пројекти Управа царина описани су и у поглављима 7 – Право интелектуалне својине, 24 – Правда, слобода и безбедност и 29 – Царинска унија

Министарство здравља

Министарство здравља у овом тренутку не учествује у међународним пројектима на тему борбе против корупције. Међутим, Министарство здравља је члан Европске мреже за борбу против преваре и корупције у здравственом сектору - European Healthcare Fraud & Corruption Network (EHFCN), непрофитне организације посвећене борби против преваре, корупције и штете у здравственом сектору широм Европе у циљу побољшања здравствених система за добробит пацијената, и активно учествује у њеном раду. Темелји ове организације леже у Европској декларацији о превари и корупцији у здравственом систему

Планиране мере за период од 2018. до 2021. године

Након истека периода важења Националне стратегије за борбу против корупције за период од 2013. године до 2018. године и пратећих акционих планова, Министарство надлежно за послове правосуђа процениће остварене резултате и упоредити их са свеукупним стањем у погледу корупције у Србији. На основу тога биће дефинисане потребне мере за преостали временски период до приступања.

Републичко јавно тужилаштво

У складу са одредбама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, почев од 01.03.2018. године почеће са радом посебна одељења за сузбијање корупције у вишим јавним тужилаштвима у Београду, Новом Саду, Нишу и Краљеву. Сходно прописаној динамици спрово-

вешће се упућивање и распоређивање заменика јавних тужилаштва у посебна одељења до попуне свих предвиђених радних места.

3.23.3. Основна права

Људска права

Преглед стања

Законодавни оквир

Заштита људских и мањинских права загарантована је Уставом ("Службени гласник РС", бр 98/2006.). На основу члана 18. Устава Републике Србије, људска и мањинска права гарантована Уставом непосредно се примењују. Такође, Устав гарантује људска и мањинска права зајамчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима који се непосредно примењују. У складу са чланом 16. став 2. Устава општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни су део правног поретка Републике Србији је и непосредно се примењују. Глава II (чланови 18 до 81) Устава Србије посвећена је заштити људских и мањинских права и слобода, и ово питање покрива више од трећине Устава Републике Србије.

Институционални оквир

Сви органи јавне власти учествују у заштити и унапређењу људских права, у оквиру своје надлежности. Институционални оквир за заштиту основних права у Републици Србији обухвата следеће органе:

- Народна Скупштина (Скупштински Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова);

- Тела Владе за унапређење и заштиту људских права: Канцеларија за људска и мањинска права, Комесаријат за избеглице и миграције, Координационо тело за родну равноправност

- Надлежна министарства: Министарство правде, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство културе и информисања, Министарство здравља.

- Саветодавна тела Владе: Савет за права детета, Савет за особе са инвалидитетом, Савет Владе за борбу против трговине људима, Савет за националне мањине, Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома-

- Надлежни покрајински органи: Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице, Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова, Покрајински секретаријат за здрав-

ство, социјалну политику и демографију, Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање.

- Независни државни органи за заштиту и унапређење људских права: Заштитник грађана, Повереник за заштиту равноправности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Покрајински заштитник грађана - омбудсман, локални омбудсман.

Заштита људских и мањинских права у Републици Србији је осигурана пред редовним судовима и Уставним судом.

Канцеларија за људска и мањинска права је служба Владе, која обавља стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина, праћење положаја припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривања мањинских права; остваривање веза националних мањина са матичним државама. Активности Канцеларије за људска и мањинска права се реализују кроз праћење и унапређење стања људских права у Републици Србији. Канцеларија за људска и мањинска права пружа стручну и административно-техничку потпору Савету за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права и Савету за праћење реализације Акционог плана за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2014. до 2018. године

Административни капацитети

Административни капацитети одређени су Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, система јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину. Према наведеној одлуци КЈМП, одређен је максималан број од 30 извршилаца.

У оквиру Министарства државне управе и локалне самоуправе образован је Сектор за људска и мањинска права, регистре и матичне књиге који обавља послове државне управе који се односе на: припрему прописа о људским и мањинским правима; вођење регистра националних савета националних мањина; избор националних савета националних мањина; вођење посебног бирачког списка националне мањине, као и друге послове одређене законом. Наведени послови обављају се у оквиру две унутрашње јединице, у оквиру којих је систематизовано 10 радних места, од којих 2 радна места – саветника, није попуњено, што је у односу на 2016. годину смањење капацитета за обављање поменутих послова и сматрамо да је потребно повећање административних капацитета.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

ИПА 2013 – Твининг пројекат „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“ је реализован у периоду од августа 2015. закључно са јуном

2017.године, Пројекат је по први пут у оквиру децентрализованог система управљања (ДИС) спровела Канцеларија за људска и мањинска права у сарадњи са Повереником за заштиту равноправности, а уз подршку „Лудвиг Болцман“ Института за људска права из Аустрије и Урад за народности Републике Словеније. Циљ пројекта је јачање и примена релевантног законодавног оквира у области људских и мањинских права и њихово унапређење у складу са европским стандардима. Укупан износ буџета је 1.200.000 евра, од чега предвиђено суфинансирање из буџета Републике Србије износи 60.000 евра.

Сврха овог пројекта је оснаживање постојећих капацитета релевантних институција на националном нивоу и главних актера за спровођење људских права и унапређивање спровођења антидискриминационих политика на националном и локалном нивоу. Пројекат има за циљ да оснажи и омогући спровођење релевантног законодавног оквира у области људских права и заштите мањина и његово унапређење у складу са европским стандардима. У оквиру пројекта су, између осталих, реализоване бројне активности које имају за циљ унапређење положаја бранитеља људских права, јачање капацитета националних савета националних мањина и Повереника за заштиту равноправности.

Реализација пројекта „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“, финансиран је из билатералног програма Владе Републике Србије и Краљевине Норвешке. Реализација пројекта трајала је од марта 2015, до марта 2017. године. Овај пројекат реализован је у вредности нижој од планиране, те је из средстава Билатералног пројекта утрошено око 26 мил. РСД, од чега је учешће КЈМП износило 4,3 мил. РСД. Општи циљ пројекта је допринос успостављању владавине права засноване на недискриминацији и равноправности свих, а специфични циљ пројекта је повећана толеранција и разумевање према ЛГБТ популацији у српском друштву. Пројекат је обухватао велики број активности усмерених ка јачању компетенција државних службеника и запослених у јавном сектору, пре свега у центрима за социјални рад из области антидискриминације, али и активности усмерених ка повећању разумевања опште популације о ЛГБТ правима и о степену дискриминације са којим се они суочавају. У оквиру наведеног пројекта, спроведене су бројне кампање на локалном нивоу за подизање свести јавности о проблемима са којима се суочавају ЛГБТ особе, као и напредне обуке за рад са сексуалним и родним мањинама и њиховим породицама у систему социјалне заштите.

Примена механизма Уједињених нација о поштовању људских права

Делегација Републике Србије представила је Иницијални извештај о примени Међународне конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака на 8. заседању Комитета за присилне нестанеке, 4-5. фебруара 2015. године у Женеви.

Сарадња са међународним и регионалним организацијама

Делегација Европског комитета за спречавање мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака спровела је четврту периодичну посету Републици Србији, у периоду од 26. маја до 5. јуна 2015. године. Комитет је Извештај о посети Републици Србији усвојио на својој 88. седници одржаној од 2. до 6. новембра 2015.

Република Србија је укључена у иницијативу коју је покренуо Савет Европе 2006. године програм "Изградња Европе за децу и са децом" у циљу ефикасне имплементације постојећих стандарда и унапређења права деце у Европи.

Делегација Европског комитета за спречавање мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака (European Committee for the Prevention of Torture - CPT) обавила је седмодневну ad hoc посету Републици Србији у периоду од 31. маја до 7. јуна 2017. године.

Извештај Европског комитета за спречавање мучења о ad hoc посети Републици Србији је усвојен на његовом 94. заседању, одржаном од 6. до 10. новембра 2017. године, након чега је достављен надлежним властима Републике Србије 22. новембра 2017. године.

У складу са Извештајем, Комитет је затражио да му надлежне власти Републике Србије доставе, у року од 4 месеца, одговоре на различите препоруке, коментаре и захтеве за достављање информација, уз наводеће комплатног описа мера предузетих за њихово спровођење.

Европска комисија против расизма и нетолеранције (ECRI) усвојила је извештај о Србији 22. марта 2017. године на 72. пленарном састанку, а који је објављен 16. маја 2017. године. Саставни део извештаја су и коментари државе на извештај, који су достављени ECRI-ју током консултативног процеса. У односу на своје ставове ECRI је држави Србији упутила 21 препоруку, док две препоруке захтевају приоритетно спровођење и над њихом применом ће ECRI извршити надзор у року од две године: Скупштина Србије и Влада би требало да усвоје кодекс понашања који забрањују употребу говора мржње и Српске власти треба да дају приоритет запошљавању сразмерном броју Рома и припадника других мањина у државној служби.

Национална контакт-особа за борбу против злочина из мржње присуствовала је Годишњем састанку националних контакт-особа за борбу против злочина из мржње који је одржан у Бечу, 16. и 17. новембра 2017. године. Девети координациони састанак представника надлежних државних органа и организација цивилног друштва у циљу успостављања механизма борбе против злочина из мржње у Републици Србији, одржан је 4. и 5. децембра 2017. године.

Министарство државне управе и локалне самоуправе активно је учествовало у регионалном пројекату Европске уније и Савета Европе - Промоција људских права и заштите мањина у Југоисточној Европи, који се успешно реализује. У пројекту Република Србија је изабрала 6 локалних самоуправа које успешно спроводе своје пројекте у промоцији људских права и заштите мањина од укупно 36 општина које се спроводе у региону Југоисточне Европе. Пројекат има за циљ да побољша приступ мањинским правима на разним нивоима власти, засноване на стандардима Савета Европе у овој области, а нарочито Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и Европске повеље за регионалне и мањинске језике, и полази од чињенице да искуства и изазови које постоје на локалном нивоу, укључујући ограничене ресурсе који су на располагању, могу бити веома слични у свим корисницима пројекта и да практичне мере које

се успешно спроводе за повећање кохезије и приступ мањинским правима у једној општини, такође могу бити веома корисне и у другим. Пројекат се финансира средствима Савета Европе и Европске уније.

Желимо да истакнемо веома добру сарадњу са Канцеларијом високог комесара ОЕБС-а за националне мањине, која је активно учествовала како својим коментарима и сугестијама у току јавне расправе у законодавном процесу и учешћем представника Канцеларије високог комесара на округлим столовима, које је Министарство државне управе и локалне самоуправе организовало.

Мере планиране за период од 2018. до 2021.

Планиран је наставак рада Савета за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права у циљу пуне имплементације свих релевантних препорука УН механизма.

Савет се редовно састаје и у протеклом периоду је израдио План за праћење примене препорука механизма УН за људска права који садржи препоруку, надлежни орган за реализацију препоруке, резултат односно статус препоруке и динамику извршења.

У извештајном периоду Савет је одржавао редовне састанке, а у међувремену је због формирања нових сазива Владе, два пута дошло до промене чланова Савета. Напомињемо да су промене извршене само у оним ресорима, где је дошло до персоналних промена и то у 2016. – Министарство просвете, Министарство културе, МУП и Министарство здравља, а у 2017. – Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство културе и информисања, Министарство рада, запошљавања, бораčkih и социјалних питања, Министарство спољних послова и новоформирано Министарство за европске интеграције.

У истом периоду израђен је и представљен План за праћење примене препорука механизма УН за људска права који омогућава лакше праћење имплементације препорука добијених од уговорних тела, обзиром да садржи препоруку, надлежни орган за реализацију препоруке, резултат односно статус препоруке и динамику извршења.

Савет је такође, радио на формализовању и дефинисању сарадње са цивилним сектором. Меморандум о сарадњи потписао је седам организација цивилног друштва, а процес потписивања меморандума са релевантним организацима цивилног друштва биће настављен у даљем току рада Савета.

Ради јачања капацитета и лакшег праћења примене препорука механизма УН за људска права настављено је са спровођењем обука за контакт особе и заменике контакт особа у Савету. Канцеларија за људска и мањинска права је ове обуке организовала уз подршку Канцеларије Високог комесара за људска права и Мисије ОЕБС-а у Србији, као и у оквиру ИПА 2013 твининг пројекта „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција на дискриминацију“.

Пета седница Савета за праћење примене препорука механизма УН за људска права одржана је 31. октобра 2017. године. На овој седници конституисан је нови сазив Савета и донета одлука о изменама и допунама Пословника о раду Савета како би се омогућила већа ефикасност у раду и одлучивању овог тела. Такође, током ове седнице организовано је Јавно слушање посвећено Извештају Републике Србије за трећи циклус Универзалног периодичног прегледа (UPR) коме су присуствовали представници кључних ресора, независних државних органа, организација цивилног друштва и међународних организација.

Такође, Савет за праћење примене Стратегије за превенцију и заштиту од дискриминације ће наставити са радом у циљу пуне примене Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2014. до 2018. године.

Савет се састаје редовно и прати мере и активности које надлежни ресори предузимају у циљу реализације Акционог плана.

У извештајном периоду Канцеларија је израдила два, од укупно пет Извештаја о праћењу имплементације Акционог плана за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације.

Наведене обуке организовала је и спровела Канцеларија за људска и мањинска права уз подршку Канцеларије високог комесара Уједињених нација за људска права и Мисије ОБЕС-а у Србији.

Канцеларија је у сарадњи са Канцеларијом УН у Србији израдила је Анализу резултата примене Стратегије и припадајућег АП-а, у циљу припреме основа за израду новог стратешког документа. С тим у вези одржана су четири евалуациона састанка са представницима организација цивилног друштва и локалних самоуправа у Новом Саду и Крагујевцу, Нишу. Састанку у Београду присуствовале су и контакт особе задужене у ресорима за праћење реализације АП за примену антидискриминационе Стратегије.

Нису планиране промене институционалног оквира.

Примена механизма Уједињених нација о поштовању људских права – осам основних уговора о људским правима и Универзални периодични преглед –

Комитету за права детета је, 24. јануара 2017. године, представљен Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о правима детета (CRC/C/SRB/2-3), на 74. заседању у Женеви.

Представљен Трећи периодични извештај о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима (CCPR/C/SRB/3), у Женеви, 7. и 8. марта 2017. године, на 119. заседању Комитета за људска права.

Влада је на седници одржној 27. јула 2017. године усвојила Четврти периодични извештај о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена, након чега је исти упућен Комитету за елиминисање дискриминације жена (CEDAW).

Израђен је Извештај Републике Србије за трећи циклус Универзалног периодичног прегледа (UPR) и достављен Влади на усвајање, након чега ће бити прослеђен Савету за људска права Уједињених нација.

Влада Републике Србије је на седници одржаној 31. октобра 2017. године усвојила Извештај за трећи циклус Универзалног периодичног прегледа (UPR), који је упућен Савету за људска права УН. Канцеларија за људска и мањинска права, која је израдила овај извештај, започела је припреме за формирање државне делегације која ће овај Извештај представити пред Радном групом Савета за људска права УН у јануару 2018. године.

Делегација Републике Србије је представила II-V периодични извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације (CERD), у Женеви, 21. и 22. новембра 2017. године, на 94. заседању Комитета за укидање расне дискриминације. Комитет је 1. децембра 2017. године усвојио Закључна запажања (CERD/C/SRB/CO/2-5) и упутио Републици Србији 20 препорука од којих су две приоритетне за извештавање са роком од годину дана. Канцеларија за људска и мањинска права је превела текст Закључних запажања, објавила их на својој интернет страници и доставила надлежним ресорима ради упознавања и поступања у складу са надлежношћима

Канцеларија за људска и мањинска права започела је припреме за израду Извештаја о примени препорука број 15, 33 и 39 из Закључних запажања Комитета за људска права у вези са Трећим периодичним извештајем о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима. Република Србија има обавезу да до марта 2018. године извести Комитет о предузетим мерама у примени ових препорука које се односе на Искљученост Рома (15), Избеглице и тражиоце азила (33) и Слободу изражавања (39).

У складу са нотом Високог комесара за људска права да се до 31. јануара 2018. године одговори на позив, потврђено је да ће делегација Републике Србије представити Четврти периодични извештај о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена (CEDAW) на 72. заседању Комитета за елиминисање дискриминације жена, у фебруару 2019. године, у Женеви.

Преглед планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

ИПА 2013 – Твининг пројекат „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“ је почео са реализацијом половином 2015. и трајао је до јуна 2017. године.

Кључни резултати пројекта су :

- Препоруке за унапређење процеса израде стратешких докумената у области заштите права националних мањина и заштиту равноправности,
- Препоруке за унапређење процеса праћења имплементације препорука механизма УН за људска права као и за праћење примене акционих планова у области заштите од дискриминације и остваривања права националних мањина,

- Допринос стратешким документима ПЗР у виду података добијених кроз истраживање јавног мњења “Однос грађана и грађанки према дискриминацији у Србији”,
- Оснажени капацитети Повереника за заштиту равноправности за рад на ширењу свести и рад са различитим друштвеним актерима на националном и локалном нивоу као и за прикупљање доказа у случајевима дискриминације,
- Е-курс за актере на локалном нивоу, посебно јединице локалне самоуправе, са циљем да се развијају мере за ширење свести и превенцију дискриминације на локалном нивоу,
- Јачање капацитета за службенике у управи (74 учесника на обукама), националних савета националних мањина (64) и НВО (25) са циљем да се промовише приступ правној заштити и унапреди заштита права осетљивих група,
- Обуке за полазнике Правосудне академије са примерима судске праксе у случајевима дискриминације (54 учесника) и обуке за представнике полиције (28) о заштити људских и мањинских права,
- Активности за јачање свести грађана о заштити права бранилаца људских и права националних мањина.

Канцеларија за људска и мањинска права је у сарадњи са Тимом за социјалну инклузију и смањење сиромаштва, уз подршку Краљевине Норвешке обезбедила средства за спровођење двогодишњег пројекта „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву”. У оквиру наведеног пројекта, спроведене су кампање за подизање свести јавности о проблемима са којима се суочавају ЛГБТ особе, затим обуке за новинаре о етичком извештавању о ЛГБТ популацији и за оснаживање капацитета полиције, центара за социјални рад, правосудних органа за адекватно поступање са ЛГБТ особама, као и напредне обуке за рад са сексуалним и родним мањинама и њиховим породицама у систему социјалне заштите. Пројекат је реализован у трајању од 2 године, у периоду јануар 2014 –март 2017. године. Вредност пројекта је 44.285.000 динара, уз учешће у финансирању из буџета Републике Србије у износу од 4.444.000 динара

У наредном периоду Канцеларија ће закључити двогодишњи Меморандум о разумевању са Дечијим фондом Уједињених нација (УНИЦЕФ) чији је циљ пружање пружање подршке раду Савета за праћење имплементације препорука УН механизма за људска права кроз оснаживање организација цивилног друштва да учествују у дефинисању и имплементацији механизма праћења остваривања права деце дефинисаних Конвенцијом о правима детета као и законским и стратешким оквиром Републике Србије.

Осим тога, Канцеларија ће настојати да у наредном периоду планира и програмира пројекте чија се реализација финансира из средстава предприсупних фондова Европске уније и других билатералних фондова.

Мере планиране за период од 2018. до 2021.

Планиран је наставак рада Савета за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права у циљу пуне имплементације свих релевантних препорука УН механизма.

Административни капацитети

Акционим планом за поглавље 23, усвојеним од стране Владе Републике Србије, предвиђено је институционално јачање Канцеларије за људска и мањинска права.

Подршка праћењу имплементације усклађеног законодавства са правном тековином Европске уније и праћење реализације мера предвиђених Акционим планом Стратегије превенције и заштите од дискриминације, подразумева ангажовање двоје додатних извршилаца.

Истим документом препознат је и значај формирања Националног механизма за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права у складу са препоруком из другог циклуса Универзалног периодичног прегледа. Влада РС донела је Одлуку о образовању Савета за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права („Службени гласник РС“, број 140/14), према којој Канцеларија обавља послове Секретаријата Савета, односно пружа стручну и административну помоћ, а директор Канцеларије председава Саветом.

Савет прати примену препорука Савета за људска права у оквиру Универзалног периодичног прегледа и препорука осам уговорних тела УН.

Имајући у виду да је реч о континуираним активностима, с обзиром да се у оквиру надзорног система УН о људским правима, у регуларним временским интервалима разматра стање људских права у нашој земљи, а уз уважавање чињенице свеобухватности и обима послова, потребно обезбедити ангажовање додатног извршиоца који би пратио у реализацију наведених активности.

Сарадња са међународним и регионалним организацијама

Регуларна сарадња са специјалним процедурама Уједињених нација кроз припреме информација, извештаја, затражених одговора на упитнике и пријем специјалних процедура током њихових посета Републици Србији;

Примена механизма Уједињених нација о поштовању људских права – осам основних уговора о људским правима и Универзални периодични преглед: Представљање Извештаја Републике Србије за трећи циклус Универзалног периодичног прегледа пред саветом за људска права, у јануару 2018. године.

Извештај о примени препорука број 15 (искљученост Рома), 33 (Избеглице и тражиоци азила) и 39 (Слобода изражавања) из Закључних запажања Комитета за људска права у вези са Трећим периодичним извештајем о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима потребно је доставити до марта 2018. године.

-Достављање одговора на додатна питања у вези са Четвртим периодичним извештајем о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена (CEDAW) Комитету за елиминисање дискриминације жена УН до краја 2018. године.

-Достављање Извештаја о примени препорука број 16 (примена члана 54а Кривичног законика) и 17 (статистика о предметима у вези са расном доискриминацијом пред судовима и тужилаштвима) у вези са II-V извештајем о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације Комитету за укидање расне дискриминације УН до 5. децембра 2018. године

Представљање Четвртог периодичног извештаја о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена (CEDAW) у фебруару 2019. године на 72. заседању Комитета за елиминацију дискриминације жена.

Достављање Трећег периодичног извештаја о примени Конвенције против тортуре и других сурових или понижавајућих казни или поступака до 15. маја 2019. године

Достављање Трећег периодичног извештаја о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима до 30. маја 2019. године.

Достављање Шестог до деветог извештаја о примени Конвенције о укидању свих облика расне дискриминације Комитету за укидање расне дискриминације до 27. априла 2020. године.

Четврти периодични извештај о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима треба доставити Комитету за права човека до 29. марта 2021. године.

Други периодични извештај о примени Конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака доставити Комитету за права несталих лица до 13. фебруара 2021. године.

У периоду до 2021. године се такође очекује:

Сарадња са регионалним организацијама Сарадња са Европским комитетом за спречавање мучења и нехуманих или понижавајућих казни или поступака у складу са Конвенцијом Савета Европе о спречавању мучења и нехуманих или понижавајућих казни или поступака;

Пета периодична посета Европског комитета за спречавање мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака (СРТ) Републици Србији. (О тачном датуму посете бићемо обавештени 30 дана раније током 2020. године).

Сарадња са Европском комисијом против расизма и нетолеранције (ECRI) и ОЕБС/ОДХИР у вези са злочином из мржње;

Сарадња са Директоратом за људско достојанство и равноправност Савета Европе Јединицом за сексуалну оријентацију и родни идентитет.

Затворски систем

Преглед стања

Законодавни оквир

Законом о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 55/2014), регулисано је поступање према лицима лишеним слободе, њихова права и механизми заштите права, који су у највећој мери усклађени са међународним стандардима из ове области. Област извршења кривичних санкција није регулисана посебним прописима ЕУ. Закон о извршењу кривичних санкција садржи одредбе којима се гарантује забрана мучења и другог нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања које су усклађене са Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода (члан 3.), Повелем о основним правима у Европској унији (члан 4.), Конвенцијом против тортуре и других свирепих, нечовечних или понижавајућих казни или поступака, Европском конвенцијом за спречавање тортуре и нељудског или понижавајућег поступања или кажњавања и препорукама садржаним у Европским затворским правилима. Управа за извршење кривичних санкција у циљу превенције тортуре и других облика нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања спроводи свеобухватне мере како би обезбедила делотворну примену законских решења у пракси. Управа континуирано ради на упознавању осуђених лица са њиховим правима, реализује редовну обуку запослених и врши интерни надзор рада завода. Посебна пажња се поклања сарадњи са независним органима који обављају контролу извршења кривичних санкција, које чине: Независни механизам за превенцију тортуре, који је формиран у складу са Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других облика сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака („Службени лист СЦГ-међународни уговори“ бр.16/05 и 2/06 и „Службени гласник РС- међународни уговори“ бр. 7/11), Заштитник грађана, као и организације цивилног друштва које се баве заштитом људских права.

Влада Републике Србије је у децембру 2013. године, донела Стратегију развоја система извршења кривичних санкција у РС до 2020. године („Службени гласник РС“ бр.114/2013). У Стратегији су изложени до сада постигнути резултати у спровођењу претходне Стратегије за реформу система извршења кривичних санкција, која је била пројектована за период од 2005. до 2012. године. Закључак је да је већина реформских задатака реализована потпуно или у већој мери. Нови документ, Стратегија развоја система извршења кривичних санкција наставља са испуњавањем реформских задатака зацртаних у претходној Стратегији, уз укључивање постојећих приоритета и опредељења Управе у циљу достизања стандарда и функционисања по принципима модерних и развијених пеналних система. Управа за извршење кривичних санкција, израдом ове Стратегије, опредељује се за даљи развој система у циљу заштите друштва од криминалитета континуираним побољшањем услова у којима се санкције извршавају уз примену савремених достигнућа у третману осуђених у сврху њихове успешне реинтеграције у друштвену заједницу и смањења стопе поврата. Дефинисани су главни изазови у

раду Управе до 2020. године и одређене су приоритетне активности у 12 области развоја система извршења кривичних санкција.

У циљу унапређења законодавног оквира Републике Србије у области извршења кривичних санкција и потпуног усклађивања са правним тековинама Европске уније, у мају 2014. године усвојен је нови Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 55/2014), којим се подиже ниво заштите права лица лишених слободе. Доношењем Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, који је такође донет у мају 2014. године („Службени гласник РС”, бр. 55/2014), посебно се регулише ова област, због значаја извршења алтернативних санкција и у циљу усклађивања са међународним стандардима у овој области. Законом о извршењу ванзаводских санкција и мера предвиђено је унапређење законске регулативе која је неопходан предуслов за унапређење алтернативних санкција и успешну ширу примену свих ванзаводских санкција и мера у складу са Пробационим правилима Савета Европе. Нови Закон о извршењу кривичних санкција и Закон о извршењу ванзаводских санкција и мера примењују се од септембра 2014. године. Усвојен је Акциони план за спровођење Стратегије развоја система извршења кривичних санкција у РС до 2020. године.

Институционални оквир

У надлежности Управе за извршење кривичних санкција, налази се 29 завода и то: два казнено-поправна завода затвореног типа са посебним обезбеђењем, два казнено-поправна завода затвореног типа, четири казнено-поправна завода отвореног типа, 17 окружних затвора полуотвореног типа, Специјална затворска Болница у Београду; Казнено-поправни завод за жене у Пожаревцу, Казнено-поправни завод за малолетнике у Ваљеву, Васпитно-поправни дом у Крушевцу, као и Центар за обуку и стручно оспособљавање. У оквиру Управе за извршење кривичних канцеларија организоване су и канцеларије за извршење алтернативних санкција и мера. Комплетна мрежа канцеларија за алтернативне санкције је успостављена на нивоу државе, отварањем укупно 25 канцеларија. Успостављање мреже канцеларија за алтернативне санкције је било праћено спровођењем континуиране обуке за носиоце правосудних функција и новоименоване поверенике за алтернативне санкције. Нацрт правилника којим се регулише извршење ванзаводских санкција је усвојен и примењује се.

Реконструкција постојећих смештајних капацитета завода у складу са европским стандардима се успешно примењује. Извршена је реконструкција и опремање два приватна блока Окружног затвора у Београду. У Окружном затвору у Ужицу у јануару месецу 2016. завршени су предвиђени инвестициони радови - надоградња спрата, тако да су обезбеђене нове просторије за лекарски преглед лица лишених слободе и рад службеника третмана.

Завршена је реконструкција целокупног смештаја за лица лишена слободе у згради Интернат у Казнено поправном заводу за малолетнике у Ваљеву. Стављен је у функцију део пете стамбене зграде за смештај старих лица и особа са

инвалидитетом у КПЗ у Пожаревцу-Забели. У КПЗ у Нишу усељен је реновиран Ц Павиљон за смештај осуђених лица, а у току је изградња новог пријемног одељења за осуђена лица, дежурне службе и сале за посете. За комплетну реконструкцију смештајних капацитета и изградњу нових у КПЗ за жене у Пожаревцу добијена је грађевинска дозвола и у току је процес избора најповољнијег понуђача за извођење радова. У ВПД у Крушевцу завршено је реновирање зграде пријемног одељења. У Специјалној затворској болници у Београду завршена је реконструкција и опремање блока за експертизу блока за извршење мере безбедности обавезног лечења алкохоличара. Изградња нових објеката у циљу унапређења животних услова у затворима је почела. За изградњу новог затвора у Панчеву изабран је извођач радова у априлу месецу 2016. године, а грађевински радови су започети 16. маја 2016. године, са планираним роком завршетка 2018. године. У току је поступање по примедбама и отклањање недостатака у идејном пројекту за изградњу новог затвора у Крагујевцу. У циљу обезбеђења делотворније судске заштите и надзора над поштовањем права лица лишених слободе, одштампани су и дистрибуирани ЗИКС и правилници који регулишу положај лица лишених слободе. Такође, Приручник за осуђена лица и Приручник за притворена лица, као и формулари за жалбе и притужбе су одштампани и дистрибуирани.

Административни капацитети

Систем за извршење кривичних санкција карактерише недовољна попуњеност радних места што у условима повећаног броја лица лишених слободе отежава извршавање прописаних послова. У Управи за извршење кривичних санкција тренутно је запослено 4.112 лица. Стратегијом Владе, предвиђена је рационализација државне управе до 2018. године, па је сходно томе Комисија за давање сагласности за попуњавање радних места одобрила попуњавање радних места само неопходних и то: 6 лекара и 153 приправника командира. Конкурс за пријем нових лекара је спроведен, а за пријем нових командира приправника конкурс је у току.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Управа за извршење кривичних санкција у складу са Стратегијом развоја система извршења кривичних санкција у РС до 2020. године, предузима мере и активности у циљу проширења капацитета за смештај осуђених лица, развоја кадровских капацитета и подизања начина рада на виши ниво. У том смислу, у току је спровођење активности и пројеката у складу са стратешким документима и акционим плановима, као и неколико пројеката финансираних у оквиру претприступне помоћи ЕУ, из донација по билатералним споразумима, из кредита, као и из буџета Републике Србије.

1) Секторски програм ИПА 2013 садржи посебан пројекат: „*Унапређење капацитета и компетентности затворског система у Републици Србији*“ са буџетом од 5,5 милиона евра, од чега је учешће Републике Србије 710,000 евра. Циљ пројекта је побољшање

радних и животних услова осуђеника у затворском систему. Овај пројекат обухвата више операција и биће реализован кроз три уговора:

- *Пројекат за едукацију и тренинг запослених у поступању према осуђеним лицима*, у циљу развоја програма поступања према осуђенима и развоја капацитета за обуку запослених спроводи се кроз твининг операцију, са буџетом од 950.000 евра и сопственим учешћем од 50.000 евра. Сврха пројекта је повећање ефикасности програма поступања према осуђеним лицима у циљу смањења стопе поврата осуђеника и криминалитета друштва. Пројекат је у фази сачињавања уговора са изабраним твининг партнером.

- *„Пројекат за набавку опреме за обуку и упошљавање осуђених и набавку опреме за унапређење животних услова у затворима“* има укупан буџет од 1.500.000,00 евра, са учешћем Републике од 225.000,00 евра. Циљ пројекта је повећање броја осуђених који пролази квалитетну обуку и упошљавање, као и побољшање услова смештаја у затворима кроз набавку соларних панела за обезбеђење грејања. Сврха пројекта је боља ресоцијализација осуђених кроз организацију обуке и упошљавања и боље услове смештаја.

- *„Пројекат реконструкције и изградње објеката у Казнено – поправном заводу за жене у Пожаревицу“* – једином женском затвору у Србији, има буџет од 3.000.000,00 евра, од чега је учешће Републике Србије 435.000,00 евра. Пројекат има за циљ побољшање услова смештаја женске популације у циљу подизања обезбеђења људских права на виши ниво, током извршења казне затвора.

2) У складу са стратешким циљевима, Управа је завршила пројекат *реконструкције и изградње смештајних капацитета (Интернат 1 и Интернат 2) у Казнено - поправном заводу за малолетнике у Ваљеву*, који је финансиран средствима билатералне финансијске помоћи од Владе Краљевине Норвешке у вредности од 25.000.000,00 НОК. Циљ пројекта је унапређење смештајних и животних услова малолетника, у циљу подизања обезбеђења људских права на виши ниво, током извршења казне затвора и с тиме и бољих ефеката ресоцијализације и смањења стопе поврата код малолетничке популације и млађих пунолетника.

3) Осим из фондова помоћи и донација, Управа спроводи два пројекта *изградње новог затвора у Панчеву* за смештај 500 лица лишених слободе, у вредности 18.000.000,00 евра, и *новог затвора у Крагујевцу* за смештај 400 лица лишених слободе у вредности од 17.000.000,00 евра. Буџет је обезбеђен из кредита од Развојне банке Савета Европе. Циљ ових пројеката је проширење затворских капацитета за смештај, у складу са критеријумима прописаним законом и стратешким опредељењима, с обзиром на то да постојећи затворски капацитети нису довољни за смештај просечног броја од 10.500 лица лишених слободе. Сврха пројеката је подизање нивоа смештајног стандарда у систему кривичних санкција, подизања обезбеђења људских права на одговарајући смештај током извршења казне затвора и с тиме и бољих ефеката ресоцијализације и смањења стопе поврата осуђеника. У току изградња нове зграде полуотвореног одељења и реконструкција целе постојеће смештајне зграде у КПЗ за жене у Пожаревицу, и спроведен је тендер за избор најповољнијег испоручиоца пољопривредне опреме за

обуку осуђених лица и из средстава донације ЕУ делегације, односно ИПА 2013. У току је изградња новог затворског комплекса у Панчеву, а 2017. године је расписан тендер за избор најповољнијег извођача за изградњу новог затвора у Крагујевцу.

Мере планиране за период од 2018. до 2021. године

- Развој мера у циљу проширења надлежности судије за извршење у складу са надлежностима које има у развијеним европским системима;
- Активности на изградњи и реконструкцији завода;
- Завршетак реконструкције у КПЗ за жене у Пожаревцу;
- Повећање броја запослених у складу са донетом систематизацијом радних места;
- Примена специјализованих програма третмана у циљу побољшања адаптивног понашања осуђених током издржавања казне, као и њихове успешне реинтеграције у друштво. У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за ПГ 23.

У овом периоду је планирано:

- Да се заврши изградња два нова казнено-поправна завода за смештај 900 лица лишених слободе;
- Делотворна примена општих и специјализованих програма поступања у циљу смањења поврата и стварања услова за ефикаснији систем социјалне реинтеграције и прихвата осуђених;
- Успостављање самоодрживог система обуке и упошљавања осуђеника који је економски ефикасан и омогућава успешну реинтеграције након издржане казне уз подршку Пробационе службе;
- Унапређена здравствена здравствена заштита у складу са европским стандардима
- Успостављен јединствен информациони систем као и интегрисани безбедносни систем;
- Запослени у Управи се континуирано оспособљавају и усавршавају за обављање свих основних и специјалистичких задатака;
- Повереничка служба делотворно спроводи све послове извршења алтернативних мера и санкција и постпеналног третмана на територији целе земље.

У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за ПГ 23.

Слобода мисли, савести и вероисповести

Преглед стања

Законодавни оквир

У области слободе мисли, савести и вероисповести примењују се: 1) Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06), 2) Закон о црквама и верским заједницама („Службени гласник РС“, број 36/06) и 3) Правилник о садржини и начину вођења Регистра цркава и верских заједница („Службени гласник РС“, број 64/06). Наведени прописи усклађени су са: Међународним пактом о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ“, број 7/71 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, број 4/01); Општим коментаром број 22 на члан 18. Међународног пакта о грађанским и политичким правима Комитета за људска права УН, усвојен на 48. заседању тог тела 1993. године; Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 9/03 и 5/05); Протоколом уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода Лисабонским споразумом – Уговор о функционисању ЕУ (Consolidated version of the Treaty on the functioning of the EU, Official Journal of the European Union No 115/47, 9.5.2008.) и Повелом о основним правима у Европској унији (Charter of Fundamental Rights of the European union (2010/C 83/02), Official Journal of the European Union No C 83/391, 30.3.2010.).

Слобода мисли, савести и вероисповести гарантована је члановима 43, 46, 48 и 50. став 1. Устава Републике Србије. Начин остваривања слободе мисли, савести и вероисповести регулисан је одредбама неколико закона. За остваривање слободе вероисповести најзначајнији је Закон о црквама и верским заједницама, и то је посебно значајно истаћи чланове 1, 5. и 7. Законом је предвиђено да се цркве и верске заједнице уписују у посебан Регистар цркава и верских заједница који води министарство надлежно за послове вера. У Регистар цркава и верских заједница који води Министарство правде уписано је 25 цркава и верских заједница и 401 организациона јединица цркава и верских заједница, са својством правног лица. Списак цркава и верских заједница уписаних у Регистар доступан је на сајту Министарства правде, као и Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама која се налази у саставу Министарства правде. На основу члана 45. Устава РС, лице није дужно да противно својој вери или убеђењима, испуњава војну или другу обавезу која укључује употребу оружја. Одлуком Народне скупштине о обустави обавезе служења војног рока („Службени гласник РС“, број 95/10), обавеза служења војног рока у Војсци Србије обуставља се. Упућивање на служење војног рока у Војску Србије, од 1. јануара 2011. године, врши се по принципу добровољности, у складу са законом. Чланом 25. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09 и 101/10 – др. закон), предвиђено је да се ради остваривања слободе вероисповести у Војсци Србије организује верска служба. Верска служба у Војсци Србије уређена је Уредбом о вршењу верске службе у Војсци Србије („Службени гласник РС“, број 22/11).

Институционални оквир

Министарство правде сагласно члану 9. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 44/14), обавља послове државне управе који се, између осталог, одnose на вођење Регистра цркава и верских заједница и припрему прописа о црквама и верским заједницама. Такође, у саставу Министарства правде је Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама. Управни суд одлучује о законитости коначних одлука Министарства у складу са одредбама Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/09). Уставни суд доноси одлуку о забрани рада верске заједнице у складу са Уставом и законом. Министарство одбране и Војска Србије одговорни су за организацију верске службе и остваривање слободе вероисповести припадника Војске Србије.

Административни капацитети

Послове припреме прописа из области цркава и верских заједница у Министарству правде обавља Сектор за нормативне послове који има укупно шест државних службеника, док послове вођења Регистра цркава и верских заједница обавља један државни службеник. Послове који су у надлежности Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама у саставу Министарства правде обавља 13 од укупно систематизованих 20 државних службеника и за сва систематизована радна места су обезбеђена средства у буџету.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Нема пројеката такве врсте, имајући у виду да су у буџету Републике Србије предвиђена средства за ове потребе.

Мере планиране за период од 2018. до 2021. године

Наставиће се дијалог са Српском Православном Црквом у циљу подстицања употребе мањинских језика у обредима, у складу са могућностима и потребама, а водећи се начелом неутралности државе у погледу верских питања.

Напомена: Слобода изражавања, слобода и плурализам медије биће обрађени у оквиру Поглавља 10: Информационо друштво и медији.

Слобода окупљања

Преглед стања

Законодавни оквир

Народна скупштина Републике Србије на седници која је одржана дана 26. јануара 2016. године, усвојила је Закон о јавном окупљању, који је ступио на снагу дана 5. фебруара 2016. године („Службени гласник РС“ број 6/2016 од 28. јануара 2016. године).

Законом о јавном окупљању омогућено је лицима која живе и бораве у Републици Србији уживање Уставом загарантоване слободе окупљање (чл. 54.), а уједно је прав-

ни систем Републике Србије усаглашен са правним тековинама Европске уније, што је нарочито важно у светлу скорашњег отварања преговора у Поглављу 23, у коме се као једно од питања поставља и слобода окупљања и законски оквир за гарантовање ове слободе.

Овим законом уређени су облици окупљања, простор за окупљање, организатор окупљања, а прописани су и обавеза пријављивања окупљања само на отвореном простору, садржај пријаве окупљања, дужности организатора, вође окупљања, ангажовање редара и учесника на окупљању, мере обезбеђења, спречавање или прекид окупљања, мере у случају прекида окупљања, казнене одредбе, као и прелазне и завршне одредбе.

Новим Законом о јавном окупљању створени су услови за остваривање „слободе окупљања“ у складу са међународним стандардима и европским правним тековинама. Такође, остварена је усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник Републике Србије”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно са одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум).

Такође, законом је остварена усклађеност прописа са прописима Европске уније:

- ✓ одредбе примарних извора права Европске уније:
- ✓ Повеља Европске уније о основним правима (2007/С 303/01)
- ✓ одредбе секундарних извора права Европске уније

Остали извори права Европске уније:

- ✓ Препоруке Венецијанске комисије за уређивање слободе окупљања у Р. Србији;
- ✓ Конвенција за заштиту људских права и основних слобода
- ✓ Препорука Савета Европе 2011 (2007) о Слободи окупљања и изражавања за ЛГБТ особе; 2: Council of Europe Recommendation 2011 (2007) Freedom of assembly and expression for lesbians, gay, bisexuals and transgendered persons“.

Институционални оквир

Институционални оквир за спровођење новог Закона о јавном окупљању представљају Министарство унутрашњих послова, односно његове подручне организационе јединице, затим јединице локалне самоуправе, односно градови и општине, њихове комуналне службе, као и месно надлежни управни судови и прекршајни судови.

Сходно Закону, Министарство унутрашњих послова је орган коме се подноси пријава за одржавање јавног скупа.

Рок за пријаву окупљања је са претходних 48 сати продужен на 5 дана.

Такође, дефинисано је окупљање у „затвореном простору“ које не подлеже пријављивању, дефинисана су „спонтана окупљања“, разлози привремене забране, спречавања или прекида окупљања, сведени су на претњу јавној безбедности на кршење људских и мањинских слобода и права других, и непосредној опасности од избијања насиља. Такође, уколико постоје разлози за забрану јавног скупа првостепено решење ће се донети у року од 96 сати пре планираног окупљања, а на ово решење се може изјавити жалба у року од 24 сата, по којој одлучује Министарство унутрашњих послова у року од 24 сата, након чега се од стране организатора може покренути и управни спор. Управни судови (месно надлежни) одлучују у управном спору о забрани јавног скупа, а месно надлежан Прекршајни суд одлучује о прекршајној одговорности прекршиоца Закона о јавном окупљању.

Закон утврђује да послове безбедности и друге послове који се односе на одржавање окупљања обављају Министарство унутрашњих послова и други надлежни органи, а да комуналне послове обављају органи локалне самоуправе.

Административни капацитети

Што се тиче административних капацитета, Министарство унутрашњих послова има одговарајуће капацитете за примену новог Закона о јавном окупљању.

Људски ресурси за спровођење новог Закона о јавном окупљању су опредељени и обучени у потребном броју. За полицијске службенике који се баве пословима одржавања јавног реда на јавним скуповима, одржано је више презентација и семинара, а све у циљу што боље примене законских одредаби.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

Савет Европе је иницирао предлог за реализацију ИПА пројекта *„Јачање капацитета Министарства унутрашњих послова у Републици Србији у погледу чувања реда на јавним скуповима и другим масовним догађајима у сагласности са међународним инструментима за заштиту људских права“*

Циљ пројекта је јачање капацитета за одржавање реда на јавним скуповима уз истовремено поштовање људских права. Током и након посете представника Савета Европе надлежним институцијама Републике Србије, иако током 2016. и 2017. године нису одређена средства за реализацију овог пројекта, иницијатива за покретање је и даље на снази имајући у виду активности предвиђене акционим планом.

Слобода удруживања

Преглед стања

Законодавни оквир

Начин загарантоване слободе удруживања у Републици Србији у 2017. години уређен је:

1. Законом о удружењима („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 99/11 - др. закон);
2. Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС”, број 51/09, 99/11 и 83/14).
3. Уредбом о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС”, број 8/12, 94/13 и 93/15),
4. Правилником о садржини, начину уписа и вођења Регистра удружења („Службени гласник РС”, број 80/09) и
5. Правилником о садржини, начину уписа и вођења Регистра страних удружења („Службени гласник РС”, број 80/09).

Закон о удружењима у складу је са највишим европским стандардима и принципима садржаним у међународним правним актима и то: Уговором о оснивању Европске уније, Повеља о основним правима у Европској унији, Међународни пакт о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ”, број 7/71 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 4/01), Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/03 и 5/05) и Конвенцијом Уједињених нација о правима детета („Службени лист СФРЈ” - Међународни уговори, бр. 15/90, „Службени лист СРЈ” - Међународни уговори, бр. 4/96, 2/97).

Влада је 12. новембра 2015. године донела Уредбу о изменама и допунама Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења која је објављена у „Службеном гласнику РС”, број 93/2015 од 13.11.2015. године којом је уређено да се, поред раније знатно олакшаних услова удружењима за прибављање одређене документације потребне приликом подношења пријаве надлежном органу за конкурс за доделу средстава за финансирање програма од јавног интереса, јавни конкурси које расписује надлежни орган, а на основу којих се врши додела средстава за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма, оглашавају на званичној интернет страници тог органа и Порталу е-Управа.

Министарство државне управе и локалне самоуправе у складу са обавезама преузетим из стратешких докумената (Акциони план за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције у РС за период од 2013. до 2018. године, Акциони план за спровођење иницијативе Партнерства за отворену управу) започело је рад на изменама и допунама Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела сред-

става за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења. 14.03.2017. године донето је Решење о формирању Посебне радне групе за припрему текста Нацрта уредбе о изменама и допунама. Циљ измена је да се унапреди оквир који се односи на критеријуме, услове, обим, начин, поступак доделе средстава и увођење обавезе за све кориснике да приликом подношења апликације за доделу средстава из јавних извора подносе изјаву о непостојању сукоба интереса и интерни акт о антикорупцијској политици. Посебна радна група одржала је пет састанака и припремљен је текст нацрта уредбе. Сprovedен је консултативни процес тако што је текст Нацрта уредбе био објављен на сајту Министарства државне управе и локалне самоуправе и сајту Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, а преко мреже повереника Сталне конференције градова и општина достављен је свим јединицама локалне самоуправе. Заинтересовани учесници у јавним консултацијама доставили су начелне и конкретне примедбе, предлоге и сугестије на текст Нацрта уредбе. Након извршене анализе достављених коментара приступиће се припреми текста Предлога уредбе ради упућивања Влади Републике Србије.

Удружења и представништва страних удружења уписују се у Регистар удружења и Регистар страних удружења који води Агенција за привредне регистре, преко Регистратора удружења и Регистратора страних удружења, као поверени посао из надлежности Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Закључно са 16-тим октобром 2017. године у Регистар удружења уписано је укупно 30.482 удружења, док је у Регистар страних удружења уписано 68 представништва страних удружења.

Подаци о удружењима и представништвима страних удружења уписаних у Регистар удружења и Регистар страних удружења, као и све потребне информације о регистрацији удружења и страних удружења доступни су на званичном сајту Агенције за привредне регистре.

Министарство државне управе и локалне самоуправе решава по жалбама изјављеним на решења Агенције за привредне регистре, Регистратора који води Регистар удружења и Регистар страних удружења и врши надзор на спровођењем Закона о удружењима, док инспекцијски надзор врши министарство преко управних инспектора Управног инспектората.

Слобода политичког удруживања

Законодавни оквир

Начин загарантоване слободе политичког удруживања у Републици Србији уређена је:

1. Законом о политичким странкама („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 61/15 – одлука УС) и
2. Правилником о начину уписа и вођења Регистра политичких странака („Службени гласник РС”, број 51/09).

Закон о политичким странкама усклађен је са: Уговором о оснивању Европске уније, Повељом о основним правима у Европској унији, Међународним пактом о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ”, број 7/71 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 4/01), Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/03 и 5/05), Оквирном конвенцијом за заштиту националних мањина („Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори“, број 6/98), Резолуцијом 1308 (2002) Сталног одбора Парламентарне скупштине Савета Европе од 18. новембра 2002. године, Резолуцијом 1344 (2003) Парламентарне скупштине Савета Европе од 29. септембра 2003. године и др); Кодексом добре праксе за политичке странке (Резолуција Парламентарне скупштине Савета Европе бр. 1546 (2007) од 17. априла 2007. године) и Мишљењем Венецијанске комисије на Кодекс добре праксе у области политичких странака усвојеном на Пленарној сесији 12-13. децембра 2008. године и Поднетом објашњењу усвојеном на Пленарној сесији 13-14. марта 2009. године (Студија број 414/2006 ЦДЛ-АД (2009) 021 од 3. јуна 2009. године

У Регистар политичких странака који води Министарство државне управе и локалне самоуправе, закључно са 16. октобром 2017. године, уписано је 118 политичких странака, а од тог броја 71 су политичке странке националних мањина (2 хрватске н.м, 2 русинске н.м, 7 албанске н.м, 4 бугарске н.м, 3 влашке н.м, 7 мађарске н.м, 7 ромске н.м, 3 македонске н.м, 6 словачке н.м, 3 буњевачке н.м, 2 црногорске н.м, 1 горанске н.м, 2 румунске н.м, 11 бошњачке н.м, 6 руске н.м. и 2 грчке н.м.). Од укупно уписаних политичких странака, 112 политичких странака је активно, док је 6 брисано из Регистра (3 политичке странке, 1 политичка странка влашке националне мањине и 2 политичке странке бошњачке националне мањине).

Подаци уписани у Регистар политичких странака су јавни у складу са законом и свако се може поуздати у тачност података уписаних у регистар. Информације о потребним документима за упис политичких странака у Регистар, промену података у Регистру и брисање политичких странака из Регистра, као и Извод из Регистра политичких странака доступни су на сајту Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Надзор над спровођењем Закона о политичким странкама врши Министарство државне управе и локалне самоуправе, док инспекцијски надзор врши министарство преко управних инспектора Управног инспектората као органа управе у саставу Министарства.

Такође, потребно је напоменути да је Уставни суд на седници одржаној 9. априла 2015. године, у предмету IУз - 479/2014 донео Одлуку („Службени гласник РС”, број 61 од 10. јула 2015. године) да одредбе чл. 30. и 36. Закона о политичким странкама, а које се односе на обнову уписа у Регистар и посебан услов за престанак политичке странке, нису у сагласности са Уставом, па су ове одредбе престале да важе даном објављивања Одлуке у „Службеном гласнику РС“. Истом Одлуком Суд је одбио захтев за утврђивање неуставности одредаба чл. 8, 9. и 45. став 2. које се односе на потребан број изјава оснивача, односно чланова политичке странке о оснивању, односно чланству у политичкој странци које садрже оверу потписа најмање у броју који је прописан овим Зако-

ном (10.000. за политичку странку, односно 1.000 за политичку странку националне мањине) и одбацио је захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба наведеног Закона.

Ради усклађивања са Законом о општем управном поступку планирано је доношење Закона о изменама и допунама Закона о политичким странкама.

Административни капацитети

Наведени послови обављају се у оквиру Сектора за људска и мањинска права и слободе у Групи за остваривање слободе удруживања. Систематизована су 4 радна места од којих једно није попуњено.

Институционални оквир

Министарство државне управе и локалне самоуправе, сагласно члану 10. Закона о министарствима, обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на остваривање слободе удруживања, односно на политичко и друго организовање, изузев синдикалног организовања, вођење регистра политичких странака и припрему прописа о људским и мањинским правима.

Планиране мере у 2018. години

- Измене и допуне Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења.
- Припремљен текст преднацрта Уредбе о изменама и допунама Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења.
- Планирано доношење поменуте Уредбе је I квартал 2018. године.
- За спровођење ове мере нису планирана буџетска средства у складу са стратешким документима тако да нема финансијских импликација.
- Измене и допуне Закона о политичким странкама,
- Планирано усвајање Предлога закона о изменама и допунама Закона о политичким странкама за I квартал 2018 године.
- За реализацију планиране мере неће бити потребна финансијска средства.

Планиране мере за период 2018. - 2021. годину

- Праћење примене закона који се односе на слободу удруживања и слободу политичког удруживања, као и вођење Регистра политичких странака.

Право на оснивање синдиката

Преглед стања

Законодавни оквир

Законодавни оквир Републике Србије: 1) Закон о раду ("Сл. гласник РС", бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - одлука УС и 113/2017) – члан 6 2) Уредба о ратификацији Конвенције МОР бр. 98 о примени принципа права организовања и колективног преговарања ("Службени лист ФНРЈ - Међународни уговори и други споразуми", бр. 11/58). 3) Правилник о упису синдикалних организација у регистар ("Службени гласник РС", бр. 50/05 и 10/10)

Институционални оквир

1. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална права – Сектор за рад, Одсек за социјални дијалог, колективно преговарање и зараде - доноси решење о упису синдиката у регистар.

2. Управни суд – одлучује о законитости коначних одлука Министарства у складу са одредбама Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/09). Регистар синдиката води се од 1991. године.

Административни капацитети

У Групи за социјални дијалог и колективно преговарање, три запослена обављају послове уписа и промена података синдиката у Регистар, поред осталих послова у надлежности Групе. Регистар садржи преко 23.000 уписа (од тога је велики број неактивних, а већина синдиката који делују код послодавца су делови синдикалних централа на републичком нивоу), те обим посла који подразумева уписе података и промене података у Регистру, издавање потврда о уписима, правну помоћ код уписа и др. превазилази постојеће капацитете Групе.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

Напомена: Сви подаци налазе се у Поглављу 19: Социјална политика и запошљавање.

Забрана дискриминације

Преглед стања

Законодавни оквир

Законодавни оквир у области забране дискриминације и антидискриминаторну политику, Република Србија креирала је пре свега у складу са Повељом ЕУ о основним правима, Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и Протоколом број 12 уз Конвенцију из 2000, као и три кључне директиве Европске уније које се односе на забрану дискриминације су: Директива 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко поре-

кло, Директива 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године, о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду и Директива 2006/54/ЕС о имплементацији начела једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена у вези са питањима запошљавања и обављања занимања. Неопходно је напоменути да су одредбе прописане горе наведеним директивама транспоноване не само у кровни Закон о забрани дискриминације (2009), већ и у Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом (2006), Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом (36/2009 и 32/2013), Закон о равноправности полова (2009), као и бројне друге законске прописе који садрже антидискриминаторне одредбе.

Такође, начело једнакости и забрана дискриминације зајамчена је Уставом Републике Србије у члану 21. као и многим другим одредбама Устава, које се на непосредан или посредан начин односе и на забрану дискриминације. Уставна забрана дискриминације ближе је разрађена Законом о забрани дискриминације, који на детаљан начин уређује општу забрану дискриминације, облике и случајеве дискриминације, као и поступке заштите од дискриминације. Поред Закона о забрани дискриминације, Република Србија усвојила је и неколико стратешких докумената значајних за област борбе против дискриминације као што су Стратегија превенције и заштите од дискриминације и Акциони план за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период 2014. до 2018. године, Национална Стратегија за родну равноправност за период 2016 – 2020 и Акциони план.

У области родне равноправности, иницијативом потпредседнице Владе и председнице Координационог тела за родну равноправност покренут је процес израде новог Закона о родној равноправности, који предвиђа успостављање механизма координације на националном, покрајинском и локалном нивоу, као и јачање капацитета државне управе у овој области формирањем Стручне службе Координационог тела за родну равноправност.

Усвојен је Закон о употреби знаковног језика - у складу са УН Конвенцијом о правима особа са инвалидитетом, који ће омогућити квалитетнији живот особа са инвалидитетом, унапредити њихов положај и приступ правима.

Народна скупштина Србије је 20. марта 2015. усвојила Закон о кретању уз помоћ пса водича. Повереник за заштиту равноправности је у Редовном годишњем извештају за 2016. годину дао препоруку да се предузму мере за стварање услова за оспособљавање за кретање са псом водичем, у складу са Законом о кретању уз помоћ пса водича.

У фебруару 2016. усвојена је допуна Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом чиме је омогућена употреба печата који садржи податке о личном идентитету или печата са угравираним потписом – факсимил, у правцу превазилажења баријера са којима се сусрећу особе са телесним и сензорним инвалидитетом.

Неопходно је констатовати да су домаћи прописи делимично усклађени са одредбама прописаним Директивом број 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло и Директивом број

2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године, о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду.

У складу са обавезом из Акционог плана за поглавље 23, у трећем кварталу 2016. године Повереник за заштиту равноправности је израдио анализу примене Закона о забрани дискриминације ради усаглашавања са правом ЕУ и у циљу постизања делотворније заштите од дискриминације. На основу спроведене анализе, праксе Повереника за заштиту равноправности у непосредној примени Закона као и на основу коментара које је дала Европска комисија, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектор за антидискриминациону политику и унапређење родне равноправности, преузео је активности на даљој припреми Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације. С тим у вези, обављене су консултације са повереницом за заштиту равноправности око последњих интервенција Европске комисије, преведена последња верзија Нацрта и послата Европској комисији на мишљење.

Закон о спречавању насиља у породици („Службени гласник РС”, број 94/16) донет је у новембру 2016. године. Закон је настао на основу одредби Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици од 2011. године (Истанбулска конвенција), коју је РС ратификовала октобра 2013. године („Службени гласник–Међународни уговори”, број 12/13). Овај национални правни инструмент регулише хитне поступке Тужилаштва, полиције и центара за социјални рад као и њихову координацију у случајевима насиља у породици, помоћи жртвама, обуке задужених професионалаца, вођење евиденције, односно базе података о овој врсти насиља (жртве и починиоци) и формирање Владиног Савета задуженог да надзира и подржава мере против насиља у породици (први састанак Савета одржан крајем јула 2017. године). Поред наведеног закона, Народна скупштина Републике Србије донела је и Измене и допуне Кривичног законика („Службени гласник РС”, број 94/16), којим су инкриминисана одређена кривична дела из Истанбулске конвенције, односно прогањање, женско генитално сакаћење и присилне бракове.

Институционални оквир

Законом о забрани дискриминације основан је Повереник за заштиту равноправности као самостални инокосни државни орган, независан у обављању послова утврђених Законом о забрани дискриминације. Законска овлашћења Повереника чине га централним националним механизмом специјализованим за спречавање и сузбијање свих облика и видова дискриминације. Према одредбама Закона о забрани дискриминације Повереник је, између осталог, надлежан да прима и разматра притужбе због дискриминације, даје мишљења и препоруке и изриче законом утврђене мере у случају непоступања по препорукама. Поред тога, овлашћен је да у јавном интересу покреће стратешке парнице за заштиту од дискриминације, да подноси прекршајне и кривичне пријаве, као и предлоге за оцену уставности и законитости.

Повереник за заштиту равноправности се налази на одговарајућем месту у оквиру шире институционалне архитектуре, да би појединци имали приступ правди у случајевима дискриминације и да би инфраструктура подржавала постизање пуне равноправности у

практи. Потребно је радити на унапређењу координације свих државних органа у Републици Србији, како би сваки грађанин/ка који сматра да је претрпео дискриминацију био упућен на једини вансудски орган који је надлежан за заштиту од дискриминације а то је Повереник за заштиту равноправности. Унапређење координације, уз познавање надлежности државних органа, предуслов је постојања јаким институција и правне државе у којој сви грађани/ке знају која су њихова права и коме треба да се обрате да би та права остварили. Посебно треба имати у виду да је поступак пред Повереником потпуно бесплатан и да је, између осталог, један од циљева оснивања ове независне институције управо да се у поступку лишеном формалности помогне грађанима који сматрају да су претрпели дискриминацију. Мишљењима и препорукама које доноси, као и стратешким парницама за заштиту од дискриминације које покреће и у којима је странка у поступку, Повереник учествује у стварању антидискриминационе правне праксе у Републици Србији.

У остваривању своје превентивне функције, Повереник је овлашћен да упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације, препоручује органима јавне власти и другим лицима предузимање одговарајућих мера, прати спровођење закона и других прописа у области заштите равноправности и забране дискриминације, даје мишљења о нацртима закона и других прописа и иницира доношење нових прописа. Повереник подноси редован годишњи извештај о раду Народној скупштини Републике Србије. Извештај садржи и оцену стању у области заштите равноправности. Повереник самоиницијативно, или на захтев Народне скупштине подноси и посебне извештаје.

Поред ресорних министарстава у чијој је надлежности имплементација антидискриминаторних прописа, велику улогу у креирању и имплементацији постојећег законодавног оквира у овој области има и Канцеларија за људска и мањинска права. Формирана је Уредбом Владе у августу 2012. године као служба Владе, која обавља стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина, праћење положаја припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривања мањинских права; остваривање веза националних мањина са матичним државама.

Такође, неопходно је истаћи да је у складу са позитивним законским прописима у Републици Србији постоје независни државни органи, Повереник за заштиту равноправности, Заштитник грађана, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, који представљају независна регулаторна тела и чији је рад од изузетног значаја за борбу против дискриминације у Републици Србији. Институционални оквир чине и Народна скупштина, као законодавни орган власти, али и судови, као независни органи судске власти пред којима се воде поступци за заштиту од дискриминације.

Координационо тело за родну равноправност, на чијем челу је потпредседница Владе, основала је Влада Србије 30. октобра 2014. године. Координационо тело разматра сва питања и координира рад органа државне управе у вези са родном равноправношћу у Србији. Оснивање Координационог тела за родну равноправност је значајно за процес европских интеграција и унапређење родне равноправности у Србији.

Административни капацитети

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Стручној служби Повереника за заштиту равноправности, број: 110-00-00001/2013-01 од 13. фебруара 2013. године, на који је Народна скупштина дала сагласност, у Стручној служби Повереника за заштиту равноправности, систематизовано је укупно 60 извршилаца. Закључно са даном сачињавања овог дописа број запослених на неодређено време у Стручној служби Повереника за заштиту равноправности је 36 запослена.

Што се тиче обезбеђивања радног простора, Закључком Комисије за стамбена питања и расподелу службених зграда и пословних просторија Владе Републике Србије, 77 број 361-11575/2015, од 30. октобра 2015. године, Поверенику је додељен адекватан пословни простор у Булевару краља Александра бр. 84, укупне површине од 1.008 м². Након реновирања, које није у потпуности завршено, од октобра 2016. године Повереник за заштиту равноправности се преселио у нови простор, чиме су створени услови да се седишту Повереника припоји пријемна канцеларија, која је до уселења у нове просторије била одвојена од седишта органа и налазила се у пословном простору органа државне управе, што је отежавало организацију рада Повереника за заштиту равноправности.

Такође, пресељењем у нови простор стекли су се услови за јачање кадровских капацитета, те је Кадровским планом Повереника за заштиту равноправности за 2017. годину планирано да до краја 2017. године у Стручној служби Повереника за заштиту равноправности буде запослено укупно 50 државних службеника и намештеника (без лица која бира Народна скупштина - повереница). За реализацију Кадровског плана Повереника за заштиту равноправности за 2017. годину обезбеђена су средства Законом о буџету Републике Србије за 2017. годину („Службени гласник РС“, број 99/16).

У Министарству за рад, запошљавање борачка и социјална питања пословима везаним за спровођење анти-дискриминационог законодавства, у различитом домену, баве се: Сектор за бригу о породици и социјалну заштиту, Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, Сектор за запошљавање, Сектор за рад, Група за унапређивање родне равноправности у оквиру Сектора за развојне послове и послове планирања.

Запослени унутар наведених сектора не баве се искључиво спровођењем анти-дискриминационог законодавства, те није могуће дати прецизан број особља Министарства за рад, запошљавање борачка и социјална питања ангажованих на овом питању.

У 2017. години, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања формирало је, крајем маја 2017. године, нови сектор, односно Сектор за антидискриминациону политику и унапређивање родне равноправности, који је преузео активности на

даљој припреми Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације.

У оквиру Канцеларије за људска и мањинска права, систематизовано је укупно 30 радних места. У Сектору за унапређење и заштиту људских права образована је ужа унутрашња јединица - Група за антидискриминациону политику.

Координационо тело за родну равноправност, које оперативно функционише при Кабинету потпредседнице Владе и председнице Координационог тела за родну равноправност, спроводи антидискриминациону политику и политику родне равноправности у оквиру својих надлежности, а у наредном периоду се очекује његово јачање капацитета кроз формирање Стручне службе Координационог тела за родну равноправност.

Напомена: Сва министарства спроводе антидискриминационо законодавство и политику, али овом приликом дати су административни капацитети само носилаца активности.

Сарадња са међународним и регионалним организацијама

Повереник за заштиту равноправности је пуноправан и активан члан европске мреже тела за равноправност – Еквинет, који промовише равноправност у Европи тако што подржава национална тела за равноправност да буду независна и ефикасна у важној улози изградње праведнијег друштва. Ова мрежу чини 46 тела за равноправности из 34 земље. Поред тога, Повереник је иницирао потписивање Изјаве о сарадњи девет тела за равноправност у Југоисточној Европи – Повереника за заштиту од дискриминације Републике Албаније, Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, Заштитника људских права и слобода Црне Горе, Комисије за заштиту од дискриминације Републике Македоније, Пучке правобранитељице Републике Хрватске, Правобранитељице за равноправност сполова Републике Хрватске, Правобранитељице за особе са инвалидитетом Републике Хрватске, Правобранитељице за децу Републике Хрватске и Повереника за заштиту равноправности Републике Србије. Изјава је потписана на конференцији коју је организовао Повереник 16. новембра 2016. године у Београду и на тај начин створени су услови за унапређење регионалне сарадње на заштити људских права и у борби против дискриминације у свакој области живота

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Активности Повереника за заштиту равноправности, као независног, самосталног државног органа надлежног за сузбијање и спречавање свих облика дискриминације подржане су од стране Фонда за добру управу (*Good Governance Fund*) Владе Уједињеног Краљевства. У оквиру пројекта „Јачање људских права и сузбијање дискриминације осетљивих група кроз подршку имплементацији антидискриминационог правног оквира“ утврђени су индикатори дискриминације у Републици Србији за три друштвене групе: жене, особе са физичким инвалидитетом и старије особе. Израда индикатора ће Поверенику за заштиту равноправности послужити као алатка за унапређење креирања политика и конкретних активности за сузбијање дискриминације, што у

крајњем исходу треба да допринесе унапређењу положаја рањивих друштвених група и смањењу дискриминације.

На основу потписане Изјаве о сарадњи са Уницефом, Повереник за заштиту равноправности припремио је „Приручник за превенцију сегрегације, развој инклузивних уписних политика и десегрегација школа и одељења. У оквиру ове сарадње припремљен је едукативни материјал на тему заштите од дискриминације у области образовања (приручника за препознавање дискриминације у школама намењеног ученицима од првог до шестог разреда, приручника за препознавање дискриминације у школама намењеног ученицима од седмог разреда основне школе до четвртог разреда средње школе, приручника за препознавање дискриминације у школама намењеног родитељима и приручника за препознавање дискриминације у школама намењеног наставном особљу). Циљ израде ових приручника је да се наведене циљне групе упознају са дискриминацијом и дискриминаторским поступањем у образовању и васпитању, у складу са одредбама Правилника о ближим критеријумима за препознавање дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања. Финална верзија приручника биће израђена одмах по доношењу Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторског понашања (радни назив), како би се приручницима обухватило и поступање у случају дискриминације. Израда овог правилника је у надлежности Министарства просвете, науке и технолошког развоја и његово доношење се очекује у најскоријем периоду. Сарадња са УНИЦЕФ-ом наставиће се и у 2018. години.

У сарадњи са UN WOMEN Srbija, Повереник за заштиту равноправности реализује истраживање о положају старих жена у Србији. Истраживање је реализовано и резултати ће бити представљени у Редовном годишњем извештају Повереника за заштиту равноправности за 2017. годину, који ће бити објављен у марту 2018. године.

Пројекат-истраживање „Положај старијих у граду“ Повереник спроводи заједно са Црвеним крстом Србије уз финансијску подршку Популационог фонда Уједињених нација (УНФПА). Истраживање је реализовано и резултати ће бити представљени у Редовном годишњем извештају Повереника за заштиту равноправности за 2017. годину, који ће бити објављен у марту 2018. године. У оквиру сарадње са ОЕБС-ом 2016. године започет је пројекат који се односи на реализацију обука „Препознавање и реаговање на дискриминацију“. Овај пројекат је настављен и у 2017. години и обукама је обухваћено око 270 полицијских службеника и службеница. Током 2017. године реализоване су четири обуке. У Шапцу, на Златибору, Сребрном језеру и у Врњачкој бањи. Очекује се наставак обука и у 2018. години.

У сарадњи са ОЕБС-ом Повереник за заштиту равноправности реализован је циклус обука за инспекторе рада у 4 града у Србији: у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу. Обукама је обухваћено око 100 инспектора/инспекторки рада. Очекује се наставак у 2018. години.

Координацио тело, у сарадњи са националним и међународним партнерима (ресорна министарства и УН агенције) припремило је **наставак пројекта „Интегрисани одговор на насиље над женама и девојчицама“**, финансираног од стране Шведске међународне агенције за развој (СИДА) у вредности од 950.000 евра. Почетком септембра 2016. године уследило је потписивање Меморандума и одржан први иницијални састанак са партнерима. Пројекат је у складу са Националним акционим планом за родну равноправност, а фокусираће се на изградњу институционалног и стратешког оквира за системску борбу против насиља над женама и девојчицама, превенцију насиља у школама, обезбеђивање системске подршке жртвама насиља, посебно социјалне и здравствене заштите, укључујући и националне СОС телефонске линије, рад са починиоцима, као и рад на промени перцепција о родно заснованом насиљу и доминантних родних норми и побољшано разумевање механизма за заштиту права жена и деце. Пројекат је предвиђен да траје 2 године.

Мере планиране за период од 2018. до 2021. године

Планирана је:

- Пуна примена нових стратешких докумената и пратећих акционих планова;
 - Пуна примена нове Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња за период од 2015-2025. године са Акционим планом;
 - Израда и усвајање Закона о заштити појединих права и слобода особа са сметњама у менталном развоју, којим ће институт лишавања пословне способности бити уређен на потпуно другачији начин у складу са чланом 12. Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом;
 - Израда и усвајање Закона о заштити лица са менталним сметњама у установама социјалне заштите;
 - Усвајање и примена Закона о родној равноправности;
 - Израда новог Националног акционог плана (2019 – 2020) Стратегије родне равноправности;
 - Пуна примена нове Националне стратегије за родну равноправност кроз израду и имплементацију Акционог плана за примену Националне стратегије за родну равноправност 2019-2020;
 - Пуна примена нове Националне стратегије за борбу против насиља над женама и заштите жртава;
 - Израда, усвајање и пуна примена нове Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом са пратећим Акционим планом
- У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за ПГ 23.

Право на својину – право на реституцију

Преглед стања

Законодавни оквир

Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније 2013-2016. релевантно законодавство у погледу права на својину је представљено кроз анализу Закона о враћању одузете имовине и обештећењу и Закона о јавној својини. Међутим, како су Закон о јавној својини, Грађански законик и Закон о основама својинскоправних односа већ обрађени у оквиру дела о слободном кретању капитала (видети поглавље 3.4. Слободно кретања капитала), у овом делу ће бити обрађени само прописи и питања у вези са правом на реституцију.

Закон о враћању одузете имовине и обештећењу и повезани прописи

У погледу првобитно планираних мера за период од 2013. до 2016. године предвиђено је да у потпуности буде завршен поступак реституције започет 2011. године усвајањем Закона о враћању одузете имовине и обештећењу (Сл. гласник РС, бр. 72/11). Закон је ступио на снагу и у примени је, а поступак реституције је у току. Поред Закона о враћању одузете имовине и обештећењу донет је и Правилник о обрасцу захтева за враћање одузете имовине, односно обештећењу, начину и поступку пријема и обраде захтева, списку пошта у којима ће се вршити подношење захтева и облику и садржини извода из захтева (Сл. гласник РС, бр. 94/11). Правилник је такође у примени.

У складу са чланом 5. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 108/2013 и 142/2014), Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о отклањању последица одузимања имовине жртвама холокауста које немају живих законских наследника 12. фебруара 2016. године.

Институционални оквир

Институције које учествују у имплементацији Закона о враћању одузете имовине и обештећењу су Агенција за реституцију и Министарство финансија Републике Србије. По поднетим захтевима за враћање имовине одлучује Агенција за реституцију у првом степену, односно Министарство финансија у другом степену. Уколико поднети захтев буде одбачен као неуредан, подносилац захтева може покренути управни спор.

Административни капацитети

Као што је горе наведено, институције које учествују у имплементацији Закона о враћању одузете имовине и обештећењу су Агенција за реституцију и Министарство финансија Републике Србије.

Агенција за реституцију

Агенција за реституцију Републике Србије има 153 запослених, од чега су 101 правници по образовању, који спроводе поступак за повраћај имовине и надокнаду.

Имајући у виду чињеницу да је рок од две године за подношење захтева за реституцију истекао 3. марта 2014. године и чињеницу да је поднето 76.000 захтева, Агенција је уложила велики напор да усвоји првостепене одлуке које чине до 55 одсто свих спорова. Агенција за реституцију поштује све законске рокове за ефикасно поступање по захтевима, те надлежни органи (Министарство финансија и Омбудсмана) нису идентификовали недостатке у ефикасности поступања по захтевима.

Осим тога, Закон о враћању одузете имовине и обештећењу се ефикасно примењује и спроводи. Агенција је закључно са 31.12.2017. године донела укупно 48.956 првостепених одлука. Од тога 17.633 решења и 31.323 закључака.

Агенција је, закључно са 31. децембром 2017. године, укупно бившим власницима и њиховим законским наследницима вратила:

- 4.255 пословна простора,
- 838 стана,
- 900 зграда,

што чини 5993 објеката површине око 430.000 м².

Враћено је и 27.766 ха 50 а 13 м² пољопривредног земљишта, као и 5086 ха 64 а 80 м² шума и шумског земљишта.

Осим горе наведеног, враћено је неизграђено градско грађевинско земљиште површине 2.991.708 м².

Агенција за реституцију наставила је са интензивним враћањем одузете имовине законским наследницима бивших власника у натуралном облику и у 2017. години, тако да је закључно са 31. децембром 2017. године вратила законским наследницима бивших власника следећу имовину: 4.255 пословних простора, 838 стана и 900 зграде што чини укупно 5.993 објеката укупне површине око 430.000 м² као и 2.991.708 м² неизграђеног ГГЗ, око 27.766 ха 50 а 13 м² пољопривредног земљишта, као и око 5086 ха 64 а 80 м² шума и шумског земљишта.

Од почетка примене Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама („Сл. гласник РС“ бр. 46/2006) укупно црквама и верским заједницама враћено право својине или дато право својине (као накнаду у виду друге одговарајуће имовине) на 58.549 ха 97 а 14 м² земљишта.

С обзиром да је 12. фебруара 2016. године Народна скупштина Републике Србије усвојила Закон о отклањању последица одузимања имовине жртвама Холокауста које немају живих законских наследника и да је Агенција одмах формирала и посебну јединицу за враћање имовине жртвама холокауста, без новог запошљавања, рад на овим предметима је већ започет. У складу са наведеним Законом Агенција је примила 147 захтева и за 10 месеци примене, односно у извештајном периоду је враћено Јеврејској општини Београд 41 објекат у Београду, и то, 32 пословна простора, 7 станова, 1 гаража и 1

зграда укупне површине 3.043 m² као и Јеврејској општини Кикинда и Сомбор укупно 145 ha 96 a 01 m² пољопривредног земљишта у Новом Кнежевцу и Сомбору.

Министарство финансија Републике Србије

Одсек за реституцију, који је организован у оквиру Сектора за имовинско-правне послове Министарства финансија, обавља послове другостепеног поступка у предметима по жалбама на првостепена решења Агенције за реституцију о враћању имовине одузете после Другог светског рата по свим основама, по жалбама на првостепена решења комисија за вођење поступка донетих на основу Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа, сарађује са јединицама локалних самоуправа, комисијама и општинским органима, министарствима и Управним судом као судом посебне надлежности у циљу правилног решавања имовинско-правних односа на враћању одузете имовине, обавља и друге послове у вези враћања одузете имовине.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Одређена финансијска средства помоћи су обезбеђена кроз Пројекат „ГИЗ – Правна реформа“. Пројекат, између осталог, обезбеђује подршку за јачање капацитета и координацију свих институција укључених у процес преговарања о поглављима 23 (које се кроз сегмент 'основна права' бави питањем права на својину, посебно права на реституцију које је и било предмет скрининга за поглавље 23.) и 24 за приступање Републике Србије Европској унији.

Законодавни оквир

Европски парламент је у својој Резолуцији о Извештају о напретку Србије за 2013. годину (2013/2880 RSP) од 07. јануара 2014. године препоручио измене Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ради отклањања процесних претпоставки и законских препрека у погледу реституције у натури (пара. 13), и охрабрио примену реституције у натури кад год је то могуће (пара. 40).

Закон о враћању одузете имовине и обештећењу предвиђа да се имовина враћа у натуралном облику, или се даје обештећење у виду државних обвезница Републике Србије и у новцу. Оба ова решења функционишу у пракси. Даље, сам поступак решавања захтева за реституцију, и поред оптерећења тренутних административних капацитета функционише. Стога, може се констатовати да су домаће законодавство и имплементација у области реституције у великој мери усклађени са праксом Европског суда за људска права и као таква функционишу у примени. Планирано је усвајање измена и допуна Закона о враћању одузете имовине и обештећењу у 2018. години.

Међутим, ради даљег законитог спровођења поступка реституције и унапређења ефикасности поступка, а посебно имајући у виду повећан прилив захтева за реституцију пред истек рока за подношење, неопходно је:

- донети подзаконска акта у законом предвиђеним роковима;
- размотрити повећање административних капацитета тела која одлучују у поступку реституције, ради ефикасног спровођења поступка и имплементације законских и подзаконских аката
- приликом даљих нормативних активности вршити усклађивање са - Лисабонским споразумом (чланови 6 и 7); - Повељом Европске уније о основним правима (члан 17);
- Првим Протоколом уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, измењену у складу са Протоколом број 11, Протокола уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (члан 1. Првог Протокола);
- Одлукама Европског суда за људска права које се односе на право на имовину – право на реституцију.

Коначно, сходно члану 33. став 2. Закона о враћању имовине и обештећењу на предлог министарства надлежног за послове финансија, предвиђено је да Влада уредбом ближе утврди начин и методологију утврђивања вредности покретних ствари које су предмет реституције.

Административни капацитети

Министарство финансија Републике Србије

На предметима по жалбама на решења Агенције за реституцију ради 5 самосталних саветника и шеф Одсека. Обзиром на тренутну оптерећеност Одсека, али и могућност да број предмета по жалбама расте, Одсеку за реституцију је потребно додатних 5 извршилаца (самосталних саветника).

Агенција за реституцију

У Агенцији за реституцију, с обзиром да су обрађивачи оптерећени великим бројем предмета (у просеку по 810), у циљу веће ефикасности неопходно је ангажовање додатних двадесет (20) дипломираних правника са искуством у области имовинског права, који би били ангажовани на решавању поднетих захтева за враћање одузете имовине и обештећење.

Преглед планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

У овом тренутку не постоје нови планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране помоћи. Уколико дође до измена у овом сегменту, оне ће бити представљене приликом првог наредног ажурирања Националног плана.

Положај деце у правосуђу

Преглед стања

Законодавни оквир

Положај деце у правосуђу је регулисан је са два посебна закона: Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (Сл. гласник бр. 85/2005) и Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима (Сл. Гласник бр. 32/2013). Поред поменутих два закона која се искључиво баве малолетним лицима и низ других закона регулишу положај малолетника у правосуђу, попут: Кривичног законика (Сл. гласник бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012 104/2013 и 108/2014), Законика о кривичном поступку (Сл. гласник бр. 72/11, 101/11, 121/12 32/2013, 45/2013 и 55/2014), Закон о полицији („Службени гласник РС“ бр.6/2016), Закона о парничном поступку (Сл. Гласник бр. 72/11 49/2013 – одлука УС, 74/2013 - одлука УС и 55/2014), Закона о ванпарничном поступку („Сл. гласник СРС ", бр 25/82 и 48/88 и " Сл. гласнику РС ", бр 46/95 -18/2005 -, 85/2012, 45/2013 др.закон, 55/2014, 6/2015 и 106/2015 – др. Закон), Закон о извршењу кривичних санкција (Сл. гласник бр. 55/2014), Породични закон (Сл. Глас- ник бр. 18/2005, 72/2011 – др.закон, 6/2015), Закон о извршењу и обезбеђењу ("Сл. гласник РС", бр. 31/2011, 99/2011 - др. закон и 109/2013 - одлука УС, 55/2014 и 139/2014), Закон о прекршајима ("Сл. Гласник ", бр. 65/2013). Законодавни оквир који регулише положај деце у правосуђу је у највећој мери усклађен са правним тековинама Европске Уније. Како у овој области у највећем делу не постоји *acquis communautaire*, већ постоје опште установљени међународни стандарди установљени кроз низ докумената УН-а, Савета Европе и Европске Уније при изради ових закона се водило рачуна о следећим документима и са истима су наши прописи усклађени: Уни- верзална декларација о правима човека, Међународни пакт о грађанским и политичким правима, укључујући оба факултативна протокола, Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, Конвенција Уједињених нација о правима детета, Конвенција Уједињених нација против мучења и других свирепих, нехуманих или понижавајућих казни или поступака, Протокол за спречавање, сузбијање и кажњавање трговине људским бићима, а посебно женама и децом, Конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода, Европска конвенција о заштити деце од сексуалног злостављања и сексуалног искоришћавања, Европска конвенција о усвајању деце, Конвенција о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења, Лисабонски уговор (Члан 3.3 уговора о Европској унији поставља као циљ за Европску унију да унапреди заштиту права детета), Повелја Европске уније о основним правима (Члан 24). Закон о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима Народна скупштина Републике Србије је усвојила 8. априла 2013. године. Овим законом врши се усклађивање домаћег кривичног законодавства са Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, Препоруком REC (2001) 16 о заштити деце од сексуалног искоришћавања и Оквирном одлуком Савета Европске уније о борби против сексуалног искоришћа-

вања деце и дечје порнографије и предвиђају посебне мере, које нису предвиђене Кривичним закоником, а које се примењују према лицима осуђеним за кривична дела против полне слободе учињена према малолетним лицима после издржане казне затвора, као и посебна евиденција која се води о овим лицима.

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (Сл. гласник бр. 85/2005) који је ступио на снагу 01. јануара 2006. године је донео велики напредак у погледу преузимања добрих пракси и стандарда Европске Уније. Овим Законом је по први пут кривична материја која се односи на малолетнике смештена у један закон, с обзиром да су у њему, поред одредаба материјално и процесно правне природе, садржане и оне о извршењу. Међу највећим унапређењима свакако је увођење нужне специјализације свих субјеката правосудног система који раде са малолетним лицима, али не само правосудног система већ и полиције. Закон је предвидео систем различитих кривичних санкција које се могу изрећи малолетницима – васпитне мере (упозорења и усмеравања, појачаног надзора и заводске), мере безбедности и казна малолетничког затвора.

Институционални оквир

Министарство правде је према одредбама Закона о министарствима (Сл. гласник бр. 44/2014) надлежно за послове државне управе везане за кривично законодавство, према томе Одсек за нормативне послове при Министарству правде је надлежан за нормативне, студијско-аналитичке и управне послове из домена кривично правне заштите малолетника. У оквиру Министарства правде, Управа за извршење кривичних санкција организује, спроводи и надзире извршење казне затвора, малолетничког затвора, мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи и обавезног лечења алкохоличара и наркомана, као и васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом.

У погледу положаја малолетних лица важно је истаћи да у оквиру Управе за извршење кривичних санкција постоје посебни заводи за извршење заводских кривичних санкција према малолетницима. Казна малолетничког затвора извршава се у Казнено-поправном заводу за малолетнике у Ваљеву, док се васпитна мера упућивања у васпитно-поправни дом извршава у Васпитно-поправном дому у Крушевцу. У новембру 2013. године, отпочели су са радом нови објекти за смештај малолетника у Васпитно-поправном дому у Крушевцу који су завршени у септембру 2012. године по европским стандардима и финансирани из донације ИПА претприступног фонда Европске Уније за 2007. годину. Капацитет Казнено-поправног завода за малолетнике у Ваљеву је до 250 места, а просечно бројно стање је 160 осуђених и 20 притворених лица, док је капацитет Васпитно-поправног дома у Крушевцу око 400 малолетника. Савет за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малолетницима (у даљем тексту Савет) основан је новембра 2009. године одлуком Министра правде и председника Врховног Касационог суда. Савет чини 12 чланова. Савет даје иницијативе Министарству правде и Врховном Касационом суду Србије за планове обуке и стручног усавршавања, теме истраживачких пројеката, теме саветовања, семинара, округлих столова и других стручних сукоба за судије, јавне тужиоце, поли-

цајце, адвокате и запослене у службама социјалне заштите које спроводе Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица и подзаконске акте.

Административни капацитети

У Одсеку за нормативне послове Министарства правде је ангажовано седам запослених, шеф сектора и шест самосталних саветника за нормативне послове. У ВПД у Крушевцу тренутно је запослено 227 лица, а Правилником о систематизацији је предвиђено 289 места. У КПЗ за малолетнике у Ваљеву тренутно је запослено 162 лица, Систематизацијом је предвиђено 242 места. У 25 Виших јавних тужилаштва, као и у 4 Апелациона и у Републичком јавном тужилаштву постоје посебна Одељења за малолетнике, или посебно обучене носиоце јавнотужилачке функције (тужиоце и заменике јавних тужилаца), који поступају у предметима против малолетних учиниоца кривичних дела. У основним јавним тужилаштвима постоје специјализовани носиоци јавнотужилачке функције (тужиоци и заменици јавних тужилаца) који поступају у предметима где се као оштећени јављају малолетна лица, док је кривично гоњење малолетних учинилаца кривичних дела у надлежности виших јавних тужилаштва. Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца који поступају у предметима малолетних учинилаца или малолетних оштећених/сведока имају сертификате Правосудне академије за поступање у оваквим предметима. Детаљни подаци о административним капацитетима јавног тужилаштва наведени су у делу Правосуђе.

У седишту Министарства унутрашњих послова, у оквиру Службе за сузбијање криминала Управе криминалистичке полиције, од 2006. године, успостављена је посебна организациона јединица – Одсек за превенцију и сузбијање малолетничке делинквенције, у чијој надлежности је праћење и анализа динамике малолетничког преступништва и заштите малолетних лица у кривичном поступку, контролно-надзорна активност и пружање стручне помоћи у примени полицијских овлашћења према малолетницима, унапређење функционисања рада организационих јединица надлежних за сузбијање малолетничког криминала прописивањем јединствених стандарда и процедура, као и перманентно стручно усавршавање полицијских службеника. У Полицијској управи за град Београд постоји Одељење за сузбијање малолетничке делинквенције са два Одсека (послови подељени на превентивну делатност и оперативни рад са малолетницима), као и Одсек за превенцију наркоманије у Одељењу за сузбијање наркоманије. У Полицијским управама у Новом Саду, Нишу и Крагујевцу успостављене су групе за сузбијање малолетничке делинквенције, док у осталим полицијским управама наведене послове обавља најмање један полицијски службеник криминалистичке полиције.

Специјализација за поступање са малолетницима

У складу са обавезама које произилазе из Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетника и Породичном закону Правосудна академија спроводи програм специјалистичке обуке, тако да полазници Академије по завршетку почетне обуке стичу сертификате који ће им омогућити поступање и у овим

предметима. Ова обука је иста и за носиоце правосудних функција, јер им је сертификат неопходан за поступање у овим предметима, те Академија спроводи обуку за судије, тужиоце, адвокате и полицију према следећим темама: Малолетник учинилац кривичног дела, као и заштита права детета жртве или сведока кривичног дела. Обука судија, тужилаца, адвоката и полицијских службеника у контакту са малолетним учиниоцима кривичних дела настављена је на Правосудној академији. Током 2014. године, још 590 лица је успешно завршило специјализовану обуку за рад у малолетничким предметима.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

У складу са стратешким циљевима, Управа је завршила пројекат реконструкције и изградње смештајних капацитета (Интернат 1 и Интернат 2) у Казнено - поправном заводу за малолетнике у Ваљеву, који је финансиран средствима билатералне финансијске помоћи од Владе Краљевине Норвешке у вредности од 25.000.000 НОК. Циљ пројекта је унапређење смештајних и животних услова малолетника, у циљу подизања обезбеђења људских права на виши ниво, током извршења казне затвора и с тиме и бољих ефеката ресоцијализације и смањења стопе поврата код малолетничке популације и млађих пунолетника.

Планиране мере за период 2018 – 2021.

Законодавни оквир

Радна група за измене и допуне Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Службени гласник РС”, бр. 85/2005) припремила је Нацрт новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку. Циљ доношења новог Закона је пуно усклађивање са најбољим међународним праксама и стандардима ЕУ садржаним у Лисабонском уговору, Повељи Европске Уније, Европске конвенције о људским правима и основним слободама, као и боља заштита малолетника.

Планирано је повећање коришћења васпитних налога и приоритизација ресторативног приступа према малолетним учиниоцима кривичних дела како би се осигурала њихова социјална реинтеграција и смањено рецидивизам, пре свега кроз укључивање и даљи развој нових васпитних налога у Нацрту новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку. Нацрт закона о малолетницима је израђен и планирано је усвајање 2018. године. Сегмент који се односи на правосуђе по мери детета укључен је у програм обуке на основу смерница Савета Европе.

Такође, 2018. године планирано је унапређење заштите деце у грађанским и управним судским поступцима кроз уједначавање судске праксе у погледу примене права детета да изрази своје мишљење и права да се то мишљење узме у обзир у судском поступку. У наредном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за ПП 23.

Након усвајања Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку, планирано је праћење имплементације наведеног Закона.

Институционални оквир

Кроз интензивирање рада Савета за права детета оствариће се виши ниво координације свих државних органа надлежних за имплементацију стратешких докумената у области права детета. Такође, кроз широк инклузиван и транспарентан процес израдиће се нови Стратешки оквир за заштиту деце од насиља којим ће се наставити са развојем и унапређивањем постојећег оквира, а полазећи од досадашњих искустава.

Наставиће се рад на унапређењу малолетничког правосуђа у циљу пуне имплементације европских стандарда, а посебно кроз омогућавање да се број деце која имају корист од правосуђа-по-мери-детета повећава из године у годину кроз ширу употребу и увођење нових васпитних налога, посебно прилагођену припрему за отпуст која се спроводи од стране обучених правосудних и других стручњака, кроз унапређење инфраструктуре и ширу употребу алтернативних санкција.

У складу са Акционим планом за преговарачко поглавље 23, у 2016. години, у складу са активношћу бр. 3.6.2.23. извршена је Анализа постигнутих резултата и индентификација препрека у спровођењу Националне стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља 2008-2015, из надлежности Министарства унутрашњих послова, а на захтев Канцеларије УНИЦЕФ-а у Београду.

Административни капацитети

Спроводиле су се обуке запослених за примену специјализованих програма третмана за осуђена лица и осетљиве категорије осуђених лица (малолетнике, ментално оболела лица, зависници, жене, особе са посебним потребама, стара лица) у циљу њихове успешне реинтеграције кроз пројекат IPA 2013 - јачање капацитета за обуку, образовање и запошљавање осуђених лица и улагања у одрживост хуманих услова живота у затворима.

Кроз пројекат IPA 2013 Јачање система правосуђа и социјалне заштите како би се унапредила дечија заштита у Србији, који спроводи UNICEF, планирано је повећање примене васпитних налога и давање приоритета ресторативном приступу у поступању са малолетним учиниоцима кривичних дела у циљу њихове реинтеграције и смањења стопе рецидивизма, кроз: дефинисање улоге органа старатељства као надлежног за организацију примене васпитних налога; уређење питања финансирања; унапређену примену алтернативних санкција; и унапређење мере прикупљања података спроведене уз увођење нових механизма за праћење ефикасности током времена и документовање утицаја на децу.

Планирано је да све судије и тужиоци који поступају у малолетничким предметима заврше обуку Правосудне академије и буду лиценцирани за рад са малолетницима.

Када се ради о полицијским службеницима, тренутно стање је 1994 службеника са сертификатом, а циљ је да по 30 службеника годишње прође сертификацију.

У ВПД у Крушевцу тренутно је запослено 195 лица на неодређено време и 20 лица на одређено време, а Правилником о систематизацији је предвиђено 221 места, те је број упражњених радних места 26. У КПЗ за малолетнике у Ваљеву тренутно је запослено 163 лица. Новом Систематизације је предвиђено 165 радних места.

Напомена: Општи положај деце је детаљно обрађено у делу НПАА – Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање- потпоглавље Антидискриминација.

Бесплатна правна помоћ

Преглед стања

Законодавни оквир

Устав Републике Србије гарантује сваком појединцу право на правну помоћ (члан 67). Уставно јемство права на правну помоћ намеће држави обавезу да обезбеди услове за уживање и заштиту овог права. Сагласно томе, неопходно је да се законом уреди пружање правне помоћи, што укључује и обавезу да се обезбеди пружање бесплатне правне помоћи. Поред тога, Устав Републике Србије гарантује право на правично суђење (члан 32.), предвиђа и забрану сваког облика дискриминације (члан 21. став 3. Устава) и гаранцију да се достигнути ниво људских права не може смањивати (члан 20. став 2. Устава).

Иако Устав јемчи право на правну помоћ, пружање бесплатне правне помоћи још увек није на адекватан начин регулисано, нити постоји целовито уређен систем пружања бесплатне правне помоћи. Одредбе о правној помоћи садржане су у више закона, који регулишу само делимично питања правне помоћи. Поред процесних закона који садрже поједине одредбе које се у пракси ретко примењују, *Законом о локалној самоуправи* прописано је да општина преко својих органа у складу са Уставом и законом организује службу правне помоћи. Међутим, још увек постоји велики број општина које нису испуниле ову обавезу.

Законом о адвокатури прописано је да Адвокатска комора Србије и адвокатске коморе у њеном саставу организују пружање бесплатне правне помоћи у складу са законом. Закон прописује да адвокатска комора може да организује бесплатно пружање правне помоћи на свом подручју, међутим у недостатку пројектног финансирања, адвокатске коморе не пружају бесплатну правну помоћ грађанима на системски и организован начин.

Од посебног су значаја три закона која су донета након Устава, а која регулишу у одређеној мери питање пружалаца бесплатне правне помоћи. *Законом о азилу* у члану 10. став 2. прописано је да „Лице које тражи азил може да користи бесплатну правну помоћ и заступање од стране УНХЦР и невладиних организација чији су циљеви и деловање усмерени на пружање правне помоћи избеглицама.“ Затим, *Закон о забрани дискриминације* предвиђа да организација која се бави заштитом људских права или

друго лице може поднети притужбу у име и уз сагласност лица чије је право повређено. Коначно, *Закон о јавном информисању и медијима* у члану 54. наводи да „Удружење новинара има правни интерес за мешање у радном спору у коме учествује члан тог удружења, ако се он томе не противи“.

Без обзира на одсуство посебног законског оквира, постоје различите групе пружалаца бесплатне правне помоћи. Могућност пружање правне помоћи од стране ових организација произлази из члана 67. Устава РС, који установљава обавезу адвокатуре и служби правне помоћи у јединицама локалне самоуправе да пружају правну помоћ, као и на основу горе наведених закона. Службе правне помоћи у органима локалне самоуправе су посебно значајне имајући у виду доминантне потребе становништва за примарном правном помоћи. Ове службе имају широко деловање, имајући у виду број правних питања обухваћених њиховим радом и широку доступност у односу на кориснике. Организације цивилног друштва представљају групу пружалаца правне помоћи која је од великог значаја за специфичне рањиве и маргинализоване групе. Ове организације имају стручне капацитете, организациону инфраструктуру и могућности да приђу корисницима и током времена су се уско специјализовале за одређена правна питања, односно групе корисника. Организације цивилног друштва су једини пружаоци који путем СОС телефона пружају правну помоћ. За неке категорије корисника (као што су жртве насиља у породици, особе с инвалидитетом итд), ова врста помоћи је кључна на путу ка остваривању њихових права. Правне клинике својом специјализацијом и ангажовањем већег броја стручњака различитих профила, представљају незамењив ресурс знања и правне помоћи за поједине категорије осетљивих друштвених група (као на пример, жртве насиља у породици, особе с инвалидитетом, избегла и расељена лица, Роме).

Све у свему, у грађанским и управним поступцима, постоје одређене групе пружалаца бесплатне правне помоћи упркос чињеници да закон још није усвојен.

Са друге стране, у кривичном поступку, појединци могу остварити право на бесплатну правну помоћ у складу са Закоником о кривичном поступку, како је предвиђено одредбама које се односе на сиромашко право и обавезну одбрану. Члан 73. ЗКП предвиђа да само адвокат може бити бранилац. У поступку за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до 5 година, браниоца може заменити приправник. Стога се само адвокат може појавити као пружалац бесплатне правне помоћи у кривичном поступку, како је дефинисано у ЗКП-у. Удружења и правне клинике могу сарађивати са адвокатом и пружати бесплатну правну помоћ на тај начин (преко адвоката који заступа клијента). Члан 74 ЗКП уређује случајеве обавезне одбране, док члан 77 ЗКП уређује одбрану сиромашних лица, међутим само за кривична дела за која је предвиђена казна затвора од 3 до 8 година. Постојећа пракса показује да су лица којима прети казна затвора од 3 до 8 година ретко упозната са правом да добију адвоката који финансира држава због немогућности окривљеног да сноси трошкове одбране те због тога ретко користе ову могућност.

Међутим, ова могућност ретко се примењује у пракси и не постоје статистички подаци који могу у овом погледу указати на тренутно стање..

Бројни стратешки документи предвиђају усвајање закона о бесплатној правној помоћи. У циљу прецизнијег регулисања остваривања права на бесплатну правну помоћ и адекватнијег приступа правди, Влада Србије је усвојила *Стратегију развоја бесплатне правне помоћи у РС 2010. године*, којом се утврђују смернице и основни принципи будућег законског и институционалног оквира система бесплатне правне помоћи. На основу Стратегије, радна група за израду закона о бесплатној правној помоћи је овлашћена да утврди систем управљања и надзора над системом бесплатне правне помоћи, као и да дефинише круг пружалаца, користећи све расположиве капацитете и ресурсе, а у циљу успостављања ефикасног и одрживог система који омогућава једнак приступ правди свим грађанима.

Националном стратегијом реформе правосуђа за период 2013-2018. и пратећим акционим планом за њено спровођење, предвиђено је и усвајање закона који ће целовито уредити бесплатну правну помоћ. Коначно, *Акциони план за Поглавље 23 „Правосуђе и основна права“* предвиђа, поред усвајања закона о бесплатној правној помоћи, и читав низ мера усмерених ка успостављању система бесплатне правне помоћи.

Нацрт закона о бесплатној правној помоћи је припремила Радна група у 2016. години. Израду закона подржава МДТФ-ЈСС у оквиру компоненте приступа правди. Нацрт покрива широк спектар корисника бесплатне правне помоћи, укључујући три кључне групе. Прва група корисника укључује лица које остварују право на социјалну заштиту / дечији додатак. Критеријуми су повезани са социјалном заштитом / дечијим додатком с обзиром да се ови критеријуми редовно мењају како би одговарали тренутној финансијској ситуацији (адаптира се ниво сиромаштва током година, вредност промене плата) и може се користити као индикатор финансијског статуса, те није потребно развијати друге нове критеријуме. Друга група корисника укључује физичка лица која немају право на социјалну заштиту / дечији додатак, ако јасно укажу да би покривањем трошкове правне помоћи из сопствених средстава у конкретном случају ушли у круг лица која остварују ова права. Ова одредба омогућава да тестирање није превише статично, али омогућава разматрање свих релевантних околности тражиоца. Због тога је обухваћен много шири круг корисника, посебно оних који би могли да доживе озбиљне финансијске потешкоће у случају покривања трошкова правне помоћи. Трећа група корисника укључује рањиве групе због њиховог посебно осетљивог положаја (жртве насиља у породици, деца, Роми, тражиоци азила, жртве трговине људима итд.). Према Нацрту закона о бесплатној правној помоћи, Министарство правде ће бити задужено за управљање системом. Поред тога, у министарству ће бити успостављен регистар пружалаца бесплатне правне помоћи, који ће се одржавати као јавна електронска база података.

Ипак, текуће неслагање између Адвокатске коморе и ОЦД у вези са кругом пружалаца отежава усвајање закона. У септембру је Министарство правде покренуло широку јавну расправу о усвајању Закона о бесплатној правној помоћи. Јавна расправа је трајала до децембра 2017. године у целој Србији како би се адвокати и цивилно друштво, пре свега грађани, информисали о решењима у Нацрту. Истовремено, ова тема се такође разматра у вези са предстојећим изменама Устава у области правосуђа.

Институционални оквир

У складу са Законом о министарствима, Министарство правде је надлежно за израду нормативног оквира којим ће се успоставити и институционални оквир система бесплатне правне помоћи. У овом тренутку, адвокатура и службе бесплатне правне помоћи основане у јединицама локалне самоуправе су обавезни у складу са Уставом да пружају бесплатну правну помоћ. Поред тога, невладине организације и правне клинике пружају бесплатну правну помоћ рањивим друштвеним групама. Такође, асоцијације медија пружају бесплатну правну помоћ својим члановима у складу са Законом о јавном информисању и медијима.

Административни капацитети

Имајући у виду да још увек није успостављен законодавни оквир, не може се прецизно говорити о административним капацитетима. Међутим, потребно је напоменути да у тренутно постоји око 60 јединица локалне самоуправе које пружају бесплатну правну помоћ, и које имају запослене дипломиране правнике са положеним правосудним испитом, који поступају као пружаоци. Адвокатска комора Србије наводи да постоји око 8000 адвоката на нивоу РС, међутим веома мали број пружа услуге бесплатне правне помоћи. У оквиру самог Министарства правде, не постоји посебан сектор или група која би била надлежна за ову област, а оснивање такве групе планирано је Нацртом закона о бесплатној правној помоћи.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Рад на овом закону подржава Заједнички вишедонаторски поверенички фонд за подршку сектору правосуђа (МДФТФ ЈСС) у оквиру компоненте приступ правди.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Законодавни оквир

Нацрт закона о бесплатној правној помоћи је израдила радна група Министарства правде 2016. године. Међутим, постоје спорне одредбе које се односе на одређивање круга пружалаца бесплатне правне помоћи и постоје различити ставови адвокатуре и организација цивилног друштва у том погледу. Од септембра 2016. године, у Министарству правде су у току редовни састанци радне групе у циљу утврђивања коначног текста Нацрта закона. Ови састанци имају првенствено карактер преговора са адвокатским коморама и организацијама цивилног друштва, уз представнике Делегације ЕУ као посматраче. Када се постигне договор, Нацрт ће бити упућен на мишљења. Имајући у виду да представници адвокатских комора у овом тренутку не могу да се изјасне о садржини Нацрта, с обзиром да немају легитимно руководство, представници Министарства правде настављају разговоре у оквиру радне групе. С тим у вези, одржан је округли сто 26. јануара 2017. године чија је тема управо била разматрање спорних питања, уз учешће организација цивилног друштва, свих адвокатских комора у Републи-

ци Србији, као и међународних партнера. Министарство правде је у септембру 2017. године покренуло широку јавну расправу везану за усвајање Закона о бесплатној правној помоћи, како би се адвокати и цивилно друштво, али првенствено грађани, информисали о решењима овог закона.

Приликом израде радне верзије Закона о бесплатној правној помоћи радна група је узела у обзир правне тековине ЕУ и друге релевантна стандарде са циљем потпуног усклађивања нормативног оквира Републике Србије са овим документима:

1) Директива Савета 2002/8/ЕК од 27. јануара 2003. године за унапређење приступа правди у прекограничним споровима путем утврђивања минимума заједничких правила који се односе на правну помоћ у таквим споровима (*32003L0008 Council Directive 2002/8/EC of 27 January 2003 to improve access to justice in cross-border disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes*) – прекогранични спорови, ограничени на грађанску и привредну материју;

2) Директива Савета од 9. новембра 2004. за успостављање минимума заједничких правила везаних за правну помоћ у прекограничним споровима у грађанским стварима; (*32004D0844 2004/844/EC: Commission Decision of 9 November 2004 establishing a form for legal aid applications under Council Directive 2003/8/EC to improve access to justice in crossborder disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes (notified under document number EC(2004) 4285)*)

3) Одлука Комисије о успостављању стандардне форме трансмисије правне помоћи у грађанским стварима; (*32005D0630 Commission Decision of 26 August 2005 establishing a form for the transmission of legal aid applications under Council Directive 2003/8/EC*)

Коришћени су и следећи документи *Савета Европе*: 1. Резолуција 76 (5) о правној помоћи у грађанским, привредним и управним стварима; 2. Резолуција 78 (8) о правној помоћи и саветима; 3. Препорука (81) 7 о мерама за олакшање приступа правди; 4. Препорука (93) 1 о ефикасном приступу праву и правди за веома сиромашне; 5. Препорука (2000) 21 о слободи обављања професије адвоката; 6. Препорука (2011) 3 о поступању суда и другим правним услугама које се пружају грађанима кроз употребу нових технологија. Затим, узети су у обзир и следећи *случајеви из праксе Европског суда за људска права* : *Airey v. Ireland* (1979); *Artico v. Italy* (1980); *Pakelli v. FRG* (1983); *Quaranta v. Switzerland* (1991); *Benham v. UK* (1996); *Perks and others v. UK* (1999); *Gringer v. UK* (1990); and *Twalib v. Greece* (1998).

Што се тиче јачања права на правично суђење и приступ правди, потенцијалне измене и допуне Законика о кривичном поступку су важне како би се омогућила јача гаранција остваривања права на правично суђење, посебно кад је реч о особама са недовољним финансијским средствима да сnose трошкове одбране. Нацрт закона о бесплатној правној помоћи покрива могућност коришћења бесплатне правне помоћи у кривичном поступку. Ипак, овај закон неће утицати на процесне законе који су на снази. Што се тиче потребе за **јачањем процесних гаранција**, важно је размотрити ово питање у контексту постојећег правног оквира и потребе усклађивања са правним тековинама ЕУ. У складу са Акционим планом за поглавље 23 "Правосуђе и основна права" пред-

виђено је усаглашавање нормативног оквира у Републици Србији са новим правним тековинама ЕУ. С обзиром на обим измена које произлазе из Аквционих планова за ПГ23 и 24, ове измене су планиране за 2018.

Током билатералном скрининга, процењено је да је Законик о кривичном поступку делимично усклађен са *Директивом 2013/48/EУ о праву на приступ адвокату у кривичном поступку и поступку на основу Европског налога за хапшење* и *Директивом 2012/13/EУ о праву на информисање у кривичном поступку*. Како је ЗКП делимично усклађен са наведеним директивама, потребно је извршити одређене измене у циљу остваривања пуне усклађености. Једна од значајних измена јесте израда и дистрибуција „Писма о правима“ које садржи основна права из Директиве односно права окривљеног, чиме се уводи и обавеза полиције, тужилаштва и суда да обавесте окривљеног и/или лице лишено слободе у писаној форми о могућности да захтева браниоца на терет буџетских средстава. Из наведеног следи да су потребне измене члана 77 и 69 ЗКП.

Од посебног је значаја усклађивање релевантних одредаба ЗКП-а са новом *Директивом (ЕУ) 2016/1919 Европског парламента и Савета од 26. октобра 2016. о правној помоћи осумњиченим и оптуженим у кривичном поступку и за тражене особе по основу европског налога за хапшење*, али и размотрити ефекте ове Директиве на Нацрт закона о бесплатној правној помоћи.

Усклађеност са *Директивом 2010/64/EУ о праву на тумачење и превођење у кривичним поступцима* је у великој мери већ остварена. Међутим, указује се на потребу измене члана 11. ЗКП у циљу прецизног дефинисања надлежног тела за утврђивање потребе за преводом или тумачењем, критеријума за обезбеђење превода/тумачења, као и прецизирање поступка одлучивања. Такође, потребно је обезбедити и да право на превод/тумачење буду посебно на располагању оштећеним/жртвама. *Директива 2016/ 800/EУ⁵⁴ о процесним гаранцијама за децу која су осумњичена или окривљена у кривичном поступку* потребно је додатно проценити, у циљу утврђивања потребе за усаглашавањем новог Нацрта Закона о малолетницима. Усклађеност са *Директивом о јачању одређених аспеката претпоставке невиности права да се буде присутан на суђењу у кривичном поступку 2016/821/EУ* је такође потребно остварити, с обзиром на потребу да се пропишу одговарајуће мере како би се осигурало да се осумњичени или оптужени сматрају невиним, док се не докаже да су криви према закону, у јавним изјавама и званичним одлукама јавних власти не говори о њима као да су осуђени. Овај приступ мора бити пропраћен одговарајућим прописаним санкцијама у случају кршења претпоставке невиности од стране јавних власти.

Институционални оквир

⁵⁴ Directive (EU) 2016/800 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on procedural safeguards for children who are suspects or accused persons in criminal proceedings, Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016L0800&from=EN>

Према Нацрту Закона о бесплатној правној помоћи, Министарство правде ће бити надлежно за управљање системом. Такође, у оквиру министарства, успоставиће се Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи, који ће се водити као јавна електронска база података. Министарство прописује јединствене стандарде и минимум техничких услова за пружање бесплатне правне помоћи. Министарство обавља контролу квалитета пружања бесплатне правне помоћи, која обухвата контролу над спровођењем закона, док ће адвокатска комора вршити контролу квалитета према својим интерним правилима. Сви пружаоци ће водити податке о пруженој бесплатној правној помоћи, нарочито о броју корисника и врсти пружене бесплатне правне помоћи.

Институционално јачање Министарства правде обухвата проширење делокруга у делу управљања системом бесплатне правне помоћи и надзором над пружањем бесплатне правне помоћи. У Министарству правде као надлежном за спровођење овог закона, планира се успостављање надлежне организационе јединице након усвајања закона. У циљу праћења и унапређења пружања бесплатне правне помоћи, Нацрт закона предвиђа оснивање Савета за праћење система бесплатне правне помоћи као повременог радног тела Владе

Административни капацитети

У погледу јачања административних капацитета, један од основних приоритета и дугорочних планова јесте обука и стручно усавршавање у погледу примене Закона о бесплатној правној помоћи. У оквиру Пројекта Заједничког вишедонаторског повереничког фонда за подршку сектору правосуђа (MDTF-JSS), израдиће се материјали за обуку пружалаца бесплатне правне помоћи у Републици Србији и вршиће се њихова обука у циљу ефикасније примене закона. У оквиру сарадње Министарства правде са Правосудном Академијом, обављаће се континуирана обука судија и тужилаца за примену новог закона.

Додатни кадрови, ван државне управе потребни су у Министарству правде, и то 3 нова запослена у сектору за Правосуђе, који ће вршити надзор над спровођењем закона, сви са високом школском спремом, као и 3 нова запослена у Сектору за материјално-финансијске послове. Додатни кадрови, ван државне управе могу бити потребни и у јединицама локалне самоуправе, дакле дипломирани правници са високим образовањем, у случају да постојеће особље није довољно за спровођење нових надлежности. Запослени у јединицама локалне самоуправе ће проћи и обуку за добијање дозвола за процену испуњавања услова од стране тражиоца за остваривање права на бесплатну правну помоћ.

Неопходно је да се спроведе јавна кампања, затим едукација запослених и пружалаца бесплатне правне помоћи. У том смислу, организација презентација и кампања о новом закону планира се након усвајања закона, укључујући и обуку за спровођење закона. Затим, у Министарству правде постоје додатне административне потребе, укључујући набавку додатне опреме за новозапослена лица и / или канцеларијске опреме за 5 особа (столице, столице), 5 рачунара и 3 штампача.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

Министарство правде је исказало потребу за наставком подршке од стране Пројекта Заједничког вишедонаторског повереничког фонда за подршку сектору правосуђа (MDTF-JSS) и након 2019. у циљу јачања приступа правди.

Права жртава

Преглед стања

Законодавни оквир

Кривично законодавство Републике Србије не дефинише као општи институт појам „жртве“, на начин како је овај појам дефинисан у члану 2. *Директива Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. године којом се утврђују минимални стандарди о правима, подршци и заштити жртава злочина* 2012/29/EU, иако је термин жртва у употреби у националном материјалном кривичном законодавству. Кривично процесно законодавство Републике Србије, у чл.2. ст.1. тач.11. ЗКП, даје зна- чење израза „оштећени“, као лице чије је лично или имовинско право кривичним делом повређено или угрожено.

Поред Устава Републике Србије, права жртава/оштећеног су у позитивном националном законодавству садржана у следећим законима: Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ("Сл. листу СЦГ" - Међународни уговори, бр. 9/2003, 5/2005, 7/2005-исправка и "Сл. гласнику РС" - Међународни уговори бр. 12/2010); Закон о потврђивању Европске конвенције о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима, са додатним протоколом("Сл. лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 10/2001); Закон о ратификацији другог додатног протокола уз Европску конвенцију о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима("Службеном листу СЦГ - Међународни уговори", бр. 2/2006 од 12.5.2006.); Законик о кривичном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014); Кривични законик ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016); Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005); Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела ("Сл. гласник РС", бр. 32/2013 и 94/2016); Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005); Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима ("Сл. гласник РС", бр. 20/2009); Породични закон ("Сл. гласник РС", бр. 18/2005, 72/2011 - др. закон и 6/2015); Закон о јавном тужилаштву ("Сл. гласник РС", бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 - др. закон, 101/2011, 38/2012 - одлука УС, 121/2012, 101/2013, 111/2014 - одлука УС, 117/2014, 106/2015 и 63/2016 - одлука УС); Закон о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/2016); Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине("Сл. гласник РС", бр. 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007, 104/2009, 101/2011 - др. закон и 6/2015); Закон о социјалној заштити("Сл. гласник РС", бр. 24/2011); Закон о здравстве-

ном осигурању("Сл. гласник РС", бр. 107/2005, 109/2005 - испр., 57/2011, 110/2012 - одлука УС, 119/2012, 99/2014, 123/2014, 126/2014 - одлука УС, 106/2015 и 10/2016 - др. закон); Закон о јавном информисању ("Сл. гласник РС", бр. 83/2014, 58/2015 и 12/2016); Закон о здравственој заштити ("Сл. гласник РС", бр. 107/2005, 72/2009 - др. закон, 88/2010, 99/2010, 57/2011, 119/2012, 45/2013 - др. закон, 93/2014, 96/2015 и 106/2015); Закон о странцима ("Сл. гласник РС", бр. 97/2008); Закон о службеној употреби језика и писама("Сл. гласник РС", бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 - др. закон и 30/2010); Закон о административним таксама ("Сл. гласник РС", бр. 43/2003, 51/2003 - испр., 61/2005, 101/2005 - др. закон, 5/2009, 54/2009, 50/2011, 70/2011 - усклађени дин. изн., 55/2012 - усклађени дин. изн., 93/2012, 47/2013 - усклађени дин. изн., 65/2013 - др. закон, 57/2014 - усклађени дин. изн., 45/2015 - усклађени дин. изн., 83/2015, 112/2015, 50/2016 - усклађени дин. изн., 61/2017 - усклађени дин. изн. и 113/2017).

У оквиру система заштите деце у Републици Србији, Министарство унутрашњих послова поступа у складу са раније донетим стратешким документима, законским прописима и процедурама из Посебног протокола о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања као и Законом о полицији („Службени гласник РС“ бр.6/2016), који уводи нове одредбе о превентивном раду полиције у заједници и хитном реаговању у случајевима пријаве нестанка малолетних лица и извршења насилних деликата. У свим полицијским управама и станицама у Републици Србији примењује се Посебни протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања, обезбеђена је 24 - часовна доступност обучених полицајаца (у области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица, којих тренутно има 1.994), како деци, тако и њиховим родитељима, односно стартељима, као и једнако поступање полиције у погледу заштите личности малолетног лица жртве и начина обављања разговора са њим.

Институционални капацитети

1) Уставни суд 2) Судови опште надлежности 3) Јавна тужилаштва 4) Министарство унутрашњих послова 5) Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – центри за социјални рад.

Осим Центра за заштиту жртва трговине људима (који се финансира из Буџета Републике Србије), не постоји ниједна још државна служба за подршку жртвама али постоје и неколико невладиних организација које обезбеђују ограничене услуге или су те услуге усмерене на специфичне групе жртава, на пример жртве трговине људима или жртве насиља у породици.

Судови у Србији тренутно располажу само ограниченим средствима за пружање подршке жртвама у току поступка, али почињу да се формирају неки капацитети са сведоцима као циљном групом.

Законом о изменама и допунама Закона о уређењу судова предвиђено је да виши суд обезбеђује и пружа помоћ и подршку сведоцима и оштећенима. Осим тога, овим Зако-

ном прописано је да у судској управи виших судова, као и других судова које одреди Високи савет судства, може се организовати служба за пружање подршке и помоћи сведоцима и оштећенима. Високи савет судства усвојио је априла 2015. године Упутство о начину приступа, систему рада и начину поступања службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима. Почетак практичног спровођења овог Упутства тек је у веома раној фази, а отежано је и забраном запошљавања додатног особља у судовима.

Служба обавља процену психолошких, здравствених, социјалних и логистичких потреба сведока и на основу извршене процене пружа им потребну помоћ. Такође, служба пружа сведоцима потребне информације у вези с њиховим учешћем у поступку, обавља разговор с њима пре него што дођу у суд, одводе их до просторије за сведоке, пружа техничке информације у вези са судом и поступком и помаже им око наплате досуђених трошкова за долазак у суд. Запослени у служби могу бити уз сведока у судници у моменту давања изјаве уз претходну сагласност поступајућег судије.

Међутим, услуге службе односе се само на жртве које сведоче у поступку и које су одређене као сведоци, односно служба почиње да делује тек с почетком судског поступка, те нема надлежност за пружање помоћи у фази истраге.

Виши суд у Београду је оформио једну функционалну, мада слабо опремљену, службу за пружање подршке и помоћи сведоцима и оштећенима за предмете ратних злочина, која у фази судског поступка пружа услуге свим сведоцима на правичној основи.

У области заштите и подршке жртвама и сведоцима у јавним тужилаштвима, априла 2014. године, основана је Служба за информисање оштећених и сведока у Вишем јавном тужилаштву у Београду, а децембра 2015. године, овакве службе су основане и у вишим јавним тужилаштвима у Новом Саду, Нишу и Крагујевцу.

Дана 1.2.2017. године, на основу Општег обавезног упутства Републичког јавног тужилаштва, О бр. 2/16 од 05.12.2016. године, о начину поступања Службе за информисање и подршку оштећенима и сведоцима у јавним тужилаштвима, почеле су са радом Службе за информисање и подршку оштећенима и сведоцима у свим вишим јавним тужилаштвима у Републици Србији и у Тужилаштву за организовани криминал, а дана 03.04.2017. године основана је Служба за информисање и подршку оштећенима и сведоцима у Тужилаштву за ратне злочине. На овај начин, успостављена је мрежа Служби за подршку оштећенима и сведоцима у правосудним органима у Републици Србији, с обзиром на већ основане Службе у вишим судовима. Службе за информисање и подршку оштећенима и сведоцима предузимају мере и активности са циљем да се у току поступка оштећенима и сведоцима кривичних дела омогући ефикасно остваривање права на добијање информација и права на приступ услугама подршке, ради олакшавања њиховог учешћа у поступку и веће ефикасности поступка.

На основу одредбе члана 11. Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (Службени гласник РС. број 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007 и 104/2009) у Вишем суду у Београду образована је Служба за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима, која обавља административно-техничке послове, везане за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима, као и послове обезбеђења услова за

примену процесних одредаба овог закона. Рад Службе за помоћ и подршку уређује се Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Вишем суду у Београду. У наведеној служби успоставља се контакт са службама у региону у вези доласка и одласка сведока, као и у вези организовања видеоконференцијске везе, уколико се сведок одлучи да на тај начин сведочи, као и о другим мерама заштите сведока. Такође, у наведеној служби води се евиденција о свим сведоцима који се појављују у поступку, те се о раду службе председнику суда достављају месечни извештаји, затим се организује техничка подршка сведоцима и врши контактирање Јединице за заштиту сведока ради њеног ангажовања у вези доласка сведока у суд, ради давања исказа. Дирекција полиције - Управа криминалистичке полиције, Управа полиције, Управа граничне полиције, Управа саобраћајне полиције.

Напомена: сви подаци министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања на ову тему налазе се у Поглављу 24: Правда, слобода и безбедност.

Административни капацитети

Републичко јавно тужилаштво, заједно са Државним већем тужилаца и Мисијом ОЕБС-а у Републици Србији, наставило је да јача административне капацитете јавног тужилаштва, спровођењем обука о информисању и пружању подршке оштећенима и сведоцима, како за лица која обављају послове у Службама, тако и за носиоце јавнотужилачке функције. Током 2017. године, одржано је осам једнодневних семинара о информисању и пружању подршке оштећенима и сведоцима, у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу.

Служба за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима у предметима ратних злочина - Министарство унутрашњих послова, Јединица за заштиту сведока; одсек за помоћ и подршку жртвама и сведоцима: број запослених три.

У оквиру Министарства унутрашњих послова, област која се односи на жртве и права жртава, третира се кроз свакодневне активности полицијских службеника, нпр. у оквиру Управе криминалистичке полиције и у оквиру других управа МУП-а, током предузимања неопходних мера и радњи приликом расветљавања околности извршења кривичних дела, током преткривичног поступка, предузимају мере и активности према жртвама криминала у складу са законским могућностима и овлашћењима која су утврђена према Кривичном Законику, Законику о кривичном поступку, Закону о полицији и другим законским и подзаконским актима.

Напомена: сви подаци министарства на ову тему налазе се у Поглављу 24: Правда, слобода и безбедност.

Напомена: Административни капацитети Републичког јавног тужилаштва и свих надлежних судова у Републици Србији дати су у делу Правосуђе.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

- Материјално-техничка помоћ у оснивању, опремању и обуци Служби за информисање/подршку оштећенима и сведоцима у четири апелациона центра у Републици Србији, као и у другим већим јавним тужилаштвима, кроз твининг пројекат са Великом Британијом. Пројекат је завршен 2015. године, с обзиром да није продужено његово финансирање.

- Пројекат *“Подршка успостављању националног система подршке жртвама и сведоцима кривичних дела у Србији”*. Пројекат спроводи Мисија ОЕБС-а у Србији у сарадњи са Министарством правде Републике Србије, уз финансијску подршку Владе Републике Немачке и Владе Холандије. У оквиру овог пројекта, Републичко јавно тужилаштво, наставило је да јача капацитете јавног тужилаштва у области информисања и пружања подршке оштећенима и сведоцима, и у том смислу припремило нову брошуру о Службама за информисање и подршку, која садржи основне информације и контакт податке свих Служби у јавним тужилаштвима, док су представници Републичког јавног тужилаштва учествовали и у изради Комуникационог приручника за јавне тужиоце.

Планиране мере за период 2018-2021.

Законодавни оквир

Министарство правде је формирало радну групу са задатком да припреми измене и допуне Законика о кривичном поступку, као и да анализира и предложи измене Закона о програму заштите учесника у кривичном поступку. Циљ ових измена је потпуна усклађеност ЗКП са Директивама 2013/48/ЕУ о праву осумњиченог или оптуженог лица да имају приступ адвокату, Директива 2010/64/ЕУ о праву на превођење и тумачење и Директива 2012/13/ЕУ о праву на приступ информацијама. Осим тога, постојећа пракса у спровођењу члана 102 став 5. ЗКП ће бити анализирана са циљем да омогући бољу заштиту сведока.

Република Србија одлучила да уведе систематски приступ у погледу подршке жртвама/сведоцима. У том циљу, реорганизација и унапређење тренутно доступних услуга подршке је планирана за наредни период. Овај процес ће се обавити кроз следеће фазе:

1. Аналитичка фаза

У складу са АП ПГ23, свеобухватна анализа је планирана за потребе будућег успостављања услуга подршке жртава/сведока. Уз подршку МДТФ, спровешће се:

-нормативе анализа (садашњи нормативни оквир, најбоља упоредна решења, међународни стандарди);

- анализа фискалног утицаја (одрживо финансирање, адекватност просторија и особља, потреба за обуком);

- приступ услугама подршке (распон мреже, удаљеност, мобилни тимови за подршку).

Анализа ће, између осталог, узети у обзир постојећа искуства у пружању подршке жртвама/сведоцима (искуства Центра за заштиту жртава трговине људима, пројекти који су у току и/или претходни пројекти, постојеће услуге у тужилаштву, судовима и ОЦД), као и претходне анализе. Резултати ове анализе и препоруке ће бити на располагању Радној групи за измене и допуне ЗКП. Поред тога, биће идентификоване потребне промене сета подзаконских аката како би се ускладили са новим законским решењима и омогућила примена.

Истовремено, Министарству правде је достављена стручна анализа нормативног усклађивања ЗКП-а са Директивом 2012/29/ЕУ о правима жртава, укључујући и табелу усклађености. Неопходне промене ће бити укључене у ЗКП како би се омогућила ефикасна примена минималних стандарда који се односе на права, подршку и заштиту жртава кривичних дела/оштећених.

2. Измене законодавног оквира

Радна група за измене и допуне Законика о кривичном поступку и Закона о програму заштите учесника у кривичном поступку ће користити препоруке из сета анализа које су представљене изнад и припремити одговарајуће измене и допуне током 2018. и 2019. године.

Институционални оквир

Успостављање мреже услуга за подршку жртвама, сведоцима и оштећенима у истрази и свим фазама кривичног поступка на нивоу целе земље ће се вршити у складу са наведеном анализом и законодавним променама. Конкретан модел који ће се реализовати зависи од анализе.

Административни капацитети

Потреба за јачањем административних капацитета ће зависити од спроведене анализе и конкретног модела који ће се применити.

У седишту Министарства унутрашњих послова, у оквиру Службе за сузбијање криминала Управе криминалистичке полиције, од 2016. године, успостављено је Одељење за превенцију и сузбијање насиља у породици у чијем саставу су два одсека за превенцију насиља у породици и за сузбијање насиља у породици.

У наведеном Одељењу тренутно је ангажовано седам запослених (начелник и заменик начелника, два шефа и три извршиоца).

У складу са Законом о спречавању насиља у породици, у организацији Криминалистичко-полицијске академије у Београду, према програму Правосудне академије обучена су 422 полицијска службеника за поступање у случајевима породичног насиља, а у току је обука за још 450 полицијских службеника.

У наредном периоду, планира се додатно попуњавање Одељења за превенцију и сузбијање насиља у породици, као и ситематизовање радних места у овој области у полициј-

ским управама на територији Републике Србије. Такође, у току је израда електронске базе података за евидентирање случајева породичног насиља.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

- Пројекат *„Подришка успостављању служби за заштиту и подршку жртвама и сведоцима на националном новоу“*, у оквиру ИПА 2016 пројекта, директан уговор са ОЕБС-ом, укупна вредност пројекта 1.500.000 евра, спроводиће Мисија ОЕБС-а у Републици Србији. Очекује се да спровођење пројекта почне 2018 године.

У оквиру пројекта ИПА 2014 „Борба против трговине људима“ један део пројекта ће се однестити и на јачање капацитета институција у заштити жртава трговине људима и то нарочито Центра за заштиту жртава трговине људима, тужилаштва и Јединице за заштиту МУП Републике Србије. Један део пројекта ће бити и финансирање опремања три посебне просторије зградама полиције у Београду, Новом Саду и Нишу за разговор са децом и другим жртвама трговине људима али и другим осетљивим жртвама и сведоцима.

Поштовање и заштита права мањина и културних права

Преглед стања

Законодавни оквир

Република Србија је успоставила уставни и законодавни оквир за заштиту права мањина. Уставом су припадницима националних мањина загарантована додатна индивидуална права, као и сет колективних права. Права националних мањина регулисана су, пре свега:

1. Законом о заштити права и слобода националних мањина („Службени лист СРЈ“, бр. 11/02, „Службени лист СЦГ, број 1/03- Уставна повеља и „Службени гласник РС“, бр. 72/09- др. Закон и 97/13- УС).
2. Законом о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 20/14-УС и 55/14)
3. Уредбом о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина („Службени гласник РС“, бр. 95/10 и 33/13)
4. Уредбом о поступку расподеле средстава из буџетског фонда за националне мањине („Службени гласник РС“ број 22/16)
5. Одлуком о образовању Савета за националне мањине („Службени гласник РС“, број 32/15, 91/16 и 78/17) као и другим прописима у појединим сегментима.

Одлука о образовању Савета за националне мањине

Влада Републике Србије је донела Одлуку о образовању Савета за националне мањине, 2. априла 2015. године. Конститутивна седница Савета за националне мањине, одржана је 29. априла 2015. године, чиме је после више година обновљен рад Савета. Током 2016. и 2017. године два пута долазило до измене Одлуке о образовању Савета за националне мањине услед персоналних промена насталих након образовања нових сазива Владе. Савет за националне мањине одржао је од образовања пет седница којима је председавао председник Владе уз учешће ресорних министара који се баве питањима остваривања права националних мањина и пре свега председници – представници свих националних савета у Републици Србији, на којима је разматрано стање остваривања права националних мањина, проблеми у раду и функционисању националних савета националних мањина, као и питања мањинске политике Републике Србије у целини. Стручну и административно-техничку подршку раду Савета пружа Канцеларија за људска и мањинска права.

Институционални оквир

Институционални оквир за заштиту и унапређење права мањина у Републици Србији чине Народна скупштина; органи надлежни за заштиту и унапређење људских права, а пре свега: тела Владе за промовисање и заштиту људских права: Савет за националне мањине, Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома; надлежни државни органи: Министарство правде, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство културе и информисања, Министарство здравља, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва, Канцеларија за људска и мањинска права, Комесаријат за избеглице и миграције; надлежни покрајински органи: Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице, Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, Канцеларија за инклузију Рома; независна државна тела за заштиту и унапређење људских права: Заштитник грађана, Покрајински Заштитник грађана - омбудсман, заштитници грађана на локалном нивоу, Повереник за заштиту равноправности.

Министарство државне управе и локалне самоуправе, сагласно члану 10. Закона о министарствима, обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на: вођење регистра националних савета националних мањина, вођење посебног бирачког списка националних савета, избор националних савета националних мањина, припрему прописа о људским и мањинским правима, као и друге послове одређене законом.

У Канцеларији за људска и мањинска права - Сектору за националне мањине обављају се послови који се односе на: праћење спровођења међународних уговора у области мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународноправним актима о мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; израду извештаја о спровођењу међународних уговора у области мањинских права; припрему седница међувладиних мешовитих тела за националне

мањине и координацију рада делегација Републике Србије у тим телима; организовање седница Савета Републике Србије за националне мањине; спровођење и праћење Декаде инклузије Рома 2005-2015; имплементацију Стратегије за унапређивање положаја Рома и пратећег Акционог плана; пружање помоћи угроженим мигрантским категоријама становништва.

Савет за националне мањине

До сада је одржано пет седница Савета за националне мањине . Четврта седница Савета за националне мањине одржана је 23. маја 2017. године. На дневном реду су биле тачке које су се односиле на представљање првог и другог извештај о спровођењу Акционог плана за остваривање права националних мањина, информације о нацрту закона о изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина и усвајање предлога приоритетне области финансирања за 2017. годину из Буџетског фонда за националне мањине.

Пета седница Савета одржана је 4. октобра 2017. године. На седници је разматрана информација о спроведеним и планираним активностима, пре свега разматран је Трећи извештај о спровођењу Акционог плана за остваривање права националних мањина. Такође представљена је информација о предузетим активностима у поступку расподеле средстава из Буџетског фонда за националне мањине. Седницом Савета председавала је Ана Брнабић, председница Владе. Присутни поред ресорних министара били су и представници националних савета националних мањина.

Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома

Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома је формиран у јуну 2013. Стручну и административно-техничку подршку раду Савета пружа Канцеларија за људска и мањинска права. Одлуком Владе Србије 4. јула 2014. разрешен је постојећи и именован нови сазив Савета, а у новембру исте године именован је нови председник Савета и још један члан. Тако да Савет сада броји поред председника, заменика председника ,три потпредседника и седамнаест чланова

Административни капацитети

Министарство државне управе и локалне самоуправе, сагласно члану 10. Закона о министарствима, обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на: вођење регистра националних савета националних мањина, вођење посебног бирачког списка националних савета, избор националних савета националних мањина, припрему прописа о људским и мањинским правима, као и друге послове одређене законом.

Наведени послови обављају се у оквиру Сектора за људска и мањинска права и слободе и регистре у Групи за људска и мањинска права, на којима је укупно за обављање ових послова систематизовано 2 радна места и 1 радно место координатора за људска и мањинска права.

У оквиру Канцеларије за људска и мањинска права, систематизовано је укупно 30 радних места. У Сектору за националне мањине, образоване су следеће уже унутрашње

јединице: 1) Одсек за унапређење права националних мањина, 2) Група за унапређење положаја Рома и пружање помоћи мигрантима.

Преглед стања

- Избори за чланове 20 националних савета националних мањина, одржани су 26. октобра 2014. године, у складу са Законом о и изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина који је Народна скупштина усвојила 24.5.2014. године, који је ступио на снагу 31.5.2014. године, чиме је заокружен законодавни оквир за успешније организовање и спровођење избора за чланове националних савета националних мањина. Након спроведених избора, успешно су конституисани сви национални савети.

У складу са преузетим обавезама из Акционог плана за Поглавље 23 – Правосуђе и основна права, реализоване су следеће активности:

- Решењем министра држане управе и локалне самоуправе, од 23. марта 2015. године, основана је Радна група за израду Посебног акционог плана за остваривање права националних мањина. Радна група је припремила Нацрт посебног Акционог плана, о којем је спроведена јавна расправа, у периоду од 3. до 23. децембра 2015. године. Влада Републике Србије је на седници која је одржана 3. марта 2016. године усвојила Акциони план за остваривање права националних мањина.

- Закључком Владе о усвајању Акционог плана за остваривање права националних мањина предвиђено је да праћење реализације активности из акционог плана спроводи Савет за националне мањине.

- Канцеларија за људска и мањинска права пружа стручну и административно-техничку подршку Савету за националне мањине у поступку праћења реализације активности из Акционог плана.

До сада је израђено 5 извештаја о спровођењу Акционог плана за остваривање права националних мањина, којима су обухваћене активности у 2016. години, као и активности у прва три квартала ове године, и у току је рад на припреми извештаја за четврти квартал 2017. године.

Четврти извештај представљен је 13. септембра 2017. године. На јавном представљању су присуствовали представници државних органа и институција, међународних организација, организација цивилног друштва и националних савета националних мањина. У извештају су јасно наведени статистички подаци реализованих односно нереализованих активности предвиђених Акционим планом и доступни су на сајту Канцеларије за људска и мањинска права. У складу са договором са националним саветима, сви пристигли коментари националних савета на четврти извештај прослеђени су ресорним органима, који имају задатак да се о коментарима изјасне. О коментарима и одговорима ресора дискутоваће се приликом разматрања четвртог извештаја на наредној седници Савета за националне мањине.

Пети извештај о Акционом плану за остваривање права националних мањина представљен је 4. децембра 2017, када је и обележено годину дана извештавања о спровођењу Акционог плана за остваривање права националних мањина. Акциони план предвиђа 80 носилаца активности, међу којима су министарства и други надлежни органи, национални савети националних мањина, покрајинске институције, високошколске установе, невладине организације, регулаторна тела итд. Током 2017. године у извештавање је укључено и 76 мултиетничких јединица локалне самоуправе и 53 савета за међунационалне односе. У току је израда Шестог извештаја о спровођењу Акционог плана за остваривање права националних мањина, за квартал IV 2017. године.

Носиоци активности су одредили контакт особе које извештавају о спровођењу активности из Акционог плана и достављају неопходне податке Канцеларији за људска и мањинска права. Канцеларија за људска и мањинска права је наставила да пружа подршку свим контакт особама за извештавање и унапређује систем извештавања и праћења спровођења Акционог плана – кроз додатне обуке, координација, рад на унапређењу индикатора успешности. У извештајним периодима се примењује методолошки приступ који се користи за израду извештаја за АП ПГ 23.

Канцеларија за људска и мањинска права је у Београду 20. и 21. јуна 2017. године спровела обуке за контакт особе за извештавање о Акционом плану за остваривање права националних мањина из девет јединица локалне самоуправе.

Наредне обуке су одржане 25. септембра у Нишу, за контакт особе из јединица локалне самоуправе у централној Србији и 27. септембра у Новом Саду, за контакт особе из јединица локалне самоуправе у АП Војводини. На обукама је присуствовало преко 70 контакт особа и њихових заменика.

Решењем министра држане управе и локалне самоуправе, од 23. новембра 2015. године, основана је Посебна радна група за припрему текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина. Радна група се састоји од представника државних институција, националних савета националних мањина и представника академских институција;

Министарство државне управе и локалне самоуправе је одржало Округли сто на тему - Национални савети/мањинске самоуправе у правном систему Републике Србије, 18. децембра 2015. године. На Округлом столу је представљена Анализа нормативног оквира којим се уређују права националних мањина у Републици Србији, а све у циљу проналажења најприхватљивијих решења у поступку измене Закона о националним саветима националних мањина;

Посебна радна група за израду текста Нацрта закона о изменама и допунама закона о Националним саветима националних мањина, одржала је велики број састанка. На састанцима радне групе су договорени начин и динамика рада и разматране су одредбе којима се уређује улога и положај националних савета националних мањина у правном систему РС, као и правила о подели власти. Питања која се односе на управљање националним саветима, такође разматране су одредбе које се односе на неспојивост функ-

ција послова чланова националних савета, овлашћења националних савета и одредбе о финансирању делатности националних савета националних мањина.

У раду радне групе учествују представници органа државне управе у чијој су надлежности област културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писама, пет представника националних савета националних мањина (које је предложила Координација националних савета), представници међународних организација, а биће организован и широки консултативни процес са организацијама цивилног друштва. Мисија ОЕБС-а у Србији пружа стручно-техничку подршку у раду радне групе.

Посебна радна група за израду текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина, припремила је преднацрт закона.

На седници Владе одржаној 3. марта 2016. године донета је *Уредба о поступку расподеле средстава из буџетског фонда за националне мањине („Службени гласник РС“ број 22/16)*, чиме су прописани услови о начину расподеле средстава, која се воде на посебном буџетском разделу Министарства државне управе и локалне самоуправе. Уредбом је прописано да се буџетски фонд може финансирати и из донација. Средства из Фонда додељују се јавним конкурсом за програме и пројекте из области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писама националних мањина по Програму који доноси министар, на почетку календарске године за годину у којој се средства додељују, на предлог Савета за националне мањине.

Такође, одржане су обуке, о начину уписа личног имена припадника националних мањина у матичне књиге на језику и писму националне мањине, матичара и заменика матичара који воде матичне књиге у свим органима управе којима су поверни послови матичних књига. Овим обукама присуствовало је укупно 335 матичара и заменика матичара.

Министарство државне управе и локалне самоуправе припремило је предлог обуке под називом „Права припадника националних мањина“, у оквиру области „Заштита људских права и тајности података“, са циљем упознавања полазника са правима припадника националних мањина која су гарантована позитивно правним прописима. Одржане су у 2016. и 2017. години укупно четири обуке за државне службенике. Циљна група су сви државни службеници. Прва обука одржана је 30. августа 2016. године.

У складу са активностима из Посебног акционог плана за остваривање права националних мањина, Решењем министра државне управе и локалне самоуправе, од 20. новембра 2015. године, основана је Посебна радна група за припрему текста Нацрта закона о изменама Закона о заштити слобода и права националних мањина. Такође, Решењем министра државне управе и локалне самоуправе, од 25. децембра 2015. године, основана је Посебна радна група за израду текста упоредно правне анализе демократске партиципације националних мањина држава чланица ЕУ у региону, у циљу утврђивања критеријума и мерила за прописивање одговарајуће заступљености националних мањина у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу.

Посебна радна група је 29.06.2016. године (рок II квартал 2016. године – АП националне мањине) утврдила текст поменуте Упоредно правне анализе и у складу са инклузивним процесом текст Упоредно правне анализе демократске партиципације националних мањина, текст је достављен председнику координације националних савета 07.07.2016. године, а 27.07.2016. године свим националним саветима националних мањина који су партнер у спровођењу ове активности из Акционог плана. Текст Упоредно правне анализе демократске партиципације националних мањина достављен је Генералном секретаријату Владе на упознавање и даље поступање и у складу са Пословником Владе биће упућен Радној групи Народне скупштине Републике Србије за измену Устава и изборног система.

Министар државне управе и локалне самоуправе 20.11.2015. године донео је Решење о оснивању Посебне радне групе за припрему текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина. Мисија ОЕБС-а у Србији је финансирала два експерта из области људских и мањинских права који су припремили Нацрт полазних основа поменутог закона којима су предложене потребне измене у циљу усклађивања са Уставом и системским законима, као и спровођењу афирмативних мера које су предвиђене АП за поглавље 23 и како би се омогућила реализација других активности из АП за остваривање права националних мањина.

Посебна радна група израдила је текст Нацрта закона о изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина. На предлог Министарства државне управе и локалне самоуправе Одбор за правни систем и државне органе донео је 6. децембра 2016. године Закључак којим се одређује спровођење јавне расправе о Нацрту овог закона у периоду од 8. до 28. децембра 2016. године. У току јавне расправе 22. децембра 2016. године одржан је округли сто на којем су узели учешће представници релевантних државних органа, националних савета националних мањина, организација цивилног друштва, представници стручне јавности, међународне заједнице и друге заинтересоване стране. Министарство државне управе и локалне самоуправе доставило је текст Нацрта закона о изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина Европској комисији и надлежним органима државне управе ради давања мишљења. Предстоји достављање Нацрта закона Влади на разматрање и одлучивање, након чега ће бити упућен у скупштинску процедуру.

Европска комисија је на текст овог закона, након спроведене ТАИЕХ експертске мисије од 31. јула до 3. августа 2017. године доставила текст експертске анализе на текст Нацрта измена и допуна Закона о заштити права и слобода националних мањина и у складу са тим биће утврђен коначан текст нацрта овог закона.

Измене и допуне Закона о матичним књигама. Министар државне управе и локалне самоуправе је решењем број: 011-00-52/2017-26/4 од 21.03. 2017. године, основао Посебну радну групу за припрему текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о матичним књигама. Поред обавезе измена и допуна наведеног закона које су предвиђене одређеним стратешким документима, Акционим планом за остваривање права националних мањина (који је проистекао из Акционог плана за Поглавље 23) предвиђена

је обавеза допуне Закона о матичним књигама ради уређења начина уписа податка о националној припадности у матичну књигу рођених. Допуна Закона о матичним књигама ради уређења овог питања условљена је претходним изменама и допунама Закона о заштити права националних мањина, којим треба да буде уређено право на упис податка о националној припадности националних мањина у јавне исправе, службене евиденције и збирке личних података. Посебна радна група је до сада одржала 13 састанака и текст радне верзије Нацрта закона је у завршној фази израде. У току рада одржани су консултативни састанци, између осталих и са представницима Министарства правде, који су задужени за праћење Акционог плана за поглавље 23, а у вези са предлозима решења о начину уписа податка о националној припадности у матичну књигу рођених.

Операционализација Буџетског фонда за националне мањине. На основу усвојеног Предлога Савета за националне мањине, министар државне управе и локалне самоуправе донео је Програм за доделу средстава из Буџетског фонда за националне мањине, којим је предвиђено да је информисање на језицима националних мањина, приоритетна област у којој се програми и пројекти финансирају из Буџетског фонда за националне мањине у 2017. години. У складу са чланом 5. став 4. Уредбе о поступку расподеле средстава из Буџетског фонда за националне мањине („Службени гласник РС“, број 22/16) министар је донео Упутство о начину утврђивања састава и броја чланова Конкурсне комисије која спроводи поступак доделе средстава из Буџетског фонда за националне мањине („Службени гласник РС“, број 74/17). У складу са поменутиим актима, министар је 6. септембра 2017. године донео Решење о образовању Конкурсне комисије, која спроводи поступак доделе средстава из Буџетског фонда за националне мањине.

На основу члана 3. Уредбе, министар је 8. септембра 2017. године донео Одлуку о расписивању конкурса за доделу средстава из Буџетског фонда за националне мањине. Након тога, Конкурсна комисија је одржала две седнице на којима је дефинисала допунске критеријуме, ближа мерила и специфични циљ за избор програма и пројеката на конкурс за доделу средстава из Буџетског фонда, уз претходне консултације са Националним саветима националних мањина, чиме су створени услови за расписивање Конкурса. Министарство државне управе и локалне самоуправе 20. септембра 2017. године расписало је Конкурс за доделу средстава из Буџетског фонда за националне мањине за реализацију програма и пројеката из области информисања на језицима националних мањина, који је објављен на званичној интернет страници Министарства, Канцеларије за људска и мањинска права, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом и Порталу е-Управе. Конкурс је отворен од 20. септембра до 20. октобра 2017. године. Овим је након 15 година формално и суштински покренут поступак расподеле средстава из Буџетског фонда за националне мањине.

ИПА 2013 – Твининг пројекат „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“ је реализован у периоду од августа 2015. закључно са јуном 2017. године, Пројекат је по први пут у оквиру децентрализованог система управљања (ДИС) спровела Канцеларија за људска и мањинска права у сарадњи са Повереником

за заштиту равноправности, а уз подршку „Лудвиг Болцман“ Института за људска права из Аустрије и Урада за народности Републике Словеније. Циљ пројекта је јачање и примена релевантног законодавног оквира у области људских и мањинских права и њихово унапређење у складу са европским стандардима. Укупан износ одобреног буџета је 1.200.000 евра, од чега суфинансирање из буџета Републике Србије износи 60.000 евра. У оквиру пројекта су, између осталих, реализоване бројне активности које имају за циљ промовисање права мањина, јачање капацитета националних савета националних мањина, унапређење процеса извештавања кроз обуке за представнике ЈЛС и сл.

ИПА 2013 - Техничка подршка за унапређење становања и услова становања ромске популације у неформалним насељима, је пројекат чија је реализација започела у јуну 2017. године и трајаће 27 месеци. Пројекат је вредан 1,37 мил. евра. Овај пројекат реализује се у ДИС систему. Главни корисник пројекта је Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, док је Канцеларија за људска и мањинска права корисник резултата 2, који има за циљ да допринесе одрживом расту кроз побољшање политика социјалне заштите и промовисање социјалног укључивања угрожених група, омогућавајући бољи животни стандард у складу са циљевима утврђеним Стратегијом Европа 2020, како би се постигло веће приближавање стандардима ЕУ у областима запошљавања, образовања, социјалне заштите и социјалне инклузије.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

У сарадњи са Европском комисијом - Директоратом за проширење, Министарство је успешно одржало тродневну ТАИЕХ експертску мисију, од 27. до 29. маја 2015. године, “Анализа примене Закона о националним саветима националних мањина”, коју је спроводио експерт професор Рајнер Хофман. Током тродневне експертске мисије одржани су бројни експертски састанци са представницима релевантних министарстава, која се баве питањима остваривања Уставом и законом гарантованих права националних мањина; представницима националних савета националних мањина; представницима Републичке изборне комисије, на којима је учествовало преко 40 представника различитих институција где су кроз сугестије и коментаре образлагали све оне позитивне примере примене Закона, као и мањкавости појединих одредаба поменутог закона које су уочене у досадашњој пракси и посебно одредбе које је Уставни суд својом одлуком прогласио неуставним.

Уз финансијску подршку ОЕБС-а, ангажована су два консултанта за припрему полазних основа Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина који су подршка интерресорној посебној радној групи.

Министарство државне управе и локалне самоуправе, Заштитник грађана и Високи комесаријат Уједињених нација за избеглице – Представништво у Србији, потписали су Споразум о разумевању, 2012. године. На основу Споразума о разумевању форми-

рани су управни одбор и техничка радна групу, који су руководили активностима усмереним на решавање проблема Рома без докумената, до краја 2015. Изменом Споразума о разумевању, продужено је његово важење до 31. децембра 2016. године када је пројекат успешно и окончан.

Министарство државне управе и локалне самоуправе аплицирало је за пројекат из неалоцираних ИПА средстава у вредности од 300.000 евра за подршку афирмативним мерама у вези са запошљавањем припадника националних мањина. Пројекат треба да допринесе остваривању мере 8.2. Акционог плана за остваривање права националних мањина кроз спровођење анализе најбољих пракси у погледу имплементације афирмативних мера везаних за запошљавање припадника националних мањина, израду анализе правног оквира у Републици Србији, као и израду критеријума и мерила за прописивање одговарајуће заступљености националних мањина у појединим сегментима јавне управе.

Примена механизма Савета Европе о поштовању права националних мањина

Канцеларија за људска и мањинска права припрема периодичне државне извештаје о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Србији, као и коментаре Републике Србије на извештаје уговорних тела која прате примену тих међународних уговора.

Комитет министара Савета Европе донео је 5. јула 2015. године Резолуцију о спровођењу Оквирне конвенције у Србији. Резолузија садржи препоруке ради унапређења примене овог међународног уговора, чиме је завршен трећи извештајни циклус.

Трећи периодични извештај о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Србији усвојен је на седници Владе 19. децембра 2014. године. и прослеђен Генералном секретару Савета Европе у јануару 2015. године. Комитет експерата Европске повеље о регионалним или мањинским језицима посетио је Републику Србију у периоду од 3. до 5. јуна 2015. године.

На основу Трећег периодичног извештаја, посете делегације Комитета експерата Републици Србији и информација добијених из других извора, Комитет експерата Европске повеље је усвојио Трећи извештај о примени Европске повеље у Србији 4. новембра 2015. године, који садржи Предлог препорука Комитету министара Савета Европе о примени тог уговора у Србији.

Четврти периодични извештај о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Републици Србији, који се односи на период 2013-2015. година, урађен је у Канцеларији за људска и мањинска права, на основу прилога републичких и покрајинских органа, јединица локалне самоуправе, као и других институција релевантних за примену Повеље. Влада Републике Србије, на седници одржаној 31. октобра 2017. године, усвојила је четврти периодични Извештај о примени Европске повеље о

регионалним или мањинским језицима. Извештај је достављен и Генералном секретару Савета Европе.

Планиране мере за 2018. годину

- Измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина.
- Припремљен текст Нацрта закона о изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина.
- Након усвајања измена и допуна Закона о заштити права и слобода националних мањина потребно је обезбедити финансијска средства за превођење пречишћених текстова закона Републике Србије на језике националних мањина који се баве питањима положења националних мањина.
- Средства у буџету за 2018. годину планираће се у износу од 1.000.000 динара на размену Министарства државне управе и локалне самоуправе у оквиру лимита опредељених од стране Министарства финансија, а у складу са билансним простором Републике Србије.
- Измене и допуне Закона о националним саветима националних мањина.
- Припремљен текст преднацрта Закона о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина.
- Након усвајања поменутог закона, средства у буџету за 2018. годину планираће се у износу од 2.063.000 динара, која се односе на примену овог закона, на размену Министарства државне управе и локалне самоуправе у оквиру лимита опредељених од стране Министарства финансија, а у складу са билансним простором Републике Србије.

Примена механизма Савета Европе о поштовању права националних мањина

- Израда Четвртог периодичног извештаја о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Републици Србији током 2018. године.
- Израда Коментара Републике Србије о Четвртом извештају Комитета експерата о спровођењу Европске повеље у Србији и њихово достављање Савету Европе током 2018. године.
- Израда Петог периодичног извештаја о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Републици Србији током 2019. године.
- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о матичним књигама планирано је за II квартал 2018. године и као што је напред наведено услов за усвајање овог закона су претходне измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина.
- За реализацију планиране мере неће бити потребна финансијска средства.

- У складу са Законом о националним саветима националних мањина биће одржани избори за чланове Националног савета.
- Праћење примене Закона о заштити права и слобода националних мањина.
- Праћење примене Закона о националним саветима националних мањина.
- Спровођење плана обуке за 2018. годину под називом „Права припадника националних мањина“.
- Расписивање конкурса за доделу средстава из Буџетског фонда за националне мањине у складу са буџетским средствима за 2018. годину.

-Одржавање избора за чланове националног савета, у складу са законом прописаним роковима.

Планиране мере за период од 2018. до 2021. године

Након истека периода важења Акционог плана за остваривање права националних мањина (планиран до краја 2018. године), а у складу са оценама Савета за националне мањине које се односе на резултате из Извештаја о реализацији свих активности које су предвиђене овим акционим планом у 2019. години приступиће се изради ревизије поменутог Акционог плана за остваривање права националних мањина, за период 2019-2021. године.

Министарство државне управе и локалне самоуправе формираће Посебну радну групу која ће на основу остварених резултата у области Заштите права националних мањина, дефинисати потребне мере и активности које се односе на ревизију Акционог плана за преостали временски период до приступања Европској унији.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

Институционални оквир

Влада Републике Србије би требало да оснује Координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња, које ће координирати рад државних органа у вези са унапређивањем положаја Рома и Ромкиња, док ће Канцеларија за људска и мањинска права и Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва, пружати подршку Координационом телу у праћењу реализације оперативних закључака, као и припреми годишњих извештаја. Након прве две године примене Стратегије биће спроведена студија изводљивости за оснивање посебног органа државне управе који би био надлежан за управљање Стратегијом о реализацији Стратегије и Акционог плана. У оквиру Канцеларије за људска и мањинска права, Влада ће основати Сектор за социјално укључивање Рома и Ромкиња, чиме ће бити унапређен капацитет Канцеларије за људска и мањинска пра-

ва за послове праћења спровођења Стратегије. Осим тога, у циљу обезбеђивања додатне подршке за послове праћења и извештавања о процесу примене Стратегије, у оквиру Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва биће формирана посебна унутрашња јединица за социјално укључивање Рома и Ромкиња, уз финансијску подршку међународних развојних партнера.

Административни капацитети

Потребно је ојачати административне капацитете Канцеларије за људска и мањинска права нарочито имајући у виду да је Стратегијом за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Србији за период од 2016.године до 2025.године, коју је Влада усвојила 3. марта 2016. године предвиђено да ће Канцеларија за људска и мањинска права пружати подршку Координационом телу у праћењу реализације оперативних закључака, као и Стратегије и припадајућег Акционог плана. У циљу имплементације наведеног, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају додатне кадрове, односно радни однос за 3 извршиоца.

Канцеларије за људска и мањинска права, нарочито имајући у виду да Канцеларија обавља стручно административне и техничке послове за потребе примене Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња за период 2016-2025.

Билатерални споразуми о заштити националних мањина са суседним земљама

Република Србија има закључене посебне билатералне споразуме о заштити националних мањина са суседним земљама, Мађарском, Хрватском, Румунијом и Македонијом, који детаљно регулишу положај и гарантују висок ниво заштите мањинских права. На основу ових споразума формиране су посебне мешовите комисије које прате спровођење одредаба ових споразума. У наредном периоду одржаваће се редовни састанци мешовитих комисија. За имплементацију усклађеног законодавства са правном тековином ЕУ, процена је да није потребно институционално јачање постојеће институције.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

За примену Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња 2016-2025, један део средстава ће бити обезбеђен од Европске уније кроз Инструмент за претприступну помоћ и то кроз програмске циклусе 2012-2013. и IPA II кроз циклус за 2014. годину, док је у наредном периоду неопходно осигурати финансирање за мере Стратегије кроз процес програмирања у наредним ИПА циклусима. У складу са Оперативним закључцима семинара о социјалном укључивању Рома и Ромкиња у Републици Србији (јун 2015), постоји могућност суфинансирања спровођење Стратегије из ЕУ фондова. Република Србија ће на сваке две године извештавати Европску комисију о спровођењу текућих ИПА пројеката и њиховој вези са реализацијом приоритета Стратегије и пратећег акционог плана, коришћењем постојећих механизма координације ради обезбеђивања ефикасности и спречавања преклапања.

Канцеларија за људска и мањинска права настојаће да активно сарађује са потенцијалним донаторима у циљу обезбеђивања средства за ефикаснију имплементацију и праћење Акционог плана за остваривање права националних мањина.

Мере против расизма и ксенофобије

Преглед стања

Законодавни оквир

Најважнији правни акти Европске уније у овој области, са којима је потребно усклађивање су Директива Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло и Оквирна одлука Савета о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије кривично-правним средствима 2008/913/ПУП. Према Уставу Републике Србије, свако има једнаку законску заштиту и забрањена је свака дискриминација непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности и по основу других својстава. У оквиру важећих закона у овој области издвајају се Кривични законик ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016), Закон о забрани дискриминације ("Сл. гласник РС", бр. 22/2009), Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама ("Сл. гласник РС", бр. 67/2003, 101/2005 - др. закон, 90/2007, 72/2009 - др. закон, 111/2009 и 104/2013 - др. закон), Закон о забрани манифестација неонацистичких или фашистичких организација и удружења и забране употребе неонацистичких и фашистичких симбола и обележја ("Сл. гласник РС", бр. 41/2009), као и закон којим се санкционишу оваква кривична дела извршена преко рачунарских система.

Важно је поменути и стратешки оквир за борбу против свих облика дискриминације, као што су Стратегија превенције и заштите од дискриминације, Стратегија полиције у заједници, нова Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији (2016-2025), Стратегија за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

Током 2015. године донети су Акциони план Стратегије превенције и заштите од дискриминације (у фебруару 2015.) и Акциони план Стратегије полиције у заједници (у августу 2015.) којим је обезбеђена имплементација многобројних активности државних органа у сарадњи са међународним организацијама, страним партнерима и домаћим организацијама и удружењима на превенцији и спречавању дискриминације над друштвено осетљивим групама, мањинским заједницама и појединцима.

Стратегија превенције и заштите од дискриминације за основни циљ има поштовање уставног начела забране дискриминације, а посебно осетљивих друштвених група као што су националне мањине, жене, ЛГБТ особе, особе са инвалидитетом, старији, деца, избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе, припадници различитих вероисповести и лица с обзиром на њихово здравствено стање.

Нова Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији (2016-2025) поставља основе за унапређење положаја Рома и Ромкиња у различитим областима друштвеног живота.

Стратегија за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама има за циљ стварање безбедног амбијента на спортским приредбама и друштва са развијеним правним и институционалним механизмима на превенцији и спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

Најважнији међународни правни акти са којима се врши усклађивање у овој области:

- Оквирна одлука Савета 2008/913/ПУП од 28. новембра 2008. о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије у смислу кривичног права
- Директива Савета 2000/43/ЕЗ од 20. јуна 2000. о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло
- Повеља Европске уније о основним правима 2007/С 303/01 (чланови 21., 51.(1))
- Уговор о Европској унији (консолидована верзија 2016, ОЈ С 202 07.06.2016.) (члан 2.)
- Уговор о функционисању Европске уније (консолидована верзија 2016, ОЈ С 202 07.06.2016.) (чланови 10., 19.(1.))
- Оквир ЕУ за стратегије интеграције Рома до 2020. године (COM(2011)173 final)
- Предлог Препоруке Савета од 9. децембра 2013. године о ефективним мерама интеграције Рома у државе чланице
- Међународна конвенција о елиминацији свих облика расне дискриминације (1965, Уједињене нације) – ратификована 1967. ("Сл. лист СФРЈ", бр. 31/67) Република Србија редовно подноси периодичне извештаје о примени ове конвенције. С тим у вези, Министарство унутрашњих послова је доставило прилог из своје надлежности за Други и трећи периодични извештај.
- Оквирна конвенција за заштиту националних мањина (1995, Савет Европе) – ратификована 1998. Године ("Сл. лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 6/98) .
- Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода (Савет Европе, 1950.) – ратификована 2003. године ("Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 9/2003, 5/2005 и 7/2005 - испр. и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 12/2010 и 10/2015)
- Европска повеља о регионалним или мањинским језицима (1992, Савет Европе) – ратификована 2005. године („Службени лист СЦГ- Међународни уговори“, број 18/2005)
- Директива Савета 2000/43/ЕЗ од 29. јуна 2000. године о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло. На основу упоредне правне анализе Директиве Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког

поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло, и најважнијег закона Републике Србије у овој области, Закона о забрани дискриминације, утврђено је да је национално законодавство потпуно хармонизовано са наведеном директивом Европске уније.

Институционални оквир

„Одлуком Владе Републике Србије, образован је Национални савет за спречавање негативних појава у спорту („Службени гласник РС“, број 79/2017). Задатак Савета је да усклађује активности на спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, допинга у спорту, намештања утакмица и других негативних појава у спорту, као и испуњавање међународних обавеза у тим областима.

Такође, ступањем на снагу ове Одлуке, престала је да важи Одлука о образовању Националног савета за борбу против насиља и недоличног понашања гледалаца на спортским приредбама („Службени гласник РС“, број 65/11 и 100/12)“.

У оквиру Министарства унутрашњих послова, као најбројнијег државног органа унутар имплементационог оквира у области сузбијања расизма, треба посебно издвојити специјализоване службе криминалистичке полиције које функционишу у седишту Министарства, али и у свим подручним полицијским управама кроз одељења криминалистичке полиције.

Други важан организациони сектор полиције је полиција опште надлежности која у седишту Министарства у области сузбијања расизма већином превентивно делује кроз рад Одељења за организацију, превенцију и рад полиције у заједници. У области спречавања и сузбијања насиља на спортским приредбама, МУП је формирао организационе јединице задужене за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама. У оквиру Управе полиције у седишту Министарства, формирано је Одељење за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама – Национални фудбалски информациони центар, преко кога се врши размена информација о спортским приредбама домаћег и међународног карактера са оваквим центрима у земљама Европске уније. У подручним полицијским управама, систематизоване су организационе јединице и радна места за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама.

Административни капацитети

У циљу развоја полиције у заједници у наредним годинама биће настављене обуке за полицијске службенике са циљем усавршавања за компетентно обављање полицијских послова, у складу са новим Законом о полицији, који је Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној дана 26. јануара 2016. године, усвојила и ступио на снагу дана 5. фебруара 2016. године („Службени гласник РС“ број 6/2016 од 28. јануара 2016. године), и осталим националним и међународним стандардима полицијског поступања. Кроз имплементацију Стратегије полиције у заједници у полицијским управама ће бити настављен развој безбедносне превенције и опредељени полицијски службеници за контакт и сарадњу са мањинским заједницама и друштвено осетљивим групама, и у полицијским станицама биће опредељени полицијски службеници за контакт и рад са

заједницом. Поред тога планирано је интензивирање оснивања и деловања локалних Савета за безбедност у градовима и општинама као партнерских мултиресорских тела посвећених унапређењу безбедности у локалним заједницама. Такође, кроз полицију у заједници јачаће се проблемски оријентисан рад полиције на спречавању и сузбијању свих облика насиља над грађанима, групама и заједницама а посебно над мањинским заједницама кроз спречавање говора и злочина мржње, затим унапређиваће се превенција вршњачког насиља, насиља у породици и у партнерским односима и спречавање и сузбијање насиља на јавним скуповима а посебно на спортским приредбама од стране навијачких група и хулигана.

У вези са спречавањем насиља на спортским приредбама, наставиће се са спровођењем активности из Акционог плана Националне стратегије за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама. Приоритерне активности Министарства унутрашњих послова у периоду од 2016. до 2018. године, биле су учешће у раду Интерресорне радне групе за израду анализе прописа у области спречавања насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, односно изради препорука за унапређење правних прописа у складу са добром европском праксом, активности на успостављању и доради аналитичких и оперативних база података (евиденција навијача, аналитички модели праћења стања насиља), као и израда и имплементација Програма обуке полицијских службеника непосредно ангажованих на пословима праћења и спречавања насиља на спортским приредбама, који треба да обезбеди примену деескалационог модела у обезбеђивању спортских приредби, заснованог на динамичној процени ризика.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Тренутно нема пројеката и програма који се финансирају из иностране развојне помоћи.

Планиране мере за период 2018– 2021

Законодавни оквир

Планиране су измене и допуне Кривичног законика у циљу усклађивања са чланом 1. (ставови ц и д) Оквирне одлуке Савета о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије кривичноправним средствима (2008/913/ ПУП).

Измене и допуне Кривичног законика су планиране и у циљу допуне кривичног дела повреда равноправности (члан 128.), на начин да се ово дело може извршити ако се због сексуалне оријентације или родног идентитета неком лицу ограниче или ускрате права човека и грађанина.

Такође, планирано је и ажурирање Акционог плана за спровођење стратегије борбе против насиља и недоличног понашања гледалаца на спортским приредбама за период од 2013. године до 2018. године у складу са препорукама из извештаја о спровођењу Акционог плана.

Извршене су измене и допуне текста Закона о забрани дискриминације након сугестија добијених од стране ЕК. Сви коментари и предлози достављени од стране ЕК који се односе на имплементацију одредби прописаних директивама ЕУ, а пре свих Директивом број 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло и Директивом број 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду, су усвојени. Радна верзија Закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације достављена је Поверенику за заштиту равноправности у циљу сагледавања могућности за измене и допуне Закона у оквиру његове надлежности, након чега је обједињен текст достављен Министарству за државну управу и локалну самоуправу.

Положај избеглица и интерно расељених лица

Преглед стања

Република Србија и даље улаже значајне напоре у циљу побољшања животних услова избеглих и интерно расељених лица. Наставиће се са обезбеђивањем допунских мера усмерених на одрживу интеграцију избеглица кроз програме који имају за циљ економско оснаживање.

Регионални стамбени програм (РСП) део је ширег политичког процеса сарадње земаља у региону (Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Црне Горе и Републике Србије), ради решавања проблема избеглица и превазилажења последица прошлости. Циљ Програма је да обезбеди трајна стамбена решења за 27.000 најугроженијих избегличких породица (74.000 појединаца) у региону, од чега 16.780 породица (45.000 појединаца) у Републици Србији. До сада су Република Србија и Банка за развој Савета Европе потписали Споразуме о донацији у вредности од преко 93 милиона евра за спровођење пет потпројеката РСПа, укључујући и проширење четвртог потпројекта. У оквиру наведених потпројеката одобрена су следећа стамбена решења: изградња 1.958 стамбених јединица, изградња и додела 351 монтажне куће, додела 1.620 пакета грађевинског материјала (од чега је контрибуција РС 105 пакета), откуп 968 сеоских кућа са окућницом (од чега је контрибуција РС 198 кућа).

У току је реализација свих пет потпројеката у оквиру Регионалног стамбеног програма. Пројекат се спроводи у 117 ЈЛС, од тога у 41 ЈЛС које обезбеђују земљиште и инфраструктуру планирана је изградња станова. До сада испоручена укупно 1.082 стамбена решења. У току је изградња 235 стамбених јединица у Овчи, у оквиру трећег потпројекта (завршетак изградње очекује се до краја 2017. године) и изградња 461 стамбене јединице у оквиру другог и четвртог потпројекта РСПа (изградња почела у марту 2017. године, а завршетак изградње очекује се крајем 2018. године).

Република Србија је изградила механизме на централном и локалном нивоу за спровођење свих типова програма подршке интерно расељеним лицима у Републици Србији. Такође, у протеклом периоду реализовани су бројни програми предвиђени стратешким оквирима, финансирани од стране ЕУ, агенција УН-а, Владе Републике Србије као и влада страних држава. Локални акциони план је стратешки и акциони документ који

садржи снимак потреба на територији ЈЛС као и финансијска средства потребна за решавање стамбених и других потреба избеглица и интерно расељених лица. Пројекат „Подршка побољшању услова становања присилних миграната и затварање колективних центара“ у оквиру Програма ИПА 2012 намењен је затварању колективних центара и подршци локалних акционих планова у јединицама локалне самоуправе у Србији. Имплементација компоненте намењене затварању колективних центара је у току. Планирано је да се у току 2017. године затворе сви колективни центри којих тренутно у Републици Србији без Косова и Метохије има 5 (45 избеглица, 108 интерно расељених лица), а на АП Косово и Метохија 8 (40 избеглица и 278 интерно расељених лица), што је укупно 471 лице у 13 колективних центара. Планско затварање колективних центара врши у складу са првом Националном стратегијом за решавање питања избеглица и интерно расељених лица усвојеном 2002. године.

Континуирана политичка опредељеност Републике Србије за обезбеђивање адекватних животних услова и проналажење трајних решења за интерно расељена лица огледа се усвајањем Закона о управљању миграцијама као и кроз ревидирање Националне стратегије за решавање питања избеглица и интерно расељених лица за период 2015-2020. године, путем издвајања значајних средстава из буџета за збрињавање и побољшање положаја ИРЛ, прикупљање донаторских средстава, као и редовно стављање питања ИРЛ високо на политичку агенду свих релевантних форума на којима се нагласак ставља на трајно решавање њихових проблема. Стратегија прати потребне циљеве и мере Републике Србије које су дефинисане у предходном периоду, а који су и даље актуелни.

Од 2012. године Комесаријат за избеглице и миграције доноси Уредбу о утврђивању програма подстицаја за спровођење мера и активности неопходних за достизање утврђених циљева из области управљања миграцијама у јединицама локалних самоуправа. Програм обухвата подстицаје, мере и активности неопходне за реализацију утврђених планова, висину средстава за спровођење мера и активности у јединицама локалне самоуправе, критеријуме за њихову расподелу и учешће у Програму. Комесаријат приликом планирања и реализације буџетских и донаторских средстава води рачуна да овим програмима обухвати јединице локалне самоуправе на чијој територији борави велики број интерно расељених лица. Иако не постоји обавеза да се интерно расељена лица изјасне по националности као Роми, Роми који су интерно расељена лица могу да конкуришу у свим програмима за унапређење животних услова интерно расељених лица. Сви програми се односе на најугроженија интерно расељена лица, укључујући Роми.

Из буџета Републике Србије издвајају се средства за економско оснаживање социјално угрожених породица интерно расељених лица.

Програм се утврђује за сваку годину посебно. У 2017. години, овом Уредбом, предвиђено је 288 милиона РСД за побољшање услова живота интерно расељених лица док су у расељеништву и то за доделу помоћи за побољшање услова становања намењене за завршетак и адаптацију стамбеног објекта, за поправку или адаптацију сеоске куће са окућницом, за куповину сеоске куће са окућницом и за доделу помоћи при прибављању и изградњи монтажних кућа и другог стамбеног простора.

У периоду од 2008. до 2016. године, из буџетских средстава Републике Србије омогућено је да се у 171 јединици локалне самоуправе, укључујући и општине на Косову и Метохији, стамбено збрине преко 5.700 породица избеглица и интерно расељених лица и то доделом 4.828 пакета грађевинског материјала и 947 сеоских кућа са окућницом. Такође, овим средствима омогућено је да се економски оснажи преко 4.700 породица избеглица и интерно расељених лица.

Увођење система бесплатне правне помоћи доступне избеглицама и интерно расељеним лицима ће омогућити већи степен правне сигурности и олакшати приступ личним документима кроз процедуре прописане Законом о ванпарничном поступку, у циљу уклањања „правно невидљивих лица” кроз регистрацију и обезбеђење личних докумената.

Административни капацитети

У Комесаријату за избеглице и миграције на пословима за обезбеђивања трајних стамбених решења за избеглице кроз реализацију Регионалног програма за стамбено збрињавање избеглица и редовних националних програма збрињавања, као и на пословима за побољшање услова становања интерно расељених лица док су у расељеништву, ради укупно 33 службеника и то у Сектору за прихват, збрињавање, реадмисију и трајна решења – Одсек за спровођење пројеката из фондова ЕУ и других пројеката за решавање стамбених потреба (7), Одељење за прихват, збрињавање и повратнике по реадмисији (15) и у Сектору за опште, правне и кадровске послове – Одсек за финансијско материјалне послове (7) и Група за имовинско-правне послове (4).

Планиране мере за период 2018-2021. године

Република Србија наставља са имплементацијом одобрених потпројеката у оквиру Регионалног стамбеног програма којом се обезбеђује 6.294 стамбена решења. У оквиру тога се налазе и два нова потпројекта у оквиру РСП-а:

- СРБ 7 у вредности од 9.166.861 евра, који се односи на куповину 130 стамбених јединица, куповину 180 сеоских кућа са окућницом, доделу 180 пакета грађевинског материјала и пројектовање 358 стамбених јединица. Уговор за 7. потпројекат потписан је 2. октобра 2017. године.
- СРБ 8 у вредности од 19,8 милиона евра, који се односи на изградњу 358 стамбених јединица, куповину 300 сеоских кућа са окућницом, доделу 250 пакета грађевинског материјала и изградњу 30 монтажних кућа (потпројекат је одобрен али се чека потписивање уговора).

Такође, Република Србија наставља са имплементацијом годишње Уредбе за избеглице (Уредба о утврђивању програма коришћења средстава за решавање стамбених потреба и друге програме интеграције избеглица), као и са имплементацијом годишње Уредбе за миграције у оквиру које су најбројнији корисници интерно расељена лица (Уредба о утврђивању програма подстицаја за спровођење мера и активности неопходних за достизање утврђених циљева из области управљања миграцијама). Обе Уредбе се доносе за сваку годину посебно.

Наставља се са пружањем бесплатних правних информација, савета и помоћи избеглицима и интерно расељеним лицима, као и заступање интерно расељених лица пред судовима, другим органима, организацијама и институцијама на АП Косово и Метохија (IPA 2013 и IPA 2016).

У току је спровођење пројекта Побољшање услова живота интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији у Републици Србији (IPA 2014). Завршетак пројекта се очекује до краја 2018. године.

Заштита података о личности

Преглед стања

Законодавни оквир

У члану 42. Устава РС зајемчена је заштита података о личности. Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују се законом. Поред тога, забрањена је и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности РС, на начин предвиђен законом. Исто тако, свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом. РС је потписала и ратификовала Конвенцију Савета Европе број 108 о заштити лица у односу на аутоматску обраду података о личности у септембру 2005. која је у односу на РС ступила на снагу 1. јануара 2006. У октобру 2008. РС потписала је и ратификовала Додатни протокол уз Конвенцију 108 у вези са надзорним органима и прекограничним протоком података („Сл.гласник РС – Међународни уговори“, бр. 98/2008). Закон о заштити података о личности усвојен је 23. октобра 2008. („Сл. гласник РС“, бр. 97/08) а почео је да се примењује од 1. 1. 2009. Влада РС усвојила је Уредбу о обрасцу за вођење евиденције и начину вођења евиденције о обради података о личности („Сл. гласник РС“ бр. 50/2009 од 10.07.2009). Влада још није усвојила Уредбу о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података у складу са чланом 16. став 5. Закона, иако је рок за то, утврђен тим законом, истекао 4. маја 2009. године. У складу са Законом, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности донео је Правилник о начину претходне провере радњи и обраде података о личности и Правилник о обрасцу легитимације овлашћеног лица за вршење надзора по Закону о заштити података („Сл. гласник РС“, бр. 35/2009 од 12.05.2009). Влада РС усвојила је августа 2010. године Стратегију заштите података о личности којом се утврђују циљеви, мере и активности као и улога и одговорност извршне власти, надзорног органа и других субјеката овог права гарантованог Уставом Републике Србије. Акциони план чије је усвајање било предвиђено Стратегијом за новембар 2010. године још увек није донет.

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности доставио је Модел закона о заштити података о личности Влади Републике Србије 06.07.2017. године. Препорука Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности јесте да би нови Закон о заштити података о личности, који је према Акци-

оном плану за Поглавље 23 требало да се донесе до краја 2016. године, буде у складу са Моделом Повереника и одговарајућим међународним стандардима, а посебно у складу са новом Уредбом ЕУ 2016/679 Европског парламента и Савета од 27. априла 2016 о заштити физичких лица у погледу обраде личних података и слободном протоку тих података, коју је Европски парламент усвојио 16. априла 2016. године. Узевши у обзир да је рад на нацрту новог закона морао стагнирати док се очекивало усвајање нове Директиве ЕУ у овој области, Министарство правде ће радити даље на доношењу новог закона, усаглашеног са законодавством Европске уније према планираним активностима рада овог државног органа.

Институционални оквир

У складу са Законом о министарствима, Министарство правде, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на припрему прописа о заштити података о личности и тајности података. Послове припреме прописа обављају запослени у Одсеку за нормативне послове. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде образована је Група за надзор над тајношћу података као ужа унутрашња јединица, изван сектора и Секретаријата. Група обавља послове који се односе на праћење стања у области заштите тајних података; учествује у припреми прописа који се односе на тајност података; учествује у припреми мишљења Министарства на предлоге прописа других државних органа у области заштите тајних података; непосредно врши инспекцијски надзор органа јавне власти у области заштите тајних података, итд. Ова Група учествује и у припреми прописа, као и у поступку давања мишљења у вези са прописима других државних органа који се односе и на заштиту података о личности. Унутар Секретаријата министарства образован је и Одсек за пружање стручне помоћи грађанима обавља послове који се односе и на поступање по решењима и закључцима повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности; израду и ажурирање информатора о раду Министарства; сарадњу са службом Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

У складу са основним законом који регулише област заштите података о личности у Републици Србији, односно Законом о заштити података о личности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, као самосталан и независан орган, обавља послове заштите података о личности. Заштиту људских права, права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и права на заштиту података о личности, за коју је по закону надлежан, Повереник остварује у другостепеним поступцима које води по поднетим жалбама грађана због повреде права, с тим што заштиту података о личности Повереник обезбеђује и путем надзора у погледу обраде података. Повереник нема право законодавне иницијативе.

Активности Повереника, изражене кроз број предмета које је имао у раду, увећавале су се из године у годину, тако је у 2016. години Повереник примио у рад 8.237 нових предмета, од чега се 5.291 предмет односио на слободу приступа информацијама, 2.464 на заштиту података о личности, а 482 предмета на обе области деловања Повереника. Са пренетим предметима из претходног периода по којима није завршен поступак

(3.864), Повереник је у раду у 2016. години имао укупно 12.101 предмет. Повереник је окончано поступак у 8.061 предмету, од чега 5.135 из области приступа информацијама, 2.454 из области заштите података о личности и 472 предмета која су се односила на обе области. У наредну, 2017. годину, пренето је 4.040 предмета по којима поступак није завршен (3.522 - слобода приступа, 500 - заштита података о личности и 18 - обе области деловања). Рад Повереника и његове службе се финансира из буџета Републике Србије.

Административни капацитети

У оквиру Министарства правде, запослени у Сектору за нормативне послове и Групи за надзор над тајношћу података обављају послове који се односе на припрему прописа у области заштите података о личности, у оквиру надлежности министарства. На овим пословима ради девет особа.

Повереник користи за рад службене просторије у улици Булевар краља Александра број 15 у Београду, почев од средине октобра 2013. године, на основу Закључка Владине Комисије за стамбена питања и расподелу службених зграда и пословних просторија 77 број 361-6726/2013 од 02. августа 2013. године. Тада је решен проблем недостатка потребног простора за рад који је трајао од 2005. године. Међутим, последице немогућности пријема потребног броја извршилаца за то време у одсуству одговарајућег простора за рад се и данас одражавају на ажурност решавања предмета, услед насталог заостатка у решавању неколико хиљада предмета.

За остваривање надлежности Повереника утврђених Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Сл. гласник РС" бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) и Законом о заштити података о личности ("Сл. гласник РС" бр. 97/08 и 104/09-др. закон, 68/12- одлука УС и 107/12) и објективним потребама Повереника, планирано је да Повереник у 2017. години има 94 запослена, без лица која бира Народна скупштина (повереник и два заменика Повереника), што је 100% укупно дозвољеног броја извршилаца према новоусвојеном Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Службу Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности број 110-00-4/2017-04 од 21.02.2017. године, на који је Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања Народне скупштине Републике Србије дао сагласност актом 21 број 112-402/17 од 10. маја 2017. године који је ступио на снагу 20. маја 2017. године.

Имајући у виду планирани број извршилаца у 2017. години, обезбеђена су одговарајућа средства за рад запосленима у Служби Повереника. Са тим у вези, спроведена је набавка потребног броја рачунара, штампача и мобилних телефона, за потребе Службе Повереника. Један део средстава предвиђен је за суфинансирања пројекта под називом „Изградња капацитета Повереника“ ПОВ-01-2015 у оквиру Програма билатералне помоћи Краљевине Норвешке, чиме је набављена опрема која служи да подржи капацитете Повереника као што је систем електронске писарнице и несметано и безбедно функционисање информационог система.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је са Канцеларијом за европске интеграције (сада Министарство за европске интеграције) закључио Споразум о спровођењу пројеката број 337-00-00018/2015-04/1 од 18.09.2015. године, под називом „Изградња капацитета Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за ефективно и адекватно извршавање његових законских овлашћења и обезбеђивање остваривања права на слободан приступ информацијама и права на заштиту података у складу са европским стандардима“ ознаке ПОВ-01-2015, који се финансира из средстава бесповратне помоћи Билатералног програма Краљевине Норвешке за 2015. годину на основу Споразума са Владом Републике Србије који се односи на Билатерални програм закљученог 18.11.2013. године у Београду и Прилога бр. 2 Споразума узмеђу Владе Републике Србије и Министарства спољних послова Краљевине Норвешке који се односи на Билатерални програм, закљученог у Београду, 03.08.2015. године.

Циљ пројекта је изградња и унапређење капацитета Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у обављању својих дужности, доприносећи тако и укупном побољшању остваривања права на слободан приступ информацијама и права на заштиту података о личности, као и процесу европских интеграција Републике Србије у подесним областима интеграција (нпр. политички критеријуми и преговарачка поглавља: Информационо друштво и медији (поглавље 10), Правосуђе и основна права (поглавље 23) и Правда, слобода и безбедност (поглавље 24)).

Укупан буџет Пројекта према Споразуму износи 53.086.375,00 динара од чега се део у износу 46.123.875,00 финансира бесповратним финансијским средствима из Билатералног програма, док се део у износу од 6.962.500,00 динара финансира из буџета Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. Пројекат траје 26 месеци.

Крајем децембра 2016. године Канцеларија за европске интеграције (сада Министарство за европске интеграције) је из дела буџета који се финансира средствима из Билатералног програма за прву годину спровођења Пројекта пренела Поверенику средства у износу од 14.660.233,54 динара. У току 2016. године спроведене су одређене активности Повереника на реализацији наведеног пројекта.

У 2017. години настављена је реализација наведеног пројекта, уз обавезно суфинансирање пројекта од стране Повереника.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Законодавни оквир

Закон о заштити података о личности

Одредбе важећег Закона о заштити података о личности нису усклађене са међународним стандардима у тој области – будући да је у међувремену усвојена Уредба о заштити

ти појединца у погледу обраде података о личности и слободном протоку тих података, потребно је донети нов Закон о заштити података о личности, којим ће се извршити усклађивање са том Уредбом. Након усвајања предметног закона, као системског закона, треба да буду усвојени подзаконски акти, укључујући и акт којим се уређује начин архивирања и мере заштите нарочито осетљивих података о личности. Такође је потребно усвојити Акциони план за спровођење Стратегије заштите података о личности, са чијим доношењем се касни неколико година.

Институционални оквир

Планирана је промена организационих јединица која ће омогућити ангажовање већег броја људи на обављању послова, конкретно са постојеће Групе за надзор над тајношћу података повећање на Одсек као организациону јединицу, као и са Одсека за нормативне послове на Одељење. За правно усклађивање Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа:

- Додатне институционалне потребе, и то:

- Институционално јачање постојеће институције Повереник за информације од јавног значаја и заштити података о личности, имајући у виду проширење делокруга у делу који се односи на међународну размену података о личности, послове контроле примене закона, надзора над применом закона, као и послове који се односе на давање мишљења приликом припреме материјала других органа државне управе. Такође, неопходно је обезбедити и јачање унутрашњих организационих јединица Министарства правде које се баве припремом прописа у овој области, тако да садашњи одсек за нормативне послове прерасте у одељење, док би садашња група за надзор над тајношћу података требало да прерасте у одсек, који би се поред инспекцијских послова бавио и припремом прописа.

За имплементацију усклађеног Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа:

- Додатне институционалне потребе, и то: - Институционално јачање постојеће институције, Повереника за слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности, због проширење делокруга у делу међународне размене података о личности, контроле и надзора над применом Закона о заштити података о личности, као и давања мишљења на прописе других државних органа. Новом систематизацијом формиране су нове организационе јединице: Сектор за хармонизацију и Сектор за сарадњу и извештавање, а Сектору за заједничке послове је придодата Група за послове писарнице, чији послови су преузети од Управе за заједничке послове републичких органа. - Како се примена закона односи на све органе јавне власти, поједини органи јавне власти са већим бројем запослених (нпр. Министарство унутрашњих послова, Министарство одбране и др.) ће имати потребу за образовањем нових унутрашњих организационих јединица које ће се бавити заштитом података о личности. Те унутрашње организационе јединице би требало да буду, одељења, одсеци или групе Ад-

министративни капацитети За правно усклађивање Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа: - Додатне административне потребе, и то: - Додатни пословни простор: као и једна канцеларија за запослене у унутрашњим организационим јединицама Министарства правде - Додатна опрема: ИТ, канцеларијска опрема, као и друга опрема неопходна за запослене из четири канцеларије.

Кадровске потребе:

У Служби Повереника тренутно је запослен 71 државни службеник на неодређено време од планираних 94 која су предвиђена важећим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Служби Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности број 110-00-4/2017-04 од 21. 02. 2017 године и Кадровским планом Повереника за 2017. годину.

За имплементацију усклађеног Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове.

Права грађана ЕУ

Дипломатска и конзуларна заштита

Законодавни оквир

Преглед институционалних мера Републике Србије које се односе на дипломатску и конзуларну заштиту

Закон о спољним пословима

а) садржи одредбу да се, на основу закључених споразума, могу пружати услуге дипломатске и конзуларне заштите држављанима других држава. У поступку доношења новог Закона о спољним пословима потребни је предвидети члан који би нормирао да „конзуларну заштиту и помоћ држављанима Р.Србије, који се налазе у иностранству, где Р. Србија нема своје ДКП, пружају дипломатско-конзуларне мисије ЕУ, у складу са својим националним законодавством". Поред тога, посебним чланом би се дефинисао начин поступања и издавања хитне путне исправе држављанима ЕУ, у складу са Оквирном Одлуком Савета ЕУ 96/409/CFSP од 25.06.1996. године;

б) важеће одредбе не омогућавају почасним конзулима Р.Србије да пружају конзуларну заштиту држављанима Р.Србије и држава чланица ЕУ. Усклађивање дела закона надлежности почасних конзула, како је то регулисано Одлуком Савета министара ЕУ, питање је које би требало решити у поступку доношења новог закона.

в) питање репатријације (добровољног повратка у земљу) држављана Р.Србије, као и оних из земаља ЕУ (када се предвиди норма из тачке а) у ванредним ситуацијама требало би дефинисати одговарајућом одредбом новог Закона о спољним пословима, а подзаконским актом разрадити одговарајући поступак за њену примену и унифицирани образац потврде, иначе предвиђен одлуком ЕУ;

Подзаконски акт за спровођење закона

Решење нормирано Одлуком о издавању хитне путне исправе грађанима држава чланица ЕУ од стране појединог ДКП државе чланице у Р. Србији биће унето у Закон о спољним пословима а конкретан начин поступања и издавања ових путних исправа од стране дипломатско-конзуларних представништава, биће прописан од стране Министарства спољних послова.

Приоритети за период -2018-2021.

Полазећи од искустава земаља чланица Европске уније, Република Србија ће до дана приступања Европској унији усвојити измене прописа у смислу одредаба Одлуке представника влада држава чланица 95/553/ЕС који су се састали у оквиру Савета, од 19. децембра 1995. године о заштити грађана Европске уније од стране дипломатских и конзуларних представништава и Одлука представника влада држава чланица 96/409/CFSP који су се састали у оквиру Савета од 25. јуна 1996. године о успостављању привремене путне исправе године, и то:

Закон о спољним пословима:

- 1) Инкорпорираће решења из Одлуке са становишта могућности пружања дипломатске и конзуларне заштите држављанину било које чланице ЕУ, регулисања случајева у којима се поменута заштита пружа и предвиђања правног основа за реализацију поступка репатријације;
- 2) Регулисаће издавање хитне путне исправе држављанима држава чланица ЕУ у складу са Одлуком о издавању хитних путних исправа, прописује образац исправе сагласно наведеном акту и определиће надлежност ДКП Р.Србије, саобразно легислативи ЕУ.

Преглед институционалних мера ЕУ које се односе на дипломатску и конзуларну заштиту

Одлука Савета министара ЕУ 95/553/ЕС од 19.12.1995. године

Одлуком је предвиђена заштита грађана Европске уније од стране дипломатских и конзуларних представништава држава чланица ЕУ. У члану 5. Одлуке, предвиђене су ситуације у којима су ДКП држава чланица ЕУ обавезна да пруже заштиту држављанину било које од чланица ЕУ. То су следећи случајеви:

- помоћ у случају смрти;
- помоћ у случају тешке несреће или озбиљне болести;
- помоћ у случају хапшења или притварања;
- помоћ жртвама злочина са насиљем;
- помоћ у репатријацији грађана ЕУ који су се нашли у невољи.

Одлука представника влада држава чланица ЕУ о издавању хитних путних исправа 96/409/CFSP од 25.6.1996. године

Одлука се односи на издавање хитне путне исправе грађанима држава чланица ЕУ од стране појединог ДКП државе чланице у ситуацијама прописаним Одлуком на-

веденом у тачки 1.1. овог прилога. Прописан је образац хитне путне исправе и методологија уношења података. Министарство спољних послова је изразило спремност да ову Одлуку унесе у Закон о спољним пословима.

Питања која су у вези са Правом грађана ЕУ обрађена су у оквиру ПОЛИТИЧКИХ КРИТЕРИЈУМА, 1.1. Демократија и владавина права, 1.1.8. Изборни систем.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА 3.23.3. Основна права				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-671	Закон о бесплатној правној помоћи	МП	2018/IV
Celexi: 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32005D0630(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован) 2:32004D0844(стручно редигован) 2:32003L0008(стручно редигован)				
2	2018-2	Закон о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова	МУП	2018/IV
Celexi: 2:32016R0679(у процесу превођења) 2:32016L0680(у процесу превођења) 2:32008D0616(стручно редигован) 2:32008D0615(стручно редигован)				
3	2018-21	Закон о заштити података о личности	МП	2018/II
Celexi: 2:32016R0679(у процесу превођења) 2:32016L0680(у процесу превођења)				
4	2018-15	Закон о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације	МРЗСП	2018/II
Celexi: 2:32000L0043(преведен)				
5	2017-595	Закон о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја	МДУЛС	2018/II
Celexi: 1:32016R0679(у процесу превођења) 1:32003L0098(правнотехнички редигован)				
6	2017-676	Закон о изменама и допунама Закона о тајности података	МП	2018/IV
Celexi: 2:32015D0444(није номинован) 2:32013D0488(преведен)				
7	2017-338	Закон о родној равноправности	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:32010L0041(стручно редигован) 2:32006L0054(у процесу превођења) 2:32004L0113(преведен) 2:31986L0613(обушављено превођење)				
8	2017-691	Закон о спољним пословима	МСП	2018/II
Celexi: 2:41996D0409(стручно редигован) 2:41995D0553(обушављено превођење)				

3.24. Правда, слобода и безбедност

3.24.1. Миграције

Преглед стања

Област миграција је у Републици Србији регулисана Законом о странцима („Службени гласник Републике Србије“, број 97/08), Законом о заштити државне границе („Службени гласник Републике Србије“, бр. 97/08), Законом о управљању миграцијама („Службени гласник Републике Србије“, бр. 107/2012), и Законом о запошљавању странаца („Службени гласник Републике Србије“, бр. 128/2014).

Стратегије Републике Србије на основу којих се ствара миграциона политика обухватају:

- ✓ **Стратегију за управљање миграцијама** („Службени гласник Републике Србије“, број 59/09),
- ✓ **Стратегију интегрисаног управљања границом у Републици Србији**, за период 2017-2020 („Службени гласник Републике Србије“ број 9/2017),
- ✓ **Стратегију реинтеграције повратника, по основу Споразума о реадмисији** („Службени гласник Републике Србије“, број 15/09), **заједно са пратећим акционим плановима**

Стратегија супротстављања илегалним миграцијама у Републици Србији, за период 2009-2014 („Службени гласник Републике Србије“, број 25/09) није више на снази и предузеће се активности на изради Предлога нове стратегије у овој области. У том смислу Министарство унутрашњих послова предузело је мере из своје надлежности у циљу израде Нацрта стратегије супротстављања ирегуларним миграцијама у Републици Србији, за период 2017-2020.

Закони Републике Србије који уређују област миграција су делимично у складу са Директивама Европске уније везаним за области легалних и нерегуларних миграција.

Међутим, Акционим планом за Поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност, предвиђено је више законодавних активности којима ће се доћи до постепеног усклађивања са правним тековинама Европске уније, а коначни резултат ће бити потпуна усклађеност са Директивама Европске уније.

У првој фази извршено је усклађивање са деловима правних тековина Европске уније.

У том смислу, у претходном периоду израђен је **Нацрт закона о странцима** и на тај начин предузети су даљи кораци у циљу усаглашавања националног законодавства у области легалних и ирегуларних миграција са Директивама Европске уније које уређују ове области, а нарочито са Директивом 2003/86/ЕЗ о праву на спајање породице, Директивом 2003/109/ЕЗ о статусу држављана трећих земаља са дуготрајним боравиштем, Директивом 2005/71/ЕЗ о условима прихвата држављана трећих земаља по основу научног истраживања, Директивом 2004/114/ЕЗ о условима прихвата држављана трећих земаља у сврху студирања, размене ученика, оспособљавања без накнаде или волонтирања, Директиве 2004/81/ЕЗ о дозволи боравка издатој држављанима трећих земаља који су жртве трговине људима или који су коришћени за деловања којима се омогућава незаконит улазак, а који сарађују са надлежним телима, Директиве 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држав-

љана трећих земаља са незаконитим боравком, Директивом 2002/90 ЕЗ о дефинисању олакшавања неовлашћеног уласка, транзита и боравака, Директивом 2011/51/ЕУ о измени Директиве Већа 2003/109/ЕЗ за проширење њеног подручја деловања на кориснике међународне заштите и Уредбом 810/2009/ЕЗ о визном коду Европске уније.

Министарство правде усвојило је измену **Кривичног законика Републике Србије**, где је у члану 350, којим се прописује **кривична одговорност за лица која омогућавају недозвољен прелаз државне границе, недозвољен боравак или транзит кроз Републику Србију повећана прописана казна затвора од једне до осам година затвора, док је за квалификовани облик овог кривичног дела повећана прописана казна затвора од две до дванаест година затвора**. За организовани облик извршења овог кривичног дела **повећана је прописана казна до петнаест година затвора**.

Одредбе Директиве Савета 2004/82/ЕЗ о обавезама превозника да размењују информације о путницима уврштене су у **Нацрта закона о граничној контроли**, којом су прописане обавезе авиопревозника да, одмах по завршетку пријаве путника за лет, граничној полицији на граничном прелазу на којем ће путници ући на територију Републике Србије, достави потпуне и тачне податке о путницима. Такође, Нацртом закона о странцима прописане су казнене одредбе за превозника који на гранични прелаз доведе путника који не испуњава услове за улазак у Републику Србију.

Тренутно, Република Србија је кроз **Закон о запошљавању странаца** делимично ускладила своје законодавство са одредбама Директиве 2009/52/ЕЗ, којом се обезбеђују минимални стандарди за санкције и мере против послодаваца који запошљавају држављане трећих држава који незаконито бораве у Републици Србији.

У Закону о запошљавању странаца не постоји одредба која се односи на послодавце који запошљавају незаконите мигранте, али су у **Закону о раду** садржане опште одредбе којима се кажњава незаконито запошљавање. Закон о запошљавању странаца делимично је усклађен са Директивом 2009/52/ЕС. Закон предвиђа прекршајне одговорности послодаваца који запошљавају странца супротно одредбама Закона, односно странца коме није одобрен привремени или стални боравак (ирегуларни мигранат).

Закон о запошљавању странаца прописује инспекцијски надзор испуњености услова запошљавања странаца, који врши инспекција рада. Осим тога, поред новчане казне, заштитна мера забране обављања пословних активности таквог послодавца за одређени временски период у случају запошљавања ирегуларног мигранта, такође је прописана.

Закон о запошљавању странаца не предвиђа кривичну одговорност послодавца у случају запошљавања ирегуларних миграната.

Поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност предвиђа активност која се односи на усклађивање **Закон о запошљавању странаца** са прописима Европске уније у овој области.

У циљу припреме за спровођење Уредбе 862/2007/ЕЗ, Комесаријат за избеглице и миграције, од 2010. године редовно припрема **Миграциони профил Републике Србије**.

Од надлежних институција прикупљају се подаци о различитим категоријама миграната и на тај начин Миграциони профил Републике Србије редовно се ажурира, на годишњем нивоу, а комплетан процес води Комесаријат за избеглице и миграције.

Статистика миграција и азила је у почетној фази хармонизовања. Подаци који су тренутно доступни још нису засновани на дефиницијама које су усаглашене са законодавством Европске уније. Усклађивање са Уредбом 862/2007 условљено је усвајањем Закона о странцима и Закона о азилу и привременој заштити. Након хармонизације прописа приступиће се изради комплетне

евиденције у складу са Уредбом 862/2007. Потпуна хармонизација правних прописа се очекује до краја 2020. године.

Влада Републике Србије усвојила је **План реаговања у случају повећаног броја миграната** са проценом потреба, надлежним органима, организацијама и институцијама, њиховим задацима у случају масовног прилива миграната, мере и активности које је потребно предузети, као и људске, финансијске и друге ресурсе неопходне за пружање ургентног смештаја мигрантима и неометаног приступа њиховим правима, дана 4. септембра 2015. године. План реаговања се редовно ажурира у складу са потребама. У децембру месецу 2016. године усвојен је ревидиран План реаговања на повећан број миграната на територији Републике Србије, **за период април-децембар 2017. године.**

За припрему и редовно ажурирање ових планова кључна је координација надлежних органа која је постигнута кроз рад **Радне групе за решавање проблема мешовитих миграционих токова**, коју је Влада Републике Србије формирала у јуну месецу 2015. године, у циљу хитног и координисаног деловања, а која анализира и разматра питања мешовитих миграционих токова у Републици Србији са посебним освртом на проблеме у овој области, даје анализе стања и предлоге мера за решавање уочених проблема и усклађивање ставова надлежних државних органа и других организација и институција које се баве питањем мешовитих миграционих токова. Састанци Радне групе редовно се одржавају.

У складу са **Законом о управљању миграцијама**, Комесаријат за избеглице и миграције предлаже Влади Републике Србије мере у циљу збрињавања ирегуларних миграната. Од почетка масовног прилива миграната, отворено је **14 прихватних центара**, ради обезбеђивања прихвата и смештаја миграната.

Прихватни центри отворани су у складу са развојем ситуације и потребама на терену (масовним приливом, променом главних праваца кретања, затварањем руте, продуженим задржавањем на територији Републике Србије, великим бројем породица са децом).

У овом тренутку у функцији је 13 прихватних центара. Укупни капацитети, у прихватним и центрима за азил износе **6.000 места**, уз могућност њиховог повећања коришћењем објеката намењених краћем задржавању, у случају потребе.

Стандарди у центрима усаглашени су са стандардима УНХЦР-а. Смештајни капацитети континуирано се унапређују, како би се усагласили и са стандардима Канцеларије Европске уније за подршку систему азила - ЕАСО (смернице Европске уније за услове пријема: *оперативни стандарди и индикатори*).

Потписивањем **Споразума о реадмисији са Европском унијом**, Република Србија обавезала се да спроводи мере у циљу реинтеграције повратника.

Комесаријат за избеглице и миграције, на основу Закона о управљању миграцијама доноси годишње програме за реинтеграцију повратника, који се финансирају из буџета Републике Србије. Овим програмима се финансирају активности које за циљ имају побољшање услова становања и економско оснаживање повратника. Поред тога, Комесаријат у сарадњи са другим надлежним органима и службама обезбеђује хитну подршку повратницима непосредно после повратка у земљу, укључујући и привремени смештај за лица у потреби.

Закон о социјалној заштити делимично је усклађен са директивама 2011/36/EУ, 2004/81/EУ и 2012/29/EУ, везано за обезбеђивање заштите жртава трговине људима (процену, стања, потреба, ризика жртава трговине људима, идентификацију жртава трговине усмерену на показатеље који указују да је лице жртва), у циљу обезбеђивања одговарајуће помоћи и подршке.

У оквиру унапређења услова за реинтеграцију жртава, потписан је **Протокол између Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Националне службе за запошљавање**, као и између **Националне службе за запошљавање и Центра за заштиту жртава трговине људима, о сарадњи у активностима везаним за помоћ и подршку жртвама насиља**. Овим Протоколом унапређене су могућности за запошљавање жртава трговине људима, као посебно осетљиве групе тешко запошљивих корисника. Национална служба за запошљавање радиће на обуци и припреми најрањивијих категорија за укључивање на тржиште рада, заједно са Министарством и центрима за социјални рад.

У периоду 2016-2017, Центар за породични смештај и усвајање из Београда реализује **Пројекат развоја хранитељства за децу избеглице/мигранте**, који укључује и збрињавање деце из ове популације, која су жртве трговине људима. Постојећи капацитети у прихваталиштима за децу и установама за смештај деце углавном задовољавају потребе за смештајем деце жртава трговине људима. У овим прихваталиштима ради обучени кадар, који деци обезбеђује адекватну подршку и има развијену сарадњу са институцијама и стручњацима који обезбеђују третман, организацију слободног времена и програме подршке и интеграције деце, као и школовање.

Споразуми о реадмисији регулишу поступак враћања лица која незаконито бораве на територији друге државе и сви споразуми које је Република Србија закључила у потпуности су усклађени са стандардима Европске уније из ове области.

Када се ради о спровођењу **Споразума о реадмисији са Европском унијом**, до сада је закључено **19 имплементационих протокола** и то са следећим државама: Италија, Словенија, Француска, Мађарска, Велика Британија, Аустрија, Малта, Словачка, СР Немачка, Румунија, Бугарска, Естонија и Чешка, земље Бенелукса, Кипар, Грчка, Краљевина Шведска, Португал и, Краљевина Шпанија.

Билатерални споразуми о реадмисији потписани су са следећих **11 држава**: Босна и Херцеговина, Данска, Канада, Норвешка, Хрватска, Швајцарска, Македонија, Молдавија, Албанија, Црна Гора и Руска Федерација.

Административни капацитети

Институционални оквир у области праћења миграција у Републици Србији састоји се од свих релевантних институција укључених у систем миграција, а то су пре свега:

- ✓ Министарство унутрашњих послова
- ✓ Комесаријат за избеглице и миграције
- ✓ Министарство спољних послова
- ✓ Министарство правде
- ✓ Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Осим тога, цивилно друштво и међународне организације такође су актери укључени у област управљања миграцијама.

Комесаријат за избеглице и миграције, као централни орган (контакт тачка) у области управљања миграцијама успоставио је систем за прикупљање података и информација о миграционим токовима и припрему националног миграционог профила. Систем треба даље развијати и побољшати, како би се статистика ускладила са захтевима Уредбе 862/2007/ЕС (делимично усклађено).

Комесаријат за избеглице и миграције носилац је **Стратегије за реинтеграцију повратника по основу Споразума о реадмисији**.

Послове на прихвату повратника по основу споразума о реадмисији, у Комесаријату за избеглице и миграције обавља Одељење за прихват, збрињавање и повратнике по реадмисији, у коме је ангажовано 15 службеника, док програме Владе Републике Србије спроводи Одсек за спровођење пројеката, у коме је ангажовано 6 службеника.

У Одсеку за миграције и европске интеграције на пословима усаглашавања са правним тековинама Европске уније, прикупљања података о миграторним кретањима и израде Миграционог профила ангажована су 3 извршиоца.

Поред службеника запослених у Комесаријату, у свим јединицама локалне самоуправе одређена су лица која обављају послове повереника Комесаријата, као и локални савети за миграције у којима се на локалном нивоу координишу активности и доносе планови који се односе на питања од значаја за све категорије миграната.

Према Закону о управљању миграцијама, локални савети за миграције су успостављени у 157 јединица локалне самоуправе и састављени су од представника различитих институција на локалном нивоу од значаја за остваривање права миграната, са циљем координације активности: локалних управа, полицијских управа, службе за запошљавање, школских управа, локалног повереника, домова здравља, центра за социјални рад, Црвеног крста и организација цивилног друштва. Комерсеријат за избеглице и миграције новоангажовано особље уводи у посао организовањем on the job training-a; службеници Комесаријата и особље у центрима се редовно укључују у обуке које организују различите специјализоване организације и агенције (Европска канцеларија за подршку систему азила, Агенције Европске уније за граничну и обалску стражу - Фронтекс, агенција Уједињених нација и др.)

У априлу месецу 2012. године Влада Републике Србије основала је **Центар за заштиту жртава трговине људима**, чији је циљ пружање помоћи и подршке жртвама трговине људима.

Рад на идентификацији, координацији и хитном смештају жртава трговине људима спада у делокруг рада ове институције. Центар је, заједно са другим надлежним институцијама, развио критеријуме за идентификацију жртава трговине људима.

Запослени у Центру учествују у обукама на граничним прелазима који се налазе на мигрантској рути. Овим обукама су обухваћени сви ангажовани радници од полиције, преко социјалне заштите, невладиног сектора, лекара, волонтера.

Активности Центра за заштиту жртава трговине људима на интеграцији жртава унапредиће се и стварањем просторних услова за реализацију активности подршке жртвама. У оквиру Центра за заштиту жртава трговине људима, са обезбеђивањем пословног простора установе, биће регулисан и простор за организациону јединицу Центра, Прихватилиште за ургентно збрињавање жртава трговине људима. У току је процедура обезбеђивања простора за почетак рада прихватилишта капацитета 6 корисника које ће пружати услугу ургентног смештаја, услугу процене и планирања, саветодавно терапијске и социјалне услуге деци, младима и одраслима који су жртве трговине људима.

Активно се ради на координацији подршке у заједници кроз повезивање институционалних и капацитета организација цивилног друштва. Једна од ових активности везана је за унапређење сарадње Центра за заштиту жртава трговине људима, као институције система која је носилац координације са организацијама цивилног друштва.

Министарство унутрашњих послова, Управа граничне полиције, Одељење за странце, које броји 53 полицијских службеника, одговорно је, на централном нивоу, за област легалних миграција, тачније унапређење и координацију активности у области кретања и боравка страних држављана и задужено је за спровођење планираних мера које се односе на усклађивање законодавства у овој области. Овим пословима се на локалном нивоу баве организационе једи-

нице у подручним полицијским управама. Број полицијских службеника који у полицијским управама обављају послове који се односе на странце је тренутно испод 300.

У оквиру Одељења за странце функционише **Прихватилиште за странце у Падинској скели**, у којем су смештени странци који се не могу одмах принудно удаљити и странци чији идентитет није утврђен или немају путну исправу у свом поседу.

Капацитет Прихватилишта за странце, који је био одређен пројектом о изградњи је **144 места** и у њему је тренутно запослено 26 полицијских службеника.

Међутим, усклађивањем боравка лица у овој установи са европским стандардима, односно одвајањем просторија за посебне намене, пре свега за смештај породица и верске обреде, као и усклађивањем простора у кубним метрима са бројем штићеника смањен је смештајни капацитет на **75 лица**.

У појединим просторијама за смештај лоши услови, а пре свега нефункционални мокри чворови, што је последица старости објекта и неадекватног коришћења од стране смештених лица, довели су до још већег смањења капацитета, те да у овом тренутку смештајни капацитет Прихватилишта за странце износи око **30 лица**.

У вези са наведеним, а у циљу повећања капацитета и довођења у функционално стање постојећег објекта, у току су два пројекта за адаптацију, односно проширење Прихватилишта и то: **Пројекат за ефективно и ефикасно управљање јавним политикама у управљању миграцијама и борби против трговине људима**, који финансира Амбасада Швајцарске. Овим пројектом предвиђен је износ од 138.000 швајцарских франака, за потребе Прихватилишта за странце и то:

- ✓ побољшање санитарних и животних услова укључујући преправке које би омогућиле приступ људима са посебним потребама,
- ✓ извођење радова на реноврању и опремању дечје собе за игру,
- ✓ услуге превозилаца
- ✓ побољшање система праћења и вођења документације о корисницима.

Такође, пројектом **MADAD** предвиђена је доградња објекта за смештај **100 лица**. Планирано је да **нови објекат буде повезан са већ постојећим**.

У оквиру Управе граничне полиције, **Одељење за сузбијање прекограничног криминала, ирегуларних миграција и трговине људима** покрива област ирегуларних миграција. Одељење тренутно броји 21 полицијског службеника. На регионалном нивоу, овим пословима се баве одсеци који функционишу у оквиру регионалних центара Управе граничне полиције и организационе јединице у оквиру подручних полицијских управа.

У наредном периоду намеравао је да новом систематизацијом радних места у Министарству унутрашњих послова у оквиру Управе граничне полиције буде формирана *Служба за странце*, у оквиру које би функционисала два одељења и то: *Одељење за странце и Одељење за прихват и смештај странаца*, као и *Одсек за сузбијање ирегуларних миграција*. У оквиру Одељења за странце формираће се два одсека: *Одсек за статусна питања и контролу кретања и боравка странаца* и *Одсек за контролу предузетих мера према странцима*, док се у оквиру Одељења за прихват и смештај странаца формира *Одсек за прихват и смештај странаца*, *Прихватилиште за странце* и *Јединица за обезбеђење прихватилишта*. Планирани број извршилаца у овој служби је **52 радна места**.

Послови расветљавања кривичног дела трговине људима и кријумчарења људи предлогом нове систематизације, који су до сада били у надлежности Управе граничне полиције, прелазе у надлежност Управе криминалистичке полиције. Такође, према предлогу нове систематизације

радних места у подручним полицијским управама - у саставу Управе за странце, Одељења за странце и сузбијање ирегуларних миграција, као и Одсека за странце и сузбијање ирегуларне миграције један број полицијских службеника, би поред послова везаних за контролу кретања и боравка странаца и предузетих мера према странцима обављао и послове сузбијања ирегуларних миграција. У регионалним центрима граничне полиције један број полицијских службеника у оквиру Одсека за сузбијање прекограничног криминала, ирегуларних миграција и анализе ризика радио би на пословима сузбијања ирегуларних миграција, као и у станицама граничне полиције Београд и Ниш-аеродром

Служба за странце, са предвиђеним одељењима и Одсеком ће у оквиру својих надлежности вршити праћење, сагледавање, прописивање мера за унапређење рада у области кретања и боравка странаца, ирегуларних миграција и смештаја странаца који нелегално бораве у Републици Србији и њиховог повратка у земљу порекла.

У оквиру **Управе криминалистичке полиције, Службе за борбу против организованог криминала**, борбом против кријумчарења миграната бави се, **Одсек за сузбијање трговине људима и кријумчарења људи** који функционише у Одељењу за општи организовани криминал. Одсек броји 9 полицијских службеника.

Примарно надлежан орган за закључивање и спровођење Споразума о реадмисији у Републици Србији је **Управа за управне послове**, Одсек за спровођење споразума о реадмисији, који функционише на централизованом нивоу и броји **20 полицијских службеника**.

У оквиру предлога систематизације радних места у Министарству унутрашњих послова намера је да се изврши системска подела послова на начин да се послови групишу кроз рад два Одсека и то: Одсек за спровођење Споразума о реадмисији и Одсек за реализацију трансфера, транзита и миграције и оперативну сарадњу, с тим када се ради о кадровским капацитетима неће бити повећања броја запослених осим за једно радно место шефа Одсека за реализацију трансфера, транзита и миграције и оперативну сарадњу и то ће попуна планирати из постојећих административних ресурса Министарства.

Управа граничне полиције има у пословима реадмисије делегирану надлежност када се ради о спровођењу убрзаног поступка и секундарну надлежност, када се ради о питањима странаца и поступању на државној граници, а када се ради о поступку транзита, остварена је хоризонтална и вертикална комуникација и са другим организационим јединицама министарства.

Мрежа дипломатско-конзуларних представништава у оквиру Министарства спољних послова, надлежна је за издавање путног документа за повратак лица и вршење разговора са лицем које је предмет реадмисије.

Комесаријат за избеглице и миграције је орган надлежан за управљање миграцијама и носилац Стратегије за реинтеграцију повратника по основу Споразума о реадмисији.

Управа граничне полиције има делегирану надлежност када се ради о спровођењу убрзаног поступка и секундарну надлежност када се ради о питањима странаца и поступању на државној граници у пословима реадмисије, а када се ради о поступку транзита остварена је и хоризонтална и вертикална комуникација и са другим организационим јединицама министарства.

Мрежа дипломатско-конзуларних представништва у оквиру Министарства спољних послова надлежна је за издавање путног документа за повратак лица и вршење разговора са лицем које је предмет реадмисије.

Мере планиране за период 2018-2021

Усвајање Закона о странцима очекује се **током 2018. године**

Република Србија наставиће са пословима постепеног усклађивања Закона о странцима, Закона о запошљавању странаца и Кривичног законика, са правним тековинама Европске уније, а са коначним циљем потпуног усклађивања са директивама Европске уније у области законитих и ирегуларних миграција.

Усклађивање са одговарајућим деловима правних тековина, тачније Директивом 2009/50/ЕЗ (прописивање одредби о запошљавању висококвалификованих радника – плава карта, у домаће законодавство) Директивом 2011/98/ЕУ (увођење у домаће законодавство јединствене боравишне и радне дозволе), Директивом 2014/36/ЕУ (прописивање запошљавања сезонских радника), 2014/66/ЕУ (детаљније прописивање у домаће законодавство померање унутар привредног друштва), даље усклађивање са Директивом 2008/115/ЕЗ, Директивом 2009/52/ЕЗ (јачање казненог оквира за послодавце који запосле ирегуларне мигранте, односно лица која незаконито бораве), Директивом 2004/38/ЕЗ (слободно кретање радника). Како би се постигла пуна усклађеност са Директивом 2002/90/ЕЗ потребно Кривичним законик Републике Србије прописати да се ово кривично дело може извршити и без остваривања имовинске користи за извршиоца. Посебна пажња у даљој хармонизацији законодавства у области легланих миграција даће се и Директиви 2016/81 о условима уласка и борава држављана трећих земаља у сврхе истраживања, студирања оспособљавања, волонтирања, студентске размене или образовних пројеката и обављања послова *au pair*.

Претходне директиве и то: Директива 2005/71/ЕЗ о условима прихвата држављана трећих земаља по основу научног истраживања и Директива 2004/114/ЕЗ о условима прихвата држављана трећих земаља у сврху студирања, размене ученика, оспособљавања без накнаде или волонтирања су обрађене Нацртом закона о странцима, чије усвајање се очекује **током 2018. године**. Даље усклађивање ће у следећој фази хармонизације бити извршено са новим одредбама у Директиви 2016/81. Међутим, истичемо и да се, кроз неке институте које Директива прописује (нпр. институт *au pair*) преплићу надлежности Министарства унутрашњих послова и Министарства за рад запошљавање борачка и социјална питања, што условава измену законодавства у области запошљавања странаца.

Поред горенаведених обавеза које Република Србија, у другој фази хармонизације законодавства у области легалних и ирегуларних миграција, као и хармонизацији законодавства у области запошљавања странаца, која је као посебна активност предвиђена Акционим планом за Поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност, у виду измене и допуне Закона о странцима и Закона о запошљавању странаца, а пратећи одредбе Директиве 2011/98/ЕУ, предвиђена је обавеза увођења у српско законодавство јединствене боравишне и радне дозволе страних држављана (*single permit*).

Тренутно, Законом о странцима и Законом о запошљавању странаца регулисан је начин одобравања привременог борава и каснијег добијања радне дозволе странаца у Републици Србији. У том смислу, услов за регулисање радне дозволе страног држављанина у Републици Србији је претходно одобрен привремени боравак. Напомињемо да је и надлежност за поступање у овој области подељена, те је за одобравање привременог борава надлежна подручна полицијска управа Министарства унутрашњих послова према месту боравишта странца, док је за одобравање радне дозволе надлежна филијала Националне службе за запошљавање, према месту обављања професионалне активности.

Имајући у виду наведено, у овом тренутку законодавство Републике Србије није усклађено са прописима у овој области.

У наредном периоду, а у складу са активностима које су предвиђене Акционим планом за Поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност, активност измене и допуне Закона о странцима (друга фаза усклађивања *до краја 2019. године*), предвиђено је да се изврши хармонизација са

одредбама Директиве 2011/98/EУ, односно увођење у законодавство јединствене боравишне и радне дозволе (*single permit*).

Будући да се у овом тренутку ова два института, како је наведено, налазе у два законска прописа и самим тим су надлежности подељене, ради реализације ове активности и хармонизације законодавства у овој области, поред законодавне активности, која ће се спровести кроз измене и допуне Закона о странцима, биће неопходно да се поред законодавне ускладе институционалне и кадровске промене у државној управи. У том смислу, неопходно је извршити институционалне и кадровске измене, како би будућа законодавна решења била спроводива у пракси, а у циљу олакшавања положаја страних држављана, који у Републици Србији борава и раде, као и стварање могућности да се на једном месту обрађује захтев за боравак и радна дозвола, односно да странац који има боравак истовремено добија и радну дозволу.

Наведено значи да би Министарство унутрашњих послова у тренутку увођења у домаће законодавство јединствене боравишне и радне дозволе морало да располаже кадровским и институционалним капацитетима, како би поред привременог боравка могло странцима који у Републици Србији борава по основу рада изда и радну дозволу.

У складу са наведеним, прописи који се односе на издавање радне дозволе страним држављанима (држављанима трећих земаља) требало би да се из садашњег Закона о запошљавању странаца пропишу будућим изменама и допунама Закона о странцима, док би остала материја Закона о запошљавању странаца остала предмет наведеног материјалног закона. Наведено захтева и преузимање кадрова Националне службе за запошљавање у подручне полицијске управе Министарства унутрашњих послова, односно јачање капацитета Министарства унутрашњих послова, а у циљу спровођења хармонизованог законодавства у овој области. Наведене активности би требало спровести уз подршку Европске уније, коришћењем инструмената Канцеларије за техничку помоћ и размену информација из Брисела - ТАИЕКС или пројектно финансирање.

Рок за реализацију ове активности је четврти квартал 2020. године. Напомињемо да законодавно и институционално решење овог типа имају и државе у региону, као и државе чланице Европске уније, односно да јединствену боравишну и радну дозволу издаје орган који је надлежан за одобравање привременог боравка странцима (држављанима трећих земаља).

Ради потпуне усклађености са Оквирном одлуком 2002/946/ПУП Министарству правде је од стране Министарства унутрашњих послова упућен предлог измене и допуне члана 350 Кривичног законика, које је носилац законодавне активности у смислу увођења блажег облика овог кривичног дела, као и у циљу поштравања казненог оквира ради спречавања омогућавања неовлашћеног уласка, транзита и боравка, могућност увођења кумулативних казни затвора за теже облике кривичног дела кријумчарења људи тако да се поред изрицања казне затвора истовремено изричу и новчане казне у одређеном распону.

Такође, предлогом је извршено прецизирање у смислу некажњавања учиниоца овог дела, ако у циљу пружања хуманитарне помоћи, омогућава другоме недозвољен прелаз границе Републике Србије или недозвољен боравак или транзит кроз Републику Србију. На тај начин би национално кривично законодавство било у потпуности усаглашено са Оквирном Одлуком 2002/946/ПУ.

Статистика миграција је у почетној фази хармонизовања. Подаци који су тренутно доступни још нису засновани на дефиницијама које су усаглашене са законодавством Европске уније.

Усклађивање са Уредбом 862/2007 условљено је инкорпорирањем свих института Европске уније у домаће законодавство (на пример лава карта, јединствена боравишна и радна дозвола и др), што ће бити извршено кроз другу фазу хармонизације Закона о странцима. Након хармо-

низације прописа приступиће се стварању комплетне евиденције у складу са Уредбом 862/2007. **Потпуна хармонизација правних прописа се очекује до краја 2020. године.**

Комесаријат за избеглице и миграције ће припремити и предложити Влади ради усвајања измене **Уредбе о јединственом систему прикупљања, организовања и података**, којом ће се створити услови да након пријема у чланство Европске уније, Република Србија доставља статистичке извештаје о миграцијама и међународној заштити у складу са захтевима Уредбе 862/2007/ЕС. Усклађивање са Уредбом 862/2007 условљено је усвајањем Закона о странцима и Закона о азилу и привременој заштити.

Наставиће се са јачањем одговора Републике Србије у суочавању са мигрантском кризом и јачањем техничких и административних капацитета како би се ефикасно одговорило на појачане миграторне токове.

Комесаријат ће у наредном периоду унапређивати сарадњу са релевантним организацијама у области миграција и азила у циљу подизања својих капацитета.

У циљу даљег јачања међународне сарадње Комесаријат ће поднети захтев за прикључење GDISC Network. Република Србија ће узети активно учешће у Глобалним договорима за избеглице и миграције. Унапредиће се редовна размена података између надлежних органа. У припреми је израда формалног протокола.

Активности усмерене ка подизању свести у заједницама које примају мигранте ће се спроводити континуирано (издвајањем финансијских средства како за подршку организацијама цивилног друштва које спроводе активности усмерене подизању свести у заједницама које примају мигранте, тако и јединицама локалне самоуправе).

Комесаријат за избеглице ће наставити са спровођењем програма реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији. Наставиће се са унапређењем животних услова повратника по основу Споразума о реадмисији.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије ће Законом о изменама и допунама Закона о социјалној заштити који ће бити усвојен у II кварталу 2018. године делимично имплементирати директиве 2011/36/EУ, 2004/81/EС, 2012//29/EУ док се потпуно усклађивање са овим директивама очекује у периоду до ступања Републике Србије у чланство Европске уније.

Република Србија ће унапредити сарадњу у поступцима враћања особа (укључујући и Косово*).

Република Србија ће обезбедити имплементацију Споразума о реадмисији које је закључила са Европском унијом и исте ће спроводити у пуном обиму након пријема у чланство Европске уније.

Република Србија закључиће Споразуме о реадмисији са Турском и Украјином, који ће бити у потпуности усаглашени са стандардима Европске уније.

Такође, биће закључен и Протокол између Републике Србије и Републике Хрватске за имплементацију Споразума о реадмисији са Европском унијом.

У циљу унапређења рада и метода за ефикасну и квалитетну сарадњу на спровођењу реадмисије, наставиће се на обезбеђивању институционалних механизма и подизању капацитета, а посебно унапређењу капацитета кроз обуке службеника, као и унапређењу материјалних и техничких ресурса неопходних за испуњавање преузетих међународних обавеза. Такође, континуирано се прате односно сагледавају ефекти спровођења Споразума о реадмисији.

Република Србија разуме да је препорука Европске уније да се постигне сличан аранжман са Косовом*. Ова мера ће бити даље разматрана у оквиру дијалога о нормализацији односа између Београда и Приштине.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ 3.24.1. Миграције				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
2	2017-671	Закон о бесплатној правној помоћи	МП	2018/IV
Celexi: 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32005D0630(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован) 2:32004D0844(стручно редигован) 2:32003L0008(стручно редигован)				
3	2017-591	Закон о изменама и допунама Закона о странцима	МУП	2019/IV
Celexi: 2:32014L0066(стручно редигован) 2:32014L0036(стручно редигован) 2:32011L0098(стручно редигован) 2:32009L0052(стручно редигован) 2:32009L0050(стручно редигован) 2:32004L0038(стручно редигован)				
4	2017-590	Закон о странцима	МУП	2018/IV
Celexi: 1:32011L0051(није номинован) 1:32009R0810(стручно редигован) 1:32008L0115(стручно редигован) 1:32005L0071(обустављено превођење) 1:32004L0114(обустављено превођење) 1:32004L0081(стручно редигован) 1:32003L0109(стручно редигован) 1:32003L0086(стручно редигован) 1:32002L0090(стручно редигован)				

3.24.2. Азил

Преглед стања

Подручје азила у Републици Србији регулисано је **Законом о азилу** („Службени гласник Републике Србије“ број 109/2007), на основу којег је **усвојено 6 подзаконских аката**.

Закон о азилу регулише принципе и услове за стицање и престанак азила, смештај азиланата у току поступка, статус, права и обавезе азиланата и лица којима је одобрен азил и делимично је усклађен са инструментима Европске уније које регулишу област азила и то са одредбама Директива 2013/32/EУ, 2011/95/EУ, 2013/33/EУ, 2001/55/EЗ и одредбама Уредби DUBLIN и EURODAC.

Правилником о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству унутрашњих послова формирана је **Канцеларија за азил**, надлежна за спровођење поступка азила и доношење свих одлука по поднетом захтеву у првом степену.

База личних података тражилаца азила и података о поступку азила се води у Канцеларији за азил, а поред наведене, постоји и дигитална база података која садржи фотографије и отиске прстију и основне личне податке регистрованих тражилаца азила. На тај начин заокружен је поступак дигитализације, чиме су технички услови за функционисање националног система азила значајно побољшани и континуирано се усклађују са стандардима Европске уније.

У току 2016. године у циљу усклађивања са правним тековинама и коначним резултатом потпуне хармонизације са директивама Европске уније, израђен је **Нацрт закона о азилу и привременој заштити** који је усклађен са одредбама Директиве 2013/32 /ЕУ, Директиве 2011/95/ЕЗ, Директиве 2001/55/ЕС и Директиве 2013/33/ЕС.

Израда Нацрта закона је реализована кроз ИПА 2013 – твининг пројекат *Поддршка националном систему за азил у Републици Србији*, који спроводи Комесаријат за избеглице и миграције, у партнерству са Министарством унутрашњих послова. Коначан резултат овог пројекта ће бити нови Закон о азилу и привременој заштити као и ојачани капацитети за његово спровођење.

Поред доношења новог Закона о азилу и привременој заштити, што представља главни циљ пројекта, предвиђене су и *друге активности којима ће се национални систем азила унапредити и ускладити са европским и међународним инструментима у области азила*.

У том смислу, предвиђене су активности којима ће се ојачати административни и технички капацитети Републике Србије, као што су **проширење смештајних капацитета, спровођење обука за све учеснике у националном систему азила**, како државног тако и невладиног сектора, затим активности које ће допринети подизању свести локалне заједнице у односу према тражиоцима азила као и активности које ће олакшати интеграцију лица којима је одобрена међународна заштита у Републици Србији.

Усвајање Закона о азилу и привременој заштити очекује се у 2018. години.

У периоду 2016-2017, у оквиру твининг пројекта „*Поддршка националном систему азила у Републици Србији*“ завршена је обука које се односи на прикупљање информација о земљи порекла, тренинг о напредним техникама интервјуа, као и тренинг на тему обављање разговора са угроженим групама, тренинг на тему интервјуисања деце и малолетника без пратње, радионица о прикупљању података у поступку утврђивања статуса избеглице, људској меморији и процени веродостојности, којима су присуствовали представници Министарства унутрашњих послова и Комесаријата за избеглице и миграције.

Израђен је *Процедурални водич* и одржан *семинар о Процедуралном водичу* за 40 службеника Управе граничне полиције и 40 службеника Комесаријата за избеглице и миграције, развијен је Курикулум за новозапослена лица у центрима, као и *Приручник за поступање са малолетним тражиоцима азила без пратње*, као и активности које ће олакшати интеграцију лица којима је одобрена међународна заштита у Републици Србији (израђен је Програм за механизме подршке интеграцији, курикулум за учење српског језика и писма и процена могућности за стручно оспособљавање лица која су добила заштиту).

Поред обука у оквиру поменутог твининг пројекта, службеници Управе граничне полиције и Комесаријата за избеглице и миграције присуствовали су обукама организованим од стране Европске канцеларије за подршку систему азила - ЕАСО (сродни системи азила, технике интервјуа, интервјуисање тражилаца азила који припадају рањивим категоријама, разлози за искључење, прикупљање података о земљи порекла.), као и обукама организованим у оквиру Регионалног пројекта *“Подршка управљању миграцијама и заштити избеглица у земљама Западног Балкана и Турској”* ("Угрожене групе - идентификација лица са посебним потребама", "ЕАСО Регионални тренинг о техникама интервјуисања, " Истраживање о земљама порекла", „Технике интервјуа“).

Комесаријат за избеглице и миграције обезбеђује смештај и основне услове за живот тражиоцима азила у центрима за азил, као и интеграцију лица којима је азил одобрен.

Република Србија је основала 5 центара за азил, отвореног типа са укупним капацитетом до 1.800 места. Кроз пројекат ИПА 2014 обезбеђена су средства за изградњу још једног центра.

У овим објектима се поред смештаја тражиоцима азила обезбеђују храна, одећа и обућа, рекреативне и образовне активности, психосоцијална помоћ и бесплатна правна помоћ. Свим лицима смештеним у центре обезбеђена је здравствена заштита, укључујући обавезан преглед приликом пријема.

Центри за азил су отвореног типа. Поштују се посебне одредбе које се тичу угрожених лица, укључујући малолетна лица без пратње, особе са инвалидитетом, труднице, самохране родитеље, жртве тортуре, силовања или другим тешких облика психолошког, физичког или сексуалног насиља. **Именовање правног заступника за малолетника без пратње је обавезно.**

Република Србија кроз већ успостављене механизме прати стање у области азила, са посебним нагласком на доступне смештајне капацитете наспрам потреба и очекиваних токова миграција. Посебна пажња се посвећује обезбеђењу довољних административних и институционалних капацитета у постојећој мигрантској кризи.

У циљу подршке интеграције лица којима је одобрена међународна заштита, поред Уредбе која регулише помоћ у обезбеђивању стамбеног простора (јул 2015. године) усвојена је и Уредба о начину укључивања у друштвени, културни и привредни живот лица којима је признато право на уточиште (децембар 2016.године). На овај начин омогућено је спровођење одредби закона којима је загарантована помоћ у интеграцији лицима којима је одобрено уточиште и створени су услови за имплементацију члана 34. Директиве 2011/95/EУ.

У оквиру Твининг пројекта *Подршка националном систему азила и Републици Србији*, израђен је Програм за механизме подршке интеграцији, курикулум за учење српског језика и писма и процена могућности за стручно оспособљавање лица која су добила заштиту.

За лица која су добила уточиште обезбеђује се смештај у случају потребе, израђује се индивидуалн план интеграције, обезбеђени су часови учења српског језика и писма, једнократна новчана помоћ од стране Комесаријата за избеглице и миграције и друге мере предвиђене Уредбом.

Министарство унутрашњих послова, сходно процесу усаглашавања са правним тековинама Европске уније у области управљања границом, дефинисало је низ активности које одговарају процесима који су саставни део механизма за рано упозорење, припремљеност и управљање кризним ситуацијама, сходно члану 33 Даблинске Регулative, који одговара структури механизма како је прописано у *non-paper*-у Комисије који ближе уређује сврху самог члана 33

Даблинске Регулative и даје одговоре на три кључна питања: када се покреће механизам, зашто се покреће и шта је дефиниција ког дела.

Када је реч о фази која се односи на рано упозорење – прикупљање података и анализу, у оквиру система анализе ризика у Управи граничне полиције уведен је систем раног упозорења, уз прописан образац. Рано упозорење се сачињава у случају уочавања било које ванредне ситуације или промене која може утицати на ситуацију на државној граници, обухватајући и ирегуларну миграцију и појавне облике прекограничног криминала. Рано упозорење организационе јединице са локалног нивоа достављају Јединици за анализу ризика. Достава се ради ефикасно-сти доставља електронским путем.

Такође, без обзира на чињеницу да Република Србија није чланица Европске уније, остварена је тесна и веома успешна сарадња са Европском канцеларијом за подршку азилу – ЕАСО, која између осталог, у оквиру свог мандата, прикупља и обрађује статистичке податке које се односе на област азила на основу којих израђује месечне и годишње извештаје из ове области. Поменути извештаји су доступни како државама чланицама тако и државама које нису чланице Европске уније, а на основу којих се могу пратити и анализирати кретања у области азила, а који се могу користити као основ за креирање поступања и предузимање неопходних мера.

Када је реч о припремљености и управљању кризама, Одлуком Владе Републике Србије од 18. јуна 2015. године успостављена је **Радна група одговорна за решавање проблема мешовитих миграционих токова**, којој председава министар одбране, а чланови су и министар унутрашњих послова, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, министар здравља, министар за европске интеграције и комесар за избеглице и миграције.

Административни капацитети

У циљу попуње радних места у Канцеларији за азил, број радних места повећан је на 29 службеника. У првој половини 2017. године покренута је процедура за расписивање интерног конкурса, како би се распоређивањем већ запослених радника Министарства унутрашњих послова попунила сва упражњена радна места у Канцеларији, будући да је одлука о забрани запошљавања у државним органима још увек на снази.

Окончање и пријем 9 службеника очекује се током 2018. године

Имајући у виду да је интерни конкурс за преводиоце закључен без пријављених кандидата, од стране Управе граничне полиције је иницирано расписивање **јавног конкурса у циљу попуње радних места за 4 преводиоца**.

По жалбама поднетим на одлуке Канцеларије за азил одлучује **Комисија за азил Републике Србије**, која је независно тело Владе Републике Србије, а чине је председник и осам чланова, представници Министарства здравља, Комесаријата за избеглице и миграције, Министарства унутрашњих послова, Министарства спољних послова, Министарства правде, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и представници цивилног сектора.

Против другостепених одлука Комисије за азил, може се покренути управни спор подношењем тужбе Управном суду Републике Србије.

Комесаријат за избеглице и миграције обезбеђује смештај и основне услове за живот тражиоцима азила у Центрима за азил, као и интеграцију лица којима је азил одобрен.

У Комесаријату за избеглице формиран је Одсек за координацију послова у центрима за азил, у којем ради 7 службеника. Поред ангажованих службеника, у прихватним и центрима за азил је ангажовано додатних 19 координатора (специјалиста за прихват), 121 стручно лице одговорно за пружање заштите и 59 администратора.

Особље које није директно укључено у рад са тражиоцима азила (исхрана, одржавање, обезбеђење) је ангажовано преко уговора о услугама. Психосоцијална подршка, бесплатна правна помоћ, као и бројне радионице у центрима се спроводе преко грантова невладиним организацијама. Поред Комесаријата и УНХЦР обезбеђује подршку запошљавањем додатних преводилаца и обезбеђивањем правне и психо-социјалне подршке преко невладиних организација.

За новоангажовано особље Комесаријата организује се *on the job training*: особље у центрима за смештај се редовно укључује у обуке које организују различите специјализоване организације (обуке у области заштите, рада и поступања са рањивим категоријама миграната, идентификовања потенцијалних жртава трговине људима, родно заснованог насиља и др.).

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања брине о лицима са посебним потребама кроз центре за социјални рад и пружа помоћ лицима која траже азил и лицима којима је азил одобрен.

Министарство здравља задужено је за медицинске прегледе лица које траже азил по пријему у центар за азил, и путем здравствених центара пружа медицинску негу и помоћ тражиоцима азила и особама којима је азил одобрен.

Поред државних органа, међународне организације, као и организације цивилног друштва такође су укључене у национални систем азила, које се баве заштитом права тражилаца азила и пружају им различите врсте помоћи, док УНХЦР, у складу са својим мандатом, прати спровођење Конвенције о статусу избеглица из 1951. године и пратећег Протокола из 1967. године, будући да је Република Србија потписница поменутих Конвенција.

Република Србија, кроз већ успостављене механизме перманентно прати стање у области азила, са посебним нагласком на доступне смештајне капацитете наспрам потреба и очекиваних токова миграција. Посебна пажња се посвећује обезбеђењу довољних административних и институционалних капацитета у постојећој мигрантској кризи.

Планиране мере за период 2018-2021

У року од 60 дана од дана усвајања Закона о азилу и привременој заштити, од стране надлежних органа који учествују у систему азила биће израђена одговарајућа подзаконска акта.

Република Србија наставиће са јачањем административних капацитета у циљу ефикасне имплементације нових законских решења, посебно у погледу техника интервјуа, поступања са рањивим групама, анализа информација о земљама порекла као и обуке особља које је у директном или индиректном контакту са тражиоцима азила за поступање са наведеном категоријом лица.

У складу са завршеним обукама за тренере, у континуитету ће се спроводити и обука особља које је директно или индиректно у контакту са тражиоцима азила у предвиђеном року.

Такође, две године пре пријема у чланство Европске унији, предвиђено је предузимање активности у циљу даље хармонизације, односно имплементације одредби уредбе EURODAC и DUBLIN, број 2725/2000 ЕЗ и 604/2013 ЕС.

Уз помоћ спољних експерата, спровешће се процена административних, информационо-комуникацијских капацитета, као и потреба за обуком, како би се створили неопходни предуслови за размену електронских података у оквиру EURODAC система и применила Уредба DUBLIN. Такође, биће успостављени технички и материјални услови који би омогућили ефикасну примену услова предвиђених поменутих уредбама.

Наставиће се са даљим унапређивањем капацитета за смештај тражилаца азила отварањем још једног центра за азил. Новим Законом о азилу и привременој заштити створиће се услови за флексибилније управљање смештајним капацитетима и брже прилагођавање на постојеће потребе за смештајем.

Република Србија ће наставити са јачањем техничких и административних капацитета са циљем ефикасне имплементације нових законских решења и обуке особља које је у директном или индиректном контакту са тражиоцима азила за поступање са наведеном категоријом лица. У плану је спровођење твининг пројекта ИПА 2016 *Управљање миграцијама и азил*.

Министарство унутрашњих послова и Комесаријат за избеглице и миграције наставиће да унапређују сарадњу са Европском канцеларијом за подршку азилу - ЕАСО.

Комесаријат за избеглице и миграције, у наредном периоду увешће праксу коришћења алата Европске канцеларије за подршку систему азила - ЕАСО за идентификацију особа са посебним потребама у свим центрима за азил, а уз подршку Европске комисије ће развити систем за праћење стандарда смештаја и напретка у унапређивању стандарда у центрима.

Ступањем на снагу новог Закона о азилу и привременој заштити, Комесаријат за избеглице и миграције спроводиће програме добровољног повратка странаца у случајевима предвиђеним наведеним законом, као и програме интеграције лица којима је одобрено право на азил у складу с прописима којима је уређена област управљања миграцијама.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ 3.24.2. Азил				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
5	2018-1	Закон о азилу и привременој заштити	МУП	2018/IV
Celexi: 1:32013L0033(преведен) 2:32013L0033(преведен) 2:32013L0032(преведен) 2:32011L0095(стручно редигован) 2:32001L0055(стручно редигован)				
6	2017-587	Закон о изменама и допунама Закона о азилу и привременој заштити	МУП	2020/IV
Celexi: 2:32013R0604(преведен) 2:32013R0603(преведен)				

3.24.3. Визна политика

Преглед стања

Визни режим Републике Србије делимично је усклађен са визним режимом Европске уније, односно Уредбом Европске комисије број 539/2001, те Република Србија има обавезу да, до пријема у чланство Европске уније предузме мере за постизање потпуног усклађења.

Руводећи се политичким и економским интересима Републике Србије, Министарство спољних послова је током 2016. године, као и током 2017. године иницирало закључење споразума о укидању виза за носиоце дипломатских и службених пасоша са Киргистаном, Индонезијом, Тајландом, те споразуме о укидању виза за носиоце обичних пасоша са Народном Републиком Кином. Такође, Влада Републике Србије је донела једностране одлуке о укидању виза за носиоце обичних пасоша за држављане Републике Перу, Исламске Републике Ирана, Р.Индије и Р.Индонезије. Република Србија, сходно динамици преговарачког процеса и задатим роковима, предузима потребне активности како би визни режим, до уласка у Европску унију, био у потпуности усклађен са Уредбом 539/2001 и у том смислу ће бити усвојен План хармонизације визног режима који ће садржати мере неопходне за потпуну хармонизацију са правним тековинама Европске уније у области виза.

Национални Визни-информациони систем, који је сачињен по узор на систем који се примењује у државама чланицама Европске уније (Уредба Европске комисије број 512/2004), функционише у **88 дипломатско-конзуларних представништва, од укупно 91 дипломатско-конзуларних представништва.**

Визни информациони систем не функционише у преостала три дипломатско конзуларна представништва, због техничких проблема у државама пријема. Систем издавања виза није у потпуности усклађен са Уредбом Европске комисије, број 810/2009, у односу на тип визе, рокове издавања и обезбеђивања правне заштите у случају одбијања захтева за визу. Ради постизања потпуне усклађености, предузимају се мере у циљу измене законске регулативе, као и Закона о спољним пословима.

У области безбедности докумената и карактеристика виза, постигнута је добра усклађеност са Уредбом 1683/1995, нарочито са стандардима Међународне организације за цивилно ваздухопловство - ИКАО. Потпуно усклађивање обрасца визе није могуће извршити док се не добију поверљиве техничке спецификације о јединственом формату шенгенске визе, које ће морати да буду имплементирани до момента формалног пријема у чланство Европске уније.

У складу са препорукама Европске комисије, Република Србија смањила је број издатих виза на граници које се, у складу са важећим Законом о странцима, издају у изузетним случајевима.

Административни капацитети

Институције које су носиоци активности у области визне политике су:

- ✓ **Министарство спољних послова**, са дипломатско-конзуларним представништвима и
- ✓ **Министарство унутрашњих послова** - Управа граничне полиције, са подручним полицијским управама и граничним прелазима.

За пуну имплементацију визне политике неопходно је ојачати административне капацитете наведених служби, а посебно у дипломатско-конзуларним представништвима у државама којима ће поново бити уведен визни режим.

Мере планиране за период 2018-2021

У периоду 2018-2021, планиране су даље активности на усклађивању визног режима Републике Србије са визним режимом Европске уније, тако што ће се закључити билатерални споразуми или донети једностране одлуке Владе Републике Србије о укидању виза за државе са позитивне листе Европске уније, односно поновном успостављању визног режима са трећим државама, у односу на које постоји одступање везано за негативну листу Европске уније.

Поменуте активности реализоваће се у складу са **Планом хармонизације визног режима**.

У склопу активности на доношењу новог Закона о странцима и Закона о спољним пословима, као и подзаконских аката у области виза, иницираће се имплементација правних института који постоје у визним прописима Европске уније, као што су на пример право на обавештење о разлозима одбијања захтева за визу, право на жалбу и др. Одмах након усвајања Закона о странцима, извршиће се ревизија и усклађивање Правилника о визама и других подзаконских аката. Наставиће се са смањењем броја виза издатих на граници.

У сарадњи Министарства унутрашњих послова и Министарства спољних послова, настојаће се да се обезбеде предуслови за повезивање у визни информациони систем, преостала три дипломатско-конзуларна представништва, као и свих граничних прелаза и полицијских управа. Посебно ће се радити на даљем оперативно-техничком унапређењу система и јачању административно-кадровских капацитета, са циљем пуне компатибилности са визним информационим системом који се примењује у Европској унији.

У Министарству спољних послова и другим надлежним органима, наставиће се са спровођењем процеса обуке особља које се упућује на рад у дипломатско конзуларним представништвима на пословима издавања виза, уз унапређење свих аспеката обуке у складу са праксом Европске уније и савременим тенденцијама.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ 3.24.3. Визна политика				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
7	2017-655	Правилник о визама	МСП	2019/II
Celexi: 2:31995R1683(стручно редигован)				

3.24.4. Спољне границе и Шенген

Преглед стања

Основ за законско регулисање граничне контроле и безбедности у Републици Србији је **Закон о заштити државне границе** (Службени гласник Републике Србије, број 97/2008 од 27.10.2008. године и број 20/2015).

Израђен је Нацрт закона о граничној контроли, чије су одредбе усклађене са Уредбом Европске уније број 2016/399, у делу који се односи на услове уласка, оверу путних исправа, издавање виза на граници, одступање од режима граничне провере (ублажавање граничних провера), основне и детаљне граничне контроле (темељне граничне контроле), надзор државне границе од стране мобилних и стационарних јединица, посебна правила за поједине врсте саобраћаја и прелазак државне границе за одређене категорије лица, могућност за отварање заједничких граничних прелаза.

Нацртом Закона о странцима имплементирани су одредбе Уредбе 810/2009/ЕЗ о визном коду Европске уније, које је у овој фази хармонизације законодавства у области легалних миграција било могуће унети у домаће законодавство. Такође, у Нацрт закона о странцима унете су одредбе Уредбом Европске уније број 2016/399, које се односе на омогућавање уласка странцима у Републику Србију из хуманитарних разлога, интереса Републике Србије или међународних обавеза, а којима је потребно из разлога прописаним законом одбити улазак.

Стратегија интегрисаног управљања границом и Акциони план за спровођење Стратегије усвојени су током 2017. године. Стратегија интегрисаног управљања границом усклађена је са концептом интегрисаног управљања границом Европске уније, из 2006. године.

За потребе спровођења, праћења и евалуације Стратегије и Акционог плана Влада Републике Србије **формираће координационо тело за имплементацију Стратегије интегрисаног управљања границом**, а које ће водити Министарство унутрашњих послова, док ће у раду координационог тела учествовати руководиоци свих основних граничних служби.

Међународна сарадња спроводи се на основу Конвенције о полицијској сарадњи (Закон о ратификацији Конвенције о полицијској сарадњи у југоисточној Европи („Службени гласник Републике Србије – Међународни споразуми“, бр. 70/2007)), Радног аранжмана са агенцијом Фронтех и више билатералних/мултилатералних споразума са суседним земљама. Република Србија потписала је неколико споразума о успостављању заједничких патрола. Заједничке патроле се спроводе дуж заједничке границе са Црном Гором, Бугарском, БЈР Македонијом, Румунијом, Мађарском и Босном и Херцеговином.

Заједничка гранична контрола обавља се на граници са БЈР Македонијом и Мађарском, а заједнички контакт центри успостављени су са Мађарском, Хрватском, Бугарском, БЈР Македонијом и Трилатерални центар са Црном Гором и Босном и Херцеговином. На основу Протокола који су потписани са БЈР Македонијом, Босном и Херцеговином и Црном Гором, успостављен је систем за одржавање редовних оперативних састанака на локалном, регионалном и централном нивоу.

Управа граничне полиције спроводи делове **Националне стратегије за борбу против корупције на државној граници** за период 2013-2018.

На основу Закона о полицији („Службени гласник РС“, бр. 101/2005, 63/2009, 92/2011 и 64/2015) усвојени су **Кодекс полицијске етике**, као и **План интегритета**, у складу са највишим међународним стандардима.

На свим нивоима у Управи граничне полиције (централном, регионалном, локалном) постоје полицијски службеници надлежни за контролу законитости у раду полицијских службеника граничне полиције који примењују неколико различитих мера укључујући механизме ротације, принцип „четири ока“, видео надзор и ненајављене контроле, што је у складу са препорукама и

најбољом праксом Шенгенског каталога. Током протекле три године, скоро хиљаду службеника граничне полиције је прошло различите обуке из области препознавања коруптивног понашања и сузбијања корупције.

Административни капацитети

Главни орган надлежан за контролу границе је **Управа граничне полиције Министарства унутрашњих послова**.

Управа граничне полиције хијерархијски је организована на **централном, регионалном и локалном нивоу**. На централном нивоу, постоји седиште Управе граничне полиције, као главни орган управе, док на регионалном нивоу има 8 регионалних центара (према свакој суседној држави по један, осим према Републици Румунији, где су предвиђена два регионална центра, због дужине границе).

На локалном нивоу, има 47 станица граничне полиције за обезбеђење државне границе (између граничних прелаза) и 40 граничних полицијских станица за контролу преласка државне границе, на **укупно 94 гранична прелаза** (копнених, ваздушних, водених).

Јединица за анализу ризика, на централном нивоу у Управи граничне полиције је основана у јануару 2015. године.

Гранични прелази повезани су у централни информациони систем и опремљени основном информатичком опремом, читачима (скенерима) пасоша, опремом за „прву линију“ контроле. Најважнији гранични прелази су опремљени и опремом за „другу линију“ контроле („Projectina Docubox“).

Технички и административни капацитети са којима тренутно располаже Управа граничне полиција **нису довољни за пуну имплементацију шенгенске правне тековине**, те ће се њено јачање спроводити Поглављем 24 – Правда, слобода и безбедност.

Мере планиране за период 2018-2021

Република Србија ускладиће национално законодавство са Уредбом број 2016/399 од 09. марта 2016. године, Европског парламента и Савета, као и Директивом Савета број 2004/82/ЕС, Уредбом Европске уније број 1052/2013 Европског парламента и Савета, и Уредбом Европске уније, број 2016/1624 од 14.09.2016. године.

Република Србија ускладиће национално законодавство са Уредбом 2016/399 од 9. марта 2016. године, од 15. марта 2006. године, Европског парламента и Савета, Уредбом Европске уније бр. 610/2013 Европског парламента и Савета од 26.06.2013 и Директивом Савета 2004/82/ЕС, Уредбом Европске уније број 1052/2013 Европског парламента и Савета и Европске уније број 863/2007.

Република Србија унапредиће заштиту спољних граница путем боље оперативне сарадње са суседним земљама за ефективно спречавање прелажења границе коришћењем алтернативних путева.

Република Србија усвојиће Шенгенски акциони план, укључујући низ неопходних законских измена домаћег законодавства потребног пре уласка у Европску унију и пре уласка у Шенген зону, као и потребна улагања у инфраструктуру и обуку.

Приликом израде Шенгенског акционог плана Република Србија посебну пажњу обратиће на:

- ✓ Израду свеобухватне анализе инфраструктуре и процеса поступања надлежних полицијских органа, органа правосуђа и органа за лиценцирање возила у вези са њиховим предлогом за приступ и коришћење Шенгенског информационог система

(СИС), укључујући упите, израду, ажурирање и брисање упозорења у СИС-у. Ово такође укључује анализу извора информација за упозорења и додатне информације како би се осигурало да биро СИРЕНЕ може да испуни своју улогу у размени информација са другим државама чланицама у било ком тренутку

- ✓ Унапређење људских ресурса и обука, посебно када је реч о обуци граничне полиције и обуке по принципу концепта „обука тренера“
- ✓ Спровођење обуке за потребе граничне полиције која би била у складу са Фронтексовим наставним планом и програмом (ССС)
- ✓ Потребу да се изврши процена како би се утврдили кораци неопходни за придруживање ЕУРОСУР мрежи у будуће.

Република Србија ће до усвајања Шенгенског акционог плана радити на јачању својих капацитета у овој области, у складу са Поглављем 24 – Правда, слобода и безбедност.

Такође, током 2018. године спровешће се запречавање потенцијалних илегалних прелаза тачније алтернативних путних права на државној граници са Црном Гором и Босном и Херцеговином.

Управа граничне полиције израдила је **План превенције коруптивног понашања**, као и пратећи **План реализације мера за превенцију коруптивног понашања у граничној полицији**. Истовремено, израђен је заједнички План превенције коруптивног понашања за Управу граничне полиције, Управу царина, Управу за заштиту биља и Управу за ветерину, односно служби интегрисаног управљања границом. Оба плана садрже механизме за праћење и вредновање на основу процене ризика од коруптивног понашања. Формирана је Међуресорна радна група која ће пратити реализацију плана. Истовремено, у току је потписивање Меморандума о разумевању између полиције, тужилаштва и царине који предвиђа и успостављање заједничких истражних тимова ових служби у циљу сузбијања корупције на граници.

Управа граничне полиције, у сарадњи са Националном агенцијом за борбу против корупције, на основу прописане методологије и у складу са Законом о агенцији за борбу против корупције, током првог квартала 2017. године, урадила је тест интегритета полицијских службеника граничне полиције. Поред теста интегритета, израђен је и План интегритета Управе граничне полиције

Република Србија ће непрестано јачати административне, институционалне и ИТ капацитете с циљем потпуне имплементације европске правне тековине на овом подручју.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ 3.24.4. Спољне границе и Шенген

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
8	2017-588	Закон о граничној контроли	МУП	2018/IV
Celexi: 1:32016R0399(стручно редигован)				
9	2018-4	Закон о допуни Закона о државној граници	МУП	2018/IV
Celexi: 1:32016R0399(стручно редигован)				
10	2017-592	Закон о изменама и допунама Закона о граничној контроли	МУП	2021/IV
Celexi: 2:32016R0399(стручно редигован)				

3.24.5. Правосудна сарадња у грађанским, трговинским и кривичним стварима

Правосудна сарадња у грађанским и трговинским стварима

Приказ статуса усклађености / преглед стања

Правни оквир који регулише правосудну сарадњу у грађанским и трговинским стварима у Републици Србији чини пре свега национално законодавство као што су Закон о решавању сукоба закона са прописима других земаља („Службени лист СФРЈ“, бр. 43/82 и 72/82, „Службени лист СРЈ“, број 46/96 и „Службени гласник РС“, број 46/06) и следећи закони: Закон о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11, 78/11, 101/11, 101/13, 106/15, 40/15-др. закон, 13/16 и 108/16), Закон о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13, 74/13 и 55/14), Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 106/15 и 106/2016-аутентично тумачење), Закон о ванпарничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 25/82 и 48/88 и „Службени гласник РС“, бр. 46/95, 18/05, 85/12, 45/13, 55/14, 6/15 и 106/15-други закон), Закон о јавном бележничтву („Сл. гласник РС“, бр. 31/2011, 85/2012, 19/2013, 55/2014 - др. закон, 93/2014 - др. закон, 121/2014, 6/2015 и 106/2015), Породични закон („Сл. гласник РС“, бр. 18/2005, 72/2011 - др. закон и 6/2015), Закон о наслеђивању („Сл. гласник РС“, бр. 46/95, 101/2003 - одлука УСРС и 6/2015), Закон о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014), Судски пословник („Службени гласник РС“, бр. 110/09, 70/11, 19/12, 89/13, 96/15, 104/15, 113/15-испр., 39/16, 56/16 и 77/16). Поред тога, Републику Србију обавезује 25 мултилатералних споразума у овој области као и 32 билатерална споразума са 24 земље од којих су 14 државе чланице ЕУ. Република Србија је ратификовала Конвенцију о укидању потребе легализације страних јавних исправа („Службени лист ФНРЈ“ – Додатак, број 10/1962), исправка објављена у „Службеном листу СРЈ“ - Међународни уговори, број 10/2002), Конвенцију о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце од 25. октобра 1980. године и Хашку конвенцију о надлежности, меродавном праву, признању, извршењу и сарадњи у погледу родитељске одговорности и мера за заштиту деце (1996. година).

Постојећи правни оквир пружа основу за добру правосудну сарадњу у овој области. Међутим, за потпуно усклађивање са стандардима Европске уније и хармонизацију са њеним правним тековинама, потребно је усвојити неопходне измене и допуне одређених закона, у складу са анализом процене утицаја која се припрема.

Република Србија планира да у блиској будућности прошири правосудну сарадњу у грађанским и трговинским стварима на билатералној основи, као и да закључи уговоре о правосудној сарадњи у грађанским и трговинским стварима са Уједињеним Арапским Емиратима, Казахстаном, Аргентином, Мексиком.

Следећи прописи Европске уније којима се уређује правосудна сарадња у грађанским стварима уласком Републике Србије у Европску унију непосредно ће се примењивати:

- ✓ Уредба број 1393/2007 о достављању у земљама чланицама судских и вансудских докумената у грађанским и трговинским поступцима
- ✓ Уредба број 1206/2001 о сарадњи између судова држава чланица код прибављања доказа у грађанским и трговинским стварима
- ✓ Уредба број 593/2008 о праву које се примењује на уговорне односе (Рим I)
- ✓ Конвенција о праву која се примењује на уговорне обавезе (Рим, 19. јун 1980. године) са изменама, као и протоколима
- ✓ Уредба Савета број 864/2007 о праву меродавном за вануговорне обавезе (Рим II)
- ✓ Конвенција о надлежности и извршењу пресуда у грађанским и трговинским стварима (нова Лугано конвенција, 30. октобар 2007. године)
- ✓ Уредба (ЕУ) број 1215/2012 Европског парламента и Савета од 12. децембра 2012. године о надлежности, признању и извршењу судских одлука у грађанским и трговинским стварима (преиначена)
- ✓ Бриселска конвенција од 27. септембра 1968. о надлежности и извршењу пресуда у грађанским и трговачким стварима (ОЈ Ц 27 од 26. јануара 1998. године, стр. 1), накнадно измењена приступањима
- ✓ Уредба број 805/2004 о увођењу Европског извршног налога за неспорна потраживања
- ✓ Уредба број 1896/2006 којом се утврђује поступак за издавање европског платног налога Уредба број 861/2007 о увођењу европског поступка за спорове мале вредности
- ✓ Уредба (ЕУ) бр. 655/2014 Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године којом се успоставља Европски налог за очување рачуна у циљу олакшавања прекограничног повраћаја дуга у грађанским и трговачким стварима
- ✓ Уредбу Савета (ЕЗ) број 4/2009 од 18. децембра 2008. године, о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу судских одлука те сарадњи у стварима које се односе на обавезу издржавања
- ✓ Уредбу Савета (ЕУ) број 1259/2010 од 20. децембра 2010. године, о спровођењу појачане сарадње у области права применљивог на развод брака и законско раздвајање
- ✓ Уредба Савета (ЕУ) 2016/1103 од 24. јуна 2016. године о унапређењу сарадње у области надлежности, меродавном праву и признању и извршењу одлука у вези са имовинско-правним односима у брачној заједници
- ✓ Уредба Савета (ЕУ) 2016/1104 од 24. јуна 2016. године која спроводи унапређену сарадњу у области надлежности, меродавног права и признања и извршења одлука у питањима имовинских последица регистрованих партнерстава

- ✓ Уредба Савета (ЕЗ) број 2201/2003 од 27. новембра 2003. године, о надлежности, признању и извршењу судских одлука у брачним споровима и у стварима повезаним с родитељском одговорношћу, којом се ставља изван снаге Уредба (ЕЗ) број 1347/2000
- ✓ Уредба број 2015/848 Европског парламента и Савета о поступцима у случају инсолвентности
- ✓ Уредба (ЕУ) број 650/2012 Европског парламента и Савета од 4. јула 2012. године, о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и прихватању и извршењу јавних исправа у наследним стварима и о успостављању Европске потврде о наслеђивању
- ✓ Уредба (ЕУ) бр. 2016/1191 Европског парламента и Савета од 6. јула 2016. године о промовисању слободног кретања грађана поједностављивањем захтева за представљање одређених јавних докумената у Европској унији са изменама и допунама Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012
- ✓ У области медијације Закон о посредовању у решавању спорова („Службени гласник РС“, број 55/2014) потпуно је усклађен са Директивом 2008/52/ЕЗ Европског парламента и Савета од 21. маја 2008. године, о одређеним аспектима медијације у грађанској и трговинској материји.

Институционални оквир

Институционални оквир за правосудну сарадњу у грађанским и трговинским стварима чине:

- ✓ судови
- ✓ Министарство правде
- ✓ Министарство за рад, запошљавање и борачка и социјална питања (породична питања)
- ✓ Министарство финансија (наплата издржавања)

Основни и привредни судови, као и управни судови надлежни су за пружање правосудне сарадње у грађанским и трговинским стварима. Министарство правде – Одељење за међународну правну помоћ, је централни орган задужен за комуникацију у погледу већине међународних споразума у овој области.

Административни капацитети

Имајући у виду велики број захтева за правном помоћи у грађанским и трговинским стварима (око 6.000 захтева у 2016. години, око 4.500 захтева до 30. септембра 2017. године), постојећи административни капацитети нису довољни за квалитетно и благовремено извршење захтева. Стога је неопходно повећати број запослених који раде на пословима међународне правне помоћи у правосудним органима (имајући у виду тенденцију раста непосредне сарадње између правосудних органа). Ово питање ће бити размотрено у анализи процене утицаја која је у припреми. Ипак, овде треба подсетити да постоји и значајна језичка баријера према земљама ван региона и да није могуће одмах приступити решавању тог проблема.

На даље, судије и особље судова нису довољно упознати са прописима Европске уније о правосудној сарадњи у грађанским и трговинским стварима. Због тога је неопходно развити један конзистентан и делотворан програм обуке. У овом тренутку, Правосудна академија пружа обуку судијама са наставним програмом који обухвата правосудну сарадњу у грађанским, трговинским и кривичним стварима (овај наставни програм је припремљен у сарадњи са Институтом Asser 2012. године). Међутим, имајући у виду поступак усклађивања са законодавством

ЕУ и бројне новине које ће бити уведене у наш правни систем, неопходно је унапредити постојећи наставни програм и организовати систематичнију обуку. Потребе за обуком ће такође бити предмет анализе процене утицаја.

Што се тиче евиденције и обраде статистичких података, Министарство правде има софтверски програм Лурис, који омогућава евиденцију и обраду података и израду статистичких извештаја по различитим параметрима у правосудној сарадњи у грађанским, трговинским и кривичним стварима (као што су број захтева по државама, по правном основу, по врсти правне помоћи, итд.). Надградња ЛУРИС-а из 2016. године је омогућила ефикасније поступање по захтевима јер је обезбедила израду шема (образаца), односно аутоматско решавање предмета притиском на дугме („per click“). Ово је посебно важно због великог броја захтева за тзв. опште видове правне помоћи која долази из земаља бивше Југославије. Такође, надградњом ЛУРИС-а омогућено је боље праћење и могућност идентификације узрока гомилања недовршених предмета. Омогућена је и израда извештаја на основу овог критеријума. Потребе за унапређењем статистике ће такође бити предмет анализе процене утицаја.

Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније, у периоду 2018-2021

Што се тиче усклађивања са прописима Европске уније, Република Србије ће до директне примене Уредбе број 1393/2007 о достављању у земљама чланицама судских и вансудских докумената у грађанским и трговинским поступцима, Уредбе број 1206/2001 о сарадњи између судова држава чланица код прибављања доказа у грађанским и трговинским стварима, Уредбе број 593/2008 о праву које се примењује на уговорне односе (Рим I), Конвенције о праву која се примењује на уговорне обавезе (Рим, 19. јун 1980. године) са изменама, као и протоколима, Уредбе Савета број 864/2007 о меродавном праву за вануговорне обавезе (Рим II), Конвенције о надлежности и извршењу пресуда у грађанским и трговинским стварима (нова Лугано конвенција, 30. октобар 2007. године), Уредбе (ЕУ) број 1215/2012 Европског парламента и Савета од 12. децембра 2012. године о надлежности, признавању и извршењу судских одлука у грађанским и трговинским стварима (преиначена), Бриселске конвенције од 27. септембра 1968. о надлежности и извршењу пресуда у грађанским и трговачким стварима (ОЈ Ц 27 од 26. јануара 1998. године, стр. 1), накнадно измењена приступањима, Уредбе број 805/2004 о увођењу европског извршног налога за неспорна потраживања, Уредбе број 1896/2006 којом се утврђује поступак за издавање европског платног налога, Уредбе број 861/2007 о увођењу европског поступка за спорове мале вредности, Уредбе (ЕУ) бр. 655/2014 Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године којом се успоставља Европски налог за очување рачуна у циљу олакшавања прекограничног повраћаја дуга у грађанским и трговачким стварима, Уредбе Савета (ЕЗ) број 4/2009 од 18. децембра 2008. године, о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу судских одлука те сарадњи у стварима које се односе на обавезу издржавања, Уредбе Савета (ЕУ) број 1259/2010 од 20. децембра 2010. године, о спровођењу појачане сарадње у области права применљивог на развод брака и законско раздвајање, Уредбе Савета (ЕУ) 2016/1103 од 24. јуна 2016. године о унапређењу сарадње у области надлежности, меродавном праву и признању и извршењу одлука у вези са имовинско-правним односима у брачној заједници, Уредбе Савета (ЕУ) 2016/1104 од 24. јуна 2016. године која спроводи унапређену сарадњу у области надлежности, меродавног права и признања и извршења одлука у питањима имовинских последица регистрованих партнерстава, Уредбе Савета (ЕЗ) број 2201/2003 од 27. новембра 2003. године, о надлежности, признању и извршењу судских одлука у брачним споровима и у стварима повезаним с родитељском одговорношћу, којом се ставља изван снаге Уредба (ЕЗ) број 1347/2000, Уредбе број 2015/848 Европског парламента и Савета о поступцима у случају инсолвентности, Уредбе (ЕУ) број 650/2012 Европског парламента и Савета од 4. јула 2012. године, о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и прихватању и извршењу јавних исправа у наследним стварима и о успостављању Европске потврде о наслеђивању и Уредбе (ЕУ) бр. 2016/1191 Европског парламента и Савета од 6. јула 2016. године о промовисању слободног кретања грађана поједностављивањем захтева за представљање одређених јавних докумената у Европској унији са изменама и допунама Уредбе

(ЕУ) бр. 1024/2012 прилагодити законодавни оквир до краја 2018. године, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

Правосудна сарадња у кривичним стварима

Приказ статуса усклађености / преглед стања

Поред националног законодавства (Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима, Законик о кривичном поступку, Кривични законик, Закон о уређењу судова, Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, Закон о организацији и надлежностима државних органа у поступку за ратне злочине, Закон о одузимању имовине проистекле из кривичних дела, Закон о извршењу кривичних санкција), правни основ за правосудну сарадњу у кривичним стварима чине 24 конвенције Савета Европе и њихови протоколи којима се регулише правосудна сарадња у кривичним стварима, као и конвенције УН и њених организација, 52 билатерална споразума којима се регулишу сви или поједини облици међународне помоћи у кривичним стварима са 31 земљом. Када је у питању Европска унија, Република Србија је потписала 31 билатерални споразум са 19 држава чланица којим се регулишу различити облици правосудне сарадње у кривичним стварима.

У извештајном периоду потписани су Уговор о пружању правне помоћи у кривичним стварима, Уговор о изручењу и Уговор о трансферу осуђених лица са Казахстаном, док су са Републиком Италијом потписани Споразум о олакшању примене Европске конвенције о екстрадицији од 13. децембра 1957. године и Споразум о олакшању примене Европске конвенције о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима од 20. априла 1959. године. Република Србија је ратификовала Европску конвенцију о екстрадицији из 1957. године, као и четири додатна протокола уз ову конвенцију. Резерва на члан 6. Конвенције који забрањује изручење сопствених држављана је повучена. Везано за Оквирну одлуку 2002/584/ПУП о Европском налогу за хапшење и поступку предаје између држава чланица, као и изменама и допунама ове Оквирне одлуке, Устав Републике Србије не садржи забрану изручења сопствених држављана. Забрана изручења сопствених држављана садржана је у чл. 16 ст. 1 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима који ће бити потребно изменити ради потпуног усклађивања са ЕУ законодавством. Република Србија има закључене билатералне уговоре са 4 државе (Република Хрватска, Црна Гора, Босна и Херцеговина, БЈР Македонија) који омогућавају изручење сопствених држављана.

Такође, Република Србија је ратификовала Конвенцију о трансферу осуђених лица сачињену у Стразбуру 21. марта 1983. године и Додатни протокол уз Конвенцију о трансферу осуђених лица, сачињену у Стразбуру, дана 18. децембра 1997. године.

Што се тиче правних тековина у делу процесних права осумњичених или оптужених лица у кривичном поступку, Законик о кривичном поступку је у потпуности усклађен са Директивом 2010/64/ЕУ о праву на тумачење и превођење у кривичним поступцима.

Што се тиче правних тековина у делу узајамног признања, Република Србија није транспоновала Оквирну одлуку Савета 2008/909/ПУП од 27. новембра 2008. године, о примени начела узајамног признања пресуда у кривичним предметима којима се изричу казне затвора или мере које укључују лишење слободе с циљем њиховог извршења у Европској унији, Оквирну одлуку Савета 2008/947/ПУП од 27. новембра 2008. године, о примени начела узајамног признања за пресуде и пробацијских одлука с циљем надзора пробацијских мера и алтернативних санкција и Оквирном одлуком Савета 2009/829/ПУП од 23. октобра 2009. године, о примени начела узајамног признања одлука о мерама надзора међу државама чланицама Европске уније као алтернативе привременом притвору.

Такође, Република Србије није транспоновала Оквирну одлуку Савета 2008/675/ПУП од 24. јула 2008. године, узимајући у обзир осуђујуће пресуде у државама чланицама Европске уније у току новог кривичног поступка, Оквирна Одлука Савета 2009/299/ПУП од 26. фебруара 2009. године којом се мења Оквирна одлука 2002/584 /ПУП, 2005/214/ПУП, 2006/783/ ПУП, 2008/909/ПУП и 2008/947/ПУП, унапређујући процесна права лица и старајући се о примени начела узајамног признавања одлука донетих у одсуству и Оквирна одлука Савета 2009/948 /ПУП од 30. новембра 2009. о спречавању и решавању сукоба надлежности у кривичним стварима. У току је израда свеобухватне процене утицаја у циљу проналажења начина на који ће се предметне оквирне одлуке пренети у национално законодавство.

Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела у делимично је усклађен са Оквирном одлуком 2006/783/ПУП о примени принципа узајамног признања налога за одузимање, Оквирном одлуком 2003/577/ПУП о спровођењу налога за замрзавање имовине и доказа у Европској унији и Оквирном одлуком 2005/214/ПУП о примени принципа узајамног признања новчаних казни. У току је израда свеобухватне процене утицаја у циљу проналажења начина на који ће се предметне оквирне одлуке пренети у национално законодавство.

Када је реч о казним евиденцијама, законодавство Републике Србије није усклађено са Оквирном одлуком 2009/315/ПУП о организацији и садржају размене информација из казних евиденција између држава чланица. Везано за примену Одлуке 2009/316/ПУП о успостављању Европског информационог система казнене евиденције у Републици Србији, постоји казнена евиденција која се води у Министарству унутрашњих послова. Предметна евиденција није у електронском облику.

У Републици Србији правни основ за успостављање заједничких истражних тимова омогућава чл. 96 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима. Законодавство Републике Србије делимично је усклађено са Конвенцијом о међународној правној помоћи у кривичним стварима између држава чланица Европске уније (МЛА 2000) и њених протокола, Оквирном одлуком Савета од 13. јуна 2002. године, о заједничким истражним тимовима (2002/465/ПУП), Препоруком Савета од 8. маја 2003. године, о моделу споразума о успостављању заједничких истражних тимова (ЈИТ) и Резолуцијом Савета од 26. фебруара 2010. године, о Моделу споразума за успостављање заједничких истражних тимова (ЈИТ). Република Србија је до сада закључила 4 споразума о формирању заједничких истражних тимова.

Када је реч о правним тековинама у области дисквалификације у возњи, потврђено је да Конвенција о дисквалификацијама у возњи (98/Ц 216/01) није ступила на снагу. У сваком случају, потребно је да Република Србија након уласка у ЕУ приступи релевантном пропису из ове области или да билатералним уговорима уреди ову област.

У блиској будућности, Република Србија планира проширење сарадње на билатералном основу, потписивањем споразума о правосудној сарадњи у кривичним стварима са Уједињеним Арапским Емиратима, Мексиком и Аргентином.

Постојећи правни оквир пружа адекватну основу за правосудну сарадњу у овој области, уз мање измене које су потребне у циљу усаглашавања са тренутно важећим Законом о кривичном поступку. Међутим, да би се постигла потпуна усаглашеност правног оквира у овој области са правним тековинама Европске уније, разматра се доношење новог, специјалног закона о међународној правној помоћи са државама чланицама Европске уније или усвајање измена и допуна постојећег Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима („Службени гласник Републике Србије“, број 20/2009), као и измена и допуна других горе поменутих прописа, у складу са резултатима планиране анализе процене утицаја.

Институционални оквир

Институционални оквир правосудне сарадње у кривичним стварима чине судови и тужилаштва (правосудну сарадњу остварују правосудни органи – основни и виши судови и јавна тужилаштва, у складу са стварном и месном надлежношћу), Министарство правде (централни орган преко кога се одвија правосудна сарадња у кривичним стварима), Министарство спољних послова и Министарство унутрашњих послова – ИНТЕРПОЛ.

Административни капацитети

Имајући у виду број замолница (молби за правну помоћ) достављених 2016. године. (око 6.000 захтева у вези са кривичним стварима, у 2017. години 4500 до краја септембра), постојећи административни капацитети нису довољни за квалитетно и благовремено извршење обавеза из ове области. Стога је неопходно повећати број запослених које се бави међународном правном помоћи у тужилаштвима и судовима (имајући у виду тенденцију раста непосредне сарадње између правосудних органа). Ово питање ће такође бити размотрено у оквиру анализе процене утицаја. Ипак, треба подсетити да постоји и значајна језичка баријера према земљама ван региона и да није могуће одмах приступити решавању тог проблема.

Потребе у погледу програма обуке и прикупљања статистичких података за правосудну сарадњу у кривичним стварима су сличне као и када су у питању грађанске и трговинске ствари.

Споразум са Канцеларијом Европске уније за правосудну сарадњу – ЕВРОЦАСТ

Да би склопила споразум са Канцеларијом Европске уније за правосудну сарадњу - Евроцаст, Република Србија мора да изврши измене и допуне својих прописа којима се регулише заштита података о личности. Поред тога, потребно је спровести и континуирану обуку тужилаца и судија на ову тему.

Више информација у вези са заштитом података о личности можете наћи у оквиру тачке 3.23.3 Основна права.

Остале активности

Правосудни органи Републике Србије (Високи савет судства, Врховни касациони суд и Правосудна академија) укључени су, као посматрачи, у рад Асоцијације државних већа и врховних управних судова Европске уније, Европске мреже правосудја и Европске мреже за обуку у правосудју. Такође, Републичко јавно тужилаштво добило је статус посматрача у Мрежи тужилаца при врховним судовима Европске уније, док је Министарство правде добило статус посматрача у оквиру Мреже за законодавну сарадњу између министарстава правде Европске уније.

Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније у периоду 2018-2021

У циљу усклађивања са правним тековинама везаним за европски налог за хапшење и изручење, Република Србија ће изменити одговарајуће законодавство до краја 2018. године, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

Што се тиче потпуног усклађивања у делу везаном за начела узајамног признања са Оквирном одлуком Савета 2008/909/ПУП од 27. новембра 2008. године, о примени начела узајамног признања пресуда у кривичним предметима којима се изричу казне затвора или мере које укључују лишење слободе с циљем њиховог извршења у Европској унији, Оквирном одлуком Савета 2008/947/ПУП од 27. новембра 2008. године, о примени начела узајамног признања за пресуде и пробацијских одлука с циљем надзора пробацијских мера и алтернативних санкција, Оквирном одлуком Савета 2009/829/ПУП од 23. октобра 2009. године, о примени начела узајамног признања одлука о мерама надзора међу државама чланицама Европске уније, као алтернативе привременом притвору, Оквирном одлуком Савета 2008/675/ПУП од 24. јула 2008. године узимајући у обзир осуђујуће пресуде у државама чланицама Европске уније, у току

новог кривичног поступка, Оквирном Одлуком Савета 2009/299 /ПУП од 26. фебруара 2009. године којом се мења Оквирна одлука 2002/584 /ПУП, 2005/214 / ПУП, 2006/783 / ПУП, 2008/909 / ПУП и 2008/947 /ПУП, унапређујући процесна права лица и старајући се о примени начела узајамног признавања одлука донетих у одсуству и Оквирном одлуком Савета 2009/948 /ПУП од 30. новембра 2009. о спречавању и решавању сукоба надлежности у кривичним стварима, Република Србија ће прилагодити законодавни оквир до краја 2018. године, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

У циљу усклађивања са Оквирном одлуком 2006/783/ПУП о примени принципа узајамног признања налога за одузимање, Оквирном одлуком 2003/577/ПУП о спровођењу налога за замрзавање имовине и доказа у Европској унији и Оквирном одлуком 2005/214/ПУП о примени принципа узајамног признања новчаних казни, Република Србија ће прилагодити законодавни оквир до краја 2018. године, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

У делу правних тековина везаних за казнене евиденције, Република Србија ће се изменама одговарајућег прописа у потпуности ускладити са Оквирном одлуком 2009/315/ПУП о организацији и садржају размене информација из казnenих евиденција између држава чланица до краја 2018. године. У циљу примене Одлуке 2009/316/ПУП о успостављању Европског информационог система казнене евиденције, Република Србија ће успоставити електронску казнену евиденцију до приступања Европској унији.

Република Србија ће уласком у Европску унију приступити Конвенцији о међународној правној помоћи у кривичним стварима између држава чланица Европске уније (МЛА 2000) и њених протокола.

У циљу потпуног усклађивања законодавства са Оквирном одлуком Савета од 13. јуна 2002. године, о заједничким истражним тимовима (2002/465/ПУП), Препоруком Савета од 8. маја 2003. године, о моделу споразума о успостављању заједничких истражних тимова (ЈИТ) и Резолуцијом Савета од 26. фебруара 2010. године, о Моделу споразума за успостављање заједничких истражних тимова (ЈИТ), Република Србија ће изменити одговарајуће законодавство до краја 2018. године, у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

Када је реч о правним тековинама у области дисквалификације у возњи, Република Србија ће се на адекватан начин ускладити до приступања Европској унији.

По питању унапређења сарадње и закључења споразума са Евроцастом, Република Србија ће усвојити нови Закон о заштити података о личности. Више информација у вези са заштитом података о личности можете наћи у оквиру тачке 3.23.3 Основна права. Како би се након закључења споразума могао послати официр за везу, Република Србија ће донети потребне прописе везане за критеријуме и процедуре за избор официра за везу, као и уредити његова права и обавезе. Предузеће се све мере да се омогући комуникација официра за везу у средишту Евроцастом

Административни капацитети

Поред законодавног усклађивања, у циљу припрема за пуну примену уредби Европске уније даном ступања у чланство, Република Србија ће ојачати своје административне капацитете, адекватним планирањем и кадровским попуњавањем судова и тужилаштава до приступања ЕУ, у складу са препорукама из анализе процене утицаја. Правосудна академија ће у сарадњи са свим релевантним институцијама, након припремљене анализе процене утицаја, припремити унапређени курикулум за обуке у области правосудне сарадње у грађанским, трговинским и кривичним стварима до краја 2018. године.

Планиране активности у периоду 2018-2021

Република Србија ће до пријема у чланство у Европску унију идентификовати неопходан број „контакт тачака“ у судовима и тужилаштвима, које ће завршити свеобухватни програм обуке о правним тековинама Европске уније и на тај начин постепено припремити судове и тужилаштва на директну комуникацију са судовима и тужилаштвима у Европској унији.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ 3.24.5. Правосудна сарадња у грађанским, трговинским и кривичним стварима				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
11	2017-680	Закон о изменама и допунама Закона о парничном поступку	МП	2018/IV
Celexi: 2:32016R1191(није номинован) 2:32016R1104(није номинован) 2:32016R1103(није номинован) 2:32015R0848(није номинован) 2:32014R0655(стручно редигован) 2:32012R1215(стручно редигован) 2:32012R0650(стручно редигован) 2:32010R1259(стручно редигован) 2:32009R0004(стручно редигован) 2:32008R0593(стручно редигован) 2:32007R1393(стручно редигован) 2:32007R0864(стручно редигован) 2:32006R1896(стручно редигован) 2:32006R0861(није номинован) 2:32004R0805(стручно редигован) 2:32003R2201(стручно редигован) 2:32001R1206(стручно редигован) 2:32000R1346(обустављено превођење) 2:1980 Rome Convention on the law applicable to contractual obligations 2:Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters				
12	2017-681	Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима	МП	2018/IV
Celexi: 2:32009F0829(у процесу превођења) 2:32009F0299(стручно редигован) 2:32008F0947(стручно редигован) 2:32008F0909(стручно редигован) 2:32008F0675(стручно редигован) 2:32006F0783(стручно редигован) 2:32003F0577(стручно редигован) 2:32002F0584(стручно редигован)				

3.24.6. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала

Полицијска сарадња

Преглед стања

Правни оквир који регулише полицијску сарадњу у Републици Србији чине:

- ✓ **Законик о кривичном поступку** („Службени гласник Републике Србије“, број 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014),
- ✓ **Закон о полицији** („Службени гласник Републике Србије“, број 101/2005, 63/2009-одлука УС, 92/2011, 64/2015, 6/2016),
- ✓ **Статут Интерпола**
- ✓ **Закон о потврђивању споразума о оперативној и стратешкој сарадњи између Републике Србије и Европске полицијске канцеларије** („Службени гласник Републике Србије“ - Међународни уговори, број 5/2014),
- ✓ **Кривични законик** („Службени гласник Републике Србије“, број 85/2005, 88/2005-испр, 107/2005-испр, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014),
- ✓ **Закон о заштити података о личности** („Службени гласник РС“, број 97/2008, 104/2009 -др. закон, 68/2012 - одлука УС и 107/2012),
- ✓ **Закон о тајности података** („Службени гласник Републике Србије“, број 104/2009),
- ✓ **Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима** („Службени гласник Републике Србије“, број 20/09),
- ✓ **Закон о потврђивању Конвенције о центру за спровођење закона у Југоисточној Европи** („Службени гласник Републике Србије“, број 8/2011),
- ✓ **Билатерални и мултилатерални споразуми о полицијској сарадњи са другим државама**, укључујући и 15 држава чланица Европске уније, више од 25 Конвенција Савета Европе и Уједињених нација из области организованог криминала и тероризма.

Међународна оперативна полицијска сарадња одвија се у следеће сврхе:

- ✓ **за потребе међународних истрага у вези са извршењем и спречавањем извршења кривичних дела и**
- ✓ **ради обезбеђивања јавног реда и безбедности.**

Јединствена национална контакт тачка за међународну оперативну полицијску сарадњу има директан приступ националним базама, како би ефикасно одговорила захтевима страних полиција. Такође, Јединствена национална контакт тачка партиципира у базама података Интерпола за траженим лицима, краденим моторним возилима, документима, уметничким делима и др.

Интерполове базе су доступне на граничним прелазима Републике Србије док ће базе Европола бити доступне након пријема Републике Србије у чланство Европске уније. До тада, а на основу Закона о оперативној сарадњи, Републици Србији доступни су подаци из база Европола, на основу захтева Министарства унутрашњих послова упућеног преко Националне јединице Европола.

Република Србија партиципира у Европоловим базама, на основу захтева за провере које доставља преко Националне јединице Европола, ради унакрсних провера података и идентификовања предмета из националне истраге, у вези организованог криминала и тероризма, са истрагама полиција држава чланица и формирања заједничких међународних истрага са полицијама држава чланица Европске уније.

У области безбедности на фудбалским утакмицама међународног карактера Република Србија усклађена је са правном тековином Европске уније (Одлука Савета Европске уније 2002/348/ПУП од 25.04.2002.).

Током 2011. године, у оквиру Управе полиције, Дирекција полиције, формирано је **Одељење за праћење и сузбијање насиља на спортским приредбама** – Национални фудбалски информациони центар (НФИЦ).

Одељење за праћење и сузбијање насиља на спортским приредбама у саставу има:

- ✓ **Одсек за планирање и праћење мера безбедности на спортским приредбама**
- ✓ **Одсек за праћење навијачких група и размену информација о спортским приредбама**

На нивоу полицијских управа формиране су релевантне организационе јединице надлежне за праћење и сузбијање насиља на спортским приредбама.

Одељење за праћење и сузбијање насиља на спортским приредбама функционише као фокална тачка за размену информација о спортским догађајима, како националним тако и међународним, с тим што се и даље релевантне информације о спортским приредбама националног и међународног карактера размењују преко канала Интерпола.

У области заштите јавних личности домаће законодавство усклађено је са Одлуком Савета Европске уније број 2002/956/ПУП од 28. новембра 2002. године, о оснивању Европске мреже за заштитуштићених особа.

У оквиру Дирекције полиције систематизована је **Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката која је Национална контакт тачка за заштиту јавних личности**, а која ће учествовати у раду Европске мреже за заштиту јавних личности.

Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката обавља послове који се односе на обезбеђење личности које подлежу мерама заштите, странихштићених личности које подлежу мерама заштите, обезбеђење објеката у којима раде и живе лица под мерама заштите, као и дипломатско конзуларних представништава у Републици Србији.

Законодавство Републике Србије делимично је усклађено са Оквирном Одлуком 2006/960/ПУП о поједностављењу размене информација и обавештајних података између органа за спровођење закона држава чланица Европске уније - **Шведска иницијатива** и са Одлуком 2008/615/ПУП о интезивирању прекограничне сарадње, нарочито у борби против тероризма и прекограничног криминала **Прумска одлука** и то:

- ✓ На нивоу Управе за међународну оперативну полицијску сарадњу, успостављена је централизована размена података са страним полицијама, а такође су развијени механизми за правовремено поступање са хитним захтевима. За поступање по захтевима страних полиција, Управе за међународну оперативну полицијску сарадњу доступне су све полицијске базе података. Државе у региону партиципирају у укупној размени полицијских порука са око 50 процената, односно са око 30.000 размењених информација на годишњем нивоу, што указује на значај и обим сарадње земаља у региону, са којима Република Србија има сличне правне тековине које регулишту правни основ за поступање полиције, као и сличне методологије рада и процедура. Подаци са страним полицијама размењују се преко сигурних комуникационих канала, а сама размена врши се искључиво на основу дефинисаних правила: за потребе истраге или вођење кривичног поступка и пружања међународне правне помоћи у кривичним стварима. Сви подаци подлежу стандардима заштите података о личности и тајности података. Размењују се подаци о личности (име, презиме, фотографија, отисци, ДНК-а), подаци о возилима, подаци о документима, правним лицима и др. Сваки податак се класификује у односу на евиденцију личних података за коју се води. Формиран је посебан регистар за чување страних тајних података Европола, са ознаком *интерно-restricted*. Полицијски службеници сертификовани су за рад на Сиена, од стране експерата Европола. У оквиру Прумске одлуке, а у вези дефинисања поступака за размену података о јавном реду, тероризму, извођењу заједничких операција и других врста прекограничне сарадње, подаци се размењују са полицијама Европске уније, 24 сата, седам дана у недељи преко Управе за међународну оперативну полицијску сарадњу каналима Европола, Интерпола, као и преко страних официра за везу деташираних у Београду.

- ✓ У својству експертске службе у оквиру Министарства унутрашњих послова, Сектор за аналитику, телекомуникације и информационе технологије, задужен је за јединствени аутоматизовани информациони систем Министарства (ЈИС). Успостављен је систем АФИС-отисака који подржава употребу стандардног НИСТ формата. Постоји парцијална база за ДНК-а на нивоу Министарства, али не постоји централизована база на нивоу Републике Србије, јер не постоји Закон који то регулише. Предлог Закона о националном ДНК регистру је упућен Скупштини.

Министарство унутрашњих послова и Агенција Европске уније за обуку органа за спровођење закона **потписали су Споразум о сарадњи, дана 01.09.2017. године.**

Надлежни орган у Републици Србији за спровођење овог Споразума јесте: **Одељење за стручно образовање и обуку** Министарства унутрашњих послова, одакле ће бити номинована и национална контакт тачка.

Административни капацитети

У Републици Србији постоји одговарајућа институционална структура задужена за међународну оперативну полицијску сарадњу, која поступа на оптималном нивоу, у складу са својим овлашћењима и капацитетима, у односу на задатке који су јој законом поверени.

У Дирекцији полиције, као централна национална контакт тачка за међународну оперативну полицијску сарадњу одређена је **Управа за међународну оперативну полицијску сарадњу**, која у свом саставу има:

- ✓ Одељење за послове Интерпола
- ✓ Одељење за послове Европола
- ✓ Одељење за координацију осталих облика међународне сарадње;
- ✓ Одељење за управљање информацијама (дежурна служба 24/7).

Управа има систематизовано 71 радно место, од којих је попуњено укупно 65 радних места.

У међународној оперативној полицијској сарадњи Република Србија примењује принцип „*еквивалентног приступа*“.

Подаци се размењују са државама чланицама Европске уније, билатерално преко безбедног комуникационог канала Европола- Сиена и преко система I Интерпола -24/7, под условима који нису стриктнији од оних који се примењују на националном нивоу. Захтеве и одговоре у оквиру различитих полицијских канала размене полицијских података, валидирају обучени полицијски службеници који раде са одговарајућим информационим алатима.

Република Србија потписала је **Оперативни споразум о сарадњи са Европолом**, који је на снагу ступио јуна месеца 2014. године. Безбедан комуникациони линк за размену информација Европола СИЕНА успостављен је током 2012. године.

Контакт тачка преко које се размењују подаци је Национална јединица Европола, која је преко канала Сиена, током 2015. године разменила са државама чланицама Европске уније, као и Европолом и оперативним партнерима (државе које није чланице Европске уније) **укупно 4.616 порука**. Национална јединица Европола има укупно 9 систематизованих радних места, од којих су попуњена укупно 4 радна места. **Национална јединица Европола има директан приступ свим националним базама података.**

На основу Оперативног споразума о сарадњи, Република Србија придружила се следећим **аналитичким пројектима** (претходно фокалним тачкама), у оквиру аналитичких радних фајлова Европола:

- ✓ **Twins** - сексуално злостављање деце путем интернета
- ✓ **Checkpoint** - илегална миграција
- ✓ **Phoenix** - трговина људима
- ✓ **Cyborg** - високотехнолошки криминал
- ✓ **Synergy** - синтетичке дроге
- ✓ **Cannabis** - дрога
- ✓ **Heroin** - дрога
- ✓ **Cola** - дрога
- ✓ **Hydra** - тероризам
- ✓ **Travellers** - тероризам-страни борци
- ✓ **Soya** - фалсификовање новца
- ✓ **Weapons and Explosives** - недозвољена трговина оружјем и експлозивима

У септембру месецу 2016. године, Министарство унутрашњих послова придружило се аналитичком пројекту **Soya** фалсификовање новца, док се током 2017. године придружило и аналитичком пројекту **Weapons and Explosives** - недозвољена трговина оружјем и експлозивима.

Марта месеца 2017. године, Република Србија **упутила је полицијског официра за везу у седиште Европола, у Хагу, Краљевина Холандија.**

Нова Уредба о Агенцији Европске уније за сарадњу у спровођењу закона ступила је на снагу дана 01. маја 2017. године, а којом се замењује Одлука Савета о успостављању Европске полицијске канцеларије.

У складу са горенаведеним, очекује се да ће у будућности **постојати потреба за изменама и допунама Закона о ратификацији Споразума о оперативној и стратешкој сарадњи између Републике Србије и Европола.**

У складу са изменама у оквиру самог Европола, **придруживање аналитичким пројектима више није могуће**, из разлога што не постоји потреба за потписивањем радних аранжмана, док је тренутно поједностављена процедура у фази припреме.

Међународна оперативна полицијска сарадња одвија се и посредством домаћих и страних полицијских официра за везу, који су акредитовани у Републици Србији. Везано за Одлуку 2003/170/ПУП, о заједничком коришћењу официра за везу упућених у иностранство од стране агенција за спровођење закона држава чланица, на билатералном нивоу, Република Србија има полицијске официре за везу у Краљевини Белгији, Републици Италији и БЈР Македонији, као и у Сједињеним Америчким Државама.

Мере планиране за период од 2018-2021

У погледу спровођења Закона о потврђивању Споразума о оперативној и стратешкој сарадњи између Републике Србије и Европске полицијске канцеларије – Европол, спроводиће се следеће мере:

- ✓ имплементација препорука из анализе за поступно достизање стандарда у области безбедности и тајности података
- ✓ јачање административних и техничких капацитета Националне јединице Европола, у циљу спровођења задатака из њене надлежности, као централне контакт тачке између других надлежних органа Републике Србије и Европола, у смислу размене података 24

часа дневно, преглед, корекција и/или брисање података о личности, достављања информације за похрањивање у његовим базама података Европола

- ✓ континуирано достављање података аналитичким радним групама Европола, за борбу против организованог криминала и тероризма, ради унакрсних провера и добијања аналитичких извештаја као помоћ у прекограничним истрагама, и учествовати у заједничким истражним тимовима.

У циљу потпуног усклађивања са **Прумском одлуком**, у смислу омогућавања аутоматске размене по принципу „погодак/без поготка“, без достављања података о личности (посебан захтев каналима Сиена) и то: ДНК профила, података о отисцима прстију и података о регистровању возила за потребе истрага у вези са извршењем кривичних дела (за ДНК, отиске прстију и податке о регистровању возила), спречавања извршења кривичних дела (отисци прстију, подаци о регистровању возила) одржавања јавне безбедности (подаци о регистровању возила), **Република Србија у наредном периоду:**

- ✓ **успоставиће систем ДНК, донети нови Закон о ДНК-а регистру** (усвајање истог очекује се током 2018. године)
- ✓ **усвојиће подзаконске акте** (током 2018. године)
- ✓ **допуниће Закон о полицији и Законик о кривичном поступку** (током 2018. године),
- ✓ **развиће постојећи систем за отиске прстију**
- ✓ **успоставиће потребну (sTESTA) ИТ инфраструктуру**
- ✓ **прибавиће одговарајући софтвер и хардвер ради успостављања конекција** (током 2019. године), а све у циљу аутоматизоване размене
- ✓ **јачаће административне капацитете Сектора за аналитику, телекомуникационе и информационе технологије**
- ✓ **увешће нове линије рада, успоставиће системе сигурног ланца доказа на територији Републике Србије**

Поред горенаведеног, у наредном периоду издваја се:

- ✓ **рад са међународно акредитованим методама рада**
- ✓ **ширење постојеће и именовање Националне централне тачке за форензичку размену података у тзв. „првом кораку“**,
- ✓ **синхронизација унутрашњих закона и прописа** који се тичу ових евиденција и заштите података о личности и омогућити њихово спровођење

У циљу потпуног усклађивања са **Шведском иницијативом и Прумском одлуком**, Република Србија унапредиће кадровске и оперативне капацитете, како би полицијски службеници могли да користе различите информационе алате у свом раду, у циљу ефикаснијег поступања по захтевима примљеним посредством различитих канала полицијске сарадње – (мрежна апликација за безбедну размену информација – Европол, Сирене – Шенгенски информациони систем (СИС 2)), поступак размене у случају да се ради о предметима из области Прумске конвенције о сарадњи (одговор након поготка на основу посебног захтева упућеног каналима Сиена), систем „и-линк“ Интерпола.

У циљу испуњавања стандарда и потпуног усклађивања, спровешће се активности на изради **Упутства за међународну оперативну полицијску сарадњу**, поред чега ће бити дефинисан Сиена линк Европола, као примарни канал за комуникацију, сходно Шведској иницијативи.

Усвојиће се стандардни формати за захтеве у оквиру међународне полицијске сарадње и дефинисати оперативне процедуре за размену података на основу различитих инструмената Европске уније за полицијску сарадњу.

Препоруке из анализе тренутног стања биће примењене, како би се СПОЦ-у омогућила право-времена размена података и приступ свим потребним базама на националном нивоу (принцип *Dataavailability/Accessibility/Reciprocity*).

У склопу ове активности, неопходно је успостављање *24/7 контакт тачке у Управи царина и Републичком јавном тужилаштву*.

Осигураће се да сви полицијски службеници добију адекватну обуку о прекограничној размени информација у погледу квалитета, сигурности и заштите података.

Новим Правилником о полицијским официрима Републике Србије, који се деташирају у иностранство, дефинисаће се нове процедуре избора полицијских представника Републике Србије на интерном конкурс, као и овлашћења полиције за давање смерница за рад полицијским представницима те изградити оперативне процедуре за поступање полицијских представника у иностранству.

Биће шредложена измена и допуна Кривичног законика којим ће се предвидети нова кривична дела у вези са организованим криминалом, који се односи на **моторна возила**, из 2016. године, ради потпуног усклађивања са Одлуком савета (2004/919/ЕЗ), о сузбијању криминалитета повезаног с моторним возилима с прекограничним последицама.

Континуирано јачање капацитета Националне фудбалске информационе тачке за фудбалске утакмице спровешће се кроз обуке њених службеника. Наставиће се са имплементацијом Националног акционог плана за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама. Јачање капацитета Националне контакт тачке за заштиту јавних личности кроз обуке њених службеника спроводиће се у континуитету.

Обезбедиће се успостављање Бироа Сирене, ради остваривања функције Бироа у размени података са државама чланицама Европске уније, 24/7, што ће бити детаљно разрађено Шенгенским акционим планом (СИС2), који садржи обавештења о лицима и предметима и доступан је по принципу „погодак/без поготка“ ради пружања подршке полицији.

Обезбедиће се јачање људских и оперативних капацитета како би се обезбедили неопходни предуслови за спровођење Прумске одлуке, у смислу техничких предуслова на територији Републике Србије за ваљану употребу материјалних доказа у односу на податке који ће касније бити коришћени у складу са Прумском одлуком (отисци прстију, ДНК-а, и подаци о регистрованим возилима и саобраћајним дозволама).

3.24.6. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала

Борба против организованог криминала

Преглед стања, процена административних капацитета

Законодавни оквир Републике Србије који се односи на борбу против организованог криминала, поред **Устава Републике Србије**, садржан је примарно у следећим законима:

- ✓ **Кривични законик** („Службени гласник Републике Србије“, број 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 – исправка 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016)
- ✓ **Законик о кривичном поступку** („Службени гласник Републике Србије“, број 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014)
- ✓ **Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела** („Службени

гласник Републике Србије“, број 42/2002, 27/2003, 39/2003, 67/2003, 29/2004, 58/2004 - др. закон, 45/2005, 61/2005, 72/2009, 72/2011 - др. закон, 101/2011 - др. закон и 32/2013)

- ✓ **Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције** („Службени гласник Републике Србије“, број 94/2016)
- ✓ **Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије** („Службени гласник Републике Србије“, број 116/2007 и 72/2012)
- ✓ **Закон о полицији** („Службени гласник Републике Србије“, број 6/2016)
- ✓ **Закон о Безбедносно-информативној агенцији** („Службени гласник Републике Србије“, број 42/2002, 111/2009, 65/2014 - одлука УС и 66/2014)
- ✓ **Закон о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији** („Службени гласник Републике Србије“, број 88/2009, 55/2012 - одлука УС и 17/2013)
- ✓ **Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку** („Службени гласник Републике Србије“, број 85/2005)
- ✓ **Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела** („Службени гласник Републике Србије“, број 32/2013 и 94/2016)
- ✓ **Закон о тајности података** („Службени гласник Републике Србије“, број 104/2009),
- ✓ **Закон о одговорности правних лица за кривична дела** („Службени гласник Републике Србије“, број 97/2008)
- ✓ **Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала** („Службени гласник Републике Србије“ број 72/2009 и 101/2010),
- ✓ **Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала** („Службени гласник РС“, бр. 61/2005 и 104/2009)
- ✓ **Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма** („Службени гласник Републике Србије“, број 20/2009, 72/2009, 91/2010, и 139/2014)

Институције Републике Србије надлежне за борбу против организованог криминала примарно су одређене Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, а носиоци су:

- ✓ **Министарство унутрашњих послова** – Служба за борбу против организованог криминала
- ✓ **Министарство унутрашњих послова** – Јединица за финансијске истраге
- ✓ **Тужилаштво за организовани криминал**
- ✓ **Посебно одељење Вишег суда у Београду**
- ✓ **Посебно одељење Апелационог суда у Београду**
- ✓ **Посебна притворска јединица Окружног затвора у Београду**
- ✓ **Безбедносно-информативна агенција**
- ✓ **Војнобезбедносна агенција**
- ✓ **Министарство правде** - Дирекција за управљање одузетом имовином
- ✓ **Министарства финансија** – Управа за спречавање прања новца
- ✓ **Министарство финансија** – Управа царина

- ✓ **Министарство финансија** – Пореска управа
- ✓ **други државни органи**

Осим Службе за борбу против организованог криминала, у Управи криминалистичке полиције-Полицијској управи за град Београд постоји Одсек за борбу против организованог криминала.

Кривично гоњење учинилаца кривичних дела организованог криминала у надлежности је Тузилаштва за организовани криминал, док је за суђење у првом степену надлежан Виши суд у Београду – Посебно одељење, а за поступак у другом степену Посебно одељење Апелационог суда у Београду.

Надлежност наведених државних органа у сузбијању организованог криминала односи се на територију Републике Србије. У вези кривичних дела организованог криминала поред коришћења **доказних радњи** као што су:

- ✓ саслушање окривљеног
- ✓ испитивање сведока
- ✓ вештачење
- ✓ увиђај
- ✓ реконструкција догађаја
- ✓ привремено одузимање предмета
- ✓ претресање и провера сумњивих трансакција

прописана је законска могућност коришћења посебних доказних радњи и то:

- ✓ тајни надзор комуникације
- ✓ тајно праћење и снимање
- ✓ симуловани послови
- ✓ рачунарско претраживање података
- ✓ контролисана испорука и прикривени иследник под условима предвиђеним законом.

Једна од најважнијих новина у Законик о кривичном поступку је **руководећа улога јавног тужиоца и у предистражном поступку и истрази**. Јавни тужилац руководи предистражним поступком, у коме је овлашћен да предузима радње у циљу кривичног гоњења учинилаца кривичних дела, а такође може поверити ове радње полицији, која је дужна да изврши његов налог и да га о томе редовно обавештава.

У предистражном поступку полиција је, уз радње усмерене на откривање учиниоца и обезбеђивање трагова и доказа кривичног дела, овлашћена да предузима и поједине доказне радње, о чему ће без одлагања обавестити јавног тужиоца. Истрага се покреће наредбом јавног тужиоца против одређеног лица када постоје основи сумње да је учинило кривично дело, с тим да је новина да се истрага може водити и против непознатог учиниоца када постоје основи сумње да је учињено кривично дело. Присутан је проактивни приступ истрази а за кривична дела организованог криминала нови Законик о кривичном поступку, тј. тужилачка истрага се примењује од 15. јануара 2012. године и трајање истраге је ограничено на годину дана. Специфичност је и могућност закључења Споразума о сведочењу окривљеног без обзира на висину запрећене казне и Споразума о сведочењу осуђеног под условима предвиђеним законом као и установљена надлежност Тузилаштва за организовани криминал у другостепеним поступцима по жалбама пред Апелационим судом у Београду – Посебним одељењем.

У складу са Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, финансијске истраге подразумевају откривање, одузимање и управљање имовином физичких и правних лица проистеклом из кривичног дела. Државни органи надлежни за спровођење овако дефинисаних финансијских истрага су Министарство унутрашњих послова - Јединица за финансијске истраге,

Тужилаштво за организовани криминал и Министарство правде - Дирекција за управљање одузетом имовином.

У складу са одредбама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, након спроведене финансијске истраге могуће је спровести поступак привременог и трајног одузимања имовине проистекле из кривичног дела на основу одлука суда.

Финансијска истрага се покреће наредбом тужиоца који и руководи финансијском истрагом. Када постоји опасност да би касније одузимање имовине било отежано или онемогућено, тужилац може донети наредбу о забрани располагања имовином и о привременом одузимању покретне имовине. Такође тужилац подноси захтев за привремено одузимање имовине као и захтев за трајно одузимање имовине проистекле из кривичног дела о чему одлуку доноси суд.

Међуагенцијска сарадња у сузбијању организованог криминала између различитих државних органа се одвија на основу законских одредби. Обавеза овакве сарадње је предвиђена у више закона, као што су:

- ✓ Закон о државној управи
- ✓ Законик о кривичном поступку
- ✓ Закон о полицији,
- ✓ Закон о основама уређења служби безбедности,
- ✓ Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку

Такође, може се рећи да се међуагенцијска сарадња спроводи и на основу неколико закључених споразума од стране Министарства унутрашњих послова и Републичког јавног тужилаштва.

Оперативна међународна полицијска сарадња значајан је елемент оперативног поступања Службе за борбу против организованог криминала. Тужилаштво за организовани криминал је у досадашњем периоду најинтензивнију комуникацију остварило са правосудним органима Црне Горе, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Републике Словеније, БЈР Македоније као и надлежним институцијама Републике Италије, Краљевине Холандије, Краљевине Белгије, Краљевине Шпаније, СР Немачке, Републике Француске, Велике Британије, Краљевине Шведске, Републике Аустрије, Мађарске, Републике Словачке, Републике Румуније, Републике Бугарске, Републике Грчке, Краљевине Данске, Швајцарске, Еулекса, као и Сједињених Америчких Држава, Аргентине, Уругваја, Бразила, Руске Федерације и Украјине.

У пракси, значајна сарадња остварена је са Еулексом.

У **поступцима међународне правне помоћи** Тужилаштво за организовани криминал примењивало је **мултилатералне међународне конвенције**, које је ратификовала Република Србија, као и **билатералне уговоре са другим државама** чији су потписници надлежна министарства, а који уређују пружање међународне правне помоћи и друга питања. У поступању се примењују и **меморандуми о сарадњи** које су Републичко јавно тужилаштво и Тужилаштво за организовани криминал потписали са надлежним правосудним органима других држава – Дирекцијом за борбу против мафије Републике Италије, Министарством правде Републике Француске, Тужилашвом Краљевине Белгије, Генералним тужилашвом Републике Словачке, Генералним тужилашвом Краљевине Шпаније, Прокуратуром Републике Бугарске, Генералним тужилашвом Руске Федерације, Генералним тужилашвом Украјине, Државним тужилашвом Мађарске, Јавним тужилашвом БЈР Македоније, Канцеларијом генералног тужиоца Републике Албаније, Канцеларијом државног тужиоца Босне и Херцеговине, Канцеларијом државног одвјетништва Републике Хрватске, Канцеларијом Врховног државног тужилаштва Црне Горе.

Посебан допринос унапређењу сарадње у региону, у борби против организованог криминала дало је потписивање **Споразума о екстрадицији сопствених држављана** са Републиком

Хрватском, Црном Гором и Републиком Словенијом, од стране ресорних министарстава правде. Због хитности у поступању у случајевима организованог криминала успостављени су **канали директне комуникације са тужилаштвима из региона, Европске уније и осталих држава Европе, као и целог света**. Тужилаштво за организирани криминал је за комуникацију са надлежним тужилаштвима других држава користило механизме успостављене кроз међународне организације и иницијативе и сарађује са:

- ✓ Интерполом
- ✓ Европолом
- ✓ Евроцастом
- ✓ ОЛАФ-ом
- ✓ СЕЛЕК центром

Важно је поменути и потписивање **Меморандума о разумевању између држава југоисточне Европе**, чије су потписнице државе Западног Балкана, али и државе Европске уније – Република Словенија, Република Бугарска и Република Румунија, које заједно чине регион југоисточне Европе.

Поред тога, у оквиру конференције *“Управљање сложеним подацима у случајевима организованог криминала и корупције”* одржане у мају месецу 2016. године, у Београду у организацији Мисије ОЕБС-а у Републици Србији, а у сарадњи са Тужилаштвом за организирани криминал, представници овог Тужилаштва, као и тужилаштва Републике Италије, Црне Горе, Републике Словеније, Републике Хрватске, Босне и Херцеговине, Републике Српске, БЈР Македоније, Републике Албаније, Републике Бугарске и Републике Румуније, дана 26. маја 2016. године потписана је **Декларација о намери**, која за циљ има унапређење заједничке борбе против организованог криминала, јачање међународне сарадње, директне комуникације јавних тужилаштва, олакшавање извршавања замолница и размене информација.

Потписнице Декларације о намери одржале су још два састанка. На другом састанку у Београду, 7.-8. новембра 2016. године, главна тема је била ефективна имплементација Декларације и размена информација, модалитети за пружање узајамне помоћи и могућност да конференција постане стално радно тело, а представљене су и могућности софтвера СИДА/СИДНА, који користе Дирекција за борбу против мафије и тероризма Републике Италије и Тужилаштво за организирани криминал Републике Србије.

Трећи састанак сталне конференције тужилаца за организирани криминал одржан је 12.-13. октобра 2017. године, у Риму када је констатовано да је неопходно успоставити стални Секретаријат конференције, који треба да координира напоре тужилаца у региону у борби против организованог криминала и тероризма, као и да олакша сарадњу између тужилаштва. На овој конференцији договорено је да у првом мандату Секретаријат треба да има седиште у Београду, Република Србија.

Јединица за заштиту сведока је, због специфичности послова који су у њеној надлежности, остварила сарадњу са много држава из региона, тако што је оформљена **Балканска група**, а која се састоји од начелника јединица за заштиту пет регионалних држава, и док су две државе у поступку пријема у чланство. Јединица за заштиту члан је Међународног комитета за заштиту сведока под покровитељством Marshal service из Сједињених Америчких Држава.

Тужилаштво за организирани криминал има укупно **69 запослених** и то:

- ✓ **тужилац** за организирани криминал
- ✓ **20** заменика тужилаца за организирани криминал
- ✓ **20** тужилачких помоћника
- ✓ **28** запослених на радним местима административног и техничког особља

По систематизацији радних места предвиђено је **25 заменика тужилаца** за организовани криминал. Што се тиче опремљености Тужилаштва за организовани криминал може се рећи да **на средњем нивоу**.

Служба за борбу против организованог криминала Министарства унутрашњих послова има **укупно 214 запослених, од 280 систематизованих радних места**.

Служба за борбу против организованог криминала распоређена је на **три локације**, а консолидовање Службе на мањем броју локација **биће значајно условљено финансијским могућностима**.

Ниво опремљености организационих јединица Министарства, надлежних за сузбијање организованог криминала може се окарактерисати као средњи.

У вези са попуњеношћу предвиђених капацитета, као и унапређења истих, како у погледу људских тако и техничких капацитета, присутна су финансијска ограничења.

Ипак, иако финансијски ограничена, Служба за борбу против организованог криминала посебну пажњу посвећује јачању људских капацитета кроз обуке намењене упознавању са савременим стандардима у борби против организованог криминала.

У складу са одлуком о Програму званичне статистике у периоду од 2011-2015, у области статистике криминалитета и правосуђа приказују се следеће статистике:

- ✓ **Учиниоци кривичних дела, привредних преступа и истраживање о привредним и управним споровима**, за које су надлежни основни, виши, привредни и прекршајни судови и Управни суд. Периодика индикатора је годишња.
- ✓ **Статистика криминалитета**, за коју је надлежна институција - Министарство унутрашњих послова. Периодика индикатора је годишња.
- ✓ **Статистика правосуђа**, за коју су надлежни Министарство правде - Управа за извршење кривичних санкција, Високи савет судства, Државно веће тужилаца и Министарство финансија - Управа за спречавање прања новца. Подаци о броју судова, тужилаштва, судија, јавних тужилаца, заменика јавних тужилаца, лица у казним установама; подаци о спречавању прања новца и други. Периодика индикатора је годишња.
- ✓ **Виктимолошка анкета - жртве криминала**, за коју је надлежна институција Републички завод за статистику. Планира се спровођење виктимолошког анкетног истраживања ради обезбеђивања података о жртвама општег криминала и о насиљу. Периодика индикатора је годишња. Уредбом о утврђивању Плана званичне статистике коју доноси Влада РС, јавна тужилаштва у Републици Србији достављају Републичком заводу за статистику податке у области криминалитета и правосуђа. Тако су, по Уредби о утврђивању Плана званичне статистике за 2013. годину јавна тужилаштва у обавези да достављају следеће податке:
 1. Истраживање о пунолетним лицима против којих је завршен поступак по кривичној пријави (СК-1)2 - Истраживање о малолетнику према коме је поступак по кривичној пријави и припремни поступак завршен (СК-3)
 2. Истраживање о одговорним у правном лицу против којих је завршен претходни поступак за привредни преступ (СП-1)
 3. Истраживање о правним лицима против којих је завршен претходни поступак за привредни преступ (СП-3)
 4. и други државни органи исказују статистичке податке о свом раду и из домена своје надлежности, а ти подаци се достављају Републичком заводу за статистику.

Међутим, проблем је њихова некомпатибилност, па статистички показатељи нису истоветни.

Правилник о управи у јавним тужилаштвима предвиђа начин вођења евиденција у оквиру јавних тужилаштава. У јавним тужилаштвима води се евиденција о руковођењу предистражним и кривичним поступком. Евиденција садржи основне податке о догађајима и лицима поводом којих се води поступак, о примљеним обавештењима, предузетим радњама, одлукама тужиоца и пресудама и решењима поступајућих судова. Годишње статистике у Тужилаштву за организовани криминал се воде по броју лица, а приказује се укупан број и по врстама кривичних дела, и то по више различитих критеријума као што су број предмета, број кривичних пријава, подносиоци пријава, број наредби за спровођење истраге, број решених истрага и сл. Поред тога, води се посебан уписник за одузимање имовине проистекле из кривичног дела по више категорија као што су: број лица и својство, број наредби о финансијској истрази и у којој фази поступка су донете и сл. Сви статистички подаци које прикупља Тужилаштво за организовани криминал се достављају Републичком јавном тужилаштву које их прослеђује Заводу за статистику Републике Србије. У Управи криминалистичке полиције воде се следеће евиденције: кривични уписник, евиденција потребних обавештења, евиденција царинских прекршаја, евиденција оперативних информација, евиденција оперативних предмета, евиденција оперативних обрада, евиденција оперативних акција, евиденција оперативних контрола. У Министарству унутрашњих послова прописано је **Упутство о евидентирању, класификацији и праћењу активности организованих криминалних група у Републици Србији**, којим је прописана јединствена Методологија евидентирања, класификације и праћења организованих криминалних група, као и део стратешког криминалистичко-обавештајног процеса, а његовом применом је обезбеђено рано откривање организованог криминала, евидентирање и процена релевантне претње од деловања организованих криминалних група на територији Републике Србије.

Као такво, Упутство ће значајно унапредити праксу рада полиције вођеног обавештајним радом (intelligence-led policing) и поставити основе за будућу процену претње од организованог криминала на националном нивоу.

Стратешки оквир за борбу против организованог криминала у Републици Србији чине:

- ✓ **Национална стратегија за борбу против организованог криминала** („Службени гласник Републике Србије“, број 23/2009)
- ✓ **Национална стратегија за борбу против корупције у Републици Србији, 2013-2018**
- ✓ **Национална стратегија за борбу против прања новца и финансирања тероризма** („Службени гласник Републике Србије“, број 3/2015)
- ✓ **Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године** („Службени гласник Републике Србије“, број 51/2010);

Схватајући значај израде Процене претње од тешког и организованог криминала (СОКТА), израђен је Извештај о Националној процени претње од тешког и организованог криминала, који служи за утврђивање безбедносних ризика и одређивање приоритета у раду полиције.

Донет је План активности по приоритетима дефинисаним у Националној процени претње од тешког и организованог криминала, а у току је израда средњорочног прегледа.

У складу са методологијом Европола, документ Процена претњи од тешког и организованог криминала у Републици Србији израђује се на сваке четири године, након чега се на две године израђује ревизија.

Република Србија спроводи активности на успостављању модела **Intelligence Led Policing**, а у складу са Акционим планом за придруживање Европској унији.

У вези са моделом Intelligence Led Policing донет је Закон о полицији, у коме се у члану 34 уређује да полиција у Републици Србији примењује овај модел у обављању свих полицијских послова.

У члановима 24 и 25 истог Закона уређује се да Дирекција полиције израђује стратешку процену Јавне безбедности и доноси Стратешки план полиције, а полицијске управе израђују оперативне процене и доносе оперативне планове. Наведени документи представљају кључне производе предметног модела.

Усвојена је прва Стратешка процена Јавне безбедности, за период од 5 година. Сачињене су оперативне процене у четири полицијске управе које су пилот пројекти за успостављање модела Intelligence Led Policing ILP.

Усвојен је и објављен **Приручник Intelligence Led Policing (Полицијско обавештајни модел)**, који у структурном и функционалном смислу, у свим елементима, описује домаћи модел Intelligence Led Policing, потпуно прилагођен специфичностима полицијског система у Републици Србији. Приручник представља и путоказ о активностима које је потребно предузети да би се модел Intelligence Led Policing имплементирао у Републици Србији.

Вредност и квалитет Приручника је и међународно потврђен, тако што је ОЕБС у свом Приручнику навео и описао Полицијско обавештајни модел, као пример добре праксе и препоруку свим осталим чланицама које планирају да успоставе овај модел.

Достављени су прилози за Правилник о начину обављања полицијских послова и Обавезну инструкцију о оперативном раду полиције, који се односе на ILP.

Предметни прописи биће усвојени након измена Закона о полицији, док се област информационих технологија потребна за модел Intelligence Led Policing континуирано побољшава.

Израђена је Свеобухватна анализа са експертима који су ангажовани уз подршку шведске полиције и шведске развојне агенције СИДА.

Извршена је анализа комплетне инфраструктуре и информационих комуникација и осталих ресурса, као и капацитета за аутоматску размену података.

Поред наведеног, извршена је свеобухватна анализа постојећег стања у правном, организационом и ИЦТ сегменту институција које се баве проактивном превенцијом и борбом против организованог и другог тешког криминала, као и успешно сузбијање других облика криминала, а у циљу дефинисања техничког решења за успоставу платформе за **Криминалистичко-обавештајни систем – КОС**.

У оквиру ове активности су одржани састанци са свим институцијама у склопу КОС, дефинисани и послати упитници у којима се наводи списак евиденција за које су институције задужене. Упитници такође садрже детаљни опис података, начин чувања и управљања подацима, као и законски основ. У другом кругу попуњавања упитника су институције дефинисале потребне податке од других институција, као и законске основе за размену тог сета података. Првог јуна 2017. је презентована и усвојена свеобухватна анализа са описом циљева, функционалности, техничког решења и организационих и правних питања.

Сагласно активностима везаним за успостављање КОС, потписан је и Протокол о електронској размени података између Министарства унутрашњих послова и Министарства правде, потписан дана 31. јула 2017. године. Протокол регулише обим међусобне сарадње у области е-

лектронске размене информација и података и мерама информационе безбедности и заштите података.

На овом пољу, у току 2015. године, поред Уредбе о ближим критеријумима за одређивање степена тајности „државна тајна” и „строго поверљиво”, донесен је последњи недостајући подзаконски пропис који је предвиђен Законом о тајности података („Службени гласник Републике Србије”, број 104/09) – **Уредба о ближим критеријумима за одређивање степена тајности „поверљиво” и „интерно” у органима јавне власти.**

Такође, донете су и следеће уредбе:

- ✓ Уредба о ближим критеријумима за одређивање степена тајности „поверљиво“ и „интерно“ у Безбедносно-информативној агенцији
- ✓ Уредба о ближим критеријумима за одређивање степена тајности „поверљиво“ и „интерно“ у Министарству одбране
- ✓ Уредба о ближим критеријумима за одређивање степена тајности „поверљиво“ и „интерно“ у Министарству унутрашњих послова
- ✓ Уредба о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности.

Потписан је Споразум између Владе Републике Пољске и Владе Републике Србије о узајамној размени и заштити тајних података.

Република Србија спроводи активности на плану анализе улоге и праксе служби безбедности и полиције у спровођењу посебних доказних радњи у току кривичне истраге. Формирана је Радна група за израду анализе улоге и праксе служби безбедности и полиције у спровођењу посебних доказних радњи у току кривичне истраге.

Анализа постојећег модела, као и предлози за одређене измене направљена је крајем 2015. године и достављена члановима Бироа за координацију служби безбедности.

Од тада, закључно са даном 30.06.2017. године у Републици Србији одржано је више изборних процеса, што је директо утицало и на могућност реализације ове активности, односно на остваривање показатеља резултата.

У међувремену, у циљу сагледавања постојећих модела у спровођењу посебних доказних радњи у току кривичне истраге појединих држава чланица Европске уније и упознавања са правним тековинама Европске уније, из ове области, реализована је посета експерата Канцеларије за техничку помоћ и размену информација, из Брисела, Краљевина Белгија – ТАЕИКС, на којој су присуствовали представници институција које чине Радну групу и то: Министарства правде, Републичког јавног тужилаштва, Канцеларије Савета, Безбедносно – информативне агенције, Војно-безбедносне агенције, Генералштаба Војске Србије (Војне полиције), Министарства унутрашњих послова и Министарства финансија (Управе за спречавање прања новца, Управе царина, Пореске управе).

Том приликом представљен је модел функционисања посебних доказних радњи у државама чланицама Европске уније (конкретно Републике Румуније), постојећи нормативни оквир Европске уније у овој области, као и процес хармонизације нормативног оквира у овој области са актуелним документима Европске уније, на примеру Републике Румуније.

Законодавство Републике Србије делимично је усклађено са Оквирном одлуком 2008/841/ПУП од 24.10.2008. године, о борби против организованог криминала, а Република Србија је ратификовала Конвенцију Уједињених нација против транснационалног организованог криминала (усвојеном резолуцијом А/RES/55/25 од 15. новембра 2000. године), са допунским протоколима.

Република Србија увела је проактиван приступ у борби против организованог криминала спровођењем циљева предвиђених Националном стратегијом за борбу против организованог криминала, а наставиће развој на овом плану кроз примену анализе Процена претње од организованог криминала, на националном нивоу и модела Intelligence Led Policing.

У циљу успостављања јединствене праксе и евиденције, као и у циљу имплементације Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, јануара месеца 2014. године донето је упутство које дефинише **проактивне истраге**.

Проактивна истрага представља термин који се користи да се опише истрага која се води пре, односно током периода у којем долази до извршења кривичног дела, а истрага подразумева предистражни поступак и истрагу као фазу кривичног поступка.

Постоје многе врсте проактивних истрага, те се њима сматрају:

- ✓ поступци у којима су примењене посебне доказне радње
- ✓ поступци засновани комбинованом применом обавештајних података и стандардних доказних радњи када су у питању саизвршиоци или групе када се поступак на основу прикупљених података проширује на нова лица или нова дела
- ✓ поступање на основу сопствене иницијативе полиције и тужилаштва праћењем ситуације, праћењем истраживачког новинарства или извештаја организација цивилног друштва или државних институција, **при чему се у јавним тужилаштвима води посебна евиденција о проактивним истрагама.**

У вези увођења регистра проактивних истрага, покренута је иницијатива за измену Правилника о управи у јавним тужилаштвима у правцу увођења КТИ ПРИ регистра, као и за измену Правилника о управи у јавним тужилаштвима у правцу увођења КТУ ПРИ уписника.

Донето је Упутство којим се одређује вођење посебних евиденција у Тужилаштву за организовани криминал о покренутих проактивним истрагама за кривична дела организованог криминала (примена посебних доказних радњи и поступање на основу иницијативе полиције и тужилаштва), који ће имати посебну ознаку – проактивна истрага и које евиденције треба да садрже податке о кривичном делу, предузетим радњама и донетим јавнотужилачким и судским одлукама, а у мају 2016. године установљена је предметна евиденција.

Евиденција проактивних истрага, као помоћна евиденција, се води са јасним упућивањем на везу са основним предметом чија евиденција се води у писаном и електронском облику. У складу са овим упутством Тужилаштво за организовани криминал доставља кварталне извештаје са подацима садржаним у посебним евиденцијама Републичком јавном тужилаштву.

У вези развоја информационог система од 21.-25.9.2015. године одржана је редовна радна посета ИТ експерата италијанске софтверске компаније SIRFINPA. Током посете извршена је обука дела корисника за коришћење софтверског модула који ће се користити као основни алат у претрази будуће базе података Тужилаштва за организовани криминал. Овај модул је саставни део софтвера СИРИС. Такође, ИТ експерт из италијанске софтверске куће „СИРФИНПА“, био је у редовној радној посети Тужилаштву за организовани криминал у периоду од 17.-19.11.2015. године, у сврху наставка развоја софтверског система „СИРИС“ за потребе Тужилаштва. Софтвер, који се бави складиштењем података у базу података Тужилаштва, управљањем и истражном анализом прикупљених података као и могућим повезивањем са базама података других институција, како у земљи тако и у региону, је у највећем делу пуштен у рад кроз реализацију три почетна основна модула. Током ове посете одржани су састанци током којих је анализиран рад претходно постављеног модула за претрагу „Арес“, као и развој будућег модула „Анализа“ - програмског модула у оквиру система СИРИС који треба да одговори специфичним потребама рада у Тужилаштву у делу који се односи на аналитику. Током 2016. године извршена је имплементација „САПО“ интегрисаног решења за управљање предметима

у Тужилаштву за организовани криминал. Овај модул Електронске писарнице софтверског решења које се примењује у јавним тужилаштвима Републике Србије је имплементиран у оквиру пројекта EuropeAid/129341/C/SER/RS. Настављен је и развој софтверског решења „СИРИС“ (СИДДА/СИДНА) за потребе Тужилаштва за организовани криминал у оквиру кога су одржане две редовне радне посете ИТ експерата италијанске софтверске компаније SIRFINPA. Реализовано је повезивање софтверског система „СИРИС“ (СИДДА/СИДНА) са „ЛИБРА“ програмом електронске писарнице овог тужилаштва, а 5. априла 2017. извршена је примопредаја 3 софтверска модула као интегрални део система „СИРИС“ (СИДДА/СИДНА). Ради се о софтверским модулима који треба да омогуће аналитичку обраду података садржаних у бази Тужилаштва за организовани криминал, као и других институција са којима ће Тужилаштво бити повезано. Извршена је обука корисника за коришћење испоручених софтверских модула који ће се користити као основни алат за унос података, као и претрагу базе података Тужилаштва за организовани криминал, а током 2016. и 2017. године настављено је са активним коришћењем доступних модула. У овом тренутку је току израда пројекта повезивања „СИРИС“ (СИДДА/СИДНА) система и „САПО“ софтвера.

У вези јачања капацитета и организационе структуре Тужилаштва за организовани криминал, а која активност се спроводи континуирано, повећан је број заменика тужилаца за организовани криминал, тј. изабран је још један заменик тужиоца за организовани криминал, а Републички јавни тужилац је упутио у марту 2017. године у Тужилаштво за организовани криминал 3 заменика јавног тужиоца – 1 из Републичког јавног тужилаштва, 1 из Вишег јавног тужилаштва у Београду и 1 из Вишег јавног тужилаштва у Новом Саду. До краја године се очекују измена Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији и Кадровски план, како би се ови документи ускладили са новим одредбама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције. Поред тога, реализоване су две од планиране три ТАИЕКС експертске мисије – прва, у периоду од 27. фебруара до 3. марта 2017. године у којој су експерти из тужилаштва Португала дали препоруке у погледу јачања капацитета Тужилаштва за организовани криминал, и друга, у периоду од 15. до 17. маја у оквиру које је експерт – тужилац из Холандије израдио процену капацитета Тужилаштва за организовани криминал за вођење кривичних и финансијских истрага организованог криминала и прања новца у постојећем правном оквиру Србије.

Полазећи од свега наведеног може се рећи да је Република Србија увела проактивни приступ у борби против организованог криминала, укључујући економски и финансијски криминал, и наставиће развој на овом плану спровођењем предвиђених активности у Акционом плану.

Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма прописује радње и мере које се предузимају, између осталог, у циљу спречавања криминалаца да средства проистекла из извршења кривичних дела организованог криминала интегришу у легалне финансијске токове и касније их користе као легално стечена средства. Закон је усклађен са 40+9 FATF препорукама (на основу којих су Европски парламент и Савет усвојили релевантне правне акте (91/308/ЕЕЗ, 2001/97/ЕЗ, 2005/60/ЕЗ), Директивом 2005/60/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26. октобра 2005. године, која је измењена и допуњена директивама бр. 2007/64, 2009/110 и 2010/78. о спречавању коришћења финансијског система у сврхе прања новца и финансирања тероризма (позната као Трећа директива) и релевантним мерама за имплементацију ове Директиве, као и Конвенцијом о прању, тражењу, заплени и одузимању прихода од криминала, закљученој на нивоу Савета Европе. Надзор над спровођењем Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма односно активности из Акционог плана врши Стална координациона група, састављена од представника Управе, Народне банке Србије, Републичког јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова, служби безбедности Републике Србије, Министарства спољних послова и свих надлежних органа у систему борбе против прања новца и финансирања тероризма. Управа за спречавање прања новца у случају да постоје основи сумње о постојању прања новца или финансирања тероризма, доставља државним органима надлежним за откривање кривичних дела податке и информације који су резултат извршене анализе. Управа је 2003. године постала чланица Егмонт групе финансијско-

обавештајних служби, и Комитета Манивала (Комитет експерата за евалуацију мера спречавања прања новца и борбе против тероризма у оквиру Савета Европе). Управа је до сада потписала 44 споразума о сарадњи финансијско-обавештајних служби о размени информација које су у вези са прањем новца и финансирањем тероризма са страним финансијско-обавештајним службама, од којих 15 са службама држава чланица ЕУ. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Управи за спречавање прања новца од 4. августа 2017. године предвиђено је 37 запослених, што је девет запослених више у односу на претходни период. У наредном периоду се планира попуњавање слободних радних места. Тренутно је 26 стално запослених (25 државних службеника и једно лице на положају). (Видети и Поглавље 4, Спречавање прања новца).

Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције: 94/2016

Обзиром да је Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела („Службени гласник РС”, бр. 42/02, 27/03, 39/03, 67/03, 29/04, 58/04 – др. закон, 45/05, 61/05, 72/09, 72/11 – др. закон, 101/11 – др. закон и 32/13) био донет још 2002. године и да је више пута мењан, те да су уочени недостаци у раду релевантних државних органа уочени, наметнута је потреба за редифинисањем њихове организационе структуре, односно законског уређења координације, међусобне сарадње и размене података са другим државним органима, посебно у циљу откривања, кривичног гоњења и суђења за коруптивна и друга посебно тешка кривична дела. Нови закон нормативно решава питања организационог карактера, неопходна за ефикасну борбу против корупције, организованог, финансијског, привредног и криминала против службене дужности, али и питања успостављања концентрације најбољих људских и материјалних ресурса на једном месту. Такође, овим законом су кривична дела против привреде и кривична дела против службене дужности одређена као кривична дела финансијског криминала и корупције. Неопходност унапређења истражних метода у борби против организованог криминала, истовремене истраге кријумчарења дроге криминалних организација и њихових финансија и утврђивања финансија и имовине коју има организација предвиђена је и Препоруком о истовременим истрагама Савета Европе од 25. априла 2002. године. Поред тога, посебно је важно истаћи да је предметни закон усаглашен и са 40 нових ревидираних препорука FATF-а, према којима треба проширити овлашћења агенције за спровођење закона и истражних органа, при чему је акценат на употреби мултидисциплинарних истражних група и истрага у сарадњи с другим државама. Овај закон се примењује од 1. марта 2018. године.

Народна Скупштина Републике Србије дана 23.11.2016. године, усвојила је измене и допуне Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, чиме се остварила усклађеност у односу на постојеће стандарде Европске уније у области одузимања незаконито стечене имовине са Одлукама Савета Европске уније и то: са Оквирним Одлукама – Одлуком 2001/500/ПУП која се односи на прање новца, идентификацију, проналажење, замрзавање и конфискацију средстава и прихода стечених извршењем кривичног дела, Одлуком 2003/577/ПУП која се односи на замрзавање имовине, Одлуком 2005/212/ПУП која се односи на конфискацију имовине стечене извршењем кривичног дела и Одлуком 2006/783/ПУП која се односи на узајамно признавање налога за конфискацију имовине. Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела није усклађен са Одлуком Савета 2007/845/ПУП о сарадњи између органа за одузимање и управљање имовином проистекле из кривичног дела држава чланица на пољу прањења и проналажења имовине проистекле из кривичног дела и Директивом 2014/42/ЕУ Европског парламента о замрзавању и одузимању предмета и имовинске користи остварене кривичним делима у Европској унији, од 3. априла 2014. године. Разлози за доношење измена и допуна тог закона могу се сврстати у неколико категорија. Прво, закључено је да је неопходно да се прошири примена Закона за још нека кривична дела (нпр. кривична дела против интелектуалне својине, тешко убиство). Друго, имајући у виду потребу да се побољша ефикасност судског поступка за привремено одузимање имовине, укинут је приговор као правно средство против решења суда којим се одлучује по захтеву јавног тужиоца за привремено одузимање имовине, а задржана је

само жалба. Треће, прецизиране су и додате одређене надлежности Јединице за финансијску истрагу и Дирекције за управљање одузетом имовином, а у циљу ефикаснијег поступања ових органа у фази откривања имовине проистекле из кривичног дела, обављању послова међународне сарадње, као и управљања привремено одузетом имовином. Институције надлежне за спровођење финансијских истрага и спровођење поступка одузимања имовине, те управљања одузетом имовином су: јавно тужилаштво, суд, Јединица за финансијске истраге у оквиру Министарства унутрашњих послова и Дирекција за управљање одузетом имовином у саставу Министарства правде. Према систематизацији радних места у Дирекцији за управљање одузетом имовином **предвиђено је 26 запослених службеника од чега је 24 радних места попуњено.**

Предвиђено је успостављање Канцеларије за повраћај имовине - АРО (Asset recovery office), у пуном капацитету, у током 2018. године, а у складу са Одлуком Савета ЕУ 845/2007 ПУП.

Такође наставља се интензиван рад на размени информација у оквиру међународне полицијске сарадње (CARIN Network, Интерпол).

Јединица за финансијске истраге обухвата два одељења: **Одељење за финансијске истраге организованог криминала и Одељење за планирање и координацију финансијских истрага**, у чијем саставу се налази 9 одсека. Тренутно у Јединици за финансијске истраге је запослено **63 полицијска службеника.**

Планиран је наставак обуке и стручно усавршавање запослених у Јединици за финансијске истраге, сагласно пројектованим активностима у оквиру Поглавља 24 – Правда, слобода и безбедност, у виду експертских мисија, радионица и семинара.

Евидентне су и активности Јединице за финансијске истраге у оквиру два пројекта Европске комисије: iPROCEEDS- и Twinning Contract под називом „Борба против организованог криминала“ као и будућих пројеката.

Планира се и наставак јачања капацитета кроз пријем нових кадрова, сагласно планираним активностима и динамици из Акционог плана за Поглавље 24. Такође, ову динамику је предвиђено да прати развој одговарајућих материјално техничких капацитета кроз наставак повезивања са електронским базама других државних институција.

Нормативни оквир Републике Србије у области **борбе против трговине људима делимично је усклађен са Директивом 2011/36/ЕУ и Директивом Савета 2004/81/ЕЗ.**

Током протеклих година унапређени су законски прописи у области борбе против трговине људима. У циљу усклађивања са Конвенцијом Савета Европе о борби против трговине људима CETS 197, **измењен је Кривични законик.**

У новембру 2009. године, од стране Министарстава унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства здравља, Министарства финансија, Министарства просвете и науке и технолошког развоја, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања потписан је **Споразум о сарадњи државних органа у области борбе против трговине људима**, са Анексом који дефинише **Смернице за стандардне оперативне поступке поступања са жртвама трговине људима.**

У циљу унапређења системског одговора друштва на проблем трговине људима у Републици Србији, дана 4.8.2017. године **усвојена је Стратегија превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава, за период 2017-2022, са пратећим Акционим планом** („Службени гласник Републике Србије“, број 77/2017).

У циљу имплементације Стратегије и Акционог плана, у оквиру седишта Дирекције полиције образована је **Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима**

на националном нивоу са мултидисциплинарним приступом. Решењем Директора полиције дана 19. јула 2017. године, именован је вршилац дужности руководиоца Канцеларије за координацију активности у борби против трговине људима.

Дана 6. октобра 2017. године Влада Републике Србије именовала је **Националног координатора за борбу против трговине људима.**

У Канцеларији тренутно ради четири полицијска службеника, обезбеђен је канцеларијски простор и опрема. Задатак Канцеларије је да прати, координира, надзире и усмерава примену мера и радњи које за циљ имају борбу против трговине људима, да прати, координира, надзире и усмерава имплементацију нове националне Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава у Републици Србији за период 2017.-2022. са пратећим Акционим планом, као и да припрема седнице Савета за борбу против трговине људима и на оперативном нивоу спроводи одлуке Савета.

Савет Владе Републике Србије за борбу против трговине људима је најзначајније државно тело у Републици Србији за борбу против трговине људима, на стратешком нивоу, који је конституисан децембра 2005. године, као стручно, саветодавно тело Владе.

Чланови Савета су: министар унутрашњих послова, министар финансија, министар просвете, науке и технолошког развоја, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, министар здравља и министар правде, а Саветом руководи министар унутрашњих послова.

Влада Републике донела је Одлуку о образовању Савета за борбу против трговине људима и именовању њених чланова.

Радну групу чине представници министарстава и државних органа, који поседују стручна знања из области од значаја за спровођење Стратегије, док ће организације цивилног друштва које се баве проблемом трговине људима равноправно учествовати у процесу праћења, извештавања и оцењивања спровођења Стратегије. У сарадњи са Канцеларијом за сарадњу са цивилним друштвом 29.9.2017. године објављен је Јавни позив за избор пет организација цивилног друштва које ће имати учешће у процесу праћења, извештавања и оцењивања спровођења Стратегије.

Успостављено је партнерство између надлежних државних органа и цивилног сектора у спровођењу националне политике превенције и заштите жртава и сузбијања трговине људима како на оперативном тако и на стратешком нивоу. У априлу 2012. године Влада је основала Центар за заштиту жртава трговине људима, чији је циљ пружање помоћи и подршке жртвама трговине људима. Рад на идентификацији, координацији и хитном смештају жртава трговине људима спада у делокруг рада ове институције. Центар је, заједно са другим надлежним институцијама, развио критеријуме за идентификацију жртава трговине људима. Обуке о националним индикаторима у току маја и јуна 2015. године завршило је око 450 професионалаца из система социјалне заштите, просвете, полиције и здравства. У оквиру јавног тужилаштва, извршена је специјализација тужилаца за кривично гоњење трговине људима, одређивањем контакт тачака за предмете трговине људима у Вишим јавним тужилаштвима у Србији (25). Ови специјализовани тужиоци су похађали низ обука о темама релевантним за трговину људима. Уз то, Републичко јавно тужилаштво је, прво у региону, потписало **Меморандум о разумевању са организацијама цивилног друштва које пружају правно заступање, подршку и помоћ жртвама трговине људима.**

У оквиру Дирекције полиције Министарства унутрашњих послова постоје јединице које су специјализоване за борбу против трговине људима на различитим нивоима. У оквиру Управе граничне полиције постоји Одељење за сузбијање илегалних миграција и трговине људима, као и различите јединице које су одговорне за борбу против прекограничног криминала, илегалне миграције и трговине људима које делују у седам регионалних центара граничне полиције које делују у односу на суседне земље, као и полицијске станице на аеродромима у Београду и Ни-

шу. У склопу Службе за борбу против организованог криминала Управе криминалистичке полиције, постоји посебно одељење одговорно за истрагу предмета трговине људима и кријумчарења миграната. Ово одељење са укупним бројем од 8 специјализованих инспектора спроводи две до пет истрага годишње које се односе на трговину људима и кријумчарење људи, а које води тужилац за организовани криминал.

На локалном нивоу, у Београду и још 26 подручних полицијских управа постоје различите организационе јединице (према величини града или области, или сходно томе да ли су у близини државне границе) у којој 352 полицајаца спроводе радње у вези са питањем странаца, борбом против илегалне миграције и трговине људима. Већина њих су прошли обуку за борбу против трговине људима и заштите жртава. На оперативном нивоу у току је реформа организационих јединица Министарства које се баве сузбијањем трговине људима и измена систематизације радних места, односно унапређење организационих капацитета Управе криминалистичке полиције у борби против трговине људима. Реформски процеси спроводе се у складу са усвојеном Стратегијом превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава, за период 2017.-2022, Акционим планом за Поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност, препорукама експерата Европске уније и Проценом претње од тешког и организованог криминала.

Подршка реформи јединица за борбу против трговине људима пружа се од стране Европске уније – ИПА 2013, кроз едукацију полицијских службеника криминалистичке полиције и кроз ИПА 2014, којим ће бити обезбеђена набавка опреме за специјализоване јединице криминалистичке полиције за борбу против трговине људима.

Тако се у оквиру пројекта ИПА 2013, твининг уговора, под називом “Јачање институција извршне власти за спровођење закона у борби против организованог криминала и управљање миграцијама“, чија је прва компонента – организовани криминал, код компоненте трговина људима, решава питање систематизације радних места уз јасно прелажење надлежности организационих јединица Министарства за поступање у овој области из Управе граничне полиције у Управу криминалистичке полиције.

На основу закључака донетих уз помоћ домаћих и експерата из Републике Словеније, на одржаним радионицама, сачињен је и Дирекцији полиције упућен предлог одредби Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству унутрашњих послова, за радна места у оквиру Управе криминалистичке полиције, Службе за борбу против организованог криминала и у оквиру полицијских управа.

Тако се у оквиру Службе за борбу против организованог криминала предвиђа да се из постојећег Одсека за сузбијање трговине и кријумчарења људи формира посебно Одељење за сузбијање трговине људима и кријумчарења људи са три одсека и то:

- ✓ Одсек за сузбијање трговине људима, вођење оперативних истрага и оперативан рад,
- ✓ Одсек за координацију, анализу и размену информација и превенцију трговине људима,
- ✓ Одсек за сузбијање кријумчарења људи са елементима организованог криминала.

Одељење би, укључујући начелника, три шефа одсека и два административна радника сачињавало **укупно 33 полицијска службеника**. У оквиру полицијских управа, предвиђено је да се у оквиру Полицијске управе за град Београд, Управе криминалистичке полиције, Одељења за сузбијање крвних и сексуалних деликата, као и у оквиру Подручне полицијске управе Нови Сад, Одељења криминалистичке полиције, формира Одсек за сузбијање трговине људима и то са 7 полицијских службеника у Београду и 6 у Новом Саду.

У оквиру подручних полицијских управа II категорије група за сузбијање трговине људима са по 4 полицијских службеника, а у оквиру полицијских управа III категорије група за сузбијање трговине људима са по 3 или 2 полицијских службеника.

Током реализације пројекта ИПА 2013, твининг уговора, у оквиру сарадње са твининг партнером, полицијом Републике Словеније, реализоване су две основне и две специјалистичке обуке.

Обукама је присуствовало укупно 50 полицијских службеника Управе криминалистичке полиције, као и тужиоци, представници Центра за заштиту жртава трговине људима и невладиних организација.

Сачињен је програм обуке **„Заштита деце од трговине људима у образовању”**, као резултат рада на унапређењу превенције трговине децом у образовању. Програм обуке је настао у оквиру пројекта **„Превенција ризика од трговине људима деце и младих у Републици Србији”** који је реализован у партнерству Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Центра за заштиту жртава трговине људима и УНИТАС фонда.

По овом програму обуке обучено је 125 наставника и стручних сарадника у образовању. Обуком су обухваћени представници свих 17 школских управа. За овај програм креирани су и одштампани приручник за образовни систем: Заштита деце од трговине људима; Практикум уз приручник за образовни систем; Заштита деце од трговине људима који садржи креиране радионице за сензибилизацију наставника, родитеља и деце о трговини људима са прилагођеним садржајем и намењен је стручњацима који су успешно завршили обуку по наведеном програму, радни материјали за реализацију радионица и снимљен је едукативни филм „Посматрачи”.

Организација и надлежност **Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала** уређени су Законом о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала од 25. јула 2005. године и Законом о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала који је ступио на снагу дана 1. јануара 2010. године.

Када је реч о постојећем законодавном оквиру у области високотехнолошког криминала, исти обухвата и:

- ✓ Стратегију развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године,
- ✓ Закон о потврђивању Конвенције о високотехнолошком криминалу,
- ✓ Закон о потврђивању Протокола уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених преко рачунарских система,
- ✓ Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања,
- ✓ Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала,
- ✓ Закон о електронским комуникацијама.

Од подзаконских аката потребно је истаћи **Правилник о условима за пружање интернет услуга и осталих услуга преноса података и садржају одобрења и Правилник о условима за пружање услуга преноса говора коришћењем Интернета и садржају одобрења.**

Законодавни оквир Републике Србије је у области високотехнолошког криминала делимично усклађен са правним тековинама Европске уније.

Република Србија је усклађена са Директивом 2011/93/ЕУ, односно са Директивом 2013/40/ЕУ, изузев одредби о казнама (члан 9.), док када је реч о дефиницији кривичних дела постоји делимична усаглашеност.

Република Србија је ратификовала **Конвенцију о високотехнолошком криминалу** („Службени гласник Републике Србије - Међународни уговори“, број 19/2009) и **Додатни протокол који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених преко рачунарских система** („Службени гласник Републике Србије - Међународни уговори“, број 19/2009), те **Конвенцију Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања** („Службени гласник Републике Србије - Међународни уговори“, број 1/2010).

Институције Републике Србије надлежне за поступање у области високотехнолошког криминала су:

- ✓ Посебно тужилаштво за борбу против високотехнолошког криминала,
- ✓ Виши суд у Београду,
- ✓ Министарство унутрашњих послова - Одељење за борбу против високотехнолошког криминала,
- ✓ Министарство трговине, туризма и телекомуникација,
- ✓ Републичка агенција за електронске комуникације,
- ✓ Републичка радиодифузна агенција.

Законом о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала из 2005. године основано је Посебно тужилаштво за борбу против високотехнолошког криминала.

Специфичност рада Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала огледа се у стварној и месној надлежности. Наиме, стварна надлежност овог тужилаштва одређена је поменутиим законима и таксативним набрајањем група кривичних дела која под одређеним условима и начину извршења спадају у стварну надлежност Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала. Поред кривичних дела против безбедности рачунарских података одређених Кривичним закоником, ово тужилаштво надлежно је и за кривична дела против интелектуалне својине, имовине, привреде и правног саобраћаја код којих се као објекат или средство извршења кривичних дела јављају рачунари, рачунарске системе, рачунарске мреже и рачунарске подаци, као и њихови производи у материјалном или електронском облику, ако број примерака ауторских дела прелази 2.000 или настала материјална штета прелази износ од 1.000.000,00 динара, кривична дела против слобода и права човека и грађанина, полне слободе, јавног реда и мира и уставног уређења и безбедности Републике Србије, која се због начина извршења или употребљених средстава могу сматрати кривичним делима високотехнолошког криминала. Што се тиче месне надлежности, Посебно тужилаштво за борбу против високотехнолошког криминала је надлежно за гоњење учинилаца кривичних дела на целој територији Републике Србије. У том тужилаштву раде Посебни тужилац за високотехнолошки криминал, четири заменика Посебног тужиоца, пет помоћника Посебног тужиоца и два административна службеника.

Наиме, почетком 2017. године два додатна заменика јавног тужиоца решењем Републичког јавног тужиоца упућена су у Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал, док су након унутрашње реорганизације и два додатна тужилачка помоћника распоређена у ово тужилаштво. У оквиру Министарства унутрашњих послова, образовано је Одељење за борбу против високотехнолошког криминала у оквиру Службе за борбу против организованог криминала (СБПОК) у којој тренутно раде начелник и 14 полицијских службеника у два одсека: Одсеку за сузбијање електронског криминала и Одсеку за борбу против криминала и области интелектуалне својине. У току је спровођење интерног конкурса за попуњавање још три (3) радна места, тако да се очекује да Одељење за борбу против високотехнолошког криминала до краја 2017. године буде кадровски попуњено са три (3) нова полицијска службеника. За поступање у предметима високотехнолошког криминала надлежан је Виши суд у Београду за територију Републике Србије, а за одлучивање у другом степену надлежан је Апелациони суд у Београду. У Вишем суду у Београду није спроведена специјализација судија нити формирано посебно оде-

љење, а поступање у овој материји у надлежности је судија Кривичног одељења. У претходном периоду настављено је усавршавање административних капацитета Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал кроз континуиране специјалистичке програме обука заменика јавног тужиоца и тужилачких помоћника. У оквиру сарадње са Саветом Европе Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал учествовало је и организовало низ активности у оквиру пројекта „Cyber@IPA“.

Од многобројних активности, обука, семинара и присуства на разним конференцијама и радионицама, истичемо учешће шефа делегације Републике Србије при **Т-СУ Комитету** - Посебног тужиоца за високотехнолошки криминал у раду наведеног комитета Савета Европе. Посебно тужилаштво било је укључено у заједнички пројекат Савета Европе и Европске уније „**GLACY**“, чији је циљ свеобухватна примена „Будимпештанске конвенције“ и пружање директне административне и техничке помоћи земљама у свету које су обухваћене овим пројектом. Специфични циљ овог пројекта, чија је примена трајала до 2016. године огледао се у омогућавању органима кривичноправног система да ступају у међународну сарадњу у вези високотехнолошког криминала и размене електронских доказних средстава на основу „Будимпештанске конвенције“.

Одмах по завршетку овог пројекта, отпочео је заједнички пројекат Савета Европе и Европске Уније Global Action on Cyber Crime + (GLACY+), који има ширу примену од претходног пројекта и у коме ово тужилаштво активно учествује дајући експерте као предаваче за предвиђене обуке у другим земљама. Такође, Посебни тужилац за високотехнолошки криминал наставио је учешће у раду Групе за прекогранични криминал ове конвенције, као и у активностима које се тичу израде даљих Препорука и Смерница за примену конвенције, а посебно израде Другог додатног протокола ове конвенције у вези међународне сарадње земаља потписница. Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал наставило је активности и на спровођењу пројекта Савета Европе и Европске Уније Cyber@OCTOPUS, у правцу организације „Октопус“ конференција и пружања савета и друге помоћи земљама које се припремају за примену „Будимпештанске конвенције“ и других сродних докумената у вези заштите података и заштите малолетних лица и деце.

Такође, Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал укључено је и у регионални пројекат Савета Европе и Европске уније „Proceeds@IPA“ чији је циљ оспособљавање и јачање капацитета државних органа надлежних за борбу против високотехнолошког криминала у Републици Србији и земљама у региону у поступцима одузимања имовине у предметима високотехнолошког криминала. Формиран је пројектни тим који чине представници Министарства правде, јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова, Управе за спречавање прања новца и Јединице за финансијске истраге. У оквиру пројекта организоване су три експертске мисије, као и низ радионица и семинара у земљи и иностранству. Током 2017. године настављено је усавршавање административних капацитета полицијских службеника у Одељењу за борбу против високотехнолошког криминала кроз континуиране специјалистичке програме обука и учешће у међународним пројектима.

У оквиру Пројекта Савета Европе „iProceeds“, током 2017. године реализоване су следеће активности:

- ✓ Радионица, 16. - 17.1.2017. године, Београд, на тему превара у вези са онлајн финансијским преварама и превара у вези са платним и кредитним картицама,
- ✓ Обука о истрази „Даркнета“ и виртуелних валута, у периоду од 28.2. до 3.3.2017. године, у Букурешту, Румунија,
- ✓ Трећи састанак Групе међувладних експерата Уједињених нација за сајбер криминал, 10.4. до 13.4.2017. године, у Бечу, Аустрија,
- ✓ Регионална вежба симулације на тему сајбер криминала и финансијских истрага, 24.4. до 28.4.2017. године, у Тбилисију, Грузија,

- ✓ Радионица на тему међуагенцијске и међународне сарадње у циљу проналажења, привременог и трајног одузимања имовине проистекле из кривичног дела на интернету, 19. и 20. април 2017. године у Београду и др.

Полицијски службеници Одељења за борбу против високотехнолошког криминала учествовали су у следећим активностима:

- ✓ **Операцији IOS VIII („In our Sites“ или „На нашим местима“)** – оперативни састанак поводом представљања резултата операције IOS VII и почетни састанак поводом операције IOS VIII, дана 2. и 3. марта 2017. године, у седишту Европола, у Хагу, Краљевина Холандија,
- ✓ **7. годишње међународно стажирање, од 24.4. до 2.6.2017. године, у НЦФТА Питсбург, Пенсилванија у организацији ФБИ**, учествовао је један полицијски службеник Одељења за борбу против високотехнолошког криминала,
- ✓ Учешће на **Конференција DataFocus 2017**, 4.4.2017. године, у Загребу, Република Хрватска,
- ✓ Семинар о регионалној безбедности (SRS 17-07), у периоду од 4. - 27.4.2017. године, у Центру „Џорџ Маршал“ у Гармиш-Партенкирхену у СР Немачкој,
- ✓ Курс „Програм борбе против међународног организованог криминала“ (СТОС 17-09) у периоду од 10. - 25.5.2017. године, у Центру за студије безбедности „Џорџ Маршал“ у Гармиш-Партенкирхену, у СР Немачкој, као и многе друге обуке.

У новембру 2017. године у оквиру помоћи Канцеларије за техничку помоћ и размену информација из Брисела, Краљевина Белгија - ТАИЕКС, у Београду одржан је тренинг **„Кораци у истраживању криминала у вези са високотехнолошким криминалом“** за припаднике полиције и Републичког јавног тужилаштва.

Република Србија припрема доношење нове Стратегије контроле стрељачког и лаког оружја Републике Србије за период 2018-2022.

У фази припреме завршен је поступак евалуације Стратегије контроле стрељачког и лаког оружја Републике Србије за период 2010.-2015. као и анализа стања.

Након тога израђен је Нацрт стратегије контроле стрељачког и лаког оружја Републике Србије за период 2018-2022.године.

Нови Закон о оружју и муницији („Службени гласник РС“, број 20/2015) усклађен је са Директивом 477/91, осим у делу који се односи на европски пасош (Council Directive 91/477/ЕЕС).

Наведена Директива (Апех II) предвиђа који су основни подаци које мора да садржи ова дозвола и то:

- ✓ идентитет власника,
- ✓ идентификација оружја укључујући и категорију оружја,
- ✓ рок важења дозволе,
- ✓ податак који попуњава држава чланица која издаје дозволу (врста и позив),
- ✓ податке које попуњавају друге државе чланице (дозволе за улазак на њихово подручје).

Нацрт закона о испитивању, жигосању и обележавању ручног ватреног оружја, ваздушног оружја, направа и муниције је усклађен са Законом о ратификацији Протокола против незаконите производње и промета ватреним оружјем, његовим деловима, склоповима и муницијом, којим се допуњава Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала. Закон је објављен у „Службеном гласнику државне заједнице Србије и Црне Горе - Међународни уговори“, број 11/2005 од 22.10.2005. године.

Послови који се односе на извршење Закона о оружју и муницији на нивоу Министарства унутрашњих послова организовани су у Дирекцији полиције, Управи за управне послове, као и у полицијским управама и полицијским станицама са укупно **331 полицијским службеником**, док је за спровођење и примену новог Закона о испитивању, жигосању и обележавању оружја **неопходно повећање административних капацитета у виду нових седам радних места у седишту Министарства.**

У наредном периоду наставиће се усклађивање домаћих прописа са правним тековинама Европске уније и то са Директивом 477/91, као и са новом Директивом 853/2017 од 17.6.2017. након почетка њене примене.

Република Србија припрема и нови Закон о испитивању, жигосању и обележавању ручног ватреног оружја, ваздушног оружја, направа и муниције. Република Србија ће током 2018. године усвојити нову Стратегију контроле стрелачког и лаког оружја Републике Србије за период 2018-2022.

Након усвојања нове Стратегије почеће се са праћењем Стратегије и Акционог плана за лако и малокалибарско наоружање. Након усвајања нових закона, подзаконских аката, и Стратегије Република Србија ће наставити са јачањем административних капацитета са циљем имплементације нових законских и подзаконских решења.

У Министарству унутрашњих послова, Управи криминалистичке полиције, Служби за борбу против организованог криминала, формиран је Одсек за сузбијање кријумчарења оружја и опасних материја као специјализована јединица чија је основна намена сузбијање кријумчарења ватреног оружја. Одсек има укупно 5 систематизованих и попуњених радних места. Полицијски службеници активно учествују у обукама које се спровode приликом реализације активности у оквиру Акционог плана за Поглавље 24, које се односе на тим експерата за оружје који је оформљен на основу препоруке Европске комисије за Поглавље 24.

Реализована активност која је планирана Акционим планом, а која се односила на организовање студијске посете Министарству унутрашњих послова Италије, омогућила је упознавање са правним оквиром деактивирања оружја у Европској унији што је имплементирано кроз Правилник о онеспособљавању оружја. Спроведена је студијска посета Шведској у временском периоду од 10.5.-13.5.2015. године, кроз коју је омогућено упознавање са најбољим решењима за успостављање ближе и брже сарадње и размене информација са ЕУ и другим државама. Дана 30.3.2015. године, формиран је Стални тим за унапређење мера за сузбијање кријумчарења оружја и опасних материја Министарства унутрашњих послова и сарадње у тој области на унутрашњем и међународном плану.

Након формирања Сталног тима одржана су два састанка са члановима тима. На даље, одржана је радионица везана за израду интерног акта-упуства о процедурама за размену информација и обавештајних података. Такође, полицијски службеници су се и упознали са улогом Европола у борби против недозвољене трговине оружја кроз студијску посету Европолу у временском периоду од 8.6.2015. године до 10.6.2015. године. Дана 29.10.2015. године потписан је Меморандум о успостављању експертске групе земаља југоисточне Европе, у циљу унапређења размене информација и обавештајних података кроз учешће у Експертској групи земаља југоисточне Европе за ватрено оружје.

Правни и институционални оквир Републике Србије делимично је усклађен у **области заштите сведока**. Наиме, поред тога што је ратификовала Конвенцију Уједињених нација против транснационалног организованог криминала (усвојеном резолуцијом A/RES/55/25 од 15. новембра 2000. године) са допунским протоколима, Република Србија је своје законодавство ускладила и са следећим препорукама:

- ✓ Препоруком број R (97) 13 о застрашивању сведока и права одбране,
- ✓ Препоруком број R (2000) 11 о активностима против трговине људима ради сексуалне експлоатације,
- ✓ Препоруком број R (2001) 11 о главним принципима за борбу против организованог криминала,
- ✓ Препоруком број R (2005) 9 о заштити сведока и сарадника правде, Резолуцијом Савета од 20.12.1996. године о лицима која сарађују са правосудним органима у борби против међународног организованог криминала.

Такође, Законом о Програму заштите учесника у кривичном поступку дана 1.1.2006. године оформљена је специјализована Јединица за заштиту сведока, у оквиру Министарства унутрашњих послова, која је задужена за спровођење Програма заштите над сведоцима и њима блиским лицима.

Република Србија је делимично усклађена са Директивом 2012/29/EУ. Такође, уз Службу за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима у Вишем суду у Београду, у Одељењу за ратне злочине, која је изменом Судског пословника овлашћена и на поступање у предметима организованог криминала, Службе за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима основане су и при Вишим судовима у Републици Србији, а Службе за информисање оштећених лица и сведока основане су у Вишим јавним тужилаштвима у центрима апелационих подручја (Београд, Нови Сад, Крагујевац и Ниш).

Формирана је Служба за информисање и подршку оштећенима и сведоцима, која предузима мере и активности са циљем да се у току поступка оштећенима и сведоцима кривичних дела омогући ефикасно остваривање права на добијање информација и права на приступ услугама подршке, а ради олакшавања њиховог учешћа у поступку и веће ефикасности поступка.

Координатор Службе је заменик тужиоца за организовани криминал који руководи Службом, усмерава и надзире рад Службе и предузима друге мере и активности сходно Општем обавезујућем упутству Републичког јавног тужиоца. У Служби ће поступати и два тужилачка помоћника.

За потребе Службе за информисање и подршку оштећенима и сведоцима обезбеђена је посебна телефонска линија и посебна и-мејл адреса на коју се сведоци и оштећени могу јавити. Такође, оформљена је и посебна страница на интернет презентацији Тужилаштва http://www.tok.jt.rs/html_tok/siols_cir.htm, на којој су доступне информације о правима сведока и оштећених, брошура Службе за информисање у јавним тужилаштвима, као и информације о организацијама које пружају помоћ женама и деци жртвама насиља. У циљу боље обавештености сведока о њиховој улози у кривичном поступку и доступним опцијама заштите и подршке, Тужилаштво за организовани криминал уз позиве сведоцима доставља и брошуру у којој се могу информисати о својим правима и обавезама и начинима њиховог остваривања.

Међутим, с обзиром да не постоји свеобухватни систем подршке оштећенима и сведоцима у току целог кривичног поступка, **Република Србија није у потпуности усклађена у делу који се односи на систем подршке оштећеним лицима/сведоцима.**

Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније за период 2018-2021

За горенаведени временски период планиране су следеће активности:

- ✓ За 2019. годину планирана је израда новог документа Процена претњи од тешког и организованог криминала, који ће обухватати период од 2015-2018, док ће током 2021. године бити одрађена ревизија документа.
- ✓ У периоду 2018-2021, активности на успостављању модела Intelligence Led Policing ће бити усмерене на потпуну имплементацију модела у практичан рад у целом Министарству унутрашњих послова и обезбеђивању одрживости модела.
- ✓ Новим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места ускладиће се организациона структура у погледу прилагођавања потребама модела Intelligence Led Policing, превасходно кроз повећање аналитичких радних места, систематизовањем радних места координатора на свим нивоима и побољшањем функционалне везе између јединица које обављају криминалистичко обавештајне послове.
- ✓ Биће завршен поступак успостављања група за руковођење и управљање на свим нивоима (до краја 2018. године).
- ✓ Стандардизоваће се процес стратешког и оперативног планирања и доносити Оперативне процене јавне безбедности и Стратешки и оперативни планови полиције.
- ✓ Информатичка опрема ће кроз пројекат ИПА 2015 бити обезбеђена у току 2018. године, а након тога ће се до 2021. године, по фазама надограђивати систем потребан за модел Intelligence Led Policing.
- ✓ Апликација оперативних извештаја, којом се омогућава непосредан унос информација свим полицијским службеницима (тренутно је употреби у четири пилот полицијске управе) ће до краја 2018. године бити у примени у свим организационим јединицама. Инструктори МУП-а Србије ће у складу са потребама, у континуитету спроводити обуке за све области релевантне за ILP, а пре свега за развој аналитичких капацитета. Кроз стални процес праћења и евалуације, процењиваће се имплементација Intelligence Led Policing у целом Министарству и одмах отклањати потенцијални застоји.

Сагласно препорукама реализоваће се активности које ће бити усмерене на бољу сарадњу, интеграцију и побољшање протока информација. Успостављање Intelligence Led Policing модела спроводи се кроз пројекат полиција Републике Србије и Шведске под називом “Развој модела Intelligence Led Policing у Министарству”.

У циљу имплементације ефективног, ефикасног и економичног модела Intelligence Led Policing, Министарство унутрашњих послова спровешће следеће активности:

- ✓ објединиће јединице које обављају криминалистичко обавештајне послове
- ✓ успоставиће Intelligence Led Policing модел на сва три нивоа (национални, регионални и локални),
- ✓ формираће групе за руковођење и управљање на стратешком и оперативном нивоу
- ✓ прецизније ће уредити нормативни оквир; надоградити и интегрисати постојеће базе података
- ✓ успоставити одрживе системе обуке у свим областима релевантним за Intelligence Led Policing

- ✓ развиће стандарде и процедуре; односно капацитете за израду стратешких и оперативних процена и планова и доношења одлука на основу обавештајних података

У наредном периоду вршиће се праћење и упознавање са развојем нормативног оквира и искуствима најбоље праксе који се користе у државама чланицама Европске уније, везано за успостављање Криминалистичко обавештајног система на националном нивоу, као и упознавање са стандардима и искуствима најбоље праксе везано за процедуре и процесе успостављања безбедне платформе за размену података и информација између тела за спровођење закона, укључујући изазове и потенцијалне ризике које би требало имати у виду при успостављању платформе за КОС. Такође ће се извршити усаглашавање са стандардима у домену информационе безбедности. Кроз Twinning light биће извршена верификација досадашњих активности и разматраних модела за имплементацију безбедне платформе за размену података и информација заједно са државом чланицом Европске уније са којом буде реализован.

Република Србија спроводи анализу улоге и праксе служби безбедности и полиције у спровођењу посебних истражних радњи у фази кривичне истраге, Канцеларија Савета је организовала ТАИЕКС радионицу, у вези са најбољом праксом примене посебних истражних радњи у фази кривичне истраге.

Након реализације ТАИЕКС мисије реализоване у периоду од 8-12. маја 2017. године у Београду, од стране чланова Радне групе закључено је да је представљен само једна модел који је сличан тзв. српском моделу, као и да се и сам румунски модел суочава са критикама Европске уније. Из тог разлога, али и у циљу припреме за евентуалне измене и допуне постојећег модела који функционише у Републици Србији или изналагање новог модела констатовано је да је неопходно, уз помоћ ТАИЕКС инструмента, организовати још једну мисију/радионицу на којој би експерти Европске уније истакли и друге моделе решења у спровођењу посебних доказаних радњи у току кривичне истраге.

Наведени процес свакако захтева и конкретније упознавање и изучавање нормативе Европске уније у вези са наведеном темом, а све у циљу хармонизације законских и подзаконских аката Србије са документима Европске уније, поштовања најбољих пракси, заштите људских права и слобода, као и уважавање специфичности Републике Србије. Имајући у виду разлоге за померање рока за ову активност, као и комплексност процеса који би уследио након реализације активности 6.2.3.1. „Преглед стања у вези Анализе улоге и праксе служби безбедности и полиције у спровођењу посебних доказних радњи у току кривичне истраге“, предлог је да се за ову активност развије план спровођења одлуке Владе на основу препорука Бироа, који ће садржати јасан концепт дефинисане активности са роковима за спровођење и евалуацију рок помери на четврти квартал 2018. године.

У наредном периоду планира се предузимање мера и активности за успостављање Националног система заштите тајних података компатибилног са међународним стандардима и системима Европске уније и унапређење сарадње са међународним организацијама у области заштите тајних података и развој националних капацитета сајбер одбране и безбедности.

У том смислу, планира се измена Закона о тајности података и других подзаконских аката Републике Србије који регулишу ову област, у складу са Одлуком Европске Комисије (2015/444) од 13. марта 2015. године о безбедносним прописима за заштиту тајних података Европске уније.

У односу на садашње стање и постојеће организационе структуре, где се у Канцеларији Савета за националну безбедност и заштиту тајних података три организационе целине баве радом са тајним подацима, у наредном периоду, у складу са реформом државне управе, предвиђено је, смањивање појединих организационих целина са одсека на групе и прерасподела послова између организационих јединица. У наредном периоду, планира се запошљавање још једанаест лица у Канцеларији Савета за националну безбедност и заштиту тајних података.

Такође, у 2018. години планирано је покретање пројекта из области рада Канцеларије Савета за националну безбедност и заштиту тајних података.

Имајући у виду препоруку која се односи на предузимање мера усмерених ка јачању капацитета полиције, Тужилаштва за организовани криминал и Управе за спречавање прања новца да проактивно истражује организовани криминал, укључујући економски и финансијски криминал, као што је прање новца, у назначеном периоду је неопходно спровести мере које се односе на спровођење и развијање процеса проактивних истрага, јачање капацитета наведених институција за спровођење проактивних истрага, успостављање и развијање система ефикасних инструмената за стратегијску анализу организованих криминалних група и координације свих носилаца борбе против организованог криминала, измену правног оквира, креирање програма мултидисциплинарних обука за вођење проактивних истрага свих носилаца борбе против организованог криминала, унапређење сарадње и координација активности свих носилаца борбе против организованог криминала, те доношење стратегије која свеобухватно унапређује ефикасност финансијских истрага.

У наведеном смислу предвиђено је спровођење анализе организационе структуре, капацитета и овлашћења државних органа у борби против организованог криминала и корупције како би се постигла ефикасност и јачање независности свих релевантних институција, развијање процедуре за укључивање представника различитих релевантних државних органа у кривични поступак, оснивање тима економских форензичких стручњака у Тужилаштву за организовани криминал и другим органима где је то предвиђено Стратегијом финансијских истрага, јачање материјално-техничких капацитета Тужилаштва за организовани криминал да спроводи проактивне истраге кроз развој информационог система у складу са безбедносним стандардима за размену података и заштиту личних података, јачање административних капацитета Тужилаштва за организовани криминал повећањем броја заменика тужилаца, тужилачких помоћника и помоћног особља, укључујући и њихову специјализацију, те спровођење обука органа који учествују у проактивним истрагама организованог криминала, затим јачање капацитета Управе за спречавање прања новца у смислу просторних, техничких, кадровских и професионалних капацитета, јачање административних капацитета специјализоване Јединице за финансијске истраге у оквиру Министарства унутрашњих послова на основу резултата извршене анализе, спровођење најбоље праксе и решења на пољу борбе против финансијских превара у складу са Оквирном одлуком Савета 2001/413/ЈНА, јачање стручних капацитета полиције, тужилаца и судија путем одржавања радионица о преварама које врше правна лица, те унапређење знања о моделима аналитичког рада у свеобухватном приступу у поступку одузимања имовине у државама чланицама Европске уније. Јединица за финансијске истраге ће у том смислу наставити обуке и стручно усавршавање запослених, сагласно пројектованим активностима у Акционом плану за поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност, у виду експертских мисија, радионица и семинара. Један од приоритета обуке запослених ће бити примена механизма размене информација о финансијским истрагама на међународном нивоу. Планира се и наставак јачања капацитета кроз пријем нових кадрова, сагласно планираним активностима и динамици из Акционог плана за поглавље 24 - Правда, слобода и безбедност

Такође, ову динамику предвиђено је да прати развој одговарајућих материјално-техничких капацитета. Током 2016. године, доношењем новог Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, остварена је усклађеност у односу на постојеће стандарде Европске уније у области одузимања незаконито стечене имовине са Одлукама Савета Европске уније, и то:

- ✓ Одлуку 2001/500/ПУП која се односи на прање новца, идентификацију, проналажење, замрзавање и конфискацију средстава и прихода стечених извршењем кривичног дела
- ✓ Одлуку 2003/577/ПУП која се односи на замрзавање имовине,
- ✓ Одлуку 2005/212/ПУП која се односи на конфискацију имовине стечене извршењем кривичног дела,

- ✓ Одлуку 2006/783/ПУП која се односи на узајамно признавање налога за конфискацију имовине, те Директиву Европске уније 2014/42/ЕУ која се односи на замрзавање и конфискацију имовине и прихода проистеклих из кривичног дела у Европској унији.

Закључно са 2017. годином, планирано је успостављање Канцеларије за повраћај имовине (Asset recovery office) у оквиру Министарства унутрашњих послова - Јединице за финансијске истраге у складу са Одлуком Савета ЕУ 845/2007 ЈНА.

Такође, **Република Србија током 2018. године донети нови Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма**, који ће бити усклађен са новим препорукама ФАТФ и Директивом 2015/849/ПУП.

Јединица за финансијске истраге ће такође и у овом периоду бити усмерена на даљем јачању административних, материјалних и кадровских капацитета као и на обуци запослених која ће бити усмерена на примени механизма размене информација о финансијским истрагама на међународном нивоу. Јединица за финансијске истраге ће наставити примену и спровођење Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела као и даље усаглашавање са стандардима у овој области, с обзиром на изражену динамику спровођења финансијских истрага на међународном нивоу.

Такође, у оквиру тужилаштва предвиђена је могућност образовања службе финансијске форензике, коју ће чинити финансијски форензичари, који ће помагати јавном тужиоцу у анализи токова новца и финансијских трансакција у циљу кривичног гоњења.

Новим Законом, финансијске истраге су дефинисане у ширем смислу и то: одузимање и трагање за имовином, трагање за кривичним делима са коруптивним елементима кроз финансијске токове и сагледавање обима криминалне активности. Закон предвиђа циљеве и мере за јачање финансијских истрага у Републици Србији кроз повезивање полиције и тужилаштва путем службеника за везу, увођење наведених финансијских форензичара, континуирану обуку, међународну сарадњу и низ других мера.

Такође, наставља се интензиван рад на размени информација у оквиру међународне полицијске сарадње (CARIN Network, Интерпол) крајем 2016. године, усвојен је нови Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, чија примена почиње 1.3.2018.године. Усвојеним законом јавном тужиоцу се омогућава да „ad hoc“ формира Ударну групу за рад у најсложенијим предметима организованог криминала и корупције, те да у тим случајевима захтева стално присуство службеника више државних органа и мултидисциплинарни приступ. На овај начин јавном тужиоцу је стављен на располагање један од најмоћнијих алата за сазнавање и укрштање информација међу различитим државним органима, с обзиром на потребу да је код најсложенијих предмета организованог криминала и корупције неопходан највећи степен сарадње свих државних органа са полицијом и јавним тужилаштвом, како би се обезбедило ефикасно управљање истрагом и кривичним гоњењем. У том погледу биће остварена интензивнија сарадња са Јединицом за финансијске истраге Министарства, у погледу што ранијег ангажовања Јединице за финансијске истраге ради откривања и одузимања имовине проистекле из кривичних дела са елементима корупције. За кривично гоњење, кривично дело организованог криминала, тероризма и корупције биће формирано пет великих јавно-тужилачких центара, при чему се за сузбијање корупције оснивају четири у виду посебних одељења виших тужилаштва на територији четири апелациона јавна тужилаштва, одн. посебна одељења виших тужилаштва у Београду, Краљеву, Нишу и Новом Саду.

У оквиру Министарства унутрашњих послова Републике Србије биће формирана посебна организациона јединица надлежна за сузбијање корупције, док ће се у државним органима Републике Србије успоставити мрежа Службеника за везу за сарадњу са јавним тужилаштвима. Такође, у оквиру тужилаштва предвиђена је могућност образовања службе финансијске форензике, коју ће чинити финансијски форензичари, који ће помагати јавном тужиоцу у ана-

лизи токова новца и финансијских трансакција у циљу кривичног гоњења. Новим Законом финансијске истраге су дефинисане у ширем смислу и то: одузимање и трагање за имовином, трагање за кривичним делима са коруптивним елементима кроз финансијске токове и сагледавање обима криминалне активности. Закон предвиђа циљеве и мере за јачање финансијских истрага у Републици Србији кроз повезивање полиције и тужилаштва путем службеника за везу, увођење наведених финансијских форензичара, континуирану обуку, међународну сарадњу и низ других мера.

У складу са циљевима **Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022. године и пратећим Акционим планом**, у Републици Србији ће се системски ојачати партнерство у одговору на трговину људима на локалном, националном и међународном нивоу; унапредиће се превенција и смањити утицај узрока трговине људима у складу са динамиком нових изазова, ризика и претњи; унапредиће се проактиван систем откривања случајева трговине људима, ефикасно процесуирање физичких и правних лица и правна заштита жртава трговине људима; унапредиће се систем идентификације, заштите, помоћи и подршке жртвама трговине људима кроз дугорочне и одрживе програме социјалног укључивања, а деца ће бити заштићена од трговине људима и искоришћавања у порнографији и проституцији и њиховим последицама, посебним партиципативним програмима који се спроводе у њиховом најбољем интересу. Република Србија ће ратификовати Европску конвенцију о компензацији жртвама насилних кривичних дела. Након спроведене анализе, Република Србија ће изменити Кривични законик, Законик о кривичном поступку, Закон о полицији, Закон о странцима, Закон о социјалној заштити, Закон о бесплатној правној помоћи и Закон о здравственој заштити чиме ће се постићи потпуна усклађеност са Директивом 2011/36/EУ, Директивом 2004/81/EЗ, Директивом 2012//29/EУ, укључујући и „Амбер аларм“ (Amber alert). Поред тога, у току 2019. године биће успостављена Национална канцеларија известиоца. Јачање организационих капацитета Управе криминалистичке полиције реализоваће се кроз ИПА 2013 и ИПА 2014.

Поред већ одржаних радионица, у оквиру којих је реализована обука на основном и специјалистичком нивоу, у оквиру пројекта ИПА 2013, Твининг уговора, одржана је радионица у периоду од 15. до 19.10.2017. године у оквиру које је сачињен предлог и план обука, које ће бити реализоване током 2018. године и то за укупно 114 полицијских службеника, припадника криминалистичке полиције, те тужилаца који ће поступати у овој области (укључујући 33 полицијска службеника у новом Одељењу и полицијске службенике који ће на нивоу полицијских управа сузбијати трговину људима). Такође, планирано је унапређење капацитета специјализованих полицајаца криминалистичке полиције и тужилаца за трговину људима кроз обуку и семинаре заједно са организацијама цивилног друштва. У оквиру пројекта „Ангажовање и подршка на националном нивоу за смањење појаве децјег рада“ (пројекат Међународне организације рада и Министарства САД), планирана је реализација следећих активности: Истраживање и праћење нових глобалних и националних трендова у циљу развијања посебних мера превенције и сузбијања ризика од трговине децом у вези са добровољним или присилним миграцијама деце, најгорим облицима децјег рада, ризицима који произилазе из злоупотребе комуникационих и информационих технологија за порнографију и проституцију; унапређивање наставних садржаја у високошколским институцијама на којима се школују стручњаци који раде са децом, жртвама трговине људима и искоришћавања у проституцији и порнографији и са децом из угрожених друштвених група; јачање компетенција стручњака који раде са децом жртвама трговине и искоришћавања у проституцији и порнографији из образовно-васпитних установа, система социјалне и здравствене заштите, полиције, правосуђа и цивилног сектора за спровођење програма превенције, заштите и реинтеграције деце, жртава трговине и искоришћавања у проституцији и порнографији; дефинисање и усвајање модела сарадње са компанијама које промовишу друштвено одговорно пословање у области превенције трговине децом и искоришћавања у проституцији и порнографији.

Законом о измена и допунама Кривичног законика („Службени гласник Републике Србије“, број 94/16 од 24.11.2016. године), чланом 387. инкриминисано је јавно одобравање, негирање

постојања или значајно умањење тежине геноцида, злочина против човечности и ратних злочина. Поред тога, чл. 185. прописана је дефиниција појма „дечја порнографија“ у складу са Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (Ланзарот конвенција). У циљу даљег усклађивања законодавног оквира, а на основу иницијативе Републичког јавног тужилаштва, Министарство правде формирало је радну групу за измену релевантних закона у области високотехнолошког криминала. Поред тога, потребно је изменити Закон о електронским комуникацијама у смислу редефинисања појма „задржани подаци“, нарочито у ИП саобраћају, дефинисања тзв. „власничких/претплатничких података“ и начина њиховог прикупљања и коришћења у кривичном поступку. У погледу капацитета Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала очекује се формално регулисање статуса наведених заменика и помоћника јавног тужиоца кроз проширење Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, а затим и избор. Такође, очекује се ступање у радни однос три додатна члана административног особља, уз обезбеђење адекватних материјално-техничких услова, у складу са Акционим планом за поглавље 24 – активност 6.2.9.1.2. Поред тога, у плану је набавка опреме за потребе овог тужилаштва у оквиру ИПА 2017 пројекта, која ће омогућити ефикасније прикупљање доказа и презентацију истих на суду.

Министарство унутрашњих послова - Одељење за борбу против високотехнолошког криминала ће током 2018. године повећати своје капацитета, имајући у виду чињеницу да је у току спровођење интерног конкурса за попуњавање још три (3) радна места, тако да се очекује да Одељење за борбу против високотехнолошког криминала током 2018. године буде попуњено са три (3) нова полицијска службеника, односно да укупно има 18 полицијских службеника. Нови Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству унутрашњих послова, чије је доношење и ступање на снагу планирано за почетак 2018. године, предвиђа значајно повећање кадровских капацитета Одељења за борбу против високотехнолошког криминала и то успостављање два нова одсека и то Одсек за истраге злоупотреба кредитних картица, електронске трговине и електронског банкарства и Одсек за сузбијање нелегалног и штетног садржаја на интернету (који ће се превасходно бавити истрагама дечје порнографије на интернету). Планирано повећање је за око 20 полицијских службеника у оба нова одсека. Такође, јачање капацитета Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала, Одељења за борбу против високотехнолошког криминала као специјализоване полицијске јединице за високотехнолошки криминал, судова и других релевантних институција биће спроведено кроз специјализоване обуке. Средином 2017. год. одобрено је учешће државних органа Републике Србије у ОЕБС пројекту „Јачање капацитета државних органа у борби против високотехнолошког криминала. Носилац пројекта је Министарство унутрашњих послова, Одељење за борбу против високотехнолошког криминала, уз учешће Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал. Планиране активности у овом пројекту, односно обуке и тренинзи отпочињу у јануару 2018. године, а читав пројекат ће трајати 2018/2019. год. У овом међународном пројекту учествује укупно пет (5) држава, а Република Србија на свакој обуци и тренингу ће упућивати по четири (4) учесника.

У наредном периоду наставиће се усклађивање домаћих прописа са правним тековинама Европске уније и то са Директивом 477/91 као и са новом Директивом 853/2017 од 17.6.2017. након почетка њене примене. Република Србија припрема и нови Закон о испитивању, жигосању и обележавању ручног ватреног оружја, ваздушног оружја, направа и муниције. **Република Србија ће током 2018. године усвојити нову Стратегију контроле стрељачког и лаког оружја Републике Србије за период 2018-2022.**

Након усвојања нове Стратегије почеће се са праћењем Стратегије и Акционог плана за стрељачког и лаког оружја

Након усвајања нових закона, подзаконских аката и Стратегије Република Србија ће наставити са јачањем административних капацитета са циљем имплементације нових законских и подзаконских решења. Активност која се односи на потписивање радних аранжмана са Европолом, фокалном тачком за ватрено оружје, реализована је дана 24.2.2017. године, када је потписан

радни аранжман са Европолом и именоване су фокалне тачке. Министарство унутрашњих послова – Одељење за сузбијање организованог општег криминала ће до 2021. године повећати своје капацитете у Одсеку за сузбијање кријумчарење оружја и опасних материја са садашњих 5 на 10 радних места.

Република Србија ће ојачати систем заштите сведока повећањем броја извршилаца у Јединици за заштиту Министарства унутрашњих послова, као и развити мрежу служби за подршку оштећеним лицима/сведоцима у 2018. години, у складу са спроведеном анализом. Ова област једна је од тема за програмирање будуће помоћи Републици Србији у оквиру пројекта ИПА 2016. Такође, Министарство правде основаће радну групу за измену Законика о кривичном поступку у циљу усклађивања са Директивом 2012/29/ЕУ.

У циљу потпуног усклађивања законодавног оквира са Директивом 2012/29/ЕУ Министарство правде ће изменити законодавство које се односи на промену идентитета.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ 3.24.6. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
13	2017-675	Закон о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела	МП	2019/I
Celexi: 2:32014L0042(у процесу превођења) 2:32005F0214(стручно редигован)				
14	2017-678	Закон о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала	МП	2018/IV
Celexi: 2:32013L0040(у процесу превођења) 2:32011L0093(стручно редигован) 2:Council of Europe / Convention on Cybercrime CETS 185				
15	2017-674	Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку	МП	2018/IV
Celexi: 2:32012L0029(стручно редигован) 2:32011L0099(стручно редигован) 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован) 2:32004L0080(стручно редигован)				
16	2018-3	Закон о националном ДНК регистру	МУП	2018/IV
Celexi: 1:32008D0616(стручно редигован) 1:32008D0615(стручно редигован)				
17	2017-589	Закон о оружју и муницији	МУП	2018/IV

Celexi: 1:32008L0051(преведен) 1:31991L0477(преведен)				
18	2017-593	Уредба о начину вођења Регистра и ближим условима за размену и преношење података из Регистра	МУП	2019/IV
Celexi: 2:32016L0680(у процесу превовђења) 2:32008D0616(стручно редигован) 2:32008D0615(стручно редигован)				
1	2017-482	Закон о изменама и допунама Кривичног законика	МП	2018/IV
Celexi: 2:32017L1371(није номинован) 2:32013L0040(у процесу превовђења) 2:32012L0029(стручно редигован) 2:32011L0093(стручно редигован) 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32008L0099(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован) 2:32004D0919(стручно редигован)				

3.24.7. Борба против тероризма

Приказ статуса усклађености/преглед стања

Позитивни законски оквир Републике Србије који уређује област спречавања и борбу против тероризма, **делимично је усклађен са правним тековинама и стандардима Европске уније.**

Изменама и допунама Кривичног законика Републике Србије од 24. новембра 2016. године („Службени гласник Републике Србије”, број 94/2016), у његовом посебном делу, **инкриминисане су припремне радње за кривично дело тероризам и прописане су кривичне санкције.**

Изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела од 24. новембра 2016. године („Службени гласник Републике Србије”, број 94/2016), између осталог, **проширена је примена одредби овог закона и на кривично дело финансирање тероризма.**

Осталим изменама и допунама овог Закона, његова примена, укључујући и област борбе против тероризма, учињена је ефикаснијом. Тиме је извршено додатно усклађивање са Оквирном одлуком Савета 2005/214/ПУП, о примени принципа узајамног признавања новчаних казни, као и са Директивом 2014/42/ЕУ о замрзавању и одузимању средстава за вршење кривичног дела и прихода добијених кроз вршење кривичних дела.

Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције од 24. новембра 2016. године („Службени гласник Републике Србије”, број 94/2016), **извршено је додатно усклађивање са Одлуком Савета 2005/671/ПУП о размени информација и сарадњи у вези са кривичним делима тероризма.**

Република Србија још није потписала споразум о сарадњи са Евроцастом, али су одређене контакт тачке за сарадњу и то по једна контакт тачка у Министарству правде и Републичком јавном тужилашту.

У циљу усклађивања са Директивом 2015/849 Европског парламента и Савета о спречавању коришћења финансијских система у сврхе прања новца или финансирања тероризма, као и са ревидираним ФАТФ препорукама, сачињен је предлог новог Закона о спречавању прања новца и финансирању тероризма, за који се очекује да ће бити усвојен током 2018. године

Институционални капацитети

У сегменту институционалних структура надлежних за спречавање и борбу против тероризма, стање је непромењено.

Кључни државни органи у овој области су:

- ✓ Тужилаштво за организовани криминал, као тужилаштво посебне надлежности;
- ✓ Посебно одељење Вишег суда у Београду;
- ✓ Посебно одељење Апелационог суда у Београду,
- ✓ Служба за борбу против тероризма и екстремизма Министарства унутрашњих послова;
- ✓ Управа за спречавање прања новца Министарства финансија;
- ✓ Безбедносно-обавештајне службе, као што је Безбедносно-информативна агенција, Војнобезбедносна агенција и Војнообавештајна агенција
- ✓ друга министарства и организационе јединице у саставу тих министарстава, као што су Управа царина и Пореска управа Министарства финансија, Управа за извршење кривичних санкција Министарства правде.

Осим тога, значајну улогу на овом плану имају институције надлежне за управљање, координацију, надзор и контролу над радом извршних делова система националне безбедности у Републици Србији:

- ✓ Народна скупштина
- ✓ Председник
- ✓ Влада Републике Србије
- ✓ правосудни систем
- ✓ независне државне институције и контролна тела
- ✓ као и Канцеларија Савета за националну безбедност и заштиту тајних података

Република Србија има више мултисекторских радних тела (група) која се баве координацијом и сарадњом (укључујући и размену информација) у области спречавања и борбе против тероризма, међу којима је кровно и најважније радно тело **Стална мешовита радна група за борбу против тероризма**. Осим тога, функционисање **Оперативне радне групе** у чијем раду учествују представници Тужилаштва за организовани криминал, Службе за борбу против тероризма и екстремизма, и Безбедносно-информативне агенције, унапредило је правовремену размену оперативних информација и координацију активности у области спречавања и борбе против тероризма.

Образована је **мултисекторска Радна група за израду предлога законодавног оквира за идентификацију, одређивање и заштиту критичне инфраструктуре**, а у циљу усклађивања позитивног законског оквира Републике Србије са Директивом 2008/114/ЕЦ по питању идентификације и обележавања Европске критичне инфраструктуре

Образована је **мултисекторска Радна група за успостављање Националне базе података за борбу против тероризма**, а у циљу имплементације препорука предвиђених Акционим планом Владе Републике Србије у делу који се односи на борбу против тероризма.

Дана 28. марта 2017. године, реализована је ТАИЕКС студијска посета Европолу и Евроцасту на тему „**Заједнички истражни тимови – кривична дела, у вези са тероризмом**“, у којој су учествовала три полицијска службеника Службе за борбу против тероризма и екстремизма Министарства унутрашњих послова, који су стечена знања и искуства са студијске посете, пренели осталим колегама.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Управи за спречавање прања новца Министарства финансија од 4. августа 2017. године, предвиђен је значајно већи број запослених, у односу на претходни период.

На седници одржаној 12. октобра 2017. године, Влада Републике Србије усвојила је **Националну стратегију за спречавање и борбу против тероризма, за период 2017-2021**

Акцента у Стратегији је стављен на превенцију будућих напада, посебно на супротстављању насилном екстремизму и радикализацији који воде у тероризам, као све израженијем феномену, кроз јасно опредељивање стратегијских циљева:

- ✓ превенција од тероризма, насилног екстремизма и радикализације који воде у тероризам,
- ✓ заштита, уочавањем и отклањањем претњи од тероризма и слабости у систему,
- ✓ гоњење терориста, уз поштовање људских права, владавине права и демократије и Одговор система на терористички напад.

Да би се обезбедила потпуна примена Стратегије и постигао успех у унапређењу рада, предвиђено је успостављање механизма за континуирано праћење и оцењивање реализације циљева и активности, које ће спроводити посебна Радна група за мониторинг и евалуацију, који ће формирати Влада Републике Србије.

Механизми ће бити засновани на дефинисаним носиоцима активности, кључним индикаторима, временском оквиру и потребним финансијским средствима. Обухватиће све фазе и нивое спровођења Стратегије и пружиће информације о напретку и успешности остваривања циљева. Праћењем и оцењивањем ће се детаљније анализирати проблеми и препреке које су настале у процесу имплементације Стратегије и идентификовати остварена побољшања у институцијама, што ће пружити могућност за предлагање измена и допуна. Основ за праћење и оцењивање Стратегије ће бити Акциони план за њену имплементацију који ће бити саставни део овог стратешког документа.

Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

У циљу потпуног усклађивања позитивног законског оквира Републике Србије који уређује област борбе против тероризма, са правним тековинама и стандардима Европске уније, предузеће се следеће активности:

- ✓ Извршиће се додатно усклађивање са Директивом 2017/541 Европског парламента и Савета од 15. марта 2017. године. С тим у вези, биће неопходно извршити одређене измене и допуне **Кривичног законика Републике Србије**, у његовом посебном делу. **Рок за наведену активност је IV квартал 2018. године.**
- ✓ Извршиће се додатно усклађивање са Директивом 2008/114/ЕС по питању идентификације и обележавања Европске критичне инфраструктуре. С тим у вези, предлог законодавног оквира у овој области ће бити сачињен у **током 2018. године**

У циљу потпуног усклађивања са Одлуком Савета 2005/671/ПУП о размени информација и сарадњи у вези са кривичним делима тероризма, потребно је извршити измене и допуне новог Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, како би Служба за борбу против тероризма и екстремизма била препозната као организациона јединица надлежна за сузбијање тероризма у саставу Управе криминалистичке полиције. Рок за наведену активност је II квартал 2018. године.

У складу са Директивом 2017/541 Европског парламента и Савета од 15. марта 2017. године о борби против тероризма и замени Директивом 2017/541/ПУП и о измени Одлуке Савета 2005/671/ПУП, унапредиће се институционалне капацитета Службе (формирањем одговарајуће организационе јединице у саставу Службе, пријемом полицијских службеника, материјално-техничким опремањем и континуираном обуком) у сегменту превенције радикализације и регутавања за тероризам, нарочито путем интернета. Такође, наставиће се активности на усваја-

њу нових приступа у обављању послова из надлежности Службе, укључујући и рад полиције у заједници и рад полиције вођен обавештајним подацима.

У циљу реализације препорука предвиђених Акционим планом Владе Републике Србије у делу који се односи на борбу против тероризма, успоставиће се национална базе података за борбу против тероризма. Рок за реализацију ове активности је II квартал 2018. године.

У циљу имплементације Националне стратегије за спречавање и борбу против тероризма, за период 2017-2021, усвојен је Акциони план, који је саставни део ове Стратегије и представља јавни документ. Акциони план садржи активности, индикаторе, носиоце активности, временски рок и финансијска средства. Државни органи и организације наведени у Акционом плану као носиоци активности, у обавези су да у року од шест месеци израде детаљне интерне акционе планове.

У периоду 2018.-2019, реализоваће се активности из Акционог плана који прати Националну стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ				
3.24.7. Борба против тероризма				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
19	2017-674	Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку	МП	2018/IV
Celexi: 2:32012L0029(стручно редигован) 2:32011L0099(стручно редигован) 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован) 2:32004L0080(стручно редигован)				

3.24.8. Сарадња у области дрога

Преглед стања

Законодавни оквир који се односи на борбу против организованог криминала уједно је релевантан и за област злоупотребе дрога.

Поред законодавног оквира који се односи на борбу против организованог криминала, у области борбе против дрога посебно се користе следећи прописи **Закон о психоактивним контролисаним супстанцама** („Службени гласник Републике Србије“, број 99/2010 од 27. децембра 2010. године), **Закон о супстанцама које се користе за илегалну производњу опојних дрога и психотропних супстанци** („Службени гласник Републике Србије“, број 107/05) и **Закон о здравственој евиденцији** („Службени гласник Републике Србије“, број 14/81, 24/85, 26/85,

6/89 и „Службени гласник Републике Србије“, бр. 44/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/2005 - измењени Закон).

Глава 23. Кривичног законика Републике Србије се односи на дела против јавног здравља. Закон о психоактивним контролисаним супстанцама („Службени гласник Републике Србије“, број 99/2010) је правни основ за сарадњу са Европским центром за праћење дрога и наркоманије EMCDDA.

Република Србија је страна уговорница главних међународних конвенција о дрогама, а посебно Јединствене конвенције о опојним дрогама из 1961. године, Протокола из 1972. године о изменама и допунама Јединствене конвенције о опојним дрогама из 1961. године, Конвенције о психотропним супстанцама из 1971. године, Конвенције Уједињених нација о недозвољеном промету опојних дрога и психотропних супстанци са додатним протоколима 1988. године и Конвенције Уједињених нација против транснационалног организованог криминала са додатним протоколима.

Стратешки оквир за борбу против злоупотреба дрога, дефинисан је **Стратегијом за сузбијање наркоманије 2014-2021 и Акционим планом за њено спровођење 2014-2017** („Службени гласник Републике Србије“, број 1/2015).

Овај стратешки документ је у складу са Стратегијом Европске уније за борбу против дрога 2013-2020 и Акционим планом Европске уније за борбу против дрога 2013-2017 и одражава основне циљеве обновљеног Акционог плана Европске уније и Западног Балкана за борбу против наркотика, са фокусом на стратешко планирање, законодавство и изградњу институција, смањење потражње, спровођење закона и правосудну сарадњу, праће новца и контролу преткурора.

Нова Стратегија и Акциони план Републике Србије предвиђају механизме евалуације.

Законом о психоактивним контролисаним супстанцама („Службени лист СР Југославије“, број 99/2010), уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, односно транзит психоактивних контролисаних супстанци.

Законом о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора) („Службени гласник Републике Србије“, број 107/05) уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, транзит прекурсора, као и услови за обављање послова у овој области.

Република Србија има списак дрога и прекурсора. Успостављен је флексибилни административни механизам, што омогућава брзо ажурирање списка на основу предлога Министарства здравља или Министарства унутрашњих послова. Према важећим законским прописима Републике Србије, Министарство здравља сачињава предлог за измене и допуне закона који се односе на психоактивне контролисане супстанце у сарадњи са министарствима наведеним у Акционом плану.

У оквиру Националног мониторинг центра за дроге, Министарство здравља је уз подршку EMCDDA, успоставило Систем за рано упозоравање на нове психоактивне супстанце. Списак психоактивних контролисаних супстанци ажурира се на предлог Владине Комисије за психоактивне контролисане супстанце, а последњи ажурирани списак објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 59/17.

Влада Републике Србије на седници од 19.5.2017. године именovala је председника Комисије за контролу поступка уништења психоактивних контролисаних супстанци, након чега је направљен план уништења до краја 2017 године.

Дана 5.7.2017.године у Термоелектрани „Никола Тесла“, у Обреновцу уништено је укупно: марихуане 241.336,705 грама, хероина 1.898,039 грама и 67,8 милилитара, амфетамина 772,54, кокаина 67,44 грама, екстазија 189 комада, ЛСД 80 ¼ комада, МДМА 46,31 грама, хашиша 276,98 грама, печурака 0,5 грама, чаура мака 25,45 грама и остало (4.015,50 комада, 13 ампула, 4 бочице метадона и 2 милилитра, 214,53 грама).

Дана 11.10.2017.године, у Термоелектрани „Никола Тесла“, у Обреновцу уништено је укупно: 802.401,32 грама марихуане и 3.906 стабљика марихуане, 107.781,29 грама хероина, 5.666,40 грама хашиша, 507,75 грама кокаина, 17.563,78 грама, 1356 комада дроге екстази, 4.623,20 грама амфетамина, и других супстанци (1,21 грама кофеина, 96.324,36 грама парацетамола и 974,5 комада и 4,64 грама различитих таблета).

Последње уништење извршено је дана 27.10.2017. године, у Термо-електрани Никола Тесла, у Обреновцу, када је уништено: 549.831,78 грама марихуане, 25.522,63 хероина, 605,09 грама кокаина, 2.202,338 грама амфетамина, 95,57 грама хашиша, 50,3 грама и 3.048 комада екстазија, 6.722,5 различитих таблета, 4,23 милилитара метафона, 1.000 комада и 9.289 грама стабљика, 301,11 грама и 1.000 комада семенки и других супстанци (284,46 грама и 10 комада парацетамола, кофеина и др)

Административни капацитети

Институције које су у Републици Србији задужене за борбу против дрога у репресивном смислу су Министарство унутрашњих послова, тужилаштва, судови и Министарство финансија - Управа царина.

Институције које су у Србији задужене за борбу против дрога у репресивном смислу су Министарство унутрашњих послова, тужилаштво, судови и Министарство финансија - Управа царина. У циљу развијања институционалних и административних капацитета у борби против дрога, у Министарству унутрашњих послова у децембру 2013. године је поред постојећих организационих јединица које у свом делокругу рада имају борбу против дрога (Служба за борбу против организованог криминала у свом саставу има: Одељење за сузбијање кријумчарења наркотика; Одељење за сузбијање кријумчарења наркотика у свом саставу има: Одсек за сузбијање кријумчарења кокаина, хероина, марихуане и канабиса, Одсек за сузбијање синтетичких дрога и злоупотреба са прекурсорима, Одсек за координацију, размену информација и оперативни рад и Одсек за оперативну подршку; Служба за сузбијање криминала у свом саставу има Одељење за сузбијање општег криминала које у свом саставу има Одсек за превенцију и сузбијање деликата опојних дрога) формирана и Служба за превенцију наркоманије и сузбијање кријумчарења наркотика, са задатком предузимања превентивних и репресивних мера за борбу против трговине дрогом унутар граница Републике Србије.

Служба за превенцију наркоманије и сузбијање кријумчарења наркотика у свом саставу има: Одељење за сузбијање кријумчарења кокаина, хероина и марихуане, Одељење за сузбијање кријумчарења синтетичких дрога и злоупотреба са прекурсорима и Одељење за превенцију наркоманије.

Између Министарства финансија - Управе царина и Министарства унутрашњих послова потписан је **Меморандум о разумевању са циљем побољшања ефикасности у деловању, координацији, спровођењу и реализацији конкретних активности.**

Превентивне активности у области дрога предводи Министарство здравља у сарадњи са партнерима који су предвиђени у Стратегији за борбу против дрога у Републици Србији, 2014-2021 и Акционим планом за њено спровођење за 2014-2017.

На подручју дефинисања политике сузбијања злоупотреба дрога кључну улогу има Канцеларија за борбу против дрога. Ова Канцеларија одговорна је за обављање свих стручних, админис-

тративних и оперативних радњи на испуњавању захтева које поставља Влада, координацију рада државних органа, учествовање у изради стратегија и правила, праћењу реализације пројеката, анализирању стања у погледу дроге, остваривању међународне сарадње и припреми годишњих извештаја за међународне организације. Административни капацитети појединих институција задужених за борбу против дрога су недовољни, посебно у Канцеларији за борбу против дрога и Служби за превенцију наркоманије и сузбијање кријумчарења наркотика.

На основу Закона о психоактивним супстанцама, Влада Републике Србије је током 2012. године формирала Комисију за психоактивне супстанце. Главни задатак ове Комисије је предлагање стручних смерница за доношење одлука Владе у области психоактивних контролисаних супстанци. Законом дозвољена привредна и здравствена активност у области опојних дрога, односно психоактивних контролисаних супстанци и прекурсора у надлежности је Министарства здравља.

Надзор над спровођењем закона у области производње, промета, увоза, извоза, транзита и примене психоактивних контролисаних супстанци, као и надзор над спровођењем закона у области производње, промета, увоза, извоза, транзита прекурсора (супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци) врши Министарство здравља.

Мере планиране за период од 2018-2021

У току је израда Протокола о Систему раног упозоравања у Републици Србији којим се дефинише механизам размене информација и начин поступања у случају појаве нових психоактивних супстанци.

Потписивање Протокола о Систему за рано упозоравање о новим психоактивним супстанцама у Републици Србији планирано је **за почетак 2018. године.**

Измене и допуне Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора) („Службени гласник Републике Србије”, број 107/05), у складу са Уредбом (ЕЗ) број 273/2004 – **рок: други квартал 2018. године.**

Израда пратећих подзаконских аката на основу Закона о психоактивним контролисаним супстанцама – **рок: након усвајања измена и допуна закона - 6-12 месеци од усвајања Закона.**

Израда пратећих подзаконских аката Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора).

Израда подзаконских аката који ће регулисати област превенције злоупотребе дрога, лечења и рехабилитације у складу са Препорукама Савета од 18. јуна 2003. године и др. – **рок: 2018. година.**

Усклађиваће се законски и подзаконски акти са Заједничком акцијом 96/750/ПУП од 17. децембра 1996. године и Оквирном одлуком 2004/757/ПУП од 25. октобра 2004. године и јачаће се сарадња на свим нивоима у складу са тим – **рок: стални задатак.**

Наставиће се са систематским уништавања свих одузети ПКС на основу правоснажно донетих судских пресуда, и унапређењем праксе сходно размењеним искуствима по питању правне регулативе и позитивне праксе са државама чланицама ЕУ – **рок: стални задатак.**

Усклађиваће се законодавство Републике Србије са Одлуком 2001/419/ПУП о слању узорка контролисаних супстанци.

Операционализација Канцеларије за дроге Владе Републике Србије.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

План доношења прописа

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ 3.24.8. Сарадња на плану борбе против дрога				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
20	2017-629	Закон о изменама и допунама закона о психоактивним контролисаним супстанцама	МЗ	2018/II
Celexi: 2:32006R1920(стручно редигован) 2:32005D0387(стручно редигован) 2:32004N0406(01)(није прихваћен за превозење) 2:32001D0419(стручно редигован)				
21	2017-674	Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку	МП	2018/IV
Celexi: 2:32012L0029(стручно редигован) 2:32011L0099(стручно редигован) 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован) 2:32004L0080(стручно редигован)				

3.24.9. Царинска сарадња

Преглед стања

Национална царинска сарадња регулисана је **Царинским законом** („Службени гласник Републике Србије“, бр. 18/10.... 29/15), **Царинским законом** („Службени гласник Републике Србије“, бр. 73/03...18/10 - др. закон), **Законом о заштити података о личности** („Службени гласник Републике Србије“ бр. 97/08 ... 107/12), протоколима/меморандумима о разумевању о размени информација са националним службама.

У регулисању националне царинске сарадње велики значај има и **Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији** („Службени гласник Републике Србије“, број 9/2017).

У вези са члановима 80, 82, 83, 84, 85, 86. и 99. Споразума о стабилизацији и придруживању представници царинске службе готово свакодневно сарађују са представницима Министарства унутрашњих послова, Безбедносно информативне агенције, као и Управе за спречавање прања новца и Пореске управе, ради размене информација и по потреби организовања и спровођења заједничких акција.

Област међународне царинске сарадње дефинисана је билатералним споразумима о административној сарадњи и пружању техничке помоћи у царинским питањима (26 билатералних споразума о царинској сарадњи, од којих 13 са државама чланицама Европске уније), Протоколом 6 Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, као и билатералним меморандумима и протоколима који дефинишу неку специфичну област царинске сарадње.

Управа царина спроводи закључене меморандуме о разумевању и протоколе са царинским службама Републике Италије, Републике Француске и Руске Федерације.

Потписани су протоколи са царинским службама Републике Румуније (превенција и сузбијање царинских прекршаја), Руске Федерације (размена података о царинској вредности), Меморандум о разумевању са Царинским директоратом Републике Аустрије о сарадњи царинских служби на аеродромима Београд и Беч у области борбе против превара и Оквирни протокол за сарадњу у олакшавању поступка царинења између кинеске, мађарске, српске и македонске царине.

У вези са чланом 6. Споразума о стабилизацији и придруживању Влада Републике Србије и Влада Републике Бугарске закључиле су Споразум о оснивању и функционисању заједничког контакт центра за сарадњу полиције и царине („Службени гласник Република Србија - Међународни уговори“, број 10/10). Заједнички контакт центар за размену информација и координацију активности је почео са радом децембра 2012. године. Република Србија је чланица Селек центра – Центра за спровођење закона у југоисточној Европи, а Управа царина има свог официра за везу у седишту Селек центра, у Букурешту.

Управа царина учествује у међународним акцијама и пројектима који су организовани под покровитељством међународних субјеката: OLAF, Интерпола, Селек центра, Светске царинске организације, Регионалне обавештајне канцеларије за везу (RILO) за источну и централну Европу.

Управа царина учествује у систематској електронској размени података о роби и превозном средству пре њиховог приспећа на границу, као и њиховом аутоматском упаривању (Пројекат SEED – Systematic Electronic Exchange of Data). У пројекту учествују и БЈР Македонија, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Косово*) – посредно, преко сервера у Риму.

У вези са Одлуком Савета од 30. новембра 2009. године о употреби информационих технологија у царинске сврхе (CELEX 32009D0917) Управа царина користи и унапређује постојећи информациони систем царинске службе у мери у којој је то могуће (видети и поглавља 7 и 29). УЦ је усвојила и спроводи Стратегију информационе и комуникационе технологије за период 2011. – 2020. година, као и Тактички план ИТ за период 2011.-2014. којим се предлажу конкретни кораци на путу евроинтеграција. Ажурирање ИТ Стратегије је планирано у складу са Планом развоја царинске службе 2017. – 2020.

У Стратегији је посебна пажња посвећена повезаности (интерконективности) и способности заједничког рада (интероперабилности).

Административни капацитети

Надлежни органи за област царинске сарадње су **Управа царина и Министарство унутрашњих послова.**

У Управи царина, Сектор за контролу примене царинских прописа у чијем саставу су Одељење за сузбијање кријумчарења, Одељење за царинске истраге, Одељење за обавештајне послове, Одељење за анализу и управљање ризиком, Одељење за заштиту интелектуалне својине и Група за стручну помоћ.

У Сектору ради 182 царинска службеника.

У оквиру Одељења за обавештајне послове врши се прикупљање, анализа и достављање података и информација на надлежност другим одељењима у оквиру Управе царина, као и размена информација са другим државним органима и релевантним међународним организацијама.

У саставу Одељења постоји Оперативни центар у којем се информације прикупљају из различитих извора: путем отворене царинске линије, интернет отворене царинске линије, ИТ царинске службе и информација са терена, а такође представља главну координациону тачку међународних акција у којима учествује царинска служба.

Одељење за царинске истраге поступа у случајевима постојања сумње у повреду царинских прописа или сумње у извршење кривичног дела. Одељење је надлежно за истраживање и откривање повреда царинског поступка и у циљу откривања царинских прекршаја, привредних преступа и кривичних дела, самоиницијативно и на основу добијених информација покреће истражне поступке, спроводи превентивну, текућу и накнадну контролу, контролу царинске, пословне и комерцијалне документације привредних субјеката, прикупља доказе и припрема предмете за евентуално покретање прекршајних односно кривичних поступака пред судом. Одељење за царинске истраге врши размену и проверу информација са страним царинским администрацијама и другим међународним и државним органима. У току је израда електронске базе података о случајевима који се истражују, односно, који су истражени, али не постоји ИТ апликација за рад.

Одељење за сузбијање кријумчарења предузима акције на терену, врши претресе превозних средстава, лица и објеката, прикупља доказе и подноси захтеве за покретање прекршајних поступака. Одељење за сузбијање кријумчарења има девет регионално-географски распоређених мобилних тимова, посебну јединицу за царинску контролу водних путева, јединицу за координацију рада скенера, као и посебну организациону јединицу водичи паса у чијем саставу су два службена пса за откривање наркотика. У оквиру Одељења за сузбијање кријумчарења је Командни центар у којем планирају, организују и координирају акције усмерене ка брзом, ефикасном и успешном деловању сузбијања кријумчарења. Рад у Командном центру је информатички подржан тако да је омогућено прецизно лоцирање сваког скенера и приступ слици скенираног возила одмах по обављеном скенирању, дакле у реалном времену. На тај начин у центру може да се врши друга контрола слике, уколико екипа са терена затражи асистенцију. У Командном центру је инсталиран и Речни информациони систем – РИС помоћу кога се и са пловила Управе царина у реалном времену прате бродови који се крећу пловним путевима кроз нашу земљу, као и товар који преносе. Такође је у функцији и ГИС систем омогућава географско позиционирање службеника на терену у реалном времену и приказ локације на карти.

Одељења за анализу и управљање ризиком анализира ризике и тенденције нових повреда прописа; израђује стратешке, оперативне и друге анализе; формира и управља профилима ризика; организује и координира активности приликом идентификације одговарајућих циљева из области највише очекиваних ризика; прати примену система управљања ризицима; остварује сарадњу са другим унутрашњим јединицама и другим органима и организацијама у циљу обезбеђивања ефикасне контроле и актуелности података.

Одељење за заштиту интелектуалне својине одлучује о захтевима за предузимање мера за заштиту права интелектуалне својине:

- ✓ Спроводи процедуру обавештавања учесника у поступку царинске заштите права интелектуалне својине.
- ✓ Обезбеђује правилну и једнообразну праксу у примени прописа из области заштите права интелектуалне својине.
- ✓ Сарађује са другим организационим јединицама Управе царина у циљу стварања система ефикасније контроле кретања робе са аспекта сигурности и безбедности;

сарађује и са другим органима и организацијама, телима и асоцијацијама унутар земље као и са страним администрацијама, регионалним и међународним организацијама у циљу спровођења заштите права интелектуалне својине.

Одсек за царинску контролу уз употребу службених паса са царинским службеницима који обављају послове водича прегледа робу, превозна средства и контејнере у поступцима контроле примене прописа уз помоћ специјално обучених службених паса; стара се о коришћењу службеног пса; стара се о службеном псу и води евиденције о његовом коришћењу у откривању кријумчарене робе. Тренутно у Одсеку имамо два пса за откривање наркотика и у току године се очекује долазак још два пса за откривање цигарета.

Управа царина као информатичку подршку за спровођење царинских поступака и процедура користи информационе системе: NCTS за транзит и Информациони систем царинске службе (ИСЦС) за остала царински дозвољена поступања са робом као и за друге пословне функције царинске службе. Наведени системи су сложени, интерактивни, интегрисани и оперативни су 24 часа, 7 дана у недељи преко целе године.

Управа царина има интегрисан, интерактиван и комплексан ИТ систем. **Оперативан је 24 часа 7 дана у недељи преко целе године.**

Управа царина од опреме поседује: патролна возила опремљена таблет рачунарима, GPS јединицама и са по две камере; мотоцикле опремљене камерама и GPS навигацијом; патролне чамце/глисере; скенере; стационаране мониторе за заштиту од јонизујућих зрачења (постављених на најфреквентнијим друмским и железничким граничним прелазима); радио станице Motorola MTP 850 са интегрисаном GPS антеном. Царински службеници Одељења за сузбијање кријумчарења у свакодневном раду користе и следећу опрему: лаптоп рачунаре, камере, фотоапарате, фиберскопе, бустер-уређаје за мерење густине материјала, даљиномере, пејцере за детекцију радиоактивности, уређај за брзу анализу хемијских супстанци („AhuraFirstDefender“), уређај за откривање експлозива, пакете за детекцију наркотика, двогледе за дневно и ноћно осматрање и другу опрему за неинвазиван преглед превозних средстава.

Царински службеници се обучавају у континуитету.

С тим у вези напомињемо да у Школском центру Управе царина у којем се организују обавезе базне обуке за новозапослене постоји посебан предмет из области царинских прекршаја, сузбијања кријумчарења, препознавања дрога. У Школском центру се организују и напредне, уско специјализоване обуке. Представници УЦ се обучавају и кроз програм Европске уније Царина 2020, TAIEХ радионице, семинаре Светске царинске организације, као и EXBS програм за контролу извоза и безбедности граница који финансира и спроводи Влада САД.

Административни капацитети царинске службе описани су и у поглављима 7 - Право интелектуалне својине, 16 – Порези, 23 – Правосуђе и основна права, 29 – Царинска унија и 33 - Финансијска и буџетска питања.

Мере планиране за период 2018-2021

Проширење овлашћења царинских службеника кроз измене Законика о кривичном поступку и доношење Закона о царинској служби.

Спровођење обука везано за проширена овлашћења царинских службеника и посебне облике сарадње везано за примену Конвенције Напуљ 2.

Ревидирање Стратегије информационе и комуникационе технологије Управе царина узимајући у обзир Одлуку Савета (CELEX 32009D0917) кроз реализацију ИПА 2013 пројекта.

Спровођење обука за коришћење АФИС апликације везано за примену Одлуке Савета (CELEX 32009D0917).

Праћење измена прописа Европске уније ради обезбеђивања хармонизације и адекватних административних капацитета за спровођење.

3.24.10. Фалсификовање евра

Преглед стања

Законодавни оквир у Републици Србији у области фалсификовања новца, а самим тим и фалсификовања евра, као кривичног дела, чине Кривични законик („Службени гласник Републике Србије“, број 108/2014), Законик о кривичном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 55/2014), Закон о одговорности правних лица за кривична дела („Службени гласник Републике Србије“, број 97/2008), Закон о Народној банци Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 14/2015), Закон о полицији („Службени гласник Републике Србије“, број 64/2015) и Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и тешких кривичних дела која обухватају фалсификовање новца („Службени гласник Републике Србије“, број 32/2013).

Национално законодавство је у овој области потпуно усклађено са Оквирном одлуком Савета број 2001/887/ПУП, док је делимично усклађено са Директивом 2014/62/ЕУ.

У оквиру Народне банке Србије у Одељењу за готовину формиран је Одсек за анализу фалсификата и валута. Овај Одсек у потпуности обавља функције NCC, CNAC и NAC према Одлуци 2001/887/ПУП, док у оквиру Министарства унутрашњих послова – Управе криминалистичке полиције постоје организационе јединице задужене за борбу против фалсификовања новца и то Служба за борбу против организованог криминала и Служба за сузбијање криминала.

Народна банка Србије је, у току 2013. године, са Европским бироом за борбу против превара (OLAF) потписала Споразум о административној сарадњи који се односи на сарадњу у области кованог новца, а 2014. године закључила је са Европском централном банком Споразум о сарадњи који се односи на евро новчанице.

Влада Републике Србије је дана 25.2.2016. године донела Закључак (05 број 337-2011/2016) којим је ратификована Конвенција о сузбијању валута из 1929. Године, познатија као Женевска конвенција.

Република Србија је, дана 16.1.2014. године потписала Споразум о оперативној и стратешкој сарадњи са Европолом. Овај Споразум је ратификован у Народној скупштини Законом, који је донет у фебруару месецу 2014. године.

У току марта 2016. године Министарство унутрашњих послова је потписало радни договор о приступању ЕВРОПОЛ-овој SOYA кључној тачки у области фалсификовања евра.

У вези са усклађивањем законодавног и институционалног оквира са правном тековином Европске Уније у области фалсификовања новца у припреми је измена Кривичног законика у делу који се односи на фалсификовање новца односно члан 112; а којом ће бити предвиђено да и новац који још није у оптицају, а који је од надлежних органа означен као новац, може бити фалсификован.

У вези усклађивања законодавног и институционалног оквира са правном тековином Европске Уније у области фалсификовања новца Влада Републике Србије је дана 25.2.2016.године доне-

ла Закључак којим је ратификована Конвенција о сузбијању фалсификовања валута из 1929. године (Женевска конвенција).

Административни капацитети

Институције које се на националном нивоу баве проблематиком фалсификовања новца, односно евра су Народна банка Србије и Министарство унутрашњих послова.

У оквиру Министарства унутрашњих послова постоје две организационе јединице задужене за ову област и то Служба за сузбијање криминала и Служба за борбу против организованог криминала. Административни капацитети у области сузбијања фалсификовања евра су у потпуности попуњени, а кадрови радно ангажовани у наведеним институцијама Републике Србије су се плански и континуирано едуковали и усавршавали у овој области и то путем студијских посета и радионица организованих у Републици Србији и у иностранству.

У протеклих годину дана, анализом података о фалсификованом новцу – еврима који се односе на број новчаница у оптицају, на број новчаница у транзиту кроз Републику Србију, као и на лица која врше израду или пуштање у оптицај фалсификованог новца на територији Републике Србије, уочава се повећање броја фалсификованог новца и извршилаца кривичних дела нарочито у транзиту из Бугарске ка земљама западне Европе. У току је формирање Националне централне канцеларије (NCO), у оквиру Министарства унутрашњих послова, тако да се из наведених разлога планира повећање броја извршилаца у Министарству унутрашњих послова на пословима сузбијања фалсификовања новца.

Мере планиране за период од 2018– 2021

Са циљем потпуне усклађености националног законодавства Републике Србије са правном тековином Европске Уније у области фалсификовања новца у припреми је измена Кривичног законика у делу који се односи на члан 112. став 23. (дефиниција појма новац) којим ће бити предвиђено да и новац који још није у оптицају, а који је од надлежних органа означен као новац, може бити фалсификован.

Измена Споразума о поступању са новцем за који постоји сумња да је фалсификован, а који су Министарство унутрашњих послова Републике Србије и Народна банка Србије потписали 30.5.2013. године

У члану 223. Кривичног законика дефинише се кривично дело **Фалсификовање новца** које обухвата израду ради стављања у оптицај (став 1.), прибављање и стављање у оптицај (став 2.) и стављање у промет лажног новца који је прибављен као прави (став 4.), а у члану 227. Кривичног законика дефинише се и прописује санкција за прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање. Појам новца је дефинисан у члану 112. став 23. Кривичног законика Републике Србије.

Такође, у припреми је и измена Кривичног законика у делу који се односи на члан 223. Фалсификовање новца којом ће бити предвиђено да и новац који још није у оптицају, а који је од надлежних органа означен као новац, може бити фалсификован. Осим тога, у четвртм кварталу 2018. године, планира се формирање Националне централне канцеларије (NCO) у оквиру Министарства унутрашњих послова, тако да се из наведених разлога планира повећање броја извршилаца у Министарству унутрашњих послова на пословима сузбијања фалсификовања новца.

Република Србија ће континуирано радити на јачању капацитета кроз реализацију радионица.

3.25. Наука и истраживање

1) Приказ статуса усклађености

Стратешки и законодавни оквир Републике Србије у области науке и истраживања у складу је са правним тековинама ЕУ. Република Србија дели циљеве, смернице и приоритете ЕУ у овој области, учествује у оквирним програмима ЕУ и на тај начин доприноси циљевима Заједнице предвиђеним Уговором о функционисању ЕУ у овој области. Научноистраживачка и иновациона политика у Републици Србији се реализује кроз националне програме од општег интереса и међународне програме и пројекте, а институционални оквир и научноистраживачка заједница омогућавају реализацију ове политике.

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Правне тековине Европске уније (*acquis*) у оквиру овог поглавља у највећем делу се састоје од начела политике и инструмената који су садржани у саопштењима, препорукама и закључцима Савета (тзв. *soft acquis*), и представљају значајан инструмент у поступку имплементације начела Европске уније.

Научноистраживачка и иновациона делатност у Републици Србији уређена је Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка, 18/10 и 112/15) и Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13) са пратећим сетом подзаконских аката два наведена закона као и законима којима се регулише област интелектуалне својине. Нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. године „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ” усвојена је 3. марта 2016. („Сл. гласник РС”, бр. 25/2016).

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Институционални оквир чине: Скупштина Републике Србије, Влада Републике Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Национални савет за научни и технолошки развој, Матични научни одбори као и остала тела, комисије и институције који заједно учествују у имплементацији научноистраживачке и иновационе политике. У новом сазиву Владе РС формиран је Кабинет министра без портфеља, задуженог да прати стање, предлаже мере и учествује у координацији активности у области иновација и технолошког развоја у Републици Србији.

Централну улогу у институционалном оквиру има Министарство просвете, науке и технолошког развоја, тело државне управе задужено да обавља послове који се односе на развој, унапређење и финансирање научноистраживачке и иновационе делатности у функцији научног, технолошког и привредног развоја Републике Србије.

Поред наведеног, важно је напоменути да постоји неколико институција од националног значаја које сарађују са Министарством просвете, науке и технолошког развоја у спровођењу активности из области науке и научноистраживачке делатности. То су пре свега:

- Српска академија наука и уметности - САНУ, као научна и уметничка установа у Републици Србији, установа је од посебног националног значаја. Рад Српске академије наука и уметности и института чији је она оснивач уређен је Законом о Српској академији наука и уметности („Службени гласник РС”, број 18/10).

- Матица Српска, као најстарије књижевно, културно и научно друштво српског народа, које у континуитету делује готово два века и остварује запажене резултате на пољима енциклопедистике, издаваштва и научноистраживачког рада. Рад Матице Српске уређен је Законом о Матици Српској („Службени гласник РС”, број 49/92).

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места утврђују се организационе јединице, њихов делокруг рада, начин сарадње са другим органима и организацијама као и број радних места са описом послова који се односе на активности и програме које МПНТР спроводи у циљу боље имплементације научноистраживачке и иновационе политике. У МПНТР у делу које је обухваћено ПГ 25- наука и истраживање, тренутно постоје 4 државна службеника на положају именована од стране Владе РС и 48 извршилачких радних места.

Поред државних органа, непосредни или посредни учесници у процесу имплементације научноистраживачке политике јесу: Национални савет за научни и технолошки развој, Завод за интелектуалну својину, Фонд за иновациону делатност, Канцеларија за управљање јавним улагањима, Центар за промоцију науке као и остала тела, комисије, одбори и институције који заједно учествују у имплементацији научноистраживачке и иновационе политике.

Научноистраживачки рад и иновациону делатност реализују универзитети (у чијем саставу се налазе факултети), институти, иновациони центри и привредна друштва. Све организације које се баве научноистраживачком делатношћу су обухваћене процесом акредитације који се периодично спроводи сваке четири године, од стране Одбора за акредитацију. Осим тога Комисија за акредитацију и проверу квалитета спроводе акредитацију високошколских установа (факултета и универзитета). Привредна друштва која обављају иновациону делатност су уписана у регистар иновационих организација, а статус стичу одлуком Министарства. Поред тога, на расписане јавне позиве Фонда за иновациону делатност могу да се пријаве сва привредна друштва иновативног карактера која су уписана у Агенцију за привредне регистре.

По евиденцији Комисије за акредитацију и проверу квалитета (КАПК) у Србији има 17 акредитованих универзитета, од којих 8 финансира држава, а 9 су приватни универзитети а у чијем саставу се налази 125 факултета, и то 87 државних и 38 приватних. Од укупног броја института 34 су истраживачко развојни, а 29 има статус научног института. У Србији је акредитовано 16 центара изврсности и регистровано 74 иновативна привредна друштва као и 11 организација за инфраструктурну подршку иновационој делатности.

Истраживања се реализују кроз пројекте који се спроводе у оквиру програма: Основних истраживања (394 пројеката), Технолошког развоја (278 пројеката), Интегралних и

интердисциплинарних истраживања (111 пројеката) и Програма иновационе делатности (15).

Републички завод за статистику је у 2016. години евидентирао да у Републици Србији има укупно 23.542 запослених у области истраживања и развоја, што чини 3,3 запослених на хиљаду становника. Ово је испод европског просека где је тај број већи од пет (Еуростат). Број запослених жена у овој области је 11.533 или 49% од укупно запослених што је знатно изнад европског просека где је тај проценат нешто изнад 25%. Међу укупно запосленима, истраживача има 16.592, што представља 2,4 истраживача на хиљаду становника. Овај просек је испод европског од 3 истраживача на хиљаду становника. Од тога, 62%, или 10.286 истраживача су доктори наука. Само 12,5% истраживача се налази у нефинансијском сектору који обухвата привредне субјекте и организације чија је примарна активност производња роба и услуга и њихова продаја.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности

У континуитету се спроводе или су реализоване следеће активности:

- развој научноистраживачког кадра и јачање људских ресурса, повећање броја истраживача и доктора наука,
- унапређење подршке младим и надареним истраживачима и пројектно финансирање докторских студија,
- стипендирање студената докторских студија и њихово ангажовање на пројектима Министарства,
- унапређење истраживачког и иновационог капацитета кроз активности Центра за промоцију науке, Фонда за иновациону делатност и Канцеларије за управљање јавним улагањима,
- одржавање регистра иновативних организација,
- медијска промоција иновативности и иновативног предузетништва, кроз Такмичење за најбољу технолошку иновацију које се реализује сваке године.

Унапређење капацитета научноистраживачких и иновационих организација у Републици Србији:

- набавка нове капиталне опреме за истраживања кроз централизован систем а за програме ОИ, ТР и ИИИ (континуална реализација од 2012. године),
- набавка потрошног материјала за истраживања кроз централизован систем а за програме ОИ, ТР и ИИИ (континуална реализација од 2011. године),
- подршка развоју иновационог окружења - „Научно-технолошки парк Београд”
- суфинансирање иновационих организација за инфраструктурну подршку иновационој делатности (научно-технолошки паркови и пословно-технолошки инкубатори).

Влада РС донела је Решење 05 број 021-6495/2017 од 13. јула 2017. о продужетку финансирања националних пројеката (ОИ, ТР и ИИИ) до краја 2017. године („Службени гласник РС”, број 45/16, 50/16 – исправка, 108/16 и 69/2017). МПНТР је расписало конкурс за подршку иновационој делатности у септембру 2017.

Усвојен је Правилник о вредновању научноистраживачког рада и поступку акредитације института, високошколских установа, националних института и центара изузетних вредности.

Поред наведеног, кроз **Фонд за иновациону делатност** су, у старту, успостављена два финансијска инструмента - Програм раног развоја (Mini Grants Program) и Програм суфинансирања иновација (Matching Grants Program) у оквиру Пројекта подршке иновацијама у Србији, који је финансиран кроз Претприступне фондове Европске уније за 2011. годину (ИПА 2011) а администриран од стране Светске банке. Ови финансијски инструменти су, у периоду од 2011. године до почетка 2016. године, спроведени као веома успешни пилот програми, кроз које је реализована финансијска подршка за 53 иновативна предузећа у износу од 6 милиона евра, што је резултирало стварањем више од 480 углавном висококвалификованих радних места. Укупни приходи подржаних предузећа којима је додељено финансирање порасли су за више од 160 одсто, док је извоз ових предузећа порастао више од девет пута.

У 2016. години, Фонд за иновациону делатност је покренуо и два нова пилот програма. Програм трансфера технологија део је „Пројекта подршке истраживању, иновацијама и трансферу технологија у Србији“ који се финансиран кроз Претприступне фондове Европске уније за 2013. годину (ИПА 2013) и има за циљ да подстиче трансфер технологије из јавног академског сектора у комерцијални сектор. Програм спроводи централна Канцеларија за трансфер технологије која је 2015. године успостављена у оквиру Фонда за иновациону делатност, са двојаким мандатом – да покаже да је комерцијализација резултата научних истраживања у Србији могућа и да повећа оспособљеност постојећих локалних центара за трансфер технологија на Универзитетима у Србији. До сада, евалуација је урађена за 25 пројеката, 9 пројеката је финансијски подржано и потписан је први комерцијални уговор о лиценцирању.

Програм сарадње науке и привреде је нови инструмент финансијске помоћи за подршку иновативним пројектима са комерцијалним потенцијалом насталим у сарадњи јавних научноистраживачких организација и приватних малих и средњих предузећа, који се спроводи у оквиру директног гранта финансираног кроз ИПА 2013 и суфинансираног од стране Владе Републике Србије у укупном износу од 1 милиона евра. У оквиру овог програма до сада је одобрено финансирање 14 пројеката, чија је имплементација у току и чији је очекивани резултат стварање нових, иновативних производа, услуга и технологија.

Средства за Програм раног развоја и Програм суфинансирања иновација за 2017. годину обезбеђена су у оквиру буџета Републике Србије, односно Министарства просвете, науке и технолошког развоја у укупном износу од 335.880.000,00 динара (2,7 милиона евра), кроз пројекат „Конкурентност и запошљавање“ (финансиран кроз Споразум о зајму Светске банке). На јавни позив за финансирање ове године, који је трајао од 1. јуна до 1. септембра, поднето је 237 пријава, од чега 137 за Програм раног развоја и 100 за Програм суфинансирања иновација. У односу на јавни позив који је био расписан 2013. године за ова два програма, број пријава је већи за 66,9%. Укупна вредност пројеката који су предложени износи 44,8 милиона евра, од чега за Програм раног развоја 12,3 милиона евра а за Програм суфинансирања иновација 32,5 милиона евра.

Закључком Владе из априла 2017. године, Фонд за иновациону делатност је овлашћен да координира учешће Републике Србије у Програму за развој предузећа и иновације Западног Балкана (*Western Balkan Enterprise Development and Innovation Facility WB EDIF* – у даљем тексту: Програм), а Министарство просвете, науке и технолошког развоја са свог раздела, преноси Фонду за иновациону делатност средства укупне очекиване контрибуције Републике Србије за учешће у Програму. Фонд за иновациону делатност обавља послове подстицања, успостављања и остваривања сарадње са међународним и домаћим финансијским институцијама и другим правним и физичким лицима ради финансирања иновационе делатности, у складу са иновационом политиком и другим стратешким плановима и програмима, као и закљученим међународним уговорима за намене утврђене тим законом.

Реализују се **програми међународне сарадње**

Истраживачи из наше земље већ учествују у бројним програмима међународне сарадње. О значајном обиму међународне сарадње говори и чињеница да је у више 40% научних радова реферисаних WoS, бар један од аутора страни аутор.

Потписан је Споразум између Владе Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму **Хоризонт 2020**. Према статистичким подацима из октобра 2017. године, у програму Хоризонт 2020 учествује 212 институција из наше земље на укупно 145 пројеката који је одобрен је за финансирање (од чега 28 партнера из индустрије и сектора МСП). Уговорени буџет за одobreне пројекте износи 54.8 милиона евра. Током прве половине реализације програма два истраживача из Републике Србије, добили су грант Европског истраживачког савета намењен изузетним истраживачким идејама/пројектима које померају границе истраживања. Поред тога у оквиру *Teaming* позива X2020 програма институција из Србије је добила грант за реализацију пројекта изградње Центра изврсности у области примене информационих технологија у пољопривреди и заштити животне средине. МПНТР учествује у имплементацији два ЕРА-НЕТ пројекта: *SAFERA* и *ERA.NetRUS Plus* као и више пројеката везаних за унапређење вештина Националних контакт особа.

Сагласно Меморандуму о разумевању између Еурека Секретаријата и земаља чланица ЕУРЕКА иницијативе потписаном дана 28. 06. 2002. године („Memorandum of Understanding on the EUREKA Secretariat between Members of EUREKA”), којим је Република Србија постала пуноправна чланица ЕУРЕКА програма, а у складу са правилом да свака од земаља-чланица ЕУРЕКА програма, према сопственим националним програмским шемама, сноси трошкове учешћа својих националних пројектних тимова у реализацији ЕУРЕКА пројеката, усвојен је Акт о финансирању пројеката у оквиру Еурека програма 29. маја 2009. године. На основу Заједничког јавног позива за Еурека пројекте у дунавском региону у складу са ЕУ стратегијом за дунавски регион, одобрено је укупно 8 Еурека пројеката са српским учешћем који су започели са реализацијом у 2016. години.

COST програм (*European COoperation in the field of Scientific and Technical Research*) је међувладин оквир за координацију европске сарадње сродних научних и техничких

истраживања, која се финансирају на националном нивоу, а у чијој реализацији учествује најмање седам институција из земаља чланица. *COST* је основан 1971. године (СФРЈ је била једна од оснивача). СР Југославија је постала пуноправни члан *COST* -а јуна 2001. године. Република Србија је потписала приступање новооснованој *COST* Асоцијацији 5. марта 2014. године и постала пуноправна чланица ове нове структуре програма *COST*. Учешће истраживача из Србије последњих година има генерално јасан растући тренд. Тренутно, институције из Србије учествују у 218 од укупно 259 текућих *COST* акција, очекује се одобрење још 14 од 18 *stand-by COST* акција са учешћем институција из наше земље.

Република Србија је 2012. године потписивањем Споразума са Европским центром за нуклеарна истраживања (**CERN**) постала Придružена држава чланица у етапи која претходи пуноправном чланству. Споразум је ступио на снагу 15. марта 2012. године и дефинисао је да статус Србије као придруженог члана може да траје највише пет година. Тај период истекао је марта 2017. године. У току су преговори о продужењу придруженог чланства Републике Србије до пуноправног чланства са Европским центром за нуклеарна истраживања (**CERN**). Тренутно су наши истраживачи активни на пет научно-истраживачких пројеката који се одвијају у *CERN*-у (*ATLAS 2002-*, *CMS 1997-*, *N61/Shine 2012-*, *ISOLDE 1989-*, *GRID-2015*). На овим експериментима учествује 32 истраживача који су у претходном периоду Српској научној заједници донели око 600 научних публикација са ISI листе. У 2015. години Република Србија је, на основу обавеза о придруженом чланству, именovala Националну контакт особу за сарадњу *CERN*-а са индустријским сектором у нашој земљи (*Industrial liaison officer - ILO*). Две индустријске компаније из Србије: „Застава алати” (Крагујевац) и „ЛОЛА Корпорација” (Београд), су према оценама техничко-технолошког Сектора *CERN*-а, изразито успешно комплетирали изградњу делова за сложене детекторе: *CMS* и *ATLAS* и тиме показале конкурентност наше привреде и могућност за шире учешће. Од тренутка придруженог чланства 2012. године у *CERN*-у је регистровано укупно 53 инжењера, специјалиста и студената из Србије. Тиме се укупан број регистрованих учесника из Србије у активностима *CERN*-а попео на око 85.

25. октобра 2017. године у Европском центру за нуклеарна истраживања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, потписало је Декларацију о намери за успостављање Међународног института за одрживе технологије на простору Југоисточне Европе који ће омогућити јачање научне и економске сарадње у региону.

Сарадња Републике Србије са **Обједињеним истраживачким центром (JRC)**, која се интезивно одвија на више различитих нивоа, биће формализована кроз обнављање Меморандума о разумевању. Поред тога, сарадња са Обједињеним истраживачким центром биће проширена, поготово у делу израде Стратегије паметне специјализације (*S3*), размене података, коришћења база података, подршке у процесу приступања ЕУ и др. Србија је почетком новембра 2015. године учинила први формални корак и као прва земља која није члан ЕУ приступила Платформи за Стратегију паметне специјализације (*Smart Specialization Strategy Platform*).

Програм билатералне сарадње подразумева финансирање пројеката који подржавају мобилност истраживача. Размена истраживача кроз овај програм актуелна је са Аустријом, Словенијом, Француском, Португалијом, Немачком, Кином, Италијом, Хрватском, Словачком, Црном Гором, Мађарском и Белорусијом.

Република Србија активно учествује и у свим релевантним **регионалним иницијативама**:

- Европска стратегија за Дунавски регион (*EU Strategy for the Danube Region-EUSDR*), у својству координатора приоритетне области 7 („Друштво знања”); На основу закљученог Програма за финансирање мултилатералне научне и технолошке сарадње у Дунавском региону између Србије, Аустрије, Чешке Републике и Словачке Републике (јул 2016. године) и расписаног Позива за предлоге пројекта мултилатералне научне и технолошке сарадње у Дунавском региону за 2017-2018. годину, одобрено је 11 пројеката за финансирање који су започели са реализацијом од јануара 2017. године.

- **BMBF** - На основу „Протокола о имплементацији Јавног позива Савезног министарства за образовање и истраживање СР Немачке и Министарства просвете, науке и технолошког развоја“, Република Србија је учествовала на Другом јавном позиву под називом „Такмичење за најбољу идеју за оснивање и развој иновативних мрежа за истраживање и развој са партнерима у подунавским земљама“. Циљ овог програма јесте да створи боље везе између националних и регионалних могућности за финансирање и искористи потенцијал Европског истраживачког простора кроз подршку инфраструктури у домену истраживања, унапређивање стручности и интензивирање умрежавања оних који стварају знање, затим привредних друштава и доносилаца одлука. На конкурс су учествовали истраживачи из 14 земаља. Немачко савезно министарство за образовање и истраживање одобрило је 18 пројеката који ће бити финансирани, а усаглашен је и износ којим ће Министарство просвете, науке и технолошког развоја кофинансирати 7 пројеката са учешћем институција из Републике Србије. Реализација пројеката започела је у септембру 2017. године.

- Централноевропска иницијатива (*CEI*) путем учешћа у програму: *Know-how Exchange* програм, кооперативне активности: у позиву објављеном од 13.4.-13.07.2017.год. три истраживачке организације из Србије су пријавиле пројекте и очекују се резултати евалуације. Финална конференција пројекта *GRAPHSENS* одобреног за финансирање у претходном позиву овог програма, одржана је 03.03.2017. год. у Новом Саду уз учешће представника више земаља са изузетним резултатима.

- *BSEC (Black Sea Economic Cooperation)* - У оквиру председавања Републике Србије Организацијом за црноморску економску сарадњу од 01.07.2016. год. одржан је састаanak Радне групе за науку и технологију 24. - 25. октобра 2016. на коме су представљене активности на плану реализације Трећег акционог плана у области науке и технологије (2014-2018), као и Извештај Међународног центра за црноморске студије о пројекту „*Black Sea Horizon*“. У сегменту сарадње са другим међународним организацијама и

ентитетима у овој области, представници Европске комисије су обавестили да је Европска комисија посвећена повећању сарадње у области науке и технологије у овом региону кроз програм Хоризонт2020. У прилог томе говори да је одржана међународна конференција „*EU Black Sea Cooperation in S&T&I*” 07. 05. 2017. год. у Атини у циљу припреме заједничког програма у области науке, технологије и иновација.

2) Планови за потпуно усклађивање

Као што је истакнуто у Извештају Европске Комисије о скринингу о Поглављу 25, Република Србија је достигла довољан ниво усклађености са *acquis* и има капацитете за његову примену. У циљу припреме за пуну примену *acquis*, Република Србија ће прилагодити и ажурирати постојеће мере и по потреби предузети низ додатних мера како би наставила рад на усклађивању своје истраживачке и иновационе политике са циљевима и приоритетима Европског истраживачког простора, као и укључења у Иновациону унију.

У сврху адекватне интеграције европских начела иновационе активности, Република Србија ће обезбедити неопходне предуслове за увођење одговарајућих иницијатива и инструмената дефинисаних стратегијом ЕУ у области иновација. У вези са тим у току је припрема новог законодавног оквира као и анализа будућих активности у делу јачања административних капацитета за успешније учествовање у активностима и програмима Европске заједнице.

У складу са новим стратешким и законодавним оквиром мисија МПНТР је да припреми и спроведе пакет реформских мера које ће створити услове за остваривање визије Националне стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”, а која је усвојена 3. марта 2016. („Сл. гласник РС”, бр. 25/2016).

Ради постизања општег циља, Стратегија дефинише шест међусобно повезаних посебних приоритета који треба да дају одговор на питање како ће се имплементацијом Стратегије решити кључни проблеми и остварити стратешка визија, а то су:

1. Подстицање изврсности и релевантности научних истраживања у Републици Србији;
2. Јачање повезаности науке, привреде и друштва ради подстицања иновација;
3. Успостављање ефикасног система управљања науком и иновацијама у Републици Србији;
4. Осигурање изврсности и доступности људских ресурса за науку и привреду и друштвене делатности;
5. Унапређивање међународне сарадње у области науке и иновација;
6. Повећање улагања у истраживање и развој путем јавног финансирања и подстицања улагања пословног сектора у истраживање и развој.

а) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачање институционалне структуре и административних капацитета

Ради постизања утврђене визије и мисије, овом стратегијом одређује се шест посебних циљева:

1. Подстицање изврсности и релевантности научних истраживања у Републици Србији

Инструменти који се користе за постизање овог циља ће укључивати: јачање основних истраживања, увођење усмерених основних истраживања, унапређење техничко-технолошких истраживања, унапређење система вредновања научноистраживачког рада, промена модела финансирања научноистраживачке делатности, успостављање Фонда за подстицање истраживања, развој научноистраживачке инфраструктуре, промовисање значаја науке и иновација за друштво у целини.

2. Јачање повезаности науке, привреде и друштва ради подстицања иновација

Инструменти који се користе за постизање овог циља ће укључивати: подстицање примене резултата научноистраживачког рада, оснаживање рада Фонда за иновациону делатност, даљи развој Пројекта подршке иновацијама, успостављање заједничких пројеката приватног сектора и научноистраживачких организација, унапређење трансфера знања и технологија, подстицање оснивања компанија базираних на научноистраживачком раду („*spin-off*”), успостављање јавно-приватног партнерства, подршка успостављању и развоју Научно-технолошких паркова и оснивање истраживачко-развојних кластера и мрежа конкурентности.

3. Успостављање ефикаснијег система управљања науком и иновацијама у Републици Србији

Инструмент који се користи за постизање овог циља ће укључивати: унапређење институционалног оквира, успостављање стратешког управљања у научноистраживачким организацијама, реформисање мреже института, анализа интегрисаних политика (*Policy mix peer review*).

4. Осигурање изврсности и доступности људских ресурса за науку и привреду и друштвене делатности

Инструменти који се користе за постизање овог циља ће укључивати: унапређење законског оквира за развој људских ресурса, унапређење програма докторских академских студија, укључивање младих истраживача на пројекте, јачање сарадње са дијаспором, унапређење мобилности истраживача, унапређење родне и мањинске равноправности у науци и иновацијама.

5. Унапређивање међународне сарадње у области науке и иновација

Инструменти који ће се користити за постизање овог циља ће укључивати: формирање координационог тела за међународну сарадњу, даљу професионализацију мреже националних контакт особа, ангажовање сталног представника у Бриселу, подршку учешћу у европском оквирном програму за науку и иновације - Хоризонт 2020, јачање регионалне сарадње у оквиру Западног Балкана и дунавског региона, обезбеђивање приступа међународној истраживачкој инфраструктури.

6. Повећање улагања у истраживање и развој путем јавног финансирања и подстицања улагања пословног сектора у истраживање и развој

Инструменти који ће се користити за постизање овог циља ће укључивати: повећање улагања у истраживање и развој из јавних извора, повећање улагања пословног сектора у истраживање и развој, улагања у истраживање и развој из других националних и међународних извора.

Мере и активности, укључујући временске оквире, задатке и органе и организациону надлежност за спровођење ове стратегије, утврђују се акционим плановима и подзаконским актима за имплементацију нове Стратегије.

Акциони план утврђује Влада, а у циљу имплементације активности планираних у Стратегији, што је предвиђено почетком 2018. године.

б) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Поред Акционог плана Стратегије за реализацију претходно наведених мера планирано је усвајање следећих законских и подзаконских аката као и регистара:

1) Израда Стратегије истраживања и иновација за паметне специјализације Републике Србије, до краја 2018.

2) Израда Мапе пута за Истраживачке инфраструктуре, током 2018. године.

3) Израда Регистра истраживачке инфраструктуре, до краја 2018. године.

4) Успостављање новог модела финансирања за подстицај изврсности научноистраживачке делатности до 2020.

5) Израда подзаконских аката у 2018:

- Правилник /Уредба који дефинише спровођење мера политика Отворене науке и Отворених података у складу са препорукама Мреже отворених података (*О-АНА*), до краја 2018.

- Правилника о категоризацији и рангирању научних часописа, други квартал 2018.

- Правилник о вредновању, избору, финансирању и праћењу пројеката из Програма основних истраживања и основних усмерених истраживања за период од 2018. до 2019. године и Програма истраживања у области технолошког развоја за период од 2018-2019. године;

6) Утврђивање Програма основних истраживања и основних усмерених истраживања, Програма истраживања у области технолошког развоја, за наредни циклус истраживања.

7) Израда новог Закона о иновационој делатности и усклађивање постојећих/усвајање нових подзаконских аката, у 2018.

8) Усаглашавање закона који регулишу област интелектуалне својине са препорукама ЕК у складу са плановима и роковима ППГ7.

9) Акциони план подизања апсорпционог капацитета за учешће РС у Хоризонту 2020, у 2018.

10) У току је израда регистра НИО.

11) У току је израда регистра истраживача.

12) Усвојена Европска повеља за истраживаче и Кодекс понашања за запошљавање истраживача (Повеља и Кодекс) као саставни део Етичког кодекса, до краја 2019.

13) Израђене препоруке које би омогућиле истраживачима мобилност, а које укључују да се по завршеном истраживачком раду истраживач може вратити у институцију из које је отишао, крај 2019.

14) Израђен предлог за усклађивање Србије са Европским стратешким форумом за истраживачке инфраструктуре – ЕСФРИ и обезбеђени услови за учешће у *CERIC-ERIC* - у, крај 2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Законом о буџету Републике Србије за 2017. годину предвиђена су средства за плаћање контрибуције Републике Србије у Хоризонт 2020 програму за текућу годину. Очекује се да ће део контрибуције коју плати МПНТР бити рефундиран из средстава претприступне помоћи (ИПА).

Министарство просвете, науке и технолошког развоја, у области науке, кроз претприступне фондове ЕУ у оквиру ИПА реализује следеће пројекте:

Назив пројекта	Циљ	Исходи	Време трајања	Буџет	Статус
Пројекат подршке истраживању, иновацијама и трансферу технологије у Србији - ИПА 2013	Повезивање јавног научноистраживачког и приватног сектора; Подстицање комерцијализације истраживања са универзитета и других јавних научноистраживачких организација и њихово усмеравање ка потребама приватног сектора; Повећавање капацитета	1. Прва компонента: Успостављање централне Канцеларије за трансфер технологије (КТТ) унутар Фонда за иновациону делатност. Остварени резултати у складу са утврђеним индикаторима за период трајања пројекта, који се односе на: број успостављених сервисних линија за трансфер	1. јун 2015. (ефективност пројекта) - 31. јануар 2018. (уз могућност продужења трајања)	Укупна вредност Пројекта је 2.5 милиона евра из ЕУ ИПА фондова за 2013. годину. 1. Прва компонента: Успостављање централне Канцеларије за трансфер технологије (КТТ) унутар Фонда за иновациону делат-	У току

	та за трансфер технологије и ефективности националних институција; Јачање конкурентне позиције Србије у Европској истраживачкој заједници, као и перспективе економског раста Србије и унапређења јавног (научноистраживачког) сектора на дуже стазе;	технологија, број иницираних трансакција од стране КТТ, број трансакција спровођених од стране КТТ, број центара за трансфер технологија и организација које пружају подршку иновацијама укључених у процес припреме система за трансфер технологија; 2. Друга компонента: Дизајнирање колаборативне грант шеме (Програм сарадње науке и привреде) и годишња евалуација имплементације Грант шеме- Остварени резултати у складу са утврђеним индикаторима за период трајања пројекта, који, између осталог, показују степен и интезитет остварене сарадње јавног научноистраживачког и приватног сектора, број спроведених јавних позива, број подржаних/финансираних субјеката и степен њиховог оспособљавања за спровођење релевантних процедура итд. Поред наведеног: * спроводи се транспарентна имплементација пројекта у складу са високим међународним стандардима; * Фонд за иновациону делатност спроводи активан надзор трошења пројектних средстава и ре-		ност 2. Друга компонента: Дизајнирање колаборативне грант шеме (Програм сарадње науке и привреде) и годишња евалуација имплементације Грант шеме 3. Трећа компонента: Техничка помоћ за развој стратегије истраживања и развоја и иновација, плана инфраструктуре за истраживање и развој и одговарајућег акционог плана Фонд за иновациону делатност је носилац реализације активности у оквиру прве компоненте и имплементатор Програма сарадње науке и привреде дизајнираног у оквиру друге компоненте. Имплементатор стратешких докумената дизајнираних у оквиру треће компоненте је је Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС. Администратор пројекта је Светска банка.	

		довно процењује напредак остварен у развоју нових технологија, производа и услуга које су предмет финансираних пројеката; * Фонд за иновациону делатност врши активну контролу над свим пројектима чије активности захтевају план управљања заштитом животне средине. 3. Трећа компонента: Израда стратешких докумената: Стратегија „Истраживање за иновације” 2016-2020 и Акциони план за имплементацију стратегије; документ Мапа пута за истраживачку и развојну инфраструктуру.			
Директан грант - Стварање свеобухватног система за истраживање и развој (Имплементација Програма сарадње и привреде) - ИПА 2013	Стварање стратешког оквира у Србији за истраживање, развој и иновације и промовисање сарадње између научноистраживачких институција и приватног сектора; Подршка истраживању и иновацијама кроз подстицање стварања партнерстава са научноистраживачким организацијама окренутих привреди; Пружање финансијске подршке одабраним пројектима конзорцијума научноистраживачких организација и компанија у приватном сектору;	Спровођење јавног позива, одобравање финансирање иновативних пројеката конзорцијума састављених од најмање једне приватне компаније и једне научноистраживачке организације – одобрено финансирање 14 пројеката, у износу од 3 милиона евра. У оквиру наведеног: * спроводи се транспарентна имплементација пројекта у складу са високим међународним стандардима; * Фонд за иновациону делатност спроводи активан надзор трошења про-	30. март 2016. (ефективност пројекта) - 30. март 2019.	Укупно учешће ЕУ у оквиру ИПА 2013 Уговора о Директном гранту - Програм сарадње науке и привреде износи 2,4 милиона ЕУР, док је износ суфинансирања Републике Србије 1 милион ЕУР.	У току

		јектних средстава и редовно процењује напредак остварен у развоју нових технологија, производа и услуга које су предмет финансираних пројеката; * Фонд за иновациону делатност врши активну контролу над свим пројектима чије активности захтевају план управљања заштитом животне средине. Директни грант се спроводи у децентрализованом систему управљања средствима ЕУ.			
Подршка сектору конкурентности - ИПА 2014	Наставак спровођења и обезбеђивање средстава за реализацију успостављених инструмената финансирања: Програма раног развоја (<i>Mini Grants Program</i>) и Програма суфинансирања иновација (<i>Matching Grants Program</i>). Стварање иновативног предузетништва; Стварање и унапређење иновационог система у Србији, који је од кључног значаја за побољшање конкурентности привредног сектора и перспективе економског раста Србије на дужи рок; Допринос побољшању опште свести о улози	Спровођење јавних позива, одобравање финансирања иновативних пројеката компанија у Србији, јачање људског капацитета и подстицање развоја иновативног предузетништва. У оквиру наведеног: * спроводи се транспарентна имплементација пројекта у складу са високим међународним стандардима; * Фонд за иновациону делатност спроводи активан надзор трошења пројектних средстава и редовно процењује напредак остварен у развоју нових технологија, производа и услуга које су предмет финансираних пројеката; * Фонд за иновациону	Почев од 2016. године до расположивости буџета потребног за финансирање	Планирано је обезбеђивање средстава/аплицирање за средства из свих расположивих износа: - Средства државног буџета РС, у складу са плановима и расподелом за сваку односну годину - Претприступни фондови Европске уније (ИПА) за 2014. годину Програм раног развоја - чији је циљ подстицање стварања иновативних компанија заснованих на знању, кроз приватна <i>start up</i> или <i>spin off</i> предузећа, обезбеђивањем финансирања тржишно оријентиса-	Очекује се почетак

	технолошког развоја и иновација у привреди.	делатност врши активну контролу над свим пројектима чије активности захтевају план управљања заштитом животне средине. Имплементација програма у оквиру ИПА 2014 се спроводи кроз индиректан систем управљања од стране корисника, кроз уговор о директном гранту између Фонда за иновациону делатност и Сектора за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ. МПНТР обавља активности мониторинга имплементације пројекта: Подршка сектору конкурентности - ИПА 2014.		них иновативних технологија и услуга са високим потенцијалом комерцијализације. Програм суфинансирања иновација - подршка српским микро, малим и средњим компанијама које желе да кроз развој нових и унапређених производа и услуга побољшају своје присуство на домаћем и међународном тржишту.	
Пројекат „Конкурентност и запошљавање”	Општи, развојни циљ Пројекта је побољшање ефикасност и координације одабраних јавних програма ради ублажавања ограничења за конкурентност и стварање радних места, укључујући улагања и промоцију извоза, иновације, активне мере запошљавања, посредовање на тржишту рада, активирање корисника социјалне помоћи и њихов прелазак у формалне послове. МПНТР заједно са ИФ је у оквиру компоненте која подржава имплементацију програма за јачање иновативности привреде, поспешива-	А.3.1: Финансирање иновативних компанија институционализовано како би се обезбедио бољи приступ финансирању ради олакшавања приступа ЕУ фондовима, боља сарадња између истраживача и приватног сектора и развој производа и услуга високе додате вредности. А.3.2: Унапређење услова и изгледа за трансфер технологија. А.3.3: Развој подстицаја заснованих на остварењима за изузетност и комерцијализацију за	2016-2019 7. октобра 2015. године потписан је са Споразум о зајму са Светском банком (Међународном банком за обнову и развој), а ради спровођења овог пројекта који ће трајати до јуна 2019. године. Одобрена финансијска средства по Закону о буџету РС за	Пројекат се финансира на бази остварених резултата, а који су дефинисани показатељима везаним за повлачење средстава. А.3.1: EUR 10,740,000 А.3.2: EUR 8,950,000 А.3.3: EUR 11,635,000	У току

	ње трансфера и технологија и унапређење учинака истраживачког сектора у односу на привреду и друштво уопште. С тога, ова компонента биће спроведена кроз 3 међусобно компатибилне подкомпонете: А.3.1: Подршка иновативности привреде - Подршка раду ИФ и спровођењу Програма раног развоја (<i>Mini Grants Program</i>) и Програма суфинансирања иновација (<i>Matching Grants Program</i>); А.3.2: Подршка операцијама и услугама Централне канцеларије за трансфер технологије (ТТФ) при ИФ, и А.3.3: Предузимање стратешког планирања за институционалну реформу јавног истраживачког и развојног сектора.	истраживаче и истраживачко-развојне институције.	2016. годину, на разделу за МПНТР, не предвиђају финансијску подршку овом пројекту.		

3.26. Образовање и култура

3.26.1. Образовање, омладина и спорт

ОБРАЗОВАЊЕ

1. Приказ статуса усклађености

Полазишта за креирање образовних политика у Републици Србији су: Стратегија развоја образовања у Републици Србији до 2020. године ("Службени гласник РС", број 107/2012) и стратегије Европа 2020 и Образовање и обука 2020.

Стратегија развоја образовања у Републици Србији до 2020. године дефинише стратешке циљеве усмерене на унапређивање квалитета образовања и васпитања, повећање обухвата, релевантности и ефикасности система образовања и васпитања. Наведени стратешки циљеви су конкретизовани кроз Акциони план за спровођење стратегије образовања и кроз законодавни оквир о чему сведоче закони усвојени у Скупштини Републике Србије током септембра и октобра 2017..

Донети закони су: *Закон о основама система образовања и васпитања* ("Сл. гласник РС", број 88/2017), *Закон о високом образовању* ("Сл. гласник РС", број 88/2017), *Закон о дуалном образовању* ("Сл. гласник РС", број 101/2017), *Закон о изменама и допунама Закона о предшколском васпитању и образовању* ("Сл. гласник РС", број 101/2017), *Закон о изменама и допунама Закона о основном образовању и васпитању* ("Сл. гласник РС", број 101/2017) и *Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању* ("Сл. гласник РС", број 101/2017).

Дуално образовање подразумева стицање теоријских знања у школи, а практичних у компанијама у реалном радном окружењу, имајући у виду да школе не могу исплатити брзину техничко-технолошких промена које се дешавају на тржишту. Поред тога, повећањем обима практичне наставе и израдом курикулума у које је укључена привреда – давањем описа послова који одговарају пословима које ће ученици обављати након школовања на будућем радном месту, подиже се квалитет практичне наставе и ствара систем где квалификација заиста представља израз стечених компетенција, што на крају доводи и до повећања запошљивости младих. Тиме и привреда инвестирањем у образовање улаже у своје будуће запослене и на дуги рок решава проблем у погледу кадрова. Инвестирање се не односи само на обезбеђивање материјално-техничких услова и давање накнаде ученицима, већ и именовање запослених – инструктора који ће бити задужени и одговорни за учење кроз рад са ученицима током целог циклуса школовања у складу са предвиђеним курикулумом.

Увођење овог иновативног модела образовања би најпре требало да реши проблем компанија који се тиче недостатка квалификоване радне снаге, смањило незапосленост младих људи до 25 година и трошкове које Министарство издваја за стручно образовање. Овај модел ученицима ће омогућити да се запосле у некој од компанија, покрену свој посао или наставе школовање на високошколским установама.

Што се тиче избора нових образовних профила за дуално образовање је извршен спровођењем нове методологије уписне политике у средње стручне школе, која се за разлику од претходних година, заснива на уважавању и сагледавању потреба привреде за кадровима на локалном, регионалном и националном нивоу. У спровођењу нове методологије учествовало је више актера: задатак ПКС је био да у сарадњи са јединицама

локалне самоуправе и Националном службом за запошљавање, на нивоу целе земље, сагледа реалне потребе привреде и прикупи податке по питању потребног кадра. Прикупљени подаци су достављени Министарству просвете на основу којих је донета коначна одлука о броју и структури уписа ученика за наредну школску годину. Упис у средње школе, испланиран на овај начин, представља још један од великих корака у низу учињених, у циљу премошћавања великог јаза који постоји између система образовања и привреде, а у коме активно учествује и привреда, преко Привредне коморе Србије.

У Доситеј базу МПНТР пристигло је укупно 1832 изјаве о намери компаније којом привредни субјекти желе да подрже дуално образовање. Заједно са представницима Привредне коморе Србије од 1832 заинтересована привредна субјекта, 205 је лиценцирано за школску 2017/2018 годину и они ће обезбедити учење кроз рад у компанијама ученицима који су уписали један од дуалних образовних профила. У школској 2017/2018 години 4559 ученика се налази у дуалном моделу образовања, од тога 1482 ученика је уписало дуалне образовне профиле док је 3077 уписало образовне профиле са елементима дуалног образовања. У дуалном моделу образовања налази се 128 школа.

Број образовних профила који су модернизовани и креирани за дуални модел образовања је 19 и то су:

1. бравар – заваривач,
2. индустријски механичар,
3. механичар моторних возила,
4. електричар,
5. електротехничар обновљивих извора енергије,
6. модни кројач,
7. оператер за израду намештаја,
8. оператер за прераду метала,
9. техничар за логистику и шпедицију,
10. авио-техничар
11. мехатроничар за транспортне системе аеродрома
12. техничар ваздушног саобраћаја
13. техничар ваздушног саобраћаја за спасавање
14. техничар ваздушног саобраћаја за безбедност
15. авио-техничар за ваздухоплов и мотор
16. авио-техничар за електроопрему ваздухоплова
17. авио-техничар за електронску опрему ваздухоплова
18. мехатроничар за ракетне системе
19. мехатроничар за радарске системе

Поред ових 19 образовних профила постоји још 43 образовна профила са елементима дуалног образовања који ће у наредном периоду бити модернизовани од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања.

Иако у постојећем систему постоји сарадња између образовања и привреде и практичне наставе по том основу, она се не реализује на адекватан начин и не остварују се очекивани резултати у погледу усвајања знања, вештина и способности односно компетенција, чиме ученици након завршеног средњег стручног образовања нису спремни да се одмах укључе у рад у реалном радном окружењу. Из тог разлога, послодавци морају преузети на себе трошак увођења младих у посао и обучити их додатним знањима и вештинама потребним да се укључе у рад. На основу изнетог, долази се до закључка да је потребно обезбедити унапређивање квалитета практичне наставе на начин којим ће се у систем реализације практичних аспеката стручног образовања поред школа укључити и привреда путем увођења система дуалног образовања.

Имајући у виду наведено, као и стање на тржишту рада Министарство просвете, науке и технолошког развоја дефинисало је увођење и развој дуалног образовања као један од приоритетних циљева, што свакако захтева и нормативно уређивање овог вида образовања.

Наведени закони су усаглашени са домаћим стратешким правцима, као и правцима дефинисаним стратегијама Европске Уније.

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Нови законодавни оквир у области образовања у Републици Србији омогућава наставак спровођења правних тековина ЕУ у овој области.

Систем образовања и васпитања у Републици Србији уређен је **сетом закона**, који регулишу: општа питања од значаја за образовање и васпитање (Закон о основама система образовања и васпитања), питања предшколског васпитања и образовања, основног образовања и васпитања, средњег образовања и васпитања и образовања одраслих, високог образовања, као и питања која се односе на учбенике.

Стратегија развоја образовања у Републици Србији до 2020. године је кључни документ за развој образовних политика у Републици Србији и садржи стратешка опредељења на свим нивоима образовања до 2020. Циљеви образовања, дефинисани Стратегијом, су унапређење **квалитета** (подразумева квалитет наставе и учења, квалитет иницијалног образовања наставника и њиховог даљег професионалног развоја, екстерна провера квалитета наставе и учења, установа), **релевантности** (образовање које одговара на потребе тржишта рада и које је усаглашено са научним, техничким и технолошким достигнућима), **ефикасности** система образовања и **повећање обухвата деце и ученика** образовањем на свим нивоима (предшколско, основно, средње и високо образовање).

Акциони план за спровођење Стратегије дефинише појединачне акције за сваки део система образовања, инструменте имплементације акције, исходе – резултат акције, индикаторе праћења напретка, време реализације и одговорне носиоце акција и партнере. Укупан број предвиђених активности је 157.

Приступ образовању за грађане ЕУ

Правне тековинама ЕУ, односно Директиве Савета 77/486/ЕЕЗ о образовању деце радника миграната и пресуде Европског суда правде у предметима који се односе на забрану дискриминације између држављана држава чланица ЕУ и других држављана ЕУ, уграђене су у донете законе и њима је Република Србија обезбедила једнак приступ предшколском, основном и средњем образовању деци радника миграната, држављана држава чланица ЕУ.

Чланом 3. став 5. Закона о основама система образовања и васпитања прописано је да страни држављанин, лице без држављанства и лице тражилац држављанства има право на образовање и васпитање под истим условима и на начин прописан за држављане Републике Србије.

Упис страних држављана, без држављанства и тражиоца држављанства је регулисан чланом 23. истог закона. Ставом 1. овог члана закона прописано је да страни држављанин, лице без држављанства и тражиоца држављанства уписују се у установу и остварују право на образовање и васпитање под истим условима и на начин прописан законом за држављане Републике Србије. Ставом 2. истог члана закона прописано је да за децу и ученике из става 1. овог члана, за прогнана и расељена лица, избеглице и мигранте и децу и ученике који су враћени у земљу на основу споразума о реадмисији, која не познају језик на коме се изводи образовно-васпитни рад или поједине програмске садржаје од значаја за наставак образовања и васпитања, установа организује учење језика, припрему за наставу и допунску наставу, по посебном упутству које доноси министар. Ставом 3. истог члана закона прописано је да дете страног држављанина, док борави у Републици Србији, има право да похађа наставу матерњег језика и културе, бесплатно под условом реципроцитета или на терет родитеља, у просторијама установе коју одреди орган јединице локалне самоуправе.

Законом о високом образовању (усвојен у септембру 2017. године) је прописано да се страни држављанин може уписати на студијски програм под истим условима као и домаћи држављанин у погледу претходног образовања (члан 97.) Вредновање страног студијског програма ради запошљавања врши Национални центар за признавање страних високошколских исправа (ENIC/ NARIC центар), као унутрашња организациона јединица Министарства.

Национални оквир квалификација

У постојећој законској регулативи, процес развоја и утврђивања националног оквира квалификација (НОК) у Србији није уређен јединственим прописима већ Законом о основама система образовања и васпитања и Законом о високом образовању.

У јануару 2015. године по јавном позиву формиран је стручни тим за припрему интегрисаног Националног оквира квалификација у Републици Србији (НОКС) на основу два претходна развијана документа – НОКС за нивое I – V односно НОКС за

нивое VI – VIII. НОКС предвиђа три релевантне путање стицања квалификација у Републици Србији – кроз формални и неформални систем образовања, као и кроз систем признавања претходног учења односно радног и животног искуства. Квалификације се разврставају на осам нивоа, као и у Европском оквиру квалификација. Квалификације, односно стандарди квалификација утврђени на предлог секторских већа, биће акредитоване / пријављене у Регистру националних квалификација.

У исто време са оквирним документом, припрема се предлог Закона о НОКС којим се утврђује правни, институционални и финансијски оквир за успостављање и имплементацију система НОКС. У току припреме интегрисаног НОКС узети су у обзир свих 10 критеријума Саветодавне групе за Европски оквир квалификација (AG EQF) како би се већ у фази израде и доношења НОКС отклонили недостаци и започела припрема за референцирање код Европског оквира квалификација, по процедурама утврђеним од стране ЕК односно саветодавне групе за ЕОК. Током 2015. године извршена је номинација представника Републике Србије у AG EQF.

Јавна расправа о Закону о националном оквиру квалификација споведена је током новембра 2017. године. се налази у скупштинској процедури.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Република Србија у целини има институционални оквир неопходан за наставак спровођења правних тековина ЕУ у области образовања и поседује капацитет да учествује у програмима Европске уније за образовање и обуку.

Институционални оквир чине: Скупштина Републике Србије, Влада Републике Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, савети које именује Влада Републике Србије (Национални просветни савет, Национални савет за високо образовање и Савет за стручно образовање и образовање одраслих). Поред тога Влада Републике Србије је оснивач партнерских институција Министарства одговорног за образовање, Завода за унапређивање образовања и васпитања и Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања као стручних институција.

Централну улогу у институционалном оквиру има **Министарство просвете, науке и технолошког развоја** (у даљем тексту: **МПНТР**) као део Владе, тј. државне управе, које обавља надзор над организацијом и системом образовања, врши послове који се односе на планирање и развој целокупног система образовања, као и друге поверене послове.

Установе образовања чине **установе предшколског васпитања и образовања** (државне и приватне), **установе основног образовања и васпитања** (државне и приватне), **установе средњег образовања и васпитања** (гимназије као општеобразовне установе, средње уметничке школе и средње стручне школе у трогодишњем и четворогодишњем трајању, државне и приватне), **установе високог образовања** (државне и приватне), **установе ученичког стандарда и установе студентског стандарда**.

Закон о основама система образовања и васпитања дефинише пренете надлежности на Аутономну покрајину Војводину. Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине дефинише **надлежности** АП Војводина у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, високог образовања и ученичког и студентског стандарда.

Успостављени су одговарајући административни капацитети за постојећи ниво **делимичног учешћа у програму Еразмус+**. Ресорна министарства такође прате и координирају реализацију програма.

в) Опис до сада преузетих мера и активности

Србија је чврсто опредељена да развија друштво засновано на знању, путем квалитетног и доступног образовања сваком појединцу у сваком животном добу.. Кључни стратешки циљеви образовања Републике Србије су унапређење **квалитета, ефикасности и релевантности** и повећање **обухвата и приступа образовању**, као и повећања мобилности и целоживотног учења.

У области предшколског васпитања и образовања циљ је повећање обухвата деце овим нивоом образовања, унапређивање квалитета васпитања и образовања као и услова у којима се овај вид васпитно-образовне делатности реализује.

У области основног образовања, кључна стратешка обележја су обухват ученика основним образовањем; квалитет образовања (услови, настава оријентисана на учење и ученика, наставници оспособљени за нове приступе, методе и технике рада, боља постигнућа ученика и унапређење квалитета рада установа образовања и васпитања). Један од инструмената за осигурање квалитета у образовању је и увођење завршног испита на крају основног образовања. Испит је заснован на стандардима постигнућа ученика и реализује се на националном нивоу, а ученик је завршио основну школу изласком на полагање овог испита. Испит има три функције сертификациону, селекциону и евалуациону. У школској 2016/2017. години 98.0 % ученика осмог разреда приступило је полагању завршног испита.

Вредновање квалитета рада предшколских установа, основних школан и средњих школа, остварује се као самовредновање и спољашње вредновање квалитета. На основу резултата вредновања квалитета рада установа, установа (школа) припрема развојни план усмерен на унапређивање области у којима је школа показала незадовољавајуће резултате према дефинисаним стандардима квалитета рада установа.

Република Србија је укључена и у међународна испитивања постигнућа ученика - PISA и ТИМСС који су такође показатељи квалитета и праведности система образовања, као и-ефеката реформи у сектору образовања.

Наставници и сарадници на свим нивоима образовања су кључни фактор у подизању квалитета образовања. Србија има донете стандарде компетенције наставника који су усклађени са добром праксом у ЕУ. Како би наставници који су већ у систему стекли све потребне компетенције, развијен је систем стручног усавршавања наставни-

ка, кроз велики број акредитованих програма (програми се акредитују на листи коју доноси министар и путем конкурса Завода за унапређивање образовања и васпитања). Иницијално образовање предметних наставника се реализује кроз студијске програме на различитим факултетима. Законски је прописан минималан број од 30 ЕСПБ бодова из области педагошко-психолошко-методичких предмета и 6 ЕСПБ бодова из школске праксе. У претходном периоду су кроз поступак акредитације сви програми усклађени са траженим условима, а развијен је модел школа вежбаоница кроз пројекат *Поддршка развоју људског капитала и истраживања – Опште образовање и развој људског капитала* (ИПА 2011) успостављене су школе вежбаонице и обучени наставници за улогу ментора студентима наставничких факултета. *Закон о основама система образовања и васпитања (2017) је дефинисао место и улогу школа вежбаоница у систему образовања и васпитања.*

У априлу месецу 2014. године, Република Србија је прихватила позив Европске комисије за учешће у Отвореном методу координације (ОМК) у области образовања и обука и тиме прихватила права и обавезе у овој области до пуноправног приступања Републике Србије Европској унији. Република Србија је номиновала своје представнике за учешће у раду свих тематских радних група у оквиру ЕУ ОМК, чиме смо искористили могућност да као равноправан учесник користимо најбоље праксе држава чланица ЕУ и њихових образовних Јануара 2016.године по позиву Европске комисије именовани су представници у шест радних група у области Образовање и обука који од тада активно учествују у њиховом раду.Теме које су дефинисане као приоритетне на нивоу ЕУ, од суштинског су значаја и за даље реформске процесе Републике Србије у области образовања и у складу су са циљевима Стратегије развоја образовања, до 2020. године.

Република Србија је у септембру 2017. године била домаћин дубинске радионице за Радну групу која се односи на политике школа. Радионица се бавила темом умрежавања ради унапређивања ефикасности и иновативности у образовању.

Програм Еразмус+

Република Србија учествује, на основу споразума о делимичном учешћу, у програму ЕУ за сарадњу у области образовања Еразмус+.

2. Планови за потпуно усаглашавање са правним тековинама ЕУ

Планови усклађивања законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У складу са Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020 и пратећим акционим планом, Србија је путем новог законског оквира створила све потребне услове за целовиту примену Акционог плана и достизања стратешких циљева.

Србија је спремна да оствари пакет циљева договорених од стране ЕУ као део шире стратегије „Европа 2020“ и циљева „Образовање и обуке 2020 (ЕТ)“. Конвергенција стратешким циљевима „ЕТ 2020“ омогућиће побољшање квалитета образовања у Републици Србији на свим нивоима, а то ће обезбедити јачање капацитета за учествовање у програмима ЕУ.

У области **предшколског васпитања и образовања**, хармонизација легислативног оквира са Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године видљива је у *Закону о изменама и допунама Закона о предшколском васпитању и образовању* којим су постављене основе за увођење нових правних решења као што су: акредитација програма и установа, увођење бесплатних полудневних програма за сву децу од 3(4) до 5,5 година и др. а која ће своју конкретизацију имати на нивоу посебног закона и пратеће подзаконске регулативе. Постоји потреба за дефинисањем доследног концептуалног и вредносног оквира предшколског васпитања и образовања, који би пратило усклађивање стратешких докумената, законодавне регулативе, операционализација постављених циљева и отворених могућности, као и доследно спровођење прописа.

Пораст обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем је један од примарних циљева Републике Србије, јер се квалитетним предшколским васпитањем и образовањем значајно доприноси унапређењу квалитета даљег образовања. Поред повећања издвајања из буџета, МПНТР ће и кроз друге облике финансирања, пре свега кроз донације (ИПА) и средства из кредита (Светска банка) у сарадњи са партнерима (Новак Ђоковић Фондација, УНИЦЕФ, СДЦ), повећати обухват деце. Стратешки циљ је да до 2020. за децу од шест месеци до три године буде повећан обухват у износу од 30%, да за сву децу од 4 до 5,5 година буде обезбеђено да бесплатно користе скраћене (полудневне) васпитно-образовне програме у току једне школске године. За децу од 5,5 до 6,5 година биће остварен потпун обухват кроз целодневне и полудневне облике припремног предшколског програма.

Посебно ће се радити на изградњи капацитета локалних самоуправа као надлежних за овај ниво образовања. Подршка на раном узрасту захтева различите активности и мере па ће тако Министарство посебно радити на јачању интерсекторске сарадње.

Кључна стратешка обележја **основног образовања** су да минимум 98% све деце уписује основно образовање, са осипањем максималним од 5% тако да 93% генерације стекне основно образовање, данас се већ овај циљ остварује у урбаним срединама. Кроз додатна финансијска улагања и развој одговарајућих инструмената у који се поред МПНТР интензивно укључује и локална самоуправа очекује се смањене стопе осипања код ромске и сеоске деце. Предвиђено је да се интензивно решава проблем превоза ученика и наставника до школских објеката, као и да се појача опремљеност школа у тим срединама за шта су у 2015. години постављене законске основе и предвиђена додатна средства у буџету РС.

У области **средњег образовања** стратешки план је да минимум 95% са завршеним основним образовањем уписује средњи ниво образовања и то 39% генерације уписује четворогодишње стручне школе, 39% генерације уписује опште средње и умет-

ничке школе и 10% остале средње стручне школе. Такође, да минимум 95% од уписаних у четворогодишње школе заврши тај ниво образовања, тако да 74% генерације стекне четворогодишње средње образовање. Ово ће се постићи променом уписне политике, новом мрежом школа и образовних профила као и увођењем опште, стручне и уметничке матуре као начина уписа у високо образовање.

Уписна политика ће се и у наредним годинама усклађивати са потребама тржишта рада и могућностима реализације практичног дела образовања у предузећима и установама локалне средине у којој се школа налази. Нова уписна процедура предвиђа веће учешће послодаваца у процесу планирања уписа у средње стручне школе.

До 2020. године мрежа средњих школа ће бити усклађивана са стратешким циљевима а на основу истраживања потреба за квалификацијама на локалном и регионалном нивоу а на основу потреба тржишта рада, стратешким циљевима привредног развоја као и доступним привредним и другим капацитетима у којима се обавља практични део учења, које ће се реализовати до краја 2017. године.

У области **општег средњег образовања** које подразумева и и општеобразовни део у стручном средњем образовању урађени су стандарди постигнућа ученика за 8 општеобразовних наставних предмета и дефинисано је 11 међупредметних компетенција у складу са 8 кључних компетенција Лисабонске агенде. Компетенције и стандарди се примењују у општем средњем образовању од јануара 2014. У завршној фази је израда концепта реформе општег средњег образовања. У фокусу је савремена настава усмерена на ученика и учење, већа изборност у избору програма и примена ИКТ у настави. Поред тога развијен је и концепт екстерних завршних испита (општа, стручна и уметничка матура за ученике који се образују у четворогодишњим средњим школама, а за ученике који образовање стичу у трогодишњим средњим школама припремљен је завршни испит. Процес организације и имплементације матурских испита ће се реализовати кроз пројекат који финансира ЕУ средствима из ИПА фондова за 2015. годину.

У области **средњег стручног образовања**, сви нови програми засновани су на стандардима квалификација којима су утврђене компетенције, односно неопходна знања, вештине, способности и ставови за обављање послова у оквиру занимања за које су ове квалификације релевантне. Ови програми су организовани предметно и модуларно а засновани су на исходима учења. За сваки од ових програма припремљен је специфичан програм завршног (трогодишњи профили) и матурског (четворогодишњи профили) испита, за које је развијена посебна методологија оцењивања заснованог на компетенцијама.

Мрежа односно понуда образовних профила у **средњем стручном образовању** ће бити усклађена са потребама друштва и привреде за специфичним стручним и кључним компетенцијама (стандарди квалификација) а биће идентификована радом секторских већа која ће бити успостављена сукцесивно, као део система Националног оквира квалификација у Србији, према акционом плану за успостављање система НОКС, који ће бити донет по доношењу Закона о НОКС у 2017. години. Програми образовања биће засновани на стандардима квалификација и исходима учења, са пове-

ћаним учешћем практичног учења на радном месту и организовани модуларно, предметно и тематски.

Да би се успоставио систем осигурања квалитета у реализацији учења на радном месту, односно да би се обезбедили квалификовани инструктори на радним местима, местима за учење, систем ће се развијати у сарадњи са релевантним институцијама (привредна комора, унија послодаваца итд.).

Успостављањем новог система завршних испита у средњем општем, стручном и уметничком образовању започеће 2020.године а припрема за имплементацију новог концепта ће започети по доношењу новог Закона о високом образовању. На овај начин употпуњава се систем осигурања квалитета средњег образовања.

Република Србија ће наставити да учествује у раду тела и радних група ЕК у области стручног образовања. Наредне 2017.године МПНТР ће поднети захтев за учешће представника Републике Србије у Европској алијанси за практиковање (EАFА) као и у европским мрежама за осигурање квалитета у стручном образовању и обуци (EQAVET) односно европском систему кредита у стручном образовању и обуци (ECVET).

У августу 2017. дефинисани су нове приоритетне области за стручно усавршавање наставника за школске 2018/19, 2019/2020. и 2020/21, а акценат је на новим начинима рада, односно на настави усмереној на ученика и учење, заснованој на исходима учења; на спречавању насиља и дискриминације; на употреби ИКТ-а у настави.

Реформа иницијалног образовања подразумева измене студијских програма које ће обезбедити развијање компетенција, како за научну дисциплину тако и наставничких компетенција. Посебно значајна новина, према плановима је промена уписне политике на студијске програме за иницијално образовање наставника. Србија ће обезбедити школовање наставника из предмета који су на тржишту дефицитарни (наставници математике, наставници физике, наставници енглеског језика и др.), а смањиће вишак наставника појединих предмета и учитеља разредне наставе.

Високо образовање, као покретачка снага целог образовног система и развоја целокупног друштва, наставља са започетим реформама дефинисаних стратегијом образовања. Тако да у наредном периоду, до 2020 године, на високо образовање уписиваће се минимум 50% генерације свршених средњошколаца, 70% од уписаних завршава студије високог образовања, са највише једном годином продужетка студија. Око 50% дипломираних (бечелор ниво) уписује мастер студије, а минимум 10% са степеном мастера уписује докторске студије. Најмање 10% програма докторских студија се реализује заједно са неким од универзитета у иностранству. Након 2020 године у популацији од 30-34 године у Р. Србији треба да има високо образовање најмање 35-38,5% генерације младих.

Ови стратешки циљеви биће остварени кроз нови законски оквир, измене уписне политике, као и моделима финансирања базираним на резултатима. Повећање обухвата ће бити остварено кроз праведније финансирање које ће узимати у обзир социоекономски статус студента и кроз афирмативне мере.

Нови *Закон о високом образовању* обезбеђује праведније, доступније и квалитетније образовање. Промена финансирања високог образовања у правцу укидања бинарног модела (буџетски-самофинансирајући студенти) је један од најважнијих циљева којим би се повећала доступност и праведност високог образовања. Нови систем уписа на основне студије кроз успостављање јединственог система обезбедиће упис у односу на потребе, односно повећаће број студената у приоритетним областима. Концепт „студент у центру учења“ биће додатно разрађен кроз измене стандарда за акредитацију.

Циљеви ка којима високо образовање стреми су и унапређење сарадње са послодавцима и привредом, јачање иновативног потенцијала и повећање иновативних исхода, као и јачање предузетничке компоненте високог образовања који ће се остварити кроз различите финансијске подстицаје од стране привреде и науке.

Интернационализација високог образовања, је предуслов за подизање квалитета високог образовања. Израда стратегије интернационализације и њена имплементација, која обухвата и финансијски подстицај за установе које највише доприносе, обезбедиће повећање мобилности студената и наставника.

Развој информационог система у области образовања је стратешко опредељење. Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Развијени су регистри високошколских установа, средњих и основних школа који садрже све податке о установама, наставном и ненаставном особљу, као и друге податке релевантне за финансирање и квалитет. На овај начин је оформљена комплетна слика са микроподацима из свих установа о стању у образовном сектору. Подаци се користе при доношењу свих системских одлука. Поред тога подаци су отворени за јавност што значи да све заинтересоване стране у сваком тренутку имају увид у податке који показују стање одређеног нивоа образовања.

Формирање регистара свих ученика и студената биће завршени до краја 2017. године што ће омогућити боље услове за доношење одлука на свим нивоима. До краја 2018. године биће завршен и информациони систем предшколског образовања и васпитања.

У току 2015. године употпуњен је правни оквир у области **целоживотног учења** што за последицу има системски приступ и очекивање пораста одраслих обухваћених неким обликом целоживотног образовања. Очекује се пораст акредитованих установа и програма који ће обезбедити достизање зацртаног стратешког циља до 2020, а то је обухват најмање 7% одрслог становништва неким од програма целоживотног учења. Значајно повећање очекује се у партиципацији одраслих полазника у акредитованим програмима који доводе до стицања јавног сертификата, чиме се повећана њихова запошљивост, професионална мобилност и флексибилност у радном оспособљавању и запошљавању. Успостављени механизам омогућује да се у оптималном року побољша квалификациона и образовна структура грађана Републике Србије - да стекну квалификације они који их немају; они који имају знања а која нису примењива, да стекну нова примењива ; појединци који са својим квалификацијама не могу да нађу посао у

струци, да се кроз овај флексибилнији и за њих примеренији пут, преквалификују за струку у којој ће лакше наћи посао.

Планови усклађивања институционалног оквира са правним тековинама ЕУ

Србија ће наставити са активним учешћем у радним групама у области Образовање и обука 2020 кроз обезбеђивање потребних финансијских средстава за њихов квалитетан рад и коришћењем стечених знања у доношењу одлука у области образовних политика. Такође, у поступку придруживања ЕУ и доношења нових закона или изменама постојећих, у складу са потребама дограђиваће постојеће или изграђивати нове институционалне оквире.

Сарадња на програмима ЕУ

Предвиђено је да Република Србија оствари пуноправно учешће у програму Еразмус+ почетком 2019. године. До тада ће се наставити спровођење припремних мера за пуноправно учешће које подразумевају пилотирање конкурса за пројекте и парцијално учешће у одређеним централизованим деловима програма.

ОМЛАДИНА И СПОРТ

1. Приказ статуса усклађености

Политике омладине и спорта су у надлежности држава чланица Европске уније. Успостављен је отворен метод координације у коме земље заједнички креирају приступе у овим областима ради усклађивања националних политика и постизања заједничких циљева и размењују примере добре праксе. Правни оквир политике у областима омладине и спорта Републике Србије је усаглашен са документима и начелима Европске уније у овим областима.

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Законом о младима („Службени гласник РС”, број 50/11) уређене су мере и активности које предузимају Република Србија, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, а које имају за циљ унапређивање друштвеног положаја младих и стварање услова за остваривање потреба и интереса у свим областима које су од интереса за младе. Закон о младима је усаглашен са правним тековинама Европске уније у омладинском пољу: Резолуција Савета о обновљеном оквиру европске сарадње у омладинском пољу 2010–2018/ЕУ стратегија за младе – инвестирање и оснаживање (Council Resolution of 27 November 2009 on a renewed framework for European cooperation in the youth field 2010-2018, „Official Journal of the EU”, С 311, 19/12/2009); Препорука Савета о мобилности младих волонтера на простору ЕУ од 20. новембра 2008. године (Council Recommendation of 20 November 2008 on the mobility of young volunteers across the EU, „Official Journal of the EU”, С 319, 13/12/2008) као и са две развојне иницијативе у оквиру развојне Стратегије ЕУ, Европа 2020: Млади у покрету (Communication from the

Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Youth on the Move, An Initiative to unleash the potential of young people to achieve smart, sustainable and inclusive growth in the European Union, COM(2010) 477 final, 15/9/2010) и Нове вештине за нове послове (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions – New Skills for New Jobs, Anticipating and Matching Labour Market and Skills Needs, COM(2008) 868 final, 16/12/2008).

Закон о спорту („Службени гласник РС”, број 10/16) донет је након широког консултативног процеса са свим релевантним чиниоцима система спорта у Републици Србији, укључујући представнике свих нивоа носилаца јавних власти (представници покрајинских органа и институција, као и представници јединица локалних самоуправа), високошколских установа, здравствених установа, спортских центара, националних спортских савеза, територијалних спортских савеза, стручних спортских удружења, спортских организација (клубова), као и спортисте, тренере, педагоге физичке културе, лекаре специјалисте спортске медицине и друга заинтересована лица. Доношење овог закона је изузетно важно са становишта потребе унапређења система спорта у Републици Србији, како би се с једне стране омогућило да се максимално повећа обухват бављења грађана спортом а да се с друге стране, подржи и даље развије домаћи врхунски спорт.

Не постоје релевантни прописи Европске уније који се директно односе на спорт, са којима је потребно ускладити одредбе Закона о спорту.

Закон о спорту је усклађен са политиком Европске уније у овој области израженој у више докумената: „Изјава о значају спорта” Амстердамске конференције из 1997; „Декларација о специфичним карактеристикама спорта – социјална функција спорта у Европи, кључни аспект за имплементацију заједничке политике” Европског савета из 2000. године; „Бела књига о спорту” из 2007. године; „Бела књига о спорту 2” из 2011; Саопштење Европске Комисије и Европског Парламента из 2011: „Развој европске димензије спорта”; Резолуција Европског парламента о Европској димензији спорта из 2012. године; судска пракса Европског суда правде (Одлука С 36/74, Walrave и Kos; Одлука С–13/76, Dona v Mantero; Одлука С–222/86, Heylens; Одлука С–415/93, Bosma; Одлука С–176/96, Lehtonen; Одлука С–325/08, Bernard; Одлука С–438/00, Kolpak; Одлука С–265/03, Simutenkov; Одлука С–152/08, Kahveci; Одлука С–51/96 и С–191/97, Deliege; Одлука Т–313/02 и С–519/04Р, Меса–Medina; Одлуке Т–193/03 и С–171/05Р, Piau; Одлука С–243/06, Charleroi и G–14). Закон о спорту је усаглашен и са општим документима Европске уније који се тичу слободе унутрашњег тржишта ЕУ, а посредно су значајни за област спорта у односу на обављање спортских активности и спортских делатности у Републици Србији, као што су: Уговор о функционисању ЕУ (одредбе члана 18 – забрана сваког облика дискриминације на основу држављанства), члана 45 – слобода кретања радника, члана 49. слобода пословног настањивања, члана 56 – слобода пружања услуга, чл. 101–109 – слобода тржишне конкуренције, чл. 151–155 – социјални дијалог); Уредба ЕУ 492/2011 о слободи кретања радника, Директива о услугама 123/2006/ЕЗ,. Узет је у обзир и члан 165. Уговора о функционисању ЕУ (Лисабонског уговора) у коме се спорт изричито помиње. Према том члану, Унија доприноси промоцији европске димензије спорта, при том водећи рачуна о његовим специфичним обележјима, његовој структури заснованој на волонтерским активностима, као и његовој социјалној и образовној функцији. Акција Уније има за циљ развој европске димензије спорта, помоћу промовисања поштења и отворености у спортским такмичењима и сарадњом међу организацијама одговорним за спорт, као и заштитом физичког и моралног интегритета спортиста, посебно младих спортиста. Унија и држа-

ве чланице, такође, подстичу сарадњу са трећим земљама и надлежним међународним организацијама у области образовања и спорта, а посебно са Саветом Европе. Да би допринео остваривању оваквих циљева, Европски парламент и Савет ће доносити одговарајуће препоруке и подстицајне мере.

Законом о спорту је унапређен законодавни оквир који уређује права и обавезе спортиста и других физичких лица у систему спорта, правни положај, организацију и регистрацију предузетника и правних лица у систему спорта, општи интерес у области спорта и задовољење потреба и интереса грађана на нивоу покрајина и јединица локалне самоуправе, финансирање, категоризацију, стратегију спорта, физичко васпитање деце предшколског узраста, школски спорт, универзитетски спорт, спортске објекте, организовање спортских приредаба, национална признања и награде за посебан допринос развоју и афирмацији спорта, вођење евиденција и надзор над радом организација у области спорта.

Такође, Закон треба да испуни следеће циљеве: установљење система спорта у складу са релевантним међународним документима, дефинисање конзистентне пирамидалне структуре спорта, како на државном, тако и на невладином нивоу са јасним дефинисањем надлежности, права, обавеза и одговорности у зависности од одговарајућег нивоа (држава, покрајина, град, Град Београд, општина – национални савез, спортска друштва, спортске организације), стварање основа за доношење и имплементацију дугорочније Националне стратегије развоја спорта, афирмација аутономије спортских савеза, унапређење стручног рада, стварање оквира за повећање обухвата бављења спортом деце, младих, жена, старих, хендикепираних, на радном месту, подршка и подстицање бављења спортом на вишим нивоима (врхунски спорт), уз дефинисање приоритета, укључујући и професионални спорт, обезбеђење планирања изградње и праћење искоришћености потребних спортских објеката и заштита намене постојећих спортских објеката, унапређење здравствене заштите спортиста и спортских стручњака, дефинисање основних права и обавеза спортиста, посебно малолетних и афирмација положаја врхунских и перспективних спортиста, унапређење система праћења стања у спорту и информационог система спорта дефинисање услова за обављање спортских активности и делатности, њихово разграничење у зависности од врсте активности и делатности и од тога да ли је у питању професионални или аматерски спорт, односно спортска рекреација.

Закон о спречавању допинга у спорту („Службени гласник РС”, број 111/14), у потпуности је усаглашен са Међународном конвенцијом о допингу у спорту и Светским антидопинг кодексом.

Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 22/15) усаглашена је са правним тековинама Европске уније. Овом стратегијом се дефинише девет стратешких циљева (запошљавање и предузетништво; образовање, васпитање и обука; активизам и активно учешће; здравље и благостање; безбедност; социјална укљученост; мобилност; информисање; култура и креативност) у областима од интереса за младе. Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године усаглашена је са оквиром омладинске политике у Европској унији дефинисаним кроз отворен метод координације: Заједнички извештај Савета и Европске комисије о спровођењу обновљеног оквира за европску сарадњу у области рада са младима (2012 Joint Report of the Council and the Commission on the implementation of the renewed framework for European cooperation in the youth field, „Official Journal of the EU”, С 394, 20/12/2012), Закључци Савета о доприносу квалитета омладинског рада развоју, благостању и социјалној инклузији младих од 16. и 17. маја 2013. године (Council Conclusions of 16-17 May 2013 on the contribution of quality youth work to the development, well-being and social inclusion of young people, „Official Journal of the EU”,

С 168, 14/6/2013), Закључци Савета о повећању потенцијала омладинске политике приликом постизања циљева стратегије Европа 2020 од 16. и 17. маја 2013. године (Council Conclusions maximizing the potential of youth policy in addressing the goals of the Europe 2020 Strategy, „Official Journal of the EU”, С 224/2, 3/8/2013), Закључци Савета о унапређењу социјалне инклузије младих који нису у образовању, нису запослени, нити на обуци од 25. и 26. новембра 2013. године (Council Conclusions on enhancing the social inclusion of young people who are not in employment, education or training, Brussels 25-26 November 2013); Уредба ЕУ о успостављању Еразмус+ програма за образовање, обуку, младе и спорт 2014–2020 (EU Regulation no 1288/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing Erasmus+: the Union programme for education, training, youth and sport, „Official Journal of the EU”, L 347, 20/12/2013); Резолуција Савета и представника влада држава чланица о прегледу процеса структурираног дијалога укључујући и социјалну инклузију младих од 20. маја 2014. године (Resolution of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, of 20 May 2014 on the overview of the structured dialogue process including social inclusion of young people, „Official Journal of the EU”, С 183/01, 14/6/2014) и ЕУ Радни план за младе 2014-2015 (Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, of 20 May 2014 on a European Union Work Plan for Youth for 2014-2015, „Official Journal of the EU”, С 183/02, 14/6/2014).

Акционим планом за спровођење Националне стратегије за младе за период од 2015. до 2017. године („Службени гласник РС”, број 70/15) прецизирани су индикатори који прате степен реализације активности дефинисаних Националном стратегијом за младе за период од 2015. до 2025. године, период и ниво реализације, носиоци и учесници процеса реализације, као и укупна потребна средства за реализацију активности.

Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период 2014–2018, са Акционим планом („Службени гласник РС”, број 1/15) утврђује стање у области спорта које постоји у тренутку доношења стратегије, основне принципе на којима се темељи развој спорта у Републици Србији, краткорочне, периодичне и дугорочне спортско–развојне циљеве у периоду за који се доноси и носиоце реализације тих циљева, садржину, обим и процењену вредност активности на реализовању постављених спортско–развојних циљева и обавеза и задатке носилаца јавне власти свих нивоа и носилаца спортских програма на реализацији постављених спортско–развојних циљева. Програмима развоја спорта покрајина и јединица локалне самоуправе утврђује се, у складу с националном стратегијом, исти обухват за те територијалне целине. Полазећи од тога да спорт обухвата сваки облик физичке активности која доприноси физичкој спремности, добром стању менталног здравља и социјалном повезивању (организована или неформална рекреација, такмичарски спорт, традиционалне и друге спортске игре), Стратегија ће своје деловање посебно усмерити на следеће приоритете: развој спорта деце и омладине, укључујући и школски спорт; повећање обухвата бављења грађана спортом кроз развој и унапређење спортске рекреације; развој и унапређење врхунског спорта; развој и унапређење спортске инфраструктуре.

Општих циљева има осам, а у оквиру и приоритетних и општих циљева, дефинисано је 49 посебних циљева. Акционим планом су предвиђене мере, активности, рокови, одговорни субјекти и ресурси који су неопходни за реализацију циљева које је поставила Стратегија, а предвиђени су и индикатори за праћење реализације активности и временски оквири.

Области које су утврђене као општи интерес у области спорта, односно потребе грађана у области спорта, дефинисане су у складу са упоредноправним решењима, Европском спортском повељом, Европском повељом спорта за све и Европском урбаном по-

вељом Савета Европе и Декларацијом о специфичним карактеристикама спорта и Европским моделом спорта ЕУ.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Министарство омладине и спорта је надлежно за координацију, развој и унапређење омладинске политике на свим нивоима, систем, развој и унапређење спорта и физичке културе у Републици Србији, као и спровођење националне политике и стратешких докумената у области омладине и спорта.

Савет за младе је саветодавно тело које је у јануару 2014. године образовала Влада у складу са Законом о младима, с циљем да подстиче и усклађује активности у вези са развојем и спровођењем омладинске политике и предлаже мере за њено унапређење. Образовањем и радом Савета за младе створени су услови за партнерство органа државне управе и омладинских удружења у процесу доношења и спровођења прописа јавних политика у областима од интереса за младе.

Фонд за младе таленте Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 71/08, 44/09, 37/11, 19/12, 86/12, 102/12, 56/13, 87/13, 64/14, 114/14, 59/15, 80/16 и 101/16) којим председава министар надлежан за омладину и спорт, основан је с циљем да омогући континуирану подршку талентованим младима за њихов даљи професионални напредак.

Овлашћења за спровођење омладинске политике на покрајинском нивоу припадају **Покрајинском секретаријату за спорт и омладину**. На локалном нивоу, активно је **129 канцеларија за младе**.

У невладином сектору, основни актери у области омладинске политике су: **Кровна организација младих Србије** – највише представничко тело младих у Републици Србији, савез удружења који тренутно окупља 97 организација и који је члан Европског омладинског форума; **Национална асоцијација канцеларија за младе** – мрежа локалних канцеларија за младе (тренутно обухвата 102 канцеларије за младе) основана с циљем да осигура квалитет омладинске политике на локалном нивоу; **Национална асоцијација практичара/ки омладинског рада** – савез удружења (окупља 68 активних чланова) основан с циљем осигурања квалитета програма омладинског рада и препознавање компетенци стечених кроз неформално учење у омладинском раду.

Институционални оквир за спровођење Закона о спорту укључује Министарство омладине и спорта, аутономне покрајине, локалне самоуправе, Завод за спорт и медицину спорта Републике Србије, Антидопинг агенцију Републике Србије, Спортски савез Србије, Олимпијски комитет Србије и Параолимпијски комитет Србије, док се општи интерес у области спорта остварује преко националних спортских савеза.

Завод за спорт и медицину спорта Републике Србије је установа која обавља делатност ради развоја стручног рада и задовољавања стручних потреба у области спорта. Надлежност овог завода је утврђена чланом 107. Закона о спорту. Завод има статус Националног тренинг центра и обавља и здравствену делатност, односно одређене послове здравствене делатности, у складу са законом којим се уређује здравствена заштита.

Антидопинг агенција Републике Србије је основана Законом о спречавању допинга у спорту 2005. године и послује као установа у складу са прописима о јавним службама. У свом делокругу рада има превенцију допинга и санкционисање уколико се прекрше антидопинг правила.

Учешће невладиног сектора у спортском систему Републике Србије је у складу са Европском спортском повељом, Европском повељом спорта за све, Европском урбаном повељом Савета Европе, Декларацијом о специфичним карактеристикама спорта и Европским моделом спорта ЕУ.

До краја октобра 2017. године укупан број регистрованих спортских удружења и савеза износи 13.761, односно: 12.258 спортских удружења, 319 спортских друштава, 496 гранских спортских савеза, 458 територијалних спортских савеза, 82 стручна спортска удружења и 144 других удружења и савеза у области спорта.

Систем спорта дефинисан је кроз пирамидалну структуру и то као неконсолидован систем. Министарство омладине и спорта, покрајински секретаријат за спорт и омладину и јединице локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности, су носиоци јавне власти који координирају, прате и унапређују систем спорта. На врху пирамиде спорта налазе се невладине кровне организације и то: Олимпијски комитет Србије, који је на основу Закона о спорту надлежан за праћење развој и унапређење врхунског спорта и система врхунског спорта у олимпијским спортовима, организацију и одржавање међународних спортских такмичења која су у надлежности Међународног олимпијског комитета, одржавање међудржавне и међународне спортске сарадње и реализацију програма и пројеката из ове области које су од општег интереса за Републику Србију, а чланице су национални грански спортски савези олимпијских спортова, Параолимпијски комитет Србије који је надлежан за праћење, развој и унапређење спорта особа са инвалидитетом, организацију и одржавање међународних спортских такмичења која су у надлежности Међународног параолимпијског комитета, а чланице су национални грански спортски савези параолимпијских спортова и Спортски савез Србије који је надлежан за праћење, развој и унапређење спортске рекреације, спорта деце, укључујући физичко васпитање деце предшколског узраста и школски спорт, универзитетски спорт, спорт у дијаспори и врхунског спорта у неолимпијским спортовима, развој и унапређење неолимпијских спортова, а чланице су национални грански спортски савези у неолимпијским спортовима и стручна удружења и територијални савези. На локалном нивоу, развој и унапређење спорта у надлежности је територијалних савеза чији су чланови спортске организације (спортски клубови) са те територије.

У складу са Законом о спорту, ради усклађивања активности на спречавању насиља и недоличног понашања гледалаца на спортским приредбама, допинга у спорту, намештања утакмица и других негативних појава у спорту, као и испуњавања међународних обавеза у овим областима, Влада образује Национални савет за спречавање негативних појава у спорту и утврђује његов састав, задатке и друга питања од значаја за његов рад. Национални савет обавезно чине представници министарства надлежног за унутрашње послове, министарства надлежног за правосуђе, министарства надлежног за образовање и Министарства омладине и спорта. Влада је на седници одржаној 22. августа 2017. године, донела Одлуку о образовању Националног савета за спречавање негативних појава у спорту („Службени гласник РС”, број 79/17). Задатак Савета је да усклађује активности на спречавању насиља и недоличног понашања гледалаца на спортским приредбама, допинга у спорту, намештања утакмица и других негативних појава у спорту, као и испуњавање међународних обавеза у тим областима.

в) Опис до сада преузетих мера и активности

Република Србија је први пут у оквиру процеса отвореног метода координације 2014. године учествовала у припреми прилога за ЕУ извештај о младима, уз учешће свих релевантних државних органа и институција, као и организација цивилног друштва. Као земља кандидат за чланство у ЕУ, Република Србија је у јулу 2017. године позвана да припреми национални прилог као допринос ЕУ Извештају о младима који ће 2018. године објавити Европска комисија. Министарство омладине и спорта је уз учешће цивилног омладинског сектора координирало израду наведеног прилога и исти доставило Европској комисији 15. октобра 2017. године. У оквиру отвореног метода коор-

динације, Министарство омладине и спорта је до сада учествовало у експертској групи за праћење ЕУ индикатора о младима и заинтересовано је да по позиву Европске комисије учествује у осталим експертским групама отвореног метода координације. На националном нивоу представници Министарства омладине и спорта учествују у раду неколико тематских радних група отвореног метода координације у области образовања и обуке ЕУ. Република Србија је од 2015. године постала пуноправни члан Европске мреже политике целоживотног вођења.

С циљем спровођења Националне стратегије за младе за период од 2015. до 2025. године финансирају се пројекти удружења и јединица локалне самоуправе. Само у периоду 2014-2016. године, финансирано је 105 пројеката усмерених ка смањењу незапослености, подстицању предузетништва и samozapoшљавања младих. Преко 10.000 младих је прошло кроз обуке којима се доприноси запошљавању и запошљивости младих, 1460 младих је прошло програме стручне и радне праксе, од чега се до сада запослило или samozapoслило преко 800 младих. У 2017. години је одобрен 31 програм/пројекат којим је планирано запошљавање и samozapoшљавање 237 младих, обезбеђена стручна пракса за 170 младих, обуке за повећање запошљивости за око 3.620 младих, а биће формирана и четири бизнис инкубатора.

У циљу активног учешћа младих у друштву, развијања здравих стилова живота друштвено одговорног односа према заједници у последње четири године око 19.500 младих је учествовало у програмима и пројектима који промовишу здраве и безбедне стилове живота; реализовано је 610 омладинских волонтерских пројеката и 127 међународних волонтерских кампова, на којима је учествовало преко 900 волонтера из 25 земаља и више од 1000 младих из Србије и уложено више од 88.500 волонтерских сати; отворене су 33 теретане/спортска објекта на отвореном, реновирана и опремљена 44 омладинска клуба.

Имајући у виду да је омладинска политика међуресорно питање Одлуком Владе **образована је у јануару 2016. године мултисекторска Радна група за праћење и спровођење Националне стратегије за младе до 2018. године.**

Фонд за младе таленте Републике Србије је од 2008. године наградио и стипендирао више од 22.665 ученика средњих школа и студената. Поред финансијске помоћи, младима је пружена подршка ради стицања радног искуства кроз сарадњу Фонда са водећим компанијама и институцијама у земљи. Кроз обуке и радионице је прошло 1250 стипендиста, а више од 300 студената је добило могућност праксе и запослења.

С циљем интензивирања регионалне сарадње у омладинском сектору и јачања европске перспективе младих, а у складу са иницијативом председника Владе на Конференцији земаља западног Балкана (Берлин, август 2014. године) интензивиране су активности у вези са покретањем регионалног програма сарадње младих. Споразум о оснивању Регионалне канцеларије за сарадњу младих потписан је на Самиту о западном Балкану који је одржан у Паризу 4. јула 2016. године. Народна скупштина Републике Србије донела је Закон о потврђивању Споразума о оснивању Регионалне канцеларије за сарадњу младих, са Статутом на седници одржаној 29. маја 2017. године. Успостављањем основних интерних структура, Регионална канцеларија са седиштем у Тирани је постала оперативна од 4. јула 2017. године. Пратећи обавезе предвиђене Статутом Регионалне канцеларије, Република Србија је почетком септембра 2017. године уплатила Регионалној канцеларији контрибуцију. Регионална канцеларија је у октобру 2017. године објавила позив за подношење пројеката на који могу да се пријаве и субјекти омладинске политике из Републике Србије. Како је Статутом Регионалне канцеларије предвиђено успостављање локалних огранака у учесницама процеса, Република Србија је обезбедила у Београду простор за ту намену који ће бити стављен у функцију до краја 2017. године.

Такође, Министарство омладине и спорта је кроз билатералну међународну сарадњу започело од 2015. године активности на реализацији неколико вишегодишњих пројеката с циљем унапређења услова за запошљавање и запошљивост младих (Немачка организација за међународну сарадњу (GIZ), Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC), као и кроз пројекте претприступне помоћи ЕУ и Организацију Уједињених нација за индустријски развој (UNIDO)). Додатно, у сарадњи са УН фондовима, попут UNFPA и UNDP, спроведене су и активности информисања младих о партиципацији у остваривању УН Агенде 2030, као и о укључивању у пројекте заштите животне средине и могућностима у зеленом предузетништву.

Од ступања на снагу новог ЕУ програма Еразмус+, од 2015. до 2017. године Европска унија је у оквиру омладинске компоненте програма подржала у Србији са укупно преко 4,3 милиона евра 84 међународна омладинска пројекта. Такође, Република Србија је најактивнија земља западног Балкана са 40⁵⁵ акредитованих организација и канцеларија за младе за учешће у Европском волонтерском сервису. Информисање о омладинској компоненти Еразмус+ програма, кроз организовање Националног инфо дана и обука за представнике канцеларија за младе и омладинских удружења настављено је током 2016. и 2017. године у сарадњи са Темпус фондацијом –Еразмус+ канцеларијом.

Након што су у јулу 2016. године започете припремне мере за пуноправно учешће Србије у овом програму, Фондација Темпус је постала задужена и за спровођење омладинске компоненте Еразмус+ програма у Србији. У складу са тим, током 2017. године Фондација Темпус је реализовала позив за подношење пријава за Еразмус+ пројекте за ову годину у оквиру припремних мера за пуноправно учешће Србије у Еразмус+ програму за КА1 – Мобилност младих. Кроз исти је подржана реализација 13 омладинских пројеката укупне вредности преко 175 хиљада евра.

У складу са Законом о спорту, а на основу члана 65. став 7, донет је Правилник о садржини и начину вођења Регистра удружења, друштава и савеза у области спорта („Службени гласник РС”, број 32/16), којим се уређује садржина, осим података о личности, и начин вођења Регистра удружења, друштава и савеза у области спорта, предмет регистрације, садржина и образац пријаве за упис у Регистар и регистрацију других података, документација која се уз пријаву прилаже, као и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре у вођењу Регистра.

На основу члана 120. став 2. тачка 2) Закона о спорту, донет је Правилник о спортским гранама и областима спорта у Републици Србији и спортским дисциплинама у оквиру спортских грана и области спорта („Службени гласник РС”, бр. 51/16, 95/16, 59/17 и 84/17), којим се утврђују спортске гране и области спорта у Републици Србији и спортске дисциплине у оквиру спортских грана и области спорта.

На основу члана 118. став 10. Закона о спорту, донет је Правилник о одобравању и финансирању програма којима се остварује општи интерес у области спорта („Службени гласник РС”, број 64/16), којим се прописују критеријуми и начин одобравања програма, односно пројекта којима се остварује општи интерес у области спорта и доделе средстава, изглед и садржина предлога програма, односно пројекта и документације која се уз предлог подноси, садржина и изглед извештаја о реализацији програма и начин и поступак контроле реализације одобрених програма, односно пројекта.

На основу члана 120. став 2. тачка 1) Закона о спорту, донет је Правилник о надлежним националним спортским савезима за спортске гране и области спорта у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 95/16), којим се утврђују надлежни национални спортски савези за спортске гране и области спорта у Републици Србији.

⁵⁵ Податак на дан 20. октобар 2017. године.

На основу члана 120. став 2. тачка 3) Закона о спорту, донет је Правилник о спортским гранама од посебног значаја за РС („Службени гласник РС”, број 95/16), којим се утврђују спортске гране од посебног значаја за Републику Србију.

На основу члана 139. став 9. Закона о спорту, донет је Правилник о националној категоризацији спортова („Службени гласник РС”, број 12/17), којим се одређује ранг спортских грана у Републици Србији.

На основу члана 168. став 11. Закона о спорту, донет је Правилник о националним евиденцијама у области спорта („Службени гласник РС”, број 24/17), којим се прописује садржај, начин вођења и начин и услови коришћења података из националних евиденција у области спорта.

На основу члана 35. став 2, а у вези са чланом 96. став 3, чланом 98. став 3, чланом 102. став 4, чланом 103. став 4, чланом 105. став 3. и чланом 106. став 2. Закона о спорту, донет је Правилник о ближим условима за обављање спортских активности и спортских делатности („Службени гласник РС”, број 42/17), којим се утврђују ближи услови за обављање спортских активности и спортских делатности од стране спортских организација, спортских друштава, гранских спортских савеза, територијалних спортских савеза, стручних и других удружења и савеза у области спорта.

На основу члана 130. став 11. Закона о спорту, донет је Правилник о подношењу извештаја о одобреним и реализованим програмима и пројектима којима се задовољавају потребе и интереси грађана у области спорта („Службени гласник РС”, број 73/17), којим се уређује садржај, рокови и начин подношења извештаја о одобреним и реализованим програмима и пројектима којима се задовољавају потребе и интереси грађана у области спорта.

У области спорта, образована је Радна група чији је задатак предлагање мера ради усклађивања активности на спровођењу Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2014–2018. године према динамици утврђеној Акционим планом са спровођење те стратегије, праћење реализације Стратегије, учешће у евалуацији и припреми годишњих извештаја. Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период 2014–2018. године, представља континуитет политике планирања и унапређења система спорта у земљи, с циљем још бољег и ефикаснијег функционисања система.

До краја 2017. године, биће формирана радна група за евалуацију Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2014 – 2018. године, као и радна група за израду нове Стратегије, у складу са Законом о спорту.

Објављен је „Приручник за израду програма развоја спорта на територијама јединица локалне самоуправе” и достављен је свим јединицама локалне самоуправе, у циљу ефикасније израде програма развоја спорта на њиховој територији.

У вези са спровођењем, праћењем, оцењивањем и извештавањем, када је у питању Стратегија, уређена је база података са именима лица и њихових заменика, одговорних за њено спровођење и то за све јединице локалне самоуправе, Покрајински секретаријат за спорт и омладину, индиректне буџетске кориснике, кровне организације и националне гранске спортске савезе.

У оквиру иницијативе унапређења спорта деце и омладине, а кроз реализацију програма школског спорта, настављена је реализација пројекта „Спорт у школе” који Министарство омладине и спорта реализује са Савезом за школски спорт Србије. У 80 градова и 108 школа у земљи укључено је 6.000 ученика. Циљ програма је да се деца од првог до четвртог разреда основне школе укључе у спортске активности и стекну навике за бављењем спортом.

Удружење Студентске и омладинске физичке активности – СОФА, је основано са циљем да својим деловањем доприноси развоју, афирмацији и промоцији спорта и фи-

зичких активности, као и повећању бављења добровољним и рекреативним спортом у свим сегментима становништва, а првенствено међу омладином и студентима.

У 2016. години завршена је реализација друге фазе реконструкције Омладинског спортског кампа Караташ и изградња атлетског стадиона у Новом Пазару. У току 2017. године, између осталих, настављена је реконструкција кампа у Караташу трећа фаза, а започели су и радови на завршетку спортске хале у Мионици која ће својим капацитетима омогућити стварање рукометног центра.

2. Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

- а) Планови у погледу потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Република Србија ће користити индикаторе ЕУ у омладинској политици приликом праћења примене Националне стратегије за младе за период од 2015. до 2025. године и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за младе у периоду од 2015. до 2017. године.

У припреми су измене и допуне Закона о младима с циљем побољшања правног оквира за спровођење омладинске политике (нови механизми за оснаживање и већу партиципацију младих у друштву; унапређивање улоге и одговорности кровног савеза; могућности оснивања установа у области омладинске политике; квалитет рада канцеларија за младе; професионализација рада у омладинском пољу; финансирање програма и пројеката од јавног интереса; систем мониторинга и евалуације спровођења Националне стратегије за младе и локалних акционих планова као основе за доношење одлука заснованих на чињеницама). Очекује се доношење измена и допуна Закона о младима у Народној скупштини у првом кварталу 2019. године.

У складу са Акционим планом за спровођење Националне стратегије за младе у плану је јачање различитих механизма за структурирани дијалог са младима, пре свега кроз рад Савета за младе који је образовала Влада, као и рад покрајинских и локалних савета за младе. Такође, планирана је интензивна сарадња са институцијама које покривају различите области од интереса за младе ради укључивања младих у доношење и спровођење јавних политика, али и израде тзв. Агенде за младе тј. оперативног планског документа за рад са младима и за младе у оквиру министарстава и институција, установа и организација, коју треба развити на основу Националне стратегије за младе и Акционог плана, и која ће бити усклађена са мандатом, улогом и врстом подршке која се пружа младима. Република Србија се на овај начин припрема за успостављање будуће Националне радне групе за структурирани дијалог, чиме би се омогућило да млади и институције из Републике Србије могу да учествују у свим процесима везаним за структурирани дијалог на европском нивоу. Ова група треба да обухвати представника Кровне организације младих Србије која је чланица Европског омладинског форума и представнике институција надлежних за младе. Требало би да буде формирана након што Република Србија постане пуноправна чланица ЕУ. До тада, Република Србија учествује на добровољној основи на састанцима везаним за јачање структурираног дијалога и ЕУ омладинским конференцијама које организује Европска комисија. У току је евалуација постојећег Акционог плана и израда новог Акционог плана за спровођење Националне стратегије за младе у периоду од 2018. до 2020. године.

Омладина и омладински радници могу да учествују у активностима Еразмус+ које се односе на младе, у оквиру Кључне акције 1 (Пројекти мобилности за омладину и омладинске раднике) и Кључне акције 3 (Састанци између омладине и доносилаца одлука у области младих) као партнери, а од 2015. године отворена им је и могућност директног

аплицирања Извршној агенцији за образовање, аудиовизуелну политику и културу у оквиру Кључне акције 2 (Јачање капацитета у области младих). Пуноправно учешће у овом програму подразумева постојање адекватне структуре (Националне агенције) за спровођење Програма на националном нивоу, која ће имати одговарајуће капацитете за обезбеђивање доброг децентрализованог управљања средствима ЕУ.

У складу са Акционим планом за спровођење Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2014 – 2018. године националне политике свих нивоа јавне власти у области спорта и релевантна легислатива требају да се заснивају на Европској спортској повељи и Европском кодексу спортске етике и све јавне власти требају да позивају своје спортске организације да при раду узимају у обзир принципе садржане у овим документима Савета Европе. Остваривање циљева Европске спортске повеље представља оквир и за улогу локалне заједнице у развоју спорта. Улога јавних власти је првенствено комплементарна активностима спортског покрета. Зато је блиска сарадња са невладиним спортским организацијама од суштинског значаја за остваривање циљева Европске спортске повеље. Јавне власти требају да обезбеде аутономију спортског покрета, пошто су активности јавних власти само допуна делатности спортских организација.

Кроз јавне трибине, округле столове, потребно је доносиоце одлука у јединицама локалних самоуправа упознати са свим процедурама и прописима који се тичу доношења одлуке о финансирању програма из области спорта којим се остварује општи интерес на територији јединица локалних самоуправа и радити на едукацији особа које су у јединицама локалне самоуправе задужене за контролу утрошка средстава за реализацију програма из области спорта који су финансирани из буџета јединица локалних самоуправа као и за коришћење софтвера за праћење Програма развоја спорта чија је израда планирана на централном нивоу. У циљу припрема за едукацију, у 2016. години израђен је Приручник за финансирање програма у области спорта у јединицама локалне самоуправе, а ради се на издавању приручника приручника за ЈЛС у вези са спровођењем донетих Програма развоја спорта по приоритетима националне Стратегије и јачање капацитета на свим нивоима власти.

У складу са Законом о спорту потребно је доношење преосталих предвиђених прописа за спровођење Закона, доношењем измена или допуна постојећих или доношењем нових подзаконских аката, а рок за њихово доношење је фебруар 2018. године, при чему ће се водити рачуна о приоритетима датим у правним тековинама и начелима ЕУ у области спорта.

У наредном периоду Министарство омладине и спорта вршиће континуирано праћење и анализу у области пружања услуга у спорту, у циљу хармонизације и унапређења прописа, у овој области до краја 2021. године.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања институционалне структуре и административних капацитета

Послове у вези са процесом европских интеграција из надлежности Министарства омладине и спорта обавља Сектор за међународну сарадњу и европске интеграције, а по потреби и остале организационе јединице Министарства.

У функцији достизања потребних способности државних службеника ради одговорног и квалитетног учешћа у претприступној помоћи ЕУ, посебна пажња се посвећује усавршавању кадрова. У наредном периоду, у области европских интеграција тежишни задаци Министарства омладине и спорта су оптимизација кадрова, интензивирање активности међународне сарадње у областима омладине и спорта и реализација ИПА

пројеката из области унапређења запошљивости младих, изградње, реконструкције, адаптације и завршетка спортских објеката, као и реконструкције дејчјих игралишта широм Србије.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Приликом одређивања приоритета у раду у наредном периоду Република Србија ће узети у обзир Заједнички извештај о спровођењу обновљеног оквира за европску сарадњу у области рада са младима (новембар 2015. године), Резолуцију о акционом плану ЕУ за младе (2016-2018), као и Резолуцију о побољшању политичког учешћа младих у демократском животу Европе (новембар 2015).

Као земља кандидат, Република Србија очекује позив да учествује и у свим експертским групама отвореног метода координације из области омладине које треба да се успоставе у складу са управо донетим ЕУ Акционим планом за младе 2016-2018, а које ће се бавити следећим темама: дефинисање посебног доприноса омладинског рада, као и неформалног и информалног учења у сврху подстицања активног грађанства и партиципације младих у диверсификованим и толерантним друштвима, као и превенција маргинализације и радикализације која потенцијално резултира насилним понашањем; препознавање ризика, могућности и импликација дигитализације по младе, омладински рад и омладинску политику.

3.26.2 КУЛТУРА

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област културе је првенствено у надлежности држава чланица. Уговором о функционисању Европске уније (чл. 167) предвиђено је да Унија подстиче сарадњу између држава чланица и подржава и допуњује њихове активности уз пуно поштовање њихове националне и регионалне културне разноликости. Правне тековине у области културе углавном се састоје од оквира за сарадњу, који чине програми и Отворени метод координације (ОМК) који треба да допринесе приближавању националних политика и остваривању заједничких циљева.

Чланом 103. Споразума о стабилизацији и придруживању закљученог између Европских заједница и њихових држава чланица и Републике Србије, који се односи на културну сарадњу, стране су се обавезале да промовишу културну сарадњу у циљу повећања међусобног разумевања и поштовања између појединаца, заједница и народа, као и да сарађују ради промовисања културне разноликости, нарочито у оквиру Унескове Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза, која представља главну компоненту правних тековина Европске уније у области културе (CELEX 32006D0515).

Република Србија ратификовала је Конвенцију о заштити и унапређењу разноликости културних израза 2009. године (Закон о потврђивању Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза, "Службени гласник РС", број 42/09), а 2013. године поднела је Унеску први четворогодишњи извештај о њеном спровођењу. У току је припрема другог четворогодишњег извештаја о спровођењу Конвенције.

Европска комисија прати оквир културне политике кроз призму заштите и промовисања разноликости културних израза. Такође мери и се учешће Србије у програ-

мима ЕУ као што су *Креативна Европа* и *Европске престонице културе*. Према оцени Европске комисије, културна политика Србије је у великој мери усклађена са политиком ЕУ у области културе.

Остале правне тековине ЕУ:

- Уредба (ЕУ) број 1295/2013 Европског парламента и Савета од 11. новембра 2013. године о успостављању програма *Креативна Европа* (2014-2020) и стављању ван снаге одлука број 1718/2006/ЕЗ, број 1855/2006/ЕЗ и број 1041/2009/ЕЗ (CELEX: 32013R1295)
- Резолуција Савета од 15. новембра 2007. године о Европској агенди за културу/ Resolution of the Council of 16 November 2007 on a European Agenda for Culture (CELEX: 32007G1129(01))
- Одлука бр. 1194/2011/ЕУ Европског парламента и Савета, од 16. новембра 2011. године о успостављању акције Европске уније за ознаку европског наслеђа (CELEX: 320011D1194)
- Одлука бр. 445/2014/ЕУ Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о успостављању иницијативе Уније за Европске престонице културе у раздобљу од 2020. до 2033. године и стављању ван снаге Одлуке бр. 1622/2006/ЕЗ (CELEX: 32014 D0445)

Република Србија је званично приступила програму *Креативна Европа* јуна 2014. године, потписивањем Споразума између Европске уније и Републике Србије о учешћу РС у поменутом програму. На основу Споразума, Република Србије учествује у следећим потпрограмима *Креативне Европе*: Потпрограм *Култура*; Интерсекторски програм (уз изузетак Установе за гаранцију културног и креативног сектора); потпрограм МЕДИА (од децембра 2015. године када је Република Србија испунила све услове утврђене у Директиви 2010/13/ЕУ Европског парламента и Савета од 10. марта 2010. године и у складу са чланом 8. Уредбе (ЕУ) бр. 1295/2013 о успостављању програма *Креативна Европа*).

Учешће Републике Србије у програму *Креативна Европа* је од посебног и стратешког значаја јер се тиме обезбеђује интеграција наше културе у међународне културне токове, подстиче мобилност уметника и културних стваралаца, промовише културна разноликост и интеркултурни дијалог, као и финансијска подршка за домаће културне организације – како јавног, тако и цивилног сектора.

Циљеви *Европске агенде за културу*, засновани на промоцији културне разноликости и интеркултурног дијалога, промоцији културе као катализатора за стваралаштво и промоцији културе у својству виталног елемента у међународним односима, на одређен начин спроводе се кроз приоритете Министарства културе и информисања. Приоритети се, између осталог, заснивају на следећим постулатима: слобода културног и уметничког стваралаштва, поштовање права на културу, равноправност свих култура; очување културног идентитета и заштита и унапређење разноликости културних израза, рехабилитација културног наслеђа као покретача помирења и економског развоја, подршка развоју уметничког квалитета и иновативности, успостављање савремених, ефикасних, ефективних и креативних система управљања у култури, јавност деловања, а који се реализују управо суфинансирањем програма и пројеката у култури преко годишњих конкурса. *Отворени метод координације* (ОМК) усмерен је на стратешко осигурање снажног, дуготрајног развоја, већи број радних места и боље послове са већом социјалном кохезијом, Министарство културе и информисања исказало је заинтересованост за учешће у структурама које су успостављање на основу овог механизма, имајући у виду флексибилност приступа, јачање духа партнерства међу државама члани-

цама и, пре свега, досадашње резултате који су постигнути у другим секторима (социјална политика и политика запошљавања). Препознајући значај ОМК, међуминистарског оквира за размену добрих пракси и мишљења у вези са културним политикама, који за крајњи циљ имају међусобно учење, Република Србија је спремна да у будућем раду примени овај механизам на више нивоа кроз рад оперативних радних тела министарства, али и кроз интерминистарску сарадњу.

Министарство културе и информисања израдило је *Стратегију развоја културе у Републици Србији од 2017. до 2027. године* и пратећи акциони план. Текст Стратегије био је отворен за јавну расправу од 1. јуна до 30. септембра 2017. Стратегија би требало да буде усвојена од стране Владе Србије до краја 2017. године, а потом и од стране Народне скупштине Републике Србије.

У складу са чланом 20. Закона о култури („Службени гласник РС“, број 72/09,13/16 и 30/16 –спр.) Стратегија садржи: анализу постојећег стања културне делатности и стваралаштва у Србији; основне поставке културног развоја; стратешке правце и инструменте културног развоја; план реализације и критеријуме, индикаторе и поступке евалуације.

Унапређење међународне сарадње и процеса европских интеграција један је од циљева развоја културе дефинисаних Стратегијом. Мере за остварење овога циља укључују: учешће у програмима ЕУ: Креативна Европа – потпрограми Култура и МЕ-ДИА (и другим сличним програмима након истека наведеног), учешће у програму ЕУ - Европске престонице културе; пружање подршке Граду Новом Саду, који је проглашен за Европску престоницу културе за 2021. годину; јачање капацитета установа културе и ОЦД за аплицирање за средства из међународних фондова.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство културе и информисања остварује општи интерес у култури и спроводи културну политику као скуп циљева и мера подстицања културног развоја. Институционални оквир у култури представљају и органи аутономних покрајина, односно јединица локалне самоуправе надлежни за послове културе у оквиру утврђених надлежности, и установе културе чији су оснивачи Република Србија, АП, односно јединице локалне самоуправе и национални савети националних мањина.

Културна делатност, којом се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана као и остваривање других законом утврђених интереса у области културе обавља се у установама културе које се оснивају ради обављања ове делатности у областима културног стваралаштва и областима заштите културних добара. На републичком нивоу постоји 26 установа културе док је у Србији регистровано преко 500 установа културе различитог профила. Република Србија је оснивач 26 установа културе од којих пет чине установе културе у области савременог стваралаштва и 21 установа културе у области заштите културног наслеђа. Национални савет за културу образован је као стручно-саветодавно тело које Народној скупштини, министарству надлежном за културу и Влади треба да обезбеђује сталну стручну подршку у очувању, развоју и ширењу културе.

У циљу имплементације програма *Креативна Европа*, у оквиру Министарства културе и информисања Републике Србије оформљен је *Деск Креативна Европа Србија*. Основни задатак Деска је пружање подршке установама културе и организацијама цивилног друштва у Републици Србији које желе да обезбеде учешће у програму .

Потписивањем протокола о сарадњи са Фондом *Европски послови* у Новом Саду 14. новембра 2014. године, оформљена је *Антена канцеларија Деска Креативна Европа Србија*. Поред тога што ће пружати подршку *Деску Креативна Европа Србија* у спрово-

вођењу Програма, мисија *Антена канцеларије* је да се брине о специфичним потребама АП Војводине – јачању програмско-организационих капацитета установа и организација у култури које делују на нивоу АП Војводине, очувању културне разноликости, интеркултурном дијалогу и интернационализацији.

При Филмском центру Србије у јануару 2016. године оформљен је МЕДИА деск Србија. Циљ МЕДИА деска је да пружи подршку представницима аудиовизуелног сектора који желе да обезбеде учешће у потпрограму МЕДИА.

У циљу успешног спровођења Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза формирана је и Национална Контакт тачка (чл. 9. и 28. Конвенције) у Министарству културе и информисања и Заводу за проучавање културног развика.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Град Нови Сад проглашен је 13. октобра 2016. Европском престоницом културе за 2021. годину. На седници Владе Републике Србије, одржаној 29. децембра 2016. године, донет је Закључак о проглашењу пројекта под називом „Нови Сад 2021 – Европска престоница културе“ културним пројектом од националног значаја за Републику Србију, имајући у виду стратешку важност ове европске титуле. Осмишљен као платформа за развој културних и креативних потенцијала Новог Сада, пројекат ће, наредних година, оснажити културну виталност града, урбану регенерацију и одрживи развој који подразумева структурне промене и побољшати међународни углед града Новог Сада и Републике Србије на међународној мапи. Пројекту „Нови Сад 2021 – Европска престоница културе“ биће пружена финансијска, организациона и техничка подршка у циљу успешне реализације планираних активности.

Министарство културе и информисања пренело је Граду Новом Саду током 2017. године средства у износу од 118.593.000 динара на име реализације овога пројекта.

Средства предвиђена за 2018. годину износе 161.546.000 динара
за 2019. годину износе 144.833.000 динара
за 2020. годину износе 144.833.000 динара

2) Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

/

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

/

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Србија ће наставити да активно промовише могућности за културни и креативни сектор у оквиру ЕУ програма. Учешће Србије у програму *Креативна Европа* је стратешки циљ и Србија посвећено ради на том задатку.

Када Србија постане чланица ЕУ, биће посвећена учешћу у програму *Ознака европског наслеђа*, који промовише споменике културе и локалитете који симболизују

европске вредности и идеале и заједничку историју а самим тим доприносе јачању интеркултурног дијалога и бољег разумевања међу младима.

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.1 Стање

Преговарачка група 27 је у децембру 2016. добила Скрининг извештај за Поглавље 27, и позвана је да поднесе преговарачку позицију за ово поглавље без почетних мерила. У јулу 2017, на основу Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15 и 96/15 - др. закон) формирано је самостално Министарство заштите животне средине. Министарство заштите животне средине је водећа институција за поглавље 27, док су надлежности над појединим прописима припале Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, а поједини прописи су остали у надлежности министарстава у којима су били и раније (Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарство унутрашњих послова, Министарство рударства и енергетике, Министарство здравља, Министарство правде).

Административни капацитети потребни за ефикасно преношење и спровођење законодавства биће процењени у оквиру ИПА 2013 пројекта „Даља Стратегија за апроксимацију у области животне средине”. У оквиру пројекта биће припремљен Акциони план за развој административних капацитета на свим нивоима. Планирано је да пројекат траје до 2018. године.

3.27.2. Хоризонтално законодавство

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

1) Процена утицаја на животну средину: Директива 2011/92/ЕУ измењена Директивом 2014/52/ЕЗ

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива 2011/92/ЕУ је скоро у потпуности пренесена кроз следеће правне акте:

- Закон о потврђивању амандмана на ESPOO конвенцију, Одлука II/14 и Одлука III/7 („Сл. гласник РС”, бр. 04/2016)
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004, 36/2009);
- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004, 36/2009 и 72/2009, 014/2016);
- Закон о општем управном поступку ("Службени гласник РС", број 18/16)
- Уредбу која прописује листу (I) пројеката за које је обавезна процена утицаја, и листу (II) пројеката за које се процена утицаја може захтевати („Сл. гласник РС”, бр. 114/2008);
- Закон о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту (Еспоо конвенција) („Сл. гласник РС”, бр. 102/07);
- Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 38/09);
- Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10);
- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/09, 132/14 и 145/14).

Једине одредбе Директиве 2011/92/ЕУ које је још потребно пренети у национално законодавство су члан 7. и Анекси I и II Директиве.

Измене уведене Директивом 2014/52/ЕЗ нису још пренете у национално законодавство. Тренутно је у изради:

1. Закон о потврђивању мултилатералног споразума земаља југоисточне Европе у прекограничном контексту (нацрт Закона је припремљен, добијена су сва мишљења других надлежних министарстава, али се процедура добијања мишљења мора поновити због Закона о изменама и допунама Закона о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 62/17)- рок за усвајање је I квартал 2018.

2. Нова Уредба која прописује листу (I) пројеката за које је обавезна процена утицаја, и листу (II) пројеката за које се процена утицаја може захтевати у циљу потпуног усклађивања са Анексима Директиве (нацрт Уредбе је прошао процедуру добијања мишљења других надлежних министарстава, али се иста мора поновити због Закона о изменама и допунама Закона о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 62/17)- рок за усвајање је 4. квартал 2018.

3. У току је израда нацрта Закона о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину- рок за усвајање је 4. квартал 2018.

Напомена: Предлог измена и допуна Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину и предлог измена и допуна нацрта Закона о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину представљени су оквиру УНДП пројекта, представницима локалних самоуправа у оквиру 4 радионице организоване на регионалном нивоу, укључујући и округли сто са приватним компанијама које израђују студије о процени утицаја на тему „Како побољшати поступке процене утицаја на животну средину у Србији“.

Бр.	Локација	Датум	Тема	Бр. учесника (без МЗЖС и UNDP)	Бр. Учесника женског пола	Процент учесника женског пола (%)	Укупан број свих учесника
1	Београд	19.06.2017	Семинар о СПУЖС и ПУЖС за локалне самоуправе	17	13	76.47	24
2	Нови Сад	20.06.2017	Семинар о СПУЖС и ПУЖС за локалне самоуправе	35	21	60.00	39
3	Ниш	26.09.2017	Семинар о СПУЖС и ПУЖС за локалне самоуправе	27	19	70.37	32
4	Чачак	03.10.2017	Семинар о СПУЖС и ПУЖС за локалне самоуправе	28	24	85.71	34

5	Београд	18.10.2017	Округли сто са приватним компанијама „Како побољшати поступке процене утицаја на животну средину у Србији”	16	10	62.50	26
				123	87	70.73	155

Такође, у организацији REC (Регионални центар за животну средину), у периоду од 16-18. октобра 2017. на Сребрном језеру, одржана је дводневна радионица, на којој је организацијама цивилног друштва у оквиру CSOnnect програма (Програм подршке организацијама цивилног друштва у Србији у области животне средине) представљен нацрт измена и допуна Закона о процени утицаја на животну средину са посебним освртом на Уредбу о оцени прихватљивости у контексту будуће НАТУРА 2000 мреже.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структуре за спровођење Директиве о процени утицаја на животну средину су успостављене на националном, покрајинском и локалном нивоу.

У Одсеку за процену утицаја новом систематизацијом предвиђено је 9 запослених уместо садашњих 8.

Тренутно ради 7 људи у Одсеку (због одласка једног запосленог у пензију, а очекује се додатно смањење за 1-2 људи у наредном периоду, из истог разлога).

Новом систематизацијом предвиђена је нова организациона јединица – Одељење за процену утицаја пројеката и активности на животну средину у оквиру које су две организационе јединице:

Група за стратешку процену утицаја – 3 запослених и Одсек за процену утицаја пројеката и активности на животну средину – 9 запослених.

У октобру 2017. године, одржана је студијска посета Шпанији, у склопу TAIEX Study Visit on Climate Change, организоване у сарадњи са Министарством пољопривреде, хране и животне средине Шпаније (Spanish Ministry of Agriculture, Food and Environment). Између осталог, учесници су имали прилику да стекну увид у разне утицаје емисија CO₂ и мера за њихово ублажавање, а све то у вези са захтевима Директиве о процени утицаја који се односе на аспект климатских промена, а који се кроз процену утицаја морају приказати.

в) Остале предузете мере и активности

Поступак процене утицаја на животну средину је скоро у потпуности усаглашен са одредбама из Директиве 2011/92/ЕЗ. Измене уведене Директивом 2014/52/ЕЗ нису још пренете у национално законодавство.

2) Стратешка процена утицаја на животну средину: Директива 2001/42/ЕЗ

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство је делимично усклађено са Директивом кроз следеће законе:

- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004 и 88/2010);

- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004, 36/2009 и 72/2009);

-Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 014/2016)

- Закон о потврђивању Протокола о стратешкој процени животне средине уз Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту (ESPOO конвенција).

- У току је израда Измена и допуна Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину чије је усвајање предвиђено за IV квартал 2018. године.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структуре за спровођење Директиве о стратешкој процени утицаја на животну средину су успостављене на националном, покрајинском и локалном нивоу.

У Групи за стратешку процену утицаја тренутно је запослено 3 људи.

в) Остале предузете мере и активности

Извршена је презентација и консултација са локалним самоуправама у Београду, Новом Саду, Нишу и Чачку.

3) Приступ јавности информацијама о животној средини: Директива 2003/4/ЕК

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива је скоро потпуно пренесена кроз следеће законе и подзаконске акте:

-Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 014/2016)⁵⁶

-Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09 и 43/11)

-Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10)

-Закон о општем управном поступку („Сл. лист СРЈ”, бр. 18/16)

-Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 38/09)

-Уредбу о садржини и начину вођења информационог система заштите животне средине, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података као и садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Сл. гласник РС”, бр. 112/09).

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структуре за спровођење ове директиве су успостављене. Надлежни органи одговорни за спровођење су: МЗЖС; Агенција за заштиту животне средине; Повереник за информације од јавног значаја и заштиту личних података; Национални, регионални и локални органи надлежни за заштиту животне средине; Архус центри. Успостављене су радне процедуре у вези са пасивним и активним токовима информација.

в) Остале предузете мере и активности

Агенција за заштиту животне средине, Одељење Националног регистра извора загађивања, је у току 2015. и 2016. године израдило посебан интернет сајт за податке о емисијама у ваздух и воде и управљање отпадом где су сви подаци доступни јавности: <http://77.46.150.211/TeamsPublic/teamssr.aspx?FormName=AirEmissionsperYearForm>; <http://77.46.150.211/TeamsPublic/teamssr.aspx?FormName=WaterEmissionsperYearForm>;

⁵⁶ Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине предвиђа и пасивни и активни проток информација. Детаљније информације дате у Пост скрининг документу www.pregovarackagrupa27.gov.rs.

<http://77.46.150.211/TeamsPublic/teamssr.aspx?FormName=WasteGeneratedperYearForm>.
У току 2016. године, Агенција је припремила посебан интернет портал намењен ПРТР предузећима у складу са захтевима ПРТР протокола уз Архуску конвенцију. Овај портал је доступан на адреси <http://prtr.sepa.gov.rs/>

4) Учесће јавности: Директива 2003/35/ЕЗ

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство је делимично усклађено са Директивом кроз следеће законе:

-Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр.014/2016.)

- Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 38/09);

-Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09);

-Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09);

-Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004).

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структуре за спровођење ове директиве су успостављене.

Надлежни органи одговорни за спровођење су:

-МЗЖС: Одељење за управљање отпадом; Одељење за заштиту ваздуха;

-Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде: Управа за воде;

-Покрајински органи и органи локалне самоуправе су одговорни за припрему и измене или ревизије планова и програма који су развијени на регионалном и локалном нивоу и за заштиту животне средине;

-Правосудна тела – Управни суд Србије.

в) Остале предузете мере и активности

Представници МЗЖС су у сарадњи са Регионалним центром за животну средину одржали тренинг о трећем стубу Архуске конвенције „Право на правну заштиту у питањима животне средине за представнике правосудја“ у Будви, септембар 2017. године.

По Јавном конкурс за суфинансирање пројеката удружења и других организација цивилног друштва у области заштите животне средине у 2017. години, МЗЖС је суфинансирало пројекте Архус центра Суботица, Архус центра Јужне и Источне Србије и других организација цивилног друштва који су за циљ имали спровођење Архуске конвенције.

5) Одговорност за штету према животној средини: Директива 2004/35/СЕ

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива о одговорности за штету према животној средини је у почетној фази преношења. Преношење је извршено кроз следеће законске и подзаконске акте:

-Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11);

-Закон о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 91/10);

-Закон о водама („Сл. гласник РС”, бр. 33/10);

-Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04);

- Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр. 36/09);

-Правилник о врстама станишта, критеријумима за одабир врста станишта, о осетљивим, угроженим, ретким и приоритетним за заштиту врстама станишта и о заштитним мерама за њихово очување („Сл. гласник РС”, бр. 35/10);

-Уредбу о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл. гласник РС”, бр. 88/10);

-Уредбу о стављању под контролу употребе и промета дивље флоре и фауне („Сл. гласник РС”, бр. 31/05, 45/05, 22/07 и 38/08);

-Правилник о мерама компензације („Сл. гласник РС”, бр. 20/10).

Нацрт Закона о одговорности за штету према животној средини је у изради.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Надлежни органи предложени за спровођење Директиве о одговорности за штету према животној средини су:

МЗЖС и други државни органи на националном нивоу одговорни за област животне средине; Агенција за заштиту животне средине; Регионални и локални органи одговорни за област животне средине.

в) Остале предузете мере и активности

Одржана је студијска посета држави чланици ЕУ (Мадрид, октобар 2017) за чланове Радне групе за израду Нацрта закона, на тему изградње капацитета органа из области животне средине на регионалним и локалним нивоима, а у вези са захтевом из закона којим се у домаће законодавство преноси Директива о одговорности за штету према животној средини, развоја механизма финансијског обезбеђења; израде методологије за процену штете нанете животној средини, као и о искуству држава чланица у погледу процене штете нанете животној средини.

б) Директива о кривичним делима у области животне средине: Директива 2008/99/ЕЗ

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива 2008/99/ЕЗ (о кривичним делима у области животне средине) је делимично пренета у домаће законодавство кроз одредбе Кривичног законика („Сл. гласник РС”, бр. 85/05, 88/05-испр., 107/05-испр., 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14 и 94/16), Закона о одговорности правних лица за кривична дела („Сл. гласник РС”, бр. 97/08) и Закона о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10).

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Кривичне пријаве за кривична дела може поднети свако лице или инспекцијска служба надлежном тужилаштву.

Надлежни тужилац је овлашћен да покреће кривично гоњење за кривична дела, по службеној дужности (односно, тужилац основног тужилаштва и тужилац вишег тужилаштва).

Судови опште надлежности (основни и виши судови првог степена и Апелациони суд у другом степену) воде кривични поступак.

За пропис је задужена једна особа, запослена у Групи за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције.

в) Остале предузете мере и активности

-Објављен је приручник „Правни инструменти заштите животне средине – грађанско-правна и кривично-правна заштита” 2016. године.

-Прикупљени су статистички подаци о кривичним делима против животне средине за период од 01.01.2015. године до 30.09.2017. године (табела је дата у Анексу документа).

- Министарство је постало члан IMPEL мреже у 2017.

7) INSPIRE директива 2007/2/EЗ

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Закон о државном премеру и катастру („Сл. Гласник РС“, бр. 72/09, 18/10, 65/2013, 15/2015 – одлука УС и 96/2015, 47/2017 – аутентично тумачење) прописује правни оквир за успостављање НИГП-а у Републици Србији, који је делимично усклађен са Директивом INSPIRE 2007/2/ЕС.

Потпуна транспозиција Директиве биће извршена доношењем Закона о националној инфраструктури геопросторних података. У складу са Програмом јавне расправе, организована је јавна расправа у форми округлог стола у Београду (новембар 2016), након чега је Радна група за израду Нацрта закона израдила текст Нацрта закона. Нацрт закона је усвојен од стране Владе РС у јулу 2017. године и послат Народној скупштини на усвајање по хитном поступку. Очекивано је да се Закон о НИГП-у бити донет до краја 2017. године.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Координациона структура је дефинисана Законом о државном премеру и катастру, по коме Савет Националне инфраструктуре геопросторних података (НИГП) и радне групе имају следеће одговорности:

- Савет НИГП – управља развојем институција и техничким оквиром за успостављање заједничке геоинформационе инфраструктуре на националном нивоу, кроз формулисање јасних смерница и средстава да се постигне овај циљ;
- Радне групе – имају оперативну одговорност за спровођење тематских питања посебних компоненти попут: техничке инфраструктуре, стандарда, метаподатака и геопросторних података, сарадње међу субјектима, правног оквира, модела финансирања, истраживања, образовања итд.

Актуелни чланови Савета НИГП су представници РГЗ (председавајући), Министарства грађевине, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства одбране, Министарства енергетике и рударства, МЗЖС, Министарства финансија, Републичког завода за статистику и Републичког хидрометеоролошког завода.

Чланови радних група су представници министарстава и других државних органа, локалне управе, јавних компанија, покрајинских секретаријата, истраживачких и образовних институција, као и приватних компанија.

Усвојен нови Правилник о систематизацији радних места Републичког геодетског завода где је систематизовано укупно 12 радних места за успостављање и развој НИГП-а што је повећање од 5 радних места.

в) Остале предузете мере и активности

Републички геодетски завод, заједно са представницима субјеката НИГП-а, ради на изради Стратегије НИГП-а за период 2018-2022. План је да се Нацрт стратегије заврши до краја 2017. године након чега ће бити достављена Савету НИГП-а на усвајање.

У периоду новембар 2016 – октобар 2017. године израђен је каталог метаподатака, успостављен је профил метаподатака који су у складу са INSPIRE директивом и омогућен је веб едитор за унос метаподатака путем интернета. Тренутно постоје 74 сетова метаподатака.

Израђена је дигитална платформа Националне инфраструктуре геопросторних података која је публикована 01.10.2017. године. Платформа обједињује све просторне податке на државном нивоу. Омогућено је преузимање векторских података. Омогућена је функција crowdsourcing-а. Постављени су подаци Републичког геодетског завода, ЈП Путеви Србије, Републичког хидрометеоролошког завода, Републичког завода за статистику, Покрајинског завода за заштиту природе, Републичког сеизмолошког завода,

Завода за заштиту природе Србије, CORINE. Извршено је унапређење техничке инфраструктуре за слободан јавни приступ скуповима просторних података.

Настављен процес хармонизације података где су хармонизовани подаци и сервиси дигиталног ортофотоа и географских имена. У току је хармонизација тема адресни регистар, регистар просторних јединица и развој модела за парцеле и објекте.

Урађена је алфа верзија INSPIRE мониторинг алата.

Активно учешће у Радној групи за Отворене податке Владе Републике Србије.

Одржане су националне радионице о Закону о НИГП-у и изради подзаконских аката, развоју система за праћење и извештавање, развоју и коришћење националног гео-портала, развоју сервиса и др. На националним радионицама присуствовали су чланови радних група НИГП-а, као и представници институција субјеката НИГП-а. Савет НИГП-а је одржавао редовне састанке.

Одржавани су састанци и пружена је техничка помоћ државним органима у реализацији различитих пројеката на националном нивоу.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

1) Процена утицаја на животну средину: Директива 2011/92/ЕУ измењена Директивом 2014/52/ЕЗ

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду до краја 2020. планирано је:

-Одржавање обуке државних службеника, на покрајинском и локалном нивоу, одговорних за поступке процене утицаја на животну средину у вези са новим изменама предложеним у Закону о процени утицаја на животну средину;

-Одржавање обуке државних службеника, на покрајинском и локалном нивоу, одговорних за издавање пројектних сагласности у вези са новим изменама предложеним у Закону о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину;

-Унапређење механизма за пружање и размену информација и података између МЗЖС и органа одговорних за спровођење Закона о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину на локалном, покрајинском и националном нивоу;

-Одржавање радионице о искуству држава чланица у погледу квалитета извештаја о процени утицаја на животну средину;

-Одржавање обуке представника правосудног система у вези са правом на правну заштиту у вези са животном средином.

-Предвиђене активности спроводиће МЗЖС уз подршку ОЕБС-а и ТАИЕХ-а.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

-Планирано студијско путовање у Италију (ТАИЕХ) везано за имплементацију пројекта са Листе 2, за које се може захтевати процена утицаја (Анекс 2 Директиве). Сврха путовања је преношење искуства земаља ЕУ када су у питању пројекти за које процена утицаја није обавезна и који се критеријуми користе за одлучивање и које мере заштите прописују када се одлучује да нпр. није потребна процена утицаја.

-Студијска посета (ТАИЕХ) везано за имплементацију оцено прихватљивости (будућа Натура 2000 мрежа) и процене утицаја.

2) Стратешка процена утицаја на животну средину: Директива 2001/42/ЕЗ

б) Планови јачања институционалног капацитета

У периоду до краја 2020. планирано је:

-Одржавање консултација са органима власти и организацијама укљученим у процес и органима надлежним за спровођење Закона о изменама и допунама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (органима надлежним за заштиту животне средине и израду планова/програма) на националном, покрајинском и локалном нивоу о нацртима измена и допуна Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину;

- Унапређење поставки за пружање и размену информација између МЗЖС и органа одговорних за спровођење Закона о изменама и допунама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину на локалном, покрајинском и националном нивоу;
 - Одржавање обука органа одговорних за спровођење Закона о изменама и допунама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину на локалном, покрајинском и националном нивоу у вези са процедуралним корацима које Закон предвиђа;
 - Одржавање обука органа и организација укључених у процес на локалном, покрајинском и националном нивоу у вези са садржином извештаја о стању животне средине;
 - Одржавање обука невладиних организација о начинима информисања и консултација са јавношћу;
 - Одржавање радионица о искуству држава чланица о поступку процене значајних утицаја на животну средину услед реализације планова и програма;
 - Одржавање обука органа надлежних за мониторинг на локалном, покрајинском и националном нивоу о поступку процене значајних утицаја на животну средину услед реализације планова и програма;
 - Одржавање радионица о искуству држава чланица у вези са мерама у циљу унапређења квалитета извештаја о стању животне средине;
- Предвиђене активности ће спроводити МЗЖС, уз подршку ТАИЕХ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Планирано је формирање радне групе задужене за измену и допуну Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину у складу са Директивом 2001/42/ЕЗ.

3) Приступ јавности информацијама о животној средини: Директива 2003/4/ЕК

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду до краја 2020. планирано је:

- Изградња капацитета органа за заштиту животне средине у вези са активним ширењем информација о животној средини;
 - Изградња капацитета службеника за информисање у другим државним органима у вези са активним ширењем информација о животној средини;
 - Изградња капацитета органа за заштиту животне средине у вези са пасивним током – 2017-2018;
 - Изградња капацитета службеника за информисање у другим државним органима у вези са пасивним током – 2017-2018;
 - Обука представника правосуђа у вези са правом на правну заштиту у вези са информацијама о животној средини – 2017-2018;
 - Обука јавних органа на националном, покрајинском и локалном нивоу на тему развоја електронских база података лако доступних јавности кроз јавне телекомуникационе мреже - 2017-2020. год.
- Предвиђене активности спроводиће МЗЖС уз подршку ОЕБС-а и Канцеларије повереника за приступ информацијама од јавног значаја.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

- Годишње ажурирање ПРТР регистра и унапређивање извештавања за ПРТР регистар;
- Годишње ажурирање Еко-регистра и јачање капацитета Агенције за заштиту животне средине за проширење обима извештавања.

4) Учешће јавности: Директива 2003/35/ЕЗ

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду до краја 2018. планирано је:

- Изградња капацитета органа из области животне средине на регионалном и локалном нивоу;

-Изградња капацитета органа задужених за припрему и измену или ревизију планова и програма развијених на националном, регионалном и локалном нивоу;
-Изградња капацитета органа из области животне средине на регионалном и локалном нивоу – 2017-2018;
-Изградња капацитета органа одговорних за припрему и измену или ревизију планова и програма развијених на националном, регионалном и локалном нивоу – 2017-2018;
-Радионице за НВО у вези са поступцима учешћа јавности током припреме и измене или ревизије планова и програма – 2017-2018;
-Предвиђене активности ће спроводити МЗЖС. Неке активности ће бити спроведене уз подршку Архус центара.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Информативне кампање у сарадњи са Архус центром у вези са поступцима учешћа јавности током припреме и измене или ревизије планова и програма – 2017-2018.

5) Одговорност за штету према животној средини: Директива 2004/35/СЕ

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду до краја 2020. планирано је:

Одржавање радионице која би осигуравајућим компанијама приближила услове из Директиве о одговорности за штету према животној средини;

Изградња капацитета органа из области животне средине на регионалном и локалном нивоу у вези са захтевом из закона којим се у домаће законодавство преноси Директива о одговорности за штету према животној средини – 2017-2020;

Радионице за НВО у вези са захтевима из Закона којим се у домаће законодавство преноси Директива о одговорности за штету према животној средини – 2017-2020;

Радионице за оператере у вези захтева из Закона којим се у домаће законодавство преноси Директива о одговорности за штету према животној средини – 2017-2020;

Радионице за осигуравајуће компаније у вези са разрадом инструмената финансијског обезбеђења – 2017-2020;

Радионица о студијама случаја о типу мера ремедијације (тј. комбинација између примарне, комплементарне и компензаторне ремедијације) код штете нанете водама, заштићеним врстама или природним стаништима – 2018. год.;

Радионица о студијама случаја о типу мера ремедијације (тј. комбинација између примарне, комплементарне и компензаторне ремедијације) за штету нанету земљишту - 2018. година;

Радионица о правној заштити код случајева штете по животну средину или непосредне опасности од такве штете – 2018-2019;

Радионица о искуству држава чланица у процени непосредне опасности од штете – 2019. година;

Радионица о искуству држава чланица у погледу успостављања узрочно-последичне везе између штете и активности појединачних оператера у случајевима загађења дифузног карактера – 2019. година.

Предвиђене активности ће спроводити МЗЖС. Неке активности ће бити спроведене уз подршку пројеката TAIEХ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Студијска посета држави чланици на тему развоја механизма финансијског обезбеђења;

Израда методологија за процену штете нанете животној средини – 2020. година;

6) Директива о кривичним делима у области животне средине: Директива 2008/99/ЕЗ

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

Изградња капацитета за органе задужене за животну средину одговорне за примену законодавства у вези са животном средином (крај 2018);

Радионице о искуствима држава чланица у вези са успостављањем посебних одељења судова који ће се бавити питањима животне средине (крај 2018).

Предвиђене активности ће спроводити МЗЖС уз подршку Министарства правде, ОЕБС-а и Правосудне академије.

Предвиђено је да се изградња капацитета представника правосудног система настави и након датума спровођења.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Имплементација захтева Директиве је повезана са даљим преношењем одредби Директиве и ефикасности рада судова, јавног тужилаштва и надлежних инспекцијских служби. Планиран је наставак обука са представницима правосудног система одговорних за спровођење Кривичног закона.

7) INSPIRE директива 2007/2/EЗ

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду до краја 2018. планирано је:

Савет НИГП-а ће посебним актом одредити одговорне субјекте НИГП-а и то у року од једне године од дана ступања на снагу Закона о НИГП-у чиме ће се извршити идентификација и именовање одговорних јавних органа за тематске области из INSPIRE директиве за Анекс I, II и III. Опис тема утврдиће Савет НИГП-а посебним актом, у року од шест месеци од дана ступања на снагу Закона о НИГП-у.

Предлогом закона о Националној инфраструктури геопросторних података предвиђено је да орган јавне власти који је одговорни субјект НИГП-а подзаконским актом систематизује одговарајући број радних места која ће у опису послова имати и послове успостављања и одржавање НИГП-а. Поред тога, јачање административних капацитета РГЗ је неопходно за потребе ефикасног спровођења Директиве.

Предлогом закона је такође прописана динамика доношења подзаконских аката којим ће се увести имплементациона правила INSPIRE директиве и то подзаконска акта за:

- метаподатке – годину дана од ступања на снагу Закона о НИГП-у
- интероперабилност – две године од ступања на снагу Закона о НИГП-у
- мрежне сервисе - две године од ступања на снагу Закона о НИГП-у
- приступ скуповима и сервисима геоподатака, укључујући јавни приступ и размену података између органа јавне власти - две године од ступања на снагу Закона о НИГП-у
- праћење и извештавање - годину дана од ступања на снагу Закона о НИГП-у

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду до краја 2018. године планирано је:

-Израда Стратегије НИГП за период од 2018. до 2022. године;

-Идентификација и именовање одговорних јавних органа за тематске области из INSPIRE директиве за Анекс I, II и III;

-Прикупљање метаподатака за скупове просторних података и сервисе из Анекса I;

-Унапређење техничке инфраструктуре за слободан јавни приступ скуповима просторних података кроз услуге проналажења и прегледа на националном нивоу, као и омогућавање несметане и неограничене размене података и сервиса између органа јавних власти;

-Успостављање инфраструктуре за праћење и извештавање Комисије у складу са захтевом европског законодавства из области животне средине везано за спровођење INSPIRE Директиве;

-Развој пословног модела НИГП (модел финансирања, политика цена, координациона структура, дељење просторних података и дистрибуција међу субјектима, лиценцирање, анализа трошкова и добити, пружање просторних података и сервиса за управљање ризицима од непогода). Посебно, модел треба да развије механизме за обезбеђивање доступности референтних скупова података као отворених података у циљу најшире могуће поновне употребе геоинформација без ограничења.

-Развој техничке платформе у складу са техничким спецификацијама за спровођење INSPIRE мрежних сервиса за проналажење, преглед и преузимање;

-Повезивање националних сервиса са EU INSPIRE геопорталом у циљу обезбеђења сервиса за проналажење скупова просторних података и сервиса на централном на нивоу ЕУ;

-Реализација пројекта „Унапређење земљишне администрације у Србији“ (2015-2020) финансираног из кредита Светске банке.

У периоду од краја 2018. до краја 2020. планирано је:

-Прикупљање метаподатака за скупове просторних података и сервисе из Анекса II и III;

-Хармонизација података за новоприкупљене или обимно реструктуриране скупове и сервисе геоподатака за Анекс I, II и III у циљу испуњавања усклађености са INSPIRE спецификацијама. Координација обезбеђења скупова просторних података и сервиса између институција;

-Праћење и извештавање Комисије о имплементацији директиве;

Хармонизација података за тематске области из надлежности РГЗ сходно INSPIRE спецификацијама.

У периоду од 2021. и надаље планирано је:

Проширење техничке платформе у складу са техничким спецификацијама за спровођење INSPIRE мрежних сервиса за трансформацију и повезивање;

Хармонизација података за постојеће скупове и сервисе геоподатака за Анексе I, II и III у циљу испуњавања усклађености са INSPIRE спецификацијама;

Обезбеђење одрживих услова за континуирано пружање и ажурирање метаподатака, скупова просторних података и сервиса за потребе националних органа као и институција ЕУ заједнице;

Праћење и извештавање Комисији о спровођењу директиве. Републички геодетски завод (РГЗ) је именован за институцију надлежну за сарадњу са Комисијом у вези са овом директивом.

У оквиру ИПА 2014 пројекта „Даљи развој апроксимације правних тековина ЕУ у области животне средине – ваздух, хемикалије и хоризонтална питања” биће израђен специфичан план имплементације за ИНСПИРЕ директиву, који ће дати предлог прелазног периода за овај пропис.

Квалитет ваздуха

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

1) Директива ЕЗ/2008/50 и Директива ЕЗ/2004/107

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива ЕЗ/2008/50 (Оквирна директива о ваздуху – САФЕ) је делимично пренета у национално законодавство кроз Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13), Уредбу о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13), Правилник о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13), Правилник о садржају планова квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13).

литета ваздуха („Службени гласник РС”, број 21/10) и Правилник о садржају краткорочних акционих планова („Службени гласник РС”, број 65/10).

Директива ЕЗ/2004/107 („4 ћерка Директива”) је делимично пренета у национално законодавство кроз Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13) и Уредбу о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13).

У циљу усклађивања са директивама ЕУ о квалитету ваздуха (ЕЗ/2008/50, ЕЗ/2004/107 и ЕУ/2015/1480 која замењује неколико анекса Директива ЕЗ/2008/50 и ЕЗ /2004/107), Министарство је уз стручну подршку обезбеђену преко PLAC II пројекта током 2017. године извршило процену степена усклађености постојећег законодавства са одређеним одредбама наведених директива и израдило предлог за измене и допуне одређених одредби постојећег националног законодавства.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство заштите животне средине је надлежно за успостављање мреже за мониторинг квалитета ваздуха (Програм контроле квалитета ваздуха у државној мрежи), овлашћивање за мерења квалитета ваздуха, утврђивање зона и агломерација, давање сагласности на планове квалитета ваздуха и краткорочне акционе планове, сарадњу са другим земљама и за спровођење Закона о заштити ваздуха. Три запослена са подељеним одговорностима у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача раде на транспозицији и имплементацији ЕУ директива који се тичу области квалитета ваздуха.

Агенција за заштиту животне средине надлежна је за спровођење захтева директиве у вези са мониторингом квалитета ваздуха, оцењивањем квалитета ваздуха, успостављањем, одржавањем и оперативним радом државне мреже за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха, укључујући и процедуре обезбеђивања квалитета и контроле квалитета референтних метода за мониторинг квалитета ваздуха, координацијом програма обезбеђивања квалитета, извештавањем на државном нивоу и према Европској агенцији за заштиту животне средине. У Агенцији осам особа (3 техничара, 1 инжењер и 4 стручњака са високом стручном спремом) ради на праћењу квалитета ваздуха, анализи података и извештавању (укључујући аналитичку лабораторију и лабораторију за калибрацију).

Акредитационо тело Србије надлежно је за обезбеђивање тачности мерења помоћу акредитације мерних метода.

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине надлежан је за мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи и за информисање јавности и одговарајућих организација, као и за припрему планова квалитета ваздуха и краткорочних акционих планова, и за предузимање мера за постизање циљних вредности.

Локална самоуправа надлежна је за мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи и за информисање јавности и одговарајућих организација, као и за припрему планова квалитета ваздуха и краткорочних акционих планова, и за предузимање мера за постизање циљних вредности.

в) Остале предузете мере и активности

Подаци из државне мреже за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха доступни су на интернет страници Агенције за заштиту животне средине (у реалном времену). Ови подаци се користе за припрему годишњег извештаја о стању ваздуха у Републици Србији, док се део података користи за извештавање Европске агенције за животну средину (ЕЕА) у оквиру Европске мреже за информације и посматрање (EIONET). Такође, Агенција је укључена у извештавање о европском квалитету ваздуха у реалном времену.

Почетком 2017. године у државном буџету издвојена је линија за репарацију система мониторинга квалитета ваздуха у Републици Србији, а од априла се активно ради на

потребном одржавању и обнављању мреже мерних станица. До краја године очекује се да ће бити решено око 60% свих проблема на мрежи.

2) Директива о националним максималним емисијама ЕЗ/2001/81 (NEC)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива ЕЗ/2001/81 о националним максималним емисијама ће бити стављена ван снаге 1. јула 2018. године и замењена Директивом ЕУ/2016/2284 о смањењу националних емисија одређених загађујућих материја у ваздух.

Директива ЕЗ/2001/81 о максималним националним емисијама је делимично транспонована кроз Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13), Уредбу о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Службени гласник РС”, број 111/15) и Уредбу о методологији за израду инвентара емисија и пројекција загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС”, број 3/16), која преноси одредбе које се односе на припрему и годишње ажурирање инвентара и пројекција емисија и методологију која се примењује у оквиру Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима - CLRTAP.

Правни основ за усвајање прописа о максималним националним емисијама за релевантне загађујуће материје утемељен је у Закону о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство заштите животне средине – Одељење за заштиту ваздуха и озонског омотача, надлежно је за преношење и праћење спровођења Директиве о NEC, за утврђивање максималних националних емисија/националних обавеза смањења емисија и ратификацију Гетеборшког протокола, за припрему Националног програма за контролу загађења ваздуха у сарадњи са другим надлежним органима. Три запослена са подељеним одговорностима у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача раде на преношењу и спровођењу ЕУ директива који се тичу области квалитета ваздуха.

Агенција за заштиту животне средине је надлежна за спровођење захтева директиве у вези са вођењем националних инвентара и пројекција емисија и за испуњавање обавезе извештавања према CLRTAP. Да би ове активности могле бити реализоване по наведеном плану, потребно је обезбедити запошљавање нових државних службеника.

Надлежност за издавање интегрисаних дозвола подељена је између Министарства заштите животне средине – Одељења за интегрисане дозволе, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине и органа локалне самоуправе надлежних за послове заштите животне средине.

Републичка дирекција за воде, Управа за пољопривредно земљиште и Управа за заштиту биља у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде надлежни су за доношење прописа којима се утврђују пољопривредне мере релевантне за спровођење NEC.

Инспекција за заштиту животне средине, као и пољопривредна инспекција на републичком, покрајинском и локалном нивоу надлежни су за надзор над применом прописа у вези са NEC.

Остали надлежни органи за спровођење захтева директиве су министарства надлежна за енергетику и саобраћај, покрајински органи – Секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство и локална самоуправа.

в) Остале предузете мере и активности

Максималне националне емисије за Републику Србију нису утврђене.

По питању имплементације, укупне националне емисије за све загађујуће материје према Номенклатури за извештавање (NFR) утврђеној у оквиру ЛРТАП Конвенције, а које захтева и Директива ЕУ/2016/2284, редовно се израчунавају и извештавају за утврђене временске серије од стране Агенције за заштиту животне средине. Такође, Информативни извештај о инвентару (IIR) се сваке године доставља уз инвентар.

Република Србија континуирано ради на унапређењу инвентара емисија примењујући методологију ЕМЕР/ЕЕА 2013. вер. 2016. Европске агенције за животну средину и ЛРТАП Конвенције. Инвентари емисија Републике Србије доступни су на интернет страници CEIP-а (Центра за инвентаре и пројекције емисија). За потребе извештавања 2017. године, Агенција је ажурирала инвентар емисија за период 1990-2015. годину

3) VOC Петрол директиве Е3/94/63 и Е3/2009/126 - Директиве фаза I и II сакупљања бензинских пара

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

VOC Петрол директиве су делимично пренете у национално законодавство кроз Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13) и Правилник о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина („Службени гласник РС”, бр. 1/12, 25/12 и 48/12) (скраћено: VOC Петрол правилник), чиме је постигнут висок степен транспозиције.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство заштите животне средине је орган надлежан за преношење и спровођење законодавства у области VOC Петрол директива. У оквиру Министарства – Одељења за заштиту ваздуха и озонског омотача, запослен је један државни службеник са подељеним одговорностима који ради на транспозицији и имплементацији правних аката ЕУ у вези са фазама I и II сакупљања бензинских пара (VOC Петрол директиве), као и у вези са постројењима и активностима у којима се користе органски растварачи (Поглавље V Директиве о индустријским емисијама - ДИЕ).

Инспекција за заштиту животне средине на свим нивоима (републичком, покрајинском и локалном) је надлежна за контролу и надзор над применом прописа.

Агенција за заштиту животне средине је надлежна за инвентар емисије, вођење информационог система у области животне средине и за извештавање.

Министарство рударства и енергетике је у сарадњи са Министарством заштите животне средине надлежно за преношење прописа. Агенција за енергетику је надлежна за одржавање регистра издатих и одузетих лиценци за обављање енергетске делатности складиштења нафтних деривата и трговине моторним и другим горивима на станицама за снабдевање возила. Извештај инспектора за заштиту животне средине је потребан у процесу добијања енергетске лиценце;

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре – Одсек за транспорт опасне робе је надлежан за вођење регистра издатих сертификата о одобрењу за возила за транспорт одређеног опасног терета на основу података које добија од именованих тела овлашћених за оцењивање усаглашености;

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине је надлежан за спровођење прописа на нивоу Покрајине;

Локална самоуправа је надлежна за спровођење прописа на локалном нивоу.

в) Остале предузете мере и активности

Започета је имплементација обе директиве. Идентификовани су надлежни органи.

Недостатак капацитета на локалном нивоу и адекватно знање инспектора за заштиту животне средине идентификовани су као једна од главних препрека за даљу имплементацију захтева проистеклих из директива. Уз подршку PLAC I пројекта је 2016. године спроведена обука дела републичке, покрајинске и локалне инспекције за заштиту

животне средине, а током 2017. године, у складу са VOC Петрол правилником, инспекција за заштиту животне средине је припремила „Контролну листу за бензинске станице“.

У циљу пружања помоћи у спровођењу планиране друге фазе обуке инспекције, уз подршку обезбеђену преко PLAC II пројекта, Министарство је припремило пројектни задатак „Подршка у спровођењу и контроли испуњења обавеза које проистичу из поглавља V Директиве о индустријским емисијама ЕУ/2010/75 и VOC Петрол директиве ЕЗ/94/63 и ЕЗ/2009/126, кроз обуку инспекције на централном и локалном нивоу. Крајњи рок за подношење пријава на основу објављеног пројектног задатка је крај октобра 2017. године.

Даља имплементација директива подразумева јачање постојећих административних и институционалних капацитета на свим нивоима.

4) Директива ЕЗ/1999/32 о садржају сумпора у одређеним течним горивима, која је замењена директивом ЕУ/2016/802

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област садржаја сумпора у одређеним течним горивима, као и други елементи Директиве ЕУ/2016/802 делимично су пренесени у законодавство РС, и то кроз Закон о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености („Сл. гласник РС”, бр.36/09), Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Сл. гласник РС”, бр. 111/15, 106/16, 60/17), Закон о енергетици („Сл. гласник РС”, бр.145/14), , Уредба о мониторингу квалитета деривата нафте („Службени гласник РС” бр. 97/15, 5/17 и 8/17), Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС”, бр.73/10, 6/16), Закон о потврђивању Протокола из 1997. године о изменама и допунама Међународне конвенције о спречавању загађења са бродова из 1973. године измењене и допуњене Протоколом из 1978. године који се на њу односи, којом је додат анекс 6 (Регулисање спречавања загађења ваздуха са бродова) Конвенцији („Сл. гласник РС, бр. 36/09), Закон о поморству („Сл. гласник РС”, бр. 87/11, 104/13), Закон о стандардизацији („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 40/15), Закон о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/10).

У периоду од новембра 2016. године до данас донети су следећи акти:

1. Уредба о изменама и допунама уредбе о мониторингу квалитета деривата нафте и биогорива („Службени гласник РС бр. 5/17);
2. Правилник о садржини и начину спровођења годишњег програма мониторинга квалитета деривата нафте и биогорива за 2017. годину („Службени гласник РС”, број 30/17);
3. Правилник о измени правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Службени гласник РС”, број 60/17);

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Надлежност над овом директивом деле:

Министарство рударства и енергетике – надлежно за доношење прописа којима се прописује квалитет нафтних деривата;

Министарство трговине, туризма и телекомуникација – надлежно за контролу квалитета робе која се ставља на тржиште РС;

Министарство заштите животне средине – обавља административне послове у вези са заштитом животне средине;

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре – обавља административне послове у области железничког, друмског, водног и ваздушног саобраћаја, као и међународне послове у области транспорта;

Институт за стандардизацију надлежан је за усвајање стандарда.

Акредитационо тело Србије обавља послове у вези са акредитацијом.

в) Остале предузете мере и активности

Стратегија развоја енергетике РС за период до 2025. са пројекцијама до 2030. године, као један од основних стратешких циљева у области нафте, препознала је и обезбеђење сигурног снабдевања домаћег тржишта нафтним дериватима чији квалитет одговара највишим ЕУ стандардима. До сада је у модернизацију рафинеријских капацитета уложено више од 500 милиона евра, чиме је квалитет белих деривата (бензин, дизел) у потпуности усаглашен са највишим ЕУ стандардима. Имајући у виду да се одредбе Директиве ЕУ/ 2016/802 односе и на квалитет црних деривата, односно уља за ложење, на одређивање рока за спровођење Директиве ЕУ/2016/802 у РС утиче неколико значајних фактора:

- Усаглашавање прописа из области енергетике, заштите животне средине и водног саобраћаја како би се у домаће законодавство у потпуности транспоновала Директиве ЕУ/ 2016/802
- Спровођење новог инвестиционог циклуса у рафинеријско постројење чиме ће се подићи ниво квалитета „црних“ деривата.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

1) Директива ЕЗ/2008/50 и Директива ЕЗ/2004/107

б) Планови за јачање институционалне структуре

У складу са усвојеним Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача, планирано је да три запослена раде на преношењу и координацији спровођења правних аката ЕУ из области квалитета ваздуха.

У циљу даље ефикасне имплементације захтева директива из области квалитета ваздуха, неопходно је даље спровођење активности које ће допринети јачању административних капацитета надлежних органа.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У циљу управљања квалитетом ваздуха утврђивањем категорија квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама планирано је: континуирано праћење квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије, припрема Извештаја са оценом квалитета ваздуха и утврђивање категорија квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама на територији Републике Србије. Категорије квалитета ваздуха се утврђују једном годишње за протеклу календарску годину;

Након издавања сагласности Министарства очекује се усвајање плана квалитета ваздуха за агломерацију „Панчево”. У периоду 2018 – 2021. године планиран је наставак активности везаних за израду и усвајање преосталих планова квалитета ваздуха.

Уз подршку ИРА 2014 пројекта, у периоду 2018-2020. године, очекују се даљи кораци имплементације који се односе на: израду и усвајање Стратегије заштите ваздуха, израду Плана спровођења Оквирне директиве о ваздуху и 4 ћерке Директиве, ревизију зона и агломерација, као и на поновну процену система за мониторинг квалитета ваздуха

2) Директива о националним максималним емисијама ЕЗ/2001/81 (NEC)

а) План спровођења

Имајући у виду да је нова Директива 2016/2284/ЕУ заменила Директиву 2001/81/ЕЗ и чињеницу да чланице ЕУ од момента њеног ступања на снагу имају одређени рок за преношење, као и предлог да Србија утврди обавезе за смањење емисија у складу са новом директивом а да при том води рачуна о логичној вези између нове и старе директиве, у наредном периоду предстоји да се изврши детаљна анализа степена транспозиције нове Директиве у национално законодавство, како би се сходно томе прилагодили наредни кораци ка даљој хармонизацији националне регулативе.

С тим у вези, у оквиру ЕНВАП 3 пројекта изабран је страни експерт за спровођење обуке у циљу представљања система тзв. „Gains model“ који се користи за дефинисање обавеза смањења емисија. Пошто се ради о процесу који захтева дужи временски период и који укључује велики број различитих сектора и надлежности предложена обука пружиће помоћ у дефинисању будућих планова транспозиције и имплементације.

б) Планови за јачање институционалне структуре

У складу са усвојеним Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача, планирано је да три запослена раде на преношењу и координацији спровођења правних аката ЕУ из области квалитета ваздуха.

Неопходно је даље јачање административних капацитета наведених надлежних органа кроз ТАИЕХ и друге доступне пројекте који се финансирају из фондова ЕУ, у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У наредном периоду активности ће и даље бити усмерене на унапређивању постојећег инвентара емисија у ваздух, у складу са препорукама Центра за инвентаре и пројекције емисија/Радне групе за инвентаре и пројекције емисија у оквиру CLRTAP, како би се обезбедио и одржао висок степен његове транспарентности, тачности, потпуности, упоредивости и доследности. Развој и унапређење прецизних инвентара емисија и пројекција емисија представља основ за утврђивање реалних националних обавеза смањења емисија у складу са новим приступом који је усвојила Европска комисија и Савет ЕУ у погледу нове NEC директиве.

Хармонизација извештавања према CLRTAP и UNFCCC у циљу коришћења истих улазних података за исте активности;

Кроз пројекат PLAC II планиране су две активности које ће допринети унапређењу спровођења обавеза дефинисаних Директивом и ЛРТАП Конвенцијом. Крајем 2017. године у плану је да се започне активност јачања административних капацитета у циљу пружања помоћи за израду пројекција емисија и примену модела за пројекције емисија према методологији ЛРТАП (методологија ЕМЕП/ЕЕА), са фокусом на две кључне категорије извора емисија у Републици Србији (енергетику и пољопривреду). Почетком 2018. године, у плану је реализација друге активности, ревизија документа „Национални акциони план за спровођење и ратификацију Гетеборшког протокола“ из 2010. године, која ће пружити помоћ Републици Србији да планира кораке ка имплементацији и ратификацији измењеног Протокола.

Уз подршку IPA 2014 пројекта, у периоду 2018-2020. године, очекују се даљи кораци на имплементацији који се односе на: израду и усвајање Стратегије заштите ваздуха са акционим планом којим се укључују циљеви UNECE Гетеборшког протокола и дефинисање дугорочних мера за смањење емисија из различитих сектора релевантних за директиву, као и припрема Плана спровођења за нову директиву који ће пружити детаљну анализу одредби и одредити наредне кораке за имплементацију, као и утврдити националне обавезе смањења емисија за одређене загађујуће материје.

Након извршених анализа у плану је формирање радне групе састављене од представника надлежних органа на државном, покрајинском и локалном нивоу и других заинтересованих страна чији ће задатак бити израда Националног програма за контролу загађења ваздуха. Циљ овог националног програма биће ограничење емисија одређених загађујућих материја антропогеног порекла како би се постигле дефинисане обавезе смањења емисија на националном нивоу.

Узимајући у обзир мере дефинисане Националним програмом за контролу загађења ваздуха извршиће се ревизија Акционог плана уз Стратегију заштите ваздуха, а након усвајања свих неопходних законодавних мера за потпуну транспозицију директиве,

извршиће се ратификација Гетеборшког протокола уз Конвенцију о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима.

У периоду након 2021. планирано је:

Спровођење Националног програма за контролу загађења ваздуха; имплементација обавеза извештавања према Европској комисији.

3) VOC Петрол директиве ЕЗ/94/63 и ЕЗ/2009/126 - Директиве фаза I и II сакупљања бензинских пара)

б) Планови за јачање институционалне структуре

У складу са усвојеним Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача, планирано је да три запослена раде на преношењу и координацији спровођења правних аката ЕУ из области квалитета ваздуха.

У циљу испуњавања надлежности Агенције неопходно је ангажовање једног стално запосленог на пословима прикупљања података у вези са захтевима VOC Петрол директива који се односе на термине и бензинске станице, који истовремено може бити ангажован и за прикупљање података у вези са захтевима Поглавља V Директиве о индустријским емисијама.

У циљу ефикасне имплементације и даљег спровођење захтева директива неопходно је јачање постојећих административних капацитета на свим нивоима.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Континуирано попуњавање базе података о терминалима, покретним резервоарима и бензинским станицама.

Побољшање инспекцијског надзора оператера у циљу обезбеђивања спровођења постојећег прописа. Друга фаза обуке инспекције за заштиту животне средине планирана је уз подршку РЛАС II пројекта у периоду крај 2017. године - половина 2018. године.

Прикупљање што прецизнијих техничких информација и процена усклађености са захтевима директива у сврхе израде Специфичног плана за спровођење Директива фаза I и II сакупљања бензинских пара уз помоћ пројекта ИРА „Даљи развој апроксимације правних тековина ЕУ у областима животне средине – ваздух, хемикалије и хоризонтална питања“, у периоду 2018-2020. године.

Даљи план за побољшање спровођења зависи од припреме Специфичног плана за спровођење Директива ЕЗ/94/63 и ЕЗ/2009/126 (Директива фаза I и II сакупљања бензинских пара).

4) Директива ЕЗ/1999/32 о садржају сумпора у одређеним течним горивима, која је замењена директивом ЕУ/2016/802

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 –2021. године планирано је:

- Израда Детаљног плана имплементације директиве ЕУ/2016/802 из ИПА 2014;
- Јачање административних и институционалних капацитета;
- Анализа стања и примена одговарајућих препорука из Детаљног плана имплементације директиве ЕУ/2016/802.

3.27.3. Управљање отпадом

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

1) *Оквирна директива о отпаду 2008/98/ЕК*

а) **Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ**

Оквирна Директива о отпаду 2008/98/ЕК је делимично пренета Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10,14/16) и подзаконским актима који произилазе из наведеног Закона.

б) **Институционална структура и стање административних капацитета**

МЗЖС је надлежно за преношење и планирање спровођења Директиве. Остале релевантне институције су Агенција за заштиту животне средине Србије, надлежни орган аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, као и стручне организације за испитивање отпада.

Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине предвиђено је да ће у Сектору за управљање отпадом и отпадним водама бити запослено 12 људи који ће бити надлежни за транспозицију и имплементацију овог прописа.

Тренутно је запослено 5 особа са подељеним надлежностима.

в) **Остале предузете мере и активности**

Израђен је Нацрт новог Закона о управљању отпадом. Подзаконски акти које је потребно усвојити у складу са новим Законом о управљању отпадом биће подржани активностима у оквиру ПЛАЦ пројекта.

Национална стратегија управљања отпадом, Национални план управљања отпадом, као и Програм превенције отпада биће израђени уз подршку Твининг пројекта „ИПА програм Европске уније за Србију, подршка политици управљања отпадом СР13/ИПА/ЕН/04 16“ која је започет у 2017. години и који ће трајати 2 године.

Издате дозволе за управљање отпадом у периоду октобар 2016-октобар 2017:

- Нове дозволе за прикупљање и транспорт – 199
- Подршка за нове дозволе за прикупљање и транспорт – 65
- Дозвола за складиштење и лечење – 14
- Подршка за дозволе за складиштење и третман – 18
- Дозвола за складиштење и третман медицинског отпада – 17
- Проширене дозволе за прикупљање и транспорт – 47
- Додатни захтеви за проширене дозволе за прикупљање и транспорт – 32
- Сагласности и мишљења о управљању отпадом – 98

Историјски отпад: Министарство надлежно за заштиту животне средине планирало је финансијску подршку буџетске Републике Србије за наставак активности за дислоцирање, третирање и коначно одлагање на адекватан и одговарајући начин у објектима у Републици Србији и за неке врсте опасног отпада који се не могу третирати и коначно одложити у неким објектима у Србији, она ће бити спремна за извоз. Обавеза финансирања за дислокацију и коначно одлагање опасног отпада у изјавама предузећа врши се у складу са Одлуком Владе. Министарство планира да предложи даљу примену третмана опасног отпада кроз буџет Републике Србије и ИПА финансирање.

У току је израда Специфичног плана имплементације за Оквирну Директиву о отпаду кроз пројекат IPA 2013 „Даља имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине“. Овај план ће дефинисати финансијске потребе, изворе финансирања и рокове за потпуно спровођење ове Директиве.

2) *Директива 94/62/ЕЗ о амбалажи и амбалажном отпаду*

а) **Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ**

Директива 94/62/ЕЗ о амбалажи и амбалажном отпаду је потпуно пренета Законом о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС” 36/09) и пратећим подзаконским актима.

Директива 2015/720/ЕЗ допунама о Директиве амбалажи и амбалажном отпаду у погледу смањења употребе лаких пластичних кеса није транспонована у српско законодавство.

Национални циљеви за поновно искоришћење и рециклажу амбалажног отпада у дефинисани Уредбом о утврђивању Плана смањења амбалажног отпада за период од 2015. до 2019. године.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине предвиђено је да ће у Сектору за управљање отпадом и отпадним водама бити запослено 5 извршилаца који ће бити надлежни за транспозицију и имплементацију овог прописа.

Тренутно је запослена 1 особа са подељеним надлежностима.

в) Остале предузете мере и активности

Циљеви рециклаже и поновног искоришћења су пренесени у прописе РС, како је и приказано у Табели 2, у наставку (Уредба о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период 2015 – 2019. („Сл. Гласник”, број 144/2014). Национални циљеви су испуњени за 2015. и 2016. годину.

Табела „Циљеви рециклаже и прераде у складу са прописима РС”:

2015			2016	2017
Поновно иско-ришћење	[%]	38,0	44,0	50,0
Рециклажа	[%]	31,0	36,0	42,0
Посебни циљеви 2015			2016	2017
Папир и картон	[%]	38,0	42,0	47,0
Пластика	[%]	14,0	17,0	19,0
Стакло	[%]	19,0	25,0	31,0
Метал	[%]	23,0	29,0	34,0
Дрво	[%]	11,0	12,0	13,0

3) Директива о батеријама 2006/66/ЕК

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива је делимично пренесена Правилником о начину и поступку управљања истрошеним батеријама и акумулаторима („Сл. гласник РС”, број 86/2010), Законом о управљању отпадом у делу о систему дозвола и стварања могућности за вршење инспекцијског надзора и Уредбом о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнаде, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине предвиђено је да ће у Сектору за управљање отпадом и отпадним водама бити запослено 5 извршилаца који ће бити надлежни за транспозицију и имплементацију овог прописа.

Тренутно је запослена 1 особа са подељеним надлежностима.

в) Остале предузете мере и активности

Директива о батеријама и акумулаторима и отпаду од батерија и акумулатора је у почетној фази спровођења. Спровођење ове Директиве разматра се заједно са применом Оквирне директиве о отпаду, посебно имајући у виду циљеве постављене Оквирном директивом о отпаду.

4) Директива о отпаду од електричне и електронске опреме (WEEE) 2012/19/EK

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива о отпаду од електричне и електронске опреме је у делимично пренесена у национално законодавство кроз Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, број 36/09 и 88/10) и Правилником о листи електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом о електричних и електронских производа („Сл. гласник РС“, бр 99/10).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине предвиђено је да ће у Сектору за управљање отпадом и отпадним водама бити запослено 5 извршилаца који ће бити надлежни за транспозицију и имплементацију овог прописа.

Тренутно је запослен 1 извршилац са подељеним надлежностима.

5) Директива 2011/65/EK о ограничењу употребе одређених опасних супстанци у електричном и електронском отпаду (RoHS II)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

RoHS Директива 2002/95/EK је делимично пренесена у национално законодавство кроз Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, број 36/09 и 88/10), Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, број 36/09) и Правилник о листи електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом од електричних и електронских производа („Сл. гласник РС“, број 99/10).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине предвиђено је да ће у Сектору за управљање отпадом и отпадним водама бити запослено 5 извршилаца који ће бити надлежни за транспозицију и имплементацију овог прописа.

Тренутно је запослен 1 извршилац са подељеним надлежностима.

6) Директива о депонијама 1999/31/E3

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

РС је пренела Директиву о депонијама кроз Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10 и 14/16) и Уредбу о одлагању отпада на депоније („Сл. гласник РС“, број 92/10). Директива је већим делом усклађена.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

МЗЖС има општу надлежност за преношење и спровођење директиве. МЗЖС је такође надлежно за издавање дозвола за рад депонија. Аутономна покрајина је надлежна за издавање дозвола за рад депонија на својој територији, а градови и општине за издавање дозвола за рад депонија на својим територијама (одлагање инертног и неопасног отпада).

Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине предвиђено је да ће у Сектору за управљање отпадом и отпадним водама бити запослено 7 извршилаца који ће бити надлежни за транспозицију и имплементацију овог прописа.

Тренутно је запослено 2 извршиоца са подељеним надлежностима.

в) Остале предузете мере и активности

Директива о депонијама је једна од директива које захтевају велика финансијска улагања („инвестиционо захтевна директива“). Спровођење Директиве о депонијама се разматра заједно са реализацијом других услова за управљање отпадом, посебно имајући у виду циљеве постављене Оквирном директивом о отпаду и Директивом о амбалажи и амбалажном отпаду. Спровођење ових директива утиче на начин сакупљања и третмана комуналног отпада, као и на количину отпада који ће се преусмерити на неки другу врсту третмана, а и који ће се одложити на депонијама.

У периоду јануар – фебруар 2017. у оквиру ПЛАЦ 2 пројекта урађена је анализа Уредбе о одлагању отпада на депоније у складу са Законом о изменама и допунама Закона о управљању отпадом, који је ступио на снагу 01. марта 2016. године (прва анализа уредбе је урађена преко ПЛАЦ 1 пројекта 2014. године). Циљ извршене анализе је усклађивање националног законодавства са законодавством Европске уније и његова ефикасна имплементација.

У току је изградња регионалног центра у Суботици са регионалном санитарном депонијом, чији се завршетак очекује крајем 2017. године.

7) Директива о одлагању полихлорованих бифенила и полихлорованих терфенила (PCBs & PCTs) 96/59/ЕК са изменама и допунама (ЕС) 596/2009

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива је делимично пренесена Законом о управљању отпадом и Правилником о поступању са уређајима и отпадом који садржи РСВ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине предвиђено је да ће у Сектору за управљање отпадом и отпадним водама бити запослено 3 извршиоца који ће бити надлежни за транспозицију и имплементацију овог прописа.

Тренутно је запослен 1 извршиоца са подељеним надлежностима.

в) Остале предузете мере и активности

МЗЖС је уз подршку пројекта „Ажурирање Националног имплементационог плана за спровођење Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs)“, у сарадњи са УНЕП, и уз финансијску подршку Глобалног фонда за животну средину, израдило прелиминарни инвентаре POPs (PCB). На основу тих инвентара, израђене су мере за спровођење и акциони планови у оригиналном НИП, укључујући и мере потребне за успостављање правног оквира за управљање РСВ у Србији.

Отпочеле су активности на пројекту „Правилно управљање и коначно одлагање РСВ“, и он ће се реализовати у периоду 2015 - 2019. године. Пројекат је у 3. фази реализације (од 8 планираних) у склопу које су урађене следеће активности:

- Одржан округли сто на ком је представљен предлог Техничког водича за управљање РСВ, као и Приручници за безбедно руковање и узорковање и анализу;
- Почеле су активности на изради електронског регистра за РСВ у сарадњи са Агенцијом за Заштиту животне средине;
- Расписан је тендер за одабир најбољег понуђача за услугу анализе 1100 узорака трансформатора.

8) Уредба (ЕК) број 1013/2006 о пошљкама отпада и Уредба (ЕК) број 1418/2007

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Већина одредби ове Уредбе су усаглашене с обзиром да је РС потписница Базелске конвенције. Националне процедуре, прописане Законом о управљању отпадом и подзаконска акта о испорукама отпада као и Законом о изменама и допунама Закона о управљању отпадом („Сл.гласник РС“, бр.14/2016) додатно су усаглашени са Уредбом 1013/2006/ЕК и другим релевантним правним тековинама ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине предвиђено је да ће у Одсеку за прекогранично кретање отпада бити запослено 6 извршиоца који ће бити надлежни за усаглашавање и примену овог прописа.

Тренутно је запослен 1 извршилац са подељеним надлежностима.

в) Остале предузете мере и активности

Већина обавеза прописаних уредбом се имплементира због чињенице да је РС потписница Базелске конвенције. Националне процедуре за кретање отпада додатно су усклађене са Уредбом 1013/2006/ЕК и другим релевантним правним тековинама ЕУ.

9) Директива 86/278/ЕЕЗ о заштити животне средине, а посебно земљишта, при коришћењу канализационог муља у пољопривреди

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Транспоноване директиве је још увек у раној фази. Планирано је да се директива у домаће законодавство транспонује усвајањем следећих подзаконских аката: Правилник о условима које треба да испуни привредно друштво, односно предузеће или друго лице у погледу техничких и стручних капацитета за испитивање опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање; Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање и метод њиховог испитивања; Програм о испитивању пољопривредног земљишта и воде за наводњавање у циљу утврђивања количина опасних и штетних материја. Доношење и усвајање напред наведених Правилника планирано за период од IV квартала 2018. године до III квартала 2020. године

б) Институционална структура и стање административних капацитета

- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је надлежно за заштиту пољопривредног земљишта као добра од општег интереса за Републику Србију;
- Министарство за заштиту животне средине – заштита земљишта као ресурса;
- Дирекција за воде – Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање (Службени гласник РС” бр. 67/2011 и 48/2012).

10) Директива Европског Парламента и Савета 2006/21/ЕК о управљању отпадом од екстрактивне индустрије, као и релевантне одлуке Комисије уз Директиву (2009/335/ЕК, 2009/337/ЕК, 2009/358/ЕК, 2009/359/ЕК и 2009/360/ЕК

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Главни принципи и приоритети у Директиви 2006/21/ЕЗ о управљању отпадом из екстрактивних индустрија, као и релевантним одлукама Комисије у развоју Директиве, (2009/335/ЕЗ, 2009/337/ЕЗ, 2009/358/ЕЗ, 2009/359/ЕЗ и 2009/360/ЕЗ) су транспоновани кроз Закон о рударству и геолошким истраживањима („Сл. Гласник РС“, број 101/15) . Законом о рударству и геолошким истраживањима створена је правна основа за доношење подзаконског акта који ће уредити кључна питања у вези са критеријумима и процедурама за издавање дозвола за управљање отпадом, и омогућити потпуну ускла-

ђеност са директивама ЕУ и одлукама комисије донетим у вези provedбе директиве у вези са управљањем отпадом из рударских активности.

Уредба Владе, као подзаконски акт којим се уређују услови и поступак за издавање дозвола за управљање отпадом, као и критеријуми, карактеризацију, класификација и извештавање о рударском отпаду, усвојена је 29. маја 2017. године, са даном примене од 1. јануара 2020. године. Усвајање подзаконског акта успоставило је пуну сагласност са Директивом ЕУ о управљању рударским отпадом.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство рударства и енергетике је одговорно за примену релевантних прописа који се односе на управљање отпадом из екстрактивних индустрија, и за издавање дозвола из области управљања отпадом, осим у случају када се ради о отпаду насталом услед вршења геолошких истраживања и експлоатације минералних сировина на подручју аутономне покрајине, издавање дозвола је у надлежности покрајинских органа.

Министарство рударства и енергетике, Сектор за геологију и рударство: - 3 запослених, 5 планирано. Покрајински орган – 1 – запослених, планираних – 2.

11) Уредба ЕУ бр. 1257/2013 о рециклажи бродова

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Уредба ЕУ бр. 1257/2013 о рециклажи бродова није транспонована у законодавство Републике Србије.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Надлежност из наведене уредбе ће бити подељена између Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Министарства за заштиту животне средине, у складу са препорукама израђеним у оквиру ПЛАЦ пројекта, до краја 2017. године.

12) Директива о отпадним возилима (ELVs) 2000/53/EK

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива о отпадним возилима је делимично пренесена кроз Закон о изменама и допунама Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС“, број 36/09 и 88/10, 14/16), Правилник о начину и поступку управљања отпадним возилима („Сл. гласник РС“, број 98/10) и другим релевантним прописима.

Израђен је нацрт подзаконског акта за успостављање система подстицајних инструмената за поновну употребу, прераду и рециклажу отпадних возила (тзв. економских инструмената).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У периоду 2016-2017, спроведено је јачање административних капацитета, кроз спровођење обука администрације у институцијама и органима задуженим за планирање, контролу и мониторинг (обуке уз подршку IPA 2013 Twinning project спроведене у Београду, Јагодини и Нишу).

Новим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине предвиђено је да ће у бити запослено 3. извршиоца који ће бити надлежни за транспозицију и имплементацију овог прописа.

Тренутно је запослен 1 извршилац са подељеним надлежностима.

в) Остале предузете мере и активности

Директива је у почетној фази спровођења. Директива о отпадним возилима је једна од директива које захтевају велика финансијска улагања за приватни сектор. Спровођење ове директиве разматра се заједно са имплементацијом Оквирне директиве о отпаду, посебно имајући у виду циљеве постављене Оквирном директивом о отпаду.

У 2016-2017. извршена је анализа спровођења Директиве кроз израду Националног плана за управљање отпадним возилима.

Овај план је дефинисао мере које треба предузети за спровођење (у вези са поновним коришћењем/прерадом компоненти), успостављањем механизма одјаве отпадних возила из система регистрације возила, и дефинисани су трошкови и механизми финансирања са роковима за потпуно спровођење директиве.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

1) Оквирна директива о отпаду 2008/98/ЕК Оквирна директива о отпаду 2008/98/ЕК

б) Планови за јачање институционалне структур

Планирано је повећање броја запослених у Министарству који ће радити на пословима имплементације Оквирне Директиве о отпаду, и то најмање 2 запослена који ће бити задужени за транспозицију и 10 који ће бити задужени за имплементацију овог прописа.

-Обука органа надлежних за спровођење Закона о управљању отпадом и прописа у овој области на националном, покрајинском, локалном нивоу и привредних субјеката у погледу правног значења и примене одредаба националних прописа, посебно одредаба које преносе одредбе Директиве 2008/98.

-Јачање инспекцијских капацитета и капацитета контроле и надзора.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018. до краја 2020. планирана је:

- Израда и усвајање нове Стратегије управљања отпадом (уз подршку ИПА 2013 твининг пројекта „Подршка развоју стратешког оквира у областима управљања отпадом“) за период 2019-2024, која садржи анализу и оцену стања управљања отпадом, националне циљеве управљања отпадом и Национални План управљања отпадом

-Израда и усвајање Програма превенције стварања отпада .

- Одређивање услова за раздвајање суве и влажне фракције на месту настанка;

-Израда Специфичног плана имплементације за Оквирну директиву о отпаду уз подршку ИПА 2013 пројекта;

-Развој сета економских инструмената за подршку спровођењу циљева управљања отпадом и хијерархије отпада (ИПА 2014);

-Ревизија система финансирања у области управљања отпадом, како би се осигурало покриће трошкова и довољно ресурса за спровођење планова управљања отпадом (локалних и регионалних);

-Усвајање регионалних планова управљања отпадом.

У периоду 2021. и даље планирано је:

-Имплементација Стратегије управљања отпадом;

-Успостављање мреже постројења за управљање отпадом (2032-2034);

-Спровођење праксе одвојеног сакупљања и третмана опасног отпада из домаћинстава и индустрије;

-Развој система за испуњавање стопе рециклаже амбалажног отпада од најмање 55% и прераде од најмање 60% амбалажног отпада до 2025. године;

-Успостављање система за постизање стопе рециклаже комуналног отпада од најмање 50% до 2030. године;

-Успостављање система за управљање посебним токовима отпада (отпадних гума, истрошених батерија и акумулатора, отпадних уља, отпадних возила, отпада од електричних и електронских уређаја) у циљу постизања количине од 4 кг по становнику одвојено сакупљеног отпада од електричне и електронске опреме из домаћинстава до 2023. године и најмање 45% од батерија и акумулатора од 2026. године.

2) Директива 94/62/ЕЗ о амбалажи и амбалажном отпаду

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Циљеви рециклаже и поновног искоришћења су пренесени у прописе РС, како је и приказано у табели у наставку, (Уредба о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период 2015 – 2019. („Сл. Гласник”, број 144/2014).

Табела „Циљеви рециклаже и прераде у складу са прописима РС”:

		2018	2019
Прерада	[%]	55,0	60,0
Рециклажа	[%]	48,0	55,0
Специфични циљеви			
		2018	2019
Папир и картон	[%]	53,0	60,0
Пластика	[%]	21,0	22,5
Стакло	[%]	37,0	43,0
Метал	[%]	39,0	44,0
Дрво	[%]	14,0	15,0

У периоду 2018 - крај 2021. планирано је:

- Одређивање услова за раздвајање суве и влажне фракције на месту настанка. Сува фракција треба да укључи и амбалажни отпад;
- Израда Специфичног плана имплементације за Директиву о амбалажи и амбалажном отпаду (2018, уз подршку ИПА 2013 пројекта);
- Усвајање Стратегије управљања отпадом и одређивање циљева рециклаже и прераде;
- Успостављање система за повраћај/прикупљање и рециклажу/прераду искоришћене амбалаже и амбалажног отпада, сходно идентификацији из националне стратегије;
- Унапређење информационе основе за амбалажу која се налази на тржишту, произведени, прикупљени, рециклирани и прерађени амбалажни отпад;
- Унапређење економских инструмената за подршку постизању циљева;
- Јачање инспекције и капацитета контроле и надзора;
- Увођење раздвајања на месту настанка у 17 општина (уз подршку пројекта ИПА 2017 „Успостављање примарне сепарације комуналног отпада у четири региона за управљање отпадом: Дубоко, Срем-Мачва, Панчево и Пирот“);
- Организовање кампање информисања јавности о раздвајању на месту настанка и рециклажи (уз подршку пројекта ИПА 2017 „Успостављање примарне сепарације комуналног отпада у четири региона за управљање отпадом: Дубоко, Срем-Мачва, Панчево и Пирот“);
- Постизање циљева рециклаже амбалажног отпада и прераде (2020).

3) Директива о батеријама 2006/66/ЕК

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Даља анализа имплементационих активности које ће бити постигнуте кроз развој Специфичног плана имплементације за Директиву о батеријама и акумулаторима (кроз ИПА 2013 „Даља имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине“). Овај план ће дефинисати рок за потпуно спровођење Директиве о батеријама и акумулаторима и отпада од батерија и акумулатора.

Израђена анализа недостатака праћена препорукама за јачање националног законодавног оквира (укључујући економске инструменте дефинисане за Србију) уз подршку твининг пројекта „Подршка развоју стратешког оквира у области управљања отпадом“, који је започет 2017. године и трајаће 2 године. Примена принципа „одговорност произвођача” може представљати везу између ове Директиве и Директиве о електричном и електронском отпаду.

Усвајање Плана управљања отпадом од батерија и акумулатора, израђеног уз подршку твининг пројекта „Јачање институционалних капацитета за управљање опасним отпадом“ (2010 – 2013). Овај План је саставни део Интегрисаног плана управљања опасним отпадом, који је део Националног плана управљања отпадом, односно део нове Стратегије управљања отпадом, током 2019. године.

У периоду 2019 - до краја 2020. планирано је:

- Усвајање Стратегије управљања отпадом;
- Успостављање регионалног система и поступака за произвођаче/увознике батерија и акумулатора;
- Развој система извештавања о стављању батерија и акумулатора у промет;
- Развој економских инструмената као подршке имплементацији захтева;
- Успостављање система за сакупљање истрошених батерија и акумулатора;
- Јачање инспекцијских и капацитета контроле и надзора.

У периоду 2020. и даље планирано је:

- Постизање циљева за батерије и акумулаторе.

За потпуну имплементацију ове Директиве биће потребан прелазни период.

4) Директива 2011/65/EK о ограничењу употребе одређених опасних супстанци у електричном и електронском отпаду (RoHS II)

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Директива 2011/65/EУ ће бити имплементирана до 2021.

5) Директива о отпаду од електричне и електронске опреме (WEEE) 2012/19/EK

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Директива Савета 2012/19/EУ о отпаду од електричне и електронске опреме (WEEE) једна је од директива које захтевају велика финансијска улагања. Спровођење Директиве о отпаду од електричне и електронске опреме разматра се заједно са имплементацијом Оквирне директиве о отпаду, посебно имајући у виду циљеве одређене Оквирном директивом о отпаду. Имплементационе активности ће бити детаљно приказане у Специфичном плану имплементације за Директиву о отпаду од електричне и електронске опреме, који је у изради (IPA 2013 „Даља имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине“).

Овим планом биће дефинисане мере које треба предузети у циљу спровођења, трошкови и механизми финансирања, као и рокови за потпуно спровођење ове директиве.

Израђена анализа недостатака праћена препорукама за јачање националног законодавног оквира (укључујући економске инструменте дефинисане за Србију) уз подршку твининг пројекта „Подршка развоју стратешког оквира у области управљања отпадом“, који је започет 2017. године и трајаће 2 године. Примена принципа „одговорност произвођача“ може представљати везу између ове Директиве и Директиве о отпадним батеријама и акумулаторима.

Усвајање Плана управљања отпадом од електричне и електронске опреме, израђеног уз подршку твининг пројекта „Јачање институционалних капацитета за управљање опасним отпадом“ (2010 – 2013). Овај План је саставни део Интегрисаног плана управљања опасним отпадом, који је део Националног плана управљања отпадом, односно део нове Стратегије управљања отпадом, током 2019. године.

У периоду од 2018 - крај 2021. планирано је:

- Израда Специфичног плана имплементације за Директиву о отпаду од електричне и електронске опреме (WEEE) (кроз IPA 2013 „Даља имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине“);
- Организовање кампања јавног информисања као подршке постизању циљева у вези са отпадом од електричне и електронске опреме;

-Израда Плана за управљање отпадом од електричне и електронске опреме, као дела Националног плана управљања отпадом, који је саставни део Стратегије управљања отпадом, у складу са изменама и допунама Закона о управљању отпадом.

-Увођење регистра о електричној и електронској опреми на тржишту, произведеном, сакупљеном, рециклираном и прерађеном отпаду од електричне и електронске опреме;

-Спровођење регионалних инфраструктурних пројеката, укључујући и успостављање рециклажних дворишта као подршке сакупљању отпада од електричне и електронске опреме у најмање 3 регионална центра за сакупљање;

-Успостављање мреже сакупљања свих врста отпада од електричне и електронске опреме која би обухватила читаву територију, као и решавање правних, финансијских и техничких питања како би се достигли циљеви сакупљања дефинисани законом;

-Увођење тржишног система сакупљања отпада од електричне и електронске опреме утврђивањем економских инструмената као подршке постизању циљева у вези са отпадом од електричне и електронске опреме;

-Измена дозвола за рад постројења за третман отпада од електричне и електронске опреме тако да обухвати обавезу постизања минималних захтева који се тичу прераде;

-Организовање кампања јавног информисања као подршке постизању циљева у вези са отпадом од електричне и електронске опреме;

-Јачање капацитета за контролу и надзор над спровођењем закона;

-Обука органа надлежних за спровођење Закона о управљању отпадом и прописа у овој области на националном, покрајинском, локалном нивоу и привредних субјеката у погледу правног значења и примене одредаба националних прописа, посебно одредаба које преносе одредбе Директиве 2012/19.

У периоду 2021. и даље планирано је:

-Повећати количину WEEE, прикупљену одвојено од домаћинстава;

-Сакупити минимум 4 кг по становнику WEEE-а из домаћинстава;

-Обрада WEEE-а, у складу са минималним захтевима наведеним у Анексу V, Директиве;

-Постизање циљева рециклаже отпада од електричне и електронске опреме 2030. године.

За потпуну имплементацију ове Директиве биће потребан прелазни период.

6) Директива о депонијама 1999/31/ЕЗ

б) Планови за јачање институционалне структуре

- Јачање инспекције и капацитета контроле и надзора;

-Обука органа надлежних за спровођење прописа у овој области на националном, покрајинском, локалном нивоу и привредних субјеката у погледу правног значења и примене одредаба националних прописа, посебно одредаба које преносе одредбе Директиве 1999/31.

У периоду 2018 - крај 2020. планирано је:

-Израда Специфичног плана имплементације за Директиву о депонијама (крај 2017, уз подршку СИДЕ - ЕИСП II).

-Усвајање нове Стратегије управљања отпадом и одређивање циљева за управљање биоразградивим отпадом и одлагање на прописне депоније;

-Унапређење економских инструмената као подршке преусмеравању отпада са депонија;

- Израда Националне стратегије за смањење биоразградивог отпада који се одлаже на депоније и уграђивање стратегије у национални план управљања отпадом;

- Спровођење регионалних инфраструктурних пројеката, укључујући и успостављање прописних депонија у 2 регионална центра;

- Увођење раздвајања на месту настанка у 17 општина (ИПА 2017 „Успостављање примарне сепарације комуналног отпада у четири региона за управљање отпадом: Дубоко, Срем-Мачва, Панчево и Пирот“);

У периоду од 2021. и даље планирано је:

- Успостављање мреже постројења за управљање отпадом, укључујући и изградњу депонија у складу са Директивом 1999/31/ЕК.

- За директиву 1999/31/ЕК ће бити потребно тражити прелазне периоде.

7) Директива о одлагању полихлорованих бифенила и полихлорованих терфенила (PCBs & PCTs) 96/59/ЕК са изменама и допунама (ЕС) 596/2009

б) Планови за јачање институционалне структуре

Предвиђено је да МЗЖС, постане надлежни орган за спровођење Уредбе о РСВ. Агенција за заштиту животне средине Србије води регистар о РСВ у опреми у употреби. Лице које обавља прикупљање, деконтаминацију од РСВ или одлагање отпада који садржи РСВ, мора да има важећу дозволу, да води евиденцију о прикупљеним, третираним или одложеним количинама, и да све податке доставља Агенцији за заштиту животне средине РС.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду од 2018. - до краја 2018. планирано је:

-Израђен детаљан инвентар РСВ опреме и отпада кроз активности пројекта.

-Уз подршку пројекта биће усаглашени критеријуми за избор најбоље доступних техника за решавање проблема РСВ, и стварање основе за коначно решавање проблема РСВ у РС.

- Процена трошкова за потпуно спровођење директиве и рок потпуне имплементације овог прописа биће утврђени уз подршку пројекта „Правилно управљање и коначно одлагање РСВ“.

8) Уредба (ЕК) број 1013/2006 о пошљкама отпада и Уредба (ЕК) број 1418/2007

а) План спровођења

Амандмани на Уредбу (ЕК) број 1013/2006 о пошљкама отпада и Уредбу (ЕК) број 1418/2007 се прате ради усаглашавања националног законодавста и преводе, по динамици њиховог доношења у ЕУ.

б) Планови за јачање институционалне структуре

За потребе извештавања у области прекограничног транспорта отпада у Агенцији је потребно запослити једног извршиоца.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Планирано је да ће пуна усклађеност бити постигнута до краја 2021. године.

9) Директива 86/278/ЕЕЗ о заштити животне средине, а посебно земљишта, при коришћењу канализационог муља у пољопривреди

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У наредном периоду биће израђена анализа којом ће бити утврђене имплементационе мере за спровођење ове директиве. Потпуна имплементација директиве очекује се до краја 2020. године.

10) Директива Европског Парламента и Савета 2006/21/ЕК о управљању отпадом од екстрактивне индустрије, као и релевантне одлуке Комисије уз Директиву (2009/335/ЕК, 2009/337/ЕК, 2009/358/ЕК, 2009/359/ЕК и 2009/360/ЕК

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Уз подршку ИПА 2013 Твининг пројекта „Израда катастра рударског отпада“ биће испуњен подацима катастар рударског отпада и катастар напуштених рудника и рударских објеката, и утврђене методе и временски оквир за почетак имплементације ове Директиве.

У периоду 2018. - краја 2020. године планирана је:

- Идентификација постојећих капацитета Министарства као тела надлежног за обраду захтева и издавање дозвола оператерима;
- Успостављање процедуре информисања јавности кроз релевантна подзаконска акта;
- Идентификација, категоризација и процена ризика по животну средину од евидентног отпада из рударских активности (ИПА твининг 2013.);
- Успостављање Инвентара и израда катастра отпада из рударства (ИПА твининг 2013);
- Јачање капацитета и свести о управљању отпадом из екстрактивних индустрија како би се спречили или умањили штетни утицаји на животну средину и здравље људи и животне средине (ИПА твининг 2013).

У периоду од краја 2020 - краја 2021. планирано је:

- Јачање капацитета за управљање отпадом из рударства;
- Израда смерница за оператере у вези са захтевима за управљање отпадом из рударства, затим са захтевима за издавање дозволе и са плановима управљања отпадом;
- Обрада захтева и издавање дозвола оператерима;
- Успостављање процедура мониторинга;
- Јачање инспекцијских и капацитета контроле и надзора.
- Узимајући у обзир све обавезе које проистичу из Директиве 2006/21/ЕК, као и да су системи и објекти за управљање отпадом углавном у надлежности приватног сектора, предвиђено је да ће директива у потпуности бити имплементирана од краја 2022. године.

11) Уредба ЕУ бр. 1257/2013 о рециклажи бродова

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

За потпуно усаглашавање са Уредбом, осим измене и допуне Закона о поморској пловидби, биће потребно унети измене и у Закон о изменама и допунама Закона о управљању отпадом.

У периоду 2018-2021. године, уз подршку пројекта ПЛАЦ и пројекта ЕНВАП, биће утврђене мере које је потребно испунити да би се постигла пуна усаглашеност националног законодавства са овим прописом.

12) Директива о отпадним возилима (ELVs) 2000/53/ЕК

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду од јануара 2018. - новембра 2021. планирано је:

- Усвајање Националне стратегије управљања отпадом;
- Унапређење система сакупљања којим се осигурава да се сва отпадна возила одвозе у овлашћена постројења за третман;
- Обука органа надлежних за спровођење Закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом и прописа у овој области на националном, покрајинском, локалном нивоу и привредних субјеката у погледу правног значења и примене одредаба националних прописа, посебно одредаба које преносе одредбе Директиве.

У периоду 2021. и даље планирано је:

- Успостављање одговарајуће мреже сакупљача и овлашћених постројења за третман;

-Успостављање поновне употребе и третмана најмање 85% просечне масе сакупљеног отпадног возила током године и поновне употребе и рециклаже најмање 80% просечне масе сакупљеног отпадног возила током године након 2024;

-Успостављање поновне употребе и третмана најмање 95% просечне масе сакупљеног отпадног возила током године и поновну употребу и рециклажу најмање 85% просечне масе сакупљеног отпадног возила током године након 2028.

3.27.4 Управљање водама

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Активности у сектору вода везане су за даљи развој стратешког и законодавног оквира како би се унапредила политика управљања водама и подржало даље усклађивање са захтевима одговарајућих правних тековина ЕУ.

Израђен је и усвојен Закон о изменама и допунама Закона о водама („Службени гласник РС“, број 101/2016) са сетом измена и допуна који делимично транспонује одредбе директива из области вода. Планира се израда новог Закона о водама до краја 2019. године и усвајање одговарајућих подзаконских аката до краја 2020. године чиме ће се у потпуности транспоновати директиве из области вода.

1) Директива Европског парламента и Савета 2000/60/ЕС од 23. октобра 2000. године о успостављању оквира за деловање заједнице у области политике вода са изменама и допунама (Одлука 2455/2001/ЕС и Директиве 2008/32/ЕС, 2008/105/ЕС и 2009/31/ЕС) – EU WFD)

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12 и 101/16) и пратећим подзаконским актима.

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

2) Директива Савета 2008/105/ЕС Европског парламента и Савета од 16. децембра 2008. године о стандардима квалитета животне средине у области политике вода, измењена и допуњена Директивом 2013/39/EU

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12 и 101/16) и Уредбу о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“ број 24/14).

3) Директива Савета 2006/118/ЕС Европског парламента и Савета од 12. децембра 2006. године о заштити подземних вода од загађења и погоршања квалитета

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Службени гласник РС“ број 30/10, 93/12 и 101/16) и пратећа подзаконска акта.

4) Директива 2009/90/ЕС од 31. јула 2009. године, којом се, у складу са Директивом 2000/60/ЕС Европског парламента и Савета, прописују техничке спецификације за хемијску анализу и мониторинг статуса воде

Директива је делимично транспонована кроз Уредбу о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14).

5) Директива 2008/56/ЕС Европског парламента и Савета о успостављању оквира за деловање заједнице у области поморске политике животне средине - EU MS FD

Директива је делимично транспонована у национално законодавство, кроз Закон о водама и Закон о потврђивању Конвенције о сарадњи за заштиту и одрживо кориштење реке Дунав (ОЈ СРЈ / Међународни споразуми 2/2003 и кроз резолуцију Међународне комисије за заштиту реке Дунав (2012.), којом се ICPDR изјашњава спремним да служи као платформа која олакшава сарадњу са земљама и да допринесе томе да се уско координира имплементација WFD у сливу Дунава и MSFD у Црноморске регије.

6) Директива 2007/60/ЕС Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. године о процени и управљању ризицима од поплава - EU FD

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 101/16) и Правилник о утврђивању методологије за израду карте угрожености и карте ризика од поплава, са методологијом за израду карте угрожености и карте ризика од поплава. („Службени гласник РС”, број 13/17).

7) Директива 98/83/ЕС о Квалитету воде намењене људској употреби – ЕУ Директива о води за пиће

Важећи национални прописи делимично су усклађени са захтевима Директиве.

8) Директива 2006/7/ЕС о управљању квалитетом воде за купање – ЕУ Директива о води за купање

Директива је делимично пренета у домаће законодавство.

9) Директива Савета 91/676/ЕЕС од 12. децембра 1991. године о заштити вода од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора измењена и допуњена Уредбама (ЕС) 1882/2003 и (ЕС) 1137/2008 – EU ND

Захтеви Директиве нису у потпуности пренети у национално законодавство, изузев појединих дефиниција и ставова, које су пренете у Закону о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 101/16).

10) Директива Савета 91/271/ЕЕС од 21. маја 1991. године о третману комуналних отпадних вода, измењена и допуњена Директивом Комисије 98/15/ЕС, Уредбом 1882/2003 и Уредбом 1137/2008, Имплементацином Одлуком Комисије која се односи на формат за извештавање о националним програмима за имплементацију Директиве Савета 91/271/ЕЕС – EU UWWTD (саопштено под бројем документа С(2014) 4208, (2014/431/EU))

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 101/16), Уредбу о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр. 67/2011, 48/2012) и Уредбу о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 50/2012), Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС”, број 33/2016).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

На основу Закона о изменама и допунама Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 62/2017) даном ступања на снагу овог закона Министарство пољопривреде и заштите животне средине наставило је са радом као Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, а основано је ново Министарство за заштиту животне средине у складу са делокругом утврђеним овим законом.

И поред тога, јачање капацитета институција у сектору вода је предуслов за успешно преношење и спровођење директива, као и капацитети јавних водопривредних предузећа, локалних самоуправа, јавних комуналних предузећа, а такође и институција одговорних за мониторинг и других институција одговорних за преношење и спровођење директива.

У Републичкој дирекцији за воде 5 запослених је, поред редовних послова, ангажовано на праћењу директива из области вода, што је недовољно како за транспозицију, тако и за каснију имплементацију одредаба директива Европске уније из области вода. Након конституисања нове Владе 29. јуна 2017. године, усвојена је систематизација Репу-

бличке дирекције за воде у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде са истим бројем запослених.

У Министарству заштите животне средине, тренутно је редовно запослено четири особе на пословима у области заштите воде, од којих је двоје запослених, поред осталих послова, ангажовано и на пословима транспозиције и хармонизације у процесу приступања ЕУ. Новом систематизацијом усвојеном крајем септембра 2017. године, планирано је формирање 2 нова одељења у Сектору за управљање отпадом и отпадним водама: Одељење за заштиту вода од загађивања (са 7 запослених на пословима заштите вода) и Одељење за отпадне воде (са 6 запослених). У оквиру Сектора је такође планирана и Група за нормативне и правне послове у области управљања отпадом и отпадним водама са 2 запослена који ће радити на хармонизацији прописа, као и Група за планирање, припрему и праћење прописа у области управљања отпадом и отпадним водама, са троје запослених.

в) Остале предузете мере и активности

Стратегија управљања водама на територији Републике Србије до 2034. године (у даљем тексту: Стратегија управљања водама) усвојена је на 27. Седници Владе Републике Србије 23. децембра 2016. године, објављена је у „Службеном гласнику РС“, број 3/2017 од 18.01.2017. године.

Стратегија управљања водама је свеобухватни плански документ који одређује дугорочну политику управљања водама на државној територији, правце одрживог деловања у области коришћења вода, заштите вода, уређења водотока и заштите од штетног дејства вода. У планском периоду се очекује значајно унапређење стања у сектору вода у односу на постојеће. Ово унапређење ће се одвијати у складу са друштвеним и економским могућностима државе, а уз уважавање и увођење стандарда, технологија и прописа Европске уније из области вода.

1) Директива 2000/60/ЕС Европског парламента и Савета од 23. октобра 2000. године о успостављању оквира за деловање заједнице у области водне политике са изменама и допунама (Одлука 2455/2001/ЕС и Директиве 2008/32/ЕС, 2008/105/ЕС и 2009/31/ЕС) – EU WFD

Оперативни и надзорни мониторинг је почео, али само је делимично усаглашен са захтевима Оквирне директиве о водама, покрива само део водних тела (85 површинских водних тела од 493, и 31 од 153 подземних водних тела) и недостају финансијска средства за његово спровођење у већем обиму. Припрема Планова управљања водама на територији Републике Србије 2021-2027 у почетној је фази. Предвиђено је да ће активности спровођења бити подржане од стране твининг пројекта у оквиру ИПА 2016.

2) Директива Савета 2008/105/ЕС Европског парламента и Савета од 16. децембра 2008. године о стандардима квалитета животне средине у области политике вода, измењена и допуњена Директивом 2013/39/EU

Опасне супстанце које се прате редовним мониторингом подељене су у две групе. Прва група од 35 супстанци и жива из друге групе, већ се прате мониторингом. Две супстанце (хептахлор и хептахлорепоксид) из друге групе се прате мониторингом, али примењене методе немају захтевану границу детекције и квантификације. Мониторинг још увек не покрива сва водна тела површинских вода због ограничења буџета.

3) Директива Савета 2006/118/ЕС Европског парламента и Савета од 12. децембра 2006. године о заштити подземних вода од загађења и погоршања квалитета

Урађена је прелиминарна процена ризика за водна тела подземних вода. Извршен је хемијски мониторинг на 31 од 153 водних тела подземних вода и он обухвата супстанце наведене у Анексу II Делу Б, изузев трихлороетилена и тетрахлороетилена. Постојећи подаци показују високи природни ниво арсена у Аутономној Покрајини Војводини, у неким областима већи од 50µg/l, који захваљујући природном пореклу неће изазвати

неисправност хемијског статуса, али се треба размотрити као опште питање везано за Директиву о пијаћој води. Детаљи ће бити разрађени кроз Специфични план спровођења Оквирне директиве о водама.

4) Директива 2009/90/ЕС од 31. јула 2009. године, којом се, у складу са Директивом 2000/60/ЕС Европског парламента и Савета, прописују техничке спецификације за хемијску анализу и мониторинг статуса воде

Већи део Директиве је транспонован кроз Уредбу о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. Гласник РС", бр. 24/2014).

Ова Директива 2009/90 је у имплементацији у нашој земљи од 2010. године када је реч о мониторингу статуса површинских и подземних вода за које је овлашћена Агенција за заштиту животне средине (а пре тога РХМЗ док је Агенција била у њиховом саставу).

Као земља чланица ICPDR-а, Србија доставља резултате у међународну размену који већ укључују захтеве ове Директиве.

Након успешно спроведеног ИПА 2012 пројекта „Јачање капацитета у области заштите природе и мониторинга животне средине“, унапређени су технички капацитети Агенције за заштиту животне средине како би се обезбедили услови за спровођење адекватног хемијског мониторинга. Спроводе се планиране обуке које ће трајати до 2018. године.

5) Директива 2008/56/ЕС Европског парламента и Савета од 17. јуна 2008. године о успостављању оквира за деловање заједнице у области поморске политике животне средине - EU MS FD

Очекује се да ће се потпуна транспозиција MS FD -а постићи након усвајања новог Закона о водама и подзаконских аката (планирано за 2020. годину), где ће се унапредити одредбе за регионалну сарадњу.

6) Директива 2007/60/ЕС Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. године о процени и управљању ризицима од поплава - EU FD

Прелиминарна процена ризика од поплава за територију Републике Србије је израђена 2012. године у складу са Правилником о утврђивању методологије за израду прелиминарне процене ризика од поплава. Прелиминарна процена ризика од поплава (ППРП) је обухватила само поплаве спољним водама, при чему нису узети у обзир утицаји климатских промена.

На основу ППРП одређена су 99 значајна поплавна подручја.

Израда карата угрожености и карата ризика од поплава је у току. За 27 од укупно 99 значајних поплавних подручја су израђене карте кроз различите пројекте.

Припрема Плана управљања ризима од поплава за територију Републике Србије је започела и планирано је да . Нацрт Плана управљања ризицима од поплава буде израђен до краја 2017. године.

7) Директива 98/83/ЕС о квалитету воде намењене људској употреби – ЕУ Директива о води за пиће

Квалитет воде за пиће прати се у системима за водоснабдевање различитих величина, али ово праћење није редовно на малим системима за водоснабдевање (сеоски системи за водоснабдевање). Мониторинг обављају овлашћене лабораторије. Неопходна је реконструкција постојећих система за водоснабдевање како би се рефлектовао велики заостатак у одржавању настао током година. Највеће ограничење у имплементацији је лоше стање инфраструктуре, као последица једнако лоших финансијских услова јавних комуналних предузећа, недовољног финансирања од стране јединица локалне самоуправе, државног буџета и других извора.

8) Директива 2006/7/ЕС о управљању квалитетом воде за купање – ЕУ Директива о води за купање

Мониторинг воде за купање обавља се локално на језерима и рекама током летње сезоне купања. Микробиолошке и хемијске супстанце испитују се сваких 15 дана током сезоне купања. Мониторинг обављају овлашћене лабораторије.

9) Директива Савета 91/676/ЕЕС од 12. децембра 1991. године о заштити вода од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора измењена и допуњена Уредбама (ЕС) 1882/2003 и (ЕС) 1137/2008 – ЕУ ND

Као резултат билатералне сарадње између Републике Србије и Краљевине Шведске, а у оквиру пројекта „Одређивање осетљивих и рањивих подручја у складу са захтевима Директиве о комуналним отпадним водама и Нитратне директиве” (ENVAP II) финансираног од стране Шведске агенције за међународну развојну помоћ (SIDA) и Шведске агенције за заштиту животне средине, израђен је документ који садржи предлог идентификованих вода које су подложне загађењу нитратима из пољопривредних извора, предлог утврђених граница рањивих подручја и предлог документа „Правила добре пољопривредне праксе”. Израђени предлози идентификованих вода које су подложне загађењу нитратима из пољопривредних извора и утврђених граница рањивих подручја предмет су ревизије кроз пројекат ИПА 2013 „Даља имплементација Стратегије апроксимације у области животне средине у оквиру кога ће бити израђен Специфични план спровођења Нитратне директиве”.

10) Директива Савета 91/271/ЕЕС од 21. маја 1991. године о третману комуналних отпадних вода, измењена и допуњена Директивом Комисије 98/15/ЕС, Уредбом 1882/2003 и Уредбом 1137/2008, Имплементацином Одлуком Комисије која се односи на формат за извештавање о националним програмима за имплементацију Директиве Савета 91/271/ЕЕС – ЕУ UWWTD (саопштено под бројем документа C(2014) 4208, (2014/431/EU))

Прелиминарна идентификација агломерација је завршена. Дефинисано је 388 агломерација, од који је 315 веће од 2000 ЕС (еквивалентних становника), 73 мање од 2000 ЕС са канализационим системима, уз више од 4100 сеоских заједница са популацијом мањом од 2000 становника. Просечна стопа прикључака у насељима већим од 2000 ЕС је 54%. Број постојећих постројења за третман отпадних вода је око 44, од који је 32 у функцији, а само 8 ради у складу са очекиваним критеријумима. Мање од 8% становништва добија адекватан третман. Такође, урађена је Припремна студија за развој Националне стратегије за управљање муљем као основ за израду Стратегије за управљање муљем.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

1) Директива 2000/60/ЕС Европског парламента и Савета од 23. октобра 2000. године о успостављању оквира за деловање заједнице у области водне политике са изменама и допунама (Одлука 2455/2001/ЕС и Директиве 2008/32/ЕС, 2008/105/ЕС и 2009/31/ЕС) – ЕУ WFD

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

- Израда специфичног плана спровођења Оквирне директиве о водама у оквиру пројекта ИПА 2013 „Даља имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине“. Ова документација биће основа за прилагођавање временског оквира за спровођење директиве, и биће основа за припрему вишегодишњег инвестиционог и финансијског плана;

- Усвајање Плана управљања водама на територији Републике Србије 2021-2027 планирано је до краја 2021. године;
- Успостављање комплетног програма мониторинга за водна тела површинских и подземних вода планирано је до 2020. године (изузев за одређене заштићене области, за које ће рок бити продужен до 2022. године);
- Успостављање политике цена воде и спровођење захтева за накнаду трошкова планирано за 2019. годину.

2) Директива Савета 2008/105/ЕС Европског парламента и Савета од 16. децембра 2008. године о стандардима квалитета животне средине у области политике вода, измењена и допуњена Директивом 2013/39/EU

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

- Развој детаљних корака и рокова за потпуно спровођење Директиве о стандардима квалитета животне средине у области вода (као део Специфичног плана спровођења Оквирне директиве о водама);
- Постепено увођење преосталих супстанци из друге групе (23 супстанце) у програм мониторинга, у току 2018. године;
- Успостављање ефикасног мониторинга у складу са захтевима Оквирне директиве о водама и Директиве о стандардима квалитета животне средине у области вода за потпуну мрежу мониторинга до краја 2021. године. Ово обухвата одређивање присуства и основног нивоа наведених опасних супстанци (тренутни хемијски статус површинских вода), развој система за анализе дугорочног тренда, развој методологије и предузимање корака у успостављању јединствене базе података за инвентар емисија, испуштања и губитака приоритетних и приоритетних хазардних супстанци, развој и примену система за извештавање.

3) Директива Савета 2006/118/ЕС Европског парламента и Савета од 12. децембра 2006. године о заштити подземних вода од загађења и погоршања квалитета

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

- Развој детаљних корака и рокова за потпуно спровођење Директиве о подземним водама (као део Специфичног плана спровођења Оквирне директиве о водама);
- Постизање неопходних нивоа финансирања за успостављање мониторинга подземних вода у складу са Оквирном директивом о водама до 2020. године (изузев неких заштићених области, за које ће рок бити продужен до 2022. године);
- Успостављање стандарда квалитета за подземне воде у току 2021. године;
- Процена хемијског статуса водних тела подземних вода на основу постојећих података, као и за водна тела за која процена до сада није рађена. Почетна идентификација значајних и сталних узлазних трендова и дефинисање почетне тачке за преокрет трендова уколико су доступне довољно дуге серије података за анализе трендова.

4) Директива 2009/90/ЕС од 31. јула 2009. године, којом се, у складу са Директивом 2000/60/ЕС Европског парламента и Савета, прописују техничке спецификације за хемијску анализу и мониторинг статуса воде

Директива се практично већ примењује у спровођењу мониторинга вода кроз употребу стандарда SRPS ISO 17025:2006, а пуна имплементација ће се додатно осигурати усва-

јањем Правилника о техничким захтевима са спецификацијама за хемијске анализе и анализе потребне за мониторинг вода.

5) Директива 2008/56/ЕС Европског парламента и Савета од 17. јуна 2008. године о успостављању оквира за деловање заједнице у области поморске политике животне средине - EU MS FD

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

- Имплементација ће се спровести кроз спровођење Оквирне директиве о водама и међународну сарадњу у сливу реке Дунав кроз рад у оквиру Међународне комисије за заштиту реке Дунав (International Commission for the Protection of Danube River Basin - ICPDR);
- Детаљни кораци и рокови за спровођење MS FD -а ће бити одређени у складу са резултатима Специфичног плана спровођења Оквирне директиве о водама.

6) Директива 2007/60/ЕС Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. године о процени и управљању ризицима од поплава - EU FD

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

- Преиспитивање/новелирање Прелиминарне процене ризика од поплава;
- Израда карата угрожености и карата ризика од поплава кроз пројекат ИПА 2014-2020. По завршетку израде карата ће се радити ревизија Нацрта Плана управљања ризицима од поплава;
- План управљања ризицима од поплава за територију Републике Србије складу са Директивом о поплавама биће припремљен 2021. године.

7) Директива 98/83/ЕС о квалитету воде намењене људској употреби – ЕУ Директива о води за пиће

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

- Усвајање Правилника о здравственој исправности воде за пиће, који ће обухватити одредбе које пружају могућност одступања у имплементацији вредности параметара које се односе здравствену безбедност воде за пиће (нпр. арсен у води за пиће);
- Израда специфичног плана спровођења Директиве о води за пиће у оквиру пројекта ИПА 2013 „Даља имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине“. Ова документација биће основа за прилагођавање временског оквира за спровођење директиве, и биће основа за припрему вишегодишњег инвестиционог и финансијског плана и биће подршка процесу програмирања;
- Унапређење система за наплату трошкова постепеним повећањем цене воде за пиће у складу са принципом приступачности до краја 2020. године.

8) Директива 2006/7/ЕС о управљању квалитетом воде за купање – ЕУ Директива о води за купање

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

Након усвајања Правилника о квалитету воде за купање, до краја 2020. извршиће се класификација воде за купање.

9) Директива Савета 91/676/ЕЕС од 12. децембра 1991. године о заштити вода од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора измењена и допуњена Уредбама (ЕС) 1882/2003 и (ЕС) 1137/2008 – EU ND

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

- Израда специфичног плана спровођења Нитратне директиве у оквиру пројекта ИПА 2013 „Даља имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине“. Ова документација биће основа за прилагођавање временског оквира за спровођење директиве, и биће основа за припрему вишегодишњег инвестиционог и финансијског плана и биће подршка процесу програмирања;
- Доношење акта о одређивању рањивих подручја и њихових граница планирано је до краја 2019. године;
- Усвајање Правила добре пољопривредне праксе планирано је до краја 2019. године;
- Усвајање Акционих програма за одређена рањива подручја планирано је до краја 2021. године. (Напомена: у складу са НД рок за усвајање АП је две године рачунајући од одређивања рањивих подручја и њихових граница);
- Укључивање пољопривредних стручних служби на локалном нивоу у процес обуке пољопривредника у циљу ефикасног спровођења Правила добре пољопривредне праксе у рањивим подручјима на нитрате, а касније и мера утврђених Акционим програмима, планирано је до краја 2019. године.

10) Директива Савета 91/271/ЕЕС од 21. маја 1991. године о третману комуналних отпадних вода, измењена и допуњена Директивом Комисије 98/15/ЕС, Уредбом 1882/2003 и Уредбом 1137/2008, Имплементационом Одлуком Комисије која се односи на формат за извештавање о националним програмима за имплементацију Директиве Савета 91/271/ЕЕС – EU UWWTD (саопштено под бројем документа C(2014) 4208, (2014/431/EU))

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2021 планирано је:

- Успостављање правне основе за одређивање осетљивих подручја и одређивање осетљивих подручја;
- Израда специфичног плана спровођења Директиве о комуналним отпадним водама у оквиру пројекта ИПА 2013 „Даља имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине“. Ова документација биће основа за прилагођавање временског оквира за спровођење директиве, биће основа за припрему вишегодишњег инвестиционог и финансијског плана и биће подршка процесу програмирања односно, доношења Вишегодишњег програма изградње јавне канализације на територији Републике Србије;
- Израда Националне стратегије за управљање муљем са планом имплементације;
- Успостављање правног основа за реформисање јавних комуналних предузећа;
- Започет процес реформе јавних комуналних предузећа;
- Унапређење тренутне процедуре за добијање дозвола и лиценци за скупљање и третман отпадних вода.

2.27.5. Заштита природе

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

1) Директива о стаништима: Директива 92/43/ЕЕЗ, измењена и допуњена Директивом 97/62/ЕК, 2006/105/ЕК и Уредбом (ЕК) 1882/2003

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Концепт еколошке мреже у РС је хармонизован са Натура 2000 и обухвата ширу листу врста и станишта односно еколошки значајних подручја од међународног и националног значаја. Начин финансирања мера заштите еколошке мреже у целини примењује се

у складу са параграфом 6, члана 8, Директиве о стаништима ЕУ. Директива је делимично усклађена са националним законодавством и то следећим прописима:

- Законом о заштити природе („Сл. гласник РС“, 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16) и пратећа подзаконска акта.
- Законом о дивљачи и ловству („Сл. гласник РС“, 18/2010) и пратећа подзаконска акта⁵⁷
- Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гласник РС“, број 128/14)
- Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, 135/2004, 36/2009)
- Законом о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, 135/04, 88/10)

Нацрт Уредбе о оцени прихватљивости је припремљен⁵⁸, у складу са чланом 6. Директиве о стаништима, чија примена условљава измене и допуне Закона о процени утицаја и Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину и њихових подзаконских аката, у циљу усаглашавања са Директивом о стаништима.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Директива о стаништима се спроводи на националном, покрајинском и локалном нивоу, у складу са Законом о заштити животне средине и Законом о заштити природе.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, у Одсеку за еколошку мрежу смањен је број запослених за 1 извршиоца за поступак спровођења оцено прихватљивости, тако да на пословима везано за транспозицију и имплементацију овог прописа ради 1 запослени.

в) Остале предузете мере и активности

-Завршена је прва фаза пројекта „Успостављање еколошке мреже у РС“- идентификација и мапирање типова станишта и сакупљање података (2015-2020, који се финансира из Буџета РС). У току је друга фаза пројекта.

- Завршена је прва фаза пројекта „Израда Црвене књиге биљака, животиња и гљива у РС“ (2015-2020, који се финансира из Буџета РС). Израђена је Црвена књига птица. У току је друга фаза пројекта.

- У оквиру ТАИЕХ помоћи реализовани су: експертска мисија о оцени прихватљивости за Натура 2000 (новембар 2016, Београд); семинар на тему „Успостављање система оцено прихватљивости“ (Београду, новембар 2016) и експертска мисија о успостављању Натура 2000 у Србији, чији је циљ обука националних експерата за примену методологије за мапирање станишта и врста ради успостављања Натура 2000 у Србији (Београд, јул 2017). Друга мисија је предвиђена за новембар 2017.

- Одржан је Семинар о заштити и управљању стаништима орла белорепана у Републици Србији у организацији Министарства и ЈП Војводинашуме ради анализе имплементације мера заштите у складу са директивама о стаништима и птицама, Бернском конвенцијом и националним законодавством (ловиште Кленак, Моровић).

- Израђена је ревизија Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године, у складу са глобалним Стратешким планом УН Конвенције о

⁵⁷Правилник о проглашавању ловостајем заштићених врста дивљачи („Службени гласник РС“, 9/2012 и 97/2013).

⁵⁸ Нацрт ове уредбе обезбеђује: детаљнију дефиницију процедуре оцено прихватљивости у оквиру поступка стратешке процене утицаја и процене утицаја на животну средину; садржај студије, рокове и начин спровођења процедуре оцено прихватљивости, компензаторне мере и преовладавајући јавни интерес; процедуре учешћа јавности. У исто време, дефинисани су поступци јавних расправа у скрининг фази стратешке процене утицаја и процене утицаја на животну средину.

биолошкој разноврсности за период 2011-2020. године, и у складу са законом интегрисана кроз предлог Стратегије заштите природе Републике Србије за период 2017-2027.

- У току је реализација оквирног уговора о техничкој помоћи за израду пројектног задатка ИПА 2016 за пројекат Натура 2000 (Technical Assistance for preparation of ToR for the project "Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection - Natura 2000") у оквиру рада експерата ЕУ, укључујући састанке одржане у октобру 2017, са планом одржавања семинара.

- У току је реализација регионалног пројекта Биодиверзитет Отвореног регионалног фонда за Југоисточну Европу (ГИЗ/ОРФ БД), који финансира Немачко Федерално Министарство за економску сарадњу и развој (БМЗ), а спроводи ГИЗ у периоду 2015-2018. године.

- У Београду је у октобру 2017. одржан регионални састанак подпројекта за успостављање регионалне мреже за управљање подацима о биодиверзитету и извештавање – БИМР на ком су представљени извештаји за сваку земљу учесницу и регионални извештај о процени стања.

- У септембру 2017. године, реализована је студијска посета у оквиру ORF BD пројекта „Процена и вредновање услуга екосистема (ESAV) за будући правац деловања у Региону Југоисточне Европе (SEE)“.

- Одржани су Осми састанак Групе експерата за заштићена подручја и еколошке мреже Бернске конвенције, Други састанак одређене Групе експерата за извештавање о Емералд мрежи подручја од посебног интереса за очување као и Састанак представника земаља чланица из југоисточне Европе, у организацији Секретаријата Бернске конвенције Савета Европе и Министарства заштите животне средине, уз активно учешће представника Европске комисије за Натура 2000 (Београду, септембар 2017).

- У току је припрема Плана управљања за крупне карниворе у складу са Директивом о стаништима и Бернском конвенцијом за мрког медведа (*Ursus arctos*), вука (*Canis lupus*) и риса (*Lynx lynx*) ради очувања популација ових врста и њихових станишта.

- Припремљен је предлог Листе референтних врста са Анекса II Директиве о стаништима ради очувања врста и њихових станишта.

2) Директива о птицама: Директива 2009/147/ЕК

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законом о изменама и допунама Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 14/16), прецизније су транспоноване одредбе 4.1, 4.2 и 5 Директиве, а до потпуне хармонизације потребно је у потпуности транспоновати још одредбе 3, 2 и 7 Директиве.

Такође, на основу извршене анализе кроз пројекат „Праћење транспозиције и имплементације прописа ЕУ у области заштите животне средине“, утврђено је да ће одредбе 1.1, 4.3, 6.3 и 7.3, бити у потпуности транспоноване до 2021. године.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структуре за спровођење Директиве о птицама успостављене су на националном, покрајинском и локалном нивоу: Министарство заштите животне средине, Завод за заштиту природе Републике Србије, Агенција за заштиту животне средине – надлежна за мониторинг заједно са Заводом за заштиту природе Србије, Инспекција за заштиту животне средине и Инспекција за ловство (шумарство и лов) – задужене за контролу и надзор; Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Покрајински завод за заштиту природе – пружа подршку Агенцији за заштиту животне средине у пословима мониторинга.

Управљачи заштићеним подручјима и цивилни сектор (НВО које сарађују са националним заводима за заштиту природе и другим научним институцијама).

За праћење Директиве о птицама задужена је једна особа у Министарству.

в) Остале предузете мере и активности

Општи систем заштите свих дивљих птица (свих дивљих врста биљака, животиња и гљива) успостављен је кроз одговарајуће прописе у области заштите природе и ловства⁵⁹. Систем овлашћења за изузетке (одступања) је регулисан и потпуно је у складу са захтевима Директиве. У складу са наведеним, дозволе за дозвољене радње издаје Министарство, по претходно прибављеном мишљењу Завода и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Инспекција МЗЖС је надлежна за послове контроле и надзора.

Постизање оптималног броја популација врста у складу са програмом развоја ловишта прописује министарство надлежно за ловство, узгајалишта и узгајалишта за посебне намене.

МЗЖС води консултативни процес са сектором ловства како би се размотрили предлози за измене статуса заштите (строже мере за заштиту од лова) грлица *Streptopelia turtur*, препелица *Coturnix coturnix*, сиве чапље *Ardea cinerea*, великог корморана *Phalacrocorax carbo* и јастреба *Accipiter gentilis*. Предлози организација цивилног друштва, стручних институција, Покрајинског секретаријата за заштиту природе, као и препоруке експерата ЕУ у области заштите птица налазе се у фази разматрања. Период забране лова на грлицу продужен је до 31. марта 2018. године.

Планирана је анализа постојећих података о стању миграторних ловних врста птица и подаци о броју ловних јединки, који ће бити анализирани у наредном периоду како би се обезбедила научна основа за измене законодавства у области лова.

Током реализације ИПА 2007 твининг пројекта Јачање административних капацитета за заштићена подручја у Србији (NATURA 2000), састављена је прелиминарна листа за Анекс 1 (88) и за миграторне врсте (46); израђена је прелиминарна листа подручја посебне заштите (SPA) на основу расположивих података и одређена су 43 подручја на основу критеријума за одређивање подручја од значаја за птице (IBA подручја).

Имплементација Директиве о птицама остварује се између осталог и кроз подршку пројекта „Успостављање еколошке мреже у РС, идентификација и мапирање типова станишта у Србији – сакупљање и процена постојећих података, истраживање и успостављање ГИС“ (2015-2020).

3) Уредбе о промету дивљим биљним и животињским врстама - CITES: Уредбе 338/97, 865/2006, 791/2012, 792/2012 и њихове измене и допуне

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавна усклађеност националног оквира са уредбама о промету дивљим биљним и животињским врстама је делимична.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структура за спровођење ових Уредби постоји на националном и покрајинском нивоу.

Надлежни органи за спровођење уредби су:

МЗЖС (Група за спровођење CITES Конвенције) – надлежно је за све послове управног органа за CITES који укључују, осим издавања дозвола, израду прописа, изградњу

⁵⁹Чл. 48, 74. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10-исправка и 14/16), Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС”, број 18/10), Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/10, 47/11, 32/16 и 98/16), Правилник о проглашавању ловацајем заштићених врста дивљачи („Службени гласник РС”, бр. 9/12 97/13, 55/15, 67/15 и 75/16), Правилник о прекограничном кретању и трговини заштићеним врстама („Службени гласник РС”, бр. 99/09 и 6/14).

капацитета, извештавање, координацију са другим телима о имплементацији прописа којима се уређује промет дивљим врстама (3 службеника);

МЗЖС (Сектор за надзор и предострожност у животној средини) – надлежно је за контролу и надзор над законитошћу поседовања, узгоја и унутрашњег промета примерцима заштићених врста, као и за пружање подршке другим агенцијама за контролу и надзор на граници приликом контроле прекограничног кретања када је то потребно (9 службеника – којима је надзор везан за CITES Конвенцију део надлежности).

На покрајинском нивоу, Инспекција за заштиту животне средине има надлежност само над контролом поседовања, узгоја и интерног промета (5 службеника којима је надзор везан за CITES Конвенцију део надлежности);

Управа царина – надлежна је за контролу прекограничног кретања и промета примерцима заштићених врста на граници (надзор везан за CITES Конвенцију је само део надлежности – обуку 2014. године је прошло 275 цариника);

Управа граничне полиције – надлежна за контролу људи и возила (надзор везан за CITES Конвенцију је само део надлежности – обуку 2014. године је прошло 182 полицајаца);

МУП – надлежно за спречавање илегалних активности које представљају кривично дело у складу са Кривичним закоником, која у овом тренутку укључују: илегално прекогранично кретање и промет, кријумчарење, повређивање и убијање заштићених врста);

Завод за заштиту природе Србије и Покрајински завод за заштиту природе су две главне овлашћене научне и стручне организације, које обављају послове научног CITES органа. Осим ове две институције, консултације се врше и са Природњачким музејом у Београду, Биолошким факултетом Универзитета у Београду и Институтом за биолошка истраживања;

Група за спровођење CITES Конвенције и Сектор за надзор и предострожност у животној средини МЗЖС, у сарадњи са овлашћеним научним и стручним организацијама (нпр. Заводом за заштиту природе Србије, Природњачким музејом) пружа стручну помоћ и логистичку подршку органима за контролу и надзор на граничним прелазима.

Према важећим законима, непоштовање националних прописа који се спроводе одредбе CITES конвенције и регулише промет дивљим врстама, санкционише се као прекршај или привредни преступ, док се озбиљнији случајеви кршења санкционишу као кривична дела.

Контрола прекограничног промета и трговине дивљим врстама, њиховим деловима и дериватима је велики изазов за РС због знатне разноврсности роба која подлеже контроли у прекограничном промету, као и изузетно велики број примерака заштићених дивљих врста чије је поседовање, излагање, размножавање и трговину неопходно контролисати унутар територије Републике Србије. Тренутни капацитети управног органа за CITES, као и надзорних органа су неодговарајући, јер постоји непропорционалност људских ресурса у односу на обим посла, како са аспекта административних капацитета, тако и са аспекта надзора и контроле спровођења прописа на терену.

в) Остале предузете мере и активности

Током реализације ИПА 2012 твининг пројекта SR/12/IB/EN/01 „Јачање капацитета органа надлежних за CITES и спровођење прописа о промету дивљим врстама у Србији“ тежиште активности било је на јачању капацитета надлежних органа за контролу и надзор, развој свести и информисање о CITES и спречавању илегалне трговине представника правосуђа, тужилаца, и других тела и институција релевантних за примену CITES.

Такође, кроз пројекат Policy and Legal Advice Center (PLAC II), крајем 2016. године и почетком 2017. године извршена је анализа постојећих прописа од стране стручњака из

управних органа за CITES из ЕУ (Потругал и Шпанија), и као резултат активности израђени су предлози за унапређење националних прописа из ове области, као и предлози одређених мера за њихово спровођење.

4) Директива о зоолошким вртovima: Директива 1999/22 /ЕК

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Одредбе Директиве Савета 1999/22/ЕК која се односи на држање дивљих животиња у зоолошким вртovima делимично су усклађене са националним законодавством.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структура за спровођење ове уредбе постоји на националном и покрајинском нивоу.

Надлежни органи за спровођење уредбе су:

МЗЖС – надлежно за добробит живих животиња у заточеништву;

Сектор за надзор и предострожност у животној средини – надлежан за контролу над поседовањем дивљих животиња у заточеништву, укључујући и контролу услова држања;

Ветеринарска инспекција – надлежна за контролу здравља и добробити животиња.

в) Остале предузете мере и активности

Кроз пројекат Policy and Legal Advice Center (PLAC), у току 2016. године извршена је анализа постојећих прописа од стране стручњака из надлежног органа за зоолошке вртове из једне од држава чланица ЕУ (Потругал), и као резултат активности израђени су предлози за унапређење националних прописа из ове области, као и предлози одређених мера за њихово спровођење.

5) Нагоја Протокол: Уредба 511/2014

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национални прописи нису усаглашени са одредбама Уредбе 511/2014.

Република Србија је потписала Протокол из Нагоје 26.09.2011. године на маргинама 66. заседања Генералне скупштине Уједињених нација.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Орган надлежан за спровођење Уредбе је Министарство заштите животне средине – Сектор за заштиту природе и климатске промене. Након доношења Закона о заштити природе 2020. године, формираће се радно место за спровођење ове уредбе. Предвиђа се да потпуно спровођење буде завршено до краја 2021. године.

в) Остале предузете мере и активности

Анализа постојећих прописа, примери најбоље праксе, процена капацитета за спровођење ове уредбе као и предлог одредаба новог Закона о заштити природе којим ће се успоставити законодавни оквир за спровођење Уредбе 511/2014, биће извршена у оквиру Пројекта „Правна подршка преговорима (PLAC)”, почетком 2018. године.

б) Замке за животиње: Уредба 3254/91 којом се забрањује коришћење замки за животиње

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Усаглашавање националног оквира са одредбама ове Уредбе о замкама за животиње ЕЕЗ 3254/91 и ЕК 35/97 је делимично.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структура за спровођење успостављена је на националном нивоу. Органи надлежни за спровођење ове уредбе су:

Министарство финансија (Управа царина) – надлежно је за контролу прекограничног кретања и промета робом;

Управа граничне полиције – надлежна за контролу људи и возила;

Инспекција за заштиту животне средине – надлежна је за контролу одрживог коришћења и активности које угрожавају заштићене врсте;

Инспекција за шумарство и ловство – надлежна је за контролу ловних активности;

МУП – надлежно за спречавање илегалних активности које представљају кривично дело у складу са Кривичним закоником, која у овом тренутку укључују: илегално прекогранично кретање и промет, кријумчарење, повређивање и убијање заштићених врста).

7) Промет производа од фоке: Уредба 1007/2009

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Усклађеност националног оквира са одредбама Уредбе о производима од фоке (737/2010/ЕК) је делимична.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структура за спровођење делимично је успостављена на националном нивоу. Органи надлежни за спровођење ове уредбе су:

Министарство финансија (Управа царина) – надлежно је за контролу прекограничног кретања и промета робом;

Управа граничне полиције – надлежна за контролу људи и возила;

Инспекција за заштиту животне средине на републичком и покрајинском нивоу;

МУП – надлежно за спречавање илегалних активности које представљају кривично дело у складу са Кривичним закоником, која у овом тренутку укључују: илегално прекогранично кретање и промет, кријумчарење, повређивање и убијање заштићених врста.

8) Производи од младунаца фоке: Директива 83/129/ЕЕЗ и накнадне измене и допуне Директиве

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Одредбе Директиве (83/129/ЕЕЗ) су делимично пренете у национални оквир.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Структура за спровођење делимично је успостављена на националном нивоу. Органи надлежни за спровођење ове уредбе су:

Министарство финансија (Управа царина) – надлежно је за контролу прекограничног кретања и промета робом;

Управа граничне полиције – надлежна за контролу људи и возила;

Инспекција за заштиту животне средине на републичком и покрајинском нивоу;

МУП – надлежно за спречавање илегалних активности које представљају кривично дело у складу са Кривичним закоником, која у овом тренутку укључују: илегално прекогранично кретање и промет, кријумчарење, повређивање и убијање заштићених врста.

9) Уредба о дрвној грађи: Уредба 995/2010 (EUTR)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Одредбе Уредбе EUTR (995/2010) делимично су уграђене у националне прописе: Закон о шумама („Сл. гласник РС“, 30/2010, 93/2012, 89/2015), Закон о трговини („Сл. гласник РС“ 53/2010 и 10/2013), Закон о спољнотрговинском пословању („Сл. гласник РС“ 36/2009, 36/2011 88/2011 и 89/2015), Царински закон („Сл. гласник РС“, 18/2010, 111/2012, 29/2015 и 108/2016) и Закон о царинским тарифама („Сл. гласник РС“, 62/2005, 61/2007 и 5/2009).

10) FLEGT: Уредба 2173/2005 измењена и допуњена Уредбом 657/2014 и Уредбом Комисије 1024/2008

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Одредбе Уредбе FLEGT (2173/2005) делимично су уграђене у националне прописе: Закон о шумама („Сл. гласник РС“, 30/2010, 93/2012, 89/2015), Закон о трговини („Сл. гласник РС“, 53/2010 и 10/2013), Закон о спољнотрговинском пословању („Сл. гласник РС“ 36/2009, 36/2011, 88/2011 и 89/2015), Царински закон („Сл. гласник РС“, 18/2010,

111/2012, 29/2015 и 108/2016), Закон о царинским тарифама („Сл. гласник РС“ 62/2005, 61/2007 и 5/2009).

2. Планови за усклађивање

1) Директива о стаништима: Директива 92/43/ЕЕЗ, измењена и допуњена Директивом 97/62/ЕК, 2006/105/ЕК и Уредбом (ЕК) 1882/2003

б) Планови за јачање институционалне структуре

На свим нивоима је потребно унапређење организационе структуре у оквиру институција као и повећање броја извршилаца који ће бити ангажовани само на пословима имплементације ЕУ Директиве о стаништима у погледу еколошке мреже Натура 2000, оцене прихватљивости, дерогација и мониторинга.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 -2021. планирано је:

- Пројекат ИПА 2016 „Даља подршка успостављању Натура 2000 и успостављање система за управљање тим подручјима” (2018-2020),узимајући у обзир резултате пројекта ИПА 2012, наставиће се активности на идентификацији нових подручја Натура 2000 и истраживање на терену.
- Наставак реализације пројекта „Успостављање еколошке мреже у РС“- идентификација и мапирање типова станишта и сакупљање података (2015-2020, који се финансира из Буџета РС) .
- Наставак реализације пројекта „Израда Црвене књиге биљака, животиња и гљива у РС“- (2015-2020, који се финансира из Буџета РС) .
- Израда и усвајање Планова управљања за крупне карниворе у складу са Директивом о стаништима и Бернском конвенцијом за мрког медведа (*Ursus arctos*), вука (*Canis lupus*) и риса (*Lynx lynx*) ради очувања популација ових врста и њихових станишта.
- Израда и усвајање годишњих планова за примену Плана за спровођење директива ЕУ о птицама и стаништима, укључујући рокове, план мониторинга и финансијске потребе
- Стратегија заштите природе за период 2017-2027. (I квартал 2018).

2) Директива о птицама: Директива 2009/147/ЕК

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2021. планирано је:

- Наставља се идентификација еколошки значајних подручја за птице, која су саставни део Уредбе о еколошкој мрежи у складу са критеријумима Директиве о птицама и Bird Life International критеријума, а кроз пројекте који су наведени у оквиру планова спровођења Директиве о стаништима;
- Завршетак листе за Анекс 1 и за миграторне врсте птица.
- Даље и систематско спровођење специјалних мера за очување типова станишта и птица из Анекса 1 и миграторних врста које се редовно појављују на нашој територији;
- Успостављање информационог система за извештавање према Европској комисији.

3) Уредбе о промету дивљим биљним и животињским врстама - CITES: Уредбе 338/97, 865/2006, 791/2012, 792/2012 и њихове измене и допуне

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду 2018 – 2021. планирано је:

- Периодична обука за органе контроле и надзора и друге надлежне органе у циљу побољшања ефикасности у спровођењу CITES и регулативе која се односи на промет дивљим врстама;
- Потписивање меморандума о разумевању између МЗЖС и Министарства финансија – Управе царина, као и између МЗЖС и МУП за ефикасно спровођење одговарајућег законодавства.

-Активне мере како би се осигурала шира сарадња и укључивање полиције у истраге и борбу против криминала против дивљих врста;

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

-Јачање званичне сарадње са зоолошким вртovima у земљи и иностранству за осигурање ефикасног смештаја и бриге над одузетим примерцима;

-Изградња потребне инфраструктуре за хитан смештај живих примерака дивљих животиња које су одузете или заплењене;

-Успостављање електронског система за издавање и евиденцију дозвола и потврда.

Предвиђене активности спроводи МЗЖС и надлежни органи за контролу и надзор.

4) Директива о зоолошким вртovima: Директива 1999/22 /ЕК

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду 2018 – 2021. планирана је:

-Изградња капацитета у органима надлежним за контролу зоолошких вртова;

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

-Контрола услова у свим постојећим зоолошким вртovima у земљи;

-Издавање услова у дозволама постојећим зоолошким вртovima са специфичним роковима за испуњење истих, у случајевима када зоолошки врт не испуњава у потпуности националне стандарде;

-Редовна инспекција у зоолошким вртovima;

-Затварање зоолошких вртова који не испуњавају стандарде прописане националном регулативом.

Предвиђене активности спроводи МЗЖС.

5) Нагоја Протокол: Уредба 511/2014

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду 2018 – 2021. планирано је одржавање консултација и подизање свести о значају генетичких ресурса и традиционалног знања у вези са генетским ресурсима и питањима која се односе на приступ и поделу користи као усвајање новог Закона о заштити природе којим ће се успоставити систем мера усклађености, а које су обавезне за примену Протокола из Нагоје у ЕУ. Овим ће РС ће размотрити да ли жели да обезбеди законска решења о оснивању националног механизма за приступ генетичким ресурсима или не. Овај механизам није прописан Уредбом о приступу генетским ресурсима и праведној и равноправној подели користи које проистичу из коришћења тих ресурса у Унији, али је укључен у Протокол из Нагоје. У складу са циљевима садржаним у Протоколу из Нагоје, потребан је јасан и транспарентан правно обавезујући оквир, који ће одредити како истраживачи и компаније које користе генетске ресурсе и традиционално знање у вези са генетичким ресурсима могу да добију приступ овим ресурсима Предвиђене активности спроводи МЗЖС.

=в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У складу са циљевима садржаним у Протоколу из Нагоје, потребан је јасан и транспарентан правно обавезујући оквир, који ће одредити како истраживачи и компаније које користе генетске ресурсе и традиционално знање у вези са генетичким ресурсима могу да добију приступ овим ресурсима. Предвиђене активности спроводи МЗЖС.

б) Замке за животиње: Уредба 3254/91 којом се забрањује коришћење замки за животиње

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду 2018 – 2021. планирана је изградња капацитета у органима за контролу и надзор у погледу забране коришћења замки за животиње и контроле увоза крзна и ко-

же дивљих животињских врста (2018) као и унапређење сарадње између релевантних органа за контролу и надзор кроз програме обуке и координацију.

Предвиђене активности спроводи МЗЖС.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Спровођење периодичне обуке надлежних надзорних органа и координација активности контроле забране коришћења замки за животиње и увоза крзна и кожа дивљих животињских врста. У сарадњи са Управом царина неопходно је одређивање свих царинских тарифних ознака за робу која може да подлеже одредбама предметне Уредбе како би се системски унапредила ефикасност контроле при увозу.

Предвиђене активности спроводи МЗЖС.

7) Промет производа од фоке: Уредба 1007/2009

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду 2018 – 2021. планирана је изградња капацитета у органима за контролу и надзор у погледу контроле увоза и промета производа од фоке као и унапређење сарадње између релевантних органа за контролу и надзор кроз програме обуке и координацију.

Предвиђене активности спроводи МЗЖС.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Спровођење периодичне обуке надлежних надзорних органа и координација активности надлежних органа за контролу увоза и промета производа од фоке. У сарадњи са Управом царина неопходно је одређивање свих царинских тарифних ознака за робу која може да подлеже одредбама предметне Уредбе како би се системски унапредила ефикасност контроле при увозу.

Предвиђене активности спроводи МЗЖС.

8) Производи од младунаца фоке: Директива 83/129/ЕЕЗ и накнадне измене и допуне Директиве

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду 2018 – 2021. планирана је изградња капацитета у органима за контролу и надзор у погледу контроле увоза и промета производа од фоке као и унапређење сарадње између релевантних органа за контролу и надзор кроз програме обуке и координацију.

Предвиђене активности спроводи МЗЖС.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Спровођење периодичне обуке надлежних надзорних органа и координација активности надлежних органа за контролу увоза и промета производа од младунаца фоке. У сарадњи са Управом царина неопходно је одређивање свих царинских тарифних ознака за робу која може да подлеже одредбама предметне Уредбе како би се системски унапредила ефикасност контроле при увозу.

Предвиђене активности спроводи МЗЖС.

9) Уредба о дрвној грађи: Уредба 995/2010 (EUTR)

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду до краја 2018. планирана је:

-Идентификација надлежног органа за EUTR са одговарајућим надлежностима и обавезама између поменутих институција (2018);

-Идентификација свих релевантних органа са надлежностима у овој области (2018);

-Утврђивање јасне расподеле надлежности у вези са имплементацијом ове уредбе (2018).

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Увођење система дужне пажње у дрвној индустрији, између оператера и трговаца дрвном грађом, где је то потребно (2020);
- Хармонизација актуелне казнене политике у сектору са казненом политиком из уредбе (2020);
- Успостављање система мониторинга (2020).

10) FLEGT: Уредба 2173/2005 измењена и допуњена Уредбом 657/2014 и Уредбом Комисије 1024/2008

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду до краја 2018. планирано је:

За спровођење захтева система FLEGT потребно је укључити све релевантне органе (Министарство финансија – Сектор за царинске послове, Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције, Министарство економије, МПШВ – Управа за шуме) и извршити јасну расподелу надлежности над имплементацијом ове Уредбе и то:

- Идентификација надлежног органа за FLEGT са одговарајућим надлежностима и обавезама између поменутих институција.
- Идентификација свих релевантних органа са надлежностима у овој области;

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Дефинисање и прописивање казни за кршење одредби Уредбе, које могу да се пореде са другим прописима (нпр. CITES) на националном и ширем нивоу. Казнена политика домаћег законодавства треба да укључи заплону или одузимање попиљки дрвне грађе, као и одлагање одузете дрвне грађе (2018).
- Идентификација надлежних националних органа;
- Израда специфичних одредби о физичкој провери попиљки које су лиценциране у оквиру FLEGT система и релевантних процедура;
- Номинавање стручњака који ће помагати у идентификацији врста дрвета;
- Успостављање одговарајуће сарадње између инспекција и царине

2.27.6. Индустријско загађење

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

1) Директива о индустријским емисијама 2010/75/EУ – ДИЕ

а) Ниво усаглашености са ЕУ прописом

Поглавље II ДИЕ је делимично пренесено у национално законодавство. Неки делови Директиве пренесени су кроз Директиву о интегрисаном спречавању и контроли загађивања 1996/61/EК у Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине у 2004. години, као и изменама и допунама истог закона у 2015. години (у даљем тексту: Закон о ИСКЗ („Сл. гласник РС“, број 135/2004 и 25/2015)) и подзаконским актима.

Пуно преношење Директиве 2010/75/EУ (ДИЕ) у РС у делу који се односи на ИСКЗ ће бити постигнуто до средине 2020. године.

Поглавље III ДИЕ је делимично пренето у национално законодавство кроз Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13,), Уредбу о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС”, број 6/16) и Уредбу о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Службени гласник РС”, број 5/16). У циљу усклађивања са Поглављем III ДИЕ, преко РЛАС II пројекта обезбеђена је стручна помоћ Министарству за припрему нацрта Правилника о критеријумима за одређивање периода покретања и заустављања великог постројења за сагоревање у складу са имплементационом Одлуком ЕК 2012/249/EУ.

Поглавље IV ДИЕ је делимично пренесено Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, број 36/09 и 88/10) и Уредбом о врстама отпада за које се врши термички третман, о условима и критеријумима за одређивање локације, техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу, опремање и рад постројења за термички третман отпада, поступању са остатком након спаљивања („Сл. гласник РС”, број 102/10 и 50/12-испр.) – у даљем тексту: Уредба о термичком третману отпада.

Уз подршку ПЛАЦ 2 пројекта, у току је израда првог нацрта Уредбе о термичком третману отпада за област примене који се односи на постројења за гасификацију и пиролизу и првог нацрта Правилника о обрасцу за прибављање дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада.

Поглавље V (ДИЕ) о постројењима и активностима у којима се користе органски растварачи је делимично пренето у национално законодавство кроз Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, број 36/09 и 10/13) и Уредбу о листи индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења, о вредностима емисија испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи растварача и укупним дозвољеним емисијама, као и шеми за смањење емисија („Сл. гласник РС”, број 100/2011) (у даљем тексту: Уредба о испарљивим органским једињењима).

Поглавље VI (ДИЕ) је делимично пренесено у национално законодавство.

б) Институционалне структуре и административни капацитети

Поглавље II ДИЕ - Надлежност за издавање интегрисаних дозвола подељена је између МЗЖС, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине и јединица локалне самоуправе. Инспекције на свим нивоима су одговорне за контролу и надзор над постројењима која су у обавези да имају интегрисану дозволу, а Агенција за заштиту животне средине прикупља податке за Национални регистар извора загађивања и подноси извештаје о стању животне средине.

На пословима имплементације потребно је повећати број запослених на републичком и покрајинском нивоу. Такође, на локалном нивоу потребно је запослити у наредном периоду још службеника у јединицама локалних самоуправа где има више оператера, а за све службенике у локалним самоуправама је потребна додатна едукација из области интегрисаног спречавања и контроле загађивања животне средине.

Поглавље III ДИЕ Министарство заштите животне средине је орган надлежан за транспозицију и имплементацију законодавства у овој области. У оквиру Министарства, у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача, запослен је један државни службеник са подељеном одговорношћу који ради на транспозицији и координацији имплементације правних аката ЕУ из ове области.

Министарство рударства и енергетике је орган надлежан за спровођење ЛЦП одредби и одредби Поглавља III ДИЕ у контексту Европске Енергетске заједнице.

Агенција за заштиту животне средине је надлежна за инвентар емисија, информациони систем заштите животне средине и извештавање. У оквиру Агенције, у Националном регистру извора загађивања запослен је један државни службеник са подељеном одговорношћу који је задужен за ову област.

Инспекције на свим нивоима су надлежне за контролу и надзор великих постројења за сагоревање и спровођење законодавства на републичком, покрајинском и локалном нивоу.

Поглавље IV ДИЕ Министарство заштите животне средине је надлежно за издавање дозвола за спаљивање отпада.

Аутономној покрајини је поверено издавање дозвола за спаљивање отпада за све активности на својој територији и за сва постројења за која грађевинску дозволу издаје надлежни орган АП.

Јединице локалне самоуправе укључене су у издавање наведених дозвола кроз давање мишљења на достављену документацију у поступку издавања дозвола.

Агенција за заштиту животне средине надлежна је за вођење регистра издатих дозвола. Стручне организације за испитивање отпада и друга правна лица акредитована за испитивање отпада (тј. акредитоване лабораторије).

Министарство врши надзор над радом Агенције, аутономне покрајине, јединица локалне самоуправе и овлашћених правних лица. Активности контроле и надзора обавља инспекција за заштиту животне средине.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Одељења за управљање отпадом предвиђено је повећање броја државних службеника са 1 на 2. Тренутно је запослен један државни службеник који ради на транспозицији и имплементацији правних аката ЕУ из ове области.

У 2017 започете су активности на јачању административних капацитета, у циљу неопходног потпуног усклађивања Поглавља IV ДИЕ (уз подршку ПЛАЦ 2 пројекта планирана је обука у децембру 2017. за администрацију у надлежним институцијама и другим органима – на пр. енергетику, здравље и ветерину).

Поглавље V (ДИЕ) Министарство заштите животне средине је орган надлежан за преношење и спровођење законодавства у овој области. У оквиру Министарства – Одељења за заштиту ваздуха и озонског омотача запослен је један државни службеник са подељеним одговорностима који ради на транспозицији и имплементацији правних аката ЕУ у вези са постројењима и активностима у којима се користе органски растварачи (Поглавље V ДИЕ), као и у вези са фазама I и II сакупљања бензинских пара (VOC Петрол директиве).

Инспекција за заштиту животне средине на свим нивоима (републичком, покрајинском и локалном) је надлежна за контролу и надзор над применом прописа.

Агенција за заштиту животне средине надлежна је за инвентар емисије, вођење информационог система у области животне средине и за извештавање.

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине је надлежан за спровођење прописа на нивоу Покрајине а локална самоуправа је надлежна за спровођење прописа на локалном нивоу.

Поглавље VI (ДИЕ) Министарство заштите животне средине је орган надлежан за преношење и спровођење законодавства у овој области. У оквиру Министарства, у Одељењу за управљање отпадом – један државни службеник је задужен за транспозицију правних аката ЕУ.

Сектор за предострожност и надзор у оквиру МЗЖС (инспекција) задужен је за контролу и надзор постројења која су у обавези да примењују пропис, када буду изграђена, будући да у овом тренутку РС нема постројења за управљање отпадом из производње титан-диоксида.

в) Остале мере за усаглашавање

Поглавље II ИСКЗ На основу актуелних планова и Закона о изменама и допунама Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања (“Сл. гласник РС”, број 135/2004 и 25/201) РС ће издавати интегрисане дозволе за оператере који подлежу обавези прибављања интегрисане дозволе до 31.12.2020. године. Услов који је потребан за постизање овог рока подразумева обезбеђивање довољно запослених на свим нивоима служби које се баве издавањем интегрисаних дозвола. У овом тренутку, изазов је недостатак капацитета за издавање интегрисаних дозвола на свим нивоима надлежности. Поједине јединице локалне самоуправе своје захтеве прослеђују Министарству на даљу обраду на основу поверених послова.

У оквиру IPA 2011 први Нацрт Специфичног плана имплементације ДИЕ је израђен у првом кварталу 2016. (за поглавље II и III и V ДИЕ). Планови који су се односили на ИСКЗ били су израђени према индустријским секторима. Припремне радње у вези са тим плановима су започете кроз прикупљање података потребних за њихову израду. Методологија је предвиђала прикупљање података од оператера а односила се на: анализу стања, опис захтева ЕУ, анализу недостатака, мере за превазилажење недостатака, процену трошкова потребних за спровођење мера, временски распоред, информације о производњи и податке о извозу на тржиште ЕУ, мониторинг, прекогранични утицај постројења, итд.

Кроз пројекат Даља имплементација ДИЕ у Републици Србији, који финансира SIDA (Шведска Агенција за међународну сарадњу), биће израђена Ревизија Специфичног плана имплементације за поглавље II ДИЕ.

Имплементација **Поглавља III ДИЕ** је у почетној фази. Република Србија је тренутно у процесу имплементације ЛЦП директиве. У складу са обавезама које проистичу из Уговора о оснивању Енергетске заједнице, Република Србија је доставила прелиминални Национални план за смањење емисија (НЕРП) Секретаријату Енергетске заједнице 31.12.2015. године, као и прелиминарну листу великих постројења за сагоревање предвиђених за коришћење тзв. „opt-out” механизма. Након објављивања званичних коментара Секретаријата Енергетске заједнице на прелиминарни НЕРП, оператерима који су укључени у прелиминарни НЕРП упућен је званичан захтев да се изјасне о коментарима. Сходно Уредби о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС“, број 6/16), оператери су надлежном органу доставили коначне писане изјаве која постројења ће бити укључена у НЕРП и за коришћење „opt-out” механизма. На основу званично добијених одговора, извршене су корекције у тексту НЕРП-а. Израда финалног НЕРП-а је у току.

Спровођење поглавља **IV ДИЕ** је у почетној фази. Оперативни систем издавања дозвола у РС успостављен је 2010. године.

У циљу добијања цементног клинкера, издато је укупно четири дозволе за складиштење и термички третман отпада, (ко)инсинерацију отпадних гума, отпадних уља и SRF – чврсто гориво из отпада/RDF – гориво из отпада фабрици цемента Лафарж Србија из Беоцина и за (ко)инсинерацију отпадних гума и SRF – чврсто гориво из отпада/RDF – гориво из отпада фабрици цемента Холцим Србија из Поповца.

Такође, надлежни органи су издали две дозволе за термички третман отпада за спаљивање отпадних јестивих уља и масти агро-индустријском комбинату Бачка Топола из Бачке Тополе, и за спаљивање дрвног отпада, отпада од иверице и неупотребљивих дрвених палета компанији за производњу и маркетинг Форма Идеале д.о.о. из Крагујевца.

Инспекцијски надзор је успостављен на основу одредби из Поглавља XII НАДЗОР (чл. 83-86) и њу врше инспектори заштите животне средине у оквирима утврђеном законом. У складу са поделом власти у РС, извештавање врши Агенција за заштиту животне средине. Посебно је важно напоменути да се од 2009. подаци уносе у регистар дозвола које издају сви релевантни органи који воде национални регистар издатих дозвола за управљање отпадом за потребе јавног увида (доступно на интернет страници Агенције, www.sepa.gov.rs).

Поглавље V ДИЕ је у почетној фази спровођења.

Недостатак капацитета на локалном нивоу и адекватног знања код инспектора за заштиту животне средине и код оператера идентификовани су као главне препреке за даљу имплементацију захтева проистеклих из Поглавља V Директиве.

У циљу пружања помоћи у спровођењу планиране друге фазе обуке инспекције и јачања свести код оператера, уз подршку обезбеђену преко PLAC II пројекта, Министар-

ство је припремило пројектни задатак „Подршка у спровођењу и контроли испуњења обавеза

које проистичу из поглавља V Директиве о индустријским емисијама (2010/75/EУ) и VOC Петрол директива (94/63/EЗ и 2009/126/EЗ), кроз обуку инспекције на централном и локалном нивоу“. Крајњи рок за подношење пријава на основу објављеног пројектног задатка је крај октобра 2017. године.

Даља имплементација Поглавља V Директиве подразумева јачање постојећих административних и институционалних капацитета на свим нивоима.

Поглавље VI (TiO₂)

Титан-диоксид се не производи у РС.

2) Директива 2012/18/EУ о контроли опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце (СЕВЕСО III Директива)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национални прописи су делимично усклађени са СЕВЕСО III Директивом, којом је замењена Директива Савета 96/82/EК (СЕВЕСО II Директива). У циљу усклађивања националних прописа са СЕВЕСО III Директивом, израђен је први Нацрт Закона о контроли опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце и први нацрти подзаконских аката, којима ће се пренети релевантни анекси директиве.

Такође је израђен Нацрт Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

Радна група која ради на изради закона, уважила је обавезу усклађивања са одредбама SEVESO III директиве, који се односе на ванредне ситуације и исте имплементирала у Нацрт закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама (SEVESO III директива, у делу који се односи на израду екстерних планова (чл. 12 Директиве), прописаних рокова за њихову израду (чл. 12 Директиве), њиховог садржаја (чл. 12 Прилог IV Директиве) , и то у чл.12 и 26 Нацрта закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Одсеку за заштиту од великог хемијског удеса предвиђено је повећање броја државних службеника са 3 на 6. Тренутно су запослена три државна службеника који раде на транспозицији и имплементацији правних аката ЕУ из ове области.

в) Остале предузете мере и активности

На основу достављених Обавештења и Извештаја о безбедности Министарство води Регистар постројења. У Републици Србији је идентификован 101 севесо комплекс, од којих 52 комплекса припада „нижем реду“, а 49 припада „вишем реду“ севесо комплекса. Оператери свих комплекса „нижег реда“ израдили су Политику превенције удеса. Оператери 48 комплекса „вишег реда“ су доставили Извештаје о безбедности и Планове заштите од удеса Министарству, које је издало 29 (двадесет девет) решења о давању сагласности на достављена документа и 2 решења о несагласности, са забраном рада комплекса.

У складу са Законом о ванредним ситуацијама, екстерни планови заштите од удеса чине саставни део Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама. У току је прикупљање података и рад на изради планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама на нивоу јединица локалне самоуправе, као и активности у вези са израдом Националне процене угрожености.

3) Уредба (ЕК) број 1221/2009 о добровољном учешћу организација у систему управљања заштитом животне средине и провере (EMAS)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, 014/2016) успоставља основ за EMAS GLOBAL или EMAS за регистрацију организација из трећих земаља.

4) Уредба (ЕК) број 66/2010 Европског парламента у савета од 25.11.2009. о еко-означавању у ЕУ

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Усвајањем „Правилника о ближим условима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе и услуге“ („Сл. гласник РС“, 049/2016) од 31.05.2016. године, Национални систем еко-означавања усаглашен је са захтевима Уредбе (ЕК) број 66/2010. Прилог правилника садржи 26 критеријума који дефинишу 26 група производа а који су утврђени на основу критеријума за еко-означавање и група производа „ЦВЕТА“ ЕУ.

5) Уредба (ЕК) број 1102/2008 о забрани извоза елементарне живе и одређених једињења живе и смеша и о безбедном складиштењу елементарне живе (Уредба о металној живи) и Уредба 2017/852 о живи

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Нови Правилник о извозу и увозу одређених опасних хемикалија којим је извршено усклађивање са тачком 3. члана 1. Уредбе (ЕЗ) бр. 1102/2008 је у процесу усвајања.

Израда националне регулативе у делу који се односи на безбедно складиштење је у почетној фази. Комплетна усаглашеност регулативе у делу који се односи на безбедно складиштење се очекује да буде завршена до краја 2018. године.

6) Директива Савета 1987/217/ЕЕЗ од 19.03.1987. о спречавању и смањењу загађења животне средине азбестом

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива 1987/217/ЕЕЗ је делимично усклађена Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10 и 14/16) и релевантним подзаконским актима као и Законом о хемикалијама.

7) 2004/42/СЕ Испарљива органска једињења (VOC) у бојама

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство у делу који се односи на ограничење емисија испарљивих органских једињења због употребе органских растварача у одређеним бојама и лаконима и средствима за лакирање возила усклађено је са Директивом (ЕК) бр 2004/42, осим одредби које захтевају чланство у ЕУ.

8) Директива о средњим постројењима за сагоревање 2015/2193/ЕУ

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива о средњим постројењима за сагоревање није пренета у национално законодавство.

Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС“, број 6/16) и Уредба о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Службени гласник РС“, број 5/16) прописују граничне вредности емисије загађујућих материја у ваздух из малих и средњих постројења за сагоревање и обавезе оператора у погледу мерења емисије из малих и средњих постројења за сагоревање и делимично се заснивају на националним прописима Немачке, Словеније и Хрватске који су били на снази пре 2010. године.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство заштите животне средине је орган надлежан за транспозицију и имплементацију Директиве о средњим постројењима за сагоревање. У оквиру Министарства, у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача, запослен је један државни службеник

ник са подељеном одговорношћу који ради на транспозицији и координацији имплементације правних аката ЕУ из ове области.

Инспекције на свим нивоима су надлежне за контролу и надзор средњих постројења за сагоревање и спровођење законодавства на републичком, покрајинском и локалном нивоу.

Агенција за заштиту животне средине је надлежна за инвентар емисија, информациони систем заштите животне средине и извештавање. Тренутно, у Националном регистру извора загађивања у оквиру Агенције није запослен ниједан државни службеник који је задужен за ову област.

в) Остале предузете мере и активности

Активности на имплементацији Директиве о средњим постројењима нису започете али оператери малих и средњих постројења за сагоревање већ имају одређене обавезе прописане Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС”, број 6/16) и Уредбом о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Службени гласник РС”, број 5/16) у погледу граничних вредности емисија и мерења емисије загађујућих материја у ваздух из малих и средњих постројења за сагоревање.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

1) Директива о индустријским емисијама 2010/75/EУ – ДИЕ

б) Планови за јачање институционалне структуре

Поглавље II На републичком нивоу за послове транспозиције потребно је запослити једног правника и једно стручно лице у периоду 2016-2017. година. За послове имплементације потребно је задржати поменуте ново запослене и повећати број за још три запослена у 2018. и за још двоје запослених од 2018. године па надаље до потпуне имплементације одредаба директиве. На локалном нивоу потребно је запослити у периоду 2016-2020. и касније још 15 службеника у локалним самоуправама где има више оператора, а за све службенике у локалним самоуправама је потребна додатна едукација из области интегрисаног спречавања и контроле загађивања животне средине.

Поглавља III ДИЕ У складу са усвојеним Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача планирано је да три запослена раде на транспозицији и координацији имплементације правних аката ЕУ из области емисија у ваздух.

Поглавље IV

-Спровођење кампања подизања јавне свести (у вези са поновном употребом отпада као алтернативног горива или алтернативне сировине);

-Обука инспектора за заштиту животне средине на регионалном и локалном нивоу до краја 2017.

Поглавље V -У складу са усвојеним Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача планирано је да три запослена раде на транспозицији и координацији имплементације правних аката ЕУ из области емисија у ваздух. У циљу адекватног преношења и спровођења захтева поглавља V ДИЕ неопходно је у Министарству ангажовање још једног запосленог без подељене одговорности.

У циљу испуњавања надлежности Агенције, у Националном регистру извора загађивања неопходно је ангажовање једног стално запосленог на пословима прикупљања података у вези са захтевима поглавља V ДИЕ, који истовремено може бити ангажован и за прикупљање података у вези са захтевима VOC Петрол директива.

У циљу ефикасне имплементације и даљег спровођења захтева директива неопходно је јачање постојећих административних капацитета на свим нивоима.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

-Ревизија нацрта Специфичног плана имплементације за Директиву о индустријским емисијама, осим.

- За Поглавље V ДИЕ (VOC петрол) израда ДСИП је планиран у оквиру ИПА 2014.

-На основу израђених ДСИПова, биће утврђен потребан прелазни период за имплементацију ове Директиве.

Поглавље II

-Наставак издавања интегрисаних дозвола (крај 2018 - крај 2020):

-Усаглашавање рада у постројењима за које су потребни прелазни периоди.(2021-даље)

Поглавље III

- Планирана је израда стратешке процене утицаја НЕРП-а на животну средину.

- На основу одлуке Министарског савета Енергетске заједнице из октобра 2013. године, за уговорне стране прописан је 1. јануар 2018. године као рок за имплементацију Поглавља III ДИЕ за нова велика постројења за сагоревање.

- На основу одлуке Министарског савета Енергетске заједнице из октобра 2015. године, за уговорне стране прописан је рок 1. јануар 2028. године за имплементацију Поглавља III ДИЕ за стара велика постројења за сагоревање.

У периоду 2021. године и даље планирано је:

- Усаглашавање рада великих постројења за сагоревање за која ће бити потребни прелазни периоди.

- Датуми спровођења биће предмет преговора о приступању ЕУ.

Поглавље IV

-Усвајање Интегрисаног плана за управљање опасним отпадом;

-Утврђивање листе постројења за (ко)инсинерацију са номиналним капацитетом који не прелази две тоне отпада на сат;

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

-Усвајање нове Стратегије управљања отпадом;

-Подстицање употребе отпада као алтернативног горива у складу са хијерархијом отпада (у цементарама, челичанама, термоелектранама и топланама);

-Изградња инфраструктуре за управљање комуналним отпадом и подстицање употребе комуналног отпада као алтернативног горива за производњу енергије (топлотна и електрична енергија) у најнасељенијим градовима Србије (Београд и Нови Сад);

-Формирање ефикасних економских инструмената.

У периоду (2020. и даље) планирано је:

Даљи планови за побољшање спровођења зависе од анализе ситуације у постројењима која подлежу Уредби, и од идентификације усаглашених садржаја, што ће бити дефинисано у припреми планова спровођења ДИЕ;

Ревизија Стратегије о управљању отпадом;

Одређивање локација за изградњу постројења за (ко)инсинерацију;

Професионална обука особља за успостављање постројења за (ко)инсинерацију.

Поглавље V

-Израда свеобухватне листе постројења на које се Уредба о испарљивим органским једињењима односи, као и прикупљање релевантних техничких података о тим постројењима и процена усаглашености са захтевима Директиве. Ово је активност која је започета кроз IPA 2011 пројекат, а услов за наставак њене реализације је један стално запослени у Агенцији за заштиту животне средине који ће радити на пословима прикупљања података у вези са поглављем V ДИЕ.

-Побољшање инспекцијског надзора оператора у циљу обезбеђивања спровођења постојећег прописа. Друга фаза обуке инспекције за заштиту животне средине и јачање

свести код оператера планирани су уз подршки PLAC II пројекта у периоду крај 2017. године - половина 2018. године.

-Даљи планови за побољшање спровођења зависе од анализе стања у постројењима која подлежу Уредби и идентификовања обима усклађивања.

У периоду након 2021. године планирано је:

Усаглашавање рада индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења за која ће бити потребни прелазни периоди.

2) Директива 2012/18/EУ о контроли опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце (СЕВЕСО III Директива)

а) План спровођења

У периоду 2018 - до краја 2019. године, потребно је извршити ревизију и измене:

- Закона о процени утицаја на животну средину
- Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину
- Закона о планирању и изградњи (надлежност МГСИ);
- Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.
- Планирано је усвајање новог Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама чији нацрт је израђен;

б) Планови за јачање институционалне структуре

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Одсеку за заштиту од великог хемијског удеса предвиђено је повећање броја државних службеника са 3 на 6, при чему је реално планирати промену броја запослених у 2018. години у смислу повећања броја за двоје запослених и у 2019. години повећање броја за још једног запосленог.

У циљу јачања административних капацитета, нарочито на пословима спровођења прописа, за чију је примену неопходно поседовање знања и искуства запослених из широког спектра научних области потребно је континуирано спроводити едукацију и обуку запослених из области превенције великих хемијских удеса. У том смислу потребно је омогућити и учешће запослених (у својству посматрача) на састанцима надлежних органа земаља чланица, што ће допринети даљем јачању капацитета и стицању знања и вештина које су неопходне за пуноправно учешће у раду након приступања, као и за примену прописа из ове области. Капацитети надлежног органа за управљање ризиком од великог хемијског удеса додатно ће се унапређивати кроз наставак коришћења помоћи земљама корисницама Програма помоћи, у оквиру УНЕ-ЦЕ Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Даље спровођење СЕВЕСО III Директиве подразумева и следеће активности:

У периоду 2018 - до краја 2019. планирано је:

- Обезбеђивање координисаног укључивања свих надлежних органа у процес спровођења (органи надлежни за заштиту животне средине, ванредне ситуације, просторно планирање и изградњу).

У периоду крај 2019 - крај 2021. планирано је:

- Ревизија идентификованих комплекса и ажурирање постојећих регистара;
- Ревизија постојећих или израда нових докумената у складу са директивом и њихова валидација;
- Ревизија или израда нових екстерних планова заштите од удеса;
- Обезбедити да циљеви превенције великих удеса и ограничавања њихових последица по људско здравље и животну средину морају бити узети у обзир у процесу планирања коришћења земљишта (надлежност МГСИ);
- Непрестано усавршавање знања свих заинтересованих страна.

У периоду од 2021. и надаље планирано је:

Спровођење обавезе извештавања према ЕК.

3) Уредба (ЕК) број 1221/2009 о добровољном учешћу организација у систему управљања заштитом животне средине и провере (EMAS)

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду до краја 2018. планирано је:

Праћење измена и допуна критеријума који дефинишу 26 група производа као и повлачење истеклих критеријума и ревизија према листи ЕУ критеријума, као и праћење свих измена и допуна Уредбе (ЕК) 66/2010.

4) Уредба (ЕК) број 66/2010 Европског парламента у савета од 25.11.2009. о екоозначавању у ЕУ

У периоду од краја 2018 - краја 2020. планирано је:

- Утврђивање листе од 35 критеријума за тренутно постојеће групе производа, као и нове групе производа које до тада буду усвојене (према листи ЕУ критеријума); Системско праћење и уврштавање нових критеријума као анекса Правилнику о националном Еко-знаку, као и повлачење истеклих критеријума и ревизија према листи ЕУ критеријума, као и праћење свих измена и допуна Уредбе (ЕК) 66/2010.

5) 2004/42/СЕ Испарљива органска једињења (VOC) у бојама

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду до краја 2018. године:

Континуирано праћење, усклађивање и спровођење измена Директиве (ЕК) број 2004/42;

Побољшање комуникације са свим релевантним заинтересованим странама (ПКС, произвођачи боја и лакова, Институт за стандардизацију Србије, Акредитационо тело Србије);

Припрема за испуњење обавеза прописаних Директивом (ЕК) број 2004/42 које су намењене за надлежне органе држава чланица.

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

Развој програма мониторинга у циљу верификације усаглашености са овом Директивом планира се у периоду до 2020. године;

Развој нацрта правног акта за спровођење Директиве (ЕК) број 2004/42 планира се до 2020. године.

Спровођење директиве захтева додатна средства из буџета РС за потребе инспекцијског надзора (административни трошкови).

6) Уредба (ЕК) број 1102/2008 о забрани извоза елементарне живе и одређених једињења живе и смеша и о безбедном складиштењу елементарне живе (Уредба о металној живи)

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

С обзиром да нова уредба (Уредба 2017/852 о живи) ступа на снагу 1. јануара 2018. године у ЕУ којом се Уредба 1102/2008 замењује и ставља ван снаге, активности преко PLAC пројекта су планиране за 2018. годину у циљу измене Нацрта Закона о спровођењу уредбе у складу са захтевима нове уредбе. Планирани рок за доношење Закона о спровођењу Уредбе 2017/852 о живи је четврти квартал 2021. године.

7) Директива Савета 1987/217/ЕЕЗ од 19.03.1987. о спречавању и смањењу загађења животне средине азбестом

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду 2018 - крај 2021. планирано је:

- Повећање административних капацитета (за сада само једна особа ради на усклађивању Директиве)

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду до краја 2018. планирано је:

- Спровођење кампање за подизање јавне свести о одговарајућој методи за уклањање производа који садрже азбест, као и о одлагању азбеста, као и израда вебсајта са законским регулативама и упутствима за рад са азбестом, уз помоћ Твининг пројекта.

У периоду до краја 2020 планирано је:

Усвајање нове Стратегије управљања отпадом;

Усвајање Националног плана управљања отпадом који садржи азбест;

Спровођење јединствене шеме за одвојено сакупљање отпада који садржи азбест;

Спровођење система за одвојено сакупљање отпада који садржи азбест;

Постојање довољног броја санитарних депонија на које се може одлагати отпад који садржи азбест, или адекватне техничке опреме и обученог особља.

8) Директива о средњим постројењима за сагоревање 2015/2193/ЕУ

б) Планови јачања институционалне структуре

У складу са усвојеним Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача планирано је да три запослена раде на преношењу и координацији спровођења правних аката ЕУ из области емисија у ваздух.

У оквиру Агенције, у Националном регистру извора загађивања планирано је да један државни службеник буде задужен за ову област.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Потребно је изградити анализу доступних података о средњим постројењима за сагоревање – одредити коначни број средњих постројења за сагоревање у Републици Србији (постојећа и нова средња постројења за сагоревање).

Имајући у виду да је Директива о средњим постројењима за сагоревање ступила на снагу крајем 2015. године, да државе чланице ЕУ од момента њеног ступања на снагу имају обавезу до краја 2017. године да је пренесу у своја национална законодавства, као и чињенице да је државама чланицама ЕУ дат рок до 2025. године односно 2030. године за пуну имплементацију директиве, у наредном периоду предстоји да се изврши детаљна анализа степена транспозиције директиве у национално законодавство, како би се сходно томе прилагодили наредни кораци ка даљој имплементацији националне регулативе.

2.27.7. Хемикалије

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

1) Класификација, обележавање и паковање супстанци и смеша (Уредба 1272/2008)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство је делимично усклађено са Уредбом 1272/2008, нису преузете само одредбе чије спровођење није могуће у земљи која није чланица ЕУ.

У периоду након друге ревизије НПАА постигнут је већи степен усаглашености са амандманима на ову уредбу (АТП). Тренутно, национално законодавство је усаглашено закључно са 7. АТП, тако што је донет:

- Правилник о изменама и допунама Правилника о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармо-

низованим системом класификације и обележавања УН („Сл. гласник РС“, бр. 105/13 и 52/17) и

- Правилник о Списку класификованих супстанци („Сл. гласник РС“, број 50/17)

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Институционални оквир за усклађивање, спровођење и примену је успостављен у оквиру МЗЖС, Одељења за хемикалије, Одсека за класификацију, процену опасности и саопштавање опасности од хемикалија и биоцидних производа. На пословима усклађивања и спровођења захтева усаглашених са овом уредбом ангажовано је двоје запослених; за потребе пуне имплементације ове уредбе потребно је запослити још четворо људи.

Контролу и инспекцијски надзор над применом одредби којима се уређује класификација, паковање и обележавање хемикалија врши Министарство преко организационе јединице у оквиру Сектора инспекције заштите животне средине, Одељење за велике хемијске удесе, хемикалије и биоцидне производе. У МЗЖС, Сектору инспекције за заштиту животне средине, Одсеку за хемикалије и биоцидне производе, на свим пословима везаним за инспекцијски надзор по Закону о хемикалијама и Закону о биоцидним производима ради укупно 6 инспектора, којим у неким случајевима подршку дају запослени Одсека за велики хемијски удес у коме ради 10 инспектора. Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине број систематизованих радних места у Одсеку за велики хемијски удес је 12.

У 2017. години настављен је рад на унапређивању капацитета запослених у централној администрацији кроз твининг пројекат са Словенијом и Аустријом и билатералну техничку помоћ Шведске кроз пројекат Управљање ризиком од хемикалија у Србији“. Европска агенција за хемикалије (ЕСНА) такође пружа техничку помоћ кроз радионице организоване у оквиру IPA пројекта ЕСНА.

Идентификован је недостатак капацитета за израду и подношење предлога за хармонизовану класификацију и обележавање супстанци. Централна администрација до сада није извршавала ове ни сличне послове.

в) Остале предузете мере и активности

Национални Инфо-пулт је оперативан и пружа помоћ привреди у вези са националним прописима као и са Уредбом REACH и Уредбом CLP. Предвиђа се да ће овај Инфо-пулт бити члан ЕСНА мреже Инфо-пултова када Србија постане земља чланица ЕУ. Запослени на Инфо-пулту учествују у активностима HelpNet мреже у својству посматрача.

Инфо-пулту се може приступит преко Интернет презентације МЗЖС путем директног линка: info.hemikalije@ekologija.gov.rs

Представници Одељења за хемикалије учествују са капацитетом посматрача на CARACAL састанцима надлежних органа за REACH и CLP, као и на састанцима радних група организованих у оквиру CARACAL експертске групе.

Прати се развој у погледу имплементација Анекса 8 Уредбе, активности ЕК и ЕСНА, како би се идентификовао степен хармонизације који Србија може достићи у претприступном периоду, као и потребне припремне мере за директну имплементацију након приступања ЕУ.

2) REACH (Уредба 1907/2006)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство је делимично усклађено са наведеном Уредбом. У периоду након друге ревизије НПАА постигнут је већи степен усаглашености са хармонизованим одредбама REACH уредбе и анекса који су предмет хармонизације са националном легислативом.

Одлуке ЕК о супстанцама које подлежу издавању ауторизације (Анекс XIV) преузете су у облику Листе супстанци које изазивају забринутост.

Обавезе у вези са забранама и ограничењима су преузете у национално законодавство. Рокови које предвиђа национално законодавство одложени су у односу на рокове које предвиђа Уредба REACH (тј. REACH Анекс XVII).

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

На пословима усаглашавања и спровођења хармонизованих REACH одредби раде 2 запослена. За пуну имплементацију REACH уредбе потребно је запослити још пет државних службеника.

Контролу и инспекцијски надзор над применом наведених одредби врши Министарство преко организационих јединица у оквиру Сектора инспекције заштите животне средине, Одељење за велике хемијске удесе, хемикалије и биоцидне производе, Министарство здравља преко санитарних инспектора. У МЗЖС, Сектору инспекције за заштиту животне средине, Одсеку за хемикалије и биоцидне производе, на свим пословима везаним за инспекцијски надзор по Закону о хемикалијама и Закону о биоцидним производима ради укупно 6 инспектора, којим у неким случајевима подршку дају запослени Одсека за велики хемијски удес у коме ради 10 инспектора. Новим правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине број систематизованих радних места у Одсеку за велики хемијски удес је 12.

У 2017. години настављен је рад на унапређивању капацитета запослених у централној администрацији и инспектора кроз сарадњу са Словенијом/Аустријом и Шведском; Европска агенција за хемикалије (ЕСНА) такође је пружила подршку запосленима у централној администрацији кроз радионице организоване у оквиру IPA пројекта ЕСНА.

Представници Одељења за хемикалије учествују са капацитетом посматрача на CARACAL састанцима надлежних органа за REACH и CLP.

в) Остале предузете мере и активности

- Одредбе анекса XIV, Уредба (ЕУ) број 895/2014, односно списак супстанци које подлежу обавези ауторизације објављен је у Листи о допунама Листе супстанци које изазивају забринутост („Службени гласник РС“, број 101/16.

- Одредбе Анекса XVII REACH Уредбе (Уредбе ЕС бр: 2015/1494; 2016/1005; 2016/217; 2016/26; 301/2014; 1272/2013; 2015/326; 2015/628; 317/2014) хармонизоване су са националним законодавством у 2017 години и пренете у Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Службени гласник РС“, број 44/17)

- Национални Инфо пулт, пружа помоћ посебно малим и средњим произвођачима и увозницима како би могли да испуне обавезе прописане националним законодавством које је хармонизовано са Уредбом REACH и пружа подршку заинтересованим странама у разумевању саме Уредбе REACH Званична Интернет страница МЗЖС садржи линк ка страници Инфо пулта info.hemikalije@ekologija.gov.rs

- Надлежни орган је такође успоставио интернет презентацију намењену потрошачима www.iophem.gov.rs која садржи информације о хемикалијама у домаћинству и о важности сарадње са Организацијама потрошача.

3) Уредба (ЕК) број 850/2004 о дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

РС је преузела Уредбе ЕК бр. 1342/2014, 2015/2030, 2016/293 и 2016/460 о изменама и допунама Уредбе ЕК број 850/2004 у национално законодавство – кроз усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње,

стављања у промет и коришћења хемикалија („Сл. гласник РС“, број 44/17) и Правилника о изменама Правилника о листи POPs материја, начину и поступку за управљање POPs отпадом и граничним вредностима концентрација POPs материја које се односе на одлагање отпада који садржи или је контаминиран POPs материјама („Сл. гласник РС“, број 17/17).

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Тренутно на пословима спровођења POPs уредбе раде троје запослених из организационих јединица у оквиру МЗЖС.

в) Остале предузете мере и активности

Након усвајања ажурираног НИП од стране Владе Републике Србије, наставиће се спровођење активности дефинисаних у специфичним акционим плановима који су саставни део ажурираног НИП.

У оквиру UNIDO/GEF пројекта „Правилно управљање и коначно одлагање PCB у РС“ одржана су два семинара на којима је представљена Анализа законодавно-институционалног оквира за управљање PCB у РС, израђен Технички водич за правилно управљање PCB отпадом у складу са смерницама Стокхолмске конвенције и извршена обука за узорковање и коришћење тест китова за брзи скрининг садржаја PCB у узорцима трансформаторских уља и израђена брошура о утицају PCB на здравље људи. Такође, Министарство надлежно за заштиту животне средине је током 2017. године припремило два предлога пројекта који ће ојачати имплементацију законске регулативе којима је уређено управљање POPs хемикалијама и POPs отпадом. Пројекти су у фази одобравања од стране UNEP поверилачког фонда и Глобалног фонда за животну средину (GEF).

У оквиру предлога пројекта „Јачање имплементације Базелске, Ротердамске, Стокхолмске и Минамата конвенције (БПСМ конвенција) у Републици Србији“ које је Министарство надлежно за заштиту животне средине припремило у сарадњи са Програмом УН за развој (UNDP), предложено је институционално јачање Базелске, Ротердамске, Стокхолмске и Минамата конвенције које ће се спроводити кроз реализацију заједничких активности које се односе на јачање имплементације обавеза прописаних овим конвенцијама, а као главне компоненте овог пројекта дефинисане су: подршка политици и развоју подршке синергије међународних споразума из области управљања хемикалијама и отпадом, изградња капацитета и подизање свести и праћење, извештавање и управљање подацима.

Такође, предлог регионалног пројекта „Увођење најбољих доступних техника и пракси (БАТ/БЕР) елиминације ненамерно произведених перзистентних органских загађујућих супстанци (POPs) у металуршкој индустрији“ планирано је да корисници пројекта буду следеће земље региона централне и источне Европе: Јерменија, Република Македонија, Република Молдавија и Република Србија. Кључни циљеви предложеног пројекта су: јачање институционалних и административних капацитета за имплементацију најбољих доступних техника и пракси (БАТ/БЕР), упознавање са могућим опцијама најбољих доступних техника и пракси (БАТ/БЕР) за елиминацију ненамерно произведених POPs ослобођених у процесима у металургији, обука и техничка помоћ при демонстрацији примене БАТ/БЕР на конкретном постројењу металуршке индустрије.

4) Увоз/извоз хемикалија (Уредба (ЕУ) број 649/2012 о извозу и увозу опасних хемикалија)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Нови Правилник о извозу и увозу одређених опасних хемикалија којим је извршено усклађивање са следећим прописима Европске уније: Уредбом (ЕУ) бр. 649/2012 о извозу и увозу опасних хемикалија, Делегираном Уредбом Комисије (ЕУ) бр.

1078/2014, Изменом Делегиране Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1078/2014 и Делегираном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/2229 је у процесу усвајања.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

У погледу административних капацитета, тренутно 1 особа ради на пословима извоза и увоза хемикалија. Унутрашњом реорганизацијом и прерасподелом послова у оквиру Одсека за управљање хемикалијама још једна особа биће укључена у спровођења административних поступака у складу са РИС Уредбом (управни поступак).

в) Остале предузете мере и активности

Годишњи план Инспекције за заштиту животне средине садржи активности у вези са инспекцијском контролом спровођења Правилника о увозу и извозу одређених опасних хемикалија.

5) Биоцидни производи (Уредба о биоцидним производима - Уредба (ЕУ) 528/2012)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Уредба о биоцидним производима (528/2012/ЕУ) није пренета у национално законодавство. Закон о биоцидним производима („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10, 92/11 и 25/15) и пратећа подзаконска акта⁶⁰ делимично су усклађени са Директивом о биоцидним производима (98/8/ЕК).

Одредбе које нису преузети из Директиве о биоцидним производима односе се на процедуре које се спроводе централизовано на нивоу ЕУ и којима се уређује поступак одобравања активне супстанце. Одобрене активне супстанце, укључујући услове под којима може бити донет акт за стављање у промет и коришћење биоцидног производа који садржи те активне супстанце, као и активне супстанце за које је донета одлука да се не одобре преузимају се из ЕУ и објављују у „Службеном гласнику Републике Србије“. У периоду након друге ревизије НПАА објављене су Листе активних супстанци у биоцидном производу („Службени гласник РС“, број 94/16) чиме је извршено усклађивање са Сprovedбеним Уредбама Комисије бр. 2015/984, 2015/985, 2015/1609, 2015/1610, 2015/1726, 2015/1727, 2015/1728, 2015/1729, 2015/1730, 2015/1731, 2015/1757, 2015/1758, 2015/1759, 2015/1981, 2015/1982, 2016/105, 2016/124, 2016/125 и 2016/131, као и са Сprovedбеним Одлукама Комисије бр. 2015/1736, 2016/107, 2016/108, 2016/109 и 2016/110.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Институционални оквир за усклађивање и спровођење прописа којима се уређују биоцидни производи успостављен је у оквиру МЗЖС, Одељења за хемикалије, Одсека за управљање биоцидним производима. Тренутно на тим пословима ради троје запослених, док је новом систематизацијом предвиђено да на овим пословима ради петоро запослених. За извршавање свих обавеза које ће надлежни орган имати у складу са новим Законом о биоцидним производима у периоду до приступања, односно за пуну имплементацију Уредбе о биоцидним производима након приступања неопходно је запослити још најмање седам нових државних службеника.

⁶⁰Правилник о обиму и садржини техничког досијеа за биоцидни производ, односно за биоцидни производ мањег ризика („Службени гласник РС“, број 97/10); ступио на снагу 2010. године; Смернице за процену биоцидног производа на основу техничког досијеа („Службени гласник РС“, број 28/11); ступиле на снагу 2011. године; Правилник о врстама биоцидних производа („Службени гласник РС“, број 23/10); ступио на снагу 2010. године; Правилник о специфичним захтевима за паковање, обележавање и оглашавање биоцидног производа („Службени гласник РС“, број 59/10 и 26/11); ступио на снагу 2010. године; Листе активних супстанци у биоцидном производу („Службени гласник РС“, број 94/16); први пут објављене 2010. године.

На основу Закона о изменама и допунама Закона о биоцидним производима постоји подела одговорности у инспекцијској контроли. Четири инспекције су задужене за контролу усклађености биоцидних производа.

Настављен је рад на јачању капацитета централне администрације кроз учешће на састанцима надлежних органа за спровођење Уредбе о биоцидним производима, Координационе групе за биоцидне производе, као и на састанцима групе за координацију мреже информативних пултова. Административни капацитети запослених и инспектора додатно се унапређују кроз твининг пројекат који се реализује у сарадњи са Аустријом и Словенијом, као и сарадњом са Шведском агенцијом за хемикалије. Европска агенција за хемикалије (ЕСНА) такође пружа техничку помоћ кроз организовање радионица у оквиру IPA пројекта за подршку земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима.

Идентификован је недостатак капацитета за процену ризика од биоцидних производа. Централна администрација до сада није извршавала послове.

в) Остале предузете мере и активности

Од 2009. године када је Закон о биоцидним производима ступио на снагу, надлежни орган за управљање биоцидним производима спроводи национални прелазни поступак на основу ког се биоцидни производи стављају у промет, односно поступак уписа биоцидног производа у Привремену листу за достављање техничког досијеа. До краја трећег квартала 2017. године у Привремену листу уписано је око 1.650 биоцидних производа. У истом периоду надлежном органу није поднет ниједан захтев за издавање одобрења за биоцидни производ.

Национални Инфо-пулт је оперативан и пружа помоћ привреди у вези са националним прописима, као и са Уредбом о биоцидним производима. Предвиђа се да ће овај Инфо-пулт бити члан ЕСНА мреже Инфо-пултова када Србија постане земља чланица ЕУ. Представник Одсека учествује у активностима HelpNet мреже у својству посматрача. Настављена је сарадња са ПКС. Организован је семинар на коме је индустрија биоцидних производа информисана о улогама и обавезама које има у складу са националним прописима којима се уређују биоцидни производи, као и Уредбом о биоцидним производима.

б) Коришћење животиња у научне сврхе (Директива 2010/63/ЕУ)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива је делимично транспонована у национално законодавство, односно у Закон о добробити животиња („Сл. гласник РС“, број 41/09) и пратећа подзаконска акта.

Већина одредби је транспонована, а у наредном периоду планирана је ревизија националног законодавства у циљу транспозиција преосталих.

Управа за ветерину је развила план транспозиције који садржи план за наредне активности неопходне за преношење одредаба директиве.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за ветерину, као надлежни орган за добробит огледних животиња, укључује Одељење за здравствену заштиту, добробит и следљивост, у оквиру којег послује Група за добробит животиња. У Групи су запослена два лица. Није планирано запошљавање нових лица. Управа за ветерину издаје одобрења за обављање огледа на животињама, врши регистрацију свих корисника, узгајивача и добављача и води Регистра о огледима на животињама.

Поред тога, основана су и тела предвиђена Директивом 2010/63:

– Етичка комисија за заштиту огледних животиња у свакој научној организацији и другом правном лицу које спроводи огледе (Тело за добробит животиња, чланови 26. и 27. Директиве);

– Етички савет за добробит огледних животиња као специјална радна група (Национални комитет за заштиту животиња, које се користе у научне сврхе, члан 49. Директиве).

У складу са чланом 76. Закона о добробити животиња („Сл. гласник РС”, број 41/09), инспекцијски надзор над спровођењем Закона о добробити животиња и прописа донетих на основу њега, а који се односе, између осталог и на добробит животиња, које се користе у научне сврхе, врши се на основу анализе ризика, случајним одабиром места контроле и по сазнању о поступању супротно одредбама Закона.

У складу са чланом 76. поменутог Закона, инспекцијски надзор над спровођењем Закона о добробити животиња и прописа донетих на основу њега, а који се односе, између осталог и на добробит животиња, које се користе у научне сврхе, врши се на основу анализе ризика, случајним одабиром места контроле и по сазнању о поступању супротно одредбама Закона.

в) Остале предузете мере и активности

Од 2009. године, када је Закон о добробити животиња ("Службени Гласник РС" бр. 41/09) ступио на снагу до данас у Регистар за огледе на животињама уписана су 23 корисника.

Редовно се врши анализа и издају Решења о одобрењу спровођења огледа на животињама. До сада су издата 423 Решења о одобрењу спровођења огледа на животињама.

Сви корисници Управи за ветерину, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде сваке године достављају извештаје о раду.

Редовно се одржавају састанци Етичког савета за добробит огледних животиња Републике Србије.

Административни капацитети запослених и ветеринарских инспектора се унапређују бројним обукама на тему добробити огледних животиња, организованих од стране ТАИЕХ-а, у виду радионица, као и студијске посете. Поред тога, одржан је и на Факултету ветеринарске медицине Семинар за све кориснике, као и чланове Етичких комисија унутар корисника.

У оквиру PLAC II пројекта (Europe Aid/137065/DH/SER/RS9), организоване су две мисије, у периоду од 29. маја до 2. јуна 2017. године, током којих су припремљени амандмани на Правилник о добробити огледних животиња, а у циљу потпуне транспозиције Директиве 2010/63/EU. Такође је 20. јуна одржана обука ветеринарских инспектора и чланова Етичке комисије за добробит огледних животиња Републике Србије, припремљени су и подељени тренинг материјали и пропремљене препоруке за стандардне оперативне процедуре за примену ретроспективне порцене пројекта и контроле од стране ветеринарске инспекције.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

б) Планови за јачање институционалне структуре

У периоду 2018 – 2021. планирано је:

-Процена постојећих административних капацитета, прерасподеле послова и повећање броја запослених како би се достигао ниво неопходан за спровођење прописа ЕУ у области хемикалија.

-Израда Плана развоја надлежног органа који ће обухватити питања као што су тренутни административни капацитети и задужења (нпр. листа стручности, знања и вештина и сл.), расположиви запослени и њихово оптерећење, потребни капацитети на дан приступања у смислу обавеза које има надлежни орган државе чланице, као и временски план запошљавања нових кадрова. План ће се заснивати на постојећим капацитетима и омогућиће максимално искоришћење постојећег броја запослених.

-Посебна пажња биће посвећена обезбеђивању довољног броја адекватно обучених државних службеника како би се испунили сви задаци делегирани надлежном органу државе чланице, укључујући и обавезу сарадње са Комисијом и Европском агенцијом за хемикалије. Ресурси потребни за даље запошљавање обезбедиће се из републичког буџета.

-Недостаци у вези са стручношћу и вештинама запослених у надлежном органу ће се превазићи у претприступном периоду. Неки од недостатака отклониће се кроз даље активности на јачању капацитета предвиђене у оквиру ИПА 2013 твининг пројекта SR13 IB EN 03 „Даљи развој управљања хемикалијама и биоцидним производима”.

-Запослени у Одељењу за хемикалије ће наставити да учествују у својству посматрача на састанцима надлежних органа земаља чланица што ће допринети даљем јачању капацитета и стицању знања и вештина које су неопходне за пуноправно учешће у раду након приступања.

-Да би се осигурао ефикасни надзор над спровођењем ЕУ прописа, извршиће се и даља обука инспектора.

-Кроз активности на билатералном пројекту „Управљање ризиком од хемикалија у Србији“, који траје до 2020. године предвиђена је подршка у изради Нацрта закона о спровођењу уредби из области управљања хемикалијама и биоцидним производима.

Резултати пројекта „Процена капацитета за имплементацију Минамата Конвенције о живи у Републици Србији“, који ће бити завршен другом кварталом 2018. године, даће основу за обезбеђивање и даљи развој потребних капацитета за имплементацију Уредбе о живи (2017/852).

- У складу са планираним обавезама припреме и доношења спроведбених закона за уредбе којима се уређује област управљања хемикалијама и биоцидних производа потребно је припремити на српском језику и све амандмане поменутих уредби, одлуке ЕК и друга обавезујућа акта.

Учешће научног сектора

Министарство надлежно за животну средину, Одељење за хемикалије, МЗЖС остаће надлежни орган за Уредбе REACH, CLP, PIC, BPR, POPs, Mercury. У свом раду, надлежни орган ће користити подршку научне заједнице, тако што ће извршити послове као што су евалуација супстанце, процена различитих делова досијеа за биоцидни производ и др. за које су потребна специфична експертска знања из нпр. токсикологије и екотоксикологије, поверити научним институцијама или појединачним експертима, као што је случај у неким државама чланицама ЕУ. Представници научне заједнице присуствовали су обукама за регулаторну процену ризика које су организоване у оквиру ИПА 2013 пројекта и биће даље подржани у смислу додатних обука, међутим пре тога потребно је прецизно дефинисати услове сарадње, начин уговорања, и међусобне обавезе и одговорности.

У периоду 2018 – 2021. планирано је:

Размотриће се различити модели сарадње са научним сектором како би се идентификовала најбоља опција за Србију. Такође, дефинисаће се правни основ као и уговори о ангажовању тог сектора у техничком раду како би се осигурало да су аранжмани успостављени и функционални до приступања.

У том смислу већ су започете одређене активности. Договорено је да академски сектор утврди специфичне области из свог делокруга које је потребно ојачати како би могли да пруже подршку МЗЖС у складу са захтевима и процедурама утврђеним Уредбом о биоцидним производима.

Подизање свести и спремности приватног сектора

Приватном сектору ће бити пружена даља подршка, како би се придружио „правилима игре на терену“ јединственог ЕУ тржишта. Компанијама, а нарочито малим и средњим

предузећима, биће пружена помоћ како би разумели своје улоге и обавезе на начин који ће омогућити не само да их испуне, већ и да направе стратешке изборе у вези са одрживошћу њиховог производног портфолиа. То ће се постићи унапређењем комуникације и путем различитих средстава информисања и ширења знања (информативни семинари, радионице). Наставиће се стални дијалог са индустријом и пракса одржавања „Дана заинтересованих страна“. Поред хемијске индустрије, циљне групе биће и индустријска удружења, као и консултантски сектор који треба да пружи подршку индустрији.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

1) Класификација, обележавање и паковање супстанци и смеша (Уредба 1272/2008)

У периоду 2018 – 2021. планирано је:

-Израда Закона о спровођењу Уредбе 1272/2008 (CLP) којим ће се одговорити на захтеве Уредбе у смислу именовања надлежног органа, органа надлежног за контролу и надзор над применом, органа одговорног за подношење предлога за хармонизовану класификацију и обележавање, као и именовања органа одговорног за пријем информација о смешама које су у вези са случајевима хитног здравственог одговора. Планирани рок за доношење Закона је четврти квартал 2021.

-Успостављање потребне информационе инфраструктуре и процедура како би се осигурала сигурна веза са Европском Агенцијом за хемикалије (ЕСНА) и успоставио систем рада у складу са захтевима за безбедност података.

2) REACH (Уредба 1907/2006)

У периоду 2018 – крај 2021. планирано је:

-Израда нацрта и усвајање Закона о спровођењу REACH Уредбе којим ће се усагласити са захтевима Уредбе које се односе на именовање надлежног органа, органа надлежног за процену супстанци, контролу и надзор над применом. Планирани рок за доношење Закона је четврти квартал 2021.

-Усаглашавање Листе супстанци које изазивају забринутост са Уредбом (ЕУ) 2017/999 у другом кварталу 2018. године.

-Даље усклађивање са амандманима на Анекс XIV (измена и допуна Листе супстанци које изазивају забринутост) планира се у складу са ступањем на снагу амандмана на поменути Анекс (IV квартал године у којој амандман ступи на снагу у ЕУ).

-Тренутно су у припреми измене које ће осигурати усаглашавање са амандманима на Анекс XVII REACH, Уредбама (ЕУ) број 2016/1017, 2016/2235, 2017/1000 и 2017/227, за које је планирано да ступе на снагу у првом кварталу 2018. године.

-Даље усклађивање са амандманима на Анекс XVII (измена и допуна Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија) планира се у складу са ступањем на снагу амандмандмана на поменути Анекс (IV квартал године у којој амандман ступи на снагу у ЕУ).

-Успостављање потребне информационе инфраструктуре и процедура како би се осигурала сигурна веза са Европском Агенцијом за хемикалије (ЕСНА).

-У оквиру ИПА 2014 пројекта „Даљи развој апроксимације правних тековина ЕУ у области животне средине – ваздух, хемикалије и хоризонтална питања” биће израђен специфичан план имплементације за REACH Уредбу, који ће дати предлог адаптационог периода за овај пропис.

У периоду након 2021. (REACH) планирано је:

До 2021, прелазни периоди утврђени REACH уредбом ће истећи. Додатно, у складу са чланом 29 (3) Уредбе REACH, сваки SIEF биће оперативан до 1. јуна 2018. године. Домаћој индустрији су потребни прелазни периоди који ће омогућити да се придруже „правилима игре на терену“.

Србија ће осигурати пуну имплементацију већег дела одредби Уредбе REACH, али је за одређене чланове потребно дефинисати прелазне аранжмане. Ово се првенствено односи на одредбе REACH којима су утврђена правила за регистрацију и ауторизацију. Захтеви за преговоре о прелазним периодима дефинисаће се у оквиру преговарачке позиције за Поглавље 27.

3) Уредба (ЕК) број 850/2004 о дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs)

У периоду 2018 – крај 2021. планирано је:

Након усвајања ажурираног НИП од стране Владе Републике Србије, наставиће се спровођење активности дефинисаних у специфичним акционим плановима који су саставни део ажурираног НИП. Национално законодавство је усклађено са свим амандманима на POPs Уредбу који су до сада ступили на снагу у Европској унији. Даље усклађивање (измена и допуна Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија) планира се у складу са ступањем на снагу амандмана на поменути уредбу (IV квартал године у којој амандман ступи на снагу у ЕУ). Планирани рок за доношење Закона о спровођењу POPs Уредбе је четврти квартал 2021. године.

4) Увоз/извоз хемикалија (Уредба (ЕУ) број 649/2012 о извозу и увозу опасних хемикалија)

У периоду 2018 – 2021. планирано је:

- Правилник о извозу и увозу одређених опасних хемикалија, којим је извршено усклађивање националног законодавства са свим амандманима на Уредбу (ЕУ) 649/2012 који су до сада ступили на снагу у Европској унији, је у фази усвајања. Даље усклађивање (измена и допуна Правилника о извозу и увозу одређених опасних хемикалија) планира се у складу са ступањем на снагу амандмана на поменути уредбу (IV квартал године у којој амандман ступи на снагу у ЕУ).

- Израда нацрта и усвајање Закона/акта о спровођењу PIC Уредбе којим ће се усагласити са захтевима Уредбе које се односе на именовање националног органа за обављање административних процедура, царинског органа одговорног за контролу увоза и извоза хемикалија наведених у Анексу PIC Уредбе, контролу и надзор над применом исте. Планирани рок за доношење Закона о спровођењу PIC Уредбе је четврти квартал 2021. године.

5) Бицидни производи (Уредба (ЕУ) 528/2012)

У периоду 2018 – 2021. планирана је:

- Израда Нацрта листи измена и допуна Листи активних супстанци у бицидном производу и то: у другом кварталу 2018. године, другом кварталу 2019. године, другом кварталу 2020. године и другом кварталу 2021. године ради усклађивања са релевантним изменама и допунама ЕУ прописа. Објављивање прописа планирано је за четврти квартал 2018, 2019, 2020. и 2021. године.

- Израда Нацрта закона о бицидним производима ради усклађивања са Уредбом о бицидним производима. Планирани рок за усвајање Предлога закона је четврти квартал 2018. године. Доношење новог закона планирано је за други квартал 2019. године. Подзаконски прописи за извршавање новог закона донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу закона.

- Израда нацрта Закона о спровођењу Уредбе о бицидним производима. Доношење Закона планирано је за четврти квартал 2021. године.

- Успостављање потребне информационе инфраструктуре и процедура како би се осигурала сигурна веза са Европском агенцијом за хемикалије (ЕСНА) и успоставио систем рада у складу са захтевима за безбедност података.

- У оквиру ИПА 2014 пројекта „Даљи развој апроксимације правних тековина ЕУ у области животне средине – ваздух, хемикалије и хоризонтална питања” биће израђен специфичан план имплементације за Уредбу о биоцидним производима, који ће дати предлог адаптационог периода за овај пропис.

б) Коришћење животиња у научне сврхе (Директива 2010/63/ЕУ)

б) Планови за јачање институционалне структуре

Неопходно је ојачати капацитете Управе за ветерину запошљавањем још два ветеринара на централном нивоу.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Управа за ветерину планира организовање обука за кориснике, добављаче, узгајиваче, чланове Етичког савета и Етичке комисије у вези са имплементацијом одредби Директиве 2010/63/ЕУ, које се односе на ретроспективну анализу експеримената.

2.27.8. Бука

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Прописи који се односе на област заштите од буке у животној средини су делимично усклађени са прописима који се односе на заштиту од буке у ЕУ. Директива о процени и управљању буком у животној средини 2002/49/ЕЗ је делимично транспонована прописима донетим 2009/2010 године: Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10), Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, број 75/10), Правилником о методологији израде акционих планова („Сл. гласник РС“, број 72/10) и Правилником о садржини и методама израде стратешких карата буке и начину њиховог приказивања јавности („Сл. гласник РС“, број 80/10).

Нацрт Закона о изменама и допунама закона о заштити од буке је у завршној фази.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У складу са новим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству, Група за заштиту од буке, вибрација и нејонизујућих зрачења је прерасла у Одсек. Поред четворо запослених (троје раде на заштити од буке) предвиђено је још једно радно место. Такође, Поред Министарства за заштиту животне средине, заштитом од буке се баве: Агенција за заштиту животне средине, организације на покрајинском и на локалном нивоу, јавна предузећа, Аеродром Београд и друга правна лица.

в) Остале предузете мере и активности

Израдом стратешких карата буке за друмски саобраћај, делимично је имплементирана Директива 2002/49/ЕЗ. Посао израде стратешких карта буке је предузело ЈП „Путеви Србије“ и стратешке карте буке су израђене за свих 843 км пута, колико је предвиђено у НПАО. Такође, израђен је пројектни задатак за израду стратешких карата буке за град Ниш.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) План спровођења

До фебруара 2018. године, уз помоћ ПЛАЦ пројекта биће утврђен начин увођења Директиве 2015/996 (CNOSSOS) у законодавство Србије. Директива CNOSSOS прописује јединствене методе прорачуна нивоа буке за цело подручје ЕУ.

б) Планови за јачање институционалне структуре

Планирано доношење прописа треба да обезбеди боље успостављање институционалног оквира, бољу поделу надлежности, увођење принципа „загађивач плаћа“, а израда стратешких карата ће постати обавеза управљача путева, железничких пруга, аеродрома и јединица локалне самоуправе. Предвиђено је да се до 2020. године у Одсеку запосли још један инжењер.

в) Планиране мере за успостављање потпуне усаглашености

Потпуна имплементација Директиве 2002/49/ЕЗ је предвиђена до краја 2021. године. То подразумева израду стратешких карата буке и акционих планова за 5 агломерација (Београд, Нови Сад, Ниш, Крагујевац и Суботица), путеве, железницу и аеродром Београд.

Уз помоћ пројекта ИПА 2014 „Израда стратешке мапе буке за Град Ниш“ чији почетак је планиран у 2018. годину, биће израђена мапа буке за Ниш са Водичем за општине/градове за израду мапа буке.

2.27.9. Климатске промене

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

1) Уредба ЕУ/525/2013 о мониторингу и извештавању емисија гасова са ефектом стаклене баште и извештавању других информација од значаја за климатске промене (MMR) – Monitoring mechanism Regulation

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство није усклађено са Уредбом. Активности на усаглашавању националног законодавства са Уредбом ЕУ/525/2013 кроз подршку ИПА 2013 твининг пројекта: „Успостављање механизма за спровођење Уредбе о механизму мониторинга“ су у завршној фази. Период трајања пројекта је од маја 2015. године до новембра 2017. године.

У оквиру ових активности дефинисан је правни и институционални оквир за спровођење Уредбе ЕУ/525/2013 и Одлуке ЕЗ/406/2009, односно извршене су:

- Анализ актуелне ситуације и припрема предлога измене и израде релевантних прописа;
- Анализа трошкова и користи за предложене активности;
- Јачање постојећих административних и институционалних капацитета, кроз, између осталог, организовање низа обука за запослене у Одсеку и Агенцији;
- Припрема предлога за успостављање потребне институционалне структуре за спровођење Уредбе.

У оквиру ових активности, израђен је Нацрт Закона о климатским променама, који транспонује одредбе:

- Уредбе ЕУ/525/2013 о мониторингу и извештавању емисија гасова са ефектом стаклене баште и извештавању других информација од значаја за климатске промене (MMR),
- Одлуке ЕЗ/406/2009 о заједничком настојању на смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште
- Директиве ЕЗ/1999/94 о доступности података за потрошаче о економичности потрошње горива и емисијама CO₂ за нова возила.

Финални Нацрт закона је израђен након представљања и узимања у обзир коментара Радне групе пројекта.

Нацрт Закон укључује и претходно израђени Закон о систему смањења емисија ГХГ (у оквиру ИПА 2012 твининг пројекта „Успостављање система мониторинга, извештавања и верификације неопходног за ефикасно спровођење Система за трговину емисионим јединицама ЕУ“, реализованог у периоду 2013-2015.) који транспонује део Директиве ЕЗ ЕЗ/2003/87 о систему трговине емисионим јединицама гасова са ефектом ста-

клене баште који је могуће спроводити на националном нивоу. Ово с обзиром да Закон о систему смањења емисија ГХГ није усвојен, као и да су анализе показале да је ефикасније имати један интегрални закон за област климатских промена.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Министарство заштите животне средине/Одсек за климатске промене је институција одговорна за спровођење, односно за извештавање према UNFCCC (кроз националне комуникације и двогодишње ажуриране извештаје). На основу финансијско-административне процене постојећих и потребних капацитета показано је да је за спровођење ММР Уредбе потребно 4 нова радна места у Одсеку.

У Одсеку за климатске промене, систематизацијом радних места у Министарству из септембра 2017. године, предвиђено је повећање броја радних места са 5 на 8, од чега ће 7. запослених (тренутно троје) обављати послове на испуњењу обавеза према UNFCCC (али и UNCCD) и усклађивању са законодавством ЕУ у области климатских промена. Овим интерним актом Министарства, формирано је Одељење за климатске промене са две радне јединице – Групом за ублажавање и Групом за прилагођавање, где су надлежности у вези са Директивом предвиђене у Групи за ублажавање.

Агенција за заштиту животне средине (СЕПА) је надлежна за припрему и унапређење инвентара гасова са ефектом стаклене баште.

2) Директива ЕЗ /2003/87 - Систем трговине емисионим јединицама ЕУ – EU emissions trading system (EU ETS)

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива није транспонована у национално законодавство. Министарство је започело активности на усклађивању са Директивом 2013. године (уз подршку ИПА 2012 твининг пројекта „Успостављање система мониторинга, извештавања и верификације неопходног за ефикасно спровођење Система за трговину емисионим јединицама ЕУ“, у трајању од 2013. до 2015. године).

Анализе у оквиру ових активности указале су на оправданост успостављања система мониторинга, извештавања и верификације (МРВ) које захтева Директива. Израђен је Нацрт закона о систему смањења емисија ГХГ, као и подзаконска акта која транспонују:

Уредбу ЕУ/600/2012 о верификацији извештаја о емисијама гасова са ефектом стаклене баште и извештаја о тонским километрима и о акредитацији верификатора у складу са Директивом ЕЗ/2003/87

Уредбу ЕУ/601/2012 о мониторингу и извештавању о емисијама гасова са ефектом стаклене баште у складу са Директивом ЕЗ/2003/87

Нацрт закона о систему смањења емисија инкорпориран је у Нацрт закона о климатским променама.

У оквиру ових активности припремљена су и преведена и релевантна упутства, образци и друга документа ЕУ.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

У складу са Закључком Владе 05 Број: 337-9275/2014-1 од 13.09.2014. године о успостављању институционалне организације за спровођење мониторинга, извештавања и верификације у оквиру система трговине емисијама ГХГ из септембра 2014. године, Одсек за климатске промене је надлежан за спровођење система трговине емисионим јединицама ГХГ; Агенција за заштиту животне средине и Директорат цивилног ваздухопловства пружаће техничко стручну подршку Одсеку у провери мониторинг планова стационарних постројења, односно авио оператера; Сектор за контролу и надзор Министарства вршиће инспекцију стационарних постројења; Акредитационо тело Србије вршиће акредитацију верификатора.

На основу финансијско-административне процене постојећих и потребних капацитета показано је да је за спровођење МРВ одредби Директиве потребно 2 нова радна места у Одсеку. У Одсеку за климатске промене, систематизацијом радних места у Министарству из септембра 2017. године, предвиђено је повећање броја радних места са 5 на 8, од чега ће 7. запослених (тренутно троје) обављати послове на испуњењу обавеза према UNFCCC (али и UNCCD) и усклађивању са законодавством ЕУ у области климатских промена. Овим интерним актом Министарства, формирано је Одељење за климатске промене са две радне јединице – Групом за митигацију и Групом за адаптацију, где су надлежности у вези са Директивом предвиђене у Групи за митигацију.

3) Одлука о заједничком настојању на смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште - ЕЗ/406/2009 – Effort sharing decision

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство није усклађено са Одлуком. Министарство је уз подршку ИПА 2013 твининг пројекта „Успостављање механизма за спровођење ММР“ дефинисане су методе и временски оквир, као и правни и институционални оквир за спровођење ове Одлуке. У складу са тим, релевантне одредбе Одлуке транспоноване су у Нацрт Закона о климатским променама. Ове одредбе односе се на ограничавање емисија ГХГ из сектора и флексибилне механизме дефинисане Одлуком. Квантификоване могућности смањења емисија ГХГ у секторима, на које се Одлука односи, као и конкретне активности, потребе и надлежности за спровођење ових активности утврдиће Стратегија борбе против климатских промена са Акционим планом (ИПА 2014), чија израда је започела 2016. и трајаће до половине 2018. године.

4) Директива 1999/94/ЕЗ о доступности података за потрошаче о економичности потрошње горива и емисијама CO₂ за нова возила

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива није транспонована у национално законодавство. Активности на усаглашавању националног законодавства са Директивом уз подршку ИПА 2013 твининг пројекта: „Успостављање механизма за спровођење Уредбе о механизму мониторинга“ су у завршној фази.

У оквиру ових активности, израђен је Нацрт Закона о климатским променама, који транспонује основне одредбе Директиве ЕЗ/1999/94 о доступности података за потрошаче о економичности потрошње горива и емисијама CO₂ за нова возила, док ће потпуно усаглашавање бити остварено кроз израду подзаконског акта уз подршку ТАИЕХ.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Нису вршене финансијско-административне процене постојећих и потребних капацитета за спровођење одредби Директиве.

5) Емисије CO₂ из путничких возила и лаких привредних возила -Уредбе ЕЗ/443/2009 и Уредбе ЕУ/510/2011

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство још увек није усклађено са захтевима прописаним уредбама. Још увек није успостављен систем за прикупљање података мониторинга, као ни систем за прослеђивање података мониторинга произвођачима и њиховим званичним увозницима или представницима у земљи, у складу са захтевима Уредбе ЕЗ/443/2009 и Уредбе ЕУ/510/2011.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Агенција за безбедност саобраћаја је првонадлежан орган за овај пропис. Друге институције са надлежностима у овој области – МУП, МЗЖС, МГСИ

в) Остале предузете мере и активности

Агенција за безбедност саобраћаја је завршила израду новог софтвера (базе података) података за потврде о саобразности што је неопходан предуслов за успостављање

система за сакупљање и праћење података према захтевима свих прописа ЕУ у области емисија CO₂ из путничких возила и лаких привредних возила.

6) Директива ЕЗ/98/70 о квалитету нафте и дизел горива

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Директива ЕЗ/98/70, делимично је пренета у законодавство РС на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, бр. 36/09) и пратећег подзаконског акта којим се регулише област квалитета горива⁶¹; Закона о енергетици („Сл. гласник РС“, бр. 145/14)⁶²; Националног акционог плана за обновљиве изворе енергије („Сл. гласник РС“, бр. 53/13); Закона о заштити потрошача („Сл. гласник РС“, бр. 73/10, 6/16); Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС“, бр. 36/09, 40/15); Закон о акредитацији („Сл. гласник РС“, бр. 73/10).

У периоду од новембра 2016. године до данас донети су следећи акти:

1. Уредба изменама и допунама уредбе о мониторингу квалитета деривата нафте и биогорива („Службени гласник РС бр. 5/17);
2. Правилник о садржини и начину спровођења годишњег програма мониторинга квалитета деривата нафте и биогорива за 2017. годину („Службени гласник РС“, број 30/17);
3. Правилник о измени правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Службени гласник РС“, број 60/17);

У циљу пуне транспозиције у наредном периоду потребно је припремити предлоге за измену одговарајућих законских аката и институционалног оквира и ојачати постојеће административне и институционалне капацитете.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство рударства и енергетике је надлежно за израду прописа којима се уређује квалитет нафтних деривата. Министарство трговине, туризма и телекомуникација је надлежно за контролу квалитета добара која се стављају у промет у РС. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде које обавља административне послове у вези са стратегијом и политиком развоја пољопривреде; Институт за стандардизацију је надлежан за усвајање стандарда. Акредитационо тело Србије обавља послове у вези са акредитацијом.

У Министарству рударства и енергетике, Сектор за нафту и гас, троје запослених са подељеним одговорностима ради на транспоновању и имплементацији Директиве 98/70.

У циљу јачања административних капацитета, а ради имплементације овог прописа потребан је још један запослени у Сектору за нафту и гас.

7) Директива ЕЗ/2009/31 Геолошко складиштење угљен диоксида

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Основни принципи и приоритети утврђени у Директиви ЕЗ/2009/31 делимично су транспоновани Законом о рударству и геолошким истраживањима. Закон о рударству и геолошким истраживањима створио је правну основу за доношење подзаконских аката који ће успоставити потпуну усклађеност са директивама ЕУ које се односе на геолошка истраживања која се односе на одвајање повољних геолошких формација и структурних елемената.

61 Правилник о техничким и другим захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, бр. 123/12, 63/13, 75/13, 144/2014).

62 Правилник о техничким и другим захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, бр. 123/12, 63/13, 75/13, 144/2014).

тура, као и осиромашене депоније минералних сировина за складиштење CO₂.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Министарство рударства и енергетике надлежно је за израду релевантних прописа у вези са геолошким истраживањима која се односе издвајање погодних геолошких формација и структура, али и истрошених лежишта минералних сировина, за складиштење CO₂ и за издавање одговарајућих дозвола из области вршења геолошких истраживања. Министарство заштите животне средине је одговорно за контролу и праћење концентрација гасова стаклене баште у атмосфери на нивоу који би спречио опасне антропогене сметње у климатском систему а Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре за изградњу постројења за складиштење CO₂.

8) Уредба ЕЗ/1005/2009 и Уредба ЕУ/744/2010 - Супстанце које оштећују озонски омотач

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство је делимично усклађено са одредбама Уредбе ЕЗ/1005/2009 и то кроз Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/2009 и 13/2010) и Уредбу о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Службени гласник РС“, број. 114/13). У Републици Србији забрањена је производња супстанци које оштећују озонски омотач, а поступно смањивање потрошње хлорофлуороугљоводоника у РС спроводи се према плану смањења потрошње у складу са распоредом искључивања за земље члана 5. Монреалског протокола (земље у развоју).

Национално законодавство је делимично усклађено и са одредбама Уредбе ЕУ/744/2010, која се односи на критичне употребе халона, кроз Уредбу о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Службени гласник РС“, број. 114/13). Дозвољен је увоз, извоз, стављање у промет и употреба сакупљених, обновљених или обрађених халона под условом да се користе за критичне употребе и да су набављени из Центара за сакупљање, обнављање и обраду контролисаних супстанци – регистрованих за сакупљање, обнављање и обраду халона (тзв. банки халона). Прописани рок у РС за повлачење из употребе система за заштиту од пожара и уређаја за гашење пожара који садрже халоне који нису намењени за критичне употребе је 31.12.2020. године.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Министарство заштите животне средине - Одељење за заштиту ваздуха и озонског омотача одговорно је за: спровођење контролних мера, систем издавања дозвола, прикупљање података, извештавање, спровођење пројеката и регионалну и међународну сарадњу (контакт особа за Бечку конвенцију и Монреалски протокол). Једна запослена особа са подељеним одговорностима у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача ради на усклађивању и спровођењу ЕУ прописа који се односе на поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач и на поступање са одређеним флуорираним гасовима са ефектом стаклене баште.

Инспекција за заштиту животне средине на свим нивоима (републичком, покрајинском и локалном) је надлежна за контролу и надзор над применом прописа из области заштите озонског омотача.

Управа царина у оквиру Министарства финансија одговорна је за контролу увоза/извоза и спречавање илегалне трговине на граничним прелазима.

в) Остале предузете мере и активности

Република Србија, као земља члана 5. Монреалског протокола (земље у развоју), у потпуности је усклађена са одредбама које се односе на потрошњу супстанци које оштећују озонски омотач. Увоз је дозвољен само за хлорофлуороугљоводонике и

потрошња ове групе супстанци контролише се кроз систем издавања дозвола и утврђених квота. Република Србија је до сада спровела две контролне мере, и то: у 2013. години када је утврђен базни ниво и замрзнута потрошња, а затим и друга у 2015. години смањењем потрошње за 10% у односу на базни ниво (РС има обавезу да смањи потрошњу ХЦФЦ за 35% до 2020. године).

Укупна квота за увоз хлорофлуороугљоводоника за 2016. годину износила је 7,15 ОДП тоне, а реализована у износу од 6,397 ОДП тона. Укупна утврђена увозна квота за 2017. годину је 6,72 ОДП тона и расподељена је за 9 регистрованих увозника, на основу њиховог удела у укупном увозу у периоду 2009-2012. година.

Такође, смањење потрошње хлорофлуороугљоводоника постиже се кроз пројекте који се финансирају из средстава Мултилатералног фонда помоћу имплементационе агенције УНИДО, а реализују преко Националне озонске канцеларије у оквиру Министарства заштите животне средине: ХПМП (План смањења потрошње хлорофлуороугљоводоника) и пројекат Институционално јачање.

У оквиру Инвестиционе компоненете ХПМП пројекта, замена технологија је у завршној фази.

Једна од обавеза РС према Озонском секретаријату и Мултилатералном фонду јесте достављање годишњег извештаја о потрошњи и употреби супстанци које оштећују озонски омотач и у вези са тим, извештај за 2016. годину је припремљен и достављен.

С обзиром на то да се смањењем потрошње супстанци које оштећују озонски омотач повећала потрошња флуорованих гасова са ефектом стаклене баште, које се користе као алтернатива за супстанце које оштећују озонски омотач, у 2016. години спроведено је истраживање и израђен је извештај у вези потрошње и употребе ХФЦ супстанци у различитим секторима и подсекторима.

У октобру 2016. године, усвојен је Кигали амандман којим се контрола потрошње ХФЦ супстанци уводи у Монреалски протокол. На 79. састанку Извршног комитета Мултилатералног фонда одобрена су финансијска средства за земље у развоју као подршка за припрему стратегије и ратификацију Кигали амандмана. Имплементациона агенција УНИДО поднела је захтев за Републику Србију за добијање финансијских средстава за реализацију одређених активности које се односе на смањење потрошње ХФЦ супстанци и припрему стратегије за ратификацију Кигали амандмана.

У току 2016. и 2017. године припремљен је Верификациони извештај о потрошњи супстанци које оштећују озонски омотач у Републици Србији за 2014, 2015. и 2016. годину, у циљу подношења захтева за одобрење III транше ХПМП пројекта. Након поднетог захтева и достављеног извештаја, на 79. састанку Извршног комитета Мултилатералног фонда одобрена је III транше ХПМП пројекта за Републику Србију, у оквиру које ће се спроводити активносту помоћу имплементационих агенција УНИДО и УНЕП.

9) Уредба ЕУ/517/2014 Флуоровани гасови са ефектом стаклене баште

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство је делимично усклађено са одредбама Уредбе ЕУ/517/2014 и то кроз Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/2009 и 13/2010) и Уредбу о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и услови за издавање дозволе за увоз и извоз тих гасова („Службени гласник РС“, број. 120/13). Такође, у национални законодавни систем уведени су неки од захтева садржани у Уредби ЕЗ/1493/2007, Уредби ЕЗ/1497/2007, Уредби ЕЗ/516/2007 и Директиви ЕЗ/2006/40.

Уредба о сертификацији лица која обављају одређене делатности у вези са супстанцама које оштећују озонски омотач и одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште („Службени гласник РС“, број 24/16) делимично је усклађена са одредбама У-

редбе ЕЗ/303/2008 (минимум захтева и услови за узајамно признавање поступака издавања сертификата предузећима и запосленима у погледу стационарне расхладне и климатизационе опреме и топлотних пумпи који садрже одређене флуороване гасове са ефектом стаклене баште) и Уредбом ЕЗ/307/2008 (минимум захтева за програме обуке и услови за узајамно признавање потврде обуке за запослене у погледу расхладних и климатизационих система одређених моторних возила који садрже одређене флуороване гасове са ефектом стаклене баште).

У циљу усклађивања са Уредбом ЕУ/517/2014/ о флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, Министарство је уз стручну подршку обезбеђену преко PLAC II пројекта током 2017. године извршило процену степена усклађености постојећег законодавства са одређеним одредбама наведене Уредбе и израдило предлог за измене и допуне постојећег националног законодавства из области поступања са одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство заштите животне средине - Одељење за заштиту ваздуха и озонског омотача одговорно је за: спровођење мера контроле, систем издавања дозвола, прикупљање података, извештавање, спровођење пројеката и регионалну и међународну сарадњу (контакт особа за Бечку конвенцију и Монтреалски протокол). Две запослене особе у Одељењу за заштиту ваздуха и озонског омотача раде на усклађивању и спровођењу ЕУ прописа који се односе на поступање са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, од којих је једна са подељеним одговорностима (ради и на усклађивању и спровођењу ЕУ прописа из области заштите озонског омотача).

Инспекција за заштиту животне средине на свим нивоима (републичком, покрајинском и локалном) је надлежна за контролу и надзор над применом прописа из области области поступања са одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште.

Управа царина у оквиру Министарства финансија одговорна је за контролу увоза/извоза и спречавање илегалне трговине на граничним прелазима.

Агенција за заштиту животне средине – Одељење за национални регистар извора загађивања је одговорно за прикупљање података за национални попис емисија флуорованих гасова.

в) Остале предузете мере и активности

Управљање ф-гасовима у Србији у овом тренутку прати структуру управљања супстанцама које оштећују озонски омотач, при чему се обе групе супстанци углавном користе као расхладно средство.

Кроз систем издавања дозвола за увоз/извоз ф-гасова и клима уређаја који садрже ф-гасове врши се контрола и прикупљају подаци о потрошњи и употреби ф-гасова у Републици Србији. Такође, у вези са тим, у 2016. години спроведено је истраживање у вези потрошње и употребе ХФЦ супстанци у различитим секторима и подсекторима.

Режим сертификације и обуке још није уведен, али су реализоване неке од активности у циљу имплементације – одређени су и опремљени центри за обуку, припремљен је материјал, спроведене су две обуке тренера. Такође, у оквиру два јавна позива за доделу опреме сервисним центрима, направљена је листа сервисних техничара који ће похађати обуку.

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

1) Уредба ЕЗ/525/2013 о мониторингу и извештавању емисија гасова са ефектом стаклене баште и извештавању других информација од значаја за климатске промене (MMR) – Monitoring mechanism Regulation

б) Планови за јачање институционалне структуре

- Планирано је јачање постојећих административних и институционалних капацитета.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018-2021. године планирано је:

- Почетак спровођења Уредбе о механизмима мониторинга планиран је најкасније 2019. године.
- Почетак спровођења Уредбе о механизмима мониторинга планиран је најкасније 2019. године
- Попуњавање CRF табела планирано је најкасније у 2019. години
- Израда инвентара гасова са ефектом стаклене баште (ГХГ) започеће најкасније у 2019. години
- Израда Националног извештаја о инвентару ГХГ започеће најкасније у 2019. години
- Израда Извештаја о политикама и мерама започеће у 2020. години
- Израда Извештаја о пројекцијама антропогених емисија ГХГ започеће 2020. године
- Систем за израду Двогодишњих ажурираних извештаја биће успостављен 2020 године
- Систем за израду Националних комуникација биће успостављен 2020. године

2) Систем трговине емисионим јединицама ЕУ (EU ETS) – Директива ЕЗ/2003/87

б) Планови за јачање институционалне структуре

На основу финансијско-административне процене постојећих и потребних капацитета показано је да је за спровођење МРВ одредби Директиве потребно два нова радна места у Одсеку. У Одсеку за климатске промене, систематизацијом радних места у Министарству из септембра 2017. године, предвиђено је повећање броја радних места са 5 на 8, од чега ће 7. запослених (тренутно троје) обављати послове на испуњењу обавеза према UNFCCC (али и UNCCD) и усклађивању са законодавством ЕУ у области климатских промена. Овим интерним актом Министарства, формирано је Одељење за климатске промене са две радне јединице – Групом за ублажавање и Групом за прилагођавање, где су надлежности у вези са Директивом предвиђене у Групи за прилагођавање.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018-2021. године планирано је:

- Почетак спровођења дела Директиве који се односи на мониторинг, извештавање и верификацију планирано је 2019. године.

3) Одлука о заједничком настојању на смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште - ЕЗ/406/2009 – Effort sharing decision

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018-2021. године планирано је:

- Квантификоване могућности смањења емисија ГХГ у секторима на које се Одлука односи, биће утврђене 2019. године, Стратегијом борбе против климатских промена са акционим планом.

4) Директива ЕЗ/1999/94 о доступности података за потрошаче о економичности потрошње горива и емисијама CO₂ за нова возила

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018-2021. година планирано је:

- Почетак спровођења Уредбе о механизмима мониторинга планиран је најкасније 2019. године.

5) Емисије CO₂ из путничких возила и лаких привредних возила -Уредбе ЕЗ/443/2009 и Уредбе ЕУ/510/2011

б) Планови за јачање институционалне структуре

- Неопходно је јачање институционалног и административног капацитета Агенције за безбедност саобраћаја како би се испунили сви захтеви из ових Уредби.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018-2021. године планирано је:

-Активности везане за усклађивање и институционалну организацију би требало да буду завршене, а планирано је да одговарајући Правилник буде усвојен у национално законодавство до краја 2020. године;

- Пуно спровођење сакупљања података мониторинга се предвиђа до краја 2019. године, што ће бити неопходан предуслов за успостављање система за сакупљање и праћење података према захтевима ових Уредби.

б) Директива ЕЗ/98/70 о квалитету нафте и дизел горива

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У периоду 2018-2021. године планирано је:

Израда Посебног плана имплементације који ће садржати свеобухватне анализе и финансијске процене неопходне за потпуну имплементацију Директиве кроз реализацију пројекта ИПА 2014 (2016-2018).

7) Директива ЕЗ/2009/31 Геолошко складиштење угљен диоксида

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Процес је у току. Постојећа институционална структура захтева јачање.Додатна идентификација постојећих капацитета надлежних органа као органа одговорног за обраду захтева и издавање дозвола за складиштење CO₂. је потребна.

8) Уредба ЕЗ/1005/2009 и Уредба ЕУ/744/2010 - Супстанце које оштећују озонски омотач

б) Планови за јачање институционалне структуре

У складу са усвојеним Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Групи за заштиту озонског омотача у оквиру Одељења за заштиту ваздуха и озонског омотача, планирано је да два запослена раде на усклађивању и координацији спровођења правних аката ЕУ из области поступања са супстанцама које оштећују озонски омотач, од којих је једна са подељеним одговорностима.

У циљу даље ефикасне имплементације захтева ЕУ прописа из области заштите озонског омотача, неопходно је даље спровођење активности које ће допринети јачању административних капацитета надлежних органа.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

У складу са дефинисаним планом смањења потрошње хлорофлуороугљоводоника, у плану је да се постигне смањење потрошње ХЦФЦ за 35% у односу на базни ниво до 2020. године.

Планирано је наставити са обукама у оквиру ХПМП пројекта - обука и сертификација сервисних техничара из расхладног сектора, затим са обуком инспекције животне средине у циљу побољшања примене прописа из области заштите озонског омотача, као и са обуком царинских службеника.

У циљу потпуне усклађености и имплементације, у плану је припрема плана за убрзано смањења потрошње ХЦФЦ-а у оквиру II фазе ХПМП пројекта, како би се до дана приступа РС припремила за потпуно искључивање из употребе ових супстанци. Припрема II фазе ХПМП пројекта очекује се у 2018. години.

9) Уредба ЕУ/517/2014 - Флуоровани гасови са ефектом стаклене баште

б) Планови за јачање институционалне структуре

У складу са усвојеним Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству заштите животне средине, у Групи за заштиту озонског омотача у оквиру Одељења за заштиту ваздуха и озонског омотача, планирано је да два запо-

слена раде на преношењу и координацији спровођења правних аката ЕУ из области поступања са одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, од којих је једна са подељеним одговорностима.

У циљу испуњавања надлежности Агенције неопходно је ангажовање једног стално запосленог на пословима прикупљања података у вези са захтевима Уредбе 517/2014/ЕУ о флуорованим гасовима.

У циљу даље ефикасне имплементације захтева ЕУ прописа из области поступања са одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, неопходно је даље спровођење активности које ће допринети јачању административних капацитета надлежних органа.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености

Планирано је наставити са компонентом обуке у оквиру ХПМП пројекта - обука и сертификација сервисних техничара из раскладног сектора, затим са обуком инспекције животне средине у циљу побољшања примене прописа из области заштите озонског омотача и поступања са одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и са обуком царинских службеника.

На 79. састанку Извршног комитета Мултилатералног фонда одобрена су финансијска средства за земље у развоју као подршка за припрему стратегије и ратификацију Кигали амандмана. Имплементациона агенција УНИДО поднела је захтев за Републику Србију за добијање средстава за реализацију одређених активности које ће помоћи у сагледавању стања и олакшати ратификацију Кигали амандмана. Након реализације ових активности и детаљне анализе, у плану је припрема плана за ратификацију Кигали амандмана.

У плану је припрема плана за смањења потрошње ХФЦ супстанци, таквог да се до дана приступања РС припреми за смањење потрошње ових супстанци у складу са планом и распоредом који се односи на земље ЕУ.

***НАПОМЕНА:** План спровођења активности у овој области зависи од потребног јачања институционалног капацитета на националном нивоу.

2.27.10 Цивилна заштита

1. Приказ статуса усклађености/преглед стања

1) Одлука 1313/2013/ЕУ Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о Механизму цивилне заштите Уније – Decision 1313/2013/EU of the European Parliament and Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism, и

2) Одлука 2014/762/ЕУ Комисије о имплементацији од 16. октобра 2014. године о утврђивању правила имплементације Одлуке 1313/2013/ЕУ и о стављању ван снаге Одлука Комисије 2004/277/ЕЗ, Еуроатом и 2007/606/ЕЗ, Еуроатом – 2014/762/EU Commission Implementing Decision of 16 October 2014 laying down rules for the implementation of Decision No 1313/2013/EU and of the Council on a Union Civil Protection Mechanism and repealing Commission Decisions 2004/277/EC, Euratom and 2007/606/EC, Euratom

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство је делимично усклађено са Одлуком 1313/2013/ЕУ и Одлуком 2014/762/ЕУ.

Република Србија и DG ECHO су 16. априла 2015. године потписали споразум којим је отворен пут за званично чланство Републике Србије у Механизму цивилне заштите Европске уније. Након што је споразум прошао интерну процедуру и ратификован 26. маја 2015. године, Република Србија је постала 32. Земља која партиципира у Механизму, при чему је Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова контакт тачка испред Републике Србије у активностима које покрива Механизам.

Механизам цивилне заштите Европске уније представља један од најважнијих приоритета СВС МУП РС који је на основу изузетно успешне досадашње праксе (координисане операције пружања помоћи приликом активације, доступност алата за мониторинг и системе раног упозорења, јачање људских ресурса, учешће у заједничким тренинзима и вежбама и сл.) у потпуности посвећен даљем развоју сарадње са другим партнерским службама европских земаља које окупља овај програм Европске уније.

Механизам цивилне заштите Европске уније посебан значај даје и реализацији обука припадника надлежних служби држава чланица будући да је један од крајњих циљева усвајање заједничких оперативних процедура и стварање што униформнијег европског система заштите и спасавања, при чему би уз стварање широке мреже стручњака свих држава чланица Механизма разлике између националних система уз одређене специфичности суштински биле занемарљиве.

СВС МУП РС дубоко уважава препоруку Европске комисије да би се смањење ризика од катастрофа и управљање катастрофама требали третирати као приоритетна питања, посебно у светлу катастрофалних поплава из 2014. године. Полазећи од искустава стечених у примени Закона о ванредним ситуацијама, преузетих међународних обавеза и новог развоја који је после 2009. године уследио у области политике смањења ризика од елементарних и других непогода на светском и европском нивоу, као и од препорука које су упућене Републици Србији у вези са доградњом правног и институционалног оквира за управљање ризиком од елементарних и других непогода, нарочито у погледу потребе даљег развоја превентивних активности у овој области, оцењено је целисходним да се припреми нови Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

У том смислу, приступило се изради новог законског документа, Нацрту закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама чија основна карактеристика јесте у свеобухватном нормирању превентивних мера и активности ради смањења ризика од елементарних и других непогода, ефикасном реаговању у случају наступања елементарних и других непогода и отклањању њихових последица како би се што пре обезбедили опоравак и нормализација услова за живот и рад на погођеном подручју. Сагласно томе, а у складу са усвојеним документима на Другој и Трећој светској конференцији о смањењу ризика од катастрофа (Хјого оквир за деловање од 2005. године и Сендаи оквир за деловање од 2015. године) и узимајући у обзир савремена упоредна решења и усвојене документе ЕУ у овој области, Нацртом закона стављају се у први план принципи, плански документи и мере и активности које треба да допринесу што успешнијој превенцији од елементарних и других непогода, јачању отпорности појединаца и заједнице на последице елементарних и других непогода и подизању нивоа спремности за реаговање у случају наступања елементарне и друге непогоде. Посебни акценти су стављени на заштиту рањивих група и родну равноправност, особа са инвалидитетом као и на успостављање партнерства између јавног и приватног сектора и укљученост научних организација, удружења и организација цивилног друш-

тва у процес креирања и спровођења политике смањења ризика од елементарних и других непогода.

Новину представља и нагласак на међународној сарадњи, како у домену превенције, тако и домену хуманитарне помоћи и пружања, односно примања међународне помоћи ради заједничког одговора на последице елементарних и других непогода. С тим у вези, поред обавеза које за Републику Србију проистичу из већ закључених билатералних уговора и мултилатералних конвенција, посебно се имала у виду чињеница да је Влада Републике Србије 16. априла 2015. године потписала Споразум о учешћу Републике Србије у Механизму ЕУ за цивилну заштиту.

Основни циљ и разлог за доношење овог Закона је потреба да се систем смањења ризика од елементарних и других непогода и управљања ванредним ситуацијама као део јединственог система националне безбедности у Републици Србији, правно уреди на јединствен начин, стварањем правних услова за успостављање јединственог и интегрисаног система, а да се истовремено систем организације и функционисања усклади са реалним потребама заштите и спасавања становништва и материјалних добара од елементарних и других непогода.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

У складу са Законом о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС" бр. 111/09, 92/11, 93/12) Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова (СВС МУП) координира активности свих државних институција укључених у управљање ванредним ситуацијама и катастрофама. Главни задаци Сектора, у складу са овим Законом су заштита живота и имовине у случају природних или техничко-технолошких катастрофа, као и рад на смањењу ризика од катастрофа и превенцији ванредних ситуација и хитан први одговор у случају ванредних ситуација.

Републички орган задужен за управљање ванредним ситуацијама и заштиту и спасавање становништва и материјалних ресурса у случају природних или катастрофалних несрећа, као и за примену Закона о ванредним ситуацијама, је СВС МУП који чине Управа за превентивну заштиту, Управа за управљање ризиком, Управа за ватрогасно спасилачке јединице, Управа за цивилну заштиту, Одељење за опште правне послове и међународну сарадњу и 27 окружних одељења широм Србије.

Административне и оперативне капацитети Сектора за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова Републике Србије чине око 3 800 људи, укључујући специјализоване ватрогасне и спасилачке јединице, које прве реагују на ванредне ситуације. Ватрогасно спасилачке јединице које прве реагују на ванредне ситуације имају приближно 3 000 људи (оперативне јединице и специјализоване тимове).

У случају катастрофа великих размера када постојећи капацитети СВС МУП нису довољни за ефикасан одговор након проглашења ванредне ситуације на основу одлуке Републичког штаба за ванредне ситуације могу се активирати додатни ресурси других субјеката који учествују у националном систему заштите и спасавања.

Истовремено, у складу са Законом о ванредним ситуацијама, РШВС основан је као политички и стручни државни орган формиран у циљу координације и управљања активностима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, као и политикама смањења

ризика од катастрофа. Његов циљ је координација активности у области управљања ванредним ситуацијама на националном, регионалном и локалном нивоу, као и имплементација концепта смањења ризика од катастрофа у националне и локалне политике, стратегије одрживог развоја и стратегије заштите и спасавања.

У погледу непосредног одговора на ванредне ситуације, у складу са Законом о ванредним ситуацијама, надлежности локалних самоуправа у ванредним ситуацијама (превенција, одговор, опоравак) су проширене и оне су одговорне за организовање хитног одговора и управљање ванредним ситуацијама на локалном нивоу.

Такође, Канцеларија за управљање јавним улагањима као ново тело Владе Републике Србије задужено за управљање пројектима обнове и доделе помоћи након природних и других опасности, представља важан део ових заједничких националних напора у превенцији и управљању катастрофама.

в) Остале предузете мере и активности

Република Србија са Генералним директоратом за европску цивилну заштиту и хуманитарну помоћ (DG ECHO) односно Европском комисијом претходних година остварује изузетно успешну сарадњу. Основни модалитети ове сарадње су учешће Републике Србије у Механизму цивилне заштите Европске уније, као и IPA пројекти сарадње у региону Југоисточне Европе односно пројекти прекограничне сарадње са суседним земљама које је такође финансирала Европска комисија.

Када је Република Србија у мају 2014. године због катастрофалних поплава затражила међународну помоћ у циљу ефикаснијег одговора, поред помоћи која је Републици Србији тада била упућена на билатералној основи, преко Европске комисије односно DG ECHO, у Републику Србију су тада посредством Механизма цивилне заштите Европске уније били упућени тимови за заштиту и спасавање, иако у то време Република Србија још увек није била чланица овог Механизма.

Област цивилне заштите и управљања ванредним ситуацијама регулисана је Законом о ванредним ситуацијама, усвојеним 2009. године, са изменама и допунама из 2011. и 2012. године (Службени гласник РС бр. 111/2009, 92/2011 и 93 / 2012) који је тренутно на снази. Поред Закона о ванредним ситуацијама, обим активности на смањењу ризика од катастрофа, управљања ванредним ситуацијама и заштите и спасавања заснован је на Националној стратегији заштите и спасавања у ванредним ситуацијама (Службени гласник РС 86/11), као и принципима Хјого оквира за деловање 2005-2015, и Сендаи оквира за смањење ризика од катастрофа 2015-2030 као званичних докумената усвојених од стране Уједињених нација на Глобалним конференцијама за смањење ризика од катастрофа у 2005. години, и потом у 2015. години. У децембру 2016. Републички штаб за ванредне ситуације (РШВС) усвојио је Закључак о активностима које се односе на имплементацију Сендаи оквира за смањење ризика од катастрофа (број 33/16 од 12. децембра 2016. године).

Активности од 2009. укључују изградњу институционалних капацитета и јачање сопствене позиције на националном и међународном нивоу како би се унапредила ефикасност у области заштите и спасавања. Најјачи напредак у области управљања катастрофама у Србији постигнут је усвајањем Закона о ванредним ситуацијама у 2009. години који је консолидовао све активности заштите и спасавања и довео до усвајања

Националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама (Службени лист РС 86/11). Сврха стратегије је заштита живота, здравља и имовине грађана, животне средине и културног наслеђа, док се у овом документу дефинишу механизми за превенцију, припрему, координацију и програм усмеравања за смањење катастрофа изазваних природним катастрофама и технолошким несрећама, заштиту и отклањање последица. Такође, у складу са приоритетима Хјогог оквира за деловање, Влада Србије је на својој редовној седници одржаној 12. маја 2011. године усвојила Одлуку о именовању чланова РШВС. Прва седница РШВС одржана је 3. јуна 2011. године. Уз продужење надлежности, 24. јануара 2013. године, РШВС је проглашен Националном платформом за смањење ризика од катастрофа у складу са препорукама УН-а. У складу са Законом о ванредним ситуацијама, Национална платформа је оперативно и стручно државно тело основано са циљем координације и управљања активностима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, као и увођењем политике за смањење ризика од катастрофа.

После недавних догађаја, поготово након ванредне ситуације у мају 2014. године, спремност и способност Србије за реаговање на катастрофе се показало успешним, уз простор за побољшање. Стога су извршене промене у оквиру претходне Методологије за израду процене угрожености и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама (Службени гласник РС, 96/2012) и ревидирана Методологија за процену угрожености и планове заштите и спасавања представљена је у марту 2017. године.

Поред горепоменутог као кључне иновације засноване на најбољим светским праксама и наученим лекцијама у потпуности усклађене са Сендаи оквиром за смањење ризика од катастрофа 2015-2030, Законом о обнови након природних и других опасности који је ступио на снагу 22. јула 2014. године, Национални програм управљања ризиком од катастрофа представљен је 4. марта 2015. године, а 2017. године, а Акциони план за његову имплементацију развијен за период 2017-2020 уз подршку Европске уније, Уједињених нација и Светске банке омогућио је системски приступ у процесу управљања ризиком од катастрофа и обнове (превенција- реаговање-реконструкција).

Док су у току активности усмерене на израду процене ризика на целокупној територији, нови нацрт Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама предвиђа потпуно нове одговорности за локалне самоуправе, када се ради о управљању ризиком од катастрофа, укључујући и обавезну израду процена, као и планова смањења ризика на локланом нивоу.

Полазећи од искустава стечених у имплементацији Закона о ванредним ситуацијама, као и на основу научених лекција након 2009. године уз додатно узимање у обзир међународних обавеза усвојених у политици смањења ризика од природних и техничко-технолошких катастрофа на глобалном и европском нивоу, и препоруке упућене Републици Србији које се односе на унапређење правног и институционалног оквира за управљање ризицима од природних непогода и других несрећа, посебно у погледу даљег развоја превентивних активности у овој области, процењено је прикладним припремити нови Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама. Његова главна карактеристика је свеобухватна стандардизација превентивних мера и активности како би се смањили ризици од природних и техничко-технолошких катастрофа, с ефективним одговором у случају природних катастрофа и техничко-технолошких несрећа и отклањање њихових последица како би се осигурала благовремена обнова и нормализација услова живота и рада у погођеним подручјима. Планира-

но је да се до краја 2018. године усвоји нови Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

Република Србија је у потпуности посвећена развоју и проширењу сарадње са другим партнерским државама у оквиру Механизма цивилне заштите Европске уније. Због тога је планиран наставак даљег усаглашавања у складу са релевантним прописима ЕУ. Будући да се решења одређених прописа већ имплементирају у свакодневном раду, она ће бити обрађена у новом Закону о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

У погледу прегледа активности везаних за учешће СВС МУП Републике Србије на пројектима које финасира Европска комисија важно је напоменути да је СВС МУП као један од корисника упоредо учествује и у пројектима финансираним од стране Европске уније који имају за циљ подизање националних капацитета одговора на ванредне ситуације. У том смислу Република Србија је била веома активна у програму IPA Civil Protection Cooperation Programme II који је наставак сарадње на IPA Civil Protection Cooperation Programme I, а у којем је Република Србија такође активно учествовала. IPA CP Cooperation Programme II је имао за циљ да смањи угроженост на природне и техничко-технолошке катастрофе на националном и регионалним нивоима кроз повећање способности корисника да ефикасно сарађују са Механизмом цивилне заштите Европске уније и релевантним институцијама увећавајући способност даљег развоја ефикасног система цивилне заштите и одговора на катастрофе као и регионалне сарадње. Србија је такође активно укључена и у програму превенције, приправности и одговора на поплаве IPA Floods. Тренутно је актуелно и учешће на пројекту „Процена ризика од катастрофа и мапирање“ (IPA Disaster Risk Assessment and Mapping – IPA DRAM) који има за циљ даље техничко побољшање националног система за прикупљање података о катастрофама, развој сегмента процене ризика, као и израду мапе ризика и електронског атласа регионалних ризика у циљу комплементарности са постојећим решењима и праксом земаља чланица Механизма цивилне заштите Европске уније.

Тakoђе је активан рад и на другим IPA пројектима: Пројекат прекограничне сарадње Србија-Црна Гора под називом „Прекогранична заштита и спасавање од поплава“; Пројекат прекограничне сарадње Румунија – Србија под називом „Побољшање способности румунских и српских власти за реаговање у ванредним ситуацијама“ (1403); Пројекат прекограничне сарадње Румунија–Србија под називом „Заједничко управљање ванредним ситуацијама у пограничним областима Карансебеш-Јужно Банатски округ“ (1421); Пројекат прекограничне сарадње Румунија–Србија под називом „Заједничко управљање ванредним ситуацијама у пограничним областима Румунија-Република Србија (борски округ)“ (1413); Пројекат „Свеобухватна заштита од шумских пожара у Јадранском региону“ (HOLISTIC); Пројекат прекограничне сарадње Србија-Босна и Херцеговина под називом „Заједничко сузбијање и праћење шумских пожара у Западној Србији“; Пројекат прекограничне сарадње Србија-Хрватска под називом „Јачање капацитета српских и хрватских власти надлежних за управљање неексплодираним убојним средствима (НУС) и минама“; Пројекат „Јачање способности првог одговора на хемијске, биолошке, радиолошке и нуклеарне (ХБРН) претње и регионалне сарадње у Југоисточној Европи, Јужном Кавказу, Молдавији и Украјини“; Пројекат за спремност и одговор у случају поплава „NEIFLEX“; Пројекат „Програм за превенцију, спремност и реаговање на поплаве на западном Балкану и Турској“ (IPA FLOODS); Пројекат „Заједничко реаговање у ванредним ситуацијама у пограничном

региону Србија-Бугарска“ (247) у оквиру Интеррег-ИПА Програма прекограничне сарадње Бугарска-Србија 2014-2020; Пројекат „Унапређење капацитета за управљање ризицима у случају већих шумских пожара у пограничној области“ (189) у оквиру Interreg IPA Програма прекограничне сарадње Бугарска-Србија 2014-2020; Пројекат „Јачање капацитета румунских и српских власти за реаговање у случајевима поплава и земљотреса“ у оквиру Interreg IPA Програма прекограничне сарадње Румунија-Србија; укључујући и учешће у пројектима GEO-CRADLE, „DAREnet“, „EUrbAn Water Aid 2016“ (EUWA2016).

2. Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

Учешће Републике Србије у Механизму цивилне заштите Европске уније представља максимум достигнућа и највиши ниво интегрисаности у области европске цивилне заштите, док је пуна имплементација Одлуке 1313/2013/ЕУ и Одлуке 2014/762/ЕУ које утврђују поступања земаља чланица Европске уније у предметној области у директној вези за пријемом Републике Србије у чланство ЕУ.

Новим Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама чије усвајање се очекује до краја 2018. године планирано је да буду обухваћене и Смернице за процену ризика и мапирање за управљање ванредним ситуацијама (Commission staff working document - Risk Assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management, 2010), односно ЕУ Смернице за подршку земље домаћина (Commission staff working document - EU Host Nation Support Guidelines, 2012).

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА 3.27.2. Хоризонтално законодавство				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-148	Закон о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32014L0052(преведен)				
2	2017-259	Закон о изменама и допунама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 2:32001L0042(стручно редигован)				
3	2017-482	Закон о изменама и допунама Кривичног законика	МП	2018/IV
Celexi: 2:32017L1371(није номинован) 2:32013L0040(у процесу преводјења) 2:32012L0029(стручно редигован) 2:32011L0093(стручно редигован) 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32008L0099(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован) 2:32004D0919(стручно редигован)				
4	2017-370	Закон о одговорности за штету према животној средини	МЗЖС	2019/II

Celexi: 1:32004L0035(стручно редигован)				
5	2017-254	Закон о потврђивању мултилатералног споразума између земаља ЈИЕ за спровођење Конвенције о процени утицаја у прекограничном контексту	МЗЖС	2018/I
Celexi: 1:32014L0052(преведен)				
6	2017-540	Подзаконски акт за интероперабилност	РГЗ	2019/IV
Celexi: 2:32010R1089(стручно редигован)				
7	2017-539	Подзаконски акт за метаподатке	РГЗ	2018/III
Celexi: 2:32007L0002(стручно редигован)				
8	2017-541	Подзаконски акт за мрежне сервисе	РГЗ	2019/IV
Celexi: 2:32009R0976(стручно редигован)				
9	2017-543	Подзаконски акт за праћење и извештавање	РГЗ	2018/IV
Celexi: 2:32009D0442(стручно редигован)				
10	2017-542	Подзаконски акт за приступ скуповима и сервисима геоподатака, укључујући јавни приступ и размену података између органа јавне власти	РГЗ	2019/IV
Celexi: 2:32010R0268(стручно редигован)				
11	2017-282	Правилник о начину вођења јавне књиге о донетим одлукама о процени утицаја на животну средину	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32014L0052(преведен)				
12	2017-255	Правилник о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32014L0052(преведен)				
13	2017-261	Правилник о процедури рада техничке комисије за оцену извештаја о стратешкој процени	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 2:32001L0042(стручно редигован)				
14	2017-258	Правилник о раду техничке комисије за оцену студије	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32014L0052(преведен)				
15	2017-256	Правилник о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32014L0052(преведен)				

16	2017-257	Правилник о садржини студије о процени утицаја на животну средину и садржини, изгледу и начину вођења јавне књиге о спроведеним поступцима и донетим одлукама о процени утицаја на животну средину	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32014L0052(преведен)				
17	2017-260	Правилник о учешћу јавности, презентацији и јавној расправи за извештај о стратешкој процени	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32001L0042(стручно редигован)				
18	2017-253	Уредба која утврђује листу (1) пројеката за које је обавезна процена утицаја, и листу (2) пројеката за које се процена утицаја може захтевати	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32014L0052(преведен)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.3. Климатске промене и квалитет ваздуха

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
19	2017-151	Правилник о изменама и допунама правилника о садржају планова квалитета ваздуха	МЗЖС	2019/II
Celexi: 1:32008L0050(у процесу превођења)				
20	2017-310	Закон о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32010R0744(стручно редигован) 1:32009R1005(стручно редигован)				
21	2017-344	Закон о климатским променама	МЗЖС	2018/II
Celexi: 1:32014R0666(стручно редигован) 1:32013R0525(правнотехнички редигован) 1:32009L0029(стручно редигован) 1:32009D0406(стручно редигован) 1:32008L0101(стручно редигован) 1:32003L0087(стручно редигован) 1:31999L0094(стручно редигован)				
22	2017-350	Правилник о извештавању о емисијама гасова са ефектом стаклене баште	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32014R0749(преведен) 1:32013R0525(правнотехнички редигован) 1:32009D0406(стручно редигован)				

23	2017-347	Правилник о мониторингу и извештавању о емисијама гасова са ефектом стаклене баште	МЗЖС	2018/IV
1:32012R0601R(02)				
24	2017-348	Правилник о о условима које морају да испуне верификатори, процедури, критеријумима верификације и садржини извештаја о верификацији	МЗЖС	2018/IV
1:32012R0600				
25	2017-352	Правилник о ознаци, упутству и подацима који требају бити укључени у промотивни материјал за означавање емисија угљен-диоксида	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 2:31999L0094(стручно редигован)				
26	2017-353	Уредба којом се утврђују институције одговорне за припрему и спровођење секторских планова и програма адаптације на измењене климатске услове	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32009D0406(стручно редигован)				
27	2017-346	Уредба о активностима и гасовима који се емитују приликом обављања тих активности, а за које је потребно прибавити дозволу за емисију гасова	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32009L0029(стручно редигован) 1:32003L0087(стручно редигован)				
28	2017-351	Уредба о годишњим ограничењима емисија асова са ефектом стаклене баште	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32009D0406(стручно редигован)				
29	2017-315	Уредба о изменама и допунама Уредбе о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци	МЗЖС	2020/II
Celexi: 1:32010R0744(стручно редигован) 1:32009R1005(стручно редигован)				
30	2017-312	Уредба о изменама и допунама Уредбе о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих гасова	МЗЖС	2020/II
Celexi: 1:32015R2068(није номинован) 1:32015R2067(није номинован) 1:32015R2066(није номинован) 1:32015R2065(није номинован) 1:32014R1191(није номинован) 1:32008R0307(у процесу превођења) 1:32008R0306(у процесу превођења) 1:32008R0304(у процесу превођења) 1:32007R1516(у процесу превођења) 1:32007R1497(у процесу превођења) 1:32006L0040(у процесу превођења)				
31	2017-160	Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха	МЗЖС	2019/IV

Celexi: 1:32015L1480(није номинован) 1:32008L0050(у процесу преводјења) 1:32004L0107(стручно редигован)				
32	2017-349	Уредба о националном систему за израду Инвентара гасова са ефектом стаклене баште и о систему за извештавање о политикама, мерама и пројекцијама	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32014R0666(стручно редигован) 1:32013R0525(правнотехнички редигован)				
33	2017-354	Уредба у институцијама укљученим у национални савет за климатске промене, начин рада и надлежност	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32009D0406(стручно редигован)				
34	2017-339	Правилник о изменама и допунама Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла	МРЕ	2018/II
Celexi: 2:32016L0802(није номинован) 2:31998L0070(стручно редигован)				
35	2017-163	Правилник о изменама и допунама Правилника о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32014L0099(преведен) 1:32009L0126(стручно редигован) 1:31994L0063(стручно редигован)				
36	2017-425	Правилник о садржини и начину спровођења годишњег програма мониторинга квалитета деривата нафте и биогорива	МРЕ	2018/I
Celexi: 2:32016L0802(није номинован) 2:31998L0070(стручно редигован)				
37	2017-337	Правилник о техничким и другим захтевима за биогорива и биотечности	МРЕ	2018/IV
Celexi: 2:32009L0030(није номинован) 2:31998L0070(стручно редигован)				
38	2017-484	Правилник о успостављању стандарда емисионих вредности за нова путничка и лака привредна возила у циљу смањења емисије CO ₂	МГСИ	2020/IV
Celexi: 2:32011R0510(стручно редигован) 2:32009R0443(стручно редигован)				
39	2017-413	Уредба о изменама и допунама Уредбе о мониторингу квалитета деривата нафте	МРЕ	2018/II
Celexi: 2:31998L0070(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.4. Заштита од буке

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
40	2017-206	Закон о изменама и допунама Закона о заштити од буке у животној средини	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32002L0049(стручно редигован)				
41	2017-208	Правилник о методологији израде акционих планова	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32002L0049(стручно редигован)				
42	2017-209	Правилник о садржини и методама израде стратешких карата буке и начину њиховог приказивања јавности	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 2:32002L0049(стручно редигован)				
43	2017-207	Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32002L0049(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.5. Управљање отпадом

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
44	2017-575	Акт о спровођењу Уредбе (ЕК) број 1013/2006 о пошиљкама отпада	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32006R1013(стручно редигован)				
45	2017-531	Закон о изменама и допунама Закона о амбалажи амбалажном отпаду	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32015L0720(није номинован)				
46	2017-529	Закон о изменама и допунама Закона о управљању отпадом	МЗЖС	2019/I
Celexi: 1:32008L0098(стручно редигован)				
47	2017-507	Правилник о изгледу и садржини дозволе, врсти и висини финансијске гаранције или другог инструмента за покриће трошкова управљања отпадом	МЗЖС	2018/I
Celexi: 1:32008L0098(стручно редигован)				

48	2017-514	Правилник о изменама и допунама Правилника о категоријама, спитивању и класификацији отпада са листом српских стандарда који садрже техничке захтеве за категорије и компоненте отпада	МЗЖС	2018/III
Celexi: 1:32008L0098(стручно редигован)				
49	2017-525	Правилник о изменама и допунама Правилника о отпадним батеријама и акумулаторима	МЗЖС	2019/III
1:52014SC0023				
50	2017-524	Правилник о изменама и допунама Правилника о отпадним возилима	МЗЖС	2019/IV
1: 32000L0053				
51	2017-517	Правилник о изменама и допунама Правилника о поступању са уређајума и отпадом који садржи ПЦБ са Упутством за сакупљање и одлагање уређаја који садрже ПЦБ мање од 5 дм ³ који су саставни делови других уређаја	МЗЖС	2018/II
Celexi: 1:31996L0059(у процесу превеођења)				
52	2017-535	Правилник о изменама и допунама Правилника о управљању отпадним гумама	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32010L0075(стручно редигован)				
53	2017-534	Правилник о изменама и допунама Правилника о управљању отпадним уљима	МЗЖС	2019/II
Celexi: 1:32010L0075(стручно редигован)				
54	2017-520	Правилник о изменама и допунама Правилника о управљању отпадом који садржи азбест	МЗЖС	2019/II
Celexi: 1:31987L0217(стручно редигован)				
55	2017-523	Правилник о изменама Правилника о листи електричних и електронских производа	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32012L0019(стручно редигован)				
56	2017-519	Правилник о изменама Правилника о начину и поступку управљања отпадом од титан диоксида, мерама надзора и мониторинга животне средине на локацији	МЗЖС	2019/III
Celexi: 1:31978L0176(обустављено превеођење)				
57	2017-509	Правилник о критеријумима за одређивање нуспроизвода	МЗЖС	2018/II
Celexi: 1:32008L0098(стручно редигован)				
58	2017-515	Правилник о листи мера превенције стварања отпада	МЗЖС	2018/III

Celexi: 1:32008L0098(стручно редигован)				
59	2017-602	Правилник о обрасцу захтева за издавање дозвола за третман отпада (складиштење, поновно коришћење и одлагање отпада)	МЗЖС	2018/I
Celexi: 1:32008L0098(стручно редигован)				
60	2017-511	Правилник о обрасцу извештаја о нуспро-изводима, начину и роковима за његово достављање	МЗЖС	2018/II
Celexi: 1:32008L0098(стручно редигован)				
61	2017-522	Правилник о ограничењу коришћења одређених опасних супстанци у електричном и електронском отпаду	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:52017PC0038(није номинован)				
62	2017-518	Правилник о садржини, начину вођења и изгледу регистра издатих дозвола за управљање отпадом и регистру издатих потврда о изузимању од обавезе прибављања дозволе и регистру посредника у управљању отпадом и трговаца отпадом	МЗЖС	2019/III
Celexi: 1:32008L0098(стручно редигован)				
63	2017-528	Правилник о техничким захтевима за поједине врсте отпада који су у складу са прописима европске уније, престају да буду отпад, као што су папир, стакло, гума, текстил, агрегат и метал као и поступак оцењивања усаглашености, затим техничким захтевима за по	МЗЖС	2018/II
Celexi: 1:32008L0098(стручно редигован)				
64	2017-521	Уредба о изменама и допунама Уредбе о одлагању отпада на депоније	МЗЖС	2019/III
Celexi: 1:31999L0031(стручно редигован)				
65	2017-532	Усвајање Уредбе о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период 2020-2024	МЗЖС	2019/III
Celexi: 1:32015L0720(није номинован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.6. Цивилна заштита

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

66	2017-594	Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама	МУП	2018/IV
Celexi: 1:32014D0762(није номинован) 1:32013D1313(преведен) 1:32007L0060(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА 3.27.7. Заштита и управљање водама				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
67	2017-155	Правилник о техничким спецификацијама за хемијске анализе и анализе потребне за мониторинг вода	МЗЖС	2020/IV
Celexi: 1:32000L0060(у процесу превођења)				
68	2017-152	Закон о водама	МПШВ	2019/IV
Celexi: 2:32013L0039(преведен) 2:32009L0090(стручно редигован) 2:32008L0056(стручно редигован) 2:32007L0060(стручно редигован) 2:32006L0118(стручно редигован) 2:32006L0007(стручно редигован) 2:32000L0060(у процесу превођења) 2:31998L0083(преведен) 2:31991L0676(преведен) 2:31991L0271(преведен)				
69	2017-157	Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и рокова за њихово достизање	МЗЖС	2020/IV
Celexi: 1:32000L0060(у процесу превођења)				
70	2017-156	Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање	МЗЖС	2020/IV
Celexi: 1:32006L0118(стручно редигован) 1:32000L0060(у процесу превођења)				
71	2017-158	Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање	МЗЖС	2020/IV
Celexi: 1:32013L0039(преведен) 1:32000L0060(у процесу превођења)				
72	2017-183	Уредба о утврђивању критеријума за одређивање референтне цене воде	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32000L0060(у процесу превођења)				
73	2017-180	Уредба о утврђивању методологије за обрачун цене водних услуга	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32000L0060(у процесу превођења)				

74	2017-177	Правилник о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима квантитативног и хемијског статуса подземних вода	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32000L0060(у процесу превођења)				
75	2017-171	Правилник о утврђивању водних тела површинских и подземних вода	МПШВ	2020/IV
Celexi: 2:32000L0060(у процесу превођења)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА 3.27.8. Заштита природе				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
76	2017-167	Закон о заштити природе	МЗЖС	2020/I
Celexi: 1:32015R1866(у процесу превођења) 1:32014R1143(у процесу превођења) 1:32014R0511(стручно редигован) 1:31999L0022(стручно редигован) 1:31992L0043(стручно редигован) 1:31979L0409(обустављено превођење)				
77	2017-166	Закон о потврђивању протокола из Нагоје о приступу генетичким ресурсима и праведној и једнакој расподели користи које проистичу из њиховог коришћења уз Конвенцију о биолошкој разноврсности, усвојен 29. октобра 2010. године у Нагоји, Јапан	МЗЖС	2018/I
Celexi: 1:52011PC0049(није номинован)				
78	2017-643	Закон о прекограничном промету и трговини дивљим врстама	МЗЖС	2020/I
Celexi: 1:32012R0791(стручно редигован) 1:01997R0338-20170204 1:02006R0865-20150205 1:02012R0792-20150205				
79	2017-605	Закон о спровођењу Уредби 865/2006, 100/2008, 791/2012, 792/2012, 1158/2012, 2017/1915 и промету дивље флоре и фауне	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32012R1158(није номинован) 1:32012R0791(стручно редигован) 1:32008R0100(стручно редигован) 1:02012R0792-20120972 1:32017R1915				
80	2017-165	Уредба о изменама и допунама Уредбе о еколошкој мрежи	МЗЖС	2018/III
Celexi: 1:31992L0043(стручно редигован)				
81	2017-164	Уредба о оцени прихватљивости	МЗЖС	2018/IV

Celexi: 1:31992L0043(стручно редигован)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.9. Хемикалије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
82	2017-228	Закон о биоцидним производима	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32012R0528(стручно редигован)				
83	2017-231	Закон о изменама и допунама Закона о добробити животиња	МЗЖС	2018/III
Celexi: 1:32010L0063(стручно редигован)				
84	2017-224	Закон о спровођењу Уредбе (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32008R1272(стручно редигован)				
85	2017-199	Закон о спровођењу Уредбе (ЕЗ) 1907/2006 о регистрацији, евалуацији, ауторизацији и ограничењу хемикалија (РЕ-АЦХ), и о оснивању Европске агенције за хемикалије,измени Директивеа 1999/45/ЕЗ и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 793/93 и Уредбе Коми	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32006R1907(стручно редигован)				
86	2017-230	Закон о спровођењу Уредбе (ЕЗ)850/2004 Европског парламента и Савета о перзистентним органским загађујућим супстанцама и изменама и допунма Директиве 79/117/ЕЕЗ	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32004R0850(стручно редигован)				
87	2017-229	Закон о спровођењу Уредбе (ЕУ) 528/2012 о чињењу доступним на тржишту и коришћењу биоцидних производа	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32012R0528(стручно редигован)				
88	2017-570	Закон о спровођењу Уредбе 2017/852 о живи	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32017R0852(није номинован)				
89	2017-568	Закон о спровођењу Уредбе 649/2012 о извозу и увозу опасних хемикалија	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32012R0649(стручно редигован)				

90	2017-198	Закон о хемикалијама	МЗЖС	2021/I
Celexi: 1:32004L0042(стручно редигован) 1:31974L0557(стручно редигован) 1:31974L0556(стручно редигован)				
91	2017-223	Листа о допунама Листе супстанци које изазивају забринутост	МЗЖС	2018/II
Celexi: 1:32017R0999(није номинован)				
92	2017-557	Листа о допунама Листе супстанци које изазивају забринутост	МЗЖС	2019/IV
1: 32017R0999				
93	2017-558	Листа о допунама Листе супстанци које изазивају забринутост	МЗЖС	2020/IV
1: 32017R0999				
94	2017-240	Листе измена и допуна Листи активних супстанци у биоцидном производу	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32012R0528(стручно редигован)				
95	2017-242	Листе измена и допуна Листи активних супстанци у биоцидном производу	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32012R0528(стручно редигован)				
96	2017-243	Листе измена и допуна Листи активних супстанци у биоцидном производу	МЗЖС	2020/IV
Celexi: 1:32012R0528(стручно редигован)				
97	2017-244	Листе измена и допуна Листи активних супстанци у биоцидном производу	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32012R0528(стручно редигован) 1:32010R0744(стручно редигован)				
98	2017-573	Правилник о изменама и допунама Правилника о извозу и увозу одређених опасних хемикалија	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32012R0649(стручно редигован)				
99	2017-262	Правилник о изменама и допунама Правилника о извозу и увозу одређених опасних хемикалија	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32012R0649(стручно редигован)				
100	2017-574	Правилник о изменама и допунама Правилника о извозу и увозу одређених опасних хемикалија	МЗЖС	2020/IV
Celexi: 1:32012R0649(стручно редигован)				
101	2017-225	Правилник о изменама и допунама Правилника о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом класификације и обележавања хемикалија УН	МЗЖС	2018/IV

Celexi: 1:32016R0918(није номинован)				
102	2017-222	Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стваљања у промет и коришћења хемикалија	МЗЖС	2018/I
Celexi: 1:32016R2235(у процесу превођења) 1:32016R1017(у процесу превођења) 1:3201RR1000 1:3217R0227				
103	2017-552	Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стваљања у промет и коришћења хемикалија	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32016R2235(у процесу превођења) 1:32016R1017(у процесу превођења) 1:3201RR1000 1:3217R0227				
104	2017-555	Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стваљања у промет и коришћења хемикалија	МЗЖС	2020/IV
Celexi: 1:32016R2235(у процесу превођења) 1:32016R1017(у процесу превођења) 1:3201RR1000 1:3217R0227				
105	2017-226	Правилник о изменама и допунама Правилника о Списку класификованих супстанци	МЗЖС	2018/IV
Celexi: 1:32016R1179(није номинован) 1:32016R0918(није номинован)				
106	2017-227	Правилник о изменама и допунама Правилника о Списку класификованих супстанци	МЗЖС	2019/IV
1:32017R0776				
107	2017-221	Правилник о ограничењима укупног садржаја испарљивих органских једињења у бојама и лаковима	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32010L0079(није номинован) 1:32004L0042(стручно редигован)				
108	2017-220	Правилник о саветнику за хемикалије и условима за обуку и проверу знања саветника за хемикалије	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:31974L0557(стручно редигован) 1:31974L0556(стручно редигован)				
109	2017-219	Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из средњих постројења за сагоревање	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32010R0744(стручно редигован) 1: 32015L2193				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.10. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
110	2017-182	Закон о изменама и допунама Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32010L0075(стручно редигован)				
111	2017-170	Закон о контроли опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце	МЗЖС	2019/I
Celexi: 1:32012L0018(стручно редигован)				
112	2017-179	Закон о потврђивању амандмана на Анекс и Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса	МЗЖС	2018/II
Celexi: 1:32014D0871(није прихваћен за превоз)				
113	2017-598	Акт о спровођењу Уредбе (ЕЗ) бр. 66/2010 Европског парламента и Већа од 25. новембра 2009. о знаку ЕУ за заштиту животне средине	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32010R0066(стручно редигован)				
114	2017-596	Акт о спровођењу Уредбе бр.1221/2009 Европског парламента и Већа од 25. новембра 2009. о добровољном учешћу организација у оквиру система управљања еко-управљањем и ревизијом (ЕМАС) Заједнице, којом се укида Уредба (ЕЗ) бр. 761/2001 и Комисија Одлуке 2001	МЗЖС	2021/IV
Celexi: 1:32009R1221(стручно редигован)				
115	2017-178	Правилник о елементима и захтевима система управљања безбедношћу	МЗЖС	2019/III
Celexi: 1:32012L0018(стручно редигован)				
116	2017-577	Правилник о изменама Правилника о листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте документа које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса	МЗЖС	2018/I
Celexi: 1:32014D0871(није прихваћен за превоз) 1:32012L0018(стручно редигован)				
117	2017-172	Правилник о листи опасних материја	МЗЖС	2019/III
Celexi: 1:32012L0018(стручно редигован)				
118	2017-184	Правилник о садржини и изгледу интегрисане дозволе	МЗЖС	2020/II
Celexi: 2:32010L0075(стручно редигован)				

119	2017-576	Правилник о садржини и обрасцу захтева за издавање потврде о подацима о којима се води службена евиденција у области заштите животне средине ради укључивања у систем ЕМАС, документацији која се подноси уз захтев, садржини и обрасцу потврде и садржини, нач	МЗЖС	2018/I
Celexi: 1:32009R1221(стручно редигован)				
120	2017-175	Правилник о садржини Извештаја о безбедности	МЗЖС	2019/III
Celexi: 1:32012L0018(стручно редигован)				
121	2017-176	Правилник о садржини интерног плана заштите од удеса	МЗЖС	2019/III
Celexi: 1:32012L0018(стручно редигован)				
122	2017-187	Правилник о садржини, изгледу и начину попуњавања захтева за издавање интегрисане дозволе	МЗЖС	2020/II
Celexi: 1:32010L0075(стручно редигован)				
123	2017-173	Правилник о садржини, форми и начину достављања обавештења	МЗЖС	2019/III
Celexi: 1:32012L0018(стручно редигован)				
124	2017-186	Уредба о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола	МЗЖС	2020/II
Celexi: 1:32010L0075(стручно редигован)				
125	2017-202	Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из великих постројења за сагоревање	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32015L2193(у процесу превођења) 1:32010L0075(стручно редигован)				
126	2017-219	Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из средњих постројења за сагоревање	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 1:32010R0744(стручно редигован) 1: 32015L2193				
127	2017-203	Уредба о листи индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења, о вредностима емисија испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи растварача и укупним дозвољеним емисијама, као и шеми за смањење	МЗЖС	2019/IV
Celexi: 2:32010L0075(стручно редигован)				

3.28. Здравствена заштита и заштита потрошача

3.28.1. Заштита потрошача

1) Приказ статуса усклађености/преглед стања

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

У области заштите потрошача у периоду након усвајања друге по реду ревизије НПАА није било активности на усаглашавању домаћих прописа са прописима ЕУ који регулишу део преговарачког поглавља.

Када је реч о безбедности производа у периоду након усвајања друге по реду ревизије НПАА поново је спроведен поступак разматрања и утврђивања Предлога закона о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа од стране Владе. Предлог закона о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа, налази се у процедури Нарадне Скупштине. У односу на важећи Закон о општој безбедности производа који је у знатној мери преузео одредбе Директиве ЕЗ о општој безбедности производа (2001/95/ЕЗ) и Директиве ЕЕЗ о обматујућим производима (87/357/ЕЕЗ), Предлог закона о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа, поред додатног термиолошког усклађивања предлаже и доследније усаглашавање одредби које се односе на критеријуме за оцењивање усаглашености производа са општим захтевом за безбедност, систем за брзу размену информација о опасним производима, сарадњу између надлежних органа и комуникацију са привредним субјектима.

Приказ усаглашености Закона о тржишном надзору са Уредбом 2008/756/ЕЗ која се односи на тржишни надзор дат је у поглављу 3.1. у делу који се односи на Тржишни надзор-безбедност производа.

У периоду након усвајања друге по реду ревизије НПАА није било нових активности на усаглашавању домаћих прописа са прописима ЕУ који регулишу део преговарачког поглавља који се односи на заштиту корисника финансијских услуга.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Административне капацитете Сектора за заштиту потрошача чине 14 запослених.

Сектор тржишне инспекције је смањео укупни број запослених тако да је на почетку 2017. године број запослених у овом сектору сведен на 423 извршиоца са даљом тенденцијом смањења. Прерасподелом послова, Сектор тржишне инспекције одржава континуитет у раду у области безбедности производа, тако што од укупног броја запослених 100 тржишних инспектора обавља послове контроле усаглашености и безбедности производа и 45 инспектора обавља активности на заштити економских интереса потрошача.

Број запослених у Сектору тржишне инспекције на пословима координације и спровођења активности тржишног надзора, укључујући активности које подржавају тржишни надзор (међусекторска и регионала сарадња, послови унапређења рада, размена информација о опасним производима, координација у области надзора, едукација и извештавање и други послови у СТИ), представљају минималан број неопходан за обављање послова тржишног надзора у делокругу овог сектора.

У Сектору туристичке инспекције запослено је 80 службеника који су организационо распоређени у пет одељења. У Сектору туристичке инспекције на пословима неопсредног инспекцијског надзора тренутно ради 75 инспектора.

Административни капацитети у оквиру успостављене институционалне структуре Народне банке Србије ојачани су имајући у виду да је Центар за заштиту и едукацију корисника финансијских услуга постао Сектор за заштиту и едукацију корисника финансијских услуга и да је број запослених уместо досадашњих 29 повећан на 32.

в) Остале предузе мере и активности након последње ревизије НПАА

Настављена је сарадња са привредним субјектима и њиховим асоцијацијама у погледу едукације за примену Закона о заштити потрошача, која је укључила и едукацију у вези са применом овлашћења тржишних инспектора. Овај вид комуникације са привредним субјектима и Привредном комором представља добру праксу информисања привредних субјеката о њиховим обавезама. Истовремено, наведена пракса у којој учествују и тржишни инспектори представља и облик превентивног деловања Сектора тржишне инспекције.

Периодично се организују и спроводе активности за подизање свести потрошача у вези са њиховим правима и начином остваријања.

Туристички инспектори су у периоду од 17.11.2016. до 31.10.2017. године поднели 188 захтева за покретање прекршајног поступка за прекршаје по Закону о заштити потрошача.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Дана 10. августа 2017. године отпочела је реализација двогодишњег Твининг пројекта IPA – 2013 „Даљи развој заштите потрошача у Србији“, чији је корисник Министарство трговине, туризма и телекомуникација са циљем унапређења законодавног оквира односно потпуног и делотворног спровођења законодавства у области заштите потрошача у Србији усклађеног са правним тековинама ЕУ као и даљег институционалног јачања, оснаживања и повезивања свих носилаца заштите потрошача у Републици Србији (Министарстава, Националног савета за заштиту потрошача, регулаторних тела која имају законом утврђене надлежности у области заштите потрошача, органа аутономне покрајине и локалне самоуправе, као и удружења и савези у овој области).

Пројекат се састоји од четири компоненте:

Компонента 1

Унапређење законодавства из области заштите потрошача за потребе ефикасније заштите потрошача у Републици Србији.

Компонента 2

Побољшање стручних капацитета државних службеника, потрошачких организација, представника правосуђа, привредних субјеката и регулаторних тела спровођењем образовних и информативних активности.

Компонента 3

Унапређење сарадње између заинтересованих страна у области заштите потрошача, а нарочито кроз учествовање у изради две студије у области заштите потрошача са препорукама и Стратегије заштите потрошача за период 2019-2024. година уз пратећи Акциони план.

Компонента 4

Подизање свести јавности о правима потрошача спровођењем свеобухватне јавне и медијске кампање (ТВ и радио спотови, публикације, интернет платформе, друштвене мреже итд.).

Наставиће се са кампањама усмереним за подизање нивоа свести потрошача о штетним последицама куповине робе са пореклом из нелегалних токова, опасне и кривотворене робе.

Да би се обезбедио ефикаснији рад и равномернија покривеност терена инспекцијским надзором, потребно је ангажовати још 8 инспектора за: Средњебачки округ (Нови Сад), Средњебанатски округ (Зрењанин), Јужнобанатски округ (Панчево, Вршац), Сремски округ (Сремска Митровица), Рашки округ (Нови Пазар, Копаоник), Зајечарски округ (Сокобања), Златиборски округ (Златибор).

Имајући у виду да већ постоји адекватан институционални оквир за преношење, спровођење и примену правних тековина Европске уније у делу који се односи на заштиту корисника финансијских услуга, јачање административних капацитета Народне банке Србије обезбедиће се континуираним усавршавањем запослених кроз различите видове сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ које обухватају све друге активности

Током првог квартала 2019. године планирано је доношење Стратегије заштите потрошача за период 2019-2024. којом се утврђује стратешки оквир, циљеви, активности и мере, као и Акциони план реализације ове Стратегије. Унапређење стратешког оквира биће спроведено у сарадњи са наведеним ЕУ пројектом.

Постигћи ће се веће учешће свих органа који спроводе активности и предузимају мере да би спречили стављање на тржиште опасних производа, у размени информација преко националног система за брзу размену информација о опасним производима. На тај начин оствариће се претпоставке за приступ RAPEX и ICSMS.

До краја 2021. године, поднеће се званични захтев за приступање RAPEX.

3.28.2. Заштита здравља

3.28.2.1. Биомедицина

Преглед стања

У циљу потпуног усаглашавања са правним тековинама ЕУ сачињени су и усвојени Закон о биомедицински потпомогнутој оплодњи („Сл. гласник РС“, бр. 40/17) и Закон о трансфузијској медицини („Сл. гласник РС“, бр. 40/17).

Такође, су у циљу потпуног усаглашавања са правним тековинама ЕУ сачињени и нацрт Закона о пресађивању људских органа у сврху лечења и нацрт Закона о примени људских ћелија и ткива који у поступку усвајања.

Планиране мере за период 2018-2021. година

Закон о трансплантацији ћелија и ткива („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) је делимично усклађен са директивама Европске уније за област добијања, давања, тестирања, обраде, конзервирања, складиштења и дистрибуције људских ткива и ћелија намењених за примену код људи.

Након усвајања Закона о примени људских ћелија и ткива (први квартал 2018.) биће неопходно да се донесу подзаконски акти, у року од 12 месеци од ступања на снагу горе поменутог закона.

Закон о биомедицински потпомогнутој оплодњи („Службени гласник РС“, бр. 40/17) делимично је усклађен са поменутим директивама ЕУ из области ћелија и ткива, те је неопходно донети све подзаконске акте чији се основ налази у усвојеном поменутом закону, у року од 18 месеци од ступања на снагу новог закона, како би ова област била у потпуности усклађена са прописима ЕУ.

Преглед стања у области трансфузијске медицине

Донет је нови закон из ове области и то Закон о трансфузијској медицини („Службени гласник РС“, бр. 40/17), чија је примена одложена до 1. јануара 2019. године.. Закон је делимично усклађен са Директивама ЕУ те је неопходно донети све подзаконске акте чији се основ налази у усвојеном поменутом закону, у року од 12 месеци од ступања на снагу новог закона, како би ова област била у потпуности усклађена са прописима ЕУ.

Планира се доношење подзаконских аката у року од 12 месеци од ступања на снагу Закона о трансфузијској медицини.

Институционална структура и стање административних капацитета

Из средстава ИПА 2013, октобра месеца 2017. године, започет је Твининг лајт пројекат: „Јачање националних институционалних капацитета у области супстанце људског порекла (SOHO) ради побољшања сигурности крви у трансфузији и трансплантацији“. Циљ пројекта је мапирање активности и пружање смерница како би се у потпуности примениле директиве ЕУ у области трансфузије и трансплантације и самим тим побољшао систем надзора и инспекције и побољшали и повећали одрживи институционални капацитети у складу са релевантим ЕУ прописима. Пројекат се завршава марта 2018.године.

Како се припрема крви и компонената крви обавља у 44 службе за трансфузију крви у Републици Србији као и три највеће установе, Институт за трансфузију крви Србије, Завод за трансфузију крви Нови Сад и Завод за трансфузију крви Ниш, а 23 здравствене установе у Републици Србији обављају искључиво делатност болничких банака крви, односно чувају и издају крв и компоненте крви за потребе тих здравствених установа, пранира се смањење броја служби за трансфузију крви, као и болничких банака. То смањење ће се одвијати по фазама и то тако што ће законом предвиђене

овлашћене трансфузиолошке установе преузети најпре оне службе које имају најмање давања.

Планиране мере за период 2018-2021. године

Припремљен је нацрт новог Закона о пресађивању људских органа, који ће бити усклађен са одговарајућим правним тековинама ЕУ из ове области.

Институционална структура и стање административних капацитета

Административни капацитети Управа за биомедицину чине три организационе јединице: - за трансфузијску медицину, у оквиру које је запослен један помоћник директора и један саветник, - за трансплантацију ћелија и ткива и биомедицински потпомогнуто оплођење (БМПО), у оквиру кога је запослен један помоћник директора и један саветник за област трансплантације ћелија, односно ткива и област биомедицински потпомогнутог оплођења, - за трансплантацију органа „Србијатрансплант”, систематизован је помоћник директора а запослена су два саветника за област трансплантације органа. На челу Управе за биомедицину је директор.

У наредном периоду очекује се јачање кадровских и техничких капацитета Управе за биомедицину у оквиру Министарства здравља, у складу са законима који регулишу ову област.

3.28.2.2. Контрола дувана

Преглед стања у области

Област контроле дувана је у домаћем законодавству регулисана са више закона међу којима су најзначајнији: Закон о дувану ("Службени гласник РС", бр. 101/05, 90/07, 95/10, 36/11, 93/12 и 108/13), Закон о оглашавању („Службени гласник РС“, број 6/16), Закон о заштити становништа од изложености дуванском диму ("Службени гласник РС", бр. 30/2010).

Закон о дувану, између осталог, регулише садржај и обележавање дуванских производа, састојке и емисију, мерне методе за њихово одређивање, као и услове у којима је забрањена продаја дуванских производа. Законом је прописана обавеза лиценцирања свих учесника на тржишту у промету дувана и дуванских производа и регулисање њихових активности у циљу спровођења контроле тржишта дувана и дуванских производа, спречавања фалсификовања дуванских производа, нелегалне трговине и осталих радњи које нису у складу са Законом.

Дана 4. маја 2017 године, Република Србија је усвојила Закона о потврђивању Протокола о елиминацији незаконите трговине дуванским производима

Закон о дувану је делимично усклађен са Директивом 2014/40 / ЕУ Европског парламента и Савета од 3. априла 2014. о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа и укидање Директиве 2001/37/ЕС, која је од маја 2016. године на снази у земљама чланицама, што је увело низ нових мера у контроли дувана.

Закон није усклађен са Делегираном директивом Комисије 2014/109/EУ од 10. октобра 2014. године о измени Прилога II Директиви 2014/40/EУ успостављањем збирке сликовних упозорења за употребу на дуванским производима.

Закон о заштити становништа од изложености дуванском диму забрањује пушење у сваком затвореном радном и јавном простору који је доступан грађанима, без обзира на то у чијем је власништву, као и у јавном превозу - у свим превозним средствима која се користе за превоз путника.

Административни капацитети

Припрема закона у области контроле дувана, као и подзаконских аката који се доносе за њихово спровођење у надлежности је Министарства здравља, Министарства финансија и Министарства трговине, туризма и телекомуникација. У надзор над спровођењем ових закона укључене су и инспекције других министарстава.

Министарство финансија (Сектор за фискални систем, Управа за дуван и Управа царина) надлежно је за доношење и спровођење Закона о дувану

Министарство здравља (Сектор за јавно здравље и програмску здравствену заштиту, Сектор за инспекцијске послове и Канцеларија за превенцију пушења као организациона јединица Института за јавно здравље Србије).

Планиране активности у периоду 2018-2021. године

Министарство здравља ће кроз мултисекторску сарадњу са Министарством финансија и Министарством трговине, туризма и телекомуникација, припремити нацрт стратегије за контролу дувана у Републици Србији за период 2018-2025. године са Акционим планом за период 2018. - 2021, узимајући у обзир законодавство ЕУ и потребу хармонизације националног законодавства, Оквирне конвенције СЗО о контроли дувана, као и успеха имплементације политика предвиђене претходном Стратегијом, нових научних доказа и најбољих пракси у контрола дувана. Паралелно, планира се рад на изради и усвајању једног свеобухватног закона о контроли дувана који би објединио све здравствене аспекте контроле дувана из домаћих закона и у који би постепено биле транспоноване одредбе Директиве 2014/40/EУ Европског парламента и Савета које се односе на здравствене аспекте контроле дувана.

Министарство финансија планира рад на постепеном транспонувању у Закон о дувану одредаба Директиве 2014/40/EУ са делегираном директивом комисије 2014/109 / EУ од 10. октобра 2014. године о измени прилога II директиве 2014/40 /EУ Европског парламента и Савета, а односи се на одредбе које нису везане за здравствене аспекте контроле дувана.

Министарство здравља, Министарство финансија и Министарство трговине, туризма и телекомуникација наставиће да прате спровођење нових прописа о контроли дувана у државама чланицама у оквиру својих надлежности, ради анализе усвојеног законодавства и успостављања добрих пракси у хармонизацији прописа у овој области. У будућности се планира наставак рада на имплементацији закона и подзаконских аката из области контроле дувана.

3.28.2.3.Скрининг рака

Преглед стања у области

Организовани скрининг рака грлића материце спроводи се у 17 домова здравља у Републици Србији.

Организовани скрининг рака дојке на територији Републике Србије спроводи се у 36 домова здравља, 35 болница, Институту за онкологију и радиологију Србије, Институту за онкологију Војводине и КЦ Ниш, радом запослених у клиничком центру и организацијом рада мобилног мамографа.

Организовани скрининг колоректалног карцинома на територији Републике Србије спроводи укупно 31 дом здравља, 13 општих болница и 7 клиничко болничких установа.

Планиране мере за период 2018-2021. година

Планови у сва три програма организованог скрининга у наредном периоду подразумевају унапређење контроле квалитета у свим сегментима планирања и спровођења организованог скрининга рака на нивоу државе.

Административни капацитети

Планирана је континуирана едукација кадра, у сва три скрининг програма специјалиста радиологије и радиолошких техничара за вештине скринининг мамографије, обуку цитоскринера и супервизора-цитопатолога, као и лекара за колоноскопију са полипектомијом.

3.28.2.4. Заразне болести

Преглед стања у области

Национално законодавство у овој области обухвата: Закон о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС“ бр.15/2016), са подзаконским актима, Уредба о програму здравствене заштите становништва од заразних болести („Сл. гласник РС“ бр.22/2016).

Закон о заштити становништва од заразних болести у потпуности је усклађен са релевантним правним тековинама ЕУ (и дао је основу доношењу подзаконске регулативе која је даље развила активности у овој области, у складу са ЕУ регулативом.

Правилници којим се између осталог, детаљније уређују токови размене података са Светском здравственом организацијом (СЗО) и другим међународним организацијама, дефиниције случајева, обавеза слања ажурних података Комисији о припремљености и планирању одговора на националном нивоу, повезаност националних контакт тачака за одређене болести са пружаоцима здравствених услуга, као и Националним центром за Међународни здравствени правилник, процедуре за информисање, консултацију и сарадњу у оквиру система развоја упозоравања и одговора, АЛЕРТ систем пријављивања, критеријуми за озбиљне прекограничне здравствене претње релевантне за пријављивање у систему раног упозоравања, донети су у законском року од дванаест месеци од дана доношења Закона. До октобра месеца 2017. године, објављено је тринаест правилника, од којих обавеза усклађивања постојала и испуњена код пет правилника и то:

- Правилник о врстама и начину спровођења епидемиолошког надзора над заразним болестима и посебним здравственим питањима (Сл. гласник РС бр. 3/17)

- Правилник о начину праћења зооноза и узрочника зооноза („Службени гласник РС“, број 76/17)
- Правилник о начину евидентирања података о лабораторијским испитивањима, роковима и начину обавештавања о добијеним резултатима („Службени гласник РС“, број 73/17)
- Правилник о пријављивању заразних болести и посебних здравствених питања („Службени гласник РС“, број 44/17)
- Правилник о имунизацији и начину заштите лековима ("Службени гласник РС", број 82 /2017)

На позив Европске комисије, Република Србија је именovala представника и његовог заменика за учешће у раду Комитет за здравствену безбедност Европске уније (*Health Security Committee EU*) , у својству посматрача.

Република Србија активно учествује у бројним активностима организованим од стране Европског центра за превенцију и контролу болести – *ECDC*.

Јуна месеца 2017.године, започео је Твининг лајт пројекат "Унапређење квалитета микробиолошког дијагностичког система у функцији надзора над заразним болестима у Републици Србији". Циљ пројекта је процена капацитета микробиолошких лабораторија у јавном и приватном сектору здравства, укључујући мрежу националних референтних лабораторија, ради дефинисања плана за побољшање капацитета, дијагностичке праксе и осетљивости епидемиолошког система надзора над заразним болестима. Пројекат се завршава децембра месеца 2017. године.

Административни капацитети

У погледу институционалне структуре и административних капацитета, у области заразних болести, није дошло до промене у односу на стање наведено у документу Друге ревизије Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (НАПАА).

Планиране мере за период 2018-2021. године

Планирана је даља имплементација Закона о заштити становништва од заразних болести и подзаконских аката.

Национални програм за контролу отпорности на антибиотике тренутно је у поступку израде, док су активности на изради Смерница за рационалну употребу антибиотика започеле. Ову активност финансира Министарство здравља средствима зајама Међународне банке за обнову и развој у оквиру Другог пројекта развоја здравства Србије. Током трајања пројекта, планира се почетак примене свих аспеката рационалне употребе антимикробних средстава, као и контроле отпорности, како би се постигао бољи квалитет здравствене заштите.

Израда нове националне стратегије за борбу против *HIV/AIDS* за период 2018-2025, у складу са дефинисаним националним приоритетима и међународним препорукама са пратећим акционим планом са носиоцима активности и механизмима, односно изворима финансирања дефинисаних активности, препозната је као интерсекторска активност од велике важности и њено доношење очекује се у четвртм кварталу 2017.године.

3.28.2.5. Алкохол и дрога

Преглед стања у области алкохола

Израђен је Нацрт националног програма превенције штете употребе алкохола и алкохолом узрокованих поремећаја у Србији, са планом спровођења активности, која се налази у просецу усвајања од стране Владе Републике Србије. Општи циљ програма је смањење негативног утицаја злоупотребе алкохола на становништво.

Преглед стања у области дрога

Национално законодавство у овој области обухвата: Закон о психоактивним контролисаним супстанцама, („Сл. гласник РС”, бр.99/10), делимично усклађен са прописима ЕУ и Стратегију о спречавању злоупотребе дрога за период 2014-2021 (“Сл. гласник РС”, бр. 1/2015).

Потписивање Протокола о Систему за рано упозоравање о новим психоактивним супстанцама у Републици Србији планирано је за крај 2017. године. Сачињена је мрежа контакт особа у Систему раног упозоравања о новим психоактивним супстанцама у Републици Србији. Министарство здравља, је уз подршку Европског Мониторинг Центра за дроге и зависности од дрога (EMCDDA), одржало национални семинар јуна 2017. године за запослене у Управи царине на тему: „Систем Раног Упозоравања о новим психоактивним супстанцама у Републици Србији“.

Министарство здравља Републике Србије тренутно спроводи следеће активности:

1. ИПА6 ПРОЈЕКАТ –У оквиру пројекта се планира General population survey (GPS) – 2018, The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD) – 2019, Integrated bio-behavioral research among injecting drug users (IKDs) in 2018 (IBBS among PWID 2018). Такође је планирано увођење специјалног регистра морталитета са свим установама које располажу подацима о токсикологији.
2. UNODC-WHO (СЗО) је развила упитник за процену и мапирање здравствених установа које се баве лечењем зависника од дрога у циљу сагледавања постојећих капацитета и унапређења система за лечење зависника од дрога. Упитник је прослеђен свим центрима и процена квалитета услуга ће се извршити уз подршку СЗО и UNODC. На основу анализе стања у здравственим установама, планира се развој програма за унапређење квалитета лечења зависника од дрога.
3. Уз подршку OSCE у Србији је покренут програм за превенцију ризичног понашања (дроге и алкохола) код ученика основних школа.

Планиране мере за период 2018-2021. године

У поступку усклађивања области психоактивних контролисаних супстанци са прописима Европске уније у процесу хармонизације законодавних система, припремљен је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о психоактивним

контролисаним суспстанцама. Ове измене су у складу са ЕУ регулативом у овој области, а усвајање поменутог закона планирано је за други квартал 2018. године.

3.28.2.6. Исхрана

У току је израда Предлога националног програма превенције гојазности у Републици Србији, која ће бити у складу са „Закључком Савета о исхрани и физичкој активности, 2014 ”. Општи циљ програма је смањење гојазности и подизање свести становништва и посвећеност проблему гојазности

3.28.2.7. Неједнакости у здравству

Министарство здравља је у септембру 2017. године расписало јавни конкурс за ангажовање лица за потребе проширења спровођења активности на Пројекату „Унапређење доступности здравствене заштите ромској популацији“ – за обављање послова за 10 нових медијаторки.

У оквиру пројекта мисије ОЕБС-а „Овде смо заједно“ одржане су едукације у 20 локалних самоуправа (у којима су формирани мобилни тимови састављени од општинских ромских координатора, педагошких асистената, здравствених медијаторки и представника Центара за социјални рад и Националне службе за запошљавање) са темом „Роми као вулнерабилна група у здравственој заштити – приступ и недискриминација.

У току је и поступак усвајања Стратегије јавног здравља са Акционим планом 2017 - 2025, који ће бити подршка циљевима који се тичу обезбеђења друштвене бриге за здравље, као и основа за планирање активности за унапређење здравља и квалитета живота становништва Републике Србије.

3.28.2.8. Ретке болести

Преглед стања

На основу Одлуке о отварању Буџетског фонда за лечење обољења, стања или повреда које се не могу успешно лечити у Републици Србији („Службени гласник РС“, бр. 92/14 и 122/14), Министарство здравља је основало поменути буџетски фонд, ради обезбеђивања додатних средстава, за лечење обољења, стања или повреда као и лечења оболелих од одређених врста ретких болести које су излечиве, а које се не могу успешно лечити у Републици Србији, и за које Републички фонд за здравствено осигурање не може да обезбеди довољан износ средстава за лечење од уплате доприноса и из других извора финансирања у складу са законом.

Буџетом за 2017. годину, обезбеђен је износ од 1,1 милијарде динара за набавку лекова неопходних за лица оболела од ретких болести.

Планиране мере за период 2018-2021. година

У току је процес усвајања Националне стратегије за ретке болести у Републици Србији са одговарајућим Акционим планом, која ће бити у потпуности усклађена са Препоруком Савета Европе о активностима у области ретких болести од 8. јуна 2009. године, Комуникацијом Европске комисије COM(2008) 679/2 од 11. новембра 2008.

године и Одлуком Европског савета односно Комитета експерата за ретке болести ЕУ од 30. новембра 2009. године.

3.28.2.9 Прекогранично пружање здравствене заштите

Планиране мере за период 2018-2021. године

У периоду 2018-2021. године домаће законодавство ће се усклађивати према одредбама Директиве 2011/24/ЕУ о прекограничном пружању здравствене заштите.

Превасходно ће се одговарајућим прописима дефинисати одговорности у вези са пружањем прекограничне здравствене заштите, као и начин и поступак за остваривање исте, административни поступци у вези са прекограничном здравственом заштитом, повраћај трошкова за пружену прекограничну здравствену заштиту, уређење механизма преко којег се на захтев пацијента достављају информације о њиховим правима и могућностима у вези са остваривањем прекограничне здравствене заштите, као и да се истима омогући даљински приступ њиховој здравственој документацији или да добију копију своје здравствене документације; утврђивање националне контакт особе за прекограничну здравствену заштиту; признавање репепата који се издају у другој држави чланици ЕУ.

Како се Република Србија на скрининзима изјаснила да ће се усклађивање у овој области извршити до дана приступања Републике Србије Европској унији и како је планове за усклађивање потребно приказати за период 01.01.2018-31.12.2021. године, одредбе Закона о здравственом осигурању ће бити усклађене са наведеним европским прописима до 31.12.2021. године.

У наредном периоду наставиће се са активностима које се односе на:

1. закључивање међународних уговора о социјалној сигураности који садрже и област здравственог осигурања са државама чланицама Европске уније са којима ти уговори нису закључени, као и на измене/допуне постојећих уговора;
2. закључивање споразума о коришћењу Европске картице здравственог осигурања (ЕНЦ) на територији Републике Србије.

Административни капацитети

Потребно ојачати административне капацитете у организационим јединицама у чијој надлежности је координација система социјалне сигурности – област здравственог осигурања. Наведене капацитете је потребно ојачати из разлога учешћа представника Министарства здравља у преговорима и закључивању међународних уговора који регулишу област социјалне сигурности, а који се односе на област здравственог осигурања. Такође, ово је потребно и због чињенице да Министарство здравља врши надзор над радом Републичког фонда за здравствено осигурање, као организације обавезног социјалног осигурања, која непосредно спроводи међународне уговоре о социјалном осигурању, у делу који регулише здравствено осигурање.

3.28.2.10 Фармацеутски производи, медицинска средства, активна имплантационна медицинска средства и *in vitro* дијагностичка медицинска средства

Преглед стања

Ради усаглашавања са прописима Европске уније из области медицинских средстава донет је нови Закон о медицинским средствима („Службени гласник РС”, бр. 105/17). Израда подзаконских аката за спровођење Закона о медицинским средствима представљаће активност Министарства здравља у 2018.години, до када је потребно израдити правилнике, који ближе уређују ову област. Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 107/12) у делу којим се уређују медицинска средства за хуману употребу. Такође, престају да важе одредбе закона којим се уређује здравствена заштита којима се уређују етички одбори у здравственим установама и Етички одбор Србије у делу који се односи на клиничка испитивања медицинских средстава.

Област Добре лабораторијске праксе уређена је Законом о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 107/12), Правилником о садржају обрасца сертификата добре лабораторијске праксе, подацима који се уписују у регистар издатих сертификата, као и начину вођења регистра („Службени гласник РС”, број 100/11) Правилник о начину уписа, садржају пријаве и трошкован уписа у регистар лабораторије које врше лабораторијска испитивања („Службени гласник РС”, број 4/2011) и Смерницама Добре лабораторијске праксе („Службени гласник РС”, број 28/08). Директиве 2004/9/ЕЗ и 2004/10/ЕЗ су у потпуности пренете у горе наведена подзаконска акта.

Преглед приоритета за период 2018. - 2021. године у погледу усклађивања законодавства

- Мере планиране за период за 2018-2021. 1) PLAC пројекат ради израде правилника:
- из области клиничких испитивања лекова (Директиве 536/2014)
 - за поступак утврђивања цена лекова (Директиве 89/105).
- 2) Пројекат у оквиру инструмента претприступне помоћи (ИПА) са Европском Агенцијом за лекове. Учесници АЛИМС, Министарство здравља и Управа за ветерину од 2009 до септембра 2014.
- 3) Планирају се TAIEХ пројекти АЛИМС са Европском Агенцијом за лекове и другим агенцијама у ЕУ као и на регионалном нивоу.
- 4) TWINNING пројекат АЛИМС-а са регулаторним телом земље чланице ЕУ који се надовезује на претходни такав пројекат са Француским агенцијама за хумане и ветеринарске лекове реализовано у периоду од 2006 до 2009 године.
- 5) Пројекат у оквиру инструмента претприступне помоћи АЛИМС (ИПА 2) са Европском Агенцијом за лекове.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП-а за период 2018 -2021. године

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
обезбедити политику активне заштите потрошача у складу са комунитарним пра-	- надзор над спровођењем прописа којима се уређују лекови и медицинска средства и подзаконских прописа донетих за ње-	МЗ и у области лекова и медицинских средстава	континуирано

вом, укључујући већу информисаност и развој независних организација	гово спровођење од стране инспекције за лекове и медицинска средства МЗ - спровођење јавних расправа и укључивање јавног и приватног сектора у израду новог Закона о лековима и подзаконских прописа за његово спровођење, као и подзаконских прописа за спровођење Закона о медицинским средствима		2018-2021
обезбедити усклађивање законодавства о заштити потрошача ради побољшања квалитета потрошачке робе и одржавања одговарајућих стандарда безбедности	- доношење новог Закона о лековима, ради потпуне хармонизације прописа - доношење подзаконских аката за спровођење новог Закона о лековима и Закона о медицинским средствима	МЗ у области лекова и медицинских средстава	- до краја 2018. 2018/2019
обезбедити надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и омогућавање приступа правди у случају спора	- надзор над спровођењем прописа акојима се уређују лекови и медицинска средства и подзаконских прописа за његово спровођење од стране инспекције за лекове и медицинска средства МЗ - надзор над радом АЛИМС и доношење другостепеног решења по жалби на решење АЛИМС од стране МЗ	инспекције МЗ у оквиру свог делокруга	континуирано континуирано
обезбедити размену информација о опасним производима	- Систем брзог обавештавања (RAN-Rapid Alert Notification) о сумњи у квалитет лека, односно одступању од стандарда квалитета, односно о потреби покретања поступка повлачења лека, односно серије лека (Правилник о начину контроле квалитета лекова и медицинских средстава, "Службени гласник РС", бр. 64/11) - АЛИМС сарађује са The Uppsala Monitoring Centre Светске здравствене организације у области фармаковигиланце (Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на лекове, "Службени гласник РС", бр. 64/11)	АЛИМС	континуирано континуирано од приступања чланства у ЕУ

	- укључивање у EudraVigilance систем - "EUDAMED"- вигиланца медицинских средстава (Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на медицинска средства, "Службени гласник РС", бр. 64/11 и 21/14)		континуирано

Институционална структура и стање административних капацитета

Област лекова и медицинских средстава који се употребљавају у хуманој медицини налази се у надлежности Министарства здравља и Агенције за лекове и медицинска средства Србије (АЛИМС).

Министарство здравља је задужено за припрему правне регулативе, надзор над њеним спровођењем и инспекцијски надзор, утврђивање испуњености услова за производњу лекова и медицинских средстава, израду галенских лекова, промет на велико и на мало лекова, односно медицинских средстава, као и надзор клиничких испитивања.

3.28.2.11 Козметички производи

Приказ статуса усклађености

Национално законодавство у овој области регулисано је Законом о здравственој исправности предмета опште употребе („Сл. гласник Републике Србије“ бр. 92/2011) и Правилником о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет („Сл. лист СФРЈ“, бр. 26/83 , 61/84 , 56/86 , 50/89 , 18/91), којим су прописани услови које морају испуњавати средства за одржавање личне хигијене, негу и улепшавање лица и тела (козметички производи).

Национални прописи у области безбедности козметичких производа су делимично усклађени са релевантним ЕУ прописима у поменутој области.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа подељена са другим институцијама
Министарство здравља Сектор за инспекцијске послове – Одељење за санитарну инспекцију	147 системат. радних места 1 админист. пос. 146 санитарн. инспектора: 8 у седишту, 109 унутр. надзор, 29	Број запослених који раде на транспозицији ЕУ прописа: 5 запослених (4 санитарна инспектора + 1 хонорарно ангажован правник) Број запослених који	Мрежа института и завода за јавно здравље и друге акредитоване и овлашћене лабораторије (вршење лабо-

	надзор на граничним прелазима и местима цариграда ПОПУЊЕНО: 140 санит.инсп 8 у седишту; 106 унутр.надз. 26 надзор на граничним прелазима и местима цариграда	раде на имплементацији и спровођењу прописа ЕУ: 140 санитарних инспектора	раторијских анализа)
Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводина Сектор за санитарни надзор и јавно здравље – поверени послови	Системат. и попуњено: 57 покрајинс. санитарних инспектора (унутрашњи надзор).	57 покрајинских санитарних инспектора раде на имплементацији и спровођењу прописа ЕУ	

в) Опис осталих предузетих мера и активности

У 2017.години се наставила сарадња, започета у току 2015.године, са *Twinning project „Strengthening Capacities of National Quality Infrastructure and Conformity Assessment Services in the Republic of Serbia”*, који се финансира из средстава ИПА 2013. До сада је сарадња реализована у смислу анализе усклађеног националног законодавства у области безбедности играчака и козметичких производа, од стране експерата овог Пројекта, као и организовања низа радионица у циљу пружања подршке у преговарачком процесу, те отварању преговарачког поглавља.

Током 2017.години је реализована сарадња и са експертом Пројекта „Правна подршка преговорима ПЛАЦ 2“, при изради Нацрта закона о предметима опште употребе.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

С обзиром да је нужно јачање административних капацитета Министарства здравља, Министарство здравља ради на припреми плана за јачање административних капацитета у овој области (хармонизација и имплементација прописа у овој области). Планира се реализација континуираних обука запослених у Сектору за инспекцијске послове Министарства здравља, уз подршку расположивих програма међународне развојне помоћи.

До краја 2017. године планирано је запошљавање 6 санитарних инспектора на упражњеним радним местима (којима је престао радни однос због одласка у пензију), а у складу са постојећим (важећим) Правилником о унутрашњем уређењу и системати-

зацији радних места у Министарству здравља, и средства за њихове плате су обезбеђена у буџету за 2017. годину.

У току 2018. године потребно је запослити нових 8 санитарних инспектора (7 санитарних инспектора за унутрашњи (територијални) надзор и 1 граничног санитарног инспектора). Запошљавање 8 извршиоца у 2018. години су планирани новим Правилником о унутрашњим уређењу и систематизацији радних места у Министарству здравља (поступак израде у току), и очекује се да ће се сагласност добити до децембра 2017. године.

ЕУ Фондови и остала бесповратна помоћ за област здравствене заштите

Из средстава ИПА 2013 започета су два Твининг лајт пројекта: „Унапређење квалитета микробиолошког дијагностичког система у функцији надзора над заразним болестима у Републици Србији“ и „Јачање националних институционалних капацитета у области супстанце људског порекла (СоХО) ради побољшања сигурности крви у трансфузији и трансплантацији“.

Одобрен је пројекат из средстава ИПА фондова у оквиру прекограничне сарадње Србија – Румунија. Корисници су Институт Онкогена из Темишвара и Општа болница Решица, Општа болница Пожаревац и Министарство здравља. Вредност пројекта намењена Министарству здравља износи 1, 36 милиона евра. Трајање пројекта је 42 месеца.

Настављена је сарадња са пројектом „Правна подршка преговорима“ (PLAC 2), у областима дрога и прекрусора, здравствене исправности предмета опште употребе, здравственог осигурања, е здравља, лекова и медицинских средстава, са циљем пружања подршке Републици Србији у припремама за приступање Европској унији, путем унапређења законодавног процеса и договореним активностима пружања помоћи у процесу усклађивања са правним тековинама ЕУ.

На захтев Министарства здравља у организацији *TAIEX* пројекта, одобрен је и одржан већи број радионица, експертских мисија и студијских посета, за области у надлежности Министарства здравља.

Координација и учешће у Заједничким активностима Трећег програма ЕУ у области здравља (2014 – 2020). Преко специјалне апликације Извршне агенције за потрошаче, здравље и храну (*Chafea*) Европске комисије, именоване су институтције који ће учествовати у Заједничким активностима Програма, према Плану рада за 2017 годину.

У склопу донаторског програма за основне потребе становништва (ПОПОС) Амбасада Јапана потписана су четири уговора о донацијама као подршка унапређењу здравствених услуга у Републици Србији за набавку неопходне медицинске опреме и санитарних возила за домове здравља следећих градова: Владичин хан, Сурдулица, Бујановац, Меровина, Димитровград, Прешево, Трговиште, Босилеград, Шид, Жабари.

Административни капацитети:

У Сектору за европске интеграције и међународну сарадњу Министарства здравља постоје две организационе јединице: Одсек за европске интеграције, планира-

ње и припрему пројеката и Група за спровођење и праћење спровођења ИПА пројеката и међународну сарадњу,

Потребно ојачати административне капацитете у организационим јединицама у чијој надлежности је координација процеса европских интеграција. Наведене капацитете је потребно ојачати у циљу што боље координације процеса евроинтеграција (праћење Поглавља 28 – Заштита потрошача и здравља и осталих поглавља у којима Министарство здравља активно учествује, као и процеса планирања, програмирања и имплементације пројеката) и међународне сарадње.

Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније за поглавље 28 „Заштита потрошача и здравља“

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.28. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-580	Закон о изменама и допунама Закона о заштити од нејонизујућег зрачења	МЗЖС	2019/II
Celexi: 1:31999N0519(обустављено превођење)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.28. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА 3.28.1. Заштита потрошача				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
2	2017-290	Закон о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину	НБС	2019/I
Celexi: 2:32009L0110(стручно редигован) 2:32007L0064(у процесу превођења) 2:32002L0065(у процесу превођења)				
3	2017-291	Закон о изменама и допунама Закона о заштити корисника финансијских услуга	НБС	2021/I
Celexi: 2:32014L0017(стручно редигован) 2:32013L0011(стручно редигован) 2:32009L0022(у процесу превођења) 2:32008L0048(стручно редигован)				
4	2017-516	Закон о изменама и допунама Закона о заштити потрошача	МТТ	2019/II
Celexi: 2:32015L2302(није номинован) 2:32014R0254(стручно редигован) 2:32013R0524(правнотехнички редигован) 2:32004R2006(правнотехнички редигован)				

5	2017-390	Закон о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа	МТТ	2018/I
Celexi: 2:32001L0095(у процесу превођења)				
6	2017-391	Закон о изменама и допунама Закона о тржишном надзору	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32008R0765(преведен)				
7	2017-293	Измена Одлуке о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику	НБС	2019/IV
Celexi: 2:32008L0048(стручно редигован)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.28. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА

3.28.2. Јавно здравље

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
8	2017-493	Закон о дувану	МФ	2021/IV
Celexi: 1:32014L0040(стручно редигован)				
9	2017-661	Закон о здравственом осигурању	МЗ	2021/IV
Celexi: 2:32011L0024(стручно редигован) 2:32004R0883(у процесу превођења)				
10	2017-687	Закон о контроли дувана	МЗ	2021/IV
Celexi: 2:32014L0040(стручно редигован)				
11	2017-688	Закон о лековима	МЗ	2018/IV
Celexi: 1:32014L0040(стручно редигован) 2:32014R0536(номинован за превођење) 2:32012R1027(номинован за превођење) 2:32012L0026(номинован за превођење) 2:32011L0062(номинован за превођење) 2:32010L0084(номинован за превођење) 2:32009L0120(номинован за превођење) 2:32009L0053(номинован за превођење) 2:32008R1234(номинован за превођење) 2:32008L0029(номинован за превођење) 2:32007R1394(номинован за превођење) 2:32006R1901(номинован за превођење) 2:32004R0726(номинован за превођење) 2:32004L0027(стручно редигован) 2:32004L0010(номинован за превођење) 2:32004L0009(номинован за превођење) 2:32003L0094(стручно редигован) 2:32003L0063(номинован за превођење) 2:32002L0098(у процесу превођења) 2:32001L0083(стручно редигован) 2:32000R0141(стручно редигован) 2:31989L0105(стручно редигован)				
12	2017-603	Закон о предметима опште употребе	МЗ	2018/II

Celexi: 1:32009R1223(стручно редигован) 1:32009L0048(стручно редигован)				
13	2017-664	Закон о пресађивању људских органа у сврху лечења	МЗ	2018/I
Celexi: 2:32012L0025(преведен) 2:32010L0053(стручно редигован)				
14	2017-666	Закон о примени ћелија и ткива	МЗ	2018/I
Celexi: 2:32015L0566(номинован за превођење) 2:32015L0565(номинован за превођење) 2:32006L0086(у процесу превођења) 2:32006L0017(у процесу превођења) 2:32004L0023(у процесу превођења)				
15	2017-707	Обједињени списак хармонизованих стандарда за медицинска средства	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0100(номинован за превођење) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31998L0068(није номинован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				
16	2017-686	Правилник о ближим условима и начину праћења озбиљних нежељених догађаја и озбиљних нежељених реакција, начин вођења евиденција и рокове у којима треба обавестити Управу за биомедицину, образац годишњег извештаја, као и начин и поступак достављања обрасца	МЗ	2019/III
Celexi: 2:32015L0565(номинован за превођење) 2:32006L0086(у процесу превођења) 2:32006L0017(у процесу превођења)				
17	2017-685	Правилник о ближим условима и начину рада Државног регистра, као и начину доделе и уписа јединственог идентификационог броја, као и начин приступа и заштите података о личности у Државном регистру	МЗ	2019/III
Celexi: 2:32006L0017(у процесу превођења) 2:32004L0023(у процесу превођења)				
18	2017-684	Правилник о ближим условима, критеријумима и начину избора, тестирања и процене даваоца, као и начин саопштења података и садржај обрасца изјаве о пристанку и повлачењу пристанка даваоца	МЗ	2019/III
Celexi: 2:32012L0039(стручно редигован) 2:32006L0017(у процесу превођења) 2:32004L0023(у процесу превођења)				
19	2017-705	Правилник о вигиланци	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0100(номинован за превођење) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				

20	2017-712	Правилник о дозволи за израду и основним захтевима за медицинска средства која се израђују у здравственој установи	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0100(номинован за превозиње) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				
21	2017-710	Правилник о квалификацији општих и ин витро дијагностичких медицинских средстава	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0100(номинован за превозиње) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				
22	2017-708	Правилник о клиничким испитивањима медицинских средстава	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0100(номинован за превозиње) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				
23	2017-663	Правилник о козметичким производима	МЗ	2018/III
Celexi: 1:32009R1223(стручно редигован)				
24	2017-704	Правилник о обавезама и одговорностима произвођача које се примењује на увознике, veleprodaje и друга лица	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0100(номинован за превозиње) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				
25	2017-702	Правилник о обележавању медицинских средстава	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0100(номинован за превозиње) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				
26	2017-672	Правилник о обрасцу сагласности и садржају обавештења даваоцу крви, као и садржај упитника о обиму прегледа, као и критеријума за процену прихватљивости даваоца крви или компонената крви	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32014L0110(номинован за превозиње) 2:32004L0033(у процесу превозиња)				
27	2017-703	Правилник о праћењу медицинских средстава на тржишту	МЗ	2018/IV

Celexi: 2:32011L0100(номинован за превођење) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0068(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				
28	2017-709	Правилник о производњи медицинских средстава	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0100(номинован за превођење) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				
29	2017-711	Правилник о регистрацији медицинских средстава	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32001L0100(није номинован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				
30	2017-683	Правилник о систему квалитета и управљању квалитета у области биомедицински потпомогнутој оплодњи	МЗ	2019/III
Celexi: 2:32015L0566(номинован за превођење) 2:32012L0039(стручно редигован) 2:32006L0086(у процесу превођења) 2:32006L0017(у процесу превођења) 2:32004L0023(у процесу превођења)				
31	2017-673	Правилник о систему квалитета и управљању квалитета у овлашћеним трансфузијским установама и болничким банкама крви	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0038(стручно редигован) 2:32005L0062(у процесу превођења) 2:32005L0061(није номинован) 2:32004L0033(у процесу превођења) 2:32002L0098(у процесу превођења)				
32	2017-706	Правилник о основним захтевима за медицинским захтевима	МЗ	2018/IV
Celexi: 2:32011L0100(номинован за превођење) 2:32007L0047(стручно редигован) 2:32001L0104(стручно редигован) 2:32000L0070(стручно редигован) 2:31998L0079(стручно редигован) 2:31993L0042(стручно редигован) 2:31990L0385(стручно редигован)				

3.29. Царинска унија

ПРЕГЛЕД СТАЊА У 2017. ГОДИНИ

Законодавни оквир

Народна скупштина РС је 28. децембра 2016. године усвојила Закона о изменама и допунама Царинског закона („Службени гласник РС”, број 108/16). Разлози за доношење су:

- усаглашавање са законодавном регулативом Европске уније и правилима СТО,
- усаглашавање са одредбама Закона о општем управном поступку, Закона о заштити података о личности, Закона о буџетском систему, Закона о прекршајима,
- усклађивање са одредбама Закона о лековима и медицинским средствима,
- унапређење спровођења накнадне контроле од стране царинских органа, прецизирање поступања царинских органа са специфичном робом (лако кварљива роба, живе животиње, нафта и деривати нафте) која је предмет царинског прекршаја, као и
- јачање института бесплатног уступања стране робе, са акцентом на хуманитарну природу овог института.

Номенклатура царинске тарифе РС усклађена је са Комбинованом номенклатуром ЕУ за 2017. годину. У 2017. години била је на снази Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2017. годину („Службени гласник РС”, бр 97/16 и 17/17), а усвојена је и Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2018. годину („Службени гласник РС”, бр 109/17), која се примењује од 1. јануара 2018. године.

Такође, у 2017. години је објављено укупно 36 Уредби Комисије (ЕУ), и то 8 из 2016. године и 28 из 2017. године.

У области која се односи на прекурсоре за дроге у току 2017. године су донети следећи подзаконски прописи:

- 1) Правилник о посебним условима за производњу, односно промет прекурсора прве категорије („Службени гласник РС” број 21/17)
- 2) Правилник о начину вођења, садржају и обрасцу евиденције о прекурсорима и другим супстанцама које могу бити употребљене за недозвољену производњу опојних дрога и психотропних супстанци („Службени гласник РС” број 21/17)
- 3) Правилник о садржају захтева за добијање дозволе за производњу, односно промет прекурсора прве, друге или треће категорије („Службени гласник РС” број 21/17)
- 4) Правилник о утврђивању Списка супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци („Службени гласник РС” број 21/17)

Правилник о пријави преноса физички преносивих средстава плаћања преко државне границе са Обрасцем за пријаву и упутством за попуњавање је објављен у „Службеном гласнику РС” број 87/17 од 27. септембра 2017. године, а примењиваће се од 1. јануара 2018. године. Правилник прописује облик и садржину обрасца пријаве, начин подношења и попуњавања пријаве, као и начин обавештавања о овој обавези физичких лица која прелазе државну границу.

ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТА ЗА 2017. ГОДИНУ

Као приоритет у 2017. години у погледу усклађивања законодавства планирано је доношење следећих прописа:

1. Царинског закона;
2. Закона о царинској служби;
3. Закон о изменама и допунама Закона о слободним зонама;
4. Уредбе о изменама Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2017. годину;

5. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2018. годину;
6. Уредбе о изменама и допунама Уредбе о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници;
7. Одлуке о условима и начину за смањење царинских дажбина на одређену робу, односно за изузимање одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2018. години;
8. Уредби ЕК у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2016 и 2017. године;
9. Правилника о изменама и допунама Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку

Приказ планираних приоритета у погледу усклађивања законодавства за 2017. годину дат је у Табели 1 .

Табела 1. Преглед приоритета за 2017. годину у погледу усклађивања законодавства

РБ	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Веза са стратешким документом
1.	Царински закон	Усклађивање са Царинским законом ЕУ	32013R0952	усклађени у највећој могућој мери	Преговарачка позиција РС за Поглавље 29 - Царинска унија; -План рада Владе за 2017. годину
2.	Закон о царинској служби	Надлежности и организација Управе царина прописане су чл. 252. до 329. Царинског закона из 2003. године (СГ РС бр. 73/03, 61/05, 85/05 - други закон, 62/06 - др закон), чије се остале одредбе не примењују од маја 2010. Ради регулисања ове материје посебним законом, Министарство финансија - Управа царина је припремила Нацрт Закона о царинској служби.			Преговарачка позиција РС за Поглавље 29 - Царинска унија; - План рада Владе за 2017. годину - препорука ЕК садржана у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција за 2015.и 2016. - члан 99. ССП

РБ	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Веза са стратешким документом
3.	Закон о изменама и допунама Закона о слободним зонама	Усклађивање са Царинским законом	-		Преговарачка позиција РС за Поглавље 29 - Царинска унија; - План рада Владе за 2017. годину
4.	Уредба о изменама Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе у 2017. години	усклађивање номенклатуре Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром Европске уније	31987R2658 32016R1821 32016R2222	у потпуности	Преговарачка позиција РС за Поглавље 29 - Царинска унија; - Члан 18. ССП
5.	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе у 2018. години	Влада уредбом најкасније у новембру текуће године за наредну годину усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром Европске уније	31987R2658 32017R1343 32017R1344 32017R0705 32017R1925	у потпуности	Преговарачка позиција РС за Поглавље 29 - Царинска унија; - План рада Владе за 2017. годину - Члан 18. ССП
6.	Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници	усклађивање са Царинским законом (заштита података о личности)	32013R0608	усклађени у највећој могућој мери	Преговарачка позиција РС за Поглавље 29 - Царинска унија; - План рада Владе за 2017. годину

РБ	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Веза са стратешким документом
7.	Уредбе ЕК (ЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2016 и 2017	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	32016R0957 32016R0958 32016R1962 32016R2033 32016R2221 32016R2223 32016R2224 32016R2225 32017R0181 32017R0182 32017R0183 32017R0200 32017R0209 32017R0226 32017R0268 32017R0285 32017R0635 32017R0636 32017R0803 32017R0960 32017R0982 32017R1166 32017R1167 32017R1168 32017R1169 32017R1170 32017R1232 32017R1233 32017R1234 32017R1266 32017R1267 32017R1268 32017R1465 32017R1472 32017R1476 32017R1477 Остале по објављивању у „Службеном листу ЕУ“	у потпуности	Преговарачка позиција РС за Поглавље 29 - Царинска унија; - План рада Владе за 2017. годину - Члан 18. ССП - Аналитички извештај, који прати - Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ

ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА У ПОГЛЕДУ АДМИНИСТРАТИВНИХ КАПАЦИТЕТА

Управа царина у 2017. години има 2401 запослених на неодређено време, од којих 36,45% има универзитетску диплому, 21,82% вишу спрему, а 40,93% средњу стручну спрему и 0,8% нижу спрему.

МЕРЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРИОРИТЕТА КОЈЕ ОБУХВАТАЈУ СВЕ ДРУГЕ АКТИВНОСТИ, УКЉУЧУЈУЋИ И ВАНЗАКОНОДАВНЕ МЕРЕ, КОЈЕ ИМАЈУ

ВЕЗЕ СА ПРОЦЕСОМ УСКЛАЂИВАЊА ЗАКОНОДАВСТВА, ОДНОСНО СПРОВОЂЕЊА ЗАКОНОДАВСТВА УСКЛАЂЕНОГ СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕУ

Усвојене су: ИТ стратегија за период 2011 - 2020 са стратегијом развоја интер-конективности и интероперабилности са царинским ИТ системима ЕУ (детаљније погледати у поглављу 24) која је у поступку ревизије и Пословна стратегија накнадних контрола 2016-2019. У 2016. години израђена је Стратегија управљања ризиком (2016 - 2020), која још увек није усвојена. Влада је 24. новембра 2017. године усвојила План развоја царинске службе за период 2017-2020, а 21. децембра 2017. године и Акциони план за спровођење Плана развоја царинске службе за период 2017-2020. Акциони план повезан је са Планом развоја царинске службе и финансијским планом, омогућава планирање активности, дефинисање приоритетних области за потенцијалне пројекте, као и праћење резултата.

У области спровођења, поједностављења и убрзања поступка, Управа царина је имплементирала институт овлашћеног привредног субјекта, додељивањем овог статуса за укупно десет привредних друштава у од 2015. године до данас.

У вези са унапређењем информационог система царинске службе у току је реализација следећих мера инсталирање и подешавање рачунарске и комуникационе опреме и софтвера испоручених по уговорима за набавку из IPA 2013.

Окончана је процедура преговора за Протокол између Управе царина Министарства финансија Републике Србије и Државне фискалне службе Украјине о сарадњи у области размене статистичких података и очекује се одређивање датума за његово потписивање.

У области размене информација са другим царинским администрацијама, а у циљу откривања и спречавања повреда царинских прописа, Сектор за контролу примене царинских прописа своје активности спроводи примењујући Протокол 6. ССП-а. Размена информација у складу са овим протоколом, али и у складу и са другим потписаним споразумима који регулишу питања из ове области одвија се несметано.

Током 2017. године формиран је Одсек за царинску контролу уз употребу службених паса, са циљем да се у 2018. години спроведу активности на јачању капацитета у виду обучавања службеника и обучавања паса за детекцију наркотика, дувана и дуванских производа, оружја и муниције, као и кеш новца.

Настављена је сарадња са представницима SEED-a (Maintenance and Development пројекат финансиран је из средстава вишекорисничког IPA 2015.) у погледу даље надоградње и израде нове јавне базе података која је прописана Царинским законом. У циљу развоја ефикасног и ефективног система контроле малих поштанских пошљки са аспекта заштите права интелектуалне својине, извршене су припремне радње и процена административно-техничких и оперативних капацитета. Током 2017. године дати су предлози за даље усклађивање националних прописа са прописима ЕУ који ће омогућити имплементирање овог института (измена чл. 286. Царинског закона).

ПРОЈЕКЦИЈА ЗА НАРЕДНЕ ЧЕТИРИ ГОДИНЕ ПРИМЕНЕ НРАА

У наредном периоду (2018-2021) планирано је доношење следећих прописа:

1. Закон о Царинској тарифи
2. Закон о културном наслеђу
3. Закона о архивској грађи и архивској делатности
4. Закона о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи
5. Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци;
6. Уредба о изменама и допуни Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2018. годину
7. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2019. годину
8. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2020. годину
9. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2021. годину
10. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2022. годину
11. Уредба о царински дозвољеном поступању са робом
12. Уредба о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина
13. Уредбе ЕК у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2017, 2018, 2019, 2020 и 2021. године.

Потпуна усклађеност ће бити постигнута Законом о културном наслеђу као системским законом за све врсте културног наслеђа, чије је доношење планирано до краја 2018. године. У овом периоду планира се и израда подзаконских прописа проистеклих из Закона о културном наслеђу.

Активности у Управи царина планиране у периоду од 2018. до 2021. године су:

- учешће у програму ЦАРИНА 2020 (од 2014 – 2020. године) - чланови 6, 33, 44, 75, 80, 82, 83, 85, 86, 99 и 108 ССП
- припрема УЦ за имплементацију AIS и AES система ЕУ – члан 99. ССП
- даља консолидација мреже, модернизација и имплементација стандарда безбедности за комуникациону структуру и ИТ систем царинске службе члан 99. ССП
- активно учешће у раду Координационог тела за ефикасну заштиту права интелектуалне својине и радним групама које су формиране за оперативно деловање и рад на посебно значајним питањима везаним за ефикасну заштиту права интелектуалне својине.
- успостављање размене оперативних података у области заштите права интелектуалне својине између институција које су укључене у спровођење права интелектуалне својине, унапређење расположивих софтвера и база података у циљу развоја електронске размене података и информација са осталим учесницима у поступку заштите права интелектуалне својине као и израда нове базе података која ће бити јавно доступна путем сајта Управе царина и која је прописана Царинским законом
- УЦ ће у складу са стратешким циљем из Плана развоја царинске службе 2017-2020, за обезбеђење финансијске одрживости и сигурности Републике Србије развијати ефикасну наплату прихода уз смањење трошкова привреде и грађана чији је циљ пуна хармонизација са ЕУ прописима у области наплате увозних и осталих дажбина, развој система рачуноводственог управљања, адекватна контрола уз континуирано унапређење контроле и процене ризика.

ПРЕГЛЕД ТЕКУЋЕ И ПЛАНИРАНЕ ИНОСТРАНЕ РАЗВОЈНЕ ПОМОЋИ

Текући програми и пројекти:

1. Назив програма: „ЕУ програм Царина 2020”

- **Укупан буџет: 805.000 евра**
- **Начин финансирања:** Учешће УЦ у програму Царина 2020 финансира се из буџета Републике Србије уплаћивањем годишње контрибуције Европској комисији (ЕК). Предвиђено је да део финансијског доприноса може бити финансиран из средстава одговарајућег инструмента ЕУ за пружање спољне помоћи (ІРА).
- **Циљ програма:** Програм је намењен земљама чланицама ЕУ, али је под одређеним условима доступан и земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима. Програм Царина 2020 земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима треба да помогне у јачању сопствених капацитета како би ефикасно и ефективно обављале царинске послове у периоду пре и после приступања. То подразумева подршку за унапређење разумевања царинских прописа и процедура ЕУ, подстицање регионалне сарадње између царинских администрација, модернизацију царинских формалности и унапређење информационих система у домену размене информација и борбе против превара. Очекивани резултат програма је побољшање ефикасности и ефективности рада националних администрација путем размене знања и искустава са колегама из других царинских администрација, (пре свега земаља чланица ЕУ) кроз учествовање у састанцима, радним групама, семинарима, радионицама, обукама и радним посетама.
- **Планиране активности** – континуирано до 2020. године (очекиване активности због природе програма није могуће раздвојити по кварталима). Службеници УЦ учествују на догађајима у оквиру програма или по позиву од стране ЕК (састанци, радне групе, семинари радионице, обуке) или у договору са земљом домаћином, на одређену тему и на своју иницијативу (одлазне и долазне радне посете), а уз претходно добављање сагласности ЕК, путем подношења предлога за учествовање у радној посети, који мора бити у складу са циљевима наведеним у годишњем радном плану програма Царина 2020.
- **Веза са ССП** – чл. 6, 33, 44, 75, 85, 99 и 108.

2. Назив пројекта - „Подршка даљој модернизацији Управе царина и унапређење управљања границом у Републици Србији” – ІРА 2013

- **Укупан буџет: 6.7 милиона евра**
 - **Укупан уговорен буџет: 6.007.729,13 евра**
 - **Извор финансирања:** ІРА 2013 (ЕУ средства и национална контрибуција)
 - **Циљ пројекта:** Побољшање услуга које Управа царина пружа пословној заједници и грађанима, повећан капацитет УЦ, јачање функције граничне контроле и царинске администрације у борби против илегалних миграција
- **Текуће активности:** Сви Уговори предвиђени ІРА 2013 програмским пакетом су уговорени:
 - **Уговор 1.1- „Техничка помоћ за изградњу институционалног оквира за имплементацију АИС/АЕС”**- Пројекат је формално почео 4.9.2017. године, и трајаће 24 месеца;
 - **Уговор 1.2 - „Набавка опреме за АИС/АЕС”**- Уговор се састоји од 4 Лот-а: Набавка сервера, сторица, ESB (enterprise service bus), ARIS (моделирање пословних процеса), који су у фази имплементације.

- **Уговор 1.3 – „Набавка опреме за консолидацију мреже”**- Уговор је у фази имплементације.
- **Уговор 2.1 - „Надзор над изградњом граничног прелаза Бајмок између Р. Србије и Р. Мађарске”** – Почео са реализацијом 24. маја 2017. године.
- **Уговор 2.2 „Изградња граничног прелаза Бајмок”**- Радови су почели 29. маја 2017. године. Рок је 18 месеци.

Из IPA 2013 неалоцираних средстава уговорени су следећи пројекти:

- **Твининг лајт уговор „Стварање услова за јачање капацитета лабораторије Управе царина Р. Србије”** - Реализација је у току. Почетни догађај видљивости је одржан 29.9.2017. године.
- **Оквирни уговор о услугама „Консолидација ИКТ мреже Управе царина”**- Експерти су испоручили све што је предвиђено уговором.
- **Оквирни уговор о услугама „Техничка помоћ Управи царина у припреми пројектно - техничке документације за изградњу граничног прелаза Котроман” – IPA 2013-** Пројекат је почео са реализацијом 1.8.2017. године. Очекује се да експерти до краја новембра 2017. године припреме део тендерске документације, која је неопходна за објављивање јавне набавке за изградњу и надзор над изградњом ГП Котроман, која се планира из IPA 2014.

3. Назив пројекта: „ SEED одржавање и развој – SEED Maintenance and Development”

- **Укупан буџет:** 898.160,00 евра
- **Извор финансирања:** Вишекорисничка IPA 2015
- **Циљ пројекта:** Пружање техничке помоћи која је тражена/захтевана од стране царинских управа корисница SEED система, са циљем да се обезбеди одрживост и унапређење SEED система размене података између царинских управа на западном Балкану, укључујући и SEED сервер смештен у просторијама Управе царина Италије у Риму, за размену података између Београда и Приштине; Отварање нове фазе техничке помоћи са циљем припреме садашњих корисника (царинских управа) и будућих корисника (техничких инспекција и агенција укључених у процес царинења) за будућу имплементацију тзв. SEED + система;
- **Планиране активности:** Одржавање SEED и INES+ инфраструктуре; Проширење обима размене података у царинској области; Припремне активности за имплементацију SEED + система.

Пројекти у фази планирања

- **IPA 2014** - Изградња и надзор на ГП Котроман. Почетак реализације је условљен реализацијом оквирног уговора „Техничка помоћ Управи царина у припреми пројектно-техничке документације за изградњу граничног прелаза Котроман“ из IPA 2013.
- **IPA 2016** - Интегрисано управљање границом биће реализовано кроз Секторску буџетску подршку. Главне активности, пре свега у финансијском смислу, које је Управа царина кандидовала су изградња ГП Гостун, ГП Ватин и видео надзор. У вези са овим пројектом, Управа царина је учествовала у припреми стратегије за Интегрисано управљање границом у Републици Србији, као и у припреми израде Акционог плана за спровођење горе поменуте стратегије.

- **IPA 2018** - Управа царина је доставила Министарству финансија предлоге пројеката, укупно седам од којих по важности се издваја пројекат „Имплементације увозних и извозних аутоматизованих система (AIS/AES система).

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-606	Закон о изменама и допунама закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и прекратора	МЗ	2018/IV
Celexi: 1:32013R1259(није номинован) 1:32005R0111(преведен) 1:32004R0273(преведен)				
2	2017-74	Закон о културном наслеђу	МКИ	2018/IV
Celexi: 2:32014L0060(стручно редигован) 2:32012R1081(стручно редигован) 2:32009R0116(стручно редигован)				
3	2017-56	Закон о Царинској тарифи	МФ	2018/IV
Celexi: 2:31987R2658(није номинован)				
4	2017-53	Уредба о изменама Уредбе о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина	МФ	2018/I
Celexi: 2:32009R1186(стручно редигован)				
5	2018-16	Уредба о изменама и допуни Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2018. годину	МФ	2018/I
Celexi: 2:31987R2658 (није номинован) 32017R1925 (није номинован)				
6	2017-49	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2019. годину	МФ	2018/IV
Celexi: 2:31987R2658(није номинован)				
7	2017-50	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2020. годину	МФ	2019/IV
Celexi: 2:31987R2658(није номинован)				
8	2017-51	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2021. годину	МФ	2020/IV
Celexi: 2:31987R2658(није номинован)				
9	2017-73	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2022. годину	МФ	2021/IV
Celexi: 2:31987R2658(није номинован)				

10	2017-52	Уредба о царински дозвољеном поступању с робом	МФ	2018/II
Celexi: 2:32016R0341(стручно редигован) 2:32015R2447(стручно редигован) 2:32015R2446(преведен)				
11	2017-657	Правилник о облику, садржини и начину подношења и попуњавања декларација и других образаца у царинском поступку	МФ	2018/II
Celexi: 2:32016R0341(стручно редигован) 2:32015R2447(стручно редигован) 2:32015R2446(преведен)				
12	2017-611	Правилник о обрасцу и садржају годишњег и ванредног извештаја правног лица о производњи, промету, увозу, односно извозу прекурсора	МЗ	2019/I
Celexi: 1:32013R1259(није номинован) 1:32005R0111(преведен) 1:32004R0273(преведен)				
13	2017-610	Правилник о обрасцу и садржају дозволе за увоз, односно извоз прекурсора прве, друге, треће и четврте категорије прекурсора	МЗ	2019/I
Celexi: 1:32013R1259(није номинован) 1:32005R0111(преведен) 1:32004R0273(преведен)				
14	2017-608	Правилник о обрасцу и садржају захтева за издавање дозволе за употребу прекурсора прве и друге категорије	МЗ	2019/I
Celexi: 1:32013R1259(није номинован) 1:32005R0111(преведен) 1:32004R0273(преведен)				
15	2017-607	Правилник о обрасцу и садржају захтева за издавање, измену или обнову дозволе за производњу, односно промет прекурсора прве, друге или треће категорије	МЗ	2019/I
Celexi: 1:32013R1259(није номинован) 1:32005R0111(преведен) 1:32004R0273(преведен)				
16	2017-609	Правилник о обрасцу и садржају изјаве крајњег корисника прекурсора прве, друге и треће категорије	МЗ	2019/I
Celexi: 1:32013R1259(није номинован) 1:32005R0111(преведен) 1:32004R0273(преведен)				

3.30. Економски односи са иностранством

3.30.1 Заједничка трговинска политика

- Преглед стања

Чланство у **Светској трговинској организацији (СТО)** је важан елемент подршке процесу унутрашњих економских реформи, као и неопходан корак за приступање ЕУ. За окончање овог процеса неопходно је да се изврши системско усаглашавање прописа са СТО правилима, односно да се изврше измене постојећег Закона о генетички модификованим организмима (ГМО) („Службени гласник РС“, број 41/2009) у смислу укидања забране промета производима који садрже ГМО. Такође, потребно је да се окончају и сви билатерални преговори који се воде у оквиру приступања СТО.

Билатерални преговори су још увек отворени са САД и Бразилом за мањи број пољопривредних производа, а са Украјином и Руском Федерацијом се још увек воде преговори за значајан број позиција када су робе у питању, као и када је реч о услугама. Након две године застоја, у децембру 2016. године су обновљени преговори са Украјином, међутим и даље се са њихове стране инсистира на додатном снижавању царина, како у преговорима о ССТ, тако и у оквиру СТО. У оквиру преговора са Руском Федерацијом, одговор на нашу понуду за робе је достављен септембра 2017. године, док за услуге још увек чекамо коментаре руске стране.

У септембру 2017. године достављена је унапређена ревидирана понуда Бразилу и чека се њихов одговор. Позиција САД је да не могу да обнове **преговоре о приступању док Република Србија не укине забрану трговином ГМО производима, односно не представи јасан план и датум када ће бити промењен Закон о ГМО.**

У новембру 2017. године усвојена је Одлука о оснивању **Националног координативног тела за олакшање трговине.** Ово тело, између осталих надлежности, координира спровођење обавеза у вези са олакшањем трговине које су резултат процеса приступања СТО, примене Споразума о олакшању трговине СТО и осталих међународних трговинских споразума.

Република Србија је председавајућа Споразумом **ЦЕФТА** у 2017. години. У садашњем току председавања успешно је окончан процес избора новог директора Секретаријата ЦЕФТА. У децембру 2016. године окончани су преговори о тексту Додатног протокола 5 о олакшавању трговине и он је усвојен на специјалном састанку Заједничког комитета ЦЕФТА, у Београду, 26. маја 2017. године и послат ЦЕФТА Странама на ратификацију/потврђивање. Додатни Протокол 6 о либерализацији трговине услугама је такође усаглашен на стручном нивоу, преговори су завршени у децембру 2016. године. Предуслов за његово усвајање је решавање политичког питања, односно начина на који ће ЦЕФТА Страна УНМИК/Косово бити обележена у Анексу.

Настављен је рад на увођењу пуне кумулације порекла и повраћаја дажбина између ЦЕФТА Страна (договорен је оквиран рок за увођење: 2019. година) и успостављање зоне дијагоналне кумулације порекла са најважнијим трговинским партнерима – ЕУ, ЕФТА и Турска, кроз ревизију ПЕМ Конвенције, где заједнички учествују све ЦЕФТА Стране.

Спроведене су припреме за отварање преговора за измену постојећег механизма за решавање спорова, који се показао недовољно ефикасним. Садашњи систем почива на консензусу свих ЦЕФТА Страна, укључујући и оне које су у спору и тражи се механизам који ће довести до усвајања одлука које неће моћи да блокира једна страна.

Континуирано се спроводе активности на примени **Акционог план за стварање регионалне економске области на Западном Балкану у оквиру процеса „WB6“,**

који има четири стуба: трговина (ЦЕФТА), инвестиције, слободно кретање стручњака и дигитална интеграција.

Усвајање Одлуке Заједничког комитета **ЕФТА** и Републике Србије о повезивању са ПЕМ конвенцијом и даље је у току. У марту 2017. године, након писаних консултација, обе стране су се сложили са текстом ове одлуке. До сада, коначна верзија Одлуке није дистрибуирана од стране Секретаријата ЕФТА, пре свега због преоптерећености овог Секретаријата. Упркос чињеници да се правила ПЕМ тренутно примењују на нашу трговину (применом ПЕМ матрице), неопходно је извршити и формалну потврду у самом Споразуму о слободној трговини кроз посебну Одлуку. Ово је важно како би постојао адекватан и дугорочни правни основ за кумулацију порекла. РС је већ укључила ПЕМ правила у све споразуме о слободној трговини које има потписане са чланицама ПЕМ Конвенције, осим са ЕФТА.

Повезивање са ПЕМ конвенцијом у оквиру Споразума о слободној трговини између Србије и Турске је реализовано потписивањем Протокола II о дефиницији појма „производи са пореклом“ и методама административне сарадње, 17. јануара 2017.

Почетком октобра 2017. године окончани су преговори са **турском страном**, у вези са даљом либерализацијом трговине по постојећем споразуму о слободној трговини (ССТ), односно у вези са међусобним повећањем концесија за трговину пољопривредно прехранбеним производима и проширењем обухвата ССТ и на трговину услугама. Договорено је да се у наредном периоду, по окончању националних процедура, измени и допуни ССТ, потписивањем новог Протокола I, којим ће се заменити постојећи и обухватити проширене листе пољопривредно прехранбених производа за које су дате концесије. Поред тога биће потписан и додатни Протокола III о либерализацији трговине услугама.

У новембру 2016. године потписан је Споразум између Владе Републике Србије и Владе Државе Катар о узајамном подстицању и заштити улагања.

Такође, са Катаром је новембра 2016. године потписан Споразум о економској, трговинској и техничкој сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Државе Катара, који је катарска страна ратификовала, док је са наше стране у поступку ратификације.

Споразум о трговини и економској сарадњи између Републике Србије и Републике Аргентине је усаглашен са аргентинском страном. Потписивање овог споразума се очекује у најкраћем року.

У делу који се односи на контролу промета **наоружања и војне опреме и робе двоструке намене** усвојени су следећи прописи:

1) Одлука о утврђивању Националне контролне листе наоружања и војне опреме („Службени гласник РС“, број 109/2016) од 30.12.2016. године. У потпуности усклађена са Листом наоружања и војне опреме ЕУ 2017/С 097/01 од 6. марта 2017. године (објављена 28. марта 2017. године), а којом се мења и допуњава Листа ЕУ од 14. марта 2016. године;

2) Одлука о утврђивању Националне контролне листе робе двоструке намене („Службени гласник РС“, број 48/2017) од 19.05.2017. године. У потпуности усклађена

са Директивом Европске уније 2016/1969 од 12. септембра 2016. године, која је ступила на снагу 16. новембра 2016. године.

Влада Републике Србије је у мају 2017. године усвојила Годишњи извештај о реализацији послова извоза, увоза, пружања брокерских услуга и техничке помоћи у области робе двоструке намене за 2015. годину

Република Србија је чланица Групе нуклеарних снабдевача (NSG) од маја 2013. године. За чланство у Васенарском аранжману Србија је аплицирала 2009. године и пријава је и даље у процедури. Србија је поднела захтев за чланство у Аустралијској групи (АГ) у фебруару 2017. године. Представник РС је током пленарног састанка, јуна 2017. године у Паризу, представио систем извозне контроле робе двоструке намене у РС, након тога у октобру 2017. председавајући АГ и представници заинтересованих чланица АГ посетили су Београд, ради детаљног прегледа наше пријаве за чланство.

- Преглед приоритета за 2018. – 2021. годину

Законодавне активности:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ 3.30.1. Заједничка трговинска политика				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-306	Закон о изменама и допунама Закона о извозу и увозу робе двоструке намене	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32009R0428(стручно редигован)				
2	2017-297	Одлука о утврђивању Националне контролне листе наоружања и војне опреме	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32008E0944(стручно редигован)				
3	2017-304	Одлука о утврђивању Националне контролне листе робе двоструке намене	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32016R1969(није номинован)				
4	2017-308	Правилник о облику и садржају извештаја о извозу и увозу робе двоструке намене, пруженој брокерској услузи и техничкој помоћи	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32009R0428(стручно редигован)				

5	2017-309	Правилник о обрасцу и садржају захтева за издавање дозволе, обрасцу дозволе, обрасцу и садржају сертификата и потврда који прате извоз и увоз робе двоструке намене	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32009R0428(стручно редигован)				
6	2017-311	Уредба о извозу и увозу робе која би могла да се користи за извршење смртне казне, мучење или друго окрутнo, нељудско или понижавајуће поступање или кажњавање	МТТ	2018/IV
Celexi: 2:32016R2134(није номинован)				
7	2017-302	Уредба о изменама и допунама Уредбе о ближим условима за издавање, коришћење и укидање дозвола за извоз, увоз, односно транзит робе и расподелу квота	МТТ	2021/IV
Celexi: 2:32015R0479(није номинован) 2:32015R0478(није номинован)				
8	2017-299	Уредба о изменама и допунама Уредбе о ближим условима за примену антидампинских мера	МТТ	2021/IV
Celexi: 2:32016R1036(није номинован)				
9	2017-300	Уредба о изменама и допунама Уредбе о ближим условима за примену компензаторних мера	МТТ	2021/IV
Celexi: 2:32016R1037(није номинован)				
10	2017-301	Уредба о изменама и допунама Уредбе о ближим условима за примену мера за заштити од прекомерног увоза	МТТ	2021/IV
Celexi: 2:32015R0478(није номинован)				

Остале законодавне активности које произлазе из међународних преговора, не могу бити временски прецизно дефинисане, јер њихово окончање зависи и од других земаља, односно организација са којима се преговори воде, стога за ове планиране активности нису предвиђене конкретни рокови⁶³.

- О окончање процеса приступања Србије Светској трговинској организацији.
- Потврђивање текста Додатног протокола 5 о олакшавању трговине и Додатног протокола 6 о трговини услугама у ЦЕФТА од стране Народне скупштине Републике Србије.
- Пошто је од 1. јануара 2015. године Царинску унију Русије, Белорусије и Казахстана заменио Евроазијски економски савез (ЕврАзЕС), као правни субјект са већим степеном економске интеграције, јавила се потреба за унификацијом трговинског режима између држава чланица ЕврАзЕС, с једне, и

⁶³ Из истих разлога ови споразуми се неће уносити електронску базу која прати НПАА.

Републике Србије, са друге стране. Почетак преговора у циљу унификације овог споразума је најављен за децембра 2017. године.

- У наредном периоду планира се преговарање и потписивање споразума о **узајамном подстицању и заштити улагања** са Турском.
- Очекује се потписивање Споразума о тровинској и економској сарадњи са Грузијом у новембру 2017.

Мере за спровођење приоритета за период 2018-2021

Реализација активности у области економских односа са иностранством се одвија и кроз праћење примене мултилатералних и билатералних споразума о економској, привредној и/или трговинској сарадњи, укључујући и рад мешовитих радних тела (мешовити комитети, комисије, радне групе).

Реализација активности и усвајање прописа који ће бити неопходни за успешно затварање преговора са ЕУ у оквиру ПГ 30:

- Ступањем у чланство ЕУ билатерални споразуми о слободној трговини које је Р. Србија закључила са трећим земљама престаће да се примењују.
- До ступања у чланство ЕУ билатерални споразуми о економској и/или трговинској сарадњи које је РС закључила са трећим земљама ће бити усклађени са правним тековинама ЕУ.

С тим у вези, у зависности од могућности да се размотри консолидација уговорног стања са различитим земљама, и динамике у комуникацији са земљама партнерима, у наредном периоду преиспитаће се важење споразума о економској и/или трговинској сарадњи из ранијих периода.

Након тога, планираће се активности које би требало предузети (отказивање, престанак, измене и допуне споразума и др.) за сваки појединачни споразум, тако да до приступања Р. Србије ЕУ сви споразуми о економској и/или трговинској сарадњи са трећим земљама буду усклађени са прописима ЕУ. Такође, узео се у обзир и приступање Р. Србије СТО, којим ће се регулисати трговински односи (тј. МФН третман) са највећим бројем трећих земаља – чланица СТО, те ће тиме важност билатералних споразума са МФН клаузулом имати мањи значај.

• Административни капацитети

Министарство трговине, туризма и телекомуникација је на основу члана 8. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 62/2017) надлежно за следеће области које се односе на економске односе са иностранством:

- преговарање, закључивање и праћење спровођења мултилатералних и билатералних економских и трговинских споразума, споразума о слободној трговини, протокола и меморандума;
- спољнотрговински систем и мере заштите;

- спољну трговину контролисаном робом.

У претходном периоду континуирано је смањиван број систематизованих извршилачких места, тако да је данас, у односу на 2012. годину, у Сектору који се бави пословима спољнотрговинског режима и мултилатералне сарадње, број систематизованих извршилачких места смањен за више од 20%. Поред тога, чак ни систематизована радна места нису попуњена, па је тако у Сектору за спољнотрговинску политику и мултилатералну и регионалну економску и трговинску сарадњу систематизовано 26 радних места, од тога је 19 места попуњено, а у Сектору за билатералну економску сарадњу систематизовано је 31 радно место, од тога је попуњено 25, односно 23 с обзиром да су два места на мировању.

Природни одлив у комбинацији са забраном запошљавања су довели до тога да и систематизована места остану непопуњена, тако да то ствара додатне проблеме у адекватном функционисању сектора. Приликом избора нових извршилаца акценат се мора ставити на оне који су способни да савладају захтевну материју међународних мултилатералних трговинских правила, посебно имајући у виду да се у наредном периоду очекује повећан обим послова, како отварањем преговора са ЕУ, тако и окончањем процеса приступања СТО, поред тога интензивирају се активности у ЦЕФТА у процесу стварања регионалног тржишта Западног Балкана и ЦЕФТА.

• Преглед текуће и планиране иностране помоћи

У циљу јачања административних капацитета за спровођење мера и активности у оквиру надлежности економских односа са иностранством, спроводе се следећи пројекти иностране помоћи:

- SECO - Техничка помоћ Владе Швајцарске за приступање РС СТО у сарадњи са IDEAS центром Женева, имплементационом агенцијом швајцарске агенције за сарадњу (SECO). Овај пројекат је отпочео још за време СЦГ и очекује се да ће бити продужен до марта 2019. године.

- У организацији Агенције за међународни развој (USAID) и Групације Светске банке (World Bank Group) пружена је подршка у примени Акционог плана за олакшавање трговине на Западном Балкану“ и „Унапређење ефикасности и транспарентности“ и „Ревизија самопроцене Републике Србије са Споразумом о олакшавању трговине СТО“.

- У сарадњи са Националним конвентом и билатералним донаторима (Шведска, Немачка) размењена су искуства у примени прописа из Поглавља 30.

- Пројекат ЕУ „Унапређење извозне контроле региона југоисточне Европе“. Средства за ту намену се дистрибуирају преко посебно основаног Конзорцијума (састављеног од представника Француске, Шведске и Велике Британије) када је у питању контрола извоза робе двоструке намене, док се за унапређење система контроле наоружања и војне опреме дистрибуирају преко БАФА-е (немачке Агенције за контролу извоза).

- Слична помоћ за земље региона добијана је и од америчког **EXBS** програма (Програм извозне контроле и безбедности на граници – *Export Control and Related Border Security*) и **UNDP** - Центра за контролу малог и лаког наоружања југоисточне Европе (*SEESAC*). Сви ови пројекти ће се наставити и у наредном периоду.

- **Буџет за спровођење Интегрисаног раста** у склопу агенде Стратегије ЈИЕ 2020 износи око 9 милиона евра за први програмски период ИПА II у трајању од три године.

- Пројекте који су започети и на којима ће се радити и током наредног периода у оквиру ЦЕФТА: Побољшање регионалне сарадње и успостављање система за извештавање о трговини услугама, статистици повезаних правних лица и страним директним инвестицијама између ЦЕФТА Страна (СТО и ЕУРОСТАТ); Припрема Извештаја о инвестицијама у региону ЦЕФТА (ЕУ); Преглед и уклањање најважнијих нецаринских препрека у изабраним ланцима снабдевања које нарушавају трговину у ЦЕФТА региону (ГИЗ, ЕУ); Визуелизација статистике о трговини у оквиру ЦЕФТА (ЕУ); Статус примене одредби ЦЕФТА о конкуренцији и државној помоћи (ЕУ); Статус примене одредби ЦЕФТА о либерализацији јавних набавки (ЕУ); Одржавање система СЕЕД (систем систематске и аутоматске размене података) између земаља Западног Балкана (ЕУ-ИПА), Јачање ЦЕФТА структура и њиховог капацитета за примену (програм упућивања државних службеника на рад у ЦЕФТА Секретаријат (ЕУ).

3.30.2 Политика развојне и хуманитарне помоћи

- **Развојна сарадња и хуманитарна помоћ**

Република Србија је корисник развојне помоћи ЕУ и њених држава чланица. С обзиром, на тренутно лимитиране могућности, Република Србија, до сада, није учествовала у пројектима ЕУ на пружању развојне, техничке или финансијске помоћи, нити у државном буџету има средства предвиђена за те намене. Пружање развојне помоћи се одвија на *ad hoc* основи. У периоду до пуноправног чланства у ЕУ, Република Србија планира да успостави механизме који ће бити у функцији **координације развојне политике и помоћи**. С тим у вези, јула 2017. формирана је интерресорна Радна група чији је задатак израда Нацрта Закона о развојној сарадњи и хуманитарној помоћи.

Законом о министарствима дефинисана је надлежност Министарства спољних послова у области развојне сарадње.

У области хуманитарне помоћи и цивилне заштите постоји подељена надлежност са Министарством унутрашњих послова. Потребно је прецизније дефинисати природу хуманитарне помоћи, односно извршити измене прописа из области ванредних ситуација, како би се ускладили са прописима ЕУ. Закон о развојној и хуманитарној помоћи, чије се усвајање очекује у наредном периоду, дефинисаће надлежност Сектора за ванредне ситуације МУП-а Р. Србије и у делу тражења, примања и пружања помоћи заштите и спасавање људи и материјалних добара.

Треба имати у виду да у овој области нема директног усклађивања нашег законодавства са правним тековинама ЕУ, већ Р. Србија развија своју развојну политику у складу са ЕУ политиком и циљевима (Европски консензус о развоју, УН Миленијум-

ски развојни циљеви – Пост 2015 Агенда, Агенда за промене и друге релевантне декларације).

Р. Србија се укључила у Механизам цивилне заштите ЕУ, што је обезбедило значајан степен усклађености са ЕУ у овој области, али је неопходно да у већој мери учествује у хуманитарним интервенцијама ЕУ у складу са Консензусом о хуманитарној помоћи и Уредбом Европског савета 1257/96.

- **Приоритети у периоду 2018 – 2021. у области Развојне политике**

У овом периоду, предстоји успостављање правног и институционалног оквира за пружање развојне помоћи трећим земљама који би требало да буде хармонизован са правним тековинама ЕУ. Република Србија ће кроз процес приступања ЕУ, настојати да унапреди сопствене економске могућности, како би била у реалној позицији да успешно учествује у програмима развојне сарадње ЕУ.

Законодавне активности:

- Усвајање Закона о развојној сарадњи и хуманитарној помоћи.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ 3.30.2. Политика развојне и хуманитарне помоћи				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-307	Закон о међународној развојној сарадњи и хуманитарној помоћи	МСП	2018/IV
Celexi: 2:31996R1257(није номинован)				

Мере за спровођење приоритета за период 2018-2021

Формирање посебне организационе јединице МСП. У свом раду, ова јединица би на одговарајући начин пратила, планирала и вршила координацију развојне сарадње и хуманитарне помоћи.

После приступања Р. Србије ЕУ Министарство спољних послова треба да започне активности координације и пружања развојне и хуманитарне помоћи Р. Србије трећим државама у складу са ЕУ принципима, што значи да неопходна административна структура, односно Одељење за развојну сарадњу и хуманитарну помоћ, треба да започне са радом до тог рока. До тада треба предвидети и средства у буџету Р. Србије у складу са смерницама у будућој стратегији из ове области.

3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА

3.31.1. Политички дијалог

Преглед стања

У току 2016. и 2017. године Р. Србија је значајно напредовала у процесу европских интеграција, што је јасно и на основу бројних отворених поглавља у овом периоду. Наиме, 13. децембра 2016. године, на четвртој Међувладиној конференцији о приступању Р. Србије ЕУ, отворена су два преговарачка поглавља: 5 – *Јавне набавке* и 25 – *Наука и истраживање*, на петој Међувладиној конференцији, 27. фебруара 2017. године, отворена су преговарачка поглавља: 20 – *Предузетништво и индустријска политика* и 26 – *Образовање и култура*, на шестој Међувладиној конференцији, 20. јуна 2017. године, отворена су још два преговарачка поглавља: 7 – *Право интелектуалне својине* и 29 – *Царинска унија*, а на седмој Међувладиној конференцији, 11. децембра 2017. године, отворена су и поглавља 6 – *Право привредних друштава* и 30 – *Економски односи са иностранством*. Поглавља 25 и 26 су, истовремено, привремено и затворена.

Р. Србија наставља са испуњавањем политичких критеријума и услова преузетих у контексту процеса стабилизације и придруживања.

Трећи састанак Савета за стабилизацију и придруживање одржан је 13. децембра 2016. године у Бриселу, док је четврти састанак Савета за стабилизацију и придруживање одржан 16. новембра 2017. године, такође у Бриселу. На овим састанцима је поздрављен напредак у приступним преговорима и потврђена је европска перспектива Р. Србије.

Четврти састанак Одбора за стабилизацију и придруживање одржан је 27. априла 2017. године у Београду.

Парламентарни одбор за стабилизацију и придруживање по пети пут састао се 22-23. септембра 2016. године у Београду, шести састанак је одржан 13-14. септембра 2017. године у Стразбуру, а седми 20-21. децембра 2017. године у Београду.

Састанци заједничких тела Р. Србије и ЕУ, основаних у складу са релевантним одредбама ССП – Савета, Одбора и Парламентарног одбора за стабилизацију и придруживање – у наредном периоду одржаваће се према утврђеној динамици сталног дијалога двеју страна.

У складу са чланом 13. ССП, политички дијалог се одвијао и као регионални дијалог, у мултилатералном оквиру, као и у оквиру форума ЕУ- западни Балкан. Р. Србија редовно, два пута годишње, учествује на неформалним састанцима министара спољних послова ЕУ и земаља кандидата.

Политички дијалог на високом нивоу под окриљем Европске уније између Београда и Приштине настављен је и током 2017. године, међутим, нижим интензитетом од очекиваног, првенствено због опструкција Приштине. Током 2017. године састанци дијалога на високом нивоу одржани су 24. јануара, 1. фебруара, 14. јула и 31. августа 2017. године. У овом периоду у потпуности је имплементиран договор о правосуђу, али и даље нема никаквог напретка у погледу формирања Заједнице српских општина. Када је реч о наредном периоду, у нади да ће дијалог бити интензивирањем како на политичком, тако и на техничком нивоу, Београд остаје у потпуности посвећен даљој нормализацији односа у циљу унапређења положаја свих грађана на КиМ.

У протеклом периоду Србија и ЕУ су наставиле редован политички дијалог о питањима спољне и безбедносне политике. Између МСП Србије и Европске спољно-

политичке службе (EEAS) успостављен је механизам консултација о спољној, безбедносној и одбрамбеној политици, а одржавају се и састанци на регионалном нивоу. Прве консултације ЕЕАС са политичким директорима ЗББ одржане су 26. јануара 2017, док су прве политичке консултације ЕЕАС и МСП одржане 26. октобра 2017. у Београду. Наставак регионалног политичког дијалога, на нивоу политичких директора са ЗБ, очекује се у јануару 2018. године.

У складу са чланом 10 Споразума о стабилизацији и придруживању, Р. Србија ће у периоду до приступања Унији наставити да постепено усклађује своју спољну политику са ставовима ЕУ, како би у тренутку чланства спољна политика Р. Србије била у потпуности хармонизована са европском.

Проценат придруживања декларацијама Савета ЕУ и ВП за СБП ЕУ за период (17.11.2016. – 22.12.2017.) износи 51 % (47 декларација, придружили се 24 пута).

У току извештајног периода Р. Србија се није придруживала декларацијама ЕУ против Кине и Руске Федерације (РФ) из економских и политичких разлога, односно задржала је консистентан став какав је имала од почетка процеса усаглашавања са ЗСБП. Све одлуке о придруживању се пажљиво разматрају, уз узимање у обзир свих државних и националних интереса (политичких, економских, енергетских, културно-историјских). Генерално слабији проценат придруживања декларацијама ЕУ из домена ЗСБП резултат је чињенице да је Р. Србији у политичком и економском интересу да одржава традиционално добре историјске и културне везе и односе са овим државама, као и са државама које подржавају територијални интегритет РС на Косову и Метохији и које у складу са таквим ставом наступају у међународним форумима – а ту највећу улогу играју државе сталне чланице СБ УН, Русија и Кина.

Самим тим, услед захлађења односа ЕУ и РФ након избијања украјинске кризе, Србија се нашла у ситуацији да се не придружује великом броју декларација, било политичких било оних којима се уводе рестриктивне мере, које се односе на РФ. Русија је важан економски и политички партнер Србије и свако евентуално придруживање Србије санкцијама ЕУ веома би лоше утицало на наше билатералне односе.

Р. Србија је преузела обавезу да у складу са чланом 15. ССП-а закључи билатералне уговоре о регионалној сарадњи са свим потписницама ССП, у циљу повећања обима међусобне сарадње у контексту приступања ЕУ. Р. Србија је, до сада, у складу са чланом 15. ССП закључила билатералне уговоре о сарадњи у контексту приступања Европској унији са Македонијом и Црном Гором.

Други састанак Заједничког одбора за примену Споразума о сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Црне Горе у контексту приступања Европској унији, одржан је 3. и 4. новембра 2016. године у Београду. У четири радне сесије, чланови српских и црногорских преговарачких група за поглавља 14 – Транспортна политика, 20 – Предузетништво и индустријска политика, 21 – Трансевропске мреже, 23 – Правосуђе и основна права, 24 – Правда, слобода и безбедност и 27 – Животна средина, представили су актуелно стање и разменили искуства из досадашњег тока преговарачког процеса. У складу са постојећом динамиком договорено је да се трећи састанак Заједничког одбора одржи у децембру 2017. године у Црној Гори.

Други састанак заједничке Комисије за спровођење Споразума о сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Македоније у оквиру приступања Европској унији, који је требало да се одржи у Скопљу током 2016, више пута је одлаган услед политичких околности у Македонији, те се његово одржавање, иако је било планирано током 2017. године, очекује у предстојећем периоду.

Поред ова два раније закључена споразума, Србија је иницирала преговоре о закључењу споразума и са Албанијом и Босном и Херцеговином. Што се Албаније тиче, преговори о закључивању Споразума о сарадњи између две владе у оквиру процеса

приступања ЕУ, покренути су још крајем априла 2015. године, али до сада, и поред више ургенција наше стране, Албанија није званично дала свој одговор на предлог нацрта текста Споразума. Што се БиХ тиче, текст Споразума је усаглашен и предстоји његово потписивање.

Административни капацитети

Током 2017. радило се на додатном јачању административних капацитета и у складу са потребама које произилазе из обавеза и темпа преговора о чланству. Усвајањем закључка Владе од 6. априла 2017. године, поред представника Министарства правде, Министарства унутрашњих послова, Министарства финансија - Управа царина, Министарства пољопривреде и животне средине (у делу пољопривреде), Министарства трговине, туризма и телекомуникација и два представника Канцеларије за европске интеграције, сада Министарства за европске интеграције, који су већ ангажовани у Мисији РС при ЕУ у Бриселу, предвиђено је да се у ову Мисију упуте и представници Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства рударства и енергетике, Министарства пољопривреде и заштите животне средине (у делу заштите животне средине), сада Министарства заштите животне средине.

3.31.2. Сарадња са међународним организацијама

Преглед стања

Чланство у међународним организацијама

Р. Србија је чланица већег броја универзалних и регионалних међународних организација:

– Уједињене нације

- **Специјализоване агенције у оквиру система Уједињених нација**
- Светска банка (WB)
- Међународни монетарни фонд (IMF)
- Организација УН за индустријски развој (UNIDO)
- Организација УН за образовање, науку и културу (UNESCO)
- Међународна организација рада (ILO)
- Међународна поморска организација (IMO)
- Светска здравствена организација (WHO)
- Међународна организација за цивилно ваздухопловство (ICAO)
- Међународна унија за телекомуникације (ITU)
- Светска поштанска унија (UPU)
- Светска организација за интелектуалну својину (WIPO)
- Организација УН за храну и пољопривреду (FAO)
- Светска метеоролошка организација (WMO)
- Светска туристичка организација УН (UNWTO)

- **Остале универзалне међународне организације**
- Међународна организација за унификацију приватног права (UNIDROIT)
- Међународна организација за телекомуникације путем сателита

(EUTELSAT)

- Организација за међународни железнички саобраћај (OTIF)
- Међународна полиција (INTERPOL)
- Међународно удружење финансијско обавештајних служби - Егмонт група
- Интерпарламентарна унија (IPU)
- Европска конференција министара саобраћаја (CEMT)
- Покрет несврстаних земаља (у својству посматрача) (NAM)
- Међународна железничка унија (UIC)
- Светска царинска организација (WCO)
- Међународна организација за миграције (IOM)
- Међународна организација за атомску енергију (IAEA)
- Међународна унија за заштиту нових биљних врста (UPOV)

- **Регионалне организације**
- Организација за европску безбедност и сарадњу (OSCE)
- Савет Европе (CoE)
- Европска банка за обнову и развој (EBRD)
- Централноевропска иницијатива (CEI)
- Иницијатива за сарадњу земаља ЈИЕ (SECI)
- Регионални савет за сарадњу (RCC)
- Јадранско-јонска иницијатива (AIJ)
- Дунавска комисија (DC)
- Међународна комисија за заштиту реке Дунав (ICPDR)
- Процес сарадње у југоисточној Европи (SEECP)
- Регионална иницијатива за миграције, азил и избегла лица (MARRI)
- Организација за црноморску економску сарадњу (BSEC)
- Процес сарадње на Дунаву (DCP)
- Међународна комисија за слив реке Саве (ISRBC)
- Централноевропско удружење слободне трговине (CEFTA 2006)
- Заједница европских железница и инфраструктурних менаџера (CER)
- Европска организација за нуклеарна истраживања (придружени члан) (CERN)
- Међународни центар за контролу миграционих политика (ICMPD)
- Центар за међународну безбедносну сарадњу (RACVIAC)

Иако није чланица Северноатланског пакта (НАТО), Р. Србија има развијену сарадњу са овом организацијом која се одвија у оквиру програма Партнерство за мир кроз интензиван политички дијалог на највишем и другим нивоима, као и кроз конкретне облике практичне сарадње који су у интересу две стране. Р. Србија развија сарадњу са НАТО на позицијама политике војне неутралности и достигла је кроз Индивидуални акциони план партнерства (IPAP) највиши облик партнерске сарадње са Алијансом, који има држава партнер која није опредељена за чланство у НАТО.

Неформалне међународне иницијативе и форуми

- Глобална иницијатива за борбу против нуклеарног тероризма (GICNT)
- Иницијатива за безбедност пролиферације (PSI)
- Женевски центар за демократску контролу оружаних снага (DCAF)

Уједињене нације

Р. Србија доприноси раду УН кроз чланство у различитим програмима, фондовима и специјализованим агенцијама УН. Активно учествује у раду Генералне скупштине УН (ГС УН) и њених комитета и залаже се за ревитализацију овог тела. Приоритети Р. Србије у УН су: очување мира и безбедности, пре свега кроз учешће у мировним мисијама УН, регионалну сарадњу на безбедносном плану и допринос глобалним напорима у оквиру борбе против тероризма; промоција и заштита националних интереса у контексту разматрања питања Косова и Метохије у УН; промоција и заштита међународног права и људских права; одрживи развој и спровођење Агенде 2030; питање климатских промена.

Р. Србија је наставила активно деловање у оквиру система УН, посебно у вези са заштитом свог суверенитета и територијалног интегритета и својих интереса у вези са питањем КиМ. Р. Србија је учествовала на редовним, кварталним седницама СБ УН, на којима су разматрани извештаји генералног секретара УН о раду УНМИК и ситуацији на КиМ, и континуирано се залагала за побољшање положаја српског и другог неалбанског становништва у Покрајини, као и за спровођење договореног у дијалогу Београда и Приштине под окриљем ЕУ, са посебним акцентом на успостављање Заједнице српских општина.

Делегација Р. Србије, предвођена председником Републике А. Вучићем, у којој је био и ППВ и МСП И. Дачић, учествовала је на генералној дебати 72. заседања ГС УН у септембру 2017. године Том приликом, представници Р. Србије учествовали су на већем броју састанака на високом нивоу и пратећих догађаја на маргинама генералне дебате, између осталих, састанку посвећеном питању заштите од сексуалне експлоатације и злостављања и скупу посвећеном последицама урагана "Ирма" у организацији генералног секретара УН, састанку на тему Глобалног пакта о животной средини, скупу о реформи УН, као и другим пратећим догађајима и регионалним састанцима. Учешће на овим скуповима је искоришћено да се представе ставови Р. Србије у вези са кључним питањима од међународног значаја. Учешће на генералној дебати ГС УН истовремено је представљало прилику и за реализацију бројних билатералних сусрета са шефовима делегација држава чланица, званичницима УН и представницима других међународних организација.

Учешће у мировним операцијама је један од приоритета Р. Србије у оквиру УН. Наш активан допринос на овом плану реализује се кроз учешће припадника Војске Србије и МУП у шест мировних операција УН, од којих је највећи број ангажован у Либану (UNIFIL). Р. Србија је на осмом месту међу европским државама по обиму учешћа у мировним мисијама УН и водећи је контрибутор у региону западног Балкана. Р. Србија тренутно учествује у следећим мисијама УН: MONUSCO (ДР Конго), UNMIL (Либериа), UNFICYP (Кипар), UNIFIL (Либан), UNTSO (Блиски исток) и MINUSCA (Централноафричка Република). Планирано је и повећање учешћа Р. Србије у мировним операцијама у наредном периоду, а ради се и на стварању институционалних предуслова за ангажовање цивила из Р. Србије у мировним операцијама УН.

Р. Србија је активна на плану борбе против тероризма и насилног екстремизма. У том контексту, активно делује у оквиру система УН, али и као чланица Глобалне коалиције за борбу против ИСИЛ. Препознајући универзални карактер ових феномена и неопходност широке сарадње држава у борби против истих, Р. Србија препознаје УН као приоритетни форум за активан ангажман на овом плану. Р. Србија подржава све усвојене резолуције ГС УН о мерама за превенцију међународног тероризма, а сем то-

га, спонзорисањем кључних резолуција СБ УН, укључујући резолуцију 2253 (2015), и пружањем подршке раду Комитета СБ УН за борбу против тероризма (СТС), Р. Србија доприноси и раду ових тела.

Као земља кандидат за чланство у ЕУ, Р. Србија генерално подржава и прати прилаз ЕУ циљевима одрживог развоја. Иако су сви развојни циљеви значајни, Р. Србија приоритетну пажњу посвећује циљевима везаним за искорењивање сиромаштва, одрживи економски развој и запошљавање, изградњу инфраструктуре и индустријализацију, обезбеђење здравог живота у свим старосним добима, бесплатно и квалитетно основно и средње образовање за све и родну равноправност. Р. Србија ради на успостављању ефикасног и делотворног механизма статистичког праћења свих остварених циљева.

Влада Р. Србије усвојила је 19. маја 2017. године ревидирани, завршни документ Оквира развојног партнерства Р. Србије и УН за период од 2016. до 2020. г. који су потписали ППВ и МСП И. Дачић и стални координатор УН у Р. Србији К. Р. Херши. Установљен је и Заједнички национални управни одбор за његово спровођење, надгледање, извештавање и евалуацију. Реч је о свеобухватном основу за сарадњу и помоћ УН система, укључујући његових 19 агенција, која је усмерена на подстицање и унапређење свеукупног економског, социјалног и еколошког развоја Р. Србије. Оквир је у пуној мери усклађен са приоритетима Владе Р. Србије у свим сферама економског и друштвеног развоја и ослања се на резултате које је Р. Србија остварила у реализацији Миленијумских развојних циљева. Оквир је, такође, у пуној мери усклађен и са процесом предприступних преговора Р. Србије и ЕУ, као и Агендом одрживог развоја УН до 2030. године. Састоји се од пет стубова и девет исхода који треба да се остваре до 2020. године и представља својеврсну мапу пута за даље унапређење добре управе и владавине права, развој социјалних и људских ресурса, економски развој, раст и запошљавање, заштиту животне средине, борбу против ефеката климатских промена и изграђивање отпорних заједница, као и интегрисање културе у укупни процес одрживог развоја.

Р. Србија је чланица Комисије за превенцију криминала и кривично правосуђе у периоду 2016-2018. Чланица је и Комисије за становништво и развој у периоду од 2014-2018. Р. Србија је постигла договор са Мађарском о подели мандата у Комисији за науку и технологију за развој (за период 2017 – 2020). Према договору, Мађарска је члан Комисије 2017. и 2018. године, а Р. Србија 2019. и 2020. године.

Као мултиетничка и мултиконфесионална држава, Р. Србија је наставила да активно подржава активности Алијансе цивилизација и учествује у раду Међународне алијансе за сећање на холокауст (IHRA), будући да су промоција и јачање толеранције и разумевања за културне и верске различитости од посебне важности за нас.

Србија је члан Извршног савета УНЕСКО у периоду од 2015. до 2019. године. Током недавно одржане 39. Генералне конференције УНЕСКО, Р. Србија је изабрана за једног од потпредседника Конференције, а постала је и чланица **Извршног комитета Међународне кампање за оснивање Музеја Нубије и Народног музеја египатске цивилизације.**

У јулу 2016. године, током свог 40. заседања у Истанбулу, Комитет за светску баштину је донео одлуку о упису серијске номинације (Р. Србија, БиХ, Р. Хрватска и Црна Гора) „Стећци-средњеveковни надгробни споменици“ на Листу светске баштине Унеска, што је пето добро из Р. Србије уписано на ову престижну листу. Међувладин савет програма „Човек и биосфера“ донео је у јуну 2017. године одлуку о упису „Бачког подунавља“ на Листу резервата биосфере, чиме је Р. Србија добила свој други резерват биосфере, после „Голије-Студенице“. На недавно одржаном 12. заседању Међувладиног комитета за очување нематеријалне културне баштине, почетком децембра

2017. године на јужнокорејском острву Ђеђу, „Коло-традиционална народна игра“ уписана је на Репрезентативну листу нематеријалне светске баштине Унеска, што је, након „Славе“, други упис добра из Р. Србије на ову листу.

Р. Србија је после усвајања Њујоршке декларације о избеглицима и мигрантима, септембра 2016. године у Генералној скупштини Уједињених нација и потписивања Споразума између УН и Међународне организације за миграције, исказала спремност да учествује у даљем преговарачком процесу у циљу формулисања предлога за Глобални договор о избеглицима и мигрантима, јер сматра да само координирана активност и удружени напори свих држава чланица УН могу довести до суштинског помака у решавању избегличко-мигрантске кризе.

Србија је до 1. новембра 2017. године представила своје извештаје у Комитету за права детета и у Комитету за политичка и грађанска права. Експерти из Србије учествују у раду Комитета за заштиту инвалида, Поткомитета против тортуре и Комитета за заштиту од присилних нестанака. Србија ће и убудуће настојати да пружа свој допринос афирмацији идеје људских права, на првом месту путем унапређивања људских права својих грађана, као и учешћем у механизмима и телима УН и другим међународним организацијама.

Србија ће у јануару 2018. проћи кроз трећи циклус Универзалног периодичног прегледа у Савету за људска права УН.

Народна скупштина Републике Србије је 29. маја 2017. године усвојила Закон о потврђивању Споразума о статусу и функцијама Међународне комисије за нестала лица, који је ступио на снагу 20.08.2017. године.

Организација за европску безбедност и сарадњу

Р. Србија (СРЈ) је држава учесница ОЕБС од 10. новембра 2000. године, а 27. новембра 2000. године, на састанку Министарског савета ОЕБС у Бечу, потписивањем основних докумената ОЕБС прихватила је све норме, стандарде и обавезе које из тих докумената произилазе. Р. Србија активно учествује у раду ОЕБС у све три димензије – војно-политичкој, економско-еколошкој и људској, као и у Парламентарној скупштини ОЕБС. Као земља на путу приступања ЕУ, посвећена је сарадњи са ОЕБС посебно када је реч о процесу реформи и постизању високих демократских стандарда, помирења и решавања других питања.

Током 2017. године, Р. Србије је активно учествовала у раду све три димензије ОЕБС. У трећем тромесечју 2017. године (од септембра до децембра) Р. Србија је председавала Форумом за безбедносну сарадњу ОЕБС.

Делегација Р. Србије на челу са ППВ и МСП И. Дачићем је учествовала на Министарском састанку ОЕБС 7. и 8. децембра 2017. године у Бечу. На овом састанку је усвојено шест министарских одлука и једна министарска изјава.

ППВ и МСП И. Дачић је, такође, учествовао на неформалном састанку министара спољних послова у Мауербаху, 11. јула 2017. године, на којем је усвојена одлука о именовању Томаса Гремिंगера из Швајцарске за новог генералног секретара ОЕБС. Поред поменуте одлуке, овом приликом су усвојене одлуке о именовању шефова О-ДИХР (А. Гисладотир, Исланд), ВКНМ (Л. Занијер, Италија) и Представника ОЕБС за слободу медија (Х. Дезир, Француска).

Савет Европе

Р. Србија је чланица Савета Европе од 3. априла 2003. године и чланица је 78 конвенција Савета Европе, док је девет потписала али их још није ратификовала.

У оквиру СЕ је преостала постпријемна мониторинг процедура над Србијом коју спроводи Парламентарна скупштина СЕ (ПССЕ), док је у оквиру Комитета министара СЕ укинута у марту 2015. год. Због напретка који је остварен у испуњавању преузетих обавеза ПССЕ, треба очекивати да Србија током 2018. из фазе редовног мониторинга пређе у фазу тзв. постмониторинг дијалога.

Р. Србија је чланица 12 парцијалних споразума Савета Европе. Парцијални споразуми представљају факултативни облик окупљања држава које посебан интерес исказују за одређену област активности СЕ.

СЕ је ангажован на КиМ у областима владавине права, изградње институција, заштите људских и мањинских права, посебно кроз контролу примене конвенција СЕ, јачања и обуке правосудних органа, институције омбудсмана, НВО и цивилног друштва, заштите културног и верског наслеђа, што је од посебног значаја за Р. Србију. СЕ на КиМ спроводи више програма сарадње. Оперативно функционише преко Канцеларије у Приштини.

ППВ и МСП И. Дачић је учествовао на 127. Министарском састанку СЕ, 19. маја 2017. године у Никозији и том приликом имао иступање на тему „Оснаживање демократске безбедности у Европи“.

Р. Србија придаје велики значај примени програма Савета Европе у Србији, укључујући и Заједничке програме између СЕ и ЕУ, за чију реализацију је непосредно надлежна Канцеларија СЕ у Београду.

Савет Европе је до сада реализовао велики број програма у Србији, од којих је знатан број остварен у сарадњи са ЕУ, у форми такозваних заједничких програма или пројеката (већински финансирани од стране ЕУ). Велики број пројеката има регионални карактер, а често су корисници програма земље из региона ЈИЕ. У Србији је 2. марта 2017. године званично започела реализација заједничког ЕУ и СЕ програма за западни Балкан и Турску „Horizontal facility“. Циљ овог, трогодишњег програма (мај 2016 – мај 2019) је да се пружи помоћ властима у Југоисточној Европи у усклађивању са европским стандардима у три кључне области: спровођење правде; борба против привредног криминала; и борба против дискриминације и заштита права рањивих група. Буџет програма “Horizontal facility” износи 25 милиона евра, од чега је Европска унија обезбедила 20 милиона евра, а Савет Европе 5 милиона евра.

Бранко Лубарда, професор Правног факултета Универзитета у Београду, је судија из Србије у Европском суду за људска права у Стразбуру. Ту функцију је преузео у априлу 2015. године.

3.31.3. Контрола наоружања

Преглед стања

У складу са својим спољнополитичким и безбедносним циљевима и приоритетима, Р. Србија усклађује своје активности и законодавство са међународном регулативом у овој области. Доследно поштује међународне обавезе и стриктно их спроводи. Р. Србија је ратификовала највећи број међународних уговора и конвенција из ове области.

Народна скупштина Р. Србије је 29. октобра 2014. године ратификовала Уговор о трговини наоружањем (АТТ), чиме је Р. Србија постала једна од држава која је ратификовала АТТ пре његовог ступања на снагу 24. децембра 2014. године.

Усвајањем Закона о извозу и увозу робе двоструке намене (2013) и Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме (2014), Р. Србија је ускладила своје законодавство из ове области са новим стандардима ЕУ, примењујући међународне споразуме, конвенције и режиме којима је у међувремену приступила. Одредбе Заједничке позиције 944/2008 ЕУ унете су у највећој мери у Закон о извозу и увозу наоружања и војне опреме.

Нови Закон о оружју и муницији ступио је на снагу 4. марта 2015. године, а његова примена је почела након истека годину дана од ступања на снагу, односно од марта 2016. године.

Закључком Владе из априла 2008. године покренут је преговарачки механизам за приступање Р. Србије међународним контролним извозним режимима (Васенарски аранжман - WA, Група нуклеарних снабдевача - NSG, Режим контроле ракетне технологије - MTCR, Аустралијска група - AG). Р. Србија је регулисала статус у Групи нуклеарних снабдевача (NSG) 29. априла 2013. године. Настављена је процедура за приступање Васенарском аранжману (WA), која је отпочела марта 2010. године и која још увек није окончана. Р. Србија је 6. марта 2017. године поднела формалан захтев за чланство у Аустралијској групи.

Р. Србија је дала значајан допринос усвајању и примени Споразума о подрегионалној контроли наоружања, који је потписан у Фиренци, 14. јуна 1996. године, у складу са чл. IV Анекса 1-Б Дејтонско-Париског Оквирног споразума за мир у БиХ. У двадесетогодишњем периоду примене овог споразума правовремено је извршила све обавезе и дала суштински допринос унапређењу његове примене. У току је нова фаза примене овог споразума, која је почела 01. јануара 2015. године након што је укинута функција Личног изасланика председавајућег ОЕБС за чл. IV и успешно завршена фаза преноса власништва на стране Споразума.

Након што су реализоване прве две фазе Пројекта нуклеарне декомисије Института Винча (Пројекат VIND), односно трансфер обогаћеног уранијума у земљу порекла (Руску Федерацију), који је Влада Р. Србије покренула 2002. године, уз подршку Међународне агенције за атомску енергију (IAEA), Србија се придружила групи земаља на чијој се територији више не налази обогаћени уранијум.

У складу са препорукама из Резолуције СБ УН 1810 (2008), Р. Србија је 19. априла 2012. године, као прва држава у региону Југоисточне Европе и пета држава чланица УН, усвојила Национални акциони план за примену Резолуције СБ УН 1540 (2004), која се односи на неширење оружја за масовно уништавање. Крајем децембра 2012. године формирана је и радна група за његову примену, којом председава представник МСП. У РГ се налазе представници свих осталих министарстава и агенција у чијој надлежности је примена обавеза из Националног акционог плана. Процедура усвајања новог Националног акционог плана за примену Резолуције 1540 за следећи петогодишњи период је у завршној фази.

Народна скупштина Р. Србије је 8. новембра 2017. године ратификовала Конвенцију о нуклеарној безбедности (Convention on nuclear safety) и Заједничку конвенцију о сигурности управљања истрошеним нуклеарним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом (Joint Convention on the Safety of Spent Fuel Management and on the Safety of Radioactive Waste Management).

Процедура ратификације Додатног протокола уз Споразум о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја је у току.

Административни капацитети

Област контроле наоружања, разоружања и непролиферације покрива Одељење за заједничку безбедносну и одбрамбену политику ЕУ, безбедносне изазове, контролу наоружања и војну сарадњу, који је у саставу Сектора за безбедносну политику Министарства спољних послова. Према постојећој систематизацији, у Одељењу има укупно 11 радних места, од чега су 9 дипломатска и 2 административна, с тим да ову област прати троје дипломата, један млађи саветник и један административни радник.

3.31.4. Спровођење рестриктивних мера и економских санкција

Преглед стања

У складу са чланом 16. Устава Републике Србије, међународне мере ограничавања које су на основу резолуција СБ УН уведене према државама, ентитетима, појединцима и другим субјектима, примењују се директно од стране надлежних органа Р. Србије. Када је то предвиђено одредбама наведених резолуција, извештај о примени рестриктивних мера се усваја од стране Владе Р. Србије и доставља надлежном комитету СБ УН.

Народна скупштина Р. Србије је 4. фебруара 2016. године усвојила Закон о међународним мерама ограничавања, који је и објављен у „Службеном гласнику РС“ број 10/2016. У складу са новим Законом, одлуку о увођењу и примени међународних мера ограничавања доноси Влада на предлог МСП. Том одлуком се утврђује основ за увођење ових мера, врста међународне мере ограничавања, начин њихове примене, обавезе за поступање надлежних органа, време примене мере и др.

Народна скупштина Р. Србије усвојила је Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма 20. марта 2015. године. Законом су прописане радње и мере за ограничавање располагања имовином означених лица, надлежност државних органа за примену тих мера, као и права и обавезе физичких и правних лица у примени одредаба овог закона. У складу са овим Законом, по посебној процедури уређује се област ограничавања располагања имовином лицима која се налазе на листама лица утврђеним на основу резолуција СБ УН.

Народна скупштина је 14.12.2017. године усвојила Закон о изменама и допунама Закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма. Измене и допуне Закона су извршене у складу са Извештајем Комитета Савета Европе Манивал, а у циљу бољег спровођења одредби закона.

За разлику од претходног законског решења, које је предвиђало неопходност транскрипције имена са листе УН у ћирилично писмо, новим одредбама је прописано да се листа означених лица донета од стране СБ УН и других међународних организација у којима је Р. Србија члан преузима у оригиналу на енглеском језику и објављује на интернет страници Управе за спречавање прања новца.

Такође, Министарство надлежно за спољне послове дужно је да обавештење о свакој промени на листи означених лица од стране СБ УН и других међународних организација у којима је Р. Србија члан, у најкраћем могућем року достави министарству надлежном за унутрашње послове, Управи за спречавање прања новца, Управи царина, Агенцији за привредне регистре, Републичком јавном тужилаштву, Народној банци Србије и органима надлежним за безбедносне и обавештајне послове.

Административни капацитети

Примена међународних мера ограничавања, које се односе на забрану извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене, спада у надлежност Одељења за заједничку безбедносну и одбрамбену политику ЕУ, безбедносне изазове, контролу наоружања и војну сарадњу у оквиру Сектора за безбедносну политику МСП.

Имајући у виду постојећи законодавни оквир, спровођење рестриктивних мера, односно увођење ембарга на извоз наоружања појединим земљама, у складу са релевантним резолуцијама СБ УН, остварује се на основу Закона о увозу и извозу робе двоструке намене, Закона о увозу и извозу наоружања и војне опреме, подзаконских аката и осталих прописа из ове области, као и новог Закона о међународним мерама ограничавања.

Надзор над применом Закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма врши Управа за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа). Уколико утврди постојање неправилности или незаконитости у примени овог закона, Управа може захтевати отклањање неправилности и недостатака у року који сама одреди, поднети захтев надлежном органу за покретање одговарајућег поступка као и предузети одговарајуће мере и радње у складу са законом.

Недостатак људских капацитета и веома обиман делокруг рада представља проблем у раду Управе. Европска комисија, као и друге међународне организације које прате мере и радње које државе предузимају у области борбе против прања новца и финансирања тероризма, указују на проблем недостатка ресурса за ефикаснији рад Управе, посебно због броја различитих послова које врши, а који је значајно већи у односу на међународне стандарде у овој области.

Од августа 2017. године у Управи је систематизовано 29 радних места, односно 37 државних службеника (тренутно је запослено 25 извршилаца и три лица на положају). У току је конкурс за пријем једног извршиоца. С обзиром на актуелну забрану запошљавања у јавном сектору и недостатак средстава у буџету, не постоји могућност спровођења планираних активности у пуној мери.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Управа за спречавање прања новца о свакој промени на листи означених лица донетих од стране СБ УН и других међународних организација у којима је Р. Србија члан обавештава физичка и правна лица која су дужна да примењују радње и мере за спречавање финансирања тероризма у складу са Законом о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма. Министар надлежан за послове финансија, на предлог Управе, прописује начин обавештавања физичких и правних лица.

3.31.5 Заједничка безбедносна и одбрамбена политика

Ангажовањем припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама под мандатом Европске уније, у оквиру концепта Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ (ЗБОП), Р. Србија се интегрише у ову важну област активности Европске уније, што има повољан утицај на укупан процес европских интеграција Р. Србије. Операционализацијом партнерства по стандардима и обавезама које проистичу из ЗБОП, Р. Србија, у значајној мери, наставља да доприноси интензивирању дијалога и убрзању процеса остваривања чланства у Европској унији.

Као одраз признања за досадашње учешће Србије у операцијама за управљање кризама, ЕУ је изразила спремност да са Србијом додатно продуби војне односе и кон-

солидује међусобну комуникацију, те је у септембру 2017. Р. Србији отворила могућност да упути официра за везу у Војни штаб ЕУ. Нотификација националног официра за везу извршена је 7. новембра 2017. у Бриселу, симболичном предајом писма представницима Војног штаба ЕУ. Обострано је оцењено да ће овај нови вид односа, односно комуникације са војним структурама ЕУ, допринети даљем јачању сарадње у домену ЗБОП.

Припадници МО и ВС учествују у четири операције/мисије ЕУ за управљање кризама - војној операцији ЕУ против пирата EUNAVFOR ATALANTA (2012-), мисији ЕУ за обуку сомалијских снага безбедности EUTM Somalia (2012-), мисији за обуку ОС Малија EUTM Mali (2014-) и мисији ЕУ за обуку војних и безбедносних снага Централноафричке Републике (EUTM RCA).

Административни уговор између Министарства одбране Р. Србије и Европске одбрамбене агенције потписан је 13. децембра 2013. године. Сарадња са ЕОА доприноси унапређењу војних и одбрамбених способности Р. Србије, јачању домаће наменске индустрије, истраживачких потенцијала српских института, као и технолошке модернизације оружаних снага. Сарадња се тежишно реализује у оквиру пројеката који се односе на „Супротстављање импровизованим експлозивним направама” (C-IED), „Обезбеђење сателитских комуникација” и „Јединствено европско небо” – (Single European Sky – Air Traffic management Research, SESAR).

У складу са предлогом Министарства одбране да се започне са процедуром која претходи ангажовању Р. Србије у Концепту борбених група ЕУ, Влада Републике Србије је 10. јула 2015. године усвојила Закључак о приступању Концепту борбених група ЕУ. Планирано је да прво ангажовање декларисаних јединица ВС буде извршено у склопу борбене групе HELBROC, коју предводи Република Грчка, у првој половини 2020. године. Усаглашено је да Р. Србија учествује са следећим капацитетима: вод војне полиције, тим за цивилно-војну сарадњу, до 5 штабних официра и национални елемент подршке (НЕП). Ноту о приступању БГ ЕУ HELBROC потписао је начелник Генералштаба ВС на маргинама састанка Војног комитета ЕУ који је одржан новембра 2016. године. Наведену Ноту о приступању потписале су и остале државе учеснице (Бугарска, Румунија, Кипар, Грчка и Украјина).

Учешће у цивилним мисијама

Укључење Р. Србије у цивилне мисије Европске уније за управљање кризама представља једно од важних питања у оквиру Поглавља 31 – спољна, безбедносна и одбрамбена политика.

Доношењем Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије 2009 („Службени гласник“ бр. 88/09), створен је правни основ за учешће Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама. Друге снаге одбране, у смислу овог закона, су запослени у Министарству одбране, Министарству унутрашњих послова и другим органима државне управе, особље цивилне заштите и лица која се могу ангажовати на пословима пружања помоћи у оквиру мултинационалних операција, односно пружању хуманитарне помоћи угроженим државама у кризним ситуацијама, као и материјални потенцијал Р. Србије.

Током 2015, на нивоу Министарства одбране је формирана Радна група која је радила на изради Нацрта закона о изменама и допунама Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Р. Србије (у даљем тексту: Нацрт закона). Радна група је закључила да постојећи законски оквир омогућава учешће Р. Србије у цивилним мисијама, због чега се у Нацрту закона није

посебно нагласило учешће у цивилним мисијама, јер се под термином мултинационалне операције подразумевају и цивилне и војне мисије. Такође, имајући у виду мултидимензионалност савремених мултинационалних операција, друге снаге одбране не морају бити ангажоване само у цивилним мисијама, већ се могу ангажовати у војним, цивилним и цивилно-војним мисијама, због чега се у Закону користи термин мултинационалне операције без улажења у њихову детаљнију поделу.

Почетак учешћа у цивилним мисијама остаје и даље један од најважнијих приоритета у наредном периоду. У оквиру Преговарачке групе за Поглавље 31 у марту 2016. године формирана је Подгрупа задужена за обезбеђење законског оквира и јачање институционалних капацитета за учешће Р. Србије у цивилним мисијама Европске уније. Улогу координатора ове Подгрупе има Министарство одбране. Током 2017. Подгрупа је имала више састанака, на којима су дефинисани правци даљег рада на стварању капацитета за слање цивила у мировне операције.

Влада Р. Србије је маја 2017. Закључком усвојила Извештај о потреби успостављања националног законодавног оквира и институционалних капацитета за учешће цивилних структура из Републике Србије у мултинационалним операцијама и задужила Министарство спољних послова да, у сарадњи са Подгрупом Министарства одбране и Војске Србије задуженом за обезбеђивање законског оквира и јачање институционалних капацитета за учешће Р. Србије у цивилним мисијама ЕУ, започне рад на изради Акционог плана за стварање капацитета за упућивање цивила у мултинационалне операције. Министарство спољних послова, је у сарадњи са Подгрупом, завршило рад на изради Акционог плана и започело процедуру његовог усвајања. Очекује се да Влада Републике Србије усвоји Акциони план, до краја 2017. године

3.31.6 Мере безбедности и тајни подаци

Преглед стања у 2017. години

Законодавни оквир

Закон о тајности података, који је усвојен 16.12.2009. године, има за циљ да уреди јединствен систем одређивања и заштите тајних података који су од интереса за националну и јавну безбедност, одбрану, унутрашње и спољне послове Р. Србије, као и заштиту страних тајних података, приступ тајним подацима и престанак њихове тајности, надлежност органа и надзор над спровођењем овог закона, те одговорност за неизвршавање обавеза из овог закона и друга питања од значаја за заштиту тајности података. Истовремено, прописује критеријуме на основу којих се дефинишу овлашћена лица за одређивање тајности података, начин означавања степена тајности, као и да се прецизно утврде рокови и услови престанка тајности података. Наведени закон дефинисао је и да Канцеларија Савета за националну безбедност и заштиту тајних података (Канцеларија Савета) представља национални безбедносни орган а њене надлежности ближе су уређене чланом 87. Закона. Иначе, Закон о тајности података до сада није мењан.

Подзаконски акти предвиђени Законом о тајности података, су углавном донети и створени су услови за почетак њихове примене крајем 2014. године. Недостаје део прописа који дефинише поступање са тајним подацима у електронској форми, пре свега у контексту акредитације система у којима би се радило са тајним подацима како су они дефинисани чланом 8. Закона о тајности података.

Међународна сарадњу о области тајности података, дефинисана је споразумима који су потврђени у Народној скупштини, пре свих Споразум између Владе Републике Србије и Организације северноатлантског пакта (НАТО) о безбедности информација и кодекса о поступању и Споразум између Републике Србије и Европске уније о безбедносним процедурама за размену и заштиту тајних података, као и билатерални споразуми са: Републиком Бугарском, Словачком Републиком, Чешком Републиком, Републиком Словенијом, Босном и Херцеговином, Републиком Македонијом, Краљевином Шпанијом, Руском Федерацијом, Републиком Пољском, Румунијом и Републиком Кипар. Убрзо се очекује потписивање споразума са Републиком Француском и Републиком Португалијом.

Такође, на основу потреба које су исказали органи јавне власти у Р. Србији у циљу стварања међународног оквира за проширивање сарадње на плану размене и заштите тајних података, Канцеларија Савета предузела је мере у вези са закључивањем уговора на билатералном нивоу са Савезном Републиком Немачком, Републиком Италијом и Мађарском. Такође, начињени су иницијални контакти у правцу успостављања сарадње на овом плану са Народном Републиком Кином, Уједињеним Арапским Емиратима, Великим Војводством Луксембург, Републиком Хрватском и Црном Гором.

Институционални оквир

У складу са Законом о министарствима, Министарство правде, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на припрему прописа о тајности података, као и за надзор над применом тог закона и подзаконских прописа донетих на основу тог закона.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде образована је Група за надзор над тајношћу података као ужа унутрашња јединица, изван сектора и Секретаријата. Група обавља послове који се односе на праћење стања у области заштите тајних података; учествује у припреми прописа који се односе на тајност података; учествује у припреми мишљења Министарства на предлоге прописа других државних органа у области заштите тајних података; непосредно врши инспекцијски надзор органа јавне власти у области заштите тајних података, итд.

У складу са Законом о тајности података, одређене послове спровођења и контроле примене Закона и надзор над спровођењем Закона обавља Канцеларија Савета, као стручна служба Владе Р. Србије, док надзор над спровођењем Закона и прописа донетих на основу Закона врши министарство надлежно за правосуђе.

Канцеларија Савета обавља и послове везане за размену тајних података са другим државама, односно међународним организацијама. У свим до сада потврђеним међународним споразумима, Канцеларија Савета је, испред Р. Србије, означена као национални безбедносни орган који је успоставио Централни регистар за стране тајне податке и стара се над поштовањем међународно прихваћених обавеза у области размене и заштите тајних података.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Нема ниједан текући пројекат подржан од неког донатора.

Планиране мере за период 2018 – 2021

Законодавни оквир

Предвиђено је да ће се до краја 2018. године донети Закон о изменама и допунама Закона о тајности података, чији ће носилац, као ресорно министарство, бити Министарство правде. Планирано је да се прецизирају важеће одредбе о одређивању степена тајности, поступку за издавање сертификата за приступ тајним подацима, примени општих и посебних мера заштите тајних података, надлежностима органа који поступају у спровођењу и надзору над спровођењем закона, као и да се изврше и друге измене у складу са упоредним искуствима и међународним стандардима у области тајности података, посебно релевантним прописима Европске уније.

После измене Закона о тајности података извршиће се ревизија сада важећих подзаконских аката, па ће се у току 2018. и 2019. године, извршити и одговарајуће измене ових аката, како би се и они усагласили са законским изменама.

Планира се даља међународна сарадња у циљу закључења већег броја билатералних уговора о размени тајних података.

У наредном периоду планира се предузимање мера и активности за успостављање националног система заштите тајних података компатибилног са међународним стандардима и системима Европске уније и унапређење сарадње са међународним организацијама у области заштите тајних података и развој националних капацитета сајбер одбране и безбедности.

Усклађивање прописа Републике Србије са Одлуком Савета од 23. септембра 2013. године о безбедносним прописима за заштиту тајних података ЕУ (2013/488/ЕУ) и са Одлуком Комисије од 13. марта 2015. године о безбедносним прописима за заштиту тајних података ЕУ (2015/444) очекује се у наредним годинама, и зависиће у доброј мери од горе наведених измена и допуна Закона о тајности података.

Институционални оквир

Планирана је промена организационих јединица Министарства правде која ће омогућити ангажовање већег броја људи на обављању послова, конкретно са постојеће Групе за надзор над тајношћу података повећање на Одсек као организациону јединицу. Због садашњих ограничења повећања броја запослених у државних органима, оваква активност је предвиђена у наредним годинама.

Промена статуса и организационе структуре неопходни су и када је у питању Канцеларија Савета, а посебно у делу који се односи на послове информационе безбедности по питању рада са тајним подацима.

Административни капацитети

У складу са наведеним планирано је ангажовање нових запослених са високом стручном спремом на неодређено време, посебно за област информационе и индустријске безбедности, како у Министарству правде, тако и у Канцеларији Савета.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или	Рок за утврђивање /усвајање

			посебна организација	од стране владе /министарства
1	2017-676	Закон о изменама и допунама Закона о тајности података	МП	2018/IV
Celexi: 2:32015D0444(није номинован) 2:32013D0488(преведен)				

3.32. ФИНАНСИЈСКИ НАДЗОР

3.32.1. Интерна финансијска контрола у јавном сектору

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Законодавни оквир за интерну финансијску контролу у Републици Србији (у даљем тексту: ИФКЈ) утемељен је на стандардима Међународне организације врховних ревизорских институција - Смерницама за интерне контроле у јавном сектору (INTOSAI) и стандардима Међународног оквира професионалне праксе (IPPF) Института интерних ревизора, и базиран је на следећим прописима:

- Закон о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13-исправка, 108/13, 142/14, 68/15-др. закон, 103/15 и 99/16 - у даљем тексту: Закон о буџетском систему);
- Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору („Службени гласник РС”, бр. 99/11 и 106/13 – у даљем тексту: Правилник ФУК);
- Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору („Службени гласник РС”, бр. 99/11 и 106/13 - у даљем тексту: Правилник ИР);
- Правилника о условима, начину и поступку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору („Службени гласник РС”, број 9/2014, у даљем тексту: Правилник о сертификацији).

У мају месецу 2017. године Влада је усвојила Стратегију развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији за период 2017-2020. године („Службени гласник РС”, број: 51/2017 - у даљем тексту: Стратегија ИФКЈ) са пратећим Акционим планом за период 2017-2018. године.

Крајем 2016. године ЦЈХ је извршила ажурирање Приручника за ФУК, односно материјала који служи за обуку руководиоца и запослених у јавном сектору.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Послови Централне јединице за хармонизацију (ЦЈХ) обављају се у оквиру Сектора за интерну контролу и интерну ревизију (у даљем тексту: Сектор) Министарства финансија. У августу месецу 2017. године донет је нови Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија којим су систематизована 3 нова радна места у Сектору и то: млађи координатор из области ФУК, млађи координатор из области ИР и водећи координатор из области ФУК и ИР. У складу са наведеним изменама, у Сектору је тренутно систематизовано тринаест радних места, и то: помоћник министра, пет службеника у Одсеку за хармонизацију ФУК, пет службеника у Одсеку за хармонизацију ИР, водећи координатор из области ФУК и ИР и референт. Тренутно је попуњено девет радних места.

У последњих годину дана, у области финансијског управљања и контроле, одржано је седам циклуса основних, петодневних обука, које је прошло 379 учесника са централног и локалног нивоа. Одржано је и шест радионица за укупно 200 руководиоца и ФМС координатора са темама: управљачка одговорност, управљање ризицима, израда пословних процедура итд.

У области интерне ревизије, ЦЈХ је организовала практичне обуке за обављање интерне ревизије код 52 корисника јавних средстава, за 88 кандидата, у поступку стицања звања овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору. Теоријски део седмодневне обуке похађало је 132 полазника. У три испитна рока, испит је положило 70 кандидата и тиме стекло звање овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору. До средине 2017. године у јавном сектору је сертификовано укупно 348 интерних ревизора.

Одржана је конференција на тему: „Значај интерних контрола за ефикасно и ефективно спровођење јавних набавки“ са преко 70 учесника, уз подршку Државне ревизорске институције и Управе за јавне набавке.

У октобру 2017. године, одржана је конференцији поводом доношења Стратегије ИФКЈ. Конференцију је организовало Министарство финансија у координацији са Министарством државне управе и локалне самоуправе и Министарством за европске интеграције, као носиоцима највећег броја реформских активности планираних наведеном стратегијом.

У јуну месецу 2017. године започела је имплементација Твининг пројекта „Подршка даљем развоју Интерне финансијске контроле у јавном сектору“, са Министарством економије и финансија Републике Француске као партнерском институцијом. Пројекат ће трајати 24 месеца, а његова укупна вредност је два милиона евра. Пројекат се финансира из фонда за претприступну помоћ Европске уније (ИПА 2013) и кофинансира од стране Републике Србије. Општи циљ овог пројекта је успостављање модерног и ефикасног система управљања јавним финансијама на свим нивоима власти.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.32. ФИНАНСИЈСКИ НАДЗОР 3.32.1. Интерна финансијска контрола у јавном сектору и спољна ревизија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1	2017-658	Правилник о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упуштима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору	МФ	2018/IV
2:INTOSAI Standards				
2	2017-659	Правилник о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору	МФ	2018/IV
2:INTOSAI Standards				

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/ административних капацитета

У наредном периоду, ЦЈХ ће наставити са процесом унапређења својих кадровских капацитета, пре свега запошљавањем одговарајућег стручног кадра, односно попуњавањем упражњених радних места.

У оквиру Твининг пројекта, биће сагледани институционални и административни капацитети ЦЈХ ради давања препоруке за њихово унапређење.

3.32.2. Екстерна ревизија

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Законодавни оквир Државне ревизорске институције уређен је Законом о Државној ревизорској институцији, донетим новембра 2005. године („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 54/07). Измене и допуне овог Закона су усвојене у фебруару 2010. године, („Службени гласник РС“, бр. 36/10) како би се побољшале зараде чланова Савета Државне ревизорске институције и врховних, овлашћених и државних ревизора, пошто је регрутовање кадра било веома отежано. Закон о државној ревизорској институцији, који уређује положај и делокруг рада Државне ревизорске институције (ДРИ), израђен је на основу Лимске декларације о смерницама за начела ревизије, Мексичке декларације о независности, Међународних стандарда врховних ревизорских институција (ISSAI оквир), стандарда Међународне организације врховних ревизорских институција (стандарди INTOSAI), Европских смерница за примену INTOSAI стандарда и Етичког кодекса INTOSAI за ревизоре у јавном сектору. Закон обезбеђује висок степен

функционалне, оперативне и финансијске независности. Стручњаци из Твининг пројекта „Јачање капацитета Државне ревизорске институције“ су током 2015. године спровели оцену Закона о ДРИ, ради идентификовања потенцијалних недостатака и обезбеђивања основа за даљу хармонизацију са претходно наведеним применљивим међународним стандардима, у складу са одговарајућим делокругом и степеном стручности. Резултати ове оцене одражени су у новом Стратешком плану Државне ревизорске институције за период 2016 – 2020. године.

Институција је пуноправна чланица INTOSAI (Међународна организацијом врховних ревизорских институција) од новембра 2008. године. Од јуна 2009. године је пуноправна чланица EUROSAI (Европска организација врховних ревизорских институција). Такође, Институција је чланица Мреже врховних ревизорских институција држава кандидата и потенцијалних кандидата за чланство у ЕУ и Европског ревизорског суда од августа 2010. године.

Поред чланства у INTOSAI и EUROSAI, ДРИ је чланица EUROSAI Радне групе за ревизију и етику, Радне групе за ИТ, Радне групе за ревизију средстава додељених за непогоде и катастрофе, Радне групе за ревизију општина, као и чланица INTOSAI Радне групе за јавне набавке и активно учествује у њиховом раду. Институција редовно прати и у складу са својим могућностима присуствује конгресима, семинарима и обукама у организацији INTOSAI и EUROSAI.

ДРИ је донела Стратешки план Државне ревизорске институције за период 2011 – 2015. године („Службени гласник РС“, бр. 100/11). Овим стратешким планом одређени су правци развоја ДРИ. Стратешким планом је утврђена визија, мисија, као и суштинске вредности којима ће се ДРИ руководити у будућем раду. Коришћењем Оквира за мерење учинка INTOSAI, израђен је Извештај о прегледу спровођења Стратешког плана ДРИ за период 2011-2015. године.

Потом је, у складу са Приручником за стратешко планирање који је припремила Развојна иницијатива INTOSAI (IDI), ДРИ израдила и усвојила Стратешки план за период 2016-2020. године, који садржи следеће опште циљеве: 1) пружање квалитетних ревизорских услуга у складу са ISSAI стандардима; 2) чување независности и одговорности ДРИ; 3) јачање организационих и управљачких капацитета; 4) јачање партнерских односа са заинтересованим странама ради побољшања репутације и утицаја ДРИ. Све релевантне заинтересоване стране, укључујући и Народну скупштину, биле су консултоване током израде новог Стратешког плана.

Ради спровођења Стратешког плана, израђен је и Акциони план за његово спровођење. За сваку појединачну активност планирану Акционим планом именована су и одговорна лица за њихово спровођење.

Усвајањем 2015. године, Приручника/Методолошких смерница за ревизију финансијских извештаја и правилности пословања, као и Приручника/Методолошких смерница за ревизију сврсисходности пословања, створени су услови за ефикасније и квалитетније спровођење надлежности Државне ревизорске институције. Током 2016. и 2017. године, ДРИ је донела низ аката, у сврху спровођења ревизије (Упутство за послеревизиони поступак; Смернице за оцену облика кршења обавезе доброг пословања субјеката ревизије; Инструкцију за израду извештаја о ревизији финансијских извештаја и правилности пословања; Контролне листе за контролу квалитета ревизије

финансијских извештаја и правилности пословања; Нове примере изгледа извештаја о ревизији (у складу са ревидираним Међународним стандардом ревизије - ISA 700)).

Поред тога, ДРИ редовно прати INTOSAI стандарде и, у складу са изменама, врши ажурирање својих интерних аката.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Пословник Државне ревизорске институције („Службени гласник РС“, бр. 09/09) донет је 2009. године и њиме се ближе уређује одлучивање, начин рада и вршење послова у Државној ревизорској институцији. Уколико дође до измене Закона о државној ревизорској институцији, сходно томе ће се вршити измене и Пословника Државне ревизорске институције.

Институција има председника Институције, потпредседника, Савет, ревизорске службе и пратеће службе.

Савет има пет чланова, и то: председника, потпредседника и три члана. Председник Савета је истовремено председник Институције. Председник Институције је генерални државни ревизор и руководица у Институцији.

Ревизорске службе којима руководе врховни државни ревизори организоване су у седам сектора и то: Сектор за ревизију буџета и буџетских фондова, Сектор за ревизију буџета локалних власти, Сектор за ревизију организација обавезног социјалног осигурања, Сектор за ревизију јавних предузећа, Сектор за ревизију Народне банке Србије, Сектор за ревизију сврсисходности пословања и Сектор за методологију ревизије и контролу квалитета.

Пратеће службе, којима руководи секретар Институције, организоване су у оквиру служби за подршку ревизији: Служба за правне и опште послове, Служба за људске ресурсе, Служба за финансије и рачуноводство и Служба за информационе технологије.

Канцеларија председника Институције је организована као посебна организациона јединица.

Служба за интерну ревизију је организована као посебна организациона јединица.

Самостални извршиоци изван свих унутрашњих јединица обављају послове безбедности и управљања подацима одређеног степена тајности и ревизије информационих система у оквиру ревизије финансијских извештаја.

Крајем 2016. године, у Институцији је оформљена ИПА јединица која се састоји од троје запослених, с обзиром да је Институција корисник децентрализованих сред-

става из Програма ИПА 2013. ИПА јединица није успостављена као формална структура унутар организационе шеме Институције, већ функционише у форми додатних послова које обављају запослени у Институцији. Запослени у ИПА јединици су акредитовани у поступку који је спровео Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније, у оквиру Министарства финансија.

ДРИ тренутно има 314 запослених, при чему је 5 чланова Савета (највише руководство), 277 су запослени који раде на пословима ревизије (од тога је 6 врховних државних ревизора, 20 овлашћених државних ревизора, 33 државна ревизора и 218 запослених који раде на пословима ревизије), 5 запослених у Канцеларији председника и 26 запослених лица на пословима подршке ревизији и 1 лице запослено у Служби за интерну ревизију.

Донета је Стратегија за управљање људским ресурсима ДРИ, чији нацрт је израђен уз техничку помоћ ГИЗ пројекта „Реформа јавних финансија“.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ се односе на усклађивање са релевантним стандардима ЕУ у области финансијског надзора.

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/ административних капацитета

Почетком 2016. године, Институција је поднела Канцеларији за европске интеграције идејни документ за Твининг лајт пројекат "Контрола квалитета ревизије у Државној ревизорској институцији" у циљу пружања даље подршке Институцији (након успешно спроведеног Твининг пројекта јачања капацитета Институције) у увођењу контроле квалитета ревизије у складу са међународним ревизорским стандардима и праксама. Предложено је да пројекат буде финансиран из неалоцираних средстава ИПА 2013, уз неопходно суфинансирање. Институција је званично акредитована за децентрализовано управљање ИПА 23. децембра. Институција је 27. децембра формално доставила Сектору за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ предлог Твининг лајт пројекта "Контрола квалитета у ревизији у Државној ревизорској институцији" на даље поступање. По окончању процедуре за одабир и селекцију твининг партнера, Уговор о Твининг лајт пројекту са ВРИ Летоније потписан је почетком јуна 2017, чија вредност је 250.000 ЕУР.

Наведени Твининг лајт пројекат под називом „Контрола квалитета ревизија у Државној ревизорској институцији“ званично је почео 22. септембра 2017. Као део пројекта, биће израђени Акциони план за увећење и спровођење стандарда везаних за квалитет ревизије. Акциони план обухватиће и припрему процедура и смерница за квалитет ревизија, укључујући све потребне контролне листе и обрасце за спровођење ревизија финансијских извештаја, правилности пословања и сврсисходности пословања,

које ће бити тестиране кроз пилот ревизије. Паралелно са овим, биће одржане практичне обуке и консултације прилагођене потребама ДРИ. Као један од циљева пројеката, наведена је израда Смерница за контролу квалитета и уверавање у квалитет ДРИ, док је предвиђено да наведене Смернице буду усвојене половином 2018. године.

3.32.3. Заштита финансијских интереса Европске уније

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Заштита финансијских интереса Европске уније је у Републици Србији обезбеђена је кроз низ закона и подзаконских аката који су усаглашени са одредбама Конвенције о заштити финансијских интереса Европске заједнице¹⁰⁰ и њеним протоколима, 101, 102, 103 и то:

- Закон о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр и 108/13, 142/14, 68/15 – др.закон, 103/15 и 99/2016);
- Кривични законик („Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05 - испр., 107/05 - испр., 72/09, 111/09 и 121/12, 104/13, 108/14 и 94/16);
- Законик о кривичном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14);
- Закон о одузимању имовине проситекле из кривичног дела („Службени гласник РС“, бр. 32/13 и 94/16);
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције („Службени гласник РС“, број 94/16).
- Закон о одговорности правних лица за кривична дела („Службени гласник РС”, број 97/08);
- Закон о потврђивању Оквирног споразума између Европске комисије и Владе Републике Србије о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима инструмента за претприступну помоћ („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 124/07);
- Уредба о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру компоненте I Инструмента претприступне помоћи (ИПА) – Помоћ у транзицији и изградња институција за период 2007.-2013. године („Службени гласник РС”, број 92/13);
- Уредба о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру компоненте IIb Инструмента претприступне помоћи (ИПА) – програми Прекограничне сарадње са државама корисницама ИПА за период 2007. - 2013. године („Службени гласник РС”, број 92/13);
- Закон о потврђивању Оквирног споразума између Републике Србије и Европске комисије о правилима за спровођење финансијске помоћи Европске уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II), („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 19/14);

- Уредба о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014.-2020. („Службени гласник РС”, број 86/15);
- Одлука о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи Е за ИПА II („Службени гласник РС” број 93/15);
- Стратегија за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније у Републици Србији, за период 2017. - 2020. године;
- Национална стратегија за борбу против корупције за период од 2013. до 2018. године („Службени гласник РС”, број 57/13) и пратећи Акциони план;
- Стратегија истрага финансијског криминала за период од 2015. до 2016. године („Службени гласник РС”, број 43/15).

Закон о буџетском систему финансијску помоћ Европске уније третира као јавни приход који припада буџету Републике Србије, којим се финансирају уставне надлежности Републике и као такав представља полазну законску основу за заштиту финансијских интереса Европске уније у правном систему Републике Србије.

Сви кривичноправни и други релевантни прописи којима се санкционише злоупотреба у поступању и коришћењу средстава из буџета Републике Србије се подједнако односе на средства финансијске помоћи Европске уније.

Европска комисија у извештају са скрининга за преговарачко поглавље 32. Финансијски надзор, као и у документу „Заједничка позиција Европске уније” наводи: *„У погледу заштите финансијских интереса Европске уније, правни оквир Републике Србије је већ хармонизован са релевантним деловима Конвенције о заштити финансијских интереса Европске уније и њена три протокола. Тиме је обезбеђено довољно кривичноправне заштите у овој области. У погледу сарадње и провера на лицу места са истражитељима Европске комисије, Република Србија ће морати да унесе у своје национално законодавство одредбе о чувању доказа и ефикасној сарадњи са истражитељима Комисије.”*

Накнадном анализом Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14) констатовано је да овај законик у глави VII „Докази” садржи одредбе којима се дефинише предмет доказивања, доказне радње, прикупљање, чување и обрада доказног материјала, чиме се испуњава горе поменута препорука.

С тим у вези, указујемо и да је Законом о буџетском систему, одредбом члана 68б, прописано да послове координације активности у области спречавања неправилности и превара у поступању са средствима Европске уније, подршке раду Мреже за сузбијање неправилности и превара, као и координације правне, оперативне и техничке сарадње са Европском канцеларијом за борбу против превара (ОЛАФ) и другим надлежним институцијама Европске комисије, као и административне провере пријављених неправилности у поступању са финансијским средствима Европске уније, обавља Министарство финансија.

У новембру 2016. године Народна скупштина је усвојила Закон о изменама и допунама Кривичног законика којим је ревидирана Глава XXII – кривична дела против привреде, увођењем нових кривичних дела (превара у обављању привредне делатно-

сти, превара у осигурању, проневера у обављању привреде делатности, злоупотреба поверења у обављању привредне делатности, злоупотреба у вези са јавном набавком, злоупотреба у поступку приватизације, закључење рестриктивног споразума, примање мита у обављању привредне делатности, давање мита у обављању привредне делатности) и последичном променом систематизације постојећих.

Такође, усвојен је Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције који нормативно решава питања организационог карактера, неопходних за ефикасну борбу против корупције, организованог, финансијског, привредног и криминала против службене дужности. У циљу ефикасне борбе против корупције, тероризма, организованог, привредног, и криминала против службене дужности редефинисана је организациона структура јавних тужилаштава, судова и полиције, успостављена је ефикасна сарадња полиције, јавних тужилаштава, судова и других државних органа путем службеника за везу; унапређено је решавање нарочито сложених предмета, ојачани су капацитети носилаца правосудних функција и припадника полиције у области финансијских истрага; обезбеђена је континуирана едукације носилаца правосудних функција и полицијских службеника у области финансијских истрага. Тиме је створена основа за системско уређење рада специјалних истражних тимова.

Усвајањем Закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, круг кривичних дела за која се закон примењује је ускађен са новом ситематизацијом кривичних дела у Кривичном закону. Такође, предвиђено је да ако одузимање имовине проистекле из кривичног дела није могуће, биће одузета друга имовина која одговара вредности имовине проистекле из кривичног дела. Уређена је надлежност Јединице за финансијску истрагу, а у циљу испуњавања међународних обавеза у погледу међународне сарадње. Предвиђено је да се у оквиру ове јединице образује се Канцеларија за повраћај имовине која обрађује примљене и послате захтеве у оквиру међународне сарадње, у вези са откривањем и идентификовањем имовине проистекле из кривичног дела, са циљем њеног привременог или трајног одузимања. Са истим циљем, прецизиране су и надлежности Дирекције за управљање одузетом имовином у пружању међународне правне помоћи. Имајући у виду потребу да се побољша ефикасност судског поступка за привремено одузимање имовине, укинут је приговор као правно средство против решења суда којим се одлучује по захтеву јавног тужиоца за привремено одузимање имовине, а задржана је само жалба.

Сви кривичноправни и други релевантни прописи којима се санкционише злоупотреба у поступању и коришћењу средстава из буџета Републике Србије се подједнако односе на средства финансијске помоћи ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У циљу успостављања и јачања институционалних и административних капацитета у области заштите финансијских интереса Европске уније, Министарство финансија је образовало посебну организациону јединицу у свом саставу, која у складу са захтевима Преговарачког поглавља 32 – Финансијски надзор, обавља послове коорди-

нације активности у области спречавања неправилности и превара у поступању са средствима Европске уније, подршке раду Мреже за сузбијање неправилности и превара, као и координације правне, оперативне и техничке сарадње са Европском канцеларијом за борбу против превара (ОЛАФ) и другим надлежним институцијама, као и административне провере пријављених неправилности у поступању са финансијским средствима Европске уније.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија, који је Влада усвојила дана 4. августа 2017. године, у оквиру Сектора за контролу јавних средстава образовано је Одељење за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније (АФКОС). Сагласно поменутом правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија, АФКОС се састоји од две организационе јединице - Групе за поступање по пријављеним неправилностима и сумњама на превару и Групе за анализу података и управљање ризицима са предвиђених 9 извршилаца укупно, од чега је један извршилац начелник овог одељења. Систематизовани број извршилаца је предвиђено да се ангажује постепено и у фазама, с обзиром на чињеницу да је за обављање ових задатака потребан високо квалификовани кадар са специфичним знањем и искуством. У овом тренутку у АФКОС-у запослена су два извршиоца.

Влада Републике Србије је на седници одржаној дана 10. септембра 2015. године донела Одлуку о образовању Мреже за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније („Службени гласник РС”, број 78/15 – у даљем тексту: АФКОС Мрежа). АФКОС Мрежу чине представници следећих институција: Министарства финансија (Пореска управа, Управа за трезор, Управа за спречавање прања новца, Сектор за управљање фондовима Европске уније, Одељење за буџетску инспекцију, Одсек за сузбијање неправилности и превара у поступању са средствима Европске уније) Републичког јавног тужилаштва, Државне ревизорске институције, Агенције за борбу против корупције, Канцеларије за ревизију система управљања средствима Европске уније, Министарства правде и Министарства унутрашњих послова.

Сходно Одлуци Владе о образовању АФКОС Мреже, основни задаци АФКОС Мреже су: сарадња са Министарством финансија – АФКОС-ом у вези са спречавањем неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније, учешће у изради Стратегије и Акционог плана за њено спровођење, прикупљање, праћење и анализирање података о предузетим мерама за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније, иницирање законодавних и других мера са циљем спречавања неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније, јачање међуинституционалне сарадње и размене података између тела чији су представници укључени у рад АФКОС Мреже о пријављеним преварама, корупцији или другим неправилностима, разматрање, давање предлога, мишљења и стручних образложења у вези са свим другим питањима од значаја за спречавање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније.

Одлуком о изменама Одлуке о образовању АФКОС Мреже која је донета на седници Владе одржаној дана 4. маја 2017. године и која је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 43/17, извршена је измена кадровске структуре у смислу ажурирања председника, чланова и заменика чланова, тако што је на месту

председавајућег АФКОС Мреже именован в.д. помоћника министра финансија у Сектору за контролу јавних средстава, док су поред чланова именовани и њихови заменици како би се знало ко ће бити контакт особа у случају спречености члана да буде активно укључен у рад АФКОС Мреже.

ОЛАФ једном годишње организује АФКОС семинар са циљем унапређења сарадње између земаља чланица и земаља кандидата у области заштите финансијских интереса Европске уније, као и размене искустава по питању утицаја нових законодавних иницијатива, сарадње између ОЛАФ-а и надлежних институција, формулисања стратегије за борбу против превара и актуелних изазова који се тичу извештавања о неправилностима.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.32. ФИНАНСИЈСКИ НАДЗОР 3.32.2. Заштита финансијских интереса Европске уније и заштита евра од фалсификовања				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
3	2017-482	Закон о изменама и допунама Кривичног законика	МП	2018/IV
Celexi: 2:32017L1371(није номинован) 2:32013L0040(у процесу превођења) 2:32012L0029(стручно редигован) 2:32011L0093(стручно редигован) 2:32011L0036(стручно редигован) 2:32008L0099(стручно редигован) 2:32004L0081(стручно редигован) 2:32004D0919(стручно редигован)				

3.32.4. Заштита евра од фалсификовања

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Имајући у виду да у Републици Србији не постоје прописи о обавезној употреби машина за проверу аутентичности евро кованица и новчаница пре њиховог пуштања у оптицај, нити је предвиђена обавезна обука за препознавање фалсификата за лица која раде са евро новчаницама и кованицама, домаће законодавство није усклађено са следећим правним актима ЕУ: Одлука Европске централне банке од 7. септембра 2012. године о измени Одлуке ЕЦБ/2010/14 о провери аутентичности и исправности новча-

нича евра и њиховом враћању у оптицај 2012/507/EU *CELEX* 32012D0019(01) и Уредба (ЕУ) Европског парламента бр. 1210/2010 и Савета од 15. децембра 2010. године о провери аутентичности евро кованог новца и поступању са евро кованим новцем неподобним за оптицај *CELEX* 32010R1210.

Република Србија приступила је Међународној конвенцији о сузбијању фалсификовања новца у априлу 2016. године.

Потпуна усклађеност домаћег правног оквира са поменутим прописима ЕУ постићи ће се доношењем прописа Народне банке Србије до краја 2017. године.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У циљу јачања административних капацитета и током 2017. године представници Народне банке Србије редовно су учествовали на семинарима, радионицама и конференцијама које организују Европска унија - централне банке ЕСЦБ, Европска комисија, али и државе чланице ЕУ.

Представници Народне банке Србије учествовали су и на обукама у оквиру подршке коју пружа *TAIEX* програм за Поглавља 24 - Права, слободе и безбедност као и у оквиру Перикле програма 2020.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

Потпуна усклађеност домаћег правног оквира са поменутим прописима ЕУ постићи ће се доношењем прописа Народне банке Србије до краја 2017. године.

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/ административних капацитета

Јачање административних капацитета Народне банке Србије наставиће се кроз сарадњу са Европском централном банком и то достављањем извештаја о фалсификатима евро новчаница откривеним на територији Републике Србије и разменом информација у вези са појавом нових типова фалсификата.

Такође, представници НБС наставиће учешће на семинарима и конференцијама у оквиру програма Перикле 2020.

У периоду јануар - март 2018. године, планирано је учешће представника Народне банке Србије на III Конференцији „Балканска мрежа за заштиту евра“ (у организацији Европске комисије и Хрватске народне банке, у периоду од 20. до 23. марта 2018. године, Дубровник – програм Перикле 2020).

3.33. ФИНАНСИЈСКА И БУЏЕТСКА ПИТАЊА

3.33.1. Традиционална сопствена средства

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Правни оквир који уређује област традиционалних сопствених средстава у Републици Србији чине: Царински закон („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 111/12, 29/15 и 108/16), Закон о општем управном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 33/97 и 31/01 и „Службени гласник РС“, бр. 30/10 и бр. 18/16), Закон о буџету („Службени гласник РС”, бр. 99/16), Уредба о царински дозвољеном поступању с робом („Службени гласник РС”, бр. 93/10, 63/13, 145/14, 95/15, 44/16 и 10/17), Правилник о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна („Службени гласник РС”, бр. 16/16, 49/16 и 107/16) и Правилник о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку („Службени гласник РС”, бр. 7/15, 45/15, 56/15, 88/15, 33/16, 73/16, 79/16, 8/17, 46/17, 69/17 и 83/17).

Одредбе Царинског закона о царинском дугу и обрачуна увозних дажбина у потпуности су усклађене са Уредбом Савета (ЕУ) број 2913/92 о утврђивању Царинског закона Заједнице (чл. 189 – 242), који је замењен Уредбом (ЕУ) број 952/2013 Европског парламента и Савета од 9. октобра 2013. године о утврђивању Царинског кодекса Уније.

Узимајући у обзир да је законодавни оквир за систем сопствених средстава делимично повезан са Преговарачким поглављима: 16 – Опорезивање, 18 – Статистика, 29 – Царинска унија и 32 – Финансијски надзор, детаљнији приказ степена усклађености домаћег законодавног и институционалног оквира са правним тековинама Европске уније биће представљен у поменутих преговарачким поглављима.

Законодавство Републике Србије у наведеним областима је у великој мери усклађено са правним тековинама Европске уније.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Надлежност за спровођење и примену правних тековина Европске уније у погледу традиционалних сопствених средстава је подељена између: Министарства финансија - Сектора за царински систем и политику, задуженог за нормативне и студијско - аналитичке послове који се односе на царински систем и царинску политику и Управе царина, која је, као орган управе у саставу Министарства финансија, надлежна за спровођење прописа, односно наплату буџетских прихода по основу увозних царинских дажбина.

Царинским законом („Службени гласник РС“, бр. 73/03, 61/05, ... 18/10 - др. Закон, 111/2012, 29/2015 и 108/16) је прописана надлежност царинске администрације. У оквиру Управе царина постоји подела надлежности у овој области, сходно унутрашњем уређењу и систематизацији, и то на: 15 царинарница, 6 сектора и 3 одељења ван сектора.

У области традиционалних сопствених средстава значајно учешће имају, пре свега, Сектор за финансијске, инвестиционе и правне послове (Одељење за наплату буџетских прихода – 20 запослених), Сектор за информационе и комуникационе технологије – 98 запослених, Сектор за царинске поступке – 26 запослених, Сектор за тарифске послове (Одељење за накнадну контролу – 40 запослених, Царинска лабораторија – 19 запослених), Сектор за контролу примене царинских прописа (Одељење за анализу и управљање ризиком – 18 запослених, Одељење за сузбијање кријумчарења – 95 запослених и Одељење за царинске истраге – 24 запослена), Одељење за унутрашњу контролу – 17 запослених и Одељење интерне ревизије – 10 запослених.

Спровођење надлежности Управе царина у области наплате буџетских прихода по основу увозних царинских дажбина и њиховог распоређивања на рачуне буџета Републике Србије је информатички подржано, тако што је рачуноводствени систем интегрисан у систем за обраду царинских декларација (у даљем тексту: ИСЦС), чија је преваходна намена подршка царинском пословању Управе царина. У истом се, приликом царинења робе, при прихватању јединствене царинске исправе (ЈЦИ) врши аутоматска контрола исправности рубрика, креира обрачун царинског дуга (царински дуг чине: царинске дажбине и друге дажбине које се плаћају при увозу робе, као и увозне дажбине које се утврђују у оквиру мера пољопривредне политике, а плаћају се при увозу робе), који се затим штампа и уручује царинском дужнику, чиме се од момента прихватања царинске декларације врши обрачунавање и праћење потраживања Управе царина, као и њихова наплата, распоређивање наплаћених средстава на рачуне буџета Републике Србије, као и евентуални повраћај, отпуст, отпис царинског дуга и сл.

Управа царина је са платним прометом Републике Србије повезана преко Управе за трезор, односно подаци о извршеним уплатама царинских дужника по царинским рачунима се аутоматски из пословних банака прослеђују на рачун отворен код Управе за трезор а који се преко система консолидованог рачуна трезора води у Народној банци Србије. Из Управе за трезор Управа царина добија информације о уплатама електронским путем, на сваких пет минута, које се обрађују и аутоматски повезују са одговарајућим царинским дугом. За сва средства уплаћена на рачуне Управе царина која су повезана са царинским дугом, креирају се налози за расподелу на одговарајуће уплатне рачуне буџета Републике Србије који се електронски прослеђују Управи за трезор, најмање једном дневно.

Књижење обрачунатог царинског дуга у књиговодствене рачуне врши се аутоматским преносом података о обрачунатим и наплаћеним царинским дажбинама из рачуноводственог система који је интегрисан у ИСЦС, у посебан програмски пакет „Сиријус”, један дан касније од дана обрачуна царинског дуга. При књижењу царинског дуга се не користе раздвојени рачуни, за дуг који је наплатив или који је обезбеђен (будући рачун А) и за књижење дуга који није наплаћен или није обезбеђен (будући рачун Б).

Постоји потреба за јачањем административних капацитета Управе царина до дана приступања ЕУ и то у смислу организационог и процедуралног прилагођавања ове управе ради ефикасног спровођења прописа у овој области, успостављања адекватне информатичке подршке за вођење рачуна А и Б, као и обуке царинских службеника.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ исказани су у Преговарачком поглављу 29 „Царинска унија“.

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/ административних капацитета

У циљу обезбеђивања неопходних капацитета за правилно спровођење Уредбе Савета 335/2014 и две извршне Уредбе Савета 608/2014 и 609/2014 која се мења и допуњује Уредбом Савета 2016/804, до дана приступања Европској унији, Управа царина ће спровести јачање административних капацитета за правилни обрачун, прикупљање и уплаћивање традиционалних сопствених средства Европске уније.

Управа царина ће, ради правилне примене система традиционалних сопствених средстава, успоставити јасне процедуре и поделе надлежности између појединих организационих јединица. Управа царина ће до дана ступања у Европску унију прилагодити информациони систем за поступке ради одвојеног праћења и вођења рачуна А и Б, и успоставиће систем извештавања у вези са традиционалним сопственим средствима у складу са радом надлежног сектора Министарства финансија.

До датума приступања ЕУ, Управа царина ће аплицирати за додатну техничку помоћ, као што су инструменти помоћи Twinning и TAIEХ, како би се обезбедили административни капацитети за правилну примену Одлуке Савета 335/2014, и нарочито Уредаба Савета 608/2014 и 609/2014. Управа царина учествује у програмским активностима у оквиру програма Customs 2020.

3.33.2. Средства по основу пореза на додату вредност

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Правни оквир Републике Србије у области пореза на додату вредност чине: Закон о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04 – исправка, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - др. закон, 142/14 и 83/15) и подзаконска акта, као и Закон о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02-исправка, 23/03-исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05-др. закон, 62/06-др. закон, 61/07, 20/09, 72/09-др. закон, 53/10, 101/11, 2/12-исправка, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15-аутентично тумачење, 112/15 и 15/16).

Закон о ПДВ је делимично усклађен са правним тековинама Европске уније за ову област, и то са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, као и са Директивом Савета 2009/132/ЕЗ о утврђивању области примене члана 143. тач. (б) и (ц) Директиве 2006/112/ЕЗ у погледу ослобађања одређених коначних увоза добара од пореза на додату вредност. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са Директивом Савета 2009/132/ЕЗ огледа се у томе што Законом о порезу на додату вредност нису прописана поједина пореска ослобођења предвиђена овом директивом.

Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са наведеном директивом.

Правни оквир ЕУ, такође чине и Одлука Савета 2007/436, Уредба Савета 1150/2000 и Уредба Савета 1553/89. Како наведена одлука и уредбе, као део секундарног законодавства ЕУ, представљају правна акта која обавезују даном ступања на снагу све државе чланице, односно државе чланице на које се односе, национално законодавство се са њима неће усклађивати, већ ће се ови акти директно примењивати. С обзиром на то да наведени закон прописује примену две пореске стопе, рачунање пондерисане просечне стопе у овом тренутку није могуће, али ће бити омогућено до дана приступања.

Табела 1 - Укупно наплаћени приходи, расподељени приходи и приходи за које је извршен повраћај по основу ПДВ у периоду 01.01. – 30.09.2017. године (у хиљадама динара)

Наплата, расподела и повраћај прихода од ПДВ у периоду 01.01. – 30.09.2017. године (у 000 динара)			
Врста прихода	Укупно наплаћено*	Повраћаји	Распоређено**
Домаћи ПДВ	221.864.135	149.292.094	72.572.041
ПДВ из увоза	281.117.231	47.136	281.070.095
Укупно	502.981.366	149.339.230	353.642.136
* Бруто наплата ПДВ			
** Нето наплата ПДВ (бруто наплата ПДВ умањена за износ повраћаја)			

Табела 2 - Анализа укупно наплаћених прихода од ПДВ у периоду 01.01. – 30.09.2017. године (у хиљадама динара)

Анализа укупно наплаћених прихода од ПДВ у периоду 01.01. – 30.09.2017. године (у 000 динара)		
Укупно наплаћени приходи од ПДВ	Износ	Структура (%)
На територији Републике Србије без АП КиМ	221.864.135	44,11
При увозу	281.117.231	55,89
Укупно	502.981.366	100,00

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Надлежност над спровођењем и применом правних тековина Европске уније у овој области је подељена између Министарства финансија - Сектора за фискални систем и Пореске управе, као органа у саставу овог Министарства. Сектор за фискални систем обавља нормативне послове који се односе на припрему закона и других прописа којима се уређује порески систем и пореска политика, односно систем и политика осталих јавних прихода, давање стручних мишљења у примени прописа у овим областима и др, док Пореска управа има надлежност у спровођењу прописа. Законом о пореском поступку и пореској администрацији прописана је надлежност Пореске управе за утврђивање, наплату и контролу јавних прихода, укључујући и порез на додату вредност.

Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину („Службени гласник РС“, бр. 61/17 и 82/17) утврђено да је максималан број запослених на неодређено време у Министарству финансија – Пореска управа 5.850 запослених.

Сагласно наведеном, извршена је измена Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија – Пореска управа у августу 2017. године. Изменом Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија – Пореска управа, формирано је и Одељење за стратешке ризике, као и Сектор за пружање услуга пореским обвезницима и едукацију.

У Одељењу за стратешке ризике, између осталог, обављаће се послови у вези идентификације и анализе ризика по поштовање прописа, послови креирања дугорочне стратегије за јачање фискалне дисциплине, као и послови развоја и припреме интегрисаног модела управљања фискалном дисциплином у складу са установљеним праксама Организације за економску сарадњу и развој (ОЕЦД) и ЕУ, док ће Сектор за пружање услуга пореским обвезницима и едукацију, поред осталих послова, бити задужен и за послове израде стратегије која доприноси унапређењу добровољног поштовања пореских прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ исказани су у Преговарачком поглављу 16 „Опореживање“.

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/административних капацитета

Усвојеним Програмом трансформације Пореске управе за период 2015 - 2020. године, одређени су приоритети у наведеном периоду, у циљу стварања модерног, ефикасног и економичног система пореске администрације усмерене на повећање наплате пореза кроз унапређење ефикасности и ефективности основних пословних процеса, подизање квалитета услуга и смањење трошкова испуњавања пореских обавеза. То ће се постићи успостављањем модерне инфраструктуре и радног окружења унутар организације и унапређење основних функција Пореске управе у организационој структури и унапређењу основних и помоћних функција, као што су електронски сервиси и развој услуга пореским обвезницима, унапређење система управљања ризиком, функције контроле, наплате, пореско-правних послова и рада пореске полиције.

У циљу унапређења функције контроле, предвиђене су следеће активности:

- У оквиру успостављања ефикасне организационе структуре Пореске управе, активности ће бити усмерене и на успостављање нове организације Сектора за контролу;
- Подизање нивоа квалитета спроведених контрола и уједначавање праксе;
- Стално подизање квалитета у области анализе ризика у циљу ефикаснијег и ефективнијег вршења контрола;

- Рад на успостављању показатеља учинка како би се омогућило мерење и оцењивање ефеката у контроли;
- Специјализација пореских инспектора за вршење контрола у ризичним делатностима;
- Унапређење система фискализације.

Планирано је кадровско јачање, пре свега повећањем броја пореских инспектора теренске контроле, као и увођење нових и савремених метода пореске контроле кроз обезбеђивање софтвера за електронску контролу, што треба да резултира повећањем ефикасности рада пореских инспектора, а посредно, да допринесе бољем поштовању прописа од стране пореских обвезника и смањењу пореске евазије.

У циљу унапређења функције наплате, предвиђене су следеће активности:

1. Ефикаснија наплата наплативог пореског дуга из претходног периода и „новог“ пореског дуга, повећање наплате свих јавних прихода које наплаћује Пореска управа: израда софтвера из области наплате и пореског рачуноводства (за пореско рачуноводство за аутоматску и системску израду аката редовне и принудне наплате, за репрогам пореског дуга, за извештаје о предузетим мерама наплате и наплата пореског дуга, за фискалну анализу, фискално извештавање и др., аутоматизација процеса редовне и принудне наплате пореза као и дизајн и имплементација новог пореског рачуноводства.

2. Остваривање наплате дефинисане Динамичким планом буџета Републике Србије у планираним износима.

За период 01.01. – 30.09.2017. године, у делу ПДВ (ПДВ из увоза и домаћи ПДВ), остварен динамички план са индексом 105,7 пошто је од пројектованих 336.902,8 милиона динара наплаћено 356.032,7 милиона динара. У делу ПДВ из увоза, индекс остварења износи 109,1 пошто је од пројектованих 257.730,5 милиона динара наплаћено 281.070,1 милиона динара, док у делу домаћег ПДВ, индекс остварења износи 94,7 пошто је од пројектованих 79.172,3 милиона динара наплаћено, 74.962,6 милиона динара.

Остварење динамичког плана најважнијих прихода буџета Републике Србије за период 01.01. – 30.09.2017. године у делу ПДВ			
Врста прихода	Остварење (у милионима динара)	Пројекција (у милионима динара)	Индекс
ПДВ	356.032,7	336.902,8	105,7
ПДВ из увоза	281.070,1	257.730,5	109,1
ПДВ домаћи	74.962,6	79.172,3	94,7

3.33.3. Средства по основу бруто националног дохотка

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Правни оквир који уређује област бруто националног дохотка као сопственог извора финансирања у Републици Србији је специфичан, јер се односи на јединствену методологију која се примењује у обрачуна. У том смислу израда националних рачуна, укључујући и основне агрегате као што су бруто домаћи производ (БДП) и бруто национални доходак (БНД), заснива се на дефиницијама и концептима установљеним у новом Европском систему рачуна – ESA 2010 (Уредба Европског парламента и Савета број 549/2013).

Методологија обрачуна бруто националног дохотка, као и поступци за слање и верификацију добијених података, регулисани су Уредбом Савета број 1287/2003 о усклађивању бруто националног дохотка у тржишним ценама (*GNI Regulation*), чиме се обезбеђује упоредивост, поузданост и свеобухватност података за потребе сопствених средстава Европске уније.

Законодавни оквир за обрачун бруто националног дохотка се такође заснива на новој методологији платног биланса (6. издање Приручника о билансу плаћања), као и правним актима Европске уније везаним за поједина специфична питања обрачуна бруто националног дохотка и његових саставних делова и препорукама датим од стране GNI комитета и различитих радних група (*task forces*).

Републички завод за статистику (РЗС) је већ дужи низ година примењивао претходну методологију националних рачуна, а од септембра 2014. године у примени је ESA 2010. Прелазак на ESA 2010 извршен је уз помоћ Вишекорисничког регионалног пројекта IPA 2011 – потпројекта бр. 1 Методологија националних рачуна (DCP 1 *National accounts methodology*).

Подаци се објављују у редовним публикацијама и на сајту Републичког завода за статистику. Поред тога, од марта 2013. године Завод је био укључен у претходни Програм трансмисије података, а од октобра 2014. године Евростату се достављају подаци у складу са Програмом трансмисије ESA 2010.

Бруто домаћи производ – од кога се полази у обрачуна бруто националног дохотка – као коначни резултат производне активности јединица резидентних произвођача дефинише се на три начина, у зависности од методе обрачуна (производне, расходне или доходне). У складу са ESA 2010 расположиве су серије података од 1995. године, по производном и расходном приступу. Примењена национална Класификација делатности у потпуности прати европски стандард NACE Rev. 2. Свеобухватност обрачуна (или егзистивност) БДП-а побољшана је укључивањем необухваћене економије, што је у складу са захтевима Евростата. У погледу обрачуна необухваћене економије, врши се обрачун за свих 7 типова необухваћене економије. Добијени резултати укључени су у обрачун БДП-а и са производне и са расходне стране, за серију од 1995. године.

У обрачуна БДП-а од 2014. године као и за целу ревидирану серију података БДП-а од 1995. године, укључени су, поред необухваћене економије, истраживање и развој, софтвер, војни системи, алокација FISIM-а на корисничке секторе, као и друге специфичне методе обрачуна бруто додате вредности за финансијске институције (централна банка, осигурање, итд) и друга побољшања која се континуирано спроводе у оквиру нових IPA пројеката у сарадњи са Евростатом. У оквиру IPA 2014 Вишекорисничког програма статистичке сарадње урађен је експериментални обрачун запослено-

сти по стандардима националних рачуна и експериментални обрачун БДП-а по доходном приступу за 2015. годину. У 2016. години започет је рад на изради табела понуде и употребе који је каснио због одложеног почетка имплементације националног пројекта претприступне помоћи „Јачање статистичког система Србије побољшањем методологија и стандарда кроз примену добре праксе (IPA 2012)”. Пројекат је започео у 2016. години и до краја 2017. године очекује се да ће и овај важан, недостајући део система националних рачуна бити комплетиран и тиме степен усклађености подигнут на висок ниво.

У смислу Уредбе 1287/2003, бруто национални доходак представља бруто домаћи производ умањен за примарни доходак који плаћају резидентне јединице нерезидентним јединицама и увећан за примарни доходак који резидентне јединице примају из остатка света. Примарни доходак чине зараде запослених и доходак од власништва.

Републички завод за статистику прати и примењује захтеве ове Уредбе у изради годишњих националних рачуна Републике Србије, при чему домаћи правни оквир за производњу и дисеминацију података и информација званичне статистике, укључујући и БНД и његове саставне делове чини Закон о званичној статистици („Сл. гласник РС“, број 104/09). Законодавство Републике Србије у овој области је у великој мери усклађено са правним тековинама Европске уније.

Прерачун бруто домаћег производа на бруто национални доходак врши се помоћу транзиционих ставки, које се заснивају на подацима платног биланса Народне банке Србије (НБС). Начин обрачуна детаљно је објашњен у документу *Опис извора и метода за Србију*, реализованом и ажурираном у оквиру низа регионалних IPA пројеката (почев од прве верзије, која је представљала резултат пројекта IPA 2007 – потпројекта бр. 5 Национални рачуни (DCP 5 National accounts), из новембра 2009. године, до последње измењене и знатно проширене верзије реализоване у оквиру пројекта IPA 2012 – потпројекта бр. 1 Методологија националних рачуна (DCP 1 National accounts methodology), која је достављена Евростату 30. новембра 2015. године, а званично усвојена 17. јануара 2016. године.

У склопу Вишекорисничког регионалног пројекта IPA 2012 – потпројекта бр. 1 Методологија националних рачуна (DCP 1 National accounts methodology), завршеног у новембру 2015. године, планирано је и остварено даље унапређење обрачуна БНД-а.

Ажурирана серија података о бруто националном дохотку објављена крајем септембра 2017. године, за период 2005 – 2016, усклађена је, како са новом методологијом националних рачуна (ESA 2010), тако и са новом методологијом платног биланса (BPM6 – Приручник о билансу плаћања, 6. издање).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Надлежност за спровођење и примену правних тековина Европске уније у погледу бруто националног дохотка као сопственог средства је подељена између две институције: Републичког завода за статистику (у оквиру националних рачуна) и Народне банке Србије (у оквиру статистике платног биланса).

Делатност ових институција у оквиру датих надлежности прописана је Законом о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/09), Програмом званичне ста-

тистике за период 2016-2020 („Службени гласник РС“, бр. 55/15) и Планом званичне статистике за 2017. годину („Службени гласник РС“, бр. 110/16), као и Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/03, 55/04, 85/05-др. закон, 44/10, 76/12, 106/12, 14/15 и 40/15 – одлука УС) и Законом о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 31/11, 119/12 и 139/14) и другим релевантним подзаконским актима.

Новим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Републичком заводу за статистику (који је у примени од почетка априла 2016. године) предвиђено је 25 радних места у оквиру 5 унутрашњих организационих јединица везаних за националне рачуне (Одсек за израду годишњих националних рачуна, Група за израду кварталних националних рачуна, Одсек за сателитске рачуне, Одсек за инпут-аутпут статистику и регионалне рачуне, Група за израду база за националне рачуне).

У Одељењу за статистику платног биланса које је део Директората за економска истраживања и статистику Народне банке Србије систематизовано је 19 радних места. Тренутно је попуњено 14 радних места (од чега је један запослен на одређено време). У оквиру Одељења постоје три ужа организациона дела: Одсек за девизну статистику, Одсек за статистику међународне инвестиционе позиције и Група за статистику хартија од вредности.

Постоји вишегодишњи континуитет у стручном усавршавању кадрова из националних рачуна и статистике платног биланса путем редовног учешћа на састанцима и у програмима обуке организованим од стране релевантних међународних институција (пре свега Евростата и Међународног монетарног фонда).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови за усклађивање са правним тековинама

Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ исказани су у Преговарачком поглављу 18 „Статистика“.

б) Планови усаглашавања институционалних оквира/ административних капацитета

Постоји потреба за даљим јачањем административних капацитета тј. повећањем броја запослених у Републичком заводу за статистику како би се обезбедила свеобухватна имплементација правних тековина у области статистике. Ова констатација у пуној мери важи за националне рачуне. Како би се унапредио њихов рад, потребно је спроводити континуирано усавршавање ових државних службеника, путем различитих општих, специјализованих и професионалних програма усавршавања које организују релевантне међународне институције (пре свега Евростат – ESTP, радионице, као и Међународни монетарни фонд – NA Statistics and BoP courses). Посебно треба нагласити да ће се подаци који су неопходни за израчунавање пондерисане просечне стопе ПДВ обезбеђивати у оквиру новоформиране организационе јединице националних рачуна – Одсеку за инпут-аутпут статистику и регионалне рачуне, са предвиђених 6 радних места.

Изградња институционалних капацитета за координацију система управљања сопственим средствима ЕУ

Како је неопходно да Република Србија успостави оперативну координациону структуру у области сопствених средстава Европске уније, са основним задатком успостављања одговарајућег система за координацију исправног обрачуна, процене, прикупљања, плаћања и контроле сопствених прихода, као и извештавања по овом основу према Европској унији, од 1. септембра 2017. године, у складу са променама Организационе структуре и систематизације Министарства финансија, у оквиру Сектора за макроекономске и фискалне анализе и пројекције, основана је посебна организациона јединица - Група за координацију и управљање сопственим средствима ЕУ. Група је одговорна за успостављање потребних механизма, израду процедура, обуку запослених који ће радити на задацима везаним за сопствена средства ЕУ, дефинисати и успоставити потребне базе података, припремити пројекције и извршити симулације прелиминарних прорачуна сопствених средстава. Ова посебна јединица ће у потпуности координирати припрему свих институција укључених у систем сопствених средстава како би били у потпуности спремни за преузимање обавеза у систему сопствених средстава ЕУ од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Група за координацију и управљање сопственим средствима ЕУ се састоји од три радна места, од којих су два попуњена. У наредном периоду, Група ће се ојачати запошљавањем додатне особе и кроз јачање административних капацитета, као и континуирану обуку запослених.

Капацитети су адекватни за припремну фазу успостављања система координације и управљања сопственим средствима ЕУ. До дана приступања Европској унији, Република Србија ће наставити да јача административне капацитете у циљу успостављања ефикасног система за обрачун и плаћање сопствених средстава.